AELIANI

DE

NATURA ANIMALIUM

LIBRI XVII.

VOLUMEN PRIMUM.

VERBA AD FIDEM LIBRORUM MANUSCRIPTORUM

CONSTITUIT

FRIDERICUS JACOBS.

ADIECTI SUNT INDICES RERUM ET INTERPRETATIO LATINA GESNERI A GRONOVIO EMENDATA.

JENAE.

IMPENSIS FRIDERICI FROMMANNI

BIBLIOPOLAE ET TYPOGRAPHI.

ANNO MDCCCXXXII.

Claudius us

AELIANI

DE

NATURA ANIMALIUM

LIBRI SEPTEMDECIM.

VERBA AD FIDEM LIBRORUM MANUSCRIPTORUM
CONSTITUIT
ET ANNOTATIONIBUS ILLUSTRAVIT

FRIDERICUS JACOBS.

INTEXTAE SUNT CURAE SECUNDAE POSTUMAE J. G. SCHNEIDERI
SAXONIS.

ADJECTI INDICES ET INTERPRETATIO LATINA GESNERI
A GRONOVIO EMENDATA.

JENAE.
IMPENSIS FRIDERICI FROMMANNI
BIBLIOPOLAE ET TYPOGRAPHI.
ANNO MDCCCXXXII.

FRIDERICO THIERSCHIO

PROFESSORI ET ACADEMICO MONACENSI.

FRANCISCO PASSOVIO

PROFESSORI VRATISLAVIENSI.

FRID. CHRIST. VALENTINO ROSTIO

PROFESSORI GOTHANO.

VIRIS

OB EXIMIA DE BONIS LITTERIS MERITA

CLARISSIMIS

AMICIS OPTIMIS ET INTEGERRIMIS

HOC SENECTUTIS SUAE OPUS

EDITOR

D. D. D.

Non una me, Viri clarissimi, caussa impulit, ut Vestra nomina huic libro inscriberem. Et primo quidem debiti quodammodo solvendi officium. Quum enim unusquisque Vestrum in scriptis publice editis plurimas mihi et egregias animi voluntatisque significationes dederit, ego autem humanitati Vestrae nondum ita, ut debebam volebamque responderim, rem, in declivi jam senectutis via collocatus, non diutius differendam esse ratus, occasionem diu optatam libenter arripui, ut immemoris ingratique animi suspicionem a me removerem, eademque opera meum erga Vos amorem publico quodam documento, quantumvis exiguo, testificarer. Alterum enim, quod me movebat, jucundissima fuit mutuae hujus, quae me a pluribus inde annis Vobiscum conjunxit, amicitiae recordatio. Ac Tu quidem, FRANCISCE PASSOVI, *minime ignoras, quum in Gymnasio, quod Gothae floret, bonis litteris navares operam, quantopere Te non minus ob acerrimum illum, quo omnes disciplinarum partes complectebaris, amorem cum egregia indole conjun-*

ctum, quam ob singularem, quae in Te est, morum et ingenii elegantiam dilexerim; post illa tempora autem quo animo laetissima laudum Tuarum incrementa observaverim, prosperis Tuis successibus gavisus sim, si quid contra adversi accidisset doluerim, probe nosti. Tuam vero, mi THIERSCHI, *amicitiam propitia mihi fortuna conciliavit. Hujus enim favore effectum est, ut quo tempore Monachii litteras tradebam, Tu quoque, jussu et auspiciis optimi et clementissimi regis, cujus memoriam uterque nostrum, pio, ut par est, animo veneramur et colimus, litterarum docendarum caussa in eandem urbem vocareris. Tum primum muneris utrique nostrum demandati quodammodo societas, deinde quotidiana consuetudo, communis denique cum rerum honestarum omnium, tum litterarum inprimis amor, quod firmissimum est animorum vinculum, mutua nos amicitia devinxit; et sicut in itinere solet fieri, ut non solum voluptas ex jucundis rebus percepta, verum etiam periculorum tempestatumque minae animos arctius conjungant, ita nobis quoque accidit, ut, quum iisdem amicis, iisdem adversariis uteremur, jucundissima, quae inter nos erat, familiaritas per ipsos illos fluctus, qui in nos concitabantur, incrementum caperet. Neque haec amicitia sublato illo quoti-*

diano consuetudinis commercio postque meum in patriam urbem reditum ulla ex parte imminuta est. In ipso autem decessu, cujus caussas apud Te commemorare nihil attinet, quum relinquenda esset urbs, omnibus litterarum praesidiis affluens, artisque ornamentis jam tum egregie instructa et instruenda, relinquendi amici, quos habebam plurimos, renuntiandum jucundissimo juventutis erudiendae muneri, mutanda denique omnium meorum consiliorum ratio, tristitiam, qua tum vehementer commovebar animo, nihil magis leniebat, quam Tuum, mi THIERSCHI, *alloquium, et quod confidebam, opus, a me majoribus animis quam viribus susceptum, per Te feliciore successu continuatum et perfectum iri. Neque fefellit opinio. Tanta enim virtute, tanta prudentia, constantia denique et perseverantia rem aggressus viamque institutam prosecutus es, ut impedimentis, quae vel a rebus vel ab hominibus objiciebantur, summa cum laude superatis et remotis, laetissimae segetes tamquam ex agro Tuis manibus culto et purgato efflorescerent, quales quantasque tam brevi tempore enasci et adolescere posse vix quisquam sperasset. Quae felicitas — si felicitas est dicenda quae virtutis est merces praemiumque industriae — verum haec felicitas quantum boni et huic*

saeculo et futuris allatura sit, nemo non videt. Res enim jam eo perducta est, ut minime verendum sit, ne ille bonarum litterarum amor, qui a Te excitatus in studiosae juventutis Bavaricae animis tamquam in feraci solo non comprehendit tantum, sed altissimas radices egit, labefactari et convelli possit; sperandumque fore, ut, si quid adhuc in rerum scholasticarum ratione non ita, ut Tu velis atque litterarum utilitas postulat, constitutum sit, id quoque post firmissima fundamenta per Te hac quoque in re posita, commodius exstruatur, et ad perfectiorem illam, quam res requirit, conditionem perducatur.

Jam ad Te, amicissime ROSTI, *mea se convertit oratio. Tot per plures inde annos humanitatis Tuae animique erga me Tui documenta extant, ut, quum ingenii Tui solertiam, subtile de litteris rebusque humanis judicium, accuratae doctrinae copiam, alacritatem denique, quam cum in omni vitae conditione, tum in muneris scholastici officiis obeundis probas, magnopere admirer, ob eam tamen, quam dixi, caussam eximie Te diligere et amare debeam. Accedit ad haec etiam aliud, quod ad hujus operis rationem proprie pertinet. Quum enim adhuc in scri-*

niis lateret, scis, quam saepe Tibi interrogando et consulendo molestus fuerim; aut si Tu, qua es erga amicos indulgentia, harum molestiarum recordari nolueris, ego certe bene memini, neque alios ignorare volo, quoties judicium meum direxeris, dubitantem confirmaveris, laboranti succurreris. Et saepius profecto in negotio minime facili et expedito, opem Tuam expetivissem, nisi me retinuisset verecundia quaedam mea, verentem, ne humanitate Tua, ad quam tot alios in diversissimis negotiis recurrentes videbam, abuterer. Pro his ergo voluntatis Tuae officiis, proque comitate, qua tam crebro interpellantem tulisti, maximas Tibi gratias ago, agentque alii, qui errores meos Te monitore aliquantum imminutos esse reputabunt.

Finem scribendi facturus Vos, Viri clarissimi, rogo, ut supremum hunc senectutis meae in hoc certe genere laborem tamquam exiguum magni amoris testem, benevolo accipiatis animo; Deum vero precor, ut, dum optimis artibus per viam saepenumero molestam et difficilem ad summam laudem grassamini, conatibus Vestris faveat, valetudinem confirmet, molestias et aerumnas, quae animos vestros sollicitare et

in cursu studiorum retardare possint, omnes prohibeat, hunc denique laetissimum laboribus Vestris fructum tribuat, ut quam pietatem Vos juvenes magistris Vestris et praeceptoribus demonstrastis, eandem in disciplinae Vestrae alumnis experiamini; ut tandem filios Vestros, paternarum virtutum aemulos, valentes florentesque conservet. Valete, Viri optimi, et me, quod facitis, pergite amare. Scribebam Gothae. m. Julio. MDCCCXXXI.

I.

DE CONSILIO ET CAUSSIS
NOVAE EDITIONIS.

Anno hujus saeculi duodevicesimo Joannes Gottlob Schneiderus, vir doctissimus, in itinere animi exhilarandi caussa cum Mansone τῷ μακαρίτῃ, amico desideratissimo, instituto, Gothae per aliquot dies commorabatur. Tum primum contigit, ut virum praestantissimum, cum quo mihi inde a viginti quinque annis multus litterarum usus fuerat, de facie noscerem, animumque admirarer, litterarum studiis, etiam quum a labore requiescebat, nunquam non acriter intentum. Per illos dies quum multus inter nos de communibus studiis universaque antiquitate sermo esset, forte etiam Aeliani mentione facta, cujus de Animalium Natura et Proprietate farraginem in Epistolio, anno hujus saeculi quarto ad Schneiderum scripto *), corrigere et illustrare conatus eram, senex laboriosissimus se de nova illius operis editione instruenda consilium cepisse dicebat. Quo audito, protuli et monstravi ei quae ipse post Epistolam a me editam ad Aeliani illud opus collecta haberem, lectiones praesertim e codice Monacensi excerptas, meosque quosdam emendandi conatus, quos cum aliorum conjecturis observationibusque nonnullis de obscuris Aeliani locis universaque ejus oratione mar-

*) *Observationes in Aeliani Hist. Anim. et Philostrati Vitam Apollonii.* Epistola ad V. Cl. J. G. Schneider. Jenae 1804. 8.

gini editionis Heilbronnensis, qua uti solebam, et duobus Lexici graeci exemplaribus adscripseram; quumque ei hunc apparatum meum non displicere intelligerem, obtuli, ut par erat, viro mihi amicissimo quaecunque hujus generis in meos usus paraveram, potestate simul data, ut quae sibi de meis usui essent, iis haud aliter ac suis uteretur. Conditione accepta Schneiderus domum reversus operi manum admovit, et quicquid ipsi et a Theophrasto, cujus tum ultimum volumen ex novis, quae acceperat, subsidiis concinnabat, et a tertia Lexici graeci sui Supplementorumque ad eam editione superesset otii, id omne ad Aelianum limandum et illustrandum contulit, tantaque in eo negotio progrediebatur alacritate, ut brevi ante supremum morbum amicis diceret, se proximo anno novam Aeliani operis editionem typographis traditurum esse. Verum non ita multo post, vertente anno, vir optimus, qui usque ad illud tempus senectutis onus sine molestia pertulerat, subito coepit languescere, et quod in illa aetate usu venire solet, vires brevissimo tempore tantopere sentiebat imminui, ut omnes, quibus carus erat, de salute ejus recuperanda desperarent. Nec vanus timor fuit. Die XII^{mo} mensis Januarii, anno XXII^{mo} hujus saeculi, vir doctissimus, „gravis annis et meritis, honoribus etiam, „quibus nunquam ultra modum delectatus erat, satiatus, „vitae cognitioni et scientiae fideliter impensae sibi con-„scius, sex diebus ad septuagesimum secundum annum „implendum reliquis, vita excessit“ 1). Tristissimo de ejus obitu nuntio accepto, non poteram non de ultimo laboriosissimi senis opere cogitare, praesertim quum meus

1) Usus sum verbis *Francisci Passovii*, viri clarissimi, qui de vita *Schneideri* indefessoque ejus de litteris bene merendi studio egregie commentatus est in libello academico, in quo *Schneideri* memoriam cum Kaysleri, philosophiae in universitate Vratislaviensi professoris, laude conjunxit. Repetitus est libellus in Miscell. crit. a *Fridemanno* et *Seebodio* editis Vol. II. 1. p. 153. ss.

qualiscunque ad illud apparatus, quem quatuor annis ante a me secum auferendum acceperat, adhuc penes eum esset. Tunc ipse primum de Aeliano edendo cogitare coepi. Quum enim a Mansone, qui per plures annos conjunctissime cum Schneidero vixerat, accepissem, editionis negotium cum librario quodam agitatum eventum non habuisse, et si opus fere ad umbilicum perductum suscipere vellem, rem esse integram; facile mihi passus sum persuaderi, ut me darem negotio et jucundo, ut mihi videbatur, nec admodum difficili, pietatis denique aliquid erga defunctum amicum habituro. Quid multa? Mansone adjutore et interprete res brevi perducta est eo, ut exemplum Aeliani, quod novas Schneideri curas continebat, a praestantissimi viri haeredibus mihi aequis conditionibus traderetur. Habebat illud praeter contextum, haud paucis in locis emendatum, annotationes bene multas easque ita elaboratas 2), ut nullo modo dubitari posset, Schneiderum hoc ipsum exemplum, si fata tulissent, typographis exscribendum fuisse traditurum. Pauca itaque editionis procuratori videbantur relicta. Nam si, calami erroribus sublatis, annotationem unam et alteram adjecissem, plagulas denique ab operarum peccatis purgassem, officio meo in suscepto opere videbar esse satisfacturus. Verum res, facilis visa et expedita, difficultatibus implicata erat nec paucis nec mediocribus. Rem ipsam enim aggressus, subsidiisque hucusque ad Aelianum corrigendum comparatis diligenter excussis, facile intelligebam, non solum plurima superesse depravata, verum contextum totum multis in partibus fide carere, novaque ad id, quod res requirebat, anquirenda esse praesidia. Et ea quoque, quibus Schneiderus usus fuerat, quum

Schneideri ad novam editionem curae secundae.

2) In postremis tantum libris inde a XIIImo pauca quaedam capita nondum annotationibus erant instructa, cujus defectus caussas ignoro equidem.

non satis constanter viderem esse collata, non dubitabam, si quis denuo excuteret, operae pretium esse facturum. Initium feci itaque ab Excerptis codicis Rehdigerani, in secundis Schneideri curis saepe commemoratis; ab his progressus ad codicem olim Augustanum, nunc regium Monacensem, ex quo princeps fluxit editio [3]), cujus Schneiderus paucas tantum lectiones noverat, eas potissimum, quas Oudendorpius et Wernsdorfius hic illic commemorarunt. Tum alia circumspicere coepi. Maxime advertebat animum liber Vaticanus a Bastio non uno in loco magna cum laude commemoratus, quem specimina quaedam inde allata ex alio fonte, quam libros adhuc comparatos, derivatum esse arguebant. Hujus itaque libri, qui a Gallis Italiae victoribus in bibliothecam Parisinam delatus, rebus postea immutatis caesareoque imperio in Gallia everso Romam remissus esse dicebatur, collationem ut nanciscerer, studiose operam dabam. Nec frustra, ut videbatur initio. Inventus est, qui negotium susciperet; conditiones propositae et acceptae: acta et transacta omnia; et jam res videbatur in vado esse, quum clarissimus Bibliothecae Vaticanae praefectus, per litteras a me ut codicis illius conferendi veniam daret rogatus, conventusque ob eandem caussam ab amicis, quos Romae habeo, quique rem ipsis mandatam non lente agebant, praeter omnium opinionem, Aeliani codicem Parisiis Romam remissum esse negaret. Res mirabilis et aenigmati haud absimilis. Bibliothecae Vaticanae Praefectus, vir de litteris egregie meritus, a quo ipse olim, dum Mediolani Ambrosianae praeerat, haud paucas voluntatis significationes acceperam, praestantissimum codicem Romam remissum esse negat; contra custos librorum manuscri-

Codex Rehdigeranus et Augustanus.

Codex Vaticanus

aut perditus aut latens.

3) Quantopere autem haec editio in plurimis locis ab archetypo illo discedat, vide infra §. IV. ubi de editione Tigurina accurate disputabitur.

ptorum Bibliothecae regiae Parisinae, vir eximius mihique egregie favens, se eundem codicem cum reliquis Vaticanis libris Romano cuidam, quem nomine appellat, cuique hoc a Cardinale Bibliothecario demandatum erat, in manus dedisse testatur! Parisiis itaque quum non sit, Romae autem esse negetur, etiam hoc mirabile accidit, quod, quantum scio, a Vaticani thesauri custodibus deperditi libri recuperandi nulla cura fuit adhibita. Hac tamen spe dejectum fortuna non destituit, imo duplici via juvit. Quum enim ab Hasio, viro eximio, per litteras petivissem, ut in duobus Bibliothecae regiae Aeliani codicibus locos quosdam a me ipsi indicatos in meam gratiam inspiceret, et ille, qua est humanitate promptoque ad litteras amicosque juvandos studio, precibus meis facile annuisset, comparatione illa instituta apparuit, alterum horum librorum, quamvis recentem et negligentius scriptum, in omnibus tamen lectionibus, quas Bastius ex Vaticanis membranis commemoravit, ita consentire, ut dubitari non posset, eum aut de Vaticano libro descriptum, aut certe ex eodem atque illum fonte derivatum esse. Quae sententia quantopere postea confirmata fuerit, mox dicam. Utriusque itaque libri Parisini — nam alterum etiam proprias sibi laudes habere ex aliquot speciminibus intellexeram — comparatio ut institueretur ab Hasio impetravi, quo moderante illud negotium per duos disciplinae ejus alumnos praestantissimos, *Bergerum de Xivrey*, cujus nomen non ita diu per Phaedri fabulas ex codice Pithoeano editas in eruditorum ora venit, et *Brunetum* intra breve tempus probabili diligentia perfectum est. Hoc igitur primum fuit fortunae fautricis munus, quod incidi in librum, Vaticani codicis aut absconditi aut amissi quodammodo vicarium; alterum etiam majus atque praestantius fuit. Bastii schedas, quae ad graecas litteras facerent, quum in Britanniam delatas esse consta-

Codex Parisinus e Vaticano descriptus.

ret, existimaremque lectiones quoque ab eo ex Vaticanis membranis excerptas ibidem latere, unde nanciscendi eas spes nulla erat, his ipsis diebus forte accidit, ut aliud agens praestantissimum librum ANTONII AUGUSTI RENUARDI, viri clarissimi, in quo splendidissimae bibliothecae suae descriptionem multis cum annotationibus multifaria doctrina refertis exhibuit, evolverem, ibique exemplum Aeliani cum variis lectionibus Cod. Vaticani, Bastii manu scriptis, commemoratum viderem [4]). Quibus lectis quanta me laetitia affectum esse existimas! Minime enim dubitans, Renuardum, cujus humanitatem ex aliorum sermonibus abunde habebam cognitam, si quis illius cimelii usum ab eo expetivisset, facile veniam esse daturum, *Ludovicum de Sinner*, nobilem Bernensem, qui nunc cum maxime in nova Thesauri graecae linguae editione occupatus est, per litteras adii, ut id, quod in votis habebam, meo nomine a libri possessore clarissimo expeteret. Nec mora. Votis meis *Sinnerus* promtissimo animo annuit, eoque interprete res facillime transacta est. Summa enim facilitate Renuardus libri usum *Sinnero* concessit; eoque ipsi tradito quum circumspiceret, qui lectiones Bastii manu in margine positas describeret, ultro se obtulit vir doctissimus, Philippus LeBas, historiarum in schola, quam vocant, normali *) professor, qui hujus laboris taedium non refugiens, brevissimo eum tempore admi-

Codicis Vat. lectiones a Bastio excerptae et apud Renuardum servatae.

---

4) Catalogue de la Bibliothèque d'un amateur. Tome I. p. 260. „Aelianus de Natura anim. Lips. 1784. 8. Cet exemplaire est chargé de variantes de la main de Mr. Bast; et cette collation faite par un savant aussi distingué, est d'autant plus intéressante, que le Msc. d'après lequel elle fut faite, et qui était alors à Paris, est rétourné à la bibliothèque du Vatican, c'est à dire, est redevenu d'un très-difficile accès."

*) Harum litterarum studiosis nomen viri doctissimi innotuit observationibus criticis gallicae interpretationi *Eumathii* adspersis, elegantique commentatione: *sur l'utilité qu'on peut retirer de l'épigraphie pour l'intelligence des auteurs anciens.* Paris. 1829. 4. in qua auctorem per Letronnii et Boissonadii, praestantissimorum virorum, vestigia ad laudem properantem videmus.

rabili diligentia perfecit. In hoc itaque negotio nemo erit, quin trium illorum virorum, Renuardi, qui praestantissimum bibliothecae suae κειμήλιον peregrino homini summa facilitate utendum concessit; Sinneri, qui Renuardi mihi voluntatem et benevolentiam conciliavit; LeBasii denique, qui laborem taedii plenum et molestum promte suscepit, susceptum egregie peregit; nemo, inquam, erit, qui praestantissimorum horum virorum humanitatem gratissimo animo agnoscendam esse intelligat, idque tanto magis, quanto molestior est aliorum quorundam in claudendis obserandisque thesauris, aut suis aut ipsorum curae commissis, inhumanitas.

Alia praesidia prius accesserant. Anno enim hujus saeculi quinto et vicesimo quum filium natu minimum, qui studiorum caussa se in Italiam conferebat, comitarer, diesque aliquot Florentiae morarer, codicem Aeliani Mediceum in Laurentina examinare coepi. Tum intellexi, haud paucas quantivis pretii lectiones, quas praestantissimae membranae habent, a Jacobo Gronovio esse neglectas; qui neglectus eo videri debebat molestior, quod Aelianei operis contextus, qualem habebamus ab Abrahamo Gronovio, Jacobi filio, constitutum, Mediceum codicem referre existimabatur. Quare hujus quoque libri collationem ad textus fidem stabiliendam necessario requiri arbitratus, quum ipse temporis angustiis exclusus hunc laborem perficere non possem, Franciscum de Furia, virum doctissimum, cujus humanitatem jam saepius in ejusmodi negotiis expertus eram, et coram et per litteras rogavi, ut totum illum codicem cum Gronovii editione denuo comparandum curaret. Facile quod petebam a viro humanissimo impetravi; et tum demum apparuit, quantum in hoc agro spicilegium Gronovius reliquisset. In eodem itinere Mediolani bibliothecam Ambrosianam salutavi, quae et ipsa quaedam ad Ae-

Codex Mediceus

a Gronovio negligentius collatus.

Codex Marcianus-Venetus archetypum

lianum spectantia servat; Venetiis autem in Bibliotheca S. Marci ejusdem scriptoris codicem in membrana eleganter scriptum manibus tractavi. Cujus quum partem aliquam, quantum per temporis angustias fieri poterat, ad editionem Gronovianam contulissem, id quod antea suspicatus eram, tunc e certissimis vestigiis luculentissime apparuit,

unde descriptus cod. Monacensis-Fuggerianus.

codicem Monacensem-Fuggerianum, quem olim accurate comparaveram, ex iisdem membranis descriptum esse. Voluissem quidem harum quoque membranarum comparationem mihi institui; sed quum illo tempore nemo Venetiis esset, qui talem laborem suscipere aut posset aut vellet, apographo Monacensi, quamvis haud paucis imperiti scribae erroribus inquinato, contentus esse debui. Nec quidquam inde Aeliano damni factum esse confido. Tantus enim est libri Veneti cum Mediceo consensus, ut ambo pro uno teste haberi et censeri debeant [5]).

Codicum familiae.

Hac itaque variarum lectionum farragine ex codicibus manuscriptis collecta, quum tres codicum Aeliani familias esse intellexissem, unam eorum, qui cum editione principe faciunt, cujus optimus et antiquissimus est Augustanus (*a*); alteram, quae continetur codice Mediceo (*M*), Veneto et Monacensi (*m*), ex Veneto descripto; tertiam, in qua est Vaticanus (*v*) et qui ex Vaticano fluxit Parisinus (*b*) [6]);

Textus constituendi ratio.

equidem ad Gronovii exemplum Mediceum codicem basin et fundamentum lectionis feci, ita ut, nisi aliud obstaret, hujus libri, qui omnium videtur

---

5) Praeter has librorum manuscriptorum collationes, *Fridericus Osannus*, Professor Gissensis celeberrimus, mecum communicavit lectiones quasdam Excerptorum Aelianeorum; *Jacobus Geel*, vir doctissimus, Universitatis Lugdunensis Professor, emendationes nonnullas *Hemsterhusii* ineditas; *Theophilus Kieslingius* denique, rector Gymnasii Cizensis meritissimus, *Thomae Reinesii* annotationes aliquas, margini editionis Tornaesianae adspersas. His viris eruditissimis ob benevolentiam mihi probatam gratias ago quas possum maximas.

6) Parisinus alter (*c*) nulli harum sectarum soli annumerari potest, sed inter primam et secundam fluctuat.

esse antiquissimus, auctoritatem caeteris praeferrem, reliquos autem, Augustanum inprimis, in iis locis, ubi lectiones Medicei et Monacensis libri aut manifesto depravatae, aut certe deteriores essent, in subsidium vocarem. In ordine verborum constituendo fere semper duos illos libros secutus sum, ubi consentirent; Monacensis quae solus offerebat, etiam quum speciem veritatis haberent, in annotationibus relinquenda duxi, cum librarii negligentia, tot locis prodita, ei tum demum fidem habere pateretur, quum aliorum librorum testimonium accederet. In toto enim hoc negotio hanc mihi legem scripsi, ut vitata licentia, qua Tigurensis editor ob caussas, quas infra demonstrare conabor, in textu constituendo saepissime usus est, certam ubique librorum fidem sequerer, et manifesta vitia relinquerem potius, quam id, quod intellectu facilius, sed incertum esset, libris invitis in ordinem reciperem [7]. Caeterum cum librorum testimoniis usum dicendi Aelianeum, ut par erat, conjunxi, non solum qualem hi de Natura Animalium libri testantur, sed Variae etiam historiae deperditorumque librorum reliquiae apud Suidam servatae. Nam haec omnia unius scriptoris esse sedula eorum comparatio mihi certissime persuasit. Ad eundem finem Herodotum, cujus Aelianus praecipue studiosus fuisse videtur, paulo diligentius comparavi, quam a prioribus factum esse videbam: ex reliquis autem scriptoribus non eos tantum, quos Aelianus secutus est, Aristotelem inprimis, Plutarchum, Athenaeum, Oppia-

7) Nullus est nostrorum codicum, quamquam alias deterioris notae, qui non hic illic probabiliorem quam reliqui lectionem offerat; dum contra optimae membranae turpissimis interdum vitiis inquinatae sordent. Quare vera esse videtur sententia *Nicolai Heinsii*, prodita in Epistola ad Jo. Schefferum (vid. *Bernard.* ad Theoph. Non. Epitomen c. 143. p. 446.), qui delectum ubique adhibendum esse existimat, ne caeca credulitate videamur ferri in amplectenda omnia, quae codices utcunque praestantissimi suggerunt, neque spernamus lectiones a libris minoris caeterum pretii suppeditatas.

num, alios, quorum locos priorum editorum diligentia monstravit; sed eos etiam, qui ex iisdem, quibus Aelianus, fontibus hauserunt, aut ex Aeliano ipso, quales sunt Philes in Poemate de Proprietatibus Animalium aliisque suis operibus, Michael Glycas, Apostolius, Patres ecclesiae plures, qui creationis opus enarrarunt, etiam Latini. Sed ne hoc comparationum genere commentarius noster, in quo brevitatis studiosissimus esse debebam, in tanta rerum varietate oneraretur, ad eos plerumque remisi, qui veterum locos, ipsis plerumque scriptorum verbis adscriptis, congesserunt, Bochartum inprimis et Beckmannum, etiam ad Schneideri opera alia, in quibus ad ductum veterum de iisdem rebus egit; verba scriptorum tum demum apposui, ubi vel ad lectionem apud Aelianum stabiliendam viderentur accommodata, vel locis ejus obscuris et suspectis lucem afferre possent. Caeterum quae Schneiderus ad res, id est, naturas animalium eorumque genera illustranda et definienda ex vasta lectionis copia in curis secundis attulerat, quaeque ex priore editione servari voluerat, plerumque adscripsi omnia, resectis tantum iis, quae aliis in locis iisdem plerumque verbis tradiderat. Ipse denique ex quibusdam operibus, quae post Schneideri obitum prodierunt, si quid ad Aelianum illustrandum faceret, addidi, parce tamen, nec studiose quaerens. Omnia enim, quae recentiores de animalibus ab Aeliano commemoratis tradiderunt, congerere, si vel in tanta copia quotidie affluente facere potuissem, non fecissem tamen. Res enim infinita, nec ad id, quod in hac editione agimus, necessaria. Quare me continui intra eos fines, quos et mea mihi lectionis mediocritas, et editionis a me susceptae consilium praescribebant.

* * *

Verum ad alia quam quae volebam, delapsus, revertor ad id, quod de contextus constituendi ratione dicendum superest. Quod igitur ad orthographiam attinet, ut de hac primo loco dicam, in scribendis vocabulis, quae diversis formis usurpari solent, id plerumque secutus sum, quod Mediceae membranae offerebant, non quod ab his easdem ubique formas constanter repraesentatas viderem, sed quod aliquam optimi et antiquissimi libri inconstantiam praeferendam ducebam libidini, quae ob aequabilitatis speciem, neglecta librorum fide, omnia ad eandem scribendi legem normamque dirigit. Quare non dubitavi, cum illis, quas dixi, membranis, modo μέλιττα, θάλαττα, αἰετὸς et similia, modo μέλισσα, θάλασσα, ἀετὸς scribere, caeteris libris nunc assentientibus, nunc ad alteram formam deflectentibus. Existimabam enim cum *Coraë*, viro doctissimo, hanc in talibus inconstantiam, quum in eodem interdum capite et intra paucos versus diversae ejusdem vocabuli formae reperiuntur, non magis librariorum, quam ipsorum scriptorum incuriae imputandam esse, natam videlicet ex ipsius sermonis graeci secundo tertioque post Christum saeculo in pejus labantis fluctuatione, et frustra laborare, qui haec ad unam scribendi normam dirigere studeant [8]). In nomine ἠιὼν, quod Mediceus liber semper, ut videtur, τρισυλλάβως ex-

De Orthographia.

8) ad *Plutarchi* Vitas Tom. I. p. 391. ὑπὸ τοῦ σάλου τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον χωρούσης γλώττης ἄλλοτ' ἄλλοσε φερομένων. Cum *Coraë* consentit *Schaeferus* ad Eundem Scriptorem Tom. IV. p. 298. 320. 379. aliisque in locis. Conferatur eadem de re *Carol. Sintenis* in Praefat. ad Vit. Aristidis et Catonis Maj. p. XIV. ss. De alio quodam vocabulorum genere, in quo similiter fluctuatur, agens vir eximius ad *Phrynichum* p. 208. quamquam pronior in eam sententiam, ut talia librariorum festinationi et oscitantiae imputet, non tamen scriptores ipsos a culpa liberandos existimat, scribens inter alia: „ne nos quidem, quum aliquid latine vel nostra patria lingua exaramus, nisi admodum attendimus, quod faciunt perpauci, in vocabulis ambiguae scripturae certam regulam servare solemus, sed currentem stilum sequimur.“

hibet, ab eo, minus fortasse recte, ausus sum recedere, ᾑὼν scribens cum Cod. Parisino, qui hanc scripturam tanta cum constantia exhibet, ut vix dubitare possim, etiam in Vaticano codice, unde ille descriptus est, non aliam scripturam reperiri [9]). Magna in talibus necessario esse debet librorum inconstantia, quum τὸ ἰῶτα modo juxta longam vocalem ponatur, modo sub ea, saepe etiam prorsus omissum sit. Illud vocabulum, quod *ovum* graece significat, ᾠὸν plerumque scribitur: Mediceus liber plerisque in locis ᾠὸν exhibet; quare hanc scripturam ubique invexi, etiam in iis locis, ubi collatio nostra, in talibus minus accurata, tacet. Idem secutus sum in ζῷον, ejusdem generis vocabulo [10]). Dicam hoc loco etiam de littera paragogica ante consonantem illata, cui litterae in hac editione paulo saepius locum dedimus, quam factum fuerat in prioribus, quamquam in his quoque aliquot ejus exempla extant [11]). Saniore de

De littera paragogica sive de νῦ ἐφελκυστικῷ.

9) *Thomas Mag.* p. 429. ᾑὼν ᾑόνος κάλλιον ἢ ἠϊὼν ἠϊόνος. ubi loci, quos ad hanc observationem evertendam editores afferunt, scopum non feriunt. Quum enim ille formam ἠϊὼν non damnet, sed alteram ea pulchriorem esse dicat, nihil efficitur exemplis, ubi forma ἠϊὼν in editionibus legitur, aut ob rationes metricas prae altera probari debet. In solutae orationis scriptoribus res minime explorata. Neutram formam improbat *Hemsterh.* ad *Lucian.* T. II. p. 445. ed. Bip. *Dorvill.* ad *Charit.* p. 434.

10) Vide inprimis Etym. M. p. 822, 39. cum quo conferas *Athen.* p. 57. D. *Eustath.* ad Ιλ. ψ. 638. p. 1321, 36. ad Οδ. λ. v. 302. p. 1686, 48. ed. Rom. et quae ipsi monuimus ad Anth. Pal. p. 723. Hanc scripturam jam revocarunt viri doctissimi, *Immanuel Bekkerus* in *Pausania* et *Aristotele*; *Guil. Dindorfius* in *Athenaeo* et *Aristophane*. De ζῷον, ζῴδιον et derivatis vid. *Etym. M.* p. 413, 13. Hanc scripturam probavit *Elmsley* ad *Euripid.* Med. 946. et in Censura editionis Supplicum *Hermanni* ad v. 966. admiseruntque viri docti, quos modo commemoravimus. His addendum foret etiam verbum σῴζειν, cui iota addit Etym. M. p. 741, 28. nisi obstaret sententia *Didymi* ab eodem Etymologo commemorata. Alia quaedam vocabula, quibus interdum iota subscribitur, collegi in Not. ad Anth. Palat. p. 8.

11) Sic verbi caussa XII. 46. p. 287, 25. in omnibus editionibus legitur ἐοίκασιν θρηνεῖν. ubi Med. et Mon. ἐοίκασι exhibent. XIII. 10. p. 293, 16. ἐξαρτῶσιν θύραν. iidem libri ἐξαρτῶσι. Verum in his aliis-

hac littera doctrina per *Hermannum* inprimis stabilita, confutatis *Brunckii* et *Wakefieldii* circa eam erroribus, quos ne *Wolfius* quidem vitavit, cautissimus alias, nemo jam dubitat, eam ubique locum habere posse, *ubi quum insignior aliqua pars argumenti finiatur, vox recitantis diutius consistere debet* 12). Hos vero terminos, florentissimorum Graeciae temporum usu constitutos, posterior aetas, quae sermonis poetici et pedestris confinia non sine insigni sanae et incorruptae eloquentiae detrimento magis magisque turbavit, magna cum libertate protulisse videtur. Quum enim observatum esset, poetas non solum ob metri necessitatem, sed etiam ut pondus orationi adderent, litteram paragogicam usurpasse, ita ut eam non solum in clausulis et interpunctis, verum etiam in media oratione ante consonantes adjicerent, pedestris quoque sermonis scriptores, ii praesertim, qui gravitatem cum venustate conjungere vellent, ad hujus libertatis imitationem videntur esse delapsi. Et profecto ad talem imitationem eos sollicitare poterat etiam observatio locorum quorundam, Comicorum inprimis, in quibus frequentior illius litterae iteratio, dum versum juvabat, etiam verborum similiter cadentium consonantiam studiose quaesitam insigniter auget; velut in his: καὶ τὰς πλευρὰς δαρδάπτουσιν, Καὶ τὴν ψυχὴν ἐκπίνουσιν, Καὶ τοὺς ὄρχεις ἐξέλκουσιν, Καὶ τὸν πρωκτὸν διοῤῥύττουσιν, Καί μ' ἀπολοῦσιν. (*Aristoph.* Nub. 711. ss.) vel in his: ἐπὶ καιναῖσιν δ' εὐτυχίαισιν παιωνίζειν τὸ θέατρον (Eqq. 1270.) et in similibus. Ad talium igitur locorum imitationem *Aelianus,*

---

que locis littera paragogica editoribus invitis relicta est; sicut contra in aliis eadem ante vocales inconsulto est omissa, relictusque hiatus, quem nos ubique sustulimus, tollere certe voluimus; in paucissimis enim illis locis, ubi in nostra editione habetur, et meis se, et acutioribus diligentissimi correctoris oculis subtraxit.

12) *Hermanni* verba sunt de Emend. Rat. Gr. Gr. p. 23. cf. *Buttm.* Gr. ampl. T. I. p. 93. s.

ut erat cupidus omnis generis elegantiarum venator, scribere potuit, ut nos (XVI. 24. p. 365, 2.) ex Mediceo dedimus: καὶ χρεμετίζουσιν, καὶ φεύγουσιν — καὶ χιλὸν ἐμβάλλουσιν, καὶ τὴν ἄλλην κομιδὴν προσφέρουσιν. vel in his (VI. 9. p. 128, 7.): ὁ δὲ πιέζεται, καὶ μέμυκεν, καὶ τελευτῶν ἀπεῖπεν, καὶ κεῖται. in quibus facile quisque sentit, per litteram paragogicam orationi aliquid ponderis accedere numerosque juvari, eosdem sublata ea ignaviores reddi His similibusque argumentis commotus, non dubitavi eam, ex librorum, Medicei inprimis, auctoritate, in colorum et periodorum clausulis inferre, nunquam tamen libris invitis, in oratione autem continua tantum, ubi plures libri, quorum consensus non poterat videri fortuitus, tale quid suadebant. In aliis locis, ne illa littera orationem onerarem, satis habui, quae codices offerrent, in annotationibus commemorare, in contextu ipso autem vulgarem consuetudinem sequi [13]).

De particula οὖν. Magis vero me pungebat scrupulus in simili quadam re, de paragogico οὖν nimirum, quod pronominibus relativis, particulisque ὥσπερ, ἧπερ et similibus in

13) Grammaticus in *Bekkeri* Anecd. III. p. 1400. hanc litteram apud Atticos et verbis et nominibus adhaerentem, ante consonantes non minus quam ante vocales illatam fuisse docet; additque alius Ib. p. 1401. recentioris demum Grammaticae auctores eandem litteram ante consonantes expulisse. (Cf. doctissimum *Hasium* in Praef. ad *Jo. Laur. Lydum* de Ostentis p. XIV. §. VIII. eadem docentem). Haec si vera, seriores pro sua cacozelia existimandi sunt veterum scriptorum consuetudinem revocare voluisse. Exempla locorum hujus generis collegit *Bernardus* ad *Theoph. Non.* I. p. 39. s. *Boissonadius* ad *Eunap.* p. 464. et ad *Aristaen.* p. 455. Apud *Alciphronem* III. 58. p. 420. *Berglerus* non dubitavit edere ex codice ἔλεγεν γάρ. quod nec *Wagnerus* mutavit p. 175. et cum aliis tuetur *Verheyk.* ad *Anton. Liberal.* p. 296. Similiter *Fr. Passovius* in eleganti *Parthenii* editione νῦ euphonicum etiam in media oratione codice jubente addidit, ut c. IV. 4. ἀνῴμωξέν τε. et alibi; *Astius* denique in novissima Phaedri Platonici editione (an. 1830) p. 21. et in Annotatt. ad Protagor. Tom. X. Opp. Platon. p. 30. et 128. huic usui patrocinatur. Cf. etiam *Grauertum* ad *Aristidis* Leptin. p. 117.

veterum scriptorum editionibus modo adhaeret, modo ab iis divellitur. Neutram rationem improbat *Thierschius* (Gr. gr. §. 83. p. 123); *Buttmannus* autem (Gr. ampl. §. 80. 5. p. 314) particulam illam sejungi vetat, ne cum altero οὖν, quod concludendo inservit, confundatur [14]. Mihi vero, ut dicam, quod sentio, utrumque οὖν ab initio vi ac sensu non videtur discrepasse, paulatim vero factum esse, ut crebro, quod fieri solet, usu hujus particulae aliis voculis aut adhaerentis aut subjectae vis ejus ac potestas ita debilitaretur, ut jam magis ob aurium quoddam judicium, quam quod sensum magnopere afficeret, adhiberetur. Hic autem usus, qui apud veteres scriptores modicus erat, a recentioribus ultra modum frequentatus est, ita ut v. c. in utroque Aeliani opere non multae sint paginae, ubi non ὥςπερ οὖν, ὅςπερ οὖν et similia reperiantur. In libris nostris mstis hae particulae tantum non ubique divelluntur; editiones typis exscriptae fluctuant [15]; quare illos constanter sum secutus. Favet autem huic scripturae, quod compages, quae particulam οὖν cum pronominibus connectit, interdum per alias particulas insertas solvitur. Apud *Aelian.* H. A. III. 13. p. 56, 10. ὥςπερ γὰρ οὖν exhibetur; alibi aliud. Magna particularum coacervatione ap. *Demosthenem* c.

---

14) *H. Stephanus* in Thes. Gr. L. p. 10989. ed. Valp. non magni scribit referre, utro modo scribamus, modo (interdum) particulam οὖν otiosam s. velut otiosam esse intelligamus.

15) In Var. Hist. I. 1. statim ab initio scriptum etiam in ed. *Corais* πᾶν ὁτιοῦν, et paucis versibus interjectis ὅπερ οὖν. Ib. I. 24. vett. editt. habent ὁςπεροῦν. *Cor.* ὅςπερ οὖν. IV. 10. ὅπερ οὖν omnes. et Ib. c. 11. αἷςπερ οὖν. In *Platonis* Phaedro p. 242. E. in omnibus, quas vidi, editionibus legitur: εἰ δ' ἔστιν, ὥςπερ οὖν ἔστιν. nec codd. dissentiunt. Apud Eund. de Rep. VIII. 16. p. 264. D. ὥςπερ οὖν καὶ ἔχει. *Stallbaumius* T. II. p. 220. monet, in talibus οὖν colligendi concludendique vim minime amittere. Hanc vim facilius etiam agnosces in Apolog. p. 17. E. ὥςπερ οὖν ἂν εἰ — sicut etiam ap. *Aelian.* H. A. VI. 15. p. 131, 6. c. 17. p. 132, 3. VI. 21. p. 133, 28. et in aliis multis locis: sed in longe pluribus tam tenue est ejus potestatis vestigium, ut vix agnosci queat.

Boeotum p. 1010. 15. (Ed. *Bekkeri* T. III. p. 1112.) τῇ δὲ τούτων μητρὶ Πλάγγωνι ἐπλησίασεν ὄντινα δή ποτ' οὖν τρόπον. quae in utraque editione divisim scribuntur, nemine, quod sciam, improbante; apud *Aeschinem* autem c. Timarch. p. 163. (p. 360. *Bekk.*) exhibetur: ἐμισθώσατό με ἑταιρεῖν αὐτῷ ἀργυρίου ὁτιτιδηποτοῦν. dum ap. Eund. de Falsa Leg. p. 223. ordine particularum immutato ὅ,τι μὲν οὖν δή ποτ' ἦν. et ap. *Bekker.* p. 391. ὅ τι μὲν οὖν ἦν ποθ' legitur.

De ὅδε et particula δὲ in apodosi. De cognato est genere, nec minoris momenti, pronominis demonstrativi ὅδε disjunctio, et omnino usus particulae δὲ in apodosi. Hujus usus quum in prioribus editionibus exempla essent paucissima, eaque inconsulto, ut videtur, relicta (nam *Gesnerus* constantem in talibus duorum codicum, quibus utebatur, lectionem ὁ δὲ tantum non ubique tacite in ὅδε mutavit) eum equidem, libris jubentibus, centum in locis restitui, non repugnante, ut confido, Aeliano. Hic enim in hac structura cum aliorum scriptorum bene multorum, tum praecipue Herodoti sui vestigia pressit, eaque tantopere delectatus est, ut vim eam, quam modice usurpata habet, nimio usu aliquantum imminuerit. Dixi nonnulla de hac re in Not. crit. ad Anth. Pal. p. 522. ubi etiam Aelianea attigi, de quibus quum Schneidero [16]) persuadere non potuerim, hoc loco, ne dubitatio relinquatur, aliqua addam, et quidem ita, ut ex scriptoribus cujusvis aetatis, cum antiquioribus tum iis, qui Aeliano fuerunt suppares, pauca quaedam ex plurimis structurae illius exempla proferam. Et primus quidem Homerus, cujus aetas magna in struen-

---

16) Nullum certe eorum locorum, quos ibi p. 11. ex codd. corrigendos dixi, in cur. sec. emendavit, nec alios locos mutavit, in quibus ignava pronominis ὅδε additio eum de falsitate scripturae debuisset admonere. Existimabat enim, hanc pronominis formam, quam in editionibus obtinere videbat, ex codd. propagatam esse. Quae falsissima fuit opinio.

da oratione libertate fruebatur, enuntiationibus, quibus temporis, conditionis, caussaeve significatio inest, aequali orationis tenore et progressu interrupto, apodosin subjecit, illata particula δέ, qua structurae mutatione oratio haud paullo fit vividior [17]). Sic statim Ιλ. α. 57. οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν, ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο, Τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. Οδ. π. 274. εἰ δέ μ' ἀτιμήσουσι δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ Τετλάτω. et statim 276. ἤνπερ καὶ διὰ δῶμα ποδῶν ἕλκωσι θύραζε — σὺ δ' εἰσορόων ἀνέχεσθαι [18]). *Hesiod.* Theog. v. 58. ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὧραι — Ἡ δ' ἔτεκ' ἐννέα κούρας ὁμόφρονας. Opera et Dies v. 319. εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕληται, Ἤ ὅγ' ἀπὸ γλώσσης ληΐσσεται — ῥεῖα δέ μιν μαυροῦσι θεοί. Ex Tragicis exempla attulit *Hermann.* ad Viger. p. 785. et 845. cum quo confer *Buttmannum* ad *Sophocl.* Philoct. p. 73. qui uberius disputavit de illo usu particulae δὲ in Excursu XII ad *Demosthenis* Or. c. Mid. p. 147. ss. Neque Alexandrinos poetas ab hac structura abstinuisse, praeter multos alios duo *Theocriti* loci docent. Idyll. I. 10. αἰ δέ κ' ἀρέσκῃ Τήναις ἄρνα λαβεῖν, τὺ δὲ τὰν ὄϊν ὕστερον ἀξῇ. Idyll. XXV. 179. εἰ σύγ' ἐκεῖνος — εἰπὲ δ' ὅπως ὀλοὸν τόδε θηρίον αὐτὸς ἔπεφνες. Scriptores Attici, qui soluta oratione sunt usi, eam non magis vitarunt. *Thucydides* quidem II. 65. ἐπεὶ ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. *Plato* Sympos. p. 220. B. εἴ τις ἐξίοι — οὗτος δὲ ἐν τούτοις ἐξῄει. Menon.

---

17) Majore etiam cum pondere, sed eodem modo, apodosis significatur per particulas ἀλλά, ἀλλὰ οὖν et ἀλλ' οὖν γε, cujus usus exempla dedi ad II. 29. p. 42, 11. Sic prima, ni fallor, *Sappho* ap. *Dion. Hal.* p. 354. αἰ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει. Anth. Pal. V. 162. εἰ δὲ τὸ τραῦμα Μὴ σαφές, ἀλλ' ὁ πόνος δύεται εἰς ὄνυχα. *Plato* Soph. p. 254. C. εἰ μὴ πάσῃ σαφηνείᾳ δυνάμεθα λαβεῖν, ἀλλ' οὖν λόγου γε ἐνδεεῖς μηδὲν γιγνώμεθα. Vid. *Stallb.* ad Gorg. p. 100.

18) Vid. *Herm.* ad Hymn. Homer. in Apoll. 335. in Vener. 226. *Heyne* ad Homer. Tom. IV. p. 31. *Elmsley* ad *Eurip.* Bacch. 180.

p. 98. B. ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο φαίην ἂν εἰδέναι — ἓν δ' οὖν καὶ τοῦτο ἐκείνων θείην ἂν ὧν οἶδα. Vid. *Ast.* ad *Platon.* T. X. p. 486. *Isocrat.* Panegyr. c. 1. τοῖς δ' ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδίᾳ πονήσασι — τούτοις δ' οὐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν (sic *Bekker.*). Busir. c. 10. ὅσοι δὲ τῶν θείων πραγμάτων — προέστησαν — οἱ δὲ τοιοῦτοι πλεῖστα τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ὠφελοῦσιν. Areop. c. 26. εἰ δέ τι καλὸν ἢ σεμνὸν διαπέπρακται, ταῦτα δὲ παραλιπεῖν (sic *Bekker.*). Longe autem hic usus frequentior apud recentiores Atticistas, inter quos principem locum tenet *Lucianus*, ex quo exempla collegit *Fritzschius* in Quaest. Lucian. p. 47. s. *Dio Chrysost.* Or. VII. p. 221. ὅτι τῶν ἄλλων Ἀχαιῶν καλῶς ἐχόντων, οἱ δὲ ἐξ ἡμίσους ἐκόμων. Or. XXXII. p. 658. καὶ δέον ἐκκόπτειν τὴν ἀγερωχίαν αὐτῶν, οἱ δ' (vulgo οἵδ') ἔτι αὔξουσι. nam post participia quoque, in quibus caussae conditionisve inest significatio, absolute inprimis posita, illa particula saepissime infertur. (Vid. Annot. III. 1. p. 52, 15. ad *Philostrati* Imagg. II. 16. p. 482.) Haud raro *Pausanias, Aeliani* magister, post genitivos absolutos, itemque post εἰ, ἐπεὶ, ἐπειδὴ infert δὲ in apodosi. Vid. *Sibelis* ad III. 23, 5. *Plutarch.* T. II. p. 855. B. ὥςπερ εἰ θειασμῷ προςκείμενον ἄγαν ἐξὸν εἰπεῖν τὸν Νικίαν, ὁ δὲ θεόληπτον προςείποι. Verum haec infinita sunt. Suffecerit itaque aliquot *Herodoti* locos adscripsisse, qui ad *Aeliani* dicendi genus illud, de quo agimus, quodque tot locis ad fidem librorum reduximus, stabiliendum inprimis faciunt. Legitur itaque apud historiae patrem III. 108. ἐπὰν ὁ σκύμνος ἐν τῇ μήτρῃ ἐὼν ἄρχηται διακινεόμενος, ὁ δὲ ἀμύσσει τὰς μήτρας. Ib. 133. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἡ δὲ κρύπτουσα ἔφραζε οὐδενί. IV. 61. ἢν δὲ μή σφι παρῇ λέβης, οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας τῶν ἱρηΐων ἐςβάλλοντες τὰ κρέα πάντα — ὑποκαίουσι τὰ ὀστέα. In quibus locis si scripseris ὅδε, ἥδε, οἵδε, inutili hac nominativi repetitione oratio, quae

nunc vim et vigorem habet, frigida evadet et inepta. Duo adscribam ejusdem locos ex eodem genere, sed ubi talis immutatio ne locum quidem habet. IV. 68. καὶ ἢν μέν μιν καὶ οὗτοι — καταδήσωσι ἐπιορκῆσαι, τοῦ δὲ ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνουσι. c. 126. εἰ δὲ συγγινώσκεαι εἶναι ἥσσων, σὺ δὲ καὶ οὕτω παυσάμενος τοῦ δρόμου — ἐλθὲ ἐς λόγους. Plura exempla, quae praesto sunt, nolo addere, quum ex his, quae attuli, abunde appareat, apud *Aelianum* et libros manuscriptos post enuntiationes temporales et conditionales recte exhibere ὁ δὲ, ἡ δὲ, οἱ δὲ, et nos recte fecisse, quod hanc scripturam, a primo editore contra duorum illorum, quibus utebatur, codicum (*a. m.*) fidem perperam immutatam, restituimus [19]).

Ad orthographiam hoc quoque pertinet, quod plurimis in locis, apostropho sublato, hiatum ex libris nostris revocavimus. Hoc nunquam non feci in particulis creberrimo conjunctis δὲ ἄρα, ubi priores editiones hiatum interdum reliquerunt, sed saepius sustulerunt. Obtinet ille ubique apud *Pausaniam*, nec rarus est apud alios pedestris orationis scriptores; ita ut etiam ubi ἦν De hiatu.

19) Ne quis dubitet, exempla hujus immutationis ex *primo* libro ducta adscribamus. I. c. 1. p. 2, 3. ἐὰν δὲ Ἕλλην κατάρῃ ξένος, οἵδε θείᾳ τινὶ δωρεᾷ προσίασι. οἱ δὲ *a. m.* cum aliis. c. 9. p. 5, 28. ὅταν ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξορμήσωσιν αἱ μέλιτται, ὁ δὲ ὠσάμενος. sic libri omnes. c. 16. p. 9, 22. ἐὰν δέ τι δείσῃ τῶν νηπίων, ὁ δὲ χανὼν εἰσεδέξατο τὸ βρέφος. *a. m.* et alii. c. 17. p. 9, 29. τοῦ δέους παραδραμόντος, τὸ δὲ πρόεισιν. *a. m.* c. 38. p. 18, 24. εἴ τις ἐπιῤῥάναι μύρου, οἱ δὲ τὴν εὐωδίαν οὐ φέρουσιν. *a. m.* cum *M.* c. 41. p. 19, 18. ὅταν μὲν ᾖ ὑπεύδια — οἱ δὲ ἄρα κάτω ἡσυχάζουσι. *a. m. M.* et paulo post: ἐὰν δὲ ᾖ χειμέρια — οἱ δὲ ἀναθαρσοῦσι. *a. m.* c. 45. p. 20, 30. εἴ τις λίθον ἐνθεὶς ἐπιφράξειε — ὁ δὲ συμβαλὼν etc. *a. m. M.* c. 57. p. 25, 11. ἐπεὶ δὲ τὸ παιδίον αὐτῶν προσέψαυσεν, οἱ δὲ ἐμαράνθησαν. *a. m. M.* In his igitur locis omnibus Tigurinus editor id, quod in duobus codicibus suis (*a* et *m*) invenerat, pro arbitrio immutavit, quique eum subsecuti sunt, existimantes, veram hanc esse et genuinam codicum scripturam, neque fortasse alteram in collationibus suis notatam invenientes, quod, qui olim codices conferebant, ad talia raro attendebant, primi editoris commentum sine haesitatione propagarunt.

interponitur, quod saepe fit, δὲ non elidatur. Sic etiam in Var. Hist. VIII. 2. ἔργον δὲ ἦν ἄρα. Ib. c. 12. αἰτία δὲ ἦν ἄρα. XII. 43. ὄνομα δὲ ἦν ἄρα. uti apud *Herodotum* quoque IV. 45. πρότερον δὲ ἦν ἄρα. Etiam ἀλλὰ contra vulgarem usum saepe ante vocalem sine apostropho legitur in codicibus nostris, ita ut ἀλλὰ ἄμα, ἀλλὰ ἐκεῖνον, ἀλλὰ ὕπτια, et alia hujus generis exhibeant, ubi editiones, ad Tigurinum exemplar, habent ἀλλ' ἄμα, ἀλλ' ἐκεῖνον, ἀλλ' ὕπτια. Quae omnia quum ex duorum librorum, e quibus illa editio expressa est, comparatione instituta intellexissem, a *Gesnero* pro arbitrio immutata esse [20]), non dubitavi hiatum revocare, praesertim quum nec veteres, pro norma Atticismi habitos ab eo refugisse viderem. De qua re sufficiet laudasse *Popponem* de Elocut. Thucyd. p. 215. ss. *Wurmium* ad Dinarch. p. 29. s.

De nominibus propriis.

Ad alia progredior. Et primo quidem loco sese offert difficultas a nominibus propriis cum hominum tum locorum objecta. In his enim scribendis satis constat, quantopere non solum librarii fluctuent, verum scriptores ipsi, ita ut in peregrinis praesertim, *Schaefero* judice [21]), si omnia ad eandem scripturam revocare velis, operam ludas. Sed ubi tantum de orthographia agitur, res non admodum gravis videri potest; gravior, ubi incerta scripturae ratio nos de personis locisque dubitare cogit. Hujus generis non pauca reperiuntur in Aeliani opere. In his saepenumero non ita difficile erat, ex comparatione cum aliis scriptoribus, qui easdem res tradiderunt, vitiosam scripturam corrigere; sed plerumque tamen, ubi libri in vitium conspirabant, id quod res et historiae veritas postulare videbatur, annotationibus reser-

---

20) In *primo* libro primus editor quatuor saltem in locis ἀλλὰ codicis Augustani et Fuggeriani ob vocalem sequentem in ἀλλ' mutavit.

21) Ad *Plutarchi* Vitas T. V. p. 138. Cf. *Car. Sintenis* ad Vit. Cat. Maj. c. 15. p. 75.

vare, quam correctionem quantumvis probabilem in contextu ponere malui. Neque hoc sine caussa idonea. In scriptore enim, qui, quod res docet, non tam id, quod diligenti inquisitione facta verissimum esse cognosset, solerti cura investigavit, quam ea potius, quae ipsi ob varias caussas placuissent, sine severo delectu ex scriptoribus forte oblatis arrepta compilavit, non ea lege agi potest, qua quis utatur in Aristotele, Strabone, Polybio atque similibus. De veritatis studio, quod Aelianus non uno loco profitetur, facile ei credimus, eum consulto non esse mentitum; diligentiam neque in rebus ad animalium historiam spectantibus, neque in hominum historia praestitit; quin hic illic manifesta negligentiae documenta dedit [22]); in locorum autem et regionum nominibus, ad quas quaeque res referenda sit, explorandis, sedula eum diligentia adhibita errorem cavisse, nihil est, quod arguat. Verisimile quidem, haud pauca vitia in nominibus propriis commissa [23]), librariis imputanda esse; non certum tamen, sed ambiguum. Sic V. 14. historiam aliquam de Πάρῳ falso tradi, aliorum scriptorum testimonium docet, quod ad Γύαρῳ ducit. Provocat Aelianus ad deperditum Aristotelis locum; hunc rem de *Gyaro* narrasse, non de *Paro*, credibile est; sed quum fieri possit, ut Aelianus in vitiosum Stagiritae codicem inciderit, recte fecerunt editores, quod priorem lectionem, quam libri omnes tuentur,

---

22) Ut in confundendis nominibus urbium Lavinium et Lanuvium XI. 16.

23) Raro factum, ut librarii nomina propria appellativis substituerent; unum tamen ex hoc genere exemplum reperitur in Hist. An. X. 1. p. 219, 7. ubi in editionibus habetur: φησὶν ἐν συγγραφῇ Δίων. quod nomen a viris doctis relatum est ad Dionem Cassium historicum, indeque petitum argumentum de Aeliani aetate. Non una haec difficultate premuntur. Verum illa lectio in uno est codice eaque correctoris manu nonnihil immutata; reliqui libri aliud quid exhibent, quo reperto omnes illae difficultates evanuerunt.

loco non moverunt. Non minus verisimile est, Libro XV. 23. lectionem librorum Ὀπωπεὺς falsam esse, pro quo nomine Athenaeus Ἐπωπεὺς offert; servavi tamen illud cum superioribus; nec in eodem libro c. 25. Ἀδρωσίους mutavi, quamvis Γεδρωσίους fuisse, probabile sit. In his et permultis aliis, quae ejusdem sunt generis, si erunt, quibus religio nostra nimia videatur, hi tamen ipsi fatebuntur, si quid peccatum sit, rectius facere, qui in eam partem peccent, quae a temeritate et libidine sit remotior 24).

In nominibus igitur propriis aut falsis aut depravatis quandocunque incertum videretur, vitia utrum a scriptore ipso an a librariis commissa essent, a corrigendis libris plerumque abstinui; minor erat cautio adhibenda in iis vulneribus, quae librarii orationi scriptoris inflixerunt, sed haud paulo majus peccandi periculum. Multos quidem naevos Animalium Historiae inspersos codicum ope detersimus; multos primae editionis errores, pro sincera codicum lectione habitos, libris, quibus Tigurinus editor usus fuit, diligentius excussis, sustulimus; turpia cujusvis generis vulnera sanavimus bene multa; multa tamen relicta sunt, in quibus nullum a libris scriptis offerebatur remedium. In talibus igitur ad conjecturam confugiendum erat. Lubrica res, praesertim in hoc scriptorum genere, qui nativa sermonis venustate non contenti, acumina captant, et, ut ingeniosi videantur, communia spernunt. Quo latior enim campus est, in

De conjecturis.

24) *Jacobus Perizonius* de sua in Aeliani Variis Historiis cura posita haec scripsit, quae libens facio mea: „De mea hic opera id tibi affirmare liquido possum, multa me in textu ex mstis diligenter a me primum adhibitis restituisse, multa etiam in notis tentasse ex rerum nexu, linguae analogia et usu, antiquitatis ipsius auctoritate: paucissimas, nec tam meas quam aliorum conjecturas in textum recepisse, quia tutius censebam in hanc sollicitudinis forsan nimiae, quam in illam audaciae ac temeritatis peccari partem, quoniam saepe etiam tunc, quum minime credimus, erroribus tamen obnoxii reperimur."

quem se sophistica eloquentia effundat, quo liberiores viae, quas quasi lusitans et lasciviens pererrat, eo difficilius est, in verbis vestigia veri, si forte deleta sunt aut obscurata, divinando investigare certumque de incertis judicium ferre. Difficilis res, inquam, in talibus ita statuere, ut tibi satisfacias; nihil contra facilius, quam conjecturis in tali scriptore ludere, quales in hoc ipso opere Trillerus effudit plurimas; non pauciores numero, sed pejores etiam, Anglus quidam, cujus inventa Diarium classicum in lucem protulit. Haud pauca quidem vitia Aelianei operis luculentis et primi editoris et aliorum conjecturis probabiliter sublata sunt; sed si magnam hujusmodi correctionum ad hos de Animalium proprietate libros allatarum reputaveris copiam, pauciores, quam velis, reperies, quas omnes veritatis numeros habere existimes. Ex iis, de quibus anceps erat judicium, sed quae in censum venire posse videbantur, ut in locis vitiosis et obscuris lectorum commodis aliqua ratione consulerem, nonnullas in margine adscripsi; paucas recepi, mearum vero, quamvis ab aliis probatarum, paucissimas [25]. Longe majorem vero earum numerum reservavi annotationibus, ubi saepenumero etiam conjecturas in margine

---

25) Meae conjecturae libris non addicentibus receptae hae fere sunt. I. 41. p. 19, 29. τοῦ κλύδωνος τὰ μὲν ἀποσπῶντος — τὰ δὲ ἐπισύροντος. pro ἀποσπῶντες et ἐπισύροντες. I. 45. p. 20, 26. δρυοκολάπτης ἐξ οὗ δρᾷ καὶ κέκληται. pro ἐξ οὗ ἄρα. II. 18. p. 38, 10. ἀνίχνευσάν τι. pro ἀνιχνεύσαντι. II. 42. p. 47, 2. οὐδὲ pro εἰ δέ. III. 42. p. 68, 20. ἤ τι ἢ οὐδέν. pro ἤ τι οὐδέν. VII. 25. p. 168, 16. κατόπτρων pro κατὰ τῶν πατρῴων. IX. 14. p. 201, 5. τίκτει καὶ ἐν τῷ σκεύει· τό τε ὕδωρ — X. 4. p. 220, 16. οὐ πέραν τῶν ἁμαξίδων. pro οὗπερ ἂν τῶν ἁμαξ. XI. 19. p. 254, 12. Διονύσου τεχνιτῶν. pro Διονυσίου. XVII. 41. p. 392, 15. στρουθῶν φορά pro τῇ φορᾷ. Hae fere meae nunc in contextu leguntur. Ex aliorum conjecturis graviores hae sunt. II. 11. p. 32, 30. ἔοικα pro ἔθηκα. V. 24. p. 108, 29. σῦν pro συν. VI. 4. p. 126, 28. ἄνδρα μένει pro ἀναμένει. VII. 29. p. 170, 13. καὶ ἐκεῖνο μαρτύριον· Κολοφώνιος ἀνήρ. pro μαρτυρεῖ· ὁ Κολ. XIII. 15. p. 298, 13. παρ᾽ οἷς pro πάρος. XIII. 20. p. 302, 20. ᾗ διέταμε pro ἡ δίαιτα μέν. XIV. 11. p. 315, 9. τείρεται pro τηρεῖται. Epil. p. 396, 32. ἀσέβειαν pro εὐσέβειαν.

expromtas cum probabilioribus permutavi, lectionum receptarum rejectarumque rationes attuli, errores cum aliorum tum meos correxi, ea mihi in hac parte lege statuta, ut, quae in aliorum conatibus probare non poteram, et breviter declararem, et verbis lenissimis. Alienos errores acriter exagitent, qui se ἀναμαρτήτους existimant; ego, qui plurimorum mihi errorum sum conscius, nolo tela jacere, quae in me retorqueri possint. Velim autem omnes, qui in critica hac palaestra exercentur, animo infixa habeant, quae *Fridericus Augustus Wolfius*, vir in paucis doctus, acutus, solers, et in familiari sermone etiam satis dicax, de his studiis monuit: »In hoc universo genere, ubi tam subtiliter rationes subducendae sunt, nimis proclive periculum est errandi, et pro veritate umbram arripiendi. Discamus modo errores nostros libere fateri, et si quid aut rectius aut probabilius offertur, vel ab hoste grate accipere.« (Praefat. ad Herodian. p. XXVI.) Itaque, ut huc revertar, variarum lectionum, conjecturarum et observationum copiis, quas in annotationibus congessi, hoc praecipue agens, ut in summo brevitatis studio nihil praetermitterem, quod ad rem faceret, futuri Aelianei operis editores eo velim animo utantur, ut in laboris impensi gratiam eorum, quae peccaverimus, aequos se existimatores praebeant. Ante omnia autem velim, ut qui de nostra opera judicium laturi sunt, ne id faciant ante quam justam cum scriptore familiaritatem contraxerint, in quo tam multa sunt singularia, ut qui de uno alterove loco ex una tantum lectione judicium ferre susceperint, errorem vix evitare posse videantur. Aequi autem et locupletes arbitri, quales ut nobis contingant cum mea tum Aeliani caussa opto, licet de multis, quod futurum esse non dubito, aliter atque ego statuant, hanc tamen laudem huic editioni nostrae non denegabunt, per eam, praesidiorum, qui-

bus nemo antea usus est locupletioribus, ope, Aelianei operis contextum, cujus tota ratio, quod infra de editionibus dicturus in clarissima luce ponam, incertissima erat, nunc ita in plurimis locis munitum esse, ut jam habeas, ubi pedem tuto ponas, neque vereri debeas, ne te pro librorum antiquorum lectionibus, editorum errores et conjecturae ludificentur.

Quod ad externam libri descriptionem attinet, operam dedi, ut lectorum utilitati consulerem, cujus ut omnes, qui veterum scripta repetunt, rationem habeant, velim, ne saepe multum tempus impendendum sit, donec id quod quaeris inveneris. Ob hanc caussam cuique columnae numerum capitum adscripsi; argumenta in margine posui; priorum editionum autem paginas non addidi, quandoquidem, qui locum aliquem ex Historia Animalium allegant, non editionum paginas, sed libros et capita citare solent. In contextu ubi quid excidisse suspicabar, asteriscum adscripsi, eodem signo usus in notandis vocabulis manifesto depravatis. In iis locis, in quibus aut manifestum esset vitium, aut vitii certe gravis suspicio, probabiles ejus emendandi conatus cum aliorum, tum meos adposui; ubi lectio autem recepta memorabili quodam librorum manuscriptorum dissensu labefactari videbatur, neque tamen certa correctionis via apparebat, codicum lectiones annotavi, quod etiam tum feci interdum, quum inter plures librorum lectiones optio esset ambigua. Uncis quoque, sed his duplici quadam ratione usus sum, cum ita, ut verba ob unam alteramque caussam suspecta et fortasse removenda notarem, tum, ut vocabulum probabili quadam, neque tamen certa omnino ratione in contextum invectum esse significarem. In talibus locis nonnulli sunt, a quibus nunc re denuo pensitata uncos remotos velim. Sed de his, sicut de reliquis omnibus, ubi post δευτέρας φροντίδας ab ea sententia, quam in

contextu constituendo secutus eram, recedendum putavi, in Annotationibus monui. Has itaque, quaeso, adeant, qui unius cujusque lectionis caussas cognoscere velint.

II.

DE AELIANO EJUSQUE OPERIBUS.

De Aeliano, quem Suidas Claudium appellat, Praenestinumque et ἀρχιερέα fuisse dicit [1]), Perizonius ad Varias Historias copiose et luculenter disputavit [2]). Ab hoc igitur lectores petant, quae ad difficultates, quibus Suidae locus laborat, expediendas faciant. Noster vero Aelianus h. e. is, qui de Natura Animalium scripsit, caussa nulla est, cur alius esse existimetur atque ille, quem Philostratus in Vitis Sophistarum Romanum fuisse, librisque graeco sermone elegantissime scriptis laudem sibi comparasse ait [3]). Erat hic Pausaniae auditor, ejus,

1) ἀρχιερέως dignitatem Aeliano tributam miratur Coraës in Praef. ad Prodromum Bibl. Gr. Vol. I. p. 145 (ρμε) quaerens: „cujus tandem urbis? Romaene? hoc minime probabile. Fortasse igitur in patria urbe, ubi celeberrimum Fortunae templum fuisse constat.“ Tum idem Vir doctus in annotatione addita, vereor, ait, ne Suidas Claudium Aelianum nostrum confuderit cum Plautio Aeliano pontifice, de quo *Tacit.* Hist. IV. 53. commemoravit.

2) De duobus Aelianis, antiquiore, qui Tactica a se composita Trajano (non Hadriano) dedicavit, et juniore nostro distinguendis, vera tradidit *Tristan* Commentaires historiques. Vol. I. p. 276. s. ed. de Paris 1657. Non satis caute de Aeliani aetate tradidit *Cuvier*. Hist. nat. des Poissons T. I. p. 34.

3) Aliquam dubitationem injecerit hoc, quod apud Philostratum Aelianus fertur dixisse, se nunquam extra Italiae fines peregrinatum esse, nec navem conscendisse, nec mare expertum esse; quum idem (de N. A. XI. 40.) se Alexandriae βοῦν πεντάποδα Sarapidi sacrum vidisse testetur. Cui repugnantiae ne majorem, quam meretur, vim tribuas, Kühnius V. cl. in Diss. de via ac ratione, qua Aelianus in Hist. An. conscribenda

qui descriptionem Graeciae composuit, cognoveratque seniorem Philostratum, cui accusationem in tyrannum paulo ante occisum, Elagabalum, ut videtur, monstravit; unde vitam ejus in saeculum post Christum tertium incidisse apparet. Cum hac aetate convenit, quod multa ex Oppiano, multa etiam ex Athenaei Deipnosophistis, paulo post Oppiani mortem editis, compilavit [4]). Romae sedem habens, rhetoricam docebat. Quum autem quatuor sint opera, quae Aeliani nomen praeferant, Tactica quidem, Trajano dedicata, a reliquis sejungenda sunt; de Epistolis non constat, quamquam nec earum argumentum nec compositionis ratio a sophisticae artis professione abhorreat; Varias autem Historias, librosque de Animalium Natura unius auctoris esse, minime equidem dubito, nec multos invenio, qui aliter de hac re statuerint [5]). Utrumque opus excerptis ex aliorum

---

usus est p. XII. Philostratum multa falso tradidisse monet. Mihi satis verisimile est, libros de Natura Anim. provectiore aetate ab Aeliano fuisse elaboratos, eumque iter in Aegyptum suscepisse post illa tempora, quibus se, Philostrato teste, navigasse negaverat.

4) Vide *Schneiderum* in Péric. crit. p. 127. quamquam hic de narrationibus apud Aelianum manifesto ex Oppiano traductis ita interdum loquitur, ut illa ex alio quodam fonte ducta esse existimasse videatur.

5) Inter hos commemorandus Bochartus Hieroz. L. II. 46. p. 522, 25. et cujus haud paulo major est auctoritas, Valckenarius in Annot. ad Phalarid. Lennepii p. XVIII. s. ubi dicit, a Variae Historiae scriptore, se quidem judice, multum diversos esse duos alios, qui scripserint de Natura Animalium et libellum mirificum περὶ Προνοίας. De qua sententia sic statuit Wyttenbachius in Bibl. cr. III. 4. Part. XII. p. 16. Valckenarium ipsum eam re diligentius perpensa repudiaturum fuisse. Tum haec addit Idem: „in tribus illis operibus semper eandem et orationem eundemque auctorem agnoscere mihi visus sum: et ante aliquot annos magis etiam hanc sententiam mihi confirmavit lectio illorum operum repetita.“ *) Haud aliter diu ante statuerat Jo. Schefferus, qui cuncta in eundem optime convenire scribit (in Not. ad Var. Hist. I. 1.), argumentum operis, tractandi ejus rationem, ipsum denique stilum, quoties suo uti voluerit; et ante Schefferum Gesnerus, qui se plurima in utroque opere similia invenire testatur. Sed ut sunt varia de talibus hominum judicia, Bernhardy, vir

*) Memoria fefellit Schoellium (Histoire de la Litt. gr. Tome V. p. 377) quum commemoratis Variis Historiis et de Animal. Propr. scriberet: Valckenaer et Wyttenbach pensent que ces deux ouvrages ne sont pas du même auteur.

scriptis continetur; in utroque idem in compilando consilium agnoscitur. Sicut enim in Variis historiis ex hominum factis dictis, ita in libris de Animalibus ex animalium natura vitaque praecepta ad virtutem et pietatem petuntur. Ab hac vero parte non minus quam ab orationis conformatione deperditorum etiam operum[6]) reliquiae tantam cum illis, quae integriora ad nos pervenerunt, operibus similitudinem habent, eundem de divinis humanisque rebus sensum, deorum religionisque observantiam, superstitionis etiam vestigia, virtutis amorem, vitiorum odium prae se ferentes, ut, haec omnia ex eodem ingenio animoque profluxisse, mihi quidem videatur certissimum. Inter libros de Animalibus et Varias historias, si ab utriusque operis argumento discesseris, hoc maxime interest, quod illi ita sunt comti et compositi, ut in publicum prodeuntes elegantiorum hominum gustui satisfacere possent; in Variis autem historiis pauca tantum capita expolita sophisticisque lenociniis exornata sunt, dum longe major earum pars eam plerumque formam retinuit, quam habuerunt, quum ab auctore inter legen-

---

doctus et ingeniosus (Wissenschaftliche Syntax p. 37. not. 61) secundum Valckenarium judicans, Wyttenbachii sententiam anili fabellae similem (eine fast mährchenhaft klingende Meinung) videri ait, tresque ipse Aelianos trium illorum operum auctores statuens, diversum in unoquoque opere consilium, diversam orationem agnoscit. Cum Wyttenbachio tamen facit Coraës, patrii sermonis judex solertissimus, qui in Prooem. p. 147 (ρμζ) haec scripsit: ἱκανὸν εἶναι ν' ἀναγνώσῃ τις καθεξῆς τὴν ποικίλην ἱστορίαν καὶ τὸ περὶ ζώων ἰδιότητος, διὰ νὰ πληροφορηθῇ ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς τοῦ λόγου χαρακτὴρ, αἱ αὐταὶ δόξαι καὶ κρίσεις περὶ τῶν πραγμάτων, τὰ αὐτὰ ἤθη, εἰς ἕνα λόγον, ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ συγγραφεύς.

6) Duobus illis titulis περὶ προνοίας et περὶ θείων ἐναργειῶν unum opus significari suspicatur Perizonius, sicut etiam reliqua Aeliani opera non semper uno eodemque titulo laudantur. De qua conjectura difficile est statuere. Joachimus Kühnius existimat, in opere de Providentia Aelianum ex florentissimarum gentium historia contra Epicurum disputasse; in altero autem eum voluisse ex mirificis morborum curationibus, ex sacrilegorum poenis, ex praemiis denique piis probisque hominibus divinitus datis ostendere, quam manifesta quamque praesens ira deorum vel gratia extiterit.

dum in chartam conjecta et ad futurum usum seposita essent [7]). In iis autem capitibus, quae ultimam auctoris manum experta sunt, Aeliani et oratio elucet et indoles; quin etiam reliquis, quamquam minus comtis, haud pauca Aelianeae orationis impressa sunt vestigia. Ex deperditorum reliquiis autem si vel unam illam historiam de gallo gallinaceo salutari Aesculapii ope sanato [8]) cum simili historia de equo in Hist. Anim. XI. 31. comparaveris, utramque unius ejusdemque ingenii foetum esse, tam liquido apparebit, ut dubitationi locus relinqui non videatur. In universum autem utrumque deperditum opus pro majore parte historiis constitisse, in eoque haud aliter atque in reliquis Aeliani operibus exempla cum praeceptis fuisse conjuncta, satis est probabile. Adde quod idem est orationis color, earundem locutionum usus, idem denique stili variandi flosculisque exornandi studium. Caeterum de Aeliani oratione varia et sunt et fuerunt doctorum virorum judicia. Modum procul dubio in ea laudanda excessit Joachimus Kühnius [9]); rectius Coraës Aelianum cacozelia peccasse [10]) judicat, hanc tamen quo-

7) Idem Gesnerus sequitur, judicans, in Var. Hist. apparere, scriptorem sibi plurima annotasse, quae per otium postea copiosius tractaturus esset. Certe non admittenda Perizonii sententia, qui usum particulae ὅτι in afferendis historiis ad variandae orationis studium refert. Quod si quis existimaverit, Varias Historias haud secus ac libros de Animalibus ab Aeliano fuisse elaboratas, sed in hanc formam ab Epitomatoribus esse redactas, qui pauca quaedam capita, in librorum praesertim initiis, integra et intacta reliquerint, sed in contractis quoque hic illic locutiones Aeliano proprias et peculiares servaverint, ad eum fere modum, quem Photius in Myriobiblio in excerpendis scriptoribus usurpavit: hanc si quis, inquam, sententiam prae altera probaverit, non video, quid ei magnopere opponere possis.

8) Vid. *Suid.* in βουλυτός. et Fragm. collectio ap. Gronov. p. 1013. (p. 788. ed. Argent. 326. ed. Lips.) ubi vide Schefferum.

9) „Quicquid stilus sophisticus verbis habet nitidum, sententiis acutum, figuris jucundum, translationibus floridum, inventione praeclarum, compositione elaboratum, id omne Aelianus velut quidam eloquentiae institor nobis intuendum et paene contrectandum dedit.“ Praefat.

10) Praefat. ad Prodrom. Bibl. gr. p. 151 (ρνα): γέμουσι τὰ διηγή-

dammodo excusans saeculi vitio, quod Philostratus aliique eodem vitio corrupti judices in laudem verterint [11]). Cum hac autem laude, in qua hoc est praecipuum, quod Philostratus (Vit. Soph. II. 31. p. 624) dicit, Aelianum *καθαρὰν φωνὴν ἐκπονῆσαι*, eumque, si Suidae fides, *μελίγλωσσον* et *μελίφθογγον* fuisse appellatum, quomodo convenire dicamus Latinismi crimen, quod Schneiderus hic illic in eum jecit, nec Coraës ab eo alienum esse existimat? Non magnopere miranda res foret in homine Romano, sed cum laudibus a Graecis ei tributis minime congruit, nec, me quidem judice, magis est stabilita, quam barbarismorum crimen, Argonautarum scriptori a Schneidero, peregrinitatis Plutarcho a Coraë exprobratum. Valet, ni multum fallor, de Aeliano, quod de Philostrati oratione scribit *Photius* in Bibl. cod. CCXLI, p. 331. ejus *συντάξεις* saepenumero videri *ἀσυνταξίας*, idque ei accidisse non tam ignorantia usus legitimi, quem probe tenebat, sed pravo vetustatis imitandae studio, quo factum est, ut formas quasdam dicendi a veteribus raro usurpatas ad fastidium usque repeteret, et dum vulgarem sermonis usum vitabat, in insolentiam incideret. Eorum vero, qui sophisticam illam et umbraticam eloquentiam amplexi erant, alii in tumoris incurrebant vitium, alii contra simplicitatis quadam specie fallere conabantur, alii denique, prout res ferebat, utrumque miscebant. Et in Aeliano quidem laudatur a Philostrato orationis *ἀφέλεια προςβάλλουσά τι τῆς Νικοστράτου ὥρας· ἡ δὲ ἐνίοτε*

ματα ἀπὸ ἀντιπτώσεις, πλεονασμοὺς, μορίων ἄκριτον ἐπισώρευσιν, ἀττικισμῶν κατάχρησιν, περιόδους μακρὰς ἐμπεριδεμένας καὶ ἀνανταποδότους, καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ σοφίσματα, τὰ ὁποῖα ὅσοι δὲν ἔμαθον παρὰ τὴν Γραμματικὴν στοχάζονται ὡς κομψείας, ὅσοι μετὰ τῆς Γραμματικῆς συνέζευξαν τὴν Λογικὴν, ἀποστρέφονται ὡς φλυαρίας. Cf. *Lobeck.* ad *Phryn.* p. 222.

11) ὅθεν μήτε παράδοξον πρέπει νὰ φαίνεται, ἐὰν ἐπαινέθη τοῦ Αἰλιανοῦ ἡ φράσις ἀπὸ τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ.

πρὸς Δίωνα ὁρᾷ καὶ τὸν ἐκείνου τόνον. Nicostrateae venustatis specimina non extant; quod vero ad Dionem attinet, tam ambigua est vocabuli τοῦ τόνου significatio, ut quantum Aeliano ab ea parte cum rhetore Prusensi intercesserit similitudinis, ego quidem definire non ausim.

* *
*

Operis de Animalibus consilium et ratio.

Verum haec in universum de Aeliano operibusque ei tributis et tribuendis dicta sufficiant. Quod ad libros de Animalibus attinet, satis constat, quae ibi de Animalium natura et moribus traduntur, longe majorem partem non ex auctoris observationibus, sed ad aliorum scriptorum fidem esse tradita. In his autem compilandis hoc inprimis spectavit Aelianus, ut ad exemplum scriptorum non ignobilium, qui θαυμάσια et παράδοξα collegerunt, quorumque numerus haud exiguus post Alexandri praecipue regnum in Graecia effloruit [12]), ea potissimum observatione digna haberet, quae ad admirationem excitandam maxime accommodata essent. Quare ex omni animalium numero ea inprimis selegit, in quibus naturae rerum inventricis artificium peculiari quadam ratione eluceret; quae inusitata corporum magnitudine, singulari membrorum conformatione, colorum denique splendore et varietate oculos in se convertunt: nec minore studio, quae de vita animalium, de amoris odiive inter ea significationibus, de rerum, quas conjunctim agunt, ratione et oeconomia, de facultatibus in iis conspicuis, de dolis denique et artificiis tradita reperiebat, vera et falsa, certa incerta,

12) Scriptorum, qui ex periegesibus et periplis mirabilia compilarunt, recensum dedit *Jonsius* de scriptor. hist. phil. II. 12. *Wover.* de Polymath. c. 11. *Fabricius* B. Gr. T. I. p. 196. Cf. *Heyn.* de genio Saec. Ptolem. in Opusc. T. I. p. 104. ss. *Ebert* in Diss. Sicul. T. I. p. 171. ss. Inter hos non multi fuerunt, qui veterum naturae curiosorum, Aristotelis inprimis, doctrinae novis observationibus aliquid adderent, judice quidem *Schneidero* in Praefat. ad Aristot. H. A. p. XX. cujus sententiae subscribit *Cuvier*, Histoire nat. des Poiss. Vol. I. p. 29.

prout se ei in aliorum scriptis obtulissent, in adversaria retulit. Jam licet non uno loco acre et incorruptum veritatis studium profiteatur, neque caussa sit, cur de hujus professionis sinceritate dubitemus [13]), hoc ipsum tamen, quod sequebatur, consilium ejusmodi erat, ut, si Graecorum ingenium reputes [14]), scriptorem alias veritatis studiosissimum facile a recto tramite in errorem abripere posset. Multa itaque fabulosa, quaedam falsa tradidit; nihil tamen sine auctore; interdum etiam dubita-

13) De Aeliano Beckmannus in libello de Historia nat. veter. c. 3. p. 160. „Etsi nihil quidquam confinxit ipse, quod sancte affirmat, et quamquam complures fabulas dictitavit commentitias ipse; tamen arripuit libens, quaecunque exempla ab aliis offerebantur, eaque ingenio suo ornavit reddiditque verisimilia magis, quo haud dubie veritati obfuit.“ De fabulis ab Aeliano repetitis deque laudibus ejus dixit *Sanderus* in opusculis (kleine Schriften herausgeg. von Götz 1 Theil. p. 84.), qui quum ei quaedam ex praeconcepta potius opinione quam ex rei veritate tribuisse videretur, *Schneiderus* (in Praef. ad Aelian.) haec se ad justam aestimationem redigere conatum esse dicit in farragine, cui titulus: *Allerneuste Mannigfaltigkeiten.* Berlin. 1782. p. 392. ss. Hunc librum ut nanciscerer, frustra operam dedi. Rectius quam *Sanderus* de Aeliani opere statuit vir clarissimus *Carolus Gottlob Kühn*, in brevi Dissertatione de via ac ratione, qua Aelianus Sophista in Historia Animalium conscribenda usus est. Lipsiae. 1777. 4. quem libellum doctissimus ejus auctor mihi petenti mittere haud gravatus est.

14) Vere scribit *Guil. Schlegelius* in Bibl. Indica I. p. 148. de Ctesia agens: Die Griechen hatten eine liebenswürdige Neigung den Irrthum aufzufassen, wenn er von irgend einer Seite der Eitelkeit schmeichelte, und liefsen ihn sehr ungern wieder fahren, die nüchterne Wahrheit mochte ihnen auch noch so bestimmt dargelegt worden seyn. Ich glaube, es gibt kein anderes Beispiel von einem so geistreichen Volke, das sich so viel Abgeschmacktes hätte aufbinden lassen. Deswegen haben sich die häufig wiederholten Erzählungen des Ktesias bis auf eine späte Nachwelt fortgepflanzt, wiewohl seine Schriften verlohren gegangen sind. Insbesondere ist sein Buch über Indien die grofse Schatzkammer von Mährchen für alle folgende Fabelreisen geworden. Non multum abludit ab hac sententia quod scribit *Cuvier* in Notis ad Plin. Tom. VI. p. 446. les Anciens avaient encore moins de critique en histoire naturelle qu'en histoire civile, ce qui est beaucoup dire. *Linnaeus* autem conqueritur (in Amoenitatt. Academ. T. IV. p. 131) quod hodieque scriptores, „qui naturae scientiam proponant, variis conquisitis undique veterum fabulis ornatum scriptis conciliare studeant.“

tionem profitetur et assensum cohibet. Excusabilis profecto error in tali scriptore et in difficili hoc naturae studio, in quo nemo tam cautus fuit, quin subinde erraverit, quum nusquam fere difficilior sit veritatis exploratio, quae post tot peregrinatorum observationes, tantamque a sagacissimis naturae investigatoribus curam adhibitam, multis tamen in partibus hodieque latet. Non contemnamus igitur Aelianum ob fabulas ex veteribus repetitas, sed gratiam ei habeamus quod tam multa nobis ex deperditis scriptoribus servavit [15]). Recte praeterea Schneiderus monuit (in Pericul. crit. c. V. p. 133.), Aelianum iis scriptoribus, quos exscripsit, quique adhuc extant, egregiam saepe praestare operam, cum ad interpretationem, tum ad emendationem. In universum autem, quam dignum sit erudito homine in quavis disciplina scire et tenere, quid veteres de ea noverint, docere nihil attinet; in historia naturae autem tanto hoc est praestabilius, quum constet, veteres ob haud unam caussam [16]) de animali-

---

15) Agnovit hoc vir doctissimus *Cuvier* Hist. nat. des Poiss. T. I. p. 37. ubi de utilitate ex veteribus ad historiam naturae petenda agens haec habet: les faits précieux et vrais qui s'y rencontrent, sont extrémement nombreux. Élien a eu surtout de bien meilleurs renseignemens que ses dévanciers sur les animaux de l'Afrique et des Indes, ce qui prouve que les rélations avec ces pays étaient devenues plus faciles.

16) Acute observatum est a pluribus, auguralis doctrinae vanitatem, quam hodieque a populis quibusdam septentrionalibus, Sibiriae et aliis, coli peregrinatores docent, avium naturae cognoscendae multum profuisse. Vid. *Schneider.* Comment. ad Reliqu. Friderici II. Lipsiae. 1789. Animalia quoque diis consecrata et in templis lucisque ἄφετα, eorum naturae observandae locum dedisse, monuit *Beckmannus* ad *Antig. Car.* c. V. p. 11. nec ostentorum et prodigiorum observatio fructu ad naturae cognitionem caruit. Vid. *Heyne* in Opusc. acad. T. III. p. 267. ss. Et ne de agricolarum in prognosticis observandis sedulitate dicamus, quantum fructus ex helluonum luxuria in naturae scientiam redundavit! Cf. *Schneider.* in Epim. I. ad Aristot. H. A. Vol. I. p. XLIX. ss. *Cuvier* Hist. nat. des Poiss. ch. I. p. 13. 29. Neque vero omittenda inter caussas incrementorum, quae historia naturae cepit, Stoicorum philosophandi ratio, quae eos ad plurima ex animalium vita colligenda adegit, quibus docerent, omnem mundum, quaeque in mundo essent, provida quadam

bus, vita praesertim eorum et indole (quae ἰδιότητος vocabulo Aelianus complectitur) multa accurate cognosse [17]), quae nunc minus habemus perspecta. Norunt, quibus talia curae sunt, quaedam a veteribus tradita olim explosa fuisse et pro fabulosis habita, quae postea aut felix quidam casus aut diligentior observatio vera esse docuit; et supersunt fortasse alia, quae dies a contemtu et mendacii crimine vindicaturus est. Interea grato accipiamus animo quae ex hoc genere conservarunt ii, qui, dum, quod *Plinius* dicit, *studiorum amoenitates* quaerebant, eorundem *severitati* per occasionem suppeditarunt materiam.

Animalium cum hominibus comparatio.

Caeterum Aelianus in narratione de animalibus ita plerumque versatur, ut eorum vitam et indolem cum hominibus componat; animalium facultates, naturae illis benignitate liberaliter tributas, humanae scientiae, labore quaesitae multisque in partibus mancae, anteponat; homines autem in animalium actiones tamquam in speculum intueri jubeat, ut cognoscant, quantum illorum simplicitas ab humanae virtutis fastu et inconstantia distet. Ethicum hunc historiae animalium sive usum sive abusum fuerunt, qui Aeliani ineptiis annumerarent. Hic vero in hac quoque parte per veterum incessit vestigia. Ac primo quidem antiquissimum illud fabulae, quam Aesopicam vocant, inventum, quid aliud spectabat, nisi ut animalium vitam hominibus in exemplum proponeret [18])? Quae

---

solertique natura contineri, nec ullam ejus reperiri partem, ad quam divinae providentiae cura non pertineat. Hanc rationem secutus Turicensis Aeliani editor, vir non eruditione magis quam pietate conspicuus, singulas, ait, animalium historias singulos quasi hymnos esse divinae sapientiae et bonitatis, a qua tamquam perenni et purissima scaturigine quicquid usquam bene, pulcre et sapienter fiat, emanet.

17) Bene hoc observavit *Guil. Schlegel* in Bibl. Indic. I. p. 197.

18) De hac fabulae origine ex innata hominibus se cum similibus comparandi propensione orta monere non neglexit *G. H. Gravertus* in docta commentatione de Aesopo fabulisque Aesopicis p. 4. s. ubi Homericos

vero plurimi cum poetae tum philosophi de peculiari naturae favore brutis in tribuendis vitae praesidiis demonstrato praedicarunt, hoc loco commemorare nihil attinet, quum res manifesta sit, et Plinius, de principatu homini a natura inter animalia tributo disputans, ausus sit dicere, *tanta* hoc munus constare *mercede*, ut ambigere debeas, *parens natura homini melior, an tristior noverca* fuerit [19]). Praecipue autem ea aetate, quae Aeliani saeculum praecessit, miseratio quaedam imbecillitatis humanae cum ejus contemtu conjuncta invaluit. Plurima sunt hujus sensus documenta apud Plinium, pauciora, sed non minus expressa, apud alios. Apud *Plutarchum* quidem dialogus, qui Gryllus inscribitur, totus versatur in eo, ut doceat, meliorem esse animalium conditionem quam hominum; in eo autem, qui est de Animalium Solertia, multa collegit ex historia animalium omnis generis, quibus demonstraret, nullum esse eorum, quod non rationis sit particeps; in alio denique de Amore Prolis animalia prae hominibus laudat, quod in explenda fame caeterisque, quae natura flagitat, non, ut homines, per abusum quendam rationis, effrenis cupiditatibus indulgeant, sed se intra necessitatis fines et praescripta contineant. Aelianum te audire existimes, quum legas

---

etiam locos commemorat (p. 11.), in quibus bestiarum agendi ratio ita cum humana componitur, ut paucis verbis additis fabula conficiatur Aesopica. Cf. *Huschke* in Comment. de Fab. Archil. p. 2.

19) Expressit hunc Plinii locum *Lactantius* de Opific. Dei c. 3. *queruntur hominem nimis imbecillum et fragilem nasci — qui neque movere se loco, ubi effusus est, possit, nec alimentum lactis appetere, nec injuriam temporis ferre: itaque Naturam non matrem esse humani generis, sed novercam* etc. In iis, quae ibi praecedunt, color ductus ex praeclaro loco *Lucretii* V. 223. ss. Non praetereundum est, principatum illum, quem *Plinius* dicit, in rationis vi et praestantia positum, a nonnullis philosophis ob ambiguum rationis usum in contemtum fuisse adductum, ita ut *satius* fuisse dicerent, *nullam omnino nobis a diis immortalibus datam esse rationem, quam tanta cum pernicie datam.* *Cicero* de N. D. III. 27.

(T. II. p. 493. E.) animalia, naturae legibus adstricta, non curare, sicut Lycurgi Solonisque cives v. c. νόμους ἀγάμου καὶ ὀψιγάμου, nec mares feminis quovis tempore misceri, sed amoris libidinisque inter illa impetum certis quibusdam finibus circumscriptum esse, quos nullum eorum excedat. A talibus quam pronus sit ad ethica praecepta adhortationesque transitus, nemo non videt. Neque profecto illa absunt ab eo loco, quem modo commemoravimus, ubi Chaeronensis philosophus exemplis de animalium erga prolem amore haec subjicit: num existimabimus, Naturam tales affectus eum solum in finem animalibus ingenerasse, ut gallorum, canum, ursorum genus ne occidat; nec vero etiam, ut salutarem nobis pudorem incutiat, reputantibus, quam turpe sit hominibus, talia gratuiti amoris exempla non imitari, sed in omnibus rebus factisque nostris utilitatis aliquam commodorumque quodammodo mercedem exposcere? (T. II. p. 494. F.) Plura possem afferre, si opus esset[20]; haec enim abunde sufficiunt ad id, quod volumus, demonstrandum, Aelianum nec primum nec solum sophistico indulgentem artificio ex animalium vita ad hominum vitam moresque notandos corrigendosque exempla sumsisse[21].

---

20) Ob colorem similem colori Aelianeo inprimis memorabilis est locus in Gryllo p. 987. C. de animalium fortitudine; et alius de eorum temperantia p. 989. A. Adscribam unum *Plinii* locum (VII. init.), qui fere omnia complectitur, quae ab aliis in eundem finem sunt dicta: *Uni animantium homini luctus est datus, uni luxuria et quidem innumerabilibus modis ac per singula membra: uni ambitio, uni avaritia, uni immensa vivendi cupido, uni superstitio, uni sepulturae cura, atque etiam post se de futuro. Nulli vita fragilior, nulli rerum omnium libido major, nulli pavor confusior, nulli rabies acrior. Denique caetera animantia in suo genere probe degunt; congregari videmus et stare contra dissimilia. Leonum feritas inter se non dimicat; serpentium morsus non petit serpentes; ne maris quidem belluae ac pisces nisi in diversa genera saeviunt. At Hercules! homini plurima ex homine fiunt mala.*

21) Hoc argumentum *Conr. Gesnerus* in peculiari commentatione

Eadem ratio christianis quoque scriptoribus et utilis visa est et ingeniosa. Prorsus ad Aeliani exemplum *Glycas*, Annalium scriptor, fabula de casta turturis viduitate allata, *ἀκουέτωσαν αἱ γυναῖκες*, scribit (Annal. I. p. 41. D.), ὅπως τὸ σεμνὸν τῆς χηρείας καὶ παρὰ τοῖς ἀλόγοις τοῦ ἐν ταῖς πολυγαμίαις ἀπρεποῦς προτιμότερον 22). Prae caeteris autem *Ambrosii* Hexaëmeron totum est refertum ethicis hujusmodi exhortationibus, plerumque in eum finem directis, ut hominum stultitia et improbitas ex comparatione cum brutis eluceat. Rationi hominibus divinitus datae hic etiam scriptor iniquior, animalia ait quae opus sint sine

---

tractavit: *De vi exemplorum, quae in animalibus brutis homini, tum in bonis moribus et actionibus imitandi, tum in malis declinandi gratia proponuntur.*

22) Etiam ad mysteria religionis confirmanda scriptores christiani historiis de animalibus, fabulosis illis plerumque, abutebantur. Narraverunt veteres, vultures, qui omnes sint feminae, aurae adversae flatu concipere: διὰ τί δὲ τοῦτο, quaerit *Glycas* (Annal. I. p. 42. B.), καὶ τίνος ἕνεκα; ἵνα γὰρ μή τινες ἐπιγελῶσι τῷ μυστηρίῳ ἡμῶν, ὡς ἀδύνατον παρθένον τεκεῖν, καὶ αὖθις μεῖναι παρθένον. Quo argumento usus est etiam *Lactantius* Div. Inst. IV. 12. *quodsi animalia quaedam vento aut aura concipere solere, omnibus notum est, cur quisquam mirum putet, cum spiritu dei, cui facile est quidquid velit, gravatam esse virginem discimus.* Simili acumine *Epiphanius* in libro, fortasse supposito, cui titulus Physiologus, quique totus ad illum finem tendit, inter alia ad redemtionis per Christi sanguinem mysterium illustrandum, exemplum pelecanis affert; resurrectionem autem phoenicis avis exemplo probat. Memorabilis est in hoc genere liber xylographica arte excusus, in quo exemplis ex fabulosa animalium historia petitis demonstratur, matrem Jesu post partum virginem potuisse manere. Haec demonstratio cujus sit generis, uno alterove exemplo, quum liber sit e rarissimis, docere conabor. Narraverunt veteres, bovem aliquando locutum esse. Stat ergo bos pictus ante portam exque ore ejus verba exeunt. Huic imagini adscripta sunt haec: *Si bos humanis verbis personuisse claret. Cur verbum patris in terris virgo non generaret?* In alia tabula aegrotum videmus in lecto cubantem eique ex adverso avem. Adscripta sunt verba: *Calandrius* [charadrius. Vid. *Aelian.* XVII. 13.] *si facie egrum sanare valet. Cur Christum salvatorem virgo non generaret?* In ultima tabula Europam habes cum Jove in taurum mutato puellaeque blandiente. Infra positi versus: *Jupiter genoriden* [*Agenoriden*] *falsi sub ymagine thauri Si luserat cur herilem virgo non generaret? Ovidius in metamorphosius* (sic).

errore tenere et persequi, *quia non rationis aestimatione et disputationis argumento utantur, sed inspiratione naturae, quae vera magistra pietatis* (Hexaëm. V. 10. p. 34.). In gruum peregrinationibus *politiam quandam* agnoscit *et militiam naturalem*, quae in hominibus *coacta* sit *et servilis* (Ib. V. 15. p. 36.); et in ciconiis laudat (Ib. V. 16. p. 37.), quod, *nullis derelictae militiae praescriptis suppliciis*, agminis ordinem servent, nec se proeliis cum hostibus subducant. Tum aliis nonnullis de eodem avium genere commemoratis, *quis nostrum*, ait, *levare aegrum non fastidiat patrem? quis fessum senem suis humeris imponat? Quis, ut pius sit, non hoc servulis mandat obsequium? At vero avibus non est grave, quod pietatis est plenum: non est onerosum quod solvitur naturae debito. Non recusant aves pascere patrem, quod etiam praescripta necessitate sub terrore poenarum plerique hominum recusarunt. Aves non scripta, sed nata lex stringit Aves ad hoc munus nullo praecepto conveniunt, sed gratiae naturalis officio.* Unum praeterea adscribam Aelianei coloris locum ex Hexaë. VI. 4. p. 44. C. *Quis feras usum medendi herbarumque docuit? Homines sumus, et saepe specie herbarum fallimur, et plerumque quas salubres putamus, noxias reperimus. Quoties inter dulces epulas cibus letalis irrepsit, et inter ipsas aulicorum excubias ministrorum vitalia regum feralis esca penetravit.*

Ordinis defectus.

Caeterum in Aeliani de Animalibus opere praeter ea, quae memoravimus, reprehenditur ordinis in argumento tractando defectus. Et est profecto molestum, quod saepenumero ab uno animali ad aliud diversi generis transit, raro rem absolvit, et quae commode conjungi poterant, ob inanem quandam ex varietate oblectationem sejungit et divellit. De hoc sive consilio sive errore ipse

in Epilogo exposuit. Ibi quod dicit, se suae spontis esse hominem, nec ad aliorum vivere arbitrium, ineptissima est procul dubio excusatio; neque tamen, quod vir doctissimus *Cuvier*[23]) existimat, peculiari quodam ingenii vitio, ab ordine alieni, sic peccasse videri debet, quum se data opera ita fecisse dicat, ut varium ex variis rebus quasi sertum necteret; sed errore potius. Huic autem errori aliqua ex parte mederi possunt Indices. Et jam vetustiore aetate fuerunt, qui molestiam ex commistione diversissimarum rerum natam tollere conati, res ejusdem argumenti conjungerent, omnibus, quae de eodem animali apud Aelianum traduntur, in unum contractis. Librum in hunc modum et ad hunc finem descriptum et compositum vidi in Bibliotheca Laurentina[24]); tali libro etiam *Philes* videtur esse usus in poemate de Animalium Proprietate, quod, si a paucis discesseris, totum ex Aeliano ductum est, ita ut, quae Aelianus se-

---

23) Jamais il n'y eut d'esprit plus contraire à toute méthode que celui qui présida à cette compilation où tout est pêle-mêle. Hist. nat. des Poiss. T. I. p. 37. Idem non minore jure dixeris de jejuna compilatione, quae θαυμασίων ἀκουσμάτων titulo inscribitur, de Antigono Carystio et aliis. Majore jure vituperaveris in opere de Animalibus incuriam, quam in altera Aeliani farragine reprehendit Perizonius, quod in eo interdum res diversis locis diversa ratione traduntur. Verum hoc omnibus solet accidere, qui animi caussa ab alio ad alium scriptorem transiliunt, magis studiosi oblectationis, quam certae scientiae. Diversis Aelianum temporibus diversos scriptores compilasse, in oculos incurrit. Utinam hos, quod interdum fecit, ubique nominasset; eosdem, ubi plures sequitur, distinxisset; simpliciter denique accepta ab aliis tradidisset; tum multo majorem a posteritate reportasset gratiam. Nunc vero hoc Catone contenti simus.

24) Liber est in charta bombycina. In folio XIVmo exhibet Indicem capitum CCXXV cum Prooemio operis, quod proximo loco sequitur cap. 1. libri Imi: καλεῖταί τις. tum cap. 2. de scaro, cum quo conjuncta est pars capitis 4ti inde a verbis καὶ οἱ σκάροι. et cap. 54. libri II. περὶ αὐτοῦ. 2dum libri XIV. et iterum c. 42. libri XII. περὶ αὐτοῦ καὶ τριγλῶν. Sequitur cap. περὶ ἀνθιῶν. quod est XII. 27. tum περὶ κεφάλων ex I. 3. et aliud περὶ ἀνθιῶν ex I. 4. Ultimum est περὶ σηπεδόνων. quod est ap. Aelianum c. 18. libri XVmi.

junxit, *Philes* continuo ordine enarret. Idem *Gillium* fecisse, paulo post dicemus.

De titulis capitum.

De divisione operis in capita, ut hoc quoque attingam, Conradus Gesnerus dubitari posse monuit, an ipsum Aelianum auctorem habeat, „quum et argumenta in capitibus proximis, ut nunc sunt distincta, interdum plane cohaereant, et ipsa etiam dictionis ratio alicubi non capitis novi initium fieri, sed cum praecedente continuari sermonem loquatur.“ Idem Schefferus de Variis Historiis judicat. Indices capitum unicuique libro in plurimis codicibus praefixos, titulosque in aliis cuique capiti adscriptos, non Aeliano deberi, certum est. Nam saepenumero non id quod res est significant, et inepte sunt concepti, et diversi in diversis codicibus exhibentur: a melioribus prorsus absunt. Quare eos cum *Schneidero* omisimus, ita tamen, ut lectorum commoditati consulentes, argumenta capitum in margine poneremus; graecos autem titulos, eo quo in libris mstis recensentur ordine, cum lectionum varietate e codd. excerpta, reliquis Indicibus praemitteremus.

III.

DE INTERPRETATIONE LATINA.

Petri Gillii Excerpta ex Aeliano.

Petrus Gillius sive *Gyllius* 1), vir bonarum litterarum et naturae studiosissimus, primus Aelianei de Animalibus operis, paucis tum nomine cogniti, notitiam dedit,

1) *Gyllius* scribitur in titulo editionis 1533. *Gillius* in pag. 1. ipsius operis, et in titulo ed. ann. 1565. *Gesnerus*, qui ejus familiaritate usus erat, semper *Gillius* scribit. Natus erat in civitate Albigensium (*Albi*) anno 1490.

editis ex eo excerptis in libro, cui titulus: *Ex Aeliani Historia per Petrum Gyllium latini facti, itemque ex Porphyrio, Heliodoro, Oppiano, tum eodem Gyllio luculentis accessionibus aucti libri XVI. De vi et natura animalium. Ejusdem Gyllii liber unus, De Gallicis et Latinis nominibus Piscium. Lugduni ap. Seb. Gryphium.* MDXXXIII. 4.[2]). In hoc opere, quod vel inscriptio docet, Gillius non integrum Aeliani opus ex codice msto in latinum sermonem convertit, sed singula tantum excerpsit capita, proponens sibi, ut ait, Dionysii Cassii in Magone[3]) convertendo exemplum, simulque scriptoris *historiae, sive labyrintho potius*, lucem, si posset, afferens[4]). In hoc igitur negotio ita versatus est, ut primum, quae Aelianus de eodem argumento diversis locis tradiderat, in unum conjungeret, πάρεργα pleraque resecaret, quaedam etiam contraheret, alia propter obscuritatem praeteriret, tota denique capita ob caussas non satis liquidas omitteret; unde factum est, ut, secundum Gesneri computationem, ex tribus Aeliani

2) In dedicatione operis ad Franciscum Imum, Galliarum regem, se hanc Animalium historiam, *peradolescenti stilo inconditam*, regis quasi numini consecrare scribit, eum, Alexandri Macedonis exemplo proposito, hortatus, ut naturae animalium studium inter Gallos homines magis incendere velit. Dedicationem excipit *caput generale* de bestiarum praestantia, quod *instar praefationis esset*, in quo capite ex Philone Judaeo et Porphyrione praesertim docere conatur, bestias nec rationis nec orationis esse expertes. Ibi festiva sunt haec: „Quemadmodum bestiarum sonum auribus non intelligentia capimus, sic *Britanni* colloquentes anserum clangorem fundere, atque strepitu tantum aut longiore aut breviore nobis uti videntur: ipsis vero sua collocutio intelligitur; sed et bestiae similiter suam intelligunt.“ Britanni vicissim Gallicam loquelam cum fritinnientium hirundinum cantu comparare solent.

3) Vid. *Varro* de R. R. I. 1. 10. *Needham* Prolegg. in Geopon. T. I. p. LVII. ed. *Nicl.*

4) „Quid Aeliani historia implicatius? ut certe non existimem, quenquam, si haec minutatim concidisset, deinde tamquam sortes in urnam conjecisset, magis conturbare potuisse. Sileo ejusdem, caetera quidem docti viri, sed in hac re paulo minus diligentis, ineptias: quibus me moderari oportuit, aut omnem laboris existimationem abjicere.“

partibus duas tantum, aut ex quatuor partibus tres converterit 5). Sed quod Aeliano detraxit, supplevit ex aliis.

5) Quum liber sit e rarioribus, quaedam de eo adjiciam, ut ejus ordo et rerum descriptio intelligatur. Divisum est opus in XVI libros. Imus, qui capita XLV complectitur, totus est de elephantis. c. I. est Aeliani IV. 31. cui subjecta sunt duo capita Accessionum Gillii. c. IV. = Ael. II. 11. c. V. = Accessio Gillii. c. VI. = Ael. VII. 6. c. VII. Accessio G. c. VIII. = Ael. III. 46. c. IX. = Ael. IV. 10. c. X. = Ael. IV. 24. c. XI. = Ael. V. 55. et sic porro. *Liber* IIdus constat capitibus XXVI. et totus est de leonibus, de pantheris, pardalibus, lyncibus. In his quinque sunt capita a Gillio ex suis copiis addita. *Liber* IIIius habet cap. XXIX. de canibus; tria sunt capita a G. adjecta. *Liber* IVtus capita XLIX. inter quae XII sunt Accessiones. Est de equis et bobus. *Liber* Vtus XXX quorum X de lupis. VII de ursis. X de asinis, mulis, onagro et centauris; duo de tigride; tria de camelo; unum de rhinocerote; tria de hyaena; duo de crocuta. XII capita addita a Gillio. *Liber* VItus capita LI. quorum I — X est de suibus et apris. XI — XXII. de cervis. XXIII. de bubalis. XXIV — XXXII. de capris. XXXIII — XLIV. de ovibus. XLVI. de oryge. XLVII. de histrice. XLVIII — L. de cynoscephalis. LI. de Indicis nonnullis animalibus. Sunt in his Accessiones tredecim. *Liber* VIImus capita habet XLII. incipit a descriptione animalium quorundam Indicorum. Sequuntur Aelianea de tarando, de uris, de alce, de poeophago, de cepo, de feris Samiis, de subo, de sphinge, de ichneumone, de simiis, de vulpe, de lepore, de fele, de talpa. His admistae Accessiones tredecim. *Liber* VIIIvus constans capitibus XLIII. est de muribus, de mustela, de sciuris, de erinaceo, de testudine, de rubeta rana, de cochleis, de scarabaeo, de formica, de campe, de bufonibus, de araneo, de phalangiis, de mure araneo, de scorpiis. Novem in his Accessiones. *Liber* IX. constans capp. LXII. de serpentibus et draconibus, de basiliscis, de aspide, de vipera, de cenchryne, de cerastis, de dipsade aliisque serpentibus, de lacertis, de salamandra. Continet sedecim Accessiones Gillii. *Liber* Xmus habet capp. XXXII. inter quae IX Accessiones. Est de balenis et cetis, de Tritonibus, de rota ceto, de arietibus marinis, de delphino, de crocodilo. *Liber* XImus constans capitibus LIII. de thynnis, de siluro, de canibus marinis, de scolopendra, de scaro, de sargis, de ellope multisque aliis piscibus. Novem inter haec Accessiones. *Liber* XIImus capp. LXVI. inter quae sunt XVI Accessiones. Est de loligine, de polypo et sepia, aliisque piscium generibus, de vitulo marino et aliis, de xiphia, de cantharis marinis. *Liber* XIIImus capp. LXXV. in quibus sunt Accessiones XIV. Est de animalibus marinis crustaceis inprimis conchisque; tum de piscium generibus, natura, coitu, partu, sedibus et captura. *Liber* XIVmus constans capp. XLVI. inter quae XIII Accessiones. Et hic et *Liber* XVmus, qui LXVIII capita habet cum XIV Accessionibus, toti sunt de avibus. *Liber* XVImus. Persequitur caput de avibus. Tum est de apibus, de cicadis insectisque aliis. Post cap. XLI sequuntur miscellanea cum de avibus, tum de aliis

Alio tamen tempore integrum opus convertit, servato ordine, quem auctor instituerat, Prooemio [6]) etiam et Epilogo additis. Quod quo tempore fecerit, quibusve ad eam rem praesidiis usus fuerit, ignoramus. Prodiit autem integrior haec editio decem annis post Petri Gillii obitum ex bibliotheca Antonii Gillii, Petri nepotis, ad quem litteraria patrui supellex delata fuerat per Cardinalem Georgium Armaignacum, in cujus aedibus ille, quum post multas et longinquas peregrinationes variasque vicissitudines, quas terra marique perpessus erat, in iis, quae collegerat [7]), ordinandis et exornandis occupatus, laborum fructum et quietem speraret, eo ipso anno, quo Aeliani de Animalibus opus Tiguri per ejus amicum graece est editum, senex sexaginta quinque annorum morte extinctus est. Erat in hac supellectili praeclara illa Bospori Thracii descriptio, quae cum accurata Constantinopolis descriptione primum Lugduni anno 1561. 4. est edita; erat etiam Aeliani de Animalibus opus integrum. Et hoc in lucem est proditum per *Joannem Tullerum* cum hoc titulo: *Aeliani de Historia Animalium libri XVII.* Interpretatio integri operis.

animalibus, de eorum invidia, cultu, amicitiis, odiis et prognosticis. Finito libro de vi et natura animalium sequitur p. 543. epistola Gillii ad Jacobum Colinum *de nominibus piscium Massiliensium*, quae CXX capitibus complectitur observationes a Gillio in littore Gallico et Ligustico factas, simul professa consilium regem excitandi, ut Massiliam in pristinum, quem in litterarum studiis obtinuerit, splendorem evehere velit.

6) Hoc prooemium inter Epistolam dedicatoriam ad Cardinalem Armaignacum et Admonitionem ad Lectorem quodammodo latet.

7) Rectius fortasse dixeris *fortunae adversae barbarorumque manibus eripuerat.* Nam si fides Tullerio, eorum, quae Gillius collegerat, pars aliqua a piratis, pars a plagiariis expilata fuit. De piratis res dubia. Quod enim narrant, Gillium Constantinopoli in patriam properantem in piratarum manus incidisse, et per Cardinalem, fautorem suum, redemtum fuisse, Vir Doctus in Biogr. univers. T. XVII. p. 376. conciliari posse negat cum certiore narratione, qua Gillius iter illud non mari sed terra peregisse tradatur. De eadem re Gesnerus anno post Gillii obitum dubitanter scribit: „captum a piratis, *si vera est fama*, spoliatum et redemtum.“

quos ex integro et veteri exemplari graeco Petrus Gillius vertit. Una cum nova elephantorum descriptione. Item Demetrii de cura accipitrum, et de cura et medicina canum, eodem Petro Gillio interprete. Lugduni. ap. Guill. Rouill. sub scuto Veneto. MDLXV. 8.[8]). Nova haec editio sicut priore ab ea parte praestat, quod plenior est, ita externa specie typorumque elegantia, et quod gravius est, typographorum correctorisque diligentia magnopere cedit[9]). Quod ad ipsam interpretationem

8) Utramque editionem interpretationis Gillianae ex instructissima Universitatis Georgiae Augustae Bibliotheca mecum communicavit Vir doctissimus, *Reussius*, Bibliothecae praefectus, Eques, cujus eximiam humanitatem promtumque ad litteras juvandas animum saepenumero sum expertus. Caeterum integriorem Aeliani interpretationem non commemoravit V. cl. *Cuvier*, ubi de Gillii in Aelianum meritis egit (Hist. nat. des Poiss. Tome I. p. 46), nec vidit eam *Conr. Gesnerus*, quippe eodem, quo illa prodiit, anno morte extinctus. Vicissim integri Gilliani operis editor editionem Aeliani Tigurensem versionemque Gillii a Gesnero emendatam ac locupletatam, quam novisse poterat, non novit, certe non commemoravit. Elephanti descriptio, quam titulus indicat, a Petro Gillio ex urbe Berrhoea Syriae ad Cardinalem missa fuerat, sequunturque eam capita quinque de pisce quodam, *elephantus marinus* appellato, quem ad mare rubrum viderat; tum de hippopotamo, de camelopardali, de cauda bovis Indici, de ichneumone denique et de muribus Arabicis et Aegyptiacis. Postrema haec ex Alexandria Aegypti ad Cardinalem miserat. Libelli de cura et medicina canum titulus interpretem Petrum Gillium nominat; sed p. 656. Petri nepos lectores docet, hoc Demetrii opusculum a patruo suo non fuisse translatum, sed seipsum hoc negotium suo marte suscepisse.

9) Diligentiam editoris cum in aliis, tum etiam in eo requirimus, quod capitum ordo, in editione priore ad aliam rationem descripta institutus, hic illic in ed. sec. temere servatus est, qua re illa rerum confusio, quae in Aelianeo opere molestiam creat, non mediocriter augetur. Sic libro III. c. 15 (quod in editt. est c. 16) subjecta sunt quaedam ex V. 46. Iterum III. 16 (in editt. 17) annexa sunt quaedam, quae ad c. 19. pertinent, ita tamen, ut eadem legantur iterum suo loco c. 18. p. 81. Libro VI. 12. post *conficitur* in utraque editione adduntur verba: *cum testudini serpentem comesse contigerit — sublaturum fuerat.* quae traducta ex III. 5. Libro VI. cap. 62. et suo loco legitur p. 201. et repetitur VII. 10. p. 212. quum contra caput, quod posteriore loco esse deberet, de cane Catuli et Pyrrhi (quod in ed. priore habetur L. III. 10. p. 71) non compareat. Alia ex eodem genere praetereo. Sed L. IX. 3. incredibilis fere in ed. sec. p. 254. facta est confusio. Post c. 3tium enim de mu-

attinet, idem de ea potest praedicari, quod *N. Rigaltius* ad Scriptores Rei accipitrariae scribit, P. Gillium duos de hac re libellos ut eleganter, sic perquam licenter vertisse. Et licentiae quidem in hoc quoque opere sunt vestigia, excusabilia tamen, si orationis graecae haud paucis in locis et depravationem et obscuritatem reputaveris. Neque tamen propterea contemnendus labor, neque ad criticum usum inutilis. Quae enim tali difficultate non laborabant, ita plerumque transtulit, ut diligentiam non requiras; quumque plerumque non admodum sit difficile conjicere, quid in codice suo interpres legerit, ejus interpretatio pro msto codice haberi et usurpari potest. Quod bene intelligens, Gesnerus plurimas quantivis pretii lectiones ex Gillii interpretatione eruit, et nos quoque, eadem denuo excussa, non paucas. Neque hoc utilitate caret, quod in iis locis, quos transferre noluit, nisi ex eo sunt genere, quod, quia in παρέργοις versantur, consilio resecuit, hoc ipsum certe perspici potest, Gillio illa verba aut depravata fuisse visa aut ob alias caussas inexplicabilia. Ob hanc inprimis caussam in latina interpretatione, quam magis ex voluntate redemtoris, viri honestissimi mihique per multos annos amicitia juncti, quam meo ipsius consilio huic editioni adjeci, verba a

---

ribus addita sunt verba: *Amyntas in Teredone Babylonica scribit eodem cibo uti* (mures scil. quae verba ducta ex XVII. 17. p. 381, 28. ed. nostrae) *cum ex sese crocodili pepererunt. Hoc experimento legitimum ex spurio internoscunt* etc. quibus de crocodilo verbis continuatur c. 3tium libri IX. In edit. priore prior capitis pars de muribus habetur p. 205 cum praepostero additamento: *Amyntas in Teredone Babyl. scribit eodem cibo uti.* Altera autem pars de crocodilo p. 302. Ad haec summae incuriae documenta typographorum errores accesserunt, interque eos haud pauci, quibus sensus incredibiliter turbatur. Sic v. c. III. 15. p. 79. *avium* legitur pro *ajunt.* III. 11. (in editt. c. 12) *avem* pro *lucem.* IV. 42 (43) *nullae dierum* pro *mille.* VII. 8. *Bithyniae incensibus* pro *Nicaeensibus.* VII. 31 (36). *humili* pro *hinnuli.* VIII. 1. *rursus immissus* pro *ursus.* XII. 5. *significare* pro *sacrificare.* XIV. 1. *mas* pro *mane.* et sexcenta alia.

Gillio omissa uncinis adhibitis notavi. Quod enim ab initio fieri posse putaveram, ut, Gillii, Gesneri et Gronovii interpretationibus inter se comparatis, quid cuique esset proprium, notis quibusdam adhibitis distingueretur, hoc experimento facto perfici non posse intellexi, nisi totum Gillium majoremque partem interpretationis Gesnerianae repetere vellem, in qua rursus Gronovii opera tot tamque graves factae sunt mutationes, ut in multis partibus pro nova haberi debeat. Quae res praeterquam quod molem libri auxisset, non tantum utilitatis quantum molestiae lectoribus attulisset, qui non criseos in verbis exercendae caussa, sed ut res a scriptore traditas facilius et compendiaria quasi via cognoscant, latinas interpretationes consultare solent. Quam ob caussam prius illud consilium abjiciendum ratus, Gronovii interpretationem a Schneidero paucis in locis emendatam, repetendam duxi, notatis tantummodo, ut dixi, iis, quae Gillius non transtulit; reliqua vero, ubi Gillii opera ad graecam scriptoris orationem aut illustrandam aut emendandam prodesse posse videretur, annotationibus reservavi. Sic enim et Frommanni nostri commodis consultum esse arbitrabar, nec lectores, rerum quam verborum curiosiores, queri poterunt, adjumento se ad eam rem profuturo destitui.

IV.

DE OPERIS AELIANEI EDITIONIBUS.

Inter diversas librorum de Animalium proprietate editiones, numero non multas, tres tantum sunt, quae sive criticam rationem spectes sive interpretationem, in censum venire possint. Prima est ea, quam viginti an-

nis post Excerpta, a *Petro Gillio* latino sermone in lucem data, *Conradus Gesnerus* Tigurinus ex duobus codicibus fecit; altera *Abrahami Gronovii*, ex Medicei codicis lectionibus hic illic emendata; tertia denique *Schneideri* Saxonis, quae maximam partem a Gronoviana pendet. Priores duas editiones qui typis repetiverunt, novis ad rem criticam praesidiis usi nullis, hoc unum curabant, ut quae illae complectebantur, viliore pretio emi possent. Post *Schneiderum* nulla alia neque in Germania, neque, quod sciam, apud exteros facta; quamquam plures tale quid animo agitasse constat, ut *Christophorus Kretzschmarus*, qui Varias Historias edidit; *Lehnertus*, itidem Variarum Historiarum editor; *Carolus Gottl. Kühnius*, cui novam Medicorum graecorum editionem debemus; tandem *Chr. Frider. Matthaeus*. Sed horum virorum consilium exitum non habuit.

Jam de tribus illis, quas diximus, editionibus accuratius agamus.

Conradus Gesnerus, vir laboriosissimus, vastaque omnis generis eruditione cum paucis comparandus, idque in saeculo eruditissimorum hominum feracissimo [1]), quum

Conradus Gesnerus.

1) Praeclarus est de eo locus in *Thuani* Historia Lib. XXXV. p. 757. ed. Offenb. 1609. ad annum 1565. quo vir longissima vita dignissimus annos undequinquaginta natus, pestilenti, qui tum per Europam grassabatur, morbo correptus diem supremum obiit. In tam brevi spatio quot egregia non uno in genere opera perfecit, quorum vel unum aut alterum nomen viri laudemque ad omnem posteritatem propagare poterat; quot alia inchoata reliquit; puer et juvenis cum paupertate conflictatus, tum docendi labore, munere scholastico, itineribus etiam districtus, sed incredibili scientiae juvandarumque litterarum studio inflammatus, omnia fortunae impedimenta forti firmoque animo superavit. Qui animus eum nec in supremo morbo ipsoque e vita excessu reliquit. Morti enim proximus e lecto surgebat, ut supellectilem litterariam ordinaret, eamque ita disposuit, ut quae ad editionem parasset, post mortem divulgari possent. Quo negotio viribus eum jam deficientibus aegre peracto, vasa dicebat se collegisse, quumque rursus decubuisset, paulo post morte oppressus est. Sed omnem Gesneri vitam ex plurimis ejus epistolis aliisque subsidiis accurate enarravit *Joh. Hanhart*. Winterthur. 1824. 8.

a prima juventute historiae naturalis scientiam incredibili amore complexus, vetera cum recentioribus conjungere statuisset [2]), Aeliani de Animalium proprietate collectanea, ipsi ex Gillii excerptis cognita, primus ex duobus libris manuscriptis graece edidit, omnibus, quae *Aeliani* nomen praeferunt, operibus adjectis, hoc titulo: ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΑΠΑΝΤΑ. *Claudii Aeliani Praenestini Pontificis et Sophistae, qui Romae sub Imperatore Antonino Pio vixit, Meliglossus aut Meliphthongus ab orationis suavitate cognominatus, opera, quae extant, omnia, Graecè Latinéque è regione, uti versa hac pagina commemorantur: partim nunc primùm edita, partim multò quàm antehac emendatiora in utraque lingua, cura et opera* Conradi Gesneri *Tigurini. His accedit Index alphabeticus copiosus in fine voluminis, et ab initio Capitum per singulos libros enumeratio, etc. Tiguri apud Gesneros fratres.* Annus titulo libri non est adscriptus. Praefixa autem est Epistola didicatoria ad *Joannem Jacobum Fuggerum*, Tiguri scripta VI Cal. Maji an. MDLVI. in qua Gesnerus de opera in *Gillii* interpretatione cum integranda tum emendanda a se posita, deque graeci contextus concinnandi labore ita loquitur, ut vir, alioqui suae laudis minime jactator, in hoc negotio sibi satisfecisse appareat [3]). Nec quod

---

2) In Praefatione ad unicum illud et immortale de Animalibus opus in quinque libros descriptum, omnia se dicit omnium, quotquot habere potuerit, de animalibus scripta summo studio contulisse. Quod non inani jactatione, sed ex rei veritate dictum esse, res ipsa docet. His autem, quae ex aliis collegerat, plurimas se observationes suas adjecisse ait, quum a quibusvis, doctis, indoctis, civibus, peregrinis, venatoribus, piscatoribus, aucupibus, pastoribus multa subinde collegisset, per litteras denique multa cum ipso a doctis hominibus communicata essent. Vide de hoc opere *Hanhartum* in Vita Gesneri p. 127. ss.

3) Jam vide, quanta cum levitate *Gesneri* de *Aeliano* merita imminuerit Gallus *Nicéron* (Mem. des hommes ill. Vol. XVII. p. 362.), quum, posito editionis titulo, sed negligenter reddito, haec scribit: *Gesner n'a fait dans cette édition que traduire quelques endroits de l'Histoire des*

scribit, »*si quis etiam curiosior cum partes orthographiae omnes, tum sententiarum distinctionem spectet, eum non multos ex graecis hactenus editis libris inventurum esse, qui cum ipsius diligentia conferri mereantur*,« a veritate abhorret [4]). Operarum enim errores in toto hoc opere sunt paucissimi; librariorum peccata in levioribus tacite plerumque sed probabiliter emendata [5]); externus etiam libri habitus, pro illius temporis ratione, satis elegans. Quae omnia, ut per se laudabilia sunt, nemo tamen pro rei dignitate aestimare poterit, nisi qui conditionem librorum noverit, ex quibus princeps illa editio facta est. De his statim dicam. Neque valde miror, quod *Gesnerus* scribit: »Si etiamnum relicta sunt quaedam emendanda, ea, puto, perpauca fuerint;« quum eum in omni hoc criseos exercendae negotio, quamvis sinceritatis verborum et orationis non incuriosum, minus tamen ad verba quam ad res intentum fuisse appareat; quare hoc etiam subjecit: »emendanda illa auctoris sententiam fere nihil esse immutatura« [6]).

Animaux, que P. Gille, dont il donne la version, n'avait pas traduit. Freherus autem in Theatro virorum eruditione clarorum p. 1255. in recensu operum *Gesneri* editionem Aeliani ne commemoravit quidem.

4) In Praefatione, quae epistolam dedicatoriam excipit, de eadem re scribit: „Contextum graecum in omnibus, quod ad omnes orthographiae partes in litteris, accentibus (cum aliàs, tum encliticorum) punctis et spiritibus et sententiarum distinctione tanta diligentia illustrare sum conatus; ut doctissimis etiam ea in re satisfactum confidam.“

5) Hujus generis correctiones pro illius saeculi more non indicavit, neque de iis constaret, nisi extarent libri, ex quibus *Gesneri* editio expressa est. Conjecturas quoque suas simpliciter et sine verborum commendatione in marg. posuit. Additamenta autem conjecturarum in ultimo libri folio adjecit, *non magni*, ut scribit, *momenti, sed diligentiae argumentum*. Verum libro jam edito, novae ipsi succrescebant emendationes, quas de margine exemplaris Gesneriani descriptas, *Hagenbuchius* cum *Gronovio* communicavit. Hic eas Annotationibus suis inseruit. *Hanhartus* tamen l. c. p. 156. uberiores illas *Gesneri* annotationes nunquam Aelianeo operi illustrando adhibitas fuisse affirmat.

6) Hoc clarius etiam apparet ex his ejus verbis, quibus, depra-

Codicum a Gesnero usurpatorum conditio.

Expressa autem est prima haec Historiae Animalium editio, ut post ejus titulum in pagina versa scribitur, ex duobus codicibus Augustanis, altero bibliothecae civitatis, Fuggeriano altero. Uterque nunc in Bibliotheca regia Monacensi servatur. Prior, quem *archetypum* suum *Gesnerus* vocat, nitide et accurate scriptus, sed notis tachygraphicis refertus, temporisque injuriam expertus, *passim*, sicut ille vere scribit, *evanidis exolescens litteris,* lectu est difficillimus; alter recentissimus, et facilis lectu, sed plurimis imperitissimi librarii vitiis inquinatus [7]). Priorem illum *Gesnerus* a *Sebastiano Guldenbeckio* [8]) in ipsius gratiam descriptum, editionis

---

vatorum locorum mentione facta scribit: „Sed haec plerumque ejusmodi sunt, ut non tam ad sententias et res ipsas, quam orthographiam, syntaxin, aut aliam graeci sermonis proprietatem spectent, *non magni sane momenti, neque remorari lectorem rebus intentum digna.*"

7) Quum cod. Augustanus in ultimis Libri XVII^mi^ capitibus et dimidia parte Epilogi editorem destituisset, ita ut lacuna ex Fuggeriano solo explenda esset, haec pars operis pluribus foedioribusque inquinata est vitiis, quam totum reliquum opus.

8) *Sebastianus Guldenbeckius*, quem inde ab anno 1541 Collegii alumnorum Turicensis Inspectorem fuisse, *Hanhartus* tradit, Epistolas Aeliani rusticas, quibus *Gesnerus* ultimum inter Aelianea locum assignavit, latine vertit. Eundem succinctior ille in *Eustathii* παρεκβολὰς Index, editioni Basileensi subjectus, auctorem habet (πίναξ εὐπορώτατος — μετ᾽ ἀκριβείας τε σφοδροτέρας καὶ ἐπιμελείας διὰ Σεβαστιανοῦ Γουλδενβέκχου συγκεφαλαιωθείς). Laudat hunc adjutorem *Gesnerus* tamquam virum *utriusque linguae cognitione eximia praeclarum et judicio in litteris acerrimo praeditum, qui describendis conferendisque Aeliani de animalibus libris ex intricatissimo et litteris saepe exoleto codice, unde vix alius quisquam extricare se potuisset, operam ipsi egregiam navaverit.* Eximia haec laus, de qua detrahere religioni habuerim, non impedit, quominus *Guldenbeckium* cum misera codicis, quem describendum susceperat *), conditione, tum notarum tachygraphicarum difficultate deceptum, saepenumero falso legisse Gesnerumque secum in erroris societatem traxisse fateamur. Plurimum enim interest, utrum codicem cum libro impresso conferas, qui tum nullus erat, an sine tali adjumento intricatos codicis ductus explicare coneris.

*) Fallitur *Hanhartus* p. 157. qui *utrumque* codicem a Guldenbeckio descriptum esse narrat.

suae fundamentum fecit 9), ita ut alterum, longe illum recentiorem, in iis tantum locis videatur consuluisse, in quibus haereret. Inde procul dubio factum est, ut peccatorum, quibus Fuggerianus liber horret, taedio bonas quoque lectiones, quas idem offert numero plurimas, crebro negligeret. In universum autem contextus editionis principis multo saepius quam quis existimaverit, ab utroque libro dissentit, non solum in levioribus, quae ad orthographiam et rationem grammaticam pertinent, verum in gravissimis. Prima hujus dissensus caussa codicis fuit, quam dixi, conditio natique inde errores Guldenbeckii 10); tum quod editor, quum liber typis excudere-

---

9) Quoties tamen *Gesnerus* ab hoc suo archetypo recedendum existimaverit, hinc apparet, quod contextus edit. Turic. in *Prooemio* quinque in locis, in *libro* Imo autem in *ducentis quinque et sexaginta* vocabulis ab Augustano libro recedit.

10) Ejusmodi errorum, quos plurimos notavimus, exempla quaedam hoc loco ponamus, ut omnis de hac re dubitatio evanescat, neque existere possit, qui nostrum de primae editionis Aelianei operis conditione judicium temeritatis accuset, aut e vituperandi quodam studio derivare velit. I. 29. p. 14, 17. προσήει, quod *Gesnerus* conjecturis vexavit, non est in codice, sed προσσείει. I. 32. p. 15, 16. ἅπερ οὖν *Gesn.* εἴπερ οὖν. *a.* et statim δυσέκνιπτον et ἐχθίστη, ubi cod. habet δυσέκνιπτα et ἔχθιστος. Sed haec levia sunt prae aliis. III. 33. p. 66, 5. καὶ τοῖς ἐρίφοις edidit *G.* apographo Guldenbeckiano deceptus pro ταῖς στερίφαις. quod in omnibus libris est, etiam Augustano, ubi primae litterae ductibus calligraphicis nonnihil obscuratae. c. 47. p. 70, 29. κατανοῆσαι. falsa explicatione notae tachygraphicae mutatum in κατανοεῖσθαι. IV. 13. p. 76, 12. non ἔτι sed ἧτ̄ι̂ i. e. ἧττον est in Aug. et reliquis libris. c. 15. p. 77, 2. ἡσυχῇ. a describente habitum pro ἡσυχῶς. ut paulo post c. 19. p. 78, 15. ἀπεκόπη pro ἀποκόπτεται. c. 40. p. 88, 15. βίος φασί. ed. Tig. Verbi φασὶ nullum est in libris vestigium. In Aug. est βίοˁ. supra scriptum o atramento pallido et recentiore manu. Hac littera deleta, habes βίος. *Guldenb.* itaque litteras oˁ pro compendio verbi φασὶ habuit. c. 48. p. 92, 21. καὶ πῶς λύει editum pro καὶ παραλύει. in Aug. enim nota, qua παρα significatur (π̃) obscurior. Multa, quae minoris sunt momenti, praetereo. V. 40. p. 115, 10. φιλόπαις editum pro φιλοπαίστης, finali syllaba neglecta; ut iterum c. 54. p. 122, 27. ὄρχησιν pro ὀρχηστικήν. V. 21. p. 107, 21. αἴγλην editt. omnes. In Aug. est ἀκμὴν, mediis litteris obscuratis. c. 33. p. 112, 3. ὥσπερ ἁρπασόμενος. ed. Tig. syllaba περ

tur, a solo apographo suo pendens, huic, ut a docto solertique viro facto, unice confidebat, ipsos autem codices, quos verisimile est illo tempore ad dominos suos rediisse, non amplius consuluit aut consulere potuit. Hoc ita se habere, inde liquido apparet, quod in haud paucis locis, ubi falsa lectio in contextu est, vera et genuina, quae in uno alteroque habetur codice, in margine est expromta, non, ut existimaveris, tamquam va-

---

non est in cod. VI. 43. p. 142, 21. ἀξιολόγου. *Gesn.* ἀξιολήγου. *a.* ἀξιοζήλου. *m.* quae vera lectio. VI. 51. p. 146, 12. Ἡφαίστῳ ed. Tig. quod in nullo est codice. ἡ φήμη. Aug. ἡ φήμι. Fugger. Ἡφαίστῳ vero non tam *Guldenbeckii* videtur esse error, quam editoris praepostera correctio. VII. 14. p. 162, 25. Ἀσκληπιοῦ. *Gesn.* Ἀσκληπιαδῶν. *a. m.* c. 35. p. 172, 18. κνισμὸν. *Gesn.* κνησμονὴν. *a. m.* VIII. 5. p. 184, 2. μεγιστάναι. *Gesn.* μεγιστίαι. *a. m.* et statim ἀκλεῖδαι. pro εὐλεῖδαι. quod iidem libri habent. IX. 15. p. 201, 11. ἡ μετὰ. *Gesn.* ἡ μυῖα per compendium *a.* c. 17. p. 202, 19. καὶ καλῶς. *Gesn.* ἐᾷ καλῶς. *a. m.* c. 32. p. 207, 13. ὅπερουν οἱ ἔσται. Gesn. οἴεται. *a. m.* c. 33. p. 207, 25. συνήθους. *Gesn.* συνοίκου. *a. m.* et paulo post πρὸς τὰ θεῖα pro librorum lectione προσταχθεῖσα. X. 21. p. 228, 16. ἐς τὰ ἔκγονα. *Gesn.* ἔχοντα. *a.* ἔσχατα. *m.* c. 23. p. 229, 13. κατεσθίουσιν. *Gesn.* καθύουσιν. *a.* librique omnes. c. 35. p. 235, 12. ὥς τινες καὶ. *Gesn.* ὥς ἐστι καὶ. *a* et reliqui libri. c. 45. p. 238, 4. μητρὸς. *Gesn.* μρῶ´ *a.* i. e. μητρῴας. quod alii libri habent. XI. 12. p. 250, 5. δεξῆ εἰς. *Gesn.* δεξῆ ȣ i. e. καὶ. *a.* cum omnibus. XII. 6. p. 267, 6. ἁρπάσειεν εἶτα καταθέσθαι. *Gesn.* ἁρπάσαν εἶτα καταδεσιˆξ *a.* i. e. καταδέσηται (καταδαίσηται). littera η autem in cod. fere evanuit. c. 7. p. 268, 27. ἐκ τῶν ἑρπόντων. *Gesn.* ἐκτρπον. *a.* i. e. ἐκτρεπόντων. c. 31. p. 278, 3. προκλέαν τοὺς. *Gesn.* προκλέα κ τοὺς. *a.* i. e. κατὰ τοὺς. XIII. 14. p. 297, 30. πεφρίκασι. *Gesn.* πεφῦκασι. *a. m.* in cod. *a.* littera ῦ ita scripta, ut obiter intuentibus ρῖ videri possit. XIV. 7. p. 312, 8. ὡς ἔστι. *Gesn.* ὡσιστῖ\ *a.* obscuris ductibus, in quibus tamen lectio ὡς ἱστίον non agnosci non potest. c. 11. p. 315, 6. γέρας. *Gesn.* κέρδος. *a.* ita autem scriptum vocabulum, ut facile κέρας legas. c. 28. p. 330, 10. ἐρᾶσθαι. *Gesn.* ἐρασθῆναι. *a.* ultimis syllabis per compendium scriptis. XVI. 24. p. 365, 19. φύσει. *Gesn.* φύσαις. *a.* quod reponendum esse sero vidi. XVII. 13. p. 379, 22. ἣν. *Gesn.* ἦν. *a. m.* quo errore totus locus est turbatus. Unum addam, sed illud notabile. VIII. 15. p. 189, 2. in cod. legitur: ἐμβάλλουσι καὶ ξυ´. siglam, qua καὶ significatur, *Guldenbeckius* habuit pro littera ε, et hanc cum prima proximi vocabuli littera jungens, scripsit: ἐμβάλλουσιν ἐξ ὕλης, quod pro codicum lectione in omnibus editionibus exhibitum est.

rians codicis lectio (tales enim Gesnerus nunquam non apposito *al'* i. e. *alias* notavit) sed pro ipsius conjectura. In talibus si quis Gesneri fidem in suspicionem vocare velit, nae ille virum integerrimum male noverit [11]). Ego vero, quum annotationes scribens, illum, quem dixi, editionis principis a codicibus, unde fluxit, dissensum, conjecturarumque cum illorum codicum lectionibus quodammodo confusionem, in quavis fere pagina animadvertissem, non multum abfuit, quin suspicarer, editionem Tigurinam non ex his, quos hucusque opinatus essem,

---

11) Ex hoc quoque genere exempla quaedam adscribam. VIII. 15. p. 189, 4. ἀνασπᾶται ῥᾷστα. legitur in cod. *a.* sed ultima syllaba verbi fere extrita est. Hinc ed. Tigur. ἀνασπᾷ ῥᾷστα. in marg. editor corrigit, quod sensus postulat, ἀνασπᾶται. id ipsum, quod in cod. legitur. VIII. 28. p. 195, 13. ὗν omissum in ed. Tig. Aliquid deesse, non latebat *Gesnerum*, qui κριὸν vel χοῖρον inserendum esse suspicabatur. Codices igitur, in quibus ὗν est, non ad manus erant. IX. 1. p. 196, 4. οὐ τοῖς ἀσθενεστάτοις. ed. Tigur. οὐδὲ legendum esse vidit editor, ut in utroque cod. habetur. IX. 15. p. 201, 11. καὶ ἡ μετὰ τοιούτῳ τινὶ προςελθοῦσα. ed. *Gesneri* In margine „μυῖα. *Gillius.*" sic uterque codex. c. 16. p. 201, 28. τὸ ἀμβλὺ τῆς γῆς ῥίπτεται. editio. In Auctario Emendatt. *Gesnerus:* „vide an per υ legendum sit ῥύπτεται." sic perspicue Aug. c. 56. p. 214, 27. οἰκίαν ὑπ' ἄντρου τινὸς. edit. Tig. οἰκίας corrigit editor. sic cod. *a.* IX. 23. p. 204, 16. ὥςπερ οὖν. edit. Tig. ὧνπερ οὖν requiri intellexit editor in Auctar. Emendatt. At hoc ipsum est in utroque codice. X. 41. p. 237, 5. ἀλλὰ οἶδεν αὐτὸν ὁ κύων. sic in contextu. In marg. corrigitur εἶδεν. quae est lectio utriusque codicis. XIII. 14. p. 296, 26. συντόμου τοῦ δρόμου. ed. Tig. In marg. conjicitur συντόνου. Verissime. Sed haec ipsa lectio est in utroque codice, ut in reliquis omnibus. XIV. 3. p. 309, 15. ἀναξομένους. ed. Tig. et omnes reliquae. In cod. Fugger. ανα tantum legitur, reliquis syllabis omissis. Recte *Gesn.* in marg. εὐναζομένους legendum esse intellexit; quod in cod. Aug. haberi eum latuit. XIV. 29. p. 331, 22. τὸ ἐντεῦθεν. contextus ed. Tig. τὸν corrigitur in marg. ut habet *a.* XVI. 15. p. 358, 24. λοφοδίων. ed. cum cod. *a.* Conjectura in marg. λοφιδίων. hoc ipsum habet *m.* Sic iterum c. 21. p. 363, 12. conjectura *Gesneri* ὑπερελθόντι in eodem cod. legitur. Haec omnia, quibus plura poteram addere, perspicue probant, quod supra dixi, apographum Guldenbeckianum in multis locis fuisse vitiosum, *Gesnerum* autem, quum vitium animadvertisset, neque codices, domum remissos, consulere posset, praesidium ab ingenio petivisse, idque ei saepenumero obtulisse id ipsum, quod e codicibus in contextu posuisset, nisi apographum, quod dixi, ei fucum fecisset.

sed ex aliis quibusdam codicibus, deperditis fortasse aut alicubi latentibus profluxisse [12]. Hanc tamen suspicionem quum reliqua omnia refellerent, paulatim in hanc opinionem delapsus sum, ut existimarem, meam esse aliquam in hac re culpam, difficilemque codicis Augustani scripturam, quum eum ante hos novem annos contulissem, mihi tenebras objecisse, ita ut quaedam non advertissem, alia explicavissem perperam. Quamquam ne hoc quidem in tanto discrepantiarum numero verisimile erat, tamen ut scrupulum animo eximerem, qui me vehementer pungebat, codicem illum iterum excutere statui. Transmissus est liber, intercedente Thierschio, secunda vice; eoque denuo inspecto et excusso, omnis sublata est haesitatio. Intelligebam enim, me antea, si a paucis discesseris, recte legisse omnia; eas autem lectiones, quae me, tacente *Gesnero,* unde profectae essent sollicitum habebant, maximam partem ex describentis errore, facili eo plerumque et excusabili, enatas esse; reliquas vero, quae a codicibus discreparent, *Gesneri* deberi ingenio emendandique solertiae. Hinc efficitur, lectiones editionis principis, quae nec in Augustano codice (*a*), nec in Fuggeriano (*m*) reperiuntur, licet per se sint probabiles, non alio tamen loco habendas esse, quam quo conjecturae habentur, easque cedere debere iis, quae bonorum librorum auctoritate nituntur [13].

---

12) Hanc suspicionem non mediocriter augebant loci quidam, quos *Gesnerus lectoribus nihil monitis* magna cum audacia interpolavit. Duo tantum afferam. XIII. 24. p. 305, 10. in ed. Tigur. legitur: ἔγνη δ᾽ ἄρα — μακρὰ ὁρᾶσθαι λέγει διὰ τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν· τοὐναντίον δὲ τούτου, τοῦ θέρους. καὶ σαφὲς — Quantopere ab his abhorreat lectio utriusque codicis, Annotationes monstrant nostrae. Sic enim illi habent cum plurimis aliis: ὁρᾶσθαι λέγει καὶ φησὶ τοὐναντίον τούτου τὰς νύκτας διὰ τιμὴν τοῦ θέρους οὐκέτι. Alter est XVII, 7. p. 376, 22. ubi *Gesnerus* edidit: πλεῖστον· ἐπικίνδυνον δὲ τοσοῦτον πλῆθος. Haec verba in nullo sunt codice, sed a *Gesnero* ex *Aristotelis* loco, unde totum hoc caput ductum est, *Aeliano* obtrusa. Seclusi ea itaque; rectius ejecissem.

13) Nondum satis perspecta ratione, qua *Gesnerus* in contextu Ae-

Princeps haec editio, chartarum etiam magnitudine reliquoque habitu commendabilis, initio saeculi septimi decimi saepius est repetita typis, hebetibus autem illis minimeque luculentis, forma minima, in charta vilissima. Hujusmodi editiones, si titulo credis, tres sunt; si verum quaeris, duae tantum. Una harum quinque annis altera est antiquior. Hujus duo exemplaria habeo, alterum sine loci significatione, his tantum positis: *Apud Joannem Tornaesium.* cIↃ IↃ CXI. in altero, quod ex instructissima bibliotheca Gottingensi a *Reussio*, viro clarissimo, accepi[14]), GENEVAE est appositum, ita tamen, ut urbis nomen non prelo typographico, sed typis ad usum domesticum comparatis, excusum esse appareat. Secundae quoque editionis, quinto post priorem illam anno factae, duo exemplaria habeo. Horum unum excusum *Coloniae Allobrogum. Apud Philippum Albertum.*

liani sui constituendo usus est, majorem, quam par erat, ejus lectionibus et interpolationibus habebam fidem; indeque nata est hic illic in judicio de vulgata quam vocant lectione fluctuatio quaedam, quae tum demum cessavit, quum codicem Augustanum denuo excussissem. Ille vero allatus est, quum typographi nostri in Annotationibus typis exscribendis usque ad cap. XXXIX Libri V^{ti} progressi essent. Tum coepi etiam, ne apud alios dubitatio remaneret, lectionibus editionum, ex Augustano derivatis, litteram *a* adscribere, quum antea simpliciter editionum *ante Gronovium* (i. e. Tigurinae et ex Tigurina expressarum) lectiones commemorassem. Ubi vero harum editionum affertur lectio dissentiens a lectionibus codicum *a* et *m*, certo judicare potes, eam stabili firmoque librorum fundamento carere; de qua re saepe quidem, non tamen ubique diserte monui. Quae ex eo genere in primis quatuor libris et dimidia parte libri V^{ti} commemoratione digna videbantur, addendis servanda erant.

14) Titulus hic est: ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ἰδιότητος βιβλία ιζ. CLAVDII AELIANI DE ANIMALIVM natura libri XVII. Petro Gillio Gallo et Conrado Gesnero Helvetio interpretibus. Accessit Index locupletissimus. Apud Ioann. Tornaesium. cIↃ IↃ XI. Exemplari Gottingensi inscriptum nomen prioris possessoris *Joh. Shipton Chir. Lond.* cujus manu margini hic illic adscriptae correctiones, Gatakeri inprimis, Casauboni, et aliorum quorundam. De suo nihil adjecit. Obiter moneo, *Wernsdorfium* in Annot. ad Manuelis Philae Carmina graeca p. 278. et ad Himerium p. 148. has editiones ex Tigurina expressas, appellare *Casaubonianas* et *Casauboni*. Quod quo jure quave de caussa fecerit, me ignorare fateor.

M. DC. XVI. ab altero nomen librarii abest, urbis autem (*Coloniae Allobrogum*) nomen flosculorum impressorum ornamentis studiose obscuratum, et *Genevae* supra positum, typis tamen diversis. Praeterea prioris exempli titulo pro ornamento apposita est imaguncula, cervos in silva pascentes exhibens; in altero autem ductus implexi cum flosculis. Praeter has autem in titulis diversitates, nihil est in duobus his exemplaribus, quod diversitatem arguat. Neque vero posterior editio (anni 1616) a priore (anni 1611) magnopere discrepat, nisi quod in illa typorum formulae macilentiores sunt et hebetiores; Indices autem in utraque diversis typis expressi, in priore Italicis, quos vocant, in altera erectis et germanicis. Paginarum numerus in utraque idem. Varietates lectionum ex utraque excerptas infra apponam 15).

15) In primis tredecim paginis has in contextu observavi varietates:

	Ed. 1611.	Ed. 1616.
P. 2. l. 4.	ὅςπερ οὖν.	ὥςπερ οὖν.
— 8.	καὶ τοῖς ἀλόγοις.	καὶ τοῖς λόγοις.
P. 3, 9.	πάντα πᾶσι.	πάντα. πᾶσι.
P. 4, 3.	καλεῖταί τις.	καλεῖταί τι.
P. 7, 3.	κέφαλος.	κέφαλος.
P. 9, 17.	διατεμεῖν.	δια τεμεῖν.
P. 10, 12.	ἐπαίει.	ἐπαΐει.
P. 11, 9.	κύων ἠράσθη.	κύων, ἠράσθη.
P. 12, 5.	μονονουχὶ	μονονουχοὶ
— 12.	εἰς	εἷς
P. 13, 13.	ὠσάμενος	ωσάμενος
— 14.	τὸ	το
— 18.	τὸν γλυκὺν	τον γλυκυν.

In lectionibus marginalibus ex ed. princ. repetitis hae sunt varietates in aliquot paginis:

P. 19.	al. ὁρμὴν	omiss.
—	al. σὺν	om.
P. 25.	al. τετρῶσθαι	om.
P. 27.	al. κωλύων	καλύων
P. 28.	οὐ Gillius	ἀ Gillius
P. 38.	εὐστίχως	εὐστέχως
P. 40.	μύραιναν	μύραινων
P. 41.	fortè περιστερεῶνα.	fortè περιστορεωνα
P. 51.	Gillius addit εἰ	Gillius addit εἶ

Per iteratas has operis Aelianei editiones quum nihil ei succrevisset praeter infelicem errorum segetem, extitit tandem, post duorum fere saeculorum spatium, *Abrahamus Gronovius*, qui, post Variarum Historiarum editionem cum notis variorum anno 1731 factam, *Animalium* quoque *Historiae* salutiferam manum admovit. Prodiit haec editio externo habitu admodum specioso, cum hac inscriptione: ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ ΒΙΒΛΙΑ ΙΖ. *Aeliani de Natura Animalium libri XVII cum Animadversionibus Conradi Gesneri et Danielis Wilhelmi Trilleri: curante Abrahamo Gronovio, qui et suas Adnotationes adjecit. Londini. Excudit Guilielmus Bowyer. anno* MDCCXLIV. [*Pret. aur.*] 4. max. 15 *). Praefixa est Epistola ad *Richardum Mead*, Medicum regium, quo suasore Societas Londini ad litteras instaurandas instituta Aelianei operis editionem e typographia sua prodire jusserat. Habebat Gronovius praeter varias lectiones a patre Jacobo ex libro membra-

---

Hinc apparet, editionem anni 1616 multo esse vitiosiorem ea, quae anno 1611 ex Tornaesii officina prodiit. In utroque exemplari nostro vitia sunt eadem. Uti vero in margine multae lectiones editionis principis sunt omissae, ita correctiones quoque errorum a Gesnero in ed. pr. in Addendis prolatae ibi neglectae sunt. Sic v. c. II. 11. pro Ξενοφῶντι τῷ χρυσῷ Gesnerus in Addend. tentat Γρύλλου. III. 13. in fin. pro κοιμωμένη Gillium suspicatur legisse πετομένη. ipse suspicatur fuisse πτησομένη vel ἀποπτησομένη vel προνοουμένη. IV. 54. παρ' αὐτὴν. Gesn. corrigit παρ' αὐτῇ. Harum omnium correctionum in neutra editione fit mentio. Caeterum vitia notharum harum editionum viros doctos non semel deceperunt. Sic *Bochartus* Hieroz. IV. 10. Tom. II. p. 505. profert locum Aeliani, ubi II. 53. p. 51, 52. in ed. 1616. p. 131. ἐθνεῖον pro ὀθνεῖον, et paulo post ἀνθιγενὲς legitur pro αὐθιγενές. Id quod requirebatur, adscripsit *Bochartus*, cui propterea vir cl. *C. G. Kühn.* in Diss. de Via ac Ratione qua Aeli. in historia animalium conscribenda usus sit, emendatam loci lectionem tribuit. Sed haec est in Ed. princ. et etiam in Tornaesiana anni 1611.

15*) Extare Gronovianae editionis exemplaria cum loco impressionis *Amstelodami*, legi in Annal. philol. a Jahnio editis Vol. IV. 83. Talem editionem non vidi equidem. In tribus exemplaribus, quae ad manus sunt, *Londini* legitur.

naceo Bibliothecae Mediceae excerptas et paucas alias ex cod. Bardonii (*Petri Bardonis*, Medicinae Doctoris), conjecturas quasdam virorum doctorum ineditas. Dum enim liber Londini excudebatur, *Joannes Wardus*, rhetorices in collegio Greshamensi professor, conjecturas suas cum editore communicavit; alias ex *Conradi Gesneri* litteraria supellectili ab Hagenbuchio accepit; plurimas vero a *Trillero* procusas, foecundo in effundendis conjecturis ingenio, sed raro felici. Has copias suas in Annotationibus lectorum usui exposuit. Praeterea editas doctorum virorum de Aeliano observationes collegit, veterum scriptorum locos, ubi eadem traduntur, comparavit, conjecturas etiam quasdam cum suas tum patrui exprompsit*); interpretationem denique latinam Gesneri plurimis in locis emendavit, nec emendavit tantum, sed saepenumero novam fecit [16]), in hac quoque re, ut in Praefatione narrat, secundis *Gesneri* curis usus, nec *Pantini*, qui multos Aeliani locos a *Michaele Apostolio* in Proverbiorum Centurias relatos latine reddidit, laborem in hoc negotio positum negligens.

---

*) In hac parte *Gronovius* viris doctis minime satisfecit. Prolata quadam de loco in Hist. Anim. conjectura *Valckenarius* ad Callim. El. p. 206. adjicit haec: „Sed in opere elegantissimo centena adhuc sunt vitiata, quibus Trilleri et Abrahami Gronovii certe non erant emendandis.“ Etiam *Wesselingius* aliquo loco conqueritur, quod tam multa in hac editione depravata et obscura silentio sint praetermissa.

16) De molesto hoc labore Gronovius ita loquitur: „Gillii versionem, a Gesnero emendatam, rejicere prorsus religioni ducebam; quaedam autem mutare perquam mihi difficile videbatur, quum Aelianearum periodorum sensum potius quam verba latine reddere duumviris istis visum fuisset, et nexus verborum adeo sibi invicem cohaerentes adaptare, ut mutari, aut demi vel addi quicquam continua verborum cohaerentia vix pateretur. Id igitur, quod pro virili potui, hac in parte a me praestitum est.“ Haec Gronovii interpretatio, a Schneidero repetita, hic illic prava correctoris sedulitate videtur esse depravata. Sic v. c. III. 27. in versu Homerico legitur *oblectantem se capris*, pro *apris*, κάπροισι, ut recte vertit Gillius. Illum errorem in Schneideri quoque editione repetitum esse dolet.

Gronovii editio, chartarum nitore et magnitudine, luculenta typorum elegantia, internisque virtutibus haud paucis conspicua, sed carior quam pro fortuna plurimorum Europae philologorum, commoda praeda visa est iis, qui in alienis agris, ubi sementem non fecerunt, messem peragunt. Repetita igitur est Basileae anno 1750. 4. [17]) tum iterum Heilbronnae ap. Franc. Joseph. Eckebrecht. A. MDCCLXV. Tubingae denique ap. Joh. Georg. Cottam. Anno MDCCLXVIII. Verum bibliopola Heilbronnensis, si fides *Fabricio* in Bibl. Gr. Vol. V. p. 602. Basileensis editionis titulum tantum mutavit, loci alius annique serioris notam addidit, vulgari hac fraude doctis hominibus fucum facere conatus. Hoc si verum est, ut est certe admodum probabile, tres hae editiones pro una haberi debent. Tubingensis enim et Heilbronnensis tam sibi sunt similes, ut ovum ovo similius non inveneris. Quod autem titulus pollicetur editionem *juxta exemplar Londinense* factam, hoc ita verum est, ut utraque editio illi exemplari singulis paginis accurate respondeat, neque ei ulla in re cedat, nisi chartarum bonitate, typorumque elegantia. Laudem etiam quicunque ei praefuit meretur hanc, quod typographorum peccata in editione Londinensi commissa sustulit, ea certe, quae in ultimis Gronovianae editionis utriusque Tomi paginis emendata sunt. Intra hos enim ille fines se continuit. Nam quae ibi annotata non sunt, ea fidenter repetivit, ut v. c. I. 47. πεϱαχναῦσαι. VII. 23. ὀϱαῖος et similia.

Quadraginta annis post Londinensem editionem, quum in Germania, bonis litteris in dies laetius efflorescentibus, Aelianei quoque operis diligentius, quam a

---

17) Editionem *Basileae* nomen in fronte gerentem ipse non vidi, quare de *Fabricii* sententia, caussa non satis cognita, statuere nequeo. In *Jahnii* Annalibus l. c. commemoratur secunda Basileensis editio anni 1774. cujus notitia fortasse ex *Weigelii apparatu* est petita.

Batavo editore factum esset, illustrati et exculti desiderium esset excitatum, *Jo. Gottl. Schneiderus*, vir, qui ad *Gesneri* exemplum [18]) graeci sermonis scientiam haud vulgarem cum historia naturali tam veteris quam recentioris aevi felici societate conjunxerat, huic labori curam animumque intendit. Prodiit nova editio *graece et latine cum priorum interpretum* novisque animadversionibus *Schneideri Saxonis.* Lipsiae anno 1784. 8. Haec editio quamvis properata inter incommoda adversae valetudinis, neque externo cultu commendata, plurimas tamen habet non a doctrina tantum, quam in nullo praestantissimi viri opere desideraveris, verum etiam ab acumine laudes. Librorum quidem manuscriptorum praesidiis, quae quidem in censum venire possint, instructus non fuit; nam Augustani codicis lectiones in margine editionis Tornaesianae a viro docto notatae, neque magna cum diligentia videntur fuisse excerptae, neque ultra librum quintum procedebant [19]). Praeter has hic illic comme-

18) *Schneiderus* in Praef. ad *Aristot.* H. A. p. III. „Semper mihi ante oculos fuit Conradus Gesnerus, qui studia philologiae faustissimo connubio cum rerum naturae pervestigatione conjunxerat, et veterum auctorum cum graecorum tum latinorum scripta omnia, quae tum extabant, lectione immensa et commentatione accurata et critica amplexus erat.“ Eodem vero loco conqueritur vir omnis generis scientiae cupidissimus, quod ipsi neque per muneris academici rationem, neque per fortunam licuerit, in historiae naturalis studiis domicilium figere, seque poenitere ait, quantillum in eo studio profecerit. In Epistola ad Wolfium, Nicandri Alexipharmacis praefixa, idem se comparat cum Varronis anicula simul manibus trahente lanam, simul oculis observante ollam pultis, conquestus simul de taedio operae criticae ex acriore historiae naturalis studio contracto, addens etiam haec: „annis abhinc aliquot factus sum vespertilio, neque in muribus plane, neque in volucribus sum.“ Sed de Schneideri in utraque disciplina meritis consulendus inprimis *Francisci Passovii*, viri doctissimi, de eo commentatio, quam initio Praefationis nostrae commemoravimus.

19) Etiam in parte ultimi libri quaedam ex eodem fonte lectiones enotatae erant. Suspicabatur Schneiderus hanc eandem esse lectionis varietatem, quam olim Oudendorpius, postea Wernsdorfius Gedanensis, ex Oudendorpii fortasse bibliotheca emtas, usurpavisset. Hoc de Wernsdorfio quidem verum esse, vix dubites, quum hic nullas ex cod. Aug.

morat ex cod. Gudiano, qui pauca quaedam Aeliani Excerpta complectitur, lectiones eas, quas a Lessingio habemus proditas[20]); ipsum enim codicem tum quidem nancisci non potuit; correctionesque doctorum virorum in commentariis librisque criticis obiter prolatas, acceptas illas maximam partem a *Carolo Gottl. Kühnio*, qui post Varias Aeliani Historias editas, etiam libros de Animalibus edere constituerat, cum in annotationibus unicuique capiti subjectis, commemoravit, tum haud raro orationi scriptoris emendandae adhibuit. Non multa autem in contextu novavit, in quo Gronovii potissimum vestigia secutus, Tubingensis editionis exemplar a typographorum erroribus purgatum, operis exscribendum tradidit. Annotationum duplex genus est, alterum ad criticam[21]), ad res alterum spectans. Et in his quidem non solum veterum, qui de iisdem rebus tradiderunt, testimonia comparavit, in quo negotio Gronovius ei praeiverat[22]); verum etiam recentiorum suasque observationes veteribus admovit. In hac autem parte aliis fortasse plurimis, sibi ipsi non satisfecit[23]). Quare paucis annis

---

lectiones afferat, nisi ex primis quinque libris, et duas (ad Philae carmina graeca p. 270 et 285.) ex libro ultimo. De Oudendorpio autem falsa est suspicio. Hujus enim collatio Augustani codicis omnes Aelianei operis partes complectebatur.

20) Beyträge zur Geschichte und Litteratur. P. 1. p. 187.

21) In annotationibus criticis interdum commemorat veterum editionum lectiones ex editione Tornaesiana et Tubingensi excerptas; genuinam enim Tigurensem Gesneri editionem non magis videtur consultasse, quam Londinensem Gronovii, unde factum est, ut non uno in loco notharum illarum editionum vitia pro genuinis lectionibus commemoraret. Et ipse fatetur, se veteres editiones non constanter contulisse, sed in iis tantum locis, qui de vitio suspecti essent, inspexisse.

22) In his, quum ex fontibus communi usui patentibus derivata sint, Schneiderus raro Gronovii nomen apposuit, neque ego illud supplendum putavi, alias omnia ad suum quodque auctorem referens.

23) In Praef. p. 9. scribit: „multo plura quam a me vel emendata vel illustrata sunt loca peritioris medicinam et majorem historiae naturalis, physices atque anatomiae scientiam desiderant."

post editionem emissam, *Auctarium* Emendationum et Annotationum ad Aelianum edidit [24]); novisque subinde subsidiis cum ad verba emendanda, tum ad res illustrandas paratis, novae Aelianei operis editionis consilium cepit. De quo consilio, deque opera in eo exsequendo posita et brevi ante obitum tempore profligata, supra exposui. Hoc loco suffecerit addidisse, exemplar Schneideri cum secundis ejus curis a praestantissimi viri haeredibus Frommanno venditum, a me in Bibliothecam publicam Gothanam esse relatum, ubi qui velit illud consulat, atque de fide in opibus mihi concreditis praestita statuere possit. Annotationes Schneideri, cum eas, in quibus judicium de lectionibus expromsit, tum quibus historiam naturalem explicavit, ipsis verbis, quibus in curis secundis usus fuerat, apposui integras [25]); eas autem, in quibus priorum editorum sententiam aliquam simpliciter repetiverat, interdum contraxi, studiose tamen cavens, ne quid mihi, quod Schneideri aliorumve esset, arrogasse vi-

---

24) Subjectum est hoc *Auctarium* Tomo secundo Reliquorum Friderici II Imperatoris de arte venandi cum avibus, quae prodiit Lipsiae anno 1788. 4. Ad finem Additamentorum scripsit: „Haec fere sunt, quae et mea et lectorum Aeliani mei interesse putavi, ut supplementi instar adderem iis, quae ante hos quinque annos in scriptorem ex alio merito laudabilem commentatus sum. Morbus tum gravissimus limam mihi in ipsa opera cohibuit, a quo postquam convalui, omnem dedi operam, ut, quidquid omissum aut male traditum reperissem, corrigerem et supplerem. Reliqua levioris fere momenti supplementa commodiori loco servata repono.“

25) Raro in his aliquid mutavi nihilque adeo, quod sensum afficeret. Sed quum *Schn.* in veterum locis allegandis variis saepenumero editionibus esset usus, ut quaeque ad manus esset, has allegationes equidem lectorum utilitati prospiciens ad unam aliquam editionem, qua vulgo uti solemus, revocavi. Sic v. c. Schneiderus Plutarchi Moralia laudans, ad Huttenii editionem lectores plerumque remittit; hujus editionis paginis substitui paginas ed. Stephani; in Strabone citat modo edit. a Siebenkeesio inchoatam, modo aliam; ipse semper Casaubonianae editionis paginas apposui et sic porro. Caeterum *Schneideri* annotationes a meis semper sejunxi linea verticali appicta initio, nomine autem viri doctissimi in fine adscripto. Si quid illis inserendum esset, mea verba uncinis seclusa a Schneiderianis distinxi.

derer. Et quum in iis praesertim Annotationibus, quae de rebus commentantur, quaedam essent, quae jam aliis locis, velut in Commentariis ad Aristotelem, ad Nicandri poemata et ad Scriptores de re rustica, exposuerat, haec quoque, nisi Aelianum prope attingerent, non dubitavi aut contrahere, aut omnino resecare, lectores ad eos libros remittens, ubi eadem aut iisdem verbis aut fusius etiam disputata sunt.

Superest, ut de praesidiis, quibus in nova hac editione adornanda usus sum, rationem reddam. Ac primum quidem dicam de libris mstis, ex quibus *Schneiderus* in curis secundis varias lectiones commemoravit; tum de iis, quos vel ipse contuli, vel quorum lectiones ab aliis excerptas accepi. Schneideri subsidia [26]) asterisco notabo.

* 1. 2. libri *Vindobonenses* duo, numeris 7 et 51 notati. Ambo sunt chartacei. Prior (7) antiquus, et judice *Daniele de Nesselo* in Suppl. Catal. Lambec. Part. III. p. 21. bonae notae, implet paginas 201 in fol. sed non est integer. Desinit enim in Libro XVI. c. 36. quod inscriptum: περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων πρὸς τοὺς ὗς ἀπεχθείας. *Alter* (51) constat foliis 168 in forma octava, emtus olim Constantinopoli ab *Augerio Busbeckio*, ut testatur *Nesselius* Part. III. p. 55. Nec hic est integer. Incipit Libro VII. c. 8. a verbis: θειότερα νοεῖν ἢ κατὰ τὴν θνητὴν φύσιν ἐκόμπαζεν. An reliqua habeat usque ad finem nec ne, *Nesselius* non tradidit; sed in Schedis Schneiderianis invenio eum desinere L. XVII. c. 32. in verbis προςέχεται οἷς ἄν. Duos hos codices, non totos, sed in locis tantum difficilioribus, comparavit *Weigelius*, V. Cl. Archiater Dresdensis, ut narrat *Schneiderus* in Annot. ad *Aristotel.* H. A. V. 12. 6. p. 299.

---

26) Index subsidiorum Schneideri schedis non erat additus. Quare nonnulla unde acceperit conjectura tantum novimus, alia prorsus ignoramus.

* 3. (*r.*) *Codex Vratislavensis* Rehdingeranus [27]), quem post *Fülleborniuum* in Praef. Orationum Plethonis et Apostolii Lipsiae. 1792. 8. editarum, et in Epistola ad Lehnertum in editione Var. Histor. p. XLVII. accurate descriptum dedit *Fr. Passovius* in *Seebodii* Bibl. crit. an. 1820. Vol. II. p. 984. ss. et iterum in Praefat. ad Museum crit. a se editum Tom. I. p. IX. Hunc codicem quum Schneiderus in iis tantum locis, in quibus haereret, consuluisset, ego eundem totum comparavi, multasque inde enotavi lectiones, quas postea in aliis bonis libris reperi, quasdam etiam ipsi proprias. Complectitur ille praeter alia nonnulla in 56 foliis *Excerpta* ex Aeliano cum hac inscriptione: Αἰλιανοῦ ποικίλη ἱστορίαι (sic). Sed ex Varia Historia tria tantum capita ibi reperiuntur [28]), reliqua omnia ducta ex Historia Animalium. Et haec quidem excerpta in tres partes descripta sunt. Prima XVII foliis habet ea potissimum, quae Aelianus de Avibus tradidit a libro I^mo^ usque ad librum XVII^mum^, cujus cap. 37 primae hujus partis est ultimum. Sequuntur brevia nonnulla capita, octo numero [29]), aliunde ducta, sed etiam ad historiam naturae spectantia. Proximo loco sequitur *secunda* Excerptorum *Particula,* priore copiosior, quippe quae XXXVIII folia implet, initio facto a cap. 22. libri I^mi^. Plurima sunt in ea de quadrupedibus, amphibiis, reptilibus et insectis; ultimum est ex Libro XVII^mo^ c 44. In hac Sectione ut excerpta sunt numerosiora, ita etiam minus contracta: quin haud pauca capita descripta sunt integra. *Tertia* denique *particula* excerpta habet de pi-

27) De *Thoma Rehdigero* librisque manuscriptis ab eo collectis *Adolphus Wachlerus*, clarissimi patris *Ludovici* filius, optimae spei juvenis, in peculiari commentatione accurate tradidit.

28) Sunt haec capita περὶ φαλάγγων. περὶ ἀλώπεκος θαλασσίας. περὶ χελωνῶν θαλασσίων. quae sunt in Var. Hist. I. 2. 5 et 6. sed in Exc. Rehd. valde immutata.

29) Edidit haec *Passovius* in Bibl. crit. l. c. et illustravit.

scibus, XII foliis comprehensa. Primum est Libri I^{mi} cap. 3^{ium}, ultimum ex L. XVI. 5^{tum}. Tum subjectae sunt nonnullae particulae derivatae ex V. 10. 15. 16. In duabus postremis plures lacunae sunt [30]).

Ejusmodi Aelianei operis epitome usus est *Michael Apostolius*, qui ex ea magnum historiarum numerum, plurimasque de animalibus narrationes Paroemiarum Centuriis inseruit. In his autem tantus est consensus Epitomes Rehdigeranae cum Apostolio, non solum in omissionibus contractionibusque, sed in minutis etiam rebus, et, si a paucis discesseris, in singulis lectionibus, ut dubitari vix possit, Apostolium usum fuisse codice, ex quo Excerpta Rehdig. fluxerunt. Talis procul dubio fuit etiam

---

30) Ita plerumque in excerpendo versatus est epitomator, ut initia capitum contraheret, saepe etiam finem resecaret, nomina scriptorum, ad quos Aelianus remittit, praeteriret, observationes etiam scriptoris ad mores spectantes plerumque omitteret, interdum etiam plura capita, in quibus idem argumentum tractatur, in unum committeret. Sic, ut exemplum afferam, Libri III. cap. XI. cum cap. 25 Libri VIII^{vi} ita est commissum et quasi confusum: Περὶ κροκοδείλου. ὁ κροκόδειλος νήχεταί τε ἅμα καὶ κέχηνεν· ἐμπίπτουσιν οὖν αἱ βδέλλαι καὶ λυποῦσιν αὐτόν. ὅπερ εἰδὼς ἰατροῦ δεῖται τοῦ τροχίλου. Ἔστι δὲ ὁ τροχῖλος ὄρνις τῶν ἑλείων εἷς· καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ἀλᾶται· καὶ ὅτι ἂν τύχῃ παρεκλέγων βόσκεται. πλήρης οὖν βδελλῶν γενόμενος ὁ κροκόδειλος ἐπὶ τὴν ὄχθην προελθὼν κατὰ τῆς ἀκτῖνος κέχηνεν. ὁ τοίνυν τροχῖλος ἐμβαλὼν τὸ ῥάμφος ἐξάγει τὰς προειρημένας. καρτερεῖ δὲ ὠφελούμενος ὁ κροκόδειλος καὶ ἀτρεμεῖ. καὶ ὁ μὲν ἔχει δεῖπνον τὰς βδέλλας, ὁ δὲ ὀνίναται. καὶ τὸ μηδὲν ἀδικῆσαι τὸν τροχῖλον, λογίζεταί οἱ μισθός. κειμένῳ δὲ καὶ ὑπνώττοντι τῷ κροκοδείλῳ ἐπιβουλεύει ὁ ἰχνεύμων. καὶ ἐμφὺς τῇ δέρρῃ πολλάκις ἐπέπνιξεν αὐτόν· ἀλλ' ὅγε τροχῖλος ὑπεραγρυπνῶν τοῦ τροφέως βοᾷ, καὶ παίει κατὰ τῆς ῥινὸς αὐτὸν καὶ ἀνίστησι καὶ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὑποθήγει. In hac excerpendi licentia necessario fieri debuit, ut aut singulis verbis aut integris enuntiationibus consulto omissis, totus orationis tenor mutandus esset; unde haud raro magna a vulgari contextu discrepantia orta est. In his quum plurima ab Epitomatoris penderent arbitrio, omnes ubique omissiones orationisque inde enatas conversiones enotare supervacaneum duxi; earum autem lectionum, quae in censum venire videbantur, nullam, opinor, praeterii. Ex his ultro apparet, lectionibus hujus libri in universum non tantum tribuendum esse quam aliis. Epitomator enim qui totum toties orationis nexum solvere ejusque tenorem immutare non dubitavit, facile etiam singula verba immutasse et cum aliis permutasse potuit.

is, quem commemorat *Thomas Bartholinus* in Epistola ad *Johannem Schefferum* in Centur. IV. Ep. XXXVII. p. 216. scribens: „Habeo Excerpta quaedam graeca msta ex Aeliani libris de Animalibus, quae hinc inde plura habent, quam editi hactenus codices“ 31). *Plura haec* nihil fortasse sunt aliud, nisi ramenta illa, quae Passovius ex cod. Rehd. edidit; nisi, quod magis etiam verisimile, *Bartholinus*, quum hic illic invenisset capita ex pluribus conflata, accessiones illas, ex diversis locis petitas, pro ineditis habuit. Qui error pro illorum Excerptorum conditione facillimus.

* 4. Excerpta ex Aeliano in *Cod. Gudiano* Bibl. Guelpherb. quem descripsit *Lessingius* (zur Geschichte und Litteratur. I. p. 187. ss.) cum quo cf. *Ebertum* in Codd. gr. et lat. Bibl. Guelph. p. 1. Inter alia varii generis hic liber continet XXIV capita ex quinque prioribus Aeliani libris excerpta, et quidem duodeviginti numero ex libro I^{mo}, unum ex II^{do}, quatuor ex IV^{to}, unum ex V^{to}. Eadem habentur in codicibus quibusdam Bibliothecae Laurent. quorum unum descriptum dedit *Bandinius*, cujus singularem de iis errorem monstravit *Lessingius*. In editione Aeliani Lipsiensi *Schneiderus* eas tantum Gudiani libri lectiones commemoravit, quae sunt in paucis illis capitibus, quae *Lessingius* edidit, ipsumque codicem tractare atque inspicere sibi non licuisse queritur. In curis secundis lectiones ex eodem in aliis capitibus observatas commemorat.

* 5. *Codex Upsaliensis*. Quum in Schneideri schedis lectiones codicis Upsaliensis commemoratas invenissem, neque unde ductae essent, investigare potuissem,

31) In illa Epistola *Bartholinus* hortatur *Schefferum*, ut opus Aeliani de Animalibus criticae opis indigum, ne intactum relinqueret. Ad quod Schefferus respondet Ep. XLII. p. 248. Historiam Animalium alium desiderare interpretem.

per litteras adii virum clarissimum, *Eric. Gust. Gejer,* historiarum in universitate Upsaliensi Professorem, eumque rogavi, ut me de illo codice certiorem faceret. Respondit ille precibus meis, misitque descriptionem codicis, ab *J. H. Schrödero,* historiae litter. et Archaeol. Professore, Regiaeque Academiae Bibliothecario, viro clarissimo, his verbis conceptam: „Aelianus περὶ ζώων ἰδιότητος. libri XVII. 4. cod. bombycinus, nitidus, integer. Foliis constat CXIX. Exaratus esse videtur circa medium saeculi XV. *annus* mihi non liquet. *Locus* vero extra dubium positus est ex annotatione librarii, quae ad calcem libri comparet, hujusce tenoris, si recte assecutus sum: πόνοσ μιχαήλου ἐνείου λακώνου ἐν Βουνωνία πόλει ἰταλίας. Ex dono D. Olavi O. Celsii haud ita pridem Episcopi Dioeceseos Lundensis et Academiae Lundensis Procancellarii egregium huncce Codicem possidet Bibliotheca Upsaliensis. Ad fidem pronum est, Rev. D. Celsium e bibliotheca selectissima Patris D. Olavi Celsii, olim Theol. Professoris primarii Upsaliensis, Botanici consummatissimi, eundem jure hereditatis sibi adquisivisse. De cetero pristinis de possessoribus nihil dicendum habeo. Nulla neque in fronte Codicis, neque ipsius integumento eorundem vestigia hodie adsunt. Varias lectiones in Librum III., collata scilicet editione Gesneri (Tiguri 1556) publici juris fecit cel. Aurivillius, Bibliothecarius Upsaliensis, antecessor meus longe meritissimus, in brevissima illa, quam anno 1806 ediderat, *Notitia Codd. Mss. Graecorum Bibl. Acad. Upsal.* 4." Haec *Schröderus*, qui praeterea varias lectiones ab *Aurivillio* excerptas descriptioni addidit, unde intellexi, *Schneiderum* lectiones, quas ex libro Upsaliensi commemoravit, ex nullo alio fonte, quam ex illo *Aurivillii* libello derivasse.

A me ipso ad novam hanc editionem haec adminicula sunt adhibita:

6. *Codex Augustanus* (*a*) nunc regius Monacensis (Vid. Catal. Mssc. gr. Bibl. reg. Monac. no. DLXIV. Tom. V. p. 426) [32]), in charta bombycina scriptus, formae minoris: temporis injuria, aqua et madore multis in locis male affectus. Scriptura minuta, sed distincta, interdum elegans, sed compendiis intricata, docti caeterum et diligentis librarii. Marginibus, ut dixi, tempore et madore corruptis, manus recentior versus obscuratos interdum atramento superinducto renovavit, quo ipso legendi difficultas augetur. Hic illic folia exciderunt aut discerpta perierunt, in quorum locum alia sunt inserta

32) Male *Davides Hoeschelius*, qui librorum Bibliothecae Augustanae Catalogum edidit Augustae Vindel. 1600. hunc codicem p. 54. Plut. VIII. nr. III. recensens, eum continere scribit *Excerpta ex Aeliani lib.* XII (sic) *de proprietatibus Animalium.* Multa idem praeterea continet. Et primo quidem loco *Pollucis* Onomasticon, quod *Aeliani* opus proxime sequitur. Hoc excipiunt Excerpta de Animalibus sine titulo, et initio mutilo. Tria enim capita excidisse, inde apparet, quod sic incipit: κη δ. περὶ ὑαίνης. Ultimum cap. est νϛ (56) περὶ ἀρκτόμυος*). Proxima est Historia Trojae in fine mutila, eadem, quam *Majus* edidit in Catal. Uffenbachiano Tom. I. ex Cod. Uffenbachiano nr. XXIV. (vid. ibi p. 586), quem verisimile est ex Augustano nostro descriptum esse. Nam praeter hoc fragm. Historiae Trojanae, iisdem verbis (αἴας ὁ τελαμώνιος ἐκμαζῶν τὴν ἐπὶ τῷ) desinens, quibus in nostro codice finitur, continet etiam easdem tres *Himerii* orationes, et eadem *Philae* poemata, quae Trojanam historiam in Augustano excipiunt. Praeterea habet *Tzetzae* Chiliades, Fabulas *Aesopi* numero CCXXVIII. *Aeneae sophistae* Dialogum Theophrastum; tres declamationes *Himerii*, *Juliani* denique Caesares. Mirari subit, quod nemo eorum, qui hanc illamve ex hoc codice particulam ediderunt, Aelianei operis, quamquam majorem ejus partem implentis, mentionem fecit; neque *Heusingerus* in Praef. ad Juliani Caesares, neque *Wernsdorfius* Gedanensis ad Philae Carmina graeca Lipsiae edita an. 1768. et ad Himerium; neque *Kieslingus* in Praef. ad Tzetzae Chiliades; nec *Schneiderus* denique ad Fabulas Aesopias. *Schneiderus* tamen codicem ipsum manibus non tractavit, sed fabulas illas ex Apographo Lessingiano repetivit; ut *Huschkius* eas, quas in Diss. de Fabulis Archilochi exhibuit, ex Apographo Göttingensi duxit.

*) Haec de Animalibus capita commemorat *Gesnerus* de Quadrup. p. 743. ἀρκτόμυος mentionem faciens. Auctor eorum in cap. de camelopardale narrat, se hoc animal Constantinopoli vidisse, regnante Μονομάχῳ i. e. Constantino (an. p. Chr. 1042) Monomacho. Idem opusculum commemorat *C. F. Matthaeus* in Diario cui titulus: Allgem. litter. Anzeiger. 1800. no. 108. p. 1055. et in *Seebodii* Archiv. Phil. an. 1824. p. 591. s.

manu diversa scripta; unum tamen in fine libri ultimi restitutum non est. Unicuique libro praefixus est *Index capitum,* plerumque consentiens cum titulis singulis capitibus in Cod. Monacensi Fuggeriano praefixis. Iidem tituli margini codicis adscripti, sed parum constanter; in plurimis enim libris prorsus sunt omissi. Numerus capitum in prioribus libris litteris (α. β. γ.) notatus; quae litterae ab alia manu crebro sunt immutatae; inde a tertio libro medio cifrae arabicae numerandis capitibus sunt adhibitae, sed scriptae illae recentiore manu, quae etiam vocabula lectu difficilia hic illic in margine explicavit, obscuris et depravatis obelum adjecit, interdum etiam in ipso contextu talia notavit. Quae omnia a primis editoribus, *Gesnero* et *Guldenbeckio* profecta esse suspicor.

De aetate codicis diversae fuerunt eruditorum sententiae. *Conradus Gesnerus* vetustissimum dicit; disertius aetatem definire non ausus. Minus caute *Liebius* apud *Heusingerum* in Praefatione ad Juliani Caesares anno 1736 Gothae editos eum ad saeculum XI retulit; ipse *Heusingerus* ante saeculum XIII scriptum esse affirmat. Uterque temere. Neque Harlesius bene, qui in Bibl. Gr. Vol. I. p. 631. Augustanum codicem Planudis aetatem longe superare scribit. Quum enim hoc codice Philae quaedam poemata, eadem, qua reliqua, manu scripta contineantur, *Philes* autem, secundum probabilem *Wernsdorfii* sententiam, saeculo quarto et decimo ineunte floruerit, quo ipso tempore etiam *Maximus Planudes* vixit, codex ille non potuit scriptus esse ante ejusdem saeculi exitum; serius autem ne scriptus sit, ineunte fortasse saeculo quinto decimo, nihil impedit.

Ex hoc itaque codice, sive potius ex Apographo Guldenbeckiano, quod *Gesnerus* codicem illum repraesentare arbitrabatur, Tigurina profluxit editio, quae proinde in plurimis cum eo conspirat. Quae discrepant, du-

cta sunt aut ex Fuggeriano libro, de quo statim dicemus, aut a *Gesnero* ob grammaticas potissimum rationes mutata sunt, aut *Guldenbeckio* imputari debent, qui lectiones codicis vel consulto mutavit, vel minus recte explicavit. Sed de hac re quid statuendum sit, in superioribus demonstrare conati sumus.

7. Codex *Venetus* (*V*), membranaceus, formae maximae, nitidissime scriptus. In Bibl. S. Marci numerum habet DXVIII. Inscriptum nomen prioris possessoris: Βιβλίον ἐμοῦ Βησσαρίωνος καρδηνάλεως τοῦ τῶν τουσκλῶν. Praeter *Aeliani* historiam Animalium continet *Eunapii* Vitas Sophistarum, *Apollonii Pergaei* Conica, *Sereni* [σιδήνου (sic) ἀντινσέως] de Sectione Cylindri [33]). Descriptus esse videtur, *Morellio* judice, quem vide apud *Boissonadum* in Praef. ad Eunap. Tom. I. p. VII. ex veteri Cod. Florentino, de quo statim dicamus, qui et ipse *Aelianum* conjungit cum *Eunapio* [34]). Cum hoc *Bessarionis* codice comparavi Aeliani Prooemium et partem libri I^mi^ usque ad cap. XVI. qua comparatione instituta liquido apparuit, codicem Venetum et Florentinum ex eodem fonte profluxisse, Fuggerianum - Monacensem autem e Veneto descriptum esse. Praeterea in Bibliotheca S. Marci servantur hodie Excerpta quaedam ex Aeliano, quorum primum est οἱ τῶν ὀστρακονώτων τῶν καὶ ὀστρακοδέρμων (Hist. An. IX. 6.) [35]). Implent tria

---

33) Ex hoc codice descriptus videtur is, qui anno 1542 *Joannis Nauplioti* manu Venetiis exaratus, olim servabatur in Bibl. *Meermanni*, nunc in Britanniam migravit ad *Thomam Philipps*, nobilem Anglum (in Middlehill. Worcestershire), qui amplam librorum mstorum collectionem ex omnibus Europae partibus contraxit. Vid. *Haenle* in Catal. Libror. mss. p. 837. nr. 1522. 211. Idem vir doctus p. 926. commemorat codicem extantem in Bibl. Escurial. qui, ut editio Tigurina, omnia scripta complectitur, quae Aeliani nomen praeferunt, exceptis Epistolis.

34) Uterque scriptor junctus etiam in cod. Neapolitano, qui existimatur esse saeculi XIV. Vide *Boissonadum* l. c. p. IX.

35) Relatus Codex in Marcianam ex Bibl. S. Michaelis prope Muria-

tantum codicis folia, qui praeter alia quaedam *Philostrati* Heroica continet.

8. Codex olim *Fuggerianus*, nunc regius *Monacensis* (*m*), chartaceus, formae maximae, signatus numero LXXX. Vid. Catal. Mss. graec. Bibl. Mon. Vol. I. p. 462. s. Descriptus est, ut dixi, Venetiis ex optimis membranis Bessarionis, cujus ipsius nomen oculos in prima pagina advertit. Primus enim in Fuggeriano codice locus datus est duobus prioribus libris Apologiae Platonis, quae Cardinali eruditissimo illa aetate ab omnibus Platonis cultoribus maximas laudes pepererat[36]. In Aelianeo opere hic codex, quamvis ab imperito Graeculo negligentissime, ut ad finem properante, scriptus, multas bonas lectiones offert, quas omnes in Veneto autographo esse confido, quare hic liber quasi pro vicario illius libri haberi potest. Errores, qui plurimi sunt, maximam partem scribae incuriae et festinationi imputandi, hic illic rubro emendati[37]; omissiones in margine suppletae ab alia manu, correctoris procul dubio, cui *Fug-*

---

num, cujus Catalogum edidit *Jo. Bened. Mittarelli.* Venet. 1779. fol. Vid. ibi p. 9. Codex est chartaceus formae quadruplicatae.

36) In prima pag. scripta sunt haec: Βησσαρίωνος καὶ πατριαρχοῦ κωνσταντινουπόλεος ἐλέγχων τῶν κατὰ πλάτωνος βλασφημιῶν βιβ. δύο. Αἰλιανοῦ περὶ ζώων ἰδιότητος. De illo Bessarionis opere vid. *Humphred. Hodium* de Graecis illustr. linguae gr. instauratoribus p. 168. s. *Aelianus* incipit fol. 164. Cuique libro praefixus est Index capitum totius libri; in contextu autem singulis capitibus quoque titulus additus cum numero.

37) Reperiuntur in hoc codice etiam aliae correctiones bene multae, atramento subflavo scriptae, quae omnes sunt recentissimae, nempe ab *Ignatio Hardt*, Bibl. reg. olim custode, factae, ductaeque ex libro edito nescio quo, ad quem codicem in *Matthaei*, Professoris olim Vitebergensis, gratiam contulit. Hic vir, cujus manum optime novi, lacunas in Monac. libro relictas, quaeque eaedem sunt in autographo Veneto, suo Marte explevit, verba autem haud pauca temere mutavit, aliis litteris deletis, aliis insertis, ita ut, pro sua virili parte, libri ipsius curae et custodiae crediti fidem incredibili audacia adulteraverit. Quod monendum duxi, ne quis in posterum temerariis his correctionibus deceptus recentes interpolationes cum antiquioribus, quae longe rariores sunt, confunderet.

gerus mandaverat, ut libros ipsius impensis a mercenariis descriptos, cum autographis conferret. Idem in pluribus libris Bibliothecae Monacensis iis, qui ex Fuggerorum bibliotheca in eam relati sunt, factum vidi. Hunc codicem Tigurinus editor, ut supra dixi, quasi in subsidium adhibuit, unde quae in Augustano suo manifesto depravata aut omissa essent, emendaret et suppleret; saepius id et constantius procul dubio facturus, nisi et recentior libri aetas, cujus genuinum fontem ignorabat, et manifesta scribae imperitia tot tamque absurdis peccatis prodita, eum ab accurata ejus comparatione abstraxisset. In multis recentioris scribae lapsus certis signis a veteribus lectionibus dignosci possunt; non tamen ubique nec in omnibus. Qua de caussa, ne quid forte praeterirem, quod sic in Veneto libro legeretur, omnes Monacensis libri lectiones, etiam liquido falsas et ineptas, in Annotationibus commemoravi, facile caeterum laturus, si quis mihi superstitiosam in hac re diligentiam, quod manifestos errores enotaverim, exprobrandam duxerit.

9. Codex *Mediceus* (*M*) Bibliothecae Laurentinae Plut. LXXXVI. cod. VII. membranaceus, forma quaternaria, scriptus saeculo duodecimo, judice *Bandinio,* qui eum commemorat in Catal. Codd. gr. Bibl. Laur. T. III p. 296. continet praeter *Aelianum* Vitas *Eunapii* foliis 256. In universum bene est et diligenter exaratus, minus tamen in postremis libris. In margine leguntur lemmata et scholia a manu longe quam reliqua recentiore, sed maximam partem ea bibliopegi cultello praecisa et mutilata. Est hic ille liber, quem *Jacobus Gronovius* Florentiae comparavit, non ea tamen qua velis diligentia. Sed de hac re supra diximus. Ex nova certe, qua nos usi sumus, collatione haud exiguus optimarum lectionum accessit numerus, de quibus *Gronovius* tacet. Quod si quae forte adhuc resideant, ea in rebus levioris momenti

versari arbitror, in accentuum potissimum ratione, quam is, qui mandante *Carolo de Furia,* viro clarissimo, collationem in nostram gratiam instituit, raro attendisse videtur [38]).

10. Proximum locum in nobilissima Laurentina tenet alius Aelianei operis codex, chartaceus, forma quaternaria, quem *Bandinius* commemoravit l. c. p. 298. Dixi de hoc codice supra cap. II. p. 37. not. 24. Paucas quasdam inde excerpsi lectiones, quas *Medic. chart.* nomine notavi.

11. *Excerpta* ex Aeliano (A) Bibliothecae Ambrosianae Mediolanensis. Codex chartaceus, formae majoris. Continet Plethonem de generatione Deorum, et Excerpta, quae dixi, praefixo titulo, ut in Excerptis Rehdingerianis: Αἰλιανοῦ ποικίλη ἱστορία. quem sequuntur tria capita ex Var. Hist. ducta περὶ φαλάγγων, περὶ ἀλώπεκος, περὶ τρυγόνων. Haec excipiunt Excerpta ex Histor. Anim. et quidem primum περὶ τρυγόνων θαλασσίων (I. 39.) περὶ δρυοκολάπτου (I. 45.) et sic porro. Ex hoc quoque libro paucas tantum lectiones enotavi.

12. Codex *Parisinus* (*b*) Bibliothecae regiae chartaceus n. 1694. (Vid. Catal. Codd. Mss. Bibl. reg. T. II. p. 389.) saeculo XVI^mo^ exartus, olim Debosianus, tum regius factus (2174) ex haereditate *Nicolai Josephi Foucault* [39]), implens folia circa ducenta, quae conti-

38) In postrema parte libri XVIImi ordo capitum in Cod. Mediceo et Monacensi a vulgari ordine recedit. Hoc enim se modo excipiunt. c. 34. αἶγες δὲ Κάσπιαι. c. 38. ἐν θαλάττῃ τῆς Κασπίας. c. 39. ἐν τῇ Πραξιακῇ. c. 41. μυῶν ἀρουραίων. c. 42. ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ. c. 43. πάρδαλις. c. 44. ῥινόκερως. c. 45. ἀγριώτατος. c. 46. λέγει ὁ Μνασέας. c. 35. ἐν λόγοις Κρητικοῖς. c. 36. χαμήλου κρέας. c. 37. ἀλοῶντες. Epilogus. Idem ordo est in Monacensi, et in *Gillii* interpretatione. Etiam in cod. Aug. In Indice ultimo huic libro praefixo tituli capitum sic se excipiunt ut in Med. et Mon. In contextu autem ordo idem est atque in editionibus usque ad cap. 41. in quo cod. Aug. desinit. Quum res sit minimi momenti, immutatus autem ordo varia habere possit incommoda, nihil in hac re novandum existimavi.

39) Is erat, qui Academiae Inscriptionum socius honorarius, regiis-

nent Αἰλιανοῦ ποικίλην ἱστορίαν. Ἐκ τῶν Ἡρακλείδου περὶ πολιτειῶν. Tum Αἰλιανοῦ περὶ ζώων ἰδιότητος βιβλίον πρῶτον. De hoc libro, quem ex Vaticano codice, in quo eaedem sunt lacunae et omissiones, et ubique in plurimis lectionibus consensus, non sine vitiis tamen descriptum esse non dubito, quum in superioribus egerim, unum hoc loco addam, esse in eo lacunam Libro IV[to] c. 21. inde a verbis πέφυκε δὲ κατὰ τὴν ἔλαφον. usque ad cap. 31. θηλῆς τῷ στόματι. nota hac adscripta: σημειωτέον ὅτι μέχρι ταύτης τῆς γραμμῆς ἐστὶ τὰ τοῦ κβ κεφαλαίου· ἀπὸ δὲ ταύτης, τὸ ἐπίλοιπον τοῦ λβ' κεφαλαίου· ἐλλείπετο γὰρ ἐκ τοῦ ἀντιβολαίου, καὶ μὴ σπουδάσαντας ἀκριβῶς ἔλαθεν ἡμᾶς οὑτωσὶ γράψαι. Ζητητέον οὖν εἴπου τὰ ἐλλείποντα εὑρεθείη χρήσιμα ὄντα τοῖς σπουδαίοις. Et postea: εὑρεθέντα οὖν ἐγράψαμεν ἐν τῷ τέλει τοῦδε τοῦ βιβλίου. Undecim haec capita alio loco inventa sunt a Bruneto, Bergerii in hoc codicum Parisinorum conferendorum labore socio, lectionumque ex iis excerpta varietas.

13. Codex *Parisinus* alter (*c*) chartaceus, foliis 194. signatus olim numeris MCCLXI. 1382. 2663. nunc 1695 (vide Catal. T. II. p. 389). scriptus saeculo XVI[mo]. Titulus est in I[mo] folio: Αἰλιανοῦ περὶ ζώων ἱστορίας, βιβλία ἑπτακαίδεκα ἐν κεφαλαίοις διειλημμένα,
νης
καὶ πλέον οὐδέν. τῆς θ κιβωτοῦ.

14. Codex *Vaticanus*. (*Vat.* et *v.*) membr. signatus no. 997. qui per aliquot annos Parisiis in Bibliotheca imperiali servatus, tum vero Romam remissus, nunc ubi lateat ignoratur. Vid. Praef. p. XIV. ss. Has membranas *F. J. Bastius* inde a libro tertio [40]) cum editione Schneideri composuit, variasque lectiones inde ductas margini adscripsit: ex quo exemplari, in splendidissima *Renuardi* V. cl. bibliotheca servato, eas *LeBasius*, vir

---

que aedificiis praefectus, initio anni 1721 obiit. Laudatur ob excellentem doctrinam cum magna in rebus publicis administrandis peritia conjunctam.

40) Tres priores libros *Bastius* utrum non comparaverit, an observatas inde lectiones in alium locum retulerit, ignoro equidem. Posterius ut credam facit, quod lectionem libri Vaticani ex libro I[mo] Aelianei operis excitat in Epist. crit. p. 127 = 166.

doctissimus, in meam gratiam descripsit. Progressi erant typographi in excudendis annotationibus nostris usque ad cap. XImum Libri VIIIvi, quum illarum lectionum fasciculus, nitidissime scriptus, ad me afferretur, quare ab illo demum loco in Commentario nostro comparent cum sigla *v*; reliquas ad priores libros annotatas in Addenda retuli. Sunt in his plurimae dignae, quae in textum recipiantur; multae iis, quae ex aliis libris recepimus, non deteriores; quaedam vero in his ita a reliquorum librorum lectionibus abhorrentes, ut eas a docto correctore aliquo profectas esse vix dubites. Caeterum ex his membranis codicem Parisinum *b* (1694) descriptum videri, supra dixi; quare desiderium lectionum Vatic. codicis trium priorum librorum his chartis quodammodo lenitur.

15. *Exc. Paris.* vel *Exc. Osanni.* In cod. Bibl. regiae Parisinae signato no. 1698. insunt Grammatica nonnulla; quaedam ex Philostrati Imaginibus, tum inde a p. 79a Excerpta ex variis scriptoribus, quorum nomina adscripta non sunt. Plurima sunt aut Aeliani, aut Marci Antonini, prorsus ut in Cod. Gudiano, quem ex hoc fonte fluxisse non dubito. Non progrediuntur ultra librum IVtum; plurima ex Imo libro sumta. In margine habentur Scholia verbosa admodum. Varias lectiones inde ductas ultro mihi obtulit *Fr. Osannus*, vir doctissimus, qui haec Excerpta commemoravit in Auctario Lexic. graec. p. 139. Ex iisdem lectiones nonnullas expromsit *Boissonadius* ad Planud. Metam. p. 631.

16. Emendationes nonnullae *Tiberii Hemsterhusii*, summi viri, quas debeo humanitati *Jacobi Geelii*, viri eruditissimi, mihique eximie faventis.

17. Annotationes *Thomae Reinesii*, ductae ex marg. edit. Tornaesianae, quae servatur in Bibliotheca Gymnasii Cizensis. Hujus usum mihi concessit doctissimus Kiesling, Gymnasii illius Director meritissimus. Mentionem earum fecit *Bernardus* in Epistola ad Reiskium, Vitae Reiskianae subjecta p. 300. Paucae sunt et maximam partem versantur in scriptoribus, qui eadem quam Aelianus tradiderunt, comparandis.

Scribebam Gothae m. Julio. an. MDCCCXXXI.

NOTAE, QUIBUS CODICES IN ANNOTATIONIBUS NOSTRIS SIGNIFICANTUR.

M. Cod. Bibl. Medic. membran.

M. 2. Bibl. Med. chartaceus. ubi *M.* 1. 2. scribitur, uterque significatur.

V. vel *Ve.* Cod. Membr. Bibl. S. Marci.

m. Monacensis. olim Fuggerianus.

a. Augustanus, nunc Monacensis.

b. Parisinus 1. (no. 1694.)

c. Parisinus 2. (no. 1695.)

Gud. Bibl. Guelpherb.

Vindob. 7. interdum 7 simpliciter.

Vindob. 51.

Upsal.

r. Cod. Rehding. Excerpta continens.

Vat. et *v.* Vaticanus deperditus, a Bastio collatus.

al'. s. *alter Gesneri*, varietas ex codice in margine Gesn. ed. notata, et modo ex Cod. Aug. (*a*) modo ex Monacensi (*m*) – Fuggeriano ducta.

ADDENDA AD PRAEFATIONEM.

In recensu subsidiorum, quibus in illustrando Aeliano usus sum, excidit, nescio quomodo, commemoratio Animadversionum *Trilleri*, quas *Schneideri* haeredes mihi una cum reliquis schedis tradiderunt. Scriptae sunt illae Francofurti ad Moenum, mense Majo, anno 1745. ut apparet ex Epistola ad *Abrahamum Gronovium*, cui secundas has in Aelianum Curas inscripsit [1]. Implent eae folia triginta sex, forma quam vocant quaternaria, et procedunt usque ad finem capitis XI^mi^. licet titulus Animadversiones in omnes XVII libros promittat. Unde quaterniones aliquot periisse apparet [2]. Studiose sunt elaboratae, neque solum ad verba emendanda spectant, sed locutiones quoque minus usitatas illustrant, omnia eo more, quem ex aliis *Trilleri* operibus novimus. Sunt tamen inter conjecturas nonnullae satis probabiles. Has

1) Adscribam initium hujus Epistolae, si forte ad mitigandum severum illud, quod ferri solet hodie de viro non indocto, sed in critico negotio minus felice, judicium faciat: *Amplissimo celeberrimoque viro Abrahamo Gronovio S. P. D. Daniel Willhelmus Trillerus. Anni nunc fere viginti elapsi sunt, ex quo emendationes quasdam in Aeliani de Natura Animalium Libros tumultuaria quidem opera conscriptas, ad Te, ut nosti, Vir celeberrime, miseram; ex quibus nonnullarum nondum me prorsus poenitet, gravissima quippe Medicei Cod. Msti Tui auctoritate postea liquido confirmatarum. Quasdam tamen contra ita esse comparatas, fateor, ut juvenili calore subito effusae, veniam potius mereantur, quam defensionem aut mantellum. Quis enim sodes est, qui nihil offendat, nusquam incurrat?*

2) Annexae sunt, titulo non addito, Annotationes ad ultimam partem Eclogarum *Thomae Magistri* inde a p. 825. ed. *Bern.* usque ad 935.

in Annotationibus nostris diligenter commemoravimus. Praeter ea autem, quae peculiare hoc volumen complectitur, *Schneiderus* exemplar Aeliani a *Weigelio,* Viro clarissimo, Regis Saxoniae Archiatro, dono acceperat, in cujus margine correctiones quaedam manu *Trilleri* erant scriptae. Ex hoc libro nonnullas ad posteriorem Aelianei operis partem in Cur. secundis suis commemoravit. Prioribus illis raro usus est. Tradidi hoc Volumen una cum *Schneideri* Curis secundis Bibliothecae publicae nostrae, ubi, si quis velit, Trillerianae eruditionis reliquias commode excutere poterit.

PROOEMIUM.

Ἄνθρωπον μὲν εἶναι σοφὸν καὶ δίκαιον, καὶ τῶν οἰκείων παίδων προμηθέστατον, καὶ τῶν γειναμένων ποιεῖσθαι τὴν προσήκουσαν φροντίδα, καὶ τροφὴν ἑαυτῷ μαστεύειν, καὶ ἐπιβουλὰς φυλάττεσθαι, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα αὐτῷ σύνεστι δῶρα φύσεως, παράδοξον ἴσως οὐδέν. Καὶ γὰρ λόγου μετείληχεν ἄνθρωπος, τοῦ πάντων τιμιωτάτου, καὶ λογισμοῦ ἠξίωται, ὅσπερ οὖν ἐστι πολυαρκέστατός τε καὶ πολυωφελέστατος· ἀλλὰ καὶ θεοὺς αἰδεῖσθαι οἶδε καὶ σέβειν. Τὸ δὲ καὶ τοῖς ἀλόγοις μετεῖναί τινος ἀρετῆς κατὰ φύσιν, καὶ εἰ μὴ κατὰ τὴν οἰκείαν κρίσιν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνθρωπίνων πλεονεκτημάτων καὶ θαυμαστὰ ἔχειν συγκεκληρωμένα, τοῦτο ἤδη μέγα. Καὶ εἰδέναι γε μὴ ῥαθύμως τὰ προσόντα αὐτῶν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καὶ ὅπως ἐσπουδάσθη οὐ μεῖον τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων, εἴη ἂν τινος πεπαιδευμένης φρενὸς καὶ μαθούσης πολλά. Ὡς μὲν οὖν καὶ ἑτέροις ὑπὲρ τούτων ἐσπούδασται, καλῶς οἶδα· ἐγὼ δὲ ἐμαυτῷ ταῦτα ὅσα οἷόν τε ἦν ἀθροίσας, καὶ περιβαλὼν αὐτοῖς τὴν συνήθη λέξιν, κειμήλιον οὐκ ἀσπούδαστον ἐκπονῆσαι πεπίστευκα. Εἰ δέ τῳ καὶ ἄλλῳ φανεῖται ταῦτα λυσιτελῆ, χρήσθω αὐτοῖς· ὅτῳ δὲ οὐ φανεῖται, ἐάτω τῷ πατρὶ θάλπειν τε καὶ περιέπειν· οὐ γὰρ πάντα πᾶσι καλά, οὐδὲ ἄξια δοκεῖ σπουδάσαι πᾶσι πάντα. Εἰ δὲ ἐπὶ πολλοῖς τοῖς πρώτοις καὶ σοφοῖς γεγόναμεν, μὴ ἔστω ζημίωμα εἰς ἔπαινον ἡ τοῦ χρόνου λῆξις, εἴ τι καὶ αὐτοὶ σπουδῆς ἄξιον μάθημα παρεχοίμεθα καὶ τῇ εὑρέσει τῇ περιττοτέρᾳ καὶ τῇ φωνῇ.

5 μετείληφεν. M. c.
14 F. καὶ τὰ τῶν.
24 παρασχοίμεθα. a.

LIBER PRIMUS.

I. Aves Diomedeae. Καλεῖταί τις Διομήδεια νῆσος, καὶ ἐρωδιοὺς ἔχει πολλούς. Οὗτοι, φασί, τοὺς βαρβάρους οὔτε ἀδικοῦσιν, οὔτε αὐτοῖς προςίασιν· ἐὰν δὲ Ἕλλην κατάρῃ ξένος, οἱ δὲ θείᾳ τινὶ δωρεᾷ προςίασι πτέρυγας ἁπλώσαντες, οἱονεὶ χεῖράς τινας εἰς δεξίωσίν τε καὶ περιπλοκάς· καὶ ἁπτομένων τῶν Ἑλλήνων οὐχ ὑποφεύγουσιν, ἀλλ' ἀτρεμοῦσι καὶ ἀνέχονται, καὶ καθημένων εἰς τοὺς κόλπους καταπέτονται, ὥςπερ οὖν ἐπὶ ξενίᾳ κληθέντες. Λέγονται οὖν οὗτοι Διομήδους ἑταῖροι εἶναι, οἳ σὺν αὐτῷ τῶν ὅπλων τῶν ἐπὶ τὴν Ἴλιον μετεσχηκότες, τὴν προτέραν φύσιν εἰς τὸ τῶν ὀρνίθων μεταβαλόντες εἶδος, ὅμως ἔτι καὶ νῦν διαφυλάττειν τὸ εἶναι Ἕλληνές τε καὶ Φιλέλληνες.

II. Scarus. Ὁ σκάρος πόας μὲν θαλαττίας σιτεῖται καὶ βρύα· λαγνίστατος δὲ ἄρα ἰχθύων ἁπάντων ἦν, καὶ ἥγε πρὸς τὸ θῆλυ ἀκόρεστος ἐπιθυμία αὐτῷ ἁλώσεως αἰτία γίνεται. Ταῦτα οὖν αὐτῷ συνεγνωκότες οἱ σοφοὶ τῶν ἁλιέων, ἐπιτίθενταί οἱ τὸν τρόπον τοῦτον. Ὅταν θῆλυν συλλάβωσιν, ἔδησαν ὁρμιᾷ σπάρτου πεποιημένῃ λεπτῇ τοῦ στόματος ἄκρου, καὶ ἐπισύρουσι διὰ τῆς θαλάττης τὸν ἰχθὺν ζῶντα· ἴσασι δὲ εὐνάς τε αὐτῶν καὶ διατριβάς, καὶ ὅπου συναγελάζονται. Μόλιβδος δὲ αὐτοῖς πεποίηται βαρὺς τὴν ὁλκήν, περιφερὴς τὸ σχῆμα, καὶ ἔχει μῆκος τριῶν δακτύλων, καὶ διείληπται ἐξ ἄκρων σχοίνῳ, καὶ ἐπισύρεται τὸν τεθηραμένον. Καὶ κύρτον τις τῶν ἐν τῇ πορθμίδι παραρτήσας ἐπάγεται εὐρὺν τὸ στόμα, καὶ ἐς τὸν ἑαλωκότα τέτραπται σκάρον ὁ κύρτος·

---

11 Al. διαφυλάττουσι.

βαρεῖται δὲ ἡσυχῇ οὗτος λίθῳ μεμετρημένῳ. Οὐκοῦν οἱ ἄρρενες, ὥσπερ οὖν νύμφην ἐρωτικὴν νεανίαι θεασάμενοι, οἰστροῦνταί τε καὶ μεταθέουσιν, καὶ ἐπείγονται φθάσαι ἄλλος ἄλλον, καὶ γενέσθαι πλησίον, καὶ παραψαῦσαι, ὥσπερ οὖν δυσέρωτες ἄνθρωποι φίλημα ἢ κνίσμα θηρώμενοι, ἤ τι ἄλλο κλέμμα ἐρωτικόν. Ὁ τοίνυν ἄγων τὸν θῆλυν ἡσυχῇ καὶ πεφεισμένως, λοχῶν τε καὶ ἐπιβουλεύων, εὐθὺ τοῦ κύρτου σὺν τῇ ἐρωμένῃ, φαίης ἄν, τοὺς ἐραστὰς ἄγει. Γενομένων δὲ ὁμοῦ τῷ κύρτῳ, τὸν μὲν μόλιβδον μεθῆκεν ὁ θηρατὴς εἰς τὸ εἴσω· ὁ δὲ ἄρα ἐμπίπτων σὺν τῇ ὁρμιᾷ κατασπᾷ καὶ τὸν θῆλυν· οὐκοῦν συνεισρεύσαντες ἑαλώκασι, καὶ διδόασι δίκην ὁρμῆς ἀφροδισίου ταύτην οἱ σκάροι.

III. Capito.

Ὁ ἰχθὺς ὁ κέφαλος τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι βιούντων ἐστί, καὶ πεπίστευται τῆς γαστρὸς κρατεῖν, καὶ διαιτᾶσθαι πάνυ σωφρόνως. Ζῴῳ μὲν γὰρ οὐκ ἐπιτίθεται, ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς ἰχθῦς ἔνσπονδος εἶναι πέφυκεν· ὅτῳ δ᾽ ἂν ἐντύχῃ κειμένῳ, τοῦτό οἱ δεῖπνόν ἐστιν. Οὐ πρότερον δὲ αὐτοῦ προσάπτεται, πρὶν ἢ [διὰ] τῆς οὐρᾶς κινῆσαι· καὶ ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησεν.

IV. Anthias.

Τιμωροῦσιν ἀλλήλοις ὡς ἄνθρωποι πιστοὶ καὶ συστρατιῶται δίκαιοι οἱ ἰχθύες, οὕσπερ οὖν ἀνθίας οἱ τῆς θήρας ἐπιστήμονες τῆς θαλαττίας φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ὄντας τὰ ἤθη πελαγίους. Τούτων γοῦν ἕκαστοι, ὅταν νοήσωσι τεθηρᾶσθαι τὸν σύννομον, προσνέουσιν ὤκιστα· εἶτα ἐς αὐτὸν τὰ νῶτα ἀπερείδουσιν, καὶ ἐμπίπτοντες καὶ ὠθούμενοι τῇ δυνάμει κωλύουσιν ἕλκεσθαι.

Scarus.

Καὶ οἱ σκάροι δὲ εἰς τὴν οἰκείαν ἀγέλην εἰσὶν ἀγαθοὶ τιμωροί· προΐασι γοῦν, καὶ τὴν ὁρμιὰν ἀποτραγεῖν σπεύδουσιν, ἵνα σώσωσι τὸν ᾑρημένον· καὶ πολλάκις μὲν ἀποκόψαντες ἔσωσαν καὶ ἀφῆκαν ἐλεύθερον, καὶ οὐκ αἰτοῦσι ζωάγρια· πολλάκις δὲ οὐκ ἔτυχον, ἀλλὰ ἥμαρτον μέν, τὸ

---

2 F. ἐρωτικοί.

δ' οὖν ἑαυτῶν πεποιήκασιν εὖ μάλα προθύμως. Ἤδη δὲ καὶ εἰς τὸν κύρτον τὸν σκάρον ἐμπεσεῖν φασιν, καὶ τὸ οὐραῖον μέρος ἐκβαλεῖν, τοὺς δὲ ἀθηράτους καὶ περινέοντας ἐνδακεῖν, καὶ ἐς τὸ ἔξω τὸν ἑταῖρον προαγαγεῖν. Εἰ δὲ ἐξίοι κατὰ τὸ στόμα, αὐτῶν τις ὁ ἔξω τὴν οὐρὰν παρώρεξεν, ὁ δὲ περιχανὼν ἠκολούθησεν. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα δρῶσιν, ὡς ἄνθρωποι, φιλεῖν οὐ μαθόντες, ἀλλὰ πεφυκότες.

V. Troctes.

Ὁ ἰχθὺς ὁ τρώκτης, τούτου μὲν κατηγορεῖ τὴν φύσιν καὶ τὸ ὄνομα, ἤδη δὲ καὶ τὸ στόμα· ὀδόντες δὲ αὐτῷ συνεχεῖς τε ἐμπεφύκασι καὶ πολλοί, καὶ πᾶν τὸ ἐμπεσὸν διατεμεῖν εὖ μάλα καρτεροί. Οὐκοῦν ἁλοὺς ἀγκίστρῳ μόνος ἰχθύων ἐς τὸ ἔμπαλιν ἑαυτὸν οὐκ ἐπανάγει, ἀλλὰ ὠθεῖται, τὴν ὁρμιὰν ἀποθερίσαι διψῶν. Οἱ δὲ ἁλιεῖς σοφίζονται τὰ ἐναντία· τὰς γάρ τοι τῶν ἀγκίστρων λαβὰς χαλκεύονται μακράς· ὁ δέ, καὶ γάρ πως ἐστὶ καὶ ἁλτικός, καὶ ὑπὲρ ταύτας ἀνέθορε πολλάκις, καὶ τὴν τρίχα τὴν ἄγουσαν τεμών, ἐς ἤθη τὰ τῶν ἰχθύων αὖθις ἀπονήχεται. Οὗτός τοι καὶ τὴν ἀγέλην τὴν σύννομον παραλαβών, σὺν αὐτοῖς ἐκείνοις χωρεῖ καὶ τοῖς δελφῖσιν ὁμόσε· καὶ ἕνα ἀποκριθέντα πως περιελθόντες, εἶτα ἐπιτίθενται τῷ θηρίῳ καρτερῶς· ἴσασι γάρ, ὅτι τῶν ἐξ αὐτῶν δηγμάτων οὐ ῥαθύμως ἐπαΐει. Οἱ μὲν γὰρ ἔχονται αὐτοῦ καὶ μάλα ἐγκρατῶς, ὁ δὲ ἀναπηδᾷ, καὶ κυβιστῶν δῆλός ἐστιν, καὶ ὡς ὑπὸ τῆς ὀδύνης στρεβλοῦται διελέγχεται· ἀπρὶξ γὰρ ἐμφύντες συνεξαίρονται πηδῶντος. Καὶ ὁ μὲν ἀποσείσασθαι καὶ ἀποκροῦσαι σπεύδει αὐτούς, οἱ δὲ οὐκ ἀνιᾶσιν, ἀλλὰ ἐσθίουσι ζῶντα. Εἶτα μέντοι τοῦτο ὅ τι ἂν ἕκαστος μέρος ἐκτράγῃ ἔχων ἀπαλλάττεται· καὶ ὁ δελφὶς ἀσμένως ἀπονήχεται, δαιτυμόνας, ὡς ἂν εἴποις, ἀκλήτους ἑστιάσας σὺν τῇ ἑαυτοῦ ὀδύνῃ ἐκείνους.

VI. Animalium amores.

Γλαύκης ἀκούω τῆς κιθαρῳδοῦ ἐρασθῆναι κύνα· οἱ δὲ οὐ κύνα, ἀλλὰ κριόν· ἄλλοι δέ, χῆνα. Καὶ ἐν Σόλοις δὲ τοῖς Κιλικίοις παιδός, ᾧ ὄνομα ἦν Ξενοφῶν, κύων ἠράσθη·

---

5 F. αὐτῶν τίς οἱ.

καὶ ἄλλου δὲ ὡραίου μειρακίου ἐν Σπάρτῃ κολοιὸς ἐπὶ τῷ εἴδει ἐνόσησεν.

VII. Thos.

Λέγουσι τὸν θῶα τὸ ζῷον φιλανθρωπότατον εἶναι· καὶ ὅταν μέν που περιτύχῃ ἀνθρώπῳ, ἐκτρέπεται αὐτόν, οἷον αἰδούμενος, ὅταν δὲ ἀδικούμενον θεάσηται ὑπ' ἄλλου θηρίου, τὸ τηνικαῦτα ἐπαμύνει αὐτῷ.

VIII. Niciae canes.

Νικίας δέ τις τῶν κυνηγετούντων ἀπροόπτως φερόμενος εἰς ἀνθρακευτῶν κάμινον κατηνέχθη, οἱ δὲ κύνες οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτο ἰδόντες οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα κνυζώμενοι περὶ τὴν κάμινον καὶ ὠρυόμενοι διέτριβον, τὰ δὲ τελευταῖα μονονουχὶ τοὺς παριόντας ἠρέμα καὶ πεφεισμένως κατὰ τῶν ἱματίων δάκνοντες, εἶτα ἕλκοντες ἐπὶ τὸ πάθος, οἷον ἐπικούρους τῷ δεσπότῃ παρακαλοῦντες τοὺς ἀνθρώπους οἱ κύνες. Καὶ γοῦν εἷς ὁρῶν τὸ γιγνόμενον, ὑπώπτευσε τὸ συμβάν, καὶ ἠκολούθησε, καὶ εὗρε τὸν Νικίαν ἐν τῇ καμίνῳ καταφλεχθέντα, ἐκ τῶν λειψάνων συμβαλὼν τὸ γενόμενον.

IX. Fucus.

Ὁ κηφὴν ὁ ἐν μελίτταις γεννώμενος μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς ἀνθρηνίοις κατακέκρυπται, νύκτωρ δέ, ἡνίκα ἂν παραφυλάξῃ καθευδούσας τὰς μελίττας, ἐπιφοιτᾷ τοῖς ἔργοις αὐτῶν καὶ λυμαίνεται τοῖς σίμβλοις. Τοῦτο ἐκεῖναι καταμαθοῦσαι, αἱ μὲν πλεῖσται τῶν μελισσῶν καθεύδουσιν ἅτε πεπονηκυῖαι, ὀλίγαι δὲ αὐτῶν ἐλλοχῶσιν. Εἶτα ὅταν ἴδωσι τὸν φῶρα, παίουσιν αὐτὸν πεφεισμένως καὶ ἐξωθοῦσι τοῖς πτεροῖς, καὶ ἐκβάλλουσι φυγάδα εἶναι. Ὁ δὲ οὐδ' οὕτως πεπαίδευται· πέφυκε γὰρ καὶ ἀργὸς καὶ λίχνος, δύω κακώ· ἔξω τοίνυν τῶν κηρίων ἑαυτὸν ἀποκρύπτει· εἶτα ὅταν ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξορμήσωσιν αἱ μέλιτται, ὁ δὲ ὠσάμενος ἔσω τὸ ἑαυτοῦ δρᾷ, ἐμφορούμενος καὶ κεραΐζων ἐκεῖνος τὸν θησαυρὸν τῶν μελιττῶν τὸν γλυκύν. Καὶ ἐκεῖναι ἐκ τῆς νομῆς

---

12 εἷλκον. r.
23 ὅταν ἕλωσι. b. a.
25 οὐδ' om. M. m. Ven. Fort. ὁ δ' οὔπω πεπ.

ὑποστρέψασαι, ὅταν αὐτῷ περιτύχωσιν, ἐνταῦθα μὲν οὐκέτι πεφεισμένως αὐτὸν παίουσιν, οὐδ' ὅσον εἰς φυγὴν τρέψαι, ἀλλὰ εὖ μάλα τοῖς κέντροις βιαίως ἐμπεσοῦσαι διαλοῶσι τὸν λῃστήν· καὶ οὐ μεμπτὴν ὑπομείνας τὴν τιμωρίαν, ὑπὲρ τῆς γαστριμαργίας καὶ ἀδηφαγίας τὴν ψυχὴν ἔτισεν. Μελισσουργοὶ λέγουσι ταῦτα, καὶ ἐμὲ πείθουσιν.

X.
Apum munera.

Εἰσὶ δέ τινες καὶ ἐν ταῖς μελίτταις ἀργοὶ μέλιτται, οὐ μὴν κηφηνώδεις τὸν τρόπον· οὐ γὰρ λυμαίνονται τοῖς κηρίοις, οὐδὲ ἐπιβουλεύουσι τῷ μέλιτι αὗται. ἀλλὰ τρέφονται μὲν ἐκ τῶν ἀνθέων καὶ αὗται πετόμεναι, καὶ σύννομοι ταῖς ἄλλαις οὖσαι. Εἰ δὲ καί εἰσιν ἄτεχνοι περὶ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν κομιδὴν τὴν τοῦ μέλιτος, ἀλλὰ γοῦν οὐκ εἰσὶν ἄπρακτοι πάντῃ. Αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὕδωρ τῷ βασιλεῖ κομίζουσι καὶ ταῖς πρεσβυτέραις δέ· αἵπερ οὖν αἱ πρεσβύτεραι, καὶ αὗται τῷ βασιλεῖ παραμένουσι. καὶ ἐς τὴν δορυφορίαν ἀπεκρίθησαν τὴν αὐτοῦ· ἕτεραι δὲ αὐτῶν τῶν ἀτέχνων ἔχουσιν ἐκεῖνο ἔργον, τὰς ἀποθνησκούσας τῶν μελιττῶν ἔξω φέρουσι· δεῖ γὰρ αὐταῖς καθαρὰ εἶναι τὰ κηρία, καὶ οὐκ ἀνέχονται νεκρὰν εἴσω μέλιτταν· ἀλλὰ καὶ νύκτωρ φρουροῦσιν, ὥσπερ οὖν πόλιν μικρὰν φυλάττουσαι τὴν τῶν κηρίων οἰκοδομίαν ἐκεῖναί γε.

XI.
Apum aetates.

Μελιττῶν δὲ ἡλικίαν διαγνοίη τις ἂν τὸν τρόπον τοῦτον. Αἱ μὲν αὐτοετεῖς στιλπναί τέ εἰσιν, καὶ ἐοίκασιν ἐλαίῳ τὴν χροιάν· αἱ δὲ πρεσβύτεραι τραχεῖαι καὶ ἰδεῖν καὶ ἅψασθαι γίνονται, ῥυσαὶ δὲ ὁρῶνται διὰ τὸ γῆρας· ἐμπειρότεραι δέ εἰσιν αὗται καὶ τεχνικώτεραι, παιδεύσαντος αὐτὰς τὴν ἐπὶ τῷ μέλιτι σοφίαν τοῦ χρόνου.

Divinatio.

Ἔχουσι δὲ καὶ μαντικῶς, ὥστε καὶ ὑετῶν καὶ κρύους ἐπιδημίαν προμαθεῖν· καὶ ὅταν τούτων τὸ ἕτερον, ἢ καὶ ἀμφότερα ἔσεσθαι συμβάλλωσιν, οὐκ ἐπὶ μήκιστον ἐκτείνουσι τὴν πτῆσιν ἐκ τῆς νομῆς, ἀλλὰ περιποτῶνται τοῖς σμήνεσι, καὶ οἱονεὶ περιθυροῦσιν. Ἐκ δὴ τούτων οἱ μελιττουργοὶ οἰωνισάμενοι προλέγουσι τοῖς γεωργοῖς τὴν μέλλουσαν ἐπιδημίαν τοῦ χειμῶνος. Δεδοίκασι

δὲ ἄρα οὐ τοσοῦτον τὸ κρύος αἱ μέλιτται, ὅσον τὸν ὄμβρον τὸν πολὺν καὶ τὸν νιφετόν. Ἐναντίαι δὲ πολλάκις τοῦ πνεύματος πέτονται, καὶ βραχεῖαν λίθον ἐν τοῖς ποσὶ κομίζουσι, καὶ τοσαύτην ὅσην εὔφορον αὐταῖς πετομέναις εἶναι, καὶ τρόπον τινὰ τοῦτο ἕρμα ἑαυταῖς ἐπιτεχνῶνται πρὸς τὸν ἐμπίπτοντα ἄνεμον, τά τε ἄλλα, καὶ ἵνα μὴ παρατρέψῃ τῆς ὁδοῦ ἡ αὔρα αὐτάς.

XII. Capito oxyrhynchus.

Ἔρωτος δὲ ἰσχὺν καὶ ἰχθύων γένη πολλὰ ἔγνω, τοῦ τοσούτου θεοῦ μηδὲ τοὺς ἐν τῷ βυθῷ καὶ κάτω τῆς θαλάσσης ὑπεριδόντος καὶ ἀτιμάσαντος. Λατρεύει γοῦν τῷδε τῷ δαιμονίῳ καὶ κέφαλος, ἀλλ᾽ οὐ πᾶς, ἐκεῖνος δὲ ὅνπερ οὖν ἀπὸ τοῦ ὀξέος προσώπου καλοῦσιν οἱ γένη τε καὶ διαφορὰς ἰχθύων κατεγνωκότες. Ἁλίσκονται δέ, ὡς ἀκούω, περὶ τὸν κόλπον τὸν Ἀχαϊκὸν πολλοί. Καὶ τῆς μὲν κατ᾽ αὐτοὺς ἁλώσεως διαφορότης ἐστί· μάλιστα δὲ αὐτῶν τὸ λυττῶδες τὸ ἐς τὰ ἀφροδίσια κατηγορεῖ ἥδε ἡ ἄγρα. Θηράσας ἀνὴρ ἁλιεὺς θῆλυν ἐκ τῶνδε κέφαλον, καὶ ἐκδήσας καλάμῳ μακρῷ ἢ σπάρτῳ, καὶ τούτῳ μακρῷ, κατὰ τῆς ἠόνος ἡσυχῇ βαδίζων, παρανηχόμενον τὸν ἰχθὺν καὶ σπαίροντα ἐπισύρει· κατ᾽ ἴχνια δὲ αὐτοῦ τις ἕπεται φέρων δίκτυον, καὶ τὸ μέλλον ὅπῃ τε καὶ ὅπως ἀπαντήσεται φυλάττει φιλοπόνως ὁ δικτυεὺς οὗτος. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἄγεται, ὁπόσοι δὲ ἂν ἴδωσι τῶν ἀῤῥένων, οἷα δήπου νεανίαι ἀκόλαστοι μείρακος παραθεούσης εὖ μάλα ὡρικῆς ἐποφθαλμιάσαντες, ἵενται κατὰ τὴν νῆξιν οἰστρούμενοι. Ὁ τοίνυν τὸ δίκτυον ἔχων ῥίπτει τὸν βόλον, καὶ πολλάκις ἰχθύων εὐερμίᾳ περιτυγχάνει τῇ τῆς ἐπιθυμίας ὁρμῇ προσερχομένων. Δεῖ δὲ τῷ πρώτῳ θηρατῇ τὴν αἱρεθεῖσαν ὡραίαν τε εἶναι καὶ εὖ ἥκουσαν σαρκῶν, ἵνα καὶ πλείους ἐπ᾽ αὐτὴν ὁρμήσωσιν, τὸ τῆς ὥρας ἐφολκὸν δέλεαρ λαβόντες. Εἰ δὲ ἄσαρκος εἴη, οἱ πολλοὶ ὑπερφρονήσαντες ᾤχοντο ἀπιόντες. Ὅστις δὲ αὐτῶν ἐστι δύσερως, οὐκ ἀπαλλάττεται, οὐ τῇ ὥρᾳ, μὰ Δία, ἀλλὰ τῷ τῆς μίξεως πόθῳ δεδουλωμένος.

XIII. Aetnaeus piscis.

Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ σωφρονεῖν ἰχθύες ἀγαθοί. Ὁ γοῦν αἰτναῖος, οὕτω λεγόμενος, ἐπὰν τῇ ἑαυτοῦ συννόμῳ οἱονεὶ γαμετῇ τινι συνδυασθεὶς κληρώσηται τὸ λέχος, ἄλλης οὐχ ἅπτεται, καὶ οὐ δεῖται συμβολαίων εἰς πίστιν, οὐ προικός, οὐδὲ μὴν δέδοικε κακώσεως δίκην ὁ αἰτναῖος, οὐδὲ αἰδεῖται Σόλωνα. Ὦ νόμοι γενναῖοι, καὶ πόλεις σεμναί, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι!

XIV. Merula piscis.

Κοσσύφῳ δὲ τῷ θαλαττίῳ ἤθη τε καὶ διατριβαὶ αἱ πέτραι, καὶ αἱ σηραγγώδεις ὑποδρομαί. Γαμοῦσι δὲ οὗτοι ἕκαστος πολλάς, καὶ τῶν ὀπῶν οἱονεὶ θαλάμων νύμφαις ἀφίστανται. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ τοῦ γάμου θρυπτικὸν καὶ τὸ εἰς πολλὰς ἔχειν τὴν ὁρμὴν νενεμημένην, φαίην ἂν εἶναι τρυφώντων εἰς εὐνὴν βαρβάρων, καί, ὡς ἂν εἴποις σὺν παιδιᾷ σπουδάσας, βίον Μηδικόν τε καὶ Περσικόν. Ἔστι δὲ ἰχθύων ζηλοτυπώτατος, καὶ ἄλλως μὲν οὖν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὅταν αἱ νύμφαι τίκτωσιν αὐτῷ. Εἰ δὲ λαμυρώτερον ταῦτα τῇ κράσει τῶν ὀνομάτων εἴρηται, δίδωσιν ἡμῖν τὰ ἐκ τῆς φύσεως πραττόμενα τὴν τῶν τοιούτων ἐξουσίαν. Αἱ μὲν γὰρ ὠδίνων ἤδη πειρώμεναι ἠρεμοῦσί τε καὶ ἔνδον μένουσιν, ὁ δὲ ἄῤῥην, οἷα δήπου γαμέτης, περιθυρῶν τὰς ἐπιβουλὰς φυλάττει τὰς ἔξωθεν, φόβῳ τῶν βρεφῶν. Ἔοικε γὰρ καὶ τὰ μήπω γενόμενα φιλεῖν, καὶ δέει πατρικῷ ἁλισκόμενος ἐντεῦθεν ὀῤῥωδεῖν ἤδη, καὶ διημερεύει μὲν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ πάντων ἄγευστος, καὶ ἡ φροντὶς αὐτὸν τρέφει· δείλης δὲ ὀψίας γενομένης ἀφεῖται τῆς ἀνάγκης τῆσδε, καὶ μαστεύει τροφήν, καὶ οὐκ ἀτυχεῖ αὐτῆς. Καὶ ἑκάστη δὲ ἄρα εὑρίσκει τῶν ἔνδον, εἴτε ἐπ' ὠδῖσιν εἴη, εἴτε ἤδη λεχώ, φυκία πολλὰ τῶν ἐν ταῖς ὀπαῖς καὶ περὶ τὰς πέτρας, ἅ οἱ δεῖπνόν ἐστιν.

XV. Merula piscis.

Ἐπιβουλεύων κοσσύφου θήρᾳ δεινὸς ἁλιεύς, ἐφαρμόσας ἀγκίστρῳ μόλιβδον βαρὺν καὶ ἐνείρας τῷ ἀγκίστρῳ καρίδα μεγάλην, καθίησι τὸ δέλεαρ· καὶ ὁ μὲν ὑποκινεῖ τὴν ὁρμιάν, ἐγείρων τε καὶ θήγων ἐς τὴν τροφὴν τὸ θήραμα, ἡ καρὶς δὲ

6 F. πολύσεμνοι. 26 δὲ ἄλλα. M. m. v. c.

κινουμένη, εἶτα μέντοι δόξαν τινὰ ἀποστέλλει μελλούσης εἰς τὰς ὀπὰς τὰς τοῦ κοσσύφου παριέναι. Τῷ δὲ ἄρα τοῦτο ἔχθιστον· καὶ διὰ ταῦτα αἰσθανόμενος, ὡς ἔχει τοῦ θυμοῦ, ἵεται νομίζων ἐχθράν· οὐ γάρ οἱ μέλει τῆς γαστρὸς τηνικαῦτα· καὶ συνθλάσας αὐτὴν ἀπαλλάττεται, προτιμότερον τροφῆς καὶ πρεσβύτερον τὸ μὴ κατακοιμίσαι τὴν φυλακὴν πεπιστευκὼς εἶναι. Τῶν δὲ ἄλλων ὅταν τι μέλλῃ τῶν προσπιπτόντων ἐσθίειν, ὑποθλάσας, εἶτα εἴασε κεῖσθαι· καὶ ἰδὼν τεθνηκός, ὅτε μὴ σπαίρει, ἐξ αὐτῶν τρώγει ἤδη. Οἱ δὲ θήλεις κόσσυφοι, ἕως μὲν ἄῤῥενα ὁρῶσι προασπίζοντα, ὡς ἂν εἴποις, μένουσιν ἔνδον, καὶ τὸ τῆς οἰκουρίας φυλάττουσι σχῆμα, ὅταν δὲ ἀφανισθῇ, ἀλύουσιν αἵδε, προάγει τε αὐτὰς καὶ ἐξάγει ἡ ἀθυμία, καὶ ἐνταῦθα ἑαλώκασι. Τί πρὸς ταῦτα οἱ ποιηταὶ λέγουσι, τήν τε Εὐάδνην ἡμῖν τὴν Ἴφιδος, καὶ τὴν Ἄλκηστιν τὴν Πελίου πάλαι ἐνδόξως θρηνοῦντες;

Πατὴρ δὲ ἐν ἰχθύσιν ὁ γλαῦκος οἷός ἐστιν. Τὰ γεν- XVI.
νώμενα ἐκ τῆς συννόμου παραφυλάττεται ἰσχυρῶς, ἵνα ἀνε- Glaucus piscis.
πιβούλευτά τε καὶ ἀσινῆ ᾖ. Καὶ ἕως μὲν φαιδρὰ καὶ ἔξω δέους διανήχεται, ὁ δὲ τὴν φρουρὰν οὐκ ἀπολιμπάνει, ἀλλὰ πῇ μὲν οὐραγεῖ, πῇ δὲ οὔ, ταύτην δὲ παρανήχεται τὴν πλευρὰν ἢ ἐκείνην· ἐὰν δέ τι δείσῃ τῶν νηπίων, ὁ δὲ χανὼν εἰςεδέξατο τὸ βρέφος, καὶ συνεῖδε τὴν αἰτίαν· εἶτα, τοῦ φόβου παραδραμόντος, τὸν καταφυγόντα ἀνεμεῖ οἷον ἐδέξατο, καὶ ἐκεῖνος πάλιν νήχεται.

Κύων δὲ θαλαττία τεκοῦσα ἔχει συννέοντα τὰ σκυλά- XVII.
κια ἤδη καὶ οὐκ εἰς ἀναβολάς· ἐὰν δὲ δείσῃ τι τούτων, εἰς Canis marinus.
τὴν μητέρα εἰςέδυ αὖθις κατὰ τὸ ἄρθρον· εἶτα, τοῦ δέους παραδραμόντος, τὸ δὲ πρόεισιν, ὥσπερ οὖν ἀνατικτόμενον αὖθις.

Θαυμάζουσιν ἄνθρωποι τὰς γυναῖκας ὡς ἄγαν φιλοτέ- XVIII. Delphinus.

---

14 F. λέγουσιν, οἱ τήν. 15 Alii Πελίου παῖδα et θρηνοῦσιν.

κνους· ὁρῶ δὲ ὅτι καὶ τεθνεώτων υἱῶν ἢ θυγατέρων ἔζησαν μητέρες, καὶ τῷ χρόνῳ τοῦ πάθους εἰλήφασι λήθην, τῆς λύπης μεμαρασμένης. Δελφὶς δὲ ἄρα θῆλυς φιλοτεκνότατος ἐς τὰ ἔσχατα ζῴων ἐστί. Τίκτει μὲν γὰρ δύο. Ὅταν δὲ ἁλιεὺς ἢ τρώσῃ τὸν παῖδα αὐτῆς τῇ τριαίνῃ, ἢ τῇ ἀκίδι βάλῃ, ἡ μὲν ἀκὶς τὰ ἄνω τέτρηται, καὶ ἐνῆπται σχοῖνος μακρὰ αὐτῇ, οἱ δὲ ὄγκοι εἰςδύντες ἔχονται τοῦ θηρός· καὶ ἕως μὲν ἀλγῶν ἔτι ῥώμης ὁ δελφὶς ὁ τραυματίας μετείληχεν, χαλᾷ ὁ θηρατὴς τὴν σχοῖνον, ἵνα μή ποτε ἄρα ὑπὸ τῆς βίας ἀποῤῥήξῃ αὐτήν, καὶ γένηταί οἱ δύο κακώ, ἔχων τε ἀπέλθῃ τὴν ἀκίδα ὁ δελφίς, καὶ ἀθηρίᾳ περιπέσῃ αὐτός· ὅταν δὲ αἴσθηται καμόντα, καί πως παρειμένον ἐκ τοῦ τραύματος, ἡσυχῇ παρ' αὐτὴν ἄγει τὴν ναῦν, καὶ ἔχει τὴν ἄγραν. Ἡ δὲ μήτηρ οὐκ ὀῤῥωδεῖ τὸ πραχθέν, οὐδὲ ἀναστέλλεται δείσασα, ἀλλ' ἀποῤῥήτῳ φύσεως τῷ πόθῳ τοῦ παιδὸς ἕπεται· καὶ δείματα ὁπόσα ἐθέλεις εἰ ἐπάγοις, ἡ δὲ οὐκ ἐκπλήττεται, τὸν παῖδα οὐχ ὑπομένουσα ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς φόνοις ὄντα, ἀλλὰ καὶ ἐκ χειρὸς αὐτὴν πατάξαι πάρεστιν, οὕτως ὁμόσε χωρεῖ τοῖς βάλλουσιν, ὥςπερ οὖν ἀμυνομένη· καὶ ἐκ τούτων συναλίσκεται τῷ παιδί, σωθῆναι παρὸν καὶ ἀπελθεῖν αὐτήν. Εἰ δὲ ἄμφω τὰ ἔγγονα αὐτῇ παρείη, καὶ νοήσειε τετρῶσθαι τὸν ἕτερον καὶ ἄγεσθαι, ὡς προεῖπον, διώκει τὸν ὁλόκληρον καὶ ἀπελαύνει, τῇτε οὐρᾷ ἐπισείουσα, καὶ δάκνουσα τῷ στόματι, καὶ φυσᾷ φυσήματι, ἀσήμῳ μέν, ᾗ δύναται, σύνθημα δὲ τῆς φυγῆς ἐνδιδοῦσα σωτήριον. Καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάττεται, μένει δὲ αὕτη ἔς τ' ἂν αἱρεθῇ, καὶ συναποθνήσκει τῷ ἑαλωκότι.

XIX. Bos marinus. Ὁ βοῦς ὁ θαλάττιος ἐν πηλῷ τίκτεται, καὶ ἔστιν ἐξ ὠδίνων βραχύτατος, γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ βραχίστου μέγιστος. Καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τὴν νηδὺν λευκός ἐστι, τὰ νῶτα δὲ καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς πλευρὰς μέλας δεινῶς καὶ ἀναλκίς ἐστι· στόμα δὲ αὐτῷ ἐμπέφυκε σμικρόν· οἱ δὲ ὀδόντες

26 αὐτή. Schneider.

μεμυκότες, οὐκ ἂν αὐτοὺς ἴδοις· ἔστι δὲ καὶ μήκιστος καὶ πλατύτατος. Σιτεῖται μὲν οὖν καὶ τῶν ἰχθύων πολλούς, μάλιστα δὲ σαρκῶν ἀνθρωπείων ἐσθίων ὑπερήδεται. Σύνοιδε δὲ αὑτῷ ὅτι ῥώμην ἥκιστός ἐστι, μόνῳ δὲ ἐπιθαῤῥεῖ τῷ μεγέθει. Καὶ διὰ τοῦτο ὅταν ἴδῃ τινὰ ἢ νηχόμενον ἢ πονούμενον ἐν ταῖς ὑδροθηρίαις, μετεωρίσας ἑαυτὸν καὶ ἐπικυρτώσας ἐπινήχεταί οἱ, καὶ ἐλλοχᾷ, βαρὺς ἄνω ἐγκείμενός τε καὶ πιέζων, καὶ ἐπαρτῶν δεῖμά τι, ὑπερπετάσας τὸ πᾶν σῶμα τῷ δειλαίῳ ὡς στέγην, ἀναδῦναί τε καὶ ἀναπνεῦσαι κωλύων αὐτόν. Οὐκοῦν ἐπισχεθέντος οἱ τοῦ πνεύματος, ὁ μέν, οἷα εἰκός, ἀποθνήσκει, ὁ δὲ ἐμπεσών, ἔχει τῆς παραμονῆς μισθὸν ὃ μάλιστα ἀμιχνεύει δεῖπνον.

XX. Cicada.

Τὰ μὲν ἄλλα τῶν ᾠδικῶν ὀρνέων εὐστομεῖ, καὶ τῇ γλώττῃ φθέγγεται, δίκην ἀνθρώπου· οἱ δὲ τέττιγες κατὰ τὴν ἰξὺν εἰσι λαλίστατοι. Καὶ σιτοῦνται μὲν τῆς δρόσου· τὰ δὲ ἐξ ἕω εἰς πλήθουσαν ἀγορὰν σιωπῶσιν· ἡλίου δὲ ὑπαρχομένου τῆς ἀκμῆς, τὸν ἐξ ἑαυτῶν μεθιᾶσι κέλαδον, φιλόπονοί τινες, ὡς ἂν εἴποις, χορευταί, ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ τῶν παρανεμόντων, καὶ τῶν ὁδῷ χρωμένων, καὶ τῶν ἀμώντων κατᾴδοντες. Καὶ τοῦτο μὴν τὸ φιλόμουσον ἔδωκε τοῖς ἄῤῥεσιν ἡ φύσις· τέττιξ δὲ θήλεια ἄφωνός ἐστι, καὶ ἔοικε σιωπᾶν δίκην νύμφης αἰδουμένης.

XXI. Araneus.

Ὑφαντικὴν καὶ ταλασίαν τὴν θεὸν τὴν Ἐργάνην ἐπινοῆσαί φασιν ἄνθρωποι· τὴν δὲ ἀράχνην ἡ φύσις σοφὴν εἰς ἱστουργίαν ἐδημιούργησεν. Καὶ φιλοτεχνεῖ οὐ κατὰ νῆμα, οὐδὲ ἔξωθεν λαμβάνει νῆμα, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκείας νηδύος τοὺς μίτους ἐξάγουσα, εἶτα μέντοι τοῖς κούφοις τῶν πτηνῶν θήρατρα ἀποφαίνει, ὡς δίκτυα ἐκπεταννῦσα, καὶ δι' ὧν ἐξυφαίνει παρὰ τῆς γαστρὸς ἕλκουσα, διὰ τῶνδε ἐκείνην ἐκτρέφει· πάνυ φιλεργοῦσα, ὡς καὶ τῶν γυναικῶν τὰς μά-

1 F. μεμυκότος οὐκ.
8 ἐπαρτῶν δείματι. c. Fort. δεῖμά τι.
24 οἱ inser. a. ante ἄνθρωποι.
25 F. φιλοτεχνεῖ μὲν εὖ κατὰ νῆμα, οὐ δὲ ἐξ.

λιστα εὔχειρας καὶ νῆμα ἀσκητὸν ἐκπονῆσαι δεινὰς μὴ ἀντιπαραβάλλεσθαι· νενίκηκε γὰρ τῇ λεπτότητι καὶ τὴν τρίχα.

XXII. Formica. Βαβυλωνίους τε καὶ Χαλδαίους σοφοὺς τὰ οὐράνια ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς· μύρμηκες δὲ οὔτε εἰς οὐρανὸν ἀναβλέποντες, οὐδὲ τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἐπὶ δακτύλων ἀριθμεῖν ἔχοντες, ὅμως δῶρον ἐκ φύσεως εἰλήχασι παράδοξον· τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τῇ νέᾳ εἴσω τῆς ἑαυτῶν στέγης οἰκουροῦσι, τὴν ὀπὴν οὐχ ὑπερβαίνοντες, ἀλλὰ ἀτρεμοῦντες.

XXIII. Sargus. Οἰκία τῷ σαργῷ τῷ ἰχθύϊ πέτρα τε καὶ σήραγγες, ἔχουσαι μέντοι διασφάγας μικρὰς καὶ διεστώσας, ὡς αὐγὴν ἡλίου τε κατιέναι, καὶ φωτὸς ὑποπιμπλάναι τὰς διαστάσεις τάσδε. Χαίρουσι γὰρ οἱ σαργοὶ φωτὶ μὲν παντί, τῆς δὲ ἀκτῖνος τοῦ ἡλίου καὶ μᾶλλον διψῶσιν. Οἰκοῦσι δὲ ἐν ταὐτῷ πολλοί· δίαιται δὲ αὐτοῖς καὶ ἕλη, τὰ τῆς θαλάσσης βράχη, καὶ τῇ γῇ γειτνιῶσι μάλα ἀσμένως. Φιλοῦσι δέ πως τῶν ἀλόγων αἶγας ἰσχυρῶς. Ἐὰν γοῦν πλησίον τῆς ἠόνος νεμομένων ἡ σκιὰ μιᾶς ἢ δευτέρας ἐν τῇ θαλάττῃ φανῇ, οἱ δὲ ἀσμένως προσνέουσι καὶ ἀναπηδῶσιν, ὡς ἡδόμενοι, καὶ προσάψασθαι τῶν αἰγῶν ποθοῦσιν ἐξαλλόμενοι, καί τοι οὐ πάνυ τι ὄντες ἁλτικοὶ τἠνάλλως· νηχόμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς κύμασιν, ὅμως τῆς τῶν αἰγῶν ὀσμῆς ἔχουσιν αἴσθησιν, καὶ ὑφ' ἡδονῆς προσελθεῖν ἐπ' αὐτὰς σπεύδουσιν. Ἐπεὶ τοίνυν εἰς τὰ προειρημένα δυσέρωτές εἰσιν, ἐξ ὧν ποθοῦσιν ἐκ τούτων ἁλίσκονται. Ἁλιεὺς γὰρ ἀνὴρ αἰγὸς δορὰν ἑαυτὸν περιαμπέχει, σὺν αὐτοῖς τοῖς κέρασι δαρείσης αὐτῆς· λαμβάνει δὲ ἄρα τὸν ἥλιον κατὰ νώτου ἐπιβουλεύων ὁ θηρατὴς τῇ ἄγρᾳ, εἶτα καταπάττει τῆς θαλάττης, ὑφ' ἣν οἰκοῦσιν οἱ προειρημένοι, ἄλφιτα αἰγείῳ ζωμῷ διαβραχέντα· ἑλκόμενοι δὲ οἱ σαργοὶ ὡς ὑπό τινος ἴυγγος τῆς ὀσμῆς τῆς προειρημένης προσίασιν, καὶ σιτοῦνται μὲν τῶν ἀλφίτων, κηλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς δορᾶς βλεπομένης ὡς αἰγός. Αἱρεῖται δὲ αὐτῶν πολλοὺς ἀγκίστρῳ σκληρῷ, καὶ ὁρμιᾷ λίνου λευκοῦ· ἐξη-

---

15 πως. om. b. a. φιλοῦσι δέ πως ἀλόγως. M. c.

πται δὲ οὐχὶ καλάμου, ἀλλὰ ῥάβδου κρανείας. Δεῖ γὰρ τὸν ἐμπεσόντα ἀνασπάσαι ῥᾷστα, ἵνα μὴ τοὺς ἄλλους ἐκταράξῃ. Θηρῶνται δὲ καὶ ἀπὸ χειρός, ἐάν τις τὰς ἀκάνθας, ἃς ἐγείρουσιν εἰς τὸ ἑαυτοῖς ἀμύνειν, εἰς τὸ κάτω μέρος ἀπό γε τῆς κεφαλῆς ἡσυχῇ κατάγων εἶτα κλίνῃ, καὶ πιέσας τῶν πετρῶν ἐκσπάσῃ, εἰς ἃς ἑαυτοὺς ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν ὠθοῦσιν.

XXIV. Viperae coitus.

Ὁ ἔχις περιπλακεὶς τῇ θηλείᾳ μίγνυται· ἡ δὲ ἀνέχεται τοῦ νυμφίου, καὶ λυπεῖ οὐδέν. Ὅταν δὲ πρὸς τῷ τέλει τῶν ἀφροδισίων ὦσι, πονηρὰν ὑπὲρ τῆς ὁμιλίας τὴν φιλοφροσύνην ἐκτίνει ἡ νύμφη τῷ γαμέτῃ· ἐμφῦσα γὰρ αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ, διακόπτει αὐτὸν αὐτῇ τῇ κεφαλῇ· καὶ ὁ μὲν τέθνηκεν, ἡ δὲ ἔγκαρπον ἔχει τὴν μίξιν καὶ κύει. Τίκτει δὲ οὐκ ᾠά, ἀλλὰ βρέφη, καὶ ἔστιν ἐνεργὰ ἤδη τὴν αὐτῶν φύσιν τὴν κακήν. Διεσθίει γοῦν τὴν μητρῴαν νηδύν, καὶ πρόεισι κατ' αὐτὰ τιμωροῦντα τῷ πατρί. Τί οὖν οἱ Ὀρέσται καὶ οἱ Ἀλκμαίωνες πρὸς ταῦτα, ὦ τραγῳδοὶ φίλοι;

XXV. Hyaena.

Τὴν ὕαιναν τῆτες μὲν ἄῤῥενα εἰ θεάσαιο, τὴν αὐτὴν εἰς νέωτα ὄψει θῆλυν· εἰ δὲ θῆλυν νῦν, μετὰ ταῦτα ἄῤῥενα· κοινωνοῦσί τε ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος πᾶν ἀμείβουσαι τὸ γένος. Οὐκοῦν τὸν Καινέα καὶ τὸν Τειρεσίαν ἀρχαίους ἀπέδειξε τὸ ζῷον τοῦτο, οὐ κόμποις, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς.

XXVI. Cantharus marinus.

Μάχονται μὲν ὑπὲρ τῶν θηλειῶν, ὡς ὑπὲρ ὡραίων γυναικῶν, καὶ οἱ τράγοι πρὸς τράγους, καὶ οἱ ταῦροι πρὸς ταύρους, καὶ ὑπὲρ οἰῶν οἱ κριοὶ πρὸς τοὺς ἀντερῶντας. Ὀργῶσι δὲ ἐπὶ τὰς θηλείας καὶ οἱ θαλάττιοι κάνθαροι. Γίνονται δὲ ἐν τοῖς καλουμένοις ἄσπροις χωρίοις, καὶ εἰσὶ ζηλότυποι, καὶ ἴδοις ἂν μάχην ὑπὲρ τῶν θηλειῶν καρτεράν· καὶ ἔστιν ὁ ἀγὼν οὐχ ὑπὲρ πολλῶν, ὡς τοῖς σαργοῖς ὁ πόλεμος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἰδίας συννόμου, ὡς ὑπὲρ γαμετῆς τῷ Μενέλεῳ πρὸς τὸν Πάριν.

XXVII.

Ἑστιᾶται μὲν καὶ ἄλλαις τροφαῖς ὁ πολύπους· ἔστι

27 F. λεπροῖς χωρίοις.

Polypus. γὰρ καὶ φαγεῖν δεινός, καὶ ἐπιβουλεῦσαι σφόδρα πανοῦργος. Τὸ δὲ αἴτιον, παμβορώτατος θηρίων θαλαττίων ἐστί· καὶ ἀπόδειξις, εἴτις αὐτῷ γένοιτο ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων παρέτραγεν, καὶ τὴν γαστέρα κορέσας τὴν σπάνιν τῆς ἄγρας ἠκέσατο· εἶτα ἀναφύει τὸ ἐλλεῖπον, ὥσπερ οὖν τῆς φύσεως καὶ τοῦτό οἱ ἐν τῷ λιμῷ παρασκευαζούσης ἕτοιμον τὸ δεῖπνον.

XXVIII. Vespae generatio. Ἵππος ἐῤῥιμμένος σφηκῶν γένεσίς ἐστιν. Ὁ μὲν γὰρ ὑποσήπεται, ἐκ δὲ τοῦ μυελοῦ ἐκπέτονται οἱ θῆρες οὗτοι, ὠκίστου ζῴου πτηνὰ ἔγγονα, τοῦ ἵππου οἱ σφῆκες.

XXIX. Noctua. Αἱμύλον ζῷον καὶ ἐοικὸς ταῖς φαρμακίσιν ἡ γλαῦξ. Καὶ πρώτους μὲν αἱρεῖ τοὺς ὀρνιθοθήρας ᾐρημένη· περιάγουσι γὰρ αὐτὴν ὡς παιδικά, ἢ καὶ νὴ δία περίαπτα, ἐπὶ τῶν ὤμων. Καὶ νύκτωρ μὲν αὐτοῖς ἀγρυπνεῖ, καὶ τῇ φωνῇ, οἱονεί τινι ἐπαοιδῇ, γοητείας ὑπεσπαρμένης αἱμύλου τε καὶ θελκτικῆς, τοὺς ὄρνιθας ἕλκει καὶ καθίζει πλησίον ἑαυτῆς. Ἤδη δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ θήρατρα ἕτερα τοῖς ὄρνισι προσείει μωκωμένη, καὶ ἄλλοτε ἄλλην ἰδέαν προσώπου στρέφουσα, ὑφ' ὧν αἱροῦνται καὶ παραμένουσιν οἱ νέοι πάντες ὄρνιθες, ᾐρημένοι δέει καὶ μάλα γε ἰσχυρῷ, ἐξ ὧν ἐκείνη μορφάζει.

XXX. Lupus piscis. Ὁ λάβραξ καρίδος ἥττηται· καὶ εἴη ἄν, εἰ καὶ παίσας ἐρῶ, ἰχθύων ὀψοφάγιστος. Οὐκοῦν ἔλειοι ὄντες τὰς ἐλείους ἐλλοχῶσιν. Εἰσὶ γὰρ τῷ γένει τριτταί· καὶ αἱ μὲν αὐτῶν, οἵας προεῖπον, αἱ δὲ ἐκ φυκίων, πετραῖαί γε μὴν αἱ τρίται. Ἀμύνεσθαι δὲ αὐτοὺς ἀδυνατοῦσαι, αἱροῦνται συναποθνήσκειν. Καὶ τόγε σόφισμα εἰπεῖν οὐκ ὀκνήσω αὐτῶν. Ὅταν γοῦν αἴσθωνται λαμβανόμεναι, τὸ ἐξέχον τῆς κεφαλῆς, ἔοικε δὲ τριήρους ἐμβόλῳ καὶ μάλα γε ὀξεῖ, καὶ ἄλλως ἐντομὰς ἔχει δίκην πρίονος. τοῦτο τοίνυν αἱ γενναῖαι σοφῶς ἐπιστρέψασαι, πηδῶσί τε καὶ ἀναθόρνυνται κοῦφα καὶ ἁλτικά. Κέχηνε δὲ ὁ λάβραξ καὶ μέγα, καὶ ἔστιν οἱ

---

19 ἔννεοί. T. H. 22 ὀψοφαγίστατος. b. c.
21 ὃ καὶ παίσας ἐ. Wyttenb.

τὰ τῆς δέρης ἁπαλά. Οὐκοῦν ὁ μὲν συλλαβὼν τὴν καρίδα καμοῦσαν, οἴεται δεῖπνον ἕξειν· ἡ δὲ ἐν ἐξουσίᾳ τε καὶ εὐρυχωρίᾳ σκιρτᾷ, τῆς φάρυγγος, ὡς ἂν εἴποις, καταχορεύουσα· εἶτα ἐμπήγνυται τῷ δειλαίῳ θηρατῇ τὰ κέντρα, καὶ ἑλκοῦταί οἱ τὰ ἔνδον, καὶ ἀνοιδήσαντα αἷμα ἐκβάλλει πολύ, καὶ ἀποπνίγει, καὶ καινότατα δήπου ἀποκτείνουσα ἀνῄρηται.

Ὀνύχων ἀκμαῖς καὶ ὀδόντων διατομαῖς θαῤῥοῦσι καὶ ἄρκοι καὶ λύκοι καὶ πάρδοι καὶ λέοντες· τὴν δὲ ὕστριχα ἀκούω ταῦτα μὲν οὐκ ἔχειν, οὐ μὴν ὅπλων ὑπὸ τῆς φύσεως ἀμυντηρίων ἀπολελεῖφθαι ἐρήμην. Τοῖς γοῦν ἐπιοῦσιν ἐπὶ λύμῃ τὰς ἄνωθεν τρίχας οἱονεὶ βέλη ἐκπέμπει, καὶ στοχῷ βάλλει πολλάκις, τὰ νῶτα φρίξασα· καὶ ἐκεῖναί γε πηδῶσιν, ὥςπερ οὖν ἔκ τινος ἀφειμέναι νευρᾶς. XXXI. Hystrix.

Ἦ δεινὸν κακὸν καὶ νόσημα ἄγριον ἔχθρα καὶ μῖσος συμφυές, εἴπερ οὖν καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐντέτηκεν, καὶ αὐτοῖς ἐστι δυςέκνιπτα. Μύραινα γοῦν πολύποδα μισεῖ, καὶ πολύπους καράβῳ πολέμιος, καὶ μυραίνῃ κάραβος ἔχθιστός ἐστιν. Μύραινα μὲν γὰρ ταῖς ἀκμαῖς τῶν ὀδόντων τὰς πλεκτάνας τῷ πολύποδι διακόπτει, εἶτα μέντοι καὶ ἐς τὴν γαστέρα εἰςδῦσα αὐτῷ τὰ αὐτὰ δρᾷ, καὶ εἰκότως [γε]· ἡ μὲν γὰρ νηκτική, ὃς δὲ ἔοικεν ἕρποντι· εἰ δὲ καὶ τρέποιτο τὴν χρόαν κατὰ τὰς πέτρας, ἔοικεν αὐτῷ τὸ σόφισμα αἱρεῖν οὐδὲ ἓν τοῦτο· ἔστι γὰρ συνιδεῖν ἐκείνῃ δεινὴ τοῦ ζῴου τὸ παλάμημα. Τούς γε μὴν καράβους αὐτοὶ συλλαβόντες ἐς πνῖγμα. ὅταν νεκροὺς ἐργάσωνται, τὰ κρέα ἐκμυζῶσιν αὐτῶν. Κέρατα δὲ τὰ ἑαυτοῦ ὁ κάραβος ἀνεγείρας, καὶ θυμωθεὶς εἰς αὐτά, προκαλεῖται μύραιναν, καὶ* ὡς εἶναι κατὰ γυναῖκα ὠργισμένην· οὐκοῦν ἡ μὲν τοῦ ἀντιπάλου τὰ κέντρα, ὅσα οἱ προβέβληται, ταῦτα οὐκ ἐννοοῦσα καταδάκνει· ὁ δὲ τὰς χηλὰς οἱονεὶ χεῖρας προτείνας, τῆς δέρης παρ' ἑκάτερα ἐγ- XXXII. Animalium inimicitiae.

6 ἀποκτείνασα. a. c. r.
12 εὐστόχως. Apost.
28 F. μύραιναν, ὡς θῦναι.

κρατῶς ἐχόμενος, οὐ μεθίησιν· ἡ δὲ ἀσχάλλει, καὶ ἑαυτὴν ἑλίττει καὶ περιβάλλει τῶν ὀστράκων ταῖς ἀκμαῖς, ὧνπερ οὖν εἰς αὐτὴν πηγνυμένων μαλακιεῖ τε καὶ ἀπαγορεύει, καὶ τελευτῶσα παρειμένη κεῖται· ὁ δὲ τὴν ἀντίπαλον ποιεῖται δεῖπνον.

XXXIII. Sphyraena. Τὴν σφύραιναν τὸν ἰχθὺν τρέφει τὰ πελάγη. Ὅταν δὲ αὐτὴν τὸ δίκτυον περιβάλῃ, διανήχεται, καὶ ζητεῖ ἢ βρόχον ἀραιὸν ἢ ῥῆγμα τοῦ δικτύου πάνυ σοφῶς· καὶ ἐντυχοῦσα τοιούτων τινί, καὶ διεκδῦσα ἐλευθέρα νήχεται αὖθις· εἰ δὲ τύχοι μία τῆσδε τῆς εὐερμίας, καὶ αἱ λοιπαὶ ὅσαι τοῦ αὐτοῦ γένους συνεαλώκασι, κατὰ τὴν ἐκείνης φυγὴν ἐξίασιν, ὡς ὁδόν τινα λαβοῦσαι παρ᾽ ἡγεμόνος.

XXXIV. Sepia. Τὴν σηπίαν ὅταν μέλλωσιν αἱρεῖν καὶ λαμβάνειν οἱ τούτων ἀγαθοὶ θηραταί, συνιεῖσα ἐκείνη παρῆκε τὸ ἐξ ἑαυτῆς ἀπόσφαγμα, καὶ καταχεῖται ἑαυτῆς, καὶ περιλαμβάνει καὶ ἀφανίζει πᾶσαν, καὶ κλέπτεται τὴν ὄψιν ὁ ἁλιεύς· καὶ ἡ μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς ἐστιν, ὁ δὲ οὐχ ὁρᾷ. Τοιοῦτόν τι καὶ τῷ Αἰνείᾳ νέφος περιβαλὼν ἠπάτησε τὸν Ἀχιλλέα ὁ Ποσειδῶν, ὡς Ὅμηρος λέγει.

XXXV. Avium contra fascinationes remedia. Βασκάνων ὀφθαλμοὺς καὶ γοήτων φυλάττεται καὶ τῶν ζῴων τὰ ἄλογα φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ καὶ θαυμαστῇ. Ἀκούω οὖν βασκανίας ἀμυντήριον τὰς φάττας δάφνης κλωνία ἀποτραγούσας λεπτά, εἶτα μέντοι ταῖς ἑαυτῶν καλιαῖς ἐντιθέναι, τῶν νεοττίων φειδοῖ· ἰκτῖνοι δὲ ῥάμνον, κίρκοι δὲ πικρίδα, αἵ γε μὴν τρυγόνες τὸν τῆς ἴρεως καρπόν, ἄγνον δὲ κόρακες, οἱ δὲ ἔποπες τὸ ἀδίαντον, ὅπερ οὖν καὶ καλλίτριχον καλοῦσί τινες, ἀριστεῶνα δὲ κορώνη, καὶ κιττὸν ἅρπη, καρκῖνον δὲ ἐρωδιός, πέρδιξ δὲ καλάμου κόμην, θαλλὸν δὲ αἱ κίχλαι μυῤῥίνης· προβάλλεται δὲ καὶ κόρυδος ἄγρωστιν, αἰετοὶ τὸν λίθον, ὅςπερ οὖν ἐξ αὐτῶν ἀετίτης

3 μαλακίει. Lobeck.
6 μύραιναν. Gesn.
27 περιστερεῶνα. Gesn.
30 F. αἰετοὶ δέ.

κέκληται. Λέγεται δὲ οὗτος ὁ λίθος καὶ γυναιξὶ κυούσαις ἀγαθὸν εἶναι, ταῖς ἀμβλώσεσι πολέμιος ὤν.

Ὁ ἰχθὺς ἡ νάρκη, ὅτου ἂν καὶ προςάψηται τὸ ἐξ αὐτῆς ὄνομα ἔδωκέ τε καὶ ναρκᾶν ἐποίησεν. Ἡ δὲ ἐχενηῒς ἐπέχει τὰς ναῦς, καὶ ἐξ οὗ ποιεῖ καλοῦμεν αὐτήν. Κυούσης δὲ ἀλκυόνος, ἵσταται μὲν τὰ πελάγη, εἰρήνην δὲ καὶ φιλίαν ἔχουσιν ἄνεμοι. Κύει δὲ ἄρα χειμῶνος μεσοῦντος, καὶ ὅμως ἡ τοῦ ἀέρος γαλήνη δίδωσι σωτηρίαν, ἀλκυονείας τηνικάδε τῆς ὥρας ἄγειν ἡμέρας. Ἴχνος δὲ λύκου πατεῖ κατὰ τύχην ἵππος, καὶ νάρκη περιείληφεν αὐτόν. Εἰ δὲ ὑποῤῥίψαις ἀστράγαλον λύκου καὶ τετρώρῳ θέοντι, τὸ δὲ ὡς πεπηγὸς ἐστήξεται, τῶν ἵππων τὸν ἀστράγαλον πατησάντων. Λέων δὲ φύλλοις πρίνου τὸ ἴχνος ἐπιβάλλει, καὶ ναρκᾷ· πατῶν δὲ καὶ ὁ λύκος, εἰ καὶ μόνον προςπελάσειε πετήλοις σκίλλης· ταῦτά τοι καὶ αἱ ἀλώπεκες εἰς τὰς εὐνὰς τῶν λύκων ἐμβάλλουσιν, καὶ εἰκότως. Διὰ γὰρ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπιβουλὴν νοοῦσιν ἔχθιστα αὐτοῖς. XXXVI. Torporem facientia.

Οἱ πελαργοὶ λυμαινομένας αὐτῶν τὰ ᾠὰ τὰς νυκτερίδας ἀμύνονται πάνυ σοφῶς. Αἱ μὲν γὰρ προςαψάμεναι μόνον ἀνεμιαῖα ἐργάζονται καὶ ἄγονα αὐτά· οὐκοῦν τὸ ἐπὶ τούτοις φάρμακον ἐκεῖνό ἐστιν· πλατάνου φύλλα ἐπιφέρουσι ταῖς καλιαῖς· αἱ δὲ νυκτερίδες, ὅταν αὐτοῖς γειτνιάσωσι, ναρκῶσι, καὶ γίνονται λυπεῖν ἀδύνατοι. Δῶρον δὲ ἄρα ἡ φύσις καὶ ταῖς χελιδόσιν ἔδωκεν οἷον. Αἱ σίλφαι καὶ τούτων τὰ ᾠὰ ἀδικοῦσιν· οὐκοῦν αἱ μητέρες σελίνου κόμην προβάλλονται τῶν βρεφῶν, καὶ ἐκείναις τὸ ἐντεῦθεν ἄβατά ἐστιν. Πολύποσι δὲ εἴ τις ἐπιβάλλει πήγανον, ἀκίνητοι μένουσιν, ὡς λέγει τις λόγος. Ὄφεως δὲ εἰ καθίκοιο καλάμῳ, μετὰ τὴν πρώτην πληγὴν ἀτρεμεῖ, καὶ τῇ νάρκῃ πεδηθεὶς ἡσυχάζει· εἰ δὲ ἐπάγοις δευτέραν ἢ τρίτην, ἀνέῤῥωσας αὐτόν. Καὶ μύραινα δὲ πληγεῖσα νάρθηκι εἰςάπαξ ἡσυχά- XXXVII. Remedia ab animalibus adhibita.

11 F. καί delendum.
13 F. ναρκᾷ πατῶν· ναρκᾷ δὲ καί.
18 τάς om. M. m.
24 ὅμοιον. cod. Gesn.

ζει· εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται. Λέγουσι δὲ ἁλιεῖς καὶ πολύποδας εἰς τὴν γῆν προϊέναι, ἐλαίας θαλλοῦ ἐπὶ τῆς ἠόνος κειμένου. Θηρίων δὲ ἀλεξιφάρμακον ἦν πάντων ἄρα πιμελὴ ἐλέφαντος, ἣν εἴ τις ἐπιχρίσαιτο, καὶ εἰ γυμνὸς ὁμόσε χωροίη τοῖς ἀγριωτάτοις, ἀσινὴς ἀπαλλάττεται.

XXXVIII. Elephantus. Ὀῤῥωδεῖ ὁ ἐλέφας κεράστην κριὸν καὶ χοίρου βοήν. Οὕτω τοι, φασί, καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς σὺν Πύῤῥῳ τῷ Ἠπειρώτῃ ἐτρέψαντο ἐλέφαντας, καὶ ἡ νίκη σὺν τοῖς Ῥωμαίοις λαμπρῶς ἐγένετο. Γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῷον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. Καὶ ἀντῆρα, φασίν, ἐν τῇ Αἰγυπτίᾳ Ἀλεξάνδρου πόλει γυναικὸς στεφάνους πλεκούσης Ἀριστοφάνει τῷ Βυζαντίῳ ὁ ἐλέφας. Ἀγαπᾷ δὲ ὁ αὐτὸς καὶ εὐωδίαν πᾶσαν, καὶ μύρων καὶ ἀνθέων κηλούμενος τῇ ὀσμῇ.

Mirabilia quaedam. Ὅστις βούλεται κλὼψ ἢ λῃστὴς κύνας ἄγαν ἀγριωτάτους κατασιγάσαι καὶ θεῖναι φυγάδας, ἐκ πυρᾶς ἀνθρώπου δαλὸν λαβὼν ὁμόσε αὐτοῖς χωρεῖ, φασίν· οἱ δὲ ὀῤῥωδοῦσιν. Ἀκήκοα δὲ καὶ ἐκεῖνον τὸν λόγον· λυκοσπάδα ὄϊν πέξας, καὶ ἐριουργήσας, καὶ χιτῶνα ἐργασάμενος, λυπεῖ τὸν ἠσθημένον· ὀδαξησμὸν γὰρ ἐργάζεται, ὡς λόγος. Ἔριν δὲ εἴ τις καὶ στάσιν ἐθέλοι ἐν τῷ συνδείπνῳ ἐργάσασθαι, δηχθέντα ὑπὸ κυνὸς λίθον ἐμβαλὼν τῷ οἴνῳ, λυπεῖ τοὺς συμπότας ἐκμαίνων. Κανθάροις δὲ κακόσμοις θηρίοις εἴ τις ἐπιῤῥᾶναι μύρου, οἱ δὲ τὴν εὐωδίαν οὐ φέρουσιν, ἀλλ' ἀποθνήσκουσιν. Οὕτω τοί φασι καὶ τοὺς βυρσοδέψας συντραφέντας ἀέρι κακῷ βδελύττεσθαι μύρον. Λέγουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι καὶ τοὺς ὄφεις πάντας ἴβεων πτερὰ δεδιέναι.

XXXIX. Turturum captura. Θηρῶσι τὰς τρυγόνας οἱ καὶ τούτων ἀκριβοῦντες τὰ θήρατρα, καὶ μάλιστα τῆς πείρας οὐ διαμαρτάνουσι τὸν τρόπον τοῦτον. Ἑστήκασιν ὀρχούμενοι καὶ ᾄδοντες εὖ μάλα μουσικῶς· αἱ δὲ καὶ τῇ ἀκοῇ θέλγονται, καὶ τῇ ὄψει τῆς

---

20 ὡς ὅλον δὲ εἴ τις ἔριν καὶ στ. M. m.

ὀρχήσεως κηλοῦνται, καὶ προσίασιν ἐγγυτέρω. Οἱ δὲ ὑπαναχωροῦσιν ἡσυχῇ καὶ βάδην, ἔνθα δήπου καὶ ὁ δόλος ταῖς δειλαίαις πρόκειται, δίκτυα ἐκπεπετασμένα· εἶτα ἐμπίπτουσιν εἰς αὐτά, καὶ ἁλίσκονται, ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ ᾑρημέναι πρῶτον.

XL. Orcynus piscis.

Ὄρκυνος ὄνομα κητώδης ἰχθὺς οὐκ ἄσοφος ἐς τὰ αὑτοῦ λυσιτελέστατα, δῶρον λαχὼν φύσει τοῦτο, οὐ τέχνῃ. Ὅταν γοῦν περιπαρῇ τῷ ἀγκίστρῳ, καταδύει αὑτὸν εἰς βυθόν, καὶ ὠθεῖ καὶ προσαράττει τῷ δαπέδῳ, καὶ κρούει τὸ στόμα, ἐκβαλεῖν τὸ ἄγκιστρον ἐθέλων· εἰ δὲ ἀδύνατον τοῦτο ᾖ, εὐρύνει οὖν τὸ τραῦμα, καὶ ἐκπτύεται τὸ λυποῦν αὐτόν, καὶ ἐξάλλεται· πολλάκις δὲ οὐκ ἔτυχε τῆς πείρας, καὶ ὁ θηρατὴς ἄκοντα ἀνασπάσας ἔχει τὴν ἄγραν.

XLI. Melanurus piscis.

Δειλότατος ἰχθύων ὁ μελάνουρος, καὶ ἔχει τῆς δειλίας μάρτυρας τοὺς ἁλιεῖς· οὔτε οὖν κύρτῳ λαμβάνονται οὗτοι, οὔτε προσίασιν αὐτῷ· σαγήνη δὲ εἴ ποτε αὐτοὺς περιβάλοι, οἱ δὲ ἀγνοοῦντες ἑαλώκασι. Καὶ ὅταν μὲν ᾖ ὑπεύδια καὶ λεία ἡ θάλαττα, οἱ δὲ ἄρα κάτω που πρὸς ταῖς πέτραις ἢ τοῖς φυκίοις ἡσυχάζουσι, καὶ προβάλλονται πᾶν ὅ τι δύνανται, τὸ σῶμα ἀφανίζοντες. Ἐὰν δὲ ᾖ χειμέρια, τοὺς ἄλλους ὁρῶντες καταδύντας ἐκ τῆς τῶν κυμάτων προσβολῆς εἰς τὸν βυθόν, οἱ δὲ ἀναθαρσοῦσι, καὶ τῇ γῇ προσπελάζουσι, καὶ ταῖς πέτραις προσνέουσι, καὶ ἡγοῦνται σφίσι πρόβλημα ἱκανὸν εἶναι τὸν ὑπερνηχόμενον ἀφρόν, καλύπτοντά τε αὐτοὺς καὶ ἐπηλυγάζοντα. Συνιᾶσι δὲ εὖ μάλα ἀποῤῥήτως, ὅτι καὶ τοῖς ἁλιεῦσιν ἐν ἡμέρᾳ τοίᾳ ἢ νυκτὶ ἐς τὴν θάλατταν ἔστιν ἄβατα, ἀγριαινούσης τῆς θαλάττης, τῶν κυμάτων αἰρομένων μετεώρων τε καὶ φοβερῶν. Ἔχουσι δὲ καὶ τροφὴν ἐν χειμῶνι, τοῦ κλύδωνος τὰ μὲν ἀποσπῶντος ἐκ τῶν πετρῶν, τὰ δὲ ἐπισύροντος ἐκ τῆς γῆς· σιτοῦνται δὲ μελάνουροι τὰ ῥυπαρώτερα, καὶ ὅσα οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἰχθὺς ἄλλος ἂν πάσαιτο, εἰ μὴ πάνυ λιμῷ πιέζοιτο. Ἐν γαλήνῃ δὲ ἐπὶ

11 εἴῃ, εὐρύνει. Schn.

τῆς ἄμμου μόνης ἁλιεύουσι, καὶ ἐκεῖθεν βόσκονται. Ὅπως δὲ ἁλίσκονται, ἐρεῖ ἄλλος.

XLII. Aquilae visus. Αἰετὸς δὲ ὀρνίθων ὀξυωπέστατος. Καὶ Ὅμηρος αὐτῷ σύνοιδε καὶ τοῦτο, καὶ μαρτυρεῖ ἐν τῇ Πατροκλείᾳ, εἰκάζων τὸν Μενέλεων τῷ ὄρνιθι, ὅτε ἀνεζήτει Ἀντίλοχον, ἵνα ἄγγελον ἀποστείλῃ τῷ Ἀχιλλεῖ, πικρὸν μέν, ἀναγκαῖον δέ, ὑπὲρ τοῦ πάθους τοῦ κατὰ τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ, ὃν ἐξέπεμψε μέν, οὐχ ὑπεδέξατο δέ, καίτοι ποθῶν ἐκεῖνος τοῦτο. Λέγεται δὲ μὴ ἑαυτῷ μόνῳ χρήσιμος, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων ὀφθαλμοῖς ὁ ἀετὸς ἀγαθὸν εἶναι. Εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αὐτοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο ἀμβλυνόμενος, ὄψεται, καὶ ὀξυτάτους γοῦν ἰδεῖν ἕξει τοὺς ὀφθαλμούς.

XLIII. Luscinia. Ἀηδὼν ὀρνίθων λιγυρωτάτη τε καὶ εὐνουστάτη, καὶ κατᾴδει τῶν ἐρημαίων χωρίων εὐστομώτατα ὀρνίθων καὶ τορώτατα. Λέγουσι δὲ καὶ τὰ κρέα αὐτῆς εἰς ἀγρυπνίαν λυσιτελεῖν. Πονηροὶ μὲν οὖν οἱ τοιαύτης τροφῆς δαιτυμόνες καὶ ἀμαθεῖς δεινῶς· πονηρὸν δὲ τὸ ἐκ τῆς τροφῆς δῶρον φυγὴ ὕπνου, τοῦ καὶ θεῶν καὶ ἀνθρώπων βασιλέως, ὡς Ὅμηρος λέγει.

XLIV. Grues. Τῶν γεράνων αἱ κλαγγαὶ καλοῦσιν ὄμβρους, ὥς φασιν· ὁ δὲ ἐγκέφαλος γυναικῶν εἰς χάριν ἀφροδισίαν ἔχει τινὰς ἴϋγγας, εἴπου ἱκανοὶ τεκμηριῶσαι οἱ πρῶτοι φυλάξαντες αὐτά.

XLV. Vultur. Γυπῶν πτερὰ εἰ θυμιάσαι τις, [ὡς] ἀκούω, καὶ ἐκ φωλεῶν καὶ ἐξ ἰλεῶν τοὺς ὄφεις προάξει ῥᾷστα.

Picus. Ζῷον δὲ ὁ δρυοκολάπτης ἐξ οὗ δρᾷ καὶ κέκληται. Ἔχει μὲν γὰρ ῥάμφος ἐπίκυρτον, κολάπτει δὲ ἄρα τούτῳ τὰς δρῦς, καὶ ἐνταυθοῖ οἱ κοιλάνας τὸν τόπον, ὡς εἰς καλιὰν τοὺς νεοττοὺς ἐντίθησιν, οὐ δεηθεὶς καρφῶν καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν πλοκῆς καὶ οἰκοδομίας οὐδὲ ἕν. Οὐκοῦν εἴ τις λίθον ἐνθεὶς ἐπιφράξειε τῷ ὀρνέῳ τῷ προειρημένῳ τὴν εἴσδυσιν, ὁ

1 F. σαλεύουσι. 6 F. ἀποστεῖλαι.

δὲ συμβαλὼν τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατ' αὐτοῦ, κομίζει πόαν ἐχθρὰν τῷ λίθῳ, καὶ κατ' αὐτοῦ τίθησιν· ὁ δὲ οἷα βαρούμενος καὶ μὴ φέρων ἐξάλλεται, καὶ ἀνέῳγεν αὖθις τῷ προειρημένῳ ἡ φίλη ὑποδρομή.

XLVI. Dentix.

Οἱ συνόδοντες οὐκ εἰσὶ μονίαι, οὐδὲ τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἐρημίαν τε καὶ διαίρεσιν ἀνέχονται. Φιλοῦσι δὲ συναγελάζεσθαι καθ' ἡλικίαν· καὶ οἱ μὲν νεώτεροι κατὰ ἴλας νήχονται, οἱ δὲ ἐντελέστεροι πάλιν κοινῇ· καὶ τὸ τοῦ λόγου τοῦτο, ἧλιξ ἥλικα, καὶ ἐκεῖνοι τέρπουσι παρόντες παροῦσιν, ὡς ἑταίροις καὶ φίλοις, ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων τε καὶ διατριβῶν. Τεχνάζονται δὲ πρὸς τοὺς θηρατὰς ὁποῖα; Ὅταν ἁλιεὺς ἀνὴρ τὸ εἰς αὐτοὺς δέλεαρ καθῇ, περιελθόντες πάντες, καὶ κυκλόσε γενόμενοι, εἰς ἀλλήλους ὁρῶσιν, οἱονεὶ σύνθημα ἕκαστος ἑκάστῳ διδόντες, μήτε πλησιάσαι, μήτε ἅψασθαι τοῦ καθειμένου δελεάσματος. Καὶ οἱ μὲν παρατεταγμένοι εἰς τοῦτο ἀτρεμοῦσιν· ἐκ δὲ τῆς ἀλλοτρίας ἀγέλης συνόδων ἀφίκετο, καὶ καταπίνει τὸ ἄγκιστρον, ἐρημίας λαχὼν μισθὸν τὴν ἅλωσιν· καὶ ὁ μὲν ἀνασπᾶται, οἱ δὲ ἤδη θαῤῥοῦσιν ὡς οὐχ ἁλωσόμενοι, καὶ καταφρονήσαντες οὕτω θηρῶνται.

XLVII. Corvi sitis.

Φρύγεται διὰ τοῦ θέρους ὁ κόραξ τῷ δίψει κολαζόμενος, καὶ βοᾷ, τὴν τιμωρίαν μαρτυρόμενος, ὥς φασι· καὶ τὴν αἰτίαν λέγουσιν ἐκείνην. Ὁ Ἀπόλλων αὐτὸν θεράποντα ὄντα ὑδρευσόμενον ἀποπέμπει· ὁ δὲ ἐντυγχάνει ληΐῳ βαθεῖ μέν, ἔτι δὲ χλωρῷ, καὶ μένει ἔς τ' ἂν αὖον γένηται, τῶν πυρῶν παραχναῦσαι βουλόμενος, καὶ τοῦ προστάγματος ὠλιγώρησεν· καὶ ὑπὲρ τούτων ἐν τῇ μάλιστα αὐχμηροτάτῃ ὥρᾳ διψῶν δίκας ἐκτίνει. Τοῦτο ἔοικε μύθῳ μέν, εἰρήσθω δ' οὖν τῇ τοῦ θεοῦ αἰδοῖ.

XLVIII. Corvi divinatio.

Ὁ κόραξ, ὄρνιν αὐτόν φασιν ἱερόν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀκόλουθον εἶναι λέγουσι· ταῦτά τοι καὶ μαντικοῖς συμβόλοις

---

9 τέρπονται. Gesn.
12 F. περιελθόντες πάντη.
16 F. εἰς δέ τις ἀλλοτρίας.

ἀγαθὸν ὁμολογοῦσι τὸν αὐτόν, καὶ ὀττεύονταί γε πρὸς τὴν ἐκείνου βοὴν οἱ συνιέντες ὀρνίθων καὶ ἕδρας καὶ κλαγγὰς καὶ πτήσεις αὐτῶν, ἢ κατὰ λαιὰν χεῖρα, ἢ κατὰ δεξιάν.

Corvi ovorum vis.

Προσακούω δὲ καὶ ᾠὰ κόρακος μελαίνειν τρίχας. Καὶ χρὴ τὸν δολοῦντα τὴν ἑαυτοῦ κόμην ἔλαιον ἐν τῷ στόματι ἔχειν συμμύσαντα· εἰ δὲ μή, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῷ σὺν τῇ τριχὶ μελαίνονται, δυσέκπλυτοί τε καὶ δυσέκνιπτοι.

XLIX. Merops.

Ὁ μέροψ τὸ ὄρνεον ἔμπαλιν, φασί, τοῖς ἄλλοις ἅπασι πέτεται· τὰ μὲν γὰρ εἰς τοὔμπροσθεν ἵεται καὶ κατ' ὀφθαλμούς, τὸ δὲ εἰς τοὐπίσω. Καὶ ἔπεισί μοι θαυμάζειν τὴν φύσιν τῆς ἐπισήμου καὶ παραδόξου καὶ ἀήθους φορᾶς, ἣν ἐκεῖνο ἄγει τὸ ζῷον.

L. Muraena et vipera.

Ἡ μύραινα ὅταν ὁρμῆς ἀφροδισίου ὑποπλησθῇ, πρόεισιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ὁμιλίαν ποθεῖ νυμφίου καὶ μάλα πονηροῦ· πάρεισι γὰρ εἰς ἔχεως φωλεόν, καὶ ἄμφω συμπλέκονται. Ἤδη δέ, φασί, καὶ ὁ ἔχις οἰστρήσας καὶ ἐκεῖνος εἰς μῖξιν ἀφικνεῖται πρὸς τὴν θάλατταν, καὶ οἱονεὶ κωμαστὴς σὺν τῷ αὐλῷ θυροκοπεῖ, οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνος συρίσας τὴν ἐρωμένην παρακαλεῖ, καὶ αὐτὴ πρόσεισι, τῆς φύσεως τὰ ἀλλήλων διῳκισμένα συναγούσης εἰς ἐπιθυμίαν τὴν ὁμοίαν καὶ κοῖτον τὸν αὐτόν.

LI. Serpentium ortus.

Ῥάχις ἀνθρώπου νεκροῦ, φασίν, ὑποσηπόμενον τὸν μυελὸν ἤδη τρέπει εἰς ὄφιν· καὶ ἐκπίπτει τὸ θηρίον, καὶ ἕρπει ζῷον τὸ ἀγριώτατον ἐκ τοῦ ἡμερωτάτου· καὶ τῶν μὲν καλῶν καὶ ἀγαθῶν τὰ λείψανα ἀναπαύεται, καὶ ἔχει ἆθλον ἡσυχίαν, ὥσπερ οὖν καὶ ἡ ψυχὴ τῶν τοιούτων τὰ ᾀδόμενά τε καὶ ὑμνούμενα ἐκ τῶν σοφῶν· πονηρῶν δὲ ἀνθρώπων ῥάχεις τοιαῦτα τίκτουσι καὶ μετὰ τὸν βίον. Ἢ τοίνυν τὸ πᾶν μῦθός ἐστιν, ἤ, εἰ ταῦτα οὑτωσὶ πεπίστευται, πονηροῦ νεκρός, ὡς κρίνειν ἐμέ, ὄφεως γενέσθαι πατήρ, τοῦ τρόπου μισθὸν ἠνέγκατο.

---

29 ὀρθῶς pro οὑτωσί Gesn.

LII. Hirundo.

Χελιδὼν δὲ ἄρα τῆς ὥρας τῆς ἀρίστης ὑποσημαίνει τὴν ἐπιδημίαν. Καὶ ἔστι φιλάνθρωπος, καὶ χαίρει τῷδε τῷ ζῴῳ ὁμωρόφιος οὖσα, καὶ ἄκλητος ἀφικνεῖται, καί, ὅτε οἱ φίλον καὶ ἔχει καλῶς, ἀπαλλάττεται. Καὶ οἵ γε ἄνθρωποι ὑποδέχονται αὐτὴν κατὰ τὸν τῆς Ὁμηρικῆς ξενίας θεσμόν, ὃς κελεύει καὶ φιλεῖν τὸν παρόντα, καὶ ἰέναι βουλόμενον ἀποπέμπειν.

LIII. Caprae respiratio.

Ἔχει τι πλεονέκτημα ἡ αἴξ, τὴν τοῦ πνεύματος εἰςροήν, ὡς οἱ νομευτικοὶ λόγοι καὶ ποιμενικοί φασιν. Ἀναπνεῖ γὰρ καὶ διὰ τῶν ὤτων, καὶ διὰ τῶν μυκτήρων, καὶ αἰσθητικώτατον τῶν διχήλων ἐστί. Καὶ τὴν μὲν αἰτίαν εἰπεῖν οὐκ οἶδα, ὃ δὲ οἶδα τοῦτο εἶπον. Εἰ δὲ ποίημα Προμηθέως καὶ αἴξ, τί βουλόμενος τοῦτο εἰργάσατο, εἰδέναι καταλιμπάνω αὐτόν.

LIV. Aspidis morsus irremediabilis.

Καὶ ἔχεως δῆγμα καὶ ὄφεως ἄλλου φασὶν ἀντιπάλων μὴ διαμαρτάνειν φαρμάκων· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἀκούω πόματα εἶναι, τὰ δὲ χρίσματα· καὶ ἐπαοιδαὶ δὲ ἐπράϋνάν τινων ἐγχρισθέντα ἰόν· ἀσπίδος δὲ ἀκούω μόνον δῆγμα ἀνίατον εἶναι, καὶ ἐπικουρίας κρεῖττον. Καὶ μισεῖν ἄξιον τὸ ζῷον τῆς εὐκληρίας τῆς εἰς τὸ κακόν. Ἀλλὰ καὶ τούτου θηρίον μιαρώτερον καὶ ἀφυλακτότερον γυνὴ φαρμακίς, οἵαν ἀκούομεν καὶ τὴν Μήδειαν καὶ τὴν Κίρκην· τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀσπίδων φάρμακα καὶ δήγματος ἔργα ἐστίν, τὰ δὲ ἐκείνων ἀναιρεῖν καὶ ἐκ μόνης τῆς ἀφῆς φασιν.

LV. Canis marini genera.

Κυνῶν θαλαττίων τρία γένη· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσι μεγέθει μέγιστοι, καὶ κητῶν ἐν τοῖς ἀλκιμωτάτοις ἀριθμοῖντο ἄν· γένη δὲ δύο τὰ λοιπά, πηλαῖοι μὲν τὴν φύσιν, προήκουσι δὲ καὶ εἰς πῆχυν τὸ μέγεθος· καὶ τὸν μὲν αὐτοῖν γαλεόν, τὸν δὲ κεντρίτην φιλοῦσιν ὀνομάζειν· καὶ τούτων οἱ μὲν κατεστιγμένοι καλοῖντο ἂν γαλεοί, κεντρίτας δὲ ὀνομάζων τοὺς λοιποὺς οὐκ ἂν διαμαρτάνοις. Οἱ μὲν οὖν ποικίλοι

10 F. φυσητικώτατον.
15 ὄφεως· ἀλλ' οὖν φ. Gesn.
29 κεντρίνην. Gesn.

καὶ τὴν δορὰν εἰσι μαλακώτεροι, καὶ τὴν κεφαλὴν πλατύτεροι· οἱ δὲ ἕτεροι μικροί τε καὶ σκληροὶ τὴν δορὰν μέν τοι ὄντες, καὶ τὴν κεφαλὴν δὲ ἀνήκουσαν εἰς ὀξὺ ἔχοντες, καὶ τὴν χρόαν εἰς τὸ λευκὸν ἀποκρίνονται. Κέντρα δὲ ἄρα αὐτοῖς συμπέφυκε, τὸ μὲν τῆς κεφαλῆς κατὰ τὴν λοφιάν, ὡς ἂν εἴποις, τὸ δὲ κατὰ τὴν οὐράν· σκληρὰ δὲ ἄρα τὰ κέντρα καὶ ἀπειθῆ ἐστι, καὶ ἰοῦ τι προςβάλλει. Ἁλίσκεται δὲ τῶν κυνῶν τῶν σμικρῶν τῶνδε ἑκάτερον ἐκ τῆς ἰλύος καὶ τοῦ πηλοῦ. Καὶ ἡ ἄγρα, εἰπεῖν αὐτὴν οὐ χεῖρόν ἐστι. Δέλεαρ αὐτῶν καθιᾶσιν ἰχθὺν λευκὸν ἐκτετμημένον τὴν ῥάχιν. Ὅταν τοίνυν εἷς ἁλῷ, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ περιπέσῃ, πάντες οἱ θεασάμενοι συμπηδῶσιν αὐτῷ, καί τοι κάτωθεν ἑλκομένῳ ἕπονταί τε καὶ μέχρι τῆς νεὼς οὐκ ἀναστελλόμενοι· ὡς εἰκάσαι ζηλοτυπίᾳ δρᾶν ταῦτα αὐτούς, οἷα ἐκείνου τι τῶν εἰς τροφὴν ἑαυτῷ μόνῳ ποθὲν ἀποσυλήσαντος· καὶ εἰς τὴν ναῦν γε αὐτὴν εἰςεπήδησάν τινες πολλάκις, καὶ ἑκόντες ἑάλωσαν.

LVI. Pastinaca. Τῆς τρυγόνος τῆς θαλαττίας τὸ κέντρον ἐστὶν ἀπρόςμαχον. Ἐκέντησε γὰρ καὶ ἀπέκτεινε παραχρῆμα, καὶ πεφρίκασιν αὐτῆς τόδε τὸ ὅπλον καὶ οἱ τῶν ἁλιέων δεινοὶ τὰ θαλάττια· οὔτε γὰρ ἄλλος ἰάσεται τὸ τραῦμα, οὔτε ἡ τρώσασα· μόνῃ γάρ, ὡς τὸ εἰκός, τῇ Πηλίτιδι βολῇ τοῦτο ἐδέδοτο.

LVII. Cerastes serpens. Λευκὸν θηρίον ὁ κεράστης· ἔστι δὲ ὄφις, καὶ ὑπὲρ τοῦ μετώπου κέρατα ἔχει δύο, καὶ ἔοικε τοῖς τοῦ κοχλίου τὰ κέρατα, οὐ μὴν ἐστιν ὡς ἐκείνων ἁπαλά. Οὐκοῦν τοῖς μὲν ἄλλοις τῶν Λιβύων εἰσὶ πολέμιοι· ἔστι δὲ αὐτοῖς πρὸς τοὺς (Psylli.) καλουμένους Ψύλλους ἔνσπονδα, οἵπερ οὖν οὔτε αὐτοὶ δακόντων ἐπαΐουσι τῶν δηγμάτων, καὶ τοὺς τῷ τοιούτῳ κακῷ περιπεσόντας ἰῶνται ῥᾷστα. Καὶ ὁ τρόπος· ἐὰν πρὶν ἢ πρησθῆναι τὸ πᾶν σῶμα ἀφίκηταί τις τῶν ἐκεῖθεν κλητὸς ἢ κατὰ τύχην, εἶτα τὸ μὲν στόμα ὕδατι ἐπικλύσηται, απο-

22 Πηλιώτιδι. c. b.

νίψῃ δὲ τὰς χεῖρας ἑτέρῳ, καὶ πιεῖν τῷ δηχθέντι δῷ ἑκάτερον, ἀνεῤῥώσθη τε ἐκεῖνος, καὶ κακοῦ παντὸς ἐξάντης τὸ ἐντεῦθέν ἐστιν. Διαῤῥεῖ δὲ καὶ λόγος Λιβυκὸς ὁ λέγων, Ψύλλον ἄνδρα τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ὑφορᾶσθαι, καὶ μισεῖν ὡς μεμοιχευμένην, καὶ μέντοι καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς βρέφος ὑποπτεύειν τε ὡς νόθον τε καὶ τῷ σφετέρῳ γένει κίβδηλον· πεῖραν οὖν καθεῖναι καὶ μάλα ἐλεγκτικήν φασιν αὐτόν· λάρνακα πληρῶσαι κεραστῶν καὶ ἐμβαλεῖν τὸ βρέφος, οἱονεὶ πυρὶ τὸν χρυσὸν τεχνίτης, τὸ παιδίον ἐξελέγχων ἐκεῖνος τῇ ἀποθέσει· καὶ οἱ μὲν παραχρῆμα ἐπανίσταντο, καὶ ἠγρίαινον, καὶ τὴν συμφυῆ κακίαν ἠπείλουν· ἐπεὶ δὲ τὸ παιδίον αὐτῶν προσέψαυσεν, οἱ δὲ ἐμαράνθησαν, καὶ ἐντεῦθεν ὁ Λίβυς ἔγνω οὐ νόθου, ἀλλὰ γόνου γνησίου πατὴρ ὤν. Λέγονται δὲ καὶ τῶν ἑτέρων δακέτων, καὶ φαλαγγίων δὲ ἀντίπαλοι τόδε τὸ γένος εἶναι. Καὶ ταῦτά γε εἰ τερατεύονται Λίβυες, οὐκ ἐμέ, ἀλλ' αὑτοὺς ἀπατῶντες ἴστωσαν.

LVIII. *Animalia apibus infesta.*

Μελισσῶν δὲ ἐπίβουλοι καὶ ἐχθροὶ εἶεν ἂν ἐκεῖνοι· οἵτε αἰγίθαλοι καλούμενοι, καὶ τὰ τούτων νεόττια, καὶ οἱ σφῆκες, καὶ αἱ χελιδόνες, καὶ οἱ ὄφεις, καὶ αἱ φάλαγγες, καὶ αἱ λύγγαι. Καὶ αἱ μὲν δεδίασι ταῦτα· οἱ δ' οὖν μελιττουργοὶ ἐλαύνουσιν αὐτὰ ἀπ' αὐτῶν, ἢ κόνυζαν ἐπιθυμιάσαντες, ἢ χλωρὰν ἔτι μήκωνα πρὸ τῶν σίμβλων καταστήσαντες, ἢ καταστρώσαντες. Καὶ ταῦτα μὲν τοῖς ἄλλοις ἐχθρά ἐστι τοῖς προειρημένοις, σφηκῶν δὲ ἁλώσεις ἐκεῖνα ἂν εἴη· κύρτον ἀπαρτῆσαι χρὴ πρὸ τῆς σφηκιᾶς, καὶ ἐνθεῖναι αὐτῷ λεπτὴν μεμβράδα ἢ μαινίδα ὀλίγην, καὶ σὺν τούτοις ἴωπα ἢ χαλκίδα· οἱ δὲ σφῆκες ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας ἑλκόμενοι, καλοῦντος αὐτοὺς δελεάσματος, εἰσπίπτουσιν ἀθρόοι, καὶ περιλαβόντος αὐτοὺς τοῦ κύρτου, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς τὴν ὀπίσω οὐκέτι ἐκπτῆναι· καὶ ὕδωρ δ' ἂν αὐτῶν κατασκεδάσας, ῥᾷον διαφθείραις ἂν αὐτούς, καὶ πῦρ ἐξάψας καταπρήσαις. Καὶ οἱ σαῦροι δὲ ἐπιβουλεύουσι ταῖς μελιτ-

19 φάλαιναι αἱ καὶ λυχναῖαι. Pauw.
24 ἅλωσις ἐκείνη. Schn.
28 F. τοῦ δελεάσματος.
31 F. αὐτούς, ἢ καί.

ταις, καὶ οἱ κροκόδειλοι οἱ χερσαῖοι· ὄλεθρος δὲ καὶ τούτοις ἐπιτετέχνηται ἐκεῖνος· ἄλφιτα γὰρ ἐλλεβόρῳ δεύσαντες, ἢ τιθυμάλλου ὀπῷ ὑποχέοντες, ἢ μαλάχης χυλῷ, διασπείρουσι πρὸ τῶν σίμβλων τὰ ἄλφιτα· ὅπερ οὖν ὄλεθρον φέρει τοῖς προειρημένοις, ἀπογευσαμένοις αὐτῶν. Ἐμβαλὼν δὲ εἰς τὴν λίμνην φλόμου φύλλα ἢ κάρυα, ἀπώλεσε τοὺς γυρίνους ὁ τῶν μελιττῶν δεσπότης ῥᾷστα. Αἱ δὲ φάλαγγες ἀπόλλυνται νύκτωρ, ἐναυγάζοντος λύχνου τεθέντος πρὸ τῶν σμηνῶν, καὶ ἀγγείων ἐλαίου πεπληρωμένων τῷ λύχνῳ ὑποκειμένων· αἱ δὲ πρὸς τὴν αὐγὴν πετόμεναι ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ ἔλαιον, καὶ ἀπολώλασιν· ἑτέρως δὲ οὐκ ἂν αἱρεθεῖεν ῥᾷστα. Οἱ δὲ αἰγίθαλοι ἀλφίτων οἴνῳ διαβραχέντων ἀπογευσάμενοι καρηβαροῦσιν, εἶτα πίπτουσι, καὶ κείμενοι σπαίρουσι, καὶ εἰσὶν αἱρεθῆναι γελοῖοι, ἀναπτῆναι μὲν σπεύδοντες, ἀρχὴν δὲ ἀναστῆναι μὴ δυνάμενοι. Οἱ δὲ τὴν χελιδόνα αἰδοῖ τῆς μουσικῆς οὐκ ἀποκτείνουσιν, καί τοι ῥᾳδίως ἂν αὐτῇ τοῦτο δράσαντες· ἀπόχρη δὲ αὐτοῖς κωλύειν τὴν χελιδόνα πλησίον τῶν σίμβλων καλιὰν ὑποπῆξαι.

Apes malos odores et unguenta aversantur.

Ἀπεχθάνονται δὲ ἄρα αἱ μέλιτται κακοσμίᾳ πάσῃ, καὶ μύρῳ ὁμοίως δή, οὔτε τὸ δυσῶδες ὑπομένουσαι, οὔτε ἀσπαζόμεναι τῆς εὐωδίας τὸ τεθρυμμένον, οἷα δήπου κόραι ἀστεῖαί τε καὶ σώφρονες, τὸ μὲν βδελυττόμεναι, τῆς δὲ ὑπερφρονοῦσαι.

LIX.
Favorum structura apumque respublica.

Κῦρος μέν, ὥς φασιν, ὁ πρεσβύτερος μέγα ἐφρόνει ἐπὶ τοῖς βασιλείοις τοῖς ἐν Περσαιπόλει, οἵπερ οὖν αὐτὸς ᾠκοδομήσατο· Δαρεῖος δὲ ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τῇ τῶν οἰκοδομημάτων τῶν Σούσων· καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος ἐν Σούσοις τὰ ᾀδόμενα ἐκεῖνα εἰργάσατο. Κῦρος δὲ ὁ δεύτερος ἐν Λυδίᾳ παράδεισον αὐτὸς κατεφύτευσε ταῖς χερσὶ ταῖς βασιλικαῖς, σὺν τοῖς ἁβροῖς ἐκείνοις χιτῶσι, καὶ τοῖς τερπνοῖς ἐκείνοις καὶ μέγα τιμίοις λίθοις, καὶ ἐπὶ τούτοις γε ἐκαλλύνετο, καὶ πρὸς ἄλλους μὲν τῶν Ἑλλήνων, ἀτὰρ οὖν καὶ πρὸς Λύσαν-

7 φάλαιναι. Gesn.

δρον τὸν Λακεδαιμόνιον, ὅτε ἦλθε πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Λύσανδρος εἰς τὴν Λυδίαν. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς, τὰς δὲ τῶν μελιττῶν οἰκοδομὰς σοφωτέρας οὔσας κατὰ πολὺ καὶ τεχνηεστέρας, ἀλλὰ ὑπὲρ τούτων οὐδὲ ὀλίγην ἔθεντο ὥραν· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πολὺ καὶ πολλοὺς λυπήσαντες εἰργάσαντο ὅσα εἰργάσαντο· οὐδὲν δὲ ἄρα ἦν μελιττῶν εὐχαριτώτερον, ἐπεὶ μηδὲ σοφώτερον ἦν. Πρώτους μὲν γὰρ ἐργάζονται τοὺς θαλάμους [τοὺς] τῶν βασιλέων, καὶ εὐρυχωρίαν ἔχουσιν οὗτοι, καὶ εἰσὶν ἀνώτεροι· καὶ ἕρκος δὲ περιβάλλουσι τούτοις, οἱονεὶ τεῖχος εἶναι καὶ περίβολον, ἀποσεμνύνουσαι καὶ ἐκ τούτου τὴν οἴκησιν τὴν βασίλειον. Διαιροῦσι δὲ αὐτὰς εἰς τρία, καὶ οὖν καὶ τὰς οἰκήσεις τὰς ἑαυτῶν εἰς τοσαῦτα. Αἱ μὲν γὰρ πρεσβύταται καὶ αἱ παλαιόταται γειτνιῶσι τῇ τῶν βασιλέων αὐλῇ, οἱονεὶ δορυφόροι καὶ φρουροὶ οὖσαι· αἱ δὲ νεώταται καὶ αὐτοετεῖς μετὰ ταῦτα οἰκοῦσιν· αἱ δὲ ἐν ἥβῃ καὶ ἀκμῇ οὖσαι ἐξωτέρω ἐκείνων· ὡς εἶναι τὰς μὲν πρεσβυτάτας φρουροὺς τῶν βασιλέων, τὰς δὲ νεάνιδας ἕρκος τῶν νεωτάτων.

Λέγει μὲν γάρ τις λόγος ἀκέντρους εἶναι τοὺς τούτων βασιλέας· λέγει δὲ καὶ ἕτερος καὶ πάνυ ἐῤῥωμένα τὰ κέντρα συμπεφυκέναι αὐτοῖς, καὶ τεθηγμένα ἀνδρειότατα· οὔτε δὲ ἐπ' ἀνδρί ποτε χρῆσθαι αὐτοῖς, οὔτε ἐπὶ ταῖς μελίτταις, ἀλλὰ συμπεπλάσθαι φόβον ἄλλως· μὴ γὰρ θέμις εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ τὸν τοσούτων ἔφορον κακὸν ἐργάσασθαι. Καὶ τὰς μελίττας δὲ τὰς λοιπὰς ὁμολογοῦσιν οἱ τούτων ἐπιστήμονες ἐν ὄψει τῶν ἀρχόντων τῶν σφετέρων ὑποκλίνειν τὰ κέντρα, οἱονεὶ τῆς ἐξουσίας ἀφισταμένας καὶ παραχωρούσας. Ἑκάτερον δ' ἄν τις ἐκπλαγείη τὸ τῶν βασιλέων ἐκείνων· εἴτε γὰρ μὴ ἔχουσι πόθεν ἀδικήσουσι, μέγα τοῦτο· εἴτε καὶ παρὸν ἀδικῆσαι μὴ ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ τοῦτό γε μακρῷ κρεῖττόν ἐστιν.

LX. Rex apum.

LIBER SECUNDUS.

I. Gruum migrationes.

Ὅταν τὰ ἤθη τὰ τῶν Θρᾳκῶν καὶ τοὺς κρυμοὺς ἀπολείπωσι τοὺς Θρᾳκίους αἱ γέρανοι, ἀθροίζονται μὲν ἐς τὸν Ἕβρον, λίθον δὲ ἑκάστη καταπιοῦσα, ὡς ἔχειν καὶ δεῖπνον, καὶ πρὸς τὰς ἐμβολὰς τὰς ἐκ τῶν ἀνέμων ἕρμα, πειρῶνται τοῦ μετοικισμοῦ, καὶ τῆς ἐπὶ τὸν Νεῖλον ὁρμῆς, ἀλέας τε καὶ τῆς χειμερίου συντροφίας πόθῳ τῆς ἐκεῖθι. Μελλουσῶν δὲ αὐτῶν αἴρεσθαι καὶ τοῦ πρόσω ἔχεσθαι, ὁ παλαίτατος γέρανος περιελθὼν τὴν πᾶσαν ἀγέλην καὶ εἰς τρίς, εἶτα μέντοι πεσὼν ἀφίησι τὴν ψυχήν· ἐντεῦθεν οὖν οἱ λοιποὶ [καὶ] θάπτουσι μὲν τὸν νεκρόν, φέρονται δὲ εὐθὺ τῆς Αἰγύπτου, τὰ μήκιστα πελάγη περαιούμενοι τῷ ταρσῷ τῶν πτερῶν, καὶ οὔτε ὁρμίζονταί που, οὔτε ἀναπαύονται. Σπείροντας δὲ τοὺς Αἰγυπτίους καταλαμβάνουσιν, καὶ τράπεζαν, ὡς ἂν εἴποις, ἄφθονον τὴν ἐν ταῖς ἀρούραις εὑρόντες, εἶτα ἄκλητοι ξενίων μεταλαγχάνουσιν.

II. Pyrigona.

Τίκτεσθαι μὲν ἐν ὄρεσι ζῷα καὶ ἐν ἀέρι καὶ ἐν θαλάττῃ, θαῦμα οὔπω μέγα· ὕλη γὰρ καὶ τροφὴ καὶ φύσις ἡ τούτων αἰτία· ἔγγονα δὲ πυρὸς πτηνὰ εἶναι τοὺς καλουμένους πυριγόνους, καὶ ἐν αὐτῷ βιοῦν καὶ τεθηλέναι, καὶ δεῦρο καὶ ἐκεῖσε περιποτᾶσθαι, τοῦτο ἐκπληκτικόν. Καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, ὅταν ἔξω τοῦ πυρὸς τοῦ συντρόφου ἐκνεύσωσι, καὶ ἀέρος ψυχροῦ μεταλάβωσιν, ἐνταῦθα δὴ τεθνήκασιν. Καὶ ἥτις ἡ αἰτία τίκτεσθαι μὲν πυρί, ἀέρι δὲ ἀπόλλυσθαι [πρᾴως], λεγέτωσαν ἄλλοι.

---

9 F. καταθάπτουσι. 23 F. πρᾴω.
15 μεταλαμβάνουσιν. b.

III. Hirundinum coitus.

Οἱ μὲν ὄρνιθες οἱ ἕτεροι ἀναβαίνονται, ὡς λόγος, αἱ δὲ χελιδόνες οὔ, ἀλλὰ τούτων γε ἐναντία ἡ μίξις ἐστί. Καὶ τὸ αἴτιον οἶδεν ἡ φύσις. Λέγει δὲ ὁ πλείων λόγος, ὅτι πεφρίκασι τὸν Τηρέα, καὶ δεδοίκασι, μήποτε ἄρα προςερπύσας λάθρα εἶτα ἐργάσηται τραγῳδίαν καινήν. Ἦν δὲ ἄρα καὶ τοῦτο χελιδόνι δῶρον ἐκ τῆς φύσεως, ὥς γε ἐμὲ κρίνειν, τὸ τιμιώτατον· πηρωθεῖσα τὴν ὄψιν περόναις ἐὰν τύχῃ, ὁρᾷ αὖθις. Τί οὖν ἔτι τὸν Τειρεσίαν ᾄδομεν, καίτοι μὴ ἐνταυθοῖ, ἀλλὰ καὶ ἐν ᾅδου σοφώτατον ψυχῶν, ὡς Ὅμηρος λέγει;

IV. Ephemera.

Ζῷα ἐφήμερα οὕτω κέκληται, λαβόντα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μέτρου τοῦ κατὰ τὸν βίον· τίκτεται μὲν γὰρ ἐν τῷ οἴνῳ, καὶ ἀνοιχθέντος τοῦ σκεύους τὰ δὲ ἐξέπτη καὶ εἶδε τὸ φῶς καὶ τέθνηκεν. Οὐκοῦν παρελθεῖν μὲν αὐτοῖς ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὸν βίον, τῶν δὲ ἐν αὐτῷ κακῶν ἐῤῥύσατο τὴν ταχίστην, μήτε τι τῶν ἰδίων συμφορῶν ᾐσθημένοις, μήτε μήν τινος τῶν ἀλλοτρίων μάρτυσι γεγενημένοις.

V. Basiliscus.

Ἤδη μέντοι τις καὶ ἀσπίδος ἐν μακρῷ τῷ χρόνῳ πληγὴν ἰάσατο, ἢ τομὴν παραλαβών, ἢ πῦρ ὑπομείνας εὖ μάλα τλημόνως, ἢ ἀναγκαίοις φαρμάκοις τὸ κακόν, ἵνα μὴ προςερπύσῃ, στήσας ὁ δείλαιος· σπιθαμὴ δὲ βασιλίσκου τὸ μῆκός ἐστι, καὶ μέντοι καὶ θεασάμενος ὁ τῶν ὄφεων μήκιστος αὐτόν, οὐκ εἰς ἀναβολάς, ἀλλὰ ἤδη, ἐκ τῆς τοῦ φυσήματος προςβολῆς αὗός ἐστιν· εἰ δὲ ἄνθρωπος κατέχοι ῥάβδον, εἶτα ταύτην ἐκεῖνος δάκοι, τέθνηκεν ὁ κύριος τῆς λύγου.

VI. Delphini pueros amantes.

Τὴν τῶν δελφίνων φιλομουσίαν, καὶ τὸ τῶν αὐτῶν ἐρωτικόν, τὸ μὲν ᾄδουσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ὁμολογοῦσιν αὐτοῖς Λέσβιοι, τὸ δὲ Τηΐται. Τὰ μὲν Ἀρίωνος τοῦ Μηθυμναίου ἐκεῖνοι, τά γε μὴν ἐν Τηΐῳ ὑπὲρ τοῦ παιδὸς τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς νήξεως αὐτοῦ καὶ τοῦ δελφῖνος, οἱ ἕτεροι. Λέγει δὲ καὶ Βυζάντιος ἀνήρ, Λεωνίδας ὄνομα, ἰδεῖν αὐτὸς παρὰ τὴν Αἰολίδα πλέων ἐν τῇ καλουμένῃ Ποροσελήνῃ πόλει, δελφῖνα

19 F. πρόσω ἑρπ. aut προερπύσῃ. 28 ἐν Ἴῳ Vales. ἐν τῇ Ἴῳ m. et c.
26 Κορίνθιοι conj. Gr. et Rein.
27 Ἰῆται corr. Vales.

ἠθάδα, καὶ ἐν λιμένι τῷ ἐκείνων οἰκοῦντα, καὶ ὥσπερ οὖν ἰδιοξένοις χρώμενον τοῖς ἐκεῖθι. Καὶ ἐπί γε τούτῳ ὁ αὐτὸς λέγει, καὶ πρεσβῦτίν τινα καὶ γέροντα δὲ συνοικοῦντα αὐτῇ ἐκθρέψαι τόνδε τὸν τρόφιμον, δέλεάρ τέ οἱ προτείνοντας, καὶ ἄλλα γε ἐφολκά. Καὶ μέντοι καὶ ὁμότροφός οἱ ἦν ὁ τῶν πρεσβυτῶν υἱός, καὶ ἐτιθηνοῦντο ἄμφω τὸν δελφῖνα καὶ τὸν παῖδα τὸν σφέτερον, καί πως ἐκ τῆς συντροφίας ἐλαθέτην εἰς ἔρωτα ἀλλήλων ὑπελθόντε ὅ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον, καί, τοῦτο δὴ τὸ ᾀδόμενον, [μὲν] καὶ μάλα ὑπέρσεμνος ἀντέρως ἐτιμᾶτο ἐν τοῖς προειρημένοις. Ὁ τοίνυν δελφὶς ὡς μὲν πατρίδα ἐφίλει τὴν προειρημένην, ὡς δὲ ἴδιον οἶκον ἠγάπα τὸν λιμένα, καὶ δὴ καὶ τὰ τροφεῖα τοῖς θρεψαμένοις ἀπεδίδου· καὶ τούτων γε ἐκεῖνος ἦν ὁ τρόπος· ὁ ἐνάλιος τέλειος ὤν, τῆς ἀπὸ χειρὸς τροφῆς ἐδεῖτο ἥκιστα, ἤδη γε μὴν καὶ περαιτέρω προνέων, καὶ περινηχόμενος, καὶ σκοπῶν ἄγρας ἐναλίους, τὰ μὲν ἑαυτῷ δεῖπνον εἶχεν, τὰ δὲ τοῖς οἰκείοις ἀπέφερεν· οἱ δὲ ᾔδεσαν τοῦτο, καὶ μέντοι καὶ ἀνέμενον τὸν ἐξ αὐτοῦ φόρον ἀσμένως. Καὶ μία μὲν ἦν ἥδε ἡ πρόσοδος ἤδη, ἐκείνη δὲ ἄλλη. Ὄνομα δὲ καὶ τῷ δελφῖνι ὡς τῷ παιδὶ οἱ θρεψάμενοι ἔθεντο· καὶ ὁ παῖς τῇ συντροφίᾳ θαῤῥῶν, τοῦτον αὐτὸν ἐπί τινος προβλῆτος στὰς τόπου ἐκάλει, καὶ ἅμα τῇ κλήσει καὶ ἐκολάκευεν· ὁ δέ, εἴτε πρὸς εἰρεσίαν ἡμιλλᾶτό τινα, εἴτ᾽ ἐκυβίστα, τῶν ἄλλων ὅσοι περὶ τὸν χῶρον ἐπλανῶντο ἀγελαῖοι κατασκιρτῶν, εἴτε ἐς θήραν καὶ μάλα γε ἐπειγούσης τῆς γαστρὸς αὐτόν, ἐπανῄει, καὶ μάλα γε ὤκιστα, δίκην ἐλαυνομένης νεὼς πολλῷ τῷ ῥοθίῳ, καὶ πλησίον τῶν παιδικῶν γενόμενος, συμπαίστης τε ἦν, καὶ συνεσκίρτα, καὶ πῇ μὲν τῷ παιδὶ παρενήχετο, πῇ δὲ ὁ δελφὶς οἷα προκαλούμενος, εἶτα μέντοι εἰς τὴν ἅμιλλαν τὴν εἰς αὐτὸν τὰ παιδικὰ ὑπῆγεν· καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, ἀπέστη καὶ τῆς πρώτης ποτέ, καὶ δὴ καὶ ὑπενήξατο αὐτῷ, οἷα νικώ-

9 F. μέγας καί.
13 ὁ ἐνάλιος om. M. m. b. c.
20 τοῦτο αὐτόν. Schn.

μενος ἡδέως δή που. Ταῦτα τοίνυν ἐκεκήρυκτο, καὶ τοῖς πλέουσιν ὅραμα ἐδόκει σὺν καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα ἡ πόλις ἀγαθὰ εἶχεν, καὶ τοῖς πρεσβύταις καὶ τῷ μειρακίῳ πρόσοδος ἦν.

VII. Basiliscus.

Ἐν Λιβύῃ ἡμιόνους τινὰς ἢ τετρωμένους, Ἀρχέλαος λέγει, ἢ ἀπειπόντας ὑπὸ δίψους, ἐῤῥίφθαι νεκροὺς πολλούς· πολλάκις δὲ ὄφεων ἐπιῤῥευσάντων φῦλον πάμπολυ τῶν νεκρῶν ἐσθίειν, ἐπὰν δὲ βασιλίσκου συρίγματος ἀκούσῃ, τὰ μὲν ὑπὸ τοῖς ἰλεοῖς καὶ τῇ ψάμμῳ ἀφανίζεσθαι τὴν ταχίστην, καὶ ἑαυτὰ ἀποκρύπτεσθαι, τὸν δὲ προσελθόντα κατὰ πολλὴν τὴν εἰρήνην δειπνεῖν· εἶτα αὖθις ὑποσυρίζειν καὶ ἀπαλλάττεσθαι, τοὺς δὲ ἡμιόνους καὶ τὸ δεῖπνον τὸ ἐξ αὐτῶν σημαίνεσθαι τὸ ἐντεῦθεν, τὸ τοῦ λόγου τοῦτο, ἄστροις.

VIII. Delphini piscationem adjuvantes.

Λόγοι φασὶν Εὐβοέων δεῦρο φοιτῶντες, τοὺς ἁλιέας τοὺς ἐκεῖσε τοῖς δελφῖσι τοῖς ἐκεῖθι ἰσομοιρίαν τῆς θήρας ἀπονέμειν· καὶ ἀκούω τὴν ἄγραν τοιαύτην. Γαλήνην εἶναι χρή, καὶ εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, τῆς πρώρας τῶν ἀκατίων κοίλας τινὰς ἐξαρτῶσιν ἐσχαρίδας πυρὸς ἐνακμάζοντος, καὶ εἰσὶ διαφανεῖς, ὡς στέγειν καὶ τὸ πῦρ, καὶ μὴ κρύπτειν τὸ φῶς· ἰπνοὺς καλοῦσιν αὐτάς. Οἱ τοίνυν ἰχθῦς δεδίασι τὴν αὐγήν, καὶ τὴν λαμπηδόνα δυσωποῦνται· καὶ οἱ μὲν οὐκ εἰδότες ὅ τι βούλεται τὸ ὁρώμενον, πλησιάζουσιν, μαθεῖν βουλόμενοι τοῦ φοβοῦντος σφᾶς τὴν αἰτίαν· εἶτα ἐκπλαγέντες, ἢ πρός τινι πέτρᾳ ἡσυχάζουσιν ἀθρόοι παλλόμενοι τῷ δέει, ἢ εἰς τὴν ἠόνα ἐκπίπτουσιν ὠθούμενοι, καὶ ἐοίκασι τοῖς ἐμβεβροντημένοις· οὕτω γε μὴν διακειμένους ῥᾷστόν ἐστιν ἤδη καὶ τριαίνῃ πατάξαι. Ἐπειδὰν οὖν θεάσωνται οἱ δελφῖνες τοὺς ἁλιέας τὸ πῦρ ἐξάψαντας, ἑαυτοὺς εὐτρεπίζουσιν· καὶ οἱ μὲν ἠρέμα ὑπερέττουσιν, οἱ δὲ δελφῖνες τοὺς ἐξωτέρω τῶν ἰχθύων φοβοῦντες ὠθοῦσιν, καὶ τοῦ διαδιδράσκειν ἀναστέλλουσιν. Οὐκοῦν ἐκεῖνοι πιεζόμενοι πανταχόθεν, καὶ τρόπον τινὰ κεκυκλωμένοι, ἔκ τε τῆς τούτων εἰρεσίας καὶ τῆς νήξεως τῆς ἐκείνων, συνιᾶσιν ἄφυκτα εἶναι σφίσιν, καὶ παραμένουσι, καὶ ἁλίσκονται πάμπολύ τι χρῆμα. Καὶ οἱ δελ-

φῖνες προΐασιν, ὡς ἀπαιτοῦντες τοῦ κοινοῦ πόνου τὴν ἐπικαρπίαν τὴν ὀφειλομένην σφίσιν ἐκ τῆς νομῆς· καὶ οἵ γε ἁλιεῖς πιστῶς καὶ εὐγνωμόνως ἀφίστανται τοῖς συνθήροις τοῦ δικαίου μέρους, εἰ βούλονται καὶ πάλιν σφίσι συμμάχους ἀκλήτους παρεῖναι καὶ ἀπροφασίστους. Πιστεύουσι γὰρ οἱ ἐκεῖ θαλαττουργοί, ὅτι παραβάντες ἕξουσιν ἐχθροὺς οὓς εἶχον πρότερον φίλους.

IX. *Cervus serpentibus infestus.*

Ἔλαφος ὄφιν νικᾷ, κατά τινα φύσεως δωρεὰν θαυμαστήν· καὶ οὐκ ἂν αὐτὸν διαλάθοι ἐν τῷ φωλεῷ ὢν ὁ ἔχθιστος, ἀλλὰ προσερείσας τῇ καταδρομῇ τοῦ δόμου τοὺς ἑαυτοῦ μυκτῆρας, βιαιότατα εἰσπνεῖ, καὶ ἕλκει ὡς ἴϋγγι τῷ πνεύματι, καὶ ἄκοντα προάγει, καὶ προκύπτοντα αὐτὸν ἐσθίειν ἄρχεται· καὶ μάλιστά γε διὰ χειμῶνος δρᾷ τοῦτο. Ἤδη μέντοι καὶ κέρας ἐλάφου τις ξέσας, εἶτα τὸ ξέσμα εἰς πῦρ ἐνέβαλεν, καὶ ὁ καπνὸς ἀνιὼν διώκει τοὺς ὄφεις πανταχόθεν, μηδὲ τὴν ὀσμὴν ὑπομένοντας.

X. *Equarum et asinorum coitus.*

Ἔστι μὲν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὁ ἵππος γαῦρον. Καὶ γὰρ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ τάχος αὐτόν, καὶ τοῦ αὐχένος τὸ ὑψηλόν, καὶ ἡ τῶν σκελῶν ὑγρότης, καὶ ἡ τῶν ὁπλῶν κροῦσις, πάντα εἰς φρύαγμα καὶ τῦφον ἀνάγει· μάλιστα δὲ κομῶσα ἵππος ἁβρότατόν τέ ἐστι, καὶ θρυπτικώτατον· ἀτιμάζει γοῦν ἀναβῆναι τοὺς ὄνους αὐτήν, ἵππῳ δὲ γαμουμένη ἥδεται, καὶ ἑαυτὴν ἀξιοῖ τῶν μεγίστων. Ὅπερ οὖν συνειδότες οἱ βουλόμενοι ἡμιόνους σφίσι γενέσθαι, ἀποθρίσαντες τῆς ἵππου τὴν χαίτην εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, εἶτα μέντοι τοὺς ὄνους ἐπάγουσιν· ἡ δὲ ὑπομένει τὸν ἄδοξον ἤδη γαμέτην, πρῶτον αἰδουμένη. Καὶ Σοφοκλῆς δὲ ἔοικε μεμνῆσθαι τοῦ πάθους.

XI. *Elephantorum docilitas.*

Περὶ μὲν τῆς τῶν ἐλεφάντων σοφίας εἶπον ἀλλαχόθι, καὶ μέντοι καὶ περὶ τῆς θήρας αὐτῶν καὶ ταῦτα εἶπον, ὀλίγα ἐκ πολλῶν, ὧν ἔφασαν ἄλλοι. Τὸ δὲ νῦν ἔχον ἔοικα ἐρεῖν περί τε εὐμουσίας αὐτῶν καὶ εὐπειθείας καὶ τῆς ἐς τὰ μαθήματα εὐκολίας, χαλεπὰ ὅμως ὄντα καὶ ἀνθρώπῳ τυχεῖν

1 προσΐασιν. Schn.

29 περὶ τῆς πείρας. M. m. c.

αὐτῶν, μή τι γοῦν τοσούτῳ θηρίῳ, καὶ οὕτω τέως ἀγριωτάτῳ συγγενέσθαι. Χορείαν γὰρ καὶ ὀρχηστικὴν, καὶ βαίνειν πρὸς ῥυθμὸν, καὶ αὐλουμένους ἀκούειν, καὶ συνιέναι ἤχων διαφορὰς, ἢ βραδύνειν ἐνδιδόντων, ἢ ταχύνειν παρορμώντων, μαθὼν οἶδεν ἐλέφας, καὶ ἀκριβοῖ, καὶ οὐ σφάλλεται. Οὕτως ἄρα ἡ φύσις μεγέθει μὲν αὐτὸν μέγιστον εἰργάσατο, μαθήσει δὲ πρᾳότατον ἀπέφηνε καὶ εὐάγωγον. Εἰ μὲν οὖν ἔμελλον τὴν ἐν Ἰνδοῖς αὐτῶν εὐπείθειαν καὶ εὐμάθειαν, ἢ τὴν ἐν Αἰθιοπίᾳ ἢ τὴν ἐν Λιβύῃ γράφειν, ἴσως ἄν τῳ καὶ μῦθον ἐδόκουν τινὰ συμπλάσας κομπάζειν, εἶτα ἐπὶ φήμῃ τοῦ θηρίου τῆς φύσεως καταψεύδεσθαι· ὅπερ ἐχρῆν δρᾷν φιλοσοφοῦντα ἄνδρα ἥκιστα, καὶ ἀληθείας ἐραστὴν διάπυρον. Ἃ δὲ αὐτὸς εἶδον, καὶ ἅτινα πρότερον ἐν τῇ Ῥώμῃ πραχθέντα ἀνέγραψαν ἄλλοι, προειλόμην εἰπεῖν, ἐπιδραμὼν ὀλίγα ἐκ πολλῶν, καὶ οὐχ ἥκιστα καὶ ἐντεῦθεν ἀποδεικνὺς τὴν τῶν ζῴων ἰδιότητα. Ἡμερωθὲν ἐλέφας πρᾳότατόν ἐστι, καὶ ἄγεται ῥᾷστα εἰς ὅ τις θέλει. Καὶ τά γε πρεσβύτατα, τιμῶν τὸν χρόνον, ἐρῶ πρῶτον. Θέας ἐπετέλει Ῥωμαίοις ὁ Γερμανικὸς ὁ Καῖσαρ· εἴη δ' ἂν ἀδελφιδοῦς Τιβερίου οὗτος· οὐκοῦν ἐγένοντο μὲν καὶ ἄῤῥενες ἐν τῇ Ῥώμῃ τέλειοι πλείους καὶ θήλειαι, εἶτα ἐξ αὐτῶν ἐτέχθησαν αὐθιγενεῖς· καὶ ὅτε τὰ κῶλα ὑπήρξαντο πήγνυσθαι, σοφὸς ἀνὴρ ὁμιλεῖν τοιούτοις θηρίοις ἐπώλευσεν αὐτοὺς, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ ἐκπληκτικῇ διδασκαλίᾳ χρησάμενος. Προσῆγε δὲ αὐτοὺς ἄρα ἡσυχῇ τήν γε πρώτην καὶ πρᾴως τοῖς διδάγμασι δελέατα ἄττα ἐπάγων, καὶ τροφὰς ἡδίστας καὶ πεποικιλμένας εἰς τὸ ἀγωγόν τε καὶ ἐφολκὸν, ὡς εἴ τι μὲν ἦν ἀγριότητος, τοῦτο ἐκβαλεῖν, ἐπαυτομολῆσαι δὲ πρὸς τὸ ἥμερον, καὶ ἄλλως γέ πως ἀνθρώπειον· καὶ ἦν γε τὰ μαθήματα, καὶ αὐλῶν ἀκούοντας μὴ ἐκμαίνεσθαι, καὶ τυμπάνων ἀράβου κροτοῦντος μὴ ταράττεσθαι, καὶ κηλεῖσθαι σύριγγι, φέρειν δὲ καὶ ἤχους ἐμμελεῖς, καὶ ποδῶν ἐμβαινόντων ψόφον, καὶ ᾠδὴν συμμι-

3 συνεῖναι. M. m. a.
16 ἡμερωθείς. Schn.
28 F. ἀμωσγέπως.
32 F. ἐκμελεῖς.

γῇ· ἐξεπονήθησαν δὲ καὶ ἀνθρώπων πλῆθος μὴ δεδιέναι· ἦν δὲ καὶ ἐκεῖνα διδάγματα ἀνδρικά, πρὸς τὴν τῆς πληγῆς καταφορὰν μὴ θυμοῦσθαι, μηδὲ μὴν ἀναγκαζομένους λυγίζειν τι τῶν μελῶν καὶ κάμπτειν ὀρχηστικῶς τε καὶ χορικῶς, εἶτα εἰς θυμὸν ἐξάπτεσθαι, καὶ ταῦτα ῥώμης τε καὶ ἀλκῆς εὖ ἥκοντας. Φύσει μὲν οὖν τοῦτο πλεονέκτημα ἤδη καὶ μάλα γεννικόν, μὴ ἔχειν ἀτάκτως, μηδὲ ἀπειθῶς πρὸς παιδεύματα ἀνθρωπικά. Ἐπεὶ δὲ ἀπέφηνεν αὐτοὺς ὁ ὀρχηστοδιδάσκαλος καὶ μάλα γε σοφούς, καὶ ἠκρίβουν τὰ ἐκ τῆς παιδεύσεως, οὐκ ἐψεύσαντο τῆς διδασκαλίας τὸν πόνον, φασίν, ἔνθα ἐπιδείξασθαι τὰ παιδεύματα αὐτοὺς ἡ χρεία σὺν τῷ καιρῷ παρεκάλει. Δώδεκα μὲν γὰρ τὸν ἀριθμὸν ὅδε ὁ χορὸς ἦσαν· παρῆλθόν γε μὴν ἐντεῦθεν τοῦ θεάτρου καὶ ἐκεῖθεν νεμηθέντες, καὶ εἰςῄεσαν ἁβρὰ μὲν βαίνοντες, θρυπτικῶς δὲ τὸ σῶμα πᾶν διαχέοντες, καὶ ἠμπείχοντο χορευτικὰς στολὰς καὶ ἀνθεινάς· καὶ τοῦ γε χορολέκτου τῇ φωνῇ μόνον ὑποσημήναντος, οἱ δὲ ἐπὶ στοῖχον ᾔεσάν φασιν, εἰ τοῦτο ἐκέλευσεν ὁ διδάξας· εἶτα αὖ πάλιν περιήρχοντο εἰς κύκλον, ὑποσημαίνοντος ἰέναι ταύτῃ, καὶ εἰ ἐξελίττειν ἔδει, [καὶ] ἔπραττον αὐτό· καὶ ἄνθη μέντοι ῥιπτοῦντες ἐκόσμουν τὸ δάπεδον οἵδε, μέτρῳ καὶ φειδοῖ δρῶντες, αὐτίκα δ' ἐπεκτύπουν τοῖς ποσί, χόρειόν τι καὶ συμμελὲς ὁμοῤῥοθοῦντες οἱ αὐτοί. Δάμωνα μὲν οὖν, καὶ Σπίνθαρον, καὶ Ἀριστόξενον, καὶ Ξενόφιλον, [καὶ Φιλόξενον,] καὶ ἄλλους ἐπαΐειν μουσικῆς κάλλιστα, καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξετάζεσθαι τήνδε τὴν σοφίαν, θαυμαστὸν μέν, ἄπιστον δὲ καὶ παράλογον οὐδαμῶς· τὸ δὲ αἴτιον, ἄνθρωπος ζῷόν ἐστι λογικόν, καὶ νοῦ καὶ λογισμοῦ χωρητικόν. Ζῷον δὲ ἄναρθρον συνιέναι καὶ ῥυθμοῦ καὶ μέλους, καὶ φυλάττειν σχῆμα, καὶ ἐμμέλειαν μὴ παρατρέπειν, καὶ ἀποπληροῦν τῶν διδαχθέντων τὴν ἀπαίτησιν, φύσεως δῶρα ταῦτα ἅμα, καὶ ἰδιότης καθ' ἕκαστον ἐκπληκτική. Τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ ἐκμᾶναι τὸν θεατὴν ἱκανά. Χαμαιζήλων κλινῶν ὡς στιβάδες ἐν τῇ ψάμ-

19 Alii ὑποσημήναντος. 33 ὡς delet Wyttenb.

μῳ τοῦ θεάτρου τεθεῖσαι, εἶτα ἐδέξαντο τύλια, καὶ ἐπὶ τούτοις στρωμνὴν ποικίλην, καὶ οἰκίας μέγα εὐδαίμονος καὶ παλαιοπλούτου σαφῶς μαρτύρια· καὶ κυλίκια ἦν πολυτελῆ παρακείμενα, καὶ κρατῆρες χρυσοῖ καὶ ἀργύρεοι, καὶ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ πάμπολυ, τράπεζαί τε παρέκειντο θύου τε καὶ ἐλέφαντος εὖ μάλα σοβαραί, καὶ ἦν ἐπ' αὐτῶν κρέα καὶ ἄρτοι, παμβορωτάτων ἐμπλῆσαι ζῴων γαστέρας ἱκανὰ ταῦτα. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς παρασκευῆς ἔκπλεά τε καὶ ἀμφιλαφῆ ἦν, παρῆλθον οἱ δαιτυμόνες, ἓξ μὲν ἄῤῥενες, ἰσάριθμοι δὲ αἱ θήλειαι αὐτοῖς· καὶ οἱ μὲν ἐλέφαντες ἀῤῥενωπὸν στολὴν εἶχον, αἱ δὲ θῆλυν, καὶ κατεκλίθησαν σὺν κόσμῳ συνδυασθέντες ἄῤῥεν τε καὶ θῆλυ· καὶ ὑποσημήναντος, τὰς προβοσκίδας ὡς χεῖρας κεκολασμένως προὔτεινον, καὶ ἐσιτοῦντο εὖ μάλα σωφρόνως· καὶ οὔτε τις αὐτῶν ἔδοξεν ἀδηφάγος, οὔτε μὴν προτένθης τις, ἢ τῆς μοίρας τῆς μείζονος ἁρπακτικός, ὡς ὁ Πέρσης ὁ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι τῷ χρυσῷ. Ἐπεὶ δὲ πίνειν ἔδει, ἑκάστῳ κρατὴρ παρετέθη, καὶ ἀρυτόμενοι ταῖς προβοσκίσι τὸ ποτὸν ἔπινον κεκοσμημένως, εἶτα ἀπέῤῥαινον σὺν παιδιᾷ καὶ οὐχ ὕβρει. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀπεγράψαντο τοιαῦτα τῆς ἰδιότητος τῶνδε τῶν ζῴων σοφὰ καὶ ἐκπληκτικά. Ἐγὼ δὲ εἶδον καὶ γράμματα γράφοντα ἐπὶ πίνακος Ῥωμαῖα ἀστραβῶς τῇ προβοσκίδι καὶ ἀτρέπτως· πλὴν ἐπέκειτο χεὶρ τοῦ διδάξαντος, ἐς τὴν τῶν γραμμάτων παιδαγωγοῦσα περιγραφήν, ἔς τε ἀπογράψαι τὸ ζῷον· τὸ δὲ ἀτενὲς ἑώρα κάτω· πεπαιδευμένους εἶναι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ζῴων καὶ γραμματικοὺς εἶπες ἄν.

Ἔχει μέντοι καὶ ὁ λαγωὸς συμφυεῖς ἰδιότητας. Ἐκπεπταμένοις μὲν γὰρ τοῖς βλεφάροις καθεύδει, κατηγορεῖ δὲ αὐτοῦ τὰ ἔτη τρώγλας τινὰς ὑποφαίνων· φέρει δὲ καὶ ἐν τῇ νηδύϊ τὰ μὲν ἡμιτελῆ, τὰ δὲ ὠδίνει, τὰ δὲ ἤδη οἱ τέτεκται. XII. Lepus.

Τὰ κήτη τὰ μεγάλα ὀλίγου πάντα ἄνευ κυνῶν δεῖται τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκείνου ἄγεται. Ἔστι δὲ XIII. Cetorum dux.

23 F. ἡ χείρ. 25 F. τῷ ζῴῳ.

ἰχθὺς μακρὸς καὶ λευκός, τὴν κεφαλὴν προμήκης· στενὸν αὐτῷ τὸ οὐραῖον συμπέφυκεν, ὡς οἱ τούτων λέγουσι σοφοί. Εἴτε δὲ αὐτὸν ἐκεῖνον παρέδωκε τῷ κήτει ἡ φύσις ἑκάστῳ, εἴτε φιλίᾳ [αὐτῶν] ἑκὼν πρόεισιν, οὐκ οἶδα· φύσεως δὲ ἀνάγκῃ εἶναι τὸ πραττόμενον μᾶλλον πεπίστευκα. Νήχεται γὰρ ὅδε ὁ ἰχθὺς οὐδεπώποτε αὐτῷ, πρόεισι δὲ τῆς τοῦ κήτους κεφαλῆς, καὶ ἡγεμών ἐστιν αὐτοῦ, καὶ ὡς εἰπεῖν οἴαξ. Προορᾷ γοῦν ἐκείνῳ τὰ πάντα, καὶ προαισθάνεται τῷ αὐτῷ, καὶ προδιδάσκει ἕκαστα τῆς οὐρᾶς τῷ ἄκρῳ, καὶ παρέψαυσε τούτῳ, καὶ ἔδωκε σύνθημα, καὶ τῶν μὲν φοβερῶν ἀνέστειλεν, ἐπί γε μὴν τὰ θρέψοντα προάγει, καὶ τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν ἐπιβουλὴν διδάσκει σημείῳ τινὶ ἀτεκμάρτῳ, ᾧ καὶ τῶν τόπων ὧν οὐ χρὴ τοσοῦτον θηρίον ἐπιβῆναι, προμηνύει, ἵνα μήποτε ἄρδην εἰς ἕρμα περισχεθὲν ἀπόληται. Ἡ τοίνυν τοῦ βίου ὑπόθεσις τῷ μεγίστῳ τὸ βράχιστόν ἐστιν. Ἔοικε δὲ καταπιανθὲν τὸ ζῷον μήτε ὁρᾶν ἔτι, μήτε ἀκούειν, εἶναι δὲ πρόβλημα καὶ τῆς ὄψεως καὶ τῆς ἀκοῆς τῶν σαρκῶν τὸν ὄγκον. Οὐχ ὁρᾶται δὲ τοῦ κήτους ἔρημος, ἀλλὰ ἀνάγκη, τοῦ πάντων αὐτῷ τῶν προειρημένων αἰτίου προαπολωλότος, καὶ ἐκεῖνο ἀπολέσθαι.

XIV. Chamaeleon.

Χαμαιλέων τὸ ζῷον εἰς ἰδίαν μίαν χρόαν οὐ πέφυκεν οὔτε ὁρᾶσθαι, οὔτε γνωρίζεσθαι, κλέπτει δὲ ἑαυτὸν πλανῶν τε ἅμα καὶ παρατρέπων τὴν τῶν ὁρώντων ὄψιν. Εἰ γὰρ περιτύχοις μέλανι τὸ εἶδος, ὁ δὲ ἐξέτρεψε τὸ μόρφωμα εἰς χλωρότητα, ὥσπερ οὖν μεταμφιασάμενος· εἶτα μέντοι ἀλλοῖος ἐφάνη λευκότητα ὑποδύς, καθάπερ προσωπεῖον ἕτερον, ἢ στολὴν ὑποκριτὴς ἄλλην. Ἐπεὶ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, φαίη τις ἂν καὶ τὴν φύσιν, μὴ καθέψουσαν, μηδ' ἐπιχρίουσαν φαρμάκοις, ὥσπερ οὖν ἢ Μήδειάν τινα ἢ Κίρκην καὶ μέντοι καὶ ἐκείνην φαρμακίδα εἶναι.

XV. Pomphylus s. pompilus piscis.

Πόμφυλον πελάγιον καὶ βυθῷ φιληδοῦντα εἰδέναι χρὴ μάλιστα ἰχθύων ὧν ἴσμεν ἀκοῇ· μισεῖ δὲ ἢ αὐτὸς τὴν γῆν,

6 αὐτός pro αὐτῷ Kuhn. Fort. αὔτως. 18 τούτου κῆτος ἔρημον. Gesn. 26 γλαυκότητα. Pauw. 31 πόμπιλον. Schn.

ἢ τὸν ἰχθὺν ἐκείνη. Τεμνούσας δὲ ἄρα μέσον τὸν πόρον τὰς ναῦς οἵδε οἱ πόμφυλοι ὥςπερ οὖν ἐρωμένας προςνέοντες δορυφοροῦσι, καὶ ἐκεῖθι περιέρχονται χορεύοντες καὶ δεῦρο ἅμα καὶ πηδῶντες. Οἱ μὲν οὖν περίνεῳ πάντες, ὁπόταν ἀφεστάναι τῆς γῆς, οὐ δέον [γάρ], αὐτοῖς εἰδέναι πάρεστι δήπου· οἱ δὲ ναῦται, καὶ πταίεσθαι μέντοι καὶ αὐτοῖς τὸ ἀληθὲς εἴωθεν· ἀλλ' οἵ γε μὴν πόμφυλοι μακρόθεν ᾔσθοντο, δίκην εὐρίνου κυνὸς τὸ θήραμα ἑλούσης τάχιστα, καὶ οὐκέτι τοσοῦτος αὐτοὺς ἔρως νεὼς καταλαμβάνει, ὡς παραμένειν, ἀλλὰ οἷα ὑπὸ συνθήματι ἀθρόοι γένοιντο πάντες ἀπιόντες. Καὶ ἴσασιν ἐντεῦθεν οἱ τῆς νεὼς ἄρχοντες, ὅτι ἄρα χρὴ περιβλέπειν γῆν, οὐ πυρσοῖς τεκμαιρομένους, ἀλλὰ τοῖς προειρημένοις πεπαιδευμένους.

XVI. Tarandus.

Ἐρυθήματα εἴ ποτε ἐπανατέλλει καὶ ὠχρίασις, καὶ γενέσθαι πελιδνόν, καὶ ἀνθρώπῳ ταῦτα καὶ θηρίοις, ἀλλὰ ἐπὶ ψιλῆς τῆς δορᾶς καὶ τριχῶν γυμνῆς, [θαυμαστὸν οὐδέν]· τάρανδος δὲ τὸ ζῷον, ἀλλὰ οὗτός γε θριξὶν αὐταῖς τρέπει ἑαυτόν, καὶ πολύχροιαν ἐργάζεται μυρίαν, ὡς ἐκπλήττειν τὴν ὄψιν. Ἔστι δὲ Σκύθης, καὶ τὰ νῶτα παραπλήσιος ταύρῳ, καὶ τὸ μέγεθος· τούτου τοι καὶ τὴν δορὰν ἀγαθὴν ἀντίπαλον αἰχμῇ ταῖς αὐτῶν ἀσπίσι περιτείναντες νοοῦσι καὶ οἱ Σκύθαι.

XVII. Remora.

Πελάγιος ἰχθὺς τὴν νῆξιν, τὴν ὄψιν μέλας, τὸ μῆκος κατὰ τὴν μεμετρημένην ἔγχελυν, λαχὼν ἐξ ὧν δρᾷ τὸ ὄνομα, θεούσῃ νηῒ καὶ μάλα γε ἐξ οὐρίας καὶ τῶν ἱστίων κεκολπωμένων προςφθαρείς, καὶ τῆς πρύμνης τὸ ἄκρον δακών, ὥςπερ οὖν ἵππον στομίῳ ἀπειθῆ καὶ τραχὺν χαλινῷ σκληρῷ βιαιότατα ἀνακρούσας, ἀναστέλλει τῆς ὁρμῆς καὶ πεδήσας ἔχει· καὶ μάτην μὲν τὰ ἱστία μέσα πέπρησται, εἰς οὐδὲν δὲ φυσῶσιν οἱ ἄνεμοι, ἄχος δ' ἔχει τοὺς πλέοντας. Συνιᾶσι δὲ οἱ ναῦται, καὶ τῆς νεὼς γνωρίζουσι τὸ πάθος· καὶ ἐντεῦθεν ἐκτήσατο τὸ ὄνομα· ἐχενηΐδα γὰρ καλοῦσιν οἱ πεπειραμένοι.

---

2 et 7 πόμπιλοι. Schn. [πομπίλοι.]
3 F. περιέρχονται καὶ δεῦρο, χορεύοντες ἅμα.
4 F. ὁπόσον ἀφίστανται.
5 οὐδὲν αὐτοῖς εἰδ. Gesn.
6 F. κλέπτεσθαι vel κρύπτεσθαι.
10 F. γένοιντο ἄν.

XVIII. *Elephantus sui ipsius medicus.*

Ἀναβαίνει μὲν ἡ τέχνη καὶ εἰς τριγονίαν διδασκαλίας παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ἡ περὶ τῶν τετρωμένων τε καὶ φαρμάκου δεομένων. Παιδεύεται μὲν γὰρ ὁ Μενοιτίου Πάτροκλος ὑπ' Ἀχιλλέως ἰατρικήν, Ἀχιλλεὺς δὲ ὁ Πηλέως ὑπὸ Χείρωνος τοῦ Κρόνου. Καὶ ἐν ἥρωσί τε καὶ θεῶν παισὶν ἦν τὰ μαθήματα, ὁποῖα φύσιν εἰδέναι ῥιζῶν, καὶ πόας διαφόρου χρῆσιν, καὶ φαρμάκων κρᾶσιν, καὶ ἐπαοιδὰς εἴς τε φλεγμονὴν ἀντιπάλους, καὶ ἀναστεῖλαι αἷμα, καὶ ὅσα ἄλλα ἐκεῖνοί γε ᾔδεσαν· καὶ μέντοι καὶ οἱ τοῦ χρόνου κάτω [καὶ ἐν ἥρωσί τε καὶ θεῶν τῷ] ἀνίχνευσάν τι. Ἀλλὰ τούτων γε τῶν σοφισμάτων ἡ φύσις οὐδὲν ἐδεῖτο· καὶ κατηγορεῖ ὁ ἐλέφας· ὅταν γοῦν εἰς αὐτὸν ἔλθῃ δόρατα καὶ βέλη πολλά, ἐλαίας πάσσων ἄνθος, ἢ ἔλαιον αὐτό, εἶτα πᾶν τὸ ἐμπεσὸν ἀπεσείσατο, καὶ ἔστιν αὖθις ὁλόκληρος.

XIX. *Ursus catulos fingens.*

Καὶ τόδε τὸ θαῦμα τοῦδε τοῦ ζῴου ἴδιον. Τεκεῖν βρέφος οὐκ οἶδεν ἄρκτος, οὐδὲ ὁμολογήσει τις, ἐξ ὠδίνων ἰδὼν τὸ ἔγγονον, ζῳογόνον εἶναι αὐτήν. Ἀλλὰ ἡ μὲν ἐλοχεύθη, τὸ δὲ εἰκῇ κρέας, καὶ ἄσημόν τε καὶ ἀτύπωτον καὶ ἄμορφον· ἡ δὲ ἤδη φιλεῖ καὶ γνωρίζει τέκνον, καὶ ὑπὸ τοῖς μηροῖς θάλπει, καὶ λεαίνει τῇ γλώττῃ, καὶ ἐκτυποῖ εἰς ἄρθρα, καὶ μέντοι καὶ κατὰ μικρὰ ἐκμορφοῖ, καὶ ἰδὼν ἐρεῖς τοῦτο ἄρκτου σκυλάκιον.

XX. *Boves Erythraei.*

Κέρατα ἀκλινῆ καὶ ὀρθὰ ἕστηκε ταύροις ἅπασι, καὶ διὰ ταῦτα ὡς εἰς ὅπλον ὁ ἄνθρωπος, οὕτω τοι καὶ εἰς κέρας ὁ ταῦρος τεθύμωται. Βόες δὲ Ἐρυθραῖοι κινοῦσι καὶ κέρατα, ὡς ὦτα.

XXI. *Dracones Aethiopici.*

Ἡ γῆ μὲν Αἰθιοπίς — γείτων δὲ καὶ μάλα ἀγαθὸς καὶ ἀξιόζηλος τὸ τῶν θεῶν λουτρόν, ὃ Ὅμηρος ἡμῖν ὠκεανὸν ᾄδει — οὐκοῦν ἥδε ἡ γῆ δρακόντων μήτηρ ἐστὶ μεγέθει μεγίστων· καὶ γάρ τοι καὶ εἰς τριάκοντα ὀργυιὰς προήκουσιν, καὶ τὸ ὄνομα μὲν τὸ ἀπὸ γενεᾶς οὐ καλοῦνται, φονέας δὲ ἐλεφάντων φασὶν αὐτούς, καὶ ἁμιλλῶνται πρὸς γῆρας τὸ μήκιστον οἵδε οἱ δράκοντες. Καὶ λόγοι μὲν Αἰθίοπες ἐνταῦθά

9 Verba uncinis inclusa repetita videntur ex superioribus (lin. 5.). 18 ἄτυπον. M. m. c.

Phrygii.

μοι ἵστανται. Λέγουσι δὲ Φρύγιοι λόγοι, καὶ ἐν Φρυγίᾳ γενέσθαι δράκοντας, καὶ προήκειν αὐτοὺς εἰς δέκα ὀργυιάς, καὶ μεσοῦντος θέρους ὁσημέραι μετὰ πλήθουσαν ἀγορὰν ἐξέρπειν τῶν φωλεῶν, καὶ παρὰ τῷ ποταμῷ τῷ καλουμένῳ Ῥυνδακῷ τὸ μέν τι τῆς σπείρας ἀπήρεισαν εἰς τὴν γῆν, τὸ λοιπὸν δὲ σῶμα ἀναστήσαντες πᾶν, ἀτρέμα καὶ ἡσυχῇ τὴν φάρυγγα ἀνατείναντες, καὶ μέντοι καὶ τὸ στόμα ἀνοίξαντες, εἶτα τὰ πτηνὰ ἕλκουσι οἱονεὶ ἴϋγγι τῷ ἄσθματι, τὰ δὲ εἰς τὰς ἐκείνων εἰσπίπτει γαστέρας ὑπὸ τῆς παρ' αὐτῶν ἐκπνοῆς συρόμενα αὐτοῖς πτεροῖς. Καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ ἐκείνοις δρᾶται εἰς ἡλίου δυσμάς· εἶτα ἑαυτοὺς οἱ δράκοντες ὑποκρύψαντες ἐλλοχῶσι τὰς ποίμνας, καὶ ἐκ τῆς νομῆς ἐπὶ τὰ αὔλια ἰούσας αἵρουσιν, καὶ πολὺν φθόρον ἐργασάμενοι, καὶ νομέας συνδιέφθειραν πολλάκις, καὶ ἔχουσι δεῖπνον ἄφθονόν τε καὶ ἀμφιλαφές.

XXII.
Apuae.

Ταῖς ἀφύαις ὁ πηλὸς γένεσίς ἐστι· δι' ἀλλήλων δὲ οὐ τίκτουσιν, οὐδὲ ἐπιγίνονται· πηλὸς δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ πάνυ ἰλυώδης ὅταν συστῇ καὶ γένηται μέλας, ἀλεαίνεταί τε ὑφ' ἡδονῆς ἑαυτοῦ φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ τε καὶ ζῳογόνῳ, καὶ μεταβάλλεται, καὶ εἰς ζῷα τρέπεται πάμπολλα· καὶ αἵ γε ἀφύαι ταῦτά ἐστι, σκωλήκων δίκην ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ τοῖς μυσαροῖς τικτομένων ἐκείνων. Γενόμεναι δὲ αἱ ἀφύαι νηκτικώτατον χρῆμά ἐστι, καὶ δρῶσιν ὃ πεφύκασιν. Εἶτα ἄγονταί τινι αἰτίᾳ θαυμαστῇ ἐς τὰ σωτήρια, ἔνθα ἕξουσι σκέπην καὶ πρόβλημα, ᾗ μέλλει βιώσιμα αὐταῖς ἔσεσθαι. Εἴη δ' ἂν ἡ καταφυγὴ ἢ πέτρα ἀνεστῶσα ἐπὶ μέγα καὶ ὑψηλόν, ἢ οἱ καλούμενοι κρίβανοι ὑπὸ τῶν ἁλιέων· εἶεν δ' ἂν αἱ κολπώδεις πέτραι, βρίθουσαί τε ὑπὸ τῶν κυμάτων τῷ χρόνῳ, καὶ κοῖλαι γεγενημέναι. Ταῦτα δὲ ἄρα αὐταῖς ἡ φύσις ἔδειξε κρησφύγετα, ὥστε ὑπὸ τοῦ σάλου μὴ παίεσθαι, μηδὲ ἀφανίζεσθαι· ἀσθενεῖς γάρ εἰσι, καὶ ἥκιστα πρὸς τὰς ἐκείνων

---

2 γίνεσθαι. Schn.
13 αἱροῦσι. Wyttenb.
19 ὑπ' ὠδῖνος. Pauw.
28 F. ἐκβρωθεῖσαι.

ἐμπτώσεις ἀντίτυποι. Τροφῆς δὲ δέονται οὐδέν, ἀπόχρη γε μὴν ἀλλήλας περιλιχμήσασθαι. Ἄγρα δὲ αὐτῶν νήματα ἄγαν λεπτά, καὶ ἐῤῥαφέντα τούτοις ἀραιῶν στημονίων τὰ ἱμάτια· καὶ τέχνημα μὲν εἴη ταύταις τοῦτο, καὶ μάλα γε ἀρκοῦν μηχάνημα εἰς αἵρεσίν τε καὶ ἅλωσιν αὐτῶν, εἰς δὲ ἄλλων ἰχθύων θήραν ἥκιστον.

XXIII. *De lacerta divisa et denuo concreta.*

Τὸν σαῦρον εἰ παίσας κατὰ τοῦ βρέγματος, εἴτε ἑκὼν εἴτε καὶ κατὰ τύχην ῥάβδῳ, μέσον διατέμοις, οὐθέτερον αὐτῷ τῶν μερῶν ἀποτέθνηκεν, ἀλλὰ χωρὶς καὶ καθ' ἑαυτὸ πρόεισί τε καὶ ζῇ δύο ποσὶν ἐπισυρόμενον τὸ ἡμίτομον τῶν ζῴων καὶ ἐκεῖνο καὶ τοῦτο. Εἶτα ὅταν συνέλθῃ — σύνεισι γὰρ πρὸς τὸ λεῖπον τὸ ἕτερον πολλάκις — συνδυασθέντε συνηλθέτην ἐκ τῆς διαιρέσεως· καὶ ἑνωθεὶς ὁ σαῦρος, τοῦ μὲν πάθους τὸ ἴχνος αὐτῷ κατηγορεῖ ἡ οὐλή, περιθέων δὲ καὶ τὴν ἀρχαίαν βιοτὴν ἔχων, ἔοικε τῶν προειρημένων μὴ πεπειραμένῳ.

XXIV. *Aspidis venenum.*

Ἰὸς μὲν ὁ τῶν ἑρπετῶν δεινός ἐστι, καὶ ὅ γε τῆς ἀσπίδος ἔτι μᾶλλον· καὶ ἐπὶ τούτων ἀντίπαλα καὶ ἀμυντήρια ῥᾳδίως οὐκ ἂν εὕροι τις, εἰ καὶ σοφώτατος εἴη κηλεῖν τε ὀδύνας καὶ ἀφανίζειν πικρὰς ὀδύνας.

Hominis sputum.

Ἦν δὲ ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώπῳ τις ἰὸς ἀπόῤῥητος, καὶ πεφώραται τὸν τρόπον ἐκεῖνον. Ἔχιν εἰ λάβοις, καὶ πάνυ εὐλαβῶς τε καὶ ἐγκρατῶς τοῦ τραχήλου κατάσχοις, καὶ διαστήσας τὸ στόμα εἶτα ἐπ' αὐτῷ προςπτύσειας, εἰς τὴν νηδὺν κατολισθάνει τὸ πτύαλον, καὶ γίνεταί οἱ τοσοῦτον κακὸν ὡς σήπειν τὸν ἔχιν. Ὅθεν τοι καὶ ἀνθρώπῳ δῆγμα ἀνθρώπου μιαρόν ἐστι καὶ κινδυνῶδες οὐδενὸς θηρίου μεῖον.

XXV. *Formicarum industria.*

Ἐν ὥρᾳ θερείῳ, περὶ τὰς ἅλως, ἀμητοῦ κατειληφότος καὶ τῶν σταχύων τριβομένων ἐν τῷ δίνῳ, κατὰ ἴλας συνίασιν οἱ μύρμηκες, καθ' ἕνα ἰόντες, καὶ κατὰ δύο δέ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τρίτον στοιχεῖον ἔρχονται, τοὺς ἑαυτῶν οἴκους,

---

20 Fort. πικρὰς δύας.

καὶ τὰς συνήθεις στέγας ἀπολείποντες· εἶτα ἐκλέγουσι τῶν πυρῶν καὶ τῶν κριθῶν, καὶ τὴν αὐτὴν χωροῦσιν ἀτραπόν. Καὶ οἱ μὲν ἀπίασιν ἐπὶ τὴν τῶν προειρημένων συλλογήν, οἱ δὲ κομίζουσι τὸν φόρτον, καὶ πάνυ αἰδεσίμως καὶ πεφεισμένως ἀλλήλοις ὑπαφίστανται τῆς ὁδοῦ, καὶ μᾶλλον τοῖς ἀχθοφόροις οἱ κοῦφοι· κατελθόντες δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα τὰ σφέτερα οἱ γενναῖοι, καὶ πληρώσαντες τοὺς ἐν τῷ μυχῷ σφίσι σιροὺς πυρῶν τε καὶ κριθῶν, ἑκάστου σπέρματος διατρήσαντες τὸ μέσον, τὸ μὲν ἐκπεσὸν δεῖπνον γίνεται μύρμηκι ἐν τῷ τέως, τὸ δὲ λοιπὸν ἄγονόν ἐστι. Παλαμῶνται δὲ ἄρα οἱ γενναῖοι οἰκονόμοι καὶ φρουροὶ τοῦτο, ἵνα μὴ τῶν ὄμβρων περιῤῥευσάντων, εἶτα ἔκφυσιν ὁλόκληρα ἐκεῖνα ὄντα λάβῃ τινὰ καὶ ἀναθήλῃ· καὶ τούτων γενομένων ἀτροφίᾳ καὶ λιμῷ διὰ χειμῶνος περιπέσωσιν, καὶ αὐτοῖς ἐξαμβλώσῃ ἡ σπουδή. Φύσεως μὲν δὴ καὶ μύρμηκες λαβεῖν δῶρα εὐτύχησαν καὶ ταῦτα ὡς ἄλλα.

XXVI. Aquila.

Οὐδέποτε αἰετὸς οὔτε πηγῆς δεῖται, οὔτε γλίχεται κονίστρας, ἀλλὰ καὶ δίψους ἀμείνων ἐστί, καὶ καμάτου φάρμακον οὐκ ἀναμένει πορισθὲν ἔξωθεν· ὑπερφρονῶν δὲ καὶ τῶν ὑδάτων καὶ τῆς ἀναπαύσεως τὸν ἀέρα τέμνει πολύν, καὶ ὀξύτατα ὁρᾷ ἐκ πολλοῦ τοῦ αἰθέρος καὶ ὑψηλοῦ. Καὶ τόν γε τῶν πτερῶν αὐτοῦ ῥοῖζον καὶ τὸ τῶν θηρίων ἀτρεπτότατον ὅμως κατέπτηξεν, ὁ δράκων, ἀκούσας μόνον, καὶ παραχρῆμα κατέδυ, καὶ ἀσμένως ἠφανίσθη. Βάσανος δέ οἱ τῶν νεοττῶν τῶν γνησίων ἐκείνη ἐστίν. Ἀντίους τῇ αὐγῇ τοῦ ἡλίου ἵστησιν αὐτούς, ἀργοὺς ἔτι καὶ ἀπτῆνας, καὶ ἐὰν μὲν σκαρδαμύξῃ τις τὴν ἀκμὴν τῆς ἀκτῖνος δυσωπούμενος, ἐξεώσθη τῆς καλιᾶς, καὶ ἀπεκρίθη τῆσδε τῆς ἑστίας· ἐὰν δὲ ἀντιβλέψῃ καὶ μάλα ἀτρέπτως, ἀμείνων ἐστὶν ὑπονοίας, καὶ τοῖς γνησίοις ἐγγέγραπται, ἐπεὶ αὐτῷ πῦρ τὸ οὐράνιον ἡ τοῦ γένους ἀδέκαστός τε καὶ ἄγραπτος ἀληθῶς ἐστιν ἐγγραφή.

---

1 ἀπολιπόντες. Schn.
20 πολύ. M. m. a. b. r. Fort. ἐπὶ πολύ.
31 ἄπρατος. Pauw.

XXVII. Strathiocamelus.

Ἡ στρουθὸς ἡ μεγάλη λασίοις μὲν τοῖς πτεροῖς ἐπτέρωται, ἀρθῆναι δὲ καὶ εἰς βαθὺν ἀέρα μετεωρισθῆναι φύσιν οὐκ ἔχει· θεῖ δὲ ὤκιστα. καὶ τὰς παρὰ τὴν πλευρὰν ἑκατέραν πτέρυγας ἁπλοῖ, καὶ ἐμπῖπτον τὸ πνεῦμα κολποῖ δίκην ἱστίων αὐτάς· πτῆσιν δὲ οὐκ οἶδεν.

XXVIII. Otis equorum amans.

Τὴν ὠτίδα ὀρνίθων ζῷον εἶναι φιλιππότατον ἀκούω. Καὶ τούτου μαρτύριον. τῶν μὲν ἄλλων ζῴων καὶ ἐν λειμῶσι καὶ ἐν τοῖς αὐλῶσι νεμομένων καταφρονεῖ, ἵππον δὲ ὅταν θεάσηται. ἥδιστα προςπέτεται, καὶ πλησιάζει, κατὰ τοὺς ἀνθρώπων ἱππεραστάς.

XXIX. Musca.

Μυῖα ἐμπεσοῦσα εἰς ὕδωρ, καὶ γὰρ εἰ ζῴων ἐστὶ θρασυτάτη, ἀλλὰ γοῦν οὔτε ἀντέχει, οὔτε νηκτική ἐστι, καὶ διὰ ταῦτα ἀποπνίγεται. Εἰ δὲ αὐτῆς ἐξέλοις τὸν νεκρὸν καὶ τέφραν ἐμπάσαις, καὶ καταθήσεις ἐν ἡλίου αὐγῇ, ἀναβιώσεις τὴν μυῖαν.

XXX. De gallo gallinaceo.

Ἀλεκτρυόνα εἴτε πριάμενος, εἴτε δῶρον λαβὼν εἰς τὴν ἀγέλην τὴν σεαυτοῦ καὶ τοὺς ὄρνιθας τοὺς ἠθάδας ἐθέλοις ἀριθμεῖν καὶ ἔχειν, οὐκ ἀπολύσεις οὐδὲ ἀφήσεις εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν αὐτόν· εἰ δὲ μή, φυγὰς παραχρῆμα οἰχήσεται ὡς τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς συννόμους, εἰ καὶ πάνυ πόῤῥωθεν εἴη οὗτος. Δεῖ δὲ ἄρα αὐτῷ φρουρὰν περιβαλεῖν, καὶ δεσμὰ ἀφανῆ ὑπὲρ τὰ Ἡφαίστου τὰ Ὁμήρεια· καὶ ὅ γε λέγω τοιοῦτόν ἐστιν. Τράπεζαν ἐφ᾽ ἧς ἐσθίεις εἰς μέσον καταθείς, καὶ τὸν ὄρνιθα λαβών, καὶ τρὶς αὐτὸν τὴν προειρημένην σκηνὴν περιαγαγών, μέθες τὸ ἐντεῦθεν ἄφετον ἀλᾶσθαι σὺν τοῖς ὄρνισι τοῖς οἰκέταις· ὁ δὲ οὐκ ἀπαλλάττεται, ὥςπερ οὖν πεπεδημένος.

XXXI. Salamandra ignem extinguens.

Ἡ σαλαμάνδρα τὸ ζῷον οὐκ ἔστι μὲν τῶν πυρὸς ἐγγόνων, οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ τίκτεται, ὥςπερ οὖν οἱ καλούμενοι πυρίγονοι, θαῤῥεῖ δὲ αὐτὸ καὶ χωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα σπεύδει καταγωνίσασθαι. Καὶ τούτου τὰ μαρτύρια· παρὰ τοὺς βαναύσους καλινδεῖται, καὶ τοὺς χει-

ρώνακτας τοὺς ἐμπύρους. Εἰς ὅσον μὲν οὖν ἐνακμάζει τὸ πῦρ αὐτοῖς, καὶ συνεργὸν αὐτοῖς τῇ τέχνῃ ἔχουσιν αὐτὸ καὶ κοινωνὸν τῆς σοφίας, ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζῴου οὐδὲ ἓν φροντίζουσιν. Ὅταν δὲ τὸ μὲν ἀποσβεσθῇ καὶ μαρανθῇ, μάτην δὲ αἱ φῦσαι καταπνέωσιν, ἐνταῦθα ἤδη τὸ ζῷον τὸ εἰρημένον ἀντιπράττόν σφισιν ἴσασι καλῶς. Ἀνιχνεύσαντες οὖν τὸ θηρίον καὶ τιμωρησάμενοι, τὸ πῦρ ἐντεῦθεν αὐτοῖς ἐξάπτεται, καὶ ἔστιν εὐπειθές, καὶ οὐ σβέννυται τῇ συνηθείᾳ τρεφόμενον.

XXXII. Cycni cantus.

Κύκνος δέ, ὅνπερ οὖν καὶ θεράποντα Ἀπόλλωνι ἔδοσαν ποιηταί, καὶ λόγοι μέτρων ἀφειμένοι πολλοί, τὰ μὲν ἄλλα ὅπως μούσης τε καὶ ᾠδῆς ἔχει εἰπεῖν οὐκ οἶδα· πεπίστευται δὲ ὑπὸ τῶν ἄνω τοῦ χρόνου, ὅτι τὸ κύκνειον οὕτω καλούμενον ᾄσας εἶτα ἀποθνήσκει. Τιμᾷ δὲ ἄρα αὐτὸν ἡ φύσις, καὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, καὶ εἰκότως· εἴγε τούτους μὲν καὶ ἐπαινοῦσι καὶ θρηνοῦσιν ἐκεῖνοι, ἄλλοι δὲ εἴτε τοῦτο ἐθέλοις εἴτε ἐκεῖνο, ἑαυτοῖς νέμουσιν.

XXXIII. Crocodilus.

Κροκόδειλος ὅπως ἔχει μεγέθους καὶ ὁ τέλειος καὶ ὁ ἐκγλυφεὶς πρῶτον, καὶ μέντοι καὶ γλώττης, ὅπως καὶ ἐπικινεῖ τὴν γένυν, καὶ ποτέραν τῇ ἑτέρᾳ προςάγει, πολλοὶ λέγουσι. Κατέγνωσαν δὲ ἄρα τοῦ ζῴου τοῦδε ἤδη τινὲς ὅτι τίκτει μὲν τοσαῦτα ᾠὰ ὅσαις ἂν καὶ ἡμέραις * ἐπῳάζουσιν ὄρνεις, εἶτα [ὅταν] ἐκγλύψῃ τὰ νεόττια. Ἤδη δὲ ἔγωγε ἤκουσα, ὁ κροκόδειλος ὅπως ἂν ἀποθάνοι, σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι· κέντρον δὲ ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν ἰοῦ πεπληρωμένον.

XXXIV. Cinamomus avis.

Εἰ σαφῆ ταῦτα καὶ μὴ ἀμφίλογα, Ἰνδῶν λόγοι πειθέτωσαν· ἃ δὲ νῦν ἐρῶ, τῆς ἐκεῖθεν φήμης διακομιζούσης, ταῦτά ἐστιν. Ὁμώνυμον τῷ φυτῷ κινάμωμον ὄρνιν ἔγωγε τοῦ παιδὸς τοῦ Νικομάχου λέγοντος ἤκουσα· καὶ τὸν μὲν

2 F. prius αὐτοῖς tollendum.
16 ἄλλοι, ἐκεῖνοι δέ. Gesn.
22 F. ἡμέραις ἐπῳάζῃ, (ἐπῳάζουσι δ' ὡς ὄρνεις).
24 F. ὁπότε ἄρα ἀποθάνοι.

ὄρνιν κομίζειν ἐκεῖθεν τὸ φερώνυμον τοῦτο δὴ τὸ φυτὸν εἰς Ἰνδούς, εἰδέναι δὲ ἄρα τοὺς ἀνθρώπους ὅπου γε καὶ ὅπως φύεται οὐδέν.

XXXV. *Ibis clysterum auctor.* Αἰγύπτιοι κλύσματα καὶ κάθαρσιν γαστρὸς οὐκ ἔχουσιν ἔκ τινος ἐπινοίας ἀνθρωπίνης * λέγουσι μαθεῖν, διδάσκαλον δέ σφισι τοῦ ἰάματος τοῦδε τὴν ἶβιν ᾄδουσιν· καὶ ὅπως ἐξεπαίδευσε τοὺς πρώτους ἰδόντας, ἐρεῖ ἄλλος. *Lunam colit.* Σελήνης δὲ αὔξησιν καὶ μείωσιν ὅτι οἶδεν, καὶ τοῦτο ἤκουσα· καὶ ὅτι τὴν τροφὴν ἑαυτῇ ὑφαιρεῖ καὶ προςτίθησι κατὰ τὴν τῆς θεοῦ καὶ λῆξιν καὶ πρόςθεσιν, πυθέσθαι ποθὲν οὐκ εἰμὶ ἔξαρνος.

XXXVI. *Trygonis aculeus.* Κέντρον πικρότατον καὶ κίνδυνον φέρον ἁπάντων μᾶλλον ἡ τρυγὼν ἡ ἐκ τῆς θαλάσσης ἔχει. Καὶ τὸ μαρτύριον· εἰ μὲν εἰς δένδρον τεθηλὸς καὶ εὖ μάλα ἀναθέον ἐμπήξαις αὐτό, οὔτε εἰς ἀναβολάς, οὔτε χρόνῳ ὕστερον, ἀλλ' αὖον ἤδη τὸ δένδρον· εἰ δέ τι τῶν ζῴων ἀμύξαις, ἀπέκτεινας.

XXXVII. *Mus araneus.* Ἡ μυγαλή, καὶ γὰρ τοῦτο ποίημα ὕλης, εἰς ὅσον μὲν τηνάλλως πρόεισι, [πέπλασται] ζῆν ἔχει, καὶ ἐσπείσατο αὐτῇ ἡ φύσις, ἐὰν [γε] μὴ ἄλλῃ τινὶ τύχῃ καταληφθῇ καὶ ἀπόληται· ἐὰν δὲ εἰς ἁρματοτροχίαν ἐμπέσῃ, οἱονεὶ πέδῃ κατείληπται καὶ μάλα ἀφανεῖ, καὶ τέθνηκεν. Δηχθέντι δὲ ὑπὸ μυγαλῆς φάρμακον ἐκεῖνο· ἐκ τῆς τῶν τροχῶν διαδρομῆς ἡ ψάμμος ἀρθεῖσα ἐπεπάσθη τῷ δήγματι, καὶ ἔσωσε παραχρῆμα.

XXXVIII. *Ibis Lunae sacra.* Καὶ ταῦτα δὲ ὑπὲρ τῆς Αἰγυπτίας ἴβεως προςακήκοα. Ἱερὰ τῆς σελήνης ἡ ὄρνις ἐστί· τοσούτων οὖν ἡμερῶν τὰ ᾠὰ ἐκγλύφει, ὅσων ἡ θεὸς αὔξει τε καὶ λήγει· τῆς δὲ Αἰγύπτου οὔποτε ἀποδημεῖ. Τὸ δὲ αἴτιον, νοτιωτάτη χωρῶν ἁπασῶν Αἴγυπτός ἐστι, καὶ ἡ σελήνη δὲ νοτιωτάτη τῶν πλανωμένων ἄστρων πεπίστευται. Ἑκοῦσα μὲν οὖν οὐκ ἂν ἀποδημήσαι ἡ ἶβις· εἰ δέ τις ἐπιθέμενος αὐτῇ κατὰ τὸ καρ-

---

1 F. οἰκόθεν pro ἐκεῖθεν.
5 F. ἀλλὰ λέγουσι.
16 F. ποίημα ὕλης πέπλασται.
17 F. πέπλασται h. l. delendum.

τερὸν ἐξαγάγοι, ἡ δὲ ἀμύνεται τὸν ἐπιβουλεύσαντα, εἰς οὐδὲν αὐτῷ τὴν σπουδὴν προαγαγοῦσα· ἑαυτὴν γὰρ ἀποκτείνει λιμῷ, καὶ ἀνόητον τὴν προθυμίαν ἀποφαίνει τῷ προειρημένῳ. Βαδίζει δὲ ἡσυχῇ καὶ κορικῶς, καὶ οὐκ ἂν αὐτὴν θᾶττον ἢ βάδην προϊοῦσαν θεάσαιτό τις. Καὶ τούτων αἱ μέλαιναι τοὺς πτερωτοὺς ὄφεις ἐξ Ἀραβίας εἰς Αἴγυπτον παρελθεῖν οὐκ ἐπιτρέπουσι, τῆς γῆς τῆς φίλης προπολεμοῦσαι. Αἱ δὲ ἕτεραι τοὺς ἐξ Αἰθιοπίας κατὰ τὴν τοῦ Νείλου ἐπίκλυσιν ἀφικνουμένους ἀπαντῶσαι διαφθείρουσιν. Ἢ τί ἂν ἐκώλυσε διὰ τῆς ἐκείνων ἐπιδημίας τοὺς Αἰγυπτίους ἀπολωλέναι;

Serpentibus infesta.

XXXIX. Aquila.

Ἀκούω δέ τι καὶ γένος αἰετῶν, καὶ ὄνομα αὐτῷ χρυσαίετον ἔθεντο, ἄλλοι δὲ ἀστερίαν τὸν αὐτὸν καλοῦσιν· ὁρᾶται δὲ οὐ πολλάκις. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης αὐτὸν θηρᾶν καὶ νεβροὺς καὶ λαγωοὺς καὶ γεράνους καὶ χῆνας ἐξ αὐλῆς. Μέγιστος δὲ αἰετῶν εἶναι πεπίστευται, καὶ λέγουσί γε εἰς τοὺς Κρῆτας καὶ τοῖς ταύροις ἐπιτίθεσθαι αὐτὸν κατὰ τὸ καρτερόν, καὶ περιηγοῦνται τὸ ἔργον τὸν τρόπον τοῦτον. Ὁ μὲν κεκυφὼς κάτω νέμεται ὁ ταῦρος· ὁ δὲ αἰετὸς ἐπὶ τῷ τένοντι τοῦ ζῴου καθίσας ἑαυτὸν παίει τῷ στόματι συνεχέσι τε καὶ καρτεραῖς ταῖς πληγαῖς· ὁ δὲ ὥςπερ οἰστρηθεὶς ἐξάπτεται, καὶ ᾗ ποδῶν ἔχει φυγῆς ἄρχεται. Καὶ ἕως μέν ἐστιν εὐήλατα, ὁ αἰετὸς ἥσυχός ἐστι καὶ ἐπιποτᾶται παραφυλάττων· ὅταν δὲ τὸν ταῦρον θεάσηται πλησίον κρημνοῦ γεγενημένον, κυκλώσας τὰ πτερὰ καὶ ὑπερτείνας αὐτοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐποίησε τὰ ἐν ποσὶ μὴ προειδόμενον κατενεχθῆναι βιαιότατα· εἶτα ἐμπεσὼν καὶ ἀναῤῥήξας τὴν γαστέρα, ῥᾳδίως χρῆται τῇ ἄγρᾳ, εἰς ὅσον ἐθέλει. Θήρας δὲ ἀλλοτρίας οὐχ ἅπτεται κειμένης, ἀλλὰ χαίρει τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις, κοινωνίαν δὲ τὴν πρὸς ἄλλον ἥκιστα ἐνδέχεται· κορεσθεὶς δὲ εἶτα τοῦ λοιποῦ πονηρὸν ἆσθμα καὶ δυςωδέστατον καταπνεύσας, ἄβρωτα τοῖς ἄλλοις τὰ λείψανα ἐᾷ. Καὶ μέντοι καὶ ἀλλήλων ἀπῳκισμένας οἰκοῦσι καλιάς, ὑπὲρ τοῦ μὴ διαφέρεσθαι ὑπὲρ θήρας, καὶ λυπουμένους λυπεῖν πολλάκις.

tauros venatur.

alienam praedam non appetit.

XL. Aquila nutritorum et pullorum amantissima.

Ἦν ἄρα γένος αἰετῶν καὶ πρὸς τοὺς τρέφοντας φιλόστοργον, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ τοῦ Πύῤῥου· τοῦτον τοί φασι καὶ ἐναποθανεῖν τῷ δεσπότῃ τροφῆς ἀποστάντα. Ἤδη δὲ καὶ ἀνδρὸς ἰδιώτου αἰετὸς τρόφιμος, καιομένου τοῦ δεσπότου, ἑαυτὸν εἰς τὴν πυρὰν ἐνέβαλεν· οἱ δὲ οὐκ ἀνδρός, ἀλλὰ γυναικὸς τὸ θρέμμα εἶναί φασι. Καὶ ζηλοτυπώτατον δὲ ἦν ζῴων αἰετὸς πρὸς τὰ νεόττια· ἐὰν γοῦν θεάσηταί τινα προσιόντα, ἀπελθεῖν ἀτιμώρητον οὐκ ἐπιτρέπει· παίει γὰρ τοῖς πτεροῖς αὐτὸν καὶ τοῖς ὄνυξι λυμαίνεται. καὶ ἐπιτίθησίν οἱ πεφεισμένως τὴν δίκην· οὐ γὰρ χρῆται τῷ στόματι.

XLI. Mulli voracitas.

Ἔστι δὲ θαλαττίων ζῴων τρίγλη λιχνότατον, καὶ εἰς τὸ ἀπογεύσασθαι παντὸς τοῦ παρατυχόντος ἀναμφιλόγως ἀφειδέστατον. Καί τινες καλοῦνται λεπρώδεις αὐτῶν, σπάσασαι τὸ ὄνομα ἐκ τῶν χωρίων, ἅπερ οὖν πέτρας ἔχει λεπτάς τε καὶ ἀραιάς, καὶ φυκία μέσα τούτων δασέα, καί που καὶ ὑποκάθηται πηλὸς ἢ ψάμμος. Φάγοι δ' ἂν τρίγλη καὶ ἀνθρώπου νεκροῦ καὶ ἰχθύος· φιληδοῦσι δὲ μᾶλλον τοῖς μεμιασμένοις καὶ κακόσμοις.

XLII. Accipitres venationem adiuvantes.

Θηρᾶσαι καὶ μάλα γε ἱκανοί, καὶ οὐδέν τι μεῖον τῶν αἰετῶν, ἱέρακές εἰσιν, ἡμερώτατοι δὲ ὀρνίθων πεφύκασι καὶ φιλανθρωπότατοι, τὸ μέγεθος αἰετῶν οὐκ ὄντες ὀλιγώτεροι. Ἀκούω δὲ ὅτι καὶ ἐν τῇ Θρᾴκῃ καὶ ἀνθρώποις εἰσὶ σύνθηροι ἐν ταῖς ἑλείοις ἄγραις· καὶ ὁ τρόπος· οἱ μὲν ἄνθρωποι τὰ δίκτυα ἁπλώσαντες ἡσυχάζουσιν, οἱ δὲ ἱέρακες ὑπερπετόμενοι καὶ φοβοῦσι τοὺς ὄρνις καὶ συνωθοῦσιν εἰς τὰς τῶν δικτύων περιβολάς. Τῶν οὖν ᾑρημένων οἱ Θρᾷκες μέρος ἀποκρίνουσι καὶ ἐκείνοις, καὶ ἔχουσιν αὐτοὺς πιστούς· μὴ δράσαντες δὲ τοῦτο ἑαυτοὺς τῶν συμμάχων ἐστέρησαν. Μάχεται δὲ ὁ τέλειος ἱέραξ καὶ πρὸς ἀλώπεκα, καὶ πρὸς αἰετόν, καὶ γυπὶ μάχεται πολλάκις.

abstinentia praestantes.

Καρδίαν δὲ οὐκ ἂν φάγοι ποτὲ ἱέραξ, τελεστικὸν δήπου δρῶν καὶ μυστικὸν ἐκεῖνος τοῦτο. Νεκρὸν δὲ ἄνθρωπον ἱέραξ ἰδών, ὡς λόγος, πάντως ἐπιβάλ-

3 F. ἐπαποθανεῖν.

λει γῆς τῷ ἀτάφῳ (καὶ τοῦτο μὲν αὐτῷ οὐ κελεύει Σόλων, ὡς Ἀθηναίους ἐπαίδευσε δρᾶν), οὐδὲ σώματος ἅψεται. Μένει ἄγευστος καὶ ποτοῦ, ἐὰν εἰς αὔλακα ἐποχετεύῃ εἷς ἄνθρωπος· πεπίστευκε γὰρ αὐτὸν πονούμενον ζημιοῦν, ὑφαιρούμενος ἐκ τῆς ἐκείνου χρείας ὕδωρ· εἰ δὲ πλείους ἐπάρδοιεν, ἀφθονίαν τοῦ ῥεύματος ὁρῶν, ὡς φιλοτησίας τινὸς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνει, καὶ πίνει ἡδέως.

Ἔστι φῦλον ἱεράκων, καὶ καλεῖται κεγχρηΐς, καὶ ποτοῦ δέεται οὐδέν· ὀρείτης δὲ γένος ἄλλο αὐτῶν· καὶ ἕκαστός ἐστι δεινῶς φιλόθηλυς, καὶ ἕπεται κατὰ τοὺς δυσέρωτας, οὐδὲ ἀπολείπεται. Εἰ δὲ ἡ γυνὴ ἀπέλθοι που παραλαθοῦσα, ὁ δὲ ὑπεραλγεῖ, καὶ βοᾷ, καὶ ἔοικε λυπουμένῳ ἐρωτικῶς εὖ μάλα. Καμόντες δὲ τὴν ὄψιν ἱέρακες, εὐθὺ τῶν αἱμασιῶν ἴασιν, καὶ τὴν ἀγρίαν θριδακίνην ἀνασπῶσι, καὶ τὸν ὀπὸν αὐτῆς πικρὸν ὄντα καὶ δριμὺν ὑπὲρ τῶν ὀφθαλμῶν αἰωροῦσι τῶν σφετέρων, καὶ λειβόμενον δέχονται, καὶ τοῦτο αὐτοῖς ὑγίειαν ἐργάζεται. Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς ἰατρικοὺς χρῆσθαι καὶ τῷδε τῷ φαρμάκῳ ἐς τὴν χρείαν τῶν καμνόντων τὴν αὐγήν, καὶ ἐκ τῶν ὀρνίθων ἡ ἴασις κέκληται· καὶ οὐκ ἀρνοῦνται μαθηταὶ ἀκούοντες ὀρνίθων οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ὁμολογοῦσιν. Λέγεται δὲ καὶ θεοσύλην ἐν Δελφοῖς ἐλέγξαι ποτὲ ἱέραξ, ἐμπίπτων τε αὐτῷ καὶ παίων τὴν κεφαλήν. Πιστεύονται δὲ εἶναι ἱέρακες καὶ νόθοι, ἀνακριθέντες πρὸς τὰς τῶν αἰετῶν φυλάς. Ἦρος δὲ ἀρχομένου οἱ ἐν Αἰγύπτῳ τῶν ἁπάντων δύο προαιροῦνται, καὶ ἀποστέλλουσι κατασκεψομένους νήσους τινὰς ἐρήμους, ὅσαιπερ οὖν τῆς Λιβύης πρόκεινται· εἶτα ὑποστρέφουσιν οὗτοι, καὶ ἡγοῦνται τῆς πτήσεως τοῖς ἄλλοις. Οἱ δὲ ἑκόντες ἑορτὴν ὑπὲρ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐν τῇ Λιβύῃ παρέχουσι· σίνονται γὰρ οὐδέν. Παρελθόντες δὲ ἐς τὰς νήσους, ἃς οἱ πρῶτοι θεασάμενοι τῶν ἄλλων ἐπιτηδειοτέρας σφίσιν ἔκριναν, ἐνταῦθα κατὰ πολλὴν τὴν γαλήνην τε καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀποτίκτουσι, καὶ ἐκγλύ-

XLIII. Accipitrum amor conjugalis.

Medicina.

Migrationes.

---

16 F. αἰονοῦσι s. αἰονῶσι. 28 F. ἥκοντες — ἐπιδημίας τοῖς.

φουσι, καὶ θηρῶνται στρουθοὺς καὶ πελειάδας, καὶ τοὺς νεοττοὺς ἐν ἀφθόνοις ἐκτρέφουσιν· εἶτα ἤδη παγέντας καὶ ἐκπετησίμους γεγενημένους παραλαβόντες ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπάγουσιν, ὥςπερ οὖν ἐς τὰ οἰκεῖα πατρῷα, τὰς ἐν τοῖς συντρόφοις χωρίοις διατριβάς.

XLIV. Julides pisces.

Αἱ ἰουλίδες ἰχθῦς εἰσι πέτραις ἔντροφοι, καὶ ἔχουσιν ἰοῦ τὸ στόμα ἔμπλεον, καὶ ὅτου ἂν ἰχθύος ἀπογεύσωνται, ἄβρωτον ἀπέφηναν αὐτόν. Ἤδη δὲ καὶ οἱ ἁλιεῖς ἡμιβρώτῳ καρίδι περιτυχόντες, καὶ ἑαυτῶν ὑπὸ πενίας ἀξιώσαντες τὸ θήραμα ἄπρατον ὄν, εἰ ἀπογεύσαιντο αὐτοῦ, κλονοῦνται τὴν γαστέρα καὶ στρέφονται. Λυποῦσι δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑδροθηρίαις ὑποδυομένους τε καὶ νηχομένους, πολλαὶ καὶ δηκτικαὶ προςπίπτουσαι, ὡς αὐτόχρημα ἐπὶ τῆς γῆς αἱ μυῖαι· καὶ δεῖ σοβεῖν αὐτὰς ἢ κολάζεσθαι ἐσθιόμενον· σοβοῦντι δὲ ἐκ τῆς ἀσχολίας ἀπόλωλε τὸ ἔργον.

XLV. Lepus marinus.

Λαγὼς δὲ θαλάττιος βρωθεὶς καὶ θάνατον ἤνεγκε πολλάκις, πάντως δὲ τὴν γαστέρα ὠδύνησεν. Τίκτεται γὰρ ἐν πηλῷ, καὶ οὐκ ὀλιγάκις δὲ ταῖς ἀφύαις συναλίσκεται· εἴη δ' ἂν κατὰ τὸν κοχλίαν τὸν γυμνὸν τὸ εἶδος.

XLVI. Vultures carnis humanae appetentes.

Γὺψ νεκρῷ πολέμιος· ἐσθίει γοῦν ἐμπεσὼν ὡς ἐχθρὸν καὶ φυλάσσει τεθνηξόμενον. Καὶ μέντοι καὶ ταῖς ἐκδήμοις στρατιαῖς ἕπονται γῦπες, καὶ μάλα μαντικῶς ὅτι γε εἰς πόλεμον χωροῦσιν εἰδότες, καὶ ὅτι μάχη πᾶσα ἐργάζεται νεκρούς, καὶ τοῦτο ἐγνωκότες. (feminae omnes.) Γῦπα δὲ ἄῤῥενα οὔ φασι γενέσθαι ποτέ, ἀλλὰ θηλείας ἁπάσας· ὅπερ ἐπιστάμενα τὰ ζῷα, καὶ ἐρημίαν τέκνων δεδιότα, εἰς ἐπιγονὴν τέκνων τοιαῦτα δρᾷ· ἀντίπρωροι τῷ νότῳ πέτονται· εἰ δὲ μὴ ᾖ νότος, τῷ εὔρῳ κεχήνασι, καὶ τὸ πνεῦμα εἰςρέον πληροῖ αὐτάς, καὶ κύουσι τριῶν ἐτῶν. Λέγουσι δὲ νεοττιὰν μὴ ὑποπλέκειν γῦπα. Τοὺς δὲ αἰγυπιούς, ἐν μεθορίῳ γυπῶν ὄντας καὶ αἰετῶν, εἶναι καὶ ἄῤῥενας, καὶ τὴν χρόαν πεφυκέναι μέλανας· καὶ τούτων μὲν ἀκούω καὶ νεοττιὰς δείκνυσθαι. Γῦπας δὲ

27 μὴ εἴη. Schn.

μὴ ᾠὰ τίκτειν πέπυσμαι, νεοττοὺς δὲ ὠδίνειν· καὶ ὡς ἀπὸ γενεᾶς κατάπτεροί εἰσι, καὶ τοῦτο ἤκουσα.

XLVII. Milvus.

Ἰκτῖνος εἰς ἁρπαγὴν ἀφειδέστατος· οἶδε, εἰ δέοι, τῶν μὲν ἐξ ἀγορᾶς ἐμποληθέντων κρεαδίων, ἐὰν γένωνται κρείττους, ἥρπασαν προςπεσόντες, τῶν δὲ ἐκ τῆς τοῦ Διὸς ἱερουργίας οὐκ ἂν προσάψαιντο. Ἡ δὲ ὄρειος ἅρπη τῶν ὀρνίθων προςπεσοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφαρπάζει.

XLVIII. Corvi Aegyptii.

Κόρακες Αἰγύπτιοι, ὅσοι τῷ Νείλῳ προςδιαιροῦνται, τῶν πλεόντων τὰ πρῶτα ἐοίκασιν ἱκέται εἶναι, λαβεῖν τι αἰτοῦντες, καὶ λαβόντες μέν, ἡσυχάζουσιν, ἀτυχήσαντες δὲ ὧν ᾔτουν, συμπέτονται, καὶ ἑαυτοὺς καθίσαντες ἐπὶ τὸ κέρας τῆς νεὼς τῶν σχοίνων ἐσθίουσί τε καὶ διατέμνουσι τὰ ἅμματα. Λίβυες δὲ κόρακες, ὅταν οἱ ἄνθρωποι φόβῳ δίψους ὑδρευσάμενοι πληρώσωσι τὰ ἀγγεῖα ὕδατος, καὶ κατὰ τῶν στεγῶν θέντες ἐάσωσι τῷ ἀέρι τὸ ὕδωρ φυλάττειν ἄσηπτον, ἐνταῦθα εἰς ὅσον μὲν αὐτοῖς τὰ ῥάμφη κάτεισιν ἐγκύπτοντες, χρῶνται τῷ ποτῷ· ὅταν δὲ ὑπολήξῃ, ψήφους κομίζουσι καὶ τῷ στόματι καὶ τοῖς ὄνυξι, καὶ ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν κέραμον· καὶ αἱ μὲν ἐκ τοῦ βάρους ὠθοῦνται, καὶ ὑφιζάνουσι, τό γε μὴν ὕδωρ θλιβόμενον ἀναπλεῖ· καὶ πίνουσιν εὖ μάλα εὐμηχάνως οἱ κόρακες, εἰδότες φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ δύο σώματα μίαν χώραν μὴ δέχεσθαι.

Corvi Libyci sollertia.

XLIX. Corvi.

Λέγει ὁ Ἀριστοτέλης εἰδέναι τοὺς κόρακας διαφορὰν γῆς εὐδαίμονός τε καὶ λυπρᾶς, καὶ ἐν μὲν τῇ παμφόρῳ τε καὶ πολυφόρῳ κατά τε ἀγέλας καὶ πλήθη φέρεσθαι, ἐν δὲ τῇ ἀγόνῳ καὶ στερίφῃ κατὰ δύο. Τούς γε μὴν νεοττοὺς τοὺς ἐκτραφέντας διώκουσι, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἕκαστος καλιᾶς φυγάδας ἀποφαίνουσιν, ὑπὲρ ὅτου τροφὴν μαστεύουσι, καὶ τοὺς γειναμένους σφᾶς μὴ ἐκτρέφουσιν.

L. Pisces venenati.

Ὑπονύξαντες ἰὸν ἀφιᾶσιν ἰχθύων κωβιὸς καὶ δράκων καὶ χελιδών, οὐ μὴν εἰς θάνατον, ἡ τρυγὼν δὲ ἀποκτείνει

---

15 τεγῶν. b. a. r.

παραχρῆμα τῷ κέντρῳ. Καὶ λέγει γε Λεωνίδης ὁ Βυζάντιος, ἰχθύων φύσεώς τε καὶ κρίσεως ἄπειρον ἄνθρωπον ἁρπάσαντα ἐκ τοῦ δικτύου τρυγόνα — ᾤετο δὲ ἄρα ὁ δυστυχὴς ψῆτταν εἶναι — φέροντα ὡς εἶχεν ἐπικόλπιον ἐμβαλεῖν καὶ βαδίζειν, ἵνα λάθῃ, ὥς τι ἀγαθὸν εὑρόντα, καὶ εἰς ἐμπολὴν κερδαλέον ἑαυτῷ ἔχειν ἅρπαγμα· ἡ δὲ ἄρα ἤλγησε πιεζομένη, καὶ παίει τῷ κέντρῳ διείρασα, καὶ ἐξέχεε τοῦ δυστυχοῦς κλέπτου τὰ σπλάγχνα· καὶ ἔκειτο παρὰ τῇ τρυγόνι νεκρὸς ὁ φώρ, ἐναργὴς ἔλεγχος ὧν οὐκ εἰδὼς ἔδρασεν.

LI. Corvi audacia.

Ὁ κόραξ, οὐκ ἂν αὐτὸν εἰς τόλμαν ἀθυμότερον εἴποις τῶν αἰετῶν. Ὁμόσε γὰρ καὶ αὐτὸς τοῖς ζῴοις χωρεῖ, οὐ μέντοι τοῖς βραχυτάτοις, ἀλλ' ὄνῳ τε καὶ ταύρῳ· κάθηται γὰρ κατὰ τῶν τενόντων, καὶ κόπτει αὐτούς, πολλῶν δὲ καὶ ὀφθαλμοὺς ἐξέκοψεν ὁ κόραξ. Μάχεται δὲ καὶ ὄρνιθι ἰσχυρῷ, τῷ καλουμένῳ αἰσάλωνι· καὶ ὅταν θεάσηται ἀλώπεκι μαχόμενον τιμωρεῖται· πρὸς γὰρ ἐκείνην ἔχει τινὰ φιλίαν. [Corvi voces] Ἦν δὲ ἄρα ὀρνίθων πολυκλαγγότατός τε καὶ πολυφωνότατος· μαθὼν γὰρ καὶ ἀνθρωπίνην προΐησι φωνήν. Φθέγμα δὲ αὐτοῦ παίζοντος μὲν ἄλλο, σπουδάζοντος δὲ ἕτερον· εἰ δὲ ὑποκρίνοιτο τὰ ἐκ τῶν θεῶν, ἱερὸν ἐνταῦθα καὶ μαντικὸν φθέγγεται. [et morbus.] Ἴσασι δὲ διὰ τοῦ θέρους ἐνοχλούμενοι ῥύσιν γαστρός, καὶ διὰ ταῦτα ἑαυτοὺς ὑγρᾶς τροφῆς ἀγεύστους φυλάττουσιν.

LII. Animantium partus diversi.

Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης τῶν ζῴων τὰ μὲν ζῳοτόκα εἶναι, τὰ δὲ ᾠὰ τίκτειν, τὰ δὲ σκώληκας· καὶ ζῷα μὲν ἀνθρώπους γεννᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τριχῶν ἐστιν ἐπήβολα, καὶ τὰ κητώδη τῶν ἐνύδρων· τούτων δὲ τὰ μὲν αὐλόν, βράγχια δὲ οὐκ ἔχειν, οἷον δελφῖνα καὶ φάλαιναν.

LIII. Boves sine cornibus.

Μυσοῖς ἄγουσιν ἄχθη βόες, καὶ κεράτων ἄμοιροί εἰσιν. Λέγονται δὲ τὴν ἀγέλην ἄκερων ὁρᾶν οὐκέτι διὰ κρύος, ἀλλὰ τῶν βοῶν τῶνδε ἰδία φύσις, καὶ τὸ μαρτύριον παρὰ πόδας· γίνονται γὰρ καὶ κεράτων ἐν Σκύθαις οὐκ ἀγέραστοι βόες. Ἐγὼ δὲ ἀκούω λέγοντός τινος ἐν συγγραφῇ, καὶ μελίττας

Σκυθίδας εἶναι, ἐπαΐειν τε τοῦ κρύους οὐδέν· καὶ μέντοι καὶ πιπράσκειν εἰς Μυσοὺς κομίζοντας Σκύθας οὐκ ὀθνεῖον σφίσιν, ἀλλὰ αὐθιγενὲς μέλι καὶ κηρία ἐπιχώρια. Εἰ δὲ ἐναντία Ἡροδότῳ λέγω, μή μοι [τις] ἀχθέσθω· ὁ γὰρ τοιαῦτα εἰπών, ἱστορίαν ἀποδείκνυσθαι, ἀλλ' οὐκ ἀκοὴν ᾄδειν ἔφατο ἡμῖν ἀβασάνιστον.

LIV. *Scarus ruminans.*

Τῶν θαλαττίων πυνθάνομαι μόνον τὸν σκάρον τὴν τροφὴν ἀναπλέουσαν ἐπεσθίειν, ὥσπερ οὖν καὶ τὰ βληχητά, ἃ δὴ καὶ μαρυκᾶσθαι λέγουσιν.

LV. *Galeus catulos in os recipiens.*

Ὁ γαλεὸς ὠδίνει διὰ τοῦ στόματος ἐν τῇ θαλάττῃ, πάλιν τε εἰσδέχεται τὰ βρέφη, κἀνεμεῖ ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς ζῶντα καὶ ἀπαθῆ.

LVI. *Muris iecur.*

Μυὸς ἧπαρ, καὶ μάλα ἐκπληκτικῶς τε καὶ παραδόξως τῆς μὲν σελήνης αὐξανομένης λοβὸν ἑαυτῷ τινα ἐπιτίκτει ὁσημέραι μέχρι διχομήνου· εἶτα αὖ πάλιν ὑπολήγει μειουμένου τοῦ μηνὸς τὸν ἴσον λοβὸν ὑπαφανίζον, ἔστ' ἂν εἰς ἓν σῶμα κατολισθῇ ἀνείδεον. *Mures post grandinem.* Ἀκούω δὲ ἐν τῇ Θηβαΐδι χαλάζης πεσούσης ἐπὶ τῆς γῆς ὁρᾶσθαι μῦς, ὧν τὸ μὲν πηλός ἐστιν ἔτι, τὸ δὲ σὰρξ ἤδη. *ranae post pluviam visae dimidiae.* Ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Νέας πόλεως ἐλαύνων εἰς Δικαιαρχίαν ὕσθην βατράχοις, καὶ τὸ μὲν μέρος αὐτῶν τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ εἷρπεν, καὶ δύο πόδες ἦγον αὐτό, τὸ δὲ ἐπεσύρετο ἔτι ἄπλαστον, καὶ ἐῴκει ἔκ τινος ἰλύος ὑγρᾶς συνεστῶτι.

LVII. *Boum utilitas.*

Τὸ τῶν βοῶν [ἄρα] πάγχρηστον ἦν γένος, καὶ ἀνθρώποις ζῷον λυσιτελέστατον, καὶ εἰς γεωργίας κοινωνίαν, καὶ εἰς ἀγωγὴν φόρτου διαφόρου, καὶ γάλακτος ἐμπλῆσαι βοῦς ἀγαθός ἐστι, καὶ βωμοὺς κοσμεῖ, καὶ ἀγάλλει πανηγύρεις, καὶ πανθοινίαν παρέχει. Καὶ ἀποθανὼν δὲ βοῦς γενναῖόν τι χρῆμα καὶ ἀξιέπαινον· *Apes e bobus ortae.* μέλιτται γοῦν ἐκ τῶν ἐκείνου λειψάνων ἐκφύονται, ζῷον φιλεργότατον, καὶ τῶν καρπῶν τὸν ἄριστόν τε καὶ γλύκιστον ἐν ἀνθρώποις παρασκευάζει, τὸ μέλι.

---

4 λέγω om. M. m.
4 ὁ γὰρ ταῦτα εἰπών. Schn.
23 ὕλης pro ἰλύος b.

LIBER TERTIUS.

I. Leones Maurusii humani sermonis intelligentes.

Μαυρουσίῳ δὲ ἀνδρὶ ὁ λέων καὶ ὁδοῦ κοινωνεῖ καὶ πίνει τῆς αὐτῆς πηγῆς ὕδωρ. Ἀκούω δὲ ὅτι καὶ εἰς τὰς οἰκίας τῶν Μαυρουσίων οἱ λέοντες φοιτῶσιν, ὅταν αὐτοῖς ἀπαντήσῃ ἀθηρία, καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἰσχυρὸς περιλάβῃ· καὶ ἐὰν μὲν παρῇ ἀνήρ, ἀνείργει τὸν λέοντα καὶ ἀναστέλλει, διώκων ἀνὰ κράτος· ἐὰν δὲ ὁ μὲν ἀπῇ, μόνη δὲ ἡ γυνὴ καταλειφθῇ, λόγοις αὐτὸν ἐντρεπτικοῖς ἴσχει τοῦ πρόσω, καὶ ῥυθμίζει, σωφρονίζουσα ἑαυτοῦ κρατεῖν, καὶ μὴ φλεγμαίνειν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. Ἐπαΐει δὲ ἄρα λέων φωνῆς Μαυρουσίας, καὶ ὁ νοῦς τῆς ἐπιπλήξεως τῇ γυναικὶ [τῆς] πρὸς τὸ θηρίον τοιόςδε ἐστίν, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν· Σὺ δὲ οὐκ αἰδῇ λέων ὤν, ὁ τῶν ζῴων βασιλεύς, ἐπὶ τὴν ἐμὴν καλύβην ἰών, καὶ γυναικὸς δεόμενος ἵνα τραφῇς, καὶ δίκην ἀνθρώπου λελωβημένου τὸ σῶμα εἰς χεῖρας γυναικείας ἀποβλέπεις, ἵνα οἴκτῳ καὶ ἐλέῳ τύχῃς ὧν δέῃ; ὃν δέον εἰς ὀρείους ὁρμῆσαι διατριβὰς ἐπί τε ἐλάφους καὶ βουβαλίδας, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα λεόντων δεῖπνον ἔνδοξον· κυνιδίου δὲ ἀθλίου φύσει προςεοικὼς ἀγαπᾷς παρατραφῆναι. Καὶ ἡ μὲν ἐπᾴδει τοιαῦτα· ὁ δέ, ὥςπερ οὖν πληγεὶς τὴν ψυχήν, καὶ ὑποπλησθεὶς αἰδοῦς, ἡσυχῇ καὶ κάτω βλέπων ἀπαλλάττεται, ἡττηθεὶς τῶν δικαίων. Εἰ δὲ ἵπποι καὶ κύνες διὰ τὴν συντροφίαν ἀπειλούντων ἀνθρώπων συνιᾶσι καὶ καταπτήσσουσι, καὶ Μαυρουσίους οὐκ ἂν θαυμάσαιμι λεόντων ὄντας συντρόφους καὶ ὁμοτρόφους αὐτοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν ἐκείνων ἀκούεσθαι. Τοῖς γάρ τοι βρέφεσι τοῖς ἑαυτῶν μαρτυροῦσιν ὅτι τοὺς σκύμνους τῶν λεόντων τῆς ἴσης

23 ὁμωρόφους. Bernard.

τε καὶ ὁμοίας διαίτης ἀξιοῦσι, καὶ κοίτης μιᾶς καὶ στέγης· καὶ ἐκ τούτων καὶ φωνῆς τῆς προειρημένης ἀκούειν τοὺς θῆρας, οὐδὲν οὔτε ἄπιστον οὔτε παράδοξον.

II. Equi et canes populorum, apud quos aluntur, mores referentes.

Ἵππου δὲ τῆς Λιβύσσης πέρι Λιβύων λεγόντων ἀκούω τοιαῦτα· ὤκιστοι μέν εἰσιν ἵππων, καμάτου δὲ δή τι αἴσθονται οὐδὲ ἕν· λεπτοὶ δὲ καὶ οὐκ εὔσαρκοι, ἐπιτήδειοί γε μὴν καὶ φέρειν ὀλιγωρίαν δεσπότου εἰσίν· οὔτε γοῦν αὐτοῖς κομιδὴν προςφέρουσιν οἱ δεσπόται, οὐ καταψῶντες καμόντας, οὐ καλινδήθραν ἐργασάμενοι, οὐχ ὁπλὰς ἐκκαθαίροντες, οὐ κόμας κτενίζοντες, οὐ χαίτας ὑποπλέκοντες, οὐ λούοντες καμόντας· ἀλλὰ ἅμα τε διήνυσαν τὸν προκείμενον δρόμον, καὶ ἀποβάντες νέμεσθαι ἰᾶσι. Καὶ λεπτοὶ μὲν καὶ αὐχμώδεις οἱ Λίβυες, ἐπὶ τοιούτων δὲ καὶ ἵππων ὀχοῦνται. Σοβαροὶ δὲ Μῆδοι καὶ ἁβροί, καὶ μέντοι καὶ οἱ ἐκείνων τοιοῦτοι ἵπποι· φαίης ἂν αὐτοὺς τρυφᾶν σὺν τοῖς δεσπόταις, καὶ τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ τῷ κάλλει· ἤδη δὲ καὶ τῇ χλιδῇ, καὶ τῇ θεραπείᾳ τῇ ἔξωθεν, καὶ τῇ θρύψει ἐοίκασιν αἰσθανομένοις μεγέθους τε τοῦ σφετέρου καὶ κάλλους, καὶ ὅτι χλιδῶσι τῷ κόσμῳ. Ταῦτά τοι καὶ περὶ τῶν κυνῶν ἔπεισι νοεῖν μοι. Κύων Κρῆσσα κούφη, καὶ ἁλτική, καὶ ὀρειβασίαις σύντροφος· καὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ Κρῆτες τοιούτους αὐτοὺς περιδεικνῦσι, καὶ ᾄδει ἡ φήμη. Θυμικώτατος δὲ κυνῶν Μολοσσός, ἐπεὶ θυμωδέστατοι καὶ οἱ ἄνδρες. Ἀνὴρ δὲ Καρμάνιος καὶ κύων ἀμφότερα ἀγριώτατα καὶ μειλιχθῆναι ἄτεγκτα φύσιν.

III. India non alit sues; ovium Indicarum caudae.

Ἴδια δὲ ἄρα φύσεως ζῴων καὶ ταῦτα ἦν· ὗν οὔτε ἄγριον οὔτε ἥμερον ἐν Ἰνδοῖς γενέσθαι λέγει Κτησίας, πρόβατα δὲ τὰ ἐκείνων οὐρὰς πήχεως ἔχειν τὸ πλάτος πού φησιν.

IV. Formicae auri custodes.

Οἱ μύρμηκες οἱ Ἰνδοὶ τὸν χρυσὸν φυλάττοντες, οὐκ ἂν διέλθοιεν τὸν καλούμενον Καμπύλινον ποταμόν. Ἰσσηδόνες

---

12 ἀφιᾶσι. Schn.
27 γίνεσθαι. Schn.
30 F. οἱ Ἰνδοὶ οἱ τὸν χρ.
31 εἰς σιδῶνας. M. εἰς σιδῶναι. m.

δὲ τούτοις συνοικοῦντές γε τοῖς μύρμηξι καλοῦνταί τε καί εἰσιν.

V. Origani vis contra venenum.

Φαγοῦσα ὄφεως χελώνη καὶ ἐπιτραγοῦσα ὀριγάνου ἐξάντης γίνεται τοῦ κακοῦ, ὃ πάντως αὐτὴν ἐκ τῆς τροφῆς ἀνελεῖν ἔμελλεν.

Columbae castitas.

Περιστερὰν δὲ ὀρνίθων σωφρονεστάτην καὶ κεκολασμένην εἰς ἀφροδίτην μάλιστα ἀκούω λεγόντων· οὐ γάρ ποτε ἀλλήλων διασπῶνται, οὔτε ἡ θήλεια, ἐὰν μὴ ἀφαιρεθῇ τύχῃ τινὶ τοῦ συννόμου, οὔτε ὁ ἄῤῥην, ἢν μὴ χῆρος γένηται.

Perdicum libido.

Πέρδικες δὲ ἀκράτορές εἰσιν ἀφροδίτης, οὐκοῦν τὰ ᾠὰ τὰ γεννώμενα ἀφανίζουσιν, ἵνα μὴ ἄγωσιν αἱ θήλειαι παιδοτροφοῦσαι τῆς πρὸς αὐτοὺς ὁμιλίας ἀσχολίαν.

VI. Luporum in fluminis transitu sollertia.

Λύκοι ποταμὸν διανέοντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ πρὸς βίαν ἐκ τῆς τοῦ ῥεύματος ἐμβολῆς ἀνατρέπεσθαι, ἕρμα ἴδιον αὐτοῖς ἡ φύσις συμπλάσασα, ἐδιδάξατο σωτηρίαν ἐξ ἀπόρων καὶ μάλα εὔπορον· τὰς οὐρὰς τὰς ἀλλήλων δακόντες, εἶτα ἀντιπίπτουσι τῷ ῥεύματι, καὶ ἀλύπως γε διενήξαντο καὶ ἀσφαλῶς.

VII. Peculiaria quaedam de animalibus nonnullis.

Ὄνοις θηλείαις βρώμησιν ἡ φύσις οὐκ ἔνειμε, φασί. Κύνας δὲ ἀφώνους ἀποφαίνειν τὰς ὑαίνας, ὅταν αὐταῖς τὴν σκιὰν ἐπιβάλῃ, ἡ αὐτὴ παρέσχεν. Εὐωδία δὲ καὶ μύρον γυψὶν αἴτια θανάτου. Κύκνων δὲ κώνειον ὄλεθρος. Κάμηλον δὲ ὡς δέδοικεν ἵππος ἔγνω Κῦρός τε καὶ Κροῖσος, ὥς φασιν.

VIII. Equarum erga pullos orbos misericordia.

Τὰ βρέφη τὰ τῶν ἵππων ὅταν αἱ μητέρες καταλίπωσι πρὸ τῆς ἐκείνων ἐκθρέψεως οἷον ὀρφανά, ἐκτρέφουσι μετὰ τῶν οἰκείων παιδίων οἰκτείρουσαι αἱ ἄλλαι αὐτά.

IX. Fidum cornicum conjugium.

Κορῶναι ἀλλήλων εἰσὶ πιστόταται, καὶ ὅταν εἰς κοινωνίαν συνέλθωσι, πάνυ σφόδρα ἀγαπῶσι σφᾶς· καὶ οὐκ ἂν ἴδοι τις μιγνύμενα ταῦτα τὰ ζῷα ἀνέδην καὶ ὡς ἔτυχεν.

---

16 F. ἐνδακόντες. 20 τῇ ὑαίνῃ. Schn.

Λέγουσι δὲ οἱ τὰ ὑπὲρ τούτων ἀκριβοῦντες, ὅτι κἂν ἀποθάνῃ τὸ ἕτερον, τὸ λοιπὸν χηρεύει. Ἀκούω δὲ τοὺς πάλαι καὶ ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον τὴν κορώνην καλεῖν, σύνθημα ὁμονοίας τοῦτο τοῖς συνιοῦσιν ἐπὶ τῇ παιδοποιΐᾳ διδόντας. Οἵ τε ἕδρας ὀρνίθων καὶ πτήσεις παραφυλάττοντες, οὐκ εὐσύμβολον εἰς μαντείαν ὀττεύουσιν εἶναί φασιν ὑπακοῦσαι κορώνῃ μίᾳ. Ἐπεὶ δὲ ἡ γλαῦξ ἐστιν αὐτῇ πολέμιον, καὶ νύκτωρ ἐπιβουλεύει τοῖς ᾠοῖς τῆς κορώνης, ἡ δὲ μεθ' ἡμέραν ἐκείνῃ ταὐτὸ δρᾷ τοῦτο, εἰδυῖα ἔχειν τὴν ὄψιν τηνικαῦτα τὴν γλαῦκα ἀσθενῆ.

Cornicis et noctuae inimicitiae.

X. Erinacei prudentia.

Ἐχῖνον τὸν χερσαῖον οὐκ ἄσοφον οὐδ' ἀμαθῆ ταμιείας τῆς ἐς τὴν χρείαν ἡ φύσις ἐποίησεν. Ἐπεὶ γὰρ δεῖται τροφῆς διετησίου, τὰ δὲ ὡραῖα οὐ πᾶσα ὥρα δίδωσιν, ἑαυτὸν ἐν ταῖς τρασιαῖς κυλίειν φασί, καὶ τῶν ἰσχάδων τὰς περιπαρείσας, αἳ πολλαὶ πήγνυνται ταῖς ἀκάνθαις, ἡσυχῇ κομίζει, καὶ ἀποθησαυρίσας φυλάττει, καὶ ἔχει λαβεῖν ἐκ τοῦ φωλεοῦ, ὅτε πορίσαι οὐχ οἷόν τε ἔξωθέν ἐστιν.

XI. Crocodili et trochili concordia.

Ἤδη μὲν καὶ τῶν ζῴων τὰ ἀγριώτατα πρὸς τὰ ὀνῆσαι δυνάμενα εἰρηναῖα καὶ ἔνσπονδά ἐστι, τῆς συμφυοῦς κακίας εἰς τὴν χρείαν παραλυθέντα. Ὁ γοῦν κροκόδειλος νήχεταί τε ἅμα καὶ κέχηνεν· ἐμπίπτουσιν οὖν αἱ βδέλλαι ἐς αὐτὸν καὶ λυποῦσιν· ὅπερ εἰδὼς ἰατροῦ δεῖται τοῦ τροχίλου. Πλήρης γὰρ αὐτῶν γενόμενος, ἐπὶ τὴν ὄχθην προελθὼν κατὰ τῆς ἀκτῖνος κέχηνεν. Ὁ τοίνυν τροχίλος ἐμβαλὼν τὸ ῥάμφος ἐξάγει τὰς προειρημένας· καρτερεῖ δὲ ὠφελούμενος ὁ κροκόδειλος καὶ ἀτρεμεῖ· καὶ ὁ μὲν ἔχει δεῖπνον τὰς βδέλλας, ὁ δὲ ὀνίναται, καὶ τὸ μηδὲν ἀδικῆσαι τὸν τροχίλον λογίζεταί οἱ μισθόν.

XII. De monedulis.

Κολοιοὺς δὲ εὐεργέτας νομίζουσι καὶ Θετταλοὶ καὶ Ἰλλυριοὶ καὶ Λήμνιοι, καὶ δημοσίας γε αὐτοῖς τροφὰς ἐψηφίσαντο αἵδε αἱ πόλεις, ἐπεὶ τῶν ἀκρίδων, αἳ ἐλυμαίνοντο τοὺς καρποὺς τοῖς προειρημένοις, τὰ ᾠὰ ἀφανίζουσί τε οἱ

6 ὀπτεύουσιν. a. b. c.

κολοιοί, καὶ διαφθείρουσι τὴν ἐπιγονὴν αὐτοῖς· μειοῦται δὴ κατὰ πολὺ τὰ τῶν ἀκρίδων νέφη, καὶ τοῖς προειρημένοις μένει τὰ ὡραῖα ἀσινῆ.

XIII. Gruum peregrinatio.

Αἱ γέρανοι γίνονται μὲν ἐν Θρᾴκῃ· ἡ δὲ χειμεριώτατον χωρίων ἐστὶ καὶ κρυμωδέστατον ὧν ἀκούω· οὐκοῦν φιλοῦσι τὴν χώραν ἐν ᾗ γεγόνασιν, φιλοῦσι δὲ καὶ ἑαυτάς, καὶ νέμουσι τὸ μέν τι τοῖς ἤθεσι τοῖς πατρῴοις, τὸ δέ τι τῇ σφῶν αὐτῶν σωτηρίᾳ. Τοῦ μὲν γὰρ θέρους κατὰ χώραν μένουσι, φθινοπώρου δὲ ἤδη μεσοῦντος εἰς Αἴγυπτόν τε καὶ Λιβύην ἀπαίρουσι, καὶ Αἰθιοπίαν. Ὥςπερ γὰρ οὖν γῆς περίοδον εἰδυῖαι, καὶ φύσεις ἀέρων καὶ ὡρῶν διαφοράς, στέλλονται αἱ πᾶσαι, καὶ χειμῶνα ἠρινὸν διαγαγοῦσαι, πάλιν ὅταν ὑπεύδια ἄρξηται, καὶ εἰρηναῖα τὰ τοῦ ἀέρος, ὑποστρέφουσιν ὀπίσω. Ποιοῦνται δὲ ἡγεμόνας τῆς πτήσεως τὰς ἤδη τῆς ὁδοῦ πεπειραμένας· εἶεν δ' ἂν ὡς τὸ εἰκὸς αἱ πρεσβύτεραι· καὶ οὐραγεῖν δὲ τὰς τηλικαύτας ἀποκρίνουσι· μέσαι δὲ αὐτῶν αἱ νέαι τετάχαται. Φυλάξασαι δὲ ἄνεμον οὖρον καὶ φίλον σφίσι καὶ κατόπιν ῥέοντα, χρώμεναί οἱ πομπῷ, καὶ ἐπωθοῦντι ἐς τὸ πρόσω, εἶτα μέντοι τρίγωνον ὀξυγώνιον τὸ σχῆμα τῆς πτήσεως ἀποφήνασαι, ἵνα ἐμπίπτουσαι τῷ ἀέρι διακόπτωσιν αὐτόν, ῥᾷστα τῆς πορείας ἔχονται. Οὕτω μὲν δὴ θερίζουσί τε καὶ χειμάζουσι γέρανοι· σοφίαν δὲ ἥγηνται ἄνθρωποι θαυμαστὴν τοῦ Περσῶν βασιλέως εἰς ἐπιστήμην ἀέρων χρήσεως, Σοῦσα καὶ Ἐκβάτανα ᾄδοντες καὶ τὰς δεῦρο καὶ ἐκεῖσε τοῦ Πέρσου τεθρυλημένας μεταβάσεις. Ὅταν δὲ προςφερόμενον αἰετὸν αἱ γέρανοι θεάσωνται, γενόμεναι κύκλος, καὶ κολπωσάμεναι, μηνοειδὲς τὸ μέσον ἀποφήνασαι, ἀπειλοῦσιν ὡς ἀντιταξόμεναι· ὁ δὲ ἀναχωρεῖ καὶ κρούεται τὸ πτερόν. Ἀλλήλων δὲ τοῖς πυγαίοις ἐπερείδουσαι τὰ ῥάμφη, εἶτα μέντοι τρόπον τινὰ τὴν πτῆσιν συνδέουσι, καὶ τὸν κάματον σφίσιν εὐκάματον ἀποφαίνουσι, πεφεισμένως ἀναπαυόμεναι εἰς ἀλλήλας αἱ αὐταί. Ἐν δὲ γῇ μηκί-

---

2 πολλά. a. b. 27 κυκλόσε. Lobeck.

στη* σιγῆς ὅτι ἂν τύχωσιν, ἀναπαύονται νύκτωρ αἱ λοιπαὶ καὶ καθεύδουσιν, αἱ τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρες προφυλάττουσι τῶν λοιπῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κατακοιμίσαι τὴν φυλακὴν ἑστᾶσι μὲν ἀσκωλιάζουσαι, τῷ γε μὴν μετεώρῳ ποδὶ λίθον κατέχουσι τοῖς ὄνυξι μάλα ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς, ἵνα ἐάν ποτε λάθωσιν ἑαυτὰς εἰς ὕπνον ὑπολισθάνουσαι, πεσὼν καὶ ὑποκτυπήσας ὁ λίθος ἀποδαρθάνειν καταναγκάσῃ. Γέρανος δὲ λίθον ὅνπερ οὖν καταπίνει πετομένη ὑπὲρ τοῦ ἔχειν ἕρμα, χρυσοῦ βάσανός ἐστιν, ὅταν οἷον ὁρμισαμένη καὶ καταχθεῖσα ἔνθα ἥκει, εἶτα μέντοι ἀνεμέσῃ αὐτόν.

XIV. Grues venti indices.

Κυβερνήτης ἰδὼν ἐν πελάγει μέσῳ γεράνους ὑποστρεφούσας καὶ τὴν ἔμπαλιν πετομένας, συνεῖδεν ἐναντίου προσβολῇ πνεύματος ἐκείνας ἀποστῆναι τοῦ πρόσω· καὶ τῶν ὀρνέων, ὡς ἂν εἴποις, μαθητὴς γενόμενος παλίμπλους ἦλθε, καὶ τὴν ναῦν περιέσωσεν. Καὶ τοῦτο πρῶτον γενόμενον μάθημά τε ὁμοῦ καὶ παίδευμα τῶνδε ὀρνίθων τὸ κυβερνητικὸν καὶ τοῖς ἀνθρώποις παρεδόθη.

XV. De columbis.

Περιστεραὶ ἐν μὲν ταῖς πόλεσι τοῖς ἀνθρώποις συναγελάζονται, καί εἰσι πρᾳόταται, καὶ εἱλοῦνται παρὰ τοῖς ποσίν, ἐν δὲ τοῖς ἐρήμοις χωρίοις ἀποδιδράσκουσιν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὐχ ὑπομένουσι. Θαῤῥοῦσι μὲν γὰρ τοῖς πλήθεσιν, καὶ ὅτι μηδὲν πείσονται δυσχερὲς ἴσασι κάλλιστα· ὅπου δὲ ὀρνιθοθῆραι καὶ δίκτυα καὶ ἐπιβουλαὶ κατ' αὐτῶν, ἄτρεστα οἰκοῦσιν οὐκέτι· ἵνα εἴπω τὸ ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων λεχθὲν Εὐριπίδῃ.

XVI. Perdicis matris pullorum cura.

Ὅταν μέλλωσι πέρδικες πρὸς τῷ τίκτειν εἶναι, παρασκευάζουσιν ἑαυτοῖς ἔκ τινων καρφῶν τὴν καλουμένην ἅλω. Πλέγμα δέ ἐστι κοῖλον, καὶ ἐγκαθίσαι μάλα ἐπιτήδειον· καὶ κόνιν ἐγχέαντες, καὶ μαλακήν τινα οἱονεὶ κοίτην ἐργασάμενοι, καὶ ἐνδύντες, εἶτα ἐπηλυγάσαντες ἑαυτοὺς ἄνωθεν κάρφεσιν, ὑπὲρ τοῦ καὶ τοὺς ὄρνιθας λαθεῖν τοὺς ἁρπακτικούς,

1 F. Ἐν δὲ τῇ μηκίστῃ πτήσει γῆς ὅταν τύχωσιν.

καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς θηρευτάς, κατὰ πολλὴν τὴν εἰρήνην κατακλίνουσιν· εἶτα τὰ ᾠὰ οὐ πιστεύουσι τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ, ἀλλ' ἑτέρᾳ οἱονεὶ μετοικιζόμενοι, ἐκεῖνά τε ἐπάγονται· δεδοίκασι γὰρ ἐν ταὐτῷ διατρίβοντες, μήποτε ἄρα φωραθῶσι. Νεοττεύοντες δὲ ἐν χωρίοις ἑτέροις, ἀπαίροντές τε αὖ τοὺς νεοττοὺς ὄντας ἁπαλοὺς ὑποθάλπουσι, καὶ τοῖς ἑαυτῶν πτεροῖς ἀλεαίνουσιν, οἱονεὶ σπαργάνοις τοῖς πτίλοις περιαμπέχοντες· οὐ λούουσι δὲ αὐτούς, ἀλλὰ κονιῶντες ἐργάζονται φαιδροτέρους. Ἐὰν δὲ πέρδιξ ἴδῃ τινὰ προσιόντα καὶ ἐπιβουλεύοντα καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς βρέφεσιν, ἐνταῦθα αὐτὸς μὲν ἑαυτὸν πρὸ τῶν ποδῶν κυλίει τῶν τοῦ θηρατοῦ, καὶ ἐνδίδωσιν ἐλπίδα τοῦ δύνασθαι συλλαβεῖν εἱλούμενον· καὶ ὁ μὲν ἐπικύπτει εἰς τὴν ἄγραν, ὁ δὲ ἐξελίττει ἑαυτόν, καὶ διαδιδράσκει. καὶ γίνεται πρὸ ὁδοῦ· ὅπερ οὖν συννοήσας ὁ πέρδιξ, θαῤῥῶν ἤδη τῆς ἀσχολίας τῆς ματαίας ἀπαλλάττει τὸν ὀρνιθοθήραν ἀναπτάς, καὶ τοὺς νεοττοὺς καταλαβών, καὶ ἐάσας τὸν ἄνδρα κεχηνότα. Εἶτα ἐν ἀδείᾳ ἡ μήτηρ γενομένη, καὶ ἐν καλῷ στᾶσα, τὰ βρέφη καλεῖ· οἱ δὲ αὐτῇ προσπέτονται γνωρίσαντες τὸ φώνημα. Πέρδιξ δὲ ὠδῖνα ἀπολύειν μέλλων πειρᾶται λαθεῖν τὸν σύννομον, ἵνα μὴ τὰ ᾠὰ συντρίψῃ· λάγνος γὰρ ὢν οὐκ ἐᾷ τῇ παιδοτροφίᾳ σχολάζειν τὴν μητέρα. Οὕτω δέ ἐστιν ἀκόλαστον τὸ τῶν περδίκων γένος· [ὥσθ'] ὅταν αὐτοὺς ἀπολιποῦσαι εἶτα ἐπῳάζωσιν αἱ θήλειαι, οἱ δὲ ἐπίτηδες εἰς ὀργὴν [πρὸς] ἀλλήλους ἐξάπτουσι, καὶ παίουσί τε καὶ παίονται πικρότατα· καὶ ὅ γε ἡττηθεὶς ὀχεύεται ὡς ὄρνις, καὶ δρᾷ τοῦτο ἀνέδην, ἔστ' ἂν ὑφ' ἑτέρου καὶ αὐτὸς ἡττηθεὶς εἶτα ἐς τὰς ὁμοίας λαβὰς ἐμπέσῃ.

XVII. Animalium quorundam invidia.

Λέγει μὲν οὖν Εὐριπίδης δυσώνυμον ὄντα τὸν φθόνον· οὗτος δὲ ἄρα ἐνοικεῖ καὶ τῶν ζῴων ἔστιν οἷς. Ὁ γοῦν γαλεώτης, ὥς φησι Θεόφραστος, ὅταν ἀποδύσηται τὸ γῆρας, ἐπιστραφεὶς εἶτα μέντοι καταπιὼν ἀφανίζει αὐτό· δοκεῖ δὲ

13 F. κἀκεῖνα διαδιδράσκει.
22 εἰσιν. M. m.
26 F. post ἀνέδην addendum ὁ κρατήσας.

ἐπιλήψεων εἶναι τὸ γῆρας τὸ τοῦδε τοῦ ζῴου ἀντίπαλον. Οἶδε δὲ καὶ ἔλαφος τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων εἰς πολλὰ ἀγαθόν, καὶ μέντοι κατορύττει τε αὐτό, καὶ ἀποκρύπτει φθόνῳ τοῦ τοσοῦτόν τινα ἀπολαῦσαι. Ἴυγγας δὲ ἐρωτικὰς τῷ πώλῳ συντίκτουσα ἵππος οἶδεν· ταῦτά τοι καὶ ἅμα τῷ τεχθῆναι τὸ βρέφος ἥδε τὸ ἐπὶ τῷ μετώπῳ σαρκίον ἀπέτραγεν· ἱππόμανες ἄνθρωποι καλοῦσιν αὐτό. Καὶ οἱ γόητες τὰ τοιαῦτά φασιν ὁρμάς τινας ἑλκτικὰς εἰς μίξιν ἀκατάσχετον, καὶ οἶστρον ἀφροδίσιον παρέχειν καὶ ἐξάπτειν· οὔκουν τὴν ἵππον ἐθέλειν ἀνθρώπους μεταλαγχάνειν τοῦ γοητεύματος τοῦδε, ὥσπερ οὖν ἀγαθοῦ μεγίστου φθονοῦσαν. Οὐ γάρ;

XVIII. De Physalo rubri maris.

Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, κόλπῳ δὲ τῷ Ἀραβίῳ, ἰχθὺν Λεωνίδης ὁ Βυζάντιος γενέσθαι φησίν, κωβίου τοῦ τελείου μείονα οὐδὲ ἕν· ἔχειν δὲ οὐδὲ ὀφθαλμοὺς αὐτόν, οὔτε στόμα ἐν νόμῳ τῷ τῶν ἰχθύων· προςπέφυκε δέ οἱ βράγχια, καὶ σχῆμα κεφαλῆς, ὡς εἰκάσαι, οὐ μὴν ἐκμεμόρφωται εἶδος· κάτω δὲ ἄρα ὑπὸ τῇ γαστρὶ αὐτῷ ἐντέθλασται τύπος κολπώδης ἡσυχῇ, καὶ ἐκπέμπει σμαράγδου χρόαν· τοῦτον οὖν εἶναι καὶ ὀφθαλμόν οἵ φησι καὶ στόμα. Ὅςτις δὲ αὐτοῦ γεύσεται, σὺν τῷ κακῷ τῷ αὐτοῦ ἐθήρασεν αὐτόν. Καὶ τῆς διαφθορᾶς ὁ τρόπος· ὁ γευσάμενος ᾤδησεν, εἶτα ἡ γαστὴρ κατέῤῥαξεν, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπόλωλεν. Δίδωσι δὲ καὶ αὐτὸς ἁλοὺς δίκας· πρῶτον μὲν ἔξω τοῦ κύματος γενόμενος οἰδαίνει, καὶ εἴ τις αὐτοῦ ψαύσοι, ὁ δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον πίμπραται· καὶ εἴ τις ἐπιμείνειε ψαλάττων, γίνεται πᾶς ὑπὸ σήψεως διαυγέστατος, ὡς ὑδεριῶν· εἶτα τελευτῶν διεῤῥάγη. Εἰ δὲ αὐτὸν ἐθέλοι τις ἔτι ζῶντα εἰς τὴν θάλατταν μεθεῖναι, ὁ δὲ ἐπινήχεται δίκην κύστεως ἀρθείσης πνεύματι. Καί φησιν, ὅτι ἐκ τοῦ πάθους φύσαλον ἐκάλουν αὐτόν.

XIX. Phocae invidia.

Φώκη δέ, ὡς ἀκούω, τὴν πυτίαν τὴν ἑαυτῆς ἐκροφεῖ, ἵνα μὴ τοῖς ἐπιλήπτοισιν ᾖ ἰᾶσθαι. Βάσκανον δὲ τὸ ζῷον ἡ φώκη, ναὶ μὰ τόν.

---

4 F. τοσούτων.
8 καὶ οἶστρον ἀκατάσχετον. Schn.
24 ψαῦσαι. Schn.
30 ἐκφορεῖ. Triller.

XX. De pelecanis et laris. Οἱ πελεκᾶνες ἐν τοῖς ποταμοῖς κόγχας περιχαίνοντες εἶτα καταπίνουσιν, ἔνδον δὲ καὶ ἐν μυχῷ τῆς γαστρὸς ὑποθάλψαντες, ἀνεμοῦσι, καὶ τὰ μὲν ὀστράκια ἐκ τῆς ἀλέας διέστη, ὥςπερ οὖν τῶν ἑφθῶν, οἱ δὲ ἐξορύττουσι τὰ κρέα, καὶ ἔχουσι δεῖπνον. Καὶ μέντοι καὶ οἱ λάροι, ὡς Εὔδημός φησι, τοὺς κοχλίας μετεωρίζοντες καὶ ὑψοῦ αἴροντες ταῖς πέτραις βιαιότατα προςαράττουσιν.

XXI. Historia de urso et leone. Λέγει Εὔδημος, ἐν Παγγαίῳ τῷ Θρακίῳ κοίτῃ λέοντος ἐρήμῳ φυλακῆς ἐπιστᾶσαν ἄρκτον σκύμνους τοῦ λέοντος διαφθεῖραι, διὰ τὸ μικρούς τε εἶναι ἔτι, καὶ ἀμῦναί σφισιν ἀδυνάτους. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἔκ τινος ἄγρας ὅ τε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ εἶδον τοὺς παῖδας ἐν ταῖς φοναῖς, οἷα εἰκὸς ἤλγουν, καὶ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἵεντο· ἡ δὲ δείσασα εἴς τι δένδρον ᾗ ποδῶν εἶχεν ἀνέθει, καὶ καθῆστο, τὴν ἐπιβουλὴν τὴν ἐξ ἐκείνων ἐκκλῖναι πειρωμένη. Ὡς δὲ ἐδόκουν τοῦ πη τιμωρήσασθαι τὴν λυμεῶνα ἥκειν δεῦρο, ἐνταῦθα ἡ μὲν λέαινα οὐ λείπει τὴν φυλακήν, ἀλλ' ὑπὸ τῷ πρέμνῳ καθῆστο ἐλλοχῶσα, καὶ ὕφαιμον ἄνω βλέπουσα, ὁ δὲ λέων, οἷα ἀδημονῶν καὶ ἀλύων ὑπὸ τοῦ ἄχους, ὡς ἄνθρωπος, εἶτα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἠλᾶτο, καὶ ἀνδρὶ ὑλουργῷ περιτυγχάνει· ὁ δὲ ἔδεισεν, καὶ ἀφίησι τὸν πέλεκυν· τὸ δὲ θηρίον ὁ λέων ἔσαινέ τε, καὶ ἑαυτὸν ἀνατείνας ἠσπάζετο, ὡς οἷός τε ἦν, καὶ τῇ γλώττῃ τὸ πρόςωπον ἐφαίδρυνεν αὐτῷ· καὶ ἐκεῖνος ὑπεθάρρησεν, ὅ τε λέων περιβαλὼν οἱ τὴν οὐρὰν ἦγεν αὐτόν, καὶ ἀφιέντα τὸν πέλεκυν οὐκ εἴα, ἀλλὰ ἐσήμαινε τῷ ποδὶ ἀνελέσθαι· ὡς δὲ οὐ συνίει, ὁ δὲ τῷ στόματι ἐλάβετο, καὶ ὤρεξέ οἱ, καὶ εἵπετο ἐκεῖνος, ἄγει τε αὐτὸν ἐπὶ τὸ αὔλιον· καὶ ἡ λέαινα εἶδεν, καὶ αὐτὴ προςελθοῦσα ἐπεσήμαινεν, καὶ ἑώρα οἰκτρόν, καὶ ἀνέβλεπε πρὸς τὴν ἄρκτον. Συνιδὼν οὖν ὁ ἄνθρωπος καὶ συμβαλὼν ἠδικῆσθαί τι τούτους ἐξ ἐκείνης, ὡς εἶχε ῥώμης τε καὶ χειρῶν, ἐξέκοπτε τὸ δένδρον· καὶ τὸ μὲν ἀνετράπη, ἡ δὲ κατηνέχθη, καὶ διεσπάσαντό τε οἱ θῆρες

28 F. ὑπέσηνεν.

αὐτήν, τόν τε ἄνθρωπον ὁ λέων ἀπαθῆ τε καὶ ἀσινῆ πάλιν ἐπανήγαγεν εἰς τὸν χῶρον, οὗ πρότερον ἐνέτυχεν αὐτῷ, καὶ ἀπέδωκε τῇ ἐξαρχῆς ὑλοτομίᾳ.

XXII. Ichneumonis cum aspide pugna.

Αἰγυπτίων μάχη θηρίων ἀσπίδος καὶ ἰχνεύμονος. Καὶ ὁ μὲν ἰχνεύμων οὐκ ἀβούλως, οὐδὲ ἐκπλήκτως ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ἀφικνεῖται τὸν πρὸς τὸν ἀντίπαλον, ἀλλ' ὡς ἀνὴρ πανοπλίᾳ φραξάμενος, οὕτως ἐκεῖνος τῷ πηλῷ κυλίσας ἑαυτόν, καὶ ἀναπλήσας τοῦ περιπαγέντος, ἔοικεν ἔχειν ἀρκοῦν πρόβλημα καὶ στεγανόν. Εἰ δὲ ἀπορία εἴη πηλοῦ, λούσας ἑαυτὸν ὕδατι, καὶ εἰς ἄμμον βαθεῖαν ὑγρὸν ἔτι ἐμβαλών, ἐκ τῆσδε τῆς ἐπινοίας τὸ ἀμυντήριον ἐξ ἀπόρων σπάσας, ἐπὶ τὴν μάχην ἔρχεται· τῆς τε ῥινὸς τὸ ἄκρον, ἁπαλὸν ὄν, ἐγχρίσει τῇ τῆς ἀσπίδος τρόπον τινὰ ἐκκείμενον, φρουρεῖ τὴν οὐρὰν ἐπικάμψας μᾶλλον· οὕτως γὰρ ποιεῖν εἴωθεν, ἀνακλάσας καὶ ἀποφράξας δι' αὐτῆς αὐτό. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἀσπὶς τούτου τύχῃ, τὸν ἀνταγωνιστὴν καθεῖλεν· εἰ δὲ μή, μάτην τοὺς ὀδόντας τῷ πηλῷ πονεῖται· πάλιν τε ὁ ἰχνεύμων προσερπύσας ἀδοκήτως, καὶ τοῦ τραχήλου λαβόμενος, ἀπέπνιξε τὴν ἀσπίδα. Νικᾷ δὲ ὁ πρῶτος φθάσας.

XXIII. Ciconiae de parentibus pullisque cura et alia nonnulla de eadem.

Τρέφειν μὲν τοὺς πατέρας πελαργοὶ γεγηρακότας καὶ ἐθέλουσι καὶ ἐμελέτησαν· κελεύει δὲ αὐτοῖς νόμος ἀνθρωπικὸς οὐδὲ εἷς τοῦτο, ἀλλὰ αἰτία τούτων φύσις ἀγαθή. Οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα φιλοῦσιν· καὶ τούτου μαρτύριον· ὅταν ὁ τέλειος ἐνδεὴς ᾖ τροφῆς ἀπτῆσιν ἔτι καὶ ἁπαλοῖς τοῖς νεοττοῖς ἐν τῇ καλιᾷ παραθεῖναι, γενομένης αὐτῷ κατὰ τύχην ἀπορίας, ὁ δὲ τὴν ἑαυτοῦ χθιζὴν ἀνεμέσας ἐκείνους τρέφει. Καὶ τοὺς ἐρωδιοὺς ἀκούω ποιεῖν ταὐτόν, καὶ τοὺς πελεκᾶνας μέντοι. Προσακούω δὲ τοὺς πελαργοὺς καὶ αὐταῖς συμφεύγειν ταῖς γεράνοις, καὶ συναποδιδράσκειν τὸν χειμῶνα· τῆς ὥρας δὲ τῆς κρυμώδους διελθούσης, ὅταν ὑποστρέφωσιν εἰς τὰ ἴδια καὶ οἵδε καὶ αἵδε, τὴν ἑαυτῶν [ἕκαστος] καλιὰν ἀναγνωρίζουσιν, ὡς τὴν οἰκίαν ἄνθρωποι. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιός φησιν, τῶν πελαργῶν τοὺς ἅμα βιώσαν-

τας, ὅταν εἰς γῆρας ἀφίκωνται, περιελθόντας αὐτοὺς ὡς τὰς Ὠκεανίτιδας νήσους ἀμείβειν τὰ εἴδη εἰς ἀνθρώπου μορφήν. καὶ εὐσεβείας γε τῆς εἰς τοὺς γειναμένους ἆθλον τοῦτο ἴσχειν, ἄλλως τε, ἐγὼ νοῶ, καὶ ὑποθέσθαι τῶν θεῶν βουλομένων τοῦτο γοῦν τῶν ἀνθρώπων [τῶν] ἐκεῖθι τὸ γένος εὐσεβὲς καὶ ὅσιον, ἐπεὶ [οὐχ] οἷόν τε ἦν ἐν τῇ ἄλλῃ τῇ ὑφ' ἡλίῳ τοιοῦτον διαβιοῦν. Καὶ οὔ μοι δοκεῖ μῦθος εἶναι. Ἢ τί καὶ βουλόμενος ὁ Ἀλέξανδρος τοῦτο ἂν ἐτερατεύσατο κερδαίνων μηδέν; Ἄλλως τε οὐδ' ἂν ἔπρεπεν ἀνδρὶ συνετῷ πρὸ τῆς ἀληθείας ποιήσασθαι τὸ ψεῦδος, οὐδὲ ἐπὶ κέρδει τῷ μεγίστῳ, μήτι γοῦν εἰς λαβὰς ἐμπεσουμένῳ τὰς ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀκερδεστάτας.

XXIV. Hirundinis nidificatio.

Ἡ χελιδὼν ὅτ' [ἂν] εὐπορείη πηλοῦ, τοῖς ὄνυξι φέρει καὶ συμπλάττει τὴν καλιάν· εἰ δὲ ἀπορία εἴη, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἑαυτὴν βρέχει, καὶ εἰς κόνιν φύρει τὰ πτερὰ ἐμπεσοῦσα, καὶ τοῦ πηλοῦ περιπαγέντος, ἐντεῦθεν ὑποψήχουσα τῷ ῥάμφει τὴν προκειμένην οἰκοδομίαν χειρουργεῖ· ἁπαλά τε ὄντα τὰ νεόττια καὶ τῶν πτίλων γυμνά, οἶδε καλῶς, ἐπὶ ψιλῶν καρφῶν εἰ ἀναπαύοιτο, ὅτι κολασθήσεται ἀλγοῦντα· οὐκοῦν ἐπὶ τὰ νῶτα τῶν προβάτων ἱζάνει, καὶ ἀποσπᾷ τοῦ μαλλοῦ, καὶ ἐντεῦθεν τοῖς ἑαυτῆς βρέφεσι τὸ λέχος μαλακὸν ἔστρωσεν.

XXV. Pullorum hirundinis nutritio.

Δικαίους ἡ μήτηρ ἡ χελιδὼν τοὺς ἑαυτῆς νεοττοὺς ἐργάζεται, τὸ ἰσότιμον αὐτοῖς διὰ τῆς τροφῆς τῆς ἴσης φυλάττουσα· μίαν δὲ ἄρα οὐ κομίζει πᾶσιν, ἐπεὶ μηδὲ δύναται· ἀλλὰ μικρὰ μὲν καὶ ὀλίγα ἐστὶν ὅσα ἄγει· τὸν πρῶτον δὲ τεχθέντα πρῶτον τρέφει, δεύτερον δὲ τὸν ἐπ' ἐκείνῳ, καὶ τρίτον σιτίζει τὸν τῆς τρίτης ὠδῖνος, καὶ μέχρι τοῦ πέμπτου πρόεισι τὸν τρόπον τοῦτον· οὔτε γὰρ κύει χελιδὼν πλείονας οὔτε τίκτει. Αὐτὴ δὲ τοσοῦτον κατασπᾷ τῆς τροφῆς, ὅσον ἂν ἐν τῇ καλιᾷ κερδᾶναι δυνηθῇ παραῤῥεῦσαν αὐτῇ. Βραδέως δὲ ἐκβλέπει καὶ τὰ ταύτης βρέφη, ὡς καὶ τὰ τῶν κυ-

4 F. ἀποθέσθαι.

νῶν σκυλάκια· πόαν δὲ κομίζει καὶ προςάγει, τὰ δὲ ὑπαναβλέπει· εἶτα ἀτρεμήσαντα ὀλίγον ἐκπετήσιμα ὄντα πρόεισι τῆς καλιᾶς ἐπὶ τῆς νομῆς. Ταύτης τῆς πόας ἄνθρωποι γενέσθαι ἐγκρατεῖς διψῶσι, καὶ οὐδέπω νῦν τῆς σπουδῆς κατέτυχον.

Οἱ ἔποπές εἰσιν ὀρνίθων ἀπηνέστατοι, καί μοι δοκοῦσι τῶν προτέρων τῶν ἀνθρωπικῶν ἐν μνήμῃ, καὶ μέντοι καὶ μίσει τοῦ γένους τοῦ τῶν γυναικῶν, ὑποπλέκειν τὰς καλιὰς ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ τοῖς πάγοις τοῖς ὑψηλοῖς· καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ προςιέναι τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν τοῖς βρέφεσιν οἵδε ἀντὶ τοῦ πηλοῦ χρίουσι τὰς καλιάς, ἀποπάτημα ἀνθρώπου περιβαλόντες, τῇ δυςωδίᾳ τε καὶ κακοσμίᾳ ἀνείργοντες καὶ ἀναστέλλοντες τὸ ζῷον τὸ ἑαυτοῖς πολέμιον. Ἔτυχε δὲ καὶ ἐν τῷ [τοῦ] τείχους ἐρημοτέρῳ ὅδε ὁ ὄρνις παιδοποιησάμενος, ἔν τινι ῥήγματι λίθου ὑπὸ τοῦ χρόνου διαστάντι. Οὐκοῦν ὁ τοῦ τείχους μελεδωνὸς ἰδὼν ἔνδον τὰ βρέφη κατήλειψε τὸν χηραμὸν τῷ πηλῷ, καὶ ὑποστρέψας ὁ ἔποψ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀποκλεισθέντα, πόαν ἐκόμισε, καὶ προςήνεγκε τῷ πηλῷ· ὁ δὲ κατεῤῥύη, καὶ προςῆλθε πρὸς τὰ αὐτοῦ ἐκεῖνος τέκνα, εἶτα ἐπὶ νομὴν ᾖξεν. Αὖθις οὖν ὁ αὐτὸς ἐπήλειψεν ἄνθρωπος, καὶ ἡ ὄρνις τῇ αὐτῇ πόᾳ ἀνέῳξε τὸν χηραμόν· καὶ τὸ τρίτον ἐπράχθη τὰ αὐτά. Ὁ τοίνυν τοῦ τείχους φύλαξ συνιδὼν τὸ πραττόμενον, συντεθείσης τῆς πόας ἀνελόμενος ἐχρῆτο οὐκ εἰς τὰ αὐτά, ἀλλ' ἀνοίγων μηδέν οἱ προςήκοντας θησαυρούς. XXVI. De upupae circa nidum cura.

Ἡ Πελοπόννησος λεόντων ἄγονός ἐστι· καὶ ὅσα γε εἰκός, Ὅμηρος πεπαιδευμένῃ φρενὶ συνιδὼν τοῦτο, τὴν Ἄρτεμιν ἐκεῖθι θηρῶσαν ᾄδων, εἶπεν, ὅτι ἄρα ἔπεισι τόν τε Ταΰγετον, καὶ τὸν Ἐρύμανθον, XXVII. Peloponnesus leones non alit.

Τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείῃς ἐλάφοισιν·

ἐπειδὴ ἔρημα λεόντων τάδε τὰ ὄρη καὶ μάλα γε εἰκότως οὐκ ἐμνήσθη αὐτῶν.

Γίνεται δὲ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ ἰχθύς, καὶ ὅσα γε XXVIII.

De Perseo pisce.

εἰδέναι καὶ ἐμέ, ἔθεντο Περσέα ἐπιχώριοι ὄνομα αὐτῷ. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες αὐτὸν οὕτω, καλοῦσι δὲ καὶ Ἄραβες ὁμοίως τοῖς Ἕλλησι· Διὸς γὰρ υἱὸν καὶ ἐκεῖνοι ᾄδουσι τὸν Περσέα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ γε τὸν ἰχθὺν ὑμνοῦσι λέγεσθαι. Μέγεθος μὲν οὖν ἐστι κατὰ τὸν ἀνθίαν τὸν μέγιστον, ἰδεῖν δὲ ὅμοιος λάβρακι· γρυπός γε μὴν ἡσυχῇ οὕτως, καὶ ζώναις πεποίκιλται χρυσῷ προσεικασμέναις· ἄρχονται δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπικάρσιοι αἱ ζῶναι, καὶ εἰς τὴν γαστέρα καταλήγουσιν. Πέφρακται δὲ ὀδοῦσι μεγάλοις καὶ πυκνοῖς. Λέγεται δὲ ἰχθύων περιεῖναι ῥώμῃ τε σώματος καὶ βίᾳ· ἀλλὰ οὐδὲ τόλμης οἱ ἐνδεῖ. Θήραν δὲ αὐτοῦ καὶ ἄγραν εἶπον ἀλλαχόθι.

XXIX.

Pinnae et cancri consortium.

Ἡ πίννη θαλάττιον ζῷον, καὶ ἔστι τῶν ὀστρείων. Κέχηνε δὲ τῇ διαστάσει τῶν περικειμένων ὀστράκων, καὶ προτείνει σαρκίον ἐξ ἑαυτῆς, οἱονεὶ δέλεαρ τοῖς παρανηχομένοις τῶν ἰχθύων. Καρκῖνος δὲ αὐτῇ παραμένει, σύντροφός τε καὶ σύννομος. Οὐκοῦν ὅταν τι τῶν ἰχθύων προσνέῃ, ὁ δὲ ἐπένυξεν ἡσυχῇ αὐτήν· καὶ ἡ πίννη μᾶλλον ἀνέῳξεν ἑαυτήν, καὶ ἐδέξατο ἔσω τοῦ ἐπιόντος ἰχθύος τὴν κεφαλήν — καθίησι γὰρ ὡς ἐπὶ τροφῇ — καὶ ἐσθίει αὐτήν.

XXX.

Cuculi dolus.

Ἦν δὲ ἄρα οἰκεῖα τῷ πεπαιδευμένῳ καὶ ταῦτα εἰδέναι. Σοφώτατος ὁ κόκκυξ, καὶ πλέκειν εὐπόρους ἐξ ἀπόρων μηχανὰς δεινότατος. Ἑαυτῷ μὲν γὰρ συνεπίσταται ἐπῳάζειν οὐ δυναμένῳ καὶ ἐκλέπειν, διὰ ψυχρότητα τῆς ἐν τῷ σώματι συγκράσεως, ὥς φασιν. Οὐκοῦν ὅταν τίκτῃ, οὔτε αὐτὸς νεοττιὰν ὑποπλέκει, οὔτε τιθηνεῖται τὰ βρέφη· φυλάττει δὲ ἄρα τοὺς τῶν νεοττιῶν δεσπότας ἀφεστῶτας καὶ πλανωμένους, καὶ παρελθὼν εἰς καταγωγὴν ὀθνείαν, ἐντίκτει. Οὐ πάντων δὲ ὀρνίθων καλιαῖς ἐπιπηδᾷ οὗτός γε, ἀλλὰ κορύδου, καὶ φάττης, καὶ χλωρίδος, καὶ πάππου· τούτοις γὰρ συνεπίσταται ὅμοια αὐτῷ ᾠὰ τίκτουσι. Καὶ κενῶν μὲν αὐτῶν οὐσῶν, οὐκ ἂν παρέλθοι· ᾠῶν δὲ ἔνδον ὄντων, εἶτα μέντοι τὰ ἑαυτοῦ παρενέμιξεν. Ἐὰν δὲ ᾖ πολλὰ τὰ

1 οἱ ἐπιχώριοι. Schn. 17 ὑπένυξεν. V. r.

ἐκείνων, τὰ μὲν ἐκκυλίσας ἠφάνισεν, τὰ δὲ ἑαυτοῦ κατέλιπεν, διαγνωσθῆναί τε καὶ φωραθῆναι δι' ὁμοιότητα μὴ δυνάμενα. Καὶ οἱ μὲν ὄρνιθες οἱ προειρημένοι τὰ μηδὲν σφίσι προςήκοντα ἐκγλύφουσιν· ὑποπηγνύμενα δὲ ἐκεῖνα, ἑαυτοῖς συνεγνωκότα τὴν νοθείαν ἐκπέτεταί τε, καὶ παρὰ τὸν γειναμένον στέλλεται· τῶν γὰρ πτερῶν αὐτοῖς περιχυθέντων, γνωρίζεται ἀλλότρια ὄντα, καὶ αἰκίζεται πικρότατα. Καὶ ὁρᾶται δὲ μίαν ὥραν τοῦ ἔτους τὴν ἀρίστην ὁ κόκκυξ· ἦρος γὰρ ὑπαρχομένου καὶ αὐτὸς ἐμφανής ἐστιν εἰς ἀνατολὰς Σειρίου, εἶτα τῆς τῶν πολλῶν ὄψεως ἀνεχώρησεν.

XXXI. Leo et basiliscus gallum gallinaceum pavent.

Ἀλεκτρυόνα φοβεῖται λέων· καὶ βασιλίσκος δὲ τὸν αὐτὸν ὄρνιν, ὥς φασιν, ὀῤῥωδεῖ, καὶ κατιδὼν τρέμει, καὶ ἀκούων ᾄδοντος σπᾶταί τε καὶ ἀποθνήσκει. Ταῦτα ἄρα καὶ οἱ τὴν Λιβύην ὁδοιποροῦντες, τὴν τῶν τοιούτων τροφόν, δέει τοῦ προειρημένου βασιλίσκου, εἶτα μέντοι συνέμπορον καὶ κοινωνὸν τῆς ὁδοῦ τὸν ἀλεκτρυόνα ἐπάγονται, ὅςπερ οὖν τὸ τηλικοῦτον κακὸν ἀπαλλάξει αὐτοῖς.

XXXII. Peculiaria quaedam de animalibus nonnullis.

Ἡ Κρήτη καὶ τοῖς λύκοις καὶ τοῖς ἑρπετοῖς θηρίοις ἐχθίστη ἐστίν. Ἀκούω Θεοφράστου λέγοντος, καὶ ἐν τῷ Μακεδονικῷ Ὀλύμπῳ τοῖς λύκοις ἄβατα εἶναι. Αἶγες δὲ ἄρα αἱ Κεφαλληνίδες οὐ πίνουσιν μηνῶν ἕξ. Ὄϊς δὲ Ἀβυδηνὰς οὐκ ὄψει λευκάς, ὥς φασιν, μελαίνας δὲ πάσας. Διαφορότης δὲ ἄρα τῶν ζῴων καὶ ἰδιότης εἴη ἂν καὶ ταύτῃ· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστι δάκετα, καὶ ἐνίησιν ἀπὸ τοῦ ὀδόντος φάρμακον· βλητὰ δέ, ὅσα παίσαντα εἶτα μέντοι καὶ ἐκεῖνά τι τοιοῦτον κακὸν ἐνίησιν.

XXXIII. Aspidis Libycae vis.

Ἡ Λίβυσσα δ' ἀσπίς, ἀκούω, τὸν πρὸς τὸ φύσημα αὐτῆς ἀντιβλέψαντα, ὅταν πρησθῇ τὸν τράχηλον, τυφλοῖ τὴν ὄψιν· ἡ δὲ ἄλλη οὐ τυφλοῖ μέν, ἀποκτείνει δὲ ῥᾶστα.

De capris regionum nonnullarum.

Λέγονται δὲ βόες Ἠπειρωτικαὶ πλεῖστον ὅσον ἀμέλγεσθαι, καὶ αἶγες αἱ Σκύριαι γάλα ἀφθονώτατον παρέχειν, ὅσον οὐκ ἄλλαι αἶγες. Αἱ δὲ Αἰγύπτιαι, ἑκάστη πέντε

ἀποτίκτει, καὶ αἱ πλεῖσται δίδυμα. Λέγεται δὲ αἴτιος ὁ Νεῖλος εἶναι, εὐτεκνότατον παρέχων ὕδωρ· ἔνθεν τοι καὶ τῶν νομέων τοὺς ἄγαν φιλοκάλους, καὶ τῆς ποίμνης τῆς σφετέρας ἔχοντας πεφροντισμένως, ὕδωρ ἐκ τοῦ Νείλου ταῖς ἑαυτῶν ἀγέλαις ἄγειν μηχανῇ ὅσον δυνατόν ἐστι, καὶ ταῖς στερίφαις γε ἔτι καὶ μᾶλλον.

XXXIV. De cornu rarae magnitudinis.

Πτολεμαίῳ τῷ δευτέρῳ, φασίν, ἐξ Ἰνδῶν κέρας ἐκομίσθη, καὶ τρεῖς ἀμφορέας ἐχώρησεν. Οὗτος ἄρα βοῦς ἦν, ὡς ἐκπεφυκέναι οἱ τηλικοῦτον κέρας.

XXXV. De voce perdicum et aliorum animalium.

Περδίκων φθέγμα ἓν οὐδέποτε ἀκούσαις ἁπάντων, ἀλλὰ ἔστι διάφορον. Καὶ Ἀθήνησί γε οἱ ἐπέκεινα τοῦ Κορυδαλέων δήμου ἄλλο γε ἠχοῦσι, καὶ οἱ ἐπίταδε ἄλλο. Τίνα δέ ἐστι τοῖς φθέγμασι τὰ ὀνόματα, ἐρεῖ Θεόφραστος. Ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ, καὶ τῇ ἀντιπέρας Εὐβοίᾳ ὁμόφωνοί τέ εἰσι, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ὁμόγλωττοι. Ἄφωνα δέ ἐστι τὸ παράπαν, ἐν Κυρήνῃ μὲν οἱ βάτραχοι, ἐν Μακεδονίᾳ δὲ ὗς, καὶ τεττίγων τι γένος· ἄφωνοι καὶ οὗτοι.

XXXVI. De phalangio.

Γένος φαλαγγίου φασὶν εἶναι, καλοῦσι δὲ ῥᾶγα τὸ φαλάγγιον, εἴτε ὅτι μέλαν ἐστί, καὶ τῷ ὄντι προσέοικε σταφυλῆς ῥαγί, καί πως ὁρᾶται καὶ περιφερές, εἴτε δι' ἑτέραν αἰτίαν, καταγνῶναι ῥᾷον τοῦτο οὐκ ἔστι. Γίνεται δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ ἔχει πόδας μακρούς· στόμα δὲ εἴληχεν ἐν μέσῃ τῇ γαστρί, καὶ ἔστιν ἀποκτεῖναι τάχιστον.

XXXVII. Ranae Seriphiae mutae.

Ἐν Σερίφῳ βάτραχοι, τὸ παράπαν οὐκ ἂν αὐτῶν ἀκούσαις φθεγγομένων· εἰ δὲ αὐτοὺς κομίσαις ἀλλαχόθι, διάτορόν τι καὶ τραχύτατον ἠχοῦσιν. Ἐν Πιέρῳ δὲ τῆς Θετταλίας λίμνῃ, ἥ ἐστιν οὐκ ἀέναος, ἀλλὰ χειμῶνος ἐκ τῶν συῤῥεόντων εἰς αὐτὴν ὑδάτων τίκτεται· οὐκοῦν ἐὰν ἐμβάλῃ τις βατράχους εἰς αὐτήν, σιωπῶσιν, ἀλλαχοῦ φθεγγόμενοι. Ὑπὲρ δὲ τῶν Σεριφίων βατράχων κομπάζουσι Σε-

---

8 F. οὗτος ἄρα εἶος β. 27 F. λίμνη τίς ἐστιν οὐκ.
22 μικρούς. Gesn. corr.

ρίφιοι, ἐλθεῖν ἐκ τοῦ κατὰ τὴν Γοργόνα ἄθλου τὸν Περσέα πολλὴν περιελθόντα γῆν, καὶ οἷα εἰκὸς καμόντα ἀναπαύσασθαι τῆς λίμνης πλησίον, καὶ κατακλινῆναι ὕπνου δεόμενον· τοὺς δὲ βατράχους βοᾶν καὶ ἐρεσχελεῖν τὸν ἥρωα, καὶ τὸν ὕπνον αὐτῷ διακόπτειν, καὶ λυπεῖν δηλονότι· τὸν Περσέα δὲ εὔξασθαι τῷ πατρὶ τοὺς βατράχους κατασιγάσαι· τὸν δὲ ὑπακοῦσαι, καὶ χαριζόμενον τῷ υἱεῖ τῶν ἐκεῖθι βατράχων αἰώνιον σιγὴν καταψηφίσασθαι. Λέγει δὲ Θεόφραστος ἐκβάλλων τὸν μῦθον, καὶ Σεριφίους τῆς ἀλαζονείας παραλύων, τὴν τοῦ ὕδατος ψυχρότητα αἰτίαν εἶναι τῆς ἀφωνίας τῶν προειρημένων.

XXXVIII. Peculiaria quaedam de animalibus nonnullis.

Ἐν τοῖς ὑγροῖς χωρίοις, καὶ ἔνθα νοτιώτερος [ὁ] ἀὴρ ὑπεράγαν, οἱ ἀλεκτρυόνες οὐκ ᾄδουσι, φησὶ Θεόφραστος. Ἡ δὲ ἐν Φενεῷ λίμνη ἰχθύων ἄγονός ἐστι. Ψυχροὶ δὲ ἄρα ὄντες τὴν σύγκρασιν οἱ τέττιγες εἶτα μέντοι πυρουμένου τοῦ ἡλίου ᾄδουσιν, ἐκεῖνος λέγει.

XXXIX. Caprimulgi audacia.

Τολμηρότερον ἄρα ζῴων ὁ αἰγιθήλας ἦν· τῶν μὲν γὰρ ὀρνίθων ὑπερφρονεῖ τῶν μικρῶν, ἐπιτίθεται δὲ ταῖς αἰξὶ κατὰ τὸ καρτερόν, καὶ μέντοι τοῖς οὔθασιν αὐτῶν προσπετόμενος εἶτα ἐκμυζᾷ ἐκ τοῦ γάλακτος, καὶ τὴν τιμωρίαν τὴν ἐκ τοῦ αἰπόλου οὐ δέδοικε, καίτοι πονηρότατον αὐταῖς μισθὸν ὑπὲρ τῆς πλησμονῆς ἀποδιδούς. Τυφλοῖ γὰρ τὸν μασθὸν ὅταν σπάσῃ, καὶ ἀποσβέννυσι τὴν ἐκεῖθεν ἐπιῤῥοήν.

XL. Luscinia pullorum magistra et libertatis amantissima.

Μητροδίδακτον μὲν τὸν τῆς Ἀρίστης υἱόν, τὸν τῆς ἀδελφῆς τῆς Ἀριστίππου, ὑμνοῦσιν οἱ πολλοί· λέγει δὲ Ἀριστοτέλης ἰδεῖν αὐτὸς τὰ νεόττια τῆς ἀηδόνος ὑπὸ τῆς μητρὸς διδασκόμενα ᾄδειν. Ἦν δὲ ἄρα ὀρνίθων ἡ ἀηδὼν ἐλευθερίας ἐράστρια ἰσχυρῶς, καὶ διὰ ταῦτα ἡ ἐντελὴς τὴν ἡλικίαν ὅταν θηραθῇ καὶ καθειργμένη ᾖ, ἐν τῷ οἰκίσκῳ φυλάττεται, καὶ τροφῶν καὶ ᾠδῆς ἀπέχεται, καὶ ἀμύνεται τὸν ὀρνιθοθήραν ὑπὲρ τῆς δουλείας τῇ σιωπῇ. Οὗπερ οὖν

23 F. ὃν ἂν σπάσῃ. 24 Ἀρήτης. Casaub.

οἱ ἄνθρωποι πεπειραμένοι, τὰς μὲν ἤδη πρεσβυτέρας καὶ ἁλούσας μεθιᾶσι, σπουδάζουσι δὲ θηρᾶν τὰ νεόττια.

XLI. *Cornuum unicornis vis contra venenum.*

Ἵππους μονόκερως γῆ Ἰνδικὴ τίκτει, φασί, καὶ ὄνους μονόκερως ἡ αὐτὴ τρέφει. Καὶ γίνεται καί γε ἐκ τῶν κεράτων τῶνδε ἐκπώματα, καὶ εἴ τις ἐς αὐτὰ ἐμβάλοι φάρμακον θανατηφόρον, ὁ πιών, οὐδὲν ἡ ἐπιβουλὴ λυπήσει αὐτόν· ἔοικε γὰρ ἀμυντήριον τοῦ κακοῦ τὸ κέρας καὶ [τὸ] τοῦ ἵππου καὶ [τὸ] τοῦ ὄνου εἶναι.

XLII. *De porphyrione ave.*

Ὁ πορφυρίων ὡραιότατός τε ἅμα καὶ φερωνυμώτατός ἐστι ζῴων, καὶ χαίρει κονιώμενος, ἤδη [δὲ] καὶ λούεται τὸ τῶν περιστερῶν λουτρόν· οὐ πρότερον δὲ ἑαυτὸν ἐπιδίδωσι ταῖς κονίστραις καὶ τοῖς λουτροῖς, πρὶν ἂν βαδίσαι τινὰ ἀριθμὸν βαδίσεως ἀρκοῦντά οἱ· σιτούμενος δὲ ἐπὶ μαρτύρων ἄχθεται, καὶ διὰ ταῦτα ἀναχωρεῖ, καὶ ὑπολανθάνων ἐσθίει. Ζηλότυπος δέ ἐστιν ἰσχυρῶς, καὶ τὰς ἀνάνδρους τῶν γυναικῶν παραφυλάττει, καὶ ἐὰν καταγνῷ μοιχεύεσθαι τῆς οἰκίας τὴν δέσποιναν, ἀπάγχει ἑαυτόν. Οὐ πέτεται δὲ ὑψηλός. Χαίρουσί γε μὴν οἱ ἄνθρωποι αὐτῷ, καὶ τρέφουσι πεφεισμένως καὶ προμηθῶς αὐτόν. Καὶ ἔοικεν ἢ σοβαρᾶς οἰκίας καὶ μέγα πλουσίας ἄθυρμα εἶναι, ἢ ὑποδέχεται νεὼς αὐτόν, καὶ ἄφετος ἀλᾶται, καὶ ἱερὸς περίεισιν εἴσω περιβόλου. Τὸν ταὼν μὲν οὖν ὡραῖον ὄντα καὶ καταθύουσι καὶ σιτοῦνται οἱ ἄσωτοι· τοῦ γὰρ ὄρνιθος τὰ μὲν πτερὰ κόσμος ἐστί, τὸ δὲ σῶμα ἤ τι ἢ οὐδέν· πορφυρίωνα δὲ οὐκ οἶδα καταθύσαντα οὐδένα ἐπὶ δείπνῳ, οὐ Καλλίαν, οὐ Κτήσιππον τοὺς Ἀθηναίους, [οὐ Λεύκουλλον,] οὐχ Ὁρτήσιον, τοὺς Ῥωμαίους· εἶπον δὲ ὀλίγους ἐκ πολλῶν ἀσώτους καὶ ἀκρατεστάτους τῇ τε ἄλλῃ, καὶ μέντοι καὶ περὶ γαστέρα.

XLIII. *Corvus senex pullis se comedendum praebens.*

Ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττούς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν· οἱ δὲ ἐσθίουσι τὸν πατέρα. Καὶ τὴν παροιμίαν ἐντεῦθέν φασι τὴν γένεσιν λαβεῖν, τὴν λέγουσαν· Κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν.

15 ὑπάνδρους. Athen.

XLIV. Palumbium et turturum conjugium.

Σωφρονέσταται ὀρνίθων αἱ φάτται ᾄδονται. Ὁ γοῦν ἄῤῥην καὶ ὁ θηλυκὸς συνδυασθέντες καὶ οἱονεὶ συμπνεύσαντες εἰς γάμον, ἀλλήλων ἔχονται καὶ σωφρονοῦσι, καὶ οὐκ ἂν ὀθνείου λέχους οὐδέτερος ἅψαιτο τῶν ὀρνίθων τῶνδε. Ἐὰν δὲ ἐποφθαλμιάσωσιν ἑτέροις, περιέρχονται αὐτοὺς οἱ λοιποί, καὶ τὸν μὲν ἄῤῥενα οἱ ὁμογενεῖς διασπῶσιν, αἱ θήλειαι δὲ τὸν θῆλυν. Οὗτος ἄρα ὁ τῆς σωφροσύνης νόμος καὶ ἐς τὰς τρυγόνας ἀφικνεῖται, καὶ ἄτρεπτος μένει, καὶ ἐς τὰς περιστερὰς τὰς λευκάς, πλὴν τοῦ θανατοῦσθαι ἑκάτερον τὸν ὄρνιν· ἐπεὶ τὸν μὲν ἄῤῥενα ἀναιροῦσι, τὸν δὲ θῆλυν ᾤκτειραν, καὶ εἴασαν ἀπαθῆ, καὶ περίεισι χῆρος.

XLV. Columbarum partus.

Ἀριστοτέλης λέγει τῶν περιστερῶν καὶ τοὺς ἄῤῥενας ταῖς θηλείαις ταῖς τικτούσαις συνωδίνειν, καὶ ἀλωμέναις τῆς καλιᾶς ἔξω συνθεῖν τε καὶ συνελαύνειν, καὶ ὅταν τέκωσιν, ἐπῳάζειν ἐκβιάζεσθαι· θάλπειν τε καὶ τοὺς ἄῤῥενας τὰ νεόττια, καὶ συνδιατρέφειν ταῖς θηλείαις ὁ αὐτός φησι· καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κακοσίτους εἶναι τοὺς νεοττούς, πρώτην τροφὴν ἐνδιδόναι τοῖς βρέφεσι τοὺς γειναμένους ἁλμυρίδα γῆν, ἧσπερ οὖν γευσάμενα εἶτα μέντοι καὶ τῶν λοιπῶν σιτεῖσθαι ἑτοίμως τὸ ἐντεῦθεν αὐτά. Δοκεῖ δέ πως ταῖς περιστεραῖς [τὸ ἐντεῦθεν] πρὸς μὲν ἄλλους ὄρνιθας τοὺς ἁρπακτικοὺς ἔνσπονδα εἶναι, τοὺς μέντοι ἁλιαέτους καὶ τοὺς κίρκους ὡς πεφρίκασί φησιν. Πρὸς δὲ τοὺς ἱέρακας οἷα παλαμῶνται, ἀκοῦσαι ἄξιον. Ὅταν μὲν αὐτὰς διώκῃ ὁ μετάρσιός τε καὶ εἰς ὕψος πεφυκὼς πέτεσθαι, αἱ δὲ ὑπολισθάνουσι τὴν πτῆσιν, καὶ κατωτέρω ἑαυτὰς καθέλκουσι, καὶ τὸ πτερὸν δὲ πειρῶνται πιέζειν· ὅταν δὲ ὁ κατωτέρω λαχὼν ἐκ τῆς φύσεως τὴν πτῆσιν, αἱ δὲ αἴρονταί τε καὶ μετεωροποροῦσι, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ πετόμεναι θαῤῥοῦσιν, ἀνωτέρω ἀῖξαι μὴ δυναμένου.

Haliaëtus et circus columbis infesti.

XLVI. Historia de elephanto albo.

Ἐλέφαντος πώλῳ περιτυγχάνει λευκῷ πωλευτὴς ἐλέφαντος Ἰνδός, καὶ παραλαβὼν ἔτρεφεν ἔτι νεαρόν, καὶ κατὰ

21 F. τοὺς addendum ante ἄλλους.

μικρὰ ἀπέφηνε χειροήθη, καὶ ἐπωχεῖτο αὐτῷ, καὶ ἦρα τοῦ κτήματος, καὶ ἀντηρᾶτο, ἀνθ' ὧν ἔθρεψε τὴν ἀμοιβὴν κομιζόμενος ἐκεῖνος. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πυθόμενος, ᾔτει λαβεῖν τὸν ἐλέφαντα. Ὁ δὲ ὡς ἐρώμενος ζηλοτυπῶν καὶ μέντοι περιαλγῶν, εἰ ἔμελλε δεσπόσειν αὐτοῦ ἄλλος, οὐκ ἔφατο δώσειν, καὶ ᾤχετο ἀπιὼν ἐς τὴν ἔρημον, ἀναβὰς τὸν ἐλέφαντα. Ἀγανακτεῖ ὁ βασιλεύς, καὶ πέμπει κατ' αὐτοῦ τοὺς ἀφαιρησομένους, καὶ ἅμα καὶ τὸν Ἰνδὸν ἐπὶ τὴν δίκην ἄξοντας. Ἐπεὶ δὲ ἧκον, ἐπειρῶντο πεῖραν προςφέρειν· οὐκοῦν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔβαλλεν αὐτοὺς ἄνωθεν, καὶ τὸ θηρίον ὡς ἀδικούμενον συνημύνετο· καὶ τὰ πρῶτα ἦν τοιαῦτα. Ἐπεὶ δὲ βληθεὶς ὁ Ἰνδὸς κατώλισθεν, περιβαίνει μὲν τὸν τροφέα ὁ ἐλέφας, κατὰ τοὺς ὑπερασπίζοντας ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ τῶν ἐπιόντων πολλοὺς ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἄλλους ἐτρέψατο· περιβαλὼν δὲ τῷ τροφεῖ τὴν προβοσκίδα, αἴρει τε αὐτὸν καὶ ἐπὶ τὰ αὔλια κομίζει, καὶ παρέμεινεν ὡς φίλῳ φίλος πιστός, καὶ τὴν εὔνοιαν ἐπεδείκνυτο. Ὦ ἄνθρωποι πονηροί, καὶ περὶ τράπεζαν μὲν καὶ ταγήνου ψόφον ἀεὶ, ἐπ' ἄριστά τε χορεύοντες, ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις προδόται, καὶ μάτην καὶ εἰς οὐδὲν τὸ τῆς φιλίας ὄνομα χραίνοντες!

XLVII. Historia de camelis, matre et filio.

Δότε μοι τοὺς τραγῳδούς, πρὸς τοῦ πατρῴου Διός, καὶ πρό γε ἐκείνων τοὺς μυθοποιοὺς ἐρέσθαι, τί βουλόμενοι τοσαύτην ἄγνοιαν τοῦ παιδὸς τοῦ Λαΐου καταχέουσι, καὶ τοῦ Τηλέφου τοῦ συνελθόντος τῇ μητρὶ τὴν δυςτυχῆ σύνοδον, καὶ μὴ πειραθέντος μὲν τῆς ὁμιλίας, συγκατακλινέντος δὲ τῇ γειναμένῃ, καὶ πράξαντος ἂν τὰ αὐτά, εἰ μὴ πολλάκις θείᾳ πομπῇ διεῖρξεν ὁ δράκων· εἴ γε ἡ φύσις τοῖς ἀλόγοις ζῴοις τὴν τοιαύτην μίξιν καὶ ἐκ τοῦ χρωτὸς προςαψαμένοις δίδωσι κατανοῆσαι, καὶ οὐ δεῖται γνωρισμάτων, οὐδὲ τοῦ ἐκθέντος εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, ὡς ὁ Οἰδίπους ὁ τοῦ Σοφοκλέους. Οὐκ ἂν γοῦν ποτε τῇ τεκούσῃ ὁμιλῆσαι κάμηλος. Ὁ δέ τοι νομεὺς τῆς ἀγέλης κατακαλύψας τὸν θῆλυν, ὡς

---

9 βίαν pro πεῖραν Gesn. corr.

οἷόν τε ἦν, καὶ ἀποκρύψας πάντα πλὴν τῶν ἄρθρων, τὸν παῖδα ἐπάγει τῇ μητρί, καὶ ἐκεῖνος λάθριος ὑπὸ ὁρμῆς τῆς πρὸς μῖξιν ἔδρασε τὸ ἔργον, καὶ συνῆκεν· καὶ τὸν μὲν αἴτιον τῆς ὁμιλίας οἱ τῆς ἐκθέσμου δάκνων καὶ πατῶν, καὶ τοῖς γόνασι παίων, ἀπέκτεινεν ἀλγεινότατα, ἑαυτὸν δὲ κατεκρήμνισεν. Ἀμαθῶς δὲ καὶ κατὰ τοῦτο Οἰδίπους, οὐκ ἀποκτείνας, ἀλλὰ πηρώσας τὴν ὄψιν, καὶ τὴν τῶν κακῶν λύσιν μὴ γνοὺς ἐξὸν ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ τῷ οἴκῳ καὶ τῷ γένει καταρώμενον εἶτα μέντοι κακῷ ἀνηκέστῳ ἰᾶσθαι κακὰ τὰ ἤδη παρελθόντα.

6 ἀμαθής b. r.

LIBER QUARTUS.

I. De perdicum libidine.

Ἀκολαστότατοι τῶν ὀρνίθων οἱ πέρδικές εἰσι. Ταῦτά τοι καὶ τῶν θηλειῶν ἐρῶσι δριμύτατα, καὶ τῆς λαγνείας ἡττώμενοι συνεχέστατά εἰσιν οἵ γε. Οὐκοῦν οἱ τρέφοντες τοὺς ἀθλητὰς πέρδικας, ὅταν αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην τὴν κατὰ ἀλλήλων ὑποθήγωσιν, τὴν θήλειαν παρεστάναι ποιοῦσιν ἑκάστῳ τὴν σύννομον, σόφισμα τοῦτο δειλίας καὶ κάκης τῆς κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀντίπαλον αὐτοῖς εὑρόντες. Οὐ γάρ τί που ἡττώμενος φανῆναι ἢ τῇ ἐρωμένῃ, ἢ τῇ γαμετῇ ὁ πέρδιξ ὑπομένει· τεθνήξεται δὲ μᾶλλον παιόμενος, ἢ ὁμόσε χωροῦντος ἀποστραφεὶς ἰδεῖν τολμήσει ταύτην ἀσχημόνως, παρ' ᾗ βούλεται εὐδοκιμεῖν. Τοῦτό τοι καὶ Κρῆτες ὑπὲρ τῶν ἐρωμένων ἐνενόουν. Ἀκούω γὰρ Κρῆτα ἐραστήν, ἀγαθὸν τά τε ἄλλα καὶ τὰ πολέμια, ἔχειν μὲν παιδικὰ εὐγενὲς μειράκιον, ὥρᾳ διαπρεπές, καὶ τὴν ψυχὴν ἀνδρεῖον, καὶ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν μαθημάτων πεφυκὸς εὖ καὶ καλῶς, καλούμενον δὲ δι' ἡλικίαν εἰς ὅπλα μηδέπω· (εἰπόν γε μὴν ἀλλαχόθι καὶ τοῦ ἐραστοῦ καὶ τοῦ καλοῦ τὸ ὄνομα) ἀρετὰς μὲν οὖν ἐν τῇ μάχῃ τὸν νεανίαν ἀποδίδοσθαί φασιν οἱ Κρῆτες, ἀθρόας δὲ εἰς αὐτὸν ὠθουμένης τῆς τῶν ἐχθρῶν φάλαγγος, προσπταῖσαι νεκρῷ κειμένῳ, καὶ περιτραπῆναι λέγουσιν αὐτόν. Τῶν οὖν τις πολεμίων, ὁ μάλιστα πλησίον, ἀνατεινάμενος, παίειν ἔμελλε κατὰ τῶν μεταφρένων τὸν ἄνδρα· ὁ δὲ ἐπιστραφείς, Μηδαμῶς, εἶπεν, αἰσχρὰν καὶ ἀναλκῆ πληγὴν ἐπαγάγῃς, ἀλλὰ κατὰ τῶν στέρνων ἀντίαν παῖσον, ἵνα μή μου δειλίαν ὁ ἐρώμενος καταψηφίσηται, καὶ φυλάξηται περιστεῖλαί με νεκρόν, καὶ μάλα γε ἀσχημονοῦντι προσελθεῖν οὐ

τολμῶν. Αἰδεσθῆναι μὲν οὖν ἄνθρωπον ὄντα φανῆναι καλόν, οὔπω θαυμαστόν· πέρδικι δὲ μετεῖναι αἰδοῦς, ὑπέρσεμνον τοῦτο ἐκ τῆς φύσεως τὸ δῶρον. Ἀριστόδημος δὲ ὁ τρέσας, καὶ Κλεώνυμος ὁ ῥίψας τὴν ἀσπίδα, καὶ ὁ δειλὸς Πείσανδρος, οὔτε τὰς πατρίδας ᾐδοῦντο, οὔτε τὰς γαμετάς, οὔτε τὰ παιδία.

II. De columbis Veneris Erycinae.

Ἐν Ἔρυκι τῆς Σικελίας ἑορτή ἐστιν, ἣν καλοῦσιν Ἀναγώγια Ἐρυκῖνοί τε αὐτοί, καὶ μέντοι καὶ ὅσοι ἐν τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. Ἡ δὲ αἰτία τοῦ τῆς ἑορτῆς ὀνόματος, τὴν Ἀφροδίτην λέγουσιν ἐντεῦθεν εἰς Λιβύην ἀπαίρειν ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέραις. Δοξάζουσι δὲ ἄρα ταῦτα ταύτῃ ἐκεῖθεν τεκμαιρόμενοι· περιστερῶν πλῆθός ἐστιν ἐνταῦθα πάνυ πάμπλειστον· οὐκοῦν αἱ μὲν οὐχ ὁρῶνται, λέγουσι δὲ Ἐρυκῖνοι τὴν θεὸν δορυφορούσας ἀπελθεῖν· ἀθύρματα γὰρ Ἀφροδίτης περιστερὰς εἶναι ᾄδουσί τε ἐκεῖνοι, καὶ πεπιστεύκασι τοῦτο οἱ πάντες ἄνθρωποι. Διελθουσῶν δὲ ἡμερῶν ἐννέα, μίαν μὲν διαπρεπῆ τὴν ὥραν ἔκ γε τοῦ πελάγους τοῦ κομίζοντος ἐκ τῆς Λιβύης ὁρᾶσθαι εἰσπετομένην, οὐχ οἵαν κατὰ τὰς ἀγελαίας πελειάδας τὰς λοιπὰς εἶναι, πορφυρᾶν δέ, ὥσπερ οὖν τὴν Ἀφροδίτην ὁ Τήϊος ἡμῖν Ἀνακρέων ᾄδει, πορφυρῆν που λέγων· καὶ χρυσῷ δὲ εἰκασμένη φανείη ἄν, καὶ τοῦτό γε κατὰ τὴν Ὁμήρου θεὸν τὴν αὐτήν, ἣν ἐκεῖνος ἀναμέλπει χρυσῆν· ἕπεται δὲ αὐτῇ τῶν περιστερῶν τὰ νέφη τῶν λοιπῶν, καὶ ἑορτὴ πάλιν Ἐρυκίνοις, καὶ τὰ Καταγώγια πανήγυρις· ἐκ τοῦ ἔργου καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα.

III. Leo et leaena separatim venantur.

Λύκῳ συννόμῳ καὶ ἵππῳ, λέοντί γε μὴν οὐκέτι· λέαινα γὰρ καὶ λέων οὐ τὴν αὐτὴν ἴασιν, οὔτε ἐπὶ θήρας, οὔτε πιόμενοι· τὸ δὲ αἴτιον· τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ θαῤῥοῦντες ἄμφω εἶτα οὐ δεῖται θατέρου ὁ ἕτερος, ὥς φασιν οἱ πρεσβύτεροι.

IV. De partu luparum difficili.

Οὐ ῥᾳδίως οἱ λύκοι τὴν ὠδῖνα ἀπολύουσιν, ἀλλὰ ἐν ἡμέραις δώδεκα, καὶ νυξὶ τοσαύταις, ἐπεὶ τοσούτῳ χρόνῳ τὴν Λητὼ εἰς Δῆλον ἐξ Ὑπερβορέων ἐλθεῖν Δήλιοί φασιν.

V. De quorundam animalium inimicitiis.

Ζῷα ἀλλήλοις πολέμια χελώνη τε καὶ πέρδιξ, καὶ πελαργὸς καὶ κρὲξ πρὸς αἴθυιαν, ἅρπη καὶ ἐρωδιὸς πρὸς λάρον· κορυδαλλὸς δὲ ἀκανθυλλίδι νοεῖ πολέμια, τρυγόνι πρὸς πύῤῥαν διαφορά, ἴκτινός γε μὴν καὶ κόραξ ἐχθροί· σειρήν, μελίσσης ὄνομα, πρὸς κίρκην, κίρκη δὲ πρὸς κίρκον οὐ τῷ γένει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει διαφέροντε πεφώρασθον.

Χάννη δὲ ἰχθὺς λαγνίστατος. Λευκοὺς δὲ μύρμηκας ἐν Φενεῷ τῆς Λακωνικῆς ἀκούειν πάρεστιν.

VI. De equis quaedam.

Τοὺς ἵππους ἕλεσί τε καὶ λειμῶσι καὶ τοῖς κατηνέμοις χωρίοις ἥδεσθαι μᾶλλον, ἱπποτροφίας τε καὶ πωλοτροφικῆς ἄνθρωποι σοφισταὶ ὁμολογοῦσιν. Ἔνθεν τοι καὶ Ὅμηρος, ἐμοὶ δοκεῖν, δεινὸς ὢν καὶ τὰ τοιαῦτα συνιδεῖν, ἔφη που·

Τῷ τρισχίλιαι ἵπποι ἕλος καταβουκολέοντο.

Ἐξηνεμῶσθαι δὲ ἵππους πολλάκις ἱπποφορβοὶ τεκμηριοῦσιν, καὶ κατὰ τὸν νότον, ἢ τὸν βοῤῥᾶν φεύγειν· εἰδότα οὖν τὸν αὐτὸν ποιητὴν εἰπεῖν·

Τάων καὶ Βορέης ἠράσσατο βοσκομενάων.

Καὶ Ἀριστοτέλης δέ, ὡς ἐμὲ νοεῖν, λαβὼν ἐντεῦθεν, εὐθὺ τῶν προειρημένων ἀνέμων οἰστρηθείσας ἀποδιδράσκειν ἔφατο αὐτάς.

VII. Historia de equi cum matre coitu.

Ἀκούω τὸν Σκυθῶν βασιλέα — τὸ δὲ ὄνομα εἰδὼς ἐῶ· τί γάρ μοι καὶ λυσιτελές ἐστιν; — ἵππον σπουδαίαν ἔχειν πᾶσαν ἀρετήν, ὅσην ἵπποι καὶ ἀπαιτοῦνται καὶ ἀποδείκνυνται, ἔχειν δὲ καὶ υἱὸν αὐτῆς ἐκείνης τῶν ἄλλων ἀρετῇ διαπρέποντα. Οὔκουν εὑρίσκοντα οὔτε ἐκείνην ἄλλῳ παραβάλλειν ἀξίῳ, οὔτε ἐκεῖνον ἐπαγαγεῖν τὸ ἐξ αὐτοῦ λαβεῖν σπέρμα ἀγαθῇ, καὶ διὰ ταῦτα ἄμφω συναγαγεῖν εἰς τὸ ἔργον· τοὺς δὲ τὰ μὲν ἕτερα ἀσπάζεσθαι σφᾶς καὶ φιλοφρονεῖσθαι, οὐ μὴν ἐγχρίμπτεσθαι. Οὐκοῦν ἐπεὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Σκύθου σοφώτερα ἦν τὰ ζῷα, ἐπηλύγασεν ἱματίοις καὶ τὸν καὶ τήν, καὶ ἐξειργάσατο τὸ ἔκνομόν τε καὶ ἔκδικον ἐκεῖνο ἔρ-

---

15 F. ὃ εἰδότα. 27 καὶ includit Schn.

γον. Ὡς δὲ ἄμφω συνεῖδον τὸ πραχθέν, εἶτα μέντοι τὸ ἀσέβημα διελύσαντο θανάτῳ, πηδήσαντε κατὰ κρημνοῦ.

VIII. Historia de equisone equam amante.

Λέγει Εὔδημος ἵππου νέας καὶ τῶν νεμομένων τῆς ἀρίστης ἐρασθῆναι τὸν ἱπποκόμον, ὥσπερ οὖν καλῆς μείρακος, καὶ τῶν ἐν τῷ χωρίῳ ὡρικωτέρας πασῶν· καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγκαρτερεῖν, τελευτῶντα δὲ ἐπιτολμῆσαι τῷ λέχει τῷ ξένῳ, καὶ ὁμιλεῖν αὐτῇ. Τῇ δὲ εἶναι πῶλον, καὶ τοῦτον καλόν, θεασάμενόν γε μὴν τὸ πραττόμενον ἀλγῆσαι, ὥσπερ οὖν τυραννουμένης μητρὸς ὑπὸ τοῦ δεσπότου, καὶ ἐμπηδῆσαι, καὶ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα· εἶτα μέντοι καὶ φυλάξαι ἔνθα ἐτάφη, καὶ φοιτῶντα ἀνορύττειν αὐτόν, καὶ ἐνυβρίζειν τῷ νεκρῷ, καὶ λυμαίνεσθαι λύμην ποικίλην, οὐκ αἰσθανομένῳ ἀλγοῦντα αὐτόν.

IX. De piscibus coitus tempore in Ponto degentibus.

Τῶν ἰχθύων διὰ τοῦ ἦρος οἱ πλεῖστοι [εἰς] τὴν ἀφροδίτην πρόθυμοί εἰσι, καὶ ἀποκρίνουσί γε αὑτοὺς εἰς τὸν Πόντον μᾶλλον· ἔχει γάρ πως θαλάμας τε καὶ κοίτας, [ἐκ] φύσεως ταῦτα ἰχθύσιν ὁ Πόντος τὰ δῶρα· ἀλλὰ καὶ θηρίων ἐλεύθερός ἐστιν ὅσα βόσκει θάλαττα. Δελφῖνες δὲ ἁλῶνται μόνοι, λεπτοί τε καὶ ἀσθενικοί· καὶ μὴν καὶ πολύπου χηρός ἐστι, καὶ παγούρου ἄγονος, καὶ ἀστακὸν οὐ τρέφει· μικρῶν δὲ ἰχθύων οὐδὲ ὄλεθρός ἐστιν.

X. Elephanti lunam colentes.

Πυνθάνομαι, σελήνης ὑποφαινομένης νέας, τοὺς ἐλέφαντας κατά τινα φυσικὴν καὶ ἀπόῤῥητον ἔννοιαν ἐκ τῆς ὕλης ἐν ᾗ νέμονται νεοδρεπεῖς ἀφελόντας κλάδους, εἶτα μέντοι μετεώρους ἀνατείνειν, καὶ πρὸς τὴν θεὸν ἀναβλέπειν, καὶ ἡσυχῇ τοὺς κλάδους ὑποκινεῖν, οἷον ἱκετηρίαν τινὰ ταύτην τῇ θεῷ προτείνοντας, ὑπὲρ τοῦ ἵλεώ τε καὶ εὐμενῆ τὴν θεόν γε εἶναι αὐτοῖς.

XI. De equarum libidine.

Μόνας ἀκούω τῶν ζῴων τὰς ἵππους καὶ κυούσας ὑπομένειν τὴν τῶν ἀῤῥένων μίξιν· εἶναι γὰρ λαγνιστάτας· διὰ ταῦτά τοι καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ἀκολάστους ὑπὸ τῶν σεμνοτέρως αὐτὰς εὐθυνόντων καλεῖσθαι ἵππους.

14 εἰς om. M. m. a. c. 21 εἰσιν. Gron.

XII. De perdicum pullis.

Οἱ πέρδικες ἐν τοῖς ᾠοῖς οἰκοῦντες ἔτι καὶ κατειλημμένοι τοῖς περιπεφυκόσι σφίσιν ὀστράκοις, οὐκ ἀναμένουσι τὴν ἐκ τῶν γειναμένων ἐκγλυφήν, ἀλλ' αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν, ὥσπερ θυροκοποῦντες, ἐκκρούουσι τὰ ᾠά, καὶ ἐκκύψαντες εἶτα σφᾶς ἑαυτοὺς ἀνωθοῦσι, καὶ τὸ τοῦ ᾠοῦ λέμμα περιῤῥήξαντες ἤδη θέουσι, καὶ τὸ πρὸς τῷ οὐραίῳ ἡμίτομον, εἰ προσέχοιτο, διασεισάμενοι ἐκβάλλουσιν αὐτό, καὶ τροφὴν μαστεύουσι, καὶ πηδῶσιν ὤκιστα.

XIII. De perdicibus.

Τῶν περδίκων οἱ τοροί τε καὶ ᾠδικοὶ τῇ σφετέρᾳ θαῤῥοῦσιν εὐγλωττίᾳ· καὶ οἱ μαχητικοὶ δὲ καὶ ἀγωνιστικοί, καὶ ἐκεῖνοι πεπιστεύκασιν ὅτι μή εἰσιν ἄξιοι παρανάλωμα γενέσθαι τεθηραμένοι· καὶ διὰ ταῦτα ἁλισκόμενοι ἧττον πρὸς τοὺς θηρῶντας διαμάχονται ὑπὲρ τοῦ μὴ ἁλῶναι· ὅτι γὰρ σπουδασθήσονται καὶ οἴδε πιστεύουσι καὶ τῇ μάχῃ καὶ τῇ ᾠδῇ. Οἱ δὲ ἄλλοι, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ Κιῤῥαῖοι, συνεγνωκότες ἑαυτοῖς οὔτε ἀλκὴν ἀγαθοῖς, οὔτε ᾄδειν, καλῶς δὲ διεγνωκότες ἄρα ὅτι ἁλόντες ἔσονται δεῖπνον τοῖς ᾑρηκόσι, παλαμῶνταί τινι σοφίᾳ φυσικῇ ἑαυτοὺς ἀβρώτους παρασκευάσαι· καὶ τῆς μὲν ἄλλης τροφῆς, ἥτις αὐτοὺς εὐφραίνει τε καὶ πιαίνει ἑκόντες ἀπέχονται, σκόροδα δὲ σιτοῦνται προθυμότατα. Οἱ τοίνυν ταῦτα προμαθόντες, ἐσπείσαντο πρὸς αὐτοὺς ἑκόντες ἀθηρίαν· ὅστις δὲ τῇ τούτων ἄγρᾳ οὐ προενέτυχεν, συλλαβὼν καὶ καθεψήσας ἀπώλεσε καὶ τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ σπουδήν, πονηροῦ κρέως πειραθείς.

allio comeso carnes corrumpentibus.

XIV. Mustela ruta se contra serpentem muniens.

Κακὸν θηρίον ἡ γαλῆ, κακὸν δὲ καὶ ὁ ὄφις. Οὐκοῦν ὅταν μέλλῃ γαλῆ ὄφει μάχεσθαι, πήγανον διατραγοῦσα πρότερον εἶτα μέντοι διαθαῤῥοῦσα, ἐπὶ τὴν μάχην, ὥσπερ σὺν πεφραγμένη τε καὶ ὡπλισμένη, παραγίνεται. Τὸ δὲ αἴτιον, τὸ πήγανον πρὸς ὄφιν ἔχθιστόν ἐστιν.

XV. Lupus ventre repleto mansuetus.

Ὁ λύκος ἐμπλησθεὶς εἰς κόρον οὐδ' ἂν τοῦ βραχίστου τὸ λοιπὸν ἐπιγεύσαιτο· περιτείνεται μὲν γὰρ ἡ γαστὴρ τῷδε, οἰδαίνει δὲ ἡ γλῶττα, καὶ τὸ στόμα ἐμφράγνυται, πρᾳότατος δὲ ἐντυχεῖν ἐστιν ἀμνοῦ δίκην, καὶ οὐκ ἂν ἐπιβουλεύ-

σαι ἢ ἀνθρώπῳ ἢ θρέμμασιν, οὐδὲ εἰ τῆς ἀγέλης βαδίζει μέσος. Μειοῦται δὲ ἡσυχῇ καὶ κατ' ὀλίγον ἡ γλῶττα αὐτῷ, εἶτα ἐς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα ἐπάνεισι, καὶ λύκος γίνεται αὖθις.

XVI.

Gallinacei et perdices quomodo recens advenientes excipiant. — Perdicum cicurum usus in alliciendis feris.

Ἀλεκτρυόνες ἐν ἀγέλῃ τὸν νέηλυν, οὔσης θηλειῶν ἀπορίας, ἀναβαίνουσι πάντες. Καὶ οἱ τιθασοὶ δὲ πέρδικες τὸν ἥκοντα πρῶτον καὶ οὔπω πεπραϋσμένον τὰ αὐτὰ δρῶσιν. Ἀμειβόμενοι δὲ οἱ πέρδικες τοὺς τρέφοντας καὶ αὐτοὶ παλεύουσι τοὺς ἀφέτους καὶ ἀγρίους, κατὰ τὰς περιστερὰς δρῶντες καὶ οὗτοι τοῦτο. Προσάγεται δὲ ἄρα ὁ πέρδιξ, καὶ σειρῆνας εἰς τὸ ἐφολκὸν προτείνει τὸ τῶν ἄλλων τὸν τρόπον τοῦτον· ἕστηκεν ᾄδων ὁ πρῶτος, καὶ ἔστιν οἱ τὸ μέλος προκλητικόν, εἰς μάχην ὑποθῆγον τὸν ἄγριον· ἕστηκε δὲ ἐλλοχῶν πρὸς τῇ πάγῃ. Ὁ δὴ τῶν ἀγρίων κορυφαῖος ἀντᾴσας πρὸ τῆς ἀγέλης [ὡς] μαχούμενος ἔρχεται. Ὁ τοίνυν τιθασὸς ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ, δεδιέναι σκηπτόμενος· ὁ δὲ ἔπεισι γαῦρος, ὡς οἷα δή που κρατῶν ἤδη, καὶ ἑάλωκεν ἐνσχεθεὶς τῇ πάγῃ. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἄῤῥην ὁ τοῖς θηράτροις παραμένων, πειρῶνται ἐπικουρεῖν οἱ σύννομοι τῷ ἑαλωκότι· ἐὰν δὲ ᾖ θῆλυς, παίουσι τὸν ἐνσχεθέντα ἄλλος ἀλλαχόθεν, ὡς διὰ τὴν λαγνείαν εἰς δουλείαν ἐμπεσόντα. Καὶ ἐκεῖνο δὲ οὐ παρήσω, ἐπεὶ καὶ ἄξιον ἀκοῦσαι αὐτό· ἐὰν ᾖ θῆλυς ὁ παλεύων, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ ὁ ἄῤῥην αἱ ἔξω θήλειαι μέλος ἀντῳδὸν ἠχοῦσι, καὶ ῥύονται τὸν ἐμπεσούμενον εἰς τὴν πάγην, ταῖς συννόμοις καὶ πλείοσιν ἀσμένως συνδραμόντα, ὡς ἂν ἴϋγγί τινι ἑλχθέντα ναὶ μὰ Δία ἐρωτικῇ.

XVII.

Erinacei et lyncis invidia.

Ἓν τῶν βασκάνων ζῴων μέντοι καὶ ἐχῖνος ὁ χερσαῖος εἶναι πεπίστευται. Ὅταν γοῦν ἁλίσκηται, παραχρῆμα ἐνούρησε τῷ δέρματι, καὶ ἀχρεῖον ἀπέφηνεν αὐτό· δοκεῖ δὲ εἰς πολλὰ ἐπιτήδειον. Καὶ ἡ λύγξ δὲ ἀποκρύπτει τὸ οὖρον· ὅταν γὰρ παγῇ, λίθος γίνεται, καὶ γλυφαῖς ἐπιτήδειός ἐστι, καὶ τοῖς γυναικείοις κόσμοις συμμάχεται, φασί, διὰ τῆς γλυφῆς.

1 βαδίζοι. b.
14 ὡς om. M. m. b. c.
31 συμβάλλεται. b.

XVIII. *De rebus animalibus nonnullis mortiferis.*

Λεοντοφόνου φαγὼν ὁ λέων ἀποτέθνηκεν. Τὰ δὲ ἔντομα φθείρεται, εἰ ἐλαίῳ τις ἐγχρίσειεν αὐτά. Γυπῶν γε μὴν τὸ μύρον ὄλεθρός ἐστι. Κάνθαρον δὲ ἀπολεῖς, εἰ ἐπιβάλοις τῶν ῥόδων αὐτῷ.

XIX. *Canis Indici virtus.*

Κύνες Ἰνδικοί, θηρία καὶ εἶδε εἰσί, καὶ ἀλκὴν ἄλκιμοι, καὶ ψυχὴν θυμοειδέστατοι, καὶ τῶν πανταχόθεν κυνῶν μέγιστοι. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ζῴων ὑπερφρονοῦσι, λέοντι δὲ ὁμόσε χωρεῖ κύων Ἰνδικός, καὶ ἐγκείμενον ὑπομένει, καὶ βρυχωμένῳ ἀνθυλακτεῖ, καὶ ἀντιδάκνει δάκνοντα· καὶ πολλὰ αὐτὸν λυπήσας καὶ κατατρώσας, τελευτῶν ἡττᾶται ὁ κύων· εἴη δ' ἂν καὶ λέων ἡττηθεὶς ὑπὸ κυνὸς Ἰνδοῦ, καὶ διαφθαρείη δ' ἂν ἐν θήρᾳ. Καὶ μέντοι καὶ δακὼν ὁ κύων ἔχεται, καὶ μάλα ἐγκρατῶς· κἂν προσελθὼν μαχαίρᾳ τὸ σκέλος ἀποκόπτοις τοῦ κυνός, ὁ δὲ οὐκ ἄγει σχολὴν ἀλγήσας ἀνεῖναι τὸ δῆγμα, ἀλλὰ ἀπεκόπη μὲν πρότερον τὸ σκέλος, νεκρὸς δὲ ἀνῆκε τὸ στόμα, καὶ κεῖται βιασθεὶς ἀποστῆναι τῷ θανάτῳ. Ἃ δὲ προσήκουσα ἑτέρως, ἐρῶ ἀλλαχόθι.

XX. *Peculiaria quaedam de animalibus nonnullis.*

Ἀνθρώπου μόνου καὶ κυνὸς κορεσθέντων ἡ τροφὴ ἀπλῆ. Καὶ τοῦ μὲν ἀνθρώπου ἡ καρδία τῷ μαζῷ τῷ λαιῷ προσήρτηται, τοῖς γε μὴν ἄλλοις ζῴοις ἐν μέσῳ τῷ στήθει προσπέπλασται. Γαμψώνυχον δὲ ἄρα οὐδὲ ἓν οὔτε πίνει, οὔτε οὐρεῖ, οὔτε μὴν συναγελάζεται ἑτέροις.

XXI. *De martichora Indico.*

Θηρίον Ἰνδικὸν βίαιον τὴν [ἀκοὴν καὶ] ἀλκήν, μέγεθος κατὰ τὸν λέοντα τὸν μέγιστον, τὴν δὲ χρόαν ἐρυθρόν, ὡς κιννάβαριν εἶναι [δοκεῖν], δασὺ δὲ ὡς κύνες, φωνῇ τῇ Ἰνδῶν μαρτιχόρας ὠνόμασται· τὸ πρόσωπον δὲ κέκτηται τοιοῦτον, ὡς δοκεῖν οὐ θηρίον τοῦτό γε, ἀλλὰ ἄνθρωπον ὁρᾶν· ὀδόντες μὲν τρίστοιχοι ἐμπεπήγασιν οἱ ἄνω αὐτῷ, τρίστοιχοι δὲ οἱ κάτω, τὴν ἀκμὴν ὀξύτατοι, τῶν κυνείων ἐκεῖνοι μείζους· τὰ δὲ ὦτα ἔοικεν ἀνθρώπῳ καὶ ταῦτα τήν γε ἑαυτῶν

---

18 ἀναπλεῖ ἡ τροφή. r.
24 F. ὡς κινναβαρίνην. sive ὡς κινναβάρει εἰκέναι.

πλάσιν, μείζω δὲ καὶ δασέα· τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς γλαυκός ἐστι, καὶ ἐοίκασιν ἀνθρωπίνοις καὶ οὗτοι· πόδας δέ μοι νόει καὶ ὄνυχας οἵους εἶναι λέοντος· τῇ δὲ οὐρᾷ ἄκρᾳ προσήρτηται σκορπίου κέντρον, καὶ εἴη ἂν ὑπὲρ πῆχυν τοῦτο, καὶ παρ' ἑκατέρα αὐτῷ ἡ οὐρὰ κέντροις διείληπται· τὸ δὲ οὐραῖον τὸ ἄκρον εἰς θάνατον ἐκέντησε τὸν περιτυχόντα, καὶ διέφθειρε παραχρῆμα. Ἐὰν δέ τις αὐτὸ διώκῃ, ὁ δὲ ἀφίησι τὰ κέντρα πλάγια ὡς βέλη, καὶ ἔστι τὸ ζῷον ἑκηβόλον· καὶ εἰς τοὔμπροσθεν μὲν ὅταν ἀπολύῃ τὰ κέντρα, ἀνακλᾷ τὴν οὐράν. ἐὰν δὲ εἰς τοὐπίσω κατὰ τοὺς Σάκας, ὁ δὲ ἀποτάδην αὐτὴν ἐξαρτᾷ. Ὅτου δ' ἂν τὸ βληθὲν τύχῃ, ἀποκτείνει· ἐλέφαντα δὲ οὐκ ἀναιρεῖ μόνον· τὰ δὲ ἀκοντιζόμενα κέντρα ποδιαῖα τὸ μῆκός ἐστι, σχοίνου δὲ τὸ πάχος. Λέγει δὲ ἄρα Κτησίας, καί φησιν ὁμολογεῖν αὐτῷ τοὺς Ἰνδούς, ἐν ταῖς χώραις τῶν ἀπολυομένων ἐκείνων κέντρων ὑπαναφύεσθαι ἄλλα, ὡς εἶναι τοῦ κακοῦ τοῦδε ἐπιγονήν. Φιληδεῖ δέ, ὡς ὁ αὐτὸς λέγει, μάλιστα ἀνθρώπους ἐσθίων, καὶ ἀναιρεῖ δὲ ἀνθρώπους πολλούς, καὶ οὐ καθ' ἕνα ἐλλοχᾷ, καὶ δύο δ' ἂν ἐπίθοιτο καὶ τρισίν, καὶ κρατεῖ τῶν τοσούτων μόνος. Καταγωνίζεται δὲ καὶ τῶν ζῴων τὰ λοιπά, λέοντα δὲ οὐκ ἂν καθέλοι ποτέ. Ὅτι δὲ κρεῶν ἀνθρωπείων ἐμπιπλάμενον τόδε τὸ ζῷον ὑπερήδεται, κατηγορεῖ καὶ τὸ ὄνομα. Νοεῖται γὰρ τῇ Ἑλλήνων φωνῇ ἡ Ἰνδῶν, ἀνθρωποφάγον αὐτὸ εἶναι· ἐκ δὲ τοῦ ἔργου καὶ κέκληται. Πέφυκε δὲ κατὰ τὴν ἔλαφον ὤκιστος. Τὰ βρέφη δὲ τῶνδε τῶν ζῴων [οἱ] Ἰνδοὶ θηρῶσιν ἀκέντρους τὰς οὐρὰς ἔχοντα, καὶ λίθῳ γε ἔτι διαθλῶσιν αὐτάς, ἵνα ἀδυνατῶσι τὰ κέντρα ἀναφύειν. Φωνὴν δὲ σάλπιγγος ὡς ὅτι ἐγγυτάτω προΐεται. Λέγει δὲ καὶ ἑωρακέναι τόδε τὸ ζῷον ἐν Πέρσαις Κτησίας, ἐξ Ἰνδῶν κομισθὲν δῶρον τῷ Περσῶν βασιλεῖ. Εἰ δή τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιούτων Κτησίας, ἀκούσας γε μὴν τὰ ἴδιά τις τοῦδε τοῦ ζῴου εἶτα μέντοι τῷ συγγραφεῖ τῷ Κνιδίῳ προσεχέτω.

---

6 τὸν παρατυχόντα. m. b. c. r. 9 μέν om. M. m. r.

XXII. Sputi humani vis.

Σκολόπενδρα θαλαττία διαῤῥήγνυται, ὥς φασιν, ἀνθρώπου διαπτύσαντος αὐτῆς.

XXIII. Saligni seminis vis.

Καρπὸν δὲ ἰτέας εἴ τις θλιβέντα δοίη πιεῖν τοῖς ἀλόγοις αὐτόν, λυπεῖται ἐκεῖνα οὐδέν, μᾶλλον δὲ καὶ τρέφεται· πιὼν δὲ ἄνθρωπος, τὴν σπορὰν τὴν παιδοποιόν τε καὶ ἔγκαρπον ἀπώλεσε. Καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος καὶ τὰ τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα ἀνιχνεύσας εἶτα μέντοι καὶ *ἰτέαι ὠλεσίκαρποι* ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέτροις εἰπεῖν, τοῦτο αἰνιττόμενος. Κωνείου δὲ ἄνθρωπος πιὼν κατὰ τὴν τοῦ αἵματος πῆξίν τε καὶ ψύξιν ἀποθνήσκει. ὗς δὲ κωνείου ἐμπίπλαται καὶ ὑγιαίνει.

XXIV. De elephantorum diversoriis et nutritione.

Οἱ Ἰνδοὶ τέλειον μὲν ἐλέφαντα συλλαβεῖν ῥᾳδίως ἀδυνατοῦσιν· οὔτε γὰρ τοσαῦτα δράσουσιν, οὔτε τοσοίδε παρέσονται· εἰς δὲ τὰ ἕλη φοιτῶντες τὰ γειτνιῶντα τῷ ποταμῷ εἶτα μέντοι λαμβάνουσιν αὐτῶν τὰ βρέφη. Ἀσπάζεται γὰρ ὁ ἐλέφας τὰ ἔνδροσα χωρία καὶ μαλακά, καὶ φιλεῖ τὸ ὕδωρ. καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἤθεσι διαιτᾶσθαι ἐθέλει, καί, ὡς ἂν εἴποις, ἑλειός ἐστιν. Λαβόντες οὖν ἁπαλὰ καὶ εὐπειθῆ τρέφουσι κολακείᾳ τε τῇ κατὰ γαστέρα, καὶ θεραπείᾳ τῇ περὶ τὸ σῶμα, καὶ φωνῇ θεραπευτικῇ — συνιᾶσι γὰρ ἐλέφαντες καὶ γλώττης ἀνθρωπίνης τῆς ἐπιχωρίου — καὶ συνελόντι εἰπεῖν, ὡς παῖδας αὐτοὺς ἐκτρέφουσι, καὶ κομιδὴν προςάγουσιν αὐτοῖς. καὶ παιδεύματα ποικίλα· οἱ δὲ πείθονται.

XXV. De bobus in area circumactis.

Ὅταν ἀλοητὸς ᾖ, καὶ στρέφωνται περὶ τὸν δῖνον οἱ βόες, καὶ πεπληρωμένη τῶν δραγμάτων ἡ ἅλως ᾖ, ὑπὲρ τοῦ τοὺς βοῦς μὴ ἀπογεύσασθαι τῶν σταχύων, βολβίτῳ τὰς ῥῖνας ἐπιχρίουσιν αὐτῶν, σόφισμα ἐπινοήσαντες τοῦτο καὶ μάλα γε ἐπιτήδειον. Τοῦτο γὰρ τὸ ζῷον μυσαττόμενον τὴν προειρημένην χρίσιν, οὐκ ἄν τινος ἀπογεύσαιτο, οὐδ' εἰ τῷ βαρυτάτῳ λιμῷ πιέζοιτο.

XXVI. De venatione per aves

Τοὺς λαγὼς καὶ τὰς ἀλώπεκας θηρῶσιν οἱ Ἰνδοὶ τὸν τρόπον τοῦτον. Κυνῶν εἰς τὴν ἄγραν οὐ δέονται, ἀλλὰ

νεοττοὺς συλλαβόντες ἀετῶν, καὶ τῶν κοράκων καὶ ἰκτίνων προσέτι, τρέφουσι, καὶ ἐκπαιδεύουσι τὴν θήραν. Καὶ ἔστι τὸ μάθημα· πρᾴῳ λαγῷ καὶ ἀλώπεκι τιθασῷ κρέας προσαρτῶσι, καὶ μεθιᾶσι θεῖν καὶ τοὺς ὄρνιθας αὐτοῖς κατὰ πόδας ἐπιπέμψαντες, τὸ κρέας ἀφελέσθαι συγχωροῦσιν. Οἱ δὲ ἀνὰ κράτος διώκουσι, καὶ ἑλόντες ἢ τὸν ἢ τήν, ἔχουσιν ὑπὲρ τοῦ καταλαβεῖν ἆθλον τὸ κρέας, καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῖς δέλεάρ ἐστι καὶ μάλα ἐφολκόν. Οὐκοῦν ὅταν ἀκριβώσωσι τὴν σοφίαν τὴν θηρατικήν, ἐπὶ τοὺς ὀρείους λαγὼς μεθιᾶσιν αὐτούς, καὶ ἐπὶ τὰς ἀλώπεκας τὰς ἀγρίας. Οἱ δὲ ἐλπίδι τοῦ δείπνου τοῦ συνήθους, ὅταν τι τούτων φανῇ, μεταθέουσι, καὶ αἱροῦσιν ὤκιστα, καὶ τοῖς δεσπόταις ἀποφέρουσιν, ὡς λέγει Κτησίας. Καὶ ὅτι ὑπὲρ τοῦ τέως προσηρτημένου κρέως αὐτοῖς τὰ σπλάγχνα τῶν ᾑρημένων τὸ δεῖπνόν ἐστιν, ἐκεῖθεν καὶ τοῦτο ἴσμεν. rapaces et corvos.

XXVII. De gryphibus.

Τὸν γρῦπα ἀκούω, τὸ ζῷον τὸ Ἰνδικόν, τετράπουν εἶναι κατὰ τοὺς λέοντας· καὶ ἔχειν ὄνυχας καρτεροὺς ὡς ὅτι μάλιστα, καὶ τούτους μέντοι τοῖς τῶν λεόντων παραπλησίους· κατάπτερον δὲ τὰ νῶτα εἶναι, καὶ τούτων τῶν πτερῶν τὴν χρόαν μέλαιναν ᾄδουσι, τὰ δὲ πρόσθια ἐρυθρά φασι, τάς γε μὴν πτέρυγας αὐτὰς οὐκέτι τοιαύτας, ἀλλὰ λευκάς. Τὴν δέρην δὲ αὐτῶν κυανοῖς διηνθίσθαι τοῖς πτεροῖς Κτησίας ἱστορεῖ, στόμα δὲ ἔχειν αἰετῶδες, καὶ τὴν κεφαλὴν ὁποίαν οἱ χειρουργοῦντες γράφουσί τε καὶ πλάττουσι· φλογώδεις δὲ τοὺς ὀφθαλμούς φησιν αὐτοῦ· νεοττείας δὲ ἐπὶ τῶν ὀρῶν ποιεῖται, καὶ τέλειον μὲν λαβεῖν ἀδύνατόν ἐστιν, νεοττοὺς δὲ αἱροῦσιν. Καὶ Βάκτριοι μὲν γειτνιῶντες Ἰνδοῖς λέγουσιν αὐτοὺς φύλακας εἶναι τοῦ χρυσοῦ αὐτόθι, καὶ ὀρύττειν τε αὐτόν φασιν αὐτούς, καὶ ἐκ τούτου τὰς καλιὰς ὑποπλέκειν, τὸ δὲ ἀποῤῥέον Ἰνδοὺς λαμβάνειν. Ἰνδοὶ δὲ οὔ φασιν αὐτοὺς φρουροὺς εἶναι τοῦ προειρημένου, μηδὲ γὰρ δεῖσθαι χρυσίου γρῦπας (καὶ ταῦτα εἰ λέγουσι, πιστὰ ἔμοι-

1 τῶν om. a.
14 εἰρημένων. M. m.
22 δέῤῥιν. Pauw.

γε δοκοῦσι λέγειν) ἀλλὰ αὐτοὺς μὲν ἐπὶ τὴν τοῦ χρυσίου ἄθροισιν ἀφικνεῖσθαι, τοὺς δὲ ὑπέρ τε τῶν σφετέρων βρεφῶν δεδιέναι, καὶ τοῖς ἐπιοῦσι μάχεσθαι· καὶ διαγωνίζεσθαι μὲν πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα, καὶ κρατεῖν ῥᾷστα, λέοντι δὲ μὴ ἀνθίστασθαι, μηδὲ ἐλέφαντι. Δεδιότες δὲ ἄρα τὴν τῶνδε τῶν ζῴων ἀλκὴν οἱ ἐπιχώριοι, μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸν χρυσὸν οὐ στέλλονται, νύκτωρ δὲ ἔρχονται· ἐοίκασι δὲ τηνικάδε τοῦ καιροῦ λανθάνειν μᾶλλον. Ὁ δὲ χῶρος οὗτος, ἔνθα οἵ τε γρῦπες διαιτῶνται, καὶ τὰ χωρία τὰ χρυσεῖά ἐστιν, ἔρημος πέφυκε δεινῶς. Ἀφικνοῦνται δὲ οἱ τῆς ὕλης τῆς προειρημένης θηραταὶ κατὰ χιλίους τε καὶ δὶς τοσούτους ὡπλισμένοι, καὶ ἅμας κομίζουσι σάκκους τε, καὶ ὀρύττουσιν, ἀσέληνον ἐπιτηροῦντες νύκτα. Ἐὰν μὲν οὖν λάθωσι τοὺς γρῦπας, ὤνηντο διπλῆν τὴν ὄνησιν· καὶ γὰρ σώζονται, καὶ μέντοι καὶ οἴκαδε τὸν φόρτον κομίζουσι· καὶ ἐκκαθάραντες οἱ μαθόντες χρυσοχοεῖν σοφίᾳ τινὶ σφετέρᾳ, πάμπολυν πλοῦτον ὑπὲρ τῶν κινδύνων ἔχουσι τῶν προειρημένων· ἐὰν δὲ κατάφωροι γένωνται, ἀπολώλασιν. Ἐπανέρχονται δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα, ὡς πυνθάνομαι, δι' ἔτους τρίτου καὶ τετάρτου.

XXVIII. De testudine marina ejusque oculis.

Χελώνης θαλαττίας ἀποτμηθεῖσα ἡ κεφαλὴ οὔποτε θνήσκει, ἀλλὰ καὶ βλέπει· καὶ καταμύει, τὴν χεῖρα προςάγοντος· ἤδη γὰρ καὶ δάκοι, εἰ περαιτέρω προςαγάγοις τὴν χεῖρα. Καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐκλάμποντας ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς· αἱ γάρ τοι κόραι λευκόταταί τε καὶ περιφανέσταταί εἰσι, καὶ ἐξαιρεθεῖσαι χρυσίῳ καὶ ὅρμοις ἐντίθενται· ἔνθεν τοι καὶ δοκοῦσι ταῖς γυναιξὶ θαυμασταί. Γίνονται δέ, ὡς πυνθάνομαι, αἱ χελῶναι αἵδε ἐν τῇ θαλάττῃ, ἣν ᾄδουσιν ἐρυθράν.

XXIX. De gallo gallinaceo.

Ὁ ἀλεκτρυὼν τῆς σελήνης ἀνισχούσης ἐνθουσιᾷ, φασί, καὶ σκιρτᾷ. Ἥλιος δὲ ἀνίσχων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν διαλάθοι, ᾠδικώτατος δὲ μᾶλλον ἑαυτοῦ ἐστι τηνικάδε. Πυνθάνομαι δὲ ἄρα, ὅτι καὶ τῇ Λητοῖ φίλον ἐστὶν ὁ ἀλεκτρυὼν τὸ ὄρνεον· τὸ δὲ αἴτιον, παρέστη, φασίν, αὐτῇ τὴν διπλῆν τε

14 ὤνηνται. b. 22 κἂν. Schn.
20 οὔπω τεθνήσει. c. F. οὔπω τεθνήξει.

καὶ μακαρίαν ὠδῖνα ὠδινούσῃ· ταῦτά τοι καὶ νῦν ταῖς τικτούσαις ἀλεκτρυὼν πάρεστι, καὶ δοκεῖ πως εὐώδινας ἀποφαίνειν. Τῆς δὲ ὄρνιθος ἀπολωλυίας, ἐπῳάζει αὐτός, καὶ ἐκλέπει τὰ ἐξ ἑαυτοῦ νεόττια σιωπῶν· οὐ γὰρ ᾄδει τότε θαυμαστῇ τινι καὶ ἀποῤῥήτῳ τῇ αἰτίᾳ, ναὶ μὰ τόν· δοκεῖ γάρ μοι ἑαυτῷ συγγινώσκειν θηλείας ἔργα καὶ οὐκ ἄῤῥενος δρῶντι τηνικάδε. Ἐν μάχῃ ἀλεκτρυὼν καὶ τῇ πρὸς ἄλλον ἡττηθεὶς ἀγωνίᾳ οὐκ ἂν ᾄσαι· τὸ γάρ τοι φρόνημα αὐτῷ κατέσταλται καὶ μεμείωται, καὶ καταδύεταί γε ὑπὸ τῆς αἰδοῦς. Κρατήσας δὲ γαῦρός ἐστι, καὶ ὑψαυχενεῖ, καὶ κυδρουμένῳ ἔοικεν. Θαυμάσαι δὲ τοῦ ζῴου ὑπεράξιον καὶ ἐκεῖνο δήπου· θύραν γὰρ ὑπιὼν καὶ τὴν ἄγαν ὑψηλήν, ὁ δὲ ἐπικύπτει, ἀλαζονέστατα δρῶν ἐκεῖνος τοῦτο· φειδοῖ γὰρ τοῦ λόφου πράττειν ἔοικε τὸ εἰρημένον.

XXX. De graculo singulari dolo capto.

Οἱ κολοιοὶ δεινῶς φιλοῦσι τὸ ὁμόφυλον· τοῦτό τοι καὶ διαφθείρει αὐτοὺς πολλάκις, καὶ τό γε δρώμενον τοιοῦτόν ἐστιν. Ὅτῳ μέλει θηρᾶσαι κολοιούς, τοιαῦτα παλαμᾶται. Ἔνθα εἶδεν αὐτῶν νομὰς καὶ τροφάς, καὶ ἀθροιζομένους ὁρᾷ κατ' ἀγέλας εἶναι, ἐνταῦθα λεκανίδας ἐλαίου μεστὰς διατίθησιν· οὐκοῦν διειδὲς μὲν τὸ ἔλαιον, περίεργον δὲ τὸ ὀρνίθιον, καὶ ἀφικνεῖται, καὶ ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ σκεύους κάθηται, καὶ κύπτει κάτω, καὶ ὁρᾷ τὴν ἑαυτοῦ σκιάν, καὶ οἴεται κολοιὸν βλέπειν ἄλλον, καὶ κατελθεῖν πρὸς αὐτὸν σπεύδει· κάτεισί τε οὖν, καὶ περιπτύσσεται, καὶ περιβάλλει τὸ ἔλαιον αὐτὸ ὂν γλίσχρον, καὶ συνδεῖται· τὸ δὲ αἴτιον, ἀναπτερυγίσαι ἥκιστός ἐστι· καὶ χωρὶς δικτύων καὶ πάγης καὶ ἀρπεδόνων τὸ ζῷον μένει, ὡς ἂν εἴποις, πεπεδημένον.

XXXI. De elephanti natura, partubus, aetate.

Ὁ ἐλέφας, οἱ μὲν αὐτοῦ προκύπτειν χαυλιόδοντάς φασιν, οἱ δὲ κέρατα. Ἔχει δὲ καὶ καθ' ἕκαστον πόδα δακτύλους πέντε, ὑποφαίνοντας μὲν τὰς ἐκφύσεις, οὐ μὴν διεστῶτας· ταῦτά τοι καὶ νηκτικός ἐστιν ἥκιστα· σκέλη δὲ τὰ πρόσθια τῶν κατόπιν βραχύτερά ἐστι· μαζοὶ δὲ αὐτῷ πρὸς

24 F. πτερύσσεται. 24 αὐτῷ. Gesn.

ταῖς μασχάλαις εἰσί· μυκτῆρα δὲ κέκτηται χειρὸς παγχρηστότερον, καὶ γλῶτταν βραχεῖαν· χολὴν δὲ αὐτὸν ἔχειν οὐ κατὰ τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ πρὸς τῷ στέρνῳ φασί. Κύειν δὲ πυνθάνομαι δύο ἐτῶν τὸν ἐλέφαντα· οἱ δὲ οὐ τοσοῦτον χρόνον, ἀλλὰ ὀκτωκαίδεκα μηνῶν ὁμολογοῦσιν. Ἀποτίκτει δὲ ἰσήλικα τὸ μέγεθος μόσχῳ ἐνιαυσίῳ, σπᾷ δὲ τῆς θηλῆς τῷ στόματι. Ἐνθουσιῶν δὲ εἰς μίξιν οἴστρῳ τε φλεγόμενος, ἐμπίπτει τοίχῳ καὶ ἀνατρέπει, καὶ φοίνικας κλίνει, τὸ μέτωπον προσαράττων κατὰ τοὺς κριούς. Πίνει δὲ ὕδωρ οὐ διειδὲς οὐδὲ καθαρόν, ἀλλ' ὅταν ὑποθολώσῃ τε καὶ ὑποταράξῃ. Καθεύδει γε μὴν ὀρθοστάδην· κατακλινῆναι γὰρ καὶ ἐξαναστῆναι ἐργῶδες αὐτῷ. Ἀκμὴ δὲ ἐλέφαντος ἑξήκοντα ἔτη γεγονέναι. Κρυμῷ δὲ ὁμιλεῖν ἥκιστός ἐστιν. Διατείνει δὲ τὸν βίον καὶ εἰς διπλῆν ἑκατοντάδα.

XXXII. De capris et ovibus Indiae.

Προβατεῖαι δὲ Ἰνδῶν ὁποῖαι, μαθεῖν ἄξιον. Τὰς αἶγας δὲ καὶ τὰς ὄϊς ὄνων τῶν μεγίστων μείζονας ἀκούω, καὶ ἀποκύειν τέτταρα ἑκάστην· μείω γε μὴν τῶν τριῶν οὔτ' αἲξ Ἰνδική, οὔτ' ἂν ὄϊς ποτὲ τέκοι. Καὶ τοῖς μὲν προβάτοις αἱ οὐραὶ πρὸς τὸν πόδα τέτανται, αἱ δὲ αἶγες μηκίστας ἔχουσιν, ὥστε ἐπιψαύειν γῆς ὀλίγου. Τῶν μὲν οὖν ὀΐων τῶν τίκτειν ἀγαθῶν ἀποκόπτουσι τὰς οὐρὰς οἱ νομεῖς, ἵνα ἀναβαίνωνται, ἐκ δὲ τῆς πιμελῆς τῆς τούτων καὶ ἔλαιον ἀποθλίβουσι· τῶν δὲ ἀῤῥένων διατέμνουσι τὰς οὐράς, καὶ ἐξαιροῦσι τὸ στέαρ καὶ ἐπιῤῥάπτουσι, καὶ ἑνοῦται πάλιν ἡ τομή, καὶ ἀφανίζεται τὰ ἴχνη αὐτῆς.

XXXIII. Chamaeleontis contra serpentes tutamenta.

Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος τὸν χαμαιλέοντα λυπεῖν τοὺς ὄφεις καὶ ἀσιτίᾳ περιβάλλειν τὸν τρόπον τοῦτόν φησιν. Κάρφος πλατὺ καὶ στερεὸν ἐνδακὼν ἑαυτὸν ἐπιστρέφει, καὶ ἀντιπρόσωπος ὁμόσε χωρεῖ τῷ πολεμίῳ· ὁ δὲ αὐτοῦ λαβέσθαι ἀδυνατεῖ, τοῦ κάρφους τὸ πλάτος οὐκ ἔχων περιχανεῖν· οὐκοῦν ἄδειπνος τό γε ἐπ' ἐκείνῳ μένει ὁ ὄφις· δάκνων γάρ τοι τὰ λοιπὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἀνύτει· στερεὰν γὰρ

3 πρὸς τῷ ἐντέρῳ. Camper.

τὴν φορίνην ἔχει, καὶ ἐπαΐει τῶν ἐκείνου ὀδόντων ὁ χαμαιλέων οὐδὲ ἕν.

XXXIV. De natura leonis.

Ὁ αὐχὴν ὁ τοῦ λέοντος ἐξ ὀστέων συνέστηκεν, οὐ μὴν ἐκ σφονδύλων πολλῶν. Εἰ δέ τις τὰ ὀστᾶ τοῦ λέοντος διακόπτοι, πῦρ αὐτῶν ἐξάλλεται· μυελοὺς δὲ οὐκ ἔχει· οὐδὲ γάρ ἐστι κοῖλα αὐλῶν δίκην. Μίξεως δὲ αὐτὸν οὐδεμία ἔτους ἀναστέλλει ὥρα. Κύει δὲ ἀνὰ μηνῶν δύο. Τίκτει δὲ καὶ πεντάκις, καὶ τῇ μὲν ὠδῖνι τῇ πρώτῃ πέντε, δευτέρᾳ δὲ τέτταρα, τρία τε ἐπὶ ταύτῃ, καὶ δύο ἐπ᾽ ἐκείνῃ, καὶ ἓν ἐπὶ πάσαις. Οἱ δὲ σκύμνοι ἀρτιγενεῖς μικροί τέ εἰσι καὶ τυφλοὶ κατὰ τὰ σκυλάκια· βαδίσεως δὲ ὑπάρχονται, ὅταν δύο μῆνας ἀπὸ γενεᾶς διαβιώσῃ τὰ τοῦ λέοντος βρέφη. Ὁ λόγος δέ, ὅστις λέγει διαξαίνειν αὐτοὺς τὰς μήτρας, μῦθός ἐστι. Λιμώττων μὲν οὖν λέων ἐντυχεῖν χαλεπός ἐστι, κορεσθεὶς δὲ πρᾳότατος· φασὶ δὲ καὶ φιλοπαίστην εἶναι τηνικάδε αὐτόν Καὶ φύγοι δὲ οὐκ ἄν ποτε τὰ νῶτα τρέψας λέων, ἡσυχῇ δὲ ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ βλέπων ἀντίος, καὶ ὑπόβραχυ. Τοῦ γήρως δὲ ὑπαρχόμενος καὶ ἐπὶ τὰ αὔλια ἔρχεται καὶ ἐπὶ τὰς καλύβας καὶ ἐπὶ τὰς οἰκήσεις τὰς τῶν νομέων τὰς ὑπάντρους· καὶ εἰκότως· ταῖς γὰρ ὀρείοις ἔτι θήραις ἐπιθαῤῥεῖν ἀδύνατός ἐστι. Πῦρ δὲ ὀῤῥωδεῖ. Ὅστις μὲν οὖν ἐστιν αὐτῶν γυρότερος καὶ συνεστραμμένος καὶ τὴν χαίτην λασιώτερος, ἀθυμότερός τε καὶ ἀτολμότερος δοκεῖ μᾶλλον· ὁ δὲ εἰς μῆκος εὖ ἥκων, καὶ εὐθυτενὴς τὴν τρίχα, ἀνδρειότερος πεπίστευται καὶ θυμοειδέστερος. Ἀδηφάγος δὲ ὤν, καὶ ὅλα, φασί, μέλη βρύκων ἂν καταπίοι. Τούτων οὖν πεπληρωμένος καὶ τριῶν ἡμερῶν οὐκ ἐσθίει πολλάκις, ἔστ᾽ ἂν ὑπαναλωθῇ τὰ πρῶτά οἱ καὶ πεφθῇ· πίνει δὲ ὀλίγα.

XXXV. De bove iniuriae ulciscendae studioso.

Ὁ βοῦς ὁ πρᾷος τοῦ πλήττοντος καὶ κολάζοντος οὐκ ἄν ποτε λήθην λάβοι, ἀλλὰ ὑπομνησθεὶς τιμωρεῖται καὶ διαστήματος ἐγγενομένου. Ὢν μὲν γὰρ ὑπὸ ζεύγλην καὶ τρόπον τινὰ καθειργμένος, ἔοικε δεσμώτῃ καὶ ἡσυχάζει· ὅταν

---

3 F. ἑνὸς ἐξ ὀστέου. 7 F. κύει λέαινα.

δὲ ἀφεθῇ, πολλάκις τῷ σκέλει παίσας συνέτριψε μέρος τι τοῦ βουκόλου· πολλάκις δὲ καὶ θυμωθεὶς εἰς κέρας, εἶτα ἐμπεσὼν ἀπέκτεινεν αὐτόν· ἐντεῦθεν πρὸς τοὺς ἄλλους πρᾷός ἐστιν, καὶ πάρεισιν εἰς τὸ αὔλιον ἡσυχῇ· οὐ γάρ ἐστιν ἀνήμερος πρὸς οὓς οὐκ ἔχει τοῦ θυμοῦ τὴν ὑπόθεσιν.

XXXVI. De porphyro serpente, deque veneno inde ducto.

Ἡ τῶν Ἰνδῶν γῆ, φασὶν αὐτὴν οἱ συγγραφεῖς πολυφάρμακόν τε καὶ τῶν βλαστημάτων τῶνδε δεινῶς πολύγονον εἶναι· καὶ τὰ μὲν σώζειν αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν κινδύνων ῥύεσθαι τοὺς ὑπὸ τῶν δακέτων ὁμοῦ τῷ θανάτῳ ὄντας· πολλὰ δὲ ἐκεῖθι τοιαῦτα· τὰ δὲ ἀπολλύναι καὶ διαφθείρειν ὀξύτατα, ὧν ἕν περ καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὄφεως γινόμενον εἴη ἄν. Ἔστι δὲ ἄρα οὗτος ὁ ὄφις κατὰ σπιθαμὴν τὸ μῆκος ὅσα ἰδεῖν· χρόαν δὲ ἔοικε πορφύρᾳ τῇ βαθυτάτῃ· λευκὴν δὲ κεφαλὴν καὶ οὐκέτι πορφυρᾶν περιηγοῦνται αὐτοῦ, λευκὴν δέ, οὐχ ὡς εἰπεῖν ἔπος, ἀλλὰ καὶ χιόνος ἐπέκεινα καὶ γάλακτος πλέον λευκήν. Ὀδόντων δὲ ἄγονός ἐστιν οὗτος ὁ ὄφις· εὑρίσκεται δὲ ἐν τοῖς πυρωδεστάτοις τῆς Ἰνδικῆς χωρίοις· καὶ δάκνειν μὲν ἥκιστός ἐστι, καὶ κατά γε τοῦτο φαίης ἂν τιθασὸν αὐτὸν εἶναι καὶ πρᾷον, οὗ δ' ἂν κατεμέσῃ, ὡς ἀκούω, ἢ ἀνθρώπου τινὸς ἢ θηρίου, τοῦδε τὸ μέλος διασαπῆναι ἀνάγκη πᾶν. Οὐκοῦν θηραθέντα αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐραίου μέρους ἐξαρτῶσιν, καὶ οἷα εἰκὸς κάτω τὴν κεφαλὴν ἔχει, καὶ εἰς γῆν ὁρᾷ· ὑπ' αὐτῷ δὲ τῷ στόματι τοῦ θηρὸς ἀγγεῖόν τι τιθέασι πεποιημένον χαλκοῦ, καὶ αἱ διὰ τοῦ στόματος σταγόνες ἐκεῖναι λείβονται ἐς τοῦτο, καὶ τὸ καταῤῥεῦσαν συνίσταταί τε καὶ πήγνυται, καὶ ἐρεῖς ἰδὼν ἀμυγδαλῆς δάκρυον εἶναι. Καὶ ὁ μὲν ἀποθνήσκει ὁ ὄφις, ὑφαιροῦσι δὲ τὸ σκεῦος, καὶ τιθέασιν ἄλλο· χαλκοῦν ἐστι καὶ ἐκεῖνο· νεκροῦ δὲ ἐκρεῖ πάλιν ὑγρὸς ἰχὼρ οὗτος, καὶ ἔοικεν ὕδατι· τριῶν δὲ ἡμερῶν ἐῶσι, καὶ συνίσταται μέντοι καὶ οὗτος· ἡ δ' ἐπ' ἀμφοῖν διαφορὰ κατὰ τὴν χρόαν· ἡ μὲν γὰρ δεινῶς ἐστι μέλαινα, ἡ δὲ ἠλέκτρῳ εἴκασται. Οὐκοῦν τούτου μὲν εἰ δοίης τινί, ὅσον

1 μέλος. Wytteub.
11 F. excidit τοῦ πορφύρου post ἐκ τοῦ ὄφεως.
30 F. εἴη δ' ἂν ἐπ' ἀμφοῖν.

σησάμου μέγεθος ἀφελών, καὶ ἐμβαλὼν εἰς οἶνον ἢ εἰς σιτίον, πρῶτον μὲν αὐτὸν σπασμὸς περιλήψεται, καὶ μάλα ἰσχυρός, εἶτα διαστρέφονταί οἱ τὼ ὀφθαλμώ, ὁ δὲ ἐγκέφαλος διὰ τῶν ῥινῶν κατολισθαίνει θλιβόμενος, καὶ ἀποθνήσκει, καὶ οἴκτιστα μὲν ἀλλὰ ὤκιστα· ἐὰν δὲ ἔλαττον λάβῃ τοῦ φαρμάκου, ἄφυκτα μὲν αὐτῷ καὶ ἐντεῦθέν ἐστι, χρόνῳ δὲ ἀπόλλυται. Ἐὰν δὲ τοῦ μέλανος ὀρέξῃς, ὅπερ οὖν κατέρρευσε τεθνεῶτος, ὡς εἶναι σησάμου καὶ τοῦτο μέγεθος, ὑπόπυος γίνεται, καὶ φθόη καταλαμβάνει τὸν λαβόντα, καὶ ἐνιαυτοῦ ἀναλίσκεται τηκεδόνι· πολλοὶ δὲ καὶ εἰς ἔτη δύο προῆλθον, κατὰ μικρὸν ἀποθνήσκοντες.

XXXVII. De struthiocameli ovis et cursu.

Ἡ στρουθὸς ἡ μεγάλη ᾠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλά, οὐ πάντα δὲ τρέφει, ἀλλὰ ἀποκρίνει τὰ ἄγονα, τοῖς δὲ ἐγκάρποις ἐπῳάζει· καὶ ἐκ μὲν τούτων τοὺς νεοττοὺς ἐξέλεψεν, ἐκεῖνα δὲ τὰ ἐκφαυλισθέντα τούτοις τροφὴν παρατίθησιν. Εἰ δὲ αὐτὴν διώκοι τις, ἡ δὲ οὐκ ἐπιτολμᾷ τῇ πτήσει, θεῖ δὲ τὰς πτέρυγας ἁπλώσασα· εἰ δὲ ἁλίσκεσθαι μέλλει, τοὺς παραπίπτοντας λίθους εἰς τοὐπίσω σφενδονᾷ τοῖς ποσίν.

XXXVIII. De passerum nidis.

Οἱ στρουθοὶ οἱ μικροὶ συνειδότες ἑαυτοῖς ἀσθένειαν διὰ σμικρότητα τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῖς ἀκρέμοσι τῶν κλάδων, τοῖς φέρειν αὐτοὺς δυναμένοις, τὰς νεοττιὰς συμπλάσαντες εἶτα μέντοι τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν ἐπιβουλὴν ὡς τὰ πολλὰ διαφεύγουσιν, ἐπιβῆναι τῇ κλαδὶ μὴ δυναμένων· οὐ γὰρ αὐτοὺς φέρει διὰ λεπτότητα.

XXXIX. De vulpe vesparum nidos depopulante.

Αἱ δὲ ἀλώπεκες εἰς ὑπερβολὴν προήκουσαι κακουργίας καὶ τρόπου δολεροῦ, ὅταν θεάσωνται σφηκιὰν εὐθηνουμένην, αὗται μὲν ἀποστρέφονται τὸν χηραμὸν ἐκνεύουσαι, καὶ τὰς ἐκ τῶν κέντρων τρώσεις φυλαττόμεναι· καθιᾶσι δὲ τὴν οὐρὰν δασυτάτην τε οὖσαν, καὶ μηκίστην τὴν αὐτήν, καὶ διασείουσαν τοὺς σφῆκας· οἱ δὲ προσέχονται τῷ τῶν τριχῶν δάσει. Ὅταν δὲ ἀναπλασθῶσιν αὐτῷ, προσαράττουσι τὴν οὐ-

---

23 τῷ κλαδί. Schn.

31 ἀναπλασθῶσιν. M. b. F. ἐμπλασθῶσιν.

ῥὰν ἢ δένδρῳ, ἢ τοίχῳ, ἢ αἱμασιᾷ· παιόμενοι δὲ οἱ σφῆκες ἀποθνήσκουσιν· εἶτα ἦλθον ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ τοὺς λοιποὺς προςαναλέξασαι, καὶ ἀποκτείνασαι κατὰ τοὺς πρώτους, ὅταν ἐννοήσωσι λοιπὸν εἰρήνην εἶναι καὶ ἀπὸ τῶν κέντρων ἐλευθερίαν, καθῆκαν τὸ στόμα καὶ τὰ σφηκία ἐσθίουσιν, μήτε θορυβούμεναι, μήτε μὴν τὰ κέντρα ὑφορώμεναι.

XL. De natura canis.

Κυνὸς κρανίον ῥαφὴν οὐκ ἔχει. Δραμὼν δὲ ἐπὶ πλέον λάγνος γίνεται, φασί, μᾶλλον. Κυνὸς δὲ γηρῶντος ἀμβλεῖς οἱ ὀδόντες, καὶ μελαίνονται. Εὔρινος δέ ἐστιν οὕτως, ὡς μήποτ᾽ ἂν ὀπτοῦ κυνείου κρέως, μήτ᾽ ἂν καρυκείᾳ τῇ ποικιλωτάτῃ καὶ δολερωτάτῃ καταγοητευθέντος γεύσασθαι. Τρεῖς δὲ ἄρα νόσοι κυνὶ ἀποκεκλήρωνται, καὶ οὐ πλείω, κυνάγχη, λύττα, ποδάγρα· ἀνθρώποις γε μὴν μυρίαι. Πᾶν δὲ ὅ τι ἂν ὑπὸ κυνὸς λυττῶντος δηχθῇ, τοῦτο ἀποθνήσκει. Κύων δὲ ποδαγρήσας, σπανίως ἀναῤῥωσθέντα ὄψει αὐτόν. Κυνὶ δὲ βίος ὁ μήκιστος τεσσαρεςκαίδεκα ἔτη. Ἄργος δὲ ὁ Ὀδυσσέως καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱστορία ἔοικε παιδιὰ Ὁμήρου εἶναι.

XLI. De venenatis aviculae cujusdam Indicae excrementis.

Ἔθνος ὀρνίθων Ἰνδικῶν βραχυτάτων καὶ τοῦτο εἴη ἄν· ἐν δὲ τοῖς πάγοις τοῖς ὑψηλοῖς νεοττεύει, καὶ ταῖς πέτραις ταῖς καλουμέναις λιτταῖς· καὶ ἔστι τὸ μέγεθος τὰ ὀρνύφια, ὅσονπερ ᾠὸν πέρδικος· σανδαράκην δέ μοι νόει τὴν χρόαν αὐτῶν. Καὶ Ἰνδοὶ μὲν αὐτὸ φωνῇ τῇ σφετέρᾳ δίκαιρον φιλοῦσιν ὀνομάζειν· Ἕλληνες δέ, ὡς ἀκούω, δίκαιον. Τούτου τὸ ἀποπάτημα εἴ τις λάβοι ὅσον κέγχρου μέγεθος, λυθὲν ἐν τῷ πόματι, εἶτα εἰς ἑσπέραν ἀπέθανεν. Ἔοικε δὲ ὁ θάνατος ὕπνῳ, καὶ μάλα γε ἡδεῖ καὶ ἀνωδύνῳ, καὶ οἷον οἱ ποιηταὶ τὸν λυσιμελῆ φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ἢ τὸν ἀβληχρόν· εἴη γὰρ ἂν καὶ οὗτος ἐλεύθερος ὀδύνης, καὶ τοῖς δεομένοις διὰ ταῦτα ἥδιστος. Σπουδὴν δὲ ἄρα τὴν ἀνωτάτω τίθενται Ἰνδοὶ εἰς τὴν κτῆσιν αὐτοῦ· αὐτὸ γὰρ κακῶν ἐπίληθον ἡγοῦνται τῷ ὄντι· καὶ οὖν καὶ ἐν τοῖς δώροις τοῖς μέγα τι-

10 F. μηδ᾽.

σσ
20 λιτταῖς. M.

31 καὶ οὖν om. M. m.

μίοις τῶν Περσῶν τῷ βασιλεῖ ὁ Ἰνδῶν πέμπει καὶ τοῦτο· ὁ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων προτιμᾷ λαβών, καὶ ἀποθησαυρίζει, κακῶν ἀνιάτων ἀντίπαλόν τε καὶ ἀμυντήριον, εἰ ἀνάγκη καταλάβοι· οὔκουν οὐδὲ ἔχει τις ἐν Πέρσαις αὐτὸ ἄλλος, ὅτι μὴ βασιλεύς τε αὐτός, καὶ μήτηρ ἡ βασιλέως. Καὶ διὰ ταῦτα ἀντικρίνοντες βασανίσωμεν τῶν φαρμάκων, τοῦ τε Ἰνδικοῦ καὶ τοῦ Αἰγυπτίου, ὁπότερον ἦν προτιμότερον· ἐπεὶ τὸ μὲν ἐφ' ἡμέραν αὐτὴν ἀνεῖχέ τε καὶ ἀνέστελλε τὰ δάκρυα, τὸ Αἰγύπτιον, τὸ δὲ λήθην κακῶν παρεῖχεν αἰώνιον, τὸ Ἰνδικόν· καὶ τὸ μὲν [οὖν] γυναικὸς δῶρον ἦν, τὸ δὲ ὄρνιθος, ἣ ἀποῤῥήτως φύσεως δεσμῶν τῶν ὄντων βαρυτάτων ἀπολυούσης δι' ὑπηρέτου τοῦ προκειμένου καὶ προειρημένου. Καὶ Ἰνδούς, κτήσασθαί [φασιν] αὐτὸ εὐτυχήσαντας, ὡς τῆς ἐνταυθοῖ φρουρᾶς ἀπολυθῆναι ὅταν ἐθέλωσιν.

XLII. De attagene et meleagridibus avibus.

Ὄρνις ὁ ἀτταγᾶς· μέμνηται δὲ καὶ Ἀριστοφάνης αὐτοῦ ἐν Ὄρνισι τῷ δράματι. Οὗτός τοι τὸ ἴδιον ὄνομα ᾗ σθένει φωνῇ φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό. Λέγουσι δὲ καὶ τὰς καλουμένας μελεαγρίδας τὸ αὐτὸ δήπου δρᾶν τοῦτο, καὶ ὅτι Μελεάγρῳ τῷ Οἰνέως προσήκουσι κατὰ γένος μαρτυρεῖσθαι, καὶ μάλα εὐστόμως. Λέγει δὲ ὁ μῦθος, ὅσαι ἦσαν οἰκεῖαι τῷ Οἰνείδῃ νεανίᾳ, ταύτας εἰς δάκρυά τε ἄσχετα καὶ πένθος ἄτλητον ἐκπεσεῖν καὶ θρηνεῖν, οὐδέν τι τῆς λύπης ἄκος προσιεμένας· οἴκτῳ δὲ ἄρα τῶν θεῶν εἰς ταῦτα τὰ ζῷα ἀμεῖψαι τὸ εἶδος· ταῖς δὲ ἰνδάλματα καὶ σπέρμα τοῦ τότε πένθους ἐντακῆναι, καὶ εἰς νῦν ἔτι Μελέαγρόν τε ἀναμέλπειν, καὶ ὡς αὐτῷ προσήκουσιν ᾄδειν καὶ τοῦτο μέντοι. Ὅσοι δὲ ἄρα αἰδοῦνται τὸ θεῖον, καὶ εἰ μᾶλλον τὴν Ἄρτεμιν, οὐκ ἄν ποτε τῶνδε [τῶν] ὀρνίθων ἐπὶ τροφὴν προσάψαιντο· καὶ ἥ τις ἡ αἰτία ἴσασί τε οἱ τὴν νῆσον οἰκοῦντες τὴν Λέρον, καὶ ἔνεστι μαθεῖν ἀλλαχόθεν.

XLIII. De formicarum sedulitate.

Πέπυσμαι δὲ ὑπὲρ τῶν μυρμήκων καὶ ταῦτα. Οὕτως ἄρα αὐτοῖς τὸ ἐθελουργὸν καὶ τὸ ἐθελόπονον πάρεστιν ἀπρο-

27 F. καὶ ἔτι μᾶλλον. 28 ἐπὶ τροφῇ. Schn.

φασίστως, καὶ ἄνευ τινὸς ὑποτιμήσεως ἐθελοκακούσης καὶ σκήψεως, εἰς ἣν ὑποικουρεῖ τὸ ῥᾴθυμον, ὡς κἂν ταῖς πανσελήνοις μηδὲ νύκτωρ βλακεύειν, μηδὲ ἐλινύειν, ἀλλ' ἔχεσθαι τῆς σπουδῆς. Ὦ ἄνθρωποι, μυρίας προφάσεις τε καὶ σκήψεις ἐς τὸ ῥᾳστωνεύειν ἐπινοοῦντες. Καὶ τί δεῖ καταλέγειν τε καὶ ἐπαντλεῖν τὸν τοιοῦτον ὄχλον; κεκήρυκται γὰρ Διονύσια καὶ Λήναια καὶ Χύτροι καὶ Γεφυρισμοί· καὶ μετελθόντων ἐς τὴν Σπάρτην ἄλλα, καὶ ἐς Θήβας ἄλλα· καὶ κατὰ πόλιν μυρία ἑκάστην, τὰ μὲν βάρβαρον, τὰ δὲ Ἑλλάδα.

XLIV. De feris beneficiorum memoribus.

Μαρτύριον δὲ τῆς τῶν ζῴων φύσεως, ὅτι οὐ πάντῃ δυσμεταχείριστός ἐστιν, ἀλλὰ εὖ παθόντα ἀπομνησθῆναι τῆς εὐεργεσίας ἐστὶν ἀγαθὰ ἀγριώτατα ζῴων, ἐν τῇ Αἰγύπτῳ οἵ τε αἴλουροι καὶ οἱ ἰχνεύμονες, καὶ οἱ κροκόδειλοι καὶ τὸ τῶν ἱεράκων ἔτι φῦλον. Ἁλίσκεται δὲ κολακείᾳ τῇ κατὰ γαστέρα, καὶ ἐντεῦθεν ἡμερωθέντα λοιπὸν πρᾳότατα μένει· καὶ οὐκ ἄν ποτε ἐπίθοιτο τοῖς εὐεργέταις τοῖς ἑαυτῶν, τοῦ θυμοῦ τοῦ συμφυοῦς τέως καὶ συγγενοῦς ἅπαξ παραλυθέντα. Ἄνθρωπος δὲ καὶ λόγου μετειληχὸς ζῷον, καὶ φρονήσεως ἀξιωθέν, καὶ αἰδεῖσθαι λαχόν, καὶ ἐρύθημα πιστευθέν, φίλου γίνεται βαρὺς πολέμιος, καὶ ὅσα ἀπόῤῥητα ἐπιστεύθη, ταῦτα δι' αἰτίαν βραχυτάτην καὶ τὴν παρατυχοῦσαν εἰς ἐπιβουλὴν ἐξέπτυσε τὴν τοῦ πεπιστευκότος.

XLV. Historia de leone, urso et cane.

Θαύματος λόγον ἄξιόν φησιν Εὔδημος, καὶ τῷ γε ἀνδρὶ ὁ λόγος ὅδε ἐστί. Νεανίας θηρατικός, συμβιοῦν τοῖς τῶν ζῴων ἀγριωτάτοις οἷός τε, ἐκ νέων μέντοι καὶ βρεφῶν πεπωλευμένους εἶχε, συντρόφους τε καὶ συσσίτους ἑαυτοῖς γεγενημένους, κύνα καὶ ἄρκτον καὶ λέοντα· καὶ ταῦτα μὲν χρόνου πρὸς ἄλληλα εἰρήνην ἄγειν καὶ φίλα νοεῖν σφισι λέγει ὁ Εὔδημος· μιᾶς δὲ τυχεῖν ἡμέρας τὸν κύνα προσπαίζοντα τὴν ἄρκτον καὶ ὑπαικάλλοντα καὶ ἐρεσχελοῦντα, τὴν δὲ οὐκ εἰωθότως ἐκθηριωθῆναι, καὶ ἐμπεσεῖν τῷ κυνί, καὶ λαφύξαι τοῖς ὄνυξι τοῦ δειλαίου τὴν γαστέρα, καὶ διασπά-

19 ἐρυθήματα. M. m. 29 προσπαίξαντα. b. c. r.

σασθαι αὐτόν· ἀγανακτῆσαι δὲ τῷ συμβάντι, ὁ αὐτός φησι, τὸν λέοντα, καὶ οἱονεὶ μισῆσαι τὸ ἄσπονδον τῆς ἄρκτου καὶ ἄφιλον, καὶ τὸν κύνα οἷα ἑταῖρον ποθῆσαι, καὶ εἰς δικαίαν προελθεῖν ὀργήν, καὶ ἐπιθεῖναι τῇ ἄρκτῳ τὴν δίκην, καὶ τὰ αὐτὰ δρᾶσαι αὐτήν, ἅπερ οὖν εἰργάσατο τὸν κύνα ἐκείνη. Ὅμηρος μέν φησιν·

Ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι·

ἔοικε δὲ ἡ φύσις δεικνύναι, ὅτι καὶ φίλον ἑαυτῷ τιμωρὸν καταλιπεῖν, ὦ φίλε Ὅμηρε, κέρδος ἐστίν· οἷόν τι καὶ περὶ Ζήνωνος καὶ Κλεάνθους νοοῦμεν, εἴ τι ἀκούομεν.

XLVI. De cantharis tincturae inservientibus.

Ἐν Ἰνδοῖς γίνεται θηρία, τὸ μέγεθος ὅσον γένοιντο ἂν οἱ κάνθαροι· καὶ ἔστιν ἐρυθρά, κινναβάρει δὲ εἰκάσαις ἄν, εἰ πρῶτον θεάσαιο αὐτά· πόδας ἔχει ταῦτα μηκίστους, καὶ προςάψασθαι μαλακά ἐστιν. Φύεται δὲ ἄρα ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν φερόντων τὸν ἤλεκτρον, καὶ σιτεῖται τὸν τῶν φυτῶν καρπὸν τῶνδε. Θηρῶσι δὲ αὐτὰ οἱ Ἰνδοί, καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν βάπτουσι τάς τε φοινικίδας, καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐταῖς χιτῶνας, καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ἐθέλωσιν ἄλλο ἐς τήνδε τὴν χρόαν ἐκτρέψαι τε καὶ χρῶσαι. Κομίζεται δὲ ἄρα ἡ τοιάδε ἐσθὴς καὶ τῶν Περσῶν βασιλεῖ. Καὶ τό γε εὐειδὲς τῆς ἐσθῆτος δοκεῖ τοῖς Πέρσαις θαυμαστόν, καὶ ἀντικρινομένη δὲ τοῖς Περσῶν ἐπιχωρίοις κρατεῖ κατὰ πολὺ καὶ ἐκπλήττει, ὥς φησι Κτησίας· ἐπεὶ καὶ τῶν ᾀδομένων τῶν Σαρδιανικῶν ἐστί τε ὀξυτέρα καὶ τηλαυγεστέρα.

De cynocephalis Indicis.

Γίνονται δὲ ἐνταῦθα τῆς Ἰνδικῆς, ἔνθα οἱ κάνθαροι, καὶ οἱ καλούμενοι κυνοκέφαλοι, οἷς τὸ ὄνομα ἔδωκεν ἡ τοῦ σώματος ὄψις τε καὶ φύσις· τὰ δὲ ἄλλα ἀνθρώπων ἔχουσι, καὶ ἠμφιεσμένοι βαδίζουσι δορὰς θηρίων. Καί εἰσι δίκαιοι, καὶ ἀνθρώπων λυποῦσιν οὐδένα, καὶ φθέγγονται μὲν οὐδέν, ὠρύονται δέ, τῆς γε μὴν Ἰνδῶν φωνῆς ἐπαΐουσιν. Τροφὴ δὲ αὐτοῖς τῶν ζῴων τὰ ἄγρια· αἱροῦσι δὲ αὐτὰ ῥᾷστα, καὶ γάρ εἰσιν ὤκιστοι, καὶ ἀποκτείνουσι καταλαβόντες, καὶ

20 F. τῷ τῶν Περσῶν β.

ὀπτῶσιν οὐ πυρί, ἀλλὰ πρὸς τὴν εἵλην τὴν τοῦ ἡλίου, εἰς μοίρας διαξήναντες. Τρέφουσι δὲ καὶ αἶγας καὶ ὄϊς· καὶ σῖτον μὲν ποιοῦνται τὰ ἄγρια, πίνουσι δὲ τὸ ἐκ τῶν θρεμμάτων γάλα ὧν τρέφουσι. Μνήμην δὲ αὐτῶν ἐν τοῖς ἀλόγοις ἐποιησάμην, καὶ εἰκότως· ἔναρθρον γὰρ καὶ εὔσημον καὶ ἀνθρωπίνην φωνὴν οὐκ ἔχουσιν.

XLVII. De chloride ave.

Χλωρὶς ὄνομα ὄρνιθος, ἥπερ οὖν οὐκ ἂν ἀλλαχόθεν ποιήσαιτο τὴν καλιὰν ἢ ἐκ τοῦ λεγομένου συμφύτου· ἔστι δὲ ῥίζα τὸ σύμφυτον εὑρεθῆναί τε καὶ ὀρύξαι χαλεπή· στρωμνὴν δὲ ὑποβάλλεται τρίχας καὶ ἔρια. Καὶ ὁ μὲν θῆλυς ὄρνις οὕτω κέκληται· ὁ δὲ ἄῤῥην, χλωρίωνα καλοῦσιν αὐτόν, καὶ ἔστι τὸν βίον μηχανικός, μαθεῖν τε [πᾶν] ὅ τι οὖν ἀγαθός, καὶ τλήμων ὑπομεῖναι τὴν ἐν τῷ μανθάνειν βάσανον, ὅταν ἁλῷ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ χειμῶνος ἄφετον καὶ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ἴδοι τις αὐτόν, ἠριναὶ δὲ ὅταν ὑπάρχωνται τροπαὶ τοῦ ἔτους, τηνικαῦτα ἐπιφαίνοιτο· Ἀρκτούρου τε ἐπιτολαί, ὁ δὲ ἀναχωρεῖ εἰς τὰ οἰκεῖα, ὁπόθεν καὶ δεῦρο ἐστάλη.

XLVIII. Tauri furentis placatio.

Ὑπὸ θυμοῦ τεθηγμένον ταῦρον καὶ ὑβρίζοντα εἰς κέρας, καὶ σὺν ὁρμῇ καὶ ἀκατασχέτως φερόμενον, οὐχ ὁ βουκόλος ἐπέχει, οὐ φόβος ἀναστέλλει, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον· ἄνθρωπος δὲ ἵστησιν αὐτὸν καὶ παραλύει τῆς ὁρμῆς, τὸ δεξιὸν αὐτοῦ γόνυ διασφίγξας ταινίᾳ, καὶ ἐντυχὼν αὐτῷ.

XLIX. De natura pantherae.

Ἡ πάρδαλις πέντε ἔχει δακτύλους ἐν τοῖς ποσὶ τοῖς προσθίοις, ἐν δὲ τοῖς κατόπιν τέτταρας. Ἡ δὲ θήλεια εὐρωστοτέρα τοῦ ἄῤῥενος. Ἐὰν δὲ γεύσηται ἀγνοοῦσα τοῦ καλουμένου παρδαλιάγχου, πόα δέ ἐστιν, ἀποπάτημα ἀνθρώπου ποθὲν ἀνιχνεύσασα, διασώζεται.

L. Equi inferiore cilio carent.

Οἱ ἵπποι, τὰς κάτω βλεφαρίδας οὔ φασιν αὐτοὺς ἔχειν· Ἀπελλῆν οὖν τὸν Ἐφέσιον αἰτίαν λέγουσιν ἔχειν, ἐπεί τινα ἵππον γράφων οὐ παρεφύλαξε τὸ ἴδιον τοῦ ζῴου. Οἱ δὲ οὐκ Ἀπελλῆν φασι ταύτην τὴν αἰτίαν ἐνέγκασθαι, ἀλλὰ Νίκω-

15 ξερωαί. Schn. 31 Μίκωνα. Gron.

να, ἀγαθὸν μὲν ἄνδρα γράψαι τὸ ζῷον τοῦτο, σφαλέντα δ' οὖν ἐς μόνον τὸ εἰρημένον.

LI. De asilo et tabano.

Τὸν οἶστρόν φασιν ὅμοιον εἶναι μυίᾳ μεγίστῃ, καὶ εἶναι στερεὸν καὶ εὐπαγῆ, καὶ ἔχειν κέντρον ἰσχυρὸν ἠρτημένον τοῦ στόματος, καὶ προΐεσθαι δὲ καὶ ἦχον βομβώδη. Τὸν μὲν οὖν μύωπα ὅμοιον φύεσθαι τῇ καλουμένῃ κυνομυίᾳ, βομβεῖν δὲ τοῦ οἴστρου μᾶλλον, ἔχειν δὲ ἔλαττον τὸ κέντρον.

LII. De ferorum Indiae asinorum natura, et cornibus.

Ὄνους ἀγρίους οὐκ ἐλάττονας ἵππων τὰ μεγέθη ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι πέπυσμαι· καὶ λευκοὺς μὲν τὸ ἄλλο εἶναι σῶμα, τήν γε μὴν κεφαλὴν ἔχειν πορφύρᾳ παραπλησίαν, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ἀποστέλλειν κυανοῦ χρόαν. Κέρας δὲ ἔχει ἐπὶ τῷ μετώπῳ, ὅσον πήχεως τὸ μέγεθός καὶ ἡμίσεος προσέτι, καὶ τὸ μὲν κάτω μέρος τοῦ κέρατος εἶναι λευκόν, τὸ δὲ ἀνωτέρω φοινικοῦν, τό γε μὴν μέσον μέλαν δεινῶς. Ἐκ δὴ τῶνδε τῶν ποικίλων κεράτων πίνειν Ἰνδοὺς ἀκούω, καὶ ταῦτα οὐ πάντας, ἀλλὰ τοὺς τῶν Ἰνδῶν κρατίστους, ἐκ διαστημάτων αὐτοῖς χρυσὸν περιχέοντας, οἱονεὶ ψελλίοις τισὶ κοσμήσαντας βραχίονα ὡραῖον ἀγάλματος. Καί φασι νόσων ἀφύκτων ἀμαθῆ καὶ ἄπειρον γενέσθαι τὸν ἀπογευσάμενον ἐκ τοῦδε τοῦ κέρατος· μήτε γὰρ σπασμῷ ληφθῆναι ἂν αὐτόν, μήτε τῇ καλουμένῃ ἱερᾷ νόσῳ, μήτε μὴν διαφθαρῆναι φαρμάκοις· ἐὰν δέ τι καὶ πρότερον ᾖ πεπωκὼς κακόν, ἀνεμεῖν τοῦτο, καὶ ὑγιᾶ γενέσθαι αὐτόν. Πεπίστευται δὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ὄνους καὶ ἡμέρους καὶ ἀγρίους, καὶ τὰ ἄλλα τὰ μώνυχα θηρία ἀστραγάλους οὐκ ἔχειν, οὐδὲ μὴν ἐπὶ τῷ ἥπατι χολήν, ὄνους δὲ τοὺς Ἰνδοὺς λέγει Κτησίας τοὺς ἔχοντας τὸ κέρας ἀστραγάλους φορεῖν, καὶ ἀχόλους μὴ εἶναι· λέγονται δὲ οἱ ἀστράγαλοι μέλανες εἶναι, καὶ εἴ τις αὐτοὺς συντρίψαι, εἶναι τοιοῦτοι καὶ τὰ ἔνδον. Εἰσὶ δὲ καὶ ὤκιστοι οἵδε οὐ μόνον τῶν ὄνων, ἀλλὰ καὶ ἵππων καὶ ἐλάφων· καὶ ὑπάρχονται μὲν ἡσυχῇ τοῦ δρόμου, κατὰ μικρὰ δὲ ἐπιῤῥώννυνται, καὶ διώκειν ἐκεῖνον, τοῦτο δὴ τὸ ποιητικόν, μεταθεῖν τὰ ἀκίχητά ἐστιν. Ὅταν γε μὴν ὁ

θῆλυς τέκῃ, καὶ περιάγηται τὰ ἀρτιγενῆ, σύννομοι αὐτοῖς οἱ πατέρες αὐτῶν φυλάττονται τὰ βρέφη. Διατριβαὶ δὲ τοῖς ὄνοις τῶν Ἰνδικῶν πεδίων τὰ ἐρημότατα. Ἐπιόντων δὲ τῶν Ἰνδῶν ἐπὶ τὴν ἄγραν αὐτῶν, τὰ μὲν ἁπαλὰ καὶ ἔτι νεαρὰ ἑαυτῶν νέμεσθαι κατόπιν ἐῶσιν, αὐτοὶ δὲ ὑπερμαχοῦσι, καὶ ἐπίασι τοῖς ἱππεῦσιν ὁμόσε, καὶ τοῖς κέρασι παίουσι. Τοσαύτη δὲ ἄρα ἡ ἰσχὺς ἡ τῶνδέ ἐστιν, οὐδὲν ἀντέχει αὐτοῖς παιόμενον, ἀλλὰ εἴκει, καὶ διακόπτεται, καί, ἐὰν τύχῃ, κατέθλασται καὶ ἀχρεῖόν ἐστιν. Ἤδη δὲ καὶ ἵππων πλευραῖς ἐμπεσόντες διέσχισαν, καὶ τὰ σπλάγχνα ἐξέχεαν· ἔνθεν τοι καὶ ὀῤῥωδοῦσιν αὐτοῖς πλησιάζειν οἱ ἱππεῖς· τὸ γάρ τοι τίμημα τοῦ γενέσθαι πλησίον θάνατός ἐστιν οἴκτιστος αὐτοῖς, καὶ ἀπόλλυνται καὶ αὐτοὶ καὶ [οἱ] ἵπποι. Δεινοὶ δέ εἰσι καὶ λακτίσαι. Δήγματα δὲ ἄρα ἐς τοσοῦτον καθικνεῖται αὐτῶν, ὡς ἀποσπᾶν τὸ περιληφθὲν πᾶν. Ζῶντα μὲν οὖν τέλειον οὐκ ἂν λάβοις, βάλλονται δὲ ἀκοντίοις καὶ οἰστοῖς· καὶ τὰ κέρατα οὕτως τὰ ἐξ αὐτῶν Ἰνδοὶ νεκρῶν σκυλεύσαντες, ὡς εἶπον, περιέπουσιν. Ὄνων δὲ Ἰνδῶν ἄβρωτόν ἐστι κρέας· τὸ δὲ αἴτιον, πέφυκεν εἶναι πικρότατον.

LIII. De animalibus numerandi peritis.

Εἶναι δὲ ἄλογα μὲν ζῷα, φυσικὴν δὲ ἔχειν ἀριθμητικὴν μὴ διδαχθέντα, Εὔδημός φησιν, καὶ ἐπάγει μαρτύριον ἐκεῖνο τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ ζῴων· τὸ δὲ ὄνομα οὐ λέγει, ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστιν. Ὅ τι ἂν θηράσῃ, ποιεῖν μοίρας ἕνδεκα, καὶ τὰς μὲν δέκα σιτεῖσθαι, τὴν δὲ ἑνδεκάτην ἀπολιπεῖν (ὅτῳ δέ, καὶ ἀντὶ τοῦ, καὶ ἐννοίᾳ τίνι, σκοπεῖν ἄξιον) ἀπαρχήν γε τινὰ ἢ δεκάτην, ὡς ἂν εἴποις. Οὐκοῦν ἐκπλαγῆναι δίκαιον τὴν αὐτοδίδακτον σοφίαν. Τὴν δέ γε μονάδα, καὶ δυάδα, καὶ τοὺς ἑξῆς ἀριθμοὺς ζῷον οἶδεν ἄλογον· ἀνθρώπῳ δὲ δεῖ πόσων μὲν τῶν μαθημάτων, πόσων δὲ τῶν πληγῶν, ἵνα ἢ μάθῃ ταῦτα εὖ καὶ καλῶς, ἢ πολλάκις μὴ μάθῃ.

LIV. Historia de aspide puerum amante.

Λέγουσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ῥαθύμως αὐτῶν οὐκ ἀκούουσιν ἄνδρες φιλόσοφοι, ἔν τινι νομῷ τῶν Αἰγυπτίων, ὅνπερ

26 F. Οὔκουν — σοφίαν;

οὖν ἐξ Ἡρακλέους τοῦ Διὸς ὀνομάζουσιν. ὡραῖον παῖδα. ὡς ἂν Αἰγύπτιον, χηνῶν ποιμένα, ἐράστριαν ἀσπίδα λαχεῖν. καὶ μέντοι ἐπ' αὐτῇ εἶναι θαυμαστόν· εἶτα φοιτῶσαν τῷ ἐρωμένῳ ὄναρ προλέγειν τὰς ἐπιβουλὰς τὰς εἰς αὐτὸν πανουργουμένας ἐκ θατέρου θηρίου. ὅπερ ἦν αὐτῇ σύννομον, ὡς ἂν εἴποι τις, ζηλοτυπίᾳ τινὶ τῇ πρὸς τὸν παῖδα ὑπὲρ τῆς νύμφης τῆς ἀσπίδος ταῦτα πειρωμένου δρᾶν τοῦ ἄῤῥενος· τὸν δὲ ἐπακούοντα πείθεσθαι καὶ φυλάττεσθαι. Ὅμηρος μὲν οὖν ἔδωκεν ἵππῳ φωνήν, ἀσπίδι δὲ ἡ φύσις, ᾗ νόμων οὐδὲν μέλει, φησὶν Εὐριπίδης.

LV. De camelorum aetate et exsectione.

Καμήλους ἔτη βιοῦν καὶ πεντήκοντα ἀκήκοα, τὰς δὲ ἐκ Βάκτρων πέπυσμαι προϊέναι καὶ εἰς δὶς τοσαῦτα. Καὶ οἵ γε ἄῤῥενες καὶ πολεμικοί, ἐκτέμνουσιν αὐτοὺς οἱ Βάκτριοι, τὴν ὕβριν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν ἀφαιροῦντες, τὴν δὲ ῥώμην αὐτοῖς φυλάττοντες· καίονται δὲ καὶ αἱ θήλειαι τὰ ἐξάπτοντα εἰς οἶστρον μέρη αὐτάς.

LVI. De phocae erga hominem amore.

Φώκην Εὔδημος λέγει ἐρασθῆναι ἀνδρὸς σπογγιὰς θηρεύειν συνειθισμένου, καὶ προϊοῦσαν τῆς θαλάττης, ἔνθα ἦν ὕπαντρος πέτρα ὁμιλεῖν αὐτῷ. Τῶν δὲ ὁμοτέχνων ἦν ἄρα οὗτος αἴσχιστος, ἀλλὰ ἐδόκει τῇ φώκῃ ὡραιότατος εἶναι· καὶ θαῦμα ἴσως οὐδέν, ἐπεὶ καὶ ἄνθρωποι πολλάκις τῶν ἧττον καλῶν ἠράσθησαν, ἐς τοὺς ὡραιοτάτους οὐ παθόντες οὐδέν, ἀλλ' ἀμελήσαντες αὐτῶν.

LVII. De hydri morsus effectu.

Ἀριστοτέλης λέγει τὸν ὑπὸ ὕδρου πληγέντα παραχρῆμα ὀσμὴν βαρυτάτην ἀπεργάζεσθαι, ὡς μὴ οἷόν τε εἶναι προσπελάσαι αὐτῷ τινα· λήθην τε καταχεῖσθαι τῷ πληγέντι ὁ αὐτὸς λέγει, καὶ μέντοι καὶ ἀχλὺν κατὰ τῶν ὀμμάτων πολλὴν καὶ λύτταν ἐπιγίνεσθαι. καὶ τρόμον εὐθὺς μάλα ἰσχυρόν, καὶ ἀπόλλυσθαι διὰ τρίτης αὐτόν.

LVIII. De oenade ave.

Τὴν οἰνάδα ὄρνεον εἰδέναι χρὴ οὖσαν, οὐ μήν, ὥς τινες, ἄμπελον. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης μεῖζον μὲν αὐτὸ εἶναι φάσσης, περιστερᾶς γε μὴν ἧττον. Καλοῦνται δέ, ὡς ἀκούω, καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ οἰναδοθῆραι τινές. Λέγοιτο δ' ἄν τι καὶ

κίρκη, διαλλάττον τοῦ κίρκου ὄρνεον οὐ μόνον τῷ γένει, φασίν, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν.

LIX. De cyano ave.

Κύανος ὄνομα, ὄρνις τὴν φύσιν, ἀπάνθρωπος τὸν τρόπον, μισῶν μὲν τὰς ἀστυκὰς διατριβὰς καὶ τὰς κατ' οἰκίαν αὐλίσεις, φεύγων δὲ καὶ τὰς ἐν ἀγροῖς διατριβάς, καὶ ὅπου καλύβαι τε καὶ ἀνθρώπων αὔλια· χαίρων δὲ ἐρημίαις, καὶ ἡδόμενος ὀρείοις κορυφαῖς καὶ πάγοις ἀποτόμοις. Ἀλλ' οὔτε ἠπείροις φιληδεῖ, οὔτε νήσοις ἀγαθαῖς, Σκύρῳ δέ, καὶ εἴ τις τοιαύτη ἑτέρα ἄγαν λυπρὰ καὶ ἄγονος, καὶ ἀνθρώπων χηρεύουσα ὡς τὰ πολλά.

LX. De spino ave.

Σπίνοι δὲ ἄρα σοφώτεροι καὶ ἀνθρώπων τὸ μέλλον προεγνωκέναι. Ἴσασι γοῦν καὶ χειμῶνα μέλλοντα, καὶ χιόνα ἐσομένην προμηθέστατα ἐφυλάξαντο· καὶ τοῦ καταληφθῆναι δέει ἀποδιδράσκουσιν εἰς τὰ ἀλσώδη χωρία καὶ τὰ δασέα, καὶ αὐτοῖς τὰ δάση κρησφύγετα, ὡς ἂν εἴποις, ἐστίν.

---

8 Σύρῳ. M. m. a.

LIBER QUINTUS.

I. Memnonides aves, ad Memnonis tumulum quotannis pugnantes.

Γῆν τὴν Παριανῶν καὶ τὴν γείτονα Κύζικον ὄρνιθας οἰκεῖν μέλανας ἰδεῖν φασιν, τὸ δὲ σχῆμα εἴποις ἱέρακας αὐτοὺς ἄν· ἄγευστοι δέ εἰσι σαρκῶν, καὶ σωφρονοῦσι περὶ γαστέρα, καὶ αὐτοῖς τὰ σπέρματα εἶναι δεῖπνον ἀπόχρη. Ὅταν δὲ ὑπάρξηται τὸ μετόπωρον, εἰς τὴν Ἰλιάδα γῆν ἀγέλη τῶνδε τῶν ὀρνίθων — καλοῦσι δὲ αὐτοὺς Μέμνονας — εὐθὺ τοῦ Μεμνονείου τάφου φοιτῶσι. Λέγουσι δὲ οἱ τὴν Τρωάδα ἔτι οἰκοῦντες ἠρίον εἶναί τι τῷ τῆς Ἠοῦς Μέμνονι εἰς τιμὴν ἄνετον· καὶ αὐτὸν μὲν τὸν νεκρὸν ἐς τὰ Σοῦσα, τὰ οὕτω Μεμνόνεια ὑμνούμενα, ὑπὸ τῆς μητρὸς κομισθέντα μετέωρον ἐκ τῶν φόνων, τυχεῖν κηδεύσεως τῆς προσηκούσης αὐτῷ, ὀνομάζεσθαι δέ οἱ τὴν στήλην τὴν ἐνταῦθα ἄλλως. Οὐκοῦν τοὺς ὄρνιθας τοὺς ἐπωνύμους τοῦ ἥρωος τοῦ προειρημένου ἀφικνεῖσθαι κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ διαιρεῖσθαί τε καὶ διασχίζεσθαι εἰς ἔχθραν καὶ διαφοράν, καὶ μάχεσθαι μάχην καρτεράν, καὶ ἐς τοσοῦτον ἔστ᾽ ἂν οἱ μὲν αὐτῶν ἀποθάνωσιν οἱ ἡμίσεις, οἱ δὲ ἀπέλθωσιν οἱ κρατήσαντες ἔνθεν καὶ ἀφίκοντο. Ὅπως οὖν ταῦτα δρᾶται καὶ ὁπόθεν, οὔ μοι σχολὴ φιλοσοφεῖν νῦν, οὐδὲ μὴν τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα ἀνιχνεύειν. Εἰρήσεται δὲ ἐκεῖνο· ἐπιτάφιον τῷ παιδὶ τῷ τῆς Ἠοῦς καὶ Τιθωνοῦ τοῦτον ὅσα ἔτη τὸν ἀγῶνα ἀθλοῦσιν οἱ προειρημένοι ὄρνιθες· Πελίαν δὲ ἅπαξ ἐτίμησαν Ἕλληνες ἀγῶνι, καὶ Ἀμαρυγκέα, καὶ μέντοι καὶ Πάτροκλον, καὶ τὸν ἀντίπαλον Μέμνονος τὸν Ἀχιλλέα.

II. Creta neque noctuas ne-

Ἐν τῇ Κρήτῃ γλαῦκα μὴ γίνεσθαί φασι τὸ παράπαν, ἀλλὰ καὶ εἰσκομισθεῖσαν ἔξωθεν ἀποθνήσκειν. Ἔοικε δὲ ὁ

que noxias feras alens.

Εὐριπίδης ἀβασανίστως πεποιηκέναι τὸν Πολύειδον ὁρῶντα τήνδε τὴν ὄρνιν, καὶ ἐξ αὐτῆς τεκμηράμενον ὅτι εὑρήσει καὶ τὸν Γλαῦκον τὸν τεθνεῶτα τοῦ Μίνω τὸν υἱόν. Πυνθάνομαι δὲ ἔγωγε λόγους Κρῆτας ᾄδειν, καὶ διδάσκειν ἐκεῖνα καὶ πρὸς τοῖς ἤδη διηνυσμένοις· δῶρον λαβεῖν τὴν γῆν τὴν Κρητικὴν ἐκ Διός, οἷα δήπου τροφόν, καὶ τὴν κρύψιν τὴν ὑμνουμένην ἀποκρύψασαν αὐτόν, ἐλευθέραν εἶναι θηρίου πονηροῦ καὶ ἐπὶ λύμῃ γεννωμένου παντός, καὶ μήτε αὐτὴν τίκτειν, μήτε ἔξωθεν κομισθὲν τρέφειν· καὶ τὴν μὲν ἀποδείκνυσθαι τοῦ δώρου τὴν ἰσχύν· τῶν γάρ τοι προειρημένων ἄγονον εἶναι, εἰ δὲ ἐπὶ πείρᾳ τις ἢ ἐλέγχῳ τῆς ἐκ Διὸς χάριτος τῶν ὀθνείων τι εἰσαγάγοι, τὸ δὲ ἐπιψαῦσαν μόνον τῆς γῆς ἀπόλλυσθαι.

Praestigiatorum artificium.

Οὐκοῦν τοὺς θηρῶντας τοὺς ὄφεις ἐν τῇ πλησίον Λιβύῃ τοιαῦτα παλαμᾶσθαι· ἡμερώσαντες ἄγουσιν εἰς θαῦμα οἵδε οἱ γόητες τῶν δακέτων θηρία πολλά, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐπάγονται φόρτον γῆς τῆς Λιβύσσης σφίσι τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν χρείαν· προμηθείᾳ δὲ τῶν ὄφεων τοῦτο δρῶσιν, ἵνα μὴ ἀπόλωνται· καὶ διὰ ταῦτα εἰς τὴν νῆσον τὴν προειρημένην ὅταν ἀφίκωνται, οὐ πρότερον κατατίθενται τὰ ζῷα, πρὶν ἢ ὑποσπεῖραι τὴν ξένην γῆν, ἣν ἐπήγοντο· καὶ ἐπὶ τούτοις ἀθροίζουσι τὰ πλήθη, καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἀνοήτους τε καὶ πολλοὺς ἐκπλήττουσιν. Ἕως μὲν οὖν ἕκαστον αὐτῶν κατὰ χώραν μένει συνεσπειραμένον τε καὶ ἱδρυμένον, καὶ ἐπανίσταται μέν, οὐ μὴν ὑπερβάλλει τὴν οἰκείαν κόνιν καὶ σύντροφον, ἐς τοσοῦτον ζῇ· ἐὰν δὲ ἐκφοιτήσῃ εἰς τὴν ὀθνείαν καὶ ἑαυτῷ ξένην γῆν, τὴν ἐχθραίνουσαν αὐτῷ, ἀποθνήσκει, καὶ εἰκότως. Εἰ γὰρ τὸ ἐκ τοῦ Διὸς νεῦμα ἀτελὲς οὔτε πρὸς [τὴν] Θέτιν ἐγένετο, οὔτε πρὸς ἄλλον τινὰ γένοιτο ἄν, σχολῇ δήπου πρὸς τὴν αὑτοῦ τροφὸν ἐκεῖνο φανεῖται ἄκυρον.

III.

Ingentis in Indo fluvio vermis descriptio.

Ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδὸς ἄθηρός ἐστι· μόνος δὲ ἐν αὐτῷ τίκτεται σκώληξ, φασί, καὶ τὸ μὲν εἶδος αὐτῷ ὁποῖον δήπου καὶ τοῖς ἐκ τῶν ξύλων γεννωμένοις τε καὶ τρεφομένοις, ἑπτὰ δὲ πηχῶν τὸ μῆκος προήκουσιν οἱ ἐκεῖθι, εὑρεθεῖεν δ᾽ ἂν καὶ

μείζους ἔτι καὶ ἐλάττους· τὸ πάχος δὲ αὐτῶν δεκαετὴς παῖς γεγονὼς μόλις ταῖς χερσὶ περιβάλλειν ἀρκέσειε. Τούτοις δὴ ἄνω μὲν εἷς ὀδοὺς προςπέφυκεν, κάτω δὲ ἄλλος, τετράγωνοι δὲ ἄμφω, πυγόνος δὲ τὸ μῆκος. Τοσοῦτον δὲ ἄρα τῶν ὀδόντων αὐτοῖς τὸ κράτος ἐστίν, ὥςτε πᾶν ὅ τι ἂν ὑπ' αὐτοῖς λάβωσι συντρίβουσι ῥᾷστα, ἐάν τε λίθος ᾖ, ἐάν τε ἥμερον ζῷον ἢ ἄγριον. Καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν κάτω καὶ ἐν βυθῷ τοῦ ποταμοῦ διατρίβουσι, τῷ πηλῷ καὶ τῇ ἰλύϊ φιληδοῦντες, καὶ ἐντεῦθεν οὐκ εἰσὶν ἔκδηλοι· νύκτωρ δὲ προΐασιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ὅτῳ ἂν περιτύχωσιν, ἢ ἵππῳ ἢ βοῒ ἢ ὄνῳ, συντρίβουσιν αὐτόν, εἶτα σύρουσιν εἰς τὰ ἑαυτῶν ἤθη, καὶ ἐσθίουσιν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ πάντα βρυκῶσι τὰ μέλη, πλὴν τῆς τοῦ ζῴου κοιλίας. Εἰ δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν ἡμέρᾳ πιέζοι λιμός, εἴτε κάμηλος πίνοι ἐπὶ τῆς ὄχθης, εἴτε βοῦς, ὑπανερπύσαντες, καὶ λαβόμενοι ἄκρων τῶν χειλέων μάλα εὐλαβῶς, ὁρμῇ βιαιοτάτῃ καὶ ἕλξει ἐγκρατεῖ εἰς τὸ ὕδωρ ἄγουσιν, καὶ δεῖπνον ἴσχουσιν. Δορὰ δὲ ἕκαστον περιαμπέχει τὸ πάχος καὶ δύο δακτύλων. Ἄγρα δὲ ἡ κατ' αὐτῶν καὶ θήρα τρόπον τόνδε τετέχνασται. Ἄγκιστρον παχὺ καὶ ἰσχυρὸν ἁλύσει σιδηρᾷ προςηρτημένον καθιᾶσι, προςδήσαντες αὐτῷ λευκολίνου πλατέος ὅπλον, ἐρίῳ κατειλήσαντες καὶ τὸ ἄγκιστρον καὶ τὸ ὅπλον, ἵνα μὴ διατράγῃ ὁ σκώληξ αὐτά, ἀναπήξαντες δὲ εἰς τὸ ἄγκιστρον ἄρνα ἢ ἔριφον εἶτα μέντοι εἰς τὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ μεθιᾶσιν. Ἔχονται δὲ ἄνθρωποι τοῦ ὅπλου καὶ τριάκοντα, καὶ ἕκαστος ἀκόντιόν τε ἐνηγκύληται, καὶ μάχαιραν παρήρτηται· καὶ παράκειται ξύλα εὐτρεπῆ, παίειν εἰ δέοι· κρανείας δέ ἐστι ταῦτα, ἰσχυρὰ ἄγαν· εἶτα περισχεθέντα τῷ ἀγκίστρῳ, καὶ τὸ δέλεαρ καταπιόντα τὸν σκώληκα ἕλκουσιν· θηραθέντα δὲ ἀποκτείνουσι, καὶ πρὸς τὴν εἵλην κρεμῶσι τριάκοντα ἡμερῶν· λείβεται δὲ ἐξ αὐτοῦ ἔλαιον παχὺ εἰς ἀγγεῖα κεράμου· ἀφίησι δὲ ἕκαστον ζῷον εἰς κοτύλας δέκα. Τοῦτο δὴ τὸ ἔλαιον βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν κομίζουσι,

et captura.

2 F. ἂν excidit ante ἀρκέσειε. 12 βρύκουσι. Schn.
5 ὥςτε om. Ed. Gesn. b. c.

σημεῖα ἐπιβάλλοντες· ἔχειν γὰρ αὐτοῦ ἄλλον οὐδὲ ὅσον ῥανίδα ἐφεῖται. Ἀχρεῖον δέ ἐστι τὸ λοιπὸν τοῦ ζῴου σκῆνος.

Olei inde destillantis vires.

Ἔχει δὲ ἄρα τὸ ἔλαιον ἰσχὺν ἐκείνην· ὅντινα ἂν ξύλων σωρὸν καταπρῆσαί τε καὶ εἰς ἀνθρακιὰν στορέσαι θελήσῃς, κοτύλην ἐπιχέας τοῦδε ἐξάψεις, μὴ πρότερον ἐπιχέας πυρὸς σπέρμα· εἰ δὲ καταπρῆσαι ἄνθρωπον ἢ ζῷον, σὺ μὲν ἐπιχεῖς, τὸ δὲ παραχρῆμα ἐνεπρήσθη. Τούτῳ τοί φασι τὸν Ἰνδῶν βασιλέα καὶ τὰς πόλεις αἱρεῖν, τὰς εἰς ἔχθραν προελθούσας οἱ, καὶ μήτε κριούς, μήτε χελώνας, μήτε τὰς ἄλλας ἑλεπόλεις ἀναμένειν, ἐπεὶ καταπιμπρὰς ᾕρηκεν· ἀγγεῖα γὰρ κεράμεα, ὅσον κοτύλην ἕκαστον χωροῦντα, ἐμπλήσας αὐτοῦ καὶ ἀποφράξας, ἄνωθεν εἰς τὰς πύλας σφενδονᾷ· ὅταν τε τύχῃ θυρίδων, τὰ μὲν ἀγγεῖα προσαράττεται καὶ ἀπεῤῥάγη, καὶ τὸ ἔλαιον κατώλισθε, καὶ τῶν θυρῶν πῦρ κατεχύθη, καὶ ἄσβεστόν ἐστι· καὶ ὅπλα δὲ καίει καὶ ἀνθρώπους μαχομένους, καὶ ἄπληστόν ἐστι τὴν ἰσχύν. Κοιμίζεται δὲ καὶ ἀφανίζεται πολλῷ φορυτῷ καταχυθέντι. Λέγει ὁ Κνίδιος Κτησίας ταῦτα.

IV.

De phalaena (phocaena).

Ἡ φάλαινα ὅμοιον δελφῖνι ζῷόν ἐστιν, ἔχει δὲ γάλα καὶ αὐτή· χρόαν δὲ οὐκ ἔστι μέλαινα, κυανῷ δὲ εἴκασται τῷ βαθυτάτῳ· ἀναπνεῖ δὲ οὐ βραγχίοις, ἀλλὰ φυσητῆρι· τοῦτο γὰρ καὶ καλοῦσιν οἱ τοῦ πνεύματος τὴν ὁδόν· διατριβὴ δὲ ὁ Πόντος αὐτῇ καὶ ἡ ἐκεῖ θάλαττα, πλανᾶται δὲ ἠθῶν ἐκείνων ἐξωτέρω ἡ φάλαινα ἥκιστα.

V.

De gallinis ob victoriam superbientibus.

Τὸν ἄῤῥενα ἡ θήλεια νικήσασα ὄρνιν ἐν τῇ μάχῃ, ἁβρύνεταί τε ὑφ᾽ ἡδονῆς ὁ τράχηλος αὐτῆς, καὶ καθίησι κάλλη, οὐκ ἐς τοσοῦτον μὲν εἰς ὅσον καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες, καθίησι δ᾽ οὖν, καὶ φρονήματος ὑποπίμπλαται, καὶ βαίνει μακρότερα.

VI.

Historia de delphino ad

Φιλοίκειον ὁ δελφὶς ζῷον πεπίστευται, καὶ τούτου τὸ μαρτύριον· Αἶνός ἐστι πόλις Θρῇσσα. Ἔτυχεν οὖν ἀλῶναι

2 ἐφίεται. b. c.
16 ἄπλητον. Schn.
26 καὶ ὁ τρ. αὐτῆς καθίησι κάλλη. Schn.

δελφῖνα καὶ τρωθῆναι μέν, οὐ μὴν εἰς θάνατον, ἀλλ' ἔτι βιώσιμα εἶναι τῷ ἑαλωκότι· οὔκουν ἐῤῥύη μὲν αἷμα, ᾔσθοντο δὲ οἱ ἀθήρατοι, καὶ ἀφίκοντο ἐς τὸν λιμένα ἀγέλῃ, καὶ κατεσκίρτων, καὶ ἦσάν τι δρασείοντες οὐκ ἀγαθόν· ἐν ἔθει δὲ ἦν, ὡς τὸ εἰκός, καὶ αὐτοὺς νήχεσθαι, καὶ παῖδας αὐτῶν. Οἱ τοίνυν Αἴνιοι ἔδεισαν, καὶ ἀφῆκαν τὸν ἑαλωκότα. Καὶ ἐκεῖνοι κομισάμενοι, ὡς ἑταίρων ἕνα τῶν κηδεστῶν ἢ γένει προσηκόντων, ᾤχοντο ἀπιόντες. Σπάνιον δὲ ἄνθρωπος ἢ οἰκείῳ δυστυχήσαντι, ἢ οἰκείᾳ κοινωνὸς σπουδῆς καὶ φροντίδος.

Aenum capto.

VII. De simia feles ipsam insectantes effugiente.

Ἐν Αἰγύπτῳ πίθηκος, ὥς φησιν Εὔδημος, ἐδιώκετο, αἴλουροι δὲ ἦσαν οἱ διώκοντες. Ἀνὰ κράτος οὖν ἀποδιδράσκων ὥρμησεν εὐθὺ δένδρου τινός, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ συνέθορον ὤκιστα· ἔχονται γὰρ τῶν φλοιῶν, καὶ ἔστι καὶ τούτοις εἰς δένδρα ἐπιβατόν. Ὁ δὲ ὡς ἡλίσκετο εἷς ὤν, καὶ ταῦτα ὑπὸ πολλῶν, ἐκπηδᾷ ἐκ τοῦ πρέμνου, καὶ κλάδου τινὸς ὑπηρτημένου καὶ μετεώρου λαμβάνεται ἄκρου ταῖς χερσί, καὶ ἐγκρατῶς εἴχετο οὐκ ἐπ' ὀλίγον· οἱ δὲ αἴλουροι, ὡς οὐκ ἦν ἐφικτὰ αὐτοῖς ἔτι, ἐπ' ἄλλην θήραν κατέδραμον. Ὁ δὲ κατὰ πολλὴν τὴν σπουδὴν διεσώζετο, ἑαυτῷ ὀφείλων, ὡς τὸ εἰκός, ζωάγρια.

VIII. Animalium quorundam in regiones nonnullas odium.

Ἀριστοτέλης ὄφεσιν ἐχθρὰν εἶναι τὴν Ἀστυπαλαιέων γῆν λέγει, καθάπερ καὶ τὴν Ῥήνειαν ταῖς γαλαῖς ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἡμῖν. Κορώνῃ δὲ εἰς τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν οὐκ ἐπιβατόν. Ἡμιόνων δὲ Ἦλιν μητέρα οὐκ ἐρεῖς, ἢ τὸ λεχθὲν ψεῦδός ἐστιν.

IX. De cicadis Rheginensibus et Locrensibus.

Ῥηγίνοις καὶ Λοκροῖς ἐς τὴν γῆν τὴν ἀλλήλων παριέναι καὶ γεωργεῖν ἔνσπονδόν ἐστιν. Οὐ μὴν ὁμολογοῦσι τούτοις, οὐδὲ εἰς μίαν νοοῦσι καὶ τὴν αὐτὴν οἱ τέττιγες οἱ τῶνδε καὶ τῶνδε· ἐπεὶ τὸν μὲν Λοκρὸν ἐν Ῥηγίῳ σιγηλότατον ἕξεις, τὸν δὲ Ῥηγῖνον ἐν τοῖς Λοκροῖς ἀφωνότατον. Καὶ τίς ἡ

---

4 F. δὲ Αἰνίοις, ὡς τό. 17 ἀπηρτημένου. Schn.

αἰτία τῆς τοιαύτης ἀμοιβηδὸν εἰς τὴν σιωπὴν ἀντιδόσεως ἐγὼ μὲν [οὖν] οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἄλλος, εἰ μὴ μάτην θρασύνοιτο, οἶδε δέ, ὦ Ῥηγῖνοι καὶ Λοκροί, μόνη ἡ φύσις. Ποταμὸς γοῦν τῆς τε Ῥηγίνων καὶ τῆς Λοκρίδος ἐστὶ μέσος, καὶ εἴργονταί γε οὐδὲ πλεθριαίῳ διαστήματι μέσῳ αἱ ὄχθαι, καὶ ὅμως οὐθέτεροι διαπέτονται αὐτόν. Καὶ ἐν Κεφαληνίᾳ ποταμός ἐστιν, ὅςπερ οὖν τῆς τε εὐγονίας τῶν τεττίγων καὶ τῆς ἀγονίας αἴτιος.

X. Apum erga regem suum amor.

Τὸν βασιλέα αὐτῶν αἱ μέλιτται, πρᾶον ὄντα καὶ ἥμερον καὶ ὁμοῦ τι καὶ ἄκεντρον, ὅταν αὐτὰς ἀπολίπῃ, μεταθέουσί τε καὶ διώκουσι φυγάδα τῆς ἀρχῆς ὄντα. Ῥινηλατοῦσι δὲ αὐτὸν ἀποῤῥήτως, καὶ ἐκ τῆς ὀσμῆς τῆς περὶ αὐτὸν αἱροῦσι, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν ἐπανάγουσιν, ἑκοῦσαί τε καὶ βουλόμεναι [καὶ] τοῦ τρόπου ἀγάμεναι. Πεισίστρατον δὲ ἐξήλασαν Ἀθηναῖοι, καὶ Συρακούσιοι Διονύσιον, καὶ ἄλλοι ἄλλους, τυράννους τε καὶ παρανόμους ὄντας, καὶ τέχνην βασιλικὴν ἀποδείξασθαι μὴ δυναμένους, ἥπερ οὖν φιλανθρωπία τε καὶ τῶν ὑπηκόων ἐστὶ προστασία.

XI. De rege apum earumque republica.

Μέλει τῷ βασιλεῖ τῶν μελιττῶν κεκοσμῆσθαι τὸ σμῆνος τὸν τρόπον τοῦτον. Τὰς μὲν προστάττει ὑδροφορεῖν, τὰς δὲ ἔνδον κηρία διαπλάττειν, τήν γε μὴν τρίτην μοῖραν ἐπὶ τὴν νομὴν προϊέναι. Εἶτα μέντοι ἀμείβουσι τὰ ἔργα ἐκ περιόδου· κάλλιστα δέ πως ἀποκριθεῖσαι, φιλοῦσιν οἰκουρεῖν αἱ πρεσβύταται. Αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεύς, ἀπόχρη οἱ τούτων πεφροντικέναι καὶ νομοθετεῖν, ὅσα προεῖπον, κατὰ τοὺς μεγάλους ἄρχοντας, οὓς οἱ φιλόσοφοι φιλοῦσιν ὀνομάζειν πολιτικούς τε καὶ βασιλικοὺς τοὺς αὐτούς· τὰ δὲ ἄλλα ἡσυχάζει, καὶ τοῦ αὐτουργεῖν ἀφεῖται. Ἐὰν δὲ ᾖ λῷον ταῖς μελίτταις μεταστῆναι, τηνικαῦτα καὶ ὁ ἄρχων ἀπαλλάττεται· καὶ ἐὰν μὲν ἔτι νέος ᾖ, ἡγεῖται, αἱ δὲ λοιπαὶ ἄγονται· ἐὰν δὲ πρεσβύτερος, φοράδην ἔρχεται, κομιζουσῶν αὐτὸν μελιττῶν ἄλλων. Αἱ μέλιτται δὲ ὑπὸ συνθήματι εἰς ὕπνον τρέπονται. Ὅταν δὲ δοκῇ καιρὸς εἶναι καθεύδειν, ὁ μὲν βασιλεὺς μιᾷ

προστάττει ὑποσημῆναι καταδαρθάνειν· καὶ ἡ μὲν πεισθεῖσα τοῦτο ἐκήρυξεν, αἱ δὲ εἰς κοῖτον τρέπονται ἐντεῦθεν, τέως βομβοῦσαι. Ἕως οὖν περίεστιν ὁ βασιλεύς, εἰρήνη εὐθηνεῖται τὸ σμῆνος, καὶ ἀταξία πᾶσα ἠφανίσθη· καὶ οἱ μὲν κηφῆνες ἀγαπητῶς ἐν τοῖς ἑαυτῶν κυττάροις ἡσυχάζουσιν, αἵ τε πρεσβύτεραι διαιτῶνται ἰδίᾳ, καὶ αἱ νέαι ἰδίᾳ, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ βασιλεύς, καὶ αἱ σχαδόνες ἐφ' ἑαυτῶν εἰσιν· καὶ ἡ τροφὴ καὶ αἱ ἄφοδοι χωρίς. Ἐπειδὰν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπόληται. ἀταξίας τε καὶ ἀναρχίας μεστὰ πάντα· οἵ τε γὰρ κηφῆνες τοῖς τῶν μελιττῶν κυττάροις ἐντίκτουσι, τά τε λοιπὰ ἐν ἀλλήλοις φυρόμενα, εὐθηνεῖσθαι τῷ σμήνει τὸ λοιπὸν οὐκ ἐπιτρέπει· διαφθείρονται δὲ τελευτῶσαι ἐρημίᾳ ἄρχοντος. Βίον δὲ καθαρὸν ζῇ μέλιττα, καὶ ζῴου οὐκ ἂν οὐδενὸς πάσαιτό ποτε· καὶ οὐ δεῖται Πυθαγόρου συμβούλου οὐδὲ ἕν, ἀπόχρη δὲ ἄρα σῖτον αὐτῇ εἶναι τὰ ἄνθη. Ἔστι δὲ καὶ σωφροσύνην ἀκροτάτη· χλιδὴν γοῦν καὶ θρύψιν μεμίσηκεν· καὶ τὸ μαρτύριον, τὸν χρισάμενον μύρῳ διώκει τε καὶ ἐλαύνει ὡς πολέμιον ἀνήκεστα δράσαντα· οἶδε δὲ καὶ τὸν προσελθόντα ἐξ ἀκολασίας τε καὶ ὁμιλίας τῆς πρός τινα, καὶ διώκει καὶ ἐκεῖνον οἷα δήπου ἔχθιστον. Καὶ ἀνδρείας δὲ εὖ ἥκουσι, καὶ ἄτρεπτοί εἰσιν· οὐδὲ ἓν γοῦν ζῷον ἀποδιδράσκουσιν, οὐδὲ μὴν κάκῃ εἴκουσιν, χωροῦσι δὲ ὁμόσε. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς μὴ ἐνοχλοῦντας μηδὲ ἄρχοντας ἀδίκων, μηδὲ τῷ σμήνει προσιόντας κακούργως καὶ σὺν ἐπιβουλῇ εἰρηναῖα αὐταῖς καὶ ἔνσπονδά ἐστιν, πόλεμος δὲ ἀκήρυκτος, τὸ ᾀδόμενον τοῦτο, ἐπὶ τοὺς λυποῦντας ἐξάπτεται. καὶ ὅστις ἥκει κεραΐσων τὸ μέλι αὐταῖς, ἐς τοὺς ἐχθροὺς ἠρίθμηται οὗτος. Παίουσι δὲ καὶ τοὺς σφῆκας κακῶς. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι καὶ ἵππῳ ποτὲ ἐντυχοῦσαι πρὸς τῷ σμήνει, ἀπέκτειναν τὸν ἵππον, ἐπιθέμεναι κατὰ τὸ καρτερὸν αἱ μέλιτται αὐτῷ [ἵππῳ]. Ἤδη μέντοι καὶ πρὸς ἀλλήλας διαφέρονται, καὶ αἱ δυνατώτεραι κρατοῦσι τῶν ἡττόνων. Κρατοῦσι δέ, ὡς ἀκούω, αὐτῶν οἵ τε φρῦνοι, καὶ οἱ ἐκ τῶν τελμάτων βάτραχοι οἵ τε

14 Πυθαγόρου Σαμίου οὐδὲ ἕν. M. m.

μέροπες καὶ αἱ χελιδόνες, πολλάκις γε μὴν καὶ οἱ σφῆκες. Ὅστις δὲ τούτων ἐκράτησεν, Καδμείαν, ὥς γε εἰπεῖν, τὴν νίκην ἐνίκησεν· παιόμενοι γὰρ καὶ κεντούμενοι κακῶς ἀπαλλάττουσιν· εἰσὶ γὰρ οὐ μεῖον τῷ θυμῷ ἢ τοῖς κέντροις ὡπλισμέναι. Οὐκ ἀμοιροῦσι δὲ οὐδὲ τῆς εἰς τὸ προμηθὲς σοφίας, καὶ Ἀριστοτέλης τεκμηριοῖ λέγων· ἔστι δὲ τοιοῦτον. Ἐλθοῦσαι αἱ μέλιτται ἐπί τι σμῆνος οὐκ οἰκεῖον, ἀλλὰ ἕτερον, εἶτα τὸ μηδὲν σφίσι προσῆκον ἐκεράϊζον μέλι· αἱ δέ, καί τοι συλώμεναι τὸν σφέτερον πόνον, ὅμως ἐνεκαρτέρουν ἡσυχῇ ἀτρεμοῦσαι, εἶτα μέντοι τὸ μέλλον ἐγκρατῶς ἐκαραδόκουν· ἐπεὶ δὲ ὁ μελιττουργὸς τὰς πολλὰς τῶν ἐχθρῶν ἀπέκτεινεν, αἱ ἔνδον καταγνοῦσαι ὅτι ἄρα δύνανται ἀξιόπιστοι εἶναι πρὸς τὴν μάχην τὴν ἰσοπαλῆ, προελθοῦσαι κατημύναντο, καὶ δίκας ἀπῄτησαν ὑπὲρ ὧν ἐσυλήθησαν οὐδαμῶς μεμπτάς.

XII. *Apum sedulitas.*

Καὶ τοῦτο δὲ τῆς φιλεργίας τῆς μελισσῶν τὸ μαρτύριον· ἐν γοῦν τοῖς χειμεριωτάτοις τῶν χωρίων μετὰ Πλειάδων δυσμὰς εἰς ἰσημερίαν ἠρινὴν διατελοῦσιν οἰκουροῦσαί τε καὶ ἔνδον ἀτρεμοῦσαι ἀλέας πόθῳ καὶ φυγῇ ῥίγους αἱ μέλιτται· τὸν δὲ ἄλλον χρόνον τοῦ ἔτους πάντα ἀργίαν μὲν καὶ ἡσυχίαν μισοῦσι, καὶ καμεῖν εἰσιν ἀγαθαί· καὶ οὐκ ἄν ποτε ἴδοις βλακεύουσαν μέλιτταν τῆς ὥρας ἐκείνης ἔξω ἐν ᾗ μαλακιεῖ τὰ μέλη.

XIII. *De apum arte, coloniis, divinatione et musicae amore.*

Γεωμετρίαν δὲ καὶ κάλλη σχημάτων, καὶ ὡραίας πλάσεις αὐτῶν, ἄνευ τέχνης τε καὶ κανόνων καὶ τοῦ καλουμένου ὑπὸ τῶν σοφῶν διαβήτου, τὸ κάλλιστον σχημάτων, ἑξάγωνόν τε καὶ ἑξάπλευρον καὶ ἰσογώνιον ἀποδείκνυνται αἱ μέλιτται. Ὅταν δὲ ἐπιγονὴ ᾖ καὶ εὐθηνῇ ταῖς μελίτταις τὸ σμῆνος, καὶ εἰς ἀποικίαν ἐκπέμπουσιν, ὥσπερ οὖν αἱ μέγισταί τε καὶ πολυανδρούμεναι τῶν πόλεων. Οἶδε δὲ ἄρα ἡ μέλιττα καὶ ὑετοῦ ἀπειλοῦντος ἐπιδημίαν, καὶ σκληρὸν πνεῦμα ἐσόμενον. Εἰ δὲ αὐτῇ παρὰ δόξαν γένοιτο τὸ τοῦ πνεύματος,

---

15 F. τῆς τῶν μελισσῶν. 25 F. σχῆμα τὸ ἑξ.
21 μαλκιεῖ. Gesn. μαλακιᾷ. Gron.

ὄψει φέρουσαν λίθον ἑκάστην ἄκροις τοῖς ποσίν, ἕρμα εἶναι καὶ μὴ ἀνατρέπεσθαι. Ὅπερ δὲ ὁ θεῖος Πλάτων περὶ τῶν τεττίγων λέγει, καὶ τῆς ἐκείνων φιλῳδίας τε καὶ φιλομουσίας, τοῦτ' ἂν καὶ περὶ τοῦ τῶν μελιττῶν χοροῦ εἴποι τις· ὅταν γοῦν σκιρτήσωσιν ἢ πλανηθῶσιν, ἐνταῦθα οἱ σμηνουργοὶ κροτοῦσι κρότον τινὰ ἐμμελῆ τε καὶ συμμελῆ· αἱ δὲ ὡς ὑπὸ Σειρῆνος ἕλκονται, καὶ μέντοι καὶ ὑποστρέφουσιν ἐς ἤθη τὰ οἰκεῖα αὖθις.

XIV. De muribus ferrum gustantibus.

Ἐν τῇ Πάρῳ τῇ νήσῳ Ἀριστοτέλης λέγει μῦς εἶναι, καὶ μέντοι καὶ τὴν γῆν σιτεῖσθαι τὴν σιδηρῖτιν· Ἀμύντας δὲ καὶ τοὺς ἐν Τερηδόνι, γῆ δέ ἐστιν αὕτη τῆς Βαβυλωνίας, τὴν αὐτὴν τροφὴν προσφέρεσθαι λέγει.

Scorpii cives et peregrinos dignoscentes.

Ἐν Λάτμῳ δὲ τῆς Καρίας ἀκούω σκορπίους εἶναι, οἵπερ οὖν τοὺς μὲν πολίτας σφίσι παίουσιν εἰς θάνατον, τοὺς δὲ ξένους ἡσυχῇ, καὶ ὅσον παρασχεῖν ὀδαξησμόν· ἐμοὶ δοκεῖ τοῦ Ξενίου Διὸς τοῖς ἀφικνουμένοις τὸ δῶρον τοῦτο ἀποκρίναντος.

XV. De rege vesparum ejusque clementia.

Βασιλεύονται δὲ ἄρα καὶ σφῆκες, ἀλλ' οὐ τυραννοῦνται ὡς ἄνθρωποι· καὶ τὸ μαρτύριον, ἄκεντροι καὶ οἵδε εἰσίν· καὶ οἱ μὲν ὑπήκοοι, τὰ ἔργα πλάττειν αὐτοὺς νόμον ἔχουσιν, οἱ δὲ ἄρχοντές εἰσι διπλοῖ μὲν τὸ μέγεθος, πρᾶοι δέ, καὶ οἷοι μήτε ἑκόντες λυπεῖν ἔχειν, μήτε ἄκοντες. Τίς οὖν οὐκ ἂν μισήσαι Διονυσίους τοὺς ἐν Σικελίᾳ, καὶ Κλέαρχον τὸν ἐν Ἡρακλείᾳ, καὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Κασανδρέων λευστῆρα, καὶ τὸν Λακεδαιμονίων λυμεῶνα τὸν Νάβιν, εἴγε οἱ μὲν ἐθάῤῥουν τῷ ξίφει, τῷ δὲ ἀκέντρῳ καὶ τῇ πρᾳότητι οἱ τῶν σφηκῶν βασιλεῖς;

XVI. Vespae aculeos veneno tingentes.

Λέγονται δὲ τῶν σφηκῶν οἱ κεκεντρωμένοι καὶ ἐκεῖνο δρᾶν. Ὅταν θεάσωνται νεκρὰν ἔχιδναν, οἱ δὲ ἐμπίπτουσι καὶ φαρμάττουσι τὸ κέντρον· ὅθεν μοι δοκοῦσι μαθεῖν καὶ οἱ

2 τοῦ καὶ μή. Gesn. 20 πράττειν. b.

homines sagittas veneno imbuere docuerunt.

ἄνθρωποι μάθημα, καὶ τοῦτο οὐκ ἀγαθόν. Καὶ μέντοι καὶ μαρτυρεῖ γε ἐν Ὀδυσσείᾳ Ὅμηρος λέγων·

Φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἴη
Ἰοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας·

ἢ καὶ νὴ Δία, εἴ τι δεῖ τῷ περὶ Ἡρακλέους λόγῳ προσέχειν, ἐκεῖνος ἔβαψε τῷ τῆς ὕδρας ἰῷ τοὺς οἰστούς, οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνοι τῇ βαφῇ τὰ κέντρα ἐπιθήγουσιν.

XVII.

De muscis tempore certaminum Olympiae agrum relinquentibus.

Ἔστω δέ τι καὶ τῇ μυίᾳ παρ' ἡμῶν γέρας, καὶ εἰκότως, εἰ μὴ ἀμοιρήσει τῆς μνήμης τῆς ἐνταῦθα· φύσεως γάρ τοι καὶ ἐκείνη πλάσμα ἐστίν. Αἱ μυῖαι αἱ Πισάτιδες κατὰ τὴν τῶν Ὀλυμπίων ἑορτήν, ὡς ἂν εἴποις, σπένδονται καὶ τοῖς ἀφικνουμένοις καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. Ἱερείων γοῦν καταθυομένων τοσούτων, καὶ αἵματος ἐκχεομένου, καὶ κρεμαμένων κρεῶν, αἱ δὲ ἀφανίζονται ἑκοῦσαι, καὶ τοῦ γε Ἀλφειοῦ περαιοῦνται ἐς τὴν ἀντιπέρας ὄχθην. Καὶ ἐοίκασι τῶν γυναικῶν τῶν ἐπιχωρίων διαλλάττειν οὐδὲ ὀλίγον, εἰ μὴ ἄρα τι ἐγκρατέστεραι αἱ μυῖαι ἐκεῖναι τῶν γυναικῶν ὁμολογοῦνται τοῖς ἔργοις· τὰς μὲν γὰρ ὁ τῆς ἀγωνίας, καὶ τῆς κατ' αὐτὴν σωφροσύνης νόμος ἐλαύνει τὰς γυναῖκας, αἱ μυῖαι δὲ ἑκοῦσαι τοῖς ἱεροῖς ἀφίστανται· καὶ ἐν μὲν ταῖς ἱερουργίαις, καὶ παρὰ τὸν τῶν ἄθλων χρόνον τὸν νενομισμένον ἑκοῦσαι ἀπαλλάττονται, Λύτο δ' ἀγών, αἱ δὲ ἐπιδημοῦσιν, ὥσπερ οὖν [καὶ] καθόδου τυχοῦσαι ψηφίσματι φυγάδες, εἶτα ἐπιρρέουσιν ἐς τὴν Ἦλιν αἱ μυῖαι αὖθις, ὡς αἱ γυναῖκες.

XVIII.

De orpho pisce.

Ὁ ὀρφὸς θαλάττιον ζῷόν ἐστι. καὶ εἰ ἕλοις καὶ ἀνατέμοις, οὐκ ἂν ἴδοις τεθνεῶτα παραχρῆμα αὐτόν, ἀλλὰ ἐπιλαμβάνει τῆς κινήσεως οὐκ ἐπ' ὀλίγον. Διὰ χειμῶνος δὲ ἐν τοῖς φωλεοῖς οἰκουρῶν χαίρει· διατριβαὶ δὲ ἄρα αἱ πρὸς τῇ γῇ μᾶλλον φίλαι αὐτῷ.

XIX.

De lupi pugna cum tauro.

Λύκος ὁμόσε ταύρῳ χωρεῖν καὶ ἰέναι οἱ κατὰ πρόσωπον ἥκιστός ἐστι, καὶ εἰκότως· δέδοικε δὲ τὰ κέρατα καὶ τὰς

---

6 F. ἐκεῖνος ὡς ἔβ. 8 εἰκότως γε μή. Gesn. Fort οὐ μὴν ἀμ.

ἀκμὰς αὐτῶν ἐκνεύει. Καὶ ὡς ἐξ εὐθείας οἱ μαχούμενος ἀπειλεῖ, οὐ μὴν δρᾷ τοῦτο, ἀλλὰ ὥσπερ οὖν ἐπιθησόμενος ὑποφαίνει, εἶτα μέντοι προσπεσόντος, ὁ δὲ ἑαυτὸν ἐξελίξας ἐς τὰ νῶτα ἀνέθορεν, καὶ ἐγκρατῶς ἔχεται τοῦ θηρὸς ὁ θὴρ ὁ ἀντίπαλος, καὶ κατισχύει αὐτοῦ σοφίᾳ φυσικῇ τὸ ἐνδέον ἀνακούμενος ὁ λύκος.

XX. Asellus marinus saxum in corde gestans.

Ὄνος ὁ θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν, ὡς οἱ δεινότατοι αὐτὰ ὁμολογοῦσιν ἡμῖν καὶ διδάσκουσιν.

XXI. Pavonis descriptio.

Ὁ ταὼς οἶδεν ὀρνίθων ὡραιότατος ὤν, καὶ ἔνθα οἱ τὸ κάλλος κάθηται, καὶ τοῦτο οἶδε, καὶ ἐπ' αὐτῷ κομᾷ, καὶ σοβαρός ἐστι, καὶ θαῤῥεῖ τοῖς πτεροῖς, ἅπερ οὖν αὐτῷ καὶ κόσμον περιτίθησι, καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν φόβον ἀποστέλλει· καὶ ἐν ὥρᾳ θερείῳ σκέπην οἴκοθεν, καὶ οὐκ ἠττημένην καὶ ὀθνείαν παρέχεται. Ἐὰν γοῦν φοβῆσαι θελήσῃ τινά, ἐγείρας τὰ οὐραῖα εἶτα διεσείσατο καὶ ἀπέστειλεν ἦχον, καὶ ἔδεισαν οἱ παρεστῶτες, ὡς ὁπλίτου τὸν ἐκ τῶν ὅπλων πεφοβημένοι δοῦπον. Ἀνατείνει δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπινεύει σοβαρώτατα, ὥσπερ οὖν ἐπισείων τριλοφίαν. Δεηθείς γε μὴν ψυχάσαι, τὰ πτερὰ ἐγείρει, καὶ εἰς τοὔμπροσθεν ἐπικλίνας συμφυᾶ σκιὰν ἀποδείκνυται τοῦ ἰδίου σώματος τὴν ἀκμὴν τὴν ἐκ τῆς ἀκτῖνος ἀποστέγων. Εἰ δὲ εἴη καὶ ἄνεμος κατόπιν, ἡσυχῇ διίστησι τὰ πτερά· καὶ τὸ πνεῦμα διαῤῥέον, αὔρας οἱ μαλακὰς καὶ ἡδίστας ἐπιπνέον, ἀναψύχειν τὸν ὄρνιν δίδωσιν. Ἐπαινεθεὶς δὲ αἰσθάνεται, καὶ ὥσπερ οὖν ἢ παῖς καλὸς ἢ γυνὴ ὡραία τὸ μάλιστα πλεονεκτοῦν τοῦ σώματος εἰς ὥραν ἐπιδείκνυσιν, οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνος τὰ πτερὰ ἐν κόσμῳ καὶ κατὰ στοῖχον ὀρθοῖ, καὶ ἔοικεν ἀνθηρῷ λειμῶνι, ἢ γραφῇ πεποικιλμένῃ πολυχροίᾳ τῇ τῶν φαρμάκων, καὶ ἱδρῶς πρόκειται ζωγράφοις εἰκάσαι τῆς φύσεως τὸ ἴδιον. Καὶ ὅπως ἔχει τῆς εἰς τὴν ἐπίδειξιν ἀφθονίας παρίστησιν· ἐᾷ γὰρ ἐμπλησθῆναι τῆς θέας τοὺς παρεστῶτας, καὶ ἑαυτὸν

8 F. δεινοὶ τὰ τοιαῦτα.

περιάγει, δεικνὺς φιλοσόφως ἢ φιλοπόνως τὸ τῆς πτερώσεως πολύμορφον, ὑπὲρ τὴν τῶν Μήδων ἐσθῆτα, καὶ τὰ Περσῶν ποικίλματα τὴν ἑαυτοῦ στολὴν ἀποδεικνύμενος ἐκεῖνός γε σοβαρώτατα. Λέγεται δὲ ἐκ βαρβάρων εἰς Ἕλληνας κομισθῆναι. Καὶ χρόνου πολλοῦ σπάνιος ὢν εἶτα ἐδείκνυτο τῶν ἀνθρώπων τοῖς φιλοκάλοις μισθοῦ, καὶ Ἀθήνησί γε ταῖς νουμηνίαις ἐδέχοντο καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἐπὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, καὶ τὴν θέαν πρόσοδον εἶχον. Ἐτιμῶντο δὲ τὸν ἄρρενα καὶ τὸν θῆλυν δραχμῶν χιλίων, ὡς Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Ἐρασίστρατον λόγῳ φησί. Δεῖ δὲ καὶ διπλῆς οἰκίας τῇ τροφῇ αὐτῶν, καὶ φρουρῶν τε καὶ μελεδωνῶν. Ὁρτήνσιος δὲ ὁ Ῥωμαῖος καταθύσας ἐπὶ δείπνῳ ταὼν πρῶτος ἐκρίθη. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μακεδὼν ἐν Ἰνδοῖς ἰδὼν τούσδε τοὺς ὄρνιθας ἐξεπλάγη, καὶ τοῦ κάλλους θαυμάσας ἠπείλησε τῷ καταθύσαντι ταὼν ἀπειλὰς βαρυτάτας.

XXII. Murium solertia.

Εἰς τοὺς ψυκτῆρας ὅταν οἱ μύες ἐμπέσωσιν, ἀνανεῦσαι καὶ ἀνελθεῖν οὐ δυνάμενοι, τὰς ἀλλήλων οὐρὰς ἐνδακόντες εἶτα ἐφέλκουσι τὸν δεύτερον ὁ πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος τὸν τρίτον. Οὕτω μὲν δὴ καὶ τούτους ἀλλήλοις συμμαχεῖν καὶ ἐπικουρεῖν ἡ σοφωτάτη φύσις ἐξεπαίδευσεν.

XXIII. Crocodilorum dolus.

Ἐλλοχῶσιν οἱ κροκόδειλοι τοὺς ὑδρευομένους ἐκ τοῦ Νείλου τὸν τρόπον τοῦτον. Φρύγανα ἑαυτοῖς ἐπιβάλλοντες, καὶ δι' αὐτῶν ἐμβλέποντες εἶτα ὑπονέουσι τοῖς φρυγάνοις· οἱ δὲ ἀφικνοῦνται κεράμια ἢ κάλπεις ἢ πρόχους κομίζοντες· εἶτα ἀρυομένους αὐτούς, ὑπεκδύντες τῶν φρυγάνων καὶ τῇ ὄχθῃ προσαναπηδήσαντες, ἁρπαγῇ βιαιοτάτῃ συλλαβόντες ἔχουσι δεῖπνον. Κακίας δὴ καὶ πανουργίας κροκοδείλων συμφυοῦς εἴρηταί μοι τανῦν ταῦτα.

XXIV. Otis expavescens canem.

Λαγὼς δέδοικε κύνας, καὶ μέντοι καὶ ἀλώπηξ, καί που σὺν ἐγείρουσιν ἐκ τῆς λόχμης αἱ αὐταὶ τῇ ὑλακῇ, καὶ λέοντα ἐπιστρέφουσι, καὶ ἔλαφον διώκουσιν· ὀρνίθων δὲ οὐδὲ

1 F. alterum horum adverbiorum librario debetur.

11 Ὀρτήσιος supra III. 42.

εἰς ὥραν ποιεῖται κυνός, ἀλλ' αὐτοῖς τὰ παρ' αὐτῶν ἔνσπονδά ἐστιν. Μόνη δὲ ἡ ὠτὶς πέφρικε κύνας· τὸ δὲ αἴτιον, βαρεῖαί τέ εἰσι, καὶ σαρκῶν ὄγκον περιφέρουσιν. Οὔκουν αὐτὰς αἴρει τε καὶ ἐλαφρίζει τὰ πτερὰ ῥᾳδίως· καὶ διὰ τοῦτο ταπειναὶ πέτονται καὶ κάτω περὶ γῆν, βρίθοντος τοῦ ὄγκου αὐτάς· αἱροῦνται δὲ ὑπὸ τῶν κυνῶν πολλάκις. Ὅπερ ἑαυταῖς συνειδυῖαι, ὅταν ἀκούσωσιν ὑλακῆς, ἐς τοὺς θάμνους καὶ τὰ ἕλη καταθέουσι, προβαλλόμεναι ἑαυτῶν ταῦτα, καὶ ῥυόμεναι σφᾶς ἐκ τῶν παρόντων καὶ μάλα εὐπόρως.

XXV. De agnis.

Ὀψὲ τοὺς γειναμένους ἄνθρωπος γνωρίζειν ἄρχεται, διδασκόμενος καὶ οἱονεὶ καταδόμενος εἰς πατέρα ὁρᾶν, καὶ μητέρα ἀσπάζεσθαι, καὶ οἰκείοις προσομιλεῖν· οἱ δὲ ἄρνες περὶ τὰς μητέρας πηδῶσιν ἀπὸ γενεᾶς, καὶ ἴσασι τό τε ὀθνεῖον καὶ τὸ οἰκεῖον, καὶ παρὰ τῶν νομέων μαθεῖν δέονται οὐδὲ ἕν.

XXVI. Simiae in imitando sollertia.

Μιμηλότατόν ἐστιν ὁ πίθηκος ζῷον, καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ἐκδιδάξῃς τῶν διὰ τοῦ σώματος πραττομένων ὅδε εἴσεται καὶ ἀκριβῶς, ἵνα μαθὼν καὶ ἀποδείξηται αὐτό. Καὶ ὀρχεῖται γοῦν, ἐὰν μάθῃ, καὶ αὐλεῖ, ἐὰν ἐκδιδάξῃς. Ἐγὼ δὲ καὶ ἡνίας κατέχοντα εἶδον, καὶ ἐπιβάλλοντα τὴν μάστιγα, καὶ ἐλαύνοντα. Καὶ ἄλλο δ' ἄν τι μαθὼν καὶ ἄλλο οὐ διαψεύσαιτο τὸν διδάσκοντα· οὕτως ἄρα ἡ φύσις ποικίλον τι καὶ εὐτράπελόν ἐστι.

XXVII. Peculiaria quaedam de animalibus nonnullis.

Ἴδιαι δὲ καὶ διάφοροι τῶν ζῴων καὶ αἵδε αἱ φύσεις. Τοὺς ἐν τοῖς Βισάλταις λαγὼς διπλᾶ τὰ ἥπατα ἔχειν Θεόπομπος λέγει. Τὰς δ' ἐν Λέρῳ Μελεαγρίδας ὑπὸ μηδενὸς ἀδικεῖσθαι τῶν γαμψωνύχων ὀρνέων, λέγει Ἴστρος. Τοὺς δὲ ἐν Νεύροις βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα· Ἀγαθαρχίδης δὲ τὰς ἐν Αἰθιοπίᾳ ὗς κέρατα ἔχειν. Σώστρατος δὲ τοὺς ἐν τῇ Κυλλήνῃ κοσσύφους πάντας λέγει λευκούς. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος ἐν τῷ Πόντῳ πρόβατα πιαίνεσθαι ὑπὸ τοῦ πικροτάτου φησὶν ἀψινθίου· τὰς δὲ ἐν τῷ

22 διδάξαντα. a. b. c. 31 F. τὰ ἐν τῷ Πόντῳ.

Μίμαντι γινομένας αἶγας ἓξ μηνῶν μὴ πίνειν, ὁρᾶν δὲ εἰς τὴν θάλατταν μόνον καὶ κεχηνέναι, καὶ τὰς αὔρας τὰς ἐκεῖθεν δέχεσθαι, ὁ αὐτὸς λέγει. Αἶγας δὲ Ἰλλυρίδας ὁπλὴν ἀκούω ἔχειν, ἀλλ' οὐ χηλήν. Θεόφραστος δὲ δαιμονιώτατα λέγει ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γῇ τοὺς ἰχθῦς ἀνιόντας ἐκ τοῦ ποταμοῦ εἶτα μέντοι ἐν τῷ ξηρῷ τὰς νομὰς ποιεῖσθαι πολλάκις.

XXVIII. De porphyrionis erga gallum gallinaceum amore.

Ἴδιον δὲ ἄρα πορφυρίων πρὸς τῷ ζηλοτυπώτατος εἶναι ὁ ὄρνις καὶ ἐκεῖνο δήπου κέκτηται· φιλοίκειον αὐτὸν εἶναί φασιν, καὶ τὴν συντροφίαν τῶν συννόμων ἀγαπᾶν. Ἐν οἰκίᾳ γοῦν τρέφεσθαι πορφυρίωνα καὶ ἀλεκτρυόνα ἤκουσα, καὶ σιτεῖσθαι μὲν τὰ αὐτά, βαδίζειν δὲ τὰς ἴσας βαδίσεις, καὶ κοινῇ κονίεσθαι· οὐκοῦν ἐκ τούτων φιλίαν τινὰ θαυμαστὴν αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. Καί ποτε ἑορτῆς ἐπιστάσης, ὁ δεσπότης ἀμφοῖν τὸν ἀλεκτρυόνα καταθύσας εἱστιάθη σὺν τοῖς οἰκείοις· ὁ δὲ πορφυρίων τὸν σύννομον οὐκ ἔχων, καὶ τὴν ἐρημίαν μὴ φέρων, ἑαυτὸν ἀτροφίᾳ διέφθειρεν.

XXIX. Anserum erga homines amor

Ἐν Αἰγείῳ τῆς Ἀχαΐας, ὡραίου παιδός, Ὠλενίου τὸ γένος, ὄνομα Ἀμφιλόχου, ἤρα χήν· Θεόφραστος λέγει τοῦτο. Σὺν τοῖς Ὠλενίων δὲ φυγάσιν ἐφρουρεῖτο ἐν Αἰγείῳ ὁ παῖς· οὐκοῦν ὁ χὴν αὐτῷ δῶρα ἔφερεν. Καὶ ἐν Χίῳ Γλαύκης τῆς κιθαρῳδοῦ ὡραιοτάτης οὔσης εἰ μὲν ἤρων ἄνθρωποι, τοῦτο μέγα οὐδέπω. ἠράσθησαν δὲ καὶ κριὸς καὶ χήν, ὡς ἀκούω, τῆς αὐτῆς.

eorumque solertia.

Οἱ δὲ χῆνες διαμείβοντες τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος δεδοίκασι τοὺς αἰετούς, καὶ ἕκαστός γε αὐτῶν λίθον ἐνδακόντες, ἵνα μὴ κλάζωσιν, ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στόμιον, διαπέτονται σιωπῶντες, καὶ τοὺς αἰετοὺς τὰ πολλὰ ταύτῃ διαλανθάνουσι. Θερμότατος ὢν ἄρα καὶ διαπυρώτατος τὴν φύσιν ὁ χήν, φιλόλουτρός ἐστι, καὶ νήξεσι χαίρει, καὶ τροφαῖς μάλιστα ταῖς ὑγροτάταις, καὶ πόαις καὶ θριδακίναις καὶ τοῖς λοιποῖς, ὅσα αὐτοῖς ἔνδοθεν ψῦχος ἐρ-

---

7 F. πορφυρίων ὁ ὄρνις π. τ. ζ. εἶναι καὶ ἐκεῖνο.

γάζεται· εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐδ᾽ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης, οὔτε ἑκὼν οὔτε ἄκων· οἶδε γὰρ ὅτι τεθνήξεται τούτων τινὸς ἐμφαγών. Ἄνθρωποι δὲ ὑπὸ σοφίας ἐπιβουλεύονται καὶ εἰς τροφὴν καὶ εἰς ὕπνον. Μυρίοι γοῦν καὶ πίνοντές τι κακὸν κατέπιον, ὡς Ἀλέξανδρος, καὶ ἐσθίοντες, ὡς Κλαύδιος ὁ Ῥωμαῖος, καὶ Βρεταννικὸς ὁ τούτου παῖς· καὶ κατακοιμηθέντες οὐκ ἐξανέστησαν χρήσει φαρμάκου, οἱ μὲν ἑκόντες τοῦτο σπάσαντες, οἱ δὲ ἐπιβουλευθέντες.

XXX. Vulpanser.

Ὁ δὲ χηναλώπηξ, πέπλεκταί οἱ τὸ ὄνομα καὶ εἰκότως ἐκ τῶν τοῦ ζῴου ἰδίων τε καὶ συμφυῶν. Ἔχει μὲν γὰρ τὸ εἶδος τὸ τοῦ χηνός, πανουργίᾳ δὲ δικαιότατα ἀντικρίνοιτο ἂν τῇ ἀλώπεκι· καὶ ἔστι μὲν χηνὸς βραχύτερος, ἀνδρειότερος δέ, καὶ χωρεῖν ὁμόσε δεινός. Ἀμύνεται γοῦν καὶ αἰετὸν καὶ αἴλουρον καὶ τὰ λοιπά, ὅσα αὐτοῦ ἀντίπαλά ἐστιν.

XXXI. De serpentibus quaedam.

Ἴδια δὲ ὄφεως καὶ ἐκεῖνά ἐστι· τὴν καρδίαν κεκλήρωται ἐν τῇ φάρυγγι, τὴν δὲ χολὴν ἐν τοῖς ἐντέροις, πρὸς δὲ τῇ οὐρᾷ τοὺς ὄρχεις ἔχει, τὰ δὲ ᾠὰ τίκτει μακρὰ καὶ μαλακά, τὸν δὲ ἰὸν ἐν τοῖς ὀδοῦσι φέρει.

XXXII. De pavone nonnulla.

Ταῷ δὲ τῷ ὄρνιθι τῷ προειρημένῳ καὶ ἐκεῖνα συμφυᾶ καὶ ἴδια, ἅπερ ἐστὶ μαθεῖν ἄξια. Τρία ἔτη γενόμενος κυήσεως ἄρχεται, καὶ ὠδῖνα ἀπολύει, καὶ τῆς τῶν πτερῶν πολυχροΐας τε καὶ ὥρας τότε ἄρχεται· ἐπῳάζει δὲ οὐ κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλὰ παραλιπὼν δύο ἡμέρας· ἤδη δ᾽ ἂν τέκοι καὶ ὑπηνέμια ὁ ταώς, ὡς καὶ ὄρνιθες ἕτεροι.

XXXIII. De anate.

Ἡ νῆττα ὅταν τέκῃ, τίκτει μέν τοι ἐν ξηρῷ, πλησίον δὲ ἢ τῆς λίμνης, ἢ τοῦ τενάγους, ἢ ἄλλου τινὸς ὑδρηλοῦ χωρίου καὶ ἐνδρόσου· τὸ δὲ νεόττιον φύσει τινὶ ἰδίᾳ καὶ ἀπορρήτῳ οἶδε, ὅτι μήτε τῆς ἐν ἀέρι μετεώρου φορᾶς οἱ μέτεστι, μήτε μὴν τῆς ἐν τῇ χέρσῳ διατριβῆς· καὶ ἐκ τούτων ἐς τὸ ὕδωρ πηδᾷ, καὶ ἐξ ὠδίνων ἐστὶ νηκτική, καὶ μαθεῖν

---

4 ὑπ᾽ ἀσωτίας. Pauw. 23 Post δέ lacuna videtur esse.

οὐ δεῖται, ἀλλὰ καταδύεται καὶ ἀναδύεται πάνυ σοφῶς. καὶ ὡς ἤδη χρόνου πεπαιδευμένη τοῦτο. Ἀετὸς δέ, ὃν καλοῦσι νηττοφόνον, ἐπιπηδᾷ τῇ νηχομένῃ, ὡς ἁρπασόμενος· ἡ δὲ καταδῦσα ἑαυτὴν ἠφάνισεν, εἶτα ὑπονηξαμένη ἀλλαχόθι ἐκκύπτει. Ὁ δὲ καὶ ἐκεῖ πάρεστι, καὶ αὖθις κατέδυ ἐκείνη, καὶ πάλιν ταῦτα καὶ πάλιν· καὶ δυοῖν θάτερον· ἢ [γὰρ] καταδῦσα ἀπεπνίγη, ἢ ὁ μὲν ἀπέστη ἐπ' ἄλλην ἄγραν, ἡ δὲ ἔχουσα τὸ ἀδεὲς ἐπινήχεται αὖθις.

XXXIV.

De cycno cantui ante mortem vacante.

Πλέον ἔχει τῶν ἀνθρώπων ὁ κύκνος ἐν τοῖς μεγίστοις· οἶδέ τε γὰρ ὁπότε τοῦ βίου τὸ τέρμα ἀφικνεῖται αὐτῷ, καὶ μέντοι καὶ εὐθύμως φέρειν αὐτὸ προσιόν, ὑπὸ τῆς φύσεως λαβὼν ἔχει δῶρον τὸ κάλλιστον· πεπίστευκε γὰρ ὅτι μηδενὸς ἀλγεινοῦ μηδὲ λυπηροῦ μέτεστι θανάτῳ· ἄνθρωποι δὲ ὑπὲρ οὗ οὐκ ἴσασι δεδοίκασι, καὶ ἡγοῦνται μέγιστον εἶναι κακὸν αὐτό. Τοσοῦτον δὲ ἄρα τῷ κύκνῳ περίεστιν εὐθυμίας, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ βίου τοῦ σφετέρου ᾄδειν καὶ ἀναγηρύεσθαι οἷον ἐπικήδειόν τι τοῦτο τὸ μέλος. Τοιοῦτόν τινα καὶ τὸν Βελλεροφόντην ἡρωϊκῶς καὶ μεγαλοψύχως εἰς θάνατον παρεσκευασμένον ὁ Εὐριπίδης ὑμνεῖ· πεποίηκε γοῦν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λέγοντα αὐτόν·

Ἦσθ' εἰς θεοὺς μὲν εὐσεβής, ὅτ' ἦσθ', ἀεί·
Ξένοις τ' ἐπήρκεις, οὐδ' ἔκαμνες εἰς φίλους·

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις. Οὐκοῦν καὶ ὁ κύκνος μελῳδεῖ τινα ἐπικήδειον αὑτῷ μοῦσαν, ἐφόδια διδοὺς τῆς ἀποδημίας ἢ θεῶν ὕμνους, ἢ ἔπαινον οἰκεῖόν τινα. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σωκράτης, ὅτι μὴ ᾄδει λυπούμενος, ἀλλὰ εὐθυμούμενος μᾶλλον. Μηδὲ γὰρ ἄγειν σχολήν ποτε ᾠδῇ καὶ μέλει τὸν κατὰ τῆς ψυχῆς ἔχοντά τι πρόσαντες καὶ ἀλγεινόν.

Aquila cycno infesta.

Ἔστι δὲ ἄρα ὁ κύκνος οὐ πρὸς μόνον τὸν θάνατον ἀνδρεῖος, ἤδη δὲ καὶ πρὸς μάχας· ἀδίκων μὲν οὖν οὐκ ἄρχει, οἷα δήπου σώφρων καὶ πεπαιδευμένος ἀνήρ, τῷ δὲ ἄρχοντι καὶ ἐπιβουλεύοντι οὔτε ἀφίσταται οὔτε εἴκει. Οἱ μὲν οὖν

---

17 ἀνακρούεσθαι. b.

ὄρνιθες οἱ λοιποί, εἰρηναῖα αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς καὶ ἔνσπονδά εἰσιν, ὁ δὲ ἀετὸς καὶ ἐπὶ τοῦτον ὥρμησε πολλάκις, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, καὶ οὐδεπώποτε ἐκράτησεν, ἡττήθη δὲ ἀεὶ μὴ μόνον σὺν τῇ ῥώμῃ τοῦ κύκνου μαχομένου, ἀλλὰ καὶ σὺν τῇ δίκῃ ἀμυνομένου.

XXXV. **Quomodo ardea vescatur ostreis.**

Ὁ ἐρωδιὸς τὰ ὄστρεα ἐσθίειν δεινός ἐστι, καὶ μεμυκότα αὐτὰ καταπίνει, ὥσπερ οὖν οἱ πελεκᾶνες τὰς κόγχας· καὶ ἐν τῷ καλουμένῳ προηγορεῶνι ὑποθερμαίνων ὁ ἐρωδιὸς φυλάττει τὰ ὄστρεα· τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ἀλέας διΐσταται, καὶ ἐκεῖνος αἰσθανόμενος τὰ μὲν ὄστρακα ἀνεμεῖ, φυλάττει δὲ τὴν σάρκα, καὶ ἔχει τροφὴν ἀναλίσκων τῇ τῆς πέψεως δυνάμει τὸ εἴσω παρελθὸν ὁλόκληρον.

XXXVI. **De asteria ave conviciorum intelligente.**

Ὄνομά ἐστιν ὄρνιθος ἀστερίας, καὶ τιθασεύεταί γε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἀνθρώπου φωνῆς ἐπαΐων τοσαῦτα· εἴ τις αὐτὸν ὀνειδίζων δοῦλον εἴποι, ὁ δὲ ὀργίζεται· καὶ εἴ τις ὄκνον καλέσειεν αὐτόν, ὁ δὲ βρενθύεται καὶ ἀγανακτεῖ, ὡς καὶ εἰς τὸ ἀγεννὲς σκωπτόμενος καὶ εἰς ἀργίαν εὐθυνόμενος.

XXXVII. **Singularia quaedam de torpedine et dracone marino.**

Εἰ κατέχοι τις ὀπὸν Κυρηναῖον, καὶ λάβοιτο τῆς νάρκης, ἐνταῦθα δήπου τὸ ἐξ αὐτῆς πάθος ἐκπέφευγεν. Δράκοντα δὲ θαλάττιον εἰ ἀνασπάσαι τῇ δεξιᾷ ἐθέλοις, ὁ δὲ οὐχ ἕψεται, ἀλλὰ μάχεται καὶ κατὰ κράτος· εἰ δὲ τῇ ἀριστερᾷ ἄγοις, εἴκει καὶ ἑάλωκεν.

XXXVIII. **Luscinia in cantu laudis studiosa.**

Χάρμιδος ἀκούω τοῦ Μασσαλιώτου λέγοντος φιλόμουσον μὲν εἶναι τὴν ἀηδόνα, ἤδη δὲ καὶ φιλόδοξον· ἐν γοῦν ταῖς ἐρημίαις ὅταν ᾄδῃ πρὸς ἑαυτὴν ἁπλοῦν τὸ μέλος καὶ ἄνευ κατασκευῆς τὴν ὄρνιν ᾄδειν, ὅταν δὲ ἁλῷ, καὶ τῶν ἀκουόντων μὴ διαμαρτάνῃ, ποικίλα τε ἀναμέλπειν, καὶ ταχερῶς ἑλίττειν τὸ μέλος. Καὶ Ὅμηρος [δὲ] τοῦτό μοι δοκεῖ ὑπαινίττεσθαι, λέγων·

Ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρη, χλωρηῒς ἀηδών,
Καλὸν ἀείδησιν, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο,
Δένδρων ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκινοῖσιν,
Ἥτε θαμὰ τρωπῶσα χέει πολυηχέα φωνήν·

2 F. ἔνσπονδά ἐστιν.

ἤδη μέντοι τινὲς καὶ πολυδευκέα φωνὴν γράφουσιν, τὴν ποικίλως μεμιμημένην· ὡς τὴν ἀδευκέα, τὴν μηδ' ὅλως εἰς μίμησιν παρατραπεῖσαν.

XXXIX. De leonis vigilantia, fortitudine aliisque de ejus natura.

Λέγει Δημόκριτος τῶν ζῴων μόνον τὸν λέοντα ἐκπεπταμένοις τίκτεσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἤδη τρόπον τινὰ τεθυμωμένον, καὶ ἐξ ὠδίνων δρασείοντά τι γεννικόν. Ἐφύλαξαν δὲ ἄλλοι καὶ καθεύδων ὅτι κινεῖ τὴν οὐράν, ἐνδεικνύμενος, ὡς τὸ εἰκός, ὅτι μὴ πάντη ἀτρεμεῖ, μηδὲ μὴν κυκλωσάμενος αὐτὸν καὶ περιελθὼν ὁ ὕπνος καθεῖλεν, ὥςπερ οὖν καὶ τῶν ζῴων τὰ λοιπά. Τοιοῦτόν τι φυλάξαντας Αἰγυπτίους ὑπὲρ αὐτοῦ κομπάζειν φασί, λέγοντας, ὅτι κρείττων ὕπνου λέων ἐστίν, ἀγρυπνῶν αἰεί. Ταύτῃ τοι καὶ ἡλίῳ ἀποκρίνειν αὐτὸν αὐτοὺς πέπυσμαι, καὶ γάρ τοι καὶ τὸν ἥλιον θεῶν ὄντα φιλοπονώτατον κατὰ τὸ ἢ ἄνω τῆς γῆς ὁρᾶσθαι, ἢ τὴν κάτω πορείαν ἰέναι μὴ ἡσυχάζοντα· Ὅμηρόν τε μάρτυρα Αἰγύπτιοι ἐπάγονται λέγοντα ταῦτα· Ἠέλιόν τ' ἀκάμαντα. Ἔστι δὲ πρὸς τῇ ῥώμῃ καὶ συνετὸς ὁ λέων· ταῖς γοῦν βουσὶν ἐπιβουλεύει νύκτωρ φοιτῶν ἐς τὰ αὔλια. Ὅμηρος δὲ ἄρα ᾔδει καὶ τοῦτο, λέγων·

Ὡς δ' [ὅτε] λέων ἐφόβησε μολὼν ἐν νυκτὸς ἀμολγῷ·

καὶ ἐκπλήττει μὲν ὑπὸ τῆς ἀλκῆς ἁπάσας, μίαν δὲ ἐξαρπάσας ἔδει· ὁ αὐτὸς λέγει ποιητὴς ταῦτα. Ὅταν δὲ εἰς κόρον ἐμπλησθῇ, βούλεται μὲν ταμιεύσασθαι καὶ ἐς αὖθις· αἰδὼς δὲ ἴσχει αὐτὸν φρουρεῖν παραμένοντα, ὡς τροφῆς χήτει λιμὸν δεδιότα. Οὐκοῦν περιχανὼν ἐμπνεῖ μὲν τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἄσθματος, καὶ τούτῳ τὴν φυλακὴν ἐπιτρέπει, ἀπαλλάττεταί γε μὴν αὐτός. Τὰ δὲ ἄλλα ζῷα ἥκοντα καὶ αἰσθανόμενα ὅτου λείψανόν ἐστι τὸ κείμενον, οὐ τολμᾷ προςάψασθαι, ἀλλὰ ἀπαλλάττεται, δεδιότα δοκεῖν συλᾶν καὶ περικόπτειν τι τοῦ σφετέρου βασιλέως. Τῷ δὲ ἄρα εἰ μὲν εὐθηρία γένοιτο ἑτέρου καὶ εὐερμία, λήθην τοῦ πρώτου λαμβάνει, καὶ ὡς ἕωλον ἀτιμάσας ἀπαλλάττεται· εἰ δὲ μή, ὡς ἐπ' οἰκεῖον θησαύρισμα παραγίνεται. Ὅταν δὲ ὑπερπλησθῇ,

κενοῖ ἑαυτὸν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσιτίᾳ· ἢ αὖ πάλιν πιθήκῳ περιτυχὼν καὶ τούτου φαγών, κενοῦται τὴν γαστέρα ταῖς ἐκείνου λαπάξας σαρξίν. Ἦν δὲ ἄρα δίκαιος ὁ λέων, καὶ οἷος

Ἄνδρ' ἐπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερον χαλεπήνῃ.

Τῷ γοῦν ἐπιόντι ἀνθίσταται, τὴν ἀλκαίαν ἐπισείων καὶ ἑλίττων κατὰ τῶν πλευρῶν, εἶτα ἐγείρει ἑαυτὸν ὥσπερ οὖν ὑποθήγων μύωπι. Τόν γε μὴν βαλόντα μέν, οὐ τυχόντα δέ, τῇ ἴσῃ ἀμυνόμενος, φοβεῖ μέν, λυπεῖ δὲ οὐδὲ ἕν. Ἡμερωθείς γε μὴν ἐξέτι νεαροῦ πρᾳότατός ἐστι, καὶ ἐντυχεῖν ἡδύς, καὶ ἔστι φιλοπαίστης, καὶ πᾶν ὅ τι οὖν ὑπομένει πρᾳόνως, τῷ τροφεῖ χαριζόμενος. Ἄννων γοῦν λέοντα εἶχε σκευαγωγόν· καὶ Βερενίκῃ λέων πρᾷος συνῆν, τῶν κομμώντων διαφέρων οὐδέν· ἐφαίδρυνε γοῦν τῇ γλώττῃ ἡσυχῇ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὰς ῥυτίδας ἐλέαινεν, καὶ ἦν ὁμοτράπεζος, πρᾴως τε καὶ εὐτάκτως ἐσθίων καὶ ἀνθρωπικῶς. Ὀνόμαρχος δὲ ὁ Κατάνης τύραννος, καὶ ὁ Κλεομένους υἱός, συσσίτους εἶχον λέοντας.

XL. *Panthera odoris suavitate praedam alliciens.*

Εὐωδίας τινὸς θαυμαστῆς τὴν πάρδαλιν μετειληχέναι φασίν, ἡμῖν μὲν ἀπορρήτου, αὐτὴ δὲ οἶδε τὸ πλεονέκτημα τὸ οἰκεῖον· καὶ μέντοι καὶ τὰ ἄλλα ζῷα συνεπίσταται τοῦτο τῇ παρδάλει, καὶ ἁλίσκεται τὸν τρόπον τοῦτον ἐκείνῃ· ἡ πάρδαλις τροφῆς δεομένη ἑαυτὴν ὑπαποκρύπτει ἢ λόχμῃ πολλῇ ἢ φυλλάδι βαθείᾳ, καὶ ἐντυχεῖν ἐστιν ἀφανής, μόνον δὲ ἀναπνεῖ. Οὐκοῦν οἱ νεβροὶ καὶ δορκάδες καὶ αἱ αἶγες αἱ ἄγριαι, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ζῴων, ὡς ὑπό τινος ἴυγγος τῆς εὐωδίας ἕλκεται, καὶ γίνεται πλησίον· ἡ δὲ ἐκπηδᾷ καὶ ἔχει τὸ θήραμα.

XLI. *De ruminantium ventribus; sepiarum et loliginum proboscide.*

Πυνθάνομαι τῶν ζῴων τὰ μηρυκίζοντα τρεῖς ἔχειν κοιλίας, καὶ ὄνομα μὲν αὐτῶν ἀκούω κεκρύφαλον, ἐχῖνον, ἤνυστρον. Σηπίαι δὲ καὶ τευθίδες δύο νέμονται προβοσκίσιν· οὐ γάρ τι χεῖρον οὕτως ὀνομάσαι καὶ ἐκ τῆς χρείας καὶ ἐκ τοῦ σχήματος ἐπαρθέντα. Καὶ ὅταν ᾖ χειμέρια καὶ κλύδων

12 κομμωτῶν. Piers. Fort. κομμούντων.

τεταραγμένος, αἱ δὲ τῶν πετρῶν λαμβάνονται ταῖς αὐταῖς προβολαῖς, καὶ ἔχονται ὡς ἀγκύραις πάνυ ἐγκρατῶς, καὶ ἄσειστοί τε καὶ ἄκλυστοι μένουσιν· εἶτα εἰ γένοιτο ὑπεύδια, ἀπολύουσί τε αὐτὰς καὶ ἐλευθεροῦσιν, καὶ νέουσι πάλιν, εἰδυῖαι μάθημα οὐκ εὐκαταφρόνητον, χειμῶνος φυγὴν καὶ ἐκ τῶν κινδύνων σωτηρίαν.

XLII. De apum nominibus variisque mellis generibus.

Εἴ σοι βουλομένῳ μαθεῖν ἐστι μελιττῶν ὀνόματα, οὐκ ἂν βασκήναιμι εἰπεῖν ὅσα πέπυσμαι. Ἡγεμόνες καλοῦνταί τινες, καὶ ἄλλαι σειρῆνες, καὶ ἐργοφόροι τινές, καὶ ἕτεραι πλάστιδες. Νίκανδρος δὲ εὐφορεῖν τοὺς κηφῆνάς φησι. Περὶ δὲ τὴν Καππαδόκων γῆν ἄνευ κηρίων τὸ μέλι τὰς μελίττας ἐργάζεσθαί φασι, παχὺ δὲ εἶναι τοῦτο κατὰ τὸ ἔλαιον λόγος ἔχει. Ἐν Τραπεζοῦντι δὲ τῇ Ποντικῇ ἐκ τῆς πύξου γίνεσθαι μέλι πέπυσμαι, βαρὺ δὲ τὴν ὀσμὴν τοῦτο εἶναι· καὶ ποιεῖν μὲν τοὺς ὑγιαίνοντας ἔκφρονας, τοὺς δὲ ἐπιλήπτους εἰς ὑγίειαν ἐπανάγειν αὖθις. Ἐν Μηδίᾳ δὲ ἀποστάζειν τῶν δένδρων ἀκούω μέλι· ὡς ὁ Εὐριπίδης ταῖς Βάκχαις ἐν τῷ Κιθαιρῶνί φησιν ἐκ τῶν κλάδων γλυκείας σταγόνας ἀποῤῥεῖν. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἐν Θρᾴκῃ μέλι ἐκ τῶν φυτῶν ἤκουσα. Ἐν δὲ Μυκόνῳ μέλισσα οὐ γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἡ κομισθεῖσα ἀποθνήσκει.

XLIII. De monemero.

Περὶ τὸν Ὕπανιν ποταμὸν γίνεσθαι τὸ ζῷον τὸ μονήμερον οὕτω καλούμενον Ἀριστοτέλης φησίν, τικτόμενον μὲν ἅμα τῷ κνέφᾳ, ἀποθνῆσκον δὲ ἐπὶ δυσμὰς ἡλίου τρεπομένου.

XLIV. De sepiae, osmyli et polypodis morsu.

Ἔχει δῆγμα ἡ σηπία ἰῶδες, καὶ τοὺς ὀδόντας ἰσχυροὺς ὑπολανθάνοντας. Ἦν δὲ ἄρα δηκτικὸν καὶ ὀσμύλος καὶ ὁ πολύπους· καὶ δάκοι μὲν ἂν οὗτος σηπίας βιαιότερον, τοῦ δὲ ἰοῦ μεθίησιν ἧττον.

XLV. De apris.

Τὸν σῦν τὸν ἄγριόν φασι μὴ πρότερον ἐπί τινα φέρεσθαι, πρὶν ἢ τοὺς χαυλιόδοντας ὑποθῆξαι· μαρτυρεῖ δὲ ἄρα καὶ Ὅμηρος τοῦτο λέγων·

---

10 ἐργοφορεῖν. Gesn. Fort. εἰςφορεῖν.

Θήξας λευκὸν ὀδόντα μετὰ γναπτῇσι γένυσσιν.

Παχύνεσθαι δὲ τὸν σῦν ἀκούω μάλιστα μὴ λουόμενον, ἀλλὰ ἐν τῷ βορβόρῳ διατρίβοντά τε καὶ στρεφόμενον, καὶ πίνοντα ὕδωρ τεθολωμένον, καὶ ἡσυχίᾳ καὶ στέγῃ σκοτωδεστέρᾳ χαίροντα, καὶ τροφαῖς ὅσαι φυσωδέστεραί τέ εἰσι, καὶ ὑποπλῆσαι δύνανται. Καὶ Ὅμηρος δὲ ἔοικε ὑποδηλοῦν ταῦτα· περὶ μὲν οὖν τοῦ καλινδεῖσθαι αὐτὸν καὶ φιληδεῖν τοῖς ῥυπαρωτέροις τέλμασι, λέγων· Σύες χαμαιευνάδες· ὅτι δὲ τῷ τεθολωμένῳ ὕδατι πιαίνονται, φησί·

Μέλαν ὕδωρ
Πίνουσαι, τάθ' ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἀλοιφήν·

ὅτι δὲ χαίρουσι τῷ σκότῳ διὰ τούτων ἐλέγχει·

Πέτρῃ ὕπο γλαφυρῇ εὗδον βορέω ὑπ' ἰωγῇ.

Τὸ δὲ φυσῶδες αἰνίττεται τῆς τροφῆς, ὅταν λέγῃ, βάλανον μενοεικέα ἐσθίειν αὐτήν. Εἰδὼς δὲ ἄρα Ὅμηρος, ὡς καὶ ἰσχναίνεται καὶ ἐπιτρίβει τὰ κρέα ὗς ὁρῶν τὸν θῆλυν, πεποίηκε τοὺς ἄῤῥενας ἰδίᾳ καθεύδοντας, καὶ τὰς θηλείας ἰδίᾳ. Ἐν Σαλαμῖνι δὲ χλωροῦ σίτου καὶ λῃΐου κομῶντος ἐὰν σῦς πεσοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ Σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτῆς· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ παρ' Ὁμήρῳ, Συὸς ληϊβοτείρης, φασίν. Οἱ δὲ ἑτέρως νοοῦσι, καὶ λέγουσι χλωροῦ σίτου τὴν ὗν τὴν γευσαμένην ἀσθενεῖς ἔχειν τοὺς ὀδόντας.

XLVI. De remediis quibusdam, quae natura animalibus monstravit.

Ἔδωκε δὲ ἄρα ἡ φύσις ταῖς κυσὶ τραυμάτων ἀντίπαλον πόαν. Εἰ δὲ ἕλμινθες αὐτὰς λυποῦσι, τοῦ σίτου τὸ καλούμενον λήϊον ἐσθίουσαι ἐκκρίνουσιν αὐτάς. Λέγονται δὲ καὶ ὅταν δέωνται τὴν γαστέρα ἑκατέραν κενῶσαι πόαν τινὰ ἐσθίειν, καὶ τὸ μέν τι τῆς τροφῆς τὸ ἐπιπολάζον ἀνεμεῖν, τὰ δὲ περιττὰ κάτωθεν ἐκκρίνεσθαι αὐταῖς φασιν. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ συρμαΐζειν Αἰγύπτιοι λέγονται μαθεῖν. Πέρδικές τε, καὶ πελαργοὶ τρωθέντες, καὶ φάτται, τὴν ὀρίγανον, ὡς λόγος, διατρώγουσιν, εἶτα τοῖς τραύμασιν ἐντι-

---

15 αὐτόν. b. 19 F. ἐμπεσοῦσα.

θέντες ἀκοῦνται τὸ σῶμα, καὶ μέντοι τῆς ἀνθρώπων ἰατρικῆς δέονται οὐδέν.

XLVII. Historia de lacerto viridi excoecato, et arte quadam visum recuperante.

Οὐ δεήσομαι μάρτυρος ἐνταῦθα πρεσβυτέρου, ἃ δὲ αὐτὸς ἔγνων λέγω. Σαῦρον τῶν χλωρῶν μὲν ὑπεράγαν, ἀδροτέρων δὲ τὴν ἕξιν, συλλαβὼν ἀνήρ, καὶ κέντρῳ πεποιημένῳ χαλκοῦ διείρας, εἶτα τυφλώσας τὸν σαῦρον, καὶ χύτραν κεραμέαν τῶν νεωστὶ εἰργασμένων διατρήσας πάνυ λεπταῖς ὀπαῖς, ὡς μὴ εἴργειν μὲν τὸ πνεῦμα, οὐ μὴν ἐκείνῳ παρασχεῖν ἔκδυσιν, τὸ θηρίον ἐμβαλών, καὶ γῆν ὑποχέας καὶ μάλ' ἔνδροσον, καὶ πόαν τινὰ ἧς οὐκ εἶπε τὸ ὄνομα, [καὶ] δακτύλιον σιδήρου πεποιημένον, καὶ ἔχοντα λίθον γαγάτην, ᾧπερ οὖν ἐνείργαστο γλύμμα σαῦρος· τὴν μὲν χύτραν ἐπηλύγασεν, ἐννέα ἐμπλάσας σημεῖα, ὧν ἀφῄρει σφραγῖδα ἐφ' ἡμέρας ἐννέα, καὶ τὴν ἐπὶ πάσαις τὴν ἐνάτην ἀφανίσας, ἀνοίγει τὸ σκεῦος, καὶ ἔγωγε εἶδον τὸν σαῦρον ἐμβλέποντα, καὶ εὐωποτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς τέως πεπηρωμένους εἶχε. Καὶ τὸ μὲν ἔνθεν ἡρέθη, ἐνταῦθα ἀπελύσαμεν, δακτύλιον δὲ ἐκεῖνον ὁ ἀνὴρ ὁ ταῦτα δράσας ὀφθαλμοῖς ἀγαθὸν ἔφασκεν εἶναι.

XLVIII. De mutuo animalium quorundam et amore et odio.

Ἐμοὶ δὲ αἴσχιστον δοκεῖ, ὦ ἄνθρωποι, φιλίαν μὲν τοῖς ζῴοις πρὸς ἄλληλα εἶναι, μὴ μόνοις τοῖς συννόμοις αὐτῶν, μηδὲ μὴν τοῖς ὁμογενέσιν, ἤδη δὲ καὶ τοῖς μηδὲν προσήκουσί σφισι κατὰ τὸ κοινὸν γένος. Ταῖς γοῦν αἰξὶν αἱ ὄϊς φίλιαι, περιστερὰ δὲ πρὸς τρυγόνα φίλη, φίλα δὲ εἰς ἀλλήλους νοοῦσι φάτται τε καὶ πέρδικες, ἀλκυόνα δὲ καὶ κηρύλον ποθοῦντας ἀλλήλων πάλαι ἴσμεν, κορώνην τε ἐρωδιῷ φίλα νοεῖν, καὶ λάρον τῷ καλουμένῳ κολοιῷ, καὶ ἰκτίνῳ ἅρπην. Πολεμοῦσι δὲ αἰώνιον πόλεμον καὶ ἄσπονδον, ὡς εἰπεῖν, κορῶναί τε καὶ γλαῦκες· πολέμιοι δὲ ἄρα εἰσὶν ἴκτινός τε καὶ κόραξ, καὶ πυραλλὶς πρὸς τρυγόνα, καὶ βρένθος καὶ πάγρος· πάλιν τε ὁ χλωρεὺς πρὸς τρυγόνα, καὶ αἰγυπιοὶ καὶ ἀετοί, καὶ κύκνοι καὶ δράκοντες, καὶ πρὸς βουβαλίδας καὶ ταύρους

30 λάρος pro πάγρος. Gesn.

λέοντες· ἔχθιστον δὲ ἄρα ἐλέφας καὶ δράκων ἦν, καὶ πρὸς ἀσπίδα ὁ ἰχνεύμων, ὁ δὲ αἴγιθος τῷ ὄνῳ· ὁ μὲν γὰρ ὠγκήσατο, ῥήγνυται δὲ τῷ αἰγίθῳ τὰ ᾠά, καὶ οἱ νεοττοὶ ἐκπίπτουσιν ἀτελεῖς· ὁ δὲ τιμωρῶν τοῖς τέκνοις ἐπιπηδᾷ τῶν ὄνων τοῖς ἕλκεσιν, καὶ ἐσθίει αὐτά. Μισεῖ δὲ ἀλώπηξ κίρκον, καὶ ταῦρος κόρακα, καὶ ὁ ἄνθος τὸν ἵππον. Χρὴ δὲ εἰδέναι τὸν πεπαιδευμένον καὶ μηδὲν μάτην ἀκούοντα, ὅτι καὶ δελφὶς φαλλαίνῃ διάφορος, λάβρακές γε μὴν κεστρεῦσι, μύραιναι δὲ γόγγροις, καὶ ἄλλα ἄλλοις.

XLIX.
De animalibus a cadaveribus abhorrentibus.

Αἱ ἄρκτοι τῶν θηρατῶν τοὺς εἰς στόμα πεσόντας καὶ τὸ πνεῦμα εἰς ἑαυτοὺς ὤσαντας ὀσφρησάμεναι, ὡς νεκροὺς παραλιμπάνουσι· καὶ δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῷον νεκρὸν βδελύττεσθαι. Μισοῦσι δὲ καὶ οἱ μύες τοὺς ἐν ταῖς ἑαυτῶν διαίταις καὶ καταδρομαῖς ἀποθανόντας· καὶ μέντοι χελιδὼν ἐκβάλλει χελιδόνα νεκράν. καὶ μέλιτται· μύρμηκες δέ, καὶ ἐκείνοις ἐκφορᾶς νεκρῶν μέλειν, καὶ καθαίρειν τοὺς σφετέρους χηραμοὺς ἡ σοφωτάτη φύσις ἔδωκεν· ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴδιον τῶν ἀλόγων, τὰ ὁμογενῆ τε καὶ ὁμοφυᾶ τεθνεῶτα τῶν ὀφθαλμῶν ἀποφέρειν θᾶττον.

Elephantorum pietas.

Λέγουσι δὲ Αἰθιόπων λόγοι, αἱμυλίας τε καὶ κόμπου Ἑλληνικοῦ ἄγευστοι, ὅτι ἄρα ἐλέφαντα θεασάμενος ἐλέφας νεκρόν, οὐκ ἂν παρέλθοι μὴ τῇ προβοσκίδι γῆν ἀρυσάμενος καὶ ἐπιβαλών, ὡς ὁσίαν τινὰ ἀπόῤῥητον ὑπὲρ τῆς φύσεως τῆς κοινῆς ἐκτελῶν, καὶ φεύγων ἄγος· εἶναι γὰρ τὸ μὴ δρᾶσαι τοῦτο ἐναγές. Ἀπόχρη δέ οἱ καὶ κλάδον ἐπιβαλεῖν, καὶ ἄπεισιν, τὸ κοινὸν ἁπάντων τέλος μὴ ἀτιμάσας. Ἀφῖκται δὲ λόγος εἰς ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνος, ὅταν ἐλέφαντες ἀποθνήσκωσιν ἐκ τραυμάτων, ἢ βληθέντες ἐν πολέμῳ, ἢ ἐν θήρᾳ παθόντες τοῦτο, [ἢ] τῆς πόας τῆς παρατυχούσης, ἢ τῆς κόνεως τῆς ἐν ποσὶν ἀνελόμενοι, ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπουσιν. καὶ βάλλουσί τι τῶν προειρημένων, καὶ βοῇ τῇ σφετέρᾳ κινύρονταί τε καὶ ποτνιῶνται, ὥσπερ οὖν τοὺς θεοὺς μαρτυρόμενοι ἐφ᾽ οἷς ἐκδίκως τε καὶ ἐκνόμως ὑπομένουσιν.

---

6 ἄνθιος. M. m. a. b. c.

L. De animalium confidentia et pavore.

Ἴδια δὲ ἄρα τῶν ζῴων καὶ ταῦτα δήπου καταγνῶναι πάρεστι. Τοὺς γοῦν ὄρνις τοὺς ἠθάδας, καὶ τοὺς ἐν ποσὶ τρεφομένους τε καὶ ἐξεταζομένους, ὁρῶμεν ἵππους καὶ ὄνους καὶ βοῦς καὶ καμήλους θαῤῥοῦντας· εἰ δὲ καὶ ἐλέφαντί που πρᾴῳ καὶ ἡμέρῳ συντρέφοιντο, οἱ δὲ οὐκ ὀῤῥωδοῦσιν, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἔρχονται· ἤδη δὲ καὶ ἀλεκτρυόνες καὶ ἐπὶ τὰ νῶτα αὐτῶν ἀναπέτονται, τοσοῦτον αὐτοῖς τοῦ θάρσους περίεστι καὶ τοῦ ἀδεοῦς· πτοίαν δὲ αὐτοῖς ἐντίθησι καὶ δέος ἰσχυρὸν γαλῆ παραδραμοῦσα. Καὶ μυκήσεων μὲν καὶ ὀγκήσεων οὐ ποιοῦνται ὤραν, κρίξασαν δὲ ἄρα μόνον πεφρίκασι τὴν προειρημένην· χηνῶν τε καὶ κυνῶν καὶ στρουθῶν τῶν μεγάλων ἤ τι ἢ οὐδὲν φροντίζουσιν, ἱέρακα δὲ βραχύτερον ὄντα ὀῤῥωδοῦσιν. Ὁ δὲ ἀλεκτρυὼν ᾄσας φοβεῖ μὲν λέοντα, ἀναιρεῖ δὲ βασιλίσκον· οὐ φέρει μὴν οὔτε αἰλούρους, οὔτε ἰκτίνους. Αἱ δὲ περιστεραὶ αἰετῶν μὲν κλαγγὴν καὶ γυπῶν θαῤῥοῦσι, κίρκων δὲ καὶ ἁλιαιέτων οὐκέτι.

Ἡ δὲ λίμνη καὶ ὁ ἔριφος καὶ πώλιον πᾶν ἐπὶ τὰς μητρῴας θηλὰς ἔρχεται γεννηθέντα παραχρῆμα, καὶ μέντοι καὶ τῶν οὐθάτων σπῶντα ἐμπίπλαται· πολυπραγμονεῖ δὲ τὸ τεκὸν οὐδὲ ἕν, ἀλλ' ἕστηκεν. Ὕπτια δὲ παραβάλλει τὰς θηλὰς τοῖς βρέφεσι τὰ σχιζόποδα πάντα, λύκοι καὶ κύνες, καὶ λέαιναι καὶ παρδάλεις.

LI. Diversae animalium voces.

Πολυφωνότατα δὲ τὰ ζῷα καὶ πολύφθογγα, ὡς ἂν εἴποις, ἡ φύσις ἀνέφηνεν, ὥσπερ οὖν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ γοῦν Σκύθης ἄλλως φθέγγεται, καὶ ὁ Ἰνδὸς ἄλλως, καὶ ὁ Αἰθίοψ ἔχει φωνὴν συμφυῆ, καὶ οἱ Σάκαι, φωνὴ δὲ Ἑλλὰς ἄλλη, καὶ Ῥωμαία ἄλλη· οὕτω τοι καὶ τὰ ζῷα, ἄλλο ἄλλως προΐεται τὸν συγγενῆ τῆς γλώττης ἦχόν τε καὶ ψόφον. Τὸ μὲν γὰρ βρυχᾶται, μυκᾶται δὲ ἄλλο, καὶ χρεμέτισμα ἄλλου, καὶ ὄγκησις ἄλλου, βληχηθμός τε καὶ μηκασμός, καὶ διάφορα φθέγματα, καί τισι μὲν ὠρυγμός, τισὶ δὲ ὑλαγμὸς φίλον, καὶ τῷ ἄλλῳ ἀῤῥάζειν· κλαγγαί τε καὶ ῥοῖζοι,

---

17 ὁ δὲ ἀμνὸς vel μόσχος Gesn. pro ἡ δὲ λίμνη.

καὶ κριγμοί, καὶ ᾠδαί, καὶ μελῳδίαι, καὶ τραυλισμοί, καὶ μυρία ἕτερα δῶρα τῆς φύσεως, ἴδια τῶν ζῴων ἄλλα ἄλλων.

LII. De aspidibus aliisque feris ad Nilum degentibus.

Ἀνὰ τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίαν ἀσπίδες φωλεύουσι τοῦ Νείλου πλησίον ἐπὶ τῆς ὄχθης ἑκατέρας. Καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον φιλοχωροῦσι καὶ ἀγαπῶσιν, ὡς τὰς οἰκίας τὰς σφετέρας οἱ ἄνθρωποι· μέλλοντος δὲ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν ὥραν τῶν θερείων ἀναπλεῖν, ἀναχθεῖσαι καὶ ὠθούμεναι ὑπό τε πλήθους ὕδατος καὶ τῶν ἐτησίων ἀνέμων, πρὸ τριάκοντά που ἡμερῶν αἱ προειρημέναι ἀσπίδες μετοικίζονται εἰς τὰ ἀπωτέρω τοῦ Νείλου χωρία, καὶ τοὺς ὄχθους τοὺς ὑπερέχοντας εἰσέρπουσι, καὶ μέντοι καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν ἔγγονα ἐπάγονται· δῶρον τοῦτο ἴδιον λαχοῦσαι παρὰ τῆς φύσεως εἰδέναι ποταμοῦ τοσούτου καὶ οὕτως ἐργατικοῦ τὴν ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπιδημίαν, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ κατάληψίν τε καὶ λύμην φυλάττεσθαι. Καὶ αἱ χελῶναι δὲ καὶ οἱ καρκῖνοι καὶ οἱ κροκόδειλοι τὰ ᾠὰ κατὰ τὴν ὥραν τὴν αὐτὴν μετακομίζουσιν εἰς τὰ ἄβατα τῷ ποταμῷ καὶ ἀνέφικτα· καὶ ἐντεῦθεν ἤδη λογίζονται οἱ ἐντυγχάνοντες τοῖς τῶν προειρημένων ᾠοῖς, ὁ Νεῖλος ἀνελθὼν ἐς πόσον εἶτα ἀρδεύσει σφίσι τὴν γῆν.

LIII. De hippopotami pascendi ratione.

Οἱ ἵπποι οἱ ποτάμιοι τοῦ Νείλου μέν εἰσι τρόφιμοι, ὅταν δὲ τὰ λήϊα ἐνακμάζῃ, καὶ ὦσιν οἱ στάχυες ξανθοί, οὐκ ἄρχονται παραχρῆμα αὐτῶν κείρειν καὶ ἐσθίειν, ἀλλὰ παραμείβοντες ἔξωθεν τὸ λήϊον στοχάζονται, πόσον αὐτοὺς ἐμπλήσειε μέτρον· εἶτα λογισάμενοι τὸ ἀποχρῆσον σφίσιν ἐμπίπτουσι, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπὶ πόδα ἐμπιπλάμενοι, τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ κατὰ νώτου λαβόντες. Πεφιλοσόφηται δὲ ἄρα τοῦτο αὐτοῖς, ἵνα εἴ τινες τῶν γεωργῶν ἐπίοιεν ἀμυνόμενοι, οἱ δ' ἐκ τοῦ ῥᾴστου εἰς τὸ ὕδωρ καταδραμεῖν ἔχοιεν, τοὺς πολεμίους ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ οὐκ ὄπισθεν οἱ ἵπποι οὗτοι δοκεύοντες.

LIV. De pantherae in simias dolo.

Ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ γῇ αἱ παρδάλεις τοῖς πιθήκοις οὐ κατὰ τὸ καρτερόν, οὐδὲ ὅπως ἂν ἔχωσιν ἀλκῆς τε καὶ ῥώ-

11 ἔκγονα. b.

μης, οὕτως ἐπιτίθενται· τὸ δὲ αἴτιον, οὐ χωροῦσιν ὁμόσε, ἀλλὰ ἀποδιδράσκουσιν αὐτάς, καὶ ἐπὶ τὰ δένδρα ἀναθέουσι, καὶ ἐκεῖ κάθηνται, τὴν ἐξ ἐκείνων ἐπιβουλὴν φυλαττόμενοι. Ἦν δὲ ἄρα ἡ πάρδαλις καὶ τοῦ πιθήκου δολερώτερον, οἵας γοῦν ἐπ' αὐτοῖς παλαμᾶταί τε καὶ ῥάπτει τὰς πάγας. Ὅπου πλῆθος πιθήκων κάθηνται, ἐνταῦθα ἐλθοῦσα ἑαυτὴν ὑπέῤῥιψε τῷ δένδρῳ, καὶ κεῖται κατὰ τοῦ δαπέδου ὑπτία, καὶ τὴν μὲν γαστέρα διώγκωσε, παρῆκε δὲ τὰ σκέλη, τὼ δὲ ὀφθαλμὼ κατέμυσε, πιέζει γε μὴν καὶ συνέχει τὸ ἆσθμα, καὶ κεῖται νεκρὰ δή. Οἱ δὲ ἄνωθεν τὴν ἐχθίστην ἰδόντες τεθνάναι νομίζουσιν αὐτήν, καὶ ὃ μάλιστα βούλονται, τοῦτο καὶ οἴονται· οὐ μὴν θαῤῥοῦσιν ἤδη, ἀλλὰ πεῖραν καθιᾶσι, καὶ ἔστιν ἡ πεῖρα, ἕνα ἑαυτῶν τὸν δοκοῦντα ἀδεέστερον καταπέμπουσι, βασανίσοντα καὶ κατασκεψόμενον τὸ τῆς παρδάλεως πάθος. Ὁ δὲ κάτεισιν οὐ παντελῶς ἀδεής, ἀλλὰ ὀλίγον καταδραμὼν εἶτα ὑπέστρεψεν, τοῦ φόβου ἀναστείλαντος αὐτόν· καὶ κατῆλθε πάλιν, καὶ πλησίον γενόμενος ἀνεχώρησεν· καὶ ὑπέστρεψεν αὖθις, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ κατεσκέψατο, καὶ τὸ πνεῦμά τε καὶ ἆσθμα εἰ μεθίησιν ἐξήτασεν. Ἡ δὲ ἀτρεμοῦσα καὶ μάλα ἐγκρατῶς ἐντίθησίν οἱ τὸ κατὰ μικρὰ ἀδεές. Προσελθόντος δὲ καὶ παραμένοντος ἀπαθοῦς, καὶ οἱ μετέωροι πίθηκοι θαρσοῦσιν ἤδη, καὶ καταδραμόντες ἔκ τε ἐκείνου τοῦ δένδρου, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα πλησίον παραπέφυκεν, ἀθρόοι γενόμενοι περιέρχονταί τε καὶ περιχορεύουσιν αὐτήν· εἶτα ἐμπηδήσαντες [αὐτὴν] καὶ ἐπιβάντες κατεκυβίστησαν, καὶ κατωρχήσαντο κέρτομόν τινα καὶ πιθήκοις πρέπουσαν ὀρχηστικήν, καὶ ποικίλως ἐνυβρίσαντες, ἣν ἔχουσιν ὡς ἐπὶ νεκρῷ χαρὰν καὶ ἡδονὴν ἐμαρτύραντο. Ἡ δὲ ὑπέμεινε πάντα, εἶτα ὅταν ἐννοήσῃ κεκμηκέναι ὑπό τε τῆς χορείας αὐτοὺς καὶ τῆς ὕβρεως, ἀδοκήτως ἀναπηδήσασα καὶ ἐκθοροῦσα τοὺς μὲν τοῖς ὄνυξι διέξηνεν, τοὺς δὲ τοῖς ὀδοῦσι διεσπάσατο, καὶ τὴν ἐκ τῶν πολεμίων πανθοινίαν τε καὶ πανδαισίαν ἀφθονώτατα ἔχει. Τλημόνως δὲ ἔχει καὶ καρτερῶς, καὶ γεννικῶς ἡ φύσις κατέχει τὴν πάρδαλιν,

ὑπὲρ τοῦ τῶν πολεμίων ἐνυβρισάντων περιγίνεσθαι καρτερικώτατα ἐναθλοῦσαν, καὶ μὴ δεομένην εἰπεῖν· Τέτλαθι δὴ κραδίη. Ὅ γε μὴν τοῦ Λαέρτου ἑαυτὸν ἐξεκάλυψεν ὀλίγου πρὸ τοῦ καιροῦ, τὴν ἐκ τῶν παιδισκῶν ὕβριν μὴ φέρων.

LV. De elephantis arbores extrahentibus.

Ἐν τοῖς Ἰνδοῖς οἱ ἐλέφαντες, ὅταν τι τῶν δένδρων αὐτόρριζον ἀναγκάζωσιν αὐτοὺς οἱ Ἰνδοὶ ἐκσπάσαι, οὐ πρότερον ἐκπηδῶσιν, οὐδὲ ἐπιχειροῦσι τῷ ἔργῳ, πρὶν ἢ διασεῖσαι αὐτό, καὶ διασκέψασθαι, εἴ γε ἄρα ἀνατραπῆναι οἷόν τε ἐστίν, ἢ παντελῶς ἀδύνατον.

LVI. De cervis Syriae in Cyprum natando pergentibus.

Αἱ ἐν Σύροις ἔλαφοι γίνονται μὲν ἐν ὄρεσι μεγίστοις, Ἀμάνῳ τε καὶ Λιβάνῳ καὶ Καρμήλῳ· ὅταν δὲ βουληθῶσι περαιώσασθαι θάλατταν, ἐπὶ τὰς ἠόνας ἀφικνοῦνται ἡ ἀγέλη, καὶ ἀναμένουσι τοῦ πνεύματος τὴν φύσιν, καὶ ἡνίκα ἂν αἴσθωνται πρᾶον αὐτὸ καὶ ἥσυχον καταπνέον, τηνικαῦτα ἐπιθαρροῦσι τῷ πελάγει· νέουσι δὲ κατὰ στοῖχον, καὶ ἀλλήλων ἔχονται, τὰ γένεια αἱ ἑπόμεναι τῶν προηγουμένων τῇ ὀσφύϊ ἐπερείδουσαι· ἡ τελευταία δὲ γενομένη [τῇ] πρόσθεν ἐπὶ πάσαις ἑαυτὴν ἐπαναπαύσασα, εἶτα οὐραγεῖ. Στέλλονται δὲ ἐπὶ τὴν Κύπρον πόθῳ τῆς πόας τῆς ἐκεῖ· λέγονται γὰρ εἶναι βαθεῖαι, καὶ νομὰς ἀγαθὰς ἔχειν. Καὶ λέγουσί γε Κύπριοι εὔγεων οἰκεῖν χῶρον, καὶ ταῖς Αἰγυπτίων ἀρούραις τολμῶσιν ἀντικρίνειν τὰς σφετέρας. Ἔλαφοι δὲ καὶ ἕτεραι τήνδε τὴν νῆξιν ἀποδείκνυνται. Αἱ γοῦν Ἠπειρώτιδες εἰς τὴν Κέρκυραν διανήχονται, ἀντίπορθμοι δὲ ἀλλήλαις αἵδε εἰσίν.

---

7 F. ἐμπηδῶσιν.
17 F. locus mutilus. Sententia hoc requirit: ἡ δὲ ἡγουμένη πρόσθεν, τελευταία γενομένη.
19 λέγεται et βαθεῖα. b.

LIBER SEXTUS.

I. *De ferarum fortitudine, exhortationis non egente.*

Δέονται μὲν οὖν ἄνθρωποι λόγου τοῦ προτρέψοντος καὶ ἀναπείσοντος ἀγαθοὺς εἶναι, καὶ τὴν μὲν δειλίαν διώξοντος, τὸ δὲ εὐθαρσὲς παρασκευάσοντος, ἀθληταὶ μὲν ἐς τὰ στάδια, στρατιῶται δὲ ἐς τὰ ὅπλα· τὰ δὲ ζῷα οὐ δεῖται τῆς ἔξωθεν ἐπιῤῥώσεως, ἑαυτοῖς δὲ παροξύνει τὴν ἀλκήν, καὶ ἑαυτὰ ἀνίστησι καὶ ἐγείρει. Ὁ γοῦν σῦς μέλλων εἰς μάχην ἰέναι πρὸς ταῖς λείαις πέτραις τοὺς ὀδόντας ὑποθήγει· τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος τῷ ζῴῳ μαρτυρῶν δῆλός ἐστι. Καὶ μέντοι καὶ ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ὑπεγείρει μαστίζων, καὶ βλακεύειν καὶ ἐλινύειν οὐκ ἐπιτρέπων· καὶ τοῦτο δὲ ὁ ποιητὴς εἰδὼς ᾄδει περὶ τοῦ λέοντος. Οἱ δὲ ἐλέφαντες τῇ προβοσκίδι ἑαυτοὺς παίουσιν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐξάπτοντες, ὅταν τούτου ᾖ καιρός, καὶ οὐ δέονται τοῦ προσᾴσοντος καὶ ἐροῦντος· Οὐχ ἕδρας ἔργον, οὐδ᾽ ἀμβολᾶς· οὐδὲ μὴν τὰ Τυρταίου μέτρα ἀναμένουσι. Ταῦρος δέ, ἡγεμὼν τῆς ἀγέλης, ὅταν ἡττηθῇ ἡγεμόνος ἄλλου, ἑαυτὸν ἀποκρίνει εἰς χῶρον ἕτερον, καὶ ἑαυτῷ γίνεται γυμναστής, καὶ ἀθλεῖ πᾶσαν ἄθλησιν, κονιώμενος, καὶ τοῖς δένδροις τὰ κέρατα προσανατρίβων, καὶ θηλειῶν βοῶν ἀπεχόμενος, καὶ τῇ τε ἄλλῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς ἀλκῆς ῥυθμίζων, καὶ οὖν καὶ ἀφροδίτης ἀπεχόμενος, καὶ σωφρονῶν, ὡς Ἰκκὸς ὁ Ταραντῖνος, ὅνπερ οὖν ὑμνεῖ Πλάτων ὁ [τοῦ] Ἀρίστωνος παρὰ τὸν τῆς ἀθλήσεως χρόνον πάντῃ συνουσίας ἀμαθῆ καὶ ἄπειρον διαμεῖναι ἀπάσης. Καὶ Ἰκκῷ μὲν ὄντι ἀνθρώπῳ, καὶ Ὀλυμπίων ἐρῶντι καὶ Πυθίων, καὶ κλέους αἰσθανομένῳ, καὶ δόξης γλιχομένῳ, μέγα οὐδὲν ἦν κεκολασμένως καθεύ-

23 πάντα. Gesn.

δειν καὶ σωφρόνως· τὰ γὰρ ἆθλά οἱ κλεινὰ καὶ ἦν καὶ ἐδόκει, κότινος Ὀλυμπικός, καὶ Ἰσθμικὴ πίτυς, καὶ δάφνη Πυθική, καὶ ζῶντα μὲν περιβλέπεσθαι, καὶ ἀποθανόντα δὲ εὐφημεῖσθαι. Καὶ μέντοι καὶ τὸν κιθαρῳδὸν Ἀμοιβέα ἀκούω γῆμαι μὲν ὡραιοτάτην γυναῖκα, ἀποσχέσθαι δὲ αὐτῆς παρὰ πάντα τὸν χρόνον, παρ' ὃν ἀγωνιούμενος ἐς τὰ θέατρα ᾔει. Διογένης δέ, ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτής, τὴν ἀκόλαστον κοίτην ἀπείπατο παντελῶς πᾶσαν. Κλειτόμαχος δέ, ὁ παγκρατιαστής, καὶ κύνας εἴποτε εἶδε μιγνυμένους, ἀπεστρέφετο, καὶ ἐν συμποσίῳ δὲ εἰ λόγον ἀκόλαστον ἤκουσε καὶ ἀφροδίσιον, ἐξαναστὰς ἀπηλλάττετο. Ἀνθρώπους δὲ ὄντας ποιεῖν ταῦτα, ἢ ὑπὲρ τοῦ κερδᾶναι χρήματα, ἢ ὑπὲρ τοῦ φήμης καὶ κλέους μεταλαχεῖν, οὐ πάντη θαυμαστόν· ταύρῳ δὲ νικῶντι ταῦρον ἀντίπαλον ποῖα μὲν κηρύγματα, ὦ παῖ Ἀρίστωνος, ὑποκηρύττουσι; ποῖα δὲ ἆθλα ἀποκρίνουσιν;

II. Historia de panthera ab haedo ipsi projecto abstinente.

Τὰ ἄλογα καὶ τῶν συνήθων σφίσι γενομένων ἀπέχεσθαι φιλεῖ καὶ φείδεσθαι πολλάκις. Ἀκούω γοῦν τὸν λόγον ἐκεῖνον. Πάρδαλιν ἐκ νηπίου θηρατὴς ἀνὴρ ἡμερώσας εἶχεν, οἷα δήπου φίλην ἢ ἐρωμένην ἀγαπῶν καὶ περιέπων ἰσχυρῶς· οὐκοῦν ἔριφον αὐτῇ φέρων ζῶντα ἐδίδου, τροφὴν ἐν ταὐτῷ καὶ ἡδονήν τινα ἐπινοήσας τῷ θηρίῳ, ἐν τῷ διασπᾶν τὸν ἔριφον, ἀλλὰ μὴ δοκεῖν ἐσθίειν κενέβριόν τε καὶ θνησείδιον. Καὶ δὴ κομισθέντος ἐρίφου ἥδε ἐγκρατῶς ἔσχεν, δεομένη ἀπόσιτος εἶναι διὰ πλησμονήν· ἔδρασε δὲ καὶ τῇ δευτέρᾳ τοῦτο· ἐδεῖτο γὰρ ἔτι ὡς φαρμάκου τοῦ λιμοῦ· τῆς δὲ τρίτης ἐπιστάσης ἡμέρας ἐπείνη μέν, καὶ συνήθως ἐπεδείκνυτο τοῦτο τῷ φθέγματι, οὐ μὴν τοῦ ἐρίφου γενομένου δύο ἡμερῶν ἑαυτῇ φίλου ἔτι προσήψατο, ἀλλὰ ἐκεῖνον μὲν εἴασεν, ἄλλον δὲ ἔλαβεν. Ἄνθρωποι δὲ καὶ ἀδελφοὺς προὔδοσαν, καὶ τοὺς γειναμένους, καὶ φίλους ἀρχαίους, καὶ πολλοὶ πολλάκις.

III. De urso per hiemem sub

Ἡ ἄρκτος ὅτι τίκτει σάρκα ἄσημον, εἶτα τῇ γλώττῃ διαρθροῖ αὐτὴν καὶ οἱονεὶ διαπλάττει, ἄνω που λέλεκται· ὁ

terra latente.

δὲ οὐκ εἶπον ἤδη, τοῦτο εἰρήσεται νῦν, καὶ μάλα ἐν καλῷ. Χειμῶνος μὲν ἀποτίκτει, καὶ φωλεύει τεκοῦσα, καὶ ὑφορωμένη τοὺς κρυμοὺς τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ἦρος προςμένει, οὐδ' ἂν πρὶν ἢ πληρωθῆναι τρεῖς μῆνας ἐξαγάγοι ποτὲ τὰ βρέφη. Ὅταν δὲ αἴσθηται ἑαυτῆς πεπλησμένης, ὑφορωμένη τοῦτο ὡς νόσον, ζητεῖ φωλεόν· ἐντεῦθέν τοι κέκληται τῇ ἄρκτῳ φωλεία τὸ πάθος· εἶτα εἰςέρχεται, οὐ βαδίζουσα, ἀλλὰ ὑπτία, ἀφανίζουσα τοῖς θηραταῖς τὰ ἴχνη· ἑαυτὴν γὰρ ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα. Καὶ παρειςελθοῦσα ἡσυχάζει, καὶ τρόπον τινὰ τὴν ἕξιν ῥινᾷ, καὶ δρᾷ τεσσαράκοντα ἡμερῶν αὐτό. Καὶ λέγει μὲν Ἀριστοτέλης, ὅτι ἄρα δὶς ἑπτὰ ἡμερῶν ἀκίνητος μένει καὶ ἀτρεμεῖ, τῶν δὲ ἄλλων στρέφεται μόνον· ἄσιτος δὲ ἄρα διαμένει τῶν τετταράκοντα πασῶν καὶ ἄτροφος· ἀπόχρη δὲ αὐτῇ τὴν δεξιὰν περιλιχμᾶσθαι· ἐκ δὲ τῆς συντήξεως τῆς ἄγαν συνέπτυκται τὸ ἔντερον αὐτῇ καὶ συνῆλθεν· ὅπερ εἰδυῖα, ὅταν προέλθῃ, τοῦ καλουμένου ἄρου τοῦ ἀγρίου ἐσθίει· τὸ δὲ ἄρα φυσῶδες ὂν διΐστησιν αὐτῇ τὸ ἔντερον, καὶ εὐρύνει αὐτό, καὶ ἀποφαίνει τροφῆς δεκτικόν. Ὅταν δὲ αὖ πάλιν ᾖ πεπληρωμένη, μυρμήκων ἐσθίει, καὶ κενοῦται ῥᾷστα. Κενώσεις μὲν δὴ φυσικαὶ τῶν ἄρκτων καὶ πληρώσεις εἰς δέον ἐς τοσοῦτον εἴρηνταί μοι, μήτε ἰατρῶν, μήτε συγγραμμάτων, ὦ ἄνθρωποι, δεόμεναι.

IV.

Draconis solertia.

Οἱ δράκοντες ὅταν ὀπώρας μέλλωσι γεύεσθαι, τῆς πικρίδος καλουμένης ῥοφοῦσι τὸν ὀπόν· ὀνίνησι δὲ ἄρα αὐτοὺς αὕτη πρὸς τὸ μὴ φύσης τινὸς ὑποπίμπλασθαι. Μέλλοντες δέ τινα ἐλλοχᾶν ἢ ἄνθρωπον ἢ θῆρα, τὰς θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι καὶ τὰς πόας μέντοι τὰς τοιαύτας. Οὐκ ἦν δὲ ἄρα οὐδὲ Ὅμηρος αὐτῶν τῆς τροφῆς ἀμαθής· λέγει γοῦν, ὅπως ἄνδρα μένει περὶ τὸν φωλεὸν εἰλούμενος, προεμπλησθεὶς σιτίων πολλῶν φαρμακωδῶν καὶ κακῶν.

V.

Cervi: amissis cornibus latentes.

Οἱ ἔλαφοι τὰ κέρατα ἀποβάλλοντες, εἰςδύνονται παρελθόντες εἰς τὰς λόχμας, τοὺς ἐπιόντας σφίσι φυλαττόμενοι,

22 συγκραμάτων. Weigel. 31 ἀποβαλόντες. r.

καὶ εἰκότως· ἔρημοι γὰρ τῶν ἀμυντηρίων ὄντες, ἀφῃρῆσθαι καὶ τὴν ἀλκὴν πεπιστεύκασιν ἐν τῷ τέως. Λέγονται δὲ καὶ φυλάττεσθαι μή ποτε ἄρα νεαροῖς οὖσιν αὐτῶν τοῖς ἕλκεσιν εἶτα προσπίπτουσα ἡ ἀκτίς, πρὶν ἢ παγῆναι καὶ τοὺς καλουμένους χόνδρους λαβεῖν, ἤδε τὴν σάρκα ὑποσήψῃ.

VI. De equis.

Οἱ παριόντες εἰς πόλεμον ἵπποι ὑπόπτως ἔχουσι καὶ τάφρων πηδήσεις, καὶ ἅλλεσθαι βόθρον, καὶ διαβῆναι σταυροὺς καὶ σκόλοπας καὶ τὰ τοιαῦτα. Πάρεστι δὲ καὶ Ὁμήρου λέγοντος ἀκούειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων·

Ὣς Ἕκτωρ ἀν᾽ ὅμιλον ἰὼν εἰλίσσεθ᾽, ἑταίρους
Τάφρον ἐποτρύνων διαβήμεναι· οὐδέ οἱ ἵπποι
Τόλμων ὠκύποδες· μάλα δὲ χρεμέτιζον, ἐπ᾽ ἄκρῳ
Χείλεϊ ἑσταότες· ἀπὸ γὰρ δειδίσσετο τάφρος
Εὐρεῖ᾽· οὐ γὰρ ὑπερθορέειν σχεδόν, οὔτε περῆσαι
Ῥηϊδίη.

VII. De cornicis apud Aegyptios sepulcro.

Ἐν τῇ Αἰγύπτῳ περὶ τὴν λίμνην τὴν καλουμένην Μύριδος, ὅπου κροκοδείλων πόλις, κορώνης τάφος δείκνυται· καὶ τὴν αἰτίαν ἐκείνην Αἰγύπτιοί φασι. Τῷ βασιλεῖ τῷ τῶν Αἰγυπτίων (Μάῤῥης δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο) ἦν κορώνης θρέμμα πάνυ ἥμερον· καὶ τῶν ἐπιστολῶν ἃς ἐβούλετό οἱ κομισθῆναί ποι, θᾶττον ἐκόμιζεν αὕτη, καὶ ἦν ἀγγέλων ὠκίστη, καὶ ἀκούσασα ᾔδει ἔνθα ἰθῦναι χρὴ τὸ πτερόν, καὶ τίνα χρὴ παραδραμεῖν χῶρον, καὶ ὅπου ἥκουσαν ἀναπαύσασθαι· ἀνθ᾽ ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ.

VIII. Appellatio nutritionis quorundam animalium.

Ἴδιον δὲ καὶ ὄνομα τῆς κατὰ τροφὴν κομιδῆς ἕκαστα τῶν ζῴων κέκτηται. Πωλοδαμνικὴ γοῦν κληθείη τις ἄν, καὶ σκυλακοτροφική, καὶ ἐλεφαντοκομία, καὶ λεοντοτροφία, καὶ ὀρνιθοτροφία, καὶ τὰ τοιαῦτα.

IX. Ursi in fugiendo et impugnando solertia.

Σοφία δὲ ἄρκτου ἦν ἄρα ἐκεῖνα· ἐὰν διώκηται μετὰ τῶν αὐτῆς σκυλακίων, προωθεῖ αὐτὰ εἰς ὅσον δύναται·

---

6 F. ὑποπτώσσουσι.
14 οὔτ᾽ ἄρ᾽ editt. Homeri.
29 ὀρνιθοσοφία. a. b. c.

ὅταν δὲ συνίδῃ ὅτι ἀπεῖπε, τὸ μὲν κατὰ τοῦ νώτου φέρει, τὸ δὲ κατὰ τοῦ στόματος, καὶ δένδρου λαβομένη ἀναπηδᾷ· καὶ τὸ μὲν ἔχεται τοῦ νώτου τοῖς ὄνυξιν, τὸ δὲ ἐν τοῖς ὀδοῦσι φέρεται ἀναθεούσης αὐτῆς. Ταύρῳ δὲ λιμώττουσα ὅταν ἐντύχῃ, κατὰ μὲν τὸ καρτερὸν καὶ ἐξ εὐθείας οὐ μάχεται, προσπαλαίει δέ, καὶ τοῦ τένοντος λαβομένη κλίνει, καὶ ἅμα ἐσθίει. Ὁ δὲ πιέζεται, καὶ μέμυκεν, καὶ τελευτῶν ἀπεῖπεν, καὶ κεῖται· καὶ ἐκείνη ἐμπίπλαται.

X. De cynocephalorum docilitate.

Μαθεῖν δὲ ἀγαθὰ ζῷα καὶ ταύτῃ κατέγνωμεν. Ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς κυνοκεφάλους καὶ γράμματα ἐδίδασκον, καὶ ὀρχεῖσθαι καὶ αὐλεῖν καὶ ψαλτικήν. Καὶ μισθὸν κυνοκέφαλος ἐπράττετο ὑπὲρ τούτων, καὶ τὸν διδόμενον εἰς φασκώλιον ἐμβάλλων ἐξηρτημένον ἔφερεν, ὡς οἱ τῶν ἀγειρόντων δεινοί. Ὅτι δὲ Συβαρῖται καὶ ὄρχησιν ἵππους ἐπαίδευσαν, πάλαι κεκήρυκται. Ἐλεφάντων δὲ τὸ εὐπειθὲς ἐς τὰ μαθήματα καὶ τὸ ῥᾴδιον ἀνωτέρω εἶπον. Κύνες δὲ ἄρα καὶ τὰ οἴκοι ὑπηρετεῖν τοῖς ἐκπαιδεύσασιν αὐτοὺς ἱκανοί, καὶ ἀπόχρη πένητι δοῦλον κύνα ἔχειν. Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ τῶν τοιούτων αἴδουλοι, ὥσπερ οὖν Ἀράβων μὲν οἱ Τρωγλοδύται, Λιβύων δὲ οἱ Νομάδες, καὶ τῶν Αἰθιόπων ὅσον τὸ λιμνόβιόν ἐστι, πέρα τῆς ἐκ τῶν ἰχθύων τροφῆς μεμαθηκὸς σιτεῖσθαι οὐδὲ ἕν.

De animalium memoria.

Μέμνηται δὲ ὧν πάσχει τὰ ζῷα, καὶ δεῖταί γε τέχνης τῆς εἰς τὴν μνήμην οὐ Σιμωνίδου, οὐχ Ἱππίου, οὐ Θεοδέκτου, οὐκ ἄλλου τινὸς τῶν ἐς τόδε τὸ ἐπάγγελμα καὶ τήνδε τὴν σοφίαν κεκηρυγμένων. Ἔνθα γοῦν ἀφῃρέθη ἡ βοῦς τὸν μόσχον, ἐλθοῦσα ἐνταῦθα ὠδύρατο μυκηθμῷ συντρόφῳ τὸ πάθος. Καὶ βόες μέντοι ὑπὸ ζυγὸν ἰέναι μέλλοντες, οἱ μὲν μειδιῶσιν, οἱ δὲ ἐπὶ πόδα ἀναχωροῦσιν. Ἵππος δὲ ὅταν ἀκούσῃ ψαλίων κρότον καὶ χαλινοῦ κτύπον, καὶ προστερνίδιά τε καὶ προμετωπίδια θεάσηται, φριμάττεται ἐνταῦθα, καὶ τὰς ὁπλὰς σκιρτῶν ἐπικροτεῖ καὶ ἐνθουσιᾷ· ἥ τε τῶν ἱππο-

19 ἄδουλοι. m. b. c.

βοσκῶν βοὴ ἐγείρει αὐτόν, καὶ τὰ ὦτα ὤρθωσεν αὐτός, καὶ τοὺς μυκτῆρας διέστησε, μνήμῃ δρόμου καὶ συνηθείας ἴϋγγι ἀμάχῳ.

XI. Cervae juxta vias parientes.

Τίκτει δὲ ἔλαφος παρὰ τὰς ὁδούς, καὶ ἔοικέ γε σοφίᾳ τοῦτο δρᾶν· δέδοικε γὰρ τὰ θηρία καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἐπιβουλάς, τοὺς δὲ ἀνθρώπους θαῤῥεῖ· καὶ ἐκείνων μὲν πεπίστευκεν ἀσθενεστέρα οὖσα, τούτους δὲ ἀποδρᾶναι δύνασθαι οὐκ ἀμφιβάλλει. Καταπιανθεῖσα δὲ οὐκ ἂν ἔτι τέκοι παρὰ τὰς ὁδούς· οἶδε γὰρ ὅτι δραμεῖν ἐστι νωθεστέρα· τίκτει οὖν ἐν τοῖς ἄγκεσι, καὶ τοῖς δρυμοῖς, καὶ [ἐν] τοῖς αὐλῶσιν.

XII. Testudo origano se aut ruta contra viperam muniens.

Ἡ χερσαία χελώνη διατραγοῦσα ὀριγάνου παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὸν ἔχιν. Ἐὰν δὲ ἀπορήσῃ, τοῦ πηγάνου ἐμφαγοῦσα ὥπλισται πρὸς τὸν ἐχθρόν. Ἐὰν δὲ ἑκατέρου ἀτυχήσῃ, ἀνῄρηται.

XIII. De cervorum continentia.

Ὁ ἔλαφος, ὡς ἀκούω, τὰ παρόντα ἀγαπᾷ, καὶ οὐκ ἐρᾷ πλειόνων, ἀλλὰ σωφρονεῖ περὶ τὴν γαστέρα τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον. Περὶ γοῦν τὸν Ἑλλήσποντόν ἐστι λόφος, καὶ νέμονται κατὰ τοῦδε ἔλαφοι, καὶ τῶν ὤτων αὐτοῖς τὸ ἕτερον διέσχισται, περαιτέρω δὲ οὐ χωροῦσι τοῦ λόφου, οὐδὲ νομῆς ἐρῶσι ξένης, οὐδὲ λειμῶνας ποθοῦσιν ἑτέρους, πόας χρείᾳ περιττοτέρας· ἀπόχρη δὲ ἄρα τὰ παρόντα αὐτοῖς δι' ἔτους ὅλου. Τί πρὸς ταῦτα, ὦ ἄνθρωποι, ὑμεῖς; οὓς οὐκ ἂν ἐμπλῆσαι ποτὲ ἕως θανάτου

οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς Ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει.

XIV. De arcanis hyaenae viribus.

Ἡ ὕαινα, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἔχει δύναμιν ὑπνοποιόν, καὶ ἐνεργάζεται κάρον μόνον προσθιγοῦσα. Πάρεισι γοῦν ἐς τὰ αὔλια πολλάκις, καὶ ὅταν ἐντύχῃ τινὶ καθεύδοντι, προσελθοῦσα ἡσυχάζει, καὶ τὴν ὑπνοποιόν, ὡς ἂν εἴποις, χεῖρα προσέθηκε τῇ ῥινί· ὁ δὲ ἕλκεταί τε καὶ πιέζεται, καὶ ἀναισθήτῳ μᾶλλον ἔοικε· καὶ ἐκείνη μὲν ὑπορύττει τὴν γῆν τὴν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ ἐς τοσοῦ-

---

12 F. ἀπορήσῃ τούτου, πηγ.
28 F. ἥσυχα εἶτα τὴν.
29 ἡ δὲ ἕλκεται, καὶ π. ὅδε. c. ἕλκει. Schn.

τον, ἐς ὅσον ἀνέκλασεν ἐς τὸν βόθρον, καὶ τὴν φάρυγγα ὑπτίαν ἀπέφηνε καὶ γυμνήν· ἐνταῦθα δὲ ἡ ὕαινα ἐνέφυ καὶ ἀπέπνιξεν καὶ ἐς τὸν φωλεὸν ἀπάγει. Καὶ τοῖς κυσὶ δὲ ἐπιτίθεται ἡ αὐτὴ τὸν τρόπον ἐκεῖνον· ὅταν ᾖ πλήρης ὁ τῆς σελήνης κύκλος, κατόπιν λαμβάνει τὴν αὐγήν, καὶ τὴν αὑτῆς σκιὰν ἐπιβάλλει τοῖς κυσί, καὶ παραχρῆμα αὐτοὺς κατεσίγασεν, καὶ καταγοητεύσασα, ὡς αἱ φαρμακίδες, εἶτα ἀπάγει σιωπῶντας, καὶ κέχρηται ὅ τι καὶ βούλεται τὸ ἐντεῦθεν αὐτοῖς.

XV. Historia de delphini erga puerum amore.

Ἔρωτα δελφῖνος ἐν Ἰασῷ ἐς μειράκιον καλὸν πάλαι ᾀδόμενον ἄμοιρον μνήμης τῆς ἐξ ἐμοῦ ἀπολιπεῖν οὔ μοι δοκεῖ, καὶ διὰ ταῦτα εἰρήσεται ὁ ἔρως. Τὸ γυμνάσιον τὸ τῶν Ἰασέων ἐπίκειται τῇ θαλάσσῃ, καὶ οἵ γε ἔφηβοι μετὰ τοὺς δρόμους καὶ τὰς κονίστρας κατιόντες ἐνταῦθα ἀπολούονται κατά τι ἔθος ἀρχαῖον. Διανηχομένων οὖν αὐτῶν, ἑνὸς τοῦ τὴν ὥραν ἐκπρεποῦς ἐρᾷ δελφὶς ἔρωτα δριμύτατον· καὶ τὰ μὲν πρῶτα πλησίον γενόμενος ἐφόβησέ τε καὶ ἐξέπληξεν αὐτόν, εἶτα μέντοι τῇ συνηθείᾳ φιλίαν τινὰ καὶ εὔνοιαν εἰς ἑαυτὸν [καὶ] ἐκ τοῦ παιδὸς ἰσχυρὰν ἐπηγάγετο. Ἀθύρειν γοῦν μετ' ἀλλήλων ὑπήρξαντο, καὶ πῇ μὲν ἡμιλλάσθην, παρανηχομένω [ποτὲ] καὶ ἐρίζοντε, πῇ δὲ ὁ παῖς ἀναβαίνων, ὡς πῶλον ἱππότης, ὑπονηχομένου τοῦ ἐραστοῦ, γαῦρος ἐφέζετο. Καὶ ἦν τοῖς Ἰασεῦσιν καὶ τοῖς ξένοις τὸ πραττόμενον ἀξιόζηλον. Προῄει μὲν γὰρ τὰ παιδικὰ ὁ δελφὶς φέρων ἐπὶ πλεῖστον τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς ὅσον τῷ παιδὶ εἶχεν ὀχουμένῳ καλῶς, ἐς τοσοῦτον· εἶτα ὑπέστρεφεν καὶ ἦγε τοῦ αἰγιαλοῦ πλησίον· καὶ ἀλλήλων διαλυόμενοι, ὁ μὲν ἐς τὸ πέλαγος, ὁ δὲ ἐς τὰ οἰκεῖα ἐπανῄεσαν. Ἀπήντα τε ὁ δελφὶς ἐς τὸν καιρὸν τῆς τῶν γυμνασίων ἀφέσεως, ὅ τε παῖς ἥδετο τῇ προσδοκίᾳ τῇ τοῦ φίλου, καὶ τῇ σὺν αὐτῷ παιδιᾷ, καὶ πρὸς τῷ κάλλει τῷ φυσικῷ περίβλεπτος ἦν, οἷα δήπου μὴ μόνον τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλόγοις δοκῶν ὡραιότατος. Οὐ μέντοι μετὰ μακρὸν καὶ οὗτος ὁ ἀν-

τερῶν ἡττήθη τοῦ φθόνου. Ἔτυχε γοῦν ὁ παῖς πλείω γυμνασάμενος, καὶ καμὼν ἑαυτὸν τῷ ἔχοντι κατὰ τὴν γαστέρα ἐπιβάλλει, καί πως ἔτυχεν ἡ τοῦ ζῴου ἄκανθα ἡ κατὰ τοῦ νώτου ὀρθὴ οὖσα, καὶ τῷ ὡραίῳ τὸν ὀμφαλὸν κεντεῖ· εἶτά τινες φλέβες ὑποῤῥήγνυνται, καὶ αἵματος ἔπειτα ῥοὴ πολλή, καὶ ὁ παῖς ἐνταῦθα ἀποθνήσκει. Ὅπερ οὖν ὁ δελφὶς συναισθόμενος ἐκ τοῦ βάρους — ἐπέκειτο γὰρ οὐ συνήθως κοῦφος, ἅτε μὴ τῷ πνεύματι ἑαυτὸν ἐλαφρίζων — καὶ θεασάμενος πορφυροῦν ἐκ τοῦ αἵματος τὸ πέλαγος, τὸ πραχθὲν συνῆκεν, καὶ ἐπιβιῶναι τοῖς παιδικοῖς οὐκ ἐτόλμησεν. Πολλῇ τοίνυν τῇ ῥώμῃ χρησάμενος, ὥσπερ οὖν Ῥοδίων σκάφος, εἶτα ἑαυτὸν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς ἕλκων ἐξέβρασεν, καὶ τὸν νεκρὸν συνεξήνεγκεν, καὶ ἔκειντο ἄμφω. ὁ μὲν τεθνεώς, ὁ δὲ ψυχοῤῥαγῶν. Λάϊος δὲ ἐπὶ Χρυσίππῳ, ὦ καλὲ Εὐριπίδη, τοῦτο οὐκ ἔδρασεν, καί τοι τοῦ τῶν ἀῤῥένων ἔρωτος, ὡς λέγεις αὐτός, καὶ ἡ φήμη διδάσκει, Ἑλλήνων πρώτιστος ἄρξας. Ἀμειβόμενοι δὲ καὶ Ἰασεῖς τὴν φιλίαν ἐκείνων τὴν ἰσχυράν, ἀπέφηναν τάφον κοινὸν ὡραίου μειρακίου καὶ δελφῖνος ἐρωτικοῦ, καὶ στήλην ἐπέστησαν· καλὸς παῖς ἱππεύων ἐπὶ δελφῖνος ἦν· καὶ νόμισμα δὲ ἀργύρου καὶ χαλκοῦ εἰργάσαντο, καὶ ἐνέθλασαν σημεῖον τὸ ἀμφοῖν πάθος, καὶ μνήμῃ παρέδοσαν ἔργον τοσοῦτον θεοῦ τιμῶντες οἱ κεῖθι. Πυνθάνομαι δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀλεξάνδρου πόλει κατὰ τὸν Πτολεμαῖον τὸν δεύτερον ἐρασθῆναι δελφῖνα ἔρωτα παραπλήσιον, καὶ ἐν Δικαιαρχίᾳ τῆς Ἰταλίας· ἅπερ οὖν εἰ Ἡρόδοτος ἔγνω, οὐκ ἄν, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐθαύμασε τῶν ἐπ' Ἀρίονι τῷ Μηθυμναίῳ ἧττον αὐτά.

XVI. **Animalia malorum ingruentium praesensionem habentia.**

Λιμοῦ μέλλοντος ἐπιδημεῖν αἰσθητικῶς ἔχουσι κύνες καὶ βόες καὶ ὗς καὶ αἶγες καὶ ὄφεις καὶ ζῷα ἄλλα, καὶ λοιμοῦ δὲ ἀφιξομένου συνίησι πρώτιστα καὶ σεισμοῦ· προγινώσκει δὲ καὶ ὑγείαν ἀέρων καὶ εὐφορίαν καρπῶν· καὶ λόγου μὲν οὐ μετεῖληχε, τοῦ καὶ σώζειν καὶ ἀποκτείνειν δυναμένου, τῶν γε μὴν προειρημένων οὐ διαμαρτάνει.

11 F. τῇ ῥύμῃ.

XVII. Historia de dracone puellam amante.

Ἐν τῇ τῶν καλουμένων Ἰουδαίων γῇ, ἢ Ἰδουμαίων, ᾖδον οἱ ἐπιχώριοι καθ' Ἡρώδην τὸν βασιλέα ἐρασθῆναι μείρακος ὡρικῆς δράκοντα μεγέθει μέγιστον· ὅσπερ οὖν ἐπιφοιτῶν εἶτα μέντοι τῇ προειρημένῃ συνεκάθευδε σφόδρα ἐρωτικῶς. Οὐκοῦν ἡ μεῖραξ τὸν ἐραστὴν οὐκ ἐθάῤῥει, καί τοι προςέρποντα ὡς ἐνῆν πρᾳότατά τε καὶ ἡμερώτατα· ὑπεξῆλθε γοῦν, καὶ διέτριψε μῆνα, οἷα δήπου λήθην τοῦ δράκοντος ἕξοντος κατὰ τὴν τῆς ἐρωμένης ἀποδημίαν. Τῷ δὲ ἄρα ἡ ἐρημία ἐπέτεινε τὸ πάθος, καὶ ἐφοίτα μὲν ὁσημέραι καὶ νύκτωρ· οὐ μὴν ἐντυγχάνων ᾗ ἠβούλετο, ὡς ἐραστὴς ἀτυχῶν ἐν τῷ πόθῳ καὶ ἐκεῖνος ἤλγει. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἄνθρωπος ὑπέστρεψεν αὖθις, ὁ δὲ ἀφικνεῖται, καὶ περιβαλὼν τῷ λοιπῷ σώματι, τῇ οὐρᾷ τὰς κνήμας πεφεισμένως τῆς ἐρωμένης ἔπαιεν, ὑπεροφθείς τε καὶ μηνιῶν δῆθεν. Οὐκοῦν ὁ καὶ τοῦ Διὸς ἄρχων αὐτοῦ, καὶ τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, οὐδὲ τῶν ἀλόγων ὑπερορᾷ· ἀλλ' ὅπως ἔχει πρὸς αὐτὰ καὶ διὰ τούτων καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυται.

XVIII. De natura serpentum et de acontia.

Οἱ ὄφεις ἑαυτοῖς συνεγνωκότες τὸν στόμαχον λεπτὸν καὶ μακρὸν ἔχουσιν, ὅμως ὄντες ἀδηφάγοι καὶ παμβορώτατοι, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἀνίστανται ὀρθοί, καὶ ἐπ' ἄκρας τὰς οὐρὰς ἑστᾶσι, καὶ ἡ τροφὴ κατολισθάνει αὐτοῖς, καὶ ἐς τὸν ὄγκον τοῦ σώματος ἀποχωρεῖ· ἄποδες δὲ ὄντες εἶτα ἕρπουσιν ὤκιστα. Ἤδη δὲ καὶ ἀκοντίων δίκην ἑαυτόν τις μεθίησι καὶ ἐπιφέρεται, καὶ τό γε ὄνομα ἐξ οὗ δρᾷ ἔχει· κέκληται γὰρ ἀκοντίας.

XIX. De vocibus avium aliorumque animalium.

Τῶν ἐν ᾠδαῖς τε καὶ μούσαις ὀρνίθων οὐδεὶς διαλέληθεν, ἀλλ' ἴσμεν χελιδόνας καὶ κοσσύφους καὶ τὸ τεττίγων φῦλον, καὶ κίτταν λάλον καὶ βομβοῦσαν ἀκρίδα καὶ πάρνοπα ὑποκρίζοντα καὶ μὴ σιωπῶσαν τρωξαλλίδα, ἀλκυόνας τε ἐπὶ τούτοις καὶ ψιττακούς· τῶν δὲ ἐνύδρων ὀλολυγὼν οὐ σιωπᾷ. Φθέγγεται δὲ αὐτῶν τὰ μὲν γοερὰ καὶ θηλύφωνα, τὰ δὲ ὄρθια καὶ διάτορα· καὶ τὰ μὲν ἀπὸ τῶν κλάδων ἐπὶ τοὺς κλάδους μεταθέοντα ᾄδει, ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοὺς οἴκους

ἐκ τῶν προτέρων οἴκων ἀμείβοντες, διὰ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν τοῦ βίου θρύψιν, τὰ δὲ ἐν τοῖς λειμῶσι κατᾴδει, οἱονεὶ πανηγυρίζοντα, [καὶ] βίον, ὡς ἂν εἴποις, ἀνθηρὸν καὶ ἁβρὸν διαιτώμενα, τὴν ἦρος ἐπιδημίαν μελῳδίαις, ἔγωγ᾽ ἂν φαίην, εὐφημεῖ. Κύκνων δὲ πέρι, καὶ ὅτου θεῶν θεράποντές εἰσιν, ἀνωτέρω εἶπον. Ἡ κίττα δ᾽ οὖν καὶ τῶν ἄλλων φωνημάτων μιμηλότατόν ἐστι, τοῦ δὲ ἀνθρωπικοῦ πλέον. Ἰδιάζει δὲ ταῖς μιμήσεσι τὰ τοιαῦτα, ὅ τε ἄνθος ὁ καλούμενος καὶ ἡ σάλπιγξ καὶ ἡ ἴϋγξ καὶ ὁ κόραξ· καὶ ὁ μὲν ἄνθος ὑποκρίνεται χρεμέτισμα ἵππου, τὴν σάλπιγγα δὲ ἡ ὁμώνυμος, καὶ τὸν πλάγιον ἡ ἴϋγξ αὐλόν· βούλεται δὲ τῶν ὄμβρων μιμεῖσθαι ὁ κόραξ τὰς σταγόνας.

XX. De scorpionum natura et generibus.

Σκορπίων δὲ ὁ ἄῤῥην ἐστὶ χαλεπώτατος, ὁ δὲ θῆλυς δοκεῖ πρᾳότερος. Ἀκούω δὲ αὐτῶν γένη ἐννέα· λευκὸν εἶναι, καὶ αὖ πάλιν πυῤῥόν τινα, καπνοειδῆ ἄλλον, μέλανα ἐπὶ τούτοις, πέπυσμαι δὲ καὶ χλωρόν, καὶ γαστρώδη τινά, καὶ καρκινοειδῆ ἄλλον· τόν γε μὴν χαλεπώτατον φλογοειδῆ καλοῦσιν· παρείληφα δὲ ἄρα φήμῃ καὶ πτερωτοὺς καὶ δικέντρους τινάς· καί που ἑπτὰ ἔχων σφονδύλους ὤφθη τις. Σκορπίος δὲ οὐκ ᾠά, ἀλλὰ ζῷα ἀποτίκτει. Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι καί φασί τινες οὐκ ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας γίνεσθαι τὴν ἐπιγονὴν τοῖς ζῴοις τοῖσδε, ἀλλ᾽ * εἰς τὰ καύματα ἄγαν τίκτειν σκορπίους. Ἐγχρίσας δὲ ἕκαστος αὐτῶν τὸ κέντρον ὁποῖα ἐργάζεται, καὶ ἀναιρεῖ τίνα τρόπον, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε.

XXI. Quomodo dracones elephantos jugulent.

Ἐν Ἰνδοῖς, ὡς ἀκούω, ἐλέφας καὶ δράκων ἐστὶν ἔχθιστα. Οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλέφαντες ἀποσπῶντες τῶν δένδρων τοὺς κλάδους, ἐκείνους νέμονται· ὅπερ οὖν εἰδότες οἱ δράκοντες, ἐπ᾽ αὐτὰ μὲν ἕρπουσιν, τὸ δὲ ἥμισυ σφῶν αὐτῶν, τὸ οὐραῖον, τῶν δένδρων περιβάλλουσι τῇ κόμῃ, τὸ δὲ ἐς τὴν κεφαλὴν προϊὸν ἥμισυ μεθῆκαν καλωδίου δίκην ἀπηρτη-

1 πρότερον. b.
8 ταῦτα pro τὰ τοιαῦτα b.
22 Locus mutilus.

μένον. Καὶ ὁ μὲν προσῆλθεν ἀποδρέψασθαι τῶν ἀκρεμόνων ὁ ἐλέφας, ὁ δὲ δράκων ἐμπηδᾷ τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἐξορύττει· εἶτα τῷ τραχήλῳ περιερπύσας, τείνων τῷ οὐραίῳ μέρει, καὶ σφίγγων θατέρῳ, ἀπάγχει τὸ θηρίον ἀήθει βρόχῳ καὶ καινῷ.

XXII. De naturali animalium in alia et in res quasdam odio.

Ἔχθιστα δὲ τῷ μὲν λέοντι πῦρ καὶ ἀλεκτρυών, ὕαινα δὲ τῇ παρδάλει, σκορπίος δὲ ἀσκαλαβώτῃ· νάρκη γοῦν τὸν σκορπίον καταλαμβάνει, προσαχθέντος οἱ τοῦ ζῴου τοῦ προειρημένου· δράκοντα δὲ ἐλέφας ὀρρωδεῖ· ὑποζύγιον δὲ πᾶν τὴν μυγαλῆν οὐ θαρρεῖ· ἀστακὸς δὲ πολύποδα. Καὶ μέντοι προωθούμενοι ἐκ τῶν τεγῶν οἱ κύνες, οὐκ ἂν αὐτοὺς ῥίψαις· τοῦ γάρ τοι κινδύνου δεδοίκασι τὸ μέγεθος.

XXIII. Dolus scorpionum, quo dormientes petunt, describitur.

Οἷα δὲ ἄρα σοφίσματα καὶ τοῖς σκορπίοις ἡ φύσις ἔοικε δοῦναι καὶ τοῖσδε ἴδια. Οἱ Λίβυες τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑφορώμενοι καὶ πάντα τὰ τεχνάσματα, μηχαναῖς αὐτοὺς μυρίαις ἀντεπινοοῦσι φυλαττόμενοι, κοῖλα ὑποδήματα φοροῦντες, καὶ ὑψηλοὶ καὶ μετέωροι καθεύδοντες, καὶ τῶν τοίχων ἀναστέλλοντες τὰς χεῖρας, καὶ τῶν κλινῶν τοὺς πόδας εἰς ὑδρίας ὕδατος πεπληρωμένας ἐντιθέντες, οἴονται τὸ λοιπὸν ἐν ἀδείᾳ τε καὶ εἰρήνῃ καθεύδειν πολλῇ. Οἱ δὲ ὁποῖα παλαμῶνται. Σκορπίος εἰ λάβοιτο ὁπόθεν ἑαυτὸν ἐξαρτήσει κατὰ τὸν ὄροφον, ἔχεται τούτου ταῖς χηλαῖς καὶ μάλα ἐγκρατῶς, καὶ καθῆκε τὸ κέντρον· οὐκοῦν ὁ δεύτερος κάτεισι μὲν ἐκ τῆς στέγης, καὶ διὰ τοῦ πρώτου ἕρπει, καὶ τοῦ κέντρου τοῦ ἐκείνου ἔχεται καὶ αὐτὸς ταῖς χηλαῖς, καὶ τόγε αὐτοῦ μετέωρον εἴασε κέντρον, καὶ ὁ τρίτος ἐκεῖθεν ἔχεται, καὶ ὁ τέταρτος ἐκ τοῦ τρίτου, καὶ ὁ πέμπτος κατὰ στοῖχον, καὶ οἱ ἐπ᾽ ἐκείνοις διὰ τῶν πρώτων καθέρποντες. Εἶτα ὁ τελευταῖος ἔπαισε τὸν καθεύδοντα, καὶ διὰ τῶν ἀνωτέρω ἕρπει, καὶ ὁ μετ᾽ ἐκεῖνον, καὶ ὁ κάτωθεν τρίτος, καὶ οἱ λοιποί, ἔστ᾽ ἂν ἅπαντες ἀλλήλων ἀπελύθησαν οἷα δήπου λύσαντες ἄλυσιν.

---

7 σκαλαβιώτῃ. M. m. 18 F. κειρίας.

XXIV.

Describuntur artes, quibus vulpes capiat erinaceos, otidas et pisciculos,

Δολερὸν χρῆμα ἡ ἀλώπηξ· ἐπιβουλεύει γοῦν τοῖς χερσαίοις ἐχίνοις τὸν τρόπον τοῦτον· ὀρθοὺς αὐτοὺς καταγωνίσασθαι ἀδύνατός ἐστι· τὸ δὲ αἴτιον, αἱ ἄκανθαι ἀνείργουσιν αὐτήν· ἡ δὲ ἡσύχως καὶ πεφεισμένως τοῦ ἑαυτῆς στόματος ἀνατρέπει αὐτοὺς καὶ κλίνει ὑπτίους, ἀνασχίσασά τε ἐσθίει ῥᾳδίως τοὺς τέως φοβερούς. Τὰς δὲ ὠτίδας ἐν τῷ Πόντῳ θηρεύουσιν οὕτως· ἀποστραφεῖσαι αὗται καὶ εἰς γῆν κύψασαι τὴν κέρκον ἀνατείνουσιν, ὥσπερ οὖν τράχηλον ὄρνιθος· αἱ δὲ ἀπατηθεῖσαι προΐασιν ὡς πρὸς ὄρνιν ὁμόφυλον, εἶτα πλησίον γενόμεναι τῆς ἀλώπεκος, ἁλίσκονται ῥᾷστα, [καὶ] ἐπιστραφείσης τῆς ἀλώπεκος, καὶ ἐπιθεμένης κατὰ τὸ καρτερόν. Τὰ σμικρὰ δὲ ἰχθύδια θηρῶσι πάνυ σοφῶς. Παρὰ τὴν ὄχθην τὴν τοῦ ποταμοῦ ἔρχονται, καὶ τὴν οὐρὰν καθιᾶσιν ἐς τὸ ὕδωρ· τὰ δὲ προσνέοντα ἐνίσχεταί τε καὶ ἐμπλάσσεται τῷ δάσει τῶν τριχῶν· αἱ δὲ αἰσθόμεναι τοῦ μὲν ὕδατος ἀναχωροῦσιν, ἐλθοῦσαι δὲ ἐς τὰ ξηρὰ χωρία διασείουσι τὰς οὐράς, καὶ ἐκπίπτει τὰ ἰχθύδια, καὶ ἐκεῖναι δεῖπνον ἁβρότατον ἔχουσιν. Οἱ δὲ Θρᾷκες τῆς τῶν ποταμῶν πήξεως τῆς οὐ σφαλερᾶς ποιοῦνται γνώμονα τήνδε τὴν θῆρα· καὶ ἐὰν διαδράμῃ τὸν κρύσταλλον μὴ ἐνδιδόντα μηδὲ εἴκοντα τοῖς ἐκείνης βήμασι, θαῤῥοῦσι καὶ ἕπονται. Πεῖραν δὲ αὐτὴ ποιεῖται τοῦ μὴ σφαλεροῦ πόρου τὸν τρόπον τοῦτον· παραβάλλει τὸ οὖς ἐπὶ τῷ κρυστάλλῳ. κἂν μὲν αἴσθηται μὴ ὑπηχοῦν κάτωθεν τὸ ῥεῦμα, μηδὲ ὑποψοφοῦν ἡσυχῇ εἰς βάθος, ἡ δὲ ὡς ἑστῶτι τῷ κρυστάλλῳ θαρσεῖ, διαθεῖ τε πρώτη· εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν ἐπιβαίη.

et quomodo exploret glaciem.

XXV.

Exempla amoris a canibus dominis suis praestiti.

Οἱ ποιηταὶ μὲν τὴν παῖδα τὴν τοῦ Ἴφιδος σέβουσι, καὶ τάγε θέατρα ὑπ' αὐτῶν ἐμπέπλησται ὑμνούντων τὴν ἡρωΐνην ἐκείνην, ἐπεὶ τὰς ἄλλας ὑπερεπήδησε τῇ σωφροσύνῃ, τὸν ἑαυτῆς γαμέτην προτιμήσασα τοῦ βίου. Τὰ δὲ ζῷα ὑπερβολὴν φιλοστοργίας οὐ παραλέλοιπεν. Ὁ γοῦν Ἠριγόνης κύων ἐπαπέθανε τῇ δεσποίνῃ, καὶ ὁ Σιλανίωνος καὶ ἐκεῖνος ἐπὶ τῷ δεσπότῃ, καὶ οὔτε πρὸς βίαν, οὔτε σὺν κολακείᾳ

ἀπέστη τοῦ τάφου. Δαρείῳ δὲ τῷ τελευταίῳ βασιλεῖ Περσῶν ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον μάχῃ βληθέντι ὑπὸ Βήσσου καὶ κειμένῳ, πάντων τὸν νεκρὸν ἀπολιπόντων, ὁ κύων ὁ ὑπ' αὐτοῦ τραφεὶς μόνος παρέμεινε πιστός, τὸν οὐκέτι τροφέα μὴ προδοὺς ὡς ἔτι ζῶντα. Τοιοῦτόν τι ὑπὲρ τῶν τοῦ Κύρου φίλων τοῦ νεωτέρου Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου νεανιευόμενος δῆλός ἐστι λέγων, τοὺς ὁμοτραπέζους μόνους οἱ οἴκτῳ συμπαραμεῖναι καὶ συναπολέσθαι, καὶ τὸν εὐνοῦχον, ὃς ἦν οἱ σκηπτοῦχος τὴν τιμήν, ὄνομα δὲ Ἀρταπάτης, ἑαυτὸν ἐπαποκτεῖναι τῷ νεκρῷ, μετ' ἐκεῖνον ἀτιμάσαντα τὸν βίον ἐσόμενόν οἱ ἔρημον Κύρου. Καὶ Λυσιμάχῳ δὲ τῷ βασιλεῖ κύων κοινοῦ τοῦ τέλους ἑκὼν μετέλαβε, σωθῆναι δυνάμενος.

XXVI. De pitheco insecto.

Ἡ πιθήκη ὑπό τινων ὀρειβάτης κέκληται, ὑπ' ἄλλων γε μήν, ὡς ἀκούω, ὑπόδρομος· καὶ ἐν τοῖς δένδροις γίνεται, καὶ ἔχει τρίχας· κέκληται δὲ ὑπ' ἐνίων καὶ ψύλλα. Ἐντέτμηται μὲν οὖν τὴν γαστέρα ἡσυχῇ, ὡς εἰπεῖν ὅτι λίνῳ διακέκοπται. Δάκνει δὲ σφαλερωτάτῳ δήγματι· καὶ παρέπεται τρόμος τῷ δηχθέντι, καὶ περὶ τὴν καρδίαν ἄλγημα ἰσχυρὸν ἐπιγίνεται, καὶ τὰ οὖρα ἐμφράττεται, καὶ ὁ ἕτερος πόρος, γίνεται καὶ ἐκεῖνος ἄπορος. Ἔοικε δὲ τοῖς προειρημένοις ἀντίπαλος ὁ καρκῖνος ὁ ποτάμιος εἶναι βρωθείς.

XXVII. De felium natura quaedam.

Αἰλούρων ὁ μὲν ἄῤῥην ἐστὶ λαγνίστατος, ὁ δὲ θῆλυς φιλότεκνος· φεύγει δὲ τὴν πρὸς τὸν ἄῤῥενα ὁμιλίαν· ἀφίησι γὰρ τὸν θορὸν θερμότατόν τε καὶ προσεοικότα πυρί, καὶ καίει τῆς θηλείας τὸ πῦρ τὸ ἄρθρον. Εἰδὼς οὖν ὁ ἄῤῥην τοῦτο τὰ κοινὰ βρέφη διαχρῆται· ἡ δὲ παίδων ἑτέρων πόθῳ ἑαυτὴν παρέχει συνελθεῖν γλιχομένῳ. Φασὶ δὲ τοὺς αἰλούρους πάντα ὅσα δυσώδη ἐστὶ μισεῖν τε καὶ βδελύττεσθαι· ταύτῃ τοι καὶ τὸ σφέτερον περίττευμα ἀφιέναι, πρότερον βόθρον ὀρύξαντας, ἵνα ἀφανίσωσιν αὐτὸ τῆς γῆς ἐπιβαλόντες.

XXVIII. De polypodis libidine.

Ἀκολαστότατον τῶν ἰχθύων τὸν πολύποδα εἶναί φασι, καὶ ἐς τοσοῦτον λαγνεύειν, ἐς ὅσον αὐτῷ καὶ ἡ πᾶσα τοῦ σώματος ῥώμη ἐκρυεῖσα ἀσθενῆ ἀπέφηνεν, καὶ νήξασθαι

μὲν ἥκιστον, τροφὴν δὲ μαστεῦσαι ἀδύνατον, καὶ διὰ ταῦτα ἄλλους τρέφειν· τὰ γοῦν σμικρὰ τῶν ἰχθυδίων καὶ τὰς καλουμένας καρκινάδας καὶ τοὺς καρκίνους ἐπιφοιτᾶν τε ἅμα καὶ κατεσθίειν αὐτόν. Λέγουσι δὴ ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ δύνασθαι πολύποδα ἐνιαυτοῦ βιῶναι χρόνον μακρότερον· καὶ θῆλυς δὲ ἄρα πολύπους ἀναλίσκεται ῥᾳδίως, τίκτων πολλάκις.

XXIX. Historia de aquila puerum amante.

Φύλαρχος μέμνηται παῖδα ἰσχυρῶς φιλόρνιθα αἰετοῦ νεοττὸν λαβεῖν δῶρον, καὶ τρέφειν τροφῇ ποικίλῃ, καὶ κηδεμονίαν αὐτῷ προσφέρειν πᾶσαν. Οὐ γάρ τί που ὡς ἄθυρμα εἰς παιδιὰν ἔτρεφε τὸν ὄρνιν, ἀλλὰ ἐρωμένου δίκην ἢ ἀδελφοῦ νεωτέρου, οὕτως ἄρα ὁ παῖς τοῦ αἰετοῦ προμηθῶς εἶχεν. Καὶ προϊὼν δὲ χρόνος εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐξῆψεν ἀλλήλων ἰσχυράν. Συνηνέχθη δὲ καμεῖν τὸ σῶμα τὸν παῖδα, καὶ τὸν αἰετὸν παραμένειν, καὶ νοσηλεύειν τὸν τροφέα· καὶ καθεύδοντος μὲν ἡσυχάζειν, ἐγρηγορότος δὲ παρεστάναι, ἀσιτοῦντος δὲ τροφὴν μὴ προσίεσθαι· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν βίον ὁ παῖς κατέστρεψεν, ἠκολούθησε καὶ ὁ αἰετὸς μέχρι τοῦ μνήματος· καιομένου δέ γε, ἑαυτὸν εἰς τὴν πυρὰν ἐνέβαλεν.

XXX. De asello pisce.

Ὁ ἰχθὺς ὁ ὄνος τὰ μὲν ἄλλα, ὅσα ἐντὸς προσπέφυκεν, οὐ πάντῃ τῶν ἑτέρων διεστῶτα κέκτηται, μονότροπος δέ ἐστι, καὶ σὺν ἄλλοις βιοῦν οὐκ ἀνέχεται. Ἔχει δὲ ἄρα ἰχθύων μόνος οὗτος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους, οἵπερ οὖν ἐοίκασι μύλαις τὸ σχῆμα. Σειρίου δὲ ἐπιτολῇ φωλεύει μόνος, τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κρυμωδεστάταις φωλεύειν εἰθισμένων.

XXXI. De paguris musica captis.

Οἱ θηρῶντες τοὺς παγούρους τὸν τρόπον τοῦτον αἱροῦσιν· ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐμηχανήσαντο τὴν μουσικὴν δέλεαρ· φωτιγγίῳ γοῦν (ὄνομα δὲ ὀργάνου τοῦτο) αἱροῦσιν αὐτούς. Οἱ μὲν γὰρ ἐν τοῖς φωλεοῖς δεδύκασιν, οἱ δὲ ὑπάρχονται τοῦ μέλους· καὶ ἀκούσαντες οἱ πάγουροι πείθονται ὡς ὑπό τινος ἴϋγγος προελθεῖν τῆς θαλάμης· εἶτα ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἑλκόμενοι προΐασι καὶ ἔξω τῆς θαλάττης· οἵ τε αὐλοῦντες ἐπὶ

πόδα ἀναχωροῦσιν, καὶ ἐκεῖνοι ἕπονται, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἁλίσκονται.

XXXII. *De thrissis lamentabili cantu et testarum crepitu captis.*

Οἱ δὲ τῇ Μαρίᾳ λίμνῃ προςοικοῦντες τὰς θρίσσας θηρῶσι τὰς ἐκεῖθεν ᾠδῆς μέλει γοερωτάτῳ, καὶ κρότῳ ὀστράκων ὁμοῤῥοθοῦντι πρὸς τὸ μέλος. Αἱ δὲ ὥςπερ ὀρχούμεναι ὑπὸ τῷ μέλει πηδῶσιν, καὶ ἐμπίπτουσι τοῖς θηράτροις, ἅπερ οὖν αὐτοῖς προςπέπταται, καὶ λαμβάνουσιν οἱ Αἰγύπτιοι θήραν εὔοψον σὺν χορείᾳ τε καὶ παιδιᾷ.

XXXIII. *De magiae vi in aves et serpentes.*

Αἰγυπτίους ἐγὼ πυνθάνομαι μαγείᾳ τινὶ ἐπιχωρίῳ τοὺς ὄρνιθας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταφέρειν· τῶν δὲ φωλεῶν τοὺς ὄφεις ἐπαοιδαῖς τισι καταγοητεύσαντες εἶτα μέντοι προάγουσι ῥᾷστα.

XXXIV. *De castoris in effugiendis venatoribus solertia.*

Ὁ κάστωρ ἀμφίβιόν ἐστι ζῷον, καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς ποταμοῖς καταδὺς διαιτᾶται, νύκτωρ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἀλᾶται, οἷς ἂν περιτύχῃ τούτοις τρεφόμενος. Οὐκοῦν ἐπίσταται τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐπ' αὐτὸν οἱ θηραταὶ σὺν προθυμίᾳ τε καὶ ὁρμῇ τῇ πάσῃ χωροῦσιν, καὶ ἐπικύψας καὶ δακὼν ἀπέκοψε τοὺς ἑαυτοῦ ὄρχεις, καὶ προςέῤῥιψεν αὐτοῖς, ὡς ἀνὴρ φρόνιμος λῃσταῖς μὲν περιπεσών, καταθεὶς δὲ ὅσα ἐπήγετο ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, λύτρα δήπου ταῦτα ἀλλαττόμενος. Ἐὰν δὲ ᾖ πρότερον ἐκτεμὼν καὶ σωθείς, εἶτα πάλιν διώκηται, ὁ δὲ ἀναστήσας ἑαυτὸν καὶ ἐπιδείξας ὅτι τῆς αὐτῶν σπουδῆς οὐκ ἔχει τὴν ὑπόθεσιν, τοῦ περαιτέρου καμάτου παρέλυσε τοὺς θηρατάς· ἧττον γὰρ ἔτι τῶν κρεῶν ἐκείνοις φροντίς ἐστι. Πολλάκις δὲ καὶ ἔνορχοι ὄντες, ὡς ὅτι ποῤῥωτάτω ἑαυτοὺς ἀποσπάσαντες τῷ δρόμῳ, εἶτα ὑποστείλαντες τὸ σπουδαζόμενον μέρος, πάνυ σοφῶς καὶ πανούργως ἐξηπάτησαν, ὡς οὐκ ἔχοντες ἃ κρύψαντες ἔσχον.

XXXV. *De buprestide.*

Βούπρηστις ζῷόν ἐστιν, ὅπερ οὖν ἐὰν βοῦς καταπίῃ, πίμπραται, καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται οὐ μετὰ μακρόν.

XXXVI. *De erucis.*

Αἱ κάμπαι ἐπινέμονται τὰ λάχανα, τάχα δὲ καὶ δια-

---

3 Μαρείᾳ. b.

φθείρουσιν αὐτά· ἀπόλλυνται δὲ αὗται, γυνὴ τὴν ἐπιμήνιον κάθαρσιν καθαιρομένη εἰ διέλθοι μέση τῶν λαχάνων.

XXXVII. De oestro et myope.

Εἶεν δ' ἂν βουσὶν ἔχθιστα οἶστρος καὶ μύωψ. Καὶ ὁ μὲν οἶστρος κατὰ τὰς μυίας τὰς μεγίστας ἐστίν, καὶ ἔχει στερεὸν καὶ μέγα κέντρον, καὶ ἦχόν τινα βομβώδη ἀφίησι καὶ τραχύν· ὁ δὲ μύωψ τῇ κυνομυίᾳ προσείκασται· βομβεῖ δὲ τοῦ οἴστρου μᾶλλον, ἔλαττον δὲ ἔχει τὸ κέντρον.

XXXVIII. Aspidis vis et natura.

Τῶν ὑπ' ἀσπίδος δηχθέντων οὐ μνημονεύεται οὐδεὶς ἐξάντης τοῦ κακοῦ γεγονέναι. Ἔνθεν τοι καὶ τοὺς βασιλεῖς ἀκούω τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ τῶν διαδημάτων φορεῖν πεποικιλμένας ἀσπίδας, τῆς ἀρχῆς αἰνιττομένους τὸ ἀνίκητον δὴ ἐκ τῆς τοῦ ζῴου μορφῆς τοῦ προειρημένου. Γίνονται δὲ καὶ πενταπήχεις ἀσπίδες· καὶ μέλαιναι μὲν αἱ πλεῖσται ἢ τεφραῖαι, ἴδοις δ' ἂν καὶ πυῤῥὰν ἀσπίδα. Οἱ δηχθέντες δὲ ὑπ' ἀσπίδων οὐ περαιτέρω βιοῦσι τετάρτης ὥρας· πνιγμὸς δὲ αὐτοὺς καὶ σπασμὸς διώκει καὶ λυγμός, ὥς φασιν. Ἀκούω δὲ τὸν ἰχνεύμονα τῆς ἀσπίδος τὰ ᾠὰ ἀφανίζειν, οἱονεὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὑπεξαιροῦντα τοὺς μέλλοντας ἀντιπάλους. Λίβυσσαν δὲ ἄρα ἀσπίδα καὶ ἀποφαίνειν τυφλοὺς τῷ φυσήματι λέγει τις λόγος.

XXXIX. De capreolis hinnulos ut libidinis aemulos occidentibus.

Εἶτα οὐ χρὴ θαυμάσαι τὴν φύσιν τῇ τε ἄλλῃ καὶ ἐνταῦθα μέντοι; τῶν ἀῤῥένων οἱ πατέρες τοὺς πλείστους νεβροὺς ἀναιροῦσιν, ἵνα μὴ πληθύωνται, εἶτα μέντοι καὶ τὰς μητέρας ἀναβαίνωσι· μίασμα γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις καὶ ἐναγὲς ἔργον δοκεῖ τοῦτο δήπου. Κύρῳ δὲ καὶ Παρυσάτιδι, ὦ Πέρσαι, καὶ καλὰ ταῦτα καὶ ἔνδικα ἐδόκει· καὶ ἐφίλει Κῦρος τὴν μητέρα κακῶς. καὶ ἐφιλεῖτο ὑπὸ τῆς μητρὸς φιλίαν ὁμοίαν. Καὶ ταῦτα μέν τοι ** σωμένης, οἱ δὲ ἄνθρωποι πάντων μὲν ἐπιθυμοῦντες, μηδενὸς δὲ φειδόμενοι.

LX. De muribus Heracleae

Νῆσος ἐν τῷ Πόντῳ Ἡρακλεῖ ὁμώνυμος ἐκτετίμηται. Οὐκοῦν ὅσον μυῶν ἐστιν ἐνταῦθα σέβει τὸν θεόν· καὶ πᾶν

22 Locus mutilus.

insulae Herculem pie colentibus.

ὅσον ἀνεῖται αὐτῷ, τοῦτο πιστεύει τῷ θεῷ κεχαρισμένον ἀφεῖσθαι, καὶ οὐκ ἂν προσάψαιτο αὐτοῦ. Οὐκοῦν καὶ ἄμπελος τῷ θεῷ κομᾷ, καὶ τετίμηται ὡς ἀνάθημα αὐτῷ μόνῳ, καὶ φυλάττουσιν οἱ θεραπευτῆρες τοῦ δαίμονος ἐς τὰς θυσίας τοὺς βότρυς· ὅταν οὖν ἐς ἀκμὴν αἱ ῥᾶγες ἔρχωνται, οἱ δὲ ἀπολείπουσι τὴν νῆσον οἱ μύες, ἵνα μὴ μείναντες ἄκοντες γοῦν προσάψωνται ὧν θιγεῖν οὐκ ἄμεινον· εἶτα τῆς ὥρας διαδραμούσης οἵδε εἰς ἤθη τὰ οἰκεῖα ὑποστρέφουσι. Καὶ μυῶν μὲν Ποντικῶν ἀγαθὰ ταῦτα. Ἵππων δὲ καὶ Διαγόρας καὶ Ἡρόστρατος, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν θεοῖς ἐχθρῶν κατάλογος, πῶς ἂν ἐφείσαντο τῶν βοτρύων ἢ ἀναθημάτων ἄλλων, οἱ καὶ τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα καὶ ἔργα ἀμωσγέπως συλᾶν προῃρημένοι;

XLI.

De murium in Aegypto abundantia, eorumque ex agris decedentium agminibus.

Ἔθος τοῦτο Αἰγύπτιον, ὅταν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ὕσῃ (ῥανίσι δὲ δεύει λεπταῖς), μύες παραχρῆμα τίκτονται. Οὐκοῦν κατὰ τὰς ἀρούρας πλανώμενοι οὗτοι λυμαίνονται τοῖς ληΐοις, ὑποτέμνοντες τοὺς στάχυς καὶ ὑποκείροντες, ἤδη μέντοι καὶ τοὺς σωροὺς τῶν δραγμάτων κεραΐζοντες λυποῦσι τοὺς Αἰγυπτίους· καὶ διὰ ταῦτα πάγας τε αὐτοῖς ἐλλοχῶντες ἱστᾶσι, καὶ θριγκοῖς ἀναστέλλοντες, καὶ τάφροις ἀνείργοντες, καὶ καίοντες ἐν ταύταις πῦρ. Οἱ τοίνυν μύες οὔτε τὴν ἀρχὴν πρὸς πάγας προσφοιτῶσιν, ἐῶσι δὲ αὐτὰς ἑστάναι ἄλλως· τοῖς δὲ θριγκοῖς καὶ τοῖς λελειωμένοις ὑπὸ τῆς χρίσεως ἐπαναβαίνουσιν, ἁλτικώτατοί γε ὄντες, εἶτα μέντοι ὑπερπηδῶσι τὰς τάφρους. Ὅταν οὖν ἀπαγορεύσαντες οἱ Αἰγύπτιοι τὰς μηχανὰς καὶ τὰς ἐπιβουλὰς ὡς ἀχρήστους ἀπολείπωσιν, καὶ ἐκτραπέντες ἐπί τε δέησιν ἔλθωσιν, καὶ ἱκετείας τὰς πρὸς τοὺς θεούς, ἐνταῦθα δήπου τὴν ἐκ τῶν θεῶν μῆνιν ὀῤῥωδοῦσιν οἱ μύες, καὶ εἴς τι ὄρος ἀναχωροῦσι τάξιν πλαισίου φυλάττοντες. Οἱ μὲν οὖν νεώτατοι πρῶτα, οὐραγοῦσι δὲ οἱ μέγιστοι, καὶ τοὺς ὑπολειπομένους ἐπιστραφέντες εἶτα μέντοι ἕπεσθαί σφισιν ἐκβιάζονται· ἐὰν δὲ οἱ νεώτατοι κάμνοντες ὑποστῶσι,

---

1 σέβει pro πιστεύει M. m. 21 F. οὐδὲ τὴν ἀρχήν.

καὶ τὸ ἑπόμενον ἵσταται πᾶν, ὡς ἐν δυνάμει στρατιωτικῇ πέφυκε γίνεσθαι· ὅταν δὲ ὑπάρξηται ἡ ἐκ τῶν πρώτων κίνησις, ἐνταῦθα καὶ οἱ λοιποὶ ἕπονται. Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὸν Πόντον οἰκοῦντες τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖθι τοὺς μῦς δρᾶν. Πεπίστευται δὲ καὶ ἐξ οἰκίας ἁπάσης, ἥτις μέλλει πεσεῖσθαι, ᾗ ποδῶν ἔχουσι μετοικίζεσθαι πάντας. Ἰδιότης δὲ ἄρα μυῶν καὶ ἐκείνη· ἐπειδὰν ἀκούσωσι γαλῆς τρυζούσης, ἢ συρίττοντος ἔχεως, ἐκ τῆς μυωπίας τῆς μιᾶς τὰ ἑαυτῶν βρέφη ἄλλο ἄλλῃ μετοικίζουσιν.

XLII. Historia de capra a caprario amata.

Λόγον δὲ Ἰταλὸν τῇ Συβαριτῶν πόλει συνακμάσαντος ἔργου μνημονεύοντα καὶ φοιτήσαντα εἰς ἐμέ, εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστιν. Τὴν ἡλικίαν ἀντίπαις, αἰπόλος τὸ ἐπιτήδευμα, ὄνομα Κρᾶθις, εἰς ὁρμὴν ἀφροδίσιον ἐμπεσών, τῇ τῶν αἰγῶν ἰδεῖν ὡραιοτάτῃ μίγνυται, καὶ τῇ ὁμιλίᾳ ἥσθη, καὶ εἴποτε ἐδεῖτο ἀφροδίτης ὡς αὐτὴν ἐφοίτα, καὶ εἶχεν ἐρωμένην αὐτήν· καὶ μέντοι καὶ οἷα λαμβάνειν ἠδύνατο δῶρα, τοιαῦτα ὁ ἐραστὴς αἰπόλος τῇ ἐρωμένῃ τῇ προειρημένῃ προσέφερε, καὶ κισσοῦ ποτε καὶ σχίνου τοὺς ὡραιοτάτους ἀκρέμονας, καὶ μίλακος πολλάκις καὶ σχοίνου τραγεῖν παρέσχε, τὸ στόμα ἀποφαίνων αὐτῷ, εἰ δεηθείη φιλῆσαι, εὐῶδες αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ στιβάδα ἐγκαθεύδειν ὡς νύμφῃ παρεσκεύασεν ἁβροτάτην τε καὶ μαλθακήν. Οὔκουν ἀμελῶς ταῦτα ἐθεάσατο ὁ τῆς ἀγέλης ἡγεμὼν τράγος, ἀλλὰ αὐτὸν εἴσεισι ζηλοτυπία, καὶ κατέκρυπτε μὲν τέως τὸν θυμόν, καθήμενον δὲ αὐτόν ποτε ἐλλοχᾷ καὶ καθεύδοντα· ἦν δὲ ἄρα ἐμβαλὼν τὸ πρόσωπον εἰς τὸν κόλπον· ὡς οὖν εἶχε δυνάμεως τῇ κεφαλῇ προσέῤῥηξε, καὶ διέθρυψέν οἱ τὸ βρέγμα. Διαῤῥεῖ τοίνυν εἰς τοὺς ἐπιχωρίους τὰ πραχθέντα, καὶ τῷ μὲν οὐκ ἀφανῆ τάφον ἀνέστησαν, ἐξ αὐτοῦ δὲ τὸν ποταμὸν Κρᾶθιν ὠνόμασαν. Γίνεται [δὲ] ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τὴν αἶγα παιδίον, καὶ ἦν αἲξ [οἱ] τὰ σκέλη, τὸ πρόσωπον ἄνθρωπος· τοῦτον καὶ ἐκθεωθῆναι λόγος ἔχει, καὶ θεὸν ὑλαῖόν τε καὶ

19 σχίνου. M. m. b. c.

ναπαῖον νομισθῆναι τὸν αὐτόν. Μετειληχέναι δὲ καὶ ζηλοτυπίας τὰ ζῷα ὁ τράγος διδάσκει.

XLIII. De formicarum cavernis et oeconomia.

Σύριγγας μὲν Αἰγυπτίας ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς, ᾄδουσι δὲ καὶ λαβυρίνθους τινὰς Κρητικοὺς ἐκεῖνοί τε αὐτοὶ καὶ τὸ τῶν ποιητῶν φῦλον· μυρμήκων δὲ ἐν γεωρυχίᾳ ποικίλας τε ἀτραποὺς καὶ ἑλιγμοὺς καὶ περιόδους οὔπω ἴσασιν. Σοφίᾳ δὲ ἄρα τὴν ὑπόγειον οἰκοδομίαν τήνδε ὑπεργάζονται σκολιωτάτην, τοῖς ἐπιβουλεύουσί σφισι τῶν θηρίων πάροδον [καὶ] δύςπορον ἢ καὶ παντελῶς ἄπορον ἀποφαίνοντες. Τὴν δὲ γῆν ἣν ἐξορύττουσιν, ἀλλὰ καὶ ταύτην τε ὑπὲρ τοῦ στομίου περιβαλόντες οἱονεὶ τείχη τινὰ καὶ προβλήματα ἐργάζονται, ὡς μὴ τὸ ὕδωρ τὸ ἐξ οὐρανοῦ καταθέον, ῥᾳδίως εἶτα αὐτῶν ἐπικλύσαν, ἢ ἀπολέσῃ πάντας ἢ τούςγε πλείστους. Αἱμασιάς δέ τινας μέσας διειργούσας ἀπ' ἀλλήλων τοὺς χηραμοὺς διατειχίζουσι, καὶ μάλα ἐντέχνως, εἶεν δ' ἂν οἱ χῶροι τρεῖς, ὡς ἐν οἰκίᾳ σοβαρᾷ· καὶ τὸ μὲν ἀποφαίνουσιν ὅσον ἀνδρῶνα εἶναι, ἐν ᾧ διαιτῶνται οἱ ἄῤῥενες καὶ ὅσον σὺν αὐτοῖς θῆλυ· τὸ δὲ ἕτερον, ἔνθα ἀποτίκτουσι κύουσαι μύρμηκες, οἱονεὶ γυναικῶνα· τρίτον δ' ἕτερον θησαυρόν τε καὶ σιρὸν ἀποκρίνουσι τοῖς ἠθροισμένοις σπέρμασιν· καὶ οὔτε Ἰσχόμαχος ἐνταῦθα, οὔτε Σωκράτης, ὑπὲρ τῆς ἀξιοζήλου οἰκονομίας σπουδάζοντες, διδάσκουσιν αὐτά. Οἱ δὲ μύρμηκες προϊόντες ὥςπερ οὖν ἐπισιτίσασθαι, τοῖς μεγίστοις ἕπονται, οἱ δὲ ἄγουσι στρατηγῶν δίκην· καὶ ἐς τὰ λήϊα ἐλθόντες, οἱ μὲν ἔτι νεαροὶ τὴν καλάμην ὑφεστᾶσιν, οἱ δὲ ἡγεμόνες ἀνέρπουσιν, καὶ τοὺς καλουμένους οὐραχοὺς τῶν καρπίμων διατραγόντες, τῷ δήμῳ τῷ κάτω ῥίπτουσιν· οἱ δὲ περιελθόντες τοὺς μὲν ἀθέρας ἀποκόπτουσιν, ἐκλέπουσι δὲ τὰς τὸν πυρὸν στεγούσας τε καὶ περιαμπεχούσας θυλακίδας· καὶ μήτε ἀλοητοῦ δεόμενοι, μήτε ἀνδρῶν λικμῆσαι δυναμένων, μήτε μὴν ἐπειγομένων πνευμάτων ἀποκρῖναι καὶ διαστῆσαι τάς τε ἄχνας καὶ τὸν καρπόν, ἀνθρώπων ἀρούντων τε καὶ σπειρόν-

10 F. ταύτην γε.

των τροφὰς ἔχουσι μύρμηκες. Σοφὸν δὲ καὶ ἐκεῖνο προςακήκοα, ὅτι ἄρα τοὺς τεθνεῶτας μύρμηκας οἱ προςήκοντες ἐν ταῖς τῶν πυρῶν κηδεύουσι θυλακίσιν, ὡς πατέρας ἢ πᾶν τὸ φίλιον ἐν ταῖς σοροῖς οἱ ἄνθρωποι.

XLIV. Exempla amoris domini ab equis praestiti.

Ἵππος εἰ τυγχάνοι κηδεμονίας, ἀμείβεται τὸν εὐεργέτην εὐνοίᾳ τε καὶ φιλίᾳ. Καὶ ὁποῖος μὲν ἦν ὁ Βουκεφάλας εἰς Ἀλέξανδρον, διαῤῥεῖ πανταχόσε ὁ λόγος, καὶ οὔ μοι λέγειν αὐτὸν ἥδιόν ἐστι. Καὶ τὸν Ἀντιόχου δὲ ἵππον τὸν τιμωρήσαντα τῷ δεσπότῃ καὶ ἀποκτείναντα τὸν Γαλάτην, ὅςπερ οὖν ἀπέσφαξε τὸν Ἀντίοχον ἐν τῇ μάχῃ, ὄνομα δὲ τῷ Γαλάτῃ Κεντοαράτης ἦν, ἐῶ καὶ τοῦτον. Σωκλῆς δὲ ἄρα, οὐ γάρ τί που πολλοὶ τόνδε μοι δοκοῦσιν ἐγνωκέναι, Ἀθηναῖος μὲν ἦν, καλὸς δὲ καὶ ἐδόκει καὶ ἐπεφύκει· οὗτος οὖν ἐπρίατο ἵππον ὡραῖον μὲν καὶ αὐτόν, ἐρωτικὸν δὲ ἰσχυρῶς, καὶ οἷον σοφώτερον ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους ὁρᾶν ἵππους. Οὐκοῦν ἐρᾷ τοῦ δεσπότου δριμύτατα, καὶ προςιόντος ἐφριμάττετο, καὶ ἐπικροτοῦντος ἐφρυάττετο, καὶ ἀναβαίνοντος ἑαυτὸν παρεῖχεν εὐπειθῆ, καὶ παρεστῶτος κατὰ πρόςωπον ὅδε ὑγρὸν ἑώρα. Καὶ ταῦτα μὲν ἐρωτικὰ ὄντα ἤδη, ὅμως τερπνὰ ἐδόκει, ἐπεὶ δὲ ἦν ὥς τι καὶ δρασείων εἰς τὸ μειράκιον προπετέστερος, καὶ διέῤῥει λόγος ὑπὲρ ἀμφοῖν ἀτοπώτερος, ὁ Σωκλῆς οὐκ ἐνεγκὼν τὸ ἀπόφημον, ὡς ἐραστὴν ἀκόλαστον μισήσας, ἀπημπόλησε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ οὐ φέρων τὴν ἐρημίαν τὴν ἀπὸ τοῦ καλοῦ, ἑαυτὸν τοῦ ζῆν ἀπήλλαξε λιμῷ βιαιοτάτῳ.

XLV. De mutuis avium quarundam inimicitiis.

Νοσοῦσι δὲ ἄρα ἀτταγᾶς μὲν ἀλεκτρυόνι ἔχθιστα, ἀλεκτρυὼν δὲ αὖ πάλιν ἀτταγᾷ· καὶ κορώνῃ κίρκος, καὶ ἐκείνη ἐκείνῳ· καὶ πελαγίῳ ἱέρακι ὁ κόραξ, καὶ κόρακι ἐκεῖνος· τρυγόνι τε κόραξ καὶ κίρκος, καὶ μέντοι καὶ ἡ τρυγὼν ἑκατέρῳ. Πέπυσμαι δὲ καὶ πελαργὸν νυκτερίδα μισεῖν, καὶ ἐκείνην ἀντιμισεῖν ὡς πολέμιον. Πελεκᾶνα δὲ μὴ νοεῖν φίλα ὄρτυγι, καὶ ἀμοιβὴν τοῦ μίσους ἀκούω εἶναι.

XLVI.

Ἀποκτίννυσι δὲ αἰετὸν μὲν τὸ καλούμενον σύμφυτον,

De rebus animalibus quibusdam mortiferis.

τὴν δὲ ἶβιν ὑαίνης χολή, σκορόδου σπέρμα τὸν ψᾶρα, χαραδριὸν ἄσφαλτος, τὸν δὲ ἐχῖνον ὁ καλούμενος ποταμογείτων, ἐχῖνος δὲ αἰθυίας χολὴν οὐχ ὑπομένει. Κίρκος δὲ καὶ λάρος καὶ τρυγὼν καὶ κόσσυφος καὶ τὸ γυπῶν ἔθνος ῥοιᾶς σίδην κοπεῖσαν εἰ διατράγοιεν, ἀπολώλασι. Κέδρου τὸν καλαμοδύτην ἀπόλλυσι φύλλα, ἄνθος δὲ ἄγνου τὸν μελαγκόρυφον, κόρακα δὲ εὐζώμου σπέρμα. Μύρῳ κάνθαρος ἀποθνήσκει, στέατι δορκάδος ὁ ἔποψ. Κορώνη δὲ λυκοβρώτου κρέως λειψάνῳ περιτυχοῦσα ἀποθνήσκει. Κορυδαλὸς νάπυος σπέρματι, γέρανος ἀμπέλου δάκρυον σπάσασα διεφθάρη.

XLVII. *De lepore vestigia sua turbante.*

Λαγὼ δὲ πέρι καὶ ἐνταῦθα ἔπεισιν εἰπεῖν τοιαῦτά μοι. Εἰς τὴν κοίτην τὴν συνήθη οὐ πάρεισιν ὁ λαγὼς πρὶν ἢ ταράξαι τὰ ἴχνη, πῇ μὲν εἰσιών, πῇ δὲ ἐξιών, ἵνα ἀφανίσῃ τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν εἰς αὐτὸν ἐπιβουλήν, σοφίᾳ τινὶ φυσικῇ τὸ θηρίον τοὺς ἀνθρώπους αἱμυλώτατα ἀπατῆσαν.

XLVIII. *De equarum erga pullos amore. Historia de Dario.*

Μήτηρ δὲ ἄρα καὶ ἡ θήλεια ἵππος ἀγαθὴ ἦν, καὶ τοῦ πώλου τοῦ ἐξ αὐτῆς μεμνῆσθαι δεινή· ὅπερ οὖν κατεγνωκὼς Δαρεῖος ὁ κάτω εἶτα μέντοι ἐπήγετο εἰς τὰς μάχας ἐξ ὠδίνων ἵππους, τὰ βρέφη καταλιπούσας οἴκοι. Τρέφονται δὲ καὶ ὀρφανοὶ μητέρων οἱ πῶλοι γάλακτι ξένῳ, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ ἄνθρωποι. Οὐκοῦν ὅτε ἡ τροπὴ τῆς μάχης τῆς κατὰ τὸν Ἰσσὸν τὰ Περσῶν πιέζειν ὑπήρξατο, καὶ ἐνικᾶτο Δαρεῖος, ἵππον ἀνέβη θῆλυν, φυγῆς δεόμενος καὶ σωτηρίας ὠκίστης· ἡ δὲ ἄρα τοῦ καταλειφθέντος μνήμῃ, ὡς εἶχεν ἐπιθυμίας καὶ ποδῶν, τὸν δεσπότην ὑμνεῖται τῆς ἀκμῆς τῶν ἐπικειμένων κινδύνων ἐξαρπάσαι.

XLIX. *Historia de mulo vetulo Atheniensi.*

Ἡμίονος γέρων Ἀθήνῃσιν ὑπό γε τοῦ δεσπότου τοῦ ἰδίου τῶν ἔργων ἀπολυθείς, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, τοῦ μὲν φιλοπόνου καὶ ἐθελουργοῦ καθ' ἡλικίαν ἑαυτὸν οὐκ ἀφῆκεν. Ἡνίκα γοῦν Ἀθηναῖοι κατεσκεύαζον τὸν Παρθενῶνα, οὔτε ἐπισύρων, οὔτε ἀχθοφορῶν, ὅμως τοῖς νέοις ὀρεῦσι προσφορουμένοις τὴν ὁδὸν ἄκλητος καὶ ἑκὼν οἱονεὶ παράσειρος ᾔει δορυφορῶν, ὡς ἂν εἴποις, καὶ παρορμῶν τὸ ἔργον τῇ βαδί-

σει τῇ κοινῇ, δίκην τεχνίτου παλαιοῦ, τοῦ μὲν αὐτουργοῦ ὑπὸ τοῦ γήρως ἀπολυθέντος, ἐμπειρίᾳ δὲ καὶ παλαιᾷ διδασκαλίᾳ ὑποθήγοντός τε ἅμα τοὺς νέους καὶ ἐπαίροντος. Ταῦτα οὖν μαθόντες ὁ δῆμος τῷ κήρυκι ἀνειπεῖν προςέταξαν, εἴτε ἀφίκοιτο ἐς τὰ ἄλφιτα, εἴτε ἐς τὰς κριθὰς παραβάλοι, μὴ ἀνείργειν, ἀλλ' ἐᾶν σιτεῖσθαι εἰς κόρον, καὶ τὸν δῆμον ἐκτίνειν ἐν Πρυτανείῳ τὸ ἀργύριον, τρόπον τινὰ ἀθλητῇ σιτήσεως δοθείσης ἤδη γέροντι.

L. *De formicarum solertia. Historia de Cleanthe.*

Κλεάνθην τὸν Ἄσσιον κατηνάγκασε καὶ ἄκοντα εἶξαι καὶ ἀποστῆναι τοῖς ζῴοις τὸ καὶ ἐκεῖνα λογισμοῦ μὴ διαμαρτάνειν, ἀντιλέγοντα ἰσχυρῶς καὶ κατὰ κράτος, ἱστορία τοιαύτη, φασίν. Ἔτυχεν ὁ Κλεάνθης καθήμενος, καὶ μέντοι καὶ σχολὴν ἄγων μακροτέραν ἄλλως· οὐκοῦν καὶ μύρμηκες παρὰ τοῖς ποσὶν ἦσαν αὐτῷ πολλοί· ὁ δὲ ἄρα ὁρᾷ ἐξ ἀτραποῦ τινος ἑτέρας νεκρὸν μύρμηκα μύρμηκας ἄλλους κομίζοντας εἰς οἶκον ἑτέρων, καὶ ἑαυτοῖς οὐ συντρόφων, καὶ ἐπί γε τῷ χείλει τῆς μυρμηκιᾶς ἑστῶτας αὐτῷ νεκρῷ· καὶ ἀνιόντας κάτωθεν ἑτέρους, καὶ συνόντας τοῖς ξένοις ὡς ἐπί τινι, εἶτα κατιόντας τοὺς αὐτούς, καὶ πλεονάκις τοῦτο· καὶ τελευτῶντας σκώληκα, οἱονεὶ λύτρα, κομίσαι· τοὺς δὲ ἐκεῖνον μὲν λαβεῖν, προέσθαι δὲ ὅνπερ οὖν ἐπήγοντο νεκρόν· καὶ ἐκείνους ὑποδέξασθαι ἀσμένως, ὡς υἱὸν κομιζομένους ἢ ἀδελφόν. Τί οὖν πρὸς ταῦτα Ἡσίοδος λέγει, λέγων ὅτι ἄρα ὁ Ζεὺς τὰς φύσεις ἀπέκρινεν, καὶ οὖν καὶ Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς ἔδωκεν ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶ μετ' αὐτοῖς, ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην. Ἀλλ' οὐκ ἐρεῖ ταῦτα ὁ Πρίαμος, εἴγε καὶ ἐκεῖνος τὸν Ἕκτορα ἐλύσατο πολλῶν κειμηλίων καὶ θαυμαστῶν, παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἄνθρωπος, καὶ τοῦ ἥρωος καὶ τοῦ Διὸς ἐκγόνου, καὶ ἐκεῖνος ὢν ἔκγονος τοῦ Διός.

LI. *De dipsadis natura, et nominibus.*

Κατηγορεῖ τῆς διψάδος τὸ ἔργον αὐτὸ ἡμῖν τὸ ὄνομα, καὶ ἔχεως μέν ἐστιν ὀλιγωτέρα τὸ μέγεθος, ἀποκτεῖναι δὲ ὀξυτέρα. Οἱ γάρ τοι τῷ δήγματι προςπεσόντες ἐξάπτονται

τε εἰς δίψος, καὶ πιεῖν ἀναφλέγονται, καὶ ἀμυστὶ σπῶσι, καὶ τάχιστα ῥήγνυνται. Καί φησι μὲν Σώστρατος λευκὴν εἶναι τὴν διψάδα, ἐπί γε μὴν τῆς οὐρᾶς ἔχειν γραμμὰς μελαίνας δύο. Ἀκούω δὲ ὅτι καὶ πρηστῆρας αὐτὰς καλοῦσί τινες, καύσωνας δὲ ἄλλοι. Γίνονται δὲ ἄρα ἐν Λιβύῃ τε καὶ Ἀραβίᾳ μᾶλλον. Ὄχλον δὲ ἄρα ὀνομάτων ἐπαντλοῦσι τῷδε τῷ θηρίῳ καὶ ἄλλων· κέκληται δὲ καὶ μελάνουρος, ὥς φασι, καὶ ἀμμοβάτης ὑπ᾽ ἄλλων· εἰ δὲ ἀκούσαις καὶ κεντρίδα, τὴν αὐτήν μοι λέγεσθαι νόει.

Fabula de dipsado et asino.

Δεῖ δὲ καὶ μῦθον τῷδε τῷ ζῴῳ ἐπᾷσαί με· ὅνπερ οὖν ἀκούσας οἶδα, οὐ σιωπήσομαι τοῦτον, ὡς ἂν μὴ δοκοίην ἀμαθῶς ἔχειν αὐτοῦ. Τὸν Προμηθέα κλέψαι τὸ πῦρ ἡ φήμη φησί, καὶ τὸν Δία ἀγανακτῆσαι ὁ μῦθος λέγει, καὶ τοῖς καταμηνύσασι τὴν κλοπὴν δοῦναι φάρμακον γήρως ἀμυντήριον· τοῦτο οὖν ἐπί τε ὄνῳ θεῖναι τοὺς λαβόντας πέπυσμαι, καὶ τὸν μὲν προϊέναι τὸ ἄχθος φέροντα, εἶναι δὲ ὥραν θέρειον, καὶ διψῶντα τὸν ὄνον ἐπί τινα κρήνην κατὰ τὴν τοῦ ποτοῦ χρείαν ἐλθεῖν· τὸν οὖν ὄφιν τὸν φυλάττοντα ἀναστέλλειν αὐτὸν καὶ ἀπελαύνειν, καὶ ἐκεῖνον στρεβλούμενον μισθόν οἱ τῆς φιλοτησίας δοῦναι ὅπερ οὖν ἔτυχε φέρων φάρμακον· οὐκοῦν ἀντίδοσις γίνεται, καὶ ὁ μὲν πίνει, ὁ δὲ τὸ γῆρας ἀποδύεται, προσεπιλαβών, ὡς λόγος, τὸ τοῦ ὄνου δίψος. Τί οὖν; ἐγὼ τοῦ μύθου ποιητής; ἀλλ᾽ οὐκ ἂν εἴποιμι· ἐπεὶ καὶ πρὸ ἐμοῦ Σοφοκλῆς ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητής, καὶ Δεινόλοχος ὁ ἀνταγωνιστὴς Ἐπιχάρμου, καὶ Ἴβυκος ὁ Ῥηγῖνος, καὶ Ἀριστίας καὶ Ἀπολλοφάνης, ποιηταὶ κωμῳδίας ᾄδουσιν αὐτόν.

LII.

Historia de elephanto curatoris sui fraudem vindicante.

Σοφὸν ἐλέφαντος ἔργον εἰ παραλίποιμι, φήσει μέ τις ἀγνοήσαντα οὐκ εἰπεῖν· ἔστι δὲ καὶ ἀκοῆς ἄξιον, καὶ διὰ ταῦτα ἀκούσωμεν αὐτοῦ. Ὁ τῆς τούτου κομιδῆς ἐγχειρισθεὶς τὴν φροντίδα τῶν μὲν κριθῶν ὑφῄρει, λίθους δὲ ὑποπάττων ἐκείνῳ μὲν ἄβρωτον τὸ πλεῖστον εἰργάζετο, ἀπέσωζε δὲ τὸν ὄγκον τοῦ μέτρου πρὸς τὸν ἐπισκοποῦντα ἀμφοῖν δεσπότην· καὶ τέως διελάνθανεν. Οὐκοῦν ὁ ἐλέφας ἀθάρην

ἰδὼν ἕψοντα τὸν ἐπίβουλόν οἱ, τῆς ἄμμου τῆς ἐν ποσὶ τῇ προβοσκίδι χύδην ἀναλαβὼν ἐνέβαλεν εἰς τὴν χύτραν, καὶ ἠμύνατο ἀνθ' ὧν ἔπαθε δι' ὧν ἐποίησεν εὐμηχάνως.

LIII. De canibus Aegyptiis inter currendum bibentibus.

Οἱ μὲν ἄλλοι κύνες καὶ ἑλεῖν καὶ ἀνιχνεῦσαι τὰ θηρία σοφοί, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φυγεῖν δεινότατοι. Τὰ γοῦν ἐν τῷ Νείλῳ δεδιότας ἄγει μὲν αὐτοὺς τὸ δίψος πιεῖν, ἡσυχῇ δὲ καὶ εἰς κόρον πιεῖν τὸ δέος οὐ συγχωρεῖ. Καὶ διὰ ταῦτα οὐ πίνουσιν ἐπικύψαντες, ὡς ἂν μήτι τῶν κάτωθεν ἀνερπύσαν εἶτα ἐξαρπάσῃ αὐτούς· οὐκοῦν τὴν μὲν ὄχθην παραθέουσι, λάπτουσι δὲ τῇ γλώττῃ, ἁρπάζοντες, ὡς ἂν εἴποι τις, ἢ καὶ νὴ Δία κλέπτοντες τὸ πόμα.

LIV. De erinacei terrestris solertia.

Ἐχῖνος, οὐχ ὁ θαλάσσιος, ἀλλ' ὁ χερσαῖος, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ὥς ἐστι πανοῦργος ἤδη μοι λέλεκται, ὃ δὲ οὐκ εἶπον αὐτοῦ δολερὸν ἔργον, τοῦτο εἰρήσεται τὰ νῦν. Μέλλων ἁλίσκεσθαι, ἑαυτὸν συνειλήσας ἄληπτον ἐργάζεται, εἶτα μέντοι καὶ πιέζει τὸ πνεῦμα, καὶ ἀκίνητος ἀτρεμεῖ, καὶ τὸν τεθνεῶτα ὑποκρίνεται.

LV. De patellis saxis firmiter inhaerentibus.

Αἱ λεπάδες, οὐκ ἂν αὐτὰς ἀποσπάσαις τῶν πετρῶν, οὐδὲ εἰ λάβοις δακτύλοις τοῦ Μίλωνος, ὅσπερ οὖν ἐγκρατέστατα καὶ εὐλαβέστατα τὴν ῥοιὰν κατεῖχεν, ὡς μὴ αὐτὴν ἀφελέσθαι τῶν ἀντιπάλων τινὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. Ὅστις δὲ ἐπιχειρεῖ λεπάδα ἀποσπάσαι τῆς πέτρας, ᾗ προσέχεται, γελᾷ τε μογῶν καὶ ἔχει θυμηδίαν· ἀδυνατεῖ γοῦν ἐγκρατὴς οὗ σπεύδει γενέσθαι· ξυομένη δὲ σιδήρῳ σχίζεται ἀπὸ τῆς πέτρας ὀψέ.

LVI. De elephantorum in ordinanda acie solertia.

Στρατεύονται δὲ ἄρα οἱ Λίβυες οὐ μόνον ἐπὶ τοὺς γείτονας, ἵνα αὐτῶν πλέον ἔχωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας· καὶ ἴσασί γε ἐκεῖνοι τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὑπόθεσιν οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ τοὺς ὀδόντας. Οἱ τοίνυν πηρωθέντες τὸν ἕτερον ἐπὶ μετώπου ἑστᾶσιν, τῶν λοιπῶν προβαλλομένων αὐτούς, ἵνα οἱ μὲν ὑποδέχωνται τὴν πρώτην ὁρμήν, οἱ δὲ ἀμύ-

---

23 F. γελᾶται μογῶν κοὐκ ἔχει.

νωσιν ἀκεραίῳ τῇ τῶν ὀδόντων ῥώμῃ καὶ ἰσοπαλεῖ· ἴσως δὲ τῶν Ἰνδῶν καὶ καταφιλοσοφοῦντες, καὶ ἐπιδεικνύντες αὐτοῖς, ὅτι ἄρα οὐχ ὑπὲρ μεγάλου τοῦ ἄθλου κινδυνεύσοντες ἥκουσιν. Χρῶνται δὲ ἄρα τῷ μὲν τῶν ὀδόντων ὡς ὅπλῳ, καὶ τεθηγμένον αὐτὸν φυλάττουσι, τῷ δὲ ὡς σμινύῃ· καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ῥίζαν ὀρύττουσι, καὶ δένδρα ἐκμοχλεύσαντες ὑποκλίνουσιν.

LVII. De aranearum geometria.

Οὐ μόνον δὲ ἄρα ἦσαν ὑφαντικαὶ αἱ φάλαγγες καὶ εὔχειρες κατὰ τὴν Ἀθηνᾶν, τὴν Ἐργάνην τε καὶ Πηνῖτιν θεάν, πεφύκεσαν δὲ ἄρα καὶ γεωμετρίαν δειναί· τὸ γοῦν κέντρον φυλάττουσι, καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ κύκλον καὶ τὴν περιφέρειαν ἀκριβοῦσιν ἰσχυρῶς, καὶ Εὐκλείδου δέονται οὐδέν. Κάθηνται γὰρ ἐν τῷ κέντρῳ μέσῳ ἐλλοχῶσαι τὴν ἑαυτῶν ἄγραν. Ἦσαν δέ, ὡς ἰδόντι εἰπεῖν, καὶ ὑφάντριαι γενναῖαι, καὶ ἀκεστικὴν εὐπάλαμοι· καὶ ὅ τι ἂν διαῤῥήξῃς ἐκείνων τῆς εὐπήνου τε καὶ εὐμίτου σοφίας, αἵδε ἀνακοῦνται, καὶ ἀπαθὲς καὶ ὁλόκληρον αὖθις ἀποδείκνυνται.

LVIII. De phoenice ave computandi artis hominibus peritiore.

Ἄνευ δὲ λογιστικῆς οἱ φοίνικες συμβαλεῖν ἐτῶν πεντακοσίων ἴσασιν ἀριθμόν, μαθηταὶ φύσεως τῆς σοφωτάτης ὄντες, καὶ διὰ ταῦτά τοι μήτε δακτύλων δεδεημένοι, ἢ ἄλλου τινὸς εἰς ἐπιστήμην ἀριθμητικῆς. Ὑπὲρ ὅτου δὲ ἴσασι τοῦτο καὶ εἰδέναι ἀνάγκη αὐτούς, δημώδης ἐστὶν ὁ λόγος. Τὸν δὲ τῶν πεντακοσίων ἐτῶν χρόνον πληρούμενον ἴσασιν Αἰγυπτίων ἤ τις ἢ οὐδείς, ὀλίγοι δὲ κομιδῇ καὶ οὗτοι τῶν ἱερέων· καὶ οὗτοι γοῦν πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τούτων οὐ ῥᾳδίως συμβῆναι ἔχουσιν, ἀλλὰ οἱ μὲν ἐρεσχελοῦσι σφᾶς αὐτοὺς ἐρίζοντες, ἢ ὡς οὐ νῦν, ἀλλ' ἐς ὕστερον ὅδε ὁ θεῖος ὄρνις ἀφίξεται, ἢ ὡς ἐχρῆν ἥκειν· ὁ δέ, ἄλλως ἐκείνων ἐριζόντων, ἀποσημαίνεται δαιμονίως τὸν καιρόν, καὶ πάρεστιν. Οἱ δέ, θύειν ἀνάγκη αὐτοὺς καὶ ὁμολογεῖν, ὅτι τὸν μὲν ἥλιον ἐν ταῖς λέσχαις καταδύειν ἄγουσι σχολήν, οὐκ ἴσασι δὲ ὅσα ὄρνιθες. Ἐκεῖνα δέ, ὦ πρὸς τῶν θεῶν, οὐ σοφὰ εἰδέναι; ποῦ μὲν

2 Λιβύων pro Ἰνδῶν. Gesn.

Αἴγυπτός ἐστι, ποῦ δὲ καὶ Ἡλίου πόλις, ἔνθα αὐτῷ πέπρωται ἥκειν, καὶ ὅποι ποτὲ τὸν πατέρα καταθέσθαι χρή, καὶ ἐν θήκαις τίσι; Ταῦτα δὲ εἰ μὴ δοκεῖ θαυμαστά, ἆρά γε τὰ ἀγοραῖα καὶ τὰ ἐνόπλια καὶ τὰς ἄλλας τῶν ἀνθρώπων εἰς ἀλλήλους τε καὶ κατ' ἀλλήλων ἐπιβουλὰς ἐροῦμεν σοφά; Ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, ὦ Σισύφων καὶ Τελχίνων καὶ Κερκώπων ζηλωταὶ ἄνθρωποι· λέγω δὴ πρὸς τοὺς ἀκριβοῦντας ταῦτα, πρός γε μὴν τοὺς ἀτελέστους τοῖς προειρημένοις κακοῖς οὐ λέγω.

LIX.
De canibus dialectica quadam utentibus.

Τὸ δέ γε ἐνθυμητικὸν καὶ διαλεκτικόν, καὶ τὸ τοῦδε μᾶλλον ἢ τοῦδε αἱρετὸν εἰ καὶ τὰ ζῷα οἶδεν, εἰκότως ἂν εἴποιμεν διδάσκαλον τῶν ὅλων τὴν φύσιν ἄμαχον. Ἔμοιγ' οὖν τις γευσάμενος διαλεκτικῆς, καὶ κυνηγεσιῶν ἀμωσγέπως ἐχόμενος, τοιαῦτα ἔλεγεν. Ἦν θηρατικὴ κύων, ἦ δ' ὅς, οὐκοῦν λαγὼ κατ' ἴχνια ᾔει, καὶ ὁ μὲν οὐχ ἑωρᾶτό πω, μεταθέουσα δὲ ἡ κύων ἐντυγχάνει που τάφρῳ, καὶ διαπορεῖ, ἆρά γε ἐπὶ δεξιὰ ἄμεινον ἢ ἐπὶ θάτερα διώκειν· ὡς δ' ἀποχρώντως ἐδόκει σταθμήσασθαι, εἶτα εὐθύωρον ὑπερεπήδησεν. Ὁ φάσκων οὖν διαλεκτικός τε εἶναι καὶ θηρατικὸς ταύτῃ πῃ συνάγειν τὴν ὑπὲρ τῶν λεχθέντων ἐπειρᾶτο ἀπόδειξιν· ἐπιστᾶσα ἡ κύων ἐσκοπεῖτο καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἔλεγεν, ἤτοι τῇδε, ἢ τῇδε, ἢ ἐκείνῃ ὁ λαγὼς ἐτράπετο· οὔτε μὴν τῇδε, οὔτε τῇδε· ἐκείνῃ ἄρα. Καὶ οὔ μοι ἐδόκει σοφίζεσθαι· τῶν γὰρ ἰχνῶν μὴ ὁρωμένων ἐπίταδε τῆς τάφρου, κατελείπετο ὑπερπηδῆσαι τὸν λαγὼν αὐτήν· εἰκότως οὖν ἐπήδησε καὶ αὐτὴ κατ' αὐτόν· ἰχνευτικὴ γὰρ καὶ εὔρινος ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη γε ἡ κύων ἦν.

LX.
De camelorum in coitu verecundia.

Μασσαγέται μέν, ὡς Ἡρόδοτος λέγει, τὸν φαρετρεῶνα πρό γε ἑαυτῶν κρεμάσαντες, εἶτα μέντοι ὁμιλεῖ τῇ θηλείᾳ ὁ ἄῤῥην ἐμφανῶς, εἰ καὶ ὁρῷεν αὐτοὺς οἱ πάντες, πεφροντικότες οὐδὲν ἐκείνων γε. Καμήλων δὲ ὁμιλία οὐκ ἄν ποτε ἐμφανὴς γένοιτο, οὐδὲ ὁρώντων οἱονεὶ μαρτύρων· ἀλλὰ εἴτε αἰδῶ φαμεν, εἴτε φύσεως δῶρον ἀπόῤῥητον, ταῦτα Δημο-

κρίτῳ τε καὶ τοῖς ἄλλοις καταλείπωμεν ἐλέγχειν τε, καὶ τὰς αἰτίας οἴεσθαι λέγειν ἱκανοῖς ὑπὲρ τῶν ἀτεκμάρτων τε καὶ οὐ συμβλητῶν. Ἤδη δὲ καὶ ὁ νομεὺς ἀπαλλάττεταί ποι, ὅταν αἴσθηται τῆς συμφοιτήσεως αὐτοῖς τῆς πρὸς ἀλλήλους τὴν ὁρμήν, ὥσπερ οὖν ἀφιστάμενος παριοῦσιν εἰς θάλαμον νύμφῃ τε καὶ νυμφίῳ.

LXI. De elephantorum erga seniores reverentia.

Λυκοῦργος δὲ νομοθετεῖ νόμον φιλανθρωπότατον, ὡς ἐγῷμαι, νόμων, θάκων τε καὶ ὁδῶν ἀφίστασθαι τοῖς πρεσβυτέροις τοὺς νεωτέρους, αἰδοῖ χρόνου εἰς ὃν εὔχονται πάντες ἀφικέσθαι, ἐάν περ οὖν αὐτοῖς πεπρωμένον τοῦτο δήπου ᾖ. Ποῦ δὲ ὁ γενναῖος ὁ τοῦ Εὐνόμου δύναιτο ἂν τοῖς τῆς φύσεως νόμοις ἁμιλλᾶσθαί τε καὶ ἀντικρίνεσθαι; Ἐπαΐουσι γοῦν τὸ τῶν ἐλεφάντων γένος, ὦ Λυκοῦργοί τε καὶ Σόλωνες καὶ Ζάλευκοι καὶ Χαρῶνδαι, ὧνπερ οὖν ὑμεῖς νομοθετεῖτε οὐδὲ τὴν ἀρχήν, καὶ ὅμως δρῶσι τοιαῦτα· καὶ τροφῆς ἀφίστανται τοῖς πρεσβυτέροις οἱ νέοι, καὶ γήρᾳ παρειμένους θεραπεύουσιν αὐτούς, καὶ κινδύνων ῥύονται, καὶ εἰς ὄρυγμα ἐμπεσόντας οἵδε ἀνάγουσι, φρυγάνων τινὰς ἀγκαλίδας καὶ φακέλλους ἐμβαλόντες, οἷςπερ οὖν ὡς ἀναβαθμοῖς χρώμενοι ἐκεῖνοι εἶτα ἀνίασι γήρᾳ βαρεῖς ὄντες. Ποῦ δὲ ἠλόησε πληγαῖς πατέρα ἐλέφας; Ποῦ δαὶ ἀπεκήρυξεν ὁ πατὴρ ὁ ἐν τούτοις τὸν υἱόν; Ὑμῖν δὲ ἴσως, ὦ ἄνθρωποι, δοκῶ λέγειν μύθους τεχνίτας, εἰ τἀληθῆ λέγειν ἐθέλοιμεν, καὶ ποιηταῖς οὖσι τῶν μύθων καὶ τῶν ἀπιστουμένων.

LXII. Historia de Gelone a cane expergefacto.

Φιλοδέσποτον μὲν οὖν ὥς ἐστιν ὁ κύων, τεκμηριοῖ καὶ τὰ ἤδη λεχθέντα, χρὴ δὲ ἄρα τάττειν αὐτοῖς καὶ ἐκεῖνό γε δήπου. Γέλων ὁ Συρακούσιος καθεύδων βαθύτατα ἐδόκει διόβλητος γεγονέναι. Καὶ τὸ μὲν φάσμα ὄνειρος ἦν, ἐβόα δὲ καί τοι καθεύδων αὐτός, καὶ μάλα γε ὀξείᾳ καὶ διατόρῳ τῇ φωνῇ. Κύων οὖν ὑπ' αὐτῷ τραφεὶς ἀκούσας φίλου καὶ συντρόφου φθέγματος, ὥς τι τοῦ Γέλωνος ἐξ ἐπιβουλῆς πα-

---

23 τεχνίταις. Schn.
23 καὶ om. b.
26 F. ἐπ' αὐτοῖς. aut παρατάττειν αὐτοῖς.

θεῖν κινδυνεύοντος, ὡς εἶχεν ὁρμῆς ἀναθορὼν ἐπὶ τὴν στρωμνὴν καὶ περιβὰς τὸν τροφέα, ὑλακτεῖ σφοδρότατα, οἷα δὴ ἀμυνόμενος τὸν ἐπιόντα. Ἐξήγρετο τοίνυν ὁ Γέλων, καὶ ὑπὸ τοῦ δέους καὶ ὑπὸ τῆς ὑλακῆς ἐκβαλὼν τὸν ὕπνον καίτοι βαθύτατον ὄντα.

Δράκων νήπιος νηπίῳ παιδί, τὸ γένος Ἀρκάδι, κἀκεῖνος ἐπιχώριος, γίνεται σύντροφος· οὐκοῦν συνανιόντες τὴν ἡλικίαν, καὶ ὁ παῖς ἦν μειράκιον, καὶ ὁ σύντροφος ὑπέρμεγας ἤδη ἦν, καὶ ἀλλήλους μὲν ἐφίλουν. Οἱ δὲ τῷ μειρακίῳ προσήκοντες ὠῤῥώδουν τοῦ θηρίου τὸ μέγεθος (τὸ γάρ τοι ζῷον τοῦτο, ὤκιστα μεγέθει μὲν μέγιστον ἴδοις ἂν αὐτό, ὄψει δὲ φοβερώτατον)· καθεύδοντα οὖν σὺν τῷ παιδὶ ἐπί γε τῆς κλίνης [τῆς] αὐτῆς ἀράμενοι ὡς ὅτι πορρωτάτω κομίζουσι, καὶ ὁ μὲν ὑπανέστη ὁ παῖς, ὁ δὲ ἔμεινεν ὁ δράκων. Ὡς δὲ ὕλης ἐλάβετο, καὶ τῶν ἐκεῖ φαρμάκων τῶν συμφυῶν, διέτριβεν ἐνταῦθα ταῖς τῶν δρακόντων τροφαῖς ἡδόμενος, καὶ τὴν ἐρημίαν πρὸ τῶν ἀστυκῶν διατριβῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς δωματίοις προαιρούμενος ἐκεῖνος. Διέρπων δὲ ὁ χρόνος τὸν μὲν ἀπέφηνε νεανίαν, τὸν δὲ εἰργάσατο δράκοντα ἤδη τέλειον· καί ποτε δι' ἐρημίας ἰὼν ὁ Ἀρκάς, ὁ τοῦ ζῴου τοῦ προειρημένου ἐραστὴς καὶ ἐρώμενος, λῃσταῖς περιτυγχάνει, καὶ παιόμενος ξίφει, οἷα εἰκός, ἐβόα, τὰ μὲν ἀλγῶν, τὰ δὲ καὶ συμμάχους παρακαλῶν — δράκων δὲ ἄρα ἦν ζῴων καὶ ἰδεῖν ὀξυωπέστατος, καὶ ὤκιστος ἀκοῇ — οὐκοῦν ἐκεῖνος, ἅτε αὐτῷ συντραφείς, τοῦ φθέγματος ἀκούει, καὶ συρίσας ὀξύ, καὶ οἷον ὠργισμένος, ἐξέπληξέ τε ἐκείνους, τρόμος τε [ἐκείνους] καταλαμβάνει, καὶ πᾶν ὅσον ἦν κακοῦργον διασπείρονται ἄλλος ἄλλῃ, καὶ μέντοι καὶ καταλειφθέντας τινὰς οἰκτίστῳ διαφθείρει τῷ θανάτῳ· τοῦ γε μὴν παλαιοῦ τὰ τραύματα καθήρας φίλου, καὶ πᾶν ὅσον ἔνθηρον ἦν, καὶ τοῦτο παραπέμψας, ᾤχετο ἀπιὼν ἔνθα αὐτὸν ἐξέ-

LXIII. Historia de adolescente a dracone defenso et servato.

---

25 ἅτε ὡς. b. F. ὁ τέως. 31 F. ἦν, κατὰ τοῦτο.
28 F. καταληφθέντας cum Gillio.

θεσαν, οὔτε μηνίσας ὑπὲρ τῆς ῥίψεως, οὔτε ὡς οἱ κακοὶ τῶν ἀνθρώπων περιϊδὼν ἐν κινδύνῳ ὄντα τὸν τέως φίλτατον.

LXIV. Vulpis dolus erinaceo adhibitus.

Ἡ ἀλώπηξ πονηρὸν ζῷόν ἐστιν, ἔνθεν τοι καὶ κερδαλέην οἱ ποιηταὶ καλεῖν φιλοῦσιν αὐτήν· πονηρὸν δὲ καὶ ὁ χερσαῖος ἐχῖνός ἐστιν. Καὶ ὁ μὲν ἑαυτὸν συνειλήσας κεῖται, θεασάμενος ἥκουσαν τὴν ἀλώπεκα, ἡ δὲ χανεῖν τε καὶ ἐνδακεῖν οὐ δυναμένη, κᾆτα οὔρησεν αὐτοῦ ἐς τὸ στόμα· ὁ δὲ ἀποπνίγεται, καὶ τοῦ πνεύματος ἔνδον ἐκ τῆς συνειλήσεως κατεσχημένου, καὶ ἐπιῤῥέοντός οἱ τοῦ προειρημένου. Καὶ μέντοι καὶ τὸν τρόπον τοῦτον κακὸν κακίᾳ περιελθοῦσα τὸν ἐχῖνον ἡ ἀλώπηξ, ᾕρηκεν αὐτόν. Ἀνωτέρω δὲ θήρα λέλεκται ἄλλη.

LXV. Luporum cum piscatoribus ad lacum Maeotin commercium.

Περὶ τὸ Κανώπιον οὕτω καλούμενον — χῶρος δὲ ἄρα τῆς Μαιώτιδός ἐστι — τοῖς ἀσπαλιευταῖς τε καὶ θαλαττουργοῖς ἀνδράσιν οἱ λύκοι δεινῶς παραμένουσιν, καὶ εἰ θεάσαιο, οὐκ ἂν εἴποις αὐτοὺς κυνῶν οἰκουρούντων διαφέρειν. Ἐὰν μὲν οὖν ἀπολάχωσι τῆς ἄγρας τῆς θαλαττίου μοίρας οἵδε οἱ λύκοι, εἰρηναῖά αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἁλιέας καὶ ἔνσπονδά ἐστιν, εἰ δὲ μή, διαξαίνουσιν αὐτῶν τὰ δίκτυα καὶ ἀφανίζουσιν, καὶ ἔδοσαν ὑπὲρ τῆς σφετέρας ἀμοιρίας ζημίαν οἱ λύκοι αὐτοῖς.

7 κατούρησεν. b.

LIBER SEPTIMUS.

I. De bobus Susianis numerandi peritis.

Πέπυσμαι δὲ ἄρα καὶ ἀριθμητικῆς τὰς βοῦς οὐκ ἀμοίρους εἶναι τὰς Σουσίδας. Καὶ ὡς οὐκ ἔστιν ἄλλως κόμπος τὸ εἰρημένον, μάρτυς ὁ λόγος ὁ λέγων ἐν Σούσοις τῷ βασιλεῖ βοῦς ἐς τοὺς παραδείσους πολλάς, ἐς τὰ ἧττον ἐπίῤῥυτα, ἀντλεῖν ἑκάστην κάδους ἑκατόν. Οὐκοῦν ἢ τὸν ἐπινησθέντα αὐταῖς ἢ τὸν συντραφέντα ἐκ πολλοῦ μόχθον προθυμότατα ἐκτελοῦσιν, καὶ οὐκ ἂν βλακεύουσάν τινα θεάσαιο· εἰ δὲ πέρα τῆς προειρημένης ἑκατοντάδος ἕνα γοῦν προςλιπαρήσαις κάδον ἀνιμήσασθαι, οὐ πείσεις, οὐδὲ ἀναγκάσεις, οὔτε παίων οὔτε κολακεύων, λέγει Κτησίας.

II. De elephantis senibus circa Atlantem montem.

Ὑπὸ τοῖς ποσὶ τοῦ Ἄτλαντος — ὄρος δὲ ἄρα τοῦτο ὑμνεῖται καὶ ὑπὸ τῶν συγγραφέων, καὶ μέντοι καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν — νομαί τέ εἰσι θαυμασταὶ καὶ ὗλαι βαθύταται, καὶ τό γε δάσος αὐτῶν ἔοικεν ἄλσεσι πάνυ σκιαροῖς καὶ συνηρεφέσιν. Ἐνταῦθα δήπου τοὺς ἤδη παλαιοὺς τῶν ἐλεφάντων φασὶν ἀφικνεῖσθαι, γήρᾳ βαρεῖς ὄντας· ἄγει δὲ αὐτοὺς ἄρα ἡ φύσις ὥςπερ οὖν εἰς ἀποικίαν, ἀναπαύουσα ἤδη καὶ οἷον ὅρμον τινὰ καὶ λιμένα ποθητὸν ἀποφήνασα αὐτοῖς, ὅπου τοῦ βίου τοῦ σφετέρου τὸ λοιπὸν καταζῶσιν. Ἀνεῖται δὲ αὐτοῖς καὶ πηγὴ ποτίμου τε ὕδατος καὶ καθαροῦ μάλα ἀφθόνως, νομίζονταί τε ἱεροί, καὶ ἀφίενται ἄσυλοι, καὶ παρά γε τῶν βαρβάρων τῶν τῇδε εἰλήφασιν εἰς ἀθηρίαν σπονδάς, καὶ ᾄδονταί τε, ὡς ὑλαίοις τισὶ θεοῖς καὶ ναπαίοις τοῦ χώρου δεσπόταις πάνυ μέλονται. Διαῤῥεῖ δὲ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἐκεῖνος ὁ λόγος· Ὡς ἄρα τις τῶν βασιλέων τῶν ἐπιχωρίων ἐπόθησε διά τε κάλλος τῶν ὀδόντων ἢ κεράτων καὶ τὸ μέγεθος ἀποκτεῖναί τινας αὐτῶν, ἵνα οἱ γένηται κτῆμα

Historia de infelici contra elephantos expeditione.

ἐξαίρετον — εἶναι γὰρ διά τε πολυετίαν καὶ πλῆθος χρόνου μέγιστον μέγιστα ἐκείνων τῶν ζῴων ταῦτα τὰ ὅπλα — ὡς δὲ εἰςῆλθεν ἥδε ἡ ἐπιθυμία αὐτόν, τριακοσίους λογάδας ἐξέπεμψε κατακεντιοῦντας τήνδε τὴν ἱερὰν ἀγέλην· καὶ οἱ μὲν ᾗ ποδῶν εἶχον διανύσαντες τὴν ὁδὸν ὡπλισμένοι, καὶ δὴ τῷ χωρίῳ προςεπέλαζον· λοιμὸς δὲ αὐτοὺς ἄφνω συλλαβὼν κατέστρωσε, καὶ πλὴν ἑνὸς οἱ πάντες ἀπολώλασιν, ὅςπερ οὖν ἐπανελθὼν τὸ πάθος διηγήσατο τῷ πέμψαντι καὶ μάλα γε οἴκτιστον. Οὕτω μὲν δὴ καὶ θεοφιλεῖς ἐφωράθησαν ὄντες [οἱ] ἐλέφαντες.

III. De monope Paeonico.

Ζῷον ἔστι Παιονικόν, καὶ κέκληται μόνωψ, καὶ ἔοικε ταύρῳ λασίῳ τὸ μέγεθος. Οὗτος οὖν, ὃν μόνωπα καλοῦσιν οἱ Παίονες, ὅταν διώκηται, ταραττόμενος ἀφίησι πυρῶδες καὶ δριμὺ ἀποπάτημα, ὡς ἀκούω, ὅπερ οὖν εἰ προςπέσοι τῳ τῶν θηρατῶν ἀπέκτεινεν αὐτόν.

IV. De taurorum docilitate.

Ἴδιον δὲ ἦν ἄρα ταύρου καὶ τὸ εὐπειθές, ἡμερωθέντος τε καὶ ἐς τὸ πρᾶον ἐκ τοῦ θηριώδους μεταβαλλομένου. Μένουσι γοῦν καὶ ἐπὶ τῶν φερέτρων ἀκίνητοι, εἴτε ὑπτίους αὐτοὺς ἐθέλοις ἀτρεμεῖν, εἴτε ἐπὶ στόμα, ὀκλάσαντας τοὺς προσθίους, καὶ ἐπὶ τοῦ τένοντος φέροντας ἢ παῖδα ἢ κόρην. Ὄψει δὲ ἄρα ταῦρον καὶ ἐπὶ τοῖς νώτοις γυναῖκα ἄγοντα, τὴν Εὐρώπην δή, καὶ μετέωρον ἑστῶτα ἐπὶ τῶν κάτωθεν σκελῶν, καὶ τὸ πᾶν σῶμα ἐφ' ὅτου δὴ κούφως ἐρείσαντα. Εἶδον δὲ ἐπὶ ταύροις καὶ ὀρχουμένους, καὶ ἀκινήτους ἐκείνους καὶ ἀτρέπτους ἑστῶτας.

V. De fera Libyca, cui nomen catobleps.

Ἡ γῆ ἡ Λίβυσσα πολλῶν καὶ ποικίλων θηρίων γόνιμός ἐστι, καὶ μέντοι καὶ τὸ κατώβλεπον οὕτω καλούμενον καὶ αὐτὸ ἡ αὐτὴ ἔοικε τίκτειν. Καὶ ταύρῳ μέν ἐστι παραπλήσιον ὅσα ἰδεῖν, τὴν δὲ ὄψιν δοκεῖ βλοσυρώτερον. Ὑψηλαὶ μὲν γὰρ αἱ ὀφρύες αὐτῷ καὶ δασεῖαι, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ὑπόκεινται, οὐ μάλα τι κατὰ τοὺς τῶν βοῶν μεγάλοι, βραχύτεροι δὲ καὶ ὕφαιμοι· καὶ ὁρῶσιν οὐκ εὐθύωρον, ἀλλὰ ἐς τὴν γῆν.

22 τὴν Εὐρώπην Διϊ. Gesn. 29 βλοσυρώτερος. M. m. r. a. c.

ἔνθεν τοι καὶ κέκληται κατώβλεπον. Λόφος δὲ ἄρα ἄνωθεν ἐκ τῆς κορυφῆς ἀρξάμενος αὐτῷ καὶ ἱππείᾳ τριχὶ παραπλήσιος διὰ τοῦ μετώπου κάτεισιν, καὶ τὸ πρόσωπόν οἱ καταλαμβάνει, καὶ ἐργάζεται φοβερώτερον τῷ ἐντυχόντι. Σιτεῖται δὲ ἄρα ῥίζας θανατηφόρους· ἐπειδὰν δὲ ὑποβλέψῃ ταυρηδόν, φρίττει μὲν παραχρῆμα καὶ ἐγείρει τὴν λοφιάν· ὑπανισταμένης δὲ ἄρα ταύτης καὶ ὀρθουμένης, καὶ γυμνουμένων τῶν περὶ στόμα χειλέων, ἐκπέμπει διὰ τῆς φάρυγγος * ὀξειοβαρὲς καὶ βρωμῶδες, ὡς καταλαμβάνεσθαι μὲν τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρα, τῶν δὲ ζῴων τὰ πλησιάζοντα ἀναπνέοντα τοῦτον κακοῦσθαι σφόδρα, καὶ ἀφωνίαις τε καὶ σπασμοῖς θανατώδεσι περιπίπτειν· καὶ ἄνθρωπος εἰ παραπέσοι. Συνίησί τε τῆς αὑτοῦ δυνάμεως ὅδε ὁ θήρ· οἶδε δὲ αὐτὸν καὶ τὰ ζῷα, καὶ ὡς ὅτι πoῤῥωτάτω ἀποδιδράσκει.

VI. De elephantis venatores fugientibus.

Ἐλεφάντων θήρας ἐπιστήμονες ᾄδουσιν ἡμῖν, ὅταν διώκωνται οἵδε οἱ θῆρες, ἄττειν αὐτοὺς καὶ φέρεσθαι ῥώμῃ ἀμηχάνῳ καὶ ὁρμῇ ἀκατασχέτῳ, καὶ ἀναστέλλεσθαι ὑπὸ μηδενός, καὶ μέντοι καὶ διὰ τῶν μεγίστων ἵεσθαι δένδρων, οἷον διὰ ληΐων, ὥσπερ οὖν στάχυς τινὰς κατακλῶντας τὰ δένδρα· καὶ πῇ μὲν τὰ δένδρα αὐτῶν ὑπερέστηκεν καὶ τὰς κόμας ὑπερέχει, πῇ δὲ αὐτοὶ τῶν δένδρων εἰσὶν ὑψηλότεροι· θέουσι μὲν οὖν ἀνὰ κράτος, καὶ ὑποτέμνονται ταῖς ὁδοῖς τοὺς διώκοντας, καὶ εἰκότως· εἰσὶ γὰρ τῶν χωρίων ἠθάδες. Καὶ ὅταν πολὺ ἀποσπασθῶσι, καὶ πόῤῥω τῆς ἵππου τῆς μετελθούσης αὐτοὺς γένωνται, καὶ ἀναθαῤῥήσωσιν ὡς ἐν σκέπῃ τοῦ κινδύνου καὶ ἐλευθερίᾳ γενόμενοι, ἑστᾶσί τε καὶ ἀναπαύονται, τὴν ἐκ τοῦ δέους φροντίδα καὶ μάλα ἀσμένως ἐκβάλλοντες. Ἐνταῦθά τοι τοῦ χρόνου καὶ μνήμη τροφῆς αὐτοὺς εἰσέρχεται· σιτοῦνται δέ, ἀκούω, τήν τε σχοῖνον ἀμφιλαφῆ τοῖς δένδροις περιπεφυκυῖαν, καὶ κιττὸν ἄγριον τοῖς φυτοῖς ἐφέρποντα καὶ ὑπέρδασυν, καὶ φοινίκων μέντοι τὰς ἁπαλάς τε καὶ νεαρὰς κόμας, καὶ ἄλλων φυτῶν τοὺς ὅρπηκας καὶ τοὺς πτόρθους

---

8 ἆσθμα ἰοβαρές. Pauw. 16 F. ῥύμη.

τοὺς ὑγροτέρους. Εἰ δὲ οἱ διώκοντες πάλιν προςπελάζοιεν, οἱ δὲ εἰς φυγὴν ἐκτρέπονται αὖθις, καὶ πολὺ ἀποστάντες ἀναπαύονται. Οἵ γε μὴν διώκοντες αὐλίζονται, ἑσπέρας καταλαβούσης, καὶ ἐμπρήσαντες τὴν ὕλην εἶτα μέντοι τρόπον τινὰ τὴν ὁδὸν τὴν ὀπίσω διατειχίσαντες αὐτοῖς ἔστησαν. Δεδοίκασι δὲ πῦρ οὐ μεῖον τῶν λεόντων οἱ ἐλέφαντες.

VII.

Coeli et tempestatum significationes ab avibus datae.

Ἀριστοτέλους ἀκούω λέγοντος, ὅτι ἄρα γέρανοι ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν πετόμεναι χειμῶνος ἀπειλὴν ἰσχυρὰν ὑποσημαίνουσι τῷ συνιέντι· πετόμεναι δὲ ἄρα ἡσυχῇ αἱ αὐταὶ ὑπισχνοῦνται εὐημερίας τινὰς καὶ εἰρήνην ἀέρος, καὶ σιωπῶσαι δέ, ὅτι ἐστὶν ὑπεύδια τοὺς οὐκ ἀπείρως ἔχοντας τῇ σιωπῇ ὑπομιμνήσκουσιν αἱ αὐταί· ἐὰν δὲ καταπέτωνται καὶ βοῶσιν, καὶ ταράττωσί τε καὶ ταράττωνται, ἀπειλοῦσι καὶ ἐνταῦθα χειμῶνα ἰσχυρόν. Ἐρωδιὸς δὲ κνεφαῖος βοῶν τὰ αὐτὰ ἔοικεν ὑποδηλοῦν, ὡς [ὁ] αὐτὸς Ἀριστοτέλης φυλάξας λέγει· πετόμενος δὲ ἐρωδιὸς τῆς θαλάσσης εὐθὺ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ ῥαγήσεσθαι αἰνίττεται. Εἰ δὲ εἴη χειμερία, ᾄσασα γλαῦξ εὐδίαν μαντεύεται καὶ ἡμέραν φαιδράν· ἐὰν δὲ εὐδία μὲν ᾖ, ἡ δὲ ὑποφθέγγηται, χειμῶνα δεῖ προςδέχεσθαι. Κόραξ δὲ ταχέως καὶ ἐπιτρόχως φθεγγόμενος, καὶ κρούων τὰς πτέρυγας καὶ κροτῶν αὐτάς, ὅτι χειμὼν ἔσται κατέγνω πρῶτος. Κόραξ δὲ αὖ καὶ κορώνη καὶ κολοιὸς δείλης ὀψίας εἰ φθέγγοιντο, χειμῶνος ἔσεσθαί τινα ἐπιδημίαν διδάσκουσι. Κολοιοὶ δὲ ἱερακίζοντες, ὡς ἐκεῖνος λέγει, καὶ πετόμενοι πῇ μὲν ἀνωτέρω, πῇ δὲ κατωτέρω, κρυμὸν καὶ ὑετὸν δηλοῦσιν. Κορώνη δὲ ἐπὶ δείπνῳ ὑποφθεγγομένη ἡσυχῇ, ἐς τὴν ὑστέραν εὐδίαν παρακαλεῖ. Φανέντες δὲ ὄρνιθες πολλοὶ μὲν τὸν ἀριθμόν, λευκοὶ δὲ τὴν χρόαν, χειμὼν ὅτι ἔσται πολὺς ἐκδιδάσκουσιν. Νῆτται δὲ καὶ αἴθυιαι πτερυγίζουσαι πνεῦμα δηλοῦσιν ἰσχυρόν. Ὄρνιθες δὲ ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν σὺν ὁρμῇ πετόμενοι μαρτύρονται χειμῶνα. Ἐρίθακος δὲ ἐς τὰ αὔλια καὶ τὰ οἰκούμενα περιϊών, δῆλός

---

2 F. καὶ πάλιν ἀποστάντες.
20 τραχέως. b.
27 ὑστεραίαν. b.
32 παριών. Abresch.

ἐστι χειμῶνος ἐπιδημίαν ἀποδιδράσκων. Ἀλεκτρυόνες γε μὴν καὶ ὄρνιθες οἱ ἠθάδες πτερυσσόμενοι καὶ φρυαττόμενοι καὶ ὑποτρύζοντες, χειμῶνα δηλοῦσιν. Ἀπειλοῦσι δὲ καὶ πνεῦμα λουόμεναί τε ὄρνιθες, καὶ ἀνέμων τινὰς ἐμβολὰς ὑποφαίνουσι. Χειμῶνος δὲ ὄντος, εἰς ἀλλήλους ὄρνιθες πετόμενοι καὶ δι' ἀλλήλων θέοντες σημαίνουσιν εὐδίαν. Ὄρνιθες δὲ ἀθροιζόμενοι περί τε λίμνας καὶ ποταμῶν ὄχθας χειμῶνα ἐσόμενον οὐκ ἀγνοοῦσι. Πάλιν τε ὄρνιθες οἱ μὲν θαλάττιοι καὶ οἱ λιμναῖοι ἐς τὴν γῆν ἰόντες, ὡς ἔσοιτο χειμὼν πολὺς οὐκ ἀγνοοῦσιν, οἱ δὲ χερσαῖοι σπεύδοντες ἐς τὰ νοτερὰ εὐδίας ἄγγελοί εἰσιν, ἐὰν μέντοι σιωπῶσιν.

VIII. De oryge Sirii ortum deque aliis quadrupedibus coelum serenum turbidumve praesagientibus.

Αἰγυπτίων ἀκούω λεγόντων τὸν ὄρυγα συνιέναι τὴν τοῦ Σειρίου ἐπιτολὴν πρῶτον, καὶ τὴν ἐπιτολὴν μαρτύρεσθαι τῷ πταρμῷ αὐτόν. Νεανιεύονται δὲ καὶ οἱ Λίβυες ἀνὰ κράτος φάσκοντες, καὶ τὰς αἶγας παρ' αὐτοῖς προειδέναι τὸ αὐτὸ δήπου τοῦτο· αὗται μὲν καὶ μέλλοντα ὑετὸν προδηλοῦσιν. Ἐπειδὰν γὰρ προέλθωσι τῶν σηκῶν, δρόμῳ καὶ μάλα γε ὤκιστα ὁρμῶσιν ἐπὶ τὸν χιλόν· εἶτα ἐμπλησθεῖσαι αὐτὰς ἐπιστρέφουσιν ἐς τὰ οἰκεῖα, καὶ ὁρῶσαι ἐκεῖσε οὕτω νέμονται, τὸν ποιμένα ἀναμένουσαι ἵνα τὴν ταχίστην συνελάσῃ αὐτάς. Καὶ Ἵππαρχος μὲν ἐπὶ Νέρωνος τοῦ τυράννου καθήμενος ἐν θεάτρῳ καὶ φορῶν διφθέραν, ὅτι τὸν μέλλοντα χειμῶνα ἐκ τῆς παρούσης αἰθρίας προηπίστατο ἐξέπληξε· καὶ ἐθαύμαζε Νέρων αὐτόν, καὶ Νικαεῦσι τοῖς Βιθυνοῖς συνήδετο, ὅτι Ἱππάρχου πολίτου ἔτυχον· ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ θεώμενον Ἀναξαγόραν ἐν διφθέρᾳ καὶ αὐτὸν τὰ Ὀλύμπια, ἐπιῤῥαγέντος ὑετοῦ, τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν ᾖδεν, καὶ θειότερα νοεῖν ἢ κατὰ τὴν θνητὴν φύσιν ἐκόμπαζεν· ὅτι δὲ βοῦς, ἐὰν μέλλῃ ὕειν ὁ Ζεύς, ἐπὶ τὸ ἰσχίον τὸ δεξιὸν κατακλίνεται, ἐὰν δὲ εὐδία, πάλιν ἐπὶ τὸ λαιόν, θαυμάζει ἤ τις ἢ οὐδείς. Καὶ ἐκεῖνα δὲ προσακήκοα ἐκπλῆξαι ἱκανά· βοῦς ἐὰν βοᾷ καὶ ὀσφραίνηται τῆς γῆς, ὕειν ἀνάγκη· ἄδην δὲ βόες καὶ πέρα τοῦ

---

19 F. οὔπω νέμονται.

ἔθους ἐσθίοντες δηλοῦσι χειμῶνα. Πρόβατα δὲ ὀρύττοντα ταῖς ὁπλαῖς τὴν γῆν ἔοικε σημαίνειν χειμῶνα. ἀναβαινόμενα δὲ τὰ αὐτὰ πώεα χειμῶνα ὁμολογεῖ. Κοιμώμεναι δὲ ἀθρόαι αἱ αἶγες τὰ αὐτὰ ὁμολογοῦσιν. Ὕες δὲ ἐν τοῖς ἀρόμασι φαινόμεναι ὑετοῦ φυγὴν διδάσκουσιν. Ἄρνες δὲ ἄρα καὶ ἔριφοι ἀλλήλοις ἐμπηδῶντές τε καὶ ὑποσκιρτῶντες φαιδρὰν ἡμέραν ὁμολογοῦσιν. Γαλαῖ δὲ ὑποτρίζουσαι, καὶ μύες ἐκείναις δρῶντες τὰ αὐτά, χειμῶνα ἄγεσθαι συμβάλλονται ἰσχυρόν. Λύκοι δὲ φεύγοντες ἐρημίας, καὶ εὐθὺ τῶν οἰκουμένων ἰόντες, χειμῶνος ἐμβολὴν μέλλοντος ὅτι πεφρίκασιν, μαρτυροῦσι δι' ὧν δρῶσι. Λέοντος δὲ ἐν τοῖς καρπίμοις χωρίοις ἐπιδημία αὐχμὸν δηλοῖ. Σκιρτῶντα μὴν τὰ ὑποζύγια καὶ βοῶντα τοῦ ἔθους μᾶλλον, νοτερὸν χειμῶνα ἐσόμενον οἶδεν· εἰ δὲ καὶ ταῖς ὁπλαῖς κόνιν προσαναβάλλοιτο αὐτά, τὰ αὐτὰ δηλοῖ που. Λαγῴ δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις ὁρώμενοι πολλοὶ δηλοῦσιν εὐδίαν. Πάντων δὲ τούτων ἀπολείπονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἴσασιν αὐτὰ ὅταν γένωνται.

IX. Accipitres in Aegypto a sacerdotibus nutriti.

Ἱεράκων πέρι καὶ ταῦτα προσακήκοα. Οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ θεραπευταὶ λέγουσι καλεῖσθαί τινας οὕτως ἱερακοβοσκούς, οἵπερ οὖν εἰσι τῶν τοῦ θεοῦ ἱεράκων τροφεῖς τε καὶ μελεδωνοὶ μέντοι οἱ αὐτοί. Πᾶν μὲν οὖν τὸ τῶν ὀρνίθων φῦλον ἀνεῖται τῷ θεῷ τῷδε, ἤδη δέ τινες ἐκεῖθι καὶ ἱεροὶ τρέφονται τροφῇ πεφροντισμένῃ, καὶ δοκοῦσι τῶν ἀναθημάτων διαφέρειν οὐδέν. Οἱ τοίνυν τὴν τούτων ἐγκεχειρισμένοι κομιδὴν πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας λέγουσιν ἐν ταῖς νεοττείαις ἑκάστους (ἐν ἄλσει γὰρ ἱερῷ τρέφονται) τίκτειν· ὁμολογεῖσθαι δὲ τὴν ἄλλων μέν, ἐκ τούτων δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον. Τοῖς δὲ ἀρτιγενέσι προβάλλουσιν ὀρνίθων τεθηραμένων ἐξῃρημένους τοὺς ἐγκεφάλους, τροφὴν ἁπαλὴν νεοττοῖς ὑγροῖς· τοῖς γε μὴν τελείοις οὖσι παρατιθέασι σάρκας τε καὶ κρέα καὶ ἶνας, ὅσα ἰσχυρὰν τροφὴν ὄρνισιν ἁρπακτικοῖς ἐρ-

14 αὐτὰ ταῦτα. marg. M.
22 F. τούτων ὀρνίθων.
26 F. verba uncinis inclusa ponenda post διαφέρειν οὐδέν.
27 F. ἐπιμελεῖσθαι δὲ τῶν ἄ. μέν, τούτων δέ —

γάζεται· τοῖς δὲ ἐν μεθορίῳ τῶν ἀρτιγενῶν καὶ τῶν ἤδη τελείων καρδίαι κεῖνται, καὶ τούτων λείψανα ὁρᾶται. Καὶ ἥ γε διαφορότης ἡ προειρημένη τῆς τροφῆς ὁμολογεῖ, ὅτι τὸ ἁρμόττον ἡλικίᾳ ἑκάστῃ καὶ πρόσφορον ἴσασιν οἱ ἱέρακες. καὶ μάλα γε ἀκριβοῦσι τοῦτο, καὶ τῆς παρ' ἡλικίαν τροφῆς οὐκ ἂν ἅψαιντο. Καθ' ὥραν δὲ ἄρα καὶ ὀρτύγων αὐτοῖς ἐπιδημίαι γίνονται, καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων ἐπιφοιτῶσιν ἀγέλαι, καὶ ἔχουσιν οἵ γε ἱεροὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐντεῦθεν θοίνην.

X. Canum erga dominos amor duobus exemplis demonstratus.

Κυνῶν ἐς τοὺς τρέφοντας αὐτοὺς ἄμαχον εὔνοιαν ὁμολογεῖ καὶ ἐκεῖνο δήπου. Ἔν τινι τῶν ἐμφύλων πολέμων ἐν τῇ Ῥώμῃ Κάλβου τοῦ Ῥωμαίου σφαγέντος, οὐδεὶς μέντοι τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀνδρὸς ἠδυνήθη τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν, καίτοι μυρίων ἀγώνισμα τιθεμένων σφίσι καὶ καλλώπισμα τοῦτο, πρὶν ἢ τὸν παρεστῶτά οἱ κύνα ἀποκτεῖναι, ὑπ' αὐτοῦ τραφέντα, καὶ μέντοι καὶ τὴν εὔνοιάν οἱ πιστότατα ἀποσώζοντα, καὶ ὑπερμαχοῦντα τοῦ κειμένου, ὥσπερ οὖν συστρατιώτην τε καὶ σύσκηνον ἀγαθὸν καὶ ἐς τὰ ἔσχατα φίλον. Οἷον δ' αὖ καὶ τόδε ἔρρεξεν οὐκ ἀνὴρ μὰ Δία, ἀλλ' ἀγαθὸς κύων καὶ τὴν γνώμην καρτερός, μαθεῖν ἄξιον. Ὁ Ἠπειρώτης Πύρρος ὡδοιπόρει, εἶτα μέντοι περιτυγχάνει νεκρῷ πεφονευμένῳ, καὶ κυνὶ παρεστῶτι καὶ φρουροῦντι τὸν δεσπότην, ἵνα μὴ πρὸς τῷ φόνῳ καὶ μέντοι καὶ τῷ νεκρῷ λυμήνηταί τις. Ἔτυχε δὲ ἄρα τρίτην ἔχων ὁ κύων ἀπόσιτος τὴν ἡμέραν ἐπὶ τῇ φιλοπόνῳ καὶ καρτερικωτάτῃ φρουρᾷ. Ὅπερ οὖν διδαχθεὶς ὁ Πύρρος τὸν μὲν ᾤκτειρε καὶ ταφῆς ἠξίωσε, τόν γε μὴν κύνα προσέταξε τυχεῖν κηδεμονίας, καὶ ἐδίδου ὅσα κυνὶ παρόντι ἐκ χειρός, καὶ μάλα γε ἱκανὰ καὶ ἐφολκὰ εἰς τὴν ἑαυτοῦ φιλίαν τε καὶ εὔνοιαν, κατὰ μικρὰ ὑπάγων τὸν κύνα ὁ Πύρρος. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον. Εἶτα μέντοι οὐ μετὰ μακρὸν ἐξέτασις ὁπλιτῶν ἦν, καὶ ὁ βασιλεὺς ὃν προεῖπον ἐθεᾶτο, καί οἱ παρῆν ἐκεῖνος ὁ κύων, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἑαυτὸν σιγῇ εἶχε, καὶ πρᾳότατος ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἄρα τοὺς

27 F. παρὼν τι. 32 κατεῖχε. r.

τοῦ δεσπότου φονέας ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν εἶδεν ἐξετάσει, ὁ δὲ οὐκ ἐκαρτέρησεν ἐνταῦθα ἀτρεμεῖν, ἀλλὰ ἐς αὐτοὺς ἐπήδα καὶ ὑλάκτει, ἀμύσσων τοῖς ὄνυξι, καὶ ἐς τὸν Πύῤῥον ἅμα ἐπιστρεφόμενος, ὡς οἷός τε ἦν ἐπήγετο μάρτυρα, ὅτι ἄρα τοὺς ἀνδροφόνους ἔχει. Οὐκοῦν ὑπόνοια εἰςέρχεται καὶ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περιεστῶτας αὐτὸν, καὶ ποιοῦνται ἐνθύμιον τὴν τοῦ κυνὸς ὑλακὴν τὴν ἐς τοὺς προειρημένους. Καὶ συλληφθέντες στρεβλοῦνται, καὶ κατεῖπον ὅσα ἐτόλμησαν. Καὶ δοκεῖ μὲν μῦθος ταῦτα τοῖς ἄλλοις, ὅσοι Διὸς ἑταιρείου καὶ φιλίου τοῦ αὐτοῦ θεσμὸν πατήσαντες εἶτα μέντοι ζῶντας προὔδοσαν τοὺς φίλους καὶ ἀποθανόντας. Ἐγὼ δὲ οὐ πείθομαι τοῖς νοσοῦσι κακῶς τὰ τῆς φύσεως καλά, ἥπερ οὖν εἰ τοῖς ἀλόγοις μετέδωκεν εὐνοίας τε καὶ στοργῆς, πάντως που καὶ τῷδε τῷ ζῴῳ τῷ λογικῷ μετέδωκε μᾶλλον· ἀλλὰ οὐ χρῶνται τῷ δώρῳ. Καὶ τί δεῖ τὰ λοιπὰ ἐπιλέγειν ὁπόσα ἄνθρωποι ὑπὲρ τοῦ πονηροῦ κέρδους κακὰ τοὺς ἑαυτῶν φίλους εἰργάσαντο, ἐπιβουλὰς ῥάπτοντες καὶ προδιδόντες; ὡς ἐμέ γε ἀλγεῖν εἴπερ οὖν ἀνθρώπων πιστότερος καὶ εὐνούστερος ἐλήλεγκται καὶ κύων ὤν.

XI. *De polypode aquilae victore.*

Πολύποδος εἰς οὖς ἐμὸν καὶ ἐκεῖνο ἧκεν. Ἦν πέτρα προήκουσα μέν, οὐ μὴν ἄγαν ὑψηλή· οὐκοῦν πολύπους ποτὲ ἀνερπύσας εἶτα ἥπλωσε τὰς πλεκτάνας, καὶ μάλα γε ἀσμένως ὑπεθάλπετο· καὶ γὰρ οὖν καὶ χειμέρια ἐδόκει πως· οὐ μὴν ἑαυτὸν εἰς τὴν χρόαν τῆς πέτρας ἐκτρέψας ἤδη ἦν· πεφύκασι δὲ ἄρα δρᾶν τοῦτο οἱ πολύποδες, καὶ τὰς εἰς ἑαυτοὺς ἐπιβουλὰς φυλαττόμενοι, καὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ τοὺς ἰχθῦς ἐλλοχῶντες. Ἰδὼν οὖν ὀξὺ μέν, ἑαυτῷ δὲ οὐκ ἀγαθὸν τὸ θήραμα ἀετός, ὥςπερ οὖν ὁρμῆς τε ἅμα καὶ πτερῶν εἶχεν ἐμπηδᾷ τῷ πολύποδι, καὶ μέντοι καὶ δεῖπνον ἕξειν ἕτοιμον ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἑαυτοῦ κατέγραφεν. Πλόκαμοι δὲ ἄρα ἰχθύος ἐκείνου περιβάλλουσι τῷ ἀετῷ σφᾶς αὐτούς, καὶ ἀπρὶξ ἐχόμενοι εἶτα ἕλκουσι κάτω τὸν ἔχθιστον·

4 F. Ξαμά.

καὶ χανὼν λύκος, ὡς ἂν εἴποις, εἶτα μέντοι νεκρὸς ἐπενήχετο τῇ θαλάττῃ ὁ ἀετὸς ὑπὲρ τοῦ δείπνου. Μυρία μὲν δὴ τοιαῦτα πάσχουσιν ὄρνιθες, πλείω δὲ ἄνθρωποι· ἐν δὲ τοῖς ᾀδομένοις ὑφ' Ἡροδότου Μασσαγέταις ὁ Καμβύσου Κῦρος ὁ ἕτερος, καὶ μέντοι καὶ Πολυκράτης εἰς Ὀροίτου σπεύσας, ὡς τὸν χρυσὸν ἁρπασόμενος, καὶ ἄλλος

Τεύχων ὡς ἑτέρῳ τις ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει.

Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ οἶδε τὰ ἄλογα, ἄνθρωποι δὲ οἱ εἰδότες οὐ φυλάττονται. Καὶ τί δεῖ γλώττης καὶ λόγων καὶ διδασκάλων καὶ πληγῶν, ὦ Κῦρε καὶ Πολύκρατες; τοὺς δὲ ἄλλους ἐῶ. Τί γάρ μοι κωφοῖς καὶ ἀνοήτοις συμβουλεύειν τὰ λυσιτελέστατα;

XII. Canis, quae inter venandum peperit, cum mulieribus Paeonibus comparata.

Μέγα μὴ νῦν φρονείτωσαν αἱ Παιονίδες γυναῖκες, καὶ τὸ φρύαγμα αἰρέτωσαν, δρῶσαι τὰ ὑμνούμενα· ἔστι δὲ ταῦτα· Τῇ μὲν κεφαλῇ φέρουσιν ὑδρίαν μεστὴν ὕδατος, καὶ τὸν αὐχένα ἀνέστησαν, ὥστε αὐταῖς βαδιζούσαις ἄτρεπτόν τε καὶ ἀκλινῆ διαμένειν τὴν ὑδρίαν, ἐξαρτήσασαι δὲ τοῦ κόλπου θηλάζουσι τὰ βρέφη, καὶ εἰς τὸν βραχίονα τὸν ῥυτῆρα ἐνάψασαι τὸν τοῦ γήμαντος ἵππον εἰς ἀρδείαν ἄγουσι, καὶ ταῖς χερσὶ νῶσι λίνον. Ταῦτά τοι καὶ Δαρεῖος ἐθαύμασεν, ὅτε Παίονες νεανίαι τὴν ἑαυτῶν ἀδελφὴν οὕτω σκευάσαντες, δικάζοντος αὐτοῦ, παρήγαγον αὐτήν, ἵνα εἰς ἔρωτα ἐμπεσὼν τῆς οὕτως ἀθρόας αὐτουργίας ἕλῃ Παίονας. Ἀλλὰ ἡ φύσις πόσων Παιόνων σοβαρωτέρα. Κύων θηράσασα, λαγὼς δὲ ἦν τὸ ἄγρευμα αὐτῇ, καὶ ἐκύει ἡ κύων, ἐπεὶ δὲ τῆς σπουδῆς τῆς προκειμένης τετύχηκεν, τῷ μὲν δεσπότῃ τοῦ θηράματος ἀπέστη, ἀναχωρήσασα δὲ ἐννέα, φασί, σκύλακας ἀποκυήσασα, εἶτα ἐξέθρεψεν αὐτούς. Εἰ δὲ Αἰγυπτίων αἱ γυναῖκες μέγα φρονοῦσιν, ὅτι κἀκεῖναι τὴν ὠδῖνα ἀπολύσασαι καὶ ἐξαναστᾶσαι, τῶν ἔργων ἔχονται τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν, ἀκούσασαι τὸ τῆς κυνὸς ἔργον τῆς προειρημένης, τοῦ φυσήματος ἀποστᾶσαι πάντως ἐγκαλύψονται.

3 F. οἷον ἐν τοῖς. 29 F. Αἰγυστίων.

XIII. Historia de cane ob sacrilegos deprehensos publice nutrito.

Τὸ μὲν τοῦ ἡμιόνου τοῦ φιλοπόνου, καὶ τῆς δημοσίας αὐτῷ δοθείσης τροφῆς ἐξ Ἀθηναίων ὑπὲρ τοῦ ἐθελουργοῦ καθ' ἡλικίαν, Ἀριστοτέλης εἶπεν καὶ ἡμεῖς ἄνω που, καλῶς δρῶντες, τὸ δὲ τοῦ κυνός, καὶ τοῦτο ἐν ταῖς Ἀθήναις γενόμενον, εἰπεῖν οὐδὲν ἄτοπον. Εἰς Ἀσκληπιοῦ παρῆλθε θεοσύλης, τό τε μεσαίτατον τῆς νυκτὸς παραφυλάξας, καὶ τῶν καθευδόντων τὸν βαρύτατον ὕπνον ἐπιτηρήσας, εἶτα ὑφείλετο τῶν ἀναθημάτων πολλά, καὶ ὥς γε ᾤετο ἐλελήθει. Ἦν δὲ ἄρα σκοπὸς ἀγαθὸς ἔνδον κύων, καὶ τῶν ζακόρων ἀμείνων εἰς ἀγρυπνίαν· ὅσπερ οὖν εἵπετό οἱ διώκων, καὶ ὑλακτῶν οὐκ ἀνίει, ἀλλ' ᾗπερ οὖν ἔσθενε δυνάμει τὸ πραχθὲν μαρτυρόμενος. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἔβαλλεν αὐτὸν λίθοις αὐτός τε καὶ οἱ τῆς κακῆς ἐκείνης πράξεως κοινωνοί, τὰ δὲ τελευταῖα ὑποσείων ἄρτους τε καὶ μάζας· ἐπήγετο δὲ ἄρα καὶ ταῦτα δέλεαρ κυνῶν προμηθῶς, ὥς γε ὑπελάμβανεν· ἐπεὶ δὲ καὶ παρελθόντος εἰς τὴν οἰκίαν οὗ κατήγετο ὑλάκτει, καὶ πάλιν προϊόντος, ἐγνώσθη μὲν ὁ κύων, ἔνθεν ἦν, τὰ λείποντα δὲ τῶν ἀναθημάτων ἐπόθουν αἱ γραφαί τε καὶ αἱ χῶραι ἔνθα ἀνέκειντο. Συνέβαλον οὖν τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ στρεβλώσαντες τὸ πᾶν κατέγνωσαν. Καὶ ὁ μὲν ἐδικαιώθη τὰ ἐκ τοῦ νόμου, ὁ δὲ κύων ἐτιμήθη δημοσίᾳ τροφῇ καὶ κηδεμονίᾳ, οἷα δήπου φύλαξ πιστὸς καὶ τῶν νεωκόρων οὐδενὸς μείων κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν.

XIV. De capris suffusioni oculorum medentibus.

Ἀγαθὴ δὲ ἄρα ἦν αἲξ καὶ τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἀχλύν, ἥνπερ οὖν παῖδες Ἀσκληπιαδῶν ὑπόχυσιν καλοῦσιν, ἀκέσασθαι, καὶ λέγονταί γε οἱ ἄνθρωποι παρ' ἐκείνης μαθεῖν τόδε τὸ ἴαμα. Τὸ δὲ ἄρα τοιοῦτόν ἐστιν· ὅταν αἲξ νοήσῃ τὸν ὀφθαλμὸν ἐπιθολωθέντα αὐτῇ, πρόσεισι βάτῳ, καὶ παραβάλλει τῇ ἀκάνθῃ τὸ ὄμμα, νύξαι αὐτό· καὶ ἡ μὲν ἐκέντησε, τὸ δὲ ὑγρὸν ἐξεχώρησεν, μένει δὲ ἀπαθὴς ἡ κόρη, καὶ ὁρᾷ αὖθις, καὶ δεῖται σοφίας καὶ χειρουργίας ἀνθρωπικῆς οὐδὲ ἕν.

7 βαθύτατον. Bernard.

XV. De elephantorum circa pullos seniores que cura.

Ποταμὸν ἐλέφαντες διέρχονται, οἱ μὲν ἔτι νέοι διανηχόμενοι, οἱ δὲ ἤδη τέλειοι, καὶ εἰ καλύπτοιντο ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, ἀνέχουσι μέντοι τὰς προβοσκίδας ὑπὲρ τὸ ὕδωρ, τὰ δὲ ἀρτιγενῆ πώλια ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἢ κεράτων φέρουσιν αἱ μητέρες. Τῶν μὲν οὖν κινδύνων καὶ πόνων οἱ νέοι κατάρχονται, ποτοῦ δὲ ἄρα καὶ τροφῆς ἀφίστανται τοῖς πρεσβυτέροις αἰδῶ νέμοντες, καὶ τῶν Λυκούργου τιμῶντες τὸ γῆρας νόμων δέονται οὐδὲ οὐδέν. Γήρᾳ δὲ παρειμένον ἐλέφαντα ἢ νόσῳ κατειλημμένον οὐκ ἄν ποτε οἱ συναγελαζόμενοι καταλίποιεν, ἀλλὰ καὶ πιστῶς παραμένουσι, καὶ ἀναῤῥῶσαι σπεύδουσι τῇ τε ἄλλῃ καὶ ἐὰν διώκωνται, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ μάχονται, καὶ τιτρώσκονται παρόντες, φυγεῖν δυνάμενοι. Καὶ τὰ βρέφη δὲ τὰ νεαρὰ οὐκ ἄν ποτε αἱ τεκοῦσαι προδοῖεν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνοις ἐκεῖναι πιστῶς παραμένουσι, καί τοι τῶν θηρώντων ἐγκειμένων, καὶ πρότερόν γε τὴν ψυχὴν ἀπολίποιεν ἂν ἢ τὰ τέκνα. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν μειράκιον ὢν ἄνθρωπον πρεσβῦτιν, Λαινίλλαν ὄνομα, καὶ ἐδείκνυτο ὑπὸ πάντων, καὶ ἐπ' αὐτῇ μῦθος ἐλέγετο, καὶ ὅ γε μῦθος τοιόςδε ἦν· Οἱ πρεσβύτεροι πρός με ἔφασκον ἐκείνην τὴν ἄνθρωπον ἐρασθεῖσαν οἰκέτου δριμέως, αὐτῷ μὲν συγκαθεύδειν, κηλῖδα δὲ ἄρα παισὶ τοῖς ἑαυτῆς περιάπτειν· οἱ δὲ εὐγενεῖς ἦσαν, καὶ ἐς τὴν βουλὴν τὴν [τῶν] Ῥωμαίων ἐτέλουν ἐκ πατέρων τε καὶ τῶν ἄνω τοῦ γένους ἀρξάμενοι. Οἱ τοίνυν αἰδούμενοι τῇ μητρὶ ἤχθοντο τοιαῦτα δρώσῃ, καὶ πρᾴως ὑπενουθέτουν, καὶ τοῦ πραττομένου τὴν αἰσχύνην ἐπέλεγον ἡσυχῇ· ἡ δὲ κυμαίνουσα ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ τὸν ἔρωτα ἐπίπροσθεν τῶν υἱέων ποιησαμένη, καταγορεύει αὐτῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα, ὃς ἦν τότε, καὶ λέγει ὡς ἐπιβουλεύοιεν αὐτῷ. Ὁ δὲ ἔχων εἰς διαβολὰς τὸ οὖς ῥᾴδιον, καὶ ὑπόπτης ὢν καὶ δειλός, πάθη δὲ ταῦτα ἀγεννοῦς διανοίας, ἐπίστευσεν. Καὶ οἱ μὲν οὐδὲν ἀδικοῦντες ἀπέθνησκον, ἡ δὲ ἆθλον τοῦ κατειπεῖν ἠνέγκατο δούλῳ συγκαθεύδειν ἀδεῶς. Ὦ πατρῷοι θεοί, καὶ Ἄρτεμι

7 F. verba τιμῶντες τὸ γῆρας delenda.

23 οὗτοι. Gesn. Fort. οὗτοι οὖν αἰδ.
32 ἀνέδην pro ἀδεῶς b.

λοχεία, Εἰλήθυιαί τε Ἥρας θυγατέρες, τί οὖν ἂν ἔτι Μήδειαν εἴποιμεν τὴν Κόλχιν, ἢ Πρόκνην τὴν Ἀτθίδα, τῶν ἔναγχός τε καὶ καθ' ἡμᾶς παθῶν μνημονεύσαντες;

XVI. Historia de Aeschylo testudinis lapsu occiso.

Τὰς χερσαίας χελώνας οἱ ἀετοὶ συλλαβόντες εἶτα ἄνωθεν προσήραξαν ταῖς πέτραις, καὶ τὸ χελώνειον συντρίψαντες οὕτως ἐξαιροῦσι τὴν σάρκα καὶ ἐσθίουσι. Ταύτῃ τοι καὶ Αἰσχύλον τὸν Ἐλευσίνιον, τὸν τῆς τραγῳδίας ποιητήν, τὸν βίον ἀκούω καταστρέψαι. Ὁ μὲν Αἰσχύλος ἐπί τινος πέτρας καθῆστο, τὰ εἰθισμένα δήπου φιλοσοφῶν καὶ γράφων· ἄθριξ δὲ ἦν τὴν κεφαλὴν καὶ ψιλός· οἰηθεὶς οὖν ὁ ἀετὸς πέτραν εἶναι τὴν κεφαλὴν εἶτα μέντοι κατ' αὐτῆς ἀφῆκεν ἣν κατεῖχε χελώνην, καὶ ἔτυχε τοῦ προειρημένου τὸ βέλος, καὶ ἀπέκτεινε τὸν ἄνδρα.

XVII. De alcedonum circa cerylos pietate et cura.

Κηρύλος δὲ καὶ ἀλκυὼν ὁμόνομα καὶ συμβιοῖ. Καὶ γήρᾳ γε παρειμένους αὐτοὺς ἐπιθέμεναι αἱ ἀλκυόνες περιάγουσιν ἐπ' αὐτῶν τῶν καλουμένων μεσοπτερυγίων. Ἄνθρωποι δὲ καὶ τῶν ἀνδρῶν ὑπογηράντων καταφρονοῦσι, καὶ πρὸς τὰ μειράκια ἀφορῶσιν· καὶ οἱ γήμαντες περὶ τὰς νέας μαίνονται, τῶν ἀφηλικεστέρων γαμετῶν ὥραν μὴ τιθέμενοι, καὶ οὐκ αἰδοῦνται οἱ ἔμφωνοι τῶν ἀλόγων ζῴων βιοῦντες ἀλογώτερον.

XVIII. De corvis in Copto.

Λέγουσι δὲ οἱ περὶ τὴν καλουμένην Κοπτὸν δύο μόνους ὁρᾶσθαι κόρακας. Ἀλλὰ καὶ τῶν Ῥωμαίων οἱ τὴν ὄρειον παραφυλάττοντες διὰ τὸ τῆς σμαράγδου μέταλλον, διϊσχυρίζονται καὶ οἵδε τοσούτους ὄρνιθας τοῦ γένους τοῦδε οἰκεῖν καὶ ἐκεῖθι. Νεὼς δὲ Ἀπόλλωνι τιμᾶται ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ, οὗπερ οὖν ἱεροὺς εἶναί φασιν αὐτούς.

XIX. De diverso diversorum animalium ingenio.

Καὶ ταύτῃ δὲ τὰ ἴδια τῶν ζῴων εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστι. Νωθέστερά πως δοκεῖ πρόβατον καὶ ὄνος· ἄτολμα δὲ νεβροὶ καὶ πρόκες, καὶ ζόρκες τε καὶ πυλαργοί, καὶ οἱ λαγῳ οὓς δὴ καὶ πτῶκας οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν, ἐκ τοῦ πτώσσειν δη-

---

18 ἠνέμωνται pro μαίνονται b.

λονότι, καὶ ἄλλα. Καὶ τῶν πετεινῶν ἐστιν ἄτολμα, ὥςπερ οὖν οἱ στρουθοί, καὶ τῶν ἐνύδρων οἱ κεστρεῖς. Ἀκόλαστα δὲ κυνοκέφαλοί τε καὶ τράγοι· οὗτοι μὲν καὶ ὁμιλεῖν γυναιξί φασιν αὐτούς, καὶ ἔοικεν αὐτὸ θαυμάζειν Πίνδαρος. Καὶ κύνες δὲ γυναιξὶν ἐπιτολμᾶν ἐλέχθησαν. Καὶ μέντοι καὶ κριθῆναι λέγεται γυνὴ ἐν τῇ Ῥώμῃ μοιχείας ὑπό τινος τοῦ γήμαντος· καὶ ὁ μὲν μοιχὸς ἐν τῇ δίκῃ κύων εἶναι ἐλέγετο. Ἤκουσα δὲ κυνοκεφάλους καὶ παρθένοις ἐπιμανῆναι, καὶ μέντοι καὶ βιάσασθαι, ὑπὲρ τὰ μικρὰ μειράκια τὰ τοῦ Μενάνδρου ἐν ταῖς Παννυχίσιν ἀκόλαστα. Λαγνίστατον δὲ καὶ ὁ πέρδιξ καὶ μοιχικόν· λάθρα γοῦν ἐπὶ τὰς θηλείας καί πως ἀψοφητὶ λέγονται φοιτᾶν. Τροφῆς δὲ τὴν κοινωνίαν ἥκιστα ἐνδέχονται κύνες· πολλάκις γοῦν καὶ ὑπὲρ ὀστέου ἀλλήλους σπαράττουσιν, ὥςπερ οὖν ὁ Μενέλεως καὶ ὁ Πάρις ὑπὲρ τῆς Ἑλένης. Μόνους δὲ ἀκούω τοὺς Μεμφίτας κύνας εἰς μέσον τὰς ἁρπαγὰς κατατίθεσθαι καὶ ἐσθίειν κοινῇ. Ἄσπονδον δὲ καὶ ἔκδικον ὁ σῦς· ἀλλήλων γοῦν οὗτοι νεκρῶν ἐσθίουσιν· καὶ οἱ ἰχθῦς δὲ οἱ πλεῖστοι δρῶσιν αὐτό. Ἀσεβέστατον δὲ ὁ ποτάμιος ἵππος· γεύεται γὰρ καὶ τοῦ πατρός. Ἀναιδῆ δὲ καὶ μὴ ῥᾳδίως ὑποστελλόμενα μυῖαι καὶ κύνες.

XX. *De lupis ob famem se invicem lacerantibus.*

Ἀγριώτατον δὲ λύκοι· λέγουσι δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι καὶ ἀλλήλους ἐσθίουσι· τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐκεῖνόν φασιν. Εἰς κύκλον ἑαυτοὺς περιάγοντες εἶτα μέντοι θέουσιν· ὅταν δέ τις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν δρόμον ἰλίγγου σκοτοδινιάσῃ καὶ περιτραπῇ, οἱ λοιποὶ κειμένῳ προςπεσόντες σπαράττουσιν αὐτὸν καὶ ἐσθίουσιν. Δρῶσι δὲ ἄρα τοῦτο ἐπὰν ἀθηρίᾳ περιπέσωσιν. Πρὸς γὰρ τὸ μὴ πεινᾶν πάντα λῆρον ἥγηνται, ὥςπερ οὖν οἱ τῶν ἀνθρώπων κακοὶ πρὸς τὸ ἀργύριον.

XXI. *Historia de simia.*

Κακοηθέστατον δὲ ἄρα τῶν ζώων ὁ πίθηκος ἦν, καὶ ἔτι πλέον ἐν οἷς πειρᾶται μιμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον. Αὐτίκα

---

3 F. οὓς οἱ μέν. aut καὶ οὗτοι μέν, ὁμιλεῖν —

22 καὶ τὸν τρόπον γε. b.

27 πεινῆν. r.

γοῦν ἰδὼν ἐξ ἀπόπτου τροφὸν λούουσαν παιδίον ἐν σκάφῃ, καὶ πρῶτον μὲν ἀπολύουσαν τὰ σπάργανα, εἶτα δὲ ἐκ τοῦ λουτροῦ κατειλοῦσαν αὐτό, παραφυλάξας ἔνθα ἀνέπαυσε τὸ βρέφος, ὡς εἶδεν ἐρημίαν, εἰσέθορε διά τινος ἀνεῳγμένης θυρίδος, ἐξ ἧς οἱ καὶ πάντα σύνοπτα ἦν, καὶ ἄρας ἐκ τῆς εὐνῆς τὸ παιδίον, καὶ γυμνώσας ὡς ἔτυχεν ἰδών, καὶ κομίσας ἐς μέσον τὴν σκάφην, ζέον ὕδωρ — καὶ γὰρ ἦν ἐπί τινων ἀνθράκων θερμαινόμενον — τοῦ δυστυχοῦς παιδίου κατέχεεν, καὶ μέντοι καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸ οἴκτιστα.

XXII. De hyaenae et crocottae malignitate.

Κακόηθες δὲ ἄρα καὶ ὕαινα ἦν, καὶ ὅν φασι κοροκότταν. Ἡ γοῦν ὕαινα πρὸς τὰ αὔλια νύκτωρ φοιτᾷ, καὶ μιμεῖται τοὺς ἐμοῦντας. Ἀκούοντες δὲ καὶ οἱ κύνες προσίασιν, ὡς ἐπ' ἄνθρωπον· ἡ δὲ αὐτοὺς συλλαμβάνει καὶ ἐσθίει. Πανουργίαν δὲ κοροκόττα, ἣν ἤκουσα καὶ αὐτός, ἔοικα λέξειν νῦν. Εἰς τοὺς δρυμοὺς ἑαυτὸν ἐγκρύψας εἶτα μέντοι τῶν ὑλουργούντων ἀκούει, καὶ καλούντων ἀλλήλους ἐξ ὀνόματος, καὶ μέντοι λαλούντων αὐτά· εἶτα μέντοι [καὶ] μιμεῖται τὰς φωνάς, καὶ φθέγγεται, εἰ καὶ μυθῶδες τὸ εἰρημένον, ἀνθρωπίνῃ γοῦν φωνῇ, καὶ καλεῖ τὸ ὄνομα ὃ ἤκουσε· καὶ ὁ κληθεὶς πρόσεισιν· ὁ δὲ ἀναχωρεῖ, καὶ πάλιν καλεῖ· ὁ δὲ καὶ μᾶλλον κατὰ τὴν φωνὴν ἔρχεται· ὅταν δὲ αὐτὸν τῶν συμπονούντων ἀπαγάγῃ, καὶ ἔρημον ἀποφήνῃ, συλλαβὼν ἀπέκτεινε, καὶ ποιεῖται τροφὴν τὸ ἐντεῦθεν, φωνῇ δελεάσας.

XXIII. Historia de leone injuriam acceptam ulciscente.

Ἀμύνεσθαι δὲ τὸν προαδικήσαντα ὁ λέων οἶδε· καὶ εἰ μὴ παραχρῆμα αὐτῷ τιμωρήσαι,

Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσσῃ,
Ἐν στήθεσσιν ἑοῖσιν.

Καὶ τούτου μαρτύριον Ἰόβας ὁ Μαυρούσιος, ὁ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις ὁμηρεύσαντος πατήρ. Ἤλαυνέ ποτε διὰ τῆς ἐρήμης ἐπί τινα ἔθνη τῶν ἀποστάντων, καί τις αὐτῷ τῶν παραθεόντων μειρακίσκος εὐγενὴς μὲν καὶ ὡραῖος, ἤδη δὲ θηρατικός, λέοντά πως παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκφανέντα ἀκοντίῳ βάλ-

---

2 ὑπολύουσαν. r. 17 F. λαλούντων ἄττα.

λει, καὶ σκοποῦ μὲν ἔτυχε καὶ ἔτρωσεν, οὐ μὴν ἀπέκτεινεν. Κατὰ σπουδὴν δὲ τῆς ἐλάσεως οὔσης, τὸ μὲν θηρίον ἀνεχώρησεν, παρέδραμε δὲ καὶ ὁ τρώσας καὶ οἱ λοιποί. Ἐνιαυτοῦ γε μὴν διελθόντος ὁλοκλήρου, ὁ μὲν Ἴοβας κατορθώσας ἐφ' ἃ ἐστάλη, τὴν αὐτὴν ὑποστρέφων ἔρχεται κατὰ τὸν τόπον, ἔνθα ἔτυχεν ὁ λέων τρωθείς. Καὶ ὄντος πλήθους παμπόλλου, πρόσεισι τὸ θηρίον ἐκεῖνο, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀπέχεται, συλλαμβάνει δὲ τὸν τρώσαντα πρὸ ἐνιαυτοῦ, καὶ τὸν θυμόν, ὅνπερ οὖν παρὰ τὸν χρόνον τὸν προειρημένον ἐφύλαττεν, ἀθρόον ἐκχεῖ, καὶ διασπᾷ τὸ μειράκιον γνωρίσας· ἐτιμώρησε δὲ οὐδείς, φοβηθέντες ὀργὴν λέοντος ἰσχυρὰν καὶ δεινῶς ἐκπληκτικήν· ἄλλως τε καὶ ἡ πορεία ἤπειγεν.

XXIV. De cancrorum generibus eorumque cursibus.

Καρκίνων γένη διάφορα καὶ φῦλα ποικίλα ἀκούω εἶναι. Καὶ γὰρ οὖν καὶ πετραῖοί εἰσιν· ἀλλὰ καὶ πηλοὶ τίκτουσι καρκίνους, καὶ φυκία καὶ ψάμμος· ἰδέαι τε αὐτῶν καὶ ἐπωνυμίαι πολλαί. Πλανῶνται δὲ δεῦρο καὶ ἐκεῖσε, καλούμενοι δρομίαι (ὧδε γὰρ ἐπαινεῖν αὐτοὺς πρεπωδέστατον)· ἀτρεμεῖν γὰρ καὶ ἡσυχάζειν ἐπὶ τῆς αὐτῆς χώρας οὔτε ἐθέλουσιν, οὔτε πεφύκασιν, ἀλλὰ περὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἀλῶνται, ὅθενπερ καὶ ἐξέφυσαν· ἤδη δὲ καὶ στέλλονται πορρωτέρω, ὥσπερ οὖν οἱ τῶν ἀνθρώπων φιλαπόδημοι. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς πλάνης ἐς τὰ πετρώδη χωρία ἐλθεῖν, καὶ ἐς τὰ πηλώδη πολλάκις· ὑπόθεσις δὲ αὐτοῖς τῆς τοσαύτης ἄλης τὸ ἐθέλειν πλείονός τινος ἀπολαῦσαι. Ἐν δὲ τῷ Θρακίῳ Βοσπόρῳ ἐπειδὰν τὸ ῥεῦμα βίαιον ἐκ τοῦ Πόντου καταφέρηται, βούλονται μὲν οἱ καρκῖνοι πρὸς ἐναντίον ὠθούμενοι τὸν ῥοῦν βαδίζειν· ταῖς δὲ ἄκραις, ὡς τὸ εἰκός, βιαιότερον τὸ ῥεῦμα περιῤῥήγνυται· τοὺς οὖν καρκίνους ὠθήσει τε πάντως καὶ ἀνατρέψει, εἰ μέλλουσιν ἰέναι τῷ ῥῷ ὁμόσε. Οἱ δὲ ταῦτα προϊσασι, καὶ ἐπειδὰν ἀφίκωνται τῆς ἄκρας πλησίον, ἕκαστος ἔν τινι κολπώδει χωρίῳ εἶτα ἑαυτὸν ἐπέχει, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναμένει· εἶτα ἀθροισθέντες ἐν ταὐτῷ, προςανέρ-

16 οἱ καλούμενοι. Schn.

πουσιν ἐς τὴν γῆν, καὶ ἀναῤῥιχῶνται ἐπὶ τοὺς κρημνούς, καὶ τὸ μάλιστα ῥοῶδες καὶ βίαιον τοῦ πελάγους πεζοὶ διέρχονται· εἶτα ἔξω τῆς ἄκρας γενόμενοι καὶ παραμείψαντες αὐτήν, ἐς τὴν θάλατταν κατίασιν αὖθις. Φείδονται δὲ αὐτῶν οἱ ἁλιεῖς, ὅτι ἑκόντες ἐπὶ τὴν γῆν προςέρπουσι, σωθῆναι δεόμενοι ὁμοῦ αὐτοῖς· οὔκουν αὐτοῖς ὑπομένουσι τοῦ κλύδωνος ἀγριώτεροι δοκεῖν οἱ ἄνθρωποι.

XXV. Historia de moecho per canem deprehenso.

Ζηλοτυπίαν ζῴου φρονιμωτάτου καὶ μέντοι καὶ σωφρονεστάτου ἄνω που οἶδα εἰπών· πορφυρίων δὲ ἄρα τὸ ζῷον ἦν, εἴ τι μέντοι καὶ παρ' ἡμῖν μνήμης ὑγιοῦς ἀγαθόν ἐστιν· ἤδη δὲ καὶ κυνίδιον μοιχοῖς πολέμιον καὶ ἔχθιστον τῷδε τῷ φύλῳ πέπυσμαι Σικελικόν. Ὁ μὲν μοιχὸς ἔνδον ὑπεκρύπτετο, τῆς γυναικὸς τῆς μάχλου πυθομένης ἥκειν τὸν ἄνδρα [ὡς] ἐξ ἀποδημίας, καί, ὥς γε ᾤετο, σκέπης ἐν καλῷ εἶναι· οἱ γάρ τοι τῶν οἰκετῶν δεκασθέντες, ὅσοι γοῦν τῇ δεσποίνῃ τὸ κακὸν συναπέκρυπτον (ἦσαν δὲ ἄρα ὅσοι κατόπτρων καὶ μύρων ἐπιστάται, φησὶν Εὐριπίδης) καὶ οἱ θυρωροὶ δὲ εἶτα μέντοι θαῤῥεῖν ἐποίουν τὸν τῆς εὐνῆς κλῶπα. Οὐ μὴν ἀπήντησε ταύτῃ ταῦτα, ἐπεὶ καὶ πολλοῦ δεῖ. Τὸ γάρ τοι κυνίδιον, ἔνθα ὁ μοιχὸς ἦν, ὑλακτεῖ τε ἅμα, καὶ μέντοι καὶ ταῖς θύραις τοὺς πόδας προςαράττει, ὡς ἐκπλῆξαι τὸν δεσπότην, καὶ συμβαλεῖν ἐκ τοῦ δρωμένου κακὸν εἶναί τι ὑπολανθάνον. Καὶ οἷα εἰκὸς δείσας, τὰς θύρας ἐκβαλὼν τὸν μοιχὸν καταλαμβάνει· καὶ εἶχε ξίφος ἐκεῖνος, καὶ νύκτα ἀνέμενεν, ἵνα ἀποκτείνῃ τῆς οἰκίας τὸν δεσπότην, καὶ τὴν προειρημένην ὑπογήμῃ γυναῖκα.

XXVI. De salivae hominis vi capraeque solertia.

Σοφὰ δὲ αἰγῶν ἐστι καὶ ἐκεῖνα· πτύελον ἀνθρώπου θανατηφόρον εἶναι ζῴῳ ἑτέρῳ καλῶς ἴσασιν, καὶ φυλάττονται, ὥςπερ οὖν καὶ ἡμεῖς πειρώμεθα ἀποδιδράσκειν ὅσα ἀνθρώπῳ κακόν ἐστιν, εἴπερ οὖν ἀπογεύσαιτο αὐτῶν. Ἤδη μέντοι τις καὶ ἄνθρωπος ἀγνοῶν καὶ λαθὼν κατέπιεν, αἱ δὲ αἶγες, οὐκ ἂν αὐτὰς λάθοι τὸ ἤδη προειρημένον. Ἀποκτείνειν δὲ καὶ τὰς θαλαττίας σκολοπένδρας τὸ αὐτὸ δήπου πτύελον

16 οἴους et ἐπιστάτας φησὶν εἶναι Εὐριπ. Porson.

δεινότατόν ἐστιν. Μέλλουσα δὲ ἡ αἲξ ἀποσφάττεσθαι σοφῶς οἶδε· καὶ τὸ μαρτύριον, οὐκ ἂν ἔτι τροφῆς προσάψαιτο. Οὐκ ἀξιοῖ δὲ προβάτων οὐραγεῖν, ἀλλὰ ἡγεῖσθαι οὖν αὐτὴν δεῖν καὶ ἐκ τῆς βαδίσεως ὁμολογεῖ· προθεῖ γοῦν ἐκεῖνα, καὶ μέντοι καὶ αὐτὰς τὰς αἶγας ὁ τράγος, τῷ γενείῳ θαῤῥῶν καὶ κατά τινα φύσιν θαυμαστὴν τοῦ θήλεος προκρίνων τὸ ἄῤῥεν.

XXVII.
Varia de ovibus.

Εὐπειθέστερα δὲ ἄρα τῶν ζῴων τὰ πρόβατα ἦν, καὶ ἄρχεσθαι φύσει πεπαιδευμένα. Ὑπακούει γοῦν καὶ τῷ νομεῖ καὶ τοῖς κυσίν, καὶ μέντοι καὶ ἕπονται ταῖς αἰξί. Φιλεῖ δὲ καὶ ἄλληλα ἰσχυρῶς, καὶ ὑπό γε τῶν λύκων ἐπιβουλεύεται ἧττον· οὐ γὰρ πλανᾶται ἰδίᾳ ἕκαστον, οὐδὲ μὴν ἀπὸ τοῦ συννόμου σχίζεται, ὥσπερ οὖν αἱ αἶγες. Λέγουσι δὲ Ἄραβες, ὅτι ἄρα τὰ παρ' αὐτοῖς ποίμνια πιαίνεται ὑπὸ μουσικῆς μᾶλλον ἢ ὑπὸ τοῦ χιλοῦ· τῶν δὲ ἁλμυρῶν ἐσθίειν ἥδιον· ποιεῖται γὰρ τὴν τοιαύτην τροφὴν ποτοῦ ὄψον. Τά γε μὴν πρόβατα καὶ ἐκεῖνο οἶδεν, ὅτι αὐτοῖς ὁ βοῤῥᾶς καὶ ὁ νότος συμμάχονται πρὸς τὸ τίκτειν, οὐ μεῖον τῶν κριῶν ἀναβαινόντων αὐτά· οἶδε καὶ τοῦτο, ὅτι ἄρα ὁ μὲν βοῤῥᾶς ἀῤῥενοποιός ἐστιν, ὁ δὲ νότος θηλυγόνος εἶναι πέφυκεν· καὶ ἐὰν δέηται τοῦδε τοῦ ἐκγόνου ἢ τοῦδε ὀχευομένη ἡ ὄϊς, πρὸς τὸν ἀπέβλεψεν ἢ πρὸς τόν. Ἀχιλλεὺς μέν, ἵνα ὁ φίλος αὐτῷ κείμενος ἐπὶ τῆς πυρᾶς καυθῇ, καὶ εὐχῆς ἐδεῖτο, καὶ ἡ Ἶρις παρεκάλει τοὺς ἀνέμους αὐτῷ, ὦ καλὲ Ὅμηρε, καὶ ὑπισχνεῖται ἤκουσιν ἱερουργίαν οἱονεὶ μισθόν. Καὶ ὁ τοῦ Νεοκλέους δὲ Ἀθηναίους ἐδίδασκε θύειν τοῖς πνεύμασιν. Αἱ δὲ ὄϊς ἀπραγμόνως καὶ ἄνευ τινὸς τερατείας τοὺς ἀνέμους εἰς ὠδῖνα τὴν σφετέραν ὑπηρέτας ἑτοίμους καὶ ἀκλήτους ἔχουσιν. Σκοποὶ δὲ ἄρα τούτων εἰσὶ καὶ οἱ ποιμένες ἀγαθοί· ὅταν γοῦν ὁ νότος πνέῃ, τότε τοὺς κριοὺς ἐπὶ τὰς ὄϊς ἄγουσιν, ἵνα ἡ ἐπιγονὴ θηλύγονος ᾖ αὐτοῖς μᾶλλον.

Ventorum vis in ovium foecunditatem.

XXVIII.
Fabula de Icario et de cane Erigones.

Ὅτε τὸν Ἰκάριον ἀπέκτειναν οἱ προσήκοντες τοῖς πρῶτον πιοῦσιν οἶνον καὶ εἰς ὕπνον ἐμπεσοῦσιν, οὐκ εἰδότες πω μὴ θάνατον εἶναι τὸ πραχθέν, ἀλλὰ οἰνηρὸν κάρον, ἐνόσησαν

οἱ κατὰ τὴν Ἀττικήν, ἐμοὶ δοκεῖν, τοῦ Διονύσου τιμωροῦντος τῷ πρώτῳ γεωργῷ τῶν ἑαυτοῦ φυτῶν καὶ πρεσβυτάτῳ. Ὁ γοῦν Πύθιος ἔχρησεν, εἰ βούλονται τυχεῖν σωτηρίας, Ἰκαρίῳ θύειν καὶ Ἠριγόνῃ, τῇ τούτου παιδί, καὶ τῷ κυνὶ τῷ ᾀδομένῳ, ὅτι ἄρα δι᾽ ὑπερβολὴν εὐνοίας τῆς πρὸς τὴν δέσποιναν βιῶναι μετ᾽ αὐτὴν οὐκ ἔγνω ἄν. Παίζει δὲ Εὐριπίδης λέγων·

Χρηστοῖσι δούλοις συμφορὰ τὰ δεσποτῶν
Κακῶς πίτνοντα, καὶ φρενῶν ἀνθάπτεται.

Ποῦ γὰρ ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ δεσπότῃ τέθνηκεν, κυνὸς δούλου δράσαντος αὐτό;

XXIX. Historia de cane, fido pecuniae custode.

Ἴδιον δὲ ἄρα τῆς τῶν κυνῶν εἰς τοὺς τρέφοντας εὐνοίας καὶ ἐκεῖνο μαρτύριον. Κολοφώνιος ἀνὴρ παραγίνεται εἰς τὴν Τέων, συνωνησόμενός τινα· καὶ γὰρ ἦν ἐμπορικός, καὶ τὴν ἐκ τῶν ὠνίων καπηλείαν τε καὶ μεταβολὴν πρόσοδον εἶχεν· ἀργύριον δὲ ἐπήγετο, καὶ οἰκέτην καὶ κύνα. Ἔφερε δὲ τὸ ἀργύριον ὁ δοῦλος· ἐπεὶ δὲ πρὸ ὁδοῦ ἦσαν, ὁ οἰκέτης ἐξετράπετο, ἤπειγε γάρ τι αὐτὸν τῶν κατὰ φύσιν, ἠκολούθησε δὲ καὶ ὁ κύων. Τὸ τοίνυν φασκώλιον ἀνέπαυσεν ὁ νεανίας, καὶ ἀνελέσθαι πάλιν οὐκ ἐνενόησεν, ἀλλὰ ᾤχετο ἀπιών· ὁ δὲ κύων ἑαυτὸν κατακλίνας ἐπὶ τῷ ἀργυρίῳ ἔμενεν ἥσυχος. Ἐλθόντες δὲ εἰς τὴν Τέων, ὅ τε δεσπότης καὶ ὁ οἰκέτης, εἶτα μέντοι ἄπρακτοι ἐπανῆλθον, ὅτου ὠνήσονται οὐκ ἔχοντες· τὴν αὐτήν γε μὴν ἐκτρέπονται πάλιν, ἔνθα ὁ οἰκέτης ἀπέλιπε τὸ βαλάντιον, καὶ καταλαμβάνουσι τὸν σφέτερον κύνα ἐπικείμενον αὐτῷ, καὶ μόλις ἐμπνέοντα ὑπὸ λιμοῦ· ὁ δὲ ὡς εἶδε τὸν δεσπότην καὶ τὸν ὁμόδουλον, ἑαυτὸν ἀποκλίνας τοῦ φασκωλίου, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τὴν φρουρὰν καὶ τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. Οὔκουν οὐδὲ Ἄργος ὁ κύων μυθοποίημα ἦν, ὦ θεῖε Ὅμηρε, σόν, οὐδὲ κόμπος ποιητικός, εἴπερ οὖν καὶ τῷ Τηΐῳ ταῦτα ἀπήντησεν, ὅσα καὶ προεῖπον.

XXX. De cancrorum quodam

Γένος καρκίνων ἔστι, καὶ πετηλίαι ὄνομα αὐτοῖς. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἰδεῖν εἰσι λευκότεροι, τίκτονται δὲ ἐν τῷ πη-

λῷ. Δείσαντες δὲ οὗτοι καὶ πέτονται· ἔχουσι γὰρ πτερύγια μικρά, ἅπερ οὖν αὐτοὺς ἡσυχῇ μετεωρίζει τε καὶ ἐλαφρίζει. Βαδίζοντες μὲν οὖν ἥκιστα τούτων δέονται, φοβηθέντες δὲ ἔχουσί τινα ἐπικουρίαν οὐ πάντῃ καρτεράν· ἁλίσκονται γὰρ οὔτε ὑψηλοὶ πετόμενοι, οὔτε μὴν μετεωροπορεῖν οἷοί τε ὄντες. Τούτους μέντοι τοὺς καρκίνους ἐσθίουσί τινες· φασὶ δὲ καὶ ἰσχίου πόνῳ ἀγαθὸν εἶναι, εἴ τις φάγοι ἀλγῶν.

genere alis instructo.

XXXI. De parvis cancris in conchis habitantibus.

Αἱ δὲ καρκινάδες τίκτονται μὲν γυμναί, τὸ δὲ ὄστρακον ἑαυταῖς αἱροῦνται, ὡς οἰκίαν οἰκῆσαι τὴν ἀρίστην. Ὑποδύονται δὲ καὶ πορφύρας ὄστρακον, κενῷ περιτυχοῦσαι, καὶ στρόμβου· καὶ εἰς ὅσον μὲν αὐτὴν στέγει, χαίρει τῇ καταγωγῇ, ἐὰν δὲ αὐξήσῃ τὴν σάρκα, εἰς ἄλλον μετοικίζεται οἶκον. Περιτυγχάνει δὲ τοῖς προειρημένοις καὶ πολλοῖς καὶ κενοῖς ὀστράκοις.

XXXII. De strombis eorumque rege.

Οἱ δὲ στρόμβοι καὶ βασιλέα ἔχουσι, καὶ μάλα γε εὐπειθῶς ἄρχονται. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὗτος μεγέθει μέν ἐστι μέγιστος, κάλλιστος δὲ κάλλος. Καὶ εἰ μὲν εἴη οἱ καταδῦναι λῷον, ἔδρασε τοῦτο πρώτιστος· εἰ δὲ ἀναδῦναι, καὶ τοῦδε ἄρχει· μετακινουμένῳ δὲ ἕπονται καὶ οἱ λοιποί. Ὅστις δ' ἂν ἕλῃ τόνδε τὸν βασιλέα, ὅτι ἄμεινον πράξει καλῶς οἶδεν· καὶ μέντοι καὶ εἴτις εἶδε θηρώμενον, εὐθυμότερος ἀπῆλθεν, ὥς τι χρηστὸν καὶ ἐκεῖνος ἕξων. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ καὶ ἆθλον πρόκειται τῷ θηράσαντι τὸν προειρημένον· διδόασι δὲ οἱ συνθηραταὶ δραχμὴν Ἀττικὴν ἕκαστος τῷ ἑλόντι, καὶ τό γε ἆθλον τοῦτό ἐστιν.

XXXIII. De echinorum marinorum solertia.

Τοὺς ἐχίνους ὁ κλύδων κυλίων ἐς τὰ ἔξω, καὶ προσαράττων τῷ ξηρῷ τῆς θαλάττης βιαιότατα ἐκβάλλει. Τοῦτο τοίνυν ἐκεῖνοι δεδιότες, ὅταν αἴσθωνται φρίττον τὸ κῦμα, καὶ μέλλον πνεῦμα ἁδρότερον ὑπανίστασθαι, ταῖς ἀκάνθαις ἀναιροῦνται λιθίδια, ὅσα εὔκολά ἐστι φέρειν αὐτοῖς, καὶ ἔχουσιν ἕρμα, καὶ οὐ ῥᾳδίως κυλίονται, οὐδὲ πάσχουσιν ὃ δεδοίκασιν.

29 F. πνεύμασιν.

XXXIV. De purpurae captura.

Ἡ πορφύρα λίχνον ἐστὶν ἰσχυρῶς, καὶ ἔχει γλῶτταν προμηκεστέραν, καὶ διείρει διὰ παντὸς οὗπερ ἂν καὶ δύνηται, καὶ διὰ ταύτης ἕλκει ὅσα ἐσθίει, καὶ διὰ ταύτης δὲ ἁλίσκεται. Καὶ ὁ τρόπος τῆς θήρας ἐκεῖνός ἐστι. Διαπλέκεται κύρτις μικρὰ μέν, πυκνὴ δέ· καὶ ἐντὸς ἔχει στρόμβον τῇ πορφύρᾳ τὸ δέλεαρ, καὶ διεῖρται οὗτος ἐν τῇ κυρτίδι μέσῃ. Ἀγώνισμα οὖν τῇ πορφύρᾳ διατεῖναι τὴν γλῶττάν ἐστι, καὶ ἐφικέσθαι αὐτοῦ· καὶ ἀνάγκη πᾶσαν αὐτὴν προβάλλειν, εἰ μέλλοι μὴ ἁμαρτήσεσθαι οὗ γλίχεται λαβεῖν· καὶ ἐκβάλλουσα τὴν γλῶτταν ἐκμυζᾷ, εἶτα διῴδησεν ἑαυτὴν ἡ γλῶττα ὑπὸ πλησμονῆς, καὶ ἐξελκύσαι ἀδύνατός ἐστιν αὖθις· μένει τοίνυν ἁλοῦσα· καὶ ὁ πορφυρεὺς αἰσθόμενος ἐθήρασε δεύτερος ὑπὸ τῆς λιχνείας τὴν προειρημένην.

XXXV. De scolopendra et urtica marinis animalibus.

Σκολόπενδρα θαλάττιον θηρίον, καὶ τῷ χερσαίῳ εἰπεῖν ὁμοιότατόν ἐστιν· εἰ δὲ αὐτῆς προσάψεται ἀνθρωπεία σάρξ, ὀδαξᾶταί τε παραχρῆμα καὶ κνησιεῖ, καὶ πάσχει τοιαῦτα, ὁποῖα καὶ ὑπὸ τῆς βοτάνης, ἣν καλοῦσι κνίδην. Ποιοῦσι δὲ καὶ ἀκαλῆφαι κνησμονήν, ἀλλὰ οὔπω τοσοῦτον. Εἰσὶ δὲ ἐδώδιμοι μᾶλλον διελθούσης ἰσημερίας αἱ ἀκαλῆφαι.

XXXVI. De elephantorum in fuga ordine.

Ὅταν ὑπὸ τῶν θηρατῶν ὡς ἐν πολέμῳ στρατιῶται τραπῶσιν οἱ ἐλέφαντες, καὶ εἰς φυγὴν ὁρμήσωσιν, οὐ φεύγουσι διῃρημένοι, οὐδὲ καθ' ἕνα, ἀλλὰ κοινῇ, καὶ πιέζουσιν ἀλλήλους τῶν συννόμων ἐχόμενοι. Καὶ κύκλῳ μὲν οἱ νέοι, ὡς εἰπεῖν τὸ μαχιμώτατον· ἐν μέσῳ δὲ οἱ γεγηρακότες καὶ αἱ μητέρες, ὑπὸ ταύταις δὲ τὰ πώλια, ἑκάστη τὸ ἴδιον ἀποκρύπτουσα· καὶ ὁρῶνταί γε οὕδε οἱ μικροὶ σπανιώτατα. Ἀθρόους δὲ αὐτοὺς ἐὰν θεάσωνται καὶ λέοντες, ἢ φεύγουσι προτροπάδην, ἢ ἄλλος ἄλλῃ κατέπτηξαν ὡς νεβροὶ τοὺς ἐλέφαντας οἱ τέως φοβεροὶ καὶ ἐκπληκτικοί, καταδείσαντες. Οὐκ ἀνθίσταται δὲ τοῖς διώκουσιν ἐλέφας, εἰ μή ποτε ἄρα ὑπὲρ τῶν τέκνων καὶ τῶν νοσούντων· ἐνταῦθα δὲ ἄμαχός ἐστιν.

16 κνησείει. Gesn. κνηστιᾷ. b.

XXXVII. De elephanto Pori regis.

Πώρου τοῦ τῶν Ἰνδῶν βασιλέως ὁ ἐλέφας, ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον μάχῃ τετρωμένου πολλά, ἡσυχῇ καὶ μετὰ φειδοῦς τῇ προβοσκίδι ἐξῄρει τὰ ἀκόντια, καὶ μέντοι καὶ αὐτὸς τετρωμένος πολλὰ οὐ πρότερον εἶξεν πρὶν ἢ συνεῖναι, ὅτι ἄρα ὁ δεσπότης αὐτῷ διὰ τὴν ῥοὴν τοῦ αἵματος τὴν πολλὴν παρεῖται καὶ ἐκθνήσκει. Οὐκοῦν ἑαυτὸν ὑπέκλινεν, καὶ ὀκλάσας ἔμεινεν, ἵνα μὴ ἄνωθεν πεσὼν ὁ Πῶρος εἶτα μέντοι κακωθῇ τὸ σῶμα ἐπὶ μᾶλλον.

XXXVIII. De canibus in bello utilibus.

Ὑρκανοῖς καὶ Μάγνησιν οἱ κύνες συνεστρατεύοντο, καὶ ἦν καὶ τοῦτο συμμαχικὸν ἀγαθὸν αὐτοῖς καὶ ἐπικουρικόν. Συστρατιώτην δέ τις Ἀθηναῖος ἐν τῇ μάχῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι ἐπήγετο κύνα, καὶ γραφῇ εἴκασται ἐν τῇ Ποικίλῃ ἑκάτερος, μὴ ἀτιμασθέντος τοῦ κυνός, ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ κινδύνου μισθὸν εἰληφότος, ὁρᾶσθαι σὺν τοῖς ἀμφὶ τὸν Κυνέγειρον καὶ Ἐπίζηλόν τε καὶ Καλλίμαχον. Ἔστι δὲ καὶ οὗτοι καὶ ὁ κύων Νίκωνος γράμμα· οἱ δὲ οὐ τούτου, ἀλλὰ τοῦ Θασίου Πολυγνώτου φασίν.

XXXIX. De cervis feminis cornibus instructis.

Ὅσοι λέγουσι θῆλυν ἔλαφον τὰ κέρατα οὐ φύειν, οὐκ αἰδοῦνται τοὺς τοῦ ἐναντίου μάρτυρας· Σοφοκλέα μὲν εἰπόντα,

Νομὰς δέ τις κεροῦσσ' ἀπ' ὀρθίων πάγων
Καθεῖρπεν ἔλαφος·

καὶ πάλιν·

Ἄρασα * μύξας καὶ κεραςφόρους
Στόρθυγγας εἶρπεν ἔκηλος.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ τοῦ Σοφίλλου ἐν τοῖς Ἀλεάδαις· ὁ δὲ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ·

Ἔλαφον δ' Ἀχαιῶν χερσὶν ἐνθήσω φίλαις
Κεροῦσσαν, ἣν σφάξαντες αὐχήσουσι σὴν
Σφάζειν θυγατέρα.

Ἐν δὲ τοῖς Τημενίδαις τὸν Ἡράκλειον ἆθλον ἔλαφον κέρατα ἔχειν ὁ αὐτὸς Εὐριπίδης φησί, τὸν τρόπον τόνδε ᾄδων·

---

16 Μίκωνος. Meurs.
24 μυκτῆράς τε. Br.
25 F. εἷρφ' ἔκηλος.
26 Ἀλωάδαις. Br.

Ἦλθεν δ' ἐπὶ χρυσόκερων ἔλαφον,
Μεγάλων ἄθλων ἕνα δεινὸν ὑποστὰς
Κατ' ἐναύλων * ὀρέων ἀβάτους, ἐπί τε
Λειμῶνας, ποίμνιά τ' ἄλση.

Ὁ δὲ Θηβαῖος μουσοποιὸς ἔν τινι τῶν ἐπινικίων ὑμνεῖ λέγων·

Εὐρυσθέος ἔντυ' ἀνάγκα, πατρόθεν
Χρυσόκερων ἔλαφον θήλειαν ἄξονθ'.

Καὶ Ἀνακρέων ἐπὶ θηλείας φησίν·

Οἷά τε νεβρὸν
Νεοθηλέα, γαλαθηνόν,
Ὅς τ' ἐν ὕλῃ κεροέσσης
Ὑπολειφθεὶς ἀπὸ μητρὸς
Ἐπτοήθη·

Πρὸς δὲ τοὺς μοιχῶντας τὸ λεχθέν, καὶ μέντοι καὶ φάσκοντας δεῖν ἐροέσσης γράφειν, ἀντιλέγει κατὰ κράτος Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, καί μέ γ' αἱρεῖ τῇ ἀντιλογίᾳ.

XL. Exempla amoris dominis a canibus praestiti.

Ἴδια δὲ ἄρα κυνῶν καὶ ἐκεῖνα, εὐνοίας ὑπερβολὴν πᾶσαν ἐκνενικηκότα. Πώλῳ μὲν οὖν, τῷ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτῇ, ὁ κύων ὁ τρόφιμος αὐτοῦ τεθνεῶτι καὶ καιομένῳ ἑαυτὸν συγκατέπρησε, τῇ πυρᾷ ἐμπηδήσας. Καιομένῳ δὲ καὶ Μέντορι σκύλακες Ἐρετρικαὶ ἑαυτὰς συγκατέπρησαν, ἑκοῦσαι κοινωνήσασαι τοῦ τέλους. Θεόδωρον δὲ ἄνδρα ψαλτικὴν ἀγαθόν, τὸν μὲν ἐς τὴν σορὸν ἐνέθεσαν οἱ προσήκοντες, κυνίδιον δὲ Μελιταῖον ἑαυτὸ ἐνέβαλεν εἰς τὴν θήκην τοῦ νεκροῦ, καὶ συνετάφη. *Canis Aethiopum rex.* Πέπυσμαι δὲ καὶ Αἰθιόπων εἶναι ἔθνος, ἐν ᾧ βασιλεύει κύων, καὶ τῇ ἐκείνου ὁρμῇ πείθονται· κνυζωμένου τε ἴσασιν, ὅτι μὴ θυμοῦται, καὶ ὑλακτοῦντος τὴν ὀργὴν συνιᾶσι. Τοῦτο εἴ τῳ ἱκανὸς Ἕρμιππος τεκμηριῶσαι, μάρτυρά οἱ τοῦ λόγου ἐπαγόμενος Ἀριστοκλέωνα, πειθέτω· ἐμὲ δὲ μὴ λαθὸν εἶτα ἐν καλῷ τῆς μνήμης ἀφίκετο.

XLI. De ansere et elephanto

Λακύδῃ τῷ περιπατητικῷ κτῆμα ἦν, χηνός τι χρῆμα θαυμάσιον. Ἐφίλει γοῦν τὸν τροφέα ἰσχυρῶς, καὶ βαδί-

3 κατέναυλα ὀρέων ἀβάτων. b. F. excidit κορυφάς.
29 Ἀριστοκρέωνα. Schn.
31 Λυκάδη. M. m. b. c.

ζῶντι μὲν συνεβάδιζεν, καθημένου δὲ ἀνεπαύετο, οὐκ ἀπελείπετο δὲ αὐτοῦ ἔμβραχυ· ὅνπερ καὶ ἀποθανόντα ὁ Λακύδης ἔθαψε καὶ πάνυ φιλοτίμως, ὥσπερ οὖν ἢ υἱὸν ἢ ἀδελφὸν ἐκεῖνος θάπτων. Πύῤῥου δὲ τοῦ Ἠπειρώτου ἦν ἐλέφας, ὅσπερ οὖν τὸν ἑαυτοῦ πωλευτὴν οὕτως ἠγάπησεν, ὡς ἀποθανόντος ἐν Ἄργει τοῦ Πύῤῥου, ἐκπεσόντος δὲ τοῦ ἐλαύνοντος, οὐ πρότερον ὑπέμεινεν ἀτρεμῆσαι καὶ ἡσυχάσαι πρὶν ἢ ἀνασώσασθαι τοῦτον αὐτὸν ἐκ τῶν πολεμίων, καὶ ἐς τὸ φίλιον μεταγαγεῖν.

dominos suos eximie amantibus.

XLII. Historia de muli vafritie.

Κακουργίαν δὲ ὀρέως Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἠμύνατο, καταφωράσας πάνυ ἀποῤῥήτως. Ἅλας ἡμίονος ἦγε φόρτον, καί ποτε διὰ ποταμοῦ ἰὼν κατὰ τύχην κατώλισθεν, καὶ περιετράπη. Βραχέντες οὖν οἱ ἅλες κατετάκησαν, καὶ κοῦφος ὁ ὀρεὺς γενόμενος ᾔσθη· καὶ συνιδὼν ὁπόσον τὸ μεταξὺ ἦν τοῦ μόχθου καὶ τῆς ῥᾳστώνης, τοῦ λοιποῦ τὴν τύχην διδάσκαλον ποιησάμενος, ὃ πρότερον ἄκων ἔπαθεν, εἶτα μέντοι τοῦτο εἰργάζετο ἑκών. Ἄλλην δὲ τῷ ὀρεοκόμῳ ἐλαύνειν καὶ ἔξω τοῦ ποταμοῦ ἄπορον ἦν. Τοῦτό τοι διηγουμένου ὁ Θαλῆς ὡς ἐπύθετο, σοφίᾳ ἀμύνασθαι τῆς κακίας τὸν ὀρέα ᾠήθη δεῖν, καὶ προςτάττει ὑπὲρ τῶν ἁλῶν σπογγιαῖς καὶ ἐρίοις ἐπισάξαι αὐτόν. Ὁ δὲ τὴν ἐπιβουλὴν οὐκ εἰδὼς τὸ σύνηθες ὤλισθε, καὶ ἀναπλήσας ὕδατος τὰ ἐπικείμενα τοῦ ἄχθους, ᾔσθετο καὶ ὅπως οἱ τὸ σόφισμα ἐτράπη ἐπὶ κακῷ, καὶ ἐξ ἐκείνου, ἡσυχῇ διερχόμενος καὶ κρατῶν τῶν σκελῶν, ἀπαθεῖς τοὺς ἅλας διεφύλαττεν.

XLIII. Historia de elephanto mulierem amante.

Πυνθάνομαι δὲ ἐν τῇ Ἀντιόχου πόλει τῇ Σύρων γενέσθαι πρᾷον ἐλέφαντα· ἰόντα τε αὐτὸν ἐπὶ τὰς νομὰς στεφανόπωλιν γυναῖκα ὁρᾶν ἡδέως, καὶ προςεστάναι αὐτῇ, καὶ τῇ προβοσκίδι τὸ πρόσωπον τῆς ἀνθρώπου καθαίρειν· δέλεαρ δὲ ἄρα ἐκείνη καθίει τοῦ φίλτρου αὐτῷ, στέφανον ἀεὶ τῶν ἐκ τῆς τέχνης τὸν καθ' ὥραν πλεκόμενον· καὶ τῷ μὲν ὁσημέραι λαμβάνειν ἔργον ἦν, τῇ δὲ διδόναι. Χρόνῳ δὲ ὕστερον

2 Λυκάδης. M. m. b. c.   30 F. ἀεὶ ἐκ τῆς τέχνης τῶν καθ'.

ἡ μὲν ἄνθρωπος τὸν βίον κατέστρεψεν, ὁ δὲ ἐλέφας τῆς συνηθείας διαμαρτάνων, καὶ οὐχ ὁρῶν ἣν ἐπόθει γυναῖκα, ὥςπερ οὖν ἐραστὴς ἐρωμένης ἀτυχῶν ἐξηγριώθη· καὶ ὃς τέως πρᾳότατος ἦν, εἰς θυμὸν ἐξήφθη, ὥςπερ οὖν καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἄγαν ὑπὸ τῆς λύπης ἐπικλυσθέντες καὶ ἔκφρονες γεγενημένοι.

XLIV.

Elephantos diis ob pietatem caros esse, historia de Ptolemaeo Philopatore docetur.

Τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα προςκυνοῦσιν ἐλέφαντες, τὰς προβοσκίδας εὐθὺ τῆς ἀκτῖνος ὡς χεῖρας ἀνατείνοντες, ἔνθεν τοι καὶ τῷ θεῷ φιλοῦνται· μάρτυς ἀγαθὸς ὁ Φιλοπάτωρ ἡμῖν Πτολεμαῖος ἔστω. Ἡ μὲν κατὰ Ἀντιόχου νίκη σὺν αὐτῷ ἐγένετο, θύων δὲ ἐπινίκια, καὶ ἱλεούμενος τὸν Ἥλιον ὁ Πτολεμαῖος, τῇ τε ἄλλῃ μεγαλοπρεπῶς ἔθυσεν, καὶ οὖν καὶ τέτταρας ἐλέφαντας μεγέθει μεγάλους παρέστησεν ἱερεῖα, ὥς γε ᾤετο, καὶ ταύτῃ τῇ θυσίᾳ γεραίρων ἐκεῖνος τὸ θεῖον. Ἐνύπνιον δὲ αὐτὸν διετάραξεν, ὡς ἀπειλοῦντος τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῇ ἀήθει τε καὶ ξένῃ θυσίᾳ, καὶ δείσας ἐκεῖνος, χαλκοῦς τέτταρας ποιησάμενος ἀνῆψε τῷ θεῷ ὑπὲρ τῶν ἀνῃρημένων, δεόμενός τε καὶ εὐμενιζόμενος αὐτόν. Ἐλέφαντες μὲν οὖν θεοὺς προςκυνοῦσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι, εἰ ἄρα γε εἰσὶ θεοί, καὶ ὄντες εἰ φροντίζουσιν ἡμῶν, διαποροῦσιν.

XLV.

De ibide aquam nisi puram non bibente.

Οἱ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἱερεῖς ἑαυτοὺς περιῤῥαίνουσιν οὐ παντὶ ὕδατι, οὐδὲ μὴν οὐδὲ τῷ παρατυχόντι, ἀλλὰ ἐκείνῳ ἐξ οὗ πεπιστεύκασιν ὅτι ἄρα καὶ ἶβις πέπωκεν. Ἴσασι γὰρ κάλλιστα, ὅτι ἂν μήποτε πίῃ ὕδατος ἐκείνη ῥυπαροῦ, καὶ λελυμασμένου ἔκ τινων φαρμάκων· ἔχειν γάρ τι πιστεύουσιν ἐν ἑαυτῷ τὸ ζῷον καὶ μαντικῆς, ἅτε ἱερόν.

De elephantorum chirurgia.

Ἐλέφαντας δὲ ἀκούω τῶν τετρωμένων τοὺς ἀτρώτους πεφεισμένως ἐξαιρεῖν καὶ ξυστὰ καὶ ἀκόντια, ὥςπερ οὖν χειρουργίας ἐπιστήμονας, καὶ μαθόντας τὴν ἐν τοῖςδε σοφίαν.

Cognomina ab animalibus ducta.

Οὕτω δὲ ἄρα ἦν διὰ σπουδῆς τοῖς ἄνω τοῦ χρόνου καὶ τὰ ἄλογα· ἔχαιρε μὲν ἀκούων Αἰετὸς ὁ Ἠπειρώτης Πύῤῥος,

---

9 F. καὶ μάρτυς.

ὁ δὲ τὸ δὴ λεγόμενον Ἱέραξ ὁ Ἀντίοχος. Διάφορα μὲν δὴ ταῦτα καὶ ἀθρόα εἰρήσεται, τῷ συνιέντι μαθεῖν ἄξια.

XLVI. De animalibus, quibus Mithridates corporis sui custodiam commiserat.

Μιθριδάτης ὁ Ποντικὸς τὴν ἑαυτοῦ φρουρὰν καθεύδοντος ἐπίστευεν ἧττον καὶ τοῖς ὅπλοις καὶ τοῖς δορυφόροις· καὶ διὰ ταῦτα ἡμερωθέντας εἶχε φύλακας ταῦρον καὶ ἵππον καὶ ἔλαφον. Καθεύδοντα γοῦν ἐφρούρουν αὐτὸν οἵδε οἱ θῆρες, εἴτις προσίοι, τάχιστα ἐκ τῆς ἀναπνοῆς αἰσθανόμενοι· καὶ ὁ μὲν τῷ μυκήματι, ὁ δὲ τῷ χρεμετίσματι, ὁ δὲ τῇ μηκῇ διύπνιζον αὐτόν.

XLVII. De nominibus, quibus animalium pulli appellantur.

Τῶν ἀγρίων ζῴων τὰ ἔκγονα τὰ νέα διαφόρως ὀνομάζεται· καὶ τά γε πλείω διπλῆν τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. Λεόντων γοῦν σκύμνοι καὶ λεοντιδεῖς ὀνομάζονται, ὡς Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος μαρτυρεῖ. Παρδάλεων δὲ σκύμνοι τε καὶ ἄρκηλοι· εἰσὶ δὲ οἵ φασι γένος ἕτερον τῶν παρδάλεων τοὺς ἀρκήλους εἶναι. Θώων δὲ μόνοι σκύμνοι φιλοῦσι καλεῖσθαι, καὶ τίγρεων ὁμοίως· καὶ μυρμήκων δέ, καὶ πανθήρων. Ἔοικε δὲ καὶ τὰ τῶν λυγγῶν ἔκγονα ὁμοίως ὀνομάζεσθαι· ἐν γοῦν τοῖς Λάσου λεγομένοις Διθυράμβοις οὕτως εὑρίσκεται· Σκύμνος εἰρημένον τὸ βρέφος τὸ τῆς λυγγός. Πιθήκων δὲ ἀκούομεν σκύμνους τε καὶ πιθηκιδεῖς τοὺς αὐτούς. Βουβαλίδων δὲ πώλους, εἰ δὲ καὶ ὀρύγων, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι ὁ αὐτὸς Ἀριστοφάνης φησίν· κυνῶν δὲ καὶ λύκων σκύλακες καλοῖντο ἄν, ἦ δ' ὅς· ἤδη δὲ καὶ λυκιδεῖς καλοῦνται οἱ τῶν λύκων, ὁ δὲ τέλειος καὶ μέγιστος καλοῖτο ἂν μονόλυκος. Τῶν μὲν δὴ λαγῶν, λαγιδεῖς· ὁ δὲ τέλειος, καὶ πτῶκα αὐτὸν φιλοῦσιν ὀνομάζειν οἱ ποιηταί, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταχίναν. Ἀλωπέκων δὲ τὰ ἔκγονα ἀλωπεκιδεῖς κέκληνται· αὐτὴ δὲ ἡ μήτηρ καὶ κερδὼ καὶ σκαφώρη καὶ σκινδαφός. Τῶν δὲ ἀγρίων ὑῶν τὰ τέκνα μολόβρια ὀνομάζουσιν· ἀκούσαις δ' ἂν τοῦ Ἱππώνακτος καὶ αὐτὸν τὸν ὗν μολοβρίτην που λέγοντος· καλοῦνται δὲ καὶ τῶν ὑῶν μονίαι τινές. Τάς γε μὴν δορκάδας, καὶ ζόρκας καὶ πρόκας εἰώθασιν ὀνομάζειν. Τῶν

2 εἰρήσθω. Gesn. F. εἴρηται. 17 F. λυγκῶν. et deinde λυγκός.

δὲ ὑστρίχων καὶ τῶν τοιούτων ἀγρίων τὰ ἔκγονα ὄβρια καλεῖται· καὶ μέμνηται δὲ Εὐριπίδης ἐν Πελιάσι τοῦ ὀνόματος, καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι καὶ Δικτυουλκοῖς. Τὰ δὲ ἔτι ἐν τῇ γαστρί, ἔμβρυα· [καλοῦσι δὲ τὰ τῶν ὀρνίθων, καὶ τὰ τῶν ὄφεων, καὶ τῶν κροκοδείλων] ἔνιοι δὲ ἔμβρυα καὶ ψακάλους καλοῦσιν, ὧν εἰσι καὶ Θετταλοί. Τὰ δὲ πρόσφατα ὀρνίφια νεοττοὺς καὶ ὀρταλίχους, ἀλεκτρυόνων τε ἀλεκτορίδας λέγουσι· καὶ τόν γε πέρυσιν ὀνομάζουσιν, ὡς καὶ τὸν οἶνον· καὶ αὖ πάλιν χηνιδεῖς καὶ χηναλωπεκιδεῖς καὶ τὰ τούτοις ὅμοια κατὰ τὰ αὐτὰ σχηματίζουσιν· Ἀχαιὸς δέ, ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητής, τὸν νεοττὸν τῆς χελιδόνος μόσχον ὠνόμασεν.

XLVIII. Historia de leone et Androcle.

Μνήμην δὲ παρακολουθεῖν καὶ τοῖς ζῴοις, καὶ ἴδιον αὐτῶν καὶ τοῦτο εἶναι χωρὶς τῆς εἰς αὐτὴν τέχνης τε καὶ σοφίας, ἣν τερατευόμενοί τινες ἐπινοῆσαι κομπάζουσι, τεκμηριοῖ καὶ ἐκεῖνα. Τὸν δεσπότην, ὄντα τῶν ἐκ τῆς Ῥωμαίας βουλῆς, ἀπέδρα Ἀνδροκλῆς ὄνομα, οἰκέτης τὴν τύχην, ὅ τι κακουργήσας καὶ ἡλίκον οὐκ οἶδα εἰπεῖν· ἧκε δ' οὖν ἐς τὴν Λιβύην, καὶ τὰς μὲν πόλεις ἀπελίμπανεν, καὶ τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἄστροις αὐτὰς ἐσημαίνετο, προῄει δὲ ἐς τὴν ἐρήμην· φρυγόμενος δὲ ὑπὸ πολλῆς διαπύρου τῆς ἀκτῖνος, ἀσμένως ὕπαντρόν τινα πέτραν ὑποδραμὼν ἡσύχαζεν· λέοντος δὲ ἄρα κοίτη ἥδε ἡ πέτρα ἦν. Ἐπάνεισι τοίνυν ἐκ θήρας ὁ λέων, σκόλοπι βιαίῳ περιπαρεὶς καὶ κολαζόμενος, καὶ ἐντυχὼν τῷ νεανίᾳ εἶδεν αὐτὸν πρᾴως, καὶ σαίνειν ἤρξατο, καὶ προὔτεινε τὸν πόδα, καὶ ἐδεῖτο, ὡς ἠδύνατο, ἐξαιρεθῆναι τὸν σκόλοπα. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα, καίτοι θανάτου δεόμενος, κατέπτηξεν· ἐπεὶ δὲ πρᾷον τὸν θῆρα ἐθεάσατο, καὶ τὸ κατὰ τὸν πόδα συνεῖδε πάθος, ἐξεῖλε μὲν τὸ λυποῦν τοῦ ποδός, καὶ τῆς ὀδύνης ἀπήλλαξεν. Ἡσθεὶς οὖν τῇ θεραπείᾳ ὁ λέων, ἰατρεῖά οἱ ἐκτίνων ξένον τε ἐνόμιζε καὶ φίλον, καὶ ὧν ἐθήρα ἐκοινώνει. Καὶ ὁ μὲν ἐσιτεῖτο

8 F. τόν γε πέρυσιν περυσινόν.

ὠμὰ ᾗ λεόντων νόμος, ὁ δὲ ἑαυτῷ ὤπτα· καὶ κοινῆς ἀπέλαυον τραπέζης, κατὰ φύσιν τὴν αὐτοῦ ἑκάτερος. Καὶ τριῶν μὲν ἐτῶν τὸν τρόπον τοῦτον διεβίωσεν ὁ Ἀνδροκλῆς· εἶτα ὑπεράγαν κουριῶν, καὶ ὀδαξησμῷ βιαίῳ κατειλημμένος, τὸν [μὲν] λέοντα ἀπολιμπάνει, ἑαυτὸν δὲ μεθίησι τῇ τύχῃ. Εἶτα ἀλώμενον αὐτὸν συλλαβόντες, καὶ ὅτου εἴη πυθόμενοι, ἐς τὴν Ῥώμην τῷ δεσπότῃ δήσαντες ἀποπέμπουσιν. Ὁ δὲ ἐφ᾽ οἷς ἠδικήθη εὐθύνει τὸν οἰκέτην, καὶ κατεγνώσθη ἐκεῖνος θηρίοις βορὰ παραδοθῆναι. Ἐθηράθη δέ πως καὶ ὁ Λίβυς ἐκεῖνος λέων, καὶ ἀφείθη ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ ὁ νεανίας δὲ ὡς ἀπολούμενος, ὁ ποτὲ αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ λέοντι σύνοικός τε καὶ σύσκηνος γεγενημένος. Καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος οὐκ ἐγνώρισε τὸν θῆρα, ἐκεῖνος δὲ παραχρῆμα ἀνέγνω τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἔσαινεν αὐτόν, καὶ ὑποκλίνας τὸ πᾶν σῶμα ἔῤῥιπτό οἱ παρὰ τοῖς ποσίν. Ὀψὲ δὲ καὶ ὁ Ἀνδροκλῆς ἐγνώρισε τὸν ἑαυτοῦ ξένον, καὶ περιλαβὼν τὸν λέοντα ὡς ἥκοντα ἑταῖρον ἐξ ἀποδημίας κατησπάζετο. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει γόης, ἀφείθη οἱ καὶ πάρδαλις· ὁρμώσης δὲ αὐτῆς ἐπὶ τὸν Ἀνδροκλέα, ὁ λέων ἀμύνων τῷ ποτε ἰασαμένῳ, καὶ κοινῆς τραπέζης μεμνημένος, διασπᾷ τὴν πάρδαλιν. Οἷα τοίνυν εἰκὸς οἱ θεώμενοι ἐκπλήττονται· καὶ ὁ διδοὺς τὰς θέας καλεῖ τὸν Ἀνδροκλέα, καὶ τὸ πᾶν μανθάνει. Καὶ θροῦς εἰς τὸ πλῆθος διαῤῥεῖ, καὶ τὸ σαφὲς ὁ δῆμος μαθόντες ἐλευθέρους ἐκβοῶσιν ἀφεῖσθαι καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὸν λέοντα. Ἴδιον δὴ τῶν ζῴων καὶ ἡ μνήμη· καὶ συνῳδὸν τοῖς προειρημένοις, καὶ ἐς τὸ αὐτὸ δ᾽ ἐστὶν εὕδοντος ἐν τῇ Σάμῳ, ἐπὶ τοῦ κεχηνότος Διονύσου νομίζοιτο ἂν καὶ τὸ φωλιὸν εἰδέναι. Καὶ τοῦτο ἀκουέτω Ἐρατοσθένους τε καὶ Εὐφορίωνος, καὶ ἄλλων περιηγουμένων αὐτό.

---

25 De conclamato hoc loco vide Annotationes.

LIBER OCTAVUS.

1\. De canibus Indicis tigride patre genitis.

Ἰνδικοὶ λόγοι διδάσκουσιν ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνα· τὰς κύνας ἄγουσιν ἐς τὰ ἔνθηρα χωρία οἱ θηρατικοί, τὰς εὐγενεῖς τε καὶ ἴχνη καταγνῶναι θηρίων ἀγαθὰς καὶ ὠκίστας ἐς δρόμον, καὶ τοῖς δένδροις προσδήσαντες εἶτα μέντοι ἀπαλλάττονται, τοῦτο δήπου τὸ λεγόμενον ἀτεχνῶς κύβον ἀναῤῥίψαντες. Οἱ δὲ τίγρεις ἐντυχόντες αὐταῖς, ἀθηρίᾳ μὲν καὶ λιμῷ συμπεσόντες διασπῶσιν αὐτάς· ἐὰν δὲ ὀργῶντες ἀφίκωνται καὶ κεκορεσμένοι, συμπλέκονταί τε αὐταῖς καὶ τῆς ἀφροδίτης ἐν πλησμονῇ καὶ ἐκεῖνοι μέμνηνται. Ἐκ δὲ τῆς ὁμιλίας ταύτης οὐ κύων, φασίν, ἀλλὰ τίγρις τίκτεται· ἐκ δὲ τούτου καὶ κυνὸς θηλείας ἔτι τίγρις τεχθείη ἄν, ὁ δὲ ἐκ τούτου καὶ κυνὸς εἰς τὴν μητέρα ἀποκρίνεται, καὶ κατώλισθεν ἡ σπορὰ πρὸς τὸ χεῖρον, καὶ κύων τίκτεται. Πρὸς ταῦτα Ἀριστοτέλης οὐκ ἀντιφήσει. Οὗτοι δὲ ἄρα οἱ κύνες, οἷς πάρεστι πατέρα αὐχεῖν τὸν τίγριν, ἔλαφον μὲν θηρᾶσαι ἢ συῒ συμπεσεῖν ἀτιμάζουσιν, χαίρουσι δὲ ἐπὶ τοὺς λέοντας ἄττοντες, καὶ τοὺς ἄνω τοῦ γένους ἀποδεικνύντες ἐντεῦθεν.

Historia de cane Indico.

Ἀλεξάνδρῳ γοῦν τῷ Φιλίππου πεῖραν ἔδοσαν οἱ Ἰνδοὶ τῆς τῶν κυνῶν τῶνδε ἀλκῆς τὸν τρόπον τοῦτον· ἀφῆκαν ἔλαφον, καὶ ὁ κύων ἡσύχαζεν· εἶτα σῦν, ὁ δὲ ἀτρεμῶν κατέμενεν· καὶ ἄρκτον ἐπὶ τούτοις, καὶ ἔκνιζεν αὐτὸν ἄρκτος οὐδέν· λέοντος δὲ ἀφεθέντος, ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ὥς μιν μᾶλλον ἔδυ χόλος, καὶ οἷα δήπου θεασάμενος τὸν ὄντως ἀντίπαλον, οὔτε ἤμελλεν, οὔτε ἠτρέμει, ἀλλ' ἀΐξας ἐπ' αὐτὸν εἶτα μέντοι καρτερᾷ τῇ λαβῇ εἴχετο, πιέζων καὶ ἄγχων. Ὁ τοίνυν Ἰνδός, ὁ τὴν θέαν τῷ βασιλεῖ τήνδε παρέχων, κάλλιστα εἰδὼς τοῦ κυνὸς τὸ καρτερικόν, προσέταξέν οἱ τὴν οὐρὰν ἀποκο-

πῆναι· καὶ ἡ μὲν ἀπεκόπτετο, ὁ δὲ οὐκ ἐφρόντιζε. Προςέταξεν οὖν ὁ Ἰνδὸς καὶ τῶν σκελῶν ἓν ἀποκόψαι, καὶ ἀπεκόπη· ὁ δὲ ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐνέφυ εἴχετο, καὶ οὐκ ἀνίει, ὥςπερ οὖν ἀλλοτρίου κοπτομένου σκέλους καὶ ὀθνείου· καὶ ἄλλο ἀπεκόπτετο, καὶ τὸ δῆγμα ὁ κύων οὐ κατελίμπανεν· καὶ τρίτον ἕτερον, καὶ ὅδε εἴχετο· καὶ τὸ τέταρτον ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἦν ἐγκρατὴς τοῦ δήγματος ἔτι. Καὶ τελευτῶντες τῆς κεφαλῆς τὸ λοιπὸν σῶμα ἀφεῖλον· ὀδόντες δὲ ἐκείνῃ ἤρτηντο τῆς ἐξ ἀρχῆς ἀντιλαβῆς, καὶ ἡ κεφαλὴ ἠωρεῖτο μετέωρος ἐκ τοῦ λέοντος, αὐτοῦ μέντοι τοῦ δακόντος ἐξ ἀρχῆς οὐκέτι ὄντος. Ἀλέξανδρος οὖν ἐνταῦθα ἠνιᾶτο, τὸν κύνα ἐκπλαγείς, ὅτι ἄρα πεῖραν ἑαυτοῦ διδοὺς εἶτα ἀπολώλει, τὸ ἐναντίον τοῖς δειλοῖς παθών, θάνατον δὲ ὑπὲρ τῆς ἀνδρείας ἠλλάξατο. Ἰδὼν οὖν ὁ Ἰνδὸς αὐτὸν ἀνιώμενον, τέτταρας ὁμοίους ἐκείνῳ κύνας ἔδωκέν οἱ· ὁ δὲ ἥσθη λαβών, καὶ ἀντέδωκεν ὁποῖα ἦν εἰκός. Καὶ τῆς γε ἐπὶ τῷ πρώτῳ λύπης ἔλαβε λήθην ὁ τοῦ Φιλίππου παῖς λαβὼν τοὺς τέτταρας.

II. De canum venaticorum solertia.

Κύων ἀγρευτικὸς ἅπας, αὐτὸς μὲν λαβὼν θηρίον ἥδεται, καὶ κέχρηται τῇ ἄγρᾳ ὡς ἄθλῳ, ἐὰν αὐτῷ συγχωρήσῃ ὁ δεσπότης· εἰ δὲ μή, φυλάττει ζῶντα ἔςτ' ἂν ὁ θηρατὴς ἀφίκηται, καὶ κρίνῃ γε ὑπὲρ τοῦ ληφθέντος ὅ τι καὶ θέλει. Νεκρῷ δὲ ἐντυχὼν ἢ λαγῷ τινι ἢ συῒ οὐκ ἂν ἅψαιτο, τοῖς ἀλλοτρίοις ἑαυτὸν πόνοις οὐκ ἐπιγράφων, οὐδὲ ἀξιῶν σφετερίσασθαι τὰ προςήκοντά οἱ ἥκιστα. Ἔοικε δὲ ἐκ τούτων ἔχειν τι καὶ φιλοτιμίας ἐν ἑαυτῷ φυσικῆς· μὴ γὰρ δεῖσθαι κρεῶν, ἀλλὰ νίκης ἐρᾶν. Ἀκοῦσαι δὲ ἄξιον ὅ τι καὶ δρᾷ παρὰ τὸν τῆς θήρας καιρὸν ὁ κύων ὁ θηρατικός. Προηγεῖται τοῦ κυνηγέτου ἱμάντι μακρῷ προςημμένος καὶ ῥινηλατεῖ, τῆς φωνῆς ἔχων ἐγκρατῶς καὶ σιωπῶν· καὶ εἰς ὅσον μὲν ἀθηρία ἀπαντᾷ αὐτῷ καὶ οὐδενὶ ἐντυγχάνει, πρόεισιν ὡς ἰδεῖν καὶ τεκμήρασθαι κατηφέστερος, καὶ μέντοι καὶ εἰς τὸ πρόσω ἰὼν ἐπάγεται τὸν θηρατὴν προθύμως τε καὶ καρτερι-

8 ἐκεῖνοι. M. m. b. ἐκείνοι c.

κῶς εὖ μάλα ὁ κύων. Εἰ δὲ ἰχνεύσειε τυχόν, καὶ ὀσμῇ τινι προσπέσοι που θηρίου, ἐνταῦθα ἕστηκεν· ὁ δὲ κυνηγέτης ἔρχεται πλησίον, καὶ ὁ κύων περιχαρὴς τῇ εὐερμίᾳ ὢν αἰκάλλει τὸν δεσπότην, καὶ φιλεῖ τὼ πόδε· καὶ πάλιν τῆς ἐξ ἀρχῆς ἰχνεύσεως ἔχεται, καὶ πρόεισι βάδην ἔστ' ἂν ἀφίκηται πρὸς τὴν κοίτην, καὶ περαιτέρω οὐ πρόεισιν. Συνῆκεν οὖν ὁ θηρατὴς καὶ ὑποθωΰξας σημαίνει τοῖς ἀρκυωροῖς· οἱ δὲ περιβάλλουσι τὰς ἄρκυς. Καὶ ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ ὑλάκτησεν ὁ κύων· νοεῖ δὲ αὐτῷ τηνικαῦτα ἡ βοὴ εἰς ἀνάστασιν τὸν σῦν ὑποθῆξαι, ἵνα ἐμπέσῃ φεύγων, καὶ τοῖς δικτύοις καταληφθῇ. Ἁλόντος δὲ τοῦ θηρός, ὁ δὲ ἐπινίκιόν τινα οἱονεὶ παιᾶνα ἐκβοᾷ, καὶ γέγηθε καὶ σκιρτᾷ, ὥσπερ οὖν οἱ τοὺς ἐχθροὺς ὁπλῖται νενικηκότες. Ταῦτα ἐπὶ συῶν καὶ ἐλάφων δρῶσιν οἱ κύνες.

III. *Historia de delphinis gratiam referentibus.*

Χάριν δὲ ἄρα καὶ δελφῖνες ἀποδοῦναι τῶν ἀνθρώπων ἦσαν δικαιότεροι, καὶ τῷ νόμῳ τῶν Περσῶν, ὃν ἐπαινεῖ καὶ Ξενοφῶν, οὐκ ἐνέχονται· ὃ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστι. Κοίρανος ὄνομα, τὸ γένος ἐκ Πάρου, δελφίνων τινῶν ἐν Βυζαντίῳ βόλῳ περιπεσόντων καὶ ἑαλωκότων, δοὺς ἀργύριον οἱονεὶ λύτρα τοῖς ἠγρευκόσιν ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐλευθέρους, ἀνθ' ὧν τὴν χάριν ἀπείληφεν. Ἔπλει γοῦν πεντηκόντορον ἔχων, ὡς λόγος, Μιλησίους τινὰς ἄγουσαν ἄνδρας, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ * τῆς Πάρου πορθμῷ τῆς νεὼς ἀνατραπείσης καὶ τῶν ἄλλων διαφθαρέντων, τὸν Κοίρανον ἔσωσαν δελφῖνες, ὑπὲρ ἧς φθάσαντες εἶχον εὐεργεσίας τὴν ἴσην ἀντιδιδόντες· καὶ ἔνθα ἐξενήξαντο ὀχοῦντες αὐτὸν ἄκρα δείκνυται καὶ ὕπαντρος πέτρα, καὶ καλεῖται ὁ χῶρος, Κοιράνειος. Χρόνῳ δὲ ὕστερον τεθνεῶτα τόνδε τὸν Κοίρανον θαλάττης πλησίον ἔκαιον· εἶτα μέντοι αἰσθόμενοί ποθεν οἱ δελφῖνες ἠθροίσθησαν, ὥσπερ οὖν ἐπὶ τὸ κῆδος ἥκοντες, καὶ εἰς ὅσον ἡ πυρὰ ἤκμαζεν καιομένη, παρέμειναν ὡς φίλῳ φίλος πιστός· εἶτα μέντοι κατασβεσθείσης, οἱ δὲ ἀπενήξαντο. Ἄνθρωποί γε μὴν ζῶντάς τε καὶ πλου-

22 F. Νάξου καὶ addendum cum Wesselingio.

τοῦντας καὶ εὖ πράττειν δοκοῦντας θεραπεύουσι, νεκροὺς δὲ ἀποστρέφονται ἢ καὶ δυστυχοῦντας, ἵνα μή τινα ἐκτίσωσιν εὖ παθόντες χάριν.

IV. De piscibus cicuribus et de Crassi muraena.

Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ ἰχθύες πρᾷοί τε [ἅμα] καὶ χειροήθεις, καὶ οἷοι καλούμενοί τε ὑπακούειν, καὶ διδόντων τροφὰς ἑτοίμως δέχεσθαι, ὥσπερ οὖν ἡ ἐν Ἀρεθούσῃ ἱερὰ ἔγχελυς. Τὴν Κράσσου τε τοῦ Ῥωμαίου μύραιναν ᾄδουσιν, ἥπερ οὖν καὶ ἐνωτίοις καὶ ὁρμίσκοις διαλίθοις κεκόσμητο, οἷα δήπου ὡραία κόρη, καὶ καλοῦντος τοῦ Κράσσου τὸ φώνημα ἐγνώριζεν, καὶ ἀνενήχετο, καὶ ὀρέγοντος ὁτιοῦν ἥδε ἤσθιε προθύμως καὶ ἑτοίμως λαμβάνουσα. Ταύτην τοι καὶ ἔκλαυσεν ὁ Κράσσος, ὡς ἀκούω, τὸν βίον καταστρέψασαν, καὶ ἔθαψεν. Καί ποτε Δομετίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, Ὦ μωρέ, μύραιναν ἔκλαυσας τεθνεῶσαν· ὁ δὲ ὑπολαβών, Ἐγὼ θηρίον, ἔφατο, σὺ δὲ τρεῖς γυναῖκας θάψας οὐκ ἔκλαυσας.

De crocodilis cicuribus et vaticinandi facultate praeditis.

Αἰγυπτίων δὲ ἀκούω λεγόντων τοὺς ἱεροὺς κροκοδείλους εἶναι πρᾴους, καὶ τῶν γε θεραπευτήρων ἐπιψαυόντων καὶ ἐπαφωμένων ὑπομένειν καὶ κούφως φέρειν, καὶ κεχηνέναι καθιέντων ἐκείνων, καὶ τοὺς ὀδόντας σφισὶ καθαιρόντων, καὶ τὰ εἰσδυόμενα τῶν σαρκίων ἐξαιρούντων. Ἤδη μέντοι καὶ μαντικῆς μετειληχέναι τοὺς προτιμοτέρους κροκοδείλους Αἰγύπτιοί φασι, καὶ τὸ μαρτύριον ἐκεῖνο προάγονται. Πτολεμαίου, ὁπόστος δὲ ἦν οὗτος ἐκείνους ἔρεσθε, καλοῦντος τὸν προτιμότερον τῶν κροκοδείλων, μὴ ὑπακοῦσαί φασι, καὶ τροφὰς ὀρέγοντος μὴ προσίεσθαι· συνιέντας δὲ τοὺς ἱερέας, ὅτι τὸ τέλος τῷ Πτολεμαίῳ προσιὸν εἰδὼς ὁ κροκόδειλος εἶτα μέντοι τὴν ἐξ αὐτοῦ τροφὴν ἠτίμασε λαβεῖν **.

V. De Lyciorum divinatione per pisces.

Οἰωνοῖς μαντευομένους ἀκούω τινὰς καὶ ἐπ' ὄρνισι καθημένους ἐξετάζειν πτήσεις τε αὐτῶν καὶ ἕδρας· καὶ ᾄδονταί γε ἐπ' αὐτῇ τῇ σοφίᾳ Τειρεσίαι τε καὶ Πολυδάμαντες καὶ Πολύειδοι καὶ Θεοκλύμενοι, καὶ ἄλλοι πολλοί. Σπλάγ-

25 συνιέναι. Gesn.

χνων δὲ ἄρα θέσεις καὶ φύσεις καταγνῶναι δεινοὶ ἦσαν καὶ Σιλανοὶ καὶ Μεγιστίαι καὶ Εὐκλεῖδαι, καὶ ἐπὶ τούτοις πολὺς κατάλογος. Ἀκούω μέντοι τινῶν λεγόντων, ὅτι καὶ ἀλφίτοις μαντεύονταί τινες, καὶ κοσκίνοις καὶ τυρίσκοις. Πέπυσμαι δὲ καὶ κώμην τινὰ Λυκιακὴν μεταξὺ Μύρων καὶ Φελλοῦ, Σύῤῥαν ὄνομα, ἐν ᾗ μαντεύονταί τινες ἐπ' ἰχθύσι καθήμενοι, καὶ ἴσασιν ὅ τι καὶ νοεῖ ἥ τε ἄφιξις αὐτῶν κληθέντων, καὶ ἡ ἀναχώρησις· καὶ ὅταν μὴ ὑπακούσωσι, τί δηλοῦσι, καὶ ὅταν ἔλθωσι πολλοί, τί σημαίνουσιν. Ἀκούσει δὲ τὰ μαντικὰ τῶν σοφῶν ταῦτα, καὶ πηδήσαντος ἰχθύος, καὶ ἀναπλεύσαντος νεκροῦ, καὶ τροφὴν προσιεμένου, καὶ αὖ πάλιν μὴ λαβόντος.

VI. *De animalibus, quae facile ab aliis capiuntur.*

Ἦν δὲ ἄρα εὐχείρωτα καὶ αἱρεῖν ῥᾷστα, οἱ ὄνοι μὲν τοῖς λύκοις, τοῖς μέροψι δὲ αἱ μέλιτται, ταῖς γε μὴν χελιδόσιν οἱ τέττιγες, τοῖς δὲ ἐλάφοις οἱ ὄφεις· ἡ πάρδαλις δὲ αἱρεῖ* θεωμένη τὰ πλεῖστα, καὶ ἔτι καὶ μᾶλλον τὸν πίθηκον.

VII. *De animalibus sine morsu interficientibus.*

Μεγασθένους ἀκούω λέγοντος περὶ τὴν τῶν Ἰνδῶν θάλατταν γίγνεσθαί τι ἰχθύδιον, καὶ τοῦτο μὲν ὅταν ζῇ ἀθέατον εἶναι, κάτω που νηχόμενον καὶ ἐν βυθῷ, ἀποθανὸν δὲ ἀναπλεῖν· οὗ τὸν ἀψάμενον λειποθυμεῖν καὶ ἐκθνήσκειν τὰ πρῶτα, εἶτα μέντοι καὶ ἀποθνήσκειν. Τὸν δὲ χέρσυδρον πατήσας τις, καὶ εἰ μὴ δηχθείη, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ Θηριακῷ λόγῳ, ἀποθνήσκειν πάντως· ἔχειν γάρ τι σηπτικὸν καὶ τὴν μόνην τοῦ ζῴου ἐπίψαυσιν λέγει· καὶ μέντοι καὶ τὸν πειρώμενον θεραπεύειν καὶ ἐπικουρεῖν ἁμωσγέπως τῷ ἀποθνήσκοντι, φλυκταίνας ἴσχειν ἐν ταῖς χερσίν, ἐπεὶ μόνον τοῦ πατήσαντος προσέψαυσεν. Ἀριστόξενος δέ πού φησιν, ἄνδρα ταῖς χερσὶν ὄφιν τινὰ ἀποκτεῖναι, καὶ μὴ δηχθέντα ὅμως θιγόντα ἀποθανεῖν· καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ αὐτοῦ, ἣν ἔτυχε φορῶν ὅτε τὸν ὄφιν ἀνῄρει, καὶ ἐκείνην σαπῆναι οὐ μετὰ μακρόν.

VIII. Ἀμφισβαίνης δὲ τὴν δορὰν βακτηρίᾳ περικειμένην

16 F. αἱρεῖ τῇ ὀσμῇ

ἐλαύνειν λέγει Νίκανδρος τοὺς ὄφεις πάντας καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, ὅσα μὴ δακόντα μέν, παίσαντα δὲ ἀναιρεῖ. De amphisbaena.

IX. De remediis, quibus canes in morbis utuntur.

Κύων ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος εἶδε πόαν ἐν ταῖς αἱμασιαῖς φυομένην, ἧσπερ οὖν γευσάμενος ἐμεῖ πᾶν τὸ λυποῦν μετὰ φλέγματος καὶ χολῆς, ὑποχωρεῖ δὲ αὐτῷ καὶ τῶν σκυβάλων πάμπολλα, καὶ πορίζει σωτηρίαν ἑαυτῷ, δεηθεὶς ἰατρῶν συμμάχων οὐδέν. Καὶ μελαίνης μέντοι χολῆς ἐκκρίνει πλῆθος, ἥπερ οὖν μείνασα λύτταν ἐργάζεται, κυσὶ νόσημα ἀργαλέον. Ἑλμίνθων δὲ πεπληρωμένοι τοῦ σίτου τοὺς ἀθέρας ἐσθίουσιν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει. Τρωθέντες δὲ ἔχουσι τὴν γλῶτταν φάρμακον, ἧπερ οὖν περιλιχμώμενοι τὸ τρωθὲν μέρος εἰς ὑγιείαν ἐπανάγουσιν, ἐπίδεσμα καὶ σπληνία καὶ κράσεις φαρμάκων μακρὰν χαίρειν ἀπολιπόντες. Κύνα δὲ καὶ ἐκεῖνο οὐ διαλέληθεν, ὅτι ἄρα τῆς μελίας ὁ καρπὸς τοὺς μὲν ὗς πιαίνει, αὐτῷ δὲ ἄλγημα ἰσχίου προξενεῖ· καὶ ὁρῶν ἐμφορουμένην τοῦ προειρημένου τὴν ὗν, ἀφίσταται αὐτῇ πάνυ ἐγκρατῶς καὶ τοῦ δοκοῦντος ἡδέος. Ἄνθρωποι δέ, τῶν πειθόντων ἄκοντας ἐσθίειν ἡττῶνται πολλάκις πάνυ ἀκρατῶς.

X. De elephantorum in periculis vitandis prudentia, eorumque cum venatoribus pugna.

Οὐκ ἄν ποτε ῥᾳδίως ἐνέδρα τοὺς ἐλέφαντας λάθοι. Ὅταν οὖν γένωνται τῆς τάφρου πλησίον, ἣν εἰώθασιν ὑπορύττειν οἱ θηρῶντες αὐτούς, εἴτε ἐννοίᾳ τινὶ φυσικῇ, εἴτε μαντικῇ ναὶ μὰ Δία ἀποῤῥήτῳ, τοῦ μὲν περαιτέρω χωρεῖν ἀναστέλλονται, ἑαυτοὺς δὲ ἐπιστρέψαντες, εἶτα μέντοι ὡς ἐν πολέμῳ ἀνθίστανται μάλα καρτερῶς, καὶ ἀνατρέψαι πειρῶνται τοὺς θηρατάς, καὶ δι᾽ αὐτῶν ὠσάμενοι φυγῇ πορίσασθαι τὴν σωτηρίαν, κρείττους γενόμενοι τῶν ἀντιπολέμων. Γίνεται τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ μάχη καρτερὰ καὶ φόνος καὶ τῶν καὶ τῶν. Ὁ μέντοι τρόπος τῆσδε τῆς μάχης τοιοῦτός ἐστιν· οἱ μὲν ἄνθρωποι δόρατα ἰσχυρὰ λόγχας ἀφιᾶσιν, στοχαζόμενοι αὐτῶν, οἱ δὲ ἐλέφαντες τὸν παραπεσόντα ἁρπάζουσι, καὶ τῇ γῇ προσαράξαντες, πατοῦντές τε καὶ

3 εἶδε. M. m. 27 ἀντιπάλων. b.

τοῖς κέρασι τιτρώσκοντες, οἰκτίστῳ περιβάλλουσι τῷ τέλει καὶ ἀλγεινοτάτῳ. Ἐπίασι δὲ οἱ θῆρες ὑπὸ τοῦ θυμοῦ τὰ ὦτα ἐκπεταννύντες ὡς ἱστία, δίκην τῶν στρουθῶν τῶν μεγάλων, αἵπερ οὖν τὰς πτέρυγας ἁπλώσασαι ἢ φεύγουσιν ἢ ἐπίασιν· ἐπισιμώσαντες δὲ καὶ τὴν προβοσκίδα οἱ ἐλέφαντες, καὶ ὑπὸ τοῖς κέρασι πτύξαντες, ὥςπερ οὖν νεὼς ἔμβολον σὺν πολλῷ τῷ ῥοθίῳ φερομένης ἐμπεσόντες [τε] ῥύμῃ σφοδροτάτῃ, πολλοὺς ἀνατρέπουσι, βοῶντες διάτορόν τε καὶ ὀξὺ δίκην σάλπιγγος. Πατουμένων δὲ τῶν ἁλισκομένων καὶ ἀλοωμένων τοῖς γόνασιν, ἄραβος πολὺς τῶν ὀστέων συντριβομένων ἀκούεται καὶ πόῤῥωθεν· τὰ πρόςωπα δὲ ἐκθλιβομένων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ῥινὸς συνθλωμένης καὶ ῥηγνυμένου τοῦ μετώπου, τὸ ἐναργὲς τοῦ εἴδους ἀπόλλυσι, καὶ ἀγνῶτες γίνονται πολλάκις καὶ τοῖς ἐγγυτάτω προςήκουσιν. Σώζονται δὲ παραδόξως ἄλλοι τὸν τρόπον τοῦτον· συνείληπται μὲν ὁ θηρατής, ὑφ' ὁρμῆς δὲ τὸ θηρίον ὑπερῆλθεν αὐτόν, καὶ τὰ γόνατα ἐς τὴν γῆν ἐπήρεισεν, καὶ προςκατέπηξε τὰ κέρατα εἰς θάμνον ἢ εἰς ῥίζαν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, καὶ ἔχεται, καὶ μόγις ἀνασπᾷ καὶ ἐξαιρεῖ, ἐν δὲ τῷ τέως διεκδὺς ὁ κυνηγέτης ἀπαλλάττεται. Οὐκοῦν ἐν τῇ τοιαύτῃ μάχῃ πολλάκις μὲν κρατοῦσιν οἱ ἐλέφαντες, πολλάκις δὲ καὶ ἡττῶνται, δείματα ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ δέα ποικίλα ἐπαγόντων. Καὶ γὰρ σάλπιγγες ᾄδουσι, καὶ δοῦπόν τε καὶ κτύπον ἐργάζονται, καὶ πρὸς τὰς ἀσπίδας ἀράττοντες τὰ δοράτια, καὶ πῦρ τὸ μέν τι ἐπὶ τῆς γῆς ἐξάπτοντες, τὸ δὲ ὑψοῦ μετέωρον αἴροντες, καὶ ἄλλο σφενδονῶντες, δαλοὺς διαπύρους ἀκοντίζοντες, καὶ δᾷδας μακρὰς πυρὸς ἐνακμάζοντος τοῖς θηρίοις κατὰ προςώπου βιαίως ἐπισείοντες, ἅπερ οὖν τὰ θηρία δεδιότα καὶ δυςωπούμενα ὠθεῖται, ἔστιν ὅτε καὶ ἐκνικᾶται ἐκπεσεῖν ἐς τὴν τάφρον, ἣν τέως ἐφυλάττετο.

XI. Historia de Aleua a dracone amato.

Ἡγήμων ἐν τοῖς Δαρδανικοῖς μέτροις περὶ Ἀλεύα τοῦ Θετταλοῦ φησι καὶ ἄλλα μέν, ἐν δὲ τοῖς καὶ ὅτι ἠράσθη δράκων αὐτοῦ. Καὶ ὅτι μὲν εἶχε κόμην χρυσῆν ὧδε ὁ Ἀλεύας,

30 ἐμπεσεῖν. Gesn.

λέγων τερατεύεται ὁ Ἡγήμων δῆλον ὅτι, ἐμοὶ δὲ ἔστω ξανθή. Καὶ βουκολεῖν μὲν αὐτὸν ἐν τῇ Ὄσσῃ φησίν, ὡς ἐν τῇ Ἴδῃ τὸν Ἀγχίσην, παρὰ δὲ τῇ κρήνῃ νέμειν τὰς βοῦς τῇ καλουμένῃ Αἱμονίᾳ· Θετταλὴ δ' ἂν καὶ ἡ κρήνη εἴη. Δράκοντα οὖν μεγέθει μέγιστον ἐρασθῆναι τοῦ Ἀλεύα, καὶ ἀνέρπειν ἐς αὐτόν, καὶ τὴν κόμην οἱ καταφιλεῖν, καὶ τῇ γλώττῃ περιλιχμώμενον τὸ πρόςωπον τοῦ ἐρωμένου καθαίρειν, καὶ δωροφορεῖν αὐτῷ θηρῶντα πάμπολλα. Εἰ δὲ Γλαύκης τῆς κιθαρῳδοῦ κριὸς ἥττητο, καὶ Πτολεμαίῳ γε τῷ Φιλαδέλφῳ ἀντήρα, καὶ ἐν Ἰασῷ δελφὶς ἑτέρου, τί κωλύει καὶ δράκοντα ἐρασθῆναι νομέως ὡραίου, τὸν ὀξυωπέστατον κάλλους διαπρεποῦς ἀγαθὸν κριτὴν γεγενημένον; Ἦν δὲ ἄρα ἴδιον ζῴων καὶ ἐρασθῆναι μὴ μόνον τοῦ συννόμου τε ἅμα καὶ συμφυοῦς, ἀλλὰ καὶ τοῦ προςήκοντος ἥκιστα, ὡραίου μέντοι.

XII. De serpente quodam non noxio.

Ὁ παρείας ἢ παρούας (οὕτω γὰρ Ἀπολλόδωρος ἐθέλει) πυῤῥὸς τὴν χρόαν, εὐωπὸς τὸ ὄμμα, πλατὺς τὸ στόμα, δακεῖν οὐ σφαλερός, ἀλλὰ πρᾶος· ἔνθεν τοι καὶ τῷ φιλανθρωποτάτῳ θεῶν ἱερὸν ἀφῆκαν αὐτόν, καὶ ἐπεφήμισαν Ἀσκληπιοῦ θεράποντα εἶναι οἱ πρῶτοί μου ταῦτα ἀνιχνεύσαντες.

XIII. De scorpionibus, hydris, typhlopibus et jaculis.

Ἐν Αἰθιοπίᾳ τοὺς καλουμένους Σιβρίτας σκορπίους, οὕτω δὲ αὐτοὺς ὡς εἰκὸς οἱ ἐπιχώριοι φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ἀκούω σιτεῖσθαι καὶ σαύρους καὶ ἀσπίδας καὶ σφονδύλας καὶ τίφας καὶ πᾶν ἑρπετόν, τὸν δὲ ἐπιβάντα αὐτῶν τοῖς περιττώμασιν ἑλκοῦσθαι πέπυσμαι. Περὶ Κέρκυραν δὲ γίνονται αἱ καλούμεναι ὕδραι, αἵπερ οὖν τοὺς διώκοντας ἐπιστραφεῖσαι καὶ φυσήσασαι πνεῦμα ἄτοπον, εἶτα ἀναστέλλουσι τῆς ὁρμῆς καὶ ἀποστρέφουσι. Τὸν τύφλωπα δέ, ὃν καὶ τυφλίνην καλοῦσιν, καὶ κωφίαν δὲ προςέτι, κεφαλὴν μὲν παραπλησίαν ἔχειν μυραίνῃ λέγει τις λόγος, ὀφθαλμοὺς δὲ ἄγαν βραχίστους, καὶ θάτερον μὲν τοῖν ὀνομάτοιν ἐντεῦθεν εἴληφεν· τὸν μὲν δὴ κωφίαν, ἐπεὶ νωθής ἐστι τὴν ἀκοήν· δορὰν δὲ ἰσχυρὰν ἔχει καὶ διακοπτομένην βραδύτατα. Τὸν

δὲ ἀκοντίαν χέρσυδρον εἶναί φασι· χρόνου γὰρ ἐν ξηρῷ ποιεῖσθαι τὴν διατριβὴν πολλοῦ καὶ ἐλλοχᾶν ζῷον πᾶν. Ἡ δὲ σοφία τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐξ αὐτοῦ τοιάδε ἐστίν· ἐν ταῖς λεωφόροις ποι λαθὼν ὑποκρύπτεται, πολλάκις δὲ καὶ ἐπί τι δένδρον ἀνερπύσας, εἶτα ἑαυτὸν συνειλήσας, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ σπείρᾳ ὑποκρύψας, τοὺς παριόντας ἡσυχῇ καὶ λανθάνων ὑποβλέπει· εἶτα ἑαυτὸν ἀφίησιν εἰς τὸ παριόν, εἴτε ἄλογον εἴη ζῷον, εἴτε ἄνθρωπος. Ἔστι δὲ ἁλτικὸν θηρίον, καὶ διαπηδῆσαι καὶ εἴκοσιν, εἰ δέοι, πήχεις οἷόν τε, ἀλλόμενον δὲ παραχρῆμα ἐνέφυ.

XIV. De luporum in bobus vitulisque captandis solertia.

Λύκοι βοῒ εἰς τέλμα βαθὺ ἐμπεσόντι ἐάν πως περιτύχωσι, ταράττουσι μὲν αὐτὸν ἔξωθεν καὶ φοβοῦσι, διανήξασθαι καὶ ἐπιβῆναι τῆς γῆς οὐκ ἐπιτρέποντες, ἀναγκάζουσι δὲ τῷ χρόνῳ στρεβλούμενον καὶ ἰλυσπώμενον ἀποπνιγῆναι. Εἶτα εἷς αὐτῶν ὁ τελεώτατος ἐμπηδήσας τῷ ὕδατι καὶ προσνεύσας, ἐλάβετο τῷ στόματι τῆς οὐρᾶς τοῦ βοὸς καὶ ἕλκει εἰς τὸ ἔξω. Καὶ ἕτερος τῆς ἐκείνου λαβόμενος αὐτὸν ἕλκει, καὶ τὸν δεύτερον ὁ τρίτος, καὶ τοῦτον ὁ τέταρτος, καὶ δρᾶται τὸ εἰρημένον μέχρι τοῦ τελευταίου, ὅσπερ [οὖν] ἔξω τοῦ ὕδατος ἕστηκεν. Καὶ τὸν τρόπον τοῦτον ἐξαγαγόντες τὸν βοῦν ποιοῦνται δεῖπνον. Βοὸς δὲ μόσχον πεπλανημένον ἐλλοχήσαντες εἶτα αὐτῷ προσπηδῶσι, καὶ τοῦ μυκτῆρος λαβόμενοι ἕλκουσιν· ὁ δὲ ἀντισπᾷ ἑαυτόν, καὶ ἅμιλλα ὑπὲρ τούτου πολλή, τῶν μὲν ἐκβιάσασθαι πειρωμένων, τοῦ δὲ μὴ εἶξαι ἀγώνισμα ποιουμένου. Ὅταν δὲ αὐτὸν οὕτως θεάσωνται σφόδρα ἀντιτείνοντα, μεθῆκαν, καὶ ἐκεῖνος ὑπὸ τῆς εἰς τοὐπίσω βίας ἀνατέτραπται, καὶ οἱ λύκοι ἐμπεσόντες ἀνέρρηξαν τὴν νηδὺν καὶ ἐσθίουσιν αὐτόν.

XV. De elephantis fossas transeuntibus.

Ὅταν ὑπερβῆναι τάφρον οἱ ἐλέφαντες μὴ δύνωνται, εἷς ὁ μέγιστος ἑαυτὸν εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει, καὶ πλάγιος ἵσταται, καὶ γεφυροῖ τὸ κενόν, καὶ κατ' αὐτοῦ βαίνοντες εἰς τὸ ἀντιπέρα ἴασι καὶ ἀποδιδράσκουσι, πρότερον μέντοι καὶ ἐκεῖνον ἀνασώσαντες. Ὁ δὲ τῆς σωτηρίας τρόπος οὗτός ἐστιν·

ἄνωθέν τις τὸν πόδα προτείνει, καὶ ἐκείνῳ παρέχει τὴν προβοσκίδα περιπλέξαι· οἱ δὲ ἄλλοι φρύγανα ἐμβάλλουσι καὶ ξύλα ὤκιστα, ἃν ἐπιβαίνων, εἰλημμένος τοῦ ποδὸς μάλα ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς, ἀνασπᾶται ῥᾷστα.

De regione Phalacra ab elephantis vitata.

Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἰνδοῖς ἄρουρα, καὶ κέκληται Φαλάκρα· τὸ δὲ αἴτιον τοῦ ὀνόματος, ὁ γευσάμενος τῆς ἐνταῦθα γενομένης πόας, καὶ τὰς τρίχας ἀποβάλλει καὶ τὰ κέρατα. Οὔκουν οἱ ἐλέφαντες ἑκόντες εἶναι οὐ προςίασι τῇ ἀρούρᾳ, ἀλλ' ἀποστρέφονται πλησίον γενόμενοι, πᾶν τὸ βλάπτον φεύγοντες ὡς ἄνθρωποι φρόνιμοι οἱ ἐλέφαντες.

XVI.

De spongiae natura ejusque comite.

Τὴν σπογγιὰν ἰθύνει βραχὺ ζῷον, οὐ καρκίνῳ τὴν ἰδέαν παραπλήσιον, ἀλλὰ ἀράχνῃ μᾶλλον. Οὐ γὰρ ἄψυχον οὐδὲ αἵματος ἄμοιρον ἡ σπογγιὰ κύημά ἐστι θαλάττης, καὶ πέφυκεν εἶναι ζῷον, καὶ ταῖς πέτραις προςφύεται, ὥςπερ οὖν καὶ ἕτερα, ἔχει δέ τινα κίνησιν ἰδίαν, δεῖται δέ, ὡς ἂν εἴποις, τοῦ ὑπομνήσοντος αὐτὴν ὅτι ἔμψυχός ἐστιν. Ἀτρεμοῦσα γὰρ ὡς ὑπό τινος συμφυοῦς μανότητος καὶ ἡσυχάζουσα, τοῖς τρήμασιν αὐτῆς ὅταν προςπέσῃ τι, ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἀραχνώδους ζῴου νύττεται, καὶ συλλαμβάνει τὸ ἐμπεσόν, καὶ τροφὴν ἴσχει. Ὅταν δὲ ἄνθρωπος προςίῃ ἐπ' ἐκτομῇ αὐτῆς, ἐκκεντουμένη ὑπὸ τοῦ ζῴου τοῦ συντρόφου φρίττει, καὶ ἑαυτὴν συστρέφει, καὶ αἰτία πόνου τε καὶ καμάτου γίνεται τῷ θηρατῇ ναὶ μὰ Δία πολλοῦ.

XVII.

De elephantorum castitate, aliisque virtutibus.

Εἴρηται μὲν οὖν ἡμῖν ἐλεφάντων πέρι ἰδίᾳ, τὰ δὲ καὶ εἰρήσεται οὑτωσί. Κρατοῦσι μὲν βίου, σωφροσύνης δὲ ὅπως μετειλήχασιν, εἰπεῖν πρεπωδέστατον. Οὐ γὰρ ὡς ὑβρίζοντες, οὐδὲ ὡς λάγνοι ἐπὶ τὴν ὁμιλίαν τὴν πρὸς τὴν θήλειαν ἔρχονται, ἀλλ' ὥςπερ οὖν οἱ γένους διαδοχῆς δεόμενοι, καὶ παιδοσποροῦντες, ἵνα μὴ αὐτοῖς ἐπιλίπῃ ἡ ἐπιγονὴ ἡ ἐξ ἀλλήλων, ἐάσωσι δὲ σπέρμα. Ἅπαξ γοῦν ἐν τῷ βίῳ τῷ σφετέρῳ μνημονεύουσιν ἀφροδίτης, ὅταν ἡ θήλεια ὑπομένῃ καὶ

24 F. τὰ μὲν οὖν.
24 F. νὴ Δία.
25 βίᾳ. Pauw.

αὐτή· εἶτα ἐμπλήσας ἕκαστος τὴν σύννομον, τὸ ἐντεῦθεν ἐπὶ τούτοις οὐκ οἶδεν αὐτήν. Συμπλέκονται δὲ οὐκ ἀνέδην, οὐδὲ ἐν τῇ τῶν ἄλλων ὄψει, ἀλλ' ἀναχωρήσαντες, καὶ ἑαυτῶν προβάλλονται ἢ δένδρα δασέα ἢ ὕλην τινὰ συμφυῆ ἢ χῶρον κοῖλον καὶ βαθύν, τοῦ λαθεῖν αὐτοῖς παρέχοντα ἀφθονίαν. Ὡς μὲν οὖν εἰσι δίκαιοι ἄνω εἶπον, καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὐτῶν καὶ τοῦτο ἤδη λέλεκται· καὶ τὸ σῶφρον δὲ ἀπολέλεκται τανῦν ταῦτα. Ἀλλὰ καὶ τὸ μισοπόνηρον ὅτῳ σχολὴ μανθάνειν, οὗτος ὑπέχων τὰ ὦτα ἀκουέτω. Ἐλέφαντι ἡμέρῳ πωλευτὴς ἦν, καὶ εἶχε γυναῖκα ἀφηλικεστέραν μέν, πλουσίαν δέ. Οὐκοῦν ἑτέρας ἐρῶν, καὶ τὰ τῆς συνοικούσης σπεύδων ἐκείνῃ γίνεσθαι, ταύτην μὲν ἀποπνίγει, καὶ τῆς τοῦ ἐλέφαντος φάτνης κατορύττει πλησίον ὁ θερμόβουλος ἄνθρωπος, ἄγεται δὲ τὴν ἄλλην. Ἐνταῦθα οὖν ὁ ἐλέφας τῇ προβοσκίδι λαβόμενος τὴν νεωστὶ ἀφιγμένην ἄγει τῆς νεκροῦ πλησίον, καὶ τοῖς κέρασιν ἀνορύξας καὶ γυμνώσας τὸ σῶμα, ἃ εἰπεῖν οὐκ ἠδύνατο, ταῦτα ἐπεδείκνυε δι' αὐτῶν τῶν ἔργων, τὴν γυναῖκα τὸν τρόπον τοῦ γήμαντος αὐτὴν ἐκδιδάσκων ὁ μισοπόνηρος ἐλέφας.

XVIII. De engraulibus.

Ἐγγραύλεις, οἱ δὲ ἐγκρασιχόλους καλοῦσιν αὐτάς, προσακήκοά γε μὴν καὶ τρίτον ὄνομα αὐτῶν, εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ λυκοστόμους αὐτὰς ὀνομάζουσιν· ἔστι δὲ μικρὰ ἰχθύδια, καὶ πολύγονα φύσει, λευκότατα [δὲ] ἰδεῖν. Ἐσθίουσί γε μὴν μάλιστα οἱ ἀγελαῖοι τῶν ἰχθύων αὐτά· δείσαντα μὴν συνθεῖ εἰς ἄλληλα, καὶ ἐχόμενον τοῦ πλησίον ἕκαστον τῇ σφίγξει τὸ ῥᾳδίως ἐπιβουλεύεσθαι διαπέφευγεν. Τοσαύτη [δὲ] ἄρα αὐτῶν ἡ ἕνωσις γίνεται συνδραμόντων, ὡς καὶ πορθμίδας ἐπιθεούσας μὴ διασχίζειν αὐτά, καὶ μέντοι καὶ κώπην ἢ κοντὸν εἴ τις αὐτῶν διεῖραι θελήσειεν, τὰ δὲ οὐ διαξαίνεται, ἀλλὰ ἔχεται ἀλλήλων ὡς συνυφασμένα. Καθεὶς δὲ τὴ· χεῖρα ὡς ἐκ σωροῦ πυρῶν ἢ κυάμων λάβοι ἄν, βιαίως ἀποσπάσας, ὡς καὶ διασπᾶσθαι πολλάκις, καὶ τὰ μὲν ἡμίτομα τῶν ἰχθυ-

8 F. τανῦν ταύτῃ.
24 ἀγελεῖς. b. F. ἀγενεῖς.
24 μὴν] οὖν. Schn.

δίων λαμβάνεσθαι, τὰ δὲ ἀπολείπεσθαι. Καὶ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τὸ [μὲν] οὐραῖον καθέξεις, μένει δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡ κεφαλή· ἢ κεφαλὴν κομιεῖς οἴκαδε σὺν τοῖς ἄλλοις, μένει δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ τὸ λοιπόν. Καλεῖται δὲ αὐτῶν ἡ πυκνή τε καὶ συνεχὴς νῆξις βόλος, καὶ πεντήκοντα ἁλιάδας πολλάκις ἐπλήρωσεν εἷς βόλος, ὥς φησιν ὁ θαλαττουργός.

XIX. Historia de suibus a praedonibus abactis.

Ἡ ὗς γνωρίζει τοῦ συβώτου τὴν φωνήν, καὶ ὑπακούει καλοῦντος, κἂν ᾖ πλανηθεῖσα· πλησίον δὲ τούτου τὸ μαρτύριον. Τῇ γῇ τῇ Τυῤῥηνίδι κακοῦργοι ναῦν λῄστειραν προςέσχον, καὶ προςελθόντες αὐλίῳ περιτυγχάνουσι, καὶ ἦν συβωτῶν τὸ αὔλιον, καὶ εἶχε πολλὰς ὗς· ταύτας οὖν συλλαβόντες εἰς τὴν ναῦν ἐνέβαλον, καὶ ἀπολύσαντες τὰ πείσματα εἴχοντο τοῦ πλοῦ. Οἱ τοίνυν συβῶται παρόντων μὲν τῶν ληστῶν ἡσύχαζον, ἐπεὶ δὲ ἔτυχον τῆς γῆς ἀποσαλεύσαντες, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας, ἐνταῦθά τοι τὰς σῦς τῇ συνήθει βοῇ ὀπίσω καὶ παρὰ σφᾶς ἀπεκάλουν οἱ συβῶται. Αἱ δὲ ὡς ἤκουσαν, ἐπὶ θάτερα τοῦ πλοίου ἑαυτὰς συνώσασαι ἀνέτρεψαν αὐτό. Καὶ οἱ μὲν κακοῦργοι παραχρῆμα διεφθάρησαν, αἱ δὲ ὗς παρὰ τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας ἀπενήξαντο.

XX. Historia de poena moechae a ciconia inflicta.

Ζηλότυπον δὲ εἶναι καὶ τὸν πελαργόν φασιν. Ἐν γοῦν Κράννωνι τῆς Θετταλίας Ἀλκινόην ὄνομα γυναῖκα ὡραίαν ὁ γήμας, ἀπολιπὼν οἴκοι εἴς τινα ἐστείλατο ἀποδημίαν. Ἡ τοίνυν Ἀλκινόη ὡμίλει τῶν θεραπόντων τινί· τοῦτο συνιδὼν ὁ πελαργὸς ὁ οἰκέτης οὐχ ὑπέμεινεν, ἀλλὰ ἐτιμώρησε τῷ δεσπότῃ· προςπηδῶν γοῦν ἐπήρωσε τῆς ἀνθρώπου τὴν ὄψιν. Ἀνωτάτω μὲν ἐμνήσθην πορφυρίωνος ζηλοτυπίαν, εἶτα κυνὸς τοιούτου, νῦν γε μὴν πελαργοῦ τὰ ἴσα ἐκείνοις εἰς νοσοῦντα γάμον.

XXI. De colore ovium potu mutato.

Μεταβάλλει δὲ τὰς χρόας τὰ πρόβατα ἐκ τῆς περὶ τὸ πόμα ἀλλαγῆς, κατὰ τὴν τῶν ποταμῶν ἰδιότητα· ἡ δὲ ὥρα τοῦ ἔτους, καθ' ἣν ἀπαντᾷ τοῦτο αὐτοῖς, ὁ τῆς μίξεως

10 F. προελθόντες.

καιρός ἐστιν. Γίνεται οὖν καὶ ἐκ λευκῶν μέλανα, καὶ ἔμπαλιν τρέπει τὴν χρόαν. Φιλεῖ δέ πως ταῦτα γίνεσθαι περί τε τὸν ἐν Ἀντανδρίᾳ ποταμόν, καὶ τὸν ἐν Θράκῃ, οὗ τὸ ὄνομα ἐροῦσιν οἱ πάροικοι Θρᾷκες· ὁ δὲ ἐν Τροίᾳ Σκάμανδρος, ἐπεὶ ξανθὰς ἀποφαίνει πινούσας τὰς ὄϊς, πρὸς τῷ Σκαμάνδρῳ τῷ ἐξαρχῆς ἄλλο ὄνομα ἡ τῶν προβάτων ἐπίκτητος χρόα ἔθετο αὐτῷ τὸ Ξάνθον.

XXII. Historia de ciconia mulieri gratiam referente.

Χάριτος δὲ ἀπομνησθῆναι τὰ ζῷα καὶ κατὰ τοῦτο ἀγαθά. Ἐν Τάραντι γίνεται γυνὴ τά τε ἄλλα σπουδῆς ἀξία, καὶ οὖν καὶ σώφρων πρὸς τὸν ἄνδρα· Ἡρακληῒς ὄνομα αὐτῇ· περιεῖπε μὲν οὖν ζῶντα τὸν γεγαμηκότα εὖ μάλα κηδεμονικῶς, ἐπεὶ δὲ τὸν βίον οὗτος κατέστρεψεν, τὰς ἀστυκὰς ἡ προειρημένη γυνὴ μισεῖ διατριβὰς καὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ τὸν ἄνδρα νεκρὸν ἐθεάσατο, καὶ ὡς εἶχε λύπης ἐς τοὺς τάφους μετοικίζεται· καὶ τοῖς ἠρίοις τοῦ ποτε ἀνδρὸς τλημόνως παρέβαλε καὶ παρέμεινε, πιστὴν ἑαυτὴν καὶ σώφρονα τῷ κατὰ γῆς ὄντι ἀποφαίνουσα. Καί ποτε ἦν ὥρα θέρειος, καὶ πελαργῶν ἔτι νεοττῶν πρόπειραν τῆς ἑαυτῶν πτήσεως λαμβανόντων, εἷς ὁ μάλιστα νεαρός, ἀκρατὴς ἔτι τῶν ταρσῶν ὢν κατώλισθεν, καὶ τοῖν σκελοῖν συντρίβει τὸ ἕτερον. Ἡ τοίνυν Ἡρακληῒς θεασαμένη τὸ πτῶμα καὶ τοῦ ποδὸς τὸ πάθος καταμαθοῦσα, οἰκτείρει τὸν νεοττόν, καὶ ἀναλαβοῦσα σὺν πολλῇ τῇ φειδοῖ κατειλεῖ τὴν πληγήν, καὶ θεραπεύει καταιονήμασι καὶ ἐπιπλάσμασι, καὶ τροφὴν προσέφερεν, καὶ ποτὸν ὤρεγεν, χρόνῳ δὲ τῷ εἰκότι ῥωσθέντα καὶ φύσαντα τὰ ὠκύπτερα ἐλεύθερον εἶναι μεθῆκεν. Ὁ δὲ εἰδὼς ἐννοίᾳ τινὶ φυσικῇ καὶ θαυμαστῇ ὀφείλων ζωάγρια, ᾤχετο ἀπιών. Εἶτα ἐνιαυτοῦ διελθόντος, ἡ μὲν ἔτυχεν ἦρος ὑπολάμποντος ἐν ἡλίῳ θερομένη, ὁ δὲ πελαργός, ὁ ἰαθεὶς ὑπ' αὐτῆς, ἰδὼν τὴν εὐεργέτιν ὑφῆκε τῆς τῶν πτερῶν ὁρμῆς, καὶ ἑαυτὸν χθαμαλωτέρᾳ τῇ πτήσει κατάγων πλησίον γίνεται, καὶ χανὼν ἀνεμεῖ λίθον εἰς τὸν τῆς Ἡρακληΐδος κόλπον, καὶ ἀναπετασθεὶς ἐπὶ τοῦ τέγους ἑαυτὸν ἐκάθισεν. Ἡ δὲ

33 ἀναπτάς. T. Hemsterh.

τὰ πρῶτα ὡς εἰκὸς ἐθαύμασέ τε, καὶ ἐκταραχθεῖσα ἠπόρει τί εἴη τὸ πραχθὲν συμβαλεῖν οὐκ ἔχουσα. Τὴν δ' οὖν λίθον ἔνδον ποι κατέθετο, εἶτα νύκτωρ διυπνισθεῖσα ὁρᾷ αὐγήν τινα καὶ αἴγλην ἀφιεῖσαν, καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος, ὡς εἰςκομισθείσης δᾳδός· τοσοῦτον ἄρα ἐκ τῆς βώλου τὸ σέλας ἀνῄει τε καὶ ἐτίκτετο, καὶ ἦν μέγα τίμιος· συλλαβοῦσα δὲ τὸν πελαργὸν καὶ ἐπαφωμένη, κατενόησε τὴν ἐκ τῆς πληγῆς οὐλήν, καὶ ἐγνώρισε τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι, τὸν ὑπ' αὐτῆς οἴκτου τε καὶ θεραπείας τετυχηκότα.

XXIII. De astaco.

Ἀστακὸν εἰ λάβοις καὶ πορρωτάτω κομίσαις, σημεῖον καταλιπὼν ἔνθεν αὐτὸν τεθήρακας, εὑρήσεις τὸν αὐτὸν ἐνταῦθα, ὅθεν καὶ συνείληπται· λέγω δέ, εἰ παρὰ τὴν θάλατταν κομίσας εἶτα καταθεῖο αὐτόν που πλησίον, ὡς ἑρπύσαι δυνηθῆναι ἐς τὴν θάλατταν.

XXIV. De ave quadam musica et rapace.

Ἀγρεὺς τὸ ὄνομα, τὴν φύσιν πτηνός, τὸ γένος κοσσύφων φράτωρ καὶ συγγενής, μέλας τὴν χρόαν, μουσικὸς τὴν γλῶτταν. Κέκληται δὲ ἀγρεὺς καὶ δικαίως· τῷ γάρ τοι μέλει τῶν ἄλλων ὀρνέων αἱρεῖ τὰ ἁπαλὰ προςπετόμενα τῇ τῆς εὐμουσίας θέλξει. Εἰδὼς οὖν τὸ συμφυὲς αὐτῷ πλεονέκτημα, ἔοικε χρῆσθαι τῷ παρὰ τῆς φύσεως δώρῳ καὶ εἰς ἡδονὴν ἅμα καὶ τροφήν· ἀκούων μὲν γὰρ ἑαυτοῦ εὐφραίνεται, θηρῶν δὲ τὰ προςιόντα ἐμπίπλαται. Τοῦτον εἴ τίς ποτε ἐθήρασε καὶ ἐν οἰκίσκῳ καθεῖρξεν, οὐδὲν αὐτῷ πλέον τὸ τῆς σπουδῆς· ἔχει γὰρ ἄφωνον ὄρνιν, ὥςπερ οὖν τὸν θηράσαντα ὑπὲρ τῆς δουλείας ἀμυνόμενον τῇ σιωπῇ.

XXV. De trochili cum crocodilo familiaritate.

Ἀνωτέρω εἶπον, ἣν οἱ τροχίλοι κατατίθενται εἰς τοὺς κροκοδείλους εὐεργεσίαν, τὴν ἐκ τῶν βδελλῶν, ὥςπερ ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις μέμνηται καὶ Ἡρόδοτος λόγοις· ὃ δὲ οὐκ εἶπον εἰδὼς εἰρήσεται νῦν, ἵνα καὶ ἄλλος μάθῃ. Ὁ μὲν τροχίλος ὄρνις ἐστὶ τῶν ἑλείων εἷς, καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ἀλᾶται, καὶ ὅ τι ἂν τύχῃ παρεκλέγων βόσκεται, τρέφει δὲ αὐτὸν καὶ ὁ κροκόδειλος οἷς εἶπον· καὶ ἐκεῖνος αὐτὸν

18 ἁπαλὰ] πολλὰ m.

ἀμείβεται, καθεύδοντος προμηθῶς ἔχων, καὶ ὑπεραγρυπνῶν αὐτοῦ. Κειμένῳ μὲν γὰρ καὶ ὑπερυπνώττοντι ἐπιβουλεύει ὁ ἰχνεύμων, καὶ ἐμφὺς τῇ δέρῃ πολλάκις ἀπέπνιξεν αὐτόν· ἀλλ' ὅ γε τροχίλος βοᾷ, καὶ παίει κατὰ τῆς ῥινὸς αὐτόν, καὶ ἀνίστησι, καὶ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὑποθήγει. Εἰ μὲν οὖν χρὴ τὸν ὄρνιν ἐπαινεῖν οὕτως ἔχοντα φροντιστικῶς ζῴου παμβόρου καὶ ἀδηφάγου, εἰσόμεθα, τὸ δ' οὖν ἴδιον τῶνδε τῶν ζῴων εἶπον.

XXVI. De pastinacae aculeo.

Ἡ τρυγών, οὔ φημι νῦν τὴν ὑπαέριον, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ, ὅτε βούλεται, νήχεται, καὶ αὖ πάλιν ἀρθεῖσα πέτεται. Ἔχει δὲ κέντρον οὗ καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην θανατηφόρον. Τὸ μὲν οὖν κεντεῖν καὶ ζῷα ἄλογα καὶ ἀνθρώπους, καὶ παραχρῆμα ἀπολλύναι οὕτως. οὔπω παράδοξόν ἐστιν· ὃ δὲ ἄξιον ἐκπεπλῆχθαι, τοῦτο εἰρήσεται. Δένδρῳ τῷ μεγίστῳ καὶ πάνυ εὐθαλεῖ καὶ εὐερνεῖ καὶ λίαν τεθηλότι τὴν χλόην εἰ προσαγάγοις τὸ κέντρον, καὶ νύξεις τὸ δένδρον, μετὰ μικρὸν ἐκβάλλει τὰ φύλλα· καὶ ἐκείνων καταῤῥεόντων ἐς τὴν γῆν τὸ πᾶν πρέμνον αὐαίνεται, καὶ ἔοικεν ἡλιοβλήτῳ ὑπ' αὐχμοῦ βιαίου ξηρῷ γεγενημένῳ.

XXVII. Nonnulla de elephantis.

Τίκτεται ἐλέφας κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐκπηδῶν, τὸ δὲ μέγεθός ἐστι τοῦ τικτομένου κατὰ δέλφακα τὴν μεγίστην. Μιᾷ δὲ μητρὶ πλείω ἐλεφαντίσκια ἕπεται, φασίν. Εἰ δὲ βούλοιο τῶν βρεφῶν νεογόνων ὄντων προσάψασθαι, αἱ μητέρες οὐδὲν ἀγανακτοῦσιν, ἀλλὰ ἐῶσι. Συνιᾶσι γάρ, ὅτι μήτε ἐπὶ λύμῃ τις ἐπιψαύει αὐτῶν, μήτε ἐπὶ κολάσει, ἀλλὰ φιλοφρονούμενοι πάντες καὶ κολακεύοντες· ἐπεὶ τίς ἂν τὸ τηλικοῦτον βλάψειεν; Ὅταν δὲ θηρώμενοι ἐμπέσωσιν ἐς τὴν τάφρον, καὶ ἴδωσιν, ὅτι λοιπὸν ἄφυκτα αὐτοῖς ἐστι, τοῦ μὲν τέως θυμοῦ τοῦ σὺν τῇ ἐλευθερίᾳ λήθην λαμβάνουσι, καὶ ὀρεγόντων σιτία ἑτοίμως προσίενται, καὶ ὕδωρ προτεινόντων πίνουσι, καὶ οἶνον ἐκχεόντων ἐς τὰς προβοσκίδας, οἱ δὲ τὴν φιλοτησίαν οὐκ ἀναίνονται.

---

2 F. ὑπερ — repetitum ex superioribus.

17 οὐ μετὰ μακρόν. b. c.

XXVIII. De pisce sacro.

Τὸν ἰχθὺν τὸν ἔλλοπα ἱερὸν ἰχθὺν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κληθῆναι νομίζουσι. Λέγει δὲ λόγος τις σπάνιον μὲν αὐτὸν εἶναι, ἐν δὲ τῷ κατὰ Παμφυλίαν πελάγει θηρᾶσθαι, γλίσχρως δὲ καὶ ἐκεῖθι. Ἐὰν δὲ ἁλῷ, στεφάνοις μὲν αὐτοὶ σφᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς εὐερμίας ἀγλαΐζουσι, στεφανοῦσι δὲ καὶ τὰς ἁλιάδας, καὶ καταίρουσι κρότῳ τε καὶ αὐλοῖς τὸ θήραμα μαρτυρόμενοι. Οἱ δὲ οὐ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἀνθίαν νομίζουσιν ἱερόν· τὸ δὲ αἴτιον, ἔνθα ἂν ὅδε φανῇ τῆς θαλάττης, ἀνάγκη δήπου τὸν χῶρον ἄθηρον εἶναι, σπονδὰς δὲ ἰχθύσι καὶ πᾶν ὅσον ὑδροθηρικόν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἰχθύες θαῤῥοῦντες ἀποτίκτουσι. Φύσεως δὲ ἀπόῤῥητα ἐλέγχειν οὐκ ἐμόν, καὶ εἰκότως· ἐπεὶ καὶ ἀλεκτρυόνα δέδοικε λέων, καὶ τὸν αὐτὸν βασιλίσκος, καὶ μέντοι καὶ ὗν ὁ ἐλέφας· τὰς δὲ αἰτίας ὅσοι σχολὴν ἄγουσι πολλὴν ζητοῦντες, τοῦ μὲν χρόνου καταφρονήσουσιν, οὐ μὴν εἰς τέλος ἀφίξονται τῆς σπουδῆς.

LIBER NONUS.

I. De leonum erga parentes pietate.

Ὁ λέων ἤδη προήκων τὴν ἡλικίαν, καὶ γήρᾳ βαρὺς γεγενημένος, θηρᾶν μὲν ἥκιστός ἐστιν, ἀσμένως δὲ ἀναπαύεται ἐν ταῖς ὑπάντροις ἢ λοχμώδεσι καταδρομαῖς, καὶ τῶν θηρίων οὐδὲ τοῖς ἀσθενεστάτοις ἐπιθαῤῥεῖ, τόν τε αὑτοῦ χρόνον ὑφορώμενος, καὶ τὸ τοῦ σώματος ἐννοῶν ἀσθενές. Οἱ δὲ ἐξ αὐτοῦ γεγενημένοι θαῤῥοῦντες τῇ τῆς ἡλικίας ἀκμῇ καὶ τῇ ῥώμῃ τῇ συμφυεῖ, προΐασι μὲν ἐπὶ θήραν, ἐπάγονται δὲ καὶ τὸν ἤδη γέροντα, ὠθοῦντες αὐτόν· εἶτα ἐπὶ μέσης τῆς ὁδοῦ ἧς ἐλθεῖν δεῖ καταλιπόντες, ἔχονται τῆς ἄγρας αὐτοί, καὶ τυχόντες τοσούτων ὅσα ἀποχρήσει καὶ αὐτοῖς καὶ τῷ γεγεννηκότι σφᾶς, βρυχησάμενοι γενναῖόν τε καὶ διάτορον καλοῦσι τὸν πατέρα, ὡς δαιτυμόνα ἑστιάτορες, ἐπὶ θοίνην οἱ νέοι τὸν γεγηρακότα, τὸν πατέρα οἱ παῖδες. Ὁ δὲ ἡσυχῇ καὶ βάδην καὶ οἷον ἕρπων ἔρχεται, καὶ περιβαλὼν τοὺς παῖδας, καὶ τῇ γλώττῃ μικρὰ ὑποσήνας, ὥσπερ οὖν ἐπαινῶν τῆς εὐθηρίας, ἔχεται τοῦ δείπνου, καὶ σὺν τοῖς υἱέσιν ἑστιᾶται. Καὶ Σόλων μὲν τοῖς λέουσι ταῦτα οὐ κελεύει, νομοθετῶν τρέφειν τοὺς πατέρας ἐπάναγκες, διδάσκει δὲ ἡ φύσις, ᾗ νόμων ἀνθρωπικῶν μέλει οὐδέν, γίνεται δὲ ἄτρεπτος αὕτη νόμος.

II. De aquilae pennis.

Τὸν αἰετὸν τὸν τῶν ὀρνίθων βασιλέα οὐ μόνον παρόντα καὶ ζῶντα δέδοικε τὰ ὄρνεα καὶ καταπτήσσει φανέντος, ἀλλὰ καὶ τὰ πτερὰ ἐκείνου ἐάν τις τοῖς τῶν ἄλλων συναναμίξῃ, τὰ μὲν τοῦ ἀετοῦ μένει ὁλόκληρα καὶ ἀνεπιβούλευτα, τὰ δὲ ἕτερα κατασήπεται, τὴν πρὸς ἐκεῖνα κοινωνίαν οὐ φέροντα.

---

6 γεγεννημένοι. Schn.

III. De murium foecunditate, deque crocodilis et aquilis pullorum suorum ingenuitatem explorantibus.

Οἱ μύες εἰσὶ μὲν καὶ ἄλλως πολύγονον ζῷον, καὶ ἀθρόᾳ τῇ ὠδῖνι πολλὰ τίκτουσιν· εἰ δέ πως καὶ ἁλὸς γευσάμενοι τύχοιεν, ἐνταῦθα δήπου καὶ πάμπολλα ἀποκυΐσκουσιν, καὶ πλείω τῆς συνηθείας πολλῷ. Οἱ δὲ κροκόδειλοι, ὅταν τέκωσι, τὸ γνήσιον καὶ νόθον τόνδε τὸν τρόπον ἐλέγχουσιν· ἐάν τι παραχρῆμα ἐκγλυφεὶς ἁρπάσῃ, τελεῖ τὸ λοιπὸν εἰς τὸ γένος, καὶ φιλεῖται τοῖς γειναμένοις, καὶ πεπίστευται κροκοδείλων εἷς εἶναι, καὶ ἠρίθμηται· ἐὰν δὲ ἐλινύσῃ καὶ βλακεύσῃ καὶ μὴ λάβῃ ποθὲν ἢ μυῖαν ἢ σέρφον ἢ ἔντερον γῆς ἢ σαῦρον τῶν νεαρῶν, διέσπασεν αὐτὸν ὁ πατὴρ ὡς ἀδόκιμόν τε καὶ κίβδηλον καὶ προςήκοντά οἱ οὐδέν. Καὶ δοκοῦσιν, ὡς οἵδε οἱ θῆρες, καὶ οἱ ἀετοὶ βασανίζοντες καὶ ἐκεῖνοι τὰ γνήσια τῇ ἀκτῖνι τοῦ ἡλίου, κρίσει φιλεῖν τὰ ἔγγονα καὶ οὐ πάθει.

IV. De dentibus aspidis, deque aculeo scorpii.

Ἀκούω δὲ τοὺς ὀδόντας τῆς ἀσπίδος, οὓς ἂν ἰοφόρους τις εἴποι καλῶν ὀρθῶς, ἔχειν οἱονεὶ χιτῶνας περικειμένους ἄγαν λεπτοὺς καὶ ὑμέσι παραπλησίους, ὑφ' ὧν περιαμπέχονται· ὅταν οὖν ἐμφύσῃ τινὶ τὸ στόμα ἡ ἀσπίς, στρέφεσθαι μέν φασι τὰ ὑμένια, ἐκχεῖσθαι δὲ τὸν ἰόν, καὶ πάλιν συντρέχειν ἐκεῖνα καὶ ἑνοῦσθαι. Τοῦ γε μὴν σκορπίου τὸ κέντρον ἔχειν τινὰ κολπώδη διπλόην, ὑπὸ τῆς ἄγαν λεπτότητος οὐ πάντῃ σύνοπτον· καὶ εἶναι μὲν τὸ φάρμακον καὶ τίκτεσθαι λέγουσιν ἐνταῦθα, ἅμα δὲ τῇ κρούσει προϊέναι διὰ τοῦ κέντρου καὶ ἐκρεῖν· ὀπὴν δὲ εἶναι δι' ἧς ἔξεισιν, οὐδὲ ταύτην ὄψει θεωρητήν· ἀνθρώπου δὲ σιάλῳ καταπτύοντος ἀμβλύνεσθαι τὸ κέντρον καὶ μαλακιεῖν καὶ ἐς τὴν πληγὴν ἀδύνατον γίνεσθαι.

V. De catulis.

Ἡ κύων εἰ καὶ πολλὰ τίκτει σκυλάκια, ἀλλὰ γοῦν τὸ πρῶτον τῆς μητρὸς προελθὸν καὶ ἐκείνης τῆς ὠδῖνος πρεσβύτατον ὂν κατηγορεῖ τὸν πατέρα· ἐκείνῳ γοῦν ὁμοιότατον τίκτεται πάντως· τὰ δὲ ἄλλα, ὡς ἂν τύχοι. Ἔοικε δὲ φιλοσοφεῖν ἐν τῷδε ἡ φύσις, προτιμῶσα τοῦ ὑποδεχομένου τὸ σπεῖρον.

---

26 μαλκιῆν. Buttm. 29 διελθόν. M. m. F. προδιελθόν

VI.

De testaceis luna decrescente minus plenis.

Τῶν ὀστρακονώτων [τε] καὶ ὀστρακοδέρμων καὶ τοῦτο ἴδιον· κενώτερά πως ταῦτα καὶ κουφότερα ὑποληγούσης τῆς σελήνης φιλεῖ γίνεσθαι· καὶ τῶν μὲν ὀστρακονώτων ἐλέγχουσιν, ὃ λέγω, πορφύραι καὶ κήρυκες καὶ σφόνδυλοι, καὶ τὰ τούτοις ὁμοφυῆ· τῶν δὲ ἑτέρων πάγουροί τε καὶ κάραβοι καὶ ἀστακοὶ καὶ καρκῖνοι, καὶ εἴ τι τούτων συγγενές. Λέγεται δὲ καὶ τῶν ὑποζυγίων τὰ τικτόμενα ληγούσης τῆς σελήνης ἀδυνατώτερα τῶν ἄλλων εἶναι καὶ ἀσθενέστερα· καὶ μέντοι καὶ συμβουλεύουσιν οἱ τούτων ἐπιστήμονες τὰ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τοῦ μηνὸς γεννώμενα μὴ τρέφειν· μὴ γὰρ εἶναι σπουδαῖα αὐτά. Κατὰ τὴν νουμηνίαν δὲ τὰ ζῷα, ὡς πυνθάνομαι, ἢ φθέγγεταί τι τῇ συντρόφῳ φωνῇ ἢ πίπτει· λέων δὲ ἄρα μόνος, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, οὐθέτερον αὐτοῖν δρᾷ.

VII.

De piscium auditu, deque lapillo in eorum capite.

Ἀκοὴν ἀγαθὸν καὶ ὀξύτατον τὸν λάβρακα Ἀριστοτέλης εἶναί φησι, καὶ μέντοι καὶ τὸν χρόμιν καὶ τὴν σάλπην καὶ τὸν κεστρέα. Πυνθάνομαί τε τὸν λάβρακα σαφῶς εἰδέναι, ὅτι [ἄρα] ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ λιθίδιόν ἐστι, καὶ χειμῶνος τοῦτο ψυχρότατον γίνεται, καὶ λυπεῖ αὐτὸν ἰσχυρῶς· ταύτῃ τοι καὶ κατ᾽ ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ἀλεαίνειν αὐτόν, καὶ ἐπινοεῖν τῇ ψύξει τῇ ἐκ τοῦ λίθου φάρμακον τοῦτο καὶ μάλα γε ἀντίπαλον. Καὶ χρόμιν δὲ τὸ αὐτὸ ποιεῖν καὶ φάγρον καὶ σκίαιναν πέπυσμαι· ἔχειν γὰρ τὸν ὅμοιον λίθον καὶ ταῦτα.

De parasitis inter pisces.

Παράσιτοι δὲ ἄρα καὶ ἐν ἰχθύων γένει ἦσαν. Ὁ γοῦν φθεὶρ οὕτω λεγόμενος παρατρώγει τῶν τοῦ δελφῖνος θηραμάτων· ὁ δὲ ἥδεται αὐτῷ, καὶ ἑκὼν μεταδίδωσιν, ἔνθεν τοι καὶ πιότατόν ἐστιν, ὥσπερ οὖν ἐκ πλουσίας καὶ ἀμφιλαφοῦς ἑστιάσεως ἐμπιπλάμενος. Καὶ ὁ μὲν τοῦ Μενάνδρου Θήρων μέγα φρονεῖ, ὅτι ῥινῶν ἀνθρώπους φάτνην αὐτοὺς ἐκείνους εἶχεν. Καὶ ὁ Στρουθίας τοιοῦτος. Κλείδημος δὲ ὁ Φιλίππου καὶ τὸν ὀφθαλμὸν τὸν ἕτερον δεσμῷ κατελάμβανε, Φιλίππῳ χαριζόμενος ἐν τῇ τῆς Μεθώνης πολιορκίᾳ τὸν ἕτερον ἐκκοπέντι. Φιλία δέ, ἐμοὶ δοκεῖν, καὶ συντροφία τῷ φθειρὶ πρὸς

τὸν δελφῖνά ἐστι· κολακεύειν μὲν γὰρ ὡς καὶ ἄλλα κακὰ ἄνθρωπος οἶδεν, τὰ δὲ ἄλογα οὐκ οἶδεν.

VIII. De elephantorum erga pullos amore.

Ἐλέφαντος δὲ ἄρα ἐς τὰ τέκνα καὶ ἐκεῖνο φίλτρον ἰσχυρόν. Οἱ τούτων θηρευταὶ τάφρους ὀρύττουσιν, εἰς ἃς ἐμπίπτουσι τὰ ζῷα ταῦτα, καὶ τὰ μὲν ἁλίσκεται, τὰ δὲ ἀναιρεῖται. Καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς τοιᾶσδε ταφρεύσεως, καὶ τὸ σχῆμα ὁποῖον, καὶ ὁποῖον τὸ πάθος, καὶ εἴσοδοι ποταπαί, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε· ἐκκαλύψων δὲ ἔγωγε καὶ ἐλέγξων τὴν στοργὴν ἔρχομαι. Ἡ μήτηρ θεασαμένη τὸ ἑαυτῆς βρέφος εἰς μίαν τῶν τάφρων ἐμπεσόν, οὔτε ἐμέλλησεν, οὔτε βλακεύουσα διέτριψεν, ἀλλὰ ὡς εἶχεν ὁρμῆς ἐκθύμως καὶ περιπαθῶς ἐπιδραμοῦσα, κατὰ τοῦ παιδὸς αὑτὴν ἔωσεν εἰς κεφαλήν. καὶ ἄμφω κατὰ ταὐτὸν τὸ τέλος εἰχέτην· ὁ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ μητρῴου βάρους ἐκπιεσθεὶς συνετρίβη, ἡ δὲ τὴν κεφαλὴν ἀΐξασα. Γελοῖοι τοίνυν εἰσὶν οἱ διαποροῦντες, εἰ φυσικὴ πρὸς τὰ ἔγγονα στοργή ἐστιν.

IX. De phocarum catulis mari paulatim adsuetis.

Αἱ δὲ φῶκαι τίκτουσι μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κατὰ μικρὰ δὲ ὑπάγουσιν ἑαυτῶν τὰ σκυλάκια εἰς τὸ νοτερόν, καὶ ἀπογεύουσι τῆς θαλάττης, εἶτα ἐπανάγουσιν εἰς τὸν τῆς ὠδῖνος τόπον τὸν ἐξ ἀρχῆς, καὶ αὖ πάλιν κατάγουσιν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ταχέως ἐξάγουσιν· καὶ ὅταν πολλάκις τοῦτο δράσωσι, τελευτῶσαι νηκτικώτατα ἀπέφηναν αὐτά. Ῥᾳδίως δὲ εἰς τὸν θαλάττιον βίον ὑπολισθάνει, καὶ τῆς διδασκαλίας μὲν προαγούσης αὐτά, βιαζομένης δὲ τῆς φύσεως τῶν μητρῴων καὶ ἠθῶν καὶ ἐθῶν ἐρᾶν.

X. De victu aquilarum.

Αἰετὸς ζῷον πλεονεκτικόν, καὶ δι᾽ ἁρπαγῶν ποιοῦνται τροφάς, καὶ σαρκῶν ἐσθίουσι· καὶ γὰρ λαγὼς ἁρπάζουσι καὶ νεβρὸν καὶ χῆνα ἐξ αὐλῆς καὶ ἄλλα. Μόνος δὲ ἄρα ἐν αὐτοῖς, ὅσπερ οὖν καὶ Διὸς κέκληται, κρεῶν οὐχ ἅπτεται, ἀλλὰ ἀπόχρη οἱ ἡ πόα· καὶ Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου διακούσας οὐδέν, ὅμως ἐμψύχων ἀπέχεται.

---

7 τὸ πάθος] τὸ βάθος. Gron. ὁπόσον τὸ βάθος. Schn. 29 καὶ addit M. m. b. ante κρεῶν.

XI. De morsu phalangii et aspidis.

Εἰ τοῦ φαλαγγίου καὶ μόνον ἐφάψαιτό τις, ἀπέκτεινεν αὐτόν, μηδὲ ὀδυνηθέντα, φασίν, ἰσχυρῶς. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἀσπίδος δῆγμα πρᾳότατον εἶναι ἤλεγξε Κλεοπάτρα, ὅτε τοῦ Σεβαστοῦ προϊόντος αἱρεθεῖσα, ἀνώδυνον θάνατον ἐν τοῖς συμποσίοις ἐβασάνιζε· καὶ τὸν μὲν διὰ τοῦ ξίφους εὕρισκεν ἀλγεινόν, τῶν τιτρωσκομένων τοῦτο ὁμολογούντων, τὸν δὲ διὰ τῶν φαρμάκων λυπηρόν· σπασμὸν γάρ τινα ἐμποιεῖν, καὶ καρδιώττειν ἀναγκάζειν· τὸν δὲ ἐκ τοῦ δήγματος τῆς ἀσπίδος πρᾷον εἶναι καί, ἵνα Ὁμήρῳ ἰδίως εἴπω, ἀβληχρόν. Ἔστι δὲ ὅτε καὶ μόνον ἁψαμένους ἀπέκτεινε, καὶ προςερυγόντα δέ, ὥςπερ οὖν ὁ κεντρίτης καὶ ἡ φρύνη.

XII. De vulpis marinae solertia.

Σὺ μέν μοι λέγεις πανοῦργον εἶναι ζῷον ἀλώπεκα, ταύτην δὴ τὴν ἐκ τῆς γῆς τρεφομένην· ἄκουε δὲ καὶ τῆς θαλαττίας μηχανάς, καὶ ὁποῖα δρᾷ καὶ ἐκείνη πυνθάνου. Ἢ γὰρ οὐ πρόςεισι τῷ ἀγκίστρῳ τὴν ἀρχήν, ἢ καταπιοῦσα, παραχρῆμα ἑαυτῆς τὸ ἐντὸς μετεκδῦσα ἔτρεψεν οὕτως ἔξω, ὥςπερ οὖν χιτῶνα τὸ σῶμα ἀνελίξασα, καὶ τοῦτον δήπου τὸν τρόπον ἐξεώσατο τὸ ἄγκιστρον.

XIII. De ranarum vocibus et coïtu.

Ἴυγγας ἐρωτικὰς ἄνθρωποί φασιν εἶναί τινας, μίξεως δὲ ἀφροδισίου σύνθημα ὁ βάτραχος ἀφίησι πρὸς τὴν θήλειαν βοήν τινα, ὡς ἐραστὴς ᾠδήν τινα κωμαστικήν, καὶ κέκληται ἥδε ἡ βοὴ ὀλολυγών, ὥς φασιν. Ὅταν δὲ τὴν θήλειαν προςαγάγηται, μένουσιν ἄμφω τὴν νύκτα· ἐν μὲν γὰρ τῷ ὕδατι συνελθεῖν οὐ δύνανται· μεθ' ἡμέραν δὲ ἐπὶ γῆς συμπλακῆναι ὀῤῥωδοῦσι, νυκτὸς δὲ ἐπιστάσης κατὰ πολλὴν τὴν ἄδειαν προςελθόντες ἀλλήλων ἀπολαύουσιν.

Ὅταν δὲ βάτραχοι γεγωνότερον φθέγγωνται καὶ τῆς συνηθείας λαμπρότερον, ἐπιδημίαν δηλοῦσιν ὑετοῦ.

XIV. De torpedinis vi.

Εἴ τις προςάψαιτο τῆς νάρκης, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ὀνόματος πάθος τὴν χεῖρα αὐτοῦ καταλαμβάνει, τοῦτο καὶ παιδάριον

2 φησίν. M. m. a. b.
4 προσιόντος. Schn.
10 F. ἔστι δὲ ἃ καί.
23 προαγάγηται. M. m.
26 προελθόντες. Schn.

ὧν ἤκουσα τῆς μητρὸς λεγούσης πολλάκις. Σοφῶν δὲ ἀνδρῶν ἐπυθόμην, ὅτι καὶ τοῦ δικτύου, ἐν ᾧ θηρᾶται καὶ ἔτι ἐστίν, εἴ τις προσάψαιτο, ναρκᾷ πάντως. Εἰ δέ τις εἰς σκεῦος αὐτὴν ἐμβάλοι ζῶσαν, καὶ ἐπιχέοι θαλαττίου ὕδατος, ἐὰν ἐγκύμων ᾖ καὶ ὁ καιρὸς τῆς ὠδῖνος ἀφίκηται, τίκτει καὶ ἐν τῷ σκεύει· τό τε ὕδωρ εἴ τις καταχέει χειρὶ ἀνθρώπου ἢ ποδί, ναρκᾶν τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα ἀνάγκη.

XV. De diversa diversis temporibus vi morsus animalium.

Τὰ ζῷα οὔτε ἐν ταῖς πληγαῖς, οὔτε ἐν τοῖς δήγμασιν ἀεὶ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἴσχει, ἀλλ' ἐπί τινος πολλάκις ἐπιτείνεται αἰτίας. Ὁ γοῦν σφὴξ γευσάμενος ὄφεως χαλεπώτερός ἐστι τὴν πληγήν· καὶ ἡ μυῖα τοιούτῳ τινὶ προσελθοῦσα πικροτέρα δακεῖν ἐστι, καὶ ὀδύνας ἔδωκε. Καὶ μέντοι καὶ τῆς ἀσπίδος τὸ δῆγμα γίνεται παντελῶς ἀνήκεστον, ἐὰν βατράχου φάγῃ. Ὁ δὲ κύων ὑγιαίνων μὲν ἐὰν δάκῃ, τραῦμα εἰργάσατο καὶ ἀλγηδόνα ἐξῆψεν· ἐὰν δὲ λυττῶν, διέφθειρεν· ὕδωρ τε δεδιέναι κατηνάγκασε πρῶτον, καὶ ὁ μετριάσαι δοκῶν πάλιν ἐξάπτεται εἰς τὴν ὀδύνην, καὶ ὑλακτήσας ἀπέθανεν. Ἀκέστρια δὲ ἀκουμένη χιτώνιον ῥαγὲν ὑπὸ λυττῶντος κυνός, δακοῦσά πως τῷ στόματι τὸ χιτώνιον, ἵνα ἀποτείνῃ αὐτό, ἐλύττησε καὶ ἀπέθανεν. Ἀνθρώπου δὲ ἀσίτου δῆγμα χαλεπὸν καὶ δυσίατον. Λέγονται δὲ οἱ Σκύθαι πρὸς τῷ τοξικῷ, ᾧ τοὺς ὀϊστοὺς χρίουσι, καὶ ἀνθρώπειον ἰχῶρα ἀναμιγνύναι φαρμάσσοντες, ἐπιπολάζοντά πως αἵματι, ὅνπερ ἴσασιν ἀπόκριμα αὐτοῖς. Τεκμηριῶσαι τοῦτο καὶ Θεόφραστος ἱκανός.

XVI. De serpentis oculis et senecta deposita et foeniculo purgatis.

Ὅταν ἀποδύσηται τὸ γῆρας ὁ ὄφις, ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος δρᾷ τοῦτο, ἐνταῦθά τοι καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχλὺν καὶ τὸ ἀμβλὺ τῆς ὄψεως ῥύπτεται καὶ ἐκεῖνο ὡς γῆρας ὀφθαλμῶν· τῷ δὲ μαράθῳ προσυποθήγων τε καὶ παραψήχων τὸ ὄμμα ἑκάτερον, εἶτα ἐξάντης τοῦδε τοῦ πάθους γίνεται· ἀμβλυώττει δὲ ἄρα διὰ τοῦ χειμῶνος φωλεύσας ἐν μυχῷ καὶ σκότῳ. Οὐκοῦν μαλακιοῦσαν ἐκ τῶν κρυμῶν

6 F. τὸ δὲ ὕδωρ. 24 F. ἀπόκριμα αὐτοῦ.

τῶν ζῴων τὴν ὄψιν ὑποθερμαῖνον τὸ μάραθον καθαίρει, καὶ ὀξυωπέστερον ἀποφαίνει.

XVII. De nido alcyonis. Ἡ ἀλκυὼν ὅταν αἴσθηται ἑαυτῆς κυούσης, τηνικαῦτα μέντοι εἰς τὴν τῶν νεοττῶν ὑποδοχὴν καλιὰν ἐργάζεται, οὔτε πηλοῦ καὶ ὀρόφου, ὡς ἡ χελιδὼν, δεομένη καὶ οἴκων, καὶ ἄκλητος εἰσιοῦσα ξένη, καὶ λυποῦσα τὰ ἑωθινὰ ἐν τῷ λάλῳ, καὶ μέντοι καὶ διακόπτουσα τῶν ὕπνων τὸν ἥδιστον· οὔτε πάλιν τῷ σώματι * μόνῳ ἐν ἐλευθέροις χωρίοις ἔχεται τοῦ προειρημένου, συμπλέκουσά τε καὶ ἀθροίζουσα τὰς τῆς βελόνης ἀκάνθας, δεσμῷ τινι ἀποῤῥήτῳ τῆς εὐθημοσύνης περιλαμβάνει τὸ ποίημα. Τὰς μὲν γὰρ εἰς τὸ ἰθὺ κατέδησεν αὐτῶν, τὰς δὲ ἐπικαρσίας· ὑφαντικῆς ἐπιστήμονα γυναῖκα εἴποις ἂν αὐτὴν τῷ στήμονι τὴν κρόκην ἐπιπλέκειν· στρογγύλον δὲ ἡσυχῇ τὸ ἔργον ἀποφαίνει, καί τι καὶ κολπῶδες ὑπόμηκες οἱονεὶ πλέγμα κύρτου δημιουργοῦσα. Καὶ ὅταν ἐξυφήνῃ τὸ εἰρημένον, κομίζει πρὸς τὴν θάλατταν, ἔνθα τοῦ κύματος ἐπιπολάζοντος, εἶτα ἡσυχῆ τὸ κλύσμα ἐπιὸν ἐλέγχει τῇ ἀλκυόνι τὸ ἔργον· τὸ γάρ τοι μὴ στεγανὸν μέρος τὸ ὕδωρ τὸ ἐμπίπτον ἀκεῖται αὖθις. Τὰ δὲ ἡρμοσμένα * [ἐᾷ καλῶς συνυφασμένα] καὶ εἴγε παίοις λίθῳ οὐκ ἂν διατρήσαις αὐτά, εἰ δὲ καὶ διακόψαι σιδήρῳ ἐθέλοις, τὰ δὲ οὐκ ἂν εἶξαι, καλῶς τε καὶ εὖ διϋφασμένα, τοῦ θώρακος τοῦ λινοῦ οὐ μεῖον, ὅνπερ οὖν ἀναθεῖναι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Λινδίᾳ Ἄμασιν ᾄδουσιν. Τὸ στόμα δὲ τοῦ κύρτου τοῦδε ἄλλῳ μὲν οὔτε εἰςβατόν, οὔτε πάντῃ σύνοπτον, δέχεται δὲ ἐκείνην μόνην· οὐκ ἂν δὲ εἰςρεῦσαι δι' αὐτοῦ οὐδὲ τῆς θαλάσσης εἴσω οὐδέν, οὕτω τοι στεγανόν ἐστιν. Ἐνταῦθά τοι τοὺς νεοττοὺς τρέφει κατὰ τῶν κυμάτων ἡ ἀλκυὼν φερομένη, ὥς φασιν.

XVIII. De herba lycoctono. Τοῦ Νείλου πλησίον πόα γίνεται, καὶ καλεῖται λυκοκτόνος· καὶ οὐκ ἔστι ψευδώνυμος καὶ εἰκότως· ὅταν γὰρ αὐτῆς ἐπιβαίη λύκος, σπώμενος ἀποθνήσκει. Ἔνθεν τοι καὶ

8 F. τῷ σώματι, στόματι δὲ μόνῳ.
18 F. μὴ στεγανὸν πρὸς τό.
19 F. εὖ καὶ καλῶς.
31 F. ἐπιβαίνῃ.

οἱ σέβοντες Αἰγυπτίων τοῦτο τὸ ζῷον εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν κωλύουσι ταύτην τὴν πόαν κομίζεσθαι.

XIX. *De gallina et stellione aqua, vino, oleove suffocatis.*

Τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ὄρνις ἐὰν εἰς οἶνον ἐμπέσῃ καὶ ἀποπνιγῇ, οὐδὲν λυμαίνεται, οὔτε τοῦ οἴνου, φασίν, οὔτε τῶν ἔνδον· ἐὰν δὲ εἰς ὕδωρ κατενεχθῇ, δυςῶδες ἀπέφηνε τὸ ὕδωρ, καὶ κακοσμίαν περὶ τὸν ἀέρα ἐργάζεται. Γαλεώτης δὲ ἐὰν εἰς οἶνον κατολισθήσας εἶτα ἀποπνιγῇ ἢ εἰς ὕδωρ, λυπεῖ οὐδέν. Ἐὰν δὲ εἰς ἔλαιον ἐμπέσῃ καὶ ἀποθάνῃ, καὶ δυςῶδες τὸ ἔλαιον ἀποφαίνει, καὶ ὁ γευσάμενος αὐτοῦ φθειρσὶν ἐξέζεσεν.

XX. *De lapide quodam, cujus odore serpentes fugantur.*

Τὸ τοῦ ἐλάφου κέρας θυμιώμενον ὅτι τοὺς ὄφεις διώκει, δῆλόν ἐστιν. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι καὶ λίθος ὁ γινόμενος ἐν τῷ Πόντῳ ποταμῷ, ἔστι δὲ οὗτος ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Ἰνδικῇ τε καὶ Μαιονικῇ, ἐπιθυμιώμενος διώκει τοὺς αὐτούς, καὶ μέντοι καὶ φύσιν τοῦ λίθου περιηγεῖται τοιάνδε· Ὕδατος μὲν εἴτις αὐτῷ καταχέοι, ἐξάπτεται, καιόμενον δὲ ὑπερεξάψαι ῥιπίδι εἰ θελήσαις, ὁ δὲ κατασβέννυται· θυμιώμενον δὲ αὐτὸν ὀσμὴν ἀφιέναι ἀσφάλτου βαρυτέραν φασί. Τούτοις ὁμολογεῖ καὶ ὁ Νίκανδρος.

XXI. *Historia de insula Pharo per Helenam a serpentibus purgata.*

Ἡ Φάρος ἡ νῆσος πάλαι, λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι οἷα μέλλω λέγειν, πεπλήρωτο ὄφεων πολλῶν τε καὶ διαφόρων. Ἐπεὶ δὲ ὁ Θῶνις, ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεύς, λαβὼν παρακαταθήκην τὴν Διὸς Ἑλένην, ἔδωκε δὲ αὐτὴν ἄρα ἄνω καὶ περὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλανώμενος ὁ Μενέλεως, εἶτα ἠράσθη αὐτῆς ὁ Θῶνις, [καὶ] βίαν αὐτοῦ προςφέροντος τῇ Ἑλένῃ εἰς ὁμιλίαν ἀφροδίσιον, φησὶν ὁ λόγος δείσασαν τὴν τοῦ Διὸς ταῦτα εἰπεῖν ἕκαστα πρὸς τὴν τοῦ Θώνιδος γαμετήν — Πολυδάμνα ἐκαλεῖτο — τὴν δὲ δείσασαν μήποτε ἄρα ὑπερβάληται ἡ ξένη τῷ κάλλει αὐτήν, ἅμα τε καὶ οἰκτείρασαν, ὑπεκθέσθαι τὴν Ἑλένην εἰς Φάρον, πόαν δὲ τῶν ὄφεων τῶν ἐκεῖθι ἐχθρὰν δοῦναι, ἧςπερ οὖν αἴ-

---

14 Σιντικῇ τε καὶ Παιονικῇ. Gron. Μαιδικῇ καὶ Π. sive Σιντικῇ. Pauw.

25 καὶ om. M. m. b.

σθησιν λαβόντας τοὺς ὄφεις εἶτα καταδῦναι· τὴν δὲ αὐτὴν καταφυτεῦσαι, καὶ χρόνῳ ἀναθῆλαι, καὶ ἀφιέναι σπέρμα ἐχθρὸν ὄφεσι, καὶ μέντοι καὶ ἐν τῇ Φάρῳ θηρίον τοιόνδε [οὐ] γενέσθαι, κληθῆναι δὲ τὴν πόαν ἑλένιον λέγουσιν οἱ ταῦτα εἰδέναι δεινοί.

XXII. De stellarum marinarum solertia.

Θαλάττιον ζῷον οἱ ἀστέρες, καὶ εἰσὶ καὶ οὗτοι μαλακόστρακοι, ἐχθροὶ δὲ τοῖς ὀστρέοις· δειπνοῦσι γὰρ αὐτά. Καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατ' αὐτῶν ἐκεῖνός ἐστι. Τὰ μὲν κέχηνε πολλάκις ψύχους δεόμενα, καὶ ἄλλως εἴ τί σφισιν ἐμπέσοι τούτῳ τραφησόμενα· οἱ τοίνυν ἀστέρες μέσων τῶν ὀστράκων διείρουσιν ἓν κῶλον τῶν σφετέρων εἰς ἕκαστον, καὶ ἐμπίμπλανται τῶν σαρκῶν, διειργομένων συνελθεῖν τῶν ὀστράκων αὖθις. Ἴδιον μὲν δὴ καὶ ἀστέρων θαλαττίων εἰρήσθω ἡμῖν τοῦτο.

XXIII. De amphisbaena.

Τὴν μὲν ὕδραν τὴν Λερναίαν, τὸν ἆθλον τὸν Ἡράκλειον, ᾀδέτωσαν ποιηταὶ καὶ μύθων ἀρχαίων συνθέται, ὧνπερ οὖν καὶ Ἑκαταῖος ὁ λογοποιός ἐστιν· ᾀδέτω δὲ Ὅμηρος χιμαίρας φύσιν, κεφαλὰς ἐχούσης τρεῖς· τέρας τοῦτο Λύκιον Ἀμισοδάρου τοῦ Λυκίων βασιλέως, ἐπὶ λύμῃ πολλῶν θρέμμα ποικίλον τε καὶ ἀπρόσμαχον, ναὶ μὰ Δία. Καὶ ταῦτα μὲν ἔοικεν ἐς τοὺς μύθους ἀποκεκρίσθαι· ἡ δὲ ἀμφίσβαινα ὄφις δικέφαλός ἐστι, καὶ τὰ ἄνω καὶ ὅσα ἐς τὸ οὐραῖον· προϊοῦσα δέ, ὅπως ἂν ἐς τὴν ὁρμὴν ἐπαναγάγῃ τῆς προόδου ἡ χρεία αὐτήν, τὴν μὲν ἀπέλιπεν οὐρὰν εἶναι, τὴν δὲ ἀπέφηνε κεφαλήν· καὶ μέντοι καὶ πάλιν εἰ δεηθείη τὴν ὀπίσω ἰέναι, κέχρηται ταῖς κεφαλαῖς ἐς τὸ ἐναντίον ἢ τὸ πρόσθεν ἐχρήσατο.

XXIV. De rana piscatrice.

Ἦν δὲ ἄρα τι βατράχου γένος, καὶ καλεῖται τοῦτο ἁλιεύς, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα ἐξ ὧν δρᾷ. Δελέατα ἐκεῖνος ὑπεράνω τῶν ὀφθαλμῶν ἔχει, προμήκεις τρίχας ὡς ἂν εἴποις τινὰς βλεφαρίδας, εἶτα ἑκάστῃ τραχὺ σφαιρίον προςπέφυκεν. Σύνοιδεν οὖν ἑαυτῷ τούτοις ἐφοδίοις ἐς τὴν τροφὴν ὑπὸ τῆς

11 F. εἰς ἑκάς.
18 F. Ἀμισωδάρου.
23 F. ὅποι.
30 παχὺ. Gesn. F. βραχύ.

φύσεως ἐς τοὺς ἄλλους ἰχθῦς παρεσκευασμένῳ τε καὶ τεθηγμένῳ προσέτι· οὐκοῦν ὑποκρύψας ἑαυτὸν ἐν τοῖς θολερωτέροις τε καὶ ἰλύος μᾶλλον πεπληρωμένοις ἡσυχάζει, προτείνων τὰς τρίχας τὰς προειρημένας. Τὰ τοίνυν βράχιστα τῶν ἰχθύων προςνεῖ ταῖςδε ταῖς βλεφαρίσι, τὰς ἐπ' ἄκρου σφαιροειδεῖς περιφορὰς οἰόμενα δέλεαρ εἶναι· ὁ δὲ ἐλλοχῶν ἀτρεμεῖ· πλησίον δὲ ἐκείνων γεγενημένων, ὑπάγει τὰς τρίχας ἐς ἑαυτόν· αἱ δὲ εἰςάγονται κρυπταῖς τισι ταῖς ὁδοῖς καὶ ἀφανέσι· γειτνιάσαντά τε ὑπὸ λαιμαργίας τὰ ἰχθύδια δεῖπνόν ἐστι βατράχῳ τῷ προειρημένῳ.

XXV. De polypodis pugna cum locusta, deque locustis alia nonnulla.

Κάραβος πολύποδι ἐχθρός· τὸ δὲ αἴτιον, ὅταν αὐτῷ τὰς πλεκτάνας περιβάλῃ, τῶν μὲν ἐπὶ τοῦ νώτου ἐκπεφυκότων αὐτῷ κέντρων ποιεῖται οὐδεμίαν ὤραν, ἑαυτὸν δὲ περιχέας αὐτῷ ἐς πνῖγμα ἄγχει· ταῦτα ὁ κάραβος σαφῶς οἶδεν, καὶ ἀποδιδράσκει αὐτόν. Καράβου δὲ ἡ φύσις· νήξει, ὅταν ἀδεὴς ᾖ, πορεύεται ὅδε ὁ ἰχθὺς πρόσω, πλαγιάσας δεῦρο καὶ ἐκεῖσε τὰ κέρατα, ἵνα μὴ πρὸς ἐναντίαν τὴν νῆξιν τὸ ὕδωρ ἰὸν εἶτα ἀναστέλληταί οἱ τὰ κέρατα, καὶ ἐμποδίζηται πρόσω χωρεῖν· εἰ δὲ φεύγει, τὴν ὀπίσω ἰὼν παρῆκεν αὐτὰ τελέως· τὸ δὲ αἴτιον, ὡς κώπαις ἐρέττων καὶ ὑποκινῶν δίκην πορθμίδος πολὺ ἀποσπᾷ. Εἰ δὲ γένοιτο μάχη καράβων εἰς ἀλλήλους, τὰ κέρατα ἐγείροντες, εἶτα ὡς κριοὶ ἐμπίπτοντες, προςαράττουσι τὰ μέτωπα. Ἀγῶνα δὲ μυραίνης καὶ καράβου ἀνωτέρω εἶπον.

XXVI. De herbis serpentes fugantibus.

Ἐλαύνει δὲ ἰσχυρῶς τῇ φυγῇ τοὺς ὄφεις ἡ ἔνδροσός τε καὶ νοτερὰ καλαμίνθη, [φασί], καὶ ὁ ἄγνος. Τοῦτόν τοι καὶ ἐν Θεσμοφορίοις ἐν ταῖς στιβάσι τὰ γύναια τὰ Ἀττικὰ ὑποστόρνυται· καὶ δοκεῖ μὲν καὶ ἐχθρὸς εἶναι τοῖς δακέτοις ὁ ἄγνος· ἤδη δὲ καὶ ὁρμῆς ἀφροδισίου κώλυμά ἐστιν, καὶ ἔοικε τό γε ὄνομα λαβεῖν ἐντεῦθεν. Δέδοικε δὲ ἄρα τὰ αὐτὰ δάκετα καὶ τὴν καλουμένην πόαν τὴν λιβανωτίδα.

XXVII. De thelyphoni herbae viribus.

Θεοφράστου δὲ ἔγωγε ἀκούω καὶ ἐκεῖνα· πόαν τινὰ ἱστορεῖ ὅδε ὁ ἀνήρ, καὶ ὄνομα θηλυφόνον καλεῖ αὐτήν, ἥνπερ

οὖν εἴτις σκορπίῳ κατὰ νώτου θεὶς ἐάσαι, ὁ δὲ παραχρῆμα αὖός ἐστιν· ὁ δὲ αὐτὸς λέγει τὸν αὐτὸν ἀναστήσειν σε, εἴπερ οὖν λευκοῦ ἐλλεβόρου καταπάσαις αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ μὲν τὸ θηλυφόνον, τὸν δὲ λευκὸν ἐλλέβορον ἥκιστα· τὸ δὲ αἴτιον, μισῶ μὲν σκορπίους, φιλῶ δὲ ἀνθρώπους. Καλλίμαχος δὲ ἄρα ἐν τῇ γῇ τῇ Τραχινίᾳ ᾄδει δένδρον τι φύεσθαι καὶ καλεῖσθαι σμῖλον, ᾧ τὰ ἑρπετὰ γειτνιάσαντα καὶ παραψαύσαντα ἀρχὴν εἶτα ἀποθνήσκειν.

XXVIII. De suibus salamandra sine noxa vescentibus.

Τὴν ὗν κρέας ἔχειν τῶν ἄλλων κρεῶν ἥδιον ἐκ πολλοῦ πεπίστευται. Καὶ ἐκεῖνο δὲ ἡ πεῖρα διδάξει, καὶ μάλα γε ἐναργής· ὅταν ποτὲ σαλαμάνδραν φάγῃ, αὐτὴ μέν ἐστιν ἀπαθής, τούς γε μὴν αὐτῆς γευσαμένους ἀποκτείνει.

XXIX. De serpentibus Euphratis, indigenas a peregrinis distinguentibus.

Εὐφράτης, ὅσπερ οὖν Πάρθων καὶ Σύρων ῥεῖ μέσος ποταμός, ὅ τι μέν τοι καὶ ἕτερον τῶν ἄλλων ἔχει ποταμῶν περιττὸν ἐρῶ ἄλλοτε, ὃ δὲ αὐτῷ συνίσασι Πάρθοι τε καὶ Σύροι καὶ ἔστι συμμελὲς τοῖς λόγοις τοῖσδε, τοῦτο εἰρήσεται. Πρὸς ταῖς πρώταις ἀνατολαῖς τοῦδε τοῦ ποταμοῦ φύονταί τινες ὄφεις, καὶ μάλα γε ἀνθρώπων ἐχθροί· ἀλλ' οὐ τῶν ἐπιχωρίων καὶ συντρόφων, τῶν δὲ ξένων καὶ προσηκόντων οὐδέν· καὶ τιμῶνταί γε τὴν ἐπιδημίαν θανάτου αὐτοῖς.

XXX. De leonis incessu.

Λέων, ὅταν βαδίζῃ, οὐκ εὐθύωρον πρόεισιν, οὐδὲ ἐᾷ τῶν ἰχνῶν ἑαυτοῦ ἁπλᾶ εἶναι [καὶ] τὰ ἰνδάλματα, ἀλλὰ πῇ μὲν πρόεισιν, πῇ δὲ ἐπάνεισι· καὶ αὖ πάλιν τοῦ πρόσω ἔχεται, καὶ μέντοι καὶ ἴεται τοὔμπαλιν· εἶτα προχωρεῖ τὴν ὁδόν, καὶ ἀφανίζει τοῖς θηραταῖς ἰέναι κατὰ στίβον τὸν ἑαυτοῦ, καὶ ῥᾳδίως τὴν κοίτην ἔνθα ἀναπαύεται καὶ οἰκεῖ σὺν τοῖς σκύμνοις εὑρίσκειν· καὶ ταῦτα μὲν λεόντων ἐστὶν ἴδια δῶρα φύσεως, ἄνωθεν αὐτοῖς δοθέντα.

XXXI. De herba singultum a pecudibus prohibente.

Ποιμένα μοι νόει νομευτικὸν ἀγαθόν· οὐκοῦν ὁ νομεὺς φιλεῖ μὲν τὰς ὄϊς, φιλεῖ δὲ καὶ τὰς αἶγας, μισεῖ δὲ λύγγα. Νόσημα τοῦτο ἀνθρώπῳ πολλάκις ἐμπίπτον, ἄγει δὲ ἡ πλη-

---

8 ἀποθνήσκει. b.

24 προφωρεῖ. M. προφορεῖ. m. F. προφορεῖται.

29 νομευτικήν. Schn.

σμονὴ καὶ τοῖςδε τὴν λύγγα. Οὐκοῦν πόαν τινὰ ἐχθρὰν τῷ πάθει τῷδε τοῖς τῶν προειρημένων σηκοῖς οἱ νομεῖς παραφυτεύουσι, καὶ ἥδε ἡ πόα ἀνείργει τὸ κακὸν αὐτοῖς. Λέγουσι δὲ οἱ πεπειραμένοι, ὅτι ἄρα καὶ ἀνθρώποις ἐς τὸ αὐτὸ πάθος ἐστὶν ἀγαθὸν ἡ πόα αὕτη.

XXXII. De hyoscyami extrahendi modo et ratione.

Ὑοσκύαμον καὶ ὀπὸν ὅσοις ἔργον τρυγᾶν, οὗτοι περισκάπτουσι μὲν γύρους, καὶ ὑποκινοῦσι τὰς ῥίζας, οὐ μὴν διὰ χειρῶν τῶν σφετέρων ἔτι ἀνασπῶσιν, ἀλλὰ τῶν ζῴων πτηνὸν ὁτιοῦν θηράσαντες ἢ πριάμενοι τοῖν ποδοῖν τὸν ἕτερον προςέδησαν τῇ πόᾳ· τὸ δὲ ἱλυσπώμενον εἶτα [μέντοι] ἀνασπᾷ αὐτήν. Καὶ ἔστι λυσιτελῆ ἑκάτερα εἰς ἃ δέονται ἄνθρωποι· εἰ δὲ μὴ ταύτῃ τις ἀνασπάσει, ἔχει ἄλλως ὅπερ οὖν οἴεται καλῶς καὶ εἰς εἰλεὸν θησαύρισμα εἰληφέναι.

XXXIII. De viribus abrotoni.

Τὸ ἀβρότονον ὅσα ἀγαθὰ δρᾷ, καὶ ὅπως ὀδοὺς πνεύματι δίδωσι, καὶ μέντοι καὶ πνεύμονός ἐστι καθαρτήριον, οὐ νῦν λέγειν καιρός. Ζῴῳ οὖν πονηρῷ πολέμιόν ἐστι, καὶ ἀναιρεῖ τὴν ἕλμινθα, ἥπερ οὖν ἐπὶ πλέον ἰοῦσα καὶ αὐξανομένη θηρίον γίνεται, σπλάγχνοις μὲν ἐντικτόμενον, ἀνθρωπείαις δὲ νόσοις ἐναριθμούμενον, καὶ ταῦτα ταῖς ἄγαν ἀνιάτοις τε καὶ ὑπὸ [χειρὸς] θνητῆς δυνάμεως εἰς ἄκεσιν ἥκειν ἀδυνάτοις· τεκμηριῶσαι τοῦτο καὶ Ἵππυς ἱκανός. Ὃ δὲ λέγει ὁ συγγραφεὺς ὁ Ῥηγῖνος, τοιόνδε ἐστίν· γυνὴ εἶχεν ἕλμινθα, καὶ ἰάσασθαι αὐτὴν ἀπεῖπον οἱ τῶν ἰατρῶν δεινοί· οὐκοῦν εἰς Ἐπίδαυρον ἦλθεν, καὶ ἐδεῖτο τῶν θεῶν ἐξάντης γενέσθαι τοῦ συνοίκου πάθους. Οὐ παρῆν ὁ θεός· οἱ μέντοι ζάκοροι κατακλίνουσι τὴν ἄνθρωπον ἔνθα ἰᾶσθαι ὁ θεὸς εἰώθει τοὺς δεομένους· καὶ ἡ μὲν ἄνθρωπος ἡσυχάζει προςταχθεῖσα, [καὶ] οἵ γε μὴν ὑποδρῶντες τῷ θεῷ τὰ ἐς τὴν ἴασιν αὐτῇ ἐποίουν· καὶ τὴν κεφαλὴν μὲν ἀπὸ τῆς δέρης ἀφαιροῦσι, καθίησι δὲ τὴν χεῖρα ὁ ἕτερος, καὶ ἐξαιρεῖ τὴν ἕλμινθα, θηρίου μέγα τι χρῆμα· συναρμόσαι δὲ καὶ ἀποδοῦναι τὴν κεφαλὴν ἐς τὴν ἀρχαίαν ἁρμονίαν οὐκ ἐδύνατο οὐκέτι. Ὁ τοίνυν θεὸς ἀφι-

Historia de muliere lumbrico intestino laborante.

13 εἰς δέον. Kuhn.

κνεῖται, καὶ τοῖς μὲν ἐχαλέπηνεν, ὅτι ἄρα ἐπέθεντο ἔργῳ δυνατωτέρῳ τῆς ἑαυτῶν σοφίας· αὐτὸς δὲ ἀμάχῳ τινὶ καὶ θείᾳ δυνάμει ἀπέδωκε τῷ σκήνει τὴν κεφαλήν, καὶ τὴν ξένην ἀνέστησεν. Καὶ οὔτι πω, ὦ βασιλεῦ καὶ θεῶν φιλανθρωπότατε Ἀσκληπιέ, ἀβρότονον ἔγωγε ἀντικρίνω τῇ σοφίᾳ τῇ σῇ· μὴ μανείην ἐς τοσοῦτον· ἀλλὰ ἐπελθὼν ἐμνήσθην εὐεργεσίας τε σῆς καὶ ἰάσεως ἐκπληκτικῆς· ὡς δὲ καὶ ἥδε ἡ πόα σὸν δῶρόν ἐστιν οὐδὲ ἀμφιβάλλειν χρή.

XXXIV. De nautili solertia.

Ὁ δὲ ναυτίλος πολύπους μέν ἐστι καὶ αὐτὸς καὶ κόγχην μίαν ἔχει. Ἀναπλεῖ μὲν οὖν ἐκ τῆς θαλάττης τὴν κόγχην στρέψας περὶ τὰ κάτω, ἵνα μὴ τῆς ἄλμης ἀρύσηται, καὶ ὠθήσῃ αὖθις αὐτόν· γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῖς κύμασιν, ὅταν μὲν ᾖ γαλήνη καὶ εἰρήνη πνευμάτων, στρέφει τὴν κόγχην ὑπτίαν — ἡ δὲ ἐπιπλεῖ δίκην πορθμίδος — καὶ παρεὶς δύο πλεκτάνας ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκεῖθεν, καὶ ὑποκινῶν ἡσυχῇ, ἐρέττει τε καὶ προωθεῖ τὴν συμφυῆ ναῦν· εἰ δὲ εἴη πνεῦμα, τοὺς ἐρετμοὺς μὲν τοὺς τέως προτείνας μακροτέρους οἴακας ἐργάζεται, ἄλλας δὲ ἀνατείνας πλεκτάνας, ὧν μέσος χιτών ἐστι λεπτότατος, τοῦτον διαστήσας ἱστίον αὐτὸν ἀποφαίνει, πλεῖ μὲν δὴ τὸν τρόπον τοῦτον ἀδεὴς ὤν. Ἐὰν μέντοι φοβηθῇ τι τῶν ἀδροτέρων, βυθίσας τὴν κόγχην ἐπλήρωσε, καὶ κατώλισθεν ἐκ τοῦ βάρους, καὶ ἑαυτὸν ἀφανίσας τὸν ἐχθρὸν ἀπέδρα· εἶτα ἐν εἰρήνῃ γενόμενος, ἀνέθορέ τε καὶ πλεῖ πάλιν· καὶ ἐκ τούτων ἔχει τὸ ὄνομα.

XXXV. De profunditate maris incognita.

Εἰς τριακοσίας ὀργυιάς φασιν ἀνθρώποις κάτοπτα εἶναι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ, περαιτέρω γε μὴν οὐκέτι. Εἴτε δὲ ὑπονέουσιν ἰχθύες ἔτι, εἴτε καὶ θηρία, ἢ εἰ καὶ τούτοις μὲν ἄβατά ἐστι, θεοὶ δὲ θαλάττιοι καὶ ἐνάλιοι δαίμονες κατειλήχασι τὸν χῶρον, καὶ μέντοι καὶ ὁ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας δεσπότης, οὔτε ἐγὼ πολυπραγμονῶ, οὔτε ἄλλος λέγει.

XXXVI. De adonide sive exocoeto pisce.

Ἦν δὲ ἄρα πέτραις ἠθὰς καὶ ἐν ταύταις νεμόμενος, γένος κεστρέως, ἰχθύς, καὶ ἰδεῖν ξανθός ἐστιν. Διαῤῥεῖ δὲ ἄρα ὑπὲρ αὐτοῦ διπλοῦν [τὸ] ὄνομα· οἱ μὲν γὰρ ἄδωνιν κα-

λοῦσιν, οἱ δὲ ἐξώκοιτον αὐτόν. Ὅταν γάρ τοι τὸ κῦμα ἐν τοῖς ὑπευδίοις καὶ γαληνοῖς πραϋνθῇ, τηνικαῦτα ἑαυτὸν ἐξοκέλλει, τοῦ κύματος ἐποχούμενος τῇ ὁρμῇ, καὶ κατὰ τῶν πετρῶν ἁπλοῖ, καὶ καθεύδει βαθὺν καὶ εἰρηναῖον εὖ μάλα τὸν ὕπνον. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων ἔνσπονδα ὥς ἐστίν οἱ καλῶς οἶδεν, πέφρικε δὲ τοὺς ὄρνιθας, ὅσοι θαλάττης ἔντροφοι καί εἰσι καὶ νομίζονται· ἐὰν οὖν ἐκείνων ἐπιφανῇ τις, ὁ δὲ ἀναπάλλεται καὶ πηδᾷ χορείᾳ τινὶ φυσικῇ καὶ ὀρχηστικῇ, ὡς ἂν εἴποις, μάλα ἀπορρήτως, ἔςτ' ἂν ἀπὸ τῆς πέτρας ἐξαλλόμενος, εἶτα ἐμπεσὼν τοῖς κύμασι σωθῇ. Ἄδωνιν δὲ θέλουσι λέγειν αὐτόν, ἐπεὶ καὶ γῆν καὶ θάλατταν ἔχει φίλην, τῶν πρώτων ἐμοὶ δοκεῖν θεμένων τὸ ὄνομα, καὶ αἰνιξαμένων ἐς τὸν τοῦ Κινύρου παιδὸς βίον, τὸν διῃρημένον δύο δαίμοσι, τῆς μὲν ὑπὸ γῆς, τῆς δὲ ἄνω γῆς ἐρώσης αὐτοῦ ἑκατέρας.

XXXVII. Unde fiat, ut in arboribus alienae frondes succrescant.

Φυτοῦ ἑτέρου κλάδος ἐπιφύεται πρέμνῳ, προςήκων οἱ μηδὲ ἓν πολλάκις. Τὸ δὲ αἴτιον Θεόφραστος λέγει, φυσικώτατα ἀνιχνεύσας· ὅτι τὰ ὀρνύφια τὴν ἄνθην τῶν δένδρων σιτούμενα, εἶτα ἐπὶ τοῖς φυτοῖς καθήμενα τὰ περιττὰ ἀποκρίνει· οὐκοῦν τὸ σπέρμα ἐν ταῖς κοιλάσι καὶ ταῖς ὀπαῖς αὐτῶν καὶ ταῖς σηραγγώδεσιν ἐμπίπτον, καὶ ἐπαρδόμενον τοῖς ὄμβροις τοῖς ἐξ οὐρανοῦ, εἶτα ἀναφύει ἐκεῖνο ἐξ ὧν ἐβλάστησεν, ἀναπείθει. Οὕτω τοι καὶ ἐν ἐλαίᾳ συκῆν κατανοήσεις, καὶ ἐν ἄλλῳ ἄλλο.

XXXVIII. De piscibus nonnullis in latibulis abditis.

Φωλεύει δὲ καὶ ἐν τοῖς μυχοῖς τῆς θαλάττης διαιτᾶται τὸ πρόβατον, καὶ οἱ καλούμενοι ἥπατοι, καὶ οὕςπερ οὖν φιλοῦσιν ἁλιεῖς ὀνομάζειν πρέποντας. Καὶ μέγιστοι μέν εἰσιν ἰδεῖν τὴν φύσιν, νωθεῖς δὲ τὴν νῆξιν, καὶ εἰλοῦνται περὶ τοῖς φωλεοῖς, ἔνθεν τοι οὐδὲ ἀπολείπουσι τὴν σφετέραν ὑποδρομήν· λοχῶσι δὲ τῶν ἰχθύων τῶν ἀσθενεστέρων τοὺς παρανέοντας. Ἀριθμοῖτο δ' ἂν ἐν τούτοις καὶ ὁ ὄνος· δέδοικε δὲ μάλιστα ἰχθύων τὴν τοῦ Σειρίου ἐπιτολὴν οὗτος ὁ ὄνος.

21 F. τοῖς. aut καὶ delendum. 23 F. κἀμὲ πείθει.

XXXIX. De bestiolis nonnullis in arboribus et herbis nascentibus.

Τίκτεται δὲ ἄρα ἐν τοῖς τῶν πυρῶν λῃΐοις καὶ ταῖς αἰγείροις καὶ τοῖς σύκοις προςέτι τὸ τῶν κανθαρίδων φῦλον, ὥσπερ οὖν Ἀριστοτέλης λέγει. Ἐν μὲν τοῖς ἐρεβίνθοις τὸ τῶν καμπῶν, ἐν δὲ ὀρόβῳ γεννᾶται φαλάγγια ἄττα, ἐν δὲ τοῖς πράσοις ἡ καλουμένη πρασοκουρίς. Τίκτεται δὲ καὶ ἐν τῇ κράμβῃ σκωλήκων γένος, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἐκ τῶν ἠθῶν, ἐν οἷς διαιτᾶται· καλεῖται γοῦν κραμβίς. Τίκτει τι καὶ ἡ μηλέα, καὶ διαφθείρει μὲν πολλάκις τοῦτο τὸν καρπὸν τοῦ φυτοῦ τοῦδε· ταῖς δὲ ἔτι τοῦ τίκτειν ἐχούσαις ὥραν γένοιτο ἂν καὶ ἐς κύησιν ἀγαθόν· καὶ τὸν τρόπον ἐρεῖ ἄλλος.

XL. De armis, quibus animalia se tuentur.

Οἶδε δὲ ἄρα τῶν ζῴων ἕκαστον ἐν ᾧ μέρει κέκτηται τὴν ἀλκήν, καὶ τούτῳ θαῤῥεῖ, καὶ ἐπιβουλεῦον μὲν χρῆται ὡς ὅπλῳ, κινδυνεῦον δὲ ὡς ἀμυντηρίῳ. Ὁ γοῦν ξιφίας ἀμύνει τῷ ῥύγχει, ὡς ξίφει, ἔνθεν τοι καὶ κέκληται, ἡ δὲ τρυγὼν τῷ κέντρῳ, ἡ δὲ μύραινα τοῖς ὀδοῦσι, καὶ μάλα γε εἰκότως· ἔχουσι γὰρ αὐτῶν διστοιχίαν.

XLI. De muribus terrestribus et marinis.

Οἱ μὲν οὖν μῦς, οἱ κατὰ τὴν οἰκίαν, δειλὸν καὶ ἀσθενὲς ζῷόν ἐστι, καὶ φοβοῦνται κτύπον, καὶ τὴν γαλῆν πεφρίκασι κρίξασαν. Δειλοὶ δὲ καὶ οἱ ἀρουραῖοι. Τῶν γε μὴν οἰκετῶν θρασύτεροι οἱ θαλάττιοι. Μικρὸν μὲν αὐτῶν τὸ σῶμα, τόλμα δὲ ἄμαχος· καὶ θαῤῥοῦσι δύο ὅπλοις, δορᾷ τε εὐτόνῳ καὶ ὀδόντων κράτει· μάχονται δὲ καὶ τοῖς ἰχθύσι τοῖς ἁδροτέροις, καὶ τῶν ἁλιέων τοῖς μάλιστα θηρατικοῖς.

XLII. De thynnorum peregrinationibus.

Τῆς τῶν ὡρῶν μεταβολῆς ἔχουσιν αἰσθητῶς οἱ θύννοι, καὶ ἴσασι τροπὰς ἡλίου ὀξύτατα, καὶ δέονται τῶν τὰ οὐράνια εἰδέναι ποιουμένων οὐδέν. Ὅποι γὰρ ἂν αὐτοὺς χειμῶνος ἀρχὴ καταλάβῃ, ἐνταῦθα ἡσυχάζουσί τε καὶ ἀτρεμοῦσιν ἀγαπητῶς, καὶ καταμένουσιν ἐς τὴν τῆς ἐπιδημίας ἰσημερίαν· καὶ τεκμηριοῖ ὁ Ἀριστοτέλης τοῦτο. Ὅτι δὲ τῷ ἑτέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶσιν, τῷ δὲ ἄλλῳ οὐκέτι, καὶ Αἰσχύλος ὁμολογεῖ λέγων·

Τὸ σκαιὸν ὄμμα παραβαλὼν θύννου δίκην.

---

2 ταῖς συκαῖς. Schn. 28 τῆς ἰσημερίας ἐπιδημίαν. Gron.

Παρίασί τε εἰς τὸν Πόντον, καὶ κατὰ τὴν δεξιὰν ἑαυτῶν πλευρὰν τὴν γῆν λαμβάνουσι, καθ' ἣν καὶ βλέπουσιν· ἐξιόντες τε αὖ κατὰ τὴν ἀντίπερα νέουσι τῆς γῆς ἐχόμενοι, τὴν φρουρὰν τὴν τοῦ σώματος κατὰ τὸν ὁρῶντα τῶν ὀφθαλμῶν λαμβάνοντες προμηθέστατα.

XLIII. De paguris testam commutantibus.

Τοῖς παγούροις τὸ πρῶτον ἔλυτρον ῥήγνυται, καὶ ὥσπερ οἱ ὄφεις τὸ γῆρας, οὕτω δήπου καὶ οὗτοι τὸ ὄστρακον ἀποδύονται. Ὅταν δὲ αἴσθωνται ὑπαφιστάμενον τῆς σαρκὸς αὐτό, πανταχοῦ φοιτῶσιν οἰστρούμενοι καὶ μαστεύοντες τροφὴν πλείονα, ἵνα ὄγκου προσγενομένου αὐτοῖς, καὶ ὑποπρησθέντες, ἀποῤῥήξωσιν ἑαυτῶν τὸ ἔλυτρον· ὅταν δὲ διολισθῶσιν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐλεύθεροι γένωνται, κεῖνται παρειμένοι κατὰ τῆς ψάμμου, νεκροῖς εἰκασμένοι. Δεδοίκασι δὲ ὑπὲρ τῆς φυομένης αὐτοῖς δορᾶς, ὑγροτέρας τε οὔσης καὶ ἔτι ἁπαλῆς. Κατὰ μικρὰ δὲ ἑαυτοὺς ἀθροίσαντες καὶ ἀναβιωσκόμενοι τρόπον τινά, πρώτης μὲν ἀπογεύονται τῆς ψάμμου. Ἐς τοσοῦτον δὲ ἄτολμοί εἰσι καὶ ἥκιστα θαῤῥαλέοι, εἰς ὅσον αὐτοῖς ὑμὴν περίκειται τὸ στέγασμα ἔξωθεν· ὅταν δὲ ἄρξηται πήγνυσθαι, καὶ εἰς ὀστράκου φύσιν μεταχωρεῖν, ἀπέῤῥιψαν ἐνταῦθα τὴν δειλίαν, ὡς ὅπλῳ θαῤῥοῦντες τῇ τῆς περιβολῆς σκέπῃ τε ἅμα καὶ ἐς τὸν βίον, ὡς ἂν εἴποις, πανοπλίᾳ.

XLIV. De serpentibus apud Troglodytas.

Τρωγλοδύται γένος ἀνθρώπων ὑμνεῖται, καὶ τό γε ὄνομα εἴληφε ἐκ τῆς διαίτης καὶ τοῦ βίου δηλονότι. Φοβοῦνται δὲ αὐτοὺς οἱ ὄφεις· τὸ δὲ αἴτιον, ἐσθίουσιν αὐτοὺς οἱ ἄνθρωποι. Μιγνύμενοι δὲ ἀλλήλοις οἱ ὄφεις βαρυτάτην ὀσμὴν ἀφιᾶσιν.

XLV. De polypis et osmylis e mari in arbores adscendentibus.

Ἀγροῦ γειτνιῶντος θαλάσσῃ καὶ φυτῶν παρεστώτων ἐγκάρπων, γεωργοὶ πολλάκις καταλαμβάνουσιν ἐν ὥρᾳ θερείῳ πολύποδάς τε καὶ ὀσμύλους, ἐκ τῶν κυμάτων προσελθόντας, καὶ διὰ τῶν πρέμνων ἀνερπύσαντας, καὶ τοῖς κλάδοις περιπεσόντας, καὶ ὀπωρίζοντας, καὶ τὴν δίκην ἐπέθεσαν ἂν τοῖς

29 F. προελθόντας.

φωρσὶ συλλαβόντες αὐτούς· ἀνθ' ὧν δὲ ἐτρύγησαν οἱ προειρημένοι, ὑπὲρ τούτων ἀντεφεστιῶσι δι' ἑαυτῶν τοὺς δεσπότας τῶν σεσυλημένων καρπῶν.

XLVI. De piscibus quibusdam gregatim peregrinantibus.

Ῥυάδες ὄνομα θαλαττίου ζῴου, σοφοῦ διαγνῶναι τὴν τῶν ὡρῶν διάβασιν· ὑπαρχομένου γοῦν τοῦ χειμῶνος ἡσυχάζουσι τοὺς κρυμοὺς ἀποδιδράσκουσαι, καὶ ἀσμένως ἑαυτὰς τῇ καταμονῇ θάλπουσαι ἰσομοιρίᾳ ἀδελφικῇ· εἶτα ἦρι νεῖν ὑπάρχονται ἐκεῖναί γε καὶ πορείας τῆς μακροτέρας, καὶ νέμονται τροφὴν οὐ μόνον τὴν προςπεσοῦσαν, ἀλλὰ καὶ ἣν ἂν μαστεύσασαι εἶτα ἀνιχνεύσωσιν.

XLVII. De echinis marinis discerptis et iterum coëuntibus.

Τοὺς ἐχίνους ἔτι ζῶντας καὶ ἐν τοῖς ὀστράκοις ὄντας καὶ προβεβλημένους τὰ κέντρα εἴ τις συντρίψας καὶ διαῤῥίψας ἐς τὴν θάλασσαν ἄλλο ἄλλῃ τρύφος καταλίποι, τὰ δὲ ἄρα συνέρχεται αὖθις καὶ ἑνοῦται, καὶ τὸ συγγενὲς θρύμμα ἀνέγνω, καὶ προςπλακὲν συνέφυ, καὶ ὁλόκληροι γίνονται φύσει τινὶ θαυμαστῇ καὶ ἰδίᾳ αὖθις.

XLVIII. Quomodo pastores pecudes ad coitus libidinem excitent.

Ὑπὲρ τοῦ πλείονα τὴν ἐπιγονὴν τῶν ζῴων σφίσι γίνεσθαι, οἱ τούτων μελεδωνοὶ καὶ νομεῖς τὰ ἄρθρα τῶν θηλειῶν καὶ οἴων καὶ αἰγῶν καὶ ἵππων ἀνατρίβουσι κατὰ τὸν τῆς ὀχείας καιρόν, ἁλῶν καὶ νίτρου τὰς χεῖρας ἀναπλήσαντες· ἐκ τούτων ὄρεξις αὐτοῖς γίνεται περὶ τὴν ἀφροδίτην μᾶλλον. Ἕτεροι δὲ πεπερίδι καὶ μέλιτι τὰ αὐτὰ χρίουσι, νίτρῳ δὲ ἄλλοι καὶ κνίδης καρπῷ· σμυρνίῳ δὲ ἤδη τινὲς ἔχρισαν καὶ νίτρῳ. Ἐκ δὴ τοῦδε τοῦ ὀδαξησμοῦ ἀκράτορες ἑαυτῶν γίνονται αἱ θήλειαι ποῖμναι, καὶ ἐπιμαίνονται τοῖς ἄῤῥεσιν.

XLIX. De cetis maximis.

Τῶν κητῶν τῶν μεγίστων αἰγιαλοῖς καὶ ἠόσι καὶ τοῖς ἐλαφροῖς καλουμένοις καὶ βραχέσι χωρίοις προςπελάζει οὐδέν, οἰκεῖ δὲ τὰ πελάγη. Καὶ ἔστι μέγιστα, ὅ τε λέων καὶ ἡ ζύγαινα καὶ ἡ πάρδαλις καὶ οἱ φύσαλοι καὶ ἡ πρῆστις καὶ ἡ καλουμένη μάλθη· δυςανταγώνιστον δὲ ἄρα θηρίον τοῦτο καὶ ἄμαχον· καὶ ὁ κριὸς ἰδεῖν ἐχθρὸν ζῷον, καὶ κίνδυνον φέρον, εἰ καὶ πόῤῥωθεν φανείη, τῇ τῆς θαλάσσης ταράξει

καὶ τῷ κλύδωνι, ὃν αὐτὸς ἐργάζεται· καὶ ἡ ζύγαινα, οὐκ αἴσιον ὁρᾷ οὐδὲ ἐργάζεται τοῖς ναυτιλλομένοις αὕτη γε. Κυνῶν δὲ πέρι διαφορᾶς καὶ ἀλκῆς ἀνωτέρω εἶπον.

L. De castoride marino, balaenis et phocis.

Αἱ καστορίδες ζῷόν εἰσι θαλάττιον, καὶ ἐπὶ ταῖς ἀκταῖς καὶ ταῖς πέτραις ταῖς προβεβλημέναις ἀπόφημόν τινα κωκυτὸν μεθιᾶσιν, καὶ ὠρύονται βαρύτατα· τούτου τοίνυν τοῦ ἤχου ὅστις ἂν ὑπακούσῃ, ἄφυκτά οἱ ἐστί, καὶ οὐ μετὰ μακρὸν ἀποθνήσκει. Καὶ ἡ φάλαινα δὲ τῆς θαλάσσης πρόεισι καὶ ἀλεαίνεται τῇ ἀκτῖνι. Κνεφαῖαι δὲ αἱ φῶκαι ἐξίασι μᾶλλον, ἤδη μέντοι καὶ μεσημβρίας οὔσης καὶ καθεύδουσι τῆς θαλάσσης ἔξω. Τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος ᾔδει, καὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ τὸν Μενέλεων πεποίηκε τῷ Τηλεμάχῳ καὶ τῷ Πεισιστράτῳ περιηγούμενον τὴν κοίτην αὐτῶν τήνδε, ὅτε τὰ ἐν Φάρῳ καὶ περὶ Πρωτέως τοῦ θαλαττίου δαίμονος αὐτοῖς ὁ Μενέλεως διεξῄει, καὶ τῆς μαντείας, ἣν ἐμαντεύσατό οἱ ὁ Πρωτεὺς ὃν εἶπον.

LI. De mullo pisce ab initiatis culto.

Τρίγλης πέρι ἀνωτέρω εἶπον· ὃ δὲ οὐκ εἶπον, νῦν ἐρῶ. Ἐν Ἐλευσῖνι τιμὰς ἔχει ἐκ τῶν μυουμένων, καὶ διπλοῦς ὁ λόγος τῆς αἰτίας τῆσδε· οἱ μέν φασιν, ἐπεὶ τρὶς τοῦ ἔτους τίκτει· οἱ δέ, ἐπεὶ τὸν λαγὼν ἐσθίει, ὅσπερ οὖν ἐστιν ἀνθρώπῳ θανατηφόρος. Ἴσως δὲ ἐρῶ τι ὑπὲρ τρίγλης καὶ πάλιν.

LII. De piscibus volantibus.

Πέτονται ἰχθύες ὅταν δείσωσι, καὶ ἐξάλλονται τῆς θαλάσσης, αἵ τε τευθίδες καὶ οἱ ἱέρακες οἱ θαλάττιοι καὶ ἡ χελιδὼν ἡ πελαγία. Καὶ αἱ μὲν τευθίδες ἐπὶ μήκιστον ἄττουσι τοῖς πτερυγίοις, καὶ ἐλαφρίζουσί γε ἑαυτὰς ὑψοῦ, καὶ κατὰ ἀγέλας ὀρνίθων δίκην φέρονται κοινῇ· αἱ δὲ χελιδόνες χθαμαλωτέραν ποιοῦνται τὴν πτῆσιν· οἵ γε μὴν ἱέρακες ὑπὲρ τὴν ἅλμην φέρονται ὀλίγον, ὡς μόλις, ὅτι μὴ νήχονται ἀλλὰ πέτονται, καταγνῶναι.

LIII. De varia na

Ἁλῶνται δὲ ἄρα ἰχθῦς καὶ πλανῶνται, οἱ μὲν ἀθρόοι,

1 ὕαινα. Schn.

tandi ratione piscium.

ὥσπερ οὖν ἀγέλαι θρεμμάτων, ἢ τάξεις ὁπλιτῶν ἰοῦσαι κατὰ ἴλας καὶ φάλαγγας· οἱ δὲ ἐν κόσμῳ κατὰ στοῖχον ἔρχονται· οἱ δέ, φαίης ἂν αὐτοὺς εἶναι λόχους· ἠρίθμηνται δὲ εἰς δέκα ἄλλοι, καὶ ταύτῃ συννέουσιν· ἤδη δὲ νήχονται καὶ κατὰ ζεῦγός τινες· ἄλλοι δὲ οἰκουροῦσιν ἐν τοῖς φωλεοῖς καὶ ἐνταυθοῖ καταζῶσιν.

LIV. Varia ad rem pecuariam spectantia.

Πυνθάνομαι δὲ ἄρα, ὅτι οἱ νομευτικὴν δεινοί, ὅταν ἐθέλωσιν ἐπὶ πιμελὴν τὰ ζῷα ἐπιδοῦναι, ἀφαιροῦσιν αὐτῶν τὰ κέρατα· καὶ τοὺς τράγους δὲ ὅταν ἐθελήσωσιν εἰς μίξιν προθυμοτέρους ἐργάσασθαι, μύρῳ χρίουσιν αὐτῶν τὰς ῥῖνας, καὶ τὰ γένεια μέντοι καὶ ἐκεῖνα χρίουσι τῶν αὐτῶν· πάλιν τε τῆς ἄγαν ὀρέξεως ἀναστέλλουσιν, ἐάν τις αὐτῶν μέσας τὰς οὐρὰς ἀποδήσῃ λίνῳ. Ἀριστοτέλης δέ φησιν τὰς ἵππους ἐκβάλλειν τὰ ἔμβρυα, ἐὰν ἐπιπλέον ὀσφρήσωνται θρυαλλίδα λύχνου ἐσβεσμένην. Ἀκούω δέ, ὅτι πρὸς τοὺς κύνας τοὺς οἰκουροὺς ἵνα μὴ ἀποδιδράσκωσι τετέχνασται ἐκεῖνο· τὴν οὐρὰν αὐτῶν καλάμῳ μετρήσαντες χρίουσι τὸν κάλαμον βουτύρῳ, εἶτα μέντοι διδόασιν αὐτοῖς περιλιχμήσασθαι αὐτόν· καὶ καταμένουσι, φασίν, ὥσπερ οὖν οἱ δεδεμένοι.

LV. De remediis quibusdam silentii cani et asino adhibitis.

Ἴδια δὲ καὶ ἐκεῖνα κυνός· οὐχ ὑλακτοῦσιν, εἴ τις ἔχων οὐρὰν γαλῆς σὺν ἑαυτῷ εἶτα πρόσεισι· γαλῆς δ' ἣν ἐθήρασε μέν, ἀποκόψας δὲ τὴν προειρημένην οὐρὰν εἶτα ἀφῆκε ζῶσαν αὐτήν. Ὄνος δὲ οὐ βρωμήσεται, ἐὰν αὐτοῦ τῆς οὐρᾶς λίθον ἀπαρτήσῃς, ὥς φασιν.

LVI. De elephantis, quomodo se a calore defendant, homines vitent, et pastum quaerant.

Ἐν ὥρᾳ θερείῳ, πολλοῦ πάνυ σφόδρα τοῦ ἡλίου ἐνακμάζοντος, οἱ ἐλέφαντες ἀλλήλους χρίουσιν ἰλύϊ παχείᾳ, καὶ αὐτοῖς αὕτη ψῦχός τε παρέχει, καὶ οἰκίας ὑπάντρου τινὸς ἢ [ὑπὸ] δένδροις καὶ κλάδοις ἀμφιλαφοῦς ἥδιόν ἐστι τοῖς ζῴοις τοῖς προειρημένοις. Οὗτοι ῥινηλατοῦσιν ἰσχυρῶς, καὶ αἴσθησιν ὀξυτάτην ἔχουσιν. Προΐασι γοῦν ἀλλήλοις ὁδοποιοῦντες, καὶ ὅ γε πρῶτος — ἴασι γὰρ κατὰ στοῖχον — τῆς ἐν

25 ἐπακμάζοντος. M. m.

ποσὶ πόας αἰσθόμενος, καὶ ὅτι διῆλθον ἄνθρωποι ἐκ τῆς παραψαύσεως συνεὶς αὐτῶν, ἀνασπᾷ τὴν πόαν καὶ δίδωσι τῷ κατόπιν ὀσφραίνεσθαι· καὶ ἐκεῖνος τῷ μετ' αὐτόν· καὶ ἤδε ἡ ἀντίδοσις, ὡς ἂν εἴποις, διὰ πάντων ἔρχεται· καὶ μέντοι τοῦ οὐραγοῦντος ὅταν ἀφίκηται, ὁ δὲ μέγα ἐπήχησεν. Οἱ δὲ ὥσπερ οὖν σύνθημα στρατιᾶς λαβόντες εἶτα μέντοι ἐκτρέπονται εἰς τὰ τῶν ὀρῶν ἄγκη καὶ δάση, ἢ τῶν ἑλῶν τὰ κοιλότερα, καὶ μέντοι καὶ τῶν πεδίων ὅσα κομᾷ τοῖς θάμνοις· πάντως δὲ ᾗ καταστείβουσιν ἄνθρωποι, ταύτην ἀποδιδράσκουσιν· ὑφορῶνται γὰρ τοῦτο τὸ ζῷον ὡς ἔχθιστον. Ὅταν δὲ αὐτοὺς αἱ νομαὶ καταλίπωσιν, οἱ δὲ τὰς ῥίζας ἐξορύττουσιν, καὶ σιτοῦνται καὶ αὐτάς· καὶ οἱ μὲν ἐσθίουσι καὶ ταύτας, οἱ δὲ ἀπίασι ζητοῦντες χιλόν· καὶ ὅ γε ἐντυχὼν τῷ θηράματι πρῶτος αὐτῶν, ὑποστρέψας καλεῖ τοὺς συννόμους, καὶ ἐπί γε τὸ ἕρμαιον αὐτοὺς ἄγει.

LVII.
De piscibus per hiemem in imo mari latitantibus.

Ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τῷ βιαιοτάτῳ, κυμαινούσης μὲν τῆς θαλάττης, σκληρόν γε μὴν τῶν ἀνέμων καὶ βίαιον καταπνεόντων, φρίττουσι τὴν σύντροφόν τε ἅμα καὶ φίλην οἱ ἰχθύες θάλατταν. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν τοῖς πτερυγίοις ἐπαμῶνται τὴν ψάμμον, καὶ ἑαυτοὺς ἐπηλυγάσαντες ὑποθάλπουσιν, οἱ δὲ ὑπειλοῦνταί τινα πέτραν, ἐν σκέπῃ τε τοῦ κρύους καὶ μάλα γε ἀσμένως ἡσυχάζουσιν· οἱ δὲ ἐς τοὺς μυχοὺς τοῦ πελάγους καταθέοντες, εἶτα τὴν ἄνωθεν φρίκην ἐξέκλιναν κάτω καὶ ἐν βυσσῷ· οὐχ οὕτως γάρ φασιν, ὥσπερ οὖν ἄνω, διοιδαίνειν τε καὶ τύπτειν τὸ κῦμα ἀγριαῖνον. Ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος, καὶ τοῦ μὲν ἀέρος φαιδροῦ γενομένου, τῶν δὲ φυτῶν θάλλειν ἀρχομένων καὶ τῶν λειμώνων τὰ σύντροφα κομώντων, γαληνά τε τὰ τοῦ πελάγους καὶ ὑπεύδια αἰσθόμενοι οἱ ἰχθύες, ἀναθέουσι καὶ πηδῶσιν, καὶ πλησίον τῆς γῆς νήχονται, ὥσπερ οὖν ἥκοντες ἐξ ἀποδημίας.

LVIII.
De animalibus, quae ex

Τρία δὲ ἄρα ταῦτα ἐκ βραχίστων μέγιστα ζῷα γίνεται· τῶν μὲν ἐνύδρων ὁ κροκόδειλος, τῶν δὲ ὑποπτέρων ἡ στρου-

4 καὶ μέχρι τοῦ οὐρ. Gesn. ἐς τὸν οὐραγοῦντα. Vat. b.   9 F. ταύτῃ.

parvis magna fiunt; deque elephantorum longaevitate.

θὸς ἡ μεγάλη, τῶν γε μὴν τετραπόδων ὁ ἐλέφας. Λέγει δὲ ὁ Ἰόβας γενέσθαι μὲν αὐτοῦ τῷ πατρὶ πολυετῆ Λίβυν ἐλέφαντα, κατιόντα ἐκ τῶν ἄνω τοῦ γένους· καὶ Πτολεμαίῳ δὲ τῷ Φιλαδέλφῳ Αἰθίοπα, καὶ ἐκεῖνον ἐκ πολλοῦ βιώσαντα, γενέσθαι πρᾳότατον καὶ ἡμερώτατον, τὰ μὲν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συντροφίας, τὰ δὲ ἐκ τοῦ γένους πωλευθέντα· Σελεύκου τε τοῦ Νικάνορος κτῆμα ᾄδει Ἰνδὸν ἐλέφαντα, καὶ μέντοι καὶ διαβιῶναι τοῦτον μέχρι τῆς τῶν Ἀντιόχων ἐπικρατείας φησίν.

LIX. De piscibus marinis in amnes partus causa secedentibus.

Ἰχθύες ὅσοι ποταμὸν γείτονα τῇ θαλάττῃ τῇ συντρόφῳ κέκτηνται ἢ καὶ λίμνην τινά, ὅταν μέλλωσι τίκτειν, ἐκνήχονται τῆς ἅλμης, καὶ τῶν κυμάτων τὸ ἄκλυστον ὕδωρ προαιρούμενοι, καὶ ταραττόμενον ὑπὸ τῶν πνευμάτων καὶ τυπτόμενον ἥκιστα. Ἀγαθὴ γὰρ αὐτοῖς ἡ τῶν ὑδάτων εἰρήνη λοχείαν ὑποδέξασθαι, καὶ φυλάξαι ἀσινῆ τε καὶ ἀνεπιβούλευτα τῶν ἰχθύων τὰ βρέφη, τῇ τε ἄλλῃ, καὶ μέντοι καὶ διὰ τὴν τῶν θηρῶν ἐρημίαν καὶ σπάνιν. Φιλοῦσι δέ πως τήνδε τὴν ἐλευθερίαν ἔχειν αἵ τε λίμναι καὶ οἱ ποταμοί· ἔνθεν τοι καὶ πολλοῖς ἰχθύσιν εὐθηνεῖται ὁ Εὔξεινος Πόντος· θηρία γὰρ τρέφειν οὐκ ἔμαθεν· φώκην δὲ εἴ που τρέφει καὶ δελφῖνας βραχίστους, τῶν δὲ ἄλλων ἁπάντων οἱ τῆδε ἰχθῦς ἐν σκέπῃ εἰσίν.

LX. De acu marina.

Αἱ θαλάττιαι βελόναι λεπταὶ οὖσαι, κολπώδη καὶ χωρητικὴν ἐμβρύων μήτραν οὐκ ἔχουσαι, τὴν αὔξην τῶν ἔνδον βρεφῶν οὐ φέρουσιν, ἀλλὰ ῥήγνυνται· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον οὐ τίκτουσιν, ἀλλὰ ἐκβάλλουσι τὰ τέκνα.

LXI. De morsu aspidis.

Λέγεται δὲ τὰ ἴχνη καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν τῆς ἀσπίδος δηγμάτων μὴ πάνυ τι εἶναι δῆλα καὶ εὐσύνοπτα. Καὶ τὸ αἴτιον ἐκεῖνο εἶναι πυνθάνομαι· ὀξύτατόν ἐστι τὸ ἐξ αὐτῆς φάρμακον καὶ διαδραμεῖν ὤκιστον. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἐνέφυ, τὸ δὲ οὐκ ἐπιπολεύει, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἔσω πόρους κατολισθάνει· καὶ τῆς μὲν ἐπιφανείας καὶ τοῦ χρωτὸς τοῦ ὑπὸ τὴν

---

7 Νικάτορος. Gesn.

ὄψιν ἀφανίζεται, ὠθεῖται δὲ ἔνδον. Ἔνθεν τοι καὶ τῆς Κλεοπάτρας ὁ θάνατος τοῖς ἀμφὶ τὸν Σεβαστὸν οὐ πάνυ τι ῥᾳδίως ἐγνώσθη, ἀλλὰ ὀψέ, δύο κεντημάτων καὶ μάλα γε δυσθεάτων καὶ δυσθηράτων ὀφθέντων, δι' ὧν ἐφωράθη τὸ τοῦ θανάτου αἴνιγμα· ἄλλως τε καὶ ἴχνη τοῦ τῆς ἀσπίδος σύρματος ἐφάνη, πρόδηλα τοῖς ἔχουσι τῆς τούτων κινήσεως τῶν ζῴων τὴν ἱστορίαν ὄντα.

LXII. Historia de circulatore aspidis veneno extincto.

Πομπηΐου Ῥούφου Ῥωμαίοις ἀγορανομοῦντος ἐν Παναθηναίοις, οἷα εἴωθε τῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ δρᾶσθαι, φαρμακοτρίβης ἀνὴρ καὶ τῶν τοὺς ὄφεις ἐς τὰ *τραύματα τρεφόντων, ἑτέρων ὁμοτέχνων παρεστώτων πολλῶν, ἀσπίδα κατὰ τοῦ βραχίονος προσάγει εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ τῆς σοφίας· ὁ δὲ παρέσχεν, καὶ ἐδήχθη. Εἶτα τῷ στόματι ἐξεμύζησε τὸ κακόν. Ὕδωρ δὲ οὐκ ἐπιῤῥοφήσας, οὐ γὰρ παρῆν, καίτοι παρεσκευασμένον οἱ — ἀνετέτραπτο δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς τὸ σκεῦος — οἷα μὴ ἐκκλύσας τὸν ἰόν, μηδὲ ἀποῤῥυψάμενος, τὸν βίον κατέστρεψε μετὰ ἡμέραν, οἶμαι, δευτέραν, οὐκ ἀλγῶν οὐδὲ ἕν, τοῦ μέντοι κακοῦ ἡσυχῇ διασήψαντος αὐτοῦ τὰ οὖλα καὶ τὸ στόμα.

LXIII. De piscium coitu, partu et convictu.

Τοῦ ἦρος ἐνακμάζοντος καὶ τῆς γῆς ἐξανθούσης, οἴστρου τε ἀφροδισίου τὰ ζῷα ὑποπίμπλαται καὶ μνημονεύει γάμων, καὶ ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι ὀρέγεται τά τε ὄρεια, καὶ ὅσα ἐνθαλαττεύει, καὶ μετεωροπορεῖ ὅσα. Τῶν δὲ ἰχθύων οἱ μὲν τοῖς ψάμμοις προσαποτρίβουσι τὰ ᾠὰ πυκνὰ ὄντα καὶ ἀλλήλων ἐχόμενα· οἱ δὲ νηχόμενοι εἶτα ἐκβάλλουσι πάμπολύ τι τῶν ᾠῶν τὸ χρῆμα, καὶ οἱ κατόπιν νέοντες τὰ πολλὰ καταπίνουσιν. Ἤδη μέντοι καὶ οἱ ἄῤῥενες προηγοῦνται καὶ τοῦ θοροῦ προσαποῤῥαίνουσιν· αἱ δὲ θήλειαι ἑπόμεναι καὶ πάνυ γε ἀπλήστως περιχανοῦσαι ἐμπίμπλανται· καὶ ἥδε ἐστὶν ἡ μίξις αὐτῶν. Ὅτι δὲ ἰχθύων τινὲς καὶ συνοικοῦσιν ὡς γαμεταῖς, καὶ φυλάττουσιν αὐτάς, καὶ ζηλοτυπία τις καὶ ἐν ἰχθύων γένεσιν ἐξάπτεται, ἀνωτέρω εἶπον.

10 θαύματα. Schn. F. τερατεύματα. 24 F. ταῖς ψάμμοις.

LXIV. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, καὶ Δημόκριτος πρὸ ἐκείνου. Θεόφραστός τε ἐκ τρίτων καὶ αὐτός φησι, μὴ τῷ ἁλμυρῷ ὕδατι τρέφεσθαι τοὺς ἰχθῦς, ἀλλ᾽ τῷ παρακειμένῳ τῇ θαλάττῃ γλυκεῖ ὕδατι. Καὶ ἐπεὶ δοκεῖ πως ἄπιστον, δι᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων βεβαιῶσαι βουληθεὶς τὸ λεχθὲν ὁ τοῦ Νικομάχου λέγει εἶναί τι πότιμον ὕδωρ ἐν πάσῃ θαλάττῃ, καὶ ἐλέγχεσθαι τοῦτο· εἴ τις ἀγγεῖον ἐκ κηροῦ ποιήσας κοῖλον καὶ λεπτὸν καθείη κενὸν ἐς τὴν θάλατταν, ἐξάψας ποθὲν ὥστε ἀνιμήσασθαι δύνασθαι, νυκτὸς δὲ διελθούσης καὶ ἡμέρας, ἀρύεται πεπλησμένον γλυκέος τε καὶ ποτίμου ὕδατος μεστὸν αὐτό. Καὶ Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος λέγει τι εἶναι γλυκὺ ἐν τῇ θαλάττῃ ὕδωρ, οὐ πᾶσι δῆλον, τρόφιμον δὲ τῶν ἰχθύων· καὶ τὴν αἰτίαν τοῦδε τοῦ ἐν τῇ ἅλμῃ γλυκαινομένου λέγει φυσικήν, ἣν ἐκεῖθεν εἴσεσθε.

LXV. De causis, cur initiati a mustela et mullo abstineant.

Οἱ μυούμενοι τοῖν Θεοῖν οὐκ ἂν πάσαιντο γαλεοῦ, φασίν· οὐ γὰρ αὐτὸν εἶναι καθαρὸν ὄψον, ἐπεὶ τῷ στόματι τίκτει. Οὐ τίκτειν δὲ αὐτὸν ἔνιοι λέγουσιν, ἀλλὰ δείσαντά τι τῶν ἐπιβουλευόντων τὰ σκυλάκια καταπίνειν καὶ ἀποκρύπτειν, εἶτα τοῦ φοβήσαντος παραδραμόντος ζῶντα αὖθις ἀνεμεῖν. Τῆς δὲ τρίγλης οὐκ ἂν γεύσαιντο οἱ αὐτοὶ μύσται, οὐδὲ μὴν ἡ τῆς Ἥρας τῆς ἐν Ἄργει ἱέρεια· καὶ τάς γε αἰτίας ἄνω που εἰπὼν οἶδα.

LXVI. Ἔχεως μὲν καὶ μυραίνης γάμους, καὶ ὅπως ἀλλήλοις ὁμιλοῦσιν, ἡ μὲν προϊοῦσα ἐκ θαλάττης, ὁ δὲ ἐξέρπων τοῦ φωλεοῦ, ἐν τοῖς πρόσθεν εἰπὼν οὐκ ἐπιλέλησμαι· ὃ δὲ οὐκ εἶπον νῦν ἂν εἴποιμι. Μέλλων ὁ ἔχις ὁμιλεῖν αὐτῇ, ἵνα δόξῃ πρᾷος καὶ πρέπων νυμφίῳ, τὸν ἰὸν ἀπεμεῖ καὶ ἐκβάλλει, καὶ οὕτως ὑποσυρίσας τὴν νύμφην παρακαλεῖ, οἱονεὶ προγάμιόν τινα ὑμέναιον ἀναμέλψας· ὅταν δὲ τὰ τῆς ἀφροδισίου σπουδῆς τελέσωσι μετ᾽ ἀλλήλων ἔργια, ἡ μὲν ἐπί τε τὰ κύματα καὶ τὴν θάλατταν ὥρμησεν, ὁ δὲ ἀναῤῥοφήσας τὸν ἰὸν αὖθις. εἶτα ἐς τὰ ἤθη τὰ οἰκεῖα ἐπάνεισιν.

LIBER DECIMUS.

I. *Historia de elephanti zelotypia.*

Σπανίως ἐλέφας ἐρᾷ, φασίν· ἔστι γὰρ σώφρων, ὡς ἄνω μοι λέλεκται. Ἀκούω γοῦν ἐλεφάντων πάθος ἐρωτικόν, καὶ ἄξιον θαυμάσαι αὐτό· ὃ δὲ πέπυσμαι, ἐκεῖνό ἐστιν. Ἀνὴρ τῆς τούτων ἄγρας οὐκ ἄπειρος δύναμιν λαβὼν ἐκ βασιλέως τοῦ Ῥωμαίων πάλαι, Ἀλέξανδρος ὄνομα, καὶ σταλεὶς ἐπὶ τὴν θήραν κατά τι ἔθος τοῖς Μαυρουσίοις ἐπιχώριον, φησὶν ἐν συγγραφῇ, νέαν μόσχον ἐλέφαντος, ὡραίαν ὡς ἐκείνοις ἰδεῖν, συνειςελθεῖν ἐλέφαντι νέῳ καὶ καλῷ· πρεσβύτερον δὲ ἄλλον, εἴτε ἦν ἐραστής, εἴτε ἀνὴρ τῆς προειρημένης, ὥςπερ οὖν ἀτιμασθέντα ἀγανακτῆσαι· θυμῷ γὰρ βιαίῳ ἐξαφθεὶς ὥρμησε μέν, καὶ ὀλίγου πάντας διέφθειρεν, ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὸν νέον καὶ καλόν, [καὶ] συμπεσὼν εἶτα ἐμάχετο, ὡς ὑπέρ τινος ἢ νύμφης ἢ ἐρωμένης ἀλγῶν· καὶ ἐς τοσοῦτον ἄρα ἀλλήλοις συνέῤῥαξαν, ὡς ἀμφοτέρους ζημιωθῆναι τὰ κέρατα· ἐνίκησε δὲ οὐδέτερος, ἀλλὰ ἀπέστρεψαν ἀπ' ἀλλήλων οἱ θηραταὶ βάλλοντες, ἐπεὶ καὶ ἀχρεῖοι τὸ λοιπὸν συμβαλεῖν ἦσαν τῶν ὅπλων ἀφῃρημένοι. Ἐρωτικὴ μάχη μὲν δὴ ἐραστῶν ἐλεφάντων ἰσότιμος μέχρι τοῦ τέλους ἐνταῦθα ἀνεπαύσατο. Εἵλκετο δὲ ὁ Πάρις ὑπὸ τοῦ Μενέλεω καὶ ἤγχετο, τοῦ ἱμάντος αὐτὸν πιέζοντος τοῦ ὑπὸ τῷ κράνει·

Καί νύ κεν εἴρυσσέν τε καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος

ὁ τοῦ Ἀτρέως, εἰ μὴ ἐῤῥάγη μὲν ὁ ἱμάς. αὐτὸν δὲ ἐξήρπασεν ἡ Διὸς καὶ Διώνης αἰσχίστην μάχην καὶ ἄνανδρον μεμαχημένον, καὶ ἀπελθὼν ὁ δειλὸς ἐκάθευδε μετὰ τῆς μεμοιχευμένης.

II. *De tempore coitus piscium.*

Ἰχθύες δὲ ἄρα οὐ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς ἀφροδίτην πρόθυμοι, ἀλλὰ οἱ μὲν ἦρος ἐπιθόρνυνται. οἱ δὲ θέρειον εἰλήχασι

τὴν ὁρμὴν τήνδε, σὺν τῇ ὀπώρᾳ ἄλλοι, καὶ * δίχα τοῦ χειμῶνος ὑπεξάπτονταί τινες ἐς τὴν προειρημένην σπουδήν. Καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τοῦ ἔτους ἅπαξ ὠδίναντες εἶτα παύονται· λάβρακα δὲ ἀκούω καὶ ἐπιτίκτειν, τρίγλην δὲ καὶ τρὶς κύειν κατηγορεῖ, φασί, καὶ τὸ ὄνομα.

III. De camelorum cruribus et veretro.

Ἡρόδοτος λέγει τὰς καμήλους ἐν τοῖς ὀπισθίοις σκέλεσιν ἔχειν τέτταρας μηρούς, καὶ μέντοι καὶ γόνατα τοσαῦτα, τὰ δὲ ἄρθρα διὰ τῶν σκελῶν τῶν κατόπιν ἐς τὴν οὐρὰν τετράφθαι αὐταῖς.

IV. De caudis ovium Arabiae.

Τὰς ὄϊς τὰς Ἀραβίων ἔχειν οὐρὰς ἀήθεις ὡς πρὸς τὰς ἄλλας, Ἡρόδοτος λέγει· γένη δὲ αὐτῶν εἶναι διπλᾶ ὁ αὐτὸς δήπου διδάσκει. Καὶ τοῦτο καὶ λέγει, τὰς μὲν αὐτῶν ἔχειν οὐρὰς μηκίστας, ὡς εἶναι μετρήσαντι καὶ τριῶν πηχῶν οὐκ ἐλάττους· ἅσπερ οὖν εἰ ἐῴη τις ἐπισύρειν, ἑλκοῦσθαι ἂν αὐτὰς πάντως παρατριβομένας πρὸς τὸ δάπεδον· τοὺς νομέας δὲ εἶναι ἀγαθοὺς χειρουργεῖν οὐ πέραν τῶν ἁμαξίδων, αἳ ὑπερείδουσι τὰς οὐρὰς τῶνδε τῶν κτηνῶν, ὥστε ἀποστέγειν τὴν ἕλκωσιν αὐταῖς. Τὰς δὲ ὄϊς τὰς ἑτέρας φησὶ πλατείας φορεῖν, πλατύνεσθαι δὲ καὶ ἐς πῆχυν αὐτάς.

V. De cochlearum solertia.

Οἱ κοχλίαι ἴσασιν εἶναί σφισι πολεμίους τοὺς πέρδικας καὶ τοὺς ἐρωδιούς, καὶ αὐτοὺς ἀποδιδράσκουσιν· οὐδ᾽ ἂν ἴδοις ἔνθα οὗτοι νέμονται καὶ κοχλίας διέρποντας. Οἱ δὲ καλούμενοι τῶν κοχλιῶν ἀρείονες, οὗτοι μὲν καὶ ἀπατῶσι καὶ περιέρχονταί τινι φυσικῇ σοφίᾳ τοὺς προειρημένους. Τῶν γὰρ συμφυῶν ὀστράκων προελθόντες αὐτοὶ μὲν νέμονται κατὰ πολλὴν τὴν ἄδειαν, οἱ δὲ ὄρνιθες, οὓς εἶπον, ἐπὶ τὰ κενὰ τῶν ὀστράκων ὡς ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐκείνους καταπέτονται, οὐδὲν δὲ εὑρόντες ἀπέῤῥιψαν ὡς ἀχρεῖά σφισι καὶ ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ ἐπανελθόντες εἶτα ἕκαστος ὡς ἰδίαν οἰκίαν παρῆλθε, κεκορεσμένος μὲν ἐκ τῆς νομῆς, σωθεὶς δὲ ἐξ ἧς ἠπάτησε πλάνης.

---

1 διὰ τοῦ χειμ. Gron. F. καὶ δὴ καὶ τοῦ.

6 σκέλεσί τε παρὰ μηροὺς καθῆσθαι καί. M. m.

VI. *De cochleis (sive coliis potius) Ponticis sedes mutantibus.*

Ποντικοὶ δὲ ἄρα κοχλίαι τὸν Περσῶν βασιλέα μεμίμηνται, θερίζοντα μὲν ἐν Σούσοις, χειμάζοντα δὲ ἐν Ἐκβατάνοις. Καὶ γὰρ οὗτοι ἐν μὲν τῇ καλουμένῃ Προποντίδι χειμάζουσιν· ἀλεεινὴ γὰρ ἥδε ἡ γῆ· θέρους δὲ πρὸς τῷ Αἰγιαλῷ διαιτῶνται· παρέχει γὰρ αὐτοῖς αὔρας μαλακὰς ἡ θάλαττα ἡ προειρημένη.

VII. *De mullorum assandorum ratione.*

Πυνθάνομαι τῶν μαγείρων τοὺς τὴν τέχνην ἀκριβοῦντας, ὅταν βούλωνται τῶν τριγλῶν τὰς κοιλίας ὀπτωμένων μὴ ῥήγνυσθαι, καταφιλεῖν αὐτῶν τὰ στόματα· οὗπερ οὖν γεγενημένου ὁλόκληροι διαμένουσιν, ὥς φασιν.

VIII. *De ordine in delphinorum agmine observato.*

Ὁ δελφὶς ὁ θῆλυς μαζοὺς ἔχει κατὰ τὰς γυναῖκας, καὶ θηλάζει τὰ βρέφη πάνυ ἀφθόνῳ καὶ πολλῷ τῷ γάλακτι· νήχονται δὲ κοινῇ μέν, καθ᾽ ἡλικίαν δὲ διακριθέντες· καὶ τῆς μὲν πρώτης τετάχαται οἱ νέοι καὶ ἁπαλοί, ἕπονται δὲ αὐτῶν τῇ νήξει οἱ τέλειοι. Φιλότεκνον γὰρ καὶ φιλόστοργον ὁ δελφὶς ζῷον, καὶ ὑπὲρ τῶν βρεφῶν ὀῤῥωδεῖ· καὶ φυλακῆς χάριν, ὡς ἐν φάλαγγι στρατιωτικῇ, οἱ μὲν τῆς πρώτης εἰσίν, οἱ δὲ τῆς δευτέρας, οἱ δὲ τῆς τρίτης· καὶ προνήχονται μὲν οἱ νέοι, ἐπινήχονται δὲ αἱ θήλειαι, καὶ οἱ ἄῤῥενες οὐραγοῦσιν, ἐφορῶντές τε καὶ παραφυλάττοντες τὴν τῶν ἐκγόνων τε καὶ τῶν γαμετῶν νῆξιν. Τί πρὸς ταῦτα ὁ Νέστωρ, ὦ καλὲ Ὅμηρε; ὅνπερ οὖν ᾄδεις τακτικώτατον τῶν ἡρώων τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν γεγονέναι.

IX. *De discrimine inter ἔχιν et ἔχιδναν (viperam).*

Ἔχιν ἐχίδνης οἱ μὲν τῷ γένει διαφέρειν, οὐ μέντοι τῇ φύσει φασίν· τὸν μὲν γὰρ εἶναι ἄῤῥενα, τὴν δὲ θήλειαν· οἱ δὲ καὶ τῇ φύσει διαφέρειν οἴονται, ἀλλοῖον μὲν γὰρ τοῦτο εἶναι ζῷον, ἀλλοῖον δὲ ἐκεῖνο. Ἀκούω δέ τινων λεγόντων τοὺς μὲν ὑπὸ [τοῦ] ἔχεως δηχθέντας σπᾶσθαι, οὐ μὴν τοὺς ὑπὸ τῆς ἐχίδνης. Ἕτεροι δέ φασι τὸ μὲν τῆς ἐχίδνης δῆγμα εἶναι λευκόν, τὸ δὲ τοῦ ἔχεως οὐ τοιοῦτον, πελιδνὸν δέ. Νίκανδρος δέ φησιν ἐκ μὲν τοῦ δήγματος, ὅπερ οὖν ὁ ἔχις ἐμ-

---

1 κολίαι. Gron.

2 sedes participiorum θερίζοντα et χειμάζοντα permutat Gron.

φύει, δύο ὀδόντων ἴχνη φαίνεσθαι· πλέον δέ, εἰ δάκοι ἡ ἔχιδνα.

X. Quomodo elephanti mansuefiant.

Εὐθηρίας γενομένης καὶ τῶν ἐλεφάντων ἑαλωκότων, οἷα δρῶσιν εἰς τὸ πραΰναί τε αὐτοὺς καὶ ἡμερῶσαι, εἰπεῖν ἄξιον. Πρῶτον μὲν εἰς ὕλην τινὰ ὀλίγον ἀφεστῶσαν τῆς τάφρου, ἐν ᾗ ἐθήρασαν, ἄγουσιν αὐτοὺς δεδεμένους, πολὺ διαλαβόντες ταῖς σχοίνοις, καὶ μήτε προθεῖν ἐπιτρέποντες, μήτε αὖ πάλιν ὑφίστασθαι καὶ ἀποσπᾶν εἰς τοὐπίσω· εἶτα ἕκαστον ἐξάψαντες μεγίστου δένδρου μεμετρημένῳ διαστήματι, ὡς μήτε εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπιπηδᾶν ἔχειν, μήτε ἐπὶ πολὺ πάλιν ἀναχωρεῖν τοῦ σκιρτᾶν καὶ ὑβρίζειν ἐξουσίᾳ. [τῇ] ἀτροφίᾳ τε καὶ λιμῷ τὴν ἄγαν ἰσχὺν καὶ ῥώμην καθαιροῦσι. Καὶ μέντοι καὶ τὸν θυμὸν αὐτῶν καὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἄτρεπτον ἡσυχῇ καταμαραίνουσιν. ὡς ἐκείνους μὲν λήθην ἴσχειν τῆς τέως ἀγριότητος ἀμάχου, παραλύεσθαι δὲ τοῦ πρόσθεν θυμοῦ, προσιέναι τε τοὺς τῶν τοιούτων πωλευτὰς καὶ ἐκ χειρὸς ὀρέγειν τροφήν· τοὺς δὲ ὑπὸ τῆς χρείας ἀναγκαζομένους λαμβάνειν, καὶ μὴ κακουργεῖν, βλέπειν τε ἤδη πρᾶόν τε καὶ κεκμηκός. Οἱ δὲ ἄγαν αὐτῶν ἰσχυροὶ καὶ τέλειοι ἀποῤῥήξαντες τὰ δεσμά, καὶ ταῖς ἀκμαῖς τῶν κεράτων καὶ ταῖς προβοσκίσι ἀνασπῶντες τὰ δένδρα, τὰ δὲ καὶ κατεάξαντες ὑπὸ ῥύμης, καὶ ἐμπεσόντες εἰς αὐτά, μόγις καὶ ὀψὲ τοῦ χρόνου τὰ μὲν λιμῷ, τὰ δὲ γλυκείᾳ τροφῇ, τὰ δὲ κέντροις ἡμερώθησαν. Τροφὴ δὲ ἡμερουμένοις τοῖςδε τοῖς ζῴοις ἄρτοι τε οἱ μέγιστοι καὶ κριθαὶ καὶ ἰσχάδες καὶ ἀσταφίδες καὶ κρόμμυα καὶ σκόροδα καὶ μέλι χύδην, σχοίνου τε καὶ φοίνικος καὶ κιττοῦ φάκελλοι, καὶ πᾶν ὅσον ἐδωδίμου ὕλης καὶ ἐκείνοις συντρόφου καὶ ἐκ τούτου τοι καὶ φίλης.

XI. De piscibus voce non carentibus.

Φύσεως δὲ ἰχθύων εἰσὶν ἀμαθεῖς ὅσοιπερ οὖν τελέως ἁπάντων καταψηφίζονται σιωπὴν αὐτῶν· ἐπεὶ καὶ συρίττουσί τινες καὶ γρυλλίζουσι. Σαύρα μὲν γρυλλίζει καὶ χρό-

---

1 πλεόνων. Schn. F. πλέω. 31 Λύρα μὲν γρ. Gesn.
26 σχίνου. m. b. c. a.

μις καὶ κάπρος, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν· χαλκὶς δὲ συρίττει· κόκκυξ δὲ ἄρα τὸν ὁμώνυμον ὄρνιν τῇ φωνῇ μεμιμημένος φθέγγεται παραπλήσια.

XII. De elephantis partibus esui aptis, et de ejus adipe.

Ἐλέφαντος μὲν ὄγκος ἐστὶ τῶν σαρκῶν ἰδεῖν καὶ πάνυ μέγιστος· ἐδώδιμα δὲ τὰ κρέα αὐτοῦ οὐκ ἔστιν, ὅτι μὴ ἡ προβοσκὶς καὶ τὰ χείλη τοῦ στόματος καὶ τῶν κεράτων ὁ μυελός. Στέαρ δὲ ἐλέφαντος ἦν ἄρα τοῖς ἰοβόλοις ἔχθιστον· εἰ γάρ τις χρίσαιτο ἢ ἐπιθυμιάσαι αὐτοῦ, τὰ δὲ ἀποδιδράσκει ποῤῥωτάτω.

XIII. De colorum in Arabicis animalibus splendore; de ostreis et margaritis maris rubri.

Τῶν δὲ Ἀραβίων ζῴων ἡ πολύχροιά τε καὶ τὸ πολύμορφον καὶ πάντα γραφικὸν ἐλέγξαι δεινά, καὶ ταῦτα οὐ μόνον τὰ ἄλκιμα καὶ γενναῖα, ἤδη δὲ καὶ τὰ ἀδοξότερα, αἵ τε ἀκρίδες καὶ οἱ ὄφεις· χρυσοειδῆ οὖν ἰνδάλματα καὶ ἐπ' αὐτῶν κατέστικται, οἱ δὲ ἰχθῦς ἔτι καὶ πλέον τῆς πολυκόσμου χρόας μετειληχότες εἶτα ἰδεῖν ἐκπληκτικοί εἰσιν· καὶ τὰ ὄστρεα δὲ τὰ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἥπερ οὖν ἐστιν ὁ Ἀράβιος, τῆς αὐτῆς ἀγλαΐας ἄμοιρα οὐκ ἔστι· ζῶναί τε γὰρ περιέρχονται φλογώδεις αὐτά, καὶ φαίης ἂν θεασάμενος τὴν ἶριν αὐτὰ μιμεῖσθαι τῇ κράσει τῶν ποικίλων χρωμάτων, γραμμαῖς παραλλήλοις ὑπὸ τῆς φύσεως καταγραφέντα. Ὁ ᾀδόμενος μὲν παρὰ τοῖς ἀνοήτοις καὶ ἐν ταῖς γυναιξὶ θαυμαστὸς μαργαρίτης, θρέμμα μέντοι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης καὶ οὗτός ἐστι, καὶ τίκτεσθαί τε αὐτὸν τερατολογοῦσιν ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνεῳγμέναις ἐπιλάμψωσιν αἱ ἀστραπαί. Θηρῶνται δὲ ἄρα αἵδε αἱ κόγχαι, αἱ τῶν προειρημένων μητέρες, εὐημερίας τε οὔσης καὶ τῆς θαλάττης λείας· οἱ δὲ θηραταὶ συλλαβόντες εἶτα ἐξεῖλον τοῦτον δὴ τὸν θέλγοντα τὰς τῶν μάχλων ψυχάς. Εὑρεθείη δ' ἂν καὶ ἐν κόγχῃ μεγίστῃ μικρός, καὶ ἐν μικραῖς μέγας· κᾆτα ἡ μὲν οὐδένα ἔχει, ἡ δὲ οὐ πέρα τοῦ ἑνός, πολλαὶ δὲ καὶ πολλούς, εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι καὶ εἴκοσι προσπεφυκέναι μιᾷ κόγχῃ. Καὶ ἡ μὲν κόγχη τὸ κρέας ἐστίν, ἐπιπέφυκε δὲ ἄρα ὡς σκόλοψ ταῦτα. Πρὸ καιροῦ

---

1 χαλκεύς. Gesn. 32 κόλλοψ. Vind.

δὲ καὶ τῆς ὠδῖνος τῆς ἐντελοῦς εἴπερ οὖν ἀνοίξαι τις τὰς κόγχας, κρέας μὲν ἂν εὕροι, τῆς δὲ θήρας τὸ ἀγώνισμα οὐχ ἕξει. Λίθῳ δὲ ἄρα ὁ μαργαρίτης ἔοικε πεπωρωμένῳ, καὶ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ καὶ στέγειν ὑγρὸν οὐ πέφυκεν οὐδὲ ὀλίγον. Δοκοῦσι δὲ ἄρα τοῖς τούτων καπήλοις καὶ τοῖς ὠνουμένοις οἱ ἄγαν λευκοὶ καὶ οἱ μεγάλοι κάλλιστοι καὶ τιμαλφέστατοι, ὥστε ἐκείνοις κρίνειν αὐτούς· καὶ πλούσιοί γε ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο οὐ μὰ Δία ὀλίγοι οἷς ἐντεῦθέν ἐστιν ὁ βίος. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ οὐδὲ ἐκεῖνο, ὅτι ἄρα ἐξαιρεθέντων τῶν λίθων τῶνδε ἀφείθησαν αὖθις αἱ κόγχαι, οἱονεὶ λύτρα δοῦσαι τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τὸ σπούδασμα τὸ ἤδη προειρημένον, εἶτα ἐπανέφυσαν αὖθις αὐτό. Ἐὰν δὲ τὸ ζῷον τὸ τρέφον αὐτὸν πρὶν ἢ ἐξαιρεθῆναι τὸν μαργαρίτην ἀποθάνῃ, ὥς που λέγει τις λόγος, τῇ σαρκὶ μέντοι συσσήπεται καὶ ἐκεῖνος καὶ ἀπόλλυται. Φύσιν δὲ ἔχει τῆς περιφερείας τὸ λεῖον καὶ εὐπερίγραφον. Εἰ δὲ ἐθέλοι τις τῶν πεφυκότων ἑτέρως τινὰ σοφίας τέχνῃ περιγράψαι τε, καὶ λεῖον ἀποφῆναι τὸν λίθον, ὁ δὲ ἐλέγχει τὴν ἐπιβουλήν· οὐ γὰρ πείθεται, τραχύτητας δὲ ὑπαναφύει, καὶ ὅτι ἄρα ἐπιβεβούλευται ἐς κάλλος κατηγορεῖ ταύτῃ.

XIV. De accipitre.

Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα Ἀπόλλωνι τιμᾶν ἐοίκασιν, καὶ τὸν μὲν θεὸν Ὧρον καλοῦσι τῇ φωνῇ τῇ σφετέρᾳ, τοὺς δὲ ὄρνιθας λέγουσι θαυμαστούς, καὶ προσήκειν τῷ θεῷ τῷ προειρημένῳ φασίν· ὁρῶσι γὰρ ἱέρακες ὀρνίθων μόνοι ἀεὶ ἐν ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου ῥᾳδίως καὶ ἀβασανίστως βλέποντες, καὶ δυσωπούμενοι ἥκιστα, πορείαν τε τὴν ἀνωτάτω ἴασι, καὶ αὐτοὺς ἡ θεία φλὸξ λυπεῖ οὐδέν. Καὶ ἀνάπαλιν μέντοι πέτεσθαι τὸν ἱέρακα οἱ ἰδόντες φασίν, ὡς ἐξ ὑπτίας νέοντα· ἔνθα τοι καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁρᾷ καὶ πρὸς τὸν πάντα ἐφορῶντα μάλα ἐλευθέρως καὶ ἀτρέπτως ὁ αὐτός. Ὄφεων τε καὶ δακέτων θηρίων ὁ αὐτός ἐστιν ἔχθιστος· οὐκ ἂν γοῦν αὐτὸν διαλάθοι οὔτε ὄφις, οὔτε σκορπίος, οὔτε μὴν πονηρᾶς ὕλης ἄλλο τι ἔκτοκον. Ἀκροδρύων μὲν οὖν καὶ σπερμάτων ἄγευστος, σαρκῶν δὲ ἥδεται βορᾷ, καὶ πίνει αἷμα, καὶ

τὰ νεόττια ἐκτρέφει τοῖς αὐτοῖς, καὶ [εἰς] λαγνείαν ἐστὶ δριμύτατος. Τὸ δὲ αὐτοῦ τῆς κνήμης ὀστέον εἰ χρυσίῳ παρατεθείη, ἕλκει τε αὐτό, καὶ ἴϋγγι ἀποῤῥήτῳ τινὶ πρὸς ἑαυτὸ ἄγει, καὶ ἕπεσθαι θέλγει, ὥσπερ οὖν ᾄδουσι τὸν Ἡρακλεώτην λίθον καταγοητεύειν πως τὸν σίδηρον. Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι καὶ εἰς ἑπτακόσια ἔτη βίου προήκειν τὸν ἱέρακα, καὶ οὔπω με πείθουσιν, ἃ δ' οὖν ἀκούω, λέγω. Ἔοικε δέ, φασί, καὶ Ὅμηρος ὅτι τῷ Διὸς καὶ Λητοῦς ἐστι φίλος ὑπαινίττεσθαί πως, λέγων·

Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων, ἴρηκι ἐοικὼς
Ὠκέϊ, φασσοφόνῳ,

ὁ Ἀπόλλων αὐτός.

XV. De scarabaeis sexu femineo carentibus.

Ὁ κάνθαρος ἄθηλυ ζῷόν ἐστι, σπείρει δὲ εἰς τὴν σφαῖραν ἣν κυλίει· ὀκτὼ δὲ καὶ εἴκοσιν ἡμερῶν τοῦτο δράσας καὶ θάλψας αὐτήν, εἶτα μέντοι τῇ ἐπὶ ταύταις προάγει τὸν νεοττόν. Αἰγυπτίων δὲ οἱ μάχιμοι ἐπὶ τῶν δακτυλίων εἶχον ἐγγεγλυμμένον κάνθαρον, αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου, δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντῃ τοὺς μαχομένους ὑπὲρ τῆς χώρας, ἐπεὶ καὶ ὁ κάνθαρος θηλείας φύσεως οὐ μετείληχεν.

XVI. De suibus ab Aegyptiis odio habitis.

Ἡ ὗς καὶ τῶν ἰδίων τέκνων ὑπὸ τῆς λαιμαργίας ἀφειδῶς ἔχει, καὶ μέντοι καὶ ἀνθρώπου σώματι ἐντυχοῦσα οὐκ ἀπέχεται, ἀλλ' ἐσθίει. Ταύτῃ τοι καὶ ἐμίσησαν Αἰγύπτιοι τὸ ζῷον ὡς μυσαρὸν καὶ πάμβορον. Φιλοῦσι δὲ οἱ φρόνιμοι καὶ τῶν ἀλόγων τὰ πρᾳότερα καὶ φειδοῦς ἅμα καὶ εὐσεβείας μετειληχότα προτιμᾶν. Αἰγύπτιοι γοῦν τοὺς πελαργοὺς καὶ προσκυνοῦσιν, ἐπεὶ τοὺς πατέρας γηροκομοῦσιν καὶ ἄγουσι διὰ τιμῆς. Οἱ αὐτοὶ δὲ Αἰγύπτιοι καὶ χηναλώπεκας καὶ ἔποπας τιμῶσιν, ἐπεὶ οἱ μὲν φιλότεκνοι αὐτῶν, οἱ δὲ πρὸς τοὺς γειναμένους εὐσεβεῖς. Ἀκούω δὲ καὶ Μανέθωνα τὸν Αἰγύπτιον, σοφίας εἰς ἄκρον ἐληλακότα ἄνδρα, εἰπεῖν, ὅτι γάλακτος ὑείου ὁ γευσάμενος ἀλφῶν ὑποπίμπλαται καὶ λέπρας· μισοῦσι δὲ ἄρα οἱ Ἀσιανοὶ πάντες τάδε τὰ πάθη. Πεπιστεύ-

18 πάντας] πάντως. c.

κασι δὲ Αἰγύπτιοι τὴν ὗν καὶ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ ἐχθίστην εἶναι· ὅταν δὲ Αἰγύπτιοι πανηγυρίζωσι τῇ σελήνῃ, θύουσιν αὐτῇ ἅπαξ τοῦ ἔτους ὗς, ἄλλοτε δὲ οὔτε ἐκείνῃ, οὔτε ἄλλῳ τῳ τῶν θεῶν τόδε τὸ ζῷον ἐθέλουσι θύειν, ὡς μυσαρόν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τοῖς μυστηρίοις καταθύουσι τὰς ὗς, καὶ μάλα δικαίως· λυμαίνονται γὰρ τὰ λήϊα, καὶ εἰσπηδήσασαι πολλάκις τοὺς μὲν κενοῦσι τῶν σταχύων, καὶ οὐδέπω ὡραίους κατακλῶσι, τοὺς δὲ ἐξορύττουσιν. Εὔδοξος δέ φησι φειδομένους τοὺς Αἰγυπτίους τῶν ὑῶν μὴ θύειν αὐτάς, ἐπεὶ τοῦ σίτου σπαρέντος ἐπάγουσι τὰς ἀγέλας αὐτῶν· αἱ δὲ πατοῦσι τοὺς πυροὺς καὶ εἰς ὑγρὰν τὴν γῆν ὠθοῦσιν, ἵνα μείνῃ ἔμβιος καὶ μὴ ὑπὸ τῶν ὀρνίθων ἀναλωθῇ.

XVII. De elephantorum erga patriam amore.

Ἀποσπώμενοι τῆς συνήθους γῆς οἱ ἐλέφαντες, καὶ ἐὰν ἡμερωθῶσι, τὰ μὲν πρῶτα τοῖς δεσμοῖς καὶ τῷ λιμῷ, τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις ταῖς τροφαῖς καὶ τῷ ποικίλῳ αὐτῶν, ὅμως τὸ φίλτρον τῆς θρεψαμένης χώρας οὐκ ἂν αὐτοῖς ποτε ἐξίτηλον γένοιτο. Οἱ πλεῖστοι γοῦν ὑπὸ τῆς λύπης διαφθείρονται, ἤδη δέ τινες καὶ κλαίοντες ἀστακτὶ καὶ ἀμέτροις τοῖς δακρύοις ἐπηρώθησαν τὴν ὄψιν. Εἰσάγονται δὲ εἰς τὰς ναῦς διὰ γεφύρας, παρ' ἑκάτερα αὐτῆς κλάδων τεθηλότων καὶ κομώντων μιγνυμένων, καὶ ὕλης ἄλλης χλωρᾶς διατεινομένης εἰς ἀπάτην τῶν θηρίων· εἰ γὰρ ταῦτα ὁρῷεν οἱ ἐλέφαντες, [ἔτι] καὶ τότε διὰ τῆς γῆς ἰέναι σφᾶς αὐτοὺς δοκοῦσιν, οὐδὲ ἐπιτρέπει ταῦτα ὁρᾶσθαι τὴν θάλατταν. Βραχέα δέ ἐστι καὶ οὐκ ἀγχιβαθῆ τὰ πρὸ τῆς χώρας, ἐξ ἧς ἀνάγκη πλεῖν αὐτούς· καὶ αἱ ναῦς ἀφεστᾶσιν αἱ φορτίδες, καὶ διὰ ταῦτα τῆς γεφύρας δεῖ, καὶ τῆς μηχανῆς τε καὶ ἐπιβουλῆς τῆς διὰ τῶν κλάδων καὶ τῆς ὕλης τῆς προειρημένης.

XVIII. De ariete, qua ratione cubet hieme quave per aestatem.

Ἀκούω τὸν κριὸν τὸ ζῷον ἓξ μηνῶν τῶν χειμεριωτάτων κατὰ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς κεῖσθαι καὶ καθεύδειν, ὅταν αὐτὸν αἱρῇ καὶ περιλαμβάνῃ ὕπνος, ἀπὸ δὲ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἔμπαλιν ἀναπαύεσθαι, κατὰ δὲ τῆς δεξιᾶς κεῖσθαι. Οὐκοῦν καθ' ἑκατέραν ἰσημερίαν τὴν κατάκλισιν ἀμείβει ὁ κριός.

XIX. De phagro et maeota piscibus.

Τοὺς ἰχθῦς τοὺς φάγρους Συηνῖται μὲν Αἰγυπτίων ἱεροὺς νομίζουσιν, οἱ δὲ οἰκοῦντες τὴν καλουμένην Ἐλεφαντίνην τοὺς μαιώτας· φῦλον δὲ ἄρα καὶ τοῦτο ἰχθύων. Ἡ δὲ εἰς ἑκάτερον τὸ γένος ἐξ ἀμφοτέρων τιμὴ τὴν γένεσιν εἴληχεν ἐντεῦθεν· ἀνιέναι [τε] καὶ ἀναπλεῖν τοῦ Νείλου μέλλοντος, οἵδε προθέουσί τε καὶ νήχονται, οἱονεὶ τοῦ νέου ὕδατος ἄγγελοι, καὶ τὰς τῶν Αἰγυπτίων ἀνηρτημένας γνώμας προευφραίνουσι καλαῖς ἐλπίσι, τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ῥεύματος πρῶτοι συνιέντες, καὶ θαυμαστῇ τινι φύσει προμαντευόμενοι ἐκεῖνοί γε. Ἤδη δὲ καὶ τοῦτο ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτοὺς τιμῆς φιλοῦσι προστιθέναι οἱ προειρημένοι, λέγοντες αὐτοὺς διαμένειν ἀλλήλων ἀγεύστους.

XX. De conchis maris rubri.

Γίνονται δὲ ἄρα ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ κόγχαι καὶ ἕτεραι, οὐ λεῖαι τὰ ὄστρακα, ἀλλὰ ἔχουσαί τινας ἐντομὰς καὶ κοιλάδας· ὀξεῖαι δὲ αὗται τὰ χείλη εἰσί, καὶ συνιοῦσαι εἰς ἀλλήλας ἐμπίπτουσι, παραλλὰξ ἐντιθεῖσαι τὰς ἐξοχάς, ὡς δοκεῖν δύο πριόνων συνιόντων τοὺς κυνόδοντας εἰς ἀλλήλους συνέρχεσθαι. Οὐκοῦν τῶν ἁλιέων ὅτου ἂν νηχομένου λάβωνται, καὶ δάκωσιν ὁτιοῦν μέρος, ἀποκόπτουσιν, εἰ καὶ ὀστέον ὑπείη τῷ μέρει τῷ δηχθέντι, καὶ κατὰ ἄρθρου μέντοι δακοῦσαι καὶ τοῦτο ἀπέκοψαν, καὶ εἰκότως· τομώτατον γάρ ἐστι τὸ δῆγμα.

XXI. De diverso Ombitarum et Apollonopolitarum erga crocodilos affectu.

Τοὺς κροκοδείλους Αἰγυπτίων οἱ μὲν σέβουσιν, ὡς Ὀμβῖται, καὶ οἷα ἡμεῖς [τοὺς θεοὺς] τοὺς Ὀλυμπίους ἄγομεν θαυμαστούς, τοιαῦτα καὶ ἐκείνους ἐκεῖνοι. Καὶ τῶν τέκνων γε αὐτοῖς ἐξαρπαζομένων πολλάκις, οἱ δὲ ὑπερήδονται, καὶ αἵ γε μητέρες τῶν δειλαίων γάννυνται καὶ σεμναὶ περιΐασιν, οἷα δήπου τεκοῦσαι θεῷ βορὰν καὶ δεῖπνον. Ἀπολλωνοπολῖται δέ, Τεντυριτῶν μοῖραι, σαγηνεύουσι μὲν τοὺς κροκοδείλους, καὶ τῶν περσεῶν, φυτὰ δέ ἐστιν ἐπιχώρια, ἐξαρτήσαντες μετεώρους μαστιγοῦσί τε πολλαῖς, καὶ ταῖς ἐξ ἀνθρώπων ξαίνουσι κνυζομένους καὶ δακρύοντας· εἶτα μέντοι κατακόπτουσιν αὐτοὺς καὶ σιτοῦνται. Κύει δὲ ἄρα τὸ ζῷον

τοῦτο ἐν ἑξήκοντα ἡμέραις, καὶ τίκτει ᾠὰ ἑξήκοντα, καὶ τοσαύταις ἡμέραις θάλπει αὐτά· σφονδύλους τε ἔχει ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοσούτους, νεύροις τε αὐτὸν τοσούτοις φασὶ διεζῶσθαι· λοχεία τε αὐτῶν ἐς τοσοῦτον πρόεισιν ἀριθμόν, καὶ ἔτη βιοῖ ἑξήκοντα, (λέγω δὲ ἐγὼ ταῦτα Αἰγυπτίους φήμας τε καὶ πίστεις), πάρεστι δὲ καὶ ὀδόντας ἑξήκοντα τοῦδε τοῦ ζῴου ἀριθμεῖν, φωλεῦον δὲ ἄρα καθ' ἕκαστον ἔτος ἑξήκοντα ἡμερῶν ἀτρεμεῖ τε καὶ ἀτροφεῖ. Τοῖς δὲ Ὀμβίταις καὶ συνήθεις εἰσί, καὶ μέντοι καὶ ὑπακούουσι καλούντων αὐτῶν οἱ τρεφόμενοι ἐν ταῖς λίμναις ταῖς ὑπ' αὐτῶν πεποιημέναις· κομίζουσι δὲ ἄρα αὐτοῖς κεφαλὰς τῶν ζῴων τῶν θυομένων, (αὐτοὶ γὰρ οὐκ ἂν γεύσαιντο τοῦδε τοῦ μέρους) καὶ ἐμβάλλουσιν αὐτάς, οἱ δὲ περὶ ταύταις πηδῶσιν. Οἵ γε μὴν Ἀπολλωνοπολῖται μισοῦσι κροκόδειλον, λέγοντες τὸν Τυφῶνα ὑποδῦναι τὴν τούτου μορφήν· οἱ δὲ οὐ ταύτην φασὶ τὴν αἰτίαν, Ψαμμύντου δὲ βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ δικαίου ἐς τὰ ἔσχατα ἁρπάσαι θυγατέρα κροκόδειλον, εἶτα μέντοι μνήμῃ τοῦ τότε πάθους μισεῖν τὸ φῦλον αὐτῶν πᾶν καὶ τοὺς κάτω τοῦ χρόνου γεγενημένους.

XXII. De honore vulturibus apud diversos populos habito.

Βαρκαῖοι, γένος δὲ τοῦτο [ἔστιν] Ἑσπέριον, τῶν ἀποθνησκόντων νόσῳ τοὺς νεκροὺς ὑβρίζοντες ὡς ἀνάνδρως καὶ μαλακῶς τεθνεώτων θάπτουσι πυρί· τοὺς δὲ ἐν πολέμῳ τὸν βίον καταστρέψαντας ὡς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ ἀρετῆς μετειληχότας γυψὶ προβάλλουσιν, ἱερὸν τὸ ζῷον εἶναι πεπιστευκότες. Ῥωμύλος δὲ ἄρα ἐν τῷ Παλλαντίῳ λόφῳ δώδεκα γυψὶν οἰωνισάμενος, ὡς ἀγαθῆς τῆς μαντείας ἔτυχεν, ἀμειβόμενος τῶν ὀρνίθων τὸν ἀριθμόν, τοὺς Ῥωμαίων ἄρχοντας ἰσαρίθμους τοῖς τότε ὀφθεῖσιν ὄρνισι προπορεύειν ῥάβδους ἐνομοθέτησεν. Αἰγύπτιοι δὲ Ἥρας μὲν ἱερὸν ὄρνιν εἶναι πεπιστεύκασι τὸν γύπα, κοσμοῦσι δὲ τὴν τῆς Ἴσιδος κεφαλὴν γυπὸς πτεροῖς, καὶ τῶν προπυλαίων ὀρόφοις ὑπετόρευσαν γυπῶν πτέρυγας. Εἶπον δὲ καὶ ἀνωτέρω ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζῴου πολλὰ ἕτερα μέντοι.

16 Ψαμμιτίχου. Bochart. 20 Βακκαῖοι. Boch.

XXIII. *De Coptitarum religionibus.*

Ἐν τῇ Κοπτῷ τῇ Αἰγυπτίᾳ τὴν Ἶσιν σέβουσιν Αἰγύπτιοι ταῖς τε ἄλλαις ἱερουργίαις καὶ μέντοι καὶ τῇ παρὰ τῶν πενθουσῶν ἢ τοὺς ἄνδρας τοὺς σφετέρους ἢ τοὺς παῖδας ἢ τοὺς ἀδελφοὺς λατρείᾳ τε καὶ θεραπείᾳ. Ὄντων δὴ σκορπίων ἐνταῦθα μεγέθει μὲν μεγίστων, πληγῇ δὲ ὀξυτάτων, πείρᾳ γε μὴν σφαλερωτάτων (παίσαντες γὰρ ἀναιροῦσι παραχρῆμα) καὶ μηχανὰς μυρίας εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν φυλακὴν μηχανωμένων τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ αἵ γε πενθοῦσαι παρὰ τῇ θεῷ, καὶ χαμαὶ καθεύδουσαι, καὶ ἀνυπόδητοι βαδίζουσαι, καὶ μόνον οὐ πατοῦσαι τοὺς προειρημένους σκορπίους εἶτα μέντοι ἀπαθεῖς διαμένουσι. Σέβουσι δὲ ἄρα οἱ αὐτοὶ Κοπτῖται καὶ θηλείας δορκάδας καὶ ἐκθεοῦσιν αὐτάς, τοὺς δὲ ἄῤῥενας καταθύουσιν· ἄθυρμα δὲ εἶναι τὰς θηλείας τῆς Ἴσιδός φασιν.

XXIV. *De crocodilis, ab aliis Aegyptiorum cultis, ab aliis odio habitis.*

Ὁ κροκόδειλος — καὶ μέντοι καὶ ταῦτα πρὸς τοῖς ἤδη διηνυσμένοις ὑπὲρ τοῦ ζῴου προςακήκοα — φύσει δειλός ἐστι, καὶ κακοήθης δὲ καὶ πανοῦργος δεινῶς, καὶ ἁρπάζει μὲν καὶ ἐπιβουλεύει μάλα ὀξέως· πέφρικε δὲ τοὺς κτύπους πάντας, ἐδεδοίκει δὲ καὶ ἀνθρώπου βιαιοτέραν βοήν, καὶ μέντοι καὶ τοὺς εὐθαρσέστερον ἐπιόντας ὀῤῥωδεῖ ἰσχυρῶς. Οἱ τοίνυν καλούμενοι κατὰ τὴν Αἴγυπτον Τεντυρῖται ἴσασι καὶ ὅθεν εὐχείρωτόν ἐστι τὸ θηρίον· μάλιστα δ' ἂν τρωθείη εἰς δέον, τοὺς ὀφθαλμοὺς βληθεὶς ἢ μασχάλας, καὶ μέντοι καὶ τὴν νηδύν· νῶτα δὲ πέφυκε καὶ τὴν οὐρὰν ἄῤῥηκτος, λεπίσι μὲν γάρ τε καὶ φολίσι πέφρακται, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ὥπλισται, καὶ ἐοίκασιν ὀστράκοις καρτεροῖς ἢ κόγχαις. Οἱ τοίνυν προειρημένοι θηραταὶ αὐτῶν οὕτως εἰσὶ φιλοπόνηροι πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν ἔχθραν, ὡς τὸν ἐκεῖθι ποταμὸν εἰρήνην ἄγειν αὐτῶν βαθυτάτην. Ἐνταῦθά τοι καὶ θαῤῥοῦντες νήχονται, καὶ ἀθύρουσιν ἐν τῇ νήξει· ἐν Ὄμβροις δὲ ἢ Κοπτίταις ἢ Ἀρσενοΐταις οὐδ' ἀπονίψασθαι πόδας ῥᾴδιον, οὐδὲ

4 δὴ] δὲ Gesn.
6 φανερωτάτων. b.
19 δέδοικε. Schn.
24 τὰ νῶτα. Schn.
27 F. φιλόπονοι.

ἀφύσασθαι ὕδωρ εὔκολον· ἀλλ' οὐδὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ ἔστιν ἐμβαδίσαι ἐλευθέρως καὶ ἀφυλάκτως. Σέβουσι δὲ οἱ Τεντυρῖται ἱέρακας· οὐκοῦν οἱ Κοπτὸν οἰκοῦντες, ὡς κροκοδείλων πολεμίους λυπεῖν προῃρημένοι, πολλάκις ἀνασταυροῦσιν ἱέρακας. Εἰκάζουσι δὲ τὸν μὲν κροκόδειλον ἐκεῖνοι ὕδατι, ἔνθεν τοι καὶ σέβουσιν· οἱ δὲ τὸν ἱέρακα πυρί, ταύτῃ τοι καὶ προςκυνοῦσι· μαρτύριόν τε ἐπάγουσιν ἀπότομον, αὐτῶν εἶναι λέγοντες πῦρ καὶ ὕδωρ ἀμιγές· ταῦτα οὖν τερθρεύοντες Αἰγύπτιοί φασιν.

XXV. De cynoprosopis.

Ὄασιν τὴν Αἰγυπτίαν διελθόντι ἀπαντᾷ ἑπτὰ ἡμερῶν ὅλων ἐρημία βαθυτάτη· μετὰ δὲ ταύτην Κυνοπρόςωποι νέμονται ἄνθρωποι, κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς Αἰθιοπίαν ἄγουσαν. Ζῶσι δὲ ἄρα οὗτοι θηρῶντες δορκάδας τε καὶ βουβαλίδας. Ἰδεῖν γε μὴν μελανές εἰσι, κυνὸς δὲ ἔχουσι τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὀδόντας· ἐπεὶ δὲ ἐοίκασι τῷδε τῷ ζῴῳ, καὶ μάλα γε εἰκότως αὐτῶν ἐνταυθοῖ τὴν μνήμην ἐποιησάμην. Φωνῆς γοῦν ἀμοιροῦσι, τρίζουσι δὲ ὀξύ, κάτεισι δὲ ὑπὸ τὴν ὑπήνην αὐτοῖς γένειον, ὡς εἰκάσαι τοῖς τῶν δρακόντων αὐτό, αἱ δὲ χεῖρες αὐτῶν ὄνυξιν ἰσχυροῖς καὶ ὀξυτάτοις εἰσὶ τεθηγμέναι, τὸ δὲ πᾶν σῶμα δασεῖς πεφύκασι, κατὰ τοὺς κύνας καὶ τοῦτο. Ὤκιστοι δέ εἰσι, καὶ ἴσασι τὰ ἐν τοῖς τόποις ὕδατα· ἐνταῦθά τοι καὶ δυςάλωτοι δοκοῦσιν.

XXVI. De natura lupi ejusque ad Apollinem ratione.

Τῷ λύκῳ ὁ τράχηλος εἰς βραχὺ συνῆκται· οὔκουν οἷός τε ἐστὶν ἐπιστραφῆναι, ὁρᾷ δὲ ἐς τὸ πρόσω ἀεί· εἰ δὲ βούλοιτό ποτε εἰς τοὐπίσω θεάσασθαι, πᾶς ἐπιστρέφεται. Ὀξυωπέστατον δέ ἐστι ζῷον, καὶ μέντοι καὶ νύκτωρ, καὶ σελήνης οὐκ οὔσης, ὁ δὲ ὁρᾷ· καὶ ὅτε πᾶσίν ἐστι σκότος, ἐκεῖνος βλέπει. Ἔνθεν τοι καὶ λυκόφως κέκληται ὁ καιρὸς οὗτος τῆς νυκτός, ἐν ᾧ μόνος ἐκεῖνος τὸ φῶς ὑπὸ τῆς φύσεως προςλαβὼν ἔχει. Δοκεῖ δέ μοι καὶ Ὅμηρος λέγειν ἀμφιλύκην νύκτα, καθ' ἣν ἤδη βλέποντες λύκοι βαδίζουσι. Λέγουσι δὲ φίλον Ἡλίῳ εἶναι αὐτόν, καὶ διὰ ταῦτα εἰς τιμὴν τὴν

22 ἐντεῦθεν. Gesn.

τοῦ ζῴου κεκλῆσθαι καὶ τὸν ἐνιαυτὸν λυκάβαντα εἰσὶν οἵ λέγουσιν. Χαίρειν δὲ αὐτῷ καὶ τὸν Ἀπόλλω λόγος, καὶ ἡ αἰτία ἐκείνη διαῤῥέουσα καὶ εἰς ἐμὲ ἀφίκετο· τὸν γάρ τοι θεὸν τοῦτον τεχθῆναί φασι τῆς Λητοῦς μεταβαλούσης τὸ εἶδος εἰς λύκαιναν· ταύτῃ τοι λέγει καὶ Ὅμηρος εἰπών, λυκηγενέϊ κλυτοτόξῳ· ταύτῃ τοι καὶ ἐν Δελφοῖς ἀνακεῖσθαι λύκον πέπυσμαι χαλκοῦν, τὴν τῆς Λητοῦς ὠδῖνα αἰνιττόμενον. Οἱ δὲ οὐ διὰ τοῦτό φασιν, ἀλλὰ ἐπεὶ κλαπέντα ἀναθήματα ἐκ τοῦ νεὼ καὶ κατορυχθέντα ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων λύκος τὸ ζῷον κατεμήνυσε, παρελθὼν εἰς τὸν νεὼν καὶ τῶν προφητῶν τινα τῆς ἐσθῆτος τῆς ἱερᾶς ἑλκύσας τῷ στόματι, καὶ προσαγαγὼν μέχρι τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὰ ἀναθήματα ἐκέκρυπτο, εἶτα τοῖς προσθίοις ὤρυττεν αὐτόν.

XXVII. De bobus feminis Veneri consecratis.

Κώμη Αἰγυπτία Χουσαὶ τὸ ὄνομα — τελεῖ δὲ ἐς τὸν Ἑρμουπολίτην νομόν, καὶ μικρὰ μὲν δοκεῖ, χαρίεσσα μήν — ἐν ταύτῃ σέβουσιν Ἀφροδίτην, Οὐρανίαν αὐτὴν καλοῦντες. Τιμῶσι δὲ καὶ θήλειαν βοῦν, καὶ τὴν αἰτίαν ἐκείνην λέγουσι· πεπιστεύκασιν αὐτὰς προσήκειν τῇδε τῇ δαίμονι. Πτοίαν γὰρ εἰς ἀφροδίσια ἰσχυρὰν ἔχει ἐκεῖνος βοῦς θῆλυς, καὶ ὀργᾷ τοῦ ἄῤῥενος μᾶλλον· ἀκούσασα γοῦν τοῦ μυκήματος εἰς τὴν μίξιν θερμότατα ἐξηνέμωται καὶ ἐκπέφλεκται· καὶ οἱ ταῦτά γε συνιδεῖν δεινοὶ καὶ ἀπὸ τριάκοντα σταδίων ἀκούειν ταύρου βοῦν, ἐρωτικὸν σύνθημα καὶ ἀφροδίσιον μυκωμένου, φασί. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ἶσιν Αἰγύπτιοι βούκερων καὶ πλάττουσι καὶ γράφουσιν.

XXVIII. De causis odii, quo Aegyptii asinos et orygas persequuntur.

Σάλπιγγος ἦχον βδελύττονται Βουσιρῖται, καὶ Ἄβυδος ἡ Αἰγυπτία καὶ Λύκων πόλις· καὶ λέγουσι τὴν αἰτίαν, ἐπεί πως ἔοικεν ὄνῳ βρωμωμένῳ· ἀλλὰ καὶ ὅσοι περὶ τὴν θρησκείαν ἔχουσι τὴν τοῦ Σαράπιδος, μισοῦσι τὸν ὄνον· τοῦτό τοι καὶ Ὦχος ὁ Πέρσης εἰδὼς ἀπέκτεινε μὲν τὸν Ἆπιν, ἐξεθέωσε δὲ τὸν ὄνον, ἐς τὰ ἔσχατα λυπῆσαι θέλων τοὺς Αἰγυπτίους. Ἔδωκε δὲ ἄρα καὶ αὐτὸς δίκας τῷ ἱερῷ βοῒ οὐ μεμπτάς, οὐδὲ ἥττονας Καμβύσου, τοῦ πρώτου τὴν θεοσυ-

λίαν ταύτην τετολμηκότος. Μισοῦσι δὲ οἱ αὐτοὶ θεραπευταὶ τοῦ Διὸς τοῦ προειρημένου καὶ τὸν ὄρυγα· τὸ δὲ αἴτιον, ἀποστραφεὶς πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὴν τοῦ ἡλίου τὰ περιττὰ τῆς ἑαυτοῦ τροφῆς ἐκθλίβει, φασὶν Αἰγύπτιοι. Λέγουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι, ὡς λόγος, ὑπὲρ τοῦ ὄνου καὶ ἐκεῖνα· μόνον τοῦτον τῶν ζῴων μὴ γεγονέναι κατὰ ἁρμονίαν· ταύτῃ τοι καὶ πρὸς τὸν ἦχον τὸν τῆς λύρας εἶναι κωφότατον. Ἤδη δὲ αὐτόν τινες καὶ τῷ Τυφῶνι προςφιλῆ γενέσθαι φασί. Λέγουσι δὲ καὶ ἐκείνους αἰτίαν τῷ ὄνῳ προςάπτειν· παρὰ τοῖς προειρημένοις πᾶν τὸ εὖ γενόμενον τετίμηται, ἐναντίως δὲ ἄρα πρὸς ταῦτα πέφυκε τὸ ζῷον τοῦτο· δίδυμα γοῦν ὄνον τεκοῦσαν οὐ ῥᾴδιον μέμνηταί τις λόγος.

XXIX. Quaedam de ibide.

Ἴδιον δὲ ἐν Αἰγυπτίοις λόγοις ἴβεως καὶ ἐκεῖνο προςακήκοα· ὅταν ὑποκρύψηται τὴν δέρην καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς ὑπὸ τῷ στέρνῳ πτεροῖς, τὸ τῆς καρδίας σχῆμα ἀπεμάξατο. Ἄλλως τε καὶ ὅτι εἰσὶ τοῖς ἐπὶ λύμῃ καὶ ἀνθρώπων καὶ καρπῶν ζῴοις γεγενημένοις ἔχθισται, ἤδη που καὶ ἄνω προεῖπον. Μίγνυνται δὲ τοῖς στόμασι, καὶ παιδοποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦτον. Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι — καὶ ἐμέ γε οὐ ῥᾳδίως ἔχουσι πειθόμενον — λέγουσι γοῦν τοὺς ταῖς ταριχείαις τῶν ζῴων ἐφεστῶτας καὶ δεινοὺς τήνδε τὴν σοφίαν, ὁμολογεῖν τὸ τῆς ἴβιδος ἔντερον ἓξ εἶναι πήχεων καὶ ἐνενήκοντα· διαβαίνειν δὲ κατὰ πῆχυν αὐτὴν προςακήκοα βαδίζουσαν· σελήνης δὲ ἐκλιπούσης καταμύει, ἔςτ' ἂν ἡ θεὸς αὖθις ἀναλάμψῃ. Καὶ τῷ Ἑρμῇ δέ, φασί, τῷ πατρὶ τῶν λόγων φιλεῖται, ἐπεὶ ἔοικε τὸ εἶδος τῇ φύσει τοῦ λόγου· τὰ μὲν γὰρ μέλανα ὠκύπτερα τῷ τε σιγωμένῳ καὶ ἔνδον ἐπιστρεφομένῳ λόγῳ παραβάλλοιτο ἄν, τὰ δὲ λευκὰ τῷ προφερομένῳ τε καὶ ἀκουομένῳ ἤδη, καὶ ὑπηρέτῃ τοῦ ἔνδον καὶ ἀγγέλῳ, ὡς ἂν εἴποις. Ὡς μὲν οὖν μακροβιώτατόν ἐστι τὸ ζῷον, καὶ δὴ εἶπον· λέγει δὲ Ἀπίων, καὶ ἐπάγεται τοὺς ἐν Ἑρμοῦ πόλει ἱερέας μάρτυρας, δεικνύντας οἱ ἶβιν ἀθάνα-

10 τὸ εὖ γενόμενον] τὸ εὔγονον. Gesn. τὸ γόνιμον. Vind.

τον· τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐκείνῳ δοκεῖ τῆς ἀληθείας ἀφεστάναι πάμπολυ, καὶ ἐμοὶ δὲ πάντως ἂν καὶ κατεφαίνετο ψευδές, εἰ καὶ ἐκείνῳ δοκεῖ. Ἔστι δὲ τῇ φύσει θερμότατον ἡ ἶβις, πολυβορώτατον γοῦν ὂν καὶ κακοβορώτατον, ἥγε ὄφεις σιτεῖται καὶ σκορπίους· ἀλλὰ τὰ μὲν πέττει ῥᾳδίως, τὰ δὲ εὐκολώτατα ἀποκρίνει. Ἴδοι δ' ἄν τις νοσοῦσαν ἶβιν σπανιώτατα· πανταχοῦ δὲ καθιεῖσα ἶβις τὸ ῥάμφος, καὶ τῶν ῥυπαρῶν καταφρονοῦσα, καὶ ἐμβαίνουσα αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ καὶ ἐκεῖθέν τι ἀνιχνεῦσαι, ὅμως δ' οὖν εἰς κοῖτον τρεπομένη λούει τε πρότερον αὑτὴν καὶ ἐκκαθαίρει. Νεοττεύει δὲ ἐπὶ τῶν φοινίκων τοὺς αἰλούρους ἀποδιδράσκουσα· οὐ γάρ τοί που ῥᾳδίως ἐκεῖνο τὸ ζῷον ἀναῤῥιχᾶται καὶ ἀνέρπει κατὰ τοῦ φοίνικος, ἐκ τῶν ἐξοχῶν τῶν ἐπὶ τοῦ πρέμνου πολλάκις ἀντικρουόμενόν τε καὶ ἐκβαλλόμενον.

XXX. De cynocephalis.

Καὶ ἐκεῖνα δὲ κυνοκεφάλων εἰπεῖν ἐπὶ στόμα μοι νῦν ἀφίκετο. Εἰ λάβοι τινὰ ἕκαστος τρωκτὰ σὺν τοῖς ὀστράκοις, ἀμυγδάλας φησί, καὶ τὰς τῶν δρυῶν βαλάνους καὶ κάρυα, ἐκλέγει τε καὶ καθαίρει, καὶ καταγνὺς πρότερον πάνυ συνετῶς, καὶ οἶδεν, ὅτι ἄρα τὸ μὲν ἔνδον ἐδώδιμόν ἐστι, τὰ δὲ ἔξω ἐκβάλλειν χρή. Πίνει δὲ οἴνου, καὶ παραθέντος ἑφθὰ κρέα καὶ ὀπτά, ἐμπίπλαται, καὶ τοῖς μὲν ἡδυσμένοις χαίρει, τοῖς δὲ ἀσπουδάστως ἑφθοῖς πάνυ ἄχθεται. Φείδεται δὲ καὶ ἐσθῆτος, ἐνδὺς αὐτήν· καὶ τὰ ἄλλα δρᾷ, ὅσα ἀνωτέρω εἶπον. Θηλῇ δὲ γυναικὸς εἰ προςαγάγοις ἔτι νήπιον, σπάσει τοῦ γάλακτος ὡς παιδίον.

XXXI. De aspide, cui thermuthis nomen.

Τὴν δὲ θέρμουθιν ἀσπίδα, ᾗ ὄνομα ἔθεντο Αἰγύπτιοι τοῦτο, ἱερὰν εἶναί φασι, καὶ σέβουσιν αὐτὴν οἱ ἐκεῖθι, καὶ τῆς Ἴσιδος τὰ ἀγάλματα ἀναδοῦσι ταύτῃ, ὥς τινι διαδήματι βασιλείῳ. Λέγουσι δὲ αὐτὴν ἐπὶ δηλήσει τῶν ἀνθρώπων καὶ βλάβῃ μὴ φῦναι· ἐκεῖνο δὲ τερατεύονται, φείδεσθαι μὲν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν, τοὺς δὲ ἀσεβοῦντας ἀποκτιννύναι. Εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, τοῦ παντὸς ἂν ἡ Δίκη τιμήσαιτο

3 F. ἐδόκει.
17 φημί. Gesn.
18 ἐκλέπει. Triller.
18 F. καθαίρει, καταγνύς —

τήνδε τὴν ἀσπίδα, τιμωροῦσαν αὐτῇ καὶ ὁρῶσαν ὀξύτατον. Οἱ δὲ ἐπιλέγουσιν, ὅτι ἡ Ἶσις τοῖς τὰ μέγιστα πλημμελήσασιν ἐπιπέμπει αὐτήν. Λέγουσι δὲ αὐτὴν καὶ Αἰγύπτιοι μόνην ἀσπίδων ἀθάνατον εἶναι, ἑκκαίδεκα γένη καὶ διαφορότητας τοῦδε τοῦ ζῴου καταλέγοντες. Ἔν τε τοῖς ἱεροῖς, ὡς αὐτοί φασι, καθ' ἑκάστην γωνίαν θαλάμας τινὰς καὶ σηκώδεις ὑποδρομὰς ἐξοικοδομοῦντες εἶτα μέντοι θέρμουθιν εἰςῴκιζον, στέαρ μόσχειον βορὰν παρατιθέντες ἐκ διαστημάτων.

XXXII. De acantho ave.

Ἄκανθον τὸν ὄρνιν ἐκ τῶν τρεφουσῶν ἀκανθῶν λαβεῖν τὸ ὄνομα οἱ σοφοὶ τὰ ὀρνίθων φασί. Φθέγγεται δὲ ἄρα ἐκμελὲς καὶ ἄμουσον δεινῶς. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, ἐὰν τοῦδε τοῦ ἀκάνθου καὶ μέντοι τοῦ καλουμένου αἰγιθάλου τὸ αἷμα ἐς ταὐτὸν ἀγγεῖόν τις ἀναμίξῃ καὶ κεράσαι θελήσῃ, τὰ δὲ μὴ συνιέναι, μηδ' ἑνοῦσθαι εἰς μίαν κρᾶσιν. Ἱερόν τε εἶναι τὸν ἄκανθον τῶν δαιμόνων τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν πομπευόντων καὶ ἀγόντων τοὺς ἀνθρώπους, φασί.

XXXIII. De turture deabus nonnullis sacro.

Ὅτι σώφρων ἐστὶν ἡ τρυγών, καὶ πλὴν τοῦ συννόμου, ὅτῳ καὶ συνῆλθεν ἐξ ἀρχῆς, μὴ ἄν ποτε ὁμιλήσῃ ἀσπαζομένη λέχος ὀθνεῖόν τε καὶ ἀλλότριον, ἄνω μοι λέλεκται. Ἀκούω δὲ τῶν ἀκριβούντων τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἱστορίαν, καὶ λευκὰς τρυγόνας φανῆναι πολλάκις, λέγουσι δὲ αὐτοὶ ἱερὰς εἶναι Ἀφροδίτης τε καὶ Δήμητρος· καὶ Μοιρῶν καὶ Ἐρινύων αὗται.

XXXIV. De hirundinibus futura portendentibus.

Ὤφθησάν ποτε καὶ χελιδόνες λευκαί, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιός φησιν. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πύῤῥου παιδὸς σκηνῇ χελιδὼν νεοττεύουσα εἶτα μέντοι ἀτελῆ τὴν πρᾶξιν αὐτῷ ἐφ' ἥνπερ οὖν ὡρμᾶτο ὑπεσήμηνεν, οὐ πάνυ τι οὖσαν ἀγαθήν. Καὶ Ἀντιόχῳ δὲ νεοττεύουσα ἐν αὐτοῦ τὰ μέλλοντά οἱ ἀπαντήσεσθαι ὑπῃνίξατο· ἀνελθὼν γὰρ εἰς τοὺς Μήδους εἶτα μέντοι οὐκ ἐπανῆλθεν ἐς τοὺς Σύρους, ἀλλ' ἑαυτὸν κατά τινα ὦσε κρημνόν· ὥρμητο δὲ ἄρα ἐπὶ πρᾶξιν οὐ χρηστὴν

7 θέρμουθις. m. a. c. θέρμουθες. b. 10 εὐμελὲς καὶ εὔμουσον. Gesn. F. ἐμμελές. 18 ὁμιλῆσαι. Schn. 23 ταῦτα. b.

καὶ οὗτος. Ἡνίκα δὲ ἐξέλιπε τὴν ἀκρόπολιν τὸ πρότερον Διονύσιος, συνανήχθησάν οἱ καὶ αἱ νεοττεύουσαι χελιδόνες ἐκεῖθι, καὶ ἐμαντεύοντο τὴν ἐπάνοδον. Τιμᾶται δὲ ἡ χελιδὼν θεοῖς μυχίοις καὶ Ἀφροδίτῃ, μυχίᾳ μέντοι καὶ ταύτῃ.

XXXV. De perdicum partu, et corde duplici.

Οἱ πέρδικες ὅταν ἐπῳάζωσι, προβάλλονταί τινας θάμνους καὶ δάση ἕτερα, ἀποκρύπτουσαι, ὑπὲρ τοῦ καὶ δρόσους καὶ ὄμβρον καὶ πᾶν ὅ τι ἂν εἴη νοτερὸν ἀποστέγειν αὐτῶν. Εἰ γὰρ διάβροχά πως γένοιτο, ἐὰν μὴ πάλιν ἡ τεκοῦσα ἐπιθάλψῃ αὐτὰ ἐπελθοῦσα ταχέως, γίνεται ἄγονα. Ἀθρόα δὲ καὶ πεντεκαίδεκα ᾠὰ ἀποτίκτει. Παφλαγόνων δὲ ἄρα περδίκων διπλῆν ὁρᾶσθαι καὶ καρδίαν Θεόφραστός πού φησιν. Ἄθυρμα δὲ ὁ πέρδιξ τοῦ Διὸς καὶ Λητοῦς ὥς ἐστι, καὶ ἄλλοι λέγουσιν.

XXXVI. De flebili cycnorum cantu eorumque sedibus.

Εἶπον μὲν καὶ ἀνωτέρω περὶ τῶν κύκνων, εἰρήσεται δὲ ἄρα καὶ νῦν ὅσα οὐ πρότερον εἶπον. Ἀριστοτέλης λέγει ἐν τῇ θαλάττῃ τῇ Λιβύων φανῆναί ποτε κύκνων ἀγέλην, καὶ ἀκουσθῆναί τι μέλος αὐτῶν ὡς ἐκ χοροῦ τινος ὁμοφωνίας, πάνυ μὲν ἡδύ, γοερόν γε μήν, καὶ οἷον εἰς οἶκτον ἐπικλάσαι τοὺς ἀκούοντας· καί τινας ἐπὶ τῷ μέλει φησὶ φανῆναι τεθνεῶτας αὐτῶν. Φίλος δὲ ἦν ἄρα ὁ κύκνος πηγαῖς τε καὶ τενάγεσι καὶ λίμναις, καὶ ταῖς ὅσαι πεφύκασιν ὑδάτων ἐπίῤῥοιαί τε καὶ ἀφθονίαι· ἐνταῦθα γοῦν καὶ τὰς ἑαυτοῦ μούσας αὐτὸν φιλοσοφεῖν οἱ σοφοὶ τούτων φασί.

XXXVII. De noctua mala imminentia portendente.

Ἡ γλαὺξ ἐπί τινα πρᾶξιν σπουδῆς ἐχομένην ἀνδρὶ ὡρμημένῳ συνοῦσα καὶ ἐπιστᾶσα, οὐκ ἀγαθὸν σύμβολον, φασί. Μαρτύριον δὲ καὶ ἐκεῖνο ἦν· ὁ Ἠπειρώτης Πύῤῥος νύκτωρ εὐθὺ τοῦ Ἄργους ᾔει, καὶ αὐτῷ ἐντυγχάνει ἥδε ἡ ὄρνις, καθημένῳ μὲν ἐπὶ τοῦ ἵππου, φέροντι μὴν τὸ δόρυ ὀρθόν· εἶτα ἐπὶ τούτου ἑαυτὴν ἐκάθισεν, οὐδὲ ἀπέστη, δορυφοροῦσα οὐ χρηστὴν τὴν δορυφορίαν ἡ ὄρνις ἡ προειρημένη τήνδε· παρῆλθε γοῦν ὁ Πύῤῥος εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἀκλεέστατα ἀνθρώπων ἀπέθανεν. Ἔνθεν μοι δοκεῖ καὶ Ὅμηρος, εἰδὼς καλῶς

12 F. τῷ τοῦ Δ.

τῆς ὄρνιθος τὸ οὐδαμῇ εὐσύμβολον, ἐρωδιὸν μὲν τὸν ἐκ τῶν ποταμῶν ἀνεῖναι τοῖς ἀμφὶ τὸν Διομήδην τὴν Ἀθηνᾶν φάναι, ὅτε ἀπῄεσαν κατασκεψόμενοι τὰ τῶν Τρώων, μὴ μέντοι τὴν γλαῦκα, εἰ καὶ δοκεῖ φίλη εἶναι αὐτῇ. Ὅτι δὲ ἡ Ἰλιὰς γῆ ἔνδροσός τε καὶ κατάῤῥυτός ἐστιν, ὁ μὲν Ὅμηρος τεκμηριῶσαι ἱκανὸς ἐν τοῖς πρὸ τῆς τειχομαχίας.

XXXVIII. De polypo locustae infesto, et de flumine Lusia.

Φοβερός ἐστι καὶ ἰσχυρὸς τῷ καράβῳ [ὁ] πολύπους· ἐὰν γοῦν ἁλῶσί ποτε δικτύῳ ἑνί, οἱ κάραβοι τεθνήκασι παραχρῆμα. Λουσίας δὲ ποταμὸς ἐν Θουρίοις ὀνομάζεται, ὅσπερ οὖν ἔχει μὲν λευκότατον ὑδάτων αὐτὸς καὶ ῥεῖ διειδέστατα, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς.

XXXIX. De panthera ampelos vocata.

Ἄμπελον, ὁμώνυμον τῷ φυτῷ, πάρδαλίν τινα οὕτω καλεῖσθαί φασι, φύσεως ἰδίας παρὰ τὰς λοιπὰς μετειληχυῖαν, καὶ οὐρὰν οὐκ ἔχειν ἀκούω αὐτήν, ἥπερ οὖν εἰ ὀφθῇ γυναιξὶν εἰς νόσον ἐμβάλλει ἀδόκητον αὐτάς.

XL. De cornibus asinorum Scythicorum, aquam Stygiam continentibus.

Ἐν τῇ Σκυθίᾳ γῇ γίνονται ὄνοι κερασφόροι, καὶ στέγει τὰ κέρατα ἐκεῖνα τὸ ὕδωρ τὸ Ἀρκαδικὸν τὸ καλούμενον τῆς Στυγός, τὰ δὲ ἄλλα ἀγγεῖα διακόπτει πάντα, κἂν ᾖ σιδήρου πεποιημένα. Τούτων τοι τῶν κεράτων ὑπὸ Σωπάτρου κομισθῆναί φασιν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ ἐκεῖνον πυνθάνομαι θαυμάσαντα εἰς Δελφοὺς ἀνάθημα ἀναθεῖναι τῷ Πυθίῳ τὸ κέρας, καὶ ὑπογράψαι ταῦτα·

Σοὶ τόδ' Ἀλέξανδρος Μακεδὼν κέρας ἄνθετο, Παιάν,
Κάνθωνος Σκυθικοῦ, σχῆμα τὸ δαιμόνιον,
Ὃ Στυγὸς ἀχράντου Λουσηΐδος οὐκ ἐδαμάσθη
Ῥεύματι, βάσταξεν δ' ὕδατος ἠνορέην.

Δημήτηρ δὲ ἄρα τὸ ὕδωρ ἀνῆκε τοῦτο πλησίον Φενεοῦ, τὴν δὲ αἰτίαν εἶπον ἀλλαχόθι.

XLI. Historia de Eupolidis poëtae canc.

Εὐπόλιδι τῷ τῆς κωμῳδίας ποιητῇ δίδωσι δῶρον Αὐγέας ὁ Ἐλευσίνιος σκύλακα, ἰδεῖν ὡραῖον, Μολοττὸν τὸ γένος, καὶ καλεῖ τοῦτον ὁ Εὔπολις ὁμώνυμον τῷ δωρησαμένῳ

---

7 F. ἰσχυρῶς.
10 ὕδωρ. b.
14 ὀφθείη. Schn. F. ὤφθη.
24 χρῆμά τι. Kuhn.
25 ἀχράντῳ. Br. — Λουσηΐδος. Reines.

αὐτόν. Κολακευθεὶς οὖν ταῖς τροφαῖς, καὶ ἐκ τῆς συνηθείας ὑπαχθεὶς τῆς μακροτέρας, ἐφίλει τὸν δεσπότην ὁ Αὐγέας ὁ κύων. Καί ποτε ὁμόδουλος αὐτῷ νεανίας, ὄνομα Ἐφιάλτης, ὑφαιρεῖται δράματά τινα τοῦ Εὐπόλιδος, ἃ οὐκ ἔλαθε κλέπτων, ἀλλὰ εἶδεν αὐτὸν ὁ κύων, καὶ ἐμπεσὼν ἀφειδέστατα δάκνων ἀπέκτεινεν. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐν Αἰγίνῃ τὸν βίον ὁ Εὔπολις κατέστρεψεν, καὶ ἐτάφη ἐνταῦθα· ὁ δὲ κύων ὠρυόμενός τε καὶ θρηνῶν τὸν τῶν κυνῶν θρῆνον, εἶτα μέντοι λύπῃ καὶ λιμῷ ἑαυτὸν ἐκτήξας ἀπέθανεν ἐπὶ τῷ τροφεῖ καὶ δεσπότῃ, λοιπὸν μισήσας τὸν βίον ὁ κύων. Καὶ ὅ γε τόπος καλεῖται μνήμῃ τοῦ τότε πάθους κυνὸς θρῆνος.

XLII. De formicis et vespis Laertes appellatis.

Μύρμηκος εἶδος θανατηφόρου φασὶν εἶναί τι, καὶ Λαέρτην ὄνομα ἔχειν τόνδε τὸν μύρμηκα τὸν προειρημένον· καὶ σφῆκας δέ τινας ἐκάλουν Λαέρτας. Λέγει ταῦτα Τήλεφος ὁ κριτικός, ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου.

XLIII. De piscibus Nili in limo relictis.

Διὰ τοῦ θέρους τοῦ πυρωδεστάτου τὰ τῶν Αἰγυπτίων πεδία ὁ Νεῖλος ἐπικλύσας, ὄψιν μὲν αὐτοῖς θαλάττης ἡπλωμένης καὶ λείας δίδωσι, καὶ ἁλιεύουσι κατὰ τῆς τέως ἀρουμένης Αἰγύπτιοι, καὶ πλέουσι σκάφαις, ἐς ταύτην τὴν ὥραν καὶ τήνδε τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ποταμοῦ πεποιημέναις· εἶτα ὁ μὲν ὑπονοστεῖ, καὶ ἐς τὰ ἑαυτοῦ μέτρα ὑποστρέφει τὰ ἐκ τῆς φύσεώς οἱ αὐτῆς ἀεὶ νενομισμένα, ἰχθῦς δὲ ἐκεῖνοι χῆροι τοῦ πατρὸς καὶ ἔρημοι τοῦ ἀναπλεύσαντος ὕδατος ὑπολείπονται ἐν ἰλύϊ βραχείᾳ, τρεφόμενοι γεωργοῖς δεῖπνον· καὶ βιαιότερον μὲν εἰρήσεται, ἄμητος δ᾽ οὖν ἰχθύων οὗτός ἐστιν Αἰγύπτιος.

XLIV. De variis cicadarum nominibus.

Γένη δὲ ἄρα καὶ τεττίγων οὐκ ὀλίγα ἦν· καὶ αὐτὰ οἱ δεινοὶ εἰδέναι ἀριθμοῦσι, καὶ ὀνόματα ᾄδουσιν αὐτῶν· ὁ μὲν γὰρ τέφρας ἐκ τῆς χρόας ὀνομάζεται· ὁ δὲ ἄρα μέμβραξ· τοῦτο ὁπόθεν, οὐκ οἶδα· καὶ λακέτας δὲ ἦν ἄρα τέττιγος ὄνομα· καὶ κερκώπαν ἀκοῇ παρεδεξάμην, καὶ ἀχέταν τινὰ καὶ ἀκανθίαν. Ἐγὼ μὲν τοσαῦτα τεττίγων ἀκούσας γένη

μέμνημαι· ὅτῳ δὲ καὶ πλείω τῶν προειρημένων εἰς γνῶσιν ἀφίκετο, λεγέτω ἐκεῖνος.

XLV.
De canis partu ejusque apud Aegyptios cultu.

Καὶ ταῦτα μέντοι κυνῶν προσακήκοα· τὰ σκυλάκια τυφλὰ τίκτεται, καὶ οὐχ ὁρᾷ τῆς μητρῴας ὠδῖνος προελθόντα· καὶ τρισκαίδεκα ἡμερῶν τῶν πρώτων κατείληπται τῷ πάθει τῷδε, ὅσων καὶ ἡ σελήνη οὐ φαίνει νύκτωρ. εἶτα μέντοι ζῴων ὀξυωπέστατος γίνεται ὁ κύων. Τιμῶσι δὲ αὐτὸν Αἰγύπτιοι, καὶ νομόν τινα ἐκάλεσαν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ τῆς γε τιμῆς διπλῆν εἶναι τὴν αἰτίαν φασί· τὴν λέγουσαν, ὅτι ἄρα τῆς Ἴσιδος ζητούσης πανταχόσε τὸν Ὄσιριν, κύνες προηγούμενοι τὰ μὲν ἐπειρῶντο συνανιχνεύειν αὐτῇ τὸν παῖδα. τὰ δὲ ἀναστέλλειν τὰ θηρία· ἡ δὲ ἑτέρα, ὅτι ἄρα ἡ μὲν ἀνατέλλει τὸ ἄστρον ὁ κύων, ὃν Ὠρίωνος ἡ φήμη γενέσθαι λέγει, συνανίσχει δὲ ἄρα αὐτῷ τρόπον τινὰ καὶ ὁ Νεῖλος ἐπιὼν ἐς τὴν ἀρδείαν τῆς γῆς τῆς Αἰγυπτίας, καὶ ἀναχεῖται περὶ τὰς ἀρούρας· ὡς οὖν ἄγοντα τόδε τὸ γόνιμον ὕδωρ καὶ παρακαλοῦντα τιμῶσιν Αἰγύπτιοι.

XLVI.
De oxyrhyncho Nili pisce.

Ὀξύρυγχος οὗτος ἰχθὺς κέκληται, καὶ ἔοικεν ἐκ τοῦ προσώπου λαβεῖν τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ σχήματος τοῦ κατ' αὐτό. Τρέφει δὲ ἄρα τὸν προειρημένον ὁ Νεῖλος, καὶ μέντοι καὶ ἐξ αὐτοῦ κέκληται νομὸς ἔνθα δήπου καὶ τιμὰς ἰχθὺς ἔχει ὁ αὐτός. Ἀγκίστρῳ δὲ θηραθέντα ἰχθὺν οὐκ ἄν ποτε φάγοιεν οἵδε ἄνδρες, δεδιότες μή ποτε ἄρα αὐτῷ περιπαρεὶς ἔτυχεν ὁ παρὰ σφίσιν ἱερὸς καὶ θαυμαστὸς ἰχθὺς ὃν εἶπον. Ἐὰν δὲ καὶ δικτύοις ἁλῶσί ποτε ἰχθύες, ταῦτα ἀνιχνεύουσι, καὶ μὴ παραλαθὼν ἐνέπεσεν ἐκεῖνος, καὶ προτιμῶσιν ἀθηρίαν ἢ ἁλόντος ἐκείνου τὴν μάλιστα εὐθηρίαν. Λέγουσι δὲ αὐτὸν οἱ περίχωροι ἐκ τῶν Ὀσίριδος τραυμάτων γεγονέναι· νοοῦσι δὲ τὸν Ὄσιριν ἄρα τὸν αὐτὸν τῷ Νείλῳ εἶναι.

XLVII.
De ichneu-

Ὁ δὲ ἰχνεύμων ὁ αὐτὸς ἄρα καὶ ἄρρην καὶ θῆλυς ἦν,

---

9 τὴν μὲν λέγουσαν. Schn.
12 F. ἡ μὲν delendum.
18 οὕτως. Schn.
25 F. ἀνιχνεύουσιν, εἰ μὴ π.

μετειληχὼς καὶ τῆςδε τῆς φύσεως καὶ τῆςδε, καὶ σπείρειν τε καὶ τίκτειν τοῖς αὐτοῖς ἡ φύσις δέδωκεν. Ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἀτιμότερον γένος οἱ ἡττηθέντες μετὰ τὴν μάχην· οἱ γὰρ κρατήσαντες ἀναβαίνουσι τοὺς ἡττημένους, καὶ εἰς αὐτοὺς σπείρουσιν· οἱ δὲ ἆθλον τῆς ἥττης φέρονται, ὠδῖνάς τε ὑπομεῖναι καὶ ὑπὲρ τοῦ τέως ἀντὶ πατέρων γενέσθαι μητέρες. Τοῖς γε μὴν πολεμιωτάτοις ἀνθρώπῳ ζῴοις, ἀσπίδι καὶ κροκοδείλῳ, ἔχθιστον ὁ ἰχνεύμων· καὶ τόν γε πόλεμον αὐτῶν ἀνωτέρω εἶπον. Λέγονται δὲ οἱ ἰχνεύμονες ἱεροὶ εἶναι Λητοῦς καὶ Εἰλειθυιῶν· σέβουσι δὲ αὐτοὺς Αἰγύπτιοι Ἡρακλεοπολῖται, ὥς φασιν. mone utriusque sexus participe, aspidi et crocodilo infesto.

XLVIII. Historia de dracone et Pindo.

Λυκάονι τῷ βασιλεῖ τῆς Ἠμαθίας γίνεται παῖς, ὄνομα Μακεδών, ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα κέκληται μετὰ ταῦτα, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα οὐκέτι φυλάξασα. Τούτῳ δὲ ἄρα παῖς ἀνδρεῖος ἦν καὶ κάλλει διαπρεπής, Πίνδος ὄνομα· ἦσαν δέ οἱ καὶ ἄλλοι παῖδες, ἀνόητοι δὲ οὗτοι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα οὐ ῥωμαλέοι. Οἵπερ οὖν χρόνῳ ὕστερον βασκήναντες τἀδελφῷ τῆς τε ἀρετῆς καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας, ἐκεῖνον μὲν διέφθειραν, ἑαυτοὺς δὲ ἐπαπώλεσαν διδόντες δίκην κατὰ τὴν Δίκην. Αἰσθόμενος γὰρ ὅδε ὁ Πίνδος τὴν ἐκ τῶν ἀδελφῶν εἰς ἑαυτὸν ἐπιβουλήν, τὴν πατρῴαν ἀρχὴν ἀπέλιπεν, ᾤκει δὲ ἐν χώρῳ, καὶ ἦν τῇ τε ἄλλῃ ῥωμαλέος, καὶ οὖν καὶ κυνηγετικὸς ἦν. Καί ποτε ἐθήρα νεβρούς· καὶ οἱ μὲν ἔθεον ᾗ ποδῶν εἶχον, ὁ δὲ μεταδιώκων εἶτα μέντοι τὸν ἵππον ἀνὰ κράτος ἤλαυνεν, καὶ τῶν μὲν συνθηρατῶν ἀποσπᾷ πολύ, οἱ νεβροὶ δὲ εἰς φάραγγα κοίλην τε καὶ βαθυτάτην εἰςδύντες καὶ ἑαυτοὺς σώσαντες, ἀπὸ τῆς ὄψεως τοῦ διώκοντος ἠφανίσθησαν· οὐκοῦν ἀποπηδήσας τοῦ ἵππου ὁ Πίνδος, ἐκεῖνον μὲν τοῦ ῥυμοῦ πρός τι τῶν παρεστώτων ἐξῆψε δένδρων, αὐτὸς δὲ οἷος ἦν ταῖς χερσὶ τὴν φάραγγα διερευνᾶν καὶ μαστεύειν τοὺς προειρημένους· εἶτα ἀκούει βοῆς, καὶ ἔλεγεν αὕτη· τῶν νεβρῶν μὴ ἅψῃ. Οὐκοῦν ἐπεὶ πολλὰ περιβλέψας οὐδὲν ἐθεάσατο, ἔδεισε τὸ φώνημα ὡς ἔκ τινος αἰτίας κρείττονος

προςπεσόν, καὶ τότε μὲν ᾤχετο ἀπιὼν καὶ τὸν ἵππον ἀπάγων. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μόνος ἀφικνεῖται, καὶ πάρεισι μὲν εἰς τὴν φάραγγα οὐδαμῶς, μνήμῃ τε τῆς φωνῆς τῆς προςπεσούσης αὐτοῦ ταῖς ἀκοαῖς καὶ δέει. Στρέφοντι δ' ἰδεῖν ἑαυτῷ βουλὴν καὶ διαποροῦντι, τίς ἦν ἄρα ὁ τῇ προτεραίᾳ ἀναστείλας αὐτὸν τῆς ἐπὶ τὴν ἄγραν ὁρμῆς, καὶ περιβλέποντι, οἷα εἰκός, ἢ νομέας ὀρείους ἢ αὔλιον ἢ θηρατὰς ἑτέρους, μέγα τι χρῆμα ὁρᾶται δράκων, τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ σώματος ἐπισύρων, ὀλίγον δὲ ἀνατείνας ὡς πρὸς ἑαυτὸν τὴν δέρην αὐτήν· καὶ ἦν ἡ δέρη σὺν τῇ κεφαλῇ ὑπὲρ τέλειον ἄνδρα τὸ μέγεθος. Εἶτα ὀφθεὶς ἐξέπληξεν, οὐ μὴν εἰς φυγὴν ὁ Πίνδος ἐξώρμησεν, ἀλλ' ἀθροίσας ἑαυτὸν σοφίᾳ περιέρχεται τὸν θῆρα· τῶν γὰρ ὀρνίθων ὧν θύσας ἔτυχε, προςήγαγεν, καὶ προὔτεινέν οἱ ξένια ταῦτα καὶ ἑαυτοῦ ζωάγρια. Ὁ δέ, οἷα δήπου τοῖς δώροις μειλιχθεὶς καὶ καταγοητευθείς, ὡς ἂν εἴποις, ᾤχετο ἀπιών. Ταῦτα τὸν νεανίαν ἧσεν, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀπέφερε τῷ δράκοντι μισθὸν σωτηρίας, ὡς ἄνθρωπος ἀγαθός, ὧν εἶχε θηραμάτων ἀπαρχὰς κεχαρισμένας, ἢ τῆς ἄγρας τῆς ὀρείου ἢ τῆς πτηνῆς. Καὶ τῷ μὲν τὰ τῆς προειρημένης δωροφορίας ἐνεργότατα ἦν, ὑπήρχετο δὲ καὶ τὰ ἐκ τοῦ δαίμονος εὐθηνεῖσθαι τῷ Πίνδῳ, καὶ ὁσημέραι χωρεῖν ἐς τὸ σοβαρώτερον· θηρῶντι μὲν γὰρ ἀπήντων εὐθηρίαι, ὅσαι τε τῶν ἐν ταῖς ὕλαις ζῴων, τῶν τε ὀρνίθων ὅσαι. Ἦν οὖν αὐτῷ καὶ περιβολή, καὶ διεῖρπε μέντοι καὶ κλέος ὡς ὁμόσε τοῖς θηρίοις ἰόντος καὶ ἀτρέπτως αἱροῦντος αὐτά. Ἦν δὲ καὶ ἰδεῖν μέγας, καὶ οἷος ἐκπλῆξαι τῷ τε ὄγκῳ τοῦ σώματος καὶ τῇ εὐεξίᾳ προςέτι· τῇ δὲ ὥρᾳ τὸ θῆλυ πᾶν ἀνέφλεγεν, καὶ εἰς αὐτὸν ἐξάπτων ἦν δῆλος, καὶ ἐφοίτων ἐπὶ θύρας τὰς ἐκείνου, οἷα δήπου βεβακχευμέναι, ὅσον μέντοι γυναικῶν ἦν χῆρον· αἵ γε μὴν συνοικοῦσαι τοῖς γεγαμηκόσι, φρουρούμεναι μὲν τῷ νόμῳ, τῷ κλέει δὲ τοῦ κάλλους τοῦ κατὰ τὸν Πίνδον δεδουλωμέναι, προὐτίμων συνοικεῖν ἐκείνῳ ἢ θεαὶ γεγονέναι· καὶ ἐτεθήπεσάν γε αὐτὸν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐφίλουν,

4 δὲ ἐν ἑαυτῷ. Gesn. 13 F. ὧν θηράσας ἔτ.

ἐχθροὶ δὲ οἱ ἀδελφοὶ μόνοι ἦσαν. Καί ποτε θηρῶντα ἐλλοχῶσι μόνον, καὶ ποταμοῦ γε ἦν ἡ θήρα πλησίον, εἶτα ἐρήμῳ συμμάχων οἱ τρεῖς ἐπιστάντες ἔπαιον τοῖς ξίφεσιν αὐτόν. Ὁ δὲ ἐβόα· ἀκούει ταῦτα ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ δράκων· ὀξυήκοον δὲ καὶ ὀξυωπέστατον τὸ ζῷόν ἐστιν· οὐκοῦν πρόεισι τῆς ἑαυτοῦ κοίτης, καὶ τοῖς ἀνοσίοις περιπλακεὶς ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἐς πνῖγμα ἄγχων· αὐτὸς δὲ οὐ κατέλυσε τὴν φυλακήν, ἔστ' ἂν οἱ προσήκοντες τῷ νεανίᾳ ποθοῦντες αὐτὸν ἀφίκοντο, καὶ ἐνέτυχον κειμένῳ· καὶ ὠλοφύροντο μέν, προσελθεῖν δὲ ἐπὶ κηδεύσει τοῦ νεκροῦ οὐκ ἐτόλμων, δέει τοῦ φρουροῦ. Ὁ δὲ συνεὶς φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ, ὅτι ἀναστέλλει αὐτούς, ᾤχετο ἀπιὼν κατὰ πολλὴν τὴν σχολήν, ἀπολιπὼν ἐκεῖνον τῆς τελευταίας ἐκ τῶν προσηκόντων χάριτος τυχεῖν. Οὐκοῦν καὶ ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς, καὶ ὁ γείτων τῷ φόνῳ ποταμὸς ἐκλήθη Πίνδος ἐκ τοῦ νεκροῦ καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν τάφου. Ἴδιον μὲν δὴ τῶν ζῴων ἐκτίνειν χάριτας τοῖς εὐεργέταις, ἧπερ οὖν καὶ ἄνω λέλεκται, καὶ νῦν δὲ οὐχ ἥκιστα.

XLIX. *De templo Apollinis Clarii noxiis animalibus non adeundo.*

Ἰδίᾳ δὲ καὶ ἐν τῇ Κλάρῳ τὸν Διὸς καὶ Λητοῦς τιμῶσιν οἱ Κλάριοι καὶ πᾶν τὸ Ἑλληνικόν. Οὐκοῦν ὁ ἐνταῦθα χῶρος τοῖς ἰοβόλοις θηρίοις ἀστιβής τε ἅμα καὶ ἔχθιστός ἐστι, τοῦτο μὲν καὶ τῇ τοῦ δαίμονος βουλῇ, πάντως δὲ καὶ πεφρικότων τῶν θηρίων αὐτόν, ἅτε καὶ σώζειν θεὸν εἰδότα, καὶ μέντοι καὶ τὸν σωτῆρα, καὶ νόσων ἀντίπαλον τὸν Ἀσκληπιὸν φύσαντα. Ἀλλά γε καὶ Νίκανδρος οἷς λέγω μάρτυς· λέγει δὲ Νίκανδρος·

> Οὐκ ἔχις, οὐδὲ φάλαγγες ἀπεχθέες, οὐδὲ βαθυπλὴξ
> Ἄλσεσιν ἐνζῴοις σκορπίος ἐν Κλαρίοις.
> Φοῖβος ἐπεί ῥ' αὐλῶνα βαθὺν μελίαισι καλύψας
> Ποιηρὸν δάπεδον θῆκεν ἑκὰς δακέτων.

L. *De templo Veneris Erycinae a praedonibus tuto, de ara in eo, et de ratione sacrificandi.*

Ἀκούω λεγόντων, ἐν Ἔρυκι ἔνθα δήπου καὶ ὁ τῆς Ἀφροδίτης ὑμνούμενος νεώς ἐστιν, οὗπερ οὖν καὶ ἀνωτέρω τὴν μνήμην ἐποιησάμην, τῶν ἐκεῖθι περιστερῶν εἰπὼν τὰ ἴδια, εἶναι καὶ χρυσὸν πολὺν καὶ ἄργυρον πάμπλειστον, καὶ ὅρμους καὶ δακτυλίους μέγα τιμίους, ἄσυλα δὲ εἶναι καὶ

---

27 εὔζωος. Bernard.

ἄψαυστα ταῦτα τῷ τῆς θεοῦ δέει, καὶ ἀεὶ τοὺς ἄνω τοῦ χρόνου δι' αἰδοῦς ἄγειν θαυμαστῆς καὶ τὴν δαίμονα τὴν προειρημένην καὶ τὰ κειμήλια ἐκείνης. Ἀμίλκαν δὲ πυνθάνομαι τὸν Λίβυν συλήσαντα αὐτά, καὶ ἐργασάμενον χρυσίον καὶ ἀργύριον, εἶτα μέντοι διανεῖμαι τῇ στρατιᾷ πονηρὰν νομήν· καὶ ὑπὲρ τούτων αὐτὸν ἀλγεινότατα καὶ βαρύτατα αἰκισθέντα ἅμα καὶ κολασθέντα κρεμασθῆναι, πᾶν δὲ ὅσον αὐτῷ τῆς πράξεως καὶ τῆς ἐκδίκου θεοσυλίας ἐγένετο μέτοχον, βιαίοις τε καὶ δεινοῖς χρήσασθαι θανάτοις, ἥ τε πατρὶς ὡς εὐδαιμονιζομένη τέως αὐτῷ καὶ ζηλωτὴ δοκοῦσα ἐν ὀλίγαις, τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰςκομισθέντων, ἡ δὲ δούλη ἦν. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὴν παροῦσάν μοι χρείαν σεμνὰ ὄντα ὅμως οὐχ ὁρᾷ πω, τὸ δὲ τοῖς λόγοις συγγενὲς τοῦτο εἰρήσεται. Ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ ἡμέραν πᾶσαν θύουσι τῇ θεῷ καὶ οἱ ἐπιχώριοι καὶ οἱ ξένοι. Καὶ ὁ μὲν βωμὸς ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ὁ μέγιστός ἐστι, πολλῶν δὲ ἐπ' αὐτὸν καθαγιζομένων θυμάτων, ὁ δὲ πανημέριος καὶ εἰς νύκτα ἐξάπτεται. Ἕως δὲ καὶ ὑπολάμπει, καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἀνθρακιάν, οὐ σποδόν, οὐχ ἡμικαύστων τρύφη δᾴδων ὑποφαίνει, δρόσου δὲ ἀνάπλεώς ἐστιν, καὶ πόας νεαρᾶς, ἥπερ οὖν ἀναφύεται ὅσαι νύκτες. Τά γε μὴν ἱερεῖα ἑκάστης ἀγέλης αὐτόματα φοιτᾷ, καὶ τῷ βωμῷ παρέστηκεν. Ἄγει δὲ ἄρα αὐτὰ πρώτη μὲν ἡ θεός, εἶτα ἡ δύναμίς τε καὶ ἡ τοῦ θύοντος βούλησις. Εἰ γοῦν ἐθέλοις θῦσαι ὄϊν, ἰδού σοι τῷ βωμῷ παρέστηκεν ὄϊς, καὶ δεῖ χέρνιβος καὶ κατάρξασθαι· εἴτε αἶγα, εἴτε ἔριφον. Εἰ δὲ εἴης τῶν ἁδροτέρων, καὶ ἐθέλοις βοῦν θήλειαν, ἢ καὶ ἔτι πλείους, εἶτα ὑπὲρ τῆς τιμῆς οὔτε ὁ νομεὺς ἐπιτιμῶν ζημιώσει, οὔτε σὺ λυπήσεις ἐκεῖνον. Τὸ γὰρ δίκαιον τῆς πράσεως ἡ θεὸς ἐφορᾷ, καὶ εὖ καταθεὶς ἵλεων ἕξεις αὐτήν, εἰ δὲ ἐθέλοις τοῦ δέοντος πρίασθαι λυσιτελέστερον, σὺ μὲν κατέθηκας τὸ ἀργύριον ἄλλως, τὸ δὲ ζῷον ἀπέρχεται, καὶ θῦσαι οὐκ ἔχεις. Ἴδιον μὲν δὴ καὶ Ἐρυκίνων ζῴων εἰρήσθω καὶ τοῦτο ἡμῖν ἐπὶ τοῖς ἄνω.

10 F. ὡς delendum. 25 F. excidit: καὶ ταῦτα. post ἔριφον.

LIBER UNDECIMUS.

I. De cycnis Apollinis festum cantu ornantibus.

Ἀνθρώπων Ὑπερβορέων γένος, καὶ τιμὰς Ἀπόλλωνος τὰς ἐκεῖθι ᾄδουσι μὲν καὶ ποιηταί, ὑμνοῦσι δὲ καὶ συγγραφεῖς, ἐν δὲ τοῖς καὶ Ἑκαταῖος, ὁ Μιλήσιος οὔ, ἀλλ' ὁ Ἀβδηρίτης. Ἃ δὲ λέγει πολλά τε καὶ σεμνὰ ἕτερα, οὔ μοι νῦν ἡ χρεία παρακαλεῖν δοκεῖ αὐτά· καὶ οὖν καὶ εἰς ἄλλον ὑπερθήσομαι χρόνον ἕκαστα εἰπεῖν, ἡνίκα ἐμοί τε ἥδιον καὶ τοῖς ἀκούουσι λῴον ἔσται, ἃ δέ μοι μόνα ἥδε ἡ συγγραφὴ παραβάλλει, καὶ δεῖ λέγειν ταῦτα. Ἱερεῖς εἰσι τῷδε τῷ δαίμονι Βορέου καὶ Χιόνης υἱέες, τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἀδελφοὶ τὴν φύσιν, ἑξαπήχεις τὸ μῆκος. Ὅταν οὖν οὗτοι τὴν νενομισμένην ἱερουργίαν κατὰ τὸν συνήθη καιρὸν τὸν προειρημένον ἐπιτελῶσιν, ἐκ τῶν Ῥιπαίων οὕτω καλουμένων παρ' αὐτοῖς ὀρῶν καταπέτονται κύκνων ἀμήχανα τῷ πλήθει τὰ νέφη, καὶ περιελθόντες τὸν νεὼν καὶ οἱονεὶ καθήραντες αὐτὸν τῇ πτήσει, εἶτα μέντοι κατίασιν εἰς τὸν τοῦ νεὼ περίβολον, μέγιστόν τε τὸ μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος ὡραιότατον ὄντα. Ὅταν οὖν οἵ τε ᾠδοὶ τῇ σφετέρᾳ μούσῃ τῷ θεῷ προσᾴδωσι, καὶ μέντοι καὶ οἱ κιθαρισταὶ συγκρέκωσι τῷ χορῷ παναρμόνιον μέλος, ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ κύκνοι συναναμέλπουσιν ὁμορροθοῦντες, καὶ οὐδαμῶς οὐδαμῇ ἀπηχὲς καὶ ἀπῳδὸν ἐκεῖνοι μελῳδοῦντες, ἀλλὰ ὥςπερ οὖν ἐκ τοῦ χορολέκτου τὸ ἐνδόσιμον λαβόντες, καὶ τοῖς σοφισταῖς τῶν ἱερῶν μελῶν τοῖς ἐπιχωρίοις συνᾴσαντες. Εἶτα τοῦ ὕμνου τελεσθέντος, οἱ δὲ ἀναχωροῦσι τῇ πρὸς τὸν δαίμονα τιμῇ τὰ εἰθισμένα λατρεύσαντες καὶ ἀκούοντες τῶν θεῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν οἱ

8 δεῖ] δή. Vind. c. F. ἔοικε δὴ λ. aut καιρὸς δή.

25 F. ᾄσαντες τὸν θεόν.

προειρημένοι, ὡς εἰπεῖν, χορευταὶ πτηνοὶ τέρψαντές τε ἅμα καὶ ᾄσαντες.

II. De draconibus apud Epirotas Apollini sacris.

Θύουσί τε καὶ ἄλλως οἱ Ἠπειρῶται τῷ Ἀπόλλωνι καὶ αὐτοί, καὶ πᾶν ὅσον τῶν ξένων ἐπίδημόν ἐστι θύουσι, καὶ τοῦτο ἤδη τὴν μεγίστην ἑορτὴν ἄγουσι μιᾶς ἡμέρας τοῦ ἔτους σεμνήν τε καὶ μεγαλοπρεπῆ. Ἔστι δὲ ἄνετον τῷ θεῷ ἄλσος, καὶ ἔχει κύκλῳ περίβολον, καὶ ἔνδον εἰσὶ κύκλῳ δράκοντες, τοῦ θεοῦ ἄθυρμα οὗτοί γε. Ἡ τοίνυν ἱέρεια, γυμνὴ παρθένος, πάρεισι μόνη, καὶ τροφὴν τοῖς δράκουσι κομίζει. Λέγονται δὲ ἄρα ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ἔκγονοι τοῦ ἐν Δελφοῖς Πύθωνος εἶναι. Ἐὰν μὲν οὖν οὗτοι παρελθοῦσαν τὴν ἱέρειαν προσηνῶς θεάσωνται, καὶ τὰς τροφὰς προθύμως λάβωσιν, εὐθενίαν τε ὑποδηλοῦν ὁμολογοῦνται καὶ ἔτος ἄνοσον· ἐὰν δὲ ἐκπλήξωσι μὲν αὐτήν, μὴ λάβωσι δὲ ὅσα ὀρέγει μειλίγματα, τἀναντία τῶν προειρημένων οἱ μὲν μαντεύονται, οἱ δὲ ἐλπίζουσιν.

III. De canibus Aetnae Vulcani templum custodientibus.

Ἐν Αἴτνῃ δὲ ἄρα τῇ Σικελικῇ Ἡφαίστου τιμᾶται νεώς, καὶ ἔστι περίβολος καὶ δένδρα ἱερά, καὶ πῦρ ἄσβεστόν τε καὶ ἀκοίμητον. Εἰσὶ δὲ κύνες περί τε τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος ἱεροί, καὶ τοὺς μὲν σωφρόνως καὶ ὡς πρέπει τε ἅμα καὶ χρὴ παριόντας εἰς τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος οἵδε σαίνουσι καὶ αἰκάλλουσιν, οἷα δὴ φιλόφροσιν ἐνούμενοί τε καὶ γνωρίζοντες δήπου· ἐὰν δέ τις ᾖ χεῖρας ἐναγής, τοῦτον μὲν καὶ δάκνουσι καὶ ἀμύσσουσι, τοὺς δὲ ἄλλως ἔκ τινος ὁμιλίας ἥκοντας ἀκολάστου, μόνον διώκουσιν.

IV. De festo Cereris Chthonia dicto apud Hermionenses.

Τὴν Δήμητρα Ἑρμιονεῖς σέβουσι, καὶ θύουσιν αὐτῇ μεγαλοπρεπῶς τε καὶ σοβαρῶς· καὶ τὴν ἑορτὴν Χθονίαν καλοῦσιν. Μεγίστους οὖν ἀκούω βοῦς ὑπὸ τῆς ἱερείας τῆς Δήμητρος ἄγεσθαί τε πρὸς τὸν βωμὸν ἐκ τῆς ἀγέλης, καὶ θύειν ἑαυτὰς παρέχειν. Καὶ οἷς λέγω μάρτυς Ἀριστοκλῆς, ὅς που φησί·

---

2 F. ἀκούσαντες. aut ἀκούοντες. 22 φιλοφρονούμενοι. Gesn.

Δάματερ πολύκαρπε, σὺ κὴν Σικελοῖσιν ἐναργής,
Καὶ παρ' Ἐρεχθείδαις· ἓν δέ τι [τοῦτο] μέγα
Κρίνετ' ἐν Ἑρμιονεῦσι· τὸν ἐξ ἀγέλης γὰρ ἀφειδῆ
Ταῦρον, ὃν οὐχ αἱροῦσ' ἀνέρες οὐδὲ δέκα,
Τοῦτον γραῦς στείχουσα μόνα μόνον οὔατος ἕλκει
Τόνδ' ἐπὶ βωμόν· ὃ δ' ὡς ματέρι παῖς ἕπεται.
Σὸν τόδε, Δάματερ, σὸν τὸ σθένος· ἵλαος εἴης,
Καὶ πάντων θάλλοι κλᾶρος ἐν Ἑρμιόνῃ.

V. De canibus, Graecos a Barbaris distinguentibus.

Ἐν γῇ τῇ Δαυλίᾳ νεὼν μὲν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ᾄδουσι· τοὺς δὲ ἐνταυθοῖ κύνας τρεφομένους ὑμνοῦσι τῶν μὲν Ἑλλήνων τοὺς ἀφικνουμένους σαίνειν, ὑλακτεῖν δὲ τοὺς βαρβάρους.

VI. De Panis in Arcadia sacello, quod lupi non intrant.

Ἐν Ἀρκαδίᾳ δὲ χώρᾳ ἐστὶν ἱερὸν Πανός· Αὐλὴ τῷ χώρῳ τὸ ὄνομα. Οὐκοῦν ὅσα ἂν ἐνταυθοῖ τῶν ζῴων καταφύγοι, ὥσπερ οὖν ἱκέτας ὁ θεὸς δι' αἰδοῦς ἄγων τὰ ζῷα, εἶτα μέντοι σώζει τὴν μεγίστην σωτηρίαν αὐτά. Οἱ γάρ τοι λύκοι οἱ διώκοντες παρελθεῖν εἴσω πεφρίκασιν, καὶ ἀναστέλλονται μόνον θεασάμενοι οὗ κατέφυγεν. Ἴδια δὲ καὶ τούτων τῶν ζῴων ἔφην πρὸς σωτηρίαν ἀγαθά.

VII. De Apollinis templo cervos a canibus tuente.

Ἐν Κουριδίῳ αἱ ἔλαφοι — πλῆθος δὲ ἄρα τούτων τῶν θηρίων ἐνταῦθά ἐστι, καὶ πολλοὶ θηραταὶ περὶ τὴν ἄγραν αὐτῶν ἠνέμωνται — ὅταν καταφύγωσιν ἐς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἐνταυθοῖ τιμήσιον, ἔστι δὲ ἄλσος μέγιστον, ὑλακτοῦσι μὲν οἱ κύνες, πλησίον δὲ ἐλθεῖν οὐχ ὑπομένουσιν· αἱ δὲ ἐνστᾶσαι νέμονται ἄτρεστον καὶ ἀδεῆ τὴν νομήν, ἀποῤῥήτῳ τινὶ φύσει τὴν ὑπὲρ ἑαυτῶν σωτηρίαν τῷ θεῷ πιστεύουσαι αἱ ἔλαφοι.

VIII. De muscis in festo Apollinis Actii.

Ἄνω που λέλεκταί μοι τὰς μυίας τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ τῇ τῆς πανηγύρεως ἐπιδημίᾳ ἑκούσας ἀφίστασθαι, καί, ὡς ἂν εἴποι τις, μετὰ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην τοῦ Ἀλφειοῦ ἀπιέναι. Ἐν δὲ τῇ Λευκάδι ἄκρα μέν ἐστιν ὑψηλή,

9 Δαυνίᾳ. Gron.
18 Ἴδια δὴ καί. Schn.
19 ἔφη. M. m. a. ἔφην. b. Fort. ἐφάνη.
20 Κουριάδι sive Κουρίῳ. Schn.

νεὼς δὲ Ἀπόλλωνι ἵδρυται, καὶ Ἄκτιόν γε αὐτὸν οἱ τιμῶντες ὀνομάζουσιν. Οὐκοῦν τῆς πανηγύρεως ἐπιδημεῖν μελλούσης, καθ' ἣν καί τι πήδημα πηδῶσι τῷ θεῷ, θύουσι βοῦν ταῖς μυίαις· αἱ δὲ ἐμπλησθεῖσαι τοῦ αἵματος ἀφανίζονται. Δεκασθεῖσαι μὲν οὖν ἀπαλλάττονται αὗται, αἱ δὲ Πισαῖαι ἀδέκαστοι· κρείττους ἄρα ἐκεῖναι, αἰδοῖ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μὴ μισθοῦ τὰ δέοντα πράττουσαι.

IX. De Dianae templo in Icaro, maris rubri insula.

Ἴκαρός ἐστι νῆσος, καὶ τῇ γε ἐρυθρᾷ θαλάττῃ ἔγκειται· ἐνταῦθα τοίνυν νεώς ἐστιν Ἀρτέμιδος, καὶ πλήθη αἰγῶν τε ἀγρίων καὶ δορκάδων εὖ μάλα εὐτραφῶν καὶ λαγῶν μέντοι. Τούτων οὖν ἐάν τις αἰτήσας λαβεῖν παρὰ τῆς θεοῦ, εἶτα ἐπιχειρήσῃ θηρᾶν ὅσα ἂν ἔχῃ καλῶς, οὐ διαμαρτάνει τῆς σπουδῆς, ἀλλὰ καὶ λαμβάνει, καὶ τῷ δώρῳ χαίρει· ἐὰν δὲ μὴ αἰτήσῃ, οὔτε αἱρεῖ, καὶ δίδωσι δίκας, ἃς ἄλλοι λέγουσιν.

X. De Apidis tauri ortu, signis, nutritione, vaticiniis.

Εἶτα κύκνων μὲν τῶν Ῥιπαίων τῶν ἐν τοῖς Ὑπερβορείοις, ἐπεὶ λατρεύουσι τῷ Διὸς καὶ Λητοῦς ὁσημέραι φιλοπόνως, ἐποιησάμην μνήμην, ταύρου δὲ ἱεροῦ, ὅνπερ οὖν ἐκθεοῦσιν Αἰγύπτιοι, οὐκ ἐροῦμεν τὰ ἴδια; Καὶ πῶς ἡμᾶς οὐκ ἂν μέμψαιτο καὶ ἡ συγγραφὴ καὶ ἡ φύσις, ἧς καὶ τοῦτο ἔργον τε καὶ δῶρον; ἀλλὰ *μήσιός γε οὐδὲ ταύτῃ ῥᾴθυμον, καὶ εἰκότως εἰρήσεται καὶ ἡ θεολογία ἥδε. Θεὸς Αἰγύπτιος ἐναργέστατος ὁ Ἆπις εἶναι πιστεύεται· γίνεται δὲ ἐκ βοὸς εἰς ἣν οὐράνιον σέλας ἐμπεσὸν σπορᾶς αἴτιόν ἐστι τῷ προειρημένῳ. Ἕλληνες αὐτὸν καλοῦσιν Ἔπαφον, καὶ γενεαλογοῦσίν οἱ μητέρα Ἰὼ τὴν Ἀργείαν τὴν Ἰνάχου· Αἰγύπτιοι δὲ ἐκβάλλουσι τὸν λόγον ὡς ψευδῆ, καὶ χρῶνται τῷ χρόνῳ μάρτυρι. Φασὶ γὰρ Ἔπαφον μὲν ὀψὲ καὶ κάτω γενέσθαι, τὸν δὲ Ἆπιν τὸν πρῶτον μυριάδας ἐτῶν παμπόλλας τὴν εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίαν προειληφέναι. Σημεῖα δὲ αὐτοῦ καὶ γνωρίσματα λέγει μὲν καὶ Ἡρόδοτος καὶ Ἀρισταγόρας· οὐχ ὁμολογοῦσι δὲ αὐτοῖς Αἰγύπτιοι· ἐννέα καὶ εἴκοσι γὰρ αὐτὰ

3 F. καὶ τὸ πήδημα.

εἶναί φασι καὶ ἐμπρέπειν τῷδε τῷ ἱερῷ βοΐ. Τίνα δὲ ταῦτά ἐστι, καὶ ὅπως διέσπαρται κατὰ τοῦ σώματος τοῦ ζῴου, καὶ ὅν τινα τρόπον οἱονεὶ διήνθισται αὐτοῖς, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε· ὅτου δὲ τῶν ἀστέρων ἕκαστον σημεῖον διὰ συμβόλων αἰνίττεται τὴν φύσιν, Αἰγύπτιοι τεκμηριῶσαι ἱκανοί. Καὶ γάρ τοι καὶ τὴν ἄνοδον τὴν τοῦ Νείλου ὑποδηλοῦν σημεῖόν φασι, καὶ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα, ἀλλ' ὄψει τι καὶ σύμβολον, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν, ὅπερ οὖν αἰνίττεται τοῦ φωτὸς εἶναι τὸ σκότος πρεσβύτερον, καὶ τὸ μηνοειδὲς τῆς σελήνης κατηγορεῖ σχῆμα συνιόν τι μέρος ἄλλο, καὶ ἄλλα δὲ ἐπὶ τούτοις ἄλλων [τε] αἰνίγματα, βεβήλοις τε καὶ ἀμαθέσιν ἱστορίας θεοπρεποῦς οὐκ εὐσύμβολα ταῦτα ὀφθαλμοῖς ὄντα. Ὅταν δὲ διαῤῥεύσῃ ἡ φήμη τὸν θεὸν Αἰγυπτίοις τετέχθαι λέγουσα, τῶν γραμματέων τῶν ἱερῶν τινες, ὥςπερ οὖν μάθημα παιδὶ ἐκ πατρὸς παραδοθὲν ἀκριβοῖ τὸν ὑπὲρ τῶν σημείων ἔλεγχον, ἥκουσιν ἐνταῦθα, οὗ τῆς θεοῦ φασιν Αἰγυπτίου βοὸς τὸ βρέφος ἐτέχθη· καὶ κατά γε τὴν ὑφήγησιν τὴν Ἑρμοῦ τὴν πρεσβυτάτην, οἰκίαν τε ἐγείρουσιν, ἔνθα δήπου καὶ διαιτήσεται, τήν γε πρώτην εἰς ἡλίου μὲν ἀνατολὰς ὁρῶσαν, τροφὰς δὲ τὰς τοῦ βρέφους ὑποδέξασθαι, καὶ μάλα γε ἱκανήν· τεττάρων γὰρ δεῖ μηνῶν ἐν γάλαξι τόνδε εἶναι τὸν μόσχον. Ἐπὰν δὲ γένηται τραφείς, ἐνταῦθά τοι ὑπανισχούσης σελήνης νέας ἀπαντῶσι γραμματεῖς ἱεροὶ καὶ προφῆται· καὶ μέντοι καὶ ναῦν ἀνὰ ἔτος ἐς τοῦτο καὶ τῷδε τῷ δαίμονι ἱερὰν κοσμοῦσι, καὶ ταύτῃ πορθμεύουσιν αὐτὸν ἐς Μέμφιν, ἔνθα φίλτατα ἤθη αὐτῷ καὶ τριβαὶ κεχαρισμέναι καὶ ἐνηβητήρια καὶ δρόμοι καὶ κονίστραι καὶ γυμνάσια καὶ θηλειῶν βοῶν ὡραίων οἶκοι, οἱονεὶ θάλαμοι, ὅτε ἐθέλοι καὶ ἣν ἐρᾷ θυμὸς ἀναβαίνειν αὐτόν, καὶ φρέαρ, καὶ κρήνη ποτίμου νάματος· τοῦτο γάρ οἱ φασιν οἱ θεραπευταί τε καὶ ἱερεῖς λυσιτελεῖν ἀεὶ Νειλῴου πίνειν κᾆτα πιαίνεσθαι· [καὶ γὰρ] γλυκὺ τούτου τοῦ ῥεύματος καὶ εἰς ὄγκον σαρκῶν ὄντος ἀγαθοῦ. Πομ-

14 ὤνπερ. Schn.
16 τῆς θεοφανοῦς. Schn.
28 F. ὡς, ὅτε.
30 F. λυσιτελεῖν ᾗ ἀεὶ N. π. καὶ ἄγαν πιαίνεσθαι, γλυκυτάτου τοῦ ῥ.

πὰς δὲ ἃς πέμπουσι, καὶ ἱερουργίας [ἃς] ἐπιτελοῦσι, τοῦ νέου ὕδατος καὶ δαίμονος τὰ θεοφάνια θύοντες Αἰγύπτιοι, καὶ χορείας [ἃς] χορεύουσι, καὶ θαλίας καὶ πανηγύρεις ἃς ἐπιτελοῦσι, καὶ ὅπως αὐτοῖς καὶ πόλις ἅπασα καὶ κώμη δι' εὐφροσύνης ἔρχεται, μακρὰ ἂν εἴη λέγειν. Λέγει δὲ ἐκεῖνος, ἐν ὅτου τῇ ἀγέλῃ τόδε τὸ θεῖον ἐγένετο ζῷον, δοκεῖ τε εὐδαίμων καὶ ἔστιν, ἄγουσί τε Αἰγύπτιοι θαυμαστόν γε αὐτόν. Μάντις τε ἦν ἄρα ἀγαθὸς ὁ Ἆπις, οὐ καθίζων μὰ Δία κόρας ἢ πρεσβυτέρας γυναῖκας ἐπί τινων τριπόδων, οὐδὲ μὴν πόματος ἱεροῦ ἐμπιπλάς, ἀλλ' ὁ μέν τις εὔχεται τῷ θεῷ τῷδε, [ἃ] αὐτοῦ καὶ μαθεῖν ἐθέλει, παῖδες δὲ ἀθύροντες ἔξω καὶ πρὸς ἀλλήλους σκιρτῶντες, ἐπίπνοοι γενόμενοι σὺν τῷ ῥυθμῷ αὐτὰ ἕκαστα προλέγουσιν, ὡς εἶναι Σάγραν τὰ λεχθέντα. Εἰκάζουσι δὲ ἄρα καὶ τῷ Ὥρῳ αὐτὸν Αἰγύπτιοι, ὅνπερ οὖν πεπιστεύκασι φορᾶς καρπῶν καὶ εὐημερίας αἰτιώτατον ἁπάσης. Ἔνθεν τοι καὶ ὑπὲρ τῆς πολυχροίας αὐτοῦ φιλοσοφοῦσι, τὸ ποικίλον τῶν τρόπων ὑπαινιττόμενοι διὰ συμβόλων. Λέγει δέ τις τῶν προφητῶν λόγος οὐ πᾶσιν ἔκπυστος, ὅτι ἄρα ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἐπενόησε ζῷον ὥστε σέβειν ἔμψυχον, εἶτα μέντοι προείλετο ταῦρον, ἁπάντων ὡραιότατον αὐτὸν εἶναι πεπιστευκώς, καὶ τῆς γε Ὁμήρου κρίσεως τῆς ὑπὲρ τούτων κατ' ἴχνια ἰὼν ὁ Μῆνις, φασίν. Εἰπεῖν γὰρ ἐν Ἰλιάδι καὶ Ὅμηρον·

Ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγ' ἔξοχος ἔπλετο πάντων
Ταῦρος· ὁ γάρ τε βόεσσι μεταπρέπει ἀγρομένῃσι.

Οἷα δὲ εἰς μυθολογίαν ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζῴου ἐκτρέπουσιν Αἰγύπτιοι τῇδε τῇ περὶ ζῴων ἀληθείᾳ καὶ ἰδιότητι, οἱ τὰ περὶ τῶν ζῴων γράψαντες, οὔ μοι δοκεῖ φίλα εἶναι.

XI. De Mnevide bove, Soli sacro, deque Bocchoridis impio facinore.

Ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι, φαίη ἂν ὁ λόγος, καὶ οὐχ ἵππον, μὰ Δία, οὐδὲ μὴν τὸν ἐν αὐτῷ λόχον ᾆδε, ἀλλὰ Μνεῦιν βοῦν· καὶ τοῦτον Αἰγύπτιοι Ἡλίου φασὶν ἱερόν, ἐπεὶ τόν γε Ἆπιν ἀνάθημα εἶναι Σελήνῃ λέγουσιν. Ἴδιον δὲ ἄρα

5 F. λέγω δὲ ἐκεῖνο.
17 F. τροφῶν.
18 F. ὅτι ἀρχαῖος τῶν.
27 F. verba τῇδε τῇ π. ζ. ἀ. καὶ ἰδιότητι ponenda post γράψαντες.

καὶ τούτῳ γνώρισμα ἐς τὸ εἶναι μήτε κίβδηλον, μήτε μὴν νόθον, ἀλλὰ φίλον [τῷ] θεῷ τῷ προειρημένῳ, φασὶν Αἰγύπτιοι· καὶ ὑπὲρ τούτων δὲ ἐρεῖ ἄλλος, ὃν δὲ ἤκουσα λόγον Αἰγύπτιον ἐς βάσανον τοῦδε τοῦ ταύρου καὶ ἔλεγχον, εἴτε σπορᾶς ἐστι κρείττονος, εἴτε μή, τοῦτον εἰπεῖν ἐθέλω. Βόκχορις, ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεύς, κατὰ κλέος ψευδές, καὶ φήμην οὐδὲν λέγουσαν ὑγιὲς οὐκ οἶδα ὅπως ἁρπάσας, δίκαιός τε ἐν ταῖς κρίσεσιν ἐδόκει, καὶ πρὸς τὸ θεῖον τὴν ψυχὴν κεκοσμημένος, ἦν δὲ ἄρα ἔμπαλιν πεφυκὼς ἐκεῖνος· καὶ τὰ μὲν πλείω ἐῶ νῦν, τὸν δὲ Μνεῦιν, λυπῆσαι θέλων Αἰγυπτίους, οἷα ἐργάζεται γοῦν αὐτόν. Ταῦρον ἄγριον ἐπάγει οἱ ἀντίπαλον· οὐκοῦν μυκᾶται μὲν ὁ Μνεῦις, ἀντεμυκήσατο δὲ ὁ ἔπηλυς· εἶτα ὑπὸ θυμοῦ φέρεται, ἐμπεσεῖν τῷ ταύρῳ τῷ θεοφιλεῖ μὲν ὁ ξένος ἐθέλων, καὶ σφάλλεται, καὶ εἰς περσαίας ἐμπεσὼν πρέμνον ἐπεσχέθη τὸ κέρας· ὁ δὲ κατὰ πλευρὰν ὁ Μνεῦις τιτρώσκων τῇ κεφαλῇ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Αἰδεῖται Βόκχορις, καὶ μισοῦσιν αὐτὸν Αἰγύπτιοι. Εἰ δέ τις ἔχθιστος οἴεται ἐκ τῶν φυσικῶν λόγων εἰς μύθους ἐμπεσεῖν, μωρός ἐστι. Λέγω γὰρ ὅσα τε δρᾶται ἐπὶ τοῖςδε τοῖς ταύροις, καὶ ὅσα ἐπράχθη, καὶ ἀκούω λεγόντων Αἰγυπτίων· οὐκ ἦν δὲ ἄρα· οὕτω τὸ ψεῦδος ἐκείνοις ἔχθιστόν ἐστι.

XII. De delphinorum solertia.

Οἱ δελφῖνες, τὸ μὲν φιλόμουσον αὐτῶν καὶ περὶ τὴν φωνὴν ᾠδικόν τε καὶ φιλόπονον κεκήρυκταί τε καὶ εἰς πολλοὺς ἐξεφοίτησε, καὶ ὥς εἰσι φιλάνθρωποι, ἄλλοι τε εἶπον καὶ ἡμεῖς ἄνω που διεξήλθομεν τῷ λόγῳ, ἐνταυθοῖ δὲ εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς συνέσεως αὐτῶν οὐ χεῖρόν ἐστιν. Ὅταν γοῦν δικτύῳ περιπέσῃ δελφίς, τὰ μὲν πρῶτα ἡσυχάζει καὶ φυγῆς οὐδέν τι μέμνηται, εὐωχεῖται δὲ τῶν συνεαλωκότων ἰχθύων, καὶ ὥςπερ ἐπὶ δαῖτα ἥκων κλητὸς εἶτα ἐμφορεῖται αὐτῶν· ὅταν δὲ αἴσθηται ἐπισυρόμενος ὅτι γίνεται τῆς γῆς πλησίον, ἐνταῦθά τοι τὸ δίκτυον διατραγὼν ἀπαλλάττεται καὶ ἔστιν ἐλεύθερος. Ἐὰν δέ ποτε ἁλῷ, οἱ χαριέστεροι τῶν ἁλιέων

3 F. τούτων γε. 18 F. ἄχθος.

ὁλόσχοινον αὐτοῦ διείραντες τῶν ῥινῶν ἐπαφῆκαν αὐτόν. Γνώρισμα τοῦτο εἰ ἐμπέσοι ἄρα τοῦ καὶ πρόσθεν ἁλῶναί τε καὶ σεσῶσθαι αὐτὸν περιφέρει· ὁ δέ, οἷα τὸν ἔλεγχον αἰδούμενος, οὐκέτι πλησιάζει σαγήνῃ τὸ ἐντεῦθεν. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι κἂν ἁλῷ καὶ δεθῇ, καὶ ἐν τῇ σκάφῃ ᾖ, πολλοὶ περινήχονται δελφῖνες τὴν ἁλιάδα, καὶ ἐς τοσοῦτον πηδῶσί τε καὶ σκιρτῶσι δίκην ἱκετῶν, ἔςτε παθεῖν τι τοὺς ἁλιέας, καὶ οἰκτείρειν μὲν τὸν δεσμώτην, εἶξαι δὲ τοῖς δεομένοις, καὶ ἀπολῦσαι αὐτοῖς τὸν ᾑρημένον.

XIII. De canibus Daphnidis.

Δάφνιδος τοῦ βουκόλου τοῦ Συρακουσίου παθόντος ὑπὸ τῆς νύμφης ταῦτα δή που τὰ ὑμνούμενα, πέντε τροφίμους κύνας, τὸν Σάνον καὶ τὸν Πόδαργον καὶ τὴν Λαμπάδα καὶ τὸν Ἄλκιμον καὶ τὸν Θέοντα θεασαμένους τοῦ δεσπότου τὰς πάθας, ἐπ' αὐτῷ θάνατον ἑλέσθαι φασί, καὶ πολλὰ μὲν ὀδύρεσθαι πρότερον, κλαῦσαι δὲ πάμπολλα.

XIV. Historia de elephanto, diligenti infantis ipsi traditi curatore.

Διάφορα μὲν καὶ ποικίλα τῆς τῶν ἐλεφάντων ἰδιότητος ἄνω μοι λέλεκται, νῦν δὲ εἰρήσεται, ὅτι καὶ μνήμην ἀγαθόν ἐστι τὸ ζῷον τοῦτο, καὶ ἐντολὰς φυλάξαι οἶδε, καὶ μὴ ψεύσασθαι τὴν τῶν παρακαταθεμένων ὁτιοῦν αὐτῷ προσδοκίαν τε καὶ ἐλπίδα. Ὅτε γοῦν Ἀντίγονος ἐπολιόρκει Μεγαρέας, ἑνὶ τῶν ἐλεφάντων τῶν πολεμικῶν συνετρέφετο καὶ θῆλυς, ὄνομα Νίκαια. Ταύτῃ τοίνυν ἡ τοῦ τρέφοντος αὐτὸν γυνὴ παιδίον [ὃ] ἔτυχε τεκοῦσα πρὸ ἡμερῶν τριάκοντα, [καὶ] παρακατέθετο φωνῇ τῇ Ἰνδῶν, ἧς ἀκούουσιν ἐλέφαντες. Ὁ δὲ καὶ ἐφίλει τὸ παιδίον καὶ ἐφύλαττε, καὶ κειμένου πλησίον ἥδετο, καὶ κνυζομένου παρέβλεπε, καὶ καθεύδοντος τῇ προβοσκίδι τὰς μυίας ἀνεσόβει καλάμου κλαδὶ τοῦ παραβαλλομένου εἰς τροφήν· εἰ δὲ μὴ παρῆν τὸ βρέφος, τότε καὶ τροφὴν ἀνεστέλλετο. Οὐκοῦν ἔδει τὴν τρέφουσαν αὐτὸ ἐμπλῆσαι μὲν τοῦ γάλακτος, παραθεῖναι δὲ τῷ κηδεμόνι· ἢ πάντως ἀγανακτῶν ἡ Νίκαια ἦν δῆλος, καὶ τεθυμωμένος, καί τι καὶ δρασείων τῶν δεινῶν. Πολλάκις δὲ καὶ ἀνακλαύσαντος αὐτοῦ εἶτα τὴν σκάφην ᾗ ἐνέκειτο διέσεισε, παρα-

μυθούμενος τῷ σεισμῷ τὸ βρέφος, οἷα δήπου φιλοῦσι καὶ αἱ τροφοὶ καὶ αἱ τίτθαι δρᾶν, ποιῶν, ὦ ἄνθρωποι, ὁ ἐλέφας.

XV. Historia de elephantis duobus, adulterii ultoribus.

Ζηλοτυπίαν ζῴων ἐνεργοτάτην διαφόρων ἐν καιροῖς οἶδα εἰπών, πορφυρίωνος καὶ κυνὸς καὶ μέντοι καὶ πελαργοῦ νὴ Δία ἐκ τρίτου· νῦν δὲ ἔοικα λέξειν ἐλέφαντος ὀργὴν εἰς γάμον ἀδικούμενον. Μοιχευομένην γὰρ τὴν τοῦ πωλεύσαντος αὐτὸν καὶ τρέφοντος γυναῖκα ἐπ' αὐτοφώρῳ καταλαβών, δι' ἀμφοτέρων θάτερον πείρας τοῖν κεράτοιν, ἀπέκτεινε καὶ τὸν μοιχὸν καὶ τὴν μοιχευομένην, καὶ εἴασε κεῖσθαι κατὰ τῶν στρωμάτων τῶν ὑβρισμένων, καὶ τῆς εὐνῆς τῆς πεπατημένης, ὡς ἐλθόντα τὸν πωλευτὴν καταγνῶναι καὶ τὸ ἀδίκημα, καὶ τὸν τιμωρήσαντα αὐτῷ γνωρίσαι. Καὶ τοῦτο μὲν Ἰνδικὸν τὸ ἔργον, ἐκεῖθεν δὲ ἐξεφοίτησε δεῦρο. Ἀκούω δὲ καὶ ἐπὶ Τίτου Ῥωμαίων βασιλεύοντος, ἀνδρὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ ταὐτὸν γεγονέναι· προστιθέασι δέ, ὅτι ἄρα ὁ ἐνθάδε ἐλέφας ἀπέκτεινε μὲν ἀμφοτέρους, καὶ ἐν ἱματίῳ κατεκάλυψεν, καὶ ἐλθόντι τῷ τροφεῖ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον κειμένους ἀλλήλων πλησίον ἀπέδειξε, καὶ τὸ κέρας δέ, ᾧπερ οὖν διέπειρεν αὐτούς, καὶ τοῦτο ᾑμαγμένον ἑωρᾶτο.

XVI. De dracone Lanuvino castitatis teste.

Ἴδιον δὲ ἦν ἄρα τῶν δρακόντων καὶ ἡ μαντική. Ἐν γοῦν Λαουαινείῳ τῷδε τῷ πολίσματι, ὅπερ τῆς Λατίνων χώρας ἐστί· κέκληται δὲ ἀπὸ τῆς Λατίνου θυγατρὸς Λαουαινείας, ἡνίκα Λατῖνος Αἰνείᾳ συνεμάχησε κατὰ τῶν καλουμένων Ῥουτουλῶν, εἶτα ἐνίκησεν αὐτούς· ἔκτισε δὲ Αἰνείας ὁ Ἀγχίσου ὁ Τρὼς τὴν πόλιν τὴν προειρημένην, εἴη δ' ἂν τῆς Ῥώμης μητρομήτωρ, ὡς ἂν εἴποι τις· ἐντεῦθεν γὰρ ὁρμηθεὶς Ἀσκάνιος ὁ Αἰνείου καὶ Κρεούσης τῆς Τρῳάδος ᾤκισε τὴν Ἄλβαν, Ἀλβανῶν δὲ ἡ Ῥώμη ἄποικος· οὐκοῦν ἐν τῷ Λαουαινείῳ ἄλσος τιμᾶται μέγα καὶ δασύ, καὶ ἔχει πλησίον νεὼν Ἥρας Ἀργολίδος. Ἐν δὲ τῷ ἄλσει φωλεός ἐστι μέγας καὶ βαθύς, καὶ ἔστι κοίτη δράκοντος. Παρθένοι τε ἱεραὶ νενομισμέναις ἡμέραις παρίασιν ἐς τὸ ἄλσος ἐν τοῖν χεροῖν φέρου-

3 ἐναργεστάτην. marg. M. et Paris. c. 16 καὶ ἐνὶ ἱμ. Schn.

σαι μάζαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τελαμῶσι κατειλημμέναι· ἄγει δὲ αὐτὰς εὐθύωρον ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ δράκοντος πνεῦμα θεῖον, καὶ ἀπταίστως προΐασι βάδην καὶ ἡσυχῇ, ὥςπερ σὺν ἀκαλύπτοις ὁρῶσαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Καὶ ἐὰν μὲν παρθένοι ὦσιν, προςίεται τὰς τροφὰς ἁγνὰς ὁ δράκων, καὶ πρεπούσας ζώῳ θεοφιλεῖ· εἰ δὲ μή, ἄπαστοι μένουσι, προειδότος αὐτοῦ τὴν φθορὰν καὶ μεμαντευμένου. Μύρμηκες δὲ τὴν μάζαν τὴν τῆς διακορηθείσης εἰς μικρὰ καταθρύψαντες, ὡς ἂν εὔφορα αὐτοῖς εἴη, εἶτα ἐκφέρουσιν ἔξω τοῦ ἄλσους, καθαίροντες τὸν τόπον. Γνωρίζεταί τε ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὸ πραχθέν, καὶ αἱ παρελθοῦσαι ἐλέγχονται, καὶ ἥ γε τὴν παρθενείαν αἰσχύνασα ταῖς ἐκ τοῦ νόμου κολάζεται τιμωρίαις. Μαντικὴν μὲν δὴ δρακόντων ἂν ἀποφήναιμι τὸν τρόπον τοῦτον.

XVII. *Historia de dracone Melitensi quem videre nefas fuit.*

Λέγει μὲν οὖν Ὅμηρος·

Χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς.

Οὐκοῦν ἔχει τι καὶ δράκων ὁ ἐν ταῖς ἁγιωτάταις τιμαῖς θειότερον, καὶ εἰδέναι οὐ λυσιτελὲς αὐτόν. Καὶ ὅγε λέγω, τοιοῦτόν ἐστιν· ἐν Μελίτῃ τῆς Αἰγύπτου δράκων ἐστὶν ἱερὸς ἐν πύργῳ, καὶ τετίμηται, καὶ ἔχει θεραπευτὰς καὶ ὑπηρέτας· καὶ κεῖταί οἱ τράπεζα καὶ κρατήρ. Εἰς τοῦτον οὖν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἄλφιτα ἀναδεύσαντες μελικράτῳ εἶτα ἀπίασι, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὑποστρέψαντες κενὸν τὸν κρατῆρα εὑρίσκουσιν. Οὐκοῦν ὁ πρεσβύτατος τῶνδε τῶν ὑπηρετῶν ἵμερον δριμύτατον ἔσχε θεάσασθαι τὸν δράκοντα, καὶ παρελθὼν μόνος καὶ ποιήσας τὰ εἰθισμένα, ὑπαπέστη· ὁ δὲ ἀνελθὼν ἐπὶ τὴν τράπεζαν ὁ δράκων εἱστιᾶτο· καὶ τὰς θύρας ὁ πολυπράγμων ἀνοίξας, ἔτυχε γὰρ κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐπικλείσας, ψόφον εἰργάσατο ἰσχυρόν. Ὁ δράκων δὲ ἠγανάκτησε καὶ ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ ἰδὼν ὃν ἐπόθει σὺν τῷ ἑαυτοῦ κακῷ, γίνεται μὲν ἔκφρων, εἰπὼν δὲ ὅσα εἶδε, καὶ ὡς ἠσέ-

---

5 F. ὡς ἁγνάς.

6 ἴσως ἄπαστος μένει. marg. b. Sic etiam Gesn.

βησεν ὁμολογήσας, ἦν ἄφωνος, εἶτα οὐ μετὰ μακρὸν πεσὼν ἀπέθανεν.

XVIII. Memorabilia quaedam de pavone et equo.

Ἴδια δὲ ἄρα τῶν ζῴων καὶ ταῦτά ἐστιν. Ὁ ταὼς ὑπὲρ τοῦ μὴ βασκανθῆναι λίνου ῥίζαν οἱονεὶ περίαπτον φυσικὸν ἀναζητήσας, ὑπὸ τῇ ἑτέρᾳ πτέρυγι βύσας περιφέρει. Λέγονται δὲ καὶ ἵππου τὰ οὖρα εἰ ἐπισχεθῇ, παρθένον λύσασαν ἣν φορεῖ ζώνην, ἐὰν αὐτὸν παίῃ κατὰ τοῦ προςώπου τῇ ζώνῃ, παραχρῆμα ἐξουρεῖν ἀθρόως καὶ τῆς ὀδύνης παύεσθαι. Θήλειαν δὲ ἵππον εἰς ἀφροδίσια λυττήσασαν πάνυ σφόδρα παῦσαι ῥᾳδίως ἐστίν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, εἴ τις αὐτῆς ἀποκείρει τὰς κατὰ τοῦ τένοντος τρίχας· αἰδεῖται γάρ, καὶ οὐκ ἀτακτεῖ, καὶ παύεται τῆς ὕβρεως καὶ τοῦ σκιρτήματος τοῦ πολλοῦ, κατηφήσασα ἐπὶ τῇ αἰσχύνῃ. Τοῦτό τοι καὶ Σοφοκλῆς αἰνίττεται ἐν τῇ Τυροῖ τῷ δράματι· πεποίηται δέ οἱ αὕτη λέγουσα, καὶ ἃ λέγει ταῦτά ἐστιν·

Κόμης δὲ πένθος λαγχάνω πώλου δίκην,
Ἥτις συναρπασθεῖσα βουκόλων ὕπο
Μάνδραισιν ἱππείαισιν ἀγρίᾳ χερὶ
Θέρος θερισθῇ ξανθὸν αὐχένων ἄπο·
Πλαθεῖσα δ' ἐν λειμῶνι ποταμίων ποτῶν
Ἴδῃ σκιᾶς εἴδωλον αὐγασθεῖσ', ὑπὸ
Κουραῖς ἀτίμως διατετιλμένης φόβης.
Φεῦ κἂν ἀνοικτίρμων τις οἰκτείρειέ νιν
Πτήσσουσαν αἰσχύνῃσιν, οἷα μαίνεται
Πενθοῦσα καὶ κλαίουσα τὴν πάρος φόβην.

XIX. Historia de urbe Helice, instantis ruinae per mures admonita.

Μελλούσης δὲ οἰκίας καταφέρεσθαι αἰσθητικῶς ἔχουσιν οἵ τε ἐν αὐτῇ μύες, καὶ μέντοι καὶ γαλαῖ, καὶ φθάνουσι τὴν καταφορὰν καὶ ἐξοικίζονται. Τοῦτό τοι φασὶ καὶ ἐν Ἑλίκῃ γενέσθαι. Ἐπειδὴ γὰρ ἠσέβησαν ἐς τοὺς Ἴωνας τοὺς ἀφικομένους οἱ Ἑλικήσιοι, καὶ ἐπὶ βωμοῦ ἀπέσφαξαν αὐτούς, ἐνταῦθα δήπου τὸ Ὁμηρικὸν τοῦτο, Τοῖσιν δὲ θεοὶ τέραα προὔφαινον· πρὸ πέντε γὰρ ἡμερῶν τοῦ ἀφανισθῆναι τὴν Ἑλίκην, ὅσοι μῦς ἐν αὐτῇ ἦσαν, καὶ γαλαῖ καὶ

5 λέγεται Schn. Totus locus depravatus. 6 F. εἰ ἐπεσχέθη. 20 σπάσουσα δ' ἐν. Hermann.

ὄφεις καὶ σκολόπενδραι καὶ σφονδύλαι, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἦν τοιαῦτα, ἀθρόα ὑπεξῄει τῇ ὁδῷ τῇ εἰς Κορίαν ἐκφερούσῃ. Οἱ δὲ Ἑλικήσιοι ὁρῶντες ταῦτα πραττόμενα ἐθαύμαζον μέν, οὐκ εἶχον δὲ τὴν αἰτίαν συμβαλεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησε τὰ προειρημένα ζῷα, νύκτωρ γίνεται σεισμός, καὶ συνιζάνει ἡ πόλις, καὶ ἐπικλύσαντος πολλοῦ κύματος ἡ Ἑλίκη ἠφανίσθη· καὶ κατὰ τύχην Λακεδαιμονίων ὑφορμοῦσαι τῇ πόλει δέκα νῆες συναπώλοντο τῇ προειρημένῃ θαλάσσης ἐπικλύσει πολλῇ. Χρῆται δὲ ἅμα εἰς τιμωρίαν τῶν ἀσεβῶν ἀνδρῶν ὑπηρέταις τοῖς ζῴοις ἡ Δίκη. Καὶ τοῦδε μαρτύριον· Παντεδίδας ὁ Λακεδαιμόνιος ἀναστείλας διὰ τῆς Σπάρτης ἐλθεῖν τοὺς ἐς Κύθηρα ἀπιόντας τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν, εἶτα καθήμενος ἐν τῷ ἐφορείῳ ὑπὸ κυνῶν διεσπάσθη.

XX. De canibus sacris in templo Adrani herois.

Ἐν Σικελίᾳ Ἀδρανός ἐστι πόλις, ὡς λέγει Νυμφόδωρος, καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἀδρανοῦ νεώς, ἐπιχωρίου δαίμονος· πάνυ δὲ καὶ ἐναργῆ φησιν εἶναι τοῦτον. Καὶ τὰ ἄλλα μὲν ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγει, καὶ ὅπως ἐμφανής ἐστι, καὶ ἐς τὸ τῶν δεομένων προχείρως εὐμενής τε ἅμα καὶ ἵλεως εἰσόμεθα· νῦν δὲ ἐκεῖνα εἰρήσεται. Κύνες εἰσὶν ἱεροί, καὶ οἵδε θεραπευτῆρες αὐτοῦ, καὶ λατρεύοντές οἱ, ὑπεραίροντες τὸ κάλλος τοὺς Μολοττοὺς κύνας, καὶ σὺν τούτῳ καὶ τὸ μέγεθος, χιλίων οὐ μείους τὸν ἀριθμόν. Οὐκοῦν οὗτοι μεθ' ἡμέραν μὲν αἰκάλλουσί τε καὶ σαίνουσι τοὺς ἐς τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος παριόντας, εἴτε εἶεν ξένοι, εἴτε ἐπιχώριοι· νύκτωρ δὲ τοὺς μεθύοντας ἤδη καὶ σφαλλομένους κατὰ τὴν ὁδὸν οἵδε πομπῶν δίκην καὶ ἡγεμόνων τε μάλα εὐγενῶς ἄγουσι, προηγούμενοι ἐς τὰ οἰκεῖα ἕκαστον. Καὶ τῶν μὲν παροινούντων τιμωρίαν ἀρκοῦσαν εἰσπράττονται· ἐμπηδῶσι γὰρ καὶ τὴν ἐσθῆτα αὐτοῖς καταῤῥηγνύουσι, καὶ σωφρονοῦσιν ἐς τοσοῦτον αὐτούς, τούς γε μὴν πειρωμένους λωποδυτεῖν διασπῶσι πικρότατα.

---

2 Κερύνειαν. Wessel.
11 Πεντελίδας Valck.
27 εὐμενῶς. Schn.
30 σωφρονίζουσιν. Gesn.

XXI. De cochlea quadam pulcherrima maris rubri.

Κοχλίας δὲ ἄρα θαλάττιος ὁ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ γινόμενος, ὡραιότατος ἰδεῖν ἦν καὶ μέγιστος. Ἔστι μὲν γὰρ φοῖνιξ τὸ ἔλυτρον, ἔχει δὲ καὶ ἕλικα μεστήν, διηνθισμένην καὶ πεποικιλμένην ὑπὸ τῆς φύσεως, κόσμῳ δὲ περιττῷ ** Στέφανον ἂν εἴποις ὁρᾶν, ἔκ τινος πολυχροίας ἀνθῶν ποικίλως διαπλακέντα, πρασίνων τε καὶ χρυσοειδῶν καὶ κινναβαρίνων, ἐναλλὰξ τῶν χρωμάτων κατεσπαρμένων τοῖς διαστήμασιν ἴσοις.

XXII. De perpetuo delphini motu.

Τὸν δελφῖνα ἡ φύσις ἀεικίνητον εἰργάσατο, ὥς φασι, καὶ πέρας τούτῳ τῆς κινήσεως τὸ καὶ τοῦ βίου τέλος. Ὕπνου γοῦν δεόμενος μετεωρίσας τὸ σῶμα καὶ ἀναπλεύσας ἐπ' ἄκρον τὸ ὕδωρ, ὡς ὁρᾶσθαι πᾶς, καταδαρθάνει τηνικάδε· ἄϋπνος δὲ καὶ ἄμοιρος τοῦδε τοῦ θεοῦ οὐδὲ οὗτός ἐστιν. Ὅτε γοῦν καθεύδει, ὠθεῖται εἰς βυθόν, ἕως ψαύσει τῆς κάτω γῆς· ὅταν δὲ προςπελασθῇ αὐτῇ, διυπνίζεται κρουσθεὶς πρὸς τὸ δάπεδον, εἶτα ἀναδύνει· καὶ πάλιν εἰς ὕπνον ὑπαχθεὶς καὶ νικώμενος τοῦ θεοῦ, κατολισθάνει, καὶ αὖθις ἀφυπνισθεὶς τῇ αὐτῇ κρούσει ἀναπλεῖ πάλιν· καὶ πολλάκις δρᾷ τοῦτο, μεταξὺ ἡσυχίας καὶ ἐνεργείας ὤν, οὐ μὴν εἰς ἀκινησίαν ἐκπίπτων παντελῆ ποτε.

XXIII. Citharoedi piscis descriptio.

Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ γίνεται ἰχθὺς πλατὺς τὸ σχῆμα κατὰ τὴν βούγλωττον, ὥς φασιν. Καὶ φολίδας μὲν οὐ σφόδρα τραχύς ἐστι προςαιψαμένῳ, τὴν χρόαν δὲ ὑπόχρυσός ἐστι, μελαίναις τε γραμμαῖς ἐς τὸ οὐραῖον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἄκρας καταγέγραπται, εἴποι τις ἂν αὐτὰς εἶναι χορδὰς ἐκτεταμένας, ἔνθεν τοι καὶ ἰχθὺς αὐτὸς κιθαρῳδὸς κέκληται· τὸ στόμα δὲ αὐτῷ συνίζει, καὶ ἔστι μέλαν ἰσχυρῶς, ζώνῃ γε μὴν κροκοειδεῖ κατείληπται· πεποίκιλται δέ οἱ ἡ κορυφὴ διαφόρως, τῇ τε χρυσοειδεῖ αὐγῇ καὶ μέντοι καὶ μελαίναις τισὶ περιγραφαῖς· πτερύγια χρυσοειδῆ ἔχει· μέλαινα δὲ αὐτῷ ἡ οὐρὰ πλὴν τῶν ἄκρων· ταῦτα δὲ λευκὰ ἰσχυρῶς. Καὶ

3 μεστήν] μέσην. Gesn. F. καλλίστην. 25 F. ἐντεταμένας.
4 F. post περιττῷ excidit participium; nisi δέ delendum est.

ἄλλοι δὲ ᾄδονται κιθαρῳδοὶ στικτοὶ τίκτεσθαι· καί εἰσι πορφυροῖ μὲν τὸ πᾶν σῶμα, γραμμὰς δὲ ἐκ διαστημάτων ἔχοντες χρυσᾶς· ζώνας δ' ἔχουσιν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἴοις τοῖς ἄνθεσι παραπλησίας, τὴν μὲν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τῶν βραγχίων καθέρπουσαν, τὴν δὲ μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐς τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς προχωροῦσαν, τὴν δὲ περιθέουσαν κατὰ τῆς δέρης ὡς ὅρμον.

XXIV. De pardali pisce et oxyrhyncho in mari rubro.

Πάρδαλις δὲ ἰχθὺς ἐν τῇ ἐρυθρᾷ φύεται θαλάττῃ, ὡς οἱ θεασάμενοι λέγουσιν, καὶ ἔοικε τὴν χρόαν καὶ τὰ στίγματα τὰ περιφερῆ τῇ ὀρείῳ παρδάλει. Ὁ δὲ ὀξύρυγχος, ὁ ἐνταῦθα γινόμενος, ἔχει μὲν πρόμηκες τὸ στόμα, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς χρυσοειδεῖς, τὰ δὲ βλέφαρα αὐτῷ λευκά· τῷ δὲ νώτῳ οἱ σημεῖά τε ἐπέστικται ὠχρά, καὶ πτέρυγες αὐτῷ, αἱ μὲν πρῶται μέλαιναι, αἱ δὲ νωτιαῖαι λευκαί· ἡ οὐρὰ προμήκης τὸ σχῆμα, τὴν δὲ χρόαν πράσινός ἐστι, μέσην δὲ αὐτὴν διείληφε χρυσοειδὴς γραμμή.

XXV. De cervo (aut elephanto potius) Ptolemaei.

Τῷ Πτολεμαίῳ τῷ δευτέρῳ, ὃν καὶ Φιλάδελφον καλοῦσι, βρέφος ἐλάφου δῶρον ἐδόθη, καὶ τῇ φωνῇ ἀνετράφη τῇ Ἑλλάδι, καὶ λαλούντων συνίει· ἐπεπίστευτο δὲ πρὸ τοῦδε τοῦ ζῴου τῆς Ἰνδῶν μόνης φωνῆς ἐπαΐειν τοὺς ἐλάφους.

XXVI. Quod natura sexum masculum altero magis ornaverit.

Ἔοικε δὲ ἄρα καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις ὑπὸ τῆς φύσεως προτιμᾶσθαι τὸ ἄῤῥεν. Ἔχει γοῦν ὁ μὲν δράκων ὁ ἄῤῥην τὸν λόφον καὶ τὴν ὑπήνην δασεῖαν· ὁ δὲ ἀλεκτρυών, καὶ οὗτος λόφον καὶ τὰ κάλλεα· ὁ δὲ ἐλέφας τὰ κέρατα, χαίτην ὁ λέων, ὁ τέττιξ τὴν φωνήν.

XXVII. De magnis bellis per exiguas causas concitatis.

Ὑπόθεσις μὲν τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς Τρωσὶ τοῦ πολέμου ἡ Διὸς Ἑλένη, φασί· καὶ Πέρσαις πρὸς τοὺς Ἕλληνας Ἄτοσσα ἡ Δαρείου γυνή, ποθήσασα θεραπαίνας κτήσασθαι Ἀττικὰς καὶ Ἰάδας· καὶ τοῦ μακροῦ πολέμου τοῖς Ἕλλησι τὸ πινάκιον τὸ κατὰ τῶν Μεγαρέων. Μάγνητας δὲ καὶ Ἐφε-

18 ἐλέφαντος. Gron. et in fine ἐλέφαντας.
18 ἐνετράφη. Schn.
24 ἔλαφος. Gesn.
24 τὴν χαίτην. Schn.

σίους εἰς πόλεμον ἀκρὶς ἐξῆψε· περιστερὰ δὲ Χάονας καὶ Ἰλλυριούς. Θηβαῖοι δὲ ἐν Αἰγύπτῳ πρὸς Ῥωμαίους ὑπὲρ κυνὸς πολεμῆσαι λέγονται.

XXVIII. Alia exempla de rebus exiguis, quae magna pepererunt.

Λέγει τις λόγος Πυθοχάρην τὸν αὐλητὴν ἀναστεῖλαι λύκων ὁρμήν, αὐλήσαντα σύντονον καὶ γενναῖον αὔλημα. Μυῶν δὲ πλῆθος ἀνέστησε Μεγαρέας, Φασηλίτας δὲ σφῆκες, σκολόπενδραι δὲ Ῥοιτιεῖς.

XXIX. De ovibus felle carentibus, aliisque fel duplex habentibus.

Πρόβατα ἄχολα ἐν τῷ Πόντῳ φασίν, ἐν δὲ τῇ Νάξῳ τῇ νήσῳ καὶ δίχολα.

XXX. De meropis pietate erga parentes.

Ὁ μέροψ ὄρνις ταύτῃ τοι δοκεῖ δικαιότερος εἶναι τῶν πελαργῶν· οὐ γὰρ ἀναμένει γηράσαντας ἐκτρέφειν τοὺς πατέρας, ἀλλ' ἅμα τῷ φῦσαι τὰ ὠκύπτερα τοῦτο ἐργάζεται. Καὶ ἔστι δικαιότερος καὶ εὐσεβέστατος ὀρνίθων ἁπάντων.

XXXI. Historia de equo, cui oculus Sarapidis cura restitutus.

Ἴδιον δὲ ἄρα τῶν ζῴων καὶ ἐκεῖνο ἀγαθόν· πρόνοιαν αὐτῶν καὶ οἱ θεοὶ ποιοῦνται, καὶ οὔτε αὐτῶν καταφρονοῦσιν, οὐδὲ μὴν ὀλιγώρως ἔχουσιν. Εἰ γὰρ καὶ ἀμοιρεῖ λόγου, ἀλλὰ γοῦν συνέσεως καὶ τῆς καθ' ἑαυτὰ σοφίας οὐκ ἔστιν ἀτυχῆ. Ὅπως δ' οὖν καὶ αὐτὰ φιλεῖται θεοῖς ἐρῶ, καὶ εἰ μὴ πολλὰ ἐκ πολλῶν, ὅσα δ' οὖν ἀποχρήσει τοσαῦτα. Ἀνὴρ ἱππεὺς τὴν στρατιάν, Ληναῖος τὸ ὄνομα, ἵππον εἶχεν ἰδεῖν μὲν ὡραῖον, δραμεῖν δὲ ὤκιστον, τὸν δὲ θυμὸν ἀνδρειότατον· καὶ ἀγαθὸν μὲν ἐν ταῖς ἐπιδείξεσι τὴν ἱππείαν περιδραμεῖν τὴν δεδιδαγμένην, καρτερικὸν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ, καὶ διῶξαι ἔνθα ἦν καιρός, καὶ ἀναχωρῆσαι ὅπου αὐτὸν χρεία παρεκάλει πάνυ γεννικόν. Οὐκοῦν ἐκ τούτων ἁπάντων ὁ μὲν κτῆμα ἦν ἀγαθόν, ὁ δὲ εὐκλεέστατος ἐν τοῖς ὁμοτέχνοις ἱππεῦσιν ἐδόκει. Ὁ τοίνυν ἵππος, ὁ τοιοῦτος τὴν ἱππικὴν ἀρετήν, θατέρῳ τοῖν ὀφθαλμοῖν τῷ δεξιῷ ὑπό τινος πληγῆς προσπεσούσης ὁρᾶν ἀδύνατος ἦν. Οὐκοῦν ὁ Ληναῖος ὁρῶν ἑαυτοῦ σαλεύουσαν τὴν πᾶσαν ἐλπίδα ἐν τῷ τοῦ ἵππου τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου πάθει, ἐπεὶ τὰ ἄλλα καὶ ἡ ἀσπὶς ἡ ἱππικὴ

6 μυιῶν. m. 13 εὐσεβέστερος. b.
13 δικαιότατος. Boch.

τὸν λαιὸν ὀφθαλμόν οἱ ἔσκεπε, τὸν μόνον ὁρῶντα, εἰς τοῦ Σαράπιδος ἔρχεται, θρέμμα ἀνάγων καὶ μάλα ἀληθές, ὥσπερ οὖν ἱερεῖον τὸν ἵππον, καὶ δεῖται τοῦ θεοῦ ὡς ὑπὲρ ἀδελφοῦ τινος ἢ υἱοῦ ὁ Ληναῖος τοῦ ἵππου, οἰκτεῖραι τὸν ἱκέτην, καὶ ταῦτα ἀδικήσαντα οὐδέν. Εἶναι γάρ τινων ἀνθρώπους σφίσι κακῶν αἰτίους, ἢ δράσαντάς τι ἀσεβὲς ἢ εἰπόντας τι ἀπόφημον· ἵππου δέ, ἔλεγε, ποία μὲν θεοσυλία, φόνος δὲ τίς, βλασφημία δὲ πῶς ἢ πόθεν; Ἐμαρτύρατο δὲ τὸν θεὸν καὶ αὐτός, ὡς οὐδεπώποτε οὐδένα οὐδὲν ἀδικήσας· καὶ διὰ ταῦτα τὸν συστρατιώτην οἱ καὶ φίλον ἐδεῖτο τῆς ὀφθαλμίας ἀπαλλάξαι τὸν θεόν. Ὁ δέ, οὐχ ὑπερορᾷ, οὐδὲ ἐξεφαύλισε τὸν ἄλογόν τε καὶ ἄφωνον ἰάσασθαι, ὢν τοσοῦτος θεός· καὶ διὰ ταῦτα οἰκτείρει καὶ τὸν νοσοῦντα καὶ τὸν δεόμενον ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δίδωσιν ἴασιν, μὴ καταιονεῖν μὲν τὸν ὀφθαλμόν, πυριάσεσι δὲ αὐτὸν ἀλεαίνειν μεσούσης ἡμέρας ἐν τῷ τοῦ νεὼ περιβόλῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο, ἐῤῥώσθη δὲ τῷ ἵππῳ τὸ ὄμμα. Καὶ ὁ μὲν Ληναῖος χαριστήριά τε καὶ ζωάγρια ἀπέθυεν, ὁ δὲ ἵππος ἐσκίρτα τε καὶ περὶ τὸν νεὼν ἐφριμάττετο· καὶ ἐδόκει μείζων τε καὶ ὡραιότερος, καὶ ἦν φαιδρός, καὶ τῷ βωμῷ προςθέων ἐκυδροῦτο· καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοῖς ἀναβαθμοῖς καλινδούμενος ἑωρᾶτο τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι χαριστήρια ἐκτίνων, ᾗπερ οὖν ἔσθενεν.

XXXII. Historia de agricola ob serpentem forte necatum insaniente et a Sarapide sanato.

Ἐν ἀμπέλῳ δὲ γεωργὸς εἰργάζετο τάφρον, ἵνα ἐμφυτευθῇ καλόν κλῆμά τε καὶ εὐγενές· εἶτα τὴν σμινύην καταφέρων ὑποικουροῦσαν ἀσπίδα ἱερὰν καὶ ἀνθρώπων ἥκιστα ἐχθρὰν λαθὼν διέκοψε μέσην. Καὶ τὴν γῆν διαξαίνων, τὸ μὲν οὐραῖον βλέπων τῇ ψάμμῳ κατειλημμένον, τὸ δὲ ἡμίτομον, τὸ ἐκ τῆς γαστρὸς εἰς τὴν δέρην ἀνιόν, ἔτι ἕρπον καὶ τοῦ λύθρου τοῦ διὰ τὴν τομὴν πεπληρωμένον, καὶ ἐκπλήττεται, καὶ ἔκφρων γενόμενος εἴς τε ὀρθὴν μανίαν καὶ ὡς τὰ μάλιστα ἰσχυρὰν ἐκφοιτᾷ. Καὶ μεθ' ἡμέραν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ λογισμοῦ ἦν ἀκράτωρ, καὶ μέντοι καὶ νυκτὸς ἦν παρά-

---

2 F. καὶ μάλα κατηφές.

φορος, καὶ ἐκ τοῦ λέχους ἀνεθόρνυτο, καὶ ἔλεγε τὴν ἀσπίδα διώκειν, καὶ ὥςπερ οὖν ὁμοῦ τι τῷ δήγματι ὢν ἐκπληκτικώτατα ἐβόα, καὶ ἐκάλει συμμάχους, καὶ μέντοι καὶ τῆς ἀνῃρημένης ὑπ' αὐτοῦ τὸ εἴδωλον ἔλεγεν ὁρᾶν, βριμούμενόν τε καὶ ἀπειλοῦν, καὶ ὡμολόγει ποτὲ καὶ δεδῆχθαι, καὶ ὡς ὠδυνᾶτο ἐξ ὧν ᾤμωξεν ἦν δῆλος. Ἐπεὶ μέντοι ἡ νόσος πόῤῥω τοῦ χρόνου ἦν, οἱ προςήκοντές οἱ τὸν ἄνδρα ἐς τοῦ Σαράπιδος ἄγουσιν ἱκέτην, καὶ ἐδέοντο ἀναστεῖλαι καὶ ἀφανίσαι τῆς προειρημένης τὸ φάσμα. Οἰκτείρει μὲν οὖν τὸν ἄνδρα ὁ θεὸς καὶ ἰᾶται· ὡς δὲ ἀτιμώρητος οὐκ ἔμεινεν ἡ ἀσπὶς εἴρηται, καὶ πάνυ γε ἀποχρώντως.

XXXIII. *Historia de pavone Jovi dicato.*

Ταὼν δὲ Ἰνδικὸν δῶρον λαβὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεύς, ταώνων ἰδεῖν μέγιστόν τε καὶ ὡραιότατον, οὐκ ἀξιοῖ σὺν τοῖς ἀγελαίοις τρέφειν, ὡς οἰκίας ἄθυρμα αὐτὸν εἶναι ἢ γαστρὸς χάριν, ἀλλὰ ἀνάπτει τῷ Πολιεῖ Διΐ, κρίνας ἀνάθημα ἐπάξιον τῷ θεῷ τὸν ὄρνιν τὸν προειρημένον. Ἐρᾷ τοῦτον συλλαβεῖν ἄσωτος νεανίας καὶ πάνυ γε πλούσιος, καὶ ποιήσασθαι δεῖπνον· ἀεὶ γὰρ τῇ γαστρὶ ἐχαρίζετο, καὶ ἐξ ἁπάσης αἰτίας ὁ ἄσωτος οὗτος τὸ ποικίλον τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σὺν κινδύνῳ πορισθέν, καὶ τὸ ἐωνημένον πολλοῦ, τρόπῳ βδελυρίας καὶ λαιμαργίας ὑπερβολῇ κέρδος ἡγούμενος εἰς ἡδονήν. Μισθὸν οὖν τῆς θεοσυλίας ἁδρὸν προτείνει τινὶ τῶν τοῦ θεοῦ θεραπευτήρων, καὶ ὑπισχνεῖται καὶ ἄλλον. Ὁ δὲ ἐλπίδι κουφισθεὶς ματαίᾳ, ἔνθα ᾔδει τὸν ὄρνιν αὐλιζόμενον ἐλθών, ἐπεχείρει συλλαβεῖν καὶ τῷ πλουσίῳ κομίσαι· καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐχ ὁρᾷ, μεγίστην δὲ ἀσπίδα ὀρθὴν εἶδε, καὶ ἐπ' αὐτὸν τεθυμωμένην. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἔδεισε καὶ ὑπαπῆλθεν· ἐγκειμένου δὲ τοῦ ἀσώτου καὶ παρορμῶντος, ὁ ὑπηρέτης ἐπὶ τὸν ταὼν ἦλθεν, ὁ δὲ ἀμφοτέρων ἀΐξας, καὶ ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς μετεωρίσας καὶ ἀρθεὶς κοῦφος, οὔτε ἐπί τι τῶν ἱερῶν δένδρων ἐκάθισεν, οὔτε ἐπ' ἄλλον μετέωρόν τε καὶ ὑψηλὸν χῶρον, ἀλλὰ ἐπί τι μέσον τοῦ θεοῦ τοῦ νεώ, καὶ

20 F. τρόπων βδελυρίᾳ. 29 ὁ δὲ δι' ἀμφ. Abr.

εἰς αὐτοὺς ἀτρέπτως ἑώρα, οἷον ὑποφαίνων ὅτι ἄρα τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐκείνων κρείττων πέφυκε, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἑλεῖν αὐτόν. Οὐκοῦν ἐπεὶ μηδὲν ἤνυστο, ὅπερ ἦν προδοὺς ἀργύριον ὁ ἄσωτος ἀπῄτει λαβεῖν, ὁ δὲ οὐκ ἀπεδίδου, λέγων ποιῆσαι μὲν τὰ ἑαυτοῦ πάντα, ἀδύνατος δὲ εἶναι θεῶν κτῆμα ὑφελέσθαι. Οἷα οὖν εἰκὸς ἦν ἔρις ὑπὲρ τούτων καὶ βοὴ ἤδη, καὶ ἤκουον πολλοί· εἶτα ἄνεισιν ὁ ἐπὶ πᾶσιν ἱερεύς, καὶ ἐρωτᾷ τῆς ἐν τῷ νεῷ φιλονεικίας τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ ἐλέγχουσιν ἀλλήλους· καὶ ὁ μὲν πλούσιος ἀπειλαῖς καὶ βλασφημίαις καὶ λοιδορίαις αἰκισθεὶς ἀπαλλάττεται, καὶ ὄρνιθος ἄλλου καταπιὼν ὀστέον καὶ ὀδυνώμενος τὸν βίον κατέστρεψεν ἀλγεινότατα, τὸν δὲ ὑπηρέτην τὸν κακὸν οἷα δήπου ἱερόσυλον ὁ τῆς πόλεως ἁρμοστὴς ἐκόλασεν. Τὸν δὲ ὄρνιν οὔτε ζῶντα οὔτε νεκρὸν ἐθεάσαντο, ἀλλὰ ἑκατόν, ὡς λόγος, ἔτη διαβιώσας εἶτα ἠφανίσθη.

XXXIV. Historia de juvene, qui, comesis serpentis ovis, Sarapidis ope servatus est.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ ἔοικε τούτῳ καὶ ὁμολογεῖ. Κίσσος ὄνομα, θεραπεύων τὸν Σάραπιν ἰσχυρῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῆς πρότερον μὲν ἐρωμένης, ὕστερον δὲ γαμετῆς, καὶ ᾠὰ ὄφεως φαγών, ὠδυνᾶτο, καὶ ἑαυτοῦ κακῶς εἶχε, καὶ ἐπίδοξος τεθνήξεσθαι ἦν. Δεῖται δὲ τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ προσέταξε πρίασθαι μύραιναν ζῶσαν, καθεῖναι δὲ τὴν χεῖρα ἐς τὸ ζώγριον. Καὶ ὁ Κίσσος πείθεται, καὶ καθίησιν· ἡ δὲ ἐμφῦσα εἴχετο, ἀποσπωμένη δὲ καὶ τὴν νόσον τὴν ἐν τῷ νεανίᾳ συνέσπασεν. Ὑπηρέτις μὲν δὴ θεοῦ θεραπείας ἡ μύραινα αὕτη γενομένη καὶ εἰς ἀκοὴν τὴν ἡμετέραν ἀφίκετο.

XXXV. Alia exempla opis a Sarapide aegrotis praestitae.

Χρύσερμόν τε ἐπὶ Νέρωνος αἷμα ἀνεμοῦντα καὶ τηκόμενον ἤδη, αἷμα ταύρου πιόντα ἰάσατο αὐτὸς οὗτος ὁ θεός. Ἐγὼ δὲ λέγω ταῦτα, ὅτι ἐς τοσοῦτον ἄρα τὰ ζῷα θεοφιλῆ ἐστιν, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν σώζεσθαι, καὶ σώζειν ἐκείνων βουλομένων ἑτέρους. Ἀτὰρ οὖν καὶ Βάθυλιν τὸν Κρῆτα, ἐς νόσον φθίσεως ἐμπεσόντα, ἐξάντη τοῦ τοσούτου κακοῦ ὅδε ὁ θεὸς εἰργάσατο, ὀνείων κρεῶν γευσάμενον· καὶ προσέπεσε

γενέσθαι [καὶ] αὐτὸ παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ ζῴου· ἔφατο γὰρ ὀνησιφόρον οἱ ταύτην ἔσεσθαι τὴν θεραπείαν καὶ ἴασιν. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ἀπόχρη καὶ ταῦτα.

XXXVI. De equis nonnulla.

Ἴδια δὲ ἄρα τῶν ζῴων καὶ ἐκεῖνα λέγεται. Αἱ ἵπποι εἰς ἁρματηλασίαν ἐπιτηδειότεραι εἶναι πιστεύονται. Πυνθάνομαι δὲ τοὺς ἄνδρας τοὺς πωλευτικοὺς λέγειν, ὅτι ἄρα χαίρουσιν ἵπποι λουτρῷ τε καὶ ἀλοιφῇ. Ὅτι δὲ καὶ μύρῳ ἐχρίοντο ἵπποι, Σιμωνίδης ἐν τοῖς Ἰάμβοις λέγει. Πέρσαι δὲ μετὰ τὴν Κύρου μάχην τὴν ἐν Λυδίᾳ καμήλους τοῖς ἵπποις συντρέφουσι, τὸ δέος τῶν ἵππων τὸ ἐκ τῶν καμήλων εἰς αὐτοὺς ἐξαπτόμενον ἐκβάλλειν πειρώμενοι τῇ συντροφίᾳ.

XXXVII. De diversis animalium generibus, eorumque nominibus.

Καλεῖται δὲ σελάχια, ὅσα οὐκ ἔχει λεπίδας· εἶεν δ' ἂν μύραινα, γόγγρος, νάρκη, τρυγών, βοῦς, γαλεός· ** δελφίς, φάλαινα, φώκη· ταῦτα δὲ ἄρα μόνα τῶν ἐνύδρων ζῳοτοκεῖ. Μαλάκια δὲ καλεῖται, ὅσα τῶν ἐνύδρων ἀνόστεά εἰσι, καὶ εἴη ἂν πολύπους, σηπία, τευθίς, ἀκαλήφη· ταῦτά τοι καὶ αἵματος ἄμοιρα καὶ σπλάγχνων ἐστί. Μαλακόστρακα δέ, ἀστακοί, καρίδες, καρκῖνοι, πάγουροι· ἀποδύεται δὲ καὶ τὸ γῆρας ταῦτα. Ὀστρακόδερμα δέ, ὄστρεα, πορφύραι, κήρυκες, στρόμβοι, ἐχῖνοι, κάραβοι. Καρχαρόδοντα δέ, στρογγύλους ἔχοντα τοὺς ὀδόντας καὶ ὀξεῖς, λύκος, κύων, λέων, πάρδαλις· ταῦτα μέντοι καὶ σαρκῶν ἐσθίει. Ἀμφώδοντα δὲ ἄνθρωπος, ἵππος, ὄνος, ἅπερ οὖν πιμελὴν ἔχει. Συνώδοντα δέ, βοῦς, πρόβατον, αἴξ. Χαυλιόδοντα δέ, τὰ ὑποφαίνοντα ἔξω τοὺς ὀδόντας, ὗς ὁ ἄγριος, σπάλαξ· τὸν γὰρ ἐλέφαντα οὔ φημι ὀδόντας ἔχειν, ἀλλὰ κέρατα. Ἔντομα δέ, σφήξ, μέλισσα· λέγουσι δὲ μηδὲ πνεύμονας ἔχειν ταῦτα. Ἀμφίβια δέ, ἵππος ποτάμιος, καὶ ἐνυδρίς, καὶ κάστωρ, καὶ κροκόδειλος. Φολιδωτὰ δέ, σαῦρος, σαλαμάνδρα, χελώνη, κροκόδειλος, ὄφις· ταῦτα δὲ καὶ τὸ γῆρας ἀποδύεται, πλὴν κροκοδείλου καὶ χελώνης. Μώνυχα δέ, ἵππος, ὄνος· δίχηλα

---

1 F. γενέσθαι οἱ.
13 F. κήτη δὲ excidit.
16 F. ἐστι.

δέ, βοῦς, ἔλαφος, αἴξ, ὄϊς, χοῖρος. Πολυσχιδῆ δέ, [ὁ] ἄνθρωπος, κύων. Στεγανόποδα καὶ πλατυώνυχα, κύκνος, χήν. Δερμόπτερος δέ, νυκτερίς. Γαμψώνυχα δέ, οἷς καὶ τὸ ῥάμφος ἐπικαμπές, ἱέρακες, ἀετοί. Τὴν δὲ ἄλλην τῶν ἄλλων ζώων ἰδιότητα ἀλλαχοῦ εἶπον.

XXXVIII. De vulpanseris solertia.

Φιλότεκνον δὲ ἄρα ζώων ἦν καὶ ὁ χηναλώπηξ, καὶ ταὐτὸν τοῖς πέρδιξι δρᾷ. Καὶ γὰρ οὗτος πρὸ τῶν νεοττῶν ἑαυτὸν κυλίει, καὶ ἐνδίδωσιν ἐλπίδα ὡς θηράσοντι αὐτὸν τῷ ἐπιόντι· οἱ δὲ ἀποδιδράσκουσιν, οἱ νεοττοί, ἐν τῷ τέως· ὅταν δὲ πρὸ ὁδοῦ γένωνται, καὶ ἐκεῖνος ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς ἐλαφρίσας ἀπαλλάττεται.

XXXIX. De accipitre, divinorum somniorum auctore.

Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα ζῶντα μὲν καὶ ἔτι περιόντα θεοφιλῆ ὄρνιν εἶναι, τοῦ βίου δὲ ἀπελθόντα καὶ μαντεύεσθαι καὶ ὀνείρατα ἐπιπέμπειν, ἀποδυσάμενον τὸ σῶμα καὶ ψυχὴν γεγενημένον γυμνήν. Λέγουσι δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τρίποδα ἱέρακα παρ' αὐτοῖς φανῆναί ποτε, καὶ ὑγιῆ δοκοῦσι λέγειν τοῖς πεπιστευκόσιν.

XL. De animalibus partes quasdam habentibus duplices.

Πέρδικες οἱ Παφλαγόνες δικάρδιοί εἰσιν, ὥσπερ οὖν Θεόφραστος λέγει. Καὶ Θεόπομπος λέγει τοὺς ἐν Βισαλτίᾳ λαγὼς διπλᾶ ἥπατα ἔχειν ἕκαστον [φησί]. Λέγει δὲ Ἀπίων, εἰ μὴ τερατεύεται, καὶ ἐλάφους νεφροὺς τέτταρας ἔχειν κατά τινας τόπους. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ κατὰ τὸν Οἴνιδα τὸν Μήνιδος βασιλεύοντα δικέφαλον γέρανον φανῆναι, καὶ εὐθενῆσαι τὴν Αἴγυπτον· καὶ ἐπ' ἄλλου βασιλέως τετρακέφαλον ὄρνιν, καὶ πλημμυρῆσαι τὸν Νεῖλον ὡς οὔποτε, καὶ καρπῶν ἀφθονίαν γενέσθαι, καὶ εὐποτμίαν ληΐων θαυμαστήν. Τετράκερων δὲ ἔλαφον Νικοκρέων ὁ Κύπριος ἔσχεν, καὶ ἀνέθηκε Πυθοῖ, καὶ ὑπέγραψε.

Σῆς ἕνεκεν, Λητοῦς τοξαλκέτα κοῦρ', ἐπινοίας
Τήνδ' ἕλε Νικοκρέων τετράκερων ἔλαφον.

Καὶ μέντοι καὶ τετράκερω πρόβατα ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Πο-

9 οἱ ante νεοττοί om. M. m. a. c. 24 F. καὶ δὴ ἐπ' ἄλλου.
17 δοκοῦσιν εἶναι λέγειν. M. m. a. b.

λιέως ἦν, καὶ τρίκερω. Ἐγὼ δὲ καὶ πεντάποδα βοῦν ἱερὸν ἐθεασάμην, ἀνάθημα τῷ θεῷ τῷδε ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀλεξανδρέων τῇ μεγάλῃ, ἐν τῷ καλουμένῳ τοῦ θεοῦ ἄλσει, ἔνθα περσέαι σύμφυτοι σκιὰν περικαλλῆ καὶ ὄψιν ἀπεδείκνυντο. Καὶ ἦν μόσχος ἐνταῦθα τὴν χρόαν κηρῷ προσεικασμένος, καὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου πόδα ἀπηρτημένον εἶχεν, ἀσύνεργον μὲν ὅσα ἐπιβῆναι, τέλειον δὲ ὅσα εἰς πλάσιν. Καὶ ταῦτα μὲν δοκεῖ τῇ φύσει ὁμολογεῖν οὐ πάντῃ, ἐγὼ δὲ ὅσα εἰς ἐμὴν ὄψιν τε καὶ ἀκοὴν ἀφίκετο εἶπον.

---

6 συνεργόν. M. m. a. σύνεργον. b. c. Fort. οὐ συνεργόν.

LIBER DUODECIMUS.

I. *De sacris apud Myrenses piscibus, eorumque praesagiis.*

Μυρέων τῶν ἐν Λυκίᾳ κόλπος ἐστί, καὶ ἔχει πηγήν, καὶ ἐνταῦθα νεὼς Ἀπόλλωνός ἐστι, καὶ ὁ τοῦδε τοῦ θεοῦ ἱερεὺς κρέα μόσχεια διασπείρει τῶν τῷ θεῷ τεθυμένων, ὀρφοί τε οἱ ἰχθύες ἀθρόοι προςνέουσι, καὶ τῶν κρεῶν ἐσθίουσιν, οἷα δήπου καλούμενοι δαιτυμόνες. Καὶ χαίρουσιν οἱ θύσαντες, καὶ τὴν τούτων δαῖτα πιστεύουσιν εἶναί σφισιν ὄτταν ἀγαθήν, καὶ λέγουσιν ἵλεων εἶναι τὸν θεόν, δι' ὃν οἱ ἰχθύες ἐνεπλήσθησαν τῶν κρεῶν. Εἰ δὲ ταῖς οὐραῖς αὐτὰ εἰς τὴν γῆν ἐκβάλλοιεν, ὥςπερ οὖν ἀτιμάσαντες καὶ μυσαρὰ κρίναντες, τοῦτο δὴ τοῦ θεοῦ μῆνις εἶναι πεπίστευται. Γνωρίζουσι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἱερέως φωνὴν οἱ ἰχθύες, καὶ ἐπακούσαντες μὲν εὐφραίνουσι τούτους, δι' οὓς κέκληνται, τοὐναντίον δὲ δράσαντες λυποῦσιν.

II. *De piscibus in Hierapoli.*

Κατὰ τὴν πάλαι Βαμβύκην, καλεῖται δὲ νῦν Ἱεράπολις, Σελεύκου ὀνομάσαντος τοῦτο αὐτήν, ἰχθύες εἰσὶν ἱεροί, καὶ κατ' ἴλας νήχονται, καὶ ἔχουσιν ἡγεμόνας, καὶ τῶν ἐμβαλλομένων αὐτοῖς τροφῶν προεσθίουσιν οὗτοί γε· φυλάττουσι δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλίαν μάλιστα ἰχθύων, καὶ ἔστιν ἀεὶ ἔνσπονδα αὐτοῖς, ἤ τοι τῆς θεοῦ τὴν ὁμόνοιαν καταπνεούσης, ἢ διότι τῶν ἐμβαλλομένων τροφῶν ἐμπιμπλάμενοι οὗτοι τῆς ἀλλήλων βορᾶς ἄγευστοί τε καὶ ἀμαθεῖς εἰκότως διαμένουσιν.

III. *De monstro agni apud Aegyptios nati.*

Λέγουσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμὲ μὲν ἥκιστα πείθουσι, λέγουσι δὲ οὖν ἄρνα καὶ ὀκτάπουν καὶ δίκερκον κατὰ τὸν Βόκχοριν τὸν ᾀδόμενον ἐκεῖνον γενέσθαι, καὶ ῥῆξαι φωνήν· καὶ δύο κεφαλὰς ᾄδουσι τῆς ἀρνός, καὶ τετράκερω γενέσθαι φασὶ

τὴν αὐτήν. Ὁμήρῳ μὲν οὖν φωνὴν Ξάνθῳ τῷ ἵππῳ δόντι συγγνώμην νέμειν ἄξια· ποιητὴς γάρ· καὶ Ἀλκμὰν δὲ μιμούμενος ἐν τοῖς τοιούτοις Ὅμηρον οὐκ ἂν φέροιτο αἰτίαν· ἔχει γὰρ ἀξιόχρεων εἰς αἰδῶ τὴν πρωτίστην τόλμαν· Αἰγυπτίοις δὲ [τὰ] τοιαῦτα κομπάζουσι προσέχειν πῶς οἷόν τε; Εἴρηται γοῦν, εἰ καὶ μυθώδη, τὰ τῆσδε τῆς ἀρνὸς ἴδια.

IV. De accipitre.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ ὑπὲρ τῶν ἱεράκων ἀκούσας οἶδα· πρὸ τοῦ τὸν Νεῖλον ἐπιπολάζειν τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐς τὰς ἀρούρας ἀνέρχεσθαι, ἀφιᾶσι τῶν πτερύγων τὰ ἤδη γηρῶντα ὥσπερ οὖν τῶν φυτῶν οἱ κλάδοι φύλλα τὰ ξηρά, καὶ ἀναφύουσι πτίλα νεαρὰ καὶ ὡραῖα οἱ ἱέρακες, ὡς τὴν ἄνθην τὰ δένδρα. Γένη δὲ ἱεράκων πλείονα ἄρα ἦν, καὶ ἔοικεν ὑπαινίττεσθαι καὶ Ἀριστοφάνης τοῦτο· φησὶ γοῦν·

Ἀλλ' ἐπέμψαμεν
Τρισχιλίους ἱέρακας, ἱπποτοξότας.
Χωρεῖ δὲ πᾶς τις ὄνυχας ἠγκυλωμένος,
Κέγχρης, τριόρχης, γύψ, κύμινδις, αἰετός.

Νενέμηνται δὲ καὶ ἀπεκρίθησαν θεοῖς πολλοῖς· ὁ μὲν περδικοθήρας καὶ ὠκύπτερος Ἀπόλλωνός ἐστι θεράπων, φασί· φήνην δὲ καὶ ἅρπην Ἀθηνᾷ προσνέμουσιν· Ἑρμοῦ δὲ τὸν φασσοφόντην ἄθυρμα εἶναί φασιν· Ἥρας δὲ τὸν τανυσίπτερον, καὶ τὸν τριόρχην οὕτω καλούμενον Ἀρτέμιδος· Μητρὶ δὲ θεῶν τὸν μέρμνον, καὶ ἄλλον δὲ ἄλλῳ θεῷ. Γένη δὲ ἱεράκων ἐστὶ πάμπολλα.

V. De mustela apud Thebanos in honore habita, et de Apolline Sminthio.

Αἰγύπτιοι μὲν οὖν σέβοντές τε καὶ ἐκθεοῦντες γένη ζῴων διάφορα καὶ διαφόρως, γέλωτα ὀφλισκάνουσι παρά γε τοῖς πολλοῖς· καὶ Θηβαῖοι δὲ σέβουσιν, Ἕλληνες ὄντες, ὡς ἀκούω, γαλῆν, καὶ λέγουσί γε Ἡρακλέους αὐτὴν γενέσθαι τροφόν· ἢ τροφὸν μὲν οὐδαμῶς, καθημένης δὲ ἐπ' ὠδῖσι τῆς Ἀλκμήνης καὶ τεκεῖν οὐ δυναμένης, τήνδε παραδραμεῖν καὶ τοὺς τῶν ὠδίνων λῦσαι δεσμούς, καὶ προελθεῖν τὸν Ἡρακλέα καὶ ἕρπειν ἤδη· καὶ τούς γε ὑμνησίους δράκοντας ἡ Ἥρα

9 πτερῶν. Gesn.

ἔπεμπεν αὐτῷ. Καὶ οἱ τὴν Ἁμαξιτὸν δὲ τῆς Τρῳάδος κατοικοῦντες μῦς σέβουσιν· ἔνθεν τοι καὶ τὸν Ἀπόλλω, τὸν παρ' αὐτοῖς τιμώμενον, Σμίνθιον καλοῦσι, φασίν. Ἔτι γὰρ καὶ τοὺς Αἰολέας καὶ τοὺς Τρῶας τὸν μῦν προςαγορεύειν σμίνθιον, ὥςπερ οὖν καὶ Αἰσχύλος ἐν τῷ Σισύφῳ·

Ἀλλ' ἀρουραῖός τις ἐστὶ σμίνθος ὧδ' ὑπερφυής.

Καὶ τρέφονται μὲν εἰς τοὺς Σμινθίους μύες τιθασοί, δημοσίας τροφὰς λαμβάνοντες, ὑπὸ δὲ τῷ βωμῷ καὶ φωλεύουσι λευκοί, καὶ παρὰ τῷ τρίποδι τοῦ Ἀπόλλωνος ἕστηκε μῦς. Μυθολόγημα δὲ ὑπὲρ τῆςδε τῆς θρησκείας καὶ ἐκεῖνο προςακήκοα· Τῶν Αἰολέων καὶ τῶν Τρώων τὰ λήϊα πολλὰς μυῶν μυριάδας ἐπελθούσας ἀώρους ὑποκείρειν, καὶ ἀτελῆ τὰ θέρη τοῖς σπείρασιν ἀποφαίνειν· οὐκοῦν τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν πυνθανομένων εἰπεῖν, ὅτι δεῖ θύειν Ἀπόλλωνι Σμινθεῖ· τοὺς δὲ πεισθέντας ἀπαλλαγῆναι τῆς ἐκ τῶν μυῶν ἐπιβουλῆς, καὶ τὸν πυρὸν αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν νενομισμένον ἄμητον ἀφικνεῖσθαι. Ἐπιλέγουσι δὲ ἄρα τούτοις καὶ ἐκεῖνα· Εἰς ἀποικίαν Κρητῶν οἱ σταλέντες οἴκοθεν ἔκ τινος τύχης καταλαβούσης αὐτούς, ἐδεήθησαν τοῦ Πυθίου φῆναί τινα αὐτοῖς χῶρον ἀγαθὸν καὶ ἐς τὸν συνοικισμὸν λυσιτελῆ· ἐκπίπτειν δὴ λόγιον, ἔνθα ἂν αὐτοῖς οἱ γηγενεῖς πολεμήσωσιν ἐνταῦθα καταμεῖναι καὶ ἀναστῆσαι πόλιν· οὐκοῦν ἥκουσι μὲν εἰς τὴν Ἁμαξιτὸν τήνδε, καὶ στρατοπεδεύουσιν ὥςτε ἀναπαύσασθαι· μυῶν δὲ ἄφατόν τι πλῆθος ἐφερπύσαν τά τε ὄχανα αὐτοῖς τῶν ἀσπίδων διέτραγε, καὶ τὰς τῶν τόξων νευρὰς διέφαγεν· οἱ δὲ ἄρα συνέβαλον τούτους ἐκείνους εἶναι τοὺς γηγενεῖς, καὶ μέντοι καὶ εἰς ἀπορίαν ἥκοντες [τὴν] τῶν ἀμυντηρίων τόνδε τὸν χῶρον οἰκίζουσι, καὶ Ἀπόλλωνος ἱδρύονται νεὼν Σμινθίου. Ἡ μὲν οὖν τῶν μυῶν μνήμη προήγαγεν ἡμᾶς καὶ εἰς θεολογίαν τινά· χείρους δὲ αὐτῶν οὐ γεγόναμεν καὶ τοιαῦτα προςακούσαντες.

VI. De delphinorum erga de-

Ἦσαν δὲ ἄρα δελφῖνες καὶ νεκρῶν μνήμονες, καὶ τῶν

5 σμίνθον. Gron.
7 ἐν τῷ Σμινθίου. Gesn.
12 ἄωρα. Gesn.
16 F. ἐκ τῶνδε ἐς τόν.

συννόμων καὶ ἀπελθόντων τοῦ βίου οὐδαμῶς προδόται. Τὸν γοῦν ἑαυτῶν τεθνεῶτα ὑποδύντες εἶτα μέντοι κομίζουσι φοράδην ἐς τὴν γῆν, τοῖς ἀνθρώποις πιστεύοντες θάψαι· καὶ Ἀριστοτέλης μαρτυρεῖ τούτῳ· ἕπεται δὲ πλῆθος ἕτερον οἱονεὶ τιμῶντες, ἢ καὶ νὴ Δία ὑπερμαχοῦντες, μή ποτε ἄλλο κῆτος ἐπιδράμῃ καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπάσαν εἶτα καταδαίσηται. Ὅσοι μὲν οὖν εἰσιν ἔνδικοι καὶ τῆς μουσικῆς ἐπαΐοντες, τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας αἰδοῖ θάπτουσιν αὐτούς· οἱ δὲ ἄπο τε Μουσῶν (φασίν) ἄπο τε Χαρίτων ἀκηδῶς αὐτῶν ἔχουσι. Καὶ δότε γε συγγνώμην, ὦ δελφῖνες φίλοι, τῇ τῶν ἀνθρώπων ἀγριότητι, εἴγε καὶ Ἀθηναῖοι Φωκίωνα τὸν χρηστὸν ἔῤῥιψαν ἄταφον· καὶ Ὀλυμπιὰς δὲ ἔκειτο γυμνή, ἡ τεκοῦσα τὸν τοῦ Διός, ὡς ἐκόμπαζεν αὐτὴ καὶ ἐκεῖνος ἔλεγε· καὶ τὸν Ῥωμαῖον Πομπήϊον τὸν Μέγαν ἐπίκλην ἀποκτείναντες Αἰγύπτιοι, τοσαῦτα ἐργασάμενον, καὶ νίκας νικήσαντα ἄγαν σεμνάς, καὶ θριαμβεύσαντα τρίς, καὶ τὸν τοῦ φονέως πατέρα σώσαντα, καὶ εἰς τὴν Αἰγυπτίων βασιλείαν ἐπαναγαγόντα, εἴασαν ἐῤῥιμμένον, ἄμοιρον τῆς κεφαλῆς, πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ ἐκεῖνον, ὡς ὑμᾶς πολλάκις ἐῶσιν. Ἐγὼ δὲ εἶδον καὶ τέττιγας εἴραντάς τινας καὶ πιπράσκοντας ἐπὶ δεῖπνον, καὶ μάλα γε ἐδείπνει. Τὸ γάρ τοι ζῷον τὸ πάμβορον τοῦτο οὐδὲ ὑμῶν φείδεται, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ταρίχους ἐργάσασθαι τολμῶσι, καὶ ἐσθίειν ὑμῶν καὶ τεττίγων ἀφειδῶς ἔχουσι, καὶ σφᾶς αὐτοὺς λελήθασι ταῖς Μούσαις, ταῖς Διὸς θυγατράσι, ταῦτα ἄπο θυμοῦ δρῶντες.

functos pietate.

VII. De leonum apud Aegyptios cultu.

Λέοντας μὲν ἐν Αἰγύπτῳ σέβουσιν, καὶ ἐξ αὐτῶν κέκληται πόλις· καὶ τὰ ἴδιά γε τῶν ἐκεῖ λεόντων εἰπεῖν ἄξιον. Ἔχουσι νεὼς καὶ διατριβὰς εὖ μάλα ἀφθόνους· καὶ κρέα βοῶν αὐτοῖς ἐστιν ὁσημέραι, καὶ διασπαρακτὰ κεῖται γυμνὰ ὀστέων καὶ ἰνῶν, καὶ ἐσθιόντων ἐπᾴδουσιν Αἰγυπτίᾳ φωνῇ. Ἡ δὲ ὑπόθεσις τῆς ᾠδῆς, μὴ βασκήνητέ τινα τῶν ὁρώντων, καὶ ἔοικεν, ὡς ἂν εἴποις, ἀντὶ περιάπτων τὸ ᾆσμα. Ἐκ-

---

21 ἐδείπνει] ἄδειπνον. Gesn.

θεοῦνται δὲ ἄρα παρ' αὐτοῖς πολλοί, καὶ ἀντιπρόςωποί γε δίαιται ἀνειμέναι αὐτοῖς εἰσι· καὶ αἱ μὲν πρὸς τὴν ἕω θυρίδες, αἱ δὲ πρὸς [τὴν] ἑσπέραν ἀνεῳγμέναι, κεχαρισμενωτέραν αὐτοῖς τὴν δίαιταν ἀποφαίνουσιν. Ἔστι δὲ αὐτοῖς καὶ γυμνάσια ὑγείας χάριν, καὶ πλησίον παλαῖστραι· ὁ δὲ ἀντίπαλος τῶν εὐτραφῶν μόσχος· καὶ πρὸς τοῦτον γυμνασάμενος, ἵνα αὐτὸν καθέλῃ, δρᾷ δὲ βραδέως ὑπ' ἀργίας αὐτὸ καὶ ἀθηρίας, ἐμφορεῖταί τε καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸ αὔλιον τὸ ἴδιον. Διάπυρον δέ ἐστι τὸ ζῷον ἰσχυρῶς, καὶ ἐντεῦθεν καὶ Ἡφαίστῳ ἀνῆψαν αὐτὸ Αἰγύπτιοι· τὸ δὲ ἔξωθεν πῦρ δυςωπεῖται καὶ φεύγει, πλήθει τοῦ ἔνδοθεν, φασίν. Ἐπειδὴ δὲ ἄγαν πυρῶδές ἐστι, καὶ αὐτὸν οἶκον Ἡλίου φασὶν εἶναι· καὶ ὅταν γε ᾖ ἑαυτοῦ θερμότατος καὶ θερειότατος ὁ ἥλιος, λέοντι αὐτὸν πελάζειν τῷ οὐρανίῳ φασί. Προςέτι γε μὴν καὶ οἱ τὴν μεγάλην οἰκοῦντες Ἡλιούπολιν, ἐν τοῖς τοῦ θεοῦ προπυλαίοις τούςδε τρέφουσι τοὺς λέοντας, θειοτέρας τινὸς μοίρας, ὡς Αἰγύπτιοί φασιν, μετειληχότας. Καὶ γάρ τοι καὶ ὄναρ οἷςπερ οὖν ὁ θεός ἐστιν ἵλεως ἐπιστάντες προθεσπίζουσί τινα· καὶ τοὺς ἐπίορκον ὀμόσαντας οὐκ εἰς ἀναβολάς, ἀλλὰ ἤδη δικαιοῦσι, τοῦ θεοῦ τὴν ὁρμὴν τὴν δικαίαν αὐτοῖς καταπνέοντος. Λέγει δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀρίστην εἶναι μετοίκησιν τὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὲν εἰς ζῷον ἡ λῆξις αὐτὴν μεταγάγοι, λέοντα γίνεσθαι· εἰ δὲ εἰς φυτόν, δάφνην. Ἃ δὲ Ἐμπεδοκλῆς λέγει, ταῦτά ἐστιν·

Ἐν θηρσὶ δὲ λέοντες ὀρειλεχέες χαμαιεῦναι
Γίνονται, δάφναι δ' ἐνὶ δένδρεσιν ἠϋκόμοισιν.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων σοφίας, εἰς φύσιν ἐκτρεπόντων καὶ τὰ τοιαῦτα, ὤραν τίθεσθαι, (δεῖ δέ) τὰ μὲν πρόσθια τοῦδε τοῦ ζῴου πυρὶ ἀποκρίνουσιν, ὕδατι μὴν τὰ κατόπιν.

De sphinge. Καὶ τὴν σφίγγα μέντοι τὴν διφυῆ Αἰγύπτιοί τε χειρουργοὶ γλύφοντες, καὶ Θηβαῖοι μῦθοι κομπάζοντες, δίμορφον ἡμῖν πειρῶνται δεικνύναι, σεμνύνοντες τῇ τε τοῦ

6 F. μόσχος τῶν εὐτραφῶν.
7 ἵνα] F. ἣν αὐτόν.
20 τὴν ὀργὴν. a. b. et editt. vett.
22 αὐτὸν. Gesn.
25 F. θήρεσσι λέοντες.

παρθενωποῦ καὶ τῇ τοῦ λεοντοειδοῦς σώματος κράσει αὐτήν. Τοῦτό τοι καὶ Εὐριπίδης ὑπαινίττεται λέγων·

> Οὐρὰν δ' ὑπίλλασ' ὑπὸ λεοντόπουν βάσιν
> Καθίζετο.

Καὶ μέντοι καὶ τὸν Νεμεαῖον λέοντα τῆς σελήνης ἐκπεσεῖν φασι. Λέγει οὖν καὶ τὰ Ἐπιμενίδου ἔπη·

> Καὶ γὰρ ἐγὼ γένος εἰμὶ σελήνης ἠϋκόμοιο,
> Ἣ δεινὸν φρίξασ' ἀπεσείσατο θῆρα λέοντα
> Ἐν Νεμέᾳ, ἀνάγουσ' αὐτὸν διὰ πότνιαν Ἥραν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοὺς μύθους ἀπεκρίναμεν, τά γε μὴν λεόντων ἴδια καὶ ἀνωτέρω καὶ νῦν ἀποχρώντως εἴρηται.

VIII. De pyrausta insecto.

Ζῷόν ἐστιν ὁ πυραύστης, ὅπερ οὖν χαίρει μὲν τῇ λαμπηδόνι τοῦ πυρός, καὶ προςπέτεται τοῖς λύχνοις, ἐνακμαζούσῃ ἔτι τῇ φλογί, καὶ δοκεῖ τι λήψεσθαι· ἐμπεσὼν δὲ ὑπὸ ῥώμης εἶτα μέντοι καταπέφλεκται. Μέμνηται δὲ αὐτοῦ καὶ Αἰσχύλος ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς λέγων·

> Δέδοικα μωρὸν κάρτα πυραύστου μόρον.

IX. De cinclo ave, sive motacilla.

Ὁ δὲ κίγκλος ζῷόν ἐστι πτηνὸν ἀσθενὲς τὸ κατόπιν· καὶ διὰ τοῦτό φασι μηδὲ ἰδίᾳ μηδὲ καθ' ἑαυτὸν δυνάμενον αὐτὸν νεοττείαν συμπλέξαι, ἐν ταῖς ἄλλων δὲ τίκτειν· ἔνθεν καὶ τοὺς πτωχοὺς κίγκλους ἐκάλουν αἱ τῶν ἀγροίκων παροιμίαι. Κινεῖ δέ οἱ τὰ οὐραῖα πτερά, ὥςπερ οὖν ὁ παρὰ τῷ Ἀρχιλόχῳ κηρύλος. Μέμνηται δὲ καὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦδε Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Ἀμφιαράῳ λέγων·

> Ὀσφὺν δ' ἐξ ἄκρων διακίγκλισον ἠΰτε κίγκλου
> Ἀνδρὸς πρεσβυτέρου· τελέει δ' ἀγαθὴν ἐπαοιδήν.

Καὶ ἐν τῷ Γήρᾳ·

> Λόρδου κιγκλοβάταν ῥυθμόν.

Καὶ Αὐτοκράτης ἐν Τυμπανισταῖς·

> Οἷα παίζουσιν φίλαι
> Παρθένοι Λυδῶν κόραι
> Κοῦφα πηδῶσαι κόμαν,
> Κἀνακρούουσαι χεροῖν,

---

3 F. ὑπίλασ'.
8 θουρολέοντα. Meineke.
15 ῥύμης. Gesn.
32 κόμαν] πόδας. Fiorill.

Ἐφεσίαν παρ' Ἄρτεμιν
* Καλλίσταν, καὶ τοῖν ἰσχίοιν
Τὸ μὲν κάτω, τὸ δ' αὖ
Εἰς ἄνω ἐξαίρουσα,
Οἷα κίγκλος ἅλλεται.

X. Paroemiae de muribus et de turture.

Οἱ μύες ἀποθνήσκοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ ἐκ μηδεμιᾶς ἐπιβουλῆς, ἀποῤῥεόντων αὐτοῖς τῶν μελῶν, κατὰ μικρὰ ἀπέρχονται τοῦ βίου· ἔνθεν καὶ ἡ παροιμία λέγει, Κατὰ μυὸς ὄλεθρον· μέμνηται δὲ αὐτῆς Μένανδρος ἐν τῇ Θαΐδι. Τρυγόνος δὲ λαλίστερον ἔλεγον· ἡ γάρ τοι τρυγὼν καὶ διὰ τοῦ στόματος μὲν ἀπαύστως φθέγγεται, ἤδη δὲ καὶ ἐκ τῶν κατόπιν μερῶν, ὥς φασι, πάμπλειστα. Μέμνηται δὲ καὶ ταύτης τῆς παροιμίας ἐν τῷ Πλοκίῳ ὁ αὐτός· καὶ Δημήτριος μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ τῷ δράματι μέμνηται, ὅτι καὶ τῇ πυγῇ λαλοῦσιν αἱ τρυγόνες.

De murium salacitate.

Λέγουσι δὲ τοὺς μῦς λαγνιστάτους εἶναι, καὶ μάρτυρά γε Κρατῖνον ἐπάγονται, εἰπόντα ἐν ταῖς Δραπετίσι·

Φέρε νύν σοι
Ἐξ αἰθρίας καταπυγοσύνην μυὸς ἀστράψω Ξενοφῶντος.

Καὶ ἔτι μᾶλλον τὸν θῆλυν ἔλεγον εἰς τὰ ἀφροδίσια εἶναι λυττητικόν· καὶ πάλιν παρὰ Ἐπικράτει ἐν τῷ Χορῷ, δρᾶμα δέ ἐστι τῷ Ἐπικράτει τοῦτο·

Τελέως δέ μ' ὑπῆλθεν ἡ κατάρατος μαστροπὸς
Ἐπομνύουσα τὰν Κόραν, τὰν Ἄρτεμιν,
Τὰν Φερσέφατταν, ὡς δάμαλις, ὡς παρθένος,
Ὡς πῶλος ἀδμής· ἡ δ' ἄρ' ἦν μυωνία.

Εἰς ὑπερβολὴν δὲ λαγνιστάτην αὐτὴν εἰπεῖν ἠθέλησε, μυωνίαν ὅλην ὀνομάσας. Καὶ Φιλήμων·

Μῦς λευκὸς ὅταν αὐτήν τις — ἀλλ' αἰσχύνομαι
Λέγειν — κέκραγε τηλικοῦτον εὐθὺς ἡ
Κατάρατος [μαστροπὸς] ὥστ' οὐκ ἔστι πολλάκις λαθεῖν.

XI. De Onuphi tauro.

Σέβουσι δὲ Αἰγύπτιοι καὶ μέλανα ταῦρον, καὶ καλοῦσιν Ὄνουφιν αὐτόν. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χώρου, ἔνθα τρέ-

3 F. τοῦτο μέν.
4 F. εἰς ἄνω 'ξαίρουσ' ἀεί.
26 F. ἦν δ' ἄρ' ὅλη μυωνία.

φεται, Αἰγύπτιοι λεγέτωσαν ἡμῖν λόγοι· τραχὺ γάρ. Ἀντίαι αὐτῷ τρίχες ἤπερ σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσίν· ἴδια γάρ τοι καὶ τοῦδε ταῦτα. Μέγιστος δὲ ἦν ἄρα βοῶν οὗτος καὶ ὑπὲρ τοὺς Χάονας, οὕςπερ καὶ λαρινοὺς καλοῦσι Θεσπρωτοί τε καὶ Ἠπειρῶται, τῆς σπορᾶς τῆς τῶν Γηρυόνου βοῶν γενεαλογοῦντες αὐτούς. Καὶ σιτεῖταί γε Ὄνουφις πόαν μηδικὴν οὗτος.

XII. De delphino in saliendo praestantissimo.

Ὀξύτατος δὲ ἦν ἄρα καὶ ἁλτικώτατος ἰχθύων ὁ δελφίς, ἀλλὰ καὶ τῶν χερσαίων ἁπάντων. Ὑπερπηδᾷ γοῦν καὶ ναῦν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, καὶ τήν γε αἰτίαν πειρᾶται προστιθέναι. Καὶ ἔστιν αὕτη· συνέχει τὸ πνεῦμα, ὥςπερ οὖν καὶ οἱ ὕφυδροι κολυμβηταί· καὶ γάρ τοι καὶ ἐκεῖνοι καὶ οὗτοι συντείναντες ἔνδον τὸ πνεῦμα, ὥςπερ οὖν νευράν, εἶτα τὸ σῶμα ὡς βέλος ἀφιᾶσιν· τὸ δὲ θλιβόμενον, φησίν, ἔνδον ὠθεῖται καὶ ἐξακοντίζει αὐτούς.

XIII. De physa pisce.

Ἡ δὲ φύσα ἐστὶν ἰχθὺς Αἰγύπτιος, θαυμάσαι ἄξιος. Οἶδε γάρ, ὥς φασιν, ὁπότε ἡ σελήνη λήγει, οἶδε δὲ αὐτῆς καὶ τὴν αὔξησιν· καὶ οὖν καὶ τὸ ἧπαρ αὐτοῦ συναύξει τῇ θεῷ ἢ συμφθίνει· καὶ πῇ μὲν εὐτραφής ἐστι, πῇ δὲ λεπτότερος.

XIV. De glanide pisce.

Ὁ δὲ γλάνις ἐστὶ μὲν περὶ τὸν Μαίανδρον καὶ τὸν Λύκον τοὺς Ἀσιανοὺς ποταμούς, τῆς δὲ Εὐρώπης περὶ τὸν Στρυμόνα, καὶ σιλούρῳ μὲν τὸ εἶδος ὅμοιός ἐστιν. Πέφυκε δὲ φιλοτεκνότατος ἰχθύων οὗτος· ὅταν γοῦν ἡ θήλεια ἀποκυήσῃ, ἡ μὲν ἀφεῖται τῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων φροντίδος, οἷα δήπου λεχώ, ὁ δὲ ἄῤῥην τῇ φρουρᾷ τῶν βρεφῶν ἑαυτὸν ἐπιτάξας παραμένει, πᾶν ἀναστέλλων τὸ ἐπιβουλεῦον. Ἱκανὸς δέ ἐστι καὶ ἄγκιστρον καταπιεῖν, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν.

XV. De ranae in hydrum odio, de crocodili vafritie, et de trochilo.

Βάτραχος ὕδρον μισεῖ καὶ δέδοικεν ἰσχυρῶς, οὐκοῦν τῇ βοῇ τῇ πολλῇ πειρᾶται ἀντεκπλήττειν αὐτὸν καὶ ἀντιφοβεῖν. Κροκοδείλου δὲ κακουργία, καὶ ἐκείνη εἰς ἀνθρώπου τε θήραν καὶ ζῴου ἑτέρου [ἐτράπη] τὴν ἀτραπὸν δι' ἧς οἶδε κατιόν-

32 F. οἷα ῥάπτει. Τὴν ἀ.

τας ἐς ποταμὸν ἢ ἐφ' ὑδρείαν, ἢ ἵππου τινὸς ἀρδείαν ἢ καμήλου, ἢ καὶ νὴ Δία ὥστε ἐπιβῆναι πλοίου, ταύτην τοι νύκτωρ καὶ πολλῷ τῷ ὕδατι καταῤῥαίνει ἐμπλήσας τὸ στόμα, καὶ ἐγχεῖ κατὰ τῆς ἀτραποῦ πολλάκις, ὀλισθηρὰν αὐτὴν ἐργάσασθαι θέλων, καὶ εὐκολωτέραν ἑαυτῷ τὴν ἄγραν ἀποφαίνων· τὰ γάρ τοι κατολισθάνοντα οὐ κρατεῖ τῆς ἐπιβάθρας, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν κατηνέχθη, ὁ δὲ ὑπεπήδησεν ὑπολαβὼν καὶ δειπνεῖ. Ὀλίγα δὲ κροκοδείλων πέρι ἐρῶ καὶ νῦν. Οὐ πρὸς πᾶν τὸ τῶν τροχίλων γένος ἐστὶ τῷδε τῷ θηρίῳ ἔνσπονδα — πολλὰ δὲ αὐτῶν γένη καὶ ὀνόματα, τραχέα δὲ καὶ ἀκοῦσαι ἀντίτυπα, καὶ διὰ τοῦτο ἐῶ αὐτά — μόνον δὲ τὸν καλούμενον κλαδαρόρυγχον ἑταῖρον καὶ φίλον ἔχει· δύναται γὰρ οὗτος ἀλύπως ἐκλέγειν αὐτῷ τὰς βδέλλας.

XVI.

De causa foecunditatis quorundam animalium, de mulorum sterilitate, asinique cum equa coitu.

Λέγει Δημόκριτος πολύγονα εἶναι ὗν καὶ κύνα, καὶ τὴν αἰτίαν προστίθησι λέγων, ὅτι πολλὰς ἔχει τὰς μήτρας καὶ τοὺς τόπους τοὺς δεκτικοὺς τοῦ σπέρματος· ὁ τοίνυν θορὸς οὐκ ἐκ μιᾶς ὁρμῆς ἁπάσας αὐτὰς ἐκπληροῖ, ἀλλὰ δίς τε καὶ τρὶς ταῦτα τὰ ζῷα ἐπιθόρνυται, ἵνα ἡ συνέχεια πληρώσῃ τὰ τοῦ γόνου δεκτικά. Ἡμιόνους δὲ λέγει μὴ τίκτειν· μὴ γὰρ ἔχειν ὁμοίας μήτρας τοῖς ἄλλοις ζῴοις, ἑτερομόρφους δέ, ἥκιστα δυναμένας γονὴν δέξασθαι· μὴ γὰρ εἶναι φύσεως ποίημα τὴν ἡμίονον, ἀλλὰ ἐπινοίας ἀνθρωπίνης καὶ τόλμης, ὡς ἂν εἴποις, μοιχίδιον ἐπιτέχνημα τοῦτο καὶ κλέμμα. Δοκεῖ δέ μοι [τοῦτο], ἦ δ' ὅς, [ὁ] ὄνος ἵππον βιασάμενος κατὰ τύχην κυῆσαι, μαθητὰς δὲ ἀνθρώπους τῆς βίας ταύτης γεγενημένους εἶτα μέντοι προσελθεῖν ἐπὶ τὴν τῆς γονῆς αὐτῶν συνήθειαν. Καὶ μάλιστά γε τοὺς τῶν Λιβύων ὄνους μεγίστους ὄντας ἐπιβαίνειν ταῖς ἵπποις, οὐ κομώσαις, ἀλλὰ κεκαρμέναις· ἔχουσα γὰρ τὴν ἑαυτῆς ἀγλαΐαν τὴν διὰ τῆς κόμης οὐκ ἂν ὑπομεῖναι τὸν τοιόνδε γαμέτην, οἱ σοφοὶ τοὺς τούτων γάμους φασίν.

4 ἔχει. m. F. τρέχει. 25 F. κα̃τα ταύτην κυῆσαι.
24 F. δοκεῖ δέ μοί ποτε.

XVII. De tempore, quo abortus accidere solent.

Ἐν τοῖς νοτίοις μᾶλλον ἐκπίπτειν τὰ ἔμβρυα Δημόκριτος λέγει, ἢ ἐν τοῖς βορείοις· καὶ εἰκότως. Χαυνοῦσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦ νότου τὰ σώματα ταῖς κυούσαις καὶ διΐστασθαι· ἅτε τοίνυν τοῦ σκήνους διακεχυμένου καὶ οὐχ ἡρμοσμένου, πλανᾶσθαι καὶ τὰ κυούμενα, καὶ θερμαινόμενα δεῦρο καὶ ἐκεῖσε διολισθάνειν, καὶ ἐκπίπτειν ῥᾷον· εἰ δὲ εἴη πάγος, καὶ βοῤῥᾶς καταπνέοι, συμπέπηγε μὲν τὸ ἔμβρυον, δυσκίνητον δέ ἐστι καὶ οὐ ταράττεται ὡς ὑπὸ κλύδωνος· ἅτε δὲ ἄκλυστον καὶ ἐν γαλήνῃ ὄν, ἔῤῥωταί τε καί ἐστι σύντονον καὶ διαρκὲς πρὸς τὸν κατὰ φύσιν χρόνον τῆς ζῳογονίας. Οὐκοῦν ἐν κρυμῷ μέν, φησὶν ὁ Ἀβδηρίτης, συμμένει, ἐν ἀλέᾳ δὲ ὡς τὰ πολλὰ ἐκπτύεται· ἀνάγκην δὲ εἶναι λέγει, τῆς θέρμης πλεοναζούσης διΐστασθαι καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα.

XVIII. De cervorum cornibus, qua de caussa renascantur.

Αἰτίαν δὲ ὁ αὐτὸς λέγει τοῖς ἐλάφοις τῆς τῶν κεράτων ἀναφύσεως ἐκείνην εἶναι. Ἡ γαστὴρ αὐτοῖς ὥς ἐστι θερμοτάτη ὁμολογεῖ· καὶ τὰς φλέβας δὲ αὐτῶν τὰς διὰ τοῦ σώματος πεφυκυίας παντὸς ἀραιοτάτας λέγει· καὶ τὸ ὀστέον τὸ κατειληφὸς τὸν ἐγκέφαλον λεπτότατον εἶναι καὶ ὑμενῶδες καὶ ἀραιόν, φλέβας τε ἐντεῦθεν καὶ ἐς ἄκραν τὴν κεφαλὴν ὑπανίσχειν παχυτάτας· τὴν γοῦν τροφήν, καὶ ταύτης γε τὸ γονιμώτατον, ὤκιστα ἀναδίδοσθαι· καὶ ἡ μὲν πιμελὴ αὐτοῖς ἔξωθεν, φησί, περιχεῖται, ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς τροφῆς ἐς τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν φλεβῶν ἀναθόρνυται, ἔνθεν οὖν τὰ κέρατα ἐκφύεσθαι διὰ πολλῆς ἐπαρδόμενα τῆς ἰκμάδος. Συνεχὴς οὖν οὖσα ἐπιῤῥέουσά τε ἐξωθεῖ τὰ πρότερα· καὶ τὸ μὲν ὑπερίσχον ὑγρὸν ἔξω τοῦ σώματος σκληρὸν γίνεται, πηγνύντος αὐτὸ καὶ κερατοῦντος τοῦ ἀέρος· τὸ δὲ ἔνδον ἔτι μεμυκὸς ἁπαλόν ἐστι· καὶ τὸ μὲν σκληρύνεται ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ψύξεως, τὸ δὲ ἁπαλὸν μένει ὑπὸ τῆς ἔνδον ἀλέας. Οὐκοῦν ἡ ἐπίφυσις τοῦ νέου κέρατος τὸ πρεσβύτερον ὡς ἀλλότριον ἐξωθεῖ, θλίβοντος τοῦ ἔνδοθεν καὶ ἀνωθεῖν τοῦτο ἐθέλοντος, καὶ ὀδυνῶντος καὶ σφύζοντος, ὥσπερ οὖν ἐπειγομένου τεχθῆ-

ναι καὶ προελθεῖν. Ἡ γάρ τοι ἰκμὰς πηγνυμένη καὶ ὑπανατέλλουσα ἀτρεμεῖν ἀδύνατός ἐστι· γίνεται γὰρ καὶ αὐτὴ σκληρὰ καὶ ἐπωθεῖται τοῖς προτέροις. Καὶ τὰ μὲν πλείω ἐκθλίβεται ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῆς ἔνδον· ἤδη δέ τινα καὶ κλάδοις περισχεθέντα καὶ ἐμποδίζοντα εἰς τὸν ὠκὺν δρόμον ὑπὸ ῥώμης τὸ θηρίον ὠθούμενον ἀπήραξε· καὶ τὰ μὲν ἐξώλισθεν, τὰ δὲ ἕτοιμα ἐκκύπτειν ἡ φύσις προάγει.

XIX. De diversitate cornuum in tauris exsectis et integris.

Οἱ τομίαι βόες, Δημόκριτος λέγει, σκολιὰ [καὶ] λεπτὰ καὶ μακρὰ φύεται τὰ κέρατα αὐτοῖς, τοῖς δὲ ἐνόρχοις παχέα τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ καὶ ὀρθὰ καὶ πρὸς μῆκος προήκοντα ἧττον· καὶ πλατυμετώπους εἶναι λέγει τούτους τῶν ἑτέρων πολλῷ μᾶλλον· τῶν γὰρ φλεβῶν πολλῶν ἐνταῦθα οὐσῶν, εὐρύνεσθαι τὰ ὀστέα ὑπ᾽ αὐτῶν· καὶ ἡ ἔκφυσις δὲ τῶν κεράτων παχυτέρα οὖσα, ἐς πλάτος τὸ αὐτὸ τῷ ζῴῳ μέρος προάγει καὶ ἐκείνη· οἱ δὲ τομίαι, μικρὸν ἔχοντες τὸν κύκλον τῆς ἕδρας τῆς τῶν κεράτων, πλατύνονται ἧττον, φησίν.

XX. De tauris cornu carentibus.

Οἱ δὲ ἄκερῳ ταῦροι τὸ θρηνῶδες, οὕτω δὲ ὀνομάζει Δημόκριτος, ἐπὶ τοῦ βρέγματος οὐκ ἔχοντες — εἴη δ᾽ ἂν τὸ σηραγγῶδες λέγων — ἀντιτύπου τοῦ παντὸς ὄντος ὀστέου, καὶ τὰς συῤῥοίας τῶν χυμῶν οὐ δεχομένου, γυμνοί τε καὶ ἄμοιροι γίνονται τῶνδε τῶν ἀμυντηρίων. Καὶ αἱ φλέβες δὲ αἱ κατὰ τοῦ ὀστέου τοῦδε ἀτροφώτεραι οὖσαι, λεπτότεραί τε καὶ ἀσθενέστεραι γίνονται. Ἀνάγκη δὲ καὶ ξηρότερον τὸν αὐχένα τῶν ἀκεράτων εἶναι· λεπτότεραι γὰρ καὶ αἱ τούτων φλέβες ταύτῃ τοι, καὶ ἐῤῥωμέναι ἧττον. Ὅσαι δὲ Ἀράβιοι βόες θήλειαι μέν εἰσι τὸ γένος, εὐφυεῖς δὲ ἐς τὰ κέρατα, καὶ ταύταις τις ἐπισύῤῥοια πολλὴ τῶν χυμῶν, φησί, τροφὴ τῆς εὐγενοῦς βλάστης τοῖς κέρασίν ἐστιν. Ἄκερῳ δὲ καὶ αὗται ὅσαι τὸ δεκτικὸν τῆς ἰκμάδος ὀστέον στερεώτερόν τε ἔχουσι καὶ δέχεσθαι τοὺς χυμοὺς ἥκιστον. Καὶ συνελόντι εἰπεῖν, αὔξης ἡ ἐπιῤῥοὴ αἰτία τοῖς κέρασι,

---

1 ἐπιγινομένη. Schn. Fort. πιδυομένη.
5 F. ὑπὸ ῥύμης. cum Gesn.
17 τὸ τενθρηνιῶδες. Schn. κρηνῶδες. Pauw.

ταύτην δὲ ἄρα ἐποχετεύουσι φλέβες πλεῖσταί τε καὶ παχύταται, καὶ ὑγρὸν κύουσαι ὅσον καὶ δύνανται στέγειν.

XXI. Historia de aquila, quae puerum projectum servavit.

Ἴδιον δὲ τῶν ζῴων καὶ ἡ φιλανθρωπία. Αἰετὸς γοῦν ἔθρεψε βρέφος. Καὶ εἰπεῖν τὸν πάντα λόγον ἐθέλω, ὡς ἂν γένοιτο μάρτυς ὧν προεθέμην. Βαβυλωνίων βασιλεύοντος Σευηχόρου, Χαλδαῖοι λέγουσι τὸν γενόμενον ἐκ τῆς ἐκείνου θυγατρὸς τὴν βασιλείαν ἀφαιρήσεσθαι τὸν πάππον· καὶ Χαλδαίων μὲν ἦν τὸ εἰρημένον θέσπισμα. Τοῦτο ἐκεῖνος πέφρικε, καί, ἵνα εἴπω τι καὶ ὑποπαίσας, Ἀκρίσιος γίνεται εἰς τὴν παῖδα· ἐφρούρει γὰρ πικρότατα. Λάθρα δὲ ἡ παῖς, ἦν γὰρ τοῦ Βαβυλωνίου σοφώτερον τὸ χρεών, τίκτει ὑποπλησθεῖσα ἔκ τινος ἀνδρὸς ἀφανοῦς. Τοῦτον οὖν οἱ φυλάσσοντες δέει τοῦ βασιλέως ἔῤῥιψαν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως· ἦν γὰρ ἐνταῦθα ἀφειργμένη ἡ προειρημένη. Οὐκοῦν ὁ αἰετὸς τὴν ἔτι τοῦ παιδὸς καταφορὰν ὀξύτατα ἰδών, πρὶν ἢ τῇ γῇ προσαραχθῆναι τὸ βρέφος, ὑπῆλθεν αὐτὸ καὶ τὰ νῶτα ὑπέβαλεν, καὶ κομίζει ἐς κῆπόν τινα, καὶ τίθησι πεφεισμένως εὖ μάλα. Ὁ τοίνυν τοῦ χώρου μελεδωνὸς καλὸν παιδίον θεασάμενος, ἐρᾷ αὐτοῦ καὶ τρέφει· καὶ καλεῖται Γίλγαμος, καὶ βασιλεύει Βαβυλωνίων. Εἰ δέ τῳ δοκεῖ μῦθος τοῦτο, σύμφημι πειρώμενος εἰς ἰσχὺν κατεγνωκέναι αὐτόν· ἀλλ' Ἀχαιμένη μὲν τὸν Πέρσην, ἀφ' οὗ καὶ κάτεισιν ἡ τῶν Περσῶν εὐγένεια, αἰετοῦ τρόφιμον ἀκούω γενέσθαι.

XXII. De canum in insula Creta rabie.

Ἐν δὲ Κρήτῃ Ῥοκκαίας οὕτως Ἀρτέμιδος καλεῖται νεώς· ἐνταῦθα οἱ κύνες λυττῶσιν ἰσχυρῶς. Ἐς ταύτην [οὖν] ὅταν τὴν νόσον ἐμπέσωσιν, εἶτα μέντοι ἑαυτοὺς ἐκ τῆς ἄκρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὠθοῦσιν εἰς τὴν θάλατταν.

XXIII. De leonibus Elymaeae.

Ἐν τῇ Ἐλυμαίᾳ χώρᾳ νεώς ἐστιν Ἀδώνιδος, καί εἰσιν ἐνταῦθα τιθασοὶ λέοντες, καὶ τοὺς ἐς τὸν νεὼν παριόντας ἀσπάζονταί τε καὶ σαίνουσι. Καὶ εἰ καλοίης ἐσθίων, οἱ δὲ

4 ἔθρεψε] ἔσωσε. Gesn.
8 F. μὲν οὖν τὸ εἰρ. θέσπισμα τοῦτο ἐκεῖνος πέφρικε.
12 Τοῦτον] F. τὸ τέκνον.
20 F. οὐ μέν φημι π.
28 Ἀναΐτιδος. Vales.

ὡς κλητοὶ δαιτυμόνες ἔρχονται, καὶ ὅσα ἂν ὀρέξῃς λαβόντες εἶτα ἀπίασι σωφρόνως τε καὶ κεκοσμημένως.

XXIV. De pisce maris rubri phoenice appellato.

Ἐν τῇ θαλάττῃ τῇ ἐρυθρᾷ ἰχθὺς γίνεται, φασί, καὶ ὄνομα αὐτῷ ὑγρὸς φοίνιξ, καὶ γραμμὰς ἔχει μελαίνας, καὶ μεταξὺ τούτων κυανέαις σταγόσι κατέστικται.

XXV. De aliis nonnullis maris rubri piscibus.

Τῷ δὲ σαύρῳ τῷ ἐκεῖθι τὸ μὲν μῆκος τῷ κατὰ τὴν ἡμετέραν γινομένῳ ἴσόν ἐστι, ῥάβδοι δὲ αὐτὸν περιέρχονται χρυσῷ προσεικασμέναι, ἀπὸ τῶν βραγχίων ἐς τὴν οὐρὰν καθήκουσαι, μέση δὲ αὐτὰς διατέμνει χρυσῇ ἀργύρῳ προσεικασμένη· τὸ στόμα δὲ αὐτῷ κέχηνε, καὶ ἡ κάτω γένυς ἐς τὴν ἄνω νεύειν ὑποπέφυκε· πρασίνους δὲ ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς· βλέφαρα δὲ αὐτοὺς περιέρχεται χρυσοειδῆ. Ἔστι δὲ καὶ ὁ χάραξ ὁ καλούμενος τῆς αὐτῆς θαλάττης θρέμμα· ἔχει δὲ πτερύγια, καὶ χρυσῷ προσείκασται, ὅσα γε ἰδεῖν, τὰ παρ' ἑκάτερα, καὶ νωτιαῖα ὅσα, καὶ ταῦτα χρυσοειδῆ ἔχει· κατωτέρω δὲ ἄρα εἰσὶ πορφυραῖ ζῶναι τὴν χρόαν· χρυσοειδὲς δὲ καὶ τὸ οὐραῖόν μοι νόει τοῦ αὐτοῦ, πορφυραῖ δὲ ἄρα γε σκιαὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῷ μέσους ἐς κάλλος εἰσγράφουσιν. Ὁ δὲ τοξότης, ἐν τῇ αὐτῇ θαλάττῃ γινόμενος, ἐχίνῳ ὅμοιός ἐστι τὸ εἶδος· κέντρα δὲ ἔχει στερεὰ καὶ μακρά.

XXVI. De hystrice Libyca.

Αἱ δὲ ὕστριχες αἱ Λιβυκαὶ κεντοῦσί γε τοὺς ἁπτομένους πικρῶς· καὶ μέντοι καὶ ὀδύνας ἐνεργάζονται χαλεπὰς τὰ κέντρα· καὶ τεθνεώτων δὲ πονηρὰ τὰ ἐκ τῶν ἀκανθῶν νύγματα ἀπαντᾷ, ὥς φασιν.

XXVII. De simia maris rubri.

Ἔστι δὲ ἐν [τῇ] θαλάττῃ τῇ ἐρυθρᾷ καὶ πίθηκος, οὐκ ἰχθύς, ἀλλὰ σελαχῶδες ζῷον, οἱονεὶ ἄλεπον, οὐ μέγα δὲ οὐδὲ τοῦτο. Ἔοικέ γε μὴν τῷ χερσαίῳ ὁ θαλάττιος τὴν χρόαν, καὶ τὸ πρόσωπον δὲ πιθηκῶδές οἱ ἐστί· προβέβληται δὲ τοῦ λοιποῦ σώματος ἔλυτρον, οὐκ ἰχθυῶδες, ἀλλὰ ὥς γε τὸ τῆς χελώνης εἶναι. Ὑπόσιμος δὲ καὶ οὗτος, οἷα δήπου

---

9 F. χυτῷ ἀργύρῳ. 18 γράφουσιν. b.

καὶ ὁ χερσαῖος· τὸ [δ'] ἄλλο σῶμα πλατὺς κατὰ σχῆμα τὸ τῆς νάρκης, ὡς εἰπεῖν ὄρνιν εἶναι τὰς πτέρυγας ἁπλώσαντα· καὶ νηχόμενός γε ἔοικε πετομένῳ. Παραλλάττει δὲ τῷ χερσαίῳ καὶ ταύτῃ, κατάστικτός ἐστι· πυῤῥοὶ δέ εἰσιν οἱ κατὰ τοῦ ἰνίου πλατεῖς, ὡς βράγχια. Τὸ δὲ στόμα οὐκ ἐπ' ἄκρῳ τῷ προσώπῳ ἔχει μακρὸν, σιμοειδὲς δέ, τῇ τοῦ χερσαίου πλάσει καὶ κατὰ τοῦτο ὁ ἰχθὺς εἰκασμένος.

XXVIII. De animalibus, quae mutatis anni temporibus colorem vocemque mutant.

Ἡ ἀηδὼν διὰ τοῦ θέρους καὶ τὴν χρόαν ἐκτρέπει εἰς εἶδος ἕτερον, καὶ μεταβάλλει τὸ φώνημα· οὐ γὰρ ᾄδει πολυήχως καὶ ποικίλως, ἑτέρως δὲ ἤπερ οὖν διὰ τοῦ ἦρος. Κόσσυφος δὲ θέρους μὲν ᾄδει, χειμῶνος δὲ παταγεῖ καὶ τεταραγμένον φθέγγεται· καὶ τὴν χρόαν ὡς στολὴν μεταμφιασάμενος ὑπὸ τοῦ πρόσθεν μέλανος ὑπόξανθός ἐστιν. Ἥ γε μὴν κίχλη χειμῶνός ἐστι ψαροτέρα ἰδεῖν, θέρους δὲ τὸν αὐχένα ποικίλον ἐπιδείκνυσι. Καὶ ἰχθῦς δὲ τὴν χρόαν μεταβλητικοὶ οἵδε, κίχλαι τε καὶ κόσσυφοι, καὶ φυκίδες τε καὶ μαινίδες. Οἱ δὲ θῶες, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, διὰ μὲν τοῦ θέρους εἰσὶ ψιλοί, δασεῖς δὲ διὰ τοῦ χειμῶνος.

XXIX. De siluro pisce.

Ἐν Βουβάστῳ δὲ τῇ Αἰγυπτίᾳ λίμνη ἔστι, καὶ τρέφει σιλούρων πάμπολυ πλῆθος, καὶ χειροήθεις εἰσὶν οὗτοί γε καὶ ἰχθύων πρᾳότατοι· καὶ ἐμβάλλουσιν αὐτοῖς ἄρτων τρύφη, οἱ δὲ ἀνασκιρτῶσι, καὶ πηδῶντες ἄλλος πρὸ ἄλλου τὰς ἐμβαλλομένας τροφὰς ἐκλέγουσι. Γίνεται δὲ ἄρα ὁ ἰχθὺς ὅδε καὶ ἐν ποταμοῖς, ὥσπερ οὖν ἐν τῷ Κύδνῳ τῷ Κιλικίῳ· βραχὺς δὲ οὗτός ἐστι τὸ μέγεθος· τὸ δὲ αἴτιον· οὐ τρέφει ἀφθόνως διειδὲς νᾶμα καὶ καθαρὸν καὶ προσέτι καὶ ψυχρόν· καὶ τοιοῦτος δὲ ὁ Κύδνος ἐστί· τεθολωμένῳ δὲ καὶ ἰλύος μεστῷ φιληδεῖ μᾶλλον καὶ ἐνταῦθα πιαίνεται. Πύραμος δὲ καὶ Σάρος τρέφουσι τούτων ἁδροτέρους· καὶ οὗτοι δὲ Κίλικές εἰσιν· εἶεν δ' ἂν οἱ αὐτοὶ τρόφιμοι καὶ Ὀρόντου τοῦ Σύρων· καὶ μέντοι καὶ Πτολεμαίων ποταμὸς μεγίστους τρέφει, καὶ λίμνη δὲ ἡ Ἀπαμεῖτις.

3 F. τῶν χερσαίων.
13 F. ἀπὸ τοῦ πρ.
31 Πτολεμαιέων. Hemsterh.

XXX. De cicuribus piscibus diversarum regionum.

Χειροήθεις δὲ ἰχθῦς καὶ ὑπακούοντες τῇ κλήσει καὶ τροφὰς ἀσμένως δεχόμενοι, πολλαχόθι καὶ εἰσὶ καὶ τρέφονται· ὥςπερ οὖν καὶ ἐν Ἠπείρῳ, *ἐν ἐστῶτι μὲν τῇ πόλει, ἣν ἐκάλουν πάλαι Στεφανήπολιν, ἐν τῷ νεῷ τῆς Τύχης, ἐν ταῖς παρ' ἑκάτερα ἀνιόντων δεξαμεναῖς· καὶ ἐν Ἑλώρῳ δὲ τῆς Σικελίας, ὅπερ ἦν πάλαι Συρακουσίων φρούριον· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ δὲ τοῦ Λαβρανδέως Διός ἐστι κρήνη διειδοῦς νάματος, καὶ ἔχουσιν ὁρμίσκους χρυσοῦς, καὶ ἐλλόβια, χρυσᾶ μέντοι καὶ ταῦτα. Ἀφέστηκε δὲ ὁ νεὼς τοῦ Διὸς τοῦδε τῆς Μυλασέων πόλεως σταδίους ἑβδομήκοντα. Εἰς τόδε ἄγαλμα ξίφος παρήρτηται· καὶ τιμᾶται καλούμενος Κάριός τε καὶ Στράτιος· πρῶτοι γὰρ οἱ Κᾶρες ἀγορὰν πολέμου ἐπενόησαν, καὶ ἐστρατεύσαντο ἀργυρίου, ὄχανά τε ταῖς ἀσπίσι προςήρτησαν, καὶ λόφους ἐνέπηξαν τοῖς κράνεσιν. Ἐκλήθησαν δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ Καρός, τοῦ Κρήτης καὶ Διός· Ζεὺς δὲ Λαβρανδεὺς ὕσας λάβρῳ καὶ πολλῷ τὴν ἐπωνυμίαν τήνδε ἠνέγκατο ἔχειν. Καὶ ἐν Χίῳ δέ, ἐν τῷ καλουμένῳ Γερόντων λιμένι, τιθασῶν ἰχθύων πλῆθός ἐστιν, οὕςπερ οὖν εἰς παραμυθίαν τοῦ γήρως τοῖς πρεσβυτάτοις οἱ Χῖοι τρέφουσι. Καὶ ἐν τῇ γῇ δὲ τῇ τῶν ποταμῶν τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος μέσῃ πηγὴ ὑμνεῖται, καὶ εἰς βυθὸν κάτω διειδὴς εἶναι, καὶ ἐκβάλλειν ὕδωρ ἰδεῖν λευκόν, καὶ γίνεται ποταμὸς τὸ ἐκπίπτον ὄνομα Βούῤῥας· ἐπᾴδουσί τε τῷ ὀνόματι οἱ ἐπιχώριοι καὶ λόγον ἱερόν, καὶ ἔστιν ὁ λόγος· ἡ Ἥρα μετὰ τοὺς γάμους τοῦ Διὸς ἐνταῦθα ἀπελούσατο, ὥς φασι καὶ Σύροι, καὶ εἰς νῦν ὁ χῶρος εὐωδίαν ἀναπνεῖ, καὶ πᾶς ὁ ἀὴρ κύκλῳ ταύτῃ κίρναται· καὶ ἐνταῦθα σκιρτῶσιν ἰχθύων πρᾴων ἀγέλαι.

XXXI. Historia de oraculo filiis Aristomachi dato.

Τὰ δὲ ἴδια τῶν ζῴων εἰδέναι οὐδὲ θεοὶ ὑπερορῶσιν. Ἀκούω γοῦν Εὐρυσθένην καὶ Προκλέα τοὺς Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεάδα, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέους, παῖδας, βουλο-

3 ἐν Ἀστακῷ. Gesn.
7 F. Διός, ἐν κρήνῃ.
15 Post Ἐκλήθησαν δὲ inserit παρὰ M. m. F. πάλαι.
23 Ἀβύῤῥας. Schn.
30 τοὺς Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀρ., τοῦ Κλεοδαίου. Sylb.

μένους ἄγεσθαι γυναῖκας, ἐλθόντας εἰς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐρέσθαι, τίνι ἂν κηδεύσαντες Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων εἶτα μέντοι καλῶς καὶ εὐβούλως γῆμαι δόξαιεν· τὸν δὲ θεὸν αὐτοῖς ἀποκρίνασθαι, ἐπανιέναι μὲν εἰς Λακεδαιμονίαν, ὑποστρέφειν δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ταύτην, καθ' ἣν καὶ ἀφίκοντο· ἐν ᾗ δ' ἂν αὐτοῖς χώρᾳ τὸ ἀγριώτατον ἀπαντήσῃ ζῷον, φέρον τὸ πρᾳότατον, ἐντεῦθέν τοι ἁρμόσασθαι γάμους· οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἔσεσθαι λῷον. Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο, οἱ δὲ γίνονται κατὰ τὴν Κλεωναίων χώραν· ἐντυγχάνει [δὲ] αὐτοῖς λύκος φέρων ἄρνα, ἔκ τινος ποιμένος αὐτὸν συνηρπακώς· συνέβαλον οὖν ἐκεῖνοι λέγειν ταῦτα τὰ ζῷα τὸν χρησμόν, καὶ ἡρμόσαντο τὰς Θεσάνδρου τοῦ Κλεωνύμου θυγατέρας, δοκίμου ἀνδρός. Εἰ δὲ οἱ θεοὶ ἴσασι τὸ ἡμερώτατον ζῷον καὶ τὸ ἀγριώτατον, οὐδὲ ἡμῖν ἐκμελὲς τὰς φύσεις αὐτῶν εἰδέναι.

XXXII. De serpentibus Indicis eorumque poena, si hominem occiderint.

Ἡ Ἰνδῶν γῆ φέρει μὲν πολλὰ καὶ ποικίλα· καὶ τὰ μὲν εὐδαίμονός ἐστι καὶ θαυμαστῆς μαρτύρια φορᾶς, τὰ δὲ οὐκ ἀξιόζηλα αὐτῆς, οὐδὲ οἷα ἐπαινεῖν ἢ ποθεῖν ἄξια. Καὶ ὑπὲρ μὲν τῶν λυσιτελῶν, ἢ ἁβρῶν τε καὶ πολυτελῶν, τὰ μὲν εἶπον, τὰ δὲ εἰρήσεται σὺν τοῖς θεοῖς· τὸ δὲ νῦν ἔχον ὅπως ὠδῖνα ὄφεων ἡ γῆ ἀποδείκνυται, εἰπεῖν ὥρμημαι. Πολλοὺς τίκτει καὶ διαφόρους, καὶ τὸ λειφθὲν τοῖς ἀπείροις ἄπειρον. Οὗτοι οὖν ἄρα οἱ ὄφεις καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄλλα ζῷα ἀδικοῦσι. Τίκτει δὲ ἡ αὐτὴ γῆ καὶ πόας τῶν δηγμάτων ἀμυντηρίους, ἔχουσί τε αὐτῶν τὴν ἐμπειρίαν τε καὶ σοφίαν οἱ ἐπιχώριοι, καὶ ποῖον φάρμακον ὄφεως τίνος ἀντίπαλόν ἐστι κατεγνώκασι· καὶ ἀμύνουσιν ὡς ὅτι τάχιστα ἀλλήλοις, ἐπιτεμέσθαι πειρώμενοι τὴν τοῦ ἰοῦ κατὰ τοῦ σώματος ἐπινομὴν ὀξυτάτην τε οὖσαν καὶ ὠκίστην. Καὶ ταῦτα μὲν αὐτοῖς εἰς ἐπικουρίαν τὴν ἀναγκαίαν καὶ μάλα εὐπόρως ἀνίησιν ἡ χώρα καὶ ἀφθόνως. Ὄφις δὲ ὃς ἂν ἀποκτείνῃ ἄνθρωπον, ὡς Ἰνδοὶ λέγουσιν, καὶ μάρτυρας ἐπάγουσι Λιβύων

---

8 οἱ δὲ] F. ὡς δέ.
10 ποίμνης. Gesn.
12 Θερσάνδρου. Sylb. Κλεάνδρου τοῦ Φερωνύμου. Vind. 7.
21 F. ὡς ἐν ἀπείροις.

πολλοὺς καὶ τοὺς περὶ Θήβας οἰκοῦντας Αἰγυπτίων, οὐκέτι καταδῦναι καὶ εἰσερπύσαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἔχει, τῆς γῆς αὐτὸν μὴ δεχομένης, ἀλλ' ἐκβαλλούσης τῶν οἰκείων, ὡς ἂν εἴποις, φυγάδα κόλπων· ἀλήτης δ' ἐντεῦθεν καὶ πλάνης περιέρχεται, καὶ ταλαιπωρεῖται ὑπαίθριος, καὶ διὰ τοῦ θέρους καὶ διὰ τοῦ χειμῶνος, καὶ οὔτε ἔτι σύννομος αὐτῷ πρόσεισιν, οὔτε οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενοι γνωρίζουσι πατέρα. Τιμωρία μὲν δὴ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐπ' ἀνδροφονίᾳ παρὰ τῆς φύσεως τοιάδε ἐδείχθη, προνοίᾳ τοῦ θείου, κατά γε τὴν μνείαν τὴν ἐμήν· εἴρηται δὲ εἰς παίδευσιν τῷ συνιέντι.

XXXIII. De anserum vigilantia.

Φυλάττειν δὲ ἄρα χηνῶν κύνες ἀχρειότεροι, καὶ τοῦτο κατεφώρασαν Ῥωμαῖοι. Ἐπολέμουν γοῦν αὐτοῖς οἱ Κελτοί, καὶ πάνυ καρτερῶς, καὶ ὠσάμενοί γε αὐτοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἦσαν, καὶ ᾕρητό γε ὑπ' αὐτῶν ἡ Ῥώμη πλὴν τοῦ λόφου τοῦ Καπετωλίου· ἦν γὰρ αὐτοῖς οὐκ ἐπιβατὸς ἐκ τοῦ ῥᾴστου. Τὰ μὲν οὖν δοκοῦντα δέξασθαι οἷά τε χωρία τοὺς ἐπιόντας σὺν ἐπιβουλῇ, πέφρακτο μέν τοι ταῦτα. Ἦν δὲ ὁ χρόνος, καθ' ὃν Μάρκος Μάλλιος ὑπατεύων τὸν λόφον τὸν προειρημένον ἐγχειρισθέντα οἱ διεφύλαττεν. Οὗτός τοι καὶ τὸν υἱὸν ἀριστεύσαντα μὲν ἀνέδησε στεφάνῳ, ὅτι δὲ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ μετῆλθε τάξεως, ἀπέκτεινεν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Κελτοὶ πανταχόθεν ἄβατα ἐθεώρουν εἶναί σφισι, τῆς νυκτὸς τὸ ἀόρατον ἔκριναν ἐλλοχήσαντες εἶτα ἐπιθέσθαι καθεύδουσι βαθύτατα· ἔσεσθαι δὲ ἐπιβατὰ ἑαυτοῖς ἤλπισαν, κατά γε τὸ ἀφύλακτον καὶ ἔνθα ἠρεμία ἦν, τῶν Ῥωμαίων πεπιστευκότων μὴ ἂν ἐντεῦθεν ἐπιθήσεσθαι τοὺς Γαλάτας. Καὶ μέντοι καὶ ἐκ τούτων ἀκλεέστατα ἐλήφθη ἂν καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ἄκρα τοῦ Διός, εἰ μὴ χῆνες παρόντες ἔτυχον· οἱ μὲν γὰρ κύνες πρὸς τὴν ῥιφθεῖσαν τροφὴν κατεσιώπησαν, ἴδιον δὲ ἄρα χηνῶν πρὸς τα ῥιπτούμενα εἰς ἐδωδήν σφισι βοᾶν καὶ μὴ ἀτρεμεῖν· οὐκοῦν ἀνέστησάν τε τὸν Μάλλιον ἀνακλάγξαντες, καὶ τὴν περικειμένην φυλακήν. Ταῦτά τοι τίνουσι δίκας οἱ κύνες παρὰ Ῥωμαίοις καὶ νῦν ἀνὰ πᾶν ἔτος, προδο-

σίας ἀρχαίας μνήμη, τιμᾶται δὲ χὴν ταῖς τεταγμέναις ἡμέραις, καὶ ἐν φορείῳ πρόεισιν εὖ μάλα πομπικῶς.

XXXIV. Varia de diversorum animalium usu apud diversos populos.

Καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ ζῴων εἰπεῖν οὐκ ἔστιν ἄπο μούσης. Σκύθαι ξύλων ἀπορίᾳ ἅτινα ἂν καταθύσωσι τοῖς αὐτῶν ὀστέοις ἕψουσι. Φρύγες δὲ ἐὰν παρ' αὐτοῖς τις ἀροτῆρα ἀποκτείνῃ βοῦν, ἡ ζημία θάνατος αὐτῷ. Σαγαραῖοι δὲ τῇ Ἀθηνᾷ καμήλων ἀγῶνα ὅσα ἔτη σὺν αἰδοῖ τῇ τῆς θεοῦ ἐπιτελοῦσι, γίνονται δὲ ἄρα παρ' αὐτοῖς αὗται δρομικώταταί τε ἅμα καὶ ὤκισται. Σαρακόροι δὲ οὔτε ἀχθοφόρους οὔτε ἀλοῦντας ἔχουσι τοὺς ὄνους, ἀλλὰ πολεμιστάς, καὶ ἐπ' αὐτῶν γε τοὺς ἐνοπλίους κινδύνους ὑπομένουσιν, ὥςπερ οὖν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῶν ἵππων. Ὅςτις δὲ ἄρα παρ' αὐτοῖς ὀγκωδέστερος ὄνων εἶναι δοκεῖ, τοῦτον τῷ Ἄρει προςάγουσιν ἱερόν. Λέγει δὲ Κλέαρχος, ὁ ἐκ τοῦ περιπάτου, μόνους Πελοποννησίων Ἀργείους ὄφιν μὴ ἀποκτείνειν· ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις, ἃς καλοῦσιν Ἀρνηΐδας οἱ αὐτοί, ἐὰν κύων ἐς τὴν ἀγορὰν παραβάλῃ, ἀναιροῦσιν αὐτόν. Ἐν Θετταλίᾳ δὲ ὁ μέλλων γαμεῖν, θύων τὰ γαμοδαίσια ἵππον εἰςάγει πολεμιστὴν τὸν χαλινὸν περικείμενον, καὶ τὴν ἐνόπλιον σκευήν, καὶ ἐκείνην πᾶσαν· εἶτα ὅταν ἀπὸ τῆς ἱερουργίας γένηται καὶ σπείσῃ, τῇ νύμφῃ τὸν ἵππον ἀπὸ τοῦ ῥυτῆρος ἀγαγὼν παραδίδωσι. Τί δὲ νοεῖ τοῦτο Θετταλοὶ λεγέτωσαν. Τενέδιοι δὲ τῷ πάλαι * ἂν ἀρίστην Διονύσῳ ἔτρεφον κύουσαν βοῦν, τεκοῦσαν δὲ ἄρα αὐτὴν οἷα δήπου λεχὼ θεραπεύουσι· τὸ δὲ ἀρτιγενὲς βρέφος καταθύουσιν, ὑποδήσαντες κοθόρνους· ὅ γε μὴν πατάξας αὐτὸ τῷ πελέκει λίθοις βάλλεται τῇ ὁσίᾳ, καὶ ἔςτε ἐπὶ τὴν θάλατταν φεύγει. Ἐρετριεῖς δὲ τῇ * ἐνμυρίνθῳ Ἀρτέμιδι κολοβὰ θύουσιν.

XXXV. De canibus Xanthippi.

Πέπυσμαι δὲ πρὸς τοῖς ἤδη μοι προειρημένοις κύνας γενέσθαι φιλοδεσπότους Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρου. Μετοικιζομένων γὰρ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὰς ναῦς, ἡνίκα τοῦ χρόνου ὁ Πέρσης τὸν μέγαν πόλεμον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐξῆψε, καὶ ἔλε-

---

27 ἐν Ἀμαρύνθῳ. Gron. 30 Ἀρίφρονος. Schn.

γον οἱ χρησμοὶ λῷον εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις τὴν μὲν πατρίδα ἀπολιπεῖν, ἐπιβῆναι δὲ τῶν τριηρῶν, οὐδὲ οἱ κύνες τοῦ προειρημένου ἀπελείφθησαν, ἀλλὰ συμμετῴκισαν τῷ Ξανθίππῳ, καὶ διανηξάμενοι ἐς τὴν Σαλαμῖνα ἀπέβησαν. Λέγετον δὲ ἄρα ταῦτα Ἀριστοτέλης καὶ Φιλόχορος.

XXXVI. De aqua Crathidis, et de bobus Euboeae.

Τὸ ὕδωρ ὁ Κρᾶθις λευκῆς χρόας ποιητικὸν μεθίησι ποταμὸς ὤν. Τὰ γοῦν πρόβατα πιόντα αὐτοῦ, καὶ οἱ βόες καὶ πᾶσα ἡ τετράπους ἀγέλη, καθά φησι Θεόφραστος, λευκὰ ἐκ μελάνων ἐγίνετο ἢ πυῤῥῶν. Καὶ ἐν Εὐβοίᾳ δὲ οἱ βόες λευκοὶ τίκτονται σχεδὸν πάντες, ἔνθεν καὶ *ἀργιβόειον* ἐκάλουν οἱ ποιηταὶ τὴν Εὔβοιαν.

XXXVII. De gallo et graculo pueros amantibus.

Οἰνοχόου βασιλικοῦ, καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς Νικομήδης ὁ Βιθυνῶν, ἀλεκτρυὼν ἠράσθη, Κένταυρος ὄνομα· καὶ λέγει Φίλων τοῦτο. Ἠράσθη δὲ ἄρα καὶ κολοιὸς ὡραίου παιδός· καὶ μελίττας δέ τινας ἐρωτικὰς εἶναι πέπυσμαι, εἰ καὶ αἱ πλείους σωφρονοῦσιν.

XXXVIII. De sue Clazomenio alato.

Τὴν σφίγγα ὑπόπτερον γράφουσί τε καὶ πλάττουσι πᾶν ὅσον περὶ χειρουργίαν σπουδαῖον καὶ πεπονημένον. Ἀκούω δὲ ἐν Κλαζομεναῖς σῦν γενέσθαι πτηνόν, ἥπερ οὖν ἐλυμαίνετο τὴν χώραν τοῖς Κλαζομενίοις· καὶ λέγει τοῦτο Ἀρτέμων ἐν τοῖς Ὅροις τοῖς Κλαζομενίων, ἔνθεν τοι καὶ χῶρος ἐκεῖ κέκληται, ὑὸς πτερωτῆς ὀνομαζόμενός τε καὶ ᾀδόμενος. Τοῦτο δὲ εἴ τῳ δοκεῖ μῦθος εἶναι, δοκείτω, ἐμὲ δ' οὖν περὶ ζῴου λεχθὲν καὶ μὴ λαθὸν οὐκ ἐλύπησεν εἰρημένον.

XXXIX. De Ophiogenum origine.

Ἁλίᾳ τῇ Συβάρεως περιϊούσης εἰς ἄλσος Ἀρτέμιδος, ἦν δὲ ἐν Φρυγίᾳ τὸ ἄλσος, δράκων ἐπεφάνη θεῖος, μέγιστος τὴν ὄψιν, καὶ ὡμίλησεν αὐτῇ· καὶ ἐντεῦθεν οἱ καλούμενοι Ὀφιογενεῖς τῆς σπορᾶς τῆς πρώτης ὑπῆρξαν.

XL. De honore animalibus quibusdam habito.

Τιμῶσι δὲ ἄρα Δελφοὶ μὲν λύκον, Σάμιοι δὲ πρόβατον, Ἀμπρακιῶταί γε μὴν τὸ ζῷον τὴν λέαιναν· τὰ δὲ αἴτια τῆς

3 συμμετῳκίσαντο. Valck.

25 παριούσῃ. Gesn. τοῦ Παρίου παριούσῃ. Corai. Fort. Παρίου ἰούσῃ.

ἑκάστου τιμῆς εἰπεῖν οὐκ ἔστιν ἔξω τῆσδε τῆς σπουδῆς. Δελφοῖς μὲν χρυσίον ἱερὸν σεσυλημένον καὶ ἐν τῷ Παρνασσῷ κατορωρυγμένον ἀνίχνευσεν ὁ λύκος· Σαμίοις δὲ καὶ αὐτοῖς τοιοῦτο χρυσίον κλαπὲν πρόβατον ἀνεῦρε, καὶ ἐντεῦθεν Μανδράβουλος ὁ Σάμιος τῇ Ἥρᾳ πρόβατον ἀνάθημα ἀνῆψεν· καὶ τὸ μὲν Πολέμων λέγει τὸ πρότερον, τὸ δὲ Ἀριστοτέλης τὸ δεύτερον. Ἀμπρακιῶται δέ, ἐπεὶ τὸν τύραννον αὐτῶν Φαΰλον διεσπάσατο λέαινα, τιμῶσι τὸ ζῷον αἴτιον αὐτοῖς ἐλευθερίας γεγενημένον. Μιλτιάδης δὲ τὰς ἵππους τὰς τρὶς Ὀλύμπια ἀνελομένας ἔθαψεν ἐν Κεραμεικῷ. Καὶ Εὐαγόρας δὲ ὁ Λάκων καὶ ἐκεῖνος Ὀλυμπιονίκας ἵππους ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς.

XLI.
De Gange fluvio, deque in eo testudinibus et crocodilis.

Ὁ Γάγγης ὁ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ῥέων, ὑπαρχόμενος μὲν ἐκ τῶν πηγῶν βαθύς ἐστιν εἰς ὀργυιὰς εἴκοσι, πλατὺς δὲ εἰς ὀγδοήκοντα σταδίους· ἔτι γὰρ αὐθιγενεῖ τῷ ὕδατι πρόεισι, καὶ ἀμιγεῖ πρὸς ἕτερον· προϊὼν δέ, τῶν ἄλλων εἰς αὐτὸν ἐμπιπτόντων καὶ ἀνακοινουμένων οἱ τὸ ὕδωρ, εἰς βάθος μὲν ἥκει καὶ ἑξήκοντα ὀργυιῶν, πλατύνεται δὲ καὶ ὑπερεκχεῖται εἰς σταδίους τετρακοσίους. Καὶ ἔχει νήσους Λέσβου τε καὶ Κύρνου μείζονας, καὶ τρέφει κήτη, καὶ ἐκ τῆς τούτων πιμελῆς ἄλειφα ἐργάζονται. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῷ καὶ χελῶναι, καὶ αὐταῖς τὸ χελώνειον πιθάκνης καὶ εἴκοσιν ἀμφορέας δεχομένης οὐ μεῖόν ἐστιν. Κροκοδείλων δὲ παιδεύει διπλᾶ γένη· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἥκιστα βλάπτει, τὰ δὲ παμβορώτατα σαρκῶν ἐσθίει καὶ ἀφειδέστατα· καὶ ἔχουσιν ἐπ' ἄκρου τοῦ ῥύγχους ἐξοχήν, ὡς κέρας. Τούτοις [τοι] καὶ πρὸς τὰς τῶν κακούργων τιμωρίας ὑπηρέταις χρῶνται· τοὺς γὰρ ἐπὶ τοῖς μεγίστοις τῶν ἀδικημάτων ἑαλωκότας ῥίπτουσιν αὐτοῖς, καὶ δημίου δέονται ἥκιστα.

XLII.
De escis nonnullis ad pisces capiendos adhibitis.

Δέλεαρ καθιᾶσιν οἱ σοφοὶ τὰ θαλάττια τοῖς μὲν σκάροις, ὡς Λεωνίδης φησί, κορίαννα καὶ κάρτα, καὶ ἔστιν εὔθηρα ταῦτα καὶ ἑλεῖν ῥᾷστα· προσνεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ σκάρος γοητευόμενος, ὥσπερ ἡδύσμασι. Φύλλα δὲ τευτλίων αἱρεῖ

τὰς τρίγλας· χαίρει γὰρ τῷδε τῷ λαχάνῳ τὸ ζῷον, καὶ δι' αὐτοῦ ἁλίσκεταί τε καὶ δουλοῦται ἕκαστα.

XLIII. *De diversis piscandi rationibus.*

Ἐνύδρου δὲ θήρας διαφοραὶ τέσσαρες, φασί· δικτυεία, κόντωσις, καὶ κυρτεία, καὶ ἀγκιστρεία προσέτι. Καὶ ἡ μὲν δικτυεία πλουτοφόρος, καὶ ἔοικεν ἁλισκομένῳ στρατοπέδῳ καὶ αἱρουμένοις αἰχμαλώτοις τισί. Καὶ δεῖται χορηγίας ποικίλης· οἷον σπάρτου καὶ λίνου λευκοῦ, καὶ μέλανος ἄλλου, καὶ κυπείρου καὶ φελλῶν, μολίβου τε καὶ πίτυος, καὶ ἱμάντων καὶ ῥοῦ καὶ λίθου καὶ βύβλου καὶ κεράτων καὶ νεὼς ἑξήρους, ἄξονός τε καὶ σκυταλίδων, καὶ κοττάνης καὶ τυμπάνου καὶ σιδήρου καὶ ξύλων καὶ πίττης· ἐμπίπτοι δὲ γένη τε ἰχθύων διάφορα, καὶ ἀγέλαι ποικίλαι τε καὶ πολλαί. Ἡ δὲ διακόντωσίς ἐστι μὲν τῶν ἄλλων ἀνδρειοτάτη, καὶ δεῖται θηρατοῦ ῥωμαλεωτάτου. Παρεῖναι δὲ χρὴ κάμακα ὀρθήν, ἔλαιον καὶ σχοινία σπάρτινα, πυρία τε πεύκης τῆς λιπαρωτάτης, νεὼς μικρᾶς, ἐρετῶν συντόνων καὶ βραχίονας ἀγαθῶν. Ἡ δὲ κυρτεία δολερωτάτη θήρα καὶ ἐπιβουλοτάτη δεινῶς ἐστι, καὶ ἐλευθέροις πρέπει, δοκεῖν, ἥκιστα. Δεῖται δὲ ὁλοσχοίνων τε βρόχων καὶ λύγου καὶ χερμάδος καὶ εὐναίων καὶ λίθου καὶ φύκους θαλασσίου, σχοίνων τε καὶ κυπαρίττου κόμης, καὶ φελλῶν καὶ ξύλων καὶ δελέατος καὶ νεὼς μικρᾶς. Ἡ δὲ ἀγκιστρεία σοφώτατόν ἐστι καὶ τοῖς ἐλευθέροις πρεπωδέστατον. Δεῖται γὰρ ἱππείων τριχῶν, τὰς χρόας καὶ λευκὰς καὶ μελαίνας καὶ πυῤῥὰς καὶ μεσαιπολίους· τῶν δὲ βαπτομένων ἐγκρίνουσι τὰς λευκὰς ἢ τὰς ἁλιπορφύρους· αἱ γὰρ ἄλλαι πᾶσαι πονηραί, φασίν· χρῶνται δὲ καὶ τῶν ἀγρίων συῶν ταῖς θριξὶ ταῖς ὀρθαῖς, καὶ τερίνθῳ δέ, καὶ χαλκῷ πλείστῳ καὶ μολίβῳ καὶ σπαρτίναις καὶ πτεροῖς, μάλιστα μὲν λευκοῖς ἢ μέλασι καὶ ποικίλοις. Χρῶνταί γε μὴν οἱ ἁλιεῖς καὶ φοινικοῖς ἐρίοις καὶ ἁλουργέσι, καὶ φελλοῖς καὶ ξύλοις· καὶ σιδήρου καὶ ἄλλων δέονται,

2 ῥᾷστα. Gesn.
13 F. ἡ δὲ δὴ κόντωσις.
16 Ante νεὼς μικρᾶς addit δὲ δεῖ Gesn. δεῖται δὲ Schn.
19 F. καὶ βρόχων.
28 μηρίνθῳ. Gesn. τερμίνθῳ. Schn.

ἐν δὲ τοῖς καὶ καλάμων εὐφυῶν καὶ βρόχων, καὶ ὁλοσχοίνων βεβρεγμένων, καὶ νάρθηκος ἐξεσμένου, καὶ ῥάβδου κρανείας, καὶ χιμαίρας κεράτων καὶ δέρματος. Ἄλλος δὲ ἄλλῳ τούτων ἰχθὺς αἱρεῖται, καὶ τάς γε θήρας ἤδη εἶπον αὐτῶν.

XLIV.

De elephantis Indicis equisque Libycis cantu et musica delinitis.

Λόγω δὲ ἄρα τώδε Ἰνδὸς καὶ Λίβυς τὸ γένος διαφόρω· ἐρεῖ δὲ ὁ μὲν Ἰνδὸς τὰ ἐπιχώρια, ὁ δὲ Λίβυς ὅσα εἶδε καὶ ἐκεῖνος· ἃ δ' οὖν ᾄδετον ἄμφω τὼ λόγω ἐστὶν ἐκεῖνα. Ἐν Ἰνδοῖς ἂν ἁλῷ τέλειος ἐλέφας, ἡμερωθῆναι χαλεπός ἐστι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ποθῶν φονᾷ· ἐὰν δὲ αὐτὸν καὶ δεσμοῖς διαλάβῃς, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐς τὸν θυμὸν ἐξάπτεται, καὶ δεσπότην οὐχ ὑπομένει. Ἀλλ' οἱ Ἰνδοὶ καὶ ταῖς τροφαῖς κολακεύουσιν αὐτόν, καὶ ποικίλοις καὶ ἐφολκοῖς δελέασι πραΰνειν πειρῶνται, παρατιθέντες, ὡς πληροῦν τὴν γαστέρα καὶ θέλγειν τὸν θυμόν· ὁ δὲ ἄχθεται αὐτοῖς, καὶ ὑπερορᾷ. Τί οὖν ἐκεῖνοι κατασοφίζονται καὶ δρῶσι; Μοῦσαν αὐτοῖς προσάγουσιν ἐπιχώριον, καὶ κατᾴδουσιν αὐτοὺς ὀργάνῳ τινὶ καὶ τούτῳ συνήθει· καλεῖται δὲ σκινδαψὸς τὸ ὄργανον· ὁ δὲ ὑπέχει τὰ ὦτα καὶ θέλγεται, καὶ ἡ μὲν ὀργὴ πραΰνεται, ὁ δὲ θυμὸς ὑποστέλλεταί τε καὶ θόρνυται, κατὰ μικρὰ δὲ καὶ ἐς τὴν τροφὴν ὁρᾷ· εἶτα ἀφεῖται μὲν τῶν δεσμῶν, μένει δὲ τῇ μούσῃ δεδεμένος, καὶ δειπνεῖ προθύμως ἁβρὸς δαιτυμὼν καταδεδεμένος· πόθῳ γὰρ τοῦ μέλους οὐκ ἂν ἔτι ἀποσταίη. Λιβύων δὲ ἵπποι — δεῖ γὰρ ἀκοῦσαι καὶ τὸν λόγον τὸν ἕτερον — ἐς τοσοῦτον αὐτὰς αἱρεῖ ἡ αὔλησις, πραΰνονταί τε καὶ ἡμεροῦνται, καὶ ὑπολήγουσι μὲν τοῦ ὑβρίζειν τε καὶ σκιρτᾶν· ἕπονται δὲ τῷ νομεῖ, ὅπῃ ἂν αὐτὰς τὸ μέλος ἐπάγῃ· ἐπιστάντος δέ, καὶ ἐκεῖναι ἐφίστανται· ἐὰν δὲ παρατείνῃ τὸ αὔλημα, λείβεται δάκρυα ὑφ' ἡδονῆς αὐταῖς. Οἱ μὲν οὖν βουκόλοι τῶν ἵππων ῥοδοδάφνης κλάδους κοιλάναντες, καὶ αὐλὸν ἐργασάμενοι, καὶ εἰς αὐτὸν ἐμπνέοντες, εἶτα οὕτω προειρημένων καταυλοῦσιν. Λέγει δὲ Εὐριπίδης καὶ

19 στόρνυται. Gesn.
22 F. καταδόμενος. s. καταυλούμενος.
27 F. δ' ἐπανατείνῃ.
31 F. εἶτα τῶν πρ.

ποιμνίτας τινὰς ὑμεναίους· ἔστι δὲ ἄρα τοῦτο αὔλημα, ὅπερ οὖν τὰς μὲν ἵππους τὰς θηλείας εἰς ἔρωτα ἐμβάλλει καὶ οἶστρον ἀφροδίσιον, τοὺς δὲ ἄῤῥενας μίγνυσθαι αὐταῖς ἐκμαίνει. Τελοῦνται μὲν ἱππικοὶ γάμοι τὸν τρόπον τοῦτον, καὶ ἔοικεν ὑμέναιον ᾄδειν τὸ αὔλημα.

XLV. Delphinorum musicae amor hymno Arionis celebratus.

Τὸ τῶν δελφίνων φῦλον ὥς εἰσι φιλῳδοί τε καὶ φίλαυλοι, τεκμηριῶσαι ἱκανὸς καὶ Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος, ἔκ τε τοῦ ἀγάλματος τοῦ ἐπὶ Ταινάρῳ, καὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντος ἐπιγράμματος· ἔστι δὲ τὸ ἐπίγραμμα·

Ἀθανάτων πομπαῖσιν Ἀρίονα, Κύκλονος υἱόν,
Ἐκ Σικελοῦ πελάγους σῶσεν ὄχημα τόδε.

Ὕμνον δὲ χαριστήριον τῷ Ποσειδῶνι, καὶ μάρτυρα τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας, οἱονεὶ καὶ τούτοις ζωάγρια ἐκτίνων, ὁ Ἀρίων ἔγραψε· καὶ ἔστιν ὁ ὕμνος οὗτος·

Ὕψιστε θεῶν πόντιε,
Χρυσοτρίαινε Πόσειδον,
Γαιήοχε, κυμονάρχα.
Βράγχιοι περὶ δὲ σὲ πλωτοὶ θῆρες
Χορεύουσιν ἐν κύκλῳ,
Κούφοισι ποδῶν ῥίμμασιν
Ἐλαφρὰ ἀναπαλλόμενοι·
Σιμοί, φριξαύχενες,
Ὠκυδρόμοι σκύλακες,
Φιλόμουσοι δελφῖνες,
Ἔναλα θρέμματα κουρᾶν
Νηρηΐδων θεᾶν,
Ἃς ἐγείνατο Ἀμφιτρίτα.
Οἵ μ' εἰς Πέλοπος γᾶν ἐπὶ
Ταιναρίαν ἀκτὰν ἐπορεύσατε
Πλαζόμενον Σικελῷ ἐνὶ πόντῳ,
Κυρτοῖσι νώτοις χορεύοντες,
Ἄλοκα Νηρείας πλακὸς
Τέμνοντες, ἀστιβῆ πόρον·
Φῶτες δόλιοί με ἀπὸ ἁλιπλόου
Γλαφυρᾶς νεὼς εἰς οἶδμα
Ἁλιπόρφυρον λίμνας ῥίψαν.

16 χρυσοτρίαινα. Herm.
31 ὀχέοντες. Brunck.
34 μ' ἀφ' ἁλ. Br.
36 ἁλιπορφύρου. Br.

Ἴδιον μὲν δήπου δελφίνων πρὸς τοῖς ἄνω λεχθεῖσι καὶ τὸ φιλόμουσον.

XLVI. De musica feris capiendis adhibita.

Λόγος που διαῤῥεῖ Τυῤῥηνὸς ὁ λέγων, τοὺς ὗς τοὺς ἀγρίους καὶ τὰς παρ᾽ αὐτοῖς ἐλάφους καὶ ὑπὸ δικτύων μὲν καὶ κυνῶν ἁλίσκεσθαι, ᾗπερ οὖν θήρας νόμος, συναγωνιζομένης δὲ αὐτοῖς τῆς μουσικῆς καὶ μᾶλλον· πῶς δέ, ἤδη λέγω. Τὰ μὲν δίκτυα περιβάλλουσι, καὶ τὰ λοιπὰ θήρατρα, ὅσα ἐλλοχᾷ τὰ ζῷα· ἕστηκε δὲ ἀνὴρ αὐλῶν τεχνίτης, καὶ ὡς ὅτι μάλιστα πειρᾶται τοῦ μέλους ὑποχαλᾶν, καὶ ὅ τι ποτέ ἐστι τῆς μούσης σύντονον ἐᾷ, πᾶν δὲ ὅ τι γλύκιστον αὐλῳδίας τοῦτο ᾄδει· ἡσυχίᾳ τε καὶ ἠρεμίᾳ ῥᾳδίως διαπορθμεύει καὶ εἰς τὰς ἄκρας, καὶ εἰς τοὺς αὐλῶνας, καὶ εἰς τὰ δάση, καὶ εἰς ἁπάσας συνελόντι εἰπεῖν τὰς τῶν θηρίων κοίτας καὶ εὐνὰς τὸ μέλος εἰςρεῖ. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα, παριόντος εἰς τὰ ὦτα αὐτοῖς τοῦ ἤχου, ἐκπέπληγεν, καὶ διὰ τὸ ἄηθες καί που καὶ δείματος ὑποπίμπλαται· εἶτα ἀκρατῶς καὶ ἀμάχως αὐτὰ ἡδονὴ τῆς μούσης περιλαμβάνει, καὶ κηλούμενα λήθην ἔχει καὶ ἐγγόνων καὶ οἰκιῶν καὶ χώρων· καί τοι φιλεῖ τὰ θηρία μὴ ἀπὸ τῶν συντρόφων χωρίων πλανᾶσθαι. Τὰ δ᾽ οὖν Τυῤῥηνὰ κατ᾽ ὀλίγον ὥςπερ ὑπό τινος ἴυγγος ἀναπειθούσης ἕλκονται, καὶ καταγοητεύοντος τοῦ μέλους ἀφικνεῖται, καὶ ἐμπίπτει ταῖς πάγαις τῇ μούσῃ κεχειρωμένα.

XLVII. De anthiis piscibus eorumque captura.

Ἀνθίαι δὲ βαλλόμενοι ὅταν ἁλῶσιν οἴκτιστόν εἰσι θεαμάτων, καὶ ἀποθνήσκοντες ἑαυτοὺς ἐοίκασι θρηνεῖν, καὶ τρόπον τινὰ ἱκετεύειν, ὥςπερ οὖν ἄνθρωποι λῃσταῖς ἐντυχόντες ἀνοικτίστοις τε καὶ φονικωτάτοις. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀποδιδράσκειν πειρώμενοι εἶτα τοῖς δικτύοις ἐμπλάσσονται, ὑπεράλλεσθαι δὲ αὐτοὺς πειρωμένους τῶν λόχων εἶτα μέντοι καταλαμβάνει αἰχμή· οἱ δὲ ἀποδιδράσκοντες τόνδε τὸν θάνατον ἐς τὴν τέως πολεμίαν ἰχθύσι γῆν ἐξεπήδησαν, τὸ τέλος τοῦ βίου τὸ χωρὶς τοῦ ξίφους προῃρημένοι καὶ μάλα ἀσμένως.

11 ἡσυχία et ἠρεμία. Schn. 28 ἐμπαλάσσονται. Schn.
21 F. ἕλκοντος καὶ κ.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

I. Historia de aquila, quae Midae regnum portendit; alia de lupo Gelonem servante.

Ἀετὸν ἀκούω Γορδίῳ τὴν τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου βασιλείαν ὑποσημῆναι, ἡνίκα ἀροῦντι τῷ Γορδίῳ ἐπιπτάς, εἶτα μέντοι κατὰ τοῦ ζυγοῦ καθίσας συνδιημέρευσεν, οὐδὲ προαπέστη, πρὶν ἢ γενομένης ἑσπέρας καὶ ἐκεῖνος κατέλυσε τὴν ἄροσιν, ἐπιστάντος τοῦ βουλυτοῦ. Γέλωνος δὲ τοῦ Συρακουσίου παιδὸς ὄντος, λύκος μέγιστος εἰςπηδήσας εἰς τὸ διδασκαλεῖον ἐξήρπασε τῶν χειρῶν τοῖς ὀδοῦσι τὴν δέλτον, καὶ ὁ Γέλων ἐξαναστὰς τοῦ θάκου ἐδίωκεν αὐτόν, τὸ μὲν θηρίον μὴ καταπτήξας, περιεχόμενος δὲ τῆς δέλτου ἰσχυρῶς. Ἐπεὶ δὲ ἔξω τοῦ διδασκαλείου ἐγένετο, τὸ μὲν κατηνέχθη καὶ τοὺς παῖδας αὐτῷ διδασκάλῳ κατέλαβεν, θείᾳ δὲ προμηθείᾳ ὁ Γέλων περιῄει μόνος· καὶ τό γε παράδοξον, οὐκ ἀπέκτεινεν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔσωσε λύκος, οὐκ ἀτιμασάντων τῶν θεῶν [ὅσον] οὐδὲ διὰ τῶν ἀλόγων τῷ μὲν τὴν βασιλείαν προδηλῶσαι, τὸν δὲ τοῦ μέλλοντος κινδύνου σῶσαι. Ἴδιον δὲ τῶν ζῴων καὶ τὸ θεοφιλές.

II. De piscatione sargorum.

Οἱ Κᾶρες αἱροῦσι τοὺς σαργοὺς τὸν τρόπον τοῦτον. Νότου καταπνέοντος ἡσυχῇ καὶ προςβάλλοντος αὔρας μαλακωτέρας, καὶ τοῦ κύματος στορεσθέντος καὶ πράως ταῖς ψάμμοις ἐπηχοῦντος, τηνικαῦτα ὁ θηρατὴς καλάμου μὲν οὐ δεῖται οὐδέν, λαβὼν δὲ ἀρκεύθου ῥάβδον πάνυ σφόδρα ἐῤῥωμένης, ἐπ' ἄκρας αὐτῆς ἐξάπτει σειράν, καὶ περὶ τῷ ἀγκίστρῳ κυκλόστομον ὄντα ἡμιτάριχον, καὶ καθίησιν εἰς τὴν θάλατταν· καὶ κάθηται μὲν ἐπὶ τῇ πρύμνῃ τῆς πορθμίδος καὶ τὸν δόλον ὑποκινεῖ, ὑπηρετεῖ δέ οἱ καὶ παῖς ἡσυχῇ,

12 F. περιῄν εἷς μόνος. 23 λυκόστομον. Gesn.

προμαθὼν τῆς ἐλάσεως τὸ σχολαῖον ἐπιτηδές, καὶ ὡς ἐπὶ τὴν γῆν προάγει τὸ σκάφος. Πολλοὶ δὲ οἱ σαργοὶ παρασκιρτῶσιν ἐκ τῶν συντρόφων φωλεῶν ἀναθορόντες, ἀθροίζονται δὲ ἐπὶ τὸ ἄγκιστρον· ἄγει γὰρ αὐτοὺς οἱονεὶ ἴϋγγι ὁ πάλαι τεθνηκὼς μέν, εἰς τὸ ἑλεῖν δὲ διασπασθεὶς ἰχθύς· εἶτα πλησίον τῆς γῆς γενόμενοι ῥᾳδίως ἁλίσκονται, τῇ λιχνείᾳ τῆς γαστρὸς δεδεμένοι.

III. De variis piscium sedibus, deque plantis marinis.

Διατριβαὶ δὲ ἰχθύων πολλαί, καὶ γίνονται οἱ μὲν ἐν ταῖς πέτραις, οἱ δὲ ἐν ταῖς ψάμμοις, ἄλλοι δὲ ἐν ταῖς πόαις. Καὶ γάρ τοι καὶ πόαι θαλάττιαί εἰσι, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν καλοῦνται βρύα, αἱ δὲ ἄμπελοι, καὶ σταφυλαί τινες, καὶ φυκία ἄλλα· ἦν δὲ ἄρα θαλαττίου πόας καὶ κράμβη ὄνομα, καὶ μνία καλεῖταί τινα ἐν αὐταῖς καὶ τρίχες. Τροφὴ δὲ ἄρα τούτων ἄλλῳ ἄλλο ἦν, καὶ οὐκ ἂν πάσαιτο ἑτέρας ὁ εἰθισμένος τῇ συντρόφῳ καὶ ὁμοεθνεῖ, ὡς ἂν εἴποι τις.

IV. De callionymo pisce.

Ἀκούσαις δ' ἂν ἁλιέων καὶ ἰχθύων τινὰ καλλιώνυμον οὕτω λεγόντων· καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀριστοτέλης λέγει, ὅτι ἄρα ἐπὶ τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ καθημένην ἔχει χολὴν πολλήν, αὐτῷ δὲ τὸ ἧπαρ κατὰ τὴν λαιὰν φορεῖται πλευράν. Καὶ μαρτυρεῖ τούτοις καὶ ὁ Μένανδρος, ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, οἶμαι, λέγων·

Τίθημ' ἔχειν χολήν σε καλλιωνύμου
Πλείω.

Καὶ Ἀνάξιππος ἐν Ἐπιδικαζομένῳ·

Ἐάν με κινῇς, καὶ ποιήσῃς τὴν χολὴν
Ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι,
Ὄψει διαφέροντ' οὐδὲ ἓν ξιφίου κυνός.

Εἰσὶ μὲν οὖν οἳ καί φασιν αὐτὸν ἐδώδιμον, οἱ δὲ πλείους ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς. Οὐ ῥᾳδίως δὲ αὐτοῦ μνημονεύουσιν ἐν ταῖς ὑπὲρ τῶν ἰχθύων πανθοινίαις, ὧν τι καὶ ὄφελός ἐστι, ποιητῶν θεμένων σπουδὴν εἰς μνήμην ἔνθεσμον· Ἐπίχαρμος

14 ἄλλῳ ἄλλη. Gron.
18 καθειμένην M. m. b.
23 πλέω. b.
31 εὔθεσμον. m. Vindob. Totus locus obscurus et corruptus.

μὲν ἐν Ἥβας Γάμῳ, καὶ Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ, καὶ προςέτι Μούσαις· Μνησίμαχος δὲ ἐν τῷ Ἰσθμιονίκῃ.

V. De rana marina.

Βάτραχος δὲ θαλάττιος, τίκτει κατὰ τοὺς ὄρνιθας ᾠὸν καὶ οὗτος· οὐ ζῳογονεῖ γὰρ ἐν αὐτῷ· κεφαλὴν γὰρ ἔχει καὶ τὰ ἀρτιγενῆ μεγάλην τε ἅμα καὶ τραχεῖαν· καὶ διὰ ταῦτα ὑποδέξασθαι τὰ βρέφη δείσαντα ἥκιστός ἐστιν· ἑλκοῦσι γὰρ αὐτόν, καὶ κακῶς, εἰςπίπτοντα τὴν αὖθις· ἀλλὰ καὶ τικτόμενα ἂν καὶ ἐξιόντα εἰργάζετο παραπλήσια. Οὔτε οὖν εὐώδινες εἰς ζῴων γένεσίν εἰσιν, οὔτε μὴν κρησφύγετα τοῖς ἐγγόνοις ἀγαθά. Ὠιοῦ δὲ τὴν φύσιν ἢ ἰδιότητα οὐχ ὁμολογεῖ τὸ τῶν βατράχων, τραχὺ δέ ἐστι καὶ ἐκεῖνο, καὶ ἔχει φολίδας, καὶ προςαψαμένῳ φανεῖταί σοι ἀντίτυπον.

VI. De polypo rarae magnitudinis inter vasa salsamentaria capto.

Οἱ πολύποδες καὶ αὐτοὶ χρόνῳ γίνονται μέγιστοι, καὶ εἰς κήτη προχωροῦσι, καὶ ἐναριθμοῦνται ἐν αὐτοῖς καὶ οὗτοι. Ἀκούω γοῦν ἐν Δικαιαρχίᾳ τῇ Ἰταλικῇ πολύπουν εἰς ὄγκον σώματος ὑπερήφανον προελθόντα, τὴν μὲν ἐν τῇ θαλάττῃ τροφὴν καὶ τὰς ἐκεῖθεν νομὰς ἀτιμάσαι, καὶ ὑπερφρονῆσαι αὐτῶν. Προῄει δὲ ἄρα οὗτος καὶ ἐς τὴν γῆν, καὶ ἐληΐζετο καὶ τῶν χερσαίων ἔστιν ἅ· οὐκοῦν καὶ διά τινος ὑπονόμου κρυπτοῦ, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν θάλατταν τὰ ἐκ τῆς πόλεως τῆς προειρημένης ῥυπαρά, εἰςνέων, καὶ ἀνιὼν εἰς οἶκόν τινα πάραλον, ἔνθα ἦν ἐμπόρων Ἰβηρικὸς φόρτος καὶ ταρίχη τὰ ἐκεῖθεν ἐν σκεύεσιν ἁδροῖς, εἶτα τὰς πλεκτάνας περιχέων καὶ σφίγγων τὸν κέραμον ἐῤῥήγνυ τὰ ἀγγεῖα καὶ κατεδαίνυτο τὰ ταρίχη. Οἱ δὲ εἰςιόντες ὡς ἑώρων τὰ ὄστρακα, πολὺν δὲ τοῦ φόρτου ἀριθμὸν ἀφανῆ κατελάμβανον, ἐξεπλήττοντο· καὶ τίς ἦν ὁ κεραΐζων αὐτοὺς συμβαλεῖν οὐκ εἶχον, τῶν μὲν θυρῶν ἀνεπιβουλεύτων βλεπομένων, τοῦ δὲ ὀρόφου ὄντος ἀσινοῦς, καὶ τῶν τοίχων μὴ διεσκαμμένων· ἑωρᾶτο δὲ καὶ τῶν ἰχθύων τῶν ταρίχων λείψανα ἀπολειφθέντα ὑπὸ τοῦ ἀκλήτου δαιτυμόνος· ἔκριναν δέ τινα τῶν οἰκείων τὸν μάλιστα εὐτολμότατον ἔνδον ὡπλισμένον καταλιπεῖν ἐλ-

2 Μώσαις. T. Hemsterh.

λοχῶντα. Νύκτωρ οὖν ἐπὶ τὴν συνήθη δαῖτα ὁ πολύπους ἀνέρπει, καὶ περιχυθεὶς τοῖς σκεύεσιν, ὥςπερ εἰς πνῖγμα ἀθλητὴς συλλαβὼν τὸν ἀντίπαλον ἐγκρατῶς τε καὶ μάλα εὐλαβῶς, εἶτα συνέτριβε τὸν κέραμον ληστής, ὡς εἰπεῖν, ὁ πολύπους ῥᾷστα. Ἦν δὲ διχόμηνος, καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος, καὶ πάντα ἦν εὐσύνοπτα· ὁ δὲ οὐκ ἐπεχείρει μόνος, δείσας τὸν θῆρα, καὶ γὰρ μόνου μείζων ὁ ἐχθρὸς ἦν, περιηγεῖται δὲ ἕωθεν τοῖς ἐμπόροις τὰ πεπραγμένα· ἀκούοντες δὲ ἠπίστουν. Εἶτα οἱ μὲν τῆς ζημίας τῆς τοσαύτης τὸν κίνδυνον μνήμῃ ἀνεῤῥίπτουν. καὶ συνειςελθεῖν τῷ ἐχθρῷ συνέσπευδον· οἱ δὲ τῆς καινῆς καὶ ἀπίστου θέας διψῶντες συναπεκλείοντο αὐθαίρετοι σύμμαχοι. Εἶτα ἑσπέρας ὁ φὼρ ἐπιφοιτᾷ, καὶ ὁρμᾷ ἐπὶ τὴν συνήθη τράπεζαν. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἀπέφραττον τὸν ὀχετόν, οἱ δὲ ὡπλίζοντο ἐπὶ τὸν πολέμιον, καὶ κοπίσι καὶ ξυροῖς τεθηγμένοις αὐτοῦ διέκοπτον τὰς πλεκτάνας, ὡς δρυὸς κλάδους ἁδροτάτους ἀμπελουργοί τε καὶ δρυοτόμοι· καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ περικόψαντες, καθεῖλον ὀψὲ καὶ μόγις οὐκ ὀλίγα πονήσαντες· καὶ τὸ καινότατον, ἐν τῇ γῇ τὸν ἰχθὺν ἐθηράσαντο ἔμποροι· καὶ τὸ κακοῦργον δὴ τοῦδε τοῦ ζῴου καὶ τὸ δολερὸν ἀναπέφηνεν ἡμῖν ἴδιον ὄν.

VII. De remediis, quae Indi elephantis aegrotis adhibent.

Τῶν τεθηραμένων ἐλεφάντων ἰῶνται τὰ τραύματα οἱ Ἰνδοὶ τὸν τρόπον τοῦτον. Καταιονοῦσι μὲν αὐτὰ ὕδατι χλιαρῷ, ὥςπερ οὖν τὸ τοῦ Εὐρυπύλου παρὰ τῷ καλῷ Ὁμήρῳ ὁ Πάτροκλος· εἶτα μέντοι διαχρίουσι τῷ βουτύρῳ αὐτά· ἐὰν δὲ ᾖ βαθέα, τὴν φλεγμονὴν πραΰνουσιν, ὕεια κρέα, θερμὰ μέν, ἔναιμα δὲ ἔτι, προςφέροντες καὶ ἐντιθέντες. Τὰς δὲ ὀφθαλμίας θεραπεύουσιν αὐτῶν, βόειον γάλα ἀλεαίνοντες, εἶτα αὐτοῖς ἐγχέοντες· οἱ δὲ ἀνοίγουσι τὰ βλέφαρα, καὶ ὠφελούμενοι ἥδονταί τε καὶ αἰσθάνονται, ὥςπερ ἄνθρωποι· καὶ εἰς τοσοῦτον ἐπικλύζουσιν, εἰς ὅσον ἂν ὑποπαύσωνται λημῶντες· μαρτύριον δὲ τοῦ παύσασθαι τὴν ὀφθαλ-

9 μνήμῃ τὸν κίνδυνον. Schn. 10 F. συνελθεῖν.

μίαν τοῦτό ἐστι. Τὰ δὲ νοσήματα ὅσα αὐτοῖς προσπίπτει ἄλλως, ὁ μέλας οἶνός ἐστιν αὐτοῖς ἄκος· εἰ δὲ μὴ γένοιτο ἐξάντης τοῦ κακοῦ τῷ φαρμάκῳ τῷδε, ἄσωστά οἱ ἐστίν.

VIII. De elephantorum potu florumque colligendorum studio.

Ἐλέφαντι δὲ ἀγελαίῳ μέν, εἰθισμένῳ γε μήν, ὕδωρ πόμα ἐστί, τῷ δὲ εἰς πόλεμον ἀθλοῦντι οἶνος μέν, οὐ μὴν ὁ τῶν ἀμπέλων· ἐπεὶ τὸν μὲν ἐξ ὀρύζης χειρουργοῦσι, τὸν δὲ ἐκ καλάμου. Προΐασι δὲ καὶ ἄνθη σφίσιν ἀθροίσαντες· εἰσὶ γὰρ ἐρασταὶ εὐωδίας, καὶ ἄγονταί γε ἐπὶ τοὺς λειμῶνας, καὶ ὀσμῇ πωλευθησόμενοι τῇ ἡδίστῃ· καὶ ὁ μὲν ἐκλέγει κρίνας τῇ ὀσφρήσει τὸ ἄνθος, τάλαρον δὲ ἔχων ὁ πωλευτὴς τρυγῶντος καὶ ἐμβάλλοντος ὑπέχει. Εἶτα ὅταν ἐμπλήσῃ τοῦτον, ὥσπερ οὖν ὀπώραν δρεπόμενος, λοῦται, καὶ ἥδεται τῷ λουτρῷ κατὰ τοὺς τῶν ἀνθρώπων ἁβροτέρους. Εἶτα ἐπανελθὼν τὰ ἄνθη ποθεῖ, καὶ βοᾷ βραδύνοντος, καὶ οὐχ αἱρεῖται τροφὴν πρὶν ἢ κομίσει τίς οἱ ὅσα ἐτρύγησεν· εἶτα μέντοι τῇ προβοσκίδι ἀναιρούμενος ἐκ τοῦ ταλάρου τῆς φάτνης καταπάττει τὰ χείλη, ἥδυσμα τοῦτό γε τῇ τροφῇ διὰ τῆς εὐοσμίας ἐπινοῶν, ὡς εἰπεῖν· κατασπείρει δὲ καὶ τοῦ χώρου ἔνθα αὐλίζεται τῶν ἀνθέων πολλά, ἡδυσμένον αἱρεῖσθαι γλιχόμενος ὕπνον. Ἰνδοὶ δὲ ἐλέφαντες ἦσαν ἄρα πηχῶν ἐννέα τὸ ὕψος, πέντε δὲ τὸ εὖρος. Μέγιστοι δὲ ἄρα τῶν ἐκεῖθι ἐλεφάντων οἱ καλούμενοι Πραίσιοι, δεύτεροι δ' ἂν τάττοιντο τῶνδε οἱ Ταξίλαι.

IX. De equorum Indicorum gubernatione et de elephantis bellatoribus.

Ἵππον δὲ ἄρα Ἰνδὸν κατασχεῖν καὶ ἀνακροῦσαι προπηδῶντα καὶ ἐκθέοντα, οὐ παντὸς ἦν, ἀλλὰ τῶν ἐκ παιδὸς ἱππείαν πεπαιδευμένων. Τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἐστιν ἐν ἔθει, χαλινῷ ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ῥυθμίζειν αὐτοὺς καὶ ἰθύνειν, κημοῖς δὲ ἄρα κεντρωτοῖς ἀκόλαστόν τε ἔχουσι τὴν γλῶτταν, καὶ τὴν ὑπερῴαν ἀβασάνιστον· ἀναγκάζουσι δὲ αὐτοὺς ὅμως οἵδε οἱ τὴν ἱππείαν σοφισταὶ περικυκλεῖν καὶ περιδινεῖσθαι ἐς ταὐτὸν στρεφομένους, καὶ ἧπερ εἶδον ἀστό-

26 F. οὐκ ἔστιν.
28 F. κεντρωτοῖς· ἀκόλαστον γὰρ ἔχουσι.
31 F. εἶπον.

μους. Δεῖ δὲ ἄρα τῷ τοῦτο δράσοντι καὶ ῥώμης χειρῶν, καὶ ἐπιστήμης εὖ μάλα ἱππικῆς. Πειρῶνται δὲ οἱ προήκοντες εἰς ἄκρον τῆσδε τῆς σοφίας καὶ ἅρμα οὕτως περικυκλεῖν καὶ περιάγειν· εἴη δ' ἂν ἆθλος οὐκ εὐκαταφρόνητος, ἀδηφάγων ἵππων τέτρωρον περιστρέφειν ῥᾳδίως· φέρει δὲ τὸ ἅρμα παραβάτας καὶ δύο. Ὁ δὲ στρατιώτης ἐλέφας ἐπὶ τοῦ καλουμένου θωρακίου, ἢ καὶ νὴ Δία τοῦ νώτου γυμνοῦ καὶ ἐλευθέρου, πολεμιστὰς μὲν τρεῖς, παρ' ἑκάτερα βάλλοντας, καὶ τὸν τρίτον κατόπιν· τέταρτον δὲ τὸν τὴν ἅρπην κατέχοντα διὰ χειρῶν, καὶ ἐκείνῃ τὸν θῆρα ἰθύνοντα, ὡς οἴακι ναῦν κυβερνητικὸν ἄνδρα καὶ ἐπιστάτην τῆς νεώς.

X.
De pantherarum apud Mauros venatione.

Θήρα δὲ παρδάλεων Μαυρουσία εἴη ἄν, καὶ ἔστιν αὐτοῖς οἰκοδομία λίθων πεποιημένη, καὶ ἔοικε ζωαγρίᾳ τινί, καὶ ἔστι μὲν ὁ λόχος ὅδε ὁ πρῶτος· ὅ γε μὴν δεύτερος, ἐνδοτέρω σαπροῦ κρέως καὶ ὀδωδότος μοῖραν μηρίνθου τινὸς μακροτέρας ἐξαρτῶσι, θύραν δὲ ἐκ ῥιπίδων καί τινων καλάμων ἀραιὰν ἐπέστησαν, καὶ μέντοι καὶ δι' αὐτῶν ἐκπνεῖται ἡ τοῦ κρέως τοῦ προειρημένου ὀσμὴ διαῤῥέουσα. Αἴσθονται δὲ αἱ θῆρες, καὶ γάρ πως τοῖς κακόσμοις φιληδοῦσιν· προσβάλλει γὰρ αὐταῖς ὁ τῶν προειρημένων ἀήρ, ἐάν τε ἐν ἀγρίοις τοῖς ὄρεσιν, ἐάν τε ἐν φάραγγι, καὶ μέντοι καὶ ἐν αὐλῶνι· εἶτα ἀνεφλέχθη [καὶ ἡ] τῇ ὀσμῇ ἐντυχοῦσα, καὶ ὑπὸ τῆς ἄγαν ὁρμῆς ἐς τὴν θοίνην τὴν φίλην ἄττει φερομένη· ἕλκεται δὲ ὑπ' αὐτῆς ὡς ὑπό τινος ἴϋγγος· εἶτα ἐμπίπτει τῇ θύρᾳ καὶ ἀνατρέπει αὐτὴν καὶ ἔχεται τοῦ δυστυχοῦς δείπνου. Τῇ γάρ τοι μηρίνθῳ τῇ προειρημένῃ συνυφάνθη ἡ πάγη καὶ μάλα σοφή, ἥπερ οὖν ἐσθιομένου τοῦ κρέως κινεῖται, καὶ περιλαμβάνει τὴν λίχνον πάρδαλιν· καὶ ἑάλω, γαστρὸς ἀδηφάγου καὶ μυσαρᾶς ἑστιάσεως δίκας ἐκτίνουσα ἡ δυστυχής.

XI.
Describitur ratio, qua

Αἱροῦνται δὲ οἱ λαγῲ ὑπὸ ἀλωπέκων ἐνίοτε οὐχ ἧττον δρόμῳ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τέχνῃ· σοφὸν γὰρ ἀπατᾶν ἀλώ-

13 ζωγρείῳ Schn.

vulpes utuntur in venandis leporibus.

πηξ, καὶ δόλους οἶδεν. Ὅταν γοῦν νύκτωρ εἰς ἴχνος ἐμπέσῃ τοῦ λαγὼ καὶ αἴσθηται τοῦ θηρίου, σιγῇ τε ἐπιβαίνει καὶ ποδὶ ἀψόφῳ, καὶ ἀναστέλλει τὸ ἆσθμα, καὶ καταλαβοῦσα ἐν τῇ κοίτῃ πειρᾶται αἱρεῖν ὡς ἀδεᾶ καὶ ἄφροντιν. Ὁ δὲ οὐκ ἂν τρυφῶν οὐδὲ ῥαθύμως καθεύδει, ἀλλά τε ἅμα ᾔσθετο τοῦ ζῴου τοῦ προσιόντος, καὶ τῆς εὐνῆς ἐξεπήδησε καὶ θεῖ· καὶ ὁ μὲν ἀνύει τὸν δρόμον καὶ μάλα ὠκέως, ἡ δὲ ἀλώπηξ καὶ αὐτὴ κατ' ἴχνος ἐστὶ καὶ τοῦ δρόμου ἔχεται. Καὶ ὁ μὲν πολλὴν ὁδὸν διανύσας, ὡς ἤδη κρείττων καὶ οὐκ ἂν ἁλούς, ἐμπεσὼν εἰς λόχμην ἀσμένως ἀναπαύεται· ἡ δὲ ἀλώπηξ ἐφίσταται, καὶ ἀτρεμεῖν οὐκ ἐπιτρέπει, πάλιν τε αὐτὸν ἐγείρει, καὶ εἰς δρόμον ἐξηνέμωσεν ἕτερον. Εἶτα οὐχ ἥττων τῆς προτέρας ὁδὸς καὶ δὴ διηνύσθη, καὶ ὁ μὲν ἀναπαύσασθαι διψᾷ πάλιν, ἡ δὲ ἐφίσταται, καὶ σείουσα τὸν θάμνον ἀγρυπνίαν ἐνεργάζεται αὐτῷ. Ὁ δὲ πάλιν ἐκθεῖ, καὶ ἡ ἀλώπηξ οὐχ ὑστερεῖ. Συνεχέστερον δὲ ὅταν αὐτὸν δρόμος ἐκ δρόμου διαλάβῃ, καὶ ἀγρυπνία διαδέξηται, ὁ μὲν ἀπεῖπε καὶ μένει, ἡ δὲ ἐπελθοῦσα κατέσχεν αὐτόν, οὐ μὰ Δία δρόμῳ, ἀλλὰ γὰρ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ δόλῳ καθελοῦσα. Ταῦτα μὲν οὖν ἄλλως προεκθέων ὁ λόγος ὑπὲρ τοῦ δρόμου τοῦ λαγὼ ἀναβέβληται, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τοῖς ἑπομένοις λέγειν ἐγκαιρότερον· ὅθεν δὲ ἐξετραπόμην καὶ μὴν ἐπάνειμι αὖθις. Ἦν δὲ ἄρα τοῦ διασπείρειν τὰ ἔγγονα καὶ ἄλλο ἄλλῃ τρέφειν, αἰτία ἥδε. Ἔστι μὲν ὁ λαγὼς φιλότεκνον δεινῶς, δέδοικε δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν θηρώντων ἐπιβουλὰς καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀλωπέκων ἐπιδρομάς· πέφρικέ γε μὴν καὶ τὰς ἐκ τῶν ὀρνίθων οὐχ ἧττον, φωνὴν δὲ κοράκων καὶ ἀετῶν μᾶλλον· πρὸς γὰρ δὴ ταῦτα τῶν πτηνῶν οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἔνσπονδα· ὑποκρύπτει δὲ ἑαυτὸν ἢ θάμνῳ κομῶντι, ἢ γηδίῳ δασεῖ, ἤ τινα ἄλλην ἑαυτῷ προβάλλεται ἀναγκαίαν καὶ ἀμήχανον τὴν σκέπην.

XII. An mares

Θηρατοῦ δὲ ἀνδρὸς καὶ τὰ ἕτερα ἀγαθοῦ, οἵου μὴ ἂν

5 οὐ τρυφῶν. Par. b. F. οὐκ ἄρα τρ. 13 δὴ] F. ἤδε δή.

ψεύσασθαι, λόγον ἤκουσα, καὶ αὐτῷ πεπίστευκα· καὶ δὴ καὶ διὰ ταῦτα εἰρήσεται. Τίκτειν γὰρ δὴ καὶ ἄῤῥενας λαγὼς ἔλεγε, καὶ ἔχειν παιδοποιεῖσθαί τε ἅμα καὶ ὠδίνειν, ὡς τῆς φύσεως μὴ ἀμοιρεῖν ἑκατέρας, καὶ ὡς ἐκτρέφει τεκὼν ἔλεγε. Καὶ ὡς ἀποτίκτει καὶ δύο που καὶ τρία, καὶ τοῦτο ἐμαρτύρει. Καὶ δὴ καὶ τὸν κολοφῶνα ἐπῆγε τῷδε τῷ λόγῳ παντὶ ἐκεῖνον· θηραθῆναι γὰρ λαγὼ ἄῤῥενα ἡμιθνῆτα, ἐξογκωθῆναι δὲ αὐτοῦ τὴν γαστέρα ἅτε ἔγκαρπον, ἀνατμηθῆναί τε αὐτὸν ὡμολόγει, καὶ μήτραν πεφωρᾶσθαι καὶ τρεῖς λαγώς· τούτους οὖν ἀκινήτους τέως εἶναι ἐξαιρεθέντας, καὶ κεῖσθαι οἱονεὶ κρέα ἄλλως· ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀλεαινόμενοι καὶ δὴ κατὰ μικρὰ ὑποθαλπόμενοι ἐξέτριψαν, ἀναφέροντες ἑαυτοὺς ἀνεβιώσκοντο· καί πού τις αὐτῶν καὶ ἐκινήθη, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβλεψε, τάχα δὲ καὶ γλῶτταν ἐπὶ τούτοις προὔβαλε, καὶ στόμα ἀνέῳξε τροφῆς πόθῳ· προςενεχθῆναι οὖν αὐτοῖς ἣν εἰκὸς τοῖς τηλικούτοις γάλα, καὶ κατ᾽ ὀλίγον ἐκτραφῆναι αὐτούς, καὶ δεῖγμα, ἐμοὶ δοκεῖν, εἰς θαῦμα τοῦ τεκόντος τούτους. Μὴ πιστεύειν οὖν τῷ λόγῳ πεῖσαι ἐμαυτὸν οὐ δύναμαι· τὸ δὲ αἴτιον, ἡ τοῦ ἀνδρὸς γλῶττα οὔτε ψεῦδος οὔτε κόμπον ἠπίστατο.

quoque lepores pariant.

XIII.

De leporis in eligendo servandoque cubili studio, nocturnisque ejus cursibus.

Ἦν δὲ ἄρα ὁ λαγὼς καὶ ἀνέμων τε καὶ ὡρῶν ἐπιστήμων· σοφὸν γάρ τι χρῆμα αὐτοῦ, ἀλλ᾽ οὐκ εὔχαρι ὄν. Χειμῶνος οὖν κοῖτον ἐν τοῖς προςηλίοις τίθεται· δῆλα γὰρ δὴ ὅτι θάλπεται μὲν ἀσμένως, κρύει δὲ ἐχθρῶς ἔχει· θέρους δὲ πρὸς ἄρκτον ἀποκλίνει πόθῳ ψύχους. Τῆς δὲ τῶν ὡρῶν διαφορᾶς αἱ ῥῖνες αὐτῷ γνώμων. Οὐ μὴν ἐπιμύει καθεύδων ὁ λαγώς, καὶ τοῦτο αὐτῷ ζῴων μόνῳ περίεστιν, οὐδὲ νικᾶται τῷ ὕπνῳ τὰ βλέφαρα· φασὶ δὲ αὐτὸν καθεύδειν μὲν τὸ σῶμα, τοῖς δὲ ὀφθαλμοῖς τηνικάδε ὁρᾶν. Γράφω δὲ ἅπερ οὖν οἱ σοφοὶ τῶν θηρατῶν λέγουσιν. Εἰσὶ δὲ αὐτῶν νύκτωρ αἱ νομαί, τοῦτο πόῤῥω μὲν καὶ τροφῆς ξένης ἐπιθυμίᾳ ἴσως,

---

12 διέτριψαν. Gron.
17 F. ὡς δεῖγμα.
22 F. καὶ τἄλλ᾽ οὐκ ἄχαρι ὄν.
31 F. καὶ τοῦτο π. μὲν κοίτης. τροφῆς —

ἐγὼ δ' ἂν φαίην ὅτι γυμνασίας ἕνεκα, ἵνα καὶ τηνικάδε ἐπὰν ἀπὸ τοῦ ὕπνου καρτερῇ ἐνεργὸς ὢν κρατύνηται τὸ τάχος. Τῆς δὲ ὁδοῦ τῆς ὀπίσω ἐρᾷ δεινῶς, καὶ συντρόφου παντὸς χωρίου ἡττᾶται· ἔνθεν τοι καὶ ἁλίσκεται τὰ πολλά, ἤθη τὰ οἰκεῖα ἐκλιπεῖν οὐχ ὑπομένων.

XIV. De cursibus leporum montanorum et campestrium.

Θεῖ δὲ ὁ λαγὼς ὑπό τε κυνῶν καὶ ἱππέων διωκόμενος, εἰ μὲν ἐκ πεδιάδος γῆς εἴη, ὠκύτερον τῶν ὀρείων λαγῶν, ἅτε μικρὸς τὸ σῶμα καὶ λεπτός· ἔνθεν τοι καὶ κοῦφον αὐτὸν εἶναι οὐκ ἀπεικός. Σκιρτᾷ γοῦν τὰ πρῶτα ἀπὸ τῆς γῆς καὶ πηδᾷ· διαδύεται δὲ καὶ διὰ θάμνων ὀλισθηρῶς καὶ εὐκόλως, καὶ διὰ παντὸς ἑλώδους τόπου· καὶ εἴ που πόαι βαθεῖαι, καὶ διὰ τούτων διεκπίπτει ῥᾳδίως. Καὶ ὅπερ τοῖς λέουσί φασι τὴν ἀλκαίαν δύνασθαι πρὸς τὸ ἐγείρειν αὐτοὺς καὶ ἐποτρύνειν, τοῦτό τοι καὶ ἐκείνῳ τὰ ὦτά ἐστι, ῥώμης συνθήματα καὶ ἐγερτήρια δρόμου. Ἀνακλίνει γοῦν κατὰ τὸν νῶτον αὐτά· κέχρηται δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ ἐλινύειν, μηδὲ ὀκνεῖν οἷον μύωψι. Δρόμον δὲ ἕνα καὶ ἰθὺν οὐ θεῖ, δεῦρο δὲ καὶ ἐκεῖσε παρακλίνει, καὶ ἐξελίττει τῇ καὶ τῇ, ἐκπλήττων τοὺς κύνας καὶ ἀπατῶν. Ὅποι ποτὲ δ' ἂν ὁρμήσῃ καὶ ἀπονεῦσαι θελήσῃ, κατ' ἐκείνην τὴν ἐκτροπὴν κλίνει τῶν ὤτων τὸ ἕτερον, οἷον ἰθύνων ἑαυτῷ διὰ τούτου τὸν δρόμον. Οὐ μὴν ἀναλίσκει τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀταμιεύτως, τηρεῖ δὲ τοῦ διώκοντος τὴν ὁρμήν, καὶ ἐὰν μὲν ᾖ νωθής, οὐ πάνυ ἀνῆκε τὸ ἑαυτοῦ τάχος, ἀλλὰ καί τι καὶ ἀνέστειλεν, ὡς προεκθεῖν μὲν τοῦ κυνός, οὐ μὴν ἀπαγορεῦσαι ὑπὸ τοῦ συντόνου τοῦ δρόμου αὐτός. Οἶδε γὰρ ἀμείνων ὤν, καὶ ὁρᾷ εἰς τὸ μὴ ὑπερπονεῖσθαί οἱ τὸν καιρὸν ὄντα. Ἐὰν δὲ καὶ ὁ κύων ᾖ ὤκιστος, τηνικαῦτα ὁ λαγὼς φέρεται θέων ᾗ ποδῶν ἔχει. Ἤδη γοῦν καὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ προλαβών, καὶ ἀπολιπὼν ἐκ πολλοῦ θηρατὰς καὶ κύνας καὶ ἵππους, ἐπί τινα λόφον ὑψηλὸν ἀναθορὼν καὶ ἑαυτὸν ἀναστήσας ἐπὶ τῶν

4 F. πάντως.
5 F. τὰ ἤθη.
14 F. ὁρμῆς.
16 τῶν νώτων. b. c.
24 F. πᾶν vel πάντῃ.

κατόπιν ποδῶν, οἷον ἀπὸ σκοπιᾶς ὁρᾷ τὴν τῶν διωκόντων ἅμιλλαν, καί μοι δοκεῖ ὡς ἀσθενεστέρων καταγελᾶν αὐτῶν. Εἶτα ἐκ τούτου θαρσήσας ὡς πλέον ἔχων, οἷον εἰρήνης καὶ γαλήνης λαβόμενος, ἀσμένως ἡσυχάζει καὶ κεῖται καθεύδων. Λαγὼς δὲ ὄρειος οὐχ οὕτω ταχύς, ὥσπερ οὖν οἱ τοῖς πεδίοις ἐνοικοῦντες, εἰ μή ποτε ἄρα κἀκεῖνοι πεδίον ἔχοιεν ὑποκείμενον, ἐν ᾧ κατιόντες διαθέουσι· καὶ τὸ μὲν ὄρος κατοικοῦσι, γυμνάζονται δὲ ἐνταῦθα, * ἔνθεν τοι τοῖς ἐκ τῶν πεδίων πολλάκις * φιλεῖ γοῦν ἐν μὲν τοῖς πεδίοις αὐτοὺς διώκεσθαι, καὶ τὰ μὲν ὑποκινεῖν, τὰ δὲ ὑπολανθάνειν, εἶτα ἐκ τῆς συνήθους διώξεως ἀνισταμένους ὑπεκφυγεῖν οὐδείς. Ἐπὰν δὲ ὦσιν ὁμοῦ τῷ ἁλίσκεσθαι, τῆς πεδιάδος ὁδοῦ βραχὺ ἀποκλίνοντες εἰς τὰ ἀνάντη καὶ τὰ ὄρεια ἀνέθορον, ἅτε εἰς οἰκεῖα ἤθη καὶ ἔννομά σφισι σπεύδοντες· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπιόντες οἴχονται, καὶ ἀδοκήτου σωτηρίας τυχόντες· ὀρειβασίαι γὰρ καὶ ἵπποις καὶ κυσὶν ἐχθραὶ πεφύκασιν, ἀπαγορευόντων αὐτοῖς τῶν ποδῶν καὶ ἐκτριβομένων ῥᾷστα· κυνῶν δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον ἅπτεται τὸ πάθος· σαρκώδεις γὰρ αὐτῶν εἰσιν οἱ πόδες, καὶ ἔχουσιν οὐδὲν πρὸς τὴν πέτραν ἀντίτυπον, ὡς ἵπποι τὴν ὁπλήν· ὁ δὲ λαγὼς τοὐναντίον, πέφυκε γὰρ δασὺς τοὺς πόδας, καὶ δὴ καὶ τῶν τραχέων ἀνέχεται. Ὅτῳ δέ εἰσι λαγῷ αἵτε ἐν τοῖς δάσεσι καὶ ἐν τοῖς θάμνοις διατριβαί, νωθεῖς μὲν οὗτοι εἰς τὸν δρόμον, βραδεῖς δὲ εἰς τὴν φυγήν· πεπιασμένοι γὰρ οἱ τοιοίδε εἰσὶ καὶ ὑπὸ τῆς ἀργίας οὐχὶ ἠθάδες τοῦ δρόμου, ἥκιστοί τε ὡς ὅτι πορρωτάτω τῶν θάμνων ἀποφοιτᾶν. Θῆραι δὲ καὶ τούτων τοιαίδε· τὰ μὲν πρῶτα διαδύονται διὰ τῶν θάμνων τῶν μικρῶν, ὅσοις μὴ συνεχὴς ἡ λόχμη· τούς γε μὴν δασυτέρους αὐτῶν, ἅτε μὴ οἷοί τε ὄντες ὑπελθεῖν, εἰκότως ὑπερπηδῶσι. Πεφύκασι δὲ οὗτοι συνεχεῖς καὶ δι' ᾿λλήλων· ὅπου τοιοῦτοι, ἅτε οὖν πολλάκις ἀναγκαζόμενος τοῦτο δρᾶν ὁ λαγώς, καὶ διὰ τὴν βαρύτητα τὴν τοῦ σώματος οὐκ ὢν ἁλτικός, κάμνει

8 F. συνθέοντες τοῖς.
9 F. ὠφελεῖ.
11 οὐδείς] Γ. αὖθις.
30 F. ὅπου δέ.

ῥᾷστα καὶ ἀπαγορεύει. Αἵ γε μὴν κύνες τὰ πρῶτα σφάλλονταί τε αὐτοῦ καὶ ἁμαρτάνουσιν· οὐ γὰρ ὁρῶσιν αὐτὸν διὰ τὴν τῆς ὕλης πυκνότητα, πηδῶσι δὲ καὶ αὗται κατὰ τῶν θάμνων ὑπὸ τῆς ὀσμῆς ἀγόμεναι· τελευτῶσαί γε μὴν εἶδον καὶ διώκουσι καὶ ἐνδιδόασιν οὐδέν· ὁ δὲ ἐκ τῆς τοῦ πηδᾶν συνεχείας κάμνει τε καὶ ἀπαγορεύει, καὶ ἐντεῦθεν ἑάλωκε. Τὰ δὲ ἀνάντη μὲν καὶ ὑψηλὰ οἱ λαγῴ ἀναθέουσι ῥᾷστα· τὰ γάρ τοι κατόπιν κῶλα μακρότερα ἔχουσι τῶν ἔμπροσθεν, καὶ καταθέουσιν οὐχ ὁμοίως· λυπεῖ γὰρ αὐτοὺς τῶν ποδῶν τὸ ἐναντίον.

XV. De cuniculis in Iberia.

Πέφυκε δὲ καὶ λαγὼς ἕτερος μικρὸς τὴν φύσιν, οὐδὲ αὔξεταί ποτε, κόνικλος ὄνομα αὐτῷ· οὔκ εἰμι δὲ ποιητὴς ὀνομάτων. ὅθεν καὶ ἐν τῇ συγγραφῇ φυλάττω τὴν ἐπωνυμίαν τὴν ἐξ ἀρχῆς, ἥνπερ οὖν Ἴβηρες οἱ Ἑσπέριοι ἔθεντό οἱ, παρ' οἷς καὶ γίνεταί τε καὶ ἔστι πάμπολυς. Τούτῳ τοίνυν ἡ μὲν χρόα παρὰ τοὺς ἑτέρους μέλαινα, καὶ ὀλίγην ἔχει τὴν οὐρὰν τῶν ἄλλων ὅτι καὶ πλέον, τά γε μὴν λοιπὰ τοῖς προειρημένοις ἰδεῖν ἐμφερής ἐστι· διαλλάττει δὲ ἔτι καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς μέγεθος· λεπτοτέρα γὰρ ἡ τούτου καὶ δεινῶς ἄσαρκος καὶ βραχυτέρα, δηλονότι κατὰ τὸ πᾶν σῶμα· λευκότερος δὲ τῶν λοιπῶν· *λασαρὰ διετησίους φύσει*, ἀφ' ὧν οἰστρᾷ τε καὶ ἐκμαίνεται, ὅταν ἐπὶ τὰς θηλείας ἄττῃ. Ἔστι δὲ καὶ ἐλάφῳ ὀστέον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῇ, ὅπερ οὖν τίνος ἀγαθὸν εἰδέναι μελήσει ἄλλῳ.

XVI. De instrumentis piscatus thynnorum.

Τὴν τῶν θύννων θήραν Ἰταλοί τε καὶ Σικελοὶ κητίαν φιλοῦσιν ὀνομάζειν· τά τε χωρία, ἔνθα αὐτοῖς εἴωθε θησαυρίζεσθαι τά τε δίκτυα τὰ μεγάλα καὶ ἡ λοιπὴ παρασκευὴ θηρατική, καλεῖται μέντοι κητοθηρία, τοῦ θύννου τὸ μέγεθος ἐς τὰ κήτη βουλομένων τὸ λοιπὸν ἀποκρίνειν. Ἀκούω δὲ Κελτοὺς καὶ Μασσαλιώτας καὶ τὸ Λιγυστικὸν πᾶν ἀγκίστροις τοὺς θύννους θηρᾶν· εἴη δ' ἂν ταῦτα ἐκ σιδήρου μὲν

17 ὅτι] ἔτι. Gesn.
20 F. λαγνότερος.
25 F. κητείαν.
28 F. κητοθηρεῖα.

πεποιημένα, μέγιστα δὲ καὶ παχέα ἰδεῖν. Καὶ τά γε ὑπὲρ τῶν θύννων νῦν πρὸς τοῖς ἤδη προειρημένοις τοσαῦτα ἔστω μοι.

Περὶ τὰς καλουμένας νήσους Τυῤῥηνικὰς θηρῶσιν οἱ κατὰ τὴν ἁλιείαν ἔχοντες τὴν ἐκεῖθι κητώδη ἰχθύν, καὶ καλοῦσιν αὐτὸν αὐλωπίαν, καὶ περιηγήσασθαί γε τούτου τὰ ἴδια οὐ χεῖρόν ἐστι. Μέγεθος μὲν ἡττᾶται τῶν μεγίστων θύννων ὁ μέγιστος αὐλωπίας, ῥώμην δὲ καὶ ἀλκὴν τὰ πρῶτα φέροιτο ἂν πρὸς ἐκείνους ἀντικρινόμενος. Ἄλκιμον μὲν γὰρ ἰχθύων φῦλόν ἐστι καὶ οἱ θύννοι, ἀλλὰ τῷ παραταξαμένῳ καὶ προθύμως ἀνταγωνισαμένῳ πρώτην ὁρμὴν ἀφίσταται τοῦ κράτους, τοῦ αἵματος αὐτῷ πηγνυμένου, [οὗ] παριέμενος ὤκιστα εἶτα ἑάλω· διακαρτερεῖ [τέ] γε μὴν ὁ αὐλωπίας ἐπὶ μακρόν, ὅταν ἐπιθῆταί οἱ κατὰ τὸ καρτερόν, καὶ ὡς πρὸς ἀντίπαλον ἵσταται τὸν ἁλιέα, καὶ κρατεῖ τὰ πλεῖστα, καὶ ἔτι μᾶλλον ἑαυτὸν πιέσας, καὶ κάτω νεύσας τὴν κεφαλὴν καὶ ὠθήσας κατὰ τοῦ βυθοῦ· πέφυκέ τε τὴν γένυν ἰσχυρὸς καὶ τὸν αὐχένα καρτερός, ὥσπερ οὖν καὶ συντύφοντά οἱ, καὶ ῥώμης ἔχει κάλλιστα. Ὅταν δὲ αἱρεθῇ, ἰδεῖν ὡραιότατός ἐστι· τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ἔχων ἀνεῳγότας καὶ περιφερεῖς καὶ μεγάλους, οἵους Ὅμηρος τοὺς τῶν βοῶν ᾄδει, ἡ δὲ γένυς, ὥσπερ οὖν εἶπον, καρτερὰ οὖσα, ὅμως καὶ ἐς ὥραν οἱ συμμάχεται· καὶ τὰ μὲν νῶτα αὐτοῦ κυανοῦ μεμίμηται χρόαν τὴν βαθυτάτην· ὑπέζωσται μὲν λευκὴν τὴν νηδύν· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς γραμμὴ χρυσῖτις τὴν χρόαν, κατιοῦσα δὲ ἐς τὸ οὐραῖον μέρος ἀπολήγει εἰς κύκλον. Εἰπεῖν δὲ καὶ τὴν δολερὰν ἐπ' αὐτοῖς θήραν, ἥνπερ οὖν ἀκούσας οἶδα, ἐθέλω. Προελόμενοι χώρους ἐκ πολλοῦ, εἰς οὓς ἀθροΐζεσθαι τοὺς αὐλωπίας ὑπολαμβάνουσιν, εἶτα μέντοι κορακίνους ταῖς ὑποχαῖς πολλοὺς συλλαβόντες, τὴν ἑαυτῶν ἄκατον ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίσαντες, καὶ συνεχῶς κτύπον τινὰ ὑποδρῶντες, διατείνουσι τοὺς κορακίνους ἅμα

XVII.

De aulopia pisce, ejusque captura.

12 F. καὶ τοῦ αἵματος.
12 οὗ om. Vind.
18 F. ὥσπερ οὖν καὶ στιφρότητος καὶ ῥώμης ἔ. κ.

σφηκοῦντες. Οἱ δὲ ἀκούοντες τοῦ κτύπου, καὶ τὸ δέλεαρ ὁρῶντες, ἄλλος ἀλλαχόθεν ἀνανεύουσι, καὶ ἀθροίζονταί τε καὶ περιέρχονται τὴν ἁλιάδα· πραΰνονταί τε ἐς τοσοῦτον τῷ κρότῳ καὶ πλήθει τῆς τροφῆς, ὡς καὶ προτεινόντων τὰς χεῖρας παραμένειν, ἀνέχονται δὲ ἀνθρωπίνης ἐπιψαύσεως, ὡς μὲν κρίνειν ἐμέ, τῇ βορᾷ δεδουλωμένοι, ἤδη δέ, ὡς οἱ θηρατικοί φασι, καὶ τῷ πλήθει τῆς ἀλκῆς. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ χειροήθεις, οὕσπερ οὖν οἱ ἁλιεῖς ὡς τοὺς εὐεργέτας καὶ τοὺς ἄλλους γνωρίζουσιν, εἶτα μέντοι τὰ πρὸς αὐτοὺς ἔχουσιν ἔνσπονδα. Ἕπονται δὲ τούτοις οἷον ἡγεμόσι καὶ ἄλλοι ξένοι, καὶ τούτους μέν, ὡς ἂν εἴποι τις, ἐπήλυδας καὶ θηρῶσι καὶ ἀποκτείνουσι· πρός γε μὴν τοὺς τιθασούς, οἵ γε μὴν ἐοίκασι ταῖς παλευτρίαις πελειάσιν, ἀθηρία τε αὐτοῖς ἐστι καὶ ἐκεχειρία. Οὐδ' ἂν ἁλιέα σοφὸν τοσαύτη ποτὲ καταλάβοι ἀπορία, ὡς ἐξ ἐπιβουλῆς ἑλεῖν αὐλωπίαν ἥμερον· ἐκ γάρ τινων αἰτιῶν αἱρεθεὶς κατὰ τύχην καὶ λυπεῖ. Ἁλίσκεται δὲ ἢ τῷ ἀγκίστρῳ περιπαρεὶς ἢ τρωθεὶς εἰς θάνατον. Ὁρῶμεν δὲ καὶ τοὺς ὀρνιθοθήρας μὴ ἂν τῶν ἐλλοχώντων ὀρνίθων ἑτέρους ἀποκτείναντάς τινας, ἢ ἐπὶ πράσει ἢ ἐπὶ δείπνῳ. Καὶ ἄλλαι δὲ θῆραι τῶνδε τῶν ἰχθύων εἰσίν.

XVIII. De psittacis aliisque Indiae avibus in paradisis regum.

Ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τοῖς Ἰνδικοῖς, ἔνθα ὁ μέγιστος τῶν βασιλέων διαιτᾶται τῶν ἐκεῖθι, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐστὶ θαυμάσαι ἄξια, ὡς μὴ αὐτοῖς ἀντικρίνειν μήτε τὰ Μεμνόνια Σοῦσα καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς πολυτέλειαν, μήτε τὴν ἐν τοῖς Ἐκβατάνοις μεγαλουργίαν· ἐοίκασι γὰρ εἶναι κόμπος Περσικὸς ἐκεῖνα, εἰ πρὸς ταῦτα ἐξετάζοιτο· καὶ τὰ λοιπὰ μὲν περιελθεῖν τῷ λόγῳ οὐ [διὰ] τῆσδε τῆς συγγραφῆς ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς παραδείσοις τρέφονται μὲν καὶ ταῲς ἥμεροι καὶ χειροήθεις φασιανοί· ἔχουσι δὲ ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἠσκημένοις, ἅπερ οὖν οἱ μελεδωνοὶ οἱ βασίλειοι τῆς δεούσης ἀξιοῦσι κομιδῆς. Καὶ γάρ εἰσιν ἄλση σκιερὰ καὶ νομὴ σύμφυτος

---

9 καὶ ἑταίρους γνωρίζ. Par. b. 28 F. οὐ μὰ Δία.

καὶ κλάδοι δι' ἀλλήλων συνυφασμένοι σοφίᾳ τινὶ δενδροκομικῇ· καὶ τὸ σεμνότερον τῆς ὥρας τῆς ἐκεῖθι, τὰ δένδρα αὐτὰ τῶν ἀειθαλῶν ἐστι, καὶ οὔποτε γηρᾷ καὶ ἀποῤῥεῖ τὰ φύλλα. Καὶ τὰ μὲν ἐπιχώριά ἐστι, τὰ δὲ ἀλλαχόθεν σὺν πολλῇ κομισθέντα τῇ φροντίδι, ἅπερ οὖν κοσμεῖ τὸν χῶρον καὶ ἀγλαΐαν δίδωσι, πλὴν ἐλαίας· οὐ γὰρ αὐτὴν ἡ Ἰνδῶν φέρει, οὔτε αὐτή, οὔτε ἥκουσαν ἀλλαχόθεν τρέφει. Ὄρνιθες οὖν καὶ ἕτεροι ἐλεύθεροι καὶ ἀδούλωτοι, καὶ ἐλθόντες αὐτομάτως ἔχουσι κατ' αὐτῶν κοίτας καὶ εὐνάς· ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ ψιττακοὶ τρέφονται καὶ εἰλοῦνται περὶ τῷ βασιλεῖ. Σιτεῖται δὲ Ἰνδῶν οὐδεὶς ψιττακόν, καί τοι παμπόλλων ὄντων τὸ πλῆθος· αἴτιον δέ, ἱεροὺς αὐτοὺς εἶναι πεπιστεύκασιν [καὶ] οἱ Βραχμᾶνες, καὶ μέντοι καὶ τῶν ὀρνίθων ἁπάντων προτιμῶσι. Καὶ ἐπιλέγουσι δρᾶν τοῦτο μόνον εἰκότως· μόνον γὰρ τὸν ψιττακὸν ἀνθρώπου στόμα εὐστομώτατα ὑποκρίνεσθαι. Εἰσὶ δ' ἄρα ἐν τοῖσδε τοῖς βασιλείοις καὶ λίμναι χειροποίητοι ὡραῖαι, καὶ ἰχθύας ἔχουσι μεγέθει μεγίστους καὶ πρᾳεῖς· καὶ θηρᾷ αὐτῶν οὐδεὶς ὅτι μὴ οἱ τοῦ βασιλέως υἱεῖς παῖδες ἔτι ὄντες, καὶ ἐν ἀκλύστῳ καὶ ἥκιστα ἐπικινδύνῳ τῷ ὕδατι καὶ ἁλιεύοντές τε καὶ παίζοντες, καὶ ἅμα καὶ πλεῖν μανθάνοντες.

XIX. De capitonibus maris Ionii.

Ἐν τῷ Ἰονίῳ πελάγει κατὰ τὸν Λευκάτην καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ θάλατταν, ἔνθα τοι καὶ τὸν χῶρον καλοῦσιν Ἤπειρον, κεφάλων εἰσὶ κατὰ ἴλας, ὡς ἂν εἴποι τις, ἄφθονοι, νήξει καὶ πλήθει πάμπολλοι. Οὐκοῦν θηρῶνται καὶ μάλα ἐκπληκτικῶς· ὁ δὲ τρόπος τῆς θήρας οὗτός ἐστι. Νύκτα ἀσέληνον οἱ ἐκεῖθι ἁλιεῖς παραφυλάξαντες, ἀπὸ δείπνου γενόμενοι κατὰ δύο ἐπῆραν σκάφος, οὐκ ὄντος κύματος, ἀλλὰ ἀκλύστου καὶ γαληναίας τῆς θαλάττης, εἶτα ἡσυχῇ καὶ κατὰ μικρὰ προσερέττουσι· καὶ ὁ μὲν αὐτὴν ὑποκινεῖ τῷ κωπίῳ, προάγων τὴν πορθμίδα βάδην, ὡς ἂν εἴποις· ἅτερος δὲ κατακλινεὶς ἐπ' ἀγκῶνος τὸ καθ' ἑαυτὸν

14 μόνον] F. μὲν οὖν.
24 εἰσὶ] F. νέουσι.
28 ἀπῆραν. Gesn.

μέρος ἐπιβρίθει τῆς πορθμίδος, καὶ εἰς τοσοῦτον ἐπικλίνει εἰς ἄκρον, ὅσον τὸ χεῖλος αὐτῆς προςπελάζειν τῷ ὕδατι. Οἱ κέφαλοι δὲ καὶ οἱ τούτοις ὁμοειδεῖς κεστρέες, ἤτοι τῇ νυκτὶ τερπόμενοι ἢ χαίροντες τῇ γαλήνῃ, τοὺς μὲν χηραμοὺς τοὺς ἑαυτῶν καὶ τοὺς φωλεοὺς ἀπολείπουσιν, ἀνανέουσι δέ, καὶ τὰ ἄκρα γε τοῦ προςώπου ὑπὲρ τὸ ὕδωρ φαίνουσι, καὶ τοσοῦτον ἐς τὸ ἄνω τῆς νήξεως ἐπιλαμβάνουσι, καὶ γίνονται τῆς ᾐόνος πλησίον. Θεασάμενοι δὲ οἱ θηραταὶ πλέουσι· καὶ τὸ ῥόθιόν γε τῆς πορθμίδος ἡσυχῇ ὅπως ὑποκυμαίνειν ἄρχεται, φεύγοντες τὴν γῆν καὶ ὑποστρέφοντες, ἄνευ δικτύων εἰς τὸ ἐπικλινὲς τῆς ἀκάτου σφᾶς ἑαυτοὺς ὑποπλήθουσι, καὶ εἴσω παρελθόντες ἑαλώκασιν.

XX. De cetis, inprimis de Rota.

Τῶν δὲ κητῶν τὰ ὑπέρογκα ἄγαν καὶ τὸ μέγεθος ὑπερήφανα νήχεται μὲν ἐν τοῖς πελάγεσι μέσοις, ἤδη γε μὴν καὶ σκηπτοῖς βάλλεται. Πρὸς τούτοις μὲν οὖν, καὶ ὅσα ἕτερα σπάνια τοιαῦτα, καὶ ὄνομα τροχὸς αὐτοῖς. Καὶ νεῖ [μὲν] κατ' ἀγέλας ταῦτα, μάλιστα μὲν ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἄθω τοῦ Θρᾳκίου, ἔν γε τοῖς κόλποις τοῦ ἀπὸ Σιγείου πλέοντα ἐντυχεῖν ἐστιν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον, παρά τε τὸν Ἀρτακαίου καλούμενον τάφον, καὶ τὸν Ἀκανθαῖον ἰσθμόν, ἔνθα τοι καὶ ἡ τοῦ Πέρσου φαίνεται διατομή, ᾗ διέταμε τὸν Ἄθω. Τὰ κήτη δὲ ταῦτα, ἃ καλοῦσι τροχούς, ἄλκιμα μὲν οὔ φασιν εἶναι. Λοφιὰν δὲ ὑποφαίνει καὶ ἀκάνθας ὑπερμήκεις, ὡς καὶ πολλάκις ὁρᾶσθαι ἐξάλους αὐτάς. Ἀκούσαντα δὲ εἰρεσίας κτύπου περιστρέφεταί τε καὶ κατειλεῖται, ὡς ὅτι κατωτάτω ἑαυτὰ ὠθοῦντα· ἔνθεν τοι καὶ τοῦδε τοῦ ὀνόματος μετείληχεν· ἀναπλεῖ δὲ ἀνελιχθέντα καὶ κυλιόμενα ἔμπαλιν.

XXI. De Tritone Tanagraeo.

Τριτώνων πέρι σαφῆ μὲν λόγον καὶ ἀπόδειξιν ἰσχυρὰν

2 εἰς ὅσον ἄκρον. Gesn.
3 κεστρεῖς. Gesn.
10 F. verba ἄνευ δικτύων ponenda post παρελθόντες.
11 F. σφᾶς αὐτούς.
11 ὑπωθοῦσι. Gesn.
15 F. ἔστιν ἕτερα.
16 νεῖ] ἔνι. M. m. a. b. c. F. καὶ ἔνι ἰδεῖν κατ'.
18 F. καὶ τοὺς ἀ. Σ. πλέοντας.
20 Ἀρταχαίου. Is. Voss.
20 Ἀκάνθιον. Id.

οὐ μάλα τοί φασιν εἰπεῖν ἔχειν τοὺς ἁλιέας· ἔχει δ' οὖν φήμη διαῤῥέουσα, καὶ μὰ Δία, πολλῶν, γίνεσθαί τινα ἐν τῇ θαλάττῃ κήτη ἀνθρωπόμορφα τὰ ἀπὸ κεφαλῆς ὅσα εἰς ἰξὺν λήγει. Λέγει δὲ Δημόστρατος ἐν Λόγοις ἁλιευτικοῖς ἐν Τανάγρᾳ θεάσασθαι τάριχον Τρίτωνα· καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἦν, φησί, καὶ τοῖς πλαττομένοις ὅμοιος καὶ τοῖς γραφομένοις· τὴν δέ οἱ κεφαλὴν ὑπὸ χρόνου διεφθαρμένην οὐ πάντῃ σαφῆ ἔφατο εἶναι, οὐδὲ οἵαν ἐντυχεῖν τε καὶ γνωρίσαι ῥᾷστα· προσαψαμένου δέ μου, φολίδες ἀπέπιπτον τραχεῖαι, καὶ μέντοι καὶ ἀντίτυποι εὖ μάλα. Τῶν δέ τις [τῶν] ἐκ τῆς βουλῆς ἁρμοζόντων κλήρῳ τὴν Ἑλλάδα καὶ πεπιστευμένων τὴν ἀρχὴν ἑνὸς ἔτους, βασανίζων οἷα δὴ καὶ ἐλέγχων τοῦ βλεπομένου τὴν φύσιν, εἶτα τοῦ δέρματος παρελὼν ὀλίγον καθήγισεν ἐπὶ πυρός, καὶ ὀσμὴ μὲν βαρεῖα καιομένου τοῦ ἐμβληθέντος προσέβαλε τῶν παρόντων τὰς ῥῖνας· οὐ μὴν συμβάλλειν, φησίν, εἴτε χερσαῖον τὸ ζῷον εἴτε θαλάσσιον εἴη τὴν φύσιν, εἴχομεν. Ἀλλ' ἥ γε πεῖρα οὐ χρηστόν οἱ τὸν μισθὸν ἀπέδωκεν. Οὗτος γὰρ μετὰ μικρὸν τὸν βίον κατέστρεψε, περαιούμενος ὀλίγον καὶ στενὸν πορθμὸν ἐξήρει πορθμείῳ καὶ βραχεῖ· καὶ ἔλεγόν γε, ὡς ἐκεῖνος λέγει, Ταναγραῖοι παθεῖν αὐτὸν ταῦτα ἀνθ' ὧν εἰς τὸν Τρίτωνα ἠσέβησε, τεκμηριοῦντες ὅτι ἀποψύχων μὲν ἐξῃρέθη τῆς θαλάττης, ἰχῶρα δὲ ἠφίει παραπλήσιον τὴν ὀσμὴν τῇ τοῦ Τρίτωνος δορᾷ, ὅτε αὐτὴν ἐκεῖνος ἔκαιε καὶ ἐνεπίμπρα. Ὁπόθεν δὲ ἄρα ὁ Τρίτων οὗτος ἐπλανήθη, καὶ ὅπως δεῦρο ἐξεβράσθη, Ταναγραῖοί τε λεγέτωσαν καὶ Δημόστρατος. Ἐπὶ τούτοις δὲ αἰδοῦμαι τὸν θεὸν καὶ ἄξιον πείθεσθαι τῷ μάρτυρι τῷ τοσῷδε· εἴη δ' ἂν ὁ ἐν Διδύμοις Ἀπόλλων, τεκμηριῶσαι ἱκανὸς παντί, ὅτῳ νοῦς τε ὑγιαίνει καὶ ἔῤῥωται ἡ φρήν· Τρίτωνα γοῦν θρέμμα θαλάττιόν φησιν εἶναι, καὶ ἃ λέγει ταῦτά ἐστι·

Θρέμμα Ποσειδάωνος, ὑγρὸν τέρας, ἠπύτα Τρίτων,
Νηχόμενος γλαφυροῖς ὁρμήμασι σύντυχε νηός.

---

33 F. γλαφυρᾶς.

Εἰ τοίνυν ὁ πάντα εἰδὼς καὶ Τρίτωνας εἶναί φησιν, ἡμᾶς ὑπὲρ τούτου διαπορεῖν οὐ χρή.

XXII.
De elephantis Indicis regem reverentibus et custodientibus.

Τὸν Ἰνδῶν βασιλέα προϊόντα ἐπὶ δίκαις προςκυνεῖ ὁ ἐλέφας πρῶτος, δεδιδαγμένος τοῦτο, καὶ μάλα γε δρῶν μνημόνως τε καὶ εὐπειθῶς αὐτό. Παρέστηκε δὲ καὶ ἐκεῖνος, ὅςπερ οὖν ἐνδίδωσίν οἱ τοῦ παιδεύματος τὴν ὑπόμνησιν τῇ ἐκ τῆς ἅρπης κρούσει, καὶ φωνῇ τινι ἐπιχωρίῳ, ἥςπερ οὖν ἐλέφαντες ἐπαΐειν εἰλήχασι φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ καὶ μάλα γε ἰδίᾳ τοῦ ζῴου τοῦδε· καὶ μέντοι γε καὶ κίνησίν τινα ὑποκινεῖται πολεμικήν, οἷον ἐνδεικνύμενος, ὅτι καὶ τοῦτο τὸ μάθημα ἀποσώζει. Τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσι τῷ βασιλεῖ φρουροὶ παραμένουσιν ἐλέφαντες ἐκ διαδοχῆς, ὥςπερ οὖν οἱ φύλακες οἱ λοιποί, καὶ αὐτοῖς παίδευμα τὴν φρουρὰν οὐ κατανυστάξασι· διδάσκονται γάρ τοι σοφίᾳ τινὶ Ἰνδικῇ καὶ τοῦτο. Καὶ λέγει μὲν ὁ Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος Ἀμφιάρεων τὸν Οἰκλέους κατακοιμίσαι τὴν φυλακήν, καὶ ὀλίγου παθεῖν ὅσα λέγει. Οὗτοι δὲ ἄρα ἄγρυπνοι καὶ ὕπνῳ μὴ ἡττώμενοι, πιστότατοι τῶν ἐκεῖθι φυλάκων μετά γε τοὺς ἀνθρώπους εἰσίν.

XXIII.
De scolopendra marina ingentis magnitudinis.

Ἐγὼ δὲ ἄρα, ὡς εἶχον ὁρμῆς, ἐπὶ μακρότατον ταῦτά τε καὶ τὰ ὑπὲρ τούτων ἀνασκοπούμενός τε καὶ ἀνιχνεύων, πέπυσμαι καὶ σκολόπενδραν εἶναί τι θαλάττιον κῆτος, μέγιστον κητῶν καὶ τοῦτο, καὶ ἐκβρασθεῖσαν μὲν θεάσασθαι οὐκ ἄν τις θρασύνοιτο. Λέγουσι δὲ οἱ ἀκριβοῦντες ἄνθρωποι τὰ θαλάττια ὁρᾶσθαι αὐτὰς πλωτάς· καὶ πᾶν μὲν ὅσον ἐστὶ κεφαλή, τοῦτο ὑπερτείνειν ἔξαλον, καὶ μέντοι καὶ μυκτήρων τρίχας ἐξεχούσας καὶ μάλα γε ὑψηλὰς ἀποδεικνύναι, πλατεῖαν δὲ τὴν οὐρὰν καὶ οἵαν, δοκεῖ, καράβου· ἤδη δὲ ἄρα αὐτῆς καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἐπιπολάζον τοῖς κύμασιν ὁρᾶται, ὅσον ἀντικρῖναι τριήρους τελείας αὐτὸ μεγέθει· νήχονται δὲ ἄρα πολλοῖς τοῖς ποσί, καὶ κατὰ στοῖχον αὐτοῖς καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν οἱονεὶ σκαλμοῖς παρηρτημένοις, εἰ

13 κατανυστάξαι. Schn.

καὶ τραχύτερον ἀκοῦσαι, ἑαυτοῖς ἐρέττουσαι. Λέγουσιν οὖν οἱ δεινοὶ ταῦτα καὶ ὑπηχεῖν τὸ ῥόθιον ἡσυχῇ, καὶ πείθουσι λέγοντες.

XXIV.
De canum venaticorum exercitatione.

Ξενοφῶν δὲ ὑπὲρ κυνῶν λέγει καὶ ταῦτα· δεῖν εἰς τὰ ὄρη πολλάκις ἄγειν αὐτάς, τὰ δὲ ἔργα ἧττον· τοὺς γάρ τοι τριμμοὺς ἐκ τῶν ἐνεργῶν χωρίων λυπεῖν τε αὐτὰς καὶ σφάλλειν. Λῷον δὲ εἶναι ὁ αὐτός φησιν εἰς τὰ τραχέα ἄγειν, καὶ κέρδος γε ἐκεῖνο πρὸς τοῦτο διδάσκει, εὔποδάς τε αὐτὰς γίνεσθαι, καὶ ἀλτικωτέρας, ἐκπονούσας τὸ σῶμα· ἴχνη δὲ ἄρα λαγὼ τοῦ μὲν χειμῶνος μακρὰ ὁρᾶσθαι λέγει, καί φησι διὰ τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν· τοὐναντίον δὲ τούτου, τοῦ θέρους, οὐκέτι. Καὶ σαφὲς ἐκ τοῦ προειρημένου τί βούλεται τὸ ἐναντίον.

XXV.
De cura apud Indos equis et elephantis, nec non ceteris animalibus adhibita.

Ἵππους καὶ ἐλέφαντας ἅτε ζῷα καὶ ἐν ὅπλοις καὶ πολέμοις λυσιτελῆ τιμῶσιν Ἰνδοί, καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς. Τῷ γοῦν βασιλεῖ κομίζουσι καὶ κώμυθας, ἃς ἐμβάλλουσι ταῖς φάτναις, καὶ χιλόν, καὶ ἐπιδεικνύουσι νεαρόν τε καὶ ἀσινῆ· καὶ ἐὰν μὲν εἴη τοιοῦτος, ἐπαινεῖ ὁ βασιλεύς· εἰ δὲ μή, κολάζει τούς τε τῶν ἐλεφάντων μελεδωνοὺς καὶ τοὺς ἱπποκόμους πικρότατα. Οὐκ ἀτιμάζει δὲ οὐδὲ τὰ ἄλλα τὰ μικρότατα ζῷα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα προσίεται, δῶρά οἱ κομιζόμενα. Ἰνδοὶ γὰρ οὐκ ἐκφαυλίζουσι ζῷον οὔτε μὴν ἥμερον, οὐδὲ ἄγριον οὐδέν. Αὐτίκα γοῦν δωροφοροῦσι τῶν ὑπηκόων οἱ διὰ τιμῆς ἰόντες γεράνους τε καὶ χῆνας, ἀλεκτορίδας τε καὶ νήττας, καὶ τρυγόνας τε καὶ ἀτταγᾶς, προσέτι πέρδικάς τε καὶ σπινδάλους, ἔστι δὲ ἐμφερὲς τῷ ἀτταγᾷ τοῦτό γε, καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ τῶν προειρημένων βραχυτέρας, [τε καὶ] βωκκαλίδας τε καὶ συκαλίδας, καὶ τὰς καλουμένας κεγχρίδας. Ἐπιδεικνύουσι δὲ αὐτὰ ἀναπτύξαντες, τὸν εἰς βάθος αὐτῶν ἐλέγχοντες πιασμόν. Καὶ τούτων πεπιασμένων, ἐλεφάντων τε καὶ βουβαλίδων, καὶ δορκάδων καὶ ὀρύ-

---

11 F. διὰ τοὐναντίον.
18 F. ἐὰν μὲν ᾖ.
30 F. καί που τῶν.
31 ἐλάφων. Gesn.

γων τε, καὶ τῶν ὄνων τῶν ἐχόντων ἓν κέρας, ὧν καὶ ἀνωτέρω που τὴν μνήμην ἐποιησάμην, καὶ ἰχθύων γένη διάφορα, κομίζουσι καὶ ταῦτα.

XXVI. De cicada marina.

Ἔστι δὲ ἄρα καὶ τέττιξ ἐνάλιος. Καὶ ὁ μὲν μέγιστος αὐτῶν ἔοικε καράβῳ σμικρῷ, κέρατα δὲ οὐκ ἔχει μεγάλα κατ' ἐκείνους, οὐδὲ κέντρα· ἰδεῖν δέ ἐστι τοῦ καράβου ὁ τέττιξ ζοφωδέστερος, καὶ ἐπὰν αἱρεθῇ, προσέοικε τετριγότι· πτέρυγες δὲ ὀλίγαι τὸ μέγεθος ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐκπεφύκασι, καὶ εἶεν ἂν κατὰ τὰς τῶν χερσαίων καὶ αὗται. Οὐ σιτοῦνται δὲ αὐτὸν οἱ πολλοί, νομίζοντες ἱερόν. Σεριφίους δὲ ἀκούω καὶ θάπτειν νεκρὸν ἑαλωκότα· ζῶντα δὲ εἰς δίκτυον ἐμπεσόντα οὐ κατέχουσιν, ἀλλὰ ἀποδιδόασι τῇ θαλάττῃ αὖθις· θρηνοῦσι δὲ ἄρα τοὺς ἀποθανόντας, καὶ λέγουσι Περσέως τοῦ Διὸς ἄθυρμα αὐτοὺς εἶναι.

XXVII. Peculiaria quaedam de piscibus nonnullis.

Ὕαινα ἰχθὺς ὁμώνυμος τῇ χερσαίᾳ ὑαίνῃ ἐστί. Ταύτης οὖν τὴν πτέρυγα δεξιὰν εἰ ὑποθήσεις ἀνθρώπῳ καθεύδοντι, εὖ μάλα ἐκταράξεις αὐτόν· δέα γάρ τινα καὶ ἰνδάλματα καὶ φάσματα ὄψεται, καὶ ἐνύπνια ἕτερα οὐδαμῶς εὐμενῆ καὶ φίλα. Τραχούρου γε μὴν ζῶντος ἐὰν ἀποκόψῃς τὴν οὐράν, καὶ τὸν τράχουρον ἄρα ἐλεύθερον ἀπολύσῃς ἐς τὴν θάλατταν, τήν γε μὴν προειρημένην οὐρὰν ἐξαρτήσῃς ἵππου κυούσης, οὐ μετὰ μικρὸν ἐκπεσεῖται τὸ ἔμβρυον, καὶ ἐξαμβλώσει ἡ ἵππος. Μειρακίου γε μὴν δεομένου ἐπὶ μήκιστον τριχῶν ἀπορίας τῶν ἐπὶ τοῦ γενείου, αἷμά τι ἐπιχρισθὲν θύννου ἀωρόλειον τὸ μειράκιον ἐνεργάζεται. Δρᾷ δὲ ἄρα καὶ νάρκη καὶ πνεύμων τὸ αὐτό· ἐν ὄξει γὰρ διασαπεῖσαι αἱ τούτων σάρκες καὶ ἐπιχρισθεῖσαι τοῖς γενείοις φυγὴν τριχῶν ἐνεργάζονται, φησί. Τί πρὸς ταῦτα Ταραντῖνοί τε καὶ Τυῤῥηνοὶ σοφισταὶ κακῶν δαιδάλων, ἐκεῖνο ἀνιχνεύσαντές τε καὶ πειράσαντες, τὴν πίτταν, ὡς ἐξ ἀνδρῶν εἰς γυναῖκας ἀποκρίνειν;

---

20 ἄρα] αὖθις. Par. b. 28 φασί. Schn.

XXVIII.

De chrysophrye pisce ejusque captandi modo.

Ὁ χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος ἦν. Ἐν δὴ ταῖς παλιρροίαις τῆς θαλάττης, ὅταν ᾖ ὥρα Ἀρκτούρου σύνδρομος, ἡ μὲν ὑπονοστεῖ μάλιστα ἡ θάλαττα περὶ τὸ ἄκτιον, ψιλὴ δὲ ἡ ψάμμος ὑπολείπεται, καὶ αἱ ναῦς πολλάκις ἐπὶ τῆς γῆς ἑστήκασιν ὕδατος χῆραι· οὐκοῦν οἱ ἐπιχώριοι ὄρπηκας αἰγείρων χλωροὺς καὶ κομῶντας ὀξύναντες δίκην σκολόπων, καὶ ἐμπήξαντες τῇ ψάμμῳ, ὑπαναχωροῦσιν· εἶτα ὑποστρέψαν τὸ κῦμα ἐπισύρει ἰχθύων τῶν προειρημένων πλῆθος ἄμαχον· ὑπονοστεῖ [γὰρ] αὖθις, καὶ ἀπολείπονται πολλοὶ χρυσόφρυες ἐν ὀλίγῳ ὕδατι, ἔνθα καθειμένον εὑρεθῇ καὶ κοῖλον, εἶτα ὑπὸ τοῖς κλάδοις πτήξαντες ἡσυχάζουσι· διασειομένους γὰρ αὐτοὺς καὶ διακινουμένους ὑπὸ τοῦ προσπίπτοντος πνεύματος ὀρρωδοῦσι, καὶ οὔτε σπαίρουσιν, οὔτε ἀναπάλλονται. Πάρεστι δὴ συλλαβεῖν ὡς αἰχμαλώτους, καὶ παίειν παντὶ τῷ προσπεσόντι δειλῶν ἰχθύων δῆμον, εἴποι τις ἄν· αἱροῦσι γοῦν αὐτοὺς οὐ τεχνῖται μόνοι, ἀλλὰ κἂν ἰδιώτης παρατυχὼν ᾖ, καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες.

---

2 Ἀρκτούρῳ. Abresch. 10 F. ἔνθ' ἄν.

LIBER DECIMUS QUARTUS.

I. De scombris cicuribus maris Ionii. Ἐν δὲ τῷ Ἰονίῳ πελάγει πλησίον Ἐπιδάμνου, ὅπου καὶ Ταυλάντιοι παροικοῦσι, νῆσός ἐστι, καὶ Ἀθηνᾶς κέκληται, καὶ οἰκοῦσιν ἐνταῦθα ἁλιεῖς· ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, καὶ σκόμβρων ἠθάδων καὶ ἡμέρων ἀγέλαι τρέφονται. Καὶ τούτοις μὲν τροφὰς ἐμβάλλουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ ἔστιν αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς ἔνσπονδα, καί εἰσιν ἐλεύθεροι, καὶ ἀθηρίαν εἰλήχασι, καὶ προΐασιν εἰς χρόνου πλῆθος, καὶ ζῶσιν αὐτόθι σκόμβροι καὶ γέροντες. Οὐ μὴν ἀργοὶ σιτοῦνται, οὐδὲ μὴν ὑπὲρ ὧν τρέφονταί εἰσιν ἀχάριστοι· λαβόντες δὲ καὶ ἐκ τῶν ἁλιέων τροφὰς τὰς ἑωθινὰς εἶτα μέντοι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν θήραν ἴασιν, ὥςπερ οὖν τροφεῖα ἐκτίνοντες. Καὶ τοῦ λιμένος προελθόντες ἐπὶ τοὺς ξένους καὶ τοὺς ξενίους στέλλονται σκόμβρους, καὶ ἐντυχόντες ὡς ἴλῃ τινὶ ἢ φάλαγγι, ἅτε ὁμοφύλοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως οὖσι προςνέουσι, καὶ οὔτε τούτους ἐκεῖνοι φεύγουσιν, οὔτε οὗτοι ἐκκλίνουσιν αὐτούς, ἀλλὰ συνίασιν· εἶτα οἱ τιθασοὶ τοὺς ἐπήλυδας περιελθόντες καὶ κυκλόσε γεγενημένοι καὶ ἑαυτοὺς συμφράξαντες, ἀπειλήφασι μέσους πολύ τι πλῆθος, καὶ οὐκ ἐῶσι διαδιδράσκειν, ἀναμένουσι δὲ τοὺς τροφέας, καὶ ἀνθ' ὧν ἐκορέσθησαν, ἀνθεστιῶσι τοὺς ἁλιέας· ἐπελθόντες γὰρ αἱροῦσιν αὐτοὺς καὶ πολὺν ἐργάζονται φόνον. Οἱ δὲ τιθασοὶ ἐπανίασι σπεύδοντες εἰς τὸν λιμένα, καὶ τοὺς ἑαυτῶν χηραμοὺς ὑπελθόντες ἀναμένουσι τὸ δειλινὸν δεῖπνον· οἱ δὲ ἥκουσι κομίζοντες, εἰ βούλονται συνθήρους ἔχειν καὶ φίλους πιστούς. Ὁσημέραι μέντοι πράττεται ταῦτα καὶ δεινῶς, φασίν.

25 F. ἀδινῶς.

II. De scaro morbo arquato medente.

Σκάρου, διαχυθείσης τῆς χολῆς περὶ πᾶν τὸ σῶμα, ἐὰν δῷς ἐμφαγεῖν ἀνθρώπῳ νοσοῦντι τὸ ἧπαρ καὶ ἴκτερον ἔχοντι, σωθήσεται, ὡς οἱ σοφοὶ τῶν ἁλιέων διδάσκουσιν.

III. De piscatu in locis vadosis.

Ἁλίσκεται δὲ ἄρα ἰχθὺς καὶ ἄνευ κύρτων καὶ ἀγκίστρων καὶ δικτύων, τὸν τρόπον τοῦτον. Κόλποι θαλάττης πολλοὶ τελευτῶσιν ἐς τενάγη τινά, καὶ ἔστι ταῦτα ἐπιβατά. Ὅταν οὖν ᾖ γαλήνη καὶ εἰρήνη πνευμάτων, οἱ τεχνῖται τῶν ἁλιέων ἄγουσι πολλοὺς ἐνταῦθα, εἶτα αὐτοὺς προστάττουσι βαδίζειν καὶ πατεῖν τὴν ψάμμον, ὡς ὅτι μάλιστα ἐπερείδοντας τὸ πέλμα ἰσχυρῶς· εἶτα ἴχνη καταλείπεται βαθέα, ἅπερ οὖν ἐὰν φυλαχθῇ, καὶ μή ποτε συμπεσοῦσα ἡ ψάμμος συγχέῃ αὐτά, μηδὲ ἐνταραχθῇ ὑπὸ πνεύματος τὸ ὕδωρ, ὀλίγον διαλείπουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ ἐμβάντες καταλαμβάνουσιν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν βημάτων καὶ τοῖς ἴχνεσι τοὺς ἰχθῦς τοὺς πλατεῖς εὐναζομένους, ψήττας τε καὶ ῥόμβους, καὶ στρουθοὺς καὶ νάρκας καὶ τὰ τοιαῦτα.

IV. De echino marino et terrestri eorumque usu medico.

Ἐχίνου θαλαττίου πέρι εἶπον ἀνωτέρω, καὶ νῦν δὲ εἰρήσεται ὅσα προσακήκοα. Ἔστι γὰρ καὶ [τῷ] στομάχῳ ἀγαθόν· τὸν τέως γὰρ κακόσιτον ὄντα καὶ πᾶν ὁτιοῦν βδελυττόμενον ὅδε ἀναῤῥώννυσιν· ἔστι δὲ καὶ κύστεως κενωτικός, ὡς οἱ τούτων λέγουσι σοφοί. Εἰ δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιχρίσαις σώματι ψωριῶντι, ὁ δὲ σῶν ἐργάζεται τὸν τέως νοσοῦντα τὴν νόσον τὴν προειρημένην· καυθεὶς δὲ ἄρα ὀστράκοις αὐτοῖς ἐκκαθαίρει τὰ ῥυποῦντα τῶν τραυμάτων. Χερσαίου δὲ ἐχίνου καυθέντος ἡ σποδιὰ πίττῃ προσανακραθεῖσα εἶτα μέντοι καταχρίεται τῶν λειψοτρίχων μερῶν, καὶ αἱ τέως φυγάδες, ἵνα τι καὶ παίξω, ὑπαναφύονται· πινομένη δὲ οἴνῳ νεφροῖς ἀγαθόν ἐστι, σώζει δὲ ἄρα καὶ ὑδεριῶντας ποθεῖσα, ὥσπερ δὴ καὶ προεῖπον· τὸ δὲ ἧπαρ ἄρα τοῦ ἐχίνου τούτου ἰᾶται ὑφ' ἡλίου γενόμενον αὖον τοὺς τῇ νόσῳ τῇ τοῦ καλουμένου ἐλέφαντος κατειλημμένους.

1 F. σκάρου χολὴν ἐὰν δῷς — verbis διαχυθείσης τ. χ. π. πᾶν τὸ σῶμα, si genuina, post ἔχοντι positis.

V. De cornibus (dentibus) elephantorum Libycorum defossis.

Ἐλέφας ὁ θῆλυς, τιμιώτερα εἶναι τὰ τούτου κέρατα οἱ σοφοὶ ταῦτα ὑμνοῦσι, καὶ ἐκεῖνά γε ἡμᾶς διδάσκουσιν. Ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ γῇ οἱ ἐλέφαντες, δεκάτῳ ἔτει πάντως αὐτοῖς τὰ κέρατα ἐκπεσεῖν σπεύδει, ὥσπερ καὶ τῶν ἐλάφων, ἀλλὰ τούτων ἀνὰ πᾶν ἔτος. Οἱ τοίνυν ἐλέφαντες οἶδε γῆν πεδιάδα καὶ ἔνδροσον προαιροῦνται τῆς ἄλλης, καὶ ἐπερείδουσιν εἰς αὐτὴν ὀκλὰξ ἐπικύψαντες, ἐκδῦναι αὐτῶν δεινῶς σφριγῶντες· τοσοῦτον δὲ ἄρα ἐπωθοῦσιν, ὡς καὶ τέως αὐτὰ ἀποκρύψαι, εἶτα μέντοι ὑποψήσαντες τοῖς ποσὶ λεῖον τὸν χῶρον ἀπέφηναν τὸν φρουροῦντα τὸ θησαύρισμα αὐτοῖς. Γονιμωτάτη δὲ ἄρα ἡ γῆ οὖσα εἶτα ὤκιστα τὴν πόαν ἀναφύει, καὶ ἀφανίζει τὴν ὄψιν τοῦ γεγενημένου τοῖς ὁδῷ χρωμένοις. Οἱ δὲ καὶ ταῦτα ἀνιχνεύοντες τὰ φώρια καί τινα σοφίαν τῆς ἐκείνων ἐπιβουλῆς ἔχοντες, ἐν ἀσκοῖς αἰγείοις ὕδωρ κομίζουσιν· εἶτα αὐτοὶ διασπείρουσι πεπληρωμένους ἄλλους ἀλλαχόσε, καὶ αὐτοὶ καταμένουσι, καὶ καθεύδει τις, καὶ ἄλλος ὑποπίνει, καί πού τις καὶ μεταξὺ ἐπιρροφῶν τῆς κύλικος ὑπαναμέλπει, καὶ μέμνηται διὰ τοῦ μέλους ἧς ἐρᾷ· εἰ δὲ καὶ νέον ὡρικὸν ὑποπειρᾷ παρόντα τις καὶ αὐτὸς τῆς ἰχνεύσεως κοινωνῶν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι· εἰσὶ γὰρ Μαυρούσιοι καὶ καλοὶ καὶ μεγάλοι, καὶ ἀνδρικὸν ὁρῶσι, καὶ ἔργων ἔχονται θηρατικῶν, καὶ μέντοι καὶ πολλοὶ ἀναφλέγουσι, μειράκια ἔτι καὶ τηλικοίδε ὄντες. Οὐκοῦν εἰ τὰ κέρατα εἴη κατωρυγμένα πλησίον ἐκεῖνα, τὰ δὲ ἴϋγγί τινι ἀπορρήτῳ καὶ θαυμαστῇ [δὲ] τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο ἐκ τῶν ἀσκῶν ἕλκει, καὶ ἀποδείκνυσι κενοὺς αὐτούς. Ἐνταῦθα τοίνυν σμινύαις τε καὶ μακέλλαις διασκάπτουσι τὸν χῶρον, καὶ ἔχουσι τὸ θήραμα ῥινηλατήσαντες ἄνευ κυνῶν· ἐὰν δὲ ἔμπλεῳ μείνωσιν οἱ ἀσκοί, οὗπερ οὖν καὶ κατέθεσαν αὐτοὺς οἱ τῶν κεράτων τῶνδε θηραταί, οἱ δὲ ἀπίασιν ἐπ' ἄλλην θήραν, καὶ μέντοι καὶ ἀσκοὺς καὶ ὕδωρ ἐπάγονται πάλιν, τὰ θήρατρα τῆς ἄγρας τῆς προειρημένης.

---

4 ἐκπεσεῖν δεῖ. b.
15 F. εἶτα μέντοι διασπ.
22 F. πολλούς.

VI. De elephanto duplici corde praedito, et de lyncibus.

Λέγεται δὲ καὶ ἐλέφας διπλῆν ἔχειν καρδίαν καὶ διπλᾶ νοεῖν, καὶ τῇ μὲν θυμοῦσθαι, καὶ πραΰνεσθαί γε μὴν τῇ ἑτέρᾳ· Μαυρουσίοις δὲ ἄρα ἕπομαι λόγοις, λέγων ταῦτα. Ἐπεί τοι καὶ ἐκεῖνα οἱ αὐτοὶ ὑμνοῦσι, λύγγας εἶναι· φασὶ δὲ αὐτὰς παρδάλεως μὲν ἔτι καὶ πλέον σιμάς, ἄκρα μὴν τὰ ὦτα λασίους. Θηρίον τοῦτο ἁλτικὸν δεινῶς, καὶ κατασχεῖν βιαιότατά τε καὶ ἐγκρατέστατα καρτερόν. Ἔοικε δὲ ἄρα τῷ θηρίῳ τούτῳ μαρτυρεῖν καὶ Εὐριπίδης τὸ ἀπρόσωπον οὖν, ὅταν που λέγῃ·

Ἥκει δ' ἐπ' ὤμοις ἢ συὸς φέρων βάρος,
Ἢ τὴν ἄμορφον λύγγα, δύστοκον δάκος.

Ὑπὲρ ὅτου δὲ λέγει δύστοκον τοὺς Κριτικοὺς ἐρέσθαι λῷον.

VII. De struthiocamelo, deque nido ejus et capiendi modo.

Περὶ στρουθοῦ δὲ τῆς μεγάλης εἴποι τις ἂν καὶ ἐκεῖνα. Ἡ γαστὴρ αὐτῆς ἀνῃρημένης εὑρίσκεται καθαιρομένη λίθους ἔχουσα, οὕσπερ οὖν καταπιοῦσα ἡ στρουθὸς ἐν τῷ ἐχίνῳ φυλάττει, καὶ πέττει τῷ χρόνῳ· εἶεν δ' ἂν οὗτοι καὶ ἀνθρώπων ὄψεως ἀγαθόν· νεῦρα δὲ τὰ ταύτης καὶ λίπος ἀνθρωπείων νεύρων ἀγαθά εἰσιν. Ἁλίσκεται μὲν οὖν αὕτη ὑπὸ ἵππων ἀπειποῦσα τῷ δρόμῳ· θεῖ μὲν γὰρ εἰς κύκλον, ἀλλ' ἐξωτέρω περιθέουσα· οἱ δὲ ἱππεῖς τῷ ἐνδοτέρῳ ὑποτέμνονται κύκλῳ, καὶ ἔλαττον περιϊόντες ἀπειποῦσαν τῷ δρόμῳ ἀγρεύουσιν αὐτὴν χρόνῳ. Λαμβάνεται δὲ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον. Καλιὰν ἐργάζεται ταπεινὴν ἐν τῷ δαπέδῳ, τὴν ψάμμον διαγλύψασα τοῖς ποσί, καὶ τὸ μὲν μεσαίτατον αὐτῆς κοῖλόν ἐστι, τὰ χείλη δὲ τὰ κύκλῳ ὑψηλὰ ἐργάζεται, ἀποτειχίζουσα τρόπον τινά, ἵνα τὸ ἐκ Διὸς ὕδωρ ἀποστέξῃ τὰ χείλη, καὶ μὴ εἰςρέῃ τῇ καλιᾷ, καὶ ἐπικλύζῃ τῆς στρουθοῦ τοὺς νεοττοὺς ὄντας ἁπαλούς. Τίκτει δὲ καὶ ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα, οὐ μὴν ἀθρόα ἐκγλύφει, οὐδὲ ἐν ταὐτῷ χρόνῳ παρίασιν ἐς τὸ φῶς πάντα, ἀλλὰ τὰ μὲν ἤδη τέτεκται, ἄλλα δὲ ἔτι ἐν τοῖς ᾠοῖς ὑποπήγνυται μέν, τὰ δὲ ὑποθάλπεται. Ὅταν οὖν ἐν τούτοις ᾖ ἐκείνη, θεασάμενος ἀνήρ τις, οὐκ ἄφρων, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης θήρας πεπειραμένος, αἰχμὰς περὶ τὴν

17 πέψεως. Gesn.

καλιὰν πήγνυσι τεθηγμένας, ὀρθὰς δὲ ἄρα κατὰ τοῦ σαυρωτῆρος πήγνυσι, καὶ ὁ σίδηρος ἐκλάμπει, καὶ ἀναχωρήσας ἐλλοχᾷ τὸ πραττόμενον. Ἐπάνεισιν οὖν ἐκ τῆς νομῆς ἡ στρουθὸς ἐρῶσα τῶν νεοττῶν ἰσχυρῶς, καὶ διψῶσα αὐτῶν τῆς συνουσίας· καὶ τὰ μὲν πρῶτα περιβλέπει δεῦρο καὶ ἐκεῖσε, καὶ ἑλίττει τὸ ὄμμα, δεδοικυῖα μή τις αὐτὴν θεάσηται· εἶτα μέντοι νικωμένη ὑπὸ τοῦ ἱμέρου καὶ οἰστρουμένη, τὰς πτέρυγας ἁπλώσασα, ὡς ἱστίον, δρόμῳ συντόνῳ φερομένη καὶ ῥοίζῳ, εἶτα εἰσήλατο εἰς τὴν ἑαυτῆς καλιάν, καὶ οἴκτιστα· ταῖς γὰρ αἰχμαῖς ἐμπαλαχθεῖσα καὶ περιπαρεῖσα ἀποθνήσκει. Ἐφίσταται οὖν ὁ θηρατὴς καὶ ᾕρηκε σὺν τῇ μητρὶ τοὺς ἐκγόνους.

VIII. De peculiari quadam anguillas in Ereteno, fluvio Italiae, capiendi ratione.

Πόλις ἐστὶν ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν ἑσπέραν χωρίοις Ἰταλική· ὄνομα αὐτῇ Πατάβιον· Ἀντήνορος ἔργον εἶναι λέγουσι τοῦ Τρωὸς τὴν πόλιν· ταύτην δὲ ᾤκησεν [ἄρα] γῆν οἴκοθεν σωθείς, ὅτε ἀπηλλάγη τῆς πατρίδος ἁλούσης τῆς Ἰλίου, αὐτὸν αἰδεσθέντων τῶν Ἑλλήνων. ἐπεὶ πρεσβεύοντα τὸν Μενέλεων σὺν τῷ Ὀδυσσεῖ ὑπὲρ τῆς Ἑλένης ἔσωσεν, Ἀντιμάχου συμβουλεύοντος ἀποκτεῖναι αὐτούς· ἔλεγε δὲ ἄρα [καὶ] οὗτος ταῦτα,

Χρυσὸν Ἀλεξάνδροιο δεδεγμένος ἀγλαὰ δῶρα,

ὡς Ὅμηρός φησιν. Οὐκοῦν τῷδε τῷ Παταβίῳ πόλις γειτνιᾷ ἑτέρα, καὶ Βινητίαν καλοῦσιν αὐτήν, καὶ παραρρεῖ ποταμὸς αὐτῇ Ἠρετενὸς ὄνομα, καὶ παραμείβεται οὗτος γῆν οὐκ ὀλίγην, εἶτα εἰς τὸν Ἠριδανὸν ἐμβάλλει, καὶ ἀνακοινοῦται τὸ ὕδωρ. Ἐν δὴ τῷ Ἠρετενῷ ἐγχέλεις γίνονται μέγισταί τε καὶ τῶν ἀλλαχόθεν πιόταται μακρῷ· ἁλίσκονται δὲ ἄρα τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐπὶ πέτρας προβλῆτος κάθηται ὁ θηρατὴς ἔν τινι κολποειδεῖ χωρίῳ, ὅπου καὶ πλατύνεται τὸ ῥεῦμα ἔτι μᾶλλον, ἢ καὶ ἐπί τινος δένδρου κάθηται προρρίζου πλησίον τῆς ὄχθης ῥιφέντος ὑπὸ πνεύματος σκληροῦ, ὅπερ οὖν ὑποσήπεται μέν, ἀχρεῖον δέ ἐστι κατακῆναί τε καὶ ἐκκαυ-

32 κατακαῆναι. Gesn. κατακεῆναι. Schn.

σαι αὐτό· οὐκοῦν ἑαυτὸν καθίσας ὁ τῶν ἐγχελύων ἁλιεὺς τῶνδε, καὶ λαβὼν ἔντερον νεοσφαγοῦς ἀρνὸς τριῶν μὲν ἢ τεττάρων πηχῶν, πεπιασμένον δὲ ἰσχυρῶς, τὴν μὲν ἀρχὴν αὐτοῦ καθίησιν ἐς τὸ ὕδωρ, καὶ εἰλεῖται ἐν ταῖς δίναις στρεφόμενον, τό γε μὴν τέλος διὰ χειρῶν ἔχει, ἐμβέβληται δὲ εἰς αὐτὸ καλάμου τρύφος, ὅσον κώπην εἶναι τὸ μῆκος ξίφους. Οὐ μὴν λανθάνει τὰς ἐγχέλεις ἡ τροφή· χαίρουσι γὰρ τῷδε τῷ ἐντέρῳ· καὶ ἥ γε πρώτη προσελθοῦσα, οἰστρουμένη ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ περιχανοῦσα, ἐμφύει τοὺς ὀδόντας, γυρούς τε καὶ ἀγκιστρώδεις καὶ δυσεξελίκτους ὄντας, καὶ συνεχῶς ἐπισκαίρει τε καὶ πειρᾶται καθέλκειν τὸ δέλεαρ. Ὁ δὲ κραδαινομένου τοῦ ἐντέρου συνεὶς ἔχεσθαι τὴν ἔγχελυν, τὸν κάλαμον, ᾧ τὸ ἔντερον προσήρτηται, ἐνθεὶς τῷ ἑαυτοῦ στόματι, καὶ οἷον σθένει καταπνέων, φυσᾷ τὸ ἔντερον καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς, τὸ δὲ ἐκ τοῦ καταῤῥέοντος πνεύματος πίμπραται καὶ οἰδαίνει· ὁ τοίνυν ἄνεμος κατολισθαίνει εἰς τὴν ἔγχελυν, καὶ πληροῖ μὲν τοῦ πνεύματος αὐτῆς τὴν κεφαλήν, πληροῖ δὲ τὴν φάρυγγα, καὶ ἐμφράττει τῷ θηρίῳ τὸ ἆσθμα· καὶ ἀναπνεῦσαι μὴ δυναμένη, μηδὲ μὴν ἐξελεῖν τοῦ σπλάγχνου τοὺς ἐμπεφυκότας ὀδόντας, ἀποπνίγεται, καὶ ἀνασπᾶται ἁλοῦσα ὑπὸ τοῦ ἐντέρου καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ καλάμου τρίτου. Καθ' ἑκάστην μὲν οὖν δρᾶται τοῦτο, ἁλίσκονται δὲ ὑπὸ πολλῶν πολλαί. Ἔστω δέ μοι καὶ ταῦτα τῶνδε τῶν ἰχθύων λεχθέντα ἴδια.

IX. *De leone marino ejusque usu.*

Λέοντα θαλάττιον ἐοικέναι καράβῳ ἀμηγέπη καὶ ἡμεῖς ἴσμεν· λεπτότερον δὲ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος ὁρῶμεν αὐτόν, καὶ ὑπό τι καὶ κυανοῦ μέρη τῶν ὀστράκων προσβάλλοντα, νωθῆ δὲ καὶ ἔχοντα χηλὰς μεγίστας, καὶ ταῖς τῶν καρκίνων προσεοικυίας κατὰ σχῆμα. Λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν σοφωτέρων ἁλιέων ἔχειν τινὰς ὑμένας προσηρτημένους τοῖς ὀστράκοις, ὑφ' οἷς ὑμέσιν εἶναι σαρκία ἁπαλά, καὶ καλεῖσθαι ἐκείνου τοῦ λέοντος στέαρ ταῦτα. Ὀνίνασθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους

---

14 ὅσον σθένει. Schn.

ἐξ αὐτοῦ ἐκεῖνα· προσώπου καθαίρουσι χρῶτα θολερόν, καὶ ἐλαίῳ ῥόδοις ἀνακραθέντι ἐμβληθέντα καὶ γενόμενα χρίσμα εἰς ὥραν καὶ ἀγλαΐαν συμμάχεσθαι. Προσακήκοα δὲ καὶ ἐκεῖνο· τὸν ἐπὶ τῆς γῆς λέοντα δεδιέναι ἰσχυρῶς τοῦ θαλαττίου τῆς ὄψεως τὸ ἐκτράπελον, καὶ μὴ φέρειν αὐτοῦ τὴν ὀσμήν. Ὡς δέδοικε δὲ καὶ ἀλεκτρυόνα ὁ λέων αὐτός, ἀνωτέρω μοι λέλεκται. Λέγουσι δὲ καὶ συντριβέντων αὐτοῦ τῶν ὀστράκων καὶ ἐμβληθείσης τῆς κόνεως εἰς ὕδωρ, πιόντα τὸν χερσαῖον λέοντα ἔξω ἂν γίνεσθαι νόσου λυπούσης αὐτοῦ τὴν κοιλίαν. Εἰρήσθω δέ μοι καὶ ταῦτα τοῦ θαλαττίου λέοντος ἴδια.

X. De asinis Mauritanis eorumque venatione.

Ὄνοι δὲ Μαυρούσιοι. ὤκιστοι δραμεῖν, παρά γε τὴν πρώτην ὁρμήν εἰσιν ὀξύτατοι, * ἢ ὡς καὶ νὴ Δία αὔρας τινὸς ἐμβολὴν εἶναι, ἢ πτερὸν αὐτόχρημα ὄρνιθος· ταχέως δὲ κάμνουσι, καὶ αὐτοῖς οἱ πόδες ἀπαγορεύουσι, καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιλείπει, καὶ τῆς τε ὠκύτητος εἰλήφασι λήθην, καὶ ἑστᾶσι νωθεῖς πεπεδημένοι, καὶ ἀφιᾶσι δάκρυα θαλερά, οὔ μοι δοκεῖ ἐπὶ τῷ μέλλοντι θανάτῳ τοσοῦτον, ὅσον ἐπὶ τῇ τῶν ποδῶν ἀσθενείᾳ. Τῶν μὲν οὖν ἵππων ἀποπηδήσαντες εἶτα μέντοι περιβάλλουσιν αὐτοῖς βρόχους περὶ τὴν δέρην, καὶ τῷ ἵππῳ προσαρτήσας ἕκαστος ἄγει ὡς αἰχμάλωτον ἑαλωκότα. Ὅτι δὲ μικροὶ μὲν ἰδεῖν εἰσιν οἱ Λίβυες ἵπποι καὶ ὄνοι, δραμεῖν δὲ ὤκιστοι, ἀνωτέρω εἶπον.

XI. De bobus Libycis.

Βοῶν δὲ Λιβύων πλῆθος ἦν ἄρα καὶ πλέον ἀριθμοῦ, καί εἰσιν ὤκιστοι οἱ ἄγριοί τε καὶ ἐλεύθεροι· καὶ οἵ γε θηραταὶ πολλάκις σφάλλονται ἕνα διώκοντες, καὶ ἐμπίπτουσιν εἰς ἑτέρους ἀκμῆτας· καὶ ὁ μὲν εἰσδὺς εἰς θάμνον ἢ νάπην ἠφανίσθη, ἕτεροι δὲ ἀναφαίνονται ὅμοιοι, καὶ ἀπατῶσι τὴν ὄψιν. Καὶ εἴ γέ τις ὑπάρξαιτο τούτων διώκειν τινά, προαπερεῖ αὐτῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ ἤδη καμόντα αἱρήσει τις τῷ χρόνῳ, τοὺς δὲ αὐτῶν ἀρχομένους δρόμου, προπονήσαντός

9 F. ἐξάντη.
17 F. νωθεῖς ὡς πεπ.
18 δοκεῖν. Schn.
21 τὸν ante ἑαλωκότα inserit Schn.
22 καὶ ὄνοι delet Schn.

οἱ τοῦ ἵππου, οὐχ αἱρήσει. Ἀναλίσκονται δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος πολλοὶ καὶ ἀποθνήσκουσιν· ἥ γε μὴν ἐπιγονὴ αὐτῶν διαδέχεται καὶ μάλα ἀφθόνως. Ἁλῶνται δὲ σὺν τοῖς μόσχοις καὶ οἱ ταῦροι κοινῇ καὶ αἱ θήλειαι, αἱ μὲν κύουσαι, αἱ δὲ ἄτοκοι. Εἰ δὲ ἕλοι τις μόσχον νεαρὸν ἔτι, καὶ μὴ παραχρῆμα ἀποκτείνῃ, διπλοῦν κέρδος ἕξει· συνήρηκε γὰρ καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτόν, δράσας γε ἐκεῖνα, ἅπερ εἰπεῖν οὐκ ἔστιν ἄτοπον. Τὸν μὲν καταδήσας σχοινίῳ ἀπολέλοιπε, καὶ ἀναχωρεῖ αὐτός· ἡ δὲ τῷ πόθῳ τοῦ τέκνου τείρεται, καὶ φλεγομένη οἰστρᾶται, καὶ βουλομένη λύσασα ἀπάγειν, ἐμβάλλει τὰ κέρατα, ἵνα διαξάνῃ τε καὶ διαστήσῃ τὰ δεσμά· ὅτῳ δ' ἂν τῶν κεράτων ἐς τὴν τῆς σχοίνου συμπλοκὴν διείρῃ, κατέχεται, καὶ πεδηθεῖσα σὺν τῷ μόσχῳ καταμένει, ἐκεῖνον μὲν οὐκ ἀπολύσασα, ἑαυτήν γε μὴν ἀφύκτῳ τῷ δεσμῷ περιβάλλουσα. Ταύτης οὖν ὁ θηρατὴς ἐξελὼν τὸ ἧπαρ αὐτό, καὶ τὰ οὔθατα σφριγῶντα ἔτι ἐκτεμών, καὶ τὴν δορὰν δείρας, τὰ κρέα ἀφῆκεν ὄρνισι καὶ θηρίοις δαῖτα· τὸν δὲ μόσχον οἴκαδε κομίζει πάντα· ἔστι γὰρ καὶ ἐδωδὴν ἥδιστος, καὶ πῆξαι γάλα παρέξει ὀπὸν δούς.

XII. De dracone marino.

Δράκων θαλάσσιός ἐστι μὲν παραπλήσιος τοῖς ἰχθύσι τοῖς ἄλλοις, ὅσα ἐς τὸ λοιπὸν σῶμα, τήν γε μὴν κεφαλὴν ἔοικε τῷ χερσαίῳ δράκοντι, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος· εἰσὶ γὰρ μεγάλοι καὶ καλοί. Καὶ τοῦτο μέντοι, καὶ αἱ γένυς μὲν τοῖς χερσαίοις προςβάλλουσι τὴν ἑαυτῶν ἀμωςγέπως μορφήν, ἔχει δὲ καὶ φολίδας, καὶ τραχεῖαί εἰσιν, καὶ τῆς δορᾶς τῆς δρακοντείου οὐ πόῤῥω δοκοῦσιν, εἴ τις προςάψαιτο· ἐκπέφυκε δὲ καὶ κέντρα χαλεπὰ αὐτοῦ, καὶ ἰὸν φέρει τὰ κέντρα, καὶ ἔστι τῷ θιγόντι οὐ χρηστά.

XIII. De secundis mensis regis Indorum.

Ζῴων δ' ἂν εἴη με εἰπεῖν καὶ τὸ ἴδιον αὐτῶν. Ὁ τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς ἐπιδόρπια σιτεῖται ταῦτα, οἷα δήπου οἱ Ἕλληνες ἐντραγεῖν αἰτοῦσι, φοινίκων τῶν χαμαιζήλων· ἐκεῖ-

---

6 F. ἀποκτείνοι.
15 F. αὐτῷ.
29 F. εἰπεῖν εἴδη καὶ...
30 ταῦτα] οὐ τοιαῦτα. Gesn.

νος σκώληκά τινα ἐν τῷ φυτῷ τικτόμενον σταθευτὸν ἐπιδειπνεῖ, γλύκιστον, ὡς Ἰνδοὶ λέγουσι λόγοι, καί φασιν οἱ τὴν ἡδονὴν τὴν τοσαύτην ἐκ τοῦ σιτεῖσθαι ** καὶ ἐμέ γε αἱροῦσι λέγοντες. Ἐπέκλα δέ οἱ καὶ ἐκεῖνά ἐστι· κύκνων τε ᾠά, καὶ τὰ τῶν χερσαίων στρουθῶν καὶ χηνῶν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα οὐ μέμφομαί πω· καὶ κύκνων γε μὴν Ἀπόλλωνι μὲν λατρευόντων, ᾠδικωτάτων δέ, ὡς ἡ φήμη διαῤῥεῖ λέγουσα, ἐπιβουλεύειν ἐγγόνοις, καὶ διαφθείρειν τὰ ᾠά, οἱ Ἰνδοὶ φίλοι οὐκέτι.

XIV. De dorcadibus Libycis.

Λιβυστίνων γε μὴν περὶ δορκάδων καὶ κεμάδων τῶν ἐκεῖθι εἰπεῖν αἱρεῖ με θυμὸς τὰ νῦν ταῦτα. Ὤκισται μὲν οὖν εἰσιν αἱ δορκάδες, καὶ ὅμως τοὺς ἵππους τοὺς Λίβυας οὐ διαδιδράσκουσι. Λαμβάνονται δὲ καὶ ἄρκυσι. Καί εἰσι μὲν οὖν καὶ τὴν γαστέρα, καὶ αὐταῖς ἥδε ἡ χρόα ἐς τὰς λαπάρας ἄνεισι· παρ' ἑκάτερα δὲ τῆς νηδύος μέλαιναι ταινίαι καθέρπουσιν αὐταῖς· ξανθαί γε μὴν τὸ λοιπὸν σῶμά εἰσι, μακραὶ τοὺς πόδας, μέλαιναι τὸ ὄμμα, τὴν κεφαλὴν κέρασι κεκοσμημέναι, τὰ ὦτα αὐταῖς εἰσι μήκιστα. Ἥ γε μὴν καλουμένη καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν κεμὰς δραμεῖν ὠκίστη, θυέλλης δίκην· ἰδεῖν δὲ ἄρα πυῤῥόθριξ καὶ λασιωτάτη, τὴν δὲ οὐρὰν λευκὴν ἔχει· εἴκασται δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κυανοῦ βαφῇ, τὰ δὲ ὦτα τριχῶν ἀνάπλεως βαθυτάτων· τὰ κέρατά τε αὐτῆς ἀντία καὶ ὡραῖα, ὡς ἐπιέναι μὲν τὴν θήραν, ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ φοβεῖν ἅμα καὶ βλάπτεσθαι καλήν. Αὕτη δὲ ἄρα ἡ κεμὰς οὐκ ἐπὶ τῆς γῆς μόνης τὴν τῶν ποδῶν ὠκύτητα ἀποδείκνυται, ἀλλὰ ἐμπεσοῦσα καὶ εἰς ῥεῦμα ποταμοῦ, ταῖς χηλαῖς τῶν ποδῶν, ὡς εἰπεῖν, ἐρέττουσα εἶτα μέντοι διακόπτει τὸ ῥεῦμα· χαίρει δὲ καὶ ἐν λίμνῃ νήξασθαι, καὶ ἐνταῦθά τοι καὶ τροφὴν ἴσχει, τεθηλός τε ἀεὶ θρύον καὶ κύπειρον δειπνεῖ· οὐκοῦν καὶ τὴν γαστέρα ἦρος ἀρχομένου πεπληρωμένην ὑπολαπάττει, καὶ ταῦθ'

1 F. ἐκεῖνος γὰρ σκώλ.
4 ἔπαικλα. Schn.
6 F. οὐ μέμφομαι· πῶς γάρ; κύκνων —
14 F. οὖν λευκαὶ τὴν γ. In Par. b. est φαιαὶ δ' εἰσὶ τὴν γαστέρα.
24 τὴν θήρα. tum καὶ βλέπεσθαι. Triller.

ὅτ' ἂν καθῆκε καὶ μέντοι καὶ ἐξέθρεψε τὰ ἑαυτῆς βρέφη ἡ κεμάς.

XV. De myrone pisce.

Μύρων δὲ ἄρα [καὶ] ἰχθύς πυνθάνομαί ἐστιν· ἐξ ὅτου μὲν ἐσπάσατο τὴν ἐπωνυμίαν ἐκείνην, εἰπεῖν οὐκ οἶδα· κέκληται γοῦν ταύτῃ. Λέγουσι δὲ αὐτὸν εἶναι θαλάττιον ὄφιν. Ὀφθαλμὸς δὲ ἄρα ὁ τούτου ὁπότερος οὖν ἐξαιρεθεὶς καὶ περίαπτον γενόμενος, ἀπαλλάττει ξηρᾶς ἄνθρωπον ὀφθαλμίας· ἔστι δέ, φασί, τῷδε ἄρα μύρωνι τόδε, ἀναφύεται ὀφθαλμὸς ἕτερος. Δεῖ δὲ αὐτὸν ἀπολῦσαι τὸν ἰχθὺν ζῶντα, ἢ μάτην τὸν ὀφθαλμὸν ἔχων φυλάττεις.

XVI. De feris Libyae capris.

Αἶγες ἄγριοι, τὰς Λιβύων ἄκρας ἐπιστείβοντες, εἰσὶ κατὰ τοὺς βοῦς τὸ μέγεθος ἰδεῖν. Τούς γε μὴν μηροὺς καὶ τὰ στέρνα καὶ τοὺς τραχήλους κομῶσι θριξὶ δασυτάταις, καὶ σὺν τούτοις καὶ τὴν γένυν. Τὰ μέτωπα μὲν ἀγκύλοι καὶ περιφερεῖς, καὶ τὰ ὄμματα χαροποί, σκέλη δὲ αὐτοῖς ἐστι κολοβά· κέρατα μετὰ τὴν πρώτην συμφυὴν ἀλλήλων ἀπηρτημένα καὶ πλάγια· οὐ γάρ τοί που κατὰ τοὺς ὀρειβάτας αἶγας τοὺς ἄλλους ὀρθά ἐστι, κάτεισι δὲ ἐγκάρσια καὶ εἰς τοὺς ὤμους προήκοντα· οὕτως ἄρα μήκιστά ἐστιν. Ἐκ δὲ τῶν λόφων τῶν ὑπεράκρων, οὓς ἐπιπλὰς οἵ γε νομευτικοὶ φιλοῦσιν ὀνομάζειν καὶ ποιητῶν παῖδες, ῥᾳδίως εἰς ἕτερον πάγον πηδῶσιν· ἁλτικώτατοι γὰρ αἰγῶν ἁπάντων οἵδε εἰσίν. Εἴ γε μὴν καὶ πέσοι τις, πόῤῥωτέρω τοῦ ὑποδεξομένου ὄντος αὐτὸν ἢ ὡς ἐκεῖνον ἐφικέσθαι, τῷ δὲ ἄρα μελῶν περίεστι τοσοῦτον κράτος, ὡς ἀσινῆ μένειν κατενεχθέντα αὐτόν· θραύει γοῦν οὐδὲ ἕν, εἰ καὶ πέσοι κατὰ ῥωγάδος, οὐ κέρας, οὐ βρέγμα· ἔστι δὲ καρτερὰ καὶ προσομοία ταῖς πέτραις ἀντιτυπία. Οἱ πλεῖστοι μὲν οὖν τούτων ἐν ταῖς ἀκρωρείαις αὐταῖς ἄρκυσι καὶ ἀκοντίοις καὶ ποδάγραις αἱροῦνται, σοφίᾳ δὲ ἄρα τῇ τε ἄλλῃ κυνηγέταις ἀνδράσι, καὶ γοῦν καὶ αἰγοθήραις· θηρῶνται δὲ καὶ ἐν πεδίοις, καὶ φυγεῖν ἐνταῦθα

---

1 F. ὅτ' ἄρα.
8 F. τῷ μύρωνι τόδε·
11 F. οἱ τὰς Λιβ. ἄκρ.
20 ἐρίπνας. Bochart.
24 F. ἐκείνου.
30 F. ἐν ante κυνηγέταις excidit.

ἀσθενεῖς εἰσιν· αἱρήσει γοῦν αὐτοὺς καὶ ὅς τίς ἐστι βραδὺς τοὺς πόδας. Ἦν δὲ ἄρα ἀγαθὸν καὶ δορά τε καὶ κέρατα· ἡ μὲν δορὰ ἐν χειμῶσι τοῖς σφοδροτάτοις τὸν κρυμὸν οὐ πελάζει καὶ νομευτικοῖς καὶ ὑλουργοῖς ἀνδράσι· κέρατα δὲ ἐκεῖνα ἀρύσασθαι καὶ πιεῖν ἐκ ποταμοῦ παραῤῥέοντος ἢ πηγῆς τινος ἀνατελλούσης ἐν ὥρᾳ θερείῳ χρηστά, καὶ δίψος ἀκέσασθαι λυσιτελῆ· παρέχει γὰρ ἀμυστὶ πιεῖν τῶν ἁδρῶν κυλίκων μεῖον οὐδέν, ἕως καὶ αὖξειν τὸ ἆσθμα, καὶ σβέσαι τὸ ὑπεκκαιόν τε πᾶν καὶ τὸ ἀναφλέγον. Οὐκοῦν εἰ τὰ ἔνδον καθαρθείη ὑπό τινος ξέειν εἰδότος κέρατα, καὶ τρία μέτρα ῥᾳδίως αὐτοῖν δέξαιτο τὸ ἕτερον ἄν.

XVII. De testudinibus Libycis.

Εἰσὶ δὲ ἄρα καὶ χελῶναι θρέμμα Λιβύης, οὐλόταται ὅσα ἰδεῖν, ὄρειοι δὲ αὗται, καὶ ἔχουσι τὸ χελώνειον εἰς βάρβιτα ἀγαθόν.

XVIII. De hippomane, quid sit quasque vires habeat.

Ἵππος ὅταν τέκῃ, τοῦ βρέφους ἐκπεφυκυῖαν σάρκα οὐ πολλήν, ἀλλὰ ὀλίγην, ἀπηρτῆσθαι οἱ μὲν κατὰ τοῦ μετώπου φασίν, οἱ δὲ κατὰ τῆς ὀσφύος, ἄλλοι γε μὴν κατὰ τοῦ αἰδοίου· ταύτην οὖν ἀποτραγοῦσα ἀφανίζει· καλεῖται δὲ τὸ σαρκίον τοῦτο ἱππομανές. Οἴκτῳ δὲ ἄρα τῆς φύσεως καὶ ἐλέῳ ἐς τοὺς ἵππους δρᾶται τοῦτο· εἰ γὰρ ἀεί, φασίν, καὶ διὰ τέλους προσήρτητο ἐκεῖνο, εἰς οἶστρον ἂν ἀκατασχέτου μίξεως ἐξήπτοντο οἵ τε ἄῤῥενες καὶ αἱ θήλειαι αὐτῶν. Ἔστω δὲ καί, εἰ δοκεῖ, Ἱππείου Ποσειδῶνος ἢ Ἀθηνᾶς Ἱππείας τοῦτο δῶρον ἵπποις δοθέν, ἵνα αὐτοῖς τὸ γένος διαμένῃ, μὴ δὲ ἀφροδισίων λύττῃ διαφθείρηται. Ἴσασι δὲ ἄρα ἱπποφορβοὶ τοῦτο εὖ καὶ καλῶς, καὶ ἐάν ποτε δεηθῶσι τοῦ προειρημένου σαρκίου εἰς ἐπιβουλήν τινος, ὡς ἐξάψαι οἱ ἔρωτα, τὴν ἵππον κύουσαν παραφυλάττουσι, καὶ ὅταν τέκῃ παραχρῆμα ἁρπάζουσι τὸ πωλίον, καὶ ἀποκόπτουσι τὴν προειρημένην σάρκα, καὶ εἰς ὁπλὴν ἐμβάλλουσιν ἵππου θηλείας, ἐνταυθοῖ γὰρ καὶ μόνως ἂν φυλαχθείη καλῶς καὶ

3 οὐ πελαγίζει. b. F. οὐ πελάζειν ἐᾷ νομευτικοῖς.

ἀποθησαυρισθείη, τὸν δὲ πῶλον ἀνίσχοντι τῷ ἡλίῳ καταδύουσιν· οὐ γὰρ ἔτι θηλάζει ἡ μήτηρ αὐτὸν τὸ γνώρισμα ἀφῃρημένον, καὶ τῆς εὐνοίας οὐκ ἔχοντα τὴν ὑπόθεσιν· ἐκ γάρ τοι τοῦ κατατραγεῖν τὴν σάρκα φιλεῖν τὸ βρέφος ἡ μήτηρ ἰσχυρῶς ἄρχεται. Ὅστις δ' ἂν κατά τινα ἐπιβουλὴν ἀνὴρ ἐκείνου γεύσηται τοῦ σαρκίου ἔρωτι καὶ μάλα γε ἀκρατεῖ συνέχεται καὶ ἐμφρύγεται καὶ βοᾷ, καὶ ἀκατασχέτως ὁρμᾷ καὶ ἐπὶ παιδικὰ αἴσχιστα, καὶ ἐπὶ γυναῖκα ἀφήλικα καὶ ἀπρόσωπον, καὶ μαρτύρεται τὴν νόσον, καὶ τοῖς ἐντυχοῦσιν ὅπως ἐξοιστρεῖται λέγει· καὶ λείβεται μὲν τὸ σῶμα καὶ φθίνει, ἐλαύνεται δὲ τὴν ψυχὴν ἐρωτικῇ μανίᾳ. Ἀκούω τοίνυν καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ τὴν ἵππον τὴν χαλκῆν, ἧς ἐρῶσιν ἵπποι καὶ ἐπιμαίνονται, καὶ ἐγχρίμπτεσθαι ἐθέλουσι, καὶ χρεμετίζουσι θεασάμενοι χρεμέτισμα ἐρωτικόν, ἔχειν τὴν ἐκ τοῦδε τοῦ ἱππομανοῦς ἐπιβουλήν, τὴν ἐν τῷ χαλκῷ γεγοητευμένῳ λανθάνουσαν, καὶ κρυφίῳ τινὶ μηχανῇ τοῦ τεχνίτου ἐπιβουλεύειν τὸν χαλκὸν τοῖς ζῶσιν· μὴ γὰρ εἶναι τοσαύτην ἀκρίβειαν, ὡς οὕτως ἐξ αὐτῆς ἀπατᾶσθαί τε καὶ ἐξοιστρεῖσθαι τοὺς ἵππους τοὺς ὁρῶντας. Καὶ ἴσως λέγουσί τι οἱ λέγοντες, ἴσως δὲ οὐδὲν λέγουσιν· ἃ δ' οὖν ἤκουσα καὶ ὑπὲρ τούτων εἶπον.

XIX.

De lacu quodam ferventis aquae, pisces alente.

Λέγεται δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ λίμνη εἶναι ζέοντος ὕδατος, καὶ ἐν τῷδε τῷ ὕδατί φασιν ἰχθύας ζῆν καὶ νήχεσθαι, καὶ τροφῆς ἐμβληθείσης ἀναπάλλεσθαι πρὸς τὴν τροφήν· εἰ δέ τις αὐτοὺς εἰς ὕδωρ ἐμβάλοι ψυχρόν, ὅτι ἀποθνήσκουσι, καὶ τοῦτο προσακήκοα.

XX.

De viribus ventris hippocampi.

Λέγουσι δὲ ἄνδρες ἁλιεῖς ἐπιστήμονες, τὴν τοῦ ἱπποκάμπου γαστέρα εἴ τις ἐν οἴνῳ κατατήξει ἕψων, καὶ τοῦτο δοίη τινὶ πιεῖν, φάρμακον εἶναι τὸν οἶνον ἄηθες ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα ἀντικρινόμενον· τὸν γάρ τοι πιόντα αὐτοῦ πρῶτον μὲν καταλαμβάνεσθαι λυγγὶ σφοδροτάτῃ, εἶτα βήττειν ξηρὰν βῆχα, καὶ στρεβλοῦσθαι μέν, ἀναπλεῖν δὲ αὐτῷ οὐδὲ ἕν, διογκοῦσθαι δὲ καὶ διοιδαίνειν τὴν ἄνω γαστέρα,

θερμά τε τῇ κεφαλῇ ἐπιπολάζειν ῥεύματα, καὶ διὰ τῆς ῥινὸς κατιέναι λεπτὰ καὶ ἰχθυηρᾶς ὀσμῆς προςβάλλειν· τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ὑφαίμους αὐτῷ γίγνεσθαι καὶ πυρώδεις, τὰ βλέφαρα δὲ διογκοῦσθαι· ἐμέτων δὲ ἐπιθυμίαι ἐξάπτονται, φασίν, ἀναπλεῖ δὲ οὐδέν. Εἰ δὲ ἐκνικήσεται ἡ φύσις, τὸν μὲν τὸ εἰς θάνατον σφαλερὸν παριέναι, εἰς λήθην δὲ ὑπολισθαίνειν καὶ παράνοιαν· ἐὰν δὲ εἰς τὴν κάτω γαστέρα διολισθῇ, μηδὲν ἔτι εἶναι, πάντως δὲ ἀποθνήσκειν τὸν ἑαλωκότα. Οἱ δὲ περιγενόμενοι, εἰς παράνοιαν δὲ ἐξοκείλαντες, ὕδατος ἱμέρῳ πολλῷ καταλαμβάνονται, καὶ ὁρᾶν διψῶσιν ὕδωρ, καὶ ἀκούειν λειβομένου· καὶ τοῦτό γε αὐτοὺς καταβαυκαλᾷ καὶ κατανυστάζει. Καὶ διατρίβειν φιλοῦσιν ἢ παρὰ τοῖς ἀενάοις ποταμοῖς, ἢ αἰγιαλῶν πλησίον, ἢ παρὰ κρήναις, ἢ λίμναις τισί· καὶ πιεῖν μὲν οὐ πάνυ γλίχονται, ἐρῶσι δὲ νήχεσθαι καὶ τέγγειν τὼ πόδε, ἢ ἀπονίπτειν τὼ χεῖρε. Οἱ δὲ οὐκ αὐτὴν τὴν τοῦ ἱπποκάμπου γαστέρα τούτων αἰτίαν εἶναί φασιν, ἀλλὰ νέμεσθαί τι φυκίον τὸ ζῷον πικρὸν δεινῶς, ἐξ οὗ τὴν ποιότητα εἰς ἐκείνην μεταχωρεῖν. Εὑρέθη δὲ ἄρα καὶ εἰς σωτηρίαν ἱππόκαμπος ἐπιτήδειον ἀγχινοίᾳ παλαιοῦ μὲν ἁλιέως, σοφοῦ δὲ τὰ θαλάττια. Ἦν Κράης, ἁλιεὺς γέρων, καὶ παῖδας νεανίας εἶχε καὶ τούτους ἁλιέας. Οὐκοῦν συνηνέχθη τὸν μὲν πρεσβύτην ἱπποκάμπους θηρᾶσαι μετὰ καὶ ἄλλων ἰχθύων, τοὺς δὲ νεανίας δηχθῆναι ὑπὸ κυνὸς λυττώσης, τῷ πρώτῳ δηχθέντι τῶν ἄλλων ἀμυνόντων, καὶ τῷ αὐτῷ πάθει περιπεσόντων. Οἱ μὲν οὖν ἔκειντο Μηθύμνης τῆς Κρητικῆς πρὸς ταῖς ἠόσιν — ἔστι δὲ αὕτη κώμη, ὥς φασιν — οἱ δὲ θεώμενοι συνήλγουν τῷ πάθει, καὶ τὴν κύνα ἀποκτεῖναι προςέταττον, καὶ τὸ ἧπαρ δοῦναι τοῖς νεανίαις ὡς φάρμακον τοῦ κακοῦ καταφαγεῖν· οἱ δὲ ἐς τῆς Ῥοκκαίας οὕτω καλουμένης Ἀρτέμιδος ἄγειν, καὶ αἰτεῖν ἴασιν παρὰ τῆς θεοῦ· ὁ δὲ γέρων, καὶ μάλα ἀδεῶς τε καὶ ἀτρέπτως, ταῦτα μὲν ἐπαινῶν τοὺς συμβουλεύσαντας εἴα, τῶν δὲ ἱπποκάμπων τὰς γαστέρας ἐκκαθάρας καὶ ἐκβαλών, τὰς μὲν ὤπτησε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς προςενέγκασθαι, τὰς δὲ

συντρίψας εἰς ὄξος καὶ μέλι, καὶ τὰ ἕλκη περιπλάσας τούτοις τὰ τοῦ δήγματος, εἶτα τῆς τῶν νεανιῶν ἐκράτησε λύττης τῷ πόθῳ τοῦ ὕδατος, ὅνπερ οὖν οἱ ἱππόκαμποι αὐτοῖς ὑπεξῆπτον· καὶ τόνδε τὸν τρόπον τοὺς παῖδας ἰάσατο, ὀψὲ μέν τοι.

XXI. De utilitate ex cane fluviatili capienda.

Ὑπὲρ οὖν θαλαττίων μὲν κυνῶν εἴρηται ἡμῖν καὶ πολλά. Κύνες δὲ οἱ ποτάμιοι ἰδεῖν μέν εἰσι κατὰ τοὺς κύνας τοὺς χερσαίους τοὺς μικρούς, λάσιοι δέ εἰσι καὶ τὴν οὐράν. Λέγονται δὲ τῷ μὲν αἵματι νεῦρα ἀνθρώπων διοιδαίνοντα πραΰνειν ἢ ἐγχεῖν ὕδατι καὶ ὄξει ἀναμιχθέντι. Ἡ δορὰ δὲ ὑποδήματα δίδωσιν ἀγαθά, καὶ ταῦτα νεύρων χρηστά, ὥς φασιν.

XXII. De thymallo pisce.

Θύμαλλον δὲ ἰχθύν, οὕτω καλούμενον, τρέφει Τέκηνος, ποταμοῦ δὲ ὄνομα τοῦτο Ἰταλοῦ, καὶ μέγεθος μὲν ὅσον καὶ ἐπὶ πῆχυν προήκει, ἰδεῖν δὲ μεταξὺ λάβρακός ἐστι καὶ κεφάλου. Ἄξιον δὲ αὐτοῦ ἑαλωκότος θαυμάσαι τὴν ὀσμήν· οὐ γάρ τί που προςβάλλει ἰχθυηρὸν ἀέρα κατὰ τοὺς λοιπούς, ἀλλὰ εἴποις ἂν διὰ χειρῶν κατέχειν θύμαλλον νεωστὶ τῆς γῆς τρυγηθέντα. Καὶ οὖν καὶ εὔοσμός ἐστι, καί τις, οὐκ ἰδὼν τὸ ζῷον, οἰήσεται πόαν ἔνδον εἶναι, τὴν μάλιστα μελιττῶν τροφόν, τὴν προειρημένην, ἔνθεν τοι καὶ κέκληται. Λίνῳ μὲν οὖν αἱρεθείη ἂν ῥᾷστα, δελέατι δὲ καὶ ἀγκίστρῳ οὐχ αἱρήσεις αὐτὸν ῥᾷστα· οὐχ ὑὸς πιμελῇ, οὐ σέρφῳ, οὐ χήμῃ, οὐκ ἰχθύος ἑτέρου ἐντέρῳ, οὐ στρόμβου τένοντι· κώνωπι δὲ αἱρεῖται μόνῳ, πονηρῷ μὲν ζῴῳ, καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἀνθρώποις ἐχθρῷ καὶ δακεῖν καὶ βοῆσαι, αἱρεῖ δὲ τὸν θύμαλλον τὸν προειρημένον· φιληδεῖ γὰρ αὐτῷ μόνῳ.

XXIII. De Istro flumine piscibusque ejus, praesertim de xiphia.

Ὑπὸ τῷ ποδὶ δὲ τῶν Ἀλπέων ὀρῶν πρὸς ἄνεμον βορρᾶν ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ ** οὕτω κέκληται, γένος δὲ τοιοῦτον ἱππικοὶ ἄνδρες· ἐντεῦθέν τοι πρόεισιν ὁ τῶν Εὐρωπαίων ποταμῶν μέγιστος Ἴστρος, ἐκ πηγῆς μὲν οὐ πολλῆς, ταῖς δὲ τοῦ ἡλίου

10 ἢ δὲ ἐγχεῖς. b. Fort. ἣν ἐγχῇς. 23 F. ῥᾷστα delendum.
18 Θύμον. Schn. F. Θύμα.

προσβολαῖς ταῖς πρώταις ἀντίος· εἶτα οἱονεὶ δορυφοροῦντες αὐτόν, ἅτε τῶν ἐπιχωρίων ῥευμάτων βασιλέα, συνανίσχουσίν οἱ πολλοί. καὶ ἀέναον τὸ ῥεῦμα αὐτῶν ἐστι, καὶ ἴσασι μὲν ἑκάστου τὸ ὄνομα οἱ περιοικοῦντες αὐτούς· ὅταν δὲ εἰς τὸν Ἴστρον ἐμβάλωσι, τοῖς μὲν ἡ ἀπὸ γενεᾶς ἐπωνυμία πέπαυται, ἀφίσταταί γε μὴν ἐκείνῳ τοῦ ὀνόματος, καὶ ἐξ αὐτοῦ καλοῦνται πάντες, καὶ συνεκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὔξεινον. Γίνονται δὲ ἐνταῦθα ἰχθύων γένη διάφορα, κορακῖνοί τε καὶ μύλλοι καὶ ἀντακαῖοι καὶ κυπρῖνοι, μέλανες οὗτοι, καὶ χοῖροί τε καὶ ἥσυχοι ἰδεῖν λευκοί, πέρκαι τε ἐπὶ τούτοις καὶ ξιφίαι· πρέπουσι δὲ τῷ ὀνόματι οἱ ἰχθύες οἵδε, καὶ τὸ μαρτύριον· τὸ μὲν ἄλλο πᾶν σῶμα ἁπαλοί τε εἰσὶ καὶ ἄλυποι προσαπτομένῳ· καὶ ὀδόντες οἱ οὐ πάντῃ σκολιοί, οὐδὲ ἀπηνεῖς ἰδεῖν· οὐκ ἄκανθα ἐπὶ τῷ νώτῳ ὀρθή, τὸ τῶν δελφίνων, ἐκπέφυκεν, οὐ κατὰ τὸ οὐραῖον· ὃ δέ ἐστι θαῦμα καὶ ἀκούσαντι καὶ ἰδόντι, ὑπ' αὐτὴν τὴν ῥῖνα, ἐξ ἧς καὶ ἀναπνεῖ καὶ τὸ ῥεῦμα αὐτῷ διαῤῥεῖ ἐς τὰ βράγχια καὶ ἐκπίπτει, εἰς ὀξύ οἱ προήκει ἡ γένυς, καὶ εὐθειά ἐστι, καὶ αὐξάνεται κατ' ὀλίγον εἰς μῆκός τε καὶ πάχος· καὶ κητουμένῳ τῷ ἰχθύϊ συνεπείγεται καὶ ἐκείνη, καὶ ἔοικε τριήρους ἐμβόλῳ. Καὶ διὰ πορείας ἐμπίπτων ὁ ξιφίας ἰχθύσι καὶ ἀποκτείνας, εἶτα θοινᾶται, καὶ ἀμύνεται δὲ τῷ αὐτῷ τὰ μέγιστα τῶν κητῶν· καὶ ἀχάλκευτόν γε τοῦτο τὸ ὅπλον προσπέφυκέν οἱ, καὶ τέθηκται φύσει· οὐκοῦν οἵδε οἱ ξιφίαι εἰς μέγεθος προήκοντες ἔρχονται καὶ νεὼς ἀντίον. Καὶ νεανιεύονταί γέ τινες λέγοντες ναῦν Βιθυνίδα ἰδεῖν ἀνασπωμένην, ἵνα αὐτῇ πονήσασα ὑπὸ γήρως ἡ τρόπις τύχῃ τῆς δεούσης κομιδῆς, οὐκοῦν προσηλωμένην θεάσασθαι τὴν τοῦ ξιφίου κεφαλήν. αὐτοῦ τοῦ θηρὸς ἐμπήξαντος μὲν τῷ σκάφει τὴν αἰχμὴν τὴν συμφυῆ, ἀποσπάσαι τε αὐτὸν πειρώμενον, ὑπὸ τῆς ῥώμης τῆς πολλῆς ἐνσχεθῆναι μὲν ὑπὸ τοῦ τένοντος τὸ πᾶν σῶμα, τὴν δὲ ἀπομεῖναι πεπηγμένην, ὡς ἐνέπεσεν ἐξ

20 F. συνεκτείνεται.
30 δὲ et πειρωμένου. Gesn.
31 F. οἱ σχισθῆναι μὲν ἀπό.

ἀρχῆς. Θηρᾶται δὲ οὗτος ἄρα καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ ἐν τῷ Ἴστρῳ, χαίρει δὲ καὶ πικρῷ ὕδατι καὶ γλυκεῖ ῥεύματι.

XXIV. De algae marinae genere quodam noctu lucente.

Θέρους ἐνακμάζοντος τοῦ σφοδροτάτου, οἱ θαλάττιοι κύνες καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, οἷςπερ οὖν ἐστι συμφυὴς ἡ τόλμα, ἔς τε τοὺς αἰγιαλοὺς παραβάλλει καὶ εὐθὺ τῶν κρημνῶν ἔρχεται, καὶ τὰς ῥοώδεις ἄκρας ὑποτρέχει, καὶ ἐς τοὺς στενοὺς καὶ βαθεῖς εἰςνήχονται πορθμούς· φεύγουσι δὲ τὰ πελάγια ἤθη, καὶ τῆς ἐκεῖ νομῆς τηνικάδε τῆς ὥρας ὑπερορῶσι. Γίνεται δὲ ἄρα τι φῦκος ἐν τοῖς ἕρμασι τοῖς βαθέσι, καὶ τὸ μέγεθος αὐτῷ κατὰ τὴν μυρίκην ἐστί, φέρει δὲ καρπὸν τῇ μήκωνι προςεμφερῆ. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ὡρῶν τοῦ ἔτους μέμυκε, καὶ ἔστιν ἀντίτυπος καὶ στερεὰ φύσει ὀστρέου· ἁπλοῦταί γε μὴν μετὰ τὰς τροπὰς τὰς θερινάς, ὥςπερ οὖν αἱ ἐν ῥοδωνιαῖς κάλυκες. Καὶ τὸ μὲν περικείμενον ἔλυτρον φρουρεῖ τὸ ἔνδον, καὶ δίκην ἕρκους ὀστρακῶδες ὂν περιέρχεται, ἰδεῖν γε μὴν ξανθότατόν ἐστι· τὸ δὲ ὑπὸ τούτῳ τῷ χιτῶνι κυάνεόν ἐστι χρόᾳ καὶ χαῦνον, ὥςπερ οὖν πεπρημένη κύστις, διαυγὴς ἄγαν· λείβεταί τε ἐξ αὐτῆς πονηρὸν φάρμακον. Καὶ νύκτωρ μὲν ἐκπέμπει τοῦτο αὐγὴν πυρὶ ἐοικυῖαν, καί τινας ἀφίησι μαρμαρυγάς· ὑπανατέλλοντος δὲ τοῦ σειρίου ἔτι καὶ μᾶλλον κατισχύει ἡ τοῦ φαρμάκου κακία. Καὶ ἐντεῦθεν ὅσον ἐστὶν ὑδροθηρικὸν παγκύνιόν οἱ ὄνομα θέμενοι, εἶτα οἴονται τὴν τοῦ ἄστρου ἐπιτολὴν τίκτειν αὐτό. Οἱ θαλάττιοι δ' οὖν κύνες πρὸς τὴν νύκτωρ τοῦ ἄνθους φαντασίαν τὴν φλογώδη εἶτα ἐμπεσόντες, ὥςπερ οὖν εἰς ἕρμα, τὴν ἔναλον μυρίκην τήνδε, τοῦ φαρμάκου τοῦ μὲν καταλούσαντος αὐτούς, τοῦ δὲ καταποθέντος, καὶ ἑτέρου διὰ τῶν βραγχίων αὐτοῖς εἰςθορόντος, εἶτα μέντοι τεθνήκασι καὶ παραχρῆμα ἀναπλέουσιν. Οἱ τοίνυν δεινότατοι τὰ τοιαῦτα ἀνιχνεύειν τοῦδε τοῦ φαρμάκου ἐκ τῶν κητῶν τῶν προειρημένων τὸ μὲν ἐκ τῶν μελῶν τῶν λοιπῶν, τὸ δὲ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρὸς φάρμακον ἀθροίζουσι· δεύτερον

---

12 στερεός. Gesn. 26 ἕρμαιον. Gesn.

καὶ κακὸν τοῦτο τῆς καλουμένης χερσαίας ἀγλαοφώτιδος· ὄνομα δὲ αὐτῇ ἄρα ἔθεντο καὶ κυνόσπαστον· καὶ τίς ἡ αἰτία, ἐὰν ὑπομνησθῶ εἰπεῖν, εἴσεσθε αὐτήν.

XXV. De Mysorum ad Istrum quodam piscatus modo.

Μυσοὶ δέ, οὐχ οἱ τοῦ Τηλέφου τὸ Πέργαμον κατοικοῦντες Μυσοί, ἀλλὰ ἐκείνους τοὺς πρὸς τῷ Πόντῳ μοι νόει τοὺς κάτω, οἵπερ οὖν καὶ τῇ γῇ τῇ Σκυθίδι προσοικοῦσι, τὰς ἐκείνων ἐπιδρομὰς ἀνείργοντες, καὶ τῇ ῥώμῃ τὸν χῶρον τὸν προειρημένον φρουροῦντες πάντα· Ἡρακλείας πλησίον φημί, καὶ τῶν Ἀξίου ῥευμάτων, τοῦ καλουμένου Τόμεως πλησίον· ἐνταῦθά τοι καὶ τὴν Αἰήτου Μήδειαν οἱ ἐπιχώριοι ὑμνοῦσι τὸ ἔργον ἐκεῖνο * ταῖς τῶν Ἀψύρτων τῶν ἀδελφῶν χερσὶ κακαῖς τολμῆσαι, ναὶ μὰ Δία δυστυχῆ φήμην ἐπὶ τῇ Κόλχῳ φαρμακεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς Ἕλλησι τήνδε ᾄδοντες οἱ Μυσοί· ἀλλὰ οὗτοί γε θήραν ἰχθύων ἐκείνην θηρῶσιν. Ἀνὴρ Ἰστριανὸς γένος, τὴν τέχνην ἁλιεύς, τῆς τοῦ Ἴστρου ὄχθης πλησίον ἐλαύνει βοῶν ζεῦγος, οὔτι που δεόμενος ἀροῦν οὗτος· ὥςπερ γάρ φησιν ὁ λόγος, μηδὲν εἶναι βοῒ κοινὸν ἅμα καὶ δελφῖνι, οὕτω τοι φιλία χερσὶν ἁλιέων καὶ ἀρότρῳ πόθεν ἂν γένοιτο; Εἰ γοῦν οἱ καὶ ἵππων παρείη ζεῦγος, τοῖς ἵπποις χρῆται, καὶ τὸν μὲν ζυγὸν ὁ ἀνὴρ φέρει κατὰ τῶν ὤμων, ἔρχεται δὲ ἔνθα οἱ δοκεῖ καλῶς ἔχειν ἑαυτὸν καθίσαι, καὶ ἐν καλῷ τῆς ἄγρας εἶναι πεπίστευκε· τῆς οὖν μηρίνθου στερεᾶς οὔσης καὶ ἄγαν ἐκτικῆς τὴν μὲν ἀρχὴν ἐξῆψε μέσου τῶν ζῴων τοῦ ζυγοῦ, ἄδην δὲ τροφῆς παρατίθησιν ἢ τοῖς βουσὶν ἢ τοῖς ἵπποις, οἱ δὲ ἐμπίμπλανται· καὶ ἐκεῖνος τῇ μηρίνθῳ κατὰ θάτερα προςῆψεν ἄγκιστρον ἰσχυρὸν καὶ μέντοι καὶ τεθηγμένον δεινῶς, περιείρας δὲ ἄρα αὐτῷ πνεύμονα ταύρου τεθηραμένου, αὐτὸ μεθῆκε τροφὴν Ἰστριανῷ σιλούρῳ, καὶ μάλα γε ἡδίστην· ὑπὲρ τοῦ συνδέοντος τὸ ἄγκιστρον λίνου ἐξάψας τὸν ἀρκοῦντα μόλιβδον, οἷον ἐς

1 καὶ κακὸν] F. δὲ κακόν.
11 πρὸς τὸν Ἄψυρτον τὸν ἀδελφόν. Oudend. Fort. ἐκεῖνο ταῖς κακαῖς χερσί. deletis verbis τῶν Ἀ. τῶν ἀ. ex marg. invectis.
13 F. φαρμακίδι. Gesn. Fort. φαρμακεία.
23 ἄγαν ἑλκτικῆς. Valcken.

τὴν ἕλξιν εἶναι ἕρμα αὐτόν. Ὁ τοίνυν ἰχθὺς ὁπόταν αἴσθηται τῆς ταυρείου βορᾶς, παραχρῆμα κατὰ τὴν ἄγραν ὁρμᾷ· εἶτα ὧν ἱμείρει τούτοις ἐντυχὼν ἀθρόως, καὶ περιχανὼν ἄδην καὶ ἀταμιεύτως τὴν ἐμπεσοῦσάν οἱ κακὴν δαῖτα εἰς ἑαυτὸν σπᾷ· εἶτα ὑφ' ἡδονῆς ἑλιττόμενος ὅδε ὁ γάστρις ἑαυτὸν διαλέληθε τῷ προειρημένῳ περιπαρεὶς ἀγκίστρῳ, καὶ ἀποδρᾶναι τὸ ἐμπεσὸν κακὸν διψῶν τὴν μήρινθον, ὡς ἔχει δυνάμεως, ὑποταράττει τε καὶ κινεῖ. Συνίησιν οὖν ὁ θηρατὴς καὶ ἡδονῆς ὑπερπίμπλαται, εἶτα τῆς ἕδρας ἀνέθορε, καὶ μεθῆκεν ἑαυτὸν ποταμίων τε ἔργων καὶ κυνηγεσίων ἐνύδρων, ὥςπερ δὲ ἐν δράματι ὑποκριτὴς ἀμείψας προςωπεῖον, ὅδε τὼ βόε ἐλαύνει ἢ τὼ ἵππω, ἀλκὴ δὲ ἄρα καὶ ἡ τοῦ κήτους καὶ ἡ τῶν ὑποζυγίων ἀντίπαλός ἐστιν. Ὁ μὲν γὰρ θὴρ ὁ τοῦ Ἴστρου τρόφιμος ἕλκει κάτω ὅσον ποτὲ ἄρα τῆς ἐν αὐτῷ ῥώμης ἔχει, καὶ μέντοι ζεῦγος τὸ ἀνθέλκον ἐκτείνει τὴν μήρινθον· ἀλλά οἱ πλέον οὐδὲ ἕν· τῆς γοῦν ἐπ' ἀμφοῖν ἕλξεως ὁ ἰχθὺς ἡττᾶται, καὶ ἀπειπὼν ἕλκεται κατὰ τῆς ἠόνος. Εἴποι ἂν Ὁμηρίδης δρυῶν στελέχη ἕλκειν ἡμιόνους τινάς, ὡς ἐπὶ τῇ Πατρόκλου ταφῇ Ὅμηρος ᾄδει ταῦτα δήπου τὰ ὑμνούμενα.

Ἔστι δὲ ἄρα τῷ Ἴστρῳ καὶ κόλπος οἷος βαθύτατος, καὶ ἔοικε τῇ θαλάττῃ τὴν πολλὴν περίοδον· καὶ μέντοι βάθους εὖ ἥκει ὅδε ὁ κόλπος, καὶ ἐκεῖνο τεκμηριῶσαι ἱκανόν· αἱ ναῦς αἱ φορτίδες, αἱ τὴν θάλασσαν περῶσαι, καὶ ἐνταῦθα κατακολπίζουσι, χρείᾳ τῶν περιοικούντων δηλονότι. Πεφρίκασι δὲ καὶ τοῦτον, ὡς θάλατταν, ὅταν ἀγριαίνηται ὑπὸ τῶν καταπνεόντων ἀνέμων εἰς κύματα ἐξαπτόντων τε αὐτὸν καὶ ἐκμαινόντων. Πεφύκασι δὲ ἄρα ἐν αὐτῷ καὶ νῆσοι, καί τινες μέντοι καὶ τῆς ὄχθης ὑποδρομαὶ εἰς ἃς ἔστι καταφυγεῖν· ἀλλὰ καὶ ἀκταὶ καὶ ἄκραι προήκουσιν, καὶ προςρήγνυται αὐταῖς καὶ περισχίζεται κλύδων ἄγριος· ἡνίκα δ' ἂν ἑαυτοῦ μάλιστα ὑποπλησθεὶς εἶτα εἰς τὴν θάλασσαν

XXVI. De piscatu in sinu Istri per hiemem.

22 F. καὶ ὅτι μέντοι.

οἱονεὶ στενοχωρούμενος ὠθεῖται — φιλεῖ δὲ ἄρα δρᾶν τοῦτο ἤδη τετάρτης ὥρας φθινοπωρινῆς παραδραμούσης, ὑπαρχομένης δὲ τῆς χειμερίου — καὶ ἀκμάσας αὐτὸς πρόεισι πλημμυρῶν· πληθύοντα δὲ ἄρα βοῤῥᾶς ἐπωθεῖ αὐτόν, καὶ ἐξάπτει κατιέναι ἄγριον· καὶ ὁ μὲν καταφέρει [μάλα γε κρυμῶδες καὶ σκληρόν], ὡς εἰς πλοῦν ἀγώγιμον, τὸν καθ' ἑαυτοῦ κρύσταλλον, ὁ δὲ ἀντιπίπτει ὁ βοῤῥᾶς αὐτῷ καταπνέων σκληρόν· οὔκουν αὐτὸν ἐκβάλλειν ἐς τὸ πέλαγος ὠδῖνα, ὡς ἂν εἴποις, ἐπιτρέπει, ἀλλ' ἀναχέων καὶ ἀνωθούμενος ἵησιν. Ὁ κρύσταλλος οὖν ἐπινηχόμενός τε καὶ ἀναστελλόμενος ἐς βάθος χωρεῖ, καὶ ἁδρύνεται ἐς πολύ, καὶ ἐντεῦθεν ὑποῤῥεῖ μὲν ὁ Ἴστρος, τὸ γνήσιον ὕδωρ, ὁδοῖς, ὡς ἂν εἴποις, κρυπταῖς, τὸ δὲ ἐπίκτητόν οἱ καὶ νόθον ἐπίκειται πεδίου δίκην· καὶ κατὰ τούτου τῆς ὥρας τηνικάδε ὁδοιποροῦσιν οἱ τῇδε ἄνθρωποι κατὰ ζεύγη καὶ μονίππους. Ὁπόσα μὲν οὖν ἐλέγχει τε καὶ βασανίζει τὴν πῆξιν τοῦ ποταμοῦ τοῦδε καὶ τοῦ Θρακίου Στρυμόνος τὸ πονηρόν τε καὶ δολερὸν θηρίον ἡ ἀλώπηξ, ἀνωτέρω εἶπον. Ὁ δ' οὖν κρύσταλλος ὁ ἐν τῷ Ἴστρῳ καὶ νηῒ φορτηγῷ κατὰ ῥοῦν φερομένῃ περιτραφεὶς εἶτα ἐπέδησεν αὐτήν, καὶ οὔτε ἱστίων ἡπλωμένων ἔτι δεῖ, οὔτε πρωράτης τὰ πρόσω βλέπει, οὔτε ὁ τῆς νεὼς ἄρχων ἐπιστρέφει τοὺς οἴακας· πεπήγασι γάρ, ἐπεὶ καὶ τὸ πᾶν σκάφος τῷ περικειμένῳ κατείληπται δεσμῷ, καὶ ἔοικεν οὐ μὰ Δία νήσῳ, οὐ γὰρ ἔτι τοῖς κύμασι τύπτεται, ἀλλὰ ἐν πολλῷ πεδίῳ λόφῳ τινὶ ἀνεστῶτι, ἢ καὶ ναὶ μὰ Δία σκοπιᾷ, ἢ ἄκρᾳ. Ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ περίνεῳ καὶ οἱ ναῦται ἐκπηδῶσι, καὶ κατὰ τοῦ ποταμοῦ θέουσι, καὶ ἁμάξας ἄγουσι, καὶ τὸν φόρτον μετῆραν ἐπὶ τοῦ τέως ὕδατος· καὶ πάλιν μετὰ τὴν χειμέριον ὥραν τοῦ αὐτοῦ φερομένου σφοδρῶς παραφέρουσί τε καὶ ἄγουσι τὰ ἄχθη, καὶ τὸν Ἴστρον πα-

1 F. ὠθῆται.
2 τρίτης. Gesn.
8 verba μάλα γε κρυμῶδες καὶ ante σκληρόν inserit Gron.
15 F. μόνιπποι.
15 ὁποῖα. Gesn. F. ὅπως.
24 νήσῳ] νηῒ Gillius.
30 F. verba καὶ τ. Ἴ. πατοῦσι βόες ponenda post ὕδατος.

τοῦσι βόες· μένει δὲ ἡ ναῦς ἔστ' ἂν ὑπανῇ μὲν τὰ τοῦ κρυμοῦ, καμῇ δὲ ὁ κρύσταλλος καὶ λυθῇ, ἐλευθέρα δὲ τοῦ παραδόξου πείσματος ἡ ὁλκὰς ἀπολυθῇ. Ἐντεῦθέν τοι τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἁλιεῖς μακέλλας λαβόντες, ἔνθα αὐτοὺς ἄγει θυμὸς διακόπτουσι τὴν πῆξιν τοῦ ὕδατος, καὶ τάφρον κυκλοτερῆ ἐργάζονται κατιόντες ἐς τὸ ὕδωρ· εἴποις ἂν ἢ φρέατος εἶναι στόμα, ἢ μεγίστου πίθου καὶ πάνυ γάστριδος. Οὐκοῦν ἰχθύες πολλοὶ τὸν κρυμὸν διαδρᾶναι θέλοντες οἱονεὶ στέγην ἐπικειμένην, καὶ ποθοῦντες τὸ φῶς, ἀσμένως εἰς τὸ ἀνεῳγμένον στόμιον εἰσνέουσιν, καὶ γίνονται πλῆθος ἄμαχοι, καὶ ἐπωθοῦνται ἀλλήλοις, αἱροῦνται δὲ ἅτε ἐν βόθρῳ στενῷ ῥᾳδίως· καὶ πάρεστι λαβεῖν κυπρίνους τε καὶ κορακίνους ἄδην, καὶ πέρκας καὶ ξιφίαν, ἀλλ' οὔπω μέγαν καὶ ἔτι τοῦ κέντρου τοῦ προμετωπιδίου ἄμοιρον· καὶ ἀντακαῖον, καὶ τοῦτον ἁπαλόν, ἐπεὶ οἵ γε μεγάλοι καὶ προήκοντες τὴν ἡλικίαν γένοιντο ἂν καὶ κατὰ τὸν θύννον τὸν μέγιστον. Οὗτός τοι καὶ πιότατός ἐστι τὰς λαπάρας καὶ τὴν γαστέρα, καὶ φαίης ἂν ὑὸς οὖθαρ εἶναι θηλαζούσης βρέφος· δορὰν δὲ ἔχει τραχεῖαν, καὶ μέντοι καὶ τὰ δόρατα λεαίνουσι ταύτῃ δορυξόοι· ὑπὸ δὲ τῷ μυελῷ τοῦδε τοῦ ζῴου ἀρξάμενος ἐκ μέσης τῆς κεφαλῆς καὶ μέχρι τῆς οὐρᾶς καθήκων ὑμὴν ὑγρὸς καὶ στενὸς ἔρχεται· τοῦτον οὖν πρὸς τὴν εἵλην αὖον ἐργασάμενος ἕξεις, εἰ θέλεις, καὶ μάστιγας ὡς ἐλαύνειν ζεῦγος ἵππων, ζεῦγος γὰρ ἤ τινι ἢ οὐδὲν διαφέρει. Εἰς μέγεθος δὲ ἤδη προήκων, οὐκ ἂν αὐτὸν θεάσαιτό τις ὑπεκδυόμενον τοῦ κρυστάλλου καὶ ἐμπίπτοντα εἰς τὸν βόθρον· ἀλλ' ἢ πέτραν ὑπελθὼν πολυσκεπῆ εὗρε, καὶ ἐν ἄμμῳ βαθείᾳ ἑαυτὸν ἐγκρύψας εἶτα ὑποθάλπει, καὶ μάλα ἀγαπητῶς. Δεῖται δὲ οὔτε πόας τηνικάδε, οὔτε ἰχθύος εἰς βορὰν ἑτέρου· κρυμοῦ δὲ ὄντος, ἀργὸς εἶναι ἐθέλει, καὶ τρέφεται τῇ σχολῇ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πιμελὴν ἐσθίει· ὥσπερ οὖν καὶ οἱ πολύποδες ἐν ἀθηρίᾳ τῶν πλεκτανῶν τῶν ἰδίων παρατραγόντες

3 ἐνταῦθα. Paris. b.
24 ζεῦγος γὰρ] F. σκύτους γάρ
24 ἤ τι. Oudend.
30 χολῇ. m. b

ἑαυτοὺς καὶ ἐκεῖνοι βόσκουσι. Χειμῶνος δὲ λήγοντος καὶ ὑπαρχομένου ἦρος καὶ ἐλευθέρου τοῦ Ἴστρου ῥέοντος, μισεῖ τὴν ἀργίαν, καὶ ἀναπλεύσας ἐμφορεῖται τοῦ κατὰ τὸ ὕδωρ ἀφροῦ, πολὺς δὲ οὗτός ἐστι. Μορμύροντος δὲ τοῦ ῥεύματος καὶ ὠθουμένου σφοδρότατα, ἐνταῦθά τοι καὶ ἁλίσκεται ῥᾳδίως, ἐλλοχώντων αὐτὸν τῶν ἁλιέων καὶ τὸ ἄγκιστρον εἰς τὸν ἀφρὸν καθιέντων σὺν τῇ ὁρμιᾷ· καὶ τὸ μὲν κρύπτεται ὑπὸ τῇ λευκότητι, καὶ αἴγλη τοῦ χαλκοῦ εὐσύνοπτον οἷον οὐκ ἔστι· καὶ διὰ ταῦτά τοι περιχανὼν καὶ λάβρως σπῶν τοῦ προειρημένου σιτίου, καταπίνει τὸν δόλον. καὶ ἀπόλωλεν ἐντεῦθεν, ὅθεν τὰ πρῶτα ἐτρέφετο.

XXVII. De cynospasto sive aglaophotide herba, ejusque e terra canis ope extrahendi ratione.

Ὄνομα φυτοῦ κυνόσπαστος, καλεῖται δὲ ἄρα καὶ ἀγλαοφῶτις ἡ αὐτὴ — βούλομαι γὰρ ἐκτῖσαι χρέος ὑπομνησθείς — ὃ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις διαλέληθεν, καὶ οὐκ ἔστι πάντῃ σύνοπτον, νύκτωρ δὲ ἐκφαίνεται καὶ διαπρέπει, ὡς ἀστήρ· φλογώδης γάρ ἐστι καὶ ἔοικε πυρί. Οὐκοῦν σημεῖόν τι ταῖς ῥίζαις παραπήξαντες αὐτῆς ἀπαλλάττονται, οὔτε τὴν χρόαν ἔχοντες μεθ' ἡμέραν, εἰ μὴ τοῦτο δρᾶσαι ἐμνημόνευσαν, οὔτε μὴν τὸ εἶδος. Παρελθούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἥκουσι, καὶ θεασάμενοι τὸ σημεῖον, ὅπερ οὖν κατέλιπον, καὶ γνωρίσαντες, ἔχουσι συμβαλεῖν, ὅτι ἄρα τοῦτο ἐκεῖνό ἐστιν, οὗ καὶ δέονται, ἐπεί τοί γε ἄλλως ὅμοιόν ἐστι τοῖς παρεστῶσι, καὶ οὐδὲ ὀλίγον διαλλάττει αὐτῶν· οὐκ ἀνασπάσουσι δὲ αὐτοὶ τὸ φυτὸν τόδε, ἢ οὐ χαιρήσουσι πάντως· οὐκοῦν οὔτε περισκάπτει τις, οὔτε ἀνασπᾷ· ἐπεὶ καί, φασί, τὸν πρώτιστον ὑπ' ἀπειρίας τῆς κατ' αὐτοῦ φύσεως προσαψάμενον οὐκ εἰς μακρὰν ἀπώλεσεν. Ἄγουσιν οὖν κύνα νεανίαν ἡμερῶν ἀτροφήσαντα καὶ λιμώττοντα ἰσχυρῶς, καὶ τούτου σπάρτον ἐξάψαντες εὖ μάλα στερεόν, καὶ τῆς ἀγλαοφώτιδος τῷ κάτω στελέχει βρόχον τινὰ δύσλυτον προσαρτήσαντες, ὡς οἷοί τέ εἰσι μακρόθεν, εἶτα τῷ κυνὶ προτιθέασι κρέα πάμπολλα ὀπτά, κνίσσης προσ-

8 F. καὶ ἡ αἴγλη τ. χ. εὐσύνοπτόν οἱ οὐκ ἔστι. 19 F. δράσαιεν, μνημονεῦσαι.

βάλλοντα· ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ φλεγόμενος, καὶ στρεβλούμενος ὑπὸ τῆς κνίσσης ἐπὶ τὰ προκείμενα ἔναντι κρέα, καὶ ὑπ' ὀδύνης, αὐτόῤῥιζον ἀνασπᾷ τὸ φυτόν· ἐὰν δὲ ὁ ἥλιος ἴδῃ τὰς ῥίζας, ὁ κύων ἀποθνήσκει παραχρῆμα. Θάπτουσι δὲ ἐν αὐτῷ τῷ χωρίῳ αὐτόν, καί τινας δράσαντες ἀποῤῥήτους ἱερουργίας, καὶ τιμήσαντες τοῦ κυνὸς τὸν νεκρὸν ὡς ὑπὲρ αὐτῶν τεθνεῶτος, εἶτα μέντοι προςάψασθαι τολμῶσι τοῦ φυτοῦ τοῦ προειρημένου, καὶ κομίζουσιν οἴκαδε. Καὶ καταχρῶνται, φασίν, εἰς πολλὰ καὶ λυσιτελῆ· ἐν δὴ τοῖς, καὶ τὴν ἐκ τῆς σελήνης νόσον ἐνσκήπτειν τοῖς ἀνθρώποις λεγομένην ἰᾶσθαί φασιν αὐτήν, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ πάθος, ὅπερ οὖν ὑγροῦ ἐπικλύσαντος καὶ ῥαγέντος ἀφαιρεῖται τὴν ὄψιν αὐτοῖς.

XXVIII. De cochlea marina, Nerites appellata, deque ejus ortu fabula.

Κόχλος ἐστὶ θαλάττιος, μικρὸς μὲν τὸ μέγεθος, ἰδεῖν δὲ ὡραιότατος· καὶ ἐν θαλάττῃ τίκτεται τῇ καθαρωτάτῃ, καὶ ἐν ταῖς ὑφάλοις πέτραις, καὶ ἐν ταῖς καλουμέναις χοιράσιν. Ὄνομα δὲ νηρίτης ἐστὶν αὐτῷ, καὶ διαῤῥεῖ λόγος διπλοῦς ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζῴου, καὶ εἰς ἐμέ γε ἀφικέσθην ἄμφω τὼ λόγω· καὶ μέντοι καὶ διαμυθολογῆσαι μικρὰ ἄττα ἐν μακρᾷ τῇ συγγραφῇ οὐδὲν ἀλλ' ἢ διαναπαῦσαί τε τὴν ἀκοὴν καὶ ἐφηδῦναι τὸν λόγον. Τῷ Νηρεῖ τῷ θαλαττίῳ, ὅνπερ οὖν ἀληθῆ τε καὶ ἀψευδῆ ἀκούομεν δεῦρο ἀεί, πεντήκοντα μὲν τεκεῖν θυγατέρας τὴν Ὠκεανοῦ Δωρίδα Ἡσίοδος ᾄδει· μέμνηται δὲ αὐτῶν καὶ Ὅμηρος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέτροις. Ἕνα δέ οἱ γενέσθαι παῖδα ἐπὶ ταῖς τοσαύταις θυγατράσιν, ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὔ φασιν, λόγοι δὲ θαλάττιοι ὑμνοῦσι· καὶ Νηρίτην αὐτὸν κληθῆναι λέγουσι, καὶ ὡραιότατον γενέσθαι καὶ ἀνθρώπων καὶ θεῶν· Ἀφροδίτην δὲ συνδιαιτωμένην ἐν τῇ θαλάττῃ ἡσθῆναί τε τῷ Νηρίτῃ τῷδε καὶ ἔχειν αὐτὸν φίλον. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο χρόνος εἱμαρμένος * ἔδει τοῖς Ὀλυμπίοις ἐγγραφῆναι καὶ τήνδε τὴν δαίμονα τοῦ πατρὸς παρακαλοῦντος, ἀνιοῦσαν αὐτὴν ἀκούω, καὶ τὸν ἑταῖ-

30 καὶ post εἱμαρμένος addit Gesn.

ρόν τε καὶ συμπαίστην τὸν αὐτὸν ἐθέλειν ἄγειν· τὸν δὲ οὐχ ὑπακοῦσαι λόγος ἔχει, τοῦ Ὀλύμπου προτιμῶντα τὴν σὺν ταῖς ἀδελφαῖς καὶ τοῖς γειναμένοις διατριβήν. Παρῆν δὲ ἄρα αὐτῷ καὶ ἀναφῦσαι πτερά, καὶ τοῦτο ἐγῷμαι δῶρον τῆς Ἀφροδίτης δωρουμένης· ὁ δὲ καὶ ταύτην παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὴν χάριν. Ὀργίζεται τοίνυν ἡ Διὸς παῖς, καὶ ἐκείνῳ μὲν εἰς τὸν κόχλον τόνδε ἐκτρέπει τὴν μορφήν· αὐτὴ δὲ αἱρεῖται ὀπαδόν τε καὶ θεράποντα ἀντ' ἐκείνου τὸν Ἔρωτα, νέον καὶ τοῦτον καὶ καλόν, καί οἱ τὰ πτερὰ τὰ ἐκείνου δίδωσιν. Ὁ δὲ ἄλλος λόγος ἐρασθῆναι βοᾷ Νηρίτου Ποσειδῶνα, ἀντερᾶν δὲ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ γε ὑμνουμένου Ἀντέρωτος ἐντεῦθεν τὴν γένεσιν ὑπάρξασθαι. Συνδιατρίβειν οὖν τά τε ἄλλα τῷ ἐραστῇ τὸν ἐρώμενον ἀκούω, καὶ μέντοι καὶ αὐτοῦ ἐλαύνοντος κατὰ τῶν κυμάτων τὸ ἅρμα, τὰ μὲν κήτη τὰ ἄλλα, καὶ τοὺς δελφῖνας, καὶ προσέτι καὶ τοὺς Τρίτωνας ἀναπηδᾶν ἐκ τῶν μυχῶν, καὶ περισκιρτᾶν τὸ ἅρμα, καὶ περιχορεύειν, ὃ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι λέγει ἡμῖν, ἀπολείπεσθαι γοῦν τοῦ τάχους τῶν ἵππων πάντας καὶ πάντα· μόνα δὲ ἄρα τὰ παιδικά οἱ παρομαρτεῖν καὶ μάλα πλησίον, στόρνυσθαι δὲ ἄρα αὐτοῖς καὶ τὸ κῦμα, καὶ διΐστασθαι καὶ τὴν θάλασσαν αἰδοῖ Ποσειδῶνος· βούλεσθαι γὰρ τῇ τε ἄλλῃ τὸν θεὸν εὐδοκιμεῖν τὸν καλὸν ἐρώμενον, καὶ οὖν καὶ τὴν ἕξιν διαπρέπειν. Τὸν δὲ Ἥλιον νεμεσῆσαι τῷ τάχει τοῦ παιδὸς ὁ μῦθος λέγει, καὶ ἀμεῖψαί οἱ τὸ σῶμα εἰς τὸν κόχλον, τὸν νοῦν οὐκ οἶδα εἰπεῖν ὁπόθεν ἀγριάναντα· οὐδὲ γὰρ ὁ μῦθος λέγει· εἰ δέ τι χρὴ συμβαλεῖν ὑπὲρ τῶν ἀτεκμάρτων, λέγονται ἀντερᾶν Ποσειδῶν καὶ Ἥλιος· καὶ ἠγανάκτει μὲν ἴσως ὁ Ἥλιος, ὡς ἐν θαλάττῃ φερόμενος, ἐβούλετό τε αὐτὸν οὐκ ἐν τοῖς κήτεσιν ἀριθμεῖσθαι, ἀλλ' ἐν ἄστροις φέρεσθαι. Καὶ τὼ μὲν μύθω ἐς τοσόνδε ἐληξάτην. Ἐμοὶ δὲ τὰ ἐκ τῶν θεῶν ἵλεα ἔστω, καὶ τά γε παρ' ἐμοῦ ἔστω πρὸς αὐτοὺς εὔστομα· εἰ δέ τι θρασύτερον εἴρηται τοῖς μύθοις, ἐκείνων τὸ ἔγκλημα

23 νῆξιν. Schn. 27 F. λέγοιντ' ἂν 28 F. ὡς ἦν ἐν [illegible]

XXIX. De piscatu in Eridano.

Ἔνθα ὁ Ταίναρος ποταμὸς καὶ ὁ Ἠριδανὸς συμβάλλετον — οὗτος μὲν καὶ διὰ δόξης ἰὼν καὶ κλέους, ἐκεῖνος δὲ οὐ πάντη γνώριμος — ἐνταῦθά τοι θῆραι ναὶ μὰ Δία ἰχθύων ἴδιαι, καὶ εἰς ἐμὲ ἧκουσαι μέτροις Μιτυληναίου ἀνδρός, ὃν ᾔδειν καὶ αὐτός, μηδὲ ἐξ ἡμῶν ἀγέραστοι γενέσθωσαν τῷ λόγῳ τῷδε. Πεπεδημένων αὐτοῖς ὑπὸ κρυστάλλου τῶν ῥευμάτων, ὅσοι περιοικοῦσιν αὐτοὺς τῇ μὲν ὥρᾳ τῇ χειμερίῳ ἀροῦσί τε καὶ σπείρουσι· καὶ γάρ πως καὶ εὔγεω χῶρον κεκλήρωνται· εἶτα ὑπαρχομένου τοῦ ἦρος, τῶν ῥευμάτων τῶν προειρημένων δι' ἣν αἰτίαν εἶπον ἔτι ἑστώτων, κολπώδη τινὰ τόπον προαιροῦνται οἱ γεωργοὶ τέως, νῦν δὲ ἁλιεῖς, καὶ περιτέμνουσι τοῦτον εὖ μάλα τεθηγμένοις πελέκεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἀναφαίνεται περιφερὲς κατὰ τέλμα· οὐ μὴν πλησίον ἔτι τῆς ὄχθης κόπτουσιν, ἀλλὰ ἐῶσι τὸν κρύσταλλον ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐνετράφη· περιβάλλουσιν οὖν τῷ χώρῳ τῷ γεγυμνωμένῳ πλατὺ δίκτυον, καὶ μέντοι καὶ περιβάλλουσιν αὐτὸ κάλων ἁδρότερον. Καὶ τοῦτό γε τὸ δίκτυον ἐπισπῶσιν ἄνδρες ἐπὶ τῆς ὄχθης ἑστῶτες, καὶ ἁλιεῖς καὶ ἄλλοι· καὶ μέντοι τὴν τῶν ἰχθύων ἅλωσιν θεῶνται πολλοί, τῆς τέχνης οὐκ ἐπαΐοντες, ψυχαγωγία δέ τις ὕπεισιν αὐτούς. Ὅταν γε μὴν ἀγόμενοι τῆς ὄχθης πλησίον ἀφίκωνται, τηνικαῦτα καὶ τὸν ἐντεῦθεν τέμνουσι κρύσταλλον οἱ ἔξωθεν ὑδροθῆραι· τῇ γάρ τοι θήρᾳ ἐνέχονται, καὶ ἀναστέλλονται τοῖς ἰχθύσι τὸν ἔξω πόρον. Τούτου δὲ οὕτω γενομένου, πλῆρες ἰχθύων τὸ δίκτυον ἐκεῖνο τὴν περιτμηθεῖσαν ἐπωθεῖ τοῦ κρυστάλλου πέτραν, καὶ συνεπάγη, καὶ οἵ γε ἐφεστῶτες ἁλιεῖς αὐτῇ ἐοίκασιν ἐπὶ νήσου φέρεσθαι πλωτῆς. Ἴδια μὲν δὴ καὶ ταῦτα ἰχθύων τῶν ἐκεῖσε καὶ θήραις ἑτέραις οὐκ ἂν εἰκασμένα. Δώσει δὲ Ὅμηρος εἰπεῖν μοι, ὅτι καὶ διπλοῦν αἱροῦνται μισθὸν οἵδε οἱ ἄνδρες, τὸν μὲν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τὸν δὲ ἐκ τῆς γῆς, ὡς τοὺς αὐτοὺς εἶναι καὶ ναύτας καὶ γεωργούς.

1 F. ὁ Τάναρος.
8 F. καλὸν γάρ πως.
16 αὐτῷ. Oudend.
22 F. οἱ ἔξωθεν· οἱ ὑδροθῆραι γὰρ αὐτοὶ τῇ θήρᾳ ἐν.
26 συνεπάγει. Gesn.

LIBER DECIMUS QUINTUS.

I. De peculiari quodam piscatu in Macedonia.

Θήραν ἰχθύων Μακέτιν ἀκούσας οἶδα, καὶ ἥδε ἡ θήρα ἐστί. Βεροίας τε καὶ Θεσσαλονίκης μέσος ῥεῖ ποταμὸς ὄνομα Ἀστραῖος· εἰσὶν οὖν ἐνταῦθα ἰχθύες τὴν χρόαν κατάστικτοι· τίνας αὐτοὺς οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι, Μακεδόνας ἔρεσθαι λῷόν ἐστιν. Οὐκοῦν οὗτοι ποιοῦνται τροφὴν μυίας ἐπιχωρίους ἐν τῷ ποταμῷ πετομένας, οὐδέν τι ταῖς ἀλλαχόθι μυίαις προσεικασμένας, οὐδὲ μὴν σφηκῶν ὄψει παραπλησίας, οὐδ' ἂν εἴποι τις ταῖς καλουμέναις * ἡμέρεσι τὴν μορφὴν εἰκότως ἂν ἀντικρίνεσθαι τοῦτο τὸ ζῷον, οὐδὲ ταῖς μελίσσαις αὐταῖς· ἔχουσι δέ τινα τῶν προειρημένων ἑκάστου μοῖραν ἰδίαν. Ἐοίκασιν οὖν τὸ μὲν θράσος μυίαις, τὸ δὲ μέγεθος εἴποις ἂν ἀνθηδόνα, σφηκὸς δὲ τὴν χρόαν ἀπεμάξατο, βομβεῖ δὲ ὡς αἱ μέλιτται. Καλοῦσι δὲ ἵππουρον αὐτὴν πᾶν ὅσον εἰσὶν ἐπιχώριοι. Ἐκδιαιτῶσιν οὖν ἐπικείμενοι τῷ ῥεύματι τροφὴν τὴν ἑαυτοῖς φίλην, οὐ μὴν οὐ δύνανται τοὺς ἐπινηχομένους λαθεῖν ἰχθύας. Ὅταν γοῦν αὐτοῦ ἐπιπολάζουσαν τὴν μυῖαν θεάσηταί τις, ἡσυχῇ καὶ ὕφυδρος νέων ἔρχεται, κινῆσαι τὸ ἄνω δεδοικὼς ὕδωρ, ἵνα μὴ σοβήσῃ τὸ θήραμα· εἶτα ἐλθὼν πλησίον κατὰ τὴν σκιὰν αὐτῆς, ὑποχανὼν κατέπιε τὴν μυῖαν, ὡς ὄϊν ἐξ ἀγελῶν λύκος ἁρπάσας, ἢ χῆνα ἐξ αὐλῆς ἀετός· καὶ τοῦτο δράσας ὑπεισῆλθε τὴν φρῖκα. Ἴσασιν οὖν οἱ ἁλιεῖς τὰ πραττόμενα, καὶ ταῖσδε μὲν ταῖς μυίαις εἰς δέλεαρ τῶν ἰχθύων χρῶνται οὐδέν· ἐὰν γὰρ αὐτῶν προσάψηται χεὶρ ἀνθρωπίνη, ἀφῄρηνται μὲν τὴν χρόαν τὴν συμφυῆ, μαραίνεται δὲ αὐταῖς τὰ πτερά, καὶ ἄβρωτοι γίνονται τοῖς ἰχθύσι. Καὶ διὰ ταῦ-

8 μονημέροις vel ἐφημέροις. Schn. 15 εἰς τροφήν. Abresch.

τα οὐ προσίασιν αὐταῖς, ἀποῤῥήτῳ φύσει τὰς ᾑρημένας μεμισηκότες. Σοφίᾳ δ' οὖν περιέρχονται τοὺς ἰχθῦς ὑδροθηρικῇ, δόλον αὐτοῖς ἐπινοήσαντες οἷον. Τῷ ἀγκίστρῳ περιβάλλουσιν ἔριον φοινικοῦν, ἥρμοσταί τε τῷ ἐρίῳ δύο πτερὰ ἀλεκτρυόνος ὑπὸ τοῖς καλλέοις πεφυκότα, καὶ κηρῷ τὴν χρόαν παρεικασμένα· ὀργυιᾶς δὲ ὁ κάλαμός ἐστιν, καὶ ὁρμιὰ δὲ τοσοῦτον ἔχει τὸ μῆκος. Καθίησιν οὖν τὸν δόλον· ἑλκόμενος δὲ ὑπὸ τῆς χρόας ὁ ἰχθὺς καὶ οἰστρούμενος ἀντίος ἔρχεται, καὶ θοίνην ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ κάλλους τῆς ὄψεως ἕξειν θαυμαστήν, εἶτα μέντοι περιχανὼν ἐμπαλάσσεται τῷ ἀγκίστρῳ, καὶ πικρᾶς τῆς ἑστιάσεως ἀπολέλαυκεν ᾑρημένος.

II. De ariete marino, navibus periculum ferente, et phocis infesto.

Οἱ θαλάττιοι κριοί, ὧνπερ οὖν ὄνομα μὲν ἐς τοὺς πολλοὺς διαῤῥεῖ, ἱστορία δὲ οὐ πάντη σαφής, ἢ ὅσον γραφῇ χειρουργία καὶ πλάσματι δείκνυται, χειμάζουσι μὲν περὶ τὸν Κύρνειόν τε καὶ Σαρδῷον πορθμόν, καὶ φαίνονταί γε καὶ ἔξαλοι, περινήχονται δὲ ἄρα αὐτοὺς καὶ δελφῖνες μεγέθει μέγιστοι. Ὁ τοίνυν ἄῤῥην κριὸς λευκὴν τὸ μέτωπον ταινίαν ἔχει περιθέουσαν· εἴποις ἂν Λυσιμάχου τοῦτο διάδημα, ἢ Ἀντιγόνου, ἤ τινος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων ἄλλου· κριὸς δὲ θῆλυς, ὡς οἱ ἀλεκτρυόνες τὰ κάλλεα, οὕτω τοι καὶ οὗτος ὑπὸ τῇ δέρῃ ἠρτημένους πλοκάμους ἔχει. Ἁρπάζει δὲ ἄρα τοῖνδε τοῖν κριοῖν ἑκάτερος καὶ νεκρὰ σώματα, καὶ ποιεῖται τροφὴν αὐτά, καὶ ζῶντας ἁρπάζει. Ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς νήξεως κλύδωνι πολὺς ὢν καὶ ὑπέρογκος καὶ ναῦς περιτρέπει, χειμῶνα αὐταῖς ἐξ ἑαυτοῦ τοῦτον ἐργασάμενος· ἁρπάζει δὲ καὶ ἀπὸ γῆς ἑστῶτας τῆς πλησίον. Λέγουσι δὲ οἱ τὴν Κύρνον κατοικοῦντες, νεὼς διεφθαρμένης ἐν χειμῶνι, ἄνδρα εὖ μάλα νηκτικόν, πολλὴν θάλατταν διανύσαντα, λαβέσθαι τινὸς ἄκρας σφίσιν ἐπιχωρίου, καὶ ἀνελθόντα ἑστάναι καὶ μάλα ἀδεῶς, ἤδη κινδύνων ἁπάντων ἐλεύθερον γενόμενον, καὶ ἐν ἀδείᾳ τοῦ ζῆν καὶ ἐξουσίᾳ ὄντα· κριὸν οὖν παρανηχόμενον θεάσασθαι τὸν ἑστῶτα, καὶ ἀναφλεχθέντα

8 χρόας] θέας. Par. b. 30 F. ὡς ἤδη.
25 F. τοσοῦτον.

ὑπὸ λιμοῦ ἑλίξαι τε ἑαυτὸν καὶ κυρτῶσαι, καὶ τῷ οὐραίῳ μέρει πολλὴν ἐλάσαι θάλατταν, εἶτα ἑαυτὸν μετεωρίσαι ἀρθέντα ὑπὸ τοῦ οἰδήσαντος κύματος, καὶ ἐπὶ τὴν ἄκραν φθάσαι ἀναταθέντα, καὶ δίκην καταιγίδος ἢ στροβίλου ἁρπάσαι τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τὸ μὲν Κύρνειον ἅρπαγμά τε καὶ θήραμα τοῦ κριοῦ ἐς τοσοῦτον. Μυθοποιοῦσι δὲ οἱ τὸν ὠκεανὸν οἰκοῦντες, τοὺς πάλαι τῆς Ἀτλαντίδος βασιλέας, τοὺς ἐκ τῆς Ποσειδῶνος σπορᾶς, ἐπιφέρειν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τὰς τῶν κριῶν τῶν ἀῤῥένων ταινίας, γνώρισμα τῆς ἀρχῆς τοῦτο· καὶ τὰς ἐκείνων γαμετὰς τὰς βασιλίδας τοὺς πλοκάμους τῶν ἑτέρων καὶ ἐκείνας φορεῖν τῆς ἀρχῆς ἔλεγχον. Ἔστι δὲ ἄρα τοὺς μυκτῆρας τὸ ζῷον τοῦτο καρτερὸν δεινῶς, καὶ πολὺ πνεῦμα εἰςπνεῖ, καὶ ἕλκει ἀέρα ἐφ᾽ ἑαυτὸν πάμπολυν, θηρᾷ δὲ καὶ τὰς φώκας τὸν τρόπον τοῦτον. Αἱ μὲν συνιεῖσαι πλησίον που κριὸν εἶναι καὶ φέρειν σφίσιν ὄλεθρον, ὡς ὅτι τάχιστα ἐκνήχονται, καὶ παρελθοῦσαι ἐς τὴν γῆν καὶ τὰς ὑπάντρους πέτρας ὑπελθοῦσαι καταδύονται, οἱ δὲ αἰσθόμενοι τὴν φυγὴν μεταθέουσιν, καὶ ἀντίοι στάντες τοῦ ἄντρου κατὰ τὴν τοῦ χρωτὸς ὀσμὴν ἔνδον εἶναι σφίσι τὴν ἄγραν συνιᾶσιν, καὶ ὡς ἴϋγγί τινι βιαιοτάτῃ ἕλκουσι ταῖς ῥισὶ τὸν μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ τῆς φώκης ἀέρα· ἡ δὲ ὡς βέλος ἢ δόρατος αἰχμὴν ἐκκλίνει τὴν τοῦ πνεύματος προςβολήν, καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὑπαναχωρεῖ, τελευτῶσα δὲ ὑπὸ τῆς βιαιοτάτης ἕλξεως ἐκσπᾶται τοῦ ἄντρου, καὶ ἄκουσα ἀκολουθεῖ, ὥςπερ οὖν ἱμᾶσί τισιν ἢ σχοινίοις κατατεινομένη, καὶ τέτριγε, καὶ γίνεται τῷ κριῷ δεῖπνον. Τάς γε μὴν ἐκπεφυκυίας τῶν μυκτήρων τοῦ κριοῦ τρίχας οἱ ταῦτα ἐξετάζειν δεινοὶ λέγουσιν εἰς πολλὰ ἀγαθάς.

III. De thynnorum agminibus.

Ἐν δὲ τῷ ῥίῳ τῷ Βιβωνικῷ θύννων ἔθνη μυρία. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν κατὰ τοὺς σῦς εἰσι μονίαι καὶ καθ᾽ ἑαυτοὺς νήχονται μέγιστοι ὄντες, οἱ δὲ συνδυασθέντες καὶ εἰς τὸν κατὰ τοὺς λύκους σύννομον· ἄλλοι δὲ κατ᾽ ἀγέλας, ὥςπερ οὖν τὰ αἰπόλια, πλατείας νομὰς νενεμημένοι. Ἐπιτέλλον-

τος δὲ τοῦ Σειρίου καὶ τῆς ἀκτῖνος ἐνακμαζούσης ὀξύτατα, ἐπὶ τὸν Εὔξεινον στέλλονται· καὶ τοῦ κύματος αὐτοῦ ἐμπύρου δοκοῦντος, ἀλλήλοις συνυφασμένοι νήχονται, καὶ τῇ τῶν σωμάτων συναφῇ σκιᾶς τινος ἀμωσγέπως μεταλαγχάνουσιν.

IV. De selene pisce.

Λέγει δὲ Δημόστρατος, ἀνὴρ ἁλιευτικῆς σοφίας ἐπιστήμων, ναὶ μὰ Δία, καὶ ἑρμηνεῦσαι χρηστός, εἶναί τινα ἰχθὺν ὡραῖον τὸ εἶδος, καὶ καλεῖσθαι σελήνην τοῦτον, τὸ μέγεθος βραχύν, κυανοῦν τὸ εἶδος, πλατὺν τὸ σχῆμα· τὸν νῶτον δέ οἱ λοφιὰς ἔχειν καὶ τάσδε ἀνατείνειν, ὁ αὐτός φησι, μαλακὰς δὲ εἶναι αὐτάς, καὶ οὔτε ἀντιτύπους, οὔτε τραχείας· ταύτας οὖν, ὅταν ὁ ἰχθὺς οὗτος ὑπονήχηται, διαιρεῖσθαι καὶ ἀποδεικνύναι κύκλου ἡμίτομον, καὶ εἶναι σελήνης τῆς διῃρημένης σχῆμα. Καὶ ταῦτα μὲν [ὅσα ἰδεῖν] Κύπριοι δὴ ἁλιεῖς φασιν· Δημοστράτου δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος· πληρουμένης μὲν τῆς σελήνης τὸν ἰχθὺν τόνδε ᾑρημένον πεπληρῶσθαί τε αὐτὸν καὶ πληροῦν καὶ τὰ δένδρα, ἐὰν τούτοις προσαρτήσῃς φέρων αὐτόν· ληγούσης δὲ ἄρα ὑποτετῆχθαι καὶ ἐκλείπειν, καὶ φυτοῖς προσαχθέντα αὐαίνειν αὐτά· ὀρυττομένων τε φρεάτων, ἐὰν μὲν τοῦ μηνὸς ὑποφαινομένου εἰς τὸ εὑρεθὲν ὕδωρ ἐμβάλῃ τις τὸν ἰχθὺν τοῦτον, ἀέναον ἔσται τὸ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἐπιλείψει ποτέ· εἰ δὲ ὑπολήγοντος, οὐχ ἕξει τὸ ὕδωρ· καὶ μέντοι καὶ εἰς πηγὴν ὑπανατέλλουσαν εἰ τὸν αὐτόν γε ἐμβάλλεις ἰχθύν, ἕξεις ἢ πεπληρωμένην αὐτὴν ἢ κενὸν τὸν χῶρον τὸ ἐντεῦθεν.

V. De thynnorum in Ponto captura.

Ὅπως μὲν οὖν εἰσνέουσί τε εἰς τὴν Προποντίδα, καὶ ὅπως ἐκνέουσιν ἄρα οἱ θύννοι, οἶδα εἰπὼν ἄνω που τῶν λόγων τῶνδε· νοείτω δέ μοί τις ἐνταῦθα Ἡράκλειαν καὶ Τῖον καὶ Ἀμάστρειαν, πόλεις Ποντικάς· οὐκοῦν οἱ τόνδε τὸν χῶρον πάντα οἰκοῦντες τὴν τῶν θύννων ἐπιδημίαν ἴσασι κάλλιστα. Καὶ μέντοι καὶ ἀφικνοῦνται τοῦ ἔτους τηνίκα, καὶ ὅπλα κατ᾽ αὐτῶν εὐτρέπισται πολλά, ναῦς καὶ δίκτυα καὶ

14 ὅσα ἰδεῖν post σχῆμα ponit Schn. 24 ἐμβάλλοις. Schn.

σκοπιὰ ὑψηλή. Σκοπιὰ δὲ αὕτη ἐπί τινος αἰγιαλοῦ παγεῖσα ἀνέστηκεν ἐν περιωπῇ σφόδρα ἐλευθέρᾳ· καὶ γὰρ αὐτῆς τὸ ποίημα περιηγήσασθαι ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔστι μόχθος, σοὶ δὲ τῷ ἀκούοντι τῆς τῶν ὤτων τρυφῆς τῶν ἐκείνου φεῦ. Δύο πρέμνα ἐλάτης ὑψηλὰ δοκίσι πλατείαις διειλημμένα ἕστηκε, πυκναῖς ταύταις διυφασμέναις, ἀνελθεῖν τῷ σκοπῷ καὶ ἐπιβῆναι μάλα ἀγαθαῖς· αἱ δὲ ναῦς ἐρέτας ἑκάστη καὶ ἓξ ἔχει παρ' ἑκάτερα νεανίας εὖ μάλα ἐρέττοντας· δίκτυα δὲ προμήκη, οὐ κοῦφα λίαν καὶ ἀνεχόμενα τοῖς φελλοῖς, μολίβῳ γε μὴν βριθόμενα μᾶλλον· ἀθρόαι δὲ ἄρα αἱ τῶνδε τῶν ἰχθύων ἀγέλαι εἰσνέουσιν. Ἦρος δὲ ὑπολάμποντος, καὶ τῶν ἀνέμων εἰρηναῖον ἤδη καταπνεόντων, καὶ τοῦ ἀέρος φαιδροῦ τε ὄντος καὶ οἱονεὶ μειδιῶντος, καὶ τοῦ κύματος κειμένου, καὶ λείας οὔσης τῆς θαλάττης, ὁ σκοπὸς ἰδὼν σοφίᾳ τινὶ ἀποῤῥήτῳ καὶ φύσει ὄψεως ὀξυωπεστάτῃ, λέγει μὲν τοῖς θηραταῖς, ὁπόθεν ἀφικνοῦνται· εἰ δέοι γε μὴν πρὸς τὴν ἀκτὴν παρατεῖναι τὰ δίκτυα, καὶ τοῦτο ἐκδιδάσκει· εἰ δὲ ἐνδοτέρω, δίδωσιν ὥσπερ οὖν στρατηγὸς τὸ σύνθημα, καὶ χορολέκτης τὸ ἐνδόσιμον· αἱρεῖ γε μὴν πολλάκις καὶ τὸν πάντα ἀριθμόν, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται τοῦ σκοποῦ. Ἐκεῖνα δὲ ὁποῖα· ὅταν ἑαυτοὺς ὠθήσωσιν ἐς τὸ πέλαγος ἡ τῶν θύννων ἴλη, ὁ τὴν σκοπιὰν φυλάττων, καὶ ἀκριβῶν τὴν τῶν προειρημένων ἱστορίαν, καὶ μάλα ὀξὺ ἐκβοήσας, λέγει διώκειν ἐκεῖθι καὶ τοῦ πελάγους ἐρέττειν ἰθύ. Οἱ δὲ ἐξαρτήσαντες ἐλάτης τῶν τὸν σκοπὸν ἀνεχουσῶν τῆς ἑτέρας σχοῖνον εὖ μάλα μακρὰν τῶν δικτύων ἐχομένην, εἶτα ἐπ' ἀλλήλαις ταῖς ναυσὶν ἐρέττουσι κατὰ στοῖχον, ἔχονταί τε ἀλλήλων, ἐπεί τοι καὶ τὸ δίκτυον ἐφ' ἑκάστῃ διῄρηται, καὶ ἥ γε πρώτη τὴν ἑαυτῆς ἐκβαλοῦσα μοῖραν τοῦ δικτύου ἀναχωρεῖ, εἶτα ἡ δευτέρα δρᾷ τοῦτο, καὶ ἡ τρίτη, καὶ δεῖ καθεῖναι τὴν τετάρτην, οἱ δὲ τὴν πέμπτην ἐρέττοντες ἔτι μέλλουσι, τοὺς δὲ ἐπὶ ταύτῃ οὐ χρὴ καθεῖναί πω· εἶτα ἐρέττουσιν ἄλλοι ἄλλῃ, καὶ ἄγουσι τοῦ δικτύου τὴν μοῖραν, εἶτα ἡσυχάζουσι.

4 Depravatus locus. 19 F. ἐρεῖ γε μήν.

Νωθεῖς δὲ ἄρα ὄντες οἱ θύννοι, καὶ ἔργον τι τόλμης ἐχόμενον ἀδυνατοῦντες δρᾶσαι, πεπιεσμένοι μένουσί τε καὶ ἀτρεμοῦσιν· οἱ δὲ ἐρέται, ὡς ἁλούσης πόλεως, αἱροῦσιν ἰχθύων, ποιητὴς ἂν εἶπε, δῆμον. Οὐκοῦν, ὦ φίλοι Ἕλληνες, καὶ Ἐρετριεῖς ἴσασι ταῦτα καὶ Νάξιοι, κατὰ κλέος τῆς θήρας τῆς τοιαύτης παθόντες ὅσα Ἡρόδοτός τε καὶ ἄλλοι λέγουσι. Τὰ δὲ ἔτι λοιπὰ τῆς θήρας ἀκούσεσθε ἄλλων.

VI. Thynnorum piscatores cur Neptuno vota faciant.

Θύννων δὲ ἄρα ᾑρημένων τῇ θήρᾳ τῇ Ποντικῇ (ἐγὼ δ' ἂν φαίην ὅτι καὶ Σικελικῇ· τί καὶ βουλόμενος ἂν τὸν ἡδὺν Θυννοθήραν ὁ Σώφρων ἔγραψε; πάντως δὲ καὶ ἀλλαχόθι ἄγραι τῶνδε τῶν θύννων εἰσί)· τῷ δικτύῳ ἤδη περιπλακέντων αὐτῶν, Ποσειδῶνι πάντες εὔχονται πάντως ἀλεξικάκῳ τηνικάδε. Καὶ ὁπόθεν καὶ τοῦδε τοῦ δαίμονος ἀξιῶ τὸ ὄνομα εἰπεῖν, ἐμαυτὸν καὶ μάλα γε ἀπαιτῶν τε καὶ βουλόμενος ἐπευφήμησα τοῦτό οἱ, δέονται τοῦ Διὸς ἀδελφοῦ τοῦ θαλάττης κρατοῦντος, μήτε τὸν ξιφίαν τὸν ἰχθὺν τῇδε τῇ ἴλῃ συνέμπορον ἀφικέσθαι, μήτε μὴν δελφῖνα. Ὁ γοῦν γενναῖος ξιφίας πολλάκις τὸ δίκτυον διέκειρε, καὶ ἀφῆκεν ἐλεύθερον διεκπέσαι τὴν ἀγέλην· καὶ δελφίς γε ἐπίβουλον δικτύῳ ζῷον· διατραγεῖν γάρ τοι δεινός ἐστιν.

VII. De rore mellito in India.

Ὕεται ἡ Ἰνδῶν γῆ διὰ τοῦ ἦρος μέλιτι ὑγρῷ, καὶ ἔτι καὶ πλέον ἡ Πραισίων χώρα, ὅπερ οὖν ἐμπίπτον ταῖς πόαις καὶ ταῖς τῶν ἑλείων καλάμων κόμαις, νομὰς τοῖς βουσὶ καὶ τοῖς προβάτοις παρέχει θαυμαστῶς, καὶ τὰ μὲν ζῷα ἑστιᾶται τήνδε τὴν ἡδίστην (μάλιστα γὰρ ἐνταῦθα οἱ νομεῖς ἄγουσιν αὐτά, ἔνθα καὶ μᾶλλον ἡ δρόσος ἡ γλυκεῖα κάθηται πεσοῦσα) ἀντεφεστιᾷ δὲ καὶ τὰ ζῷα τοὺς νομέας· ἀμέλγουσι γὰρ περιγλύκιστον γάλα, καὶ οὐ δέονται ἀναμίξαι αὐτῷ μέλι, ὅπερ οὖν δρῶσιν Ἕλληνες.

---

4 F. εἴποι.
9 τί γὰρ Gesn. F. ἢ τί καί.
11 τῷ δὴ δικτύῳ.
13 F. τόδε τοῦ δ. ὄνομα ἀξιῶ εἰπεῖν.
14 F. τί καὶ βουλόμενοι ἐπεφήμισαν τοῦτό οἱ.
19 F. διεκπαῖσαι.
25 F. τῇδε.

VIII. *De margaritis Indicis.*

Ὁ δὲ Ἰνδὸς μάργαρος, ἄνω γὰρ εἶπον περὶ τοῦ Ἐρυθραίου, λαμβάνεται τρόπῳ τοιῷδε. Πόλις ἐστὶν ἧς ἦρχε Σώρας ὄνομα, ἀνὴρ γένους βασιλικοῦ, ὅτε καὶ Βάκτρων ἦρχεν Εὐκρατίδης, ὄνομα δὲ τῇ πόλει Περιμούδα· κατοικοῦσι δὲ αὐτὴν ἄνδρες Ἰχθυοφάγοι· ὅθεν ὁρμωμένους σὺν τοῖς δικτύοις φασὶ τούςδε τοὺς προειρημένους περιλαμβάνειν ἀγκῶσι μεγάλοις αἰγιαλοῦ κύκλον εὐμεγέθη· γίνεσθαι δὲ τὸν προειρημένον λίθον ἐκ κόγχης στρόμβῳ ἐμφεροῦς μεγάλῳ, νήχεσθαί τε κατὰ ἀγέλας τοὺς μαργάρους, καὶ ἔχειν ἡγεμόνας, ὡς ἐν τοῖς σμήνεσιν αἱ μέλιτται τοὺς καλουμένους βασιλέας· ἀκούω δὲ εἶναι καὶ τοῦτον διαπρεπῆ καὶ τὴν χρόαν καὶ τὸ μέγεθος. Ἀγώνισμα δὲ ἄρα ποιοῦνται συλλαβεῖν αὐτὸν οἱ κολυμβηταὶ οἱ ὕφυδροι· τούτου γὰρ ᾑρημένου καὶ τὴν ἀγέλην αἱροῦσι πᾶσαν ἐρήμην, ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ ἀπροστάτευτον οὖσαν· ἀτρεμεῖ γὰρ καὶ οὐκέτι πρόεισιν, οἷα δήπου ποίμνη τὸν νομέα ἀφῃρημένη κατά τινα τύχην ἐχθράν· ἕως δὲ διαφεύγει καὶ μάλα γε σοφῶς ἐξελίττει, καὶ προηγεῖται καὶ σώζει τὸ ὑπήκοον. Τοὺς δὲ ληφθέντας ἐν πιθάκναις λέγονται ταριχεύειν· ὅταν δὲ ἡ σὰρξ μυδήσῃ καὶ περιῤῥυῇ, καταλείπεται ἡ ψῆφος. Ἄριστος δὲ ἄρα ὁ Ἰνδικὸς γίνεται, καὶ ὁ τῆς θαλάττης τῆς ἐρυθρᾶς. Γίνεται δὲ καὶ κατὰ τὸν ἑσπέριον ὠκεανὸν ἔνθα ἡ Βρεττανικὴ νῆσός ἐστι· δοκεῖ δέ πως χρυσωπότερος ἰδεῖν εἶναι, τάς τε αὐγὰς ἀμβλυτέρας ἔχων καὶ σκοτωδεστέρας. Γίνεσθαι δέ φησιν Ἰόβας καὶ ἐν τῷ κατὰ Βόςπορον πορθμῷ, καὶ τοῦ Βρεττανικοῦ ἡττᾶσθαι αὐτόν, τῷ δὲ Ἰνδῷ καὶ τῷ Ἐρυθραίῳ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἀντικρίνεσθαι. Ὁ δὲ ἐν Ἰνδίᾳ χερσαῖος οὐ λέγεται φύσιν ἔχειν ἰδίαν, ἀλλὰ ἀπογέννημα εἶναι κρυστάλλου, οὐ τοῦ ἐκ τῶν παγετῶν συνισταμένου, ἀλλὰ τοῦ ὀρυκτοῦ.

IX. *De grue pisce, ejusque generatione.*

Γεράνων μὲν οὖν πέρι τῶν πτηνῶν ἐν τοῖς πρεσβυτέροις λόγον εἰπεῖν ἐμαυτὸν καλῶς οἶδα, θαλάττιον δὲ γέρανον

31 F. προτέροις.

ἰχθὺν, Κορινθίῳ πελάγει ἔντροφον, ἀκοῦσαί φημι. Ἀπέκλινε δὲ ἄρα τοῦτο τὸ πέλαγος, ἔνθα ὁ γέρανος ἀνιχνεύθη οὗτος, ἐν τῷ πρὸς τὰς Ἀθήνας πελάγει, τοῦ ἰσθμοῦ κατὰ τὴν πλευρὰν τὴν εἰς αὐτὰς ὁρῶσαν. Μῆκος μὲν ἦν οὖν προήκων εἰς πεντεκαίδεκά που πόδας μεμετρημένους δικαίῳ μέτρῳ, ἐγχέλυος δέ, ὡς ἀκούω, εἶχεν οὐ μέντοι τῆς μεγίστης πάχος. Κεφαλὴ δὲ ἄρα ἐκείνῃ καὶ στόμα γεράνου ἐστὶ τοῦ πτηνοῦ, λεπίδες δὲ αὐτῷ, γεράνου πτερὰ καὶ ταῦτα εἴποις ἄν. Ἔρχεται δὲ οὐχ ἑλικτὴν τὴν νῆξιν, ὥσπερ οὖν οἱ τῶν ἰχθύων κατὰ τὰς ἐγχέλυς στενοὶ καὶ μακροί· ἔχει δὲ ῥώμην καὶ μάλα ἀλτικήν· πηδᾷ γοῦν ὥσπερ ἀπὸ νευρᾶς οἰστὸς ἀφεθείς. ** Λέγουσιν οὖν οἱ λόγοι οἱ μὲν Ἐπιδαύριοι τοῦτο τὸ ζῷον οὐδενὸς ἰχθύων ἔγγονον· ἀλλὰ καὶ τὰς πτηνὰς γεράνους φευγούσας τὸν Θρᾴκιον κρυμὸν καὶ τὸν ἑσπέριον τὸν ἄλλον, ἐμπίπτειν μὲν τῷ πνεύματι, τάς γε μὴν θηλείας εἰς μῖξιν οἰστρᾶσθαι, τοὺς δὲ ἄῤῥενας αὐταῖς ἐπιφλέγεσθαι, καὶ μέντοι καὶ ἐς τὴν πρὸς αὐτὰς ὁμιλίαν κυμαίνειν, καὶ διὰ ταῦτά τοι καὶ διαβαίνειν αὐτὰς ἐθέλειν· τὰς δὲ οὐχ ὑπομένειν * γὰρ οἷόν τε εἶναι μετέωρον μῖξιν φέρειν, οὐδὲ ἑτέραν· τοὺς δὲ ἐγκρατεῖς οὐκ ἔχοντας γενέσθαι τοῦ πόθου, ἐκβάλλειν τὴν γονήν· καὶ εἰ μὲν τύχοιεν ὑπὲρ γῆς φερόμενοι, τήνδε ἐκπίπτειν εἰς οὐδὲ ἕν, ἀλλ' ἀπόλλυσθαι ἄλλως· εἰ δὲ ὑπὲρ τοῦ πελάγους πέτοιντο, ἐνταῦθά τοι τὴν θάλατταν, ὥσπερ οὖν θησαύρισμα παραλαβοῦσαν, φυλάττειν ἔμβρυον, καὶ γεννᾶν τὸ ζῷον τοῦτο, ἀλλ' οὐ διαφθείρειν ὥσπερ εἴς τινα ἄγονον καὶ στερίφην γαστέρα ἐμπεσόν. Καὶ τούτων μὲν τῶν λόγων ἅτερος καὶ δὴ διηνύσθη ὁ Ἐπιδαύριος. Λέγει δὲ ἄλλος, οὗ τὸ γένος οὐκ οἶδα, ἑτέραν ὁδὸν τρεπόμενος, εἶτα μέντοι οὐ ταὐτὰ ὁμολογεῖ, ὡς [δ'] ἂν μὴ δοκοίμι ἀμαθὴς εἶναι αὐτοῦ, λελέξεται μέντοι καὶ ἐκεῖνος. Δημόστρατος, οὗπερ οὖν καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, εἶδον τὸν ἰχθύν, ἦ δ' ὅς, καί μ' εἰσῆλθεν αὐτοῦ

8 αὐτῷ] F. ἄνω.
9 F. ταύτας.
12 F. ὁ μὲν Ἐπιδαύριος.
18 F. ἀναβαίνειν.
19 F. οὐ γάρ.

θαῦμα, καὶ ἐβουλήθην αὐτὸν ποιῆσαι τάριχον, ἵνα ᾖ καὶ ἄλλῳ βλέπειν· οὐκοῦν ἐνεργῶν ὄντων καὶ ἀνοιγνύντων τῶν μαγείρων αὐτόν, καὶ τεμνόντων τὴν γαστέρα, ἐπεσκόπουν τὰ σπλάγχνα αὐτός· ἀκάνθας εἶδον ἐξ ἑκατέρας τῆς πλευρᾶς συνιούσας τε καὶ ἐκκλινούσας τὰ πέρατα εἰς ἀλλήλας, τρίγωνοι δέ, φησίν, ἦσαν ὥςπερ οὖν αἱ κύρβεις· ἧπάρ τε ἐνέκειτό οἱ προῆκον εἰς μῆκος, ὑπέκειτο δὲ αὐτῷ καὶ χολὴ μακρὰν ἔχουσα τὴν φῦσαν κατὰ τὰ φασκώλια, εἶπες δ' ἂν ἰδὼν τὴν χολὴν κύαμον ὑγρὸν εἶναι· ἐξαιρεθέντα οὖν ἄμφω, καὶ ἡ χολὴ καὶ τὸ ἧπαρ, οὐ μεθ' ὕστερον μέντοι διςγκωθῆναι, καὶ ἐῴκει ἰχθύος ἥπατι μεγίστου· διατήξασα δὲ ἡ χολὴ τὸν λίθον, καὶ γάρ πως ἔτυχε τεθεῖσα ἐπὶ λίθου, εἶτα ἠφανίσθη. Ἄμφω δὲ τὼ λόγω τώδε ἐνταῦθα ὁρίζομεν.

X. De captura pelamydum.

Θήραν δὲ πηλαμύδων εἰπεῖν, μὴ πάντῃ οὖν συνειθισμένην, οὐκ ἔστιν ἔξω τῆςδε τῆς σπουδῆς. Δέκα νεανίαι τὸ ἀκμαιότατον ἀνθοῦντες ἀναβαίνουσι ναῦν ἐλαφράν, καὶ διὰ ταῦτα μέντοι καὶ ταχυτάτην· διανέμοντες δὲ αὐτοὺς εἰς ἑκατέραν ἴσους τὴν πλευράν, καὶ κορεσθέντες εὖ μάλα τροφῆς, εἶτα μέντοι τοῖς ἐρετμοῖς [καὶ] ἕκαστος ἐπιχειροῦσι, πλανώμενοι δεῦρο καὶ ἐκεῖσε. Κάθηται δὲ εἷς ἐπὶ τῆς πρύμνης, καὶ ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκεῖθεν παρασείρους καθίησιν ὁρμιάς· ἤρτηνται δὲ τούτων καὶ ἄλλαι, καὶ συνῆπται πάσαις τὰ ἄγκιστρα, καὶ ἕκαστον ἄγκιστρον δέλεαρ φέρει Λακαίνης πορφύρας μαλλῷ κατειλημμένον, καὶ πτερὸν μέντοι λάρου ἑκάστῳ ἀγκίστρῳ προςήρτηται ἡσυχῇ, ὥςτε διασείεσθαι ὑπὸ τοῦ προςπίπτοντος ὕδατος. Τούτων οὖν ἱμέρῳ προςνέουσιν αἱ πηλαμύδες· μία δὲ ἡ προτένθης ὅταν τὸ στόμα ἐναπερείσῃ, προςίασι καὶ αἱ λοιπαί, καὶ δονεῖται τὰ ἄγκιστρα ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν περιπαρέντα τοῖς ἰχθύσιν. Οἱ ἄνδρες οὖν τοῦ μὲν ἐρέττειν ἔτι ἀπέστησαν, παρῆκαν δὲ τὰς κώπας, ἐξαναστάντες δὲ ἀνασπῶσι τὰς μηρίνθους εὐαγρού-

5 ἐγκλινούσας. Trill. 10 τὸ μὲν οὐ μάλ' ὕστερον δι. Schn. 10 διωγκώθη. Gesn. 17 F. αὐτούς.

σας, καὶ μέντοι καὶ βριθομένας τοῖς ἰχθύσιν· ὅταν δὲ ἐς τὴν ναῦν ἐμπέσωσι, διαφαίνεται τῆς εὐθηρίας τὸ μαρτύριον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων τῶν ἑαλωκότων.

XI. De mustela terrestri et marina.

Ἡ χερσαία γαλῆ ὅτι ἦν ἄνθρωπος ἤκουσα, καὶ ὅτι τοῦτο ἐκαλεῖτο, καὶ ὅτι ἦν γόης καὶ φαρμακίς, καὶ ὅτι δεινῶς ἀκόλαστος ἦν, καὶ ἀφροδίτην παράνομον ἐνόσει, καὶ ταῦτα εἰς ἀκοὴν τὴν ἐμὴν ἀφίκετο· καὶ ὡς εἰς τοῦτο τὸ ζῷον τὸ κακὸν ἔτρεψεν αὐτὴν Ἑκάτης τῆς θεοῦ μῆνις οὐδὲ αὐτό με λέληθεν. Ἡ μὲν οὖν θεὸς ἵλεως ἔστω· μύθους δὲ ἐῶ καὶ μυθολογίαν ἄλλοις. Ὅτι δέ ἐστι θηρίον ἐπιβουλότατον, καὶ νεκροῖς ἀνθρώποις ἐπιτίθενται γαλαῖ, καὶ μὴ φυλαττόμεναι ἐπιπηδῶσι, καὶ συλῶσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκροφῶσι, δῆλόν ἐστι. Φασὶ δὲ καὶ ὄρχεις γαλῆς γυναικὶ κατ' ἐπιβουλὴν ἢ ἑκούσῃ περιαφθέντας ἐπισχεῖν τὸ ἔτι μητέρας γίνεσθαι, καὶ ἀναστέλλειν αὐτῶν. Σπλάγχνα δὲ γαλῆς, σκευασίαν δέ τινα προςλαβόντα, ἣν ἴστωσαν οἱ σοφοὶ τὰ κατὰ ταῦτα, καὶ εἰς οἶνον ἐμβληθέντα κατ' ἐπιβουλήν, φιλίαν, ὡς λόγος, διΐστησιν, καὶ ἡνωμένην τέως εὔνοιαν διακόπτει. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων τοὺς γόητάς τε καὶ φαρμακέας Ἄρει φίλῳ κολάζειν καὶ διακαίειν καταλείπωμεν. Εἴη δ' ἂν καὶ ἰχθὺς γαλῆ, μικρὸς οὗτος, καὶ οὐδέν τι κοινὸν πρὸς τοὺς καλουμένους γαλεοὺς ἔχων. Οἱ μὲν γάρ εἰσι σελάχιοι καὶ πελάγιοι καὶ μέγεθος προήκοντες, εἶτα μέντοι καὶ κυνὶ ἐοίκασιν· ἡ γαλῆ δέ, φαίην ἂν αὐτὴν εἶναι τὸν καλούμενον ἥπατον· ἰχθὺς δέ ἐστιν αὕτη βραχύς, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ ἐπιμέμυκεν· κόρας δὲ ἔχει κυανοῦ χρόᾳ προςεικασμένας· καὶ τὸ μὲν γένειον ἔχει τοῦ ἡπάτου μεῖζον, ἡττᾶται δὲ αὖ πάλιν τοῦ χρέμητος κατά γε τοῦτο· πετραίαν δὲ οὖσαν τὴν γαλῆν καὶ νεμομένην φυκία, ἀκούω πάντων σωμάτων οἷς ἂν νεκροῖς τύχῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ταύτην ὡς τὴν χερσαίαν ἐσθίειν. Χρῶνται δὲ αὐτοῖς ἐς τὰ ὅμοια ἁλιεῖς, ὅσοι

9 τοῦτο. b.
15 αὐτῶν] F. ἀνδρῶν.
16 δή τινα. Schn.
16 τὰ κακά. Idem.
20 δικαιοῦν. Abr.
23 καὶ εἰς μέγεθος. Schn.
30 ἐντύχῃ. Gesn.
31 αὐτοῖς] αὐτῇ. Gesn.

κατὰ τοὺς Ἠπειρώτας φαρμακεύουσι, πονηροὶ καὶ οὗτοι σοφισταὶ κακῶν. Ἐπεὶ δὲ ὠμοβόρον ἐστὶ τὸ τῶν ἰχθύων φῦλον πᾶν, τὸ ταῖς ὑδροθηρίαις γένος συμβιοῦν καὶ τὰς ἀποδύσεις τὰς κατωτάτω μετιόν, μελαίνουσι τὰς ἑαυτῶν βάσεις καὶ τὰ κοῖλα τῶν χειρῶν, ἀφανίζειν πειρώμενοι τὴν ἐξ αὐτῶν αὐγήν· τὰ γάρ τοι τῶν ἀνθρωπίνων μελῶν, ὡς ὅτι μάλιστα ἐκλάμποντα ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἐφολκὰ τῶν ἰχθύων ταῦτά ἐστιν.

XII. De chamis marinis.

Χῆμαι δὲ θαλάττιαι, ζῷόν εἰσι καὶ αὗται διάφορον· αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τραχεῖαι πεφύκασιν, αἱ δὲ λεῖαι πάνυ· καὶ τὰς μὲν τοῖς δακτύλοις πιέσας συνθλάσεις, τὰς δὲ συντρίψεις λίθῳ, καὶ μόγις· καὶ αἱ μὲν αὐτῶν μελάνταται τὴν χρόαν εἰσίν, αἱ δέ, ἀργύρῳ φαίης ἂν αὐτὰς προσεοικέναι, αἱ δὲ ἀνακραθεῖσαι περίκεινται τὰς χρόας ἁπάσας τὰς προειρημένας. Γένη δὲ αὐταῖς διάφορα, καὶ εὐναὶ πάνυ ποικίλαι· αἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς ψάμμοις κεῖνται διεσπαρμέναι ταῖς τῶν αἰγιαλῶν, διαναπαύονταί τε κατὰ τῆς ἰλύος, αἱ δὲ ὑπόκεινται βρύῳ, αἱ δὲ εἰλημμέναι τῶν σπιλάδων εἶτα αὐταῖς προσέχονται μάλα ἐγκρατῶς. Ἐν δὲ τῇ καλουμένῃ Ἰστριάδι θαλάττῃ αἵδε αἱ χῆμαι κατὰ τὴν ὥραν τὴν θέρειον, ὑπαρχομένου τοῦ ἀμήτου, δίκην ἀγέλης ἀλλήλαις συμφέρονται, καὶ ἀναπλέουσι κούφως· τά γε πρῶτα ἑαυταῖς βαρεῖαί τε καὶ ἐπαχθεῖς οὖσαι, καὶ οὐκ ἀναπλεύσασαι, ἀλλ' αἱ τηνικάδε οὐκέτι τοιαῦται. Ἀποδιδράσκουσι δὲ τὸν νότον, καὶ φεύγουσι τὸν βοῤῥᾶν, καὶ τὸν εὗρον οὐδὲ ἀνέχονται. Χαίρουσι δὲ ἀκύμονι θαλάττῃ, καὶ ζεφύρου καταπνεούσαις αὔραις ἡδείαις τε καὶ μαλακαῖς· ὑπὸ ταύταις οὖν τοὺς ἑαυτῶν εἰλεοὺς ἐκλιποῦσαι, μεμυκυῖαί τε καὶ κατάκλειστοι ἔτι, ἀνίασιν ἐκ τῶν μυχῶν, καὶ ἀκύμονος οὔσης τῆς θαλάττης νέουσι, καὶ τότε ἀνοίξασαι τὰς ἑαυτῶν στέγας ἐκκύπτουσιν, ὡς ἐκ τῶν ἰδίων θαλάμων αἱ νύμφαι, ἢ τὰ ῥόδα πρὸς τὴν εἵλην ὑπαλεασθέντα καὶ ἐκκύψαντα τῶν καλύκων· οὐκοῦν

2 F. τὸ τούτων.
4 ὑποδύσεις. Abr.
23 F. ἀλλὰ τηνικάδε.

καὶ αἱ κόγχαι κατὰ μικρὰ ὑποθαρσοῦσαι, μάλα γε ἀσμένως ἡσυχάζουσι καὶ ἀτρεμοῦσι τὸν ἑταῖρον ἄνεμον προςδεχόμεναι, καὶ τὸν μὲν ὑπεστόρεσαν χιτῶνα, τὸν δὲ ὤρθωσαν, καὶ πλέουσι τῷ μὲν ἱστίῳ χήμαι, τῷ δὲ σκάφει χρώμεναι· καὶ προΐασι μὲν τὸν τρόπον τοῦτον, ἡσυχίας οὔσης καὶ εὐδίας, οὐδὲν φαίης ἂν μακρόθεν ἰδὼν ἢ νηΐτην στόλον ἰέναι. Ἐὰν δὲ αἴσθωνται νεὼς ἐπίπλουν, ἢ ἔφοδον θηρίου, ἢ νῆξιν ἰχθύος ἁδροῦ, ἑαυτὰς ὑφ' ἑνὶ κρότῳ τῶν ὀστράκων πτύξασαι, κατώλισθόν τε ἀθρόαι καὶ ἠφανίσθησαν.

Ὁ δὲ αἱμόῤῥους, εἴη δ' ἂν γένος ἔχεως, οὗτος μάλιστα ἐν τοῖς πετρώδεσι χηραμοῖς ἤθη τε ἔχει καὶ διατριβάς· μῆκός τε σώματος εἴληχε πόδα, πλάτος δὲ ἐξ εὐρείας τῆς κεφαλῆς μείουρος κάτεισιν ἔςτε ἐπὶ τὴν οὐράν· καὶ πῇ μὲν φλογώδης ἰδεῖν ἐστι, πῇ δὲ δεινῶς μέλας· φρίττει δὲ τὴν κεφαλὴν οἱονεὶ κέρασί τισιν. Ἕρπει δὲ ἥσυχος ἐπιθλίβων τὰς τῆς νηδύος φολίδας, λοξὸν δὲ σῖμον πρόεισιν· ἠρέμα γοῦν ὑπηχεῖ, ὡς καταγνῶναι νωθείαν αὐτοῦ καὶ οὐδένειαν. Δακὼν δὲ νύγμα ἐργάζεται, καὶ τοῦτό γε ἰδεῖν ἐστι παραχρῆμα κυανοῦν· καρδιώττει γε μὴν ὁ πληγείς, ἀλλὰ ὤκιστα· ἐκκρίνει δὲ ἡ γαστὴρ ὀχετούς· νὺξ δὲ ἀφίκετο ἡ πρώτη, καὶ αἷμα ἐκρεῖ διά τε ῥινῶν καὶ αὐχένος καὶ μέντοι καὶ δι' ὤτων σὺν ἰῷ χολώδει· οὖρα δὲ ἀφίησιν ὕφαιμα ἡ κύστις· εἰ δὲ καὶ ὠτειλαί εἰσί τινες παλαιαὶ περὶ τὸ σῶμα, ῥήγνυνται καὶ αὗται. Εἰ δὲ θῆλυς αἱμόῤῥους κρούσει * τινὶ μεθίησιν ἐκ τῶν ὀνύχων ἄκρων, καὶ εἰς τὰ οὖλα ὁ ἰὸς ἀναθεῖ, καὶ αἷμα ἐκχεῖται πάμπολυ, καὶ ἐκθλίβονται τῶν οὔλων οἱ ὀδόντες. Τούτῳ φασὶ τῷ θηρίῳ περιπεσεῖν ἐν Αἰγύπτῳ τὸν τοῦ Μενέλεω κυβερνήτην Κάνωβον, Θώνιδος βασιλεύοντος, καὶ συνεῖσαν τὴν Ἑλένην τοῦ δακέτου τὴν ἰσχύν, κατάξαι μὲν αὐτοῦ τὴν ῥάχιν, ἐξελεῖν δὲ τὸ φάρμακον· ἐς τίνα δὲ ἄρα χρείαν ἔσπευσε λαβεῖν τὸ θησαύρισμα τοῦτο, οὐκ οἶδα. XIII.

De vipera haemorrhoo; historia de Canobo et Helena.

Κομίζουσι δὲ ἄρα τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ οἱ Ἰνδοὶ τίγρις XIV.

19 ἀλλὰ ὤκιστα] ἀλγεινότατα. 24 κρούσει τινά, αἷμα μεθ. Schn. Gesn.

De animalibus regi Indorum dono datis.

πεπωλευμένους, καὶ τιθασοὺς πάνθηρας, καὶ ὄρυγας τετράκερως· βοῶν δὲ γένη δύο, δρομικούς τε καὶ ἄλλους ἀγρίους δεινῶς· ἐκ τούτων γε τῶν βοῶν καὶ τὰς μυιοσόβας ποιοῦνται, καὶ τὸ μὲν σῶμα παμμέλανές εἰσιν οἵδε, τὰς δὲ οὐρὰς ἔχουσι λευκὰς ἰσχυρῶς. Καὶ περιστερὰς ὠχρὰς κομίζουσιν, οἵαςπερ οὖν καὶ λέγουσι μήτε ἡμεροῦσθαι, μήτε ποτὲ πραΰνεσθαι, καὶ ὄρνιθας δέ, οὓς κερκορώνους φιλοῦσιν ὀνομάζειν, καὶ κύνας γενναίους, ὑπὲρ ὧν ἄνω μοι λέλεκται, καὶ πιθήκους λευκούς, καὶ μελαντάτους ἄλλους καὶ τούτους πιθήκους· τοὺς γάρ τοι πυῤῥοὺς ὡς γυναιμανεῖς εἰς τὰς πόλεις οὐκ ἄγουσιν, ἀλλὰ καὶ ποθὲν ἐπιπηδήσαντας ἀναιροῦσιν, ὡς μοιχοὺς μεμισηκότες.

XV.

De cornigeris apud Indos animalibus.

Ἰνδῶν δὲ ὁ μέγας βασιλεὺς μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀγωνίας προτίθησιν, τοῖς τε ἄλλοις, ὅσοις εἶπον ἑτέρωθι, ἐν δὲ δὴ τοῖς καὶ ζῴοις ἀλόγοις, ἀλλὰ ἐκείνοις ὧν ἐκπέφυκε κέρατα· κυρίττει δὲ ταῦτα ἄλληλα, καὶ φύσει τινὶ θαυμαστῇ μέχρι νίκης ἁμιλλᾶται, ὥςπερ οὖν ἀθληταὶ ἢ ὑπὲρ ἄθλων μεγίστων ἰσχυριζόμενοι, ἢ ὑπὲρ κλέους σεμνοῦ καὶ φήμης τινὸς ἀγαθῆς. Εἰσὶ δὲ οἱ ἀγωνισταὶ οἵδε οἱ ἄλογοι, ταῦροί τε ἄγριοι, καὶ κριοὶ ἥμεροι, καὶ οἱ καλούμενοι μέσοι, καὶ ὄνοι μονόκερῳ, *καὶ ὕαιναι· φασὶ δὲ εἶναι τοῦτο τὸ ζῷον δορκάδος μὲν ἧττον, ἐλάφου δὲ πολλῷ θρασύτερον, καὶ θυμούμενον εἰς κέρας· εἶτα ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐλέφαντες ἀγωνισταὶ παρίασιν· προχωροῦσι δὲ οὗτοι καὶ μέχρι θανάτου τιτρώσκοντες ἀλλήλους τοῖς κέρασιν, καὶ πολλάκις μὲν ὁ ἕτερος κρατεῖ καὶ ἀποκτείνει τὸν ἀντίπαλον, πολλάκις δὲ καὶ συναποθνήσκουσιν.

XVI.

De partu viperarum secundum Theophrastum.

Θεόφραστος οὔ φησι τοῦ ἔχεως τὰ βρέφη διεσθίειν τῆς μητρὸς τὴν γαστέρα, ὥςπερ οὖν θυροκοποῦντα, ἵνα τι καὶ παίξω, καὶ ἐξαράττοντα πεφραγμένην ἔξοδον, ἀλλὰ τὸν θῆλυν θλιβόμενον αὐτόν, καὶ τῆς γαστρός οἱ στεινομένης, Ὁμηρείως δὲ εἶπον, τήνδε οὐκ ἀντέχειν, ἀλλὰ διαῤῥήγνυ-

7 κερκίωνας. Gesn.

σθαι. Καί με πείθει λέγων· ἐπεί τοι καὶ θαλάττιαι βελόναι ἄκολποί τε οὖσαι καὶ λεπταί, ὅτι τὰ αὐτὰ πάσχουσιν ὑπὸ τῶν σφετέρων βρεφῶν, καὶ ἐκεῖνα ἄνω που τῶν λόγων εἶπον. Ἡρόδοτον δὲ ἀξιῶ μή μοι μηνίειν, εἰ μύθοις ἐγγράφω ὅσα ὑπὲρ τῆς τῶν ἐχεων ὠδῖνος ᾄδει.

XVII. Φυσικὴ δὲ ἄρα ἦν κοινωνία τις καὶ συγγένεια λέοντι καὶ δελφῖνι ἀπόρρητος· οὐ γὰρ ὅτι βασιλεύουσιν, ὁ μὲν τῶν χερσαίων, ὁ δὲ τῶν ἁλίων, τοῦτο ἀπόχρη· ἀλλὰ γάρ τοι καὶ τήκονται προϊόντες εἰς γῆρας καὶ ἄλλως νοσήσαντες, ὁ μὲν τὸν χερσαῖον πίθηκον ἔχει φάρμακον, ὁ δὲ ἀναζητεῖ τὸν συμφυῆ. Ὡς γάρ ἐστι καὶ ἐν θαλάττῃ πίθηκος, εἶπόν που· καὶ ἔστι καὶ τῷδε οὗτος ἀγαθόν, ὡς ἐκείνῳ ἐκεῖνος.

XVIII. *De serpente sepedone ejusque vi.*

Ἔστι δὲ ἄρα ἐν τοῖς ἀδιηγήτοις καὶ ἀριθμοῦ περιττοτέροις καὶ σηπεδών, κακὸν ἑρπετόν· ὁμόχρουν τε εἶναι τῷ αἱμόρρῳ καὶ τήνδε φησὶ Νίκανδρος, καὶ ἀδελφὴν κατὰ σχῆμα, καὶ τοῦτο ἐκεῖνος λέγει· ὠκυτέρα τε εἶναι δοκεῖ, ἀφίησι δὲ καί τινα μικρὰν φαντασίαν· γυρὸν γὰρ καὶ πέριξ καὶ ἑλικτὸν πρόεισι τὸν οἶμον, καὶ μάλιστα ἐν τούτῳ διαψεύδεται τοὺς ὁρῶντας ὅση τὸ μέγεθός ἐστιν. Δεινὸν δὲ ἄρα τὸ ἐξ αὐτῆς τραῦμα· πρόεισι γοῦν καὶ ὑποσήπει, καὶ τήν γε θῆρα τὴν προειρημένην ἀποδείκνυσι φερώνυμον. Ὁ γοῦν ἰὸς ἐπὶ πᾶν ὠθεῖται τὸ σῶμα [τῷ] τάχει ἀμάχῳ· καὶ μέντοι καὶ ἡ θρὶξ καὶ ἐκείνη μυδῶσα ἀφανίζεται, λείβονται δὲ αἱ ὀφρῦς καὶ αἱ βλεφαρίδες, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀχλὺς κατέχει, καὶ ἔφηλοι γίνονται.

XIX. *De testudinum terrestrium concubitu.*

Χερσαία χελώνη ζῷον λαγνίστατον, ἀλλὰ ὅ γε ἄρρην· ὁμιλεῖ δὲ ἡ θήλεια ἄκουσα. Καὶ λέγει Δημόστρατος, ἀνήρ, ὡς λέγω καὶ τοῦτο, τῶν ἐκ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς γενόμενος — καὶ οὔ τί που διὰ τοῦτο ἤδη τεκμηριῶσαι ἱκανός, δοκεῖ δέ μοι ἐπιστήμης τῆς ἁλιευτικῆς ἐς ἄκρον ἐλάσαι, καὶ ὅσα

---

8 ἐναλίων. r.
9 F. καὶ εἰ s. ὅτε τήκονται.
17 F. καὶ ἀφ. δέ τινα.
17 μικρᾶς. Gesn.
23 μαδῶσα. Schn.

ἔγνω εἰπεῖν κάλλιστα· εἰ δέ τί οἱ καὶ ἄλλο ἐσπούδασται τοῦδε σοβαρώτερον, καὶ σοφίας τῆς περὶ τὴν ψυχὴν προςέψαυσε, θαυμάσια αὐτοῦ — λέγει δὲ ὅδε ὁ ἀνήρ, ὑπὲρ ὅτου μὲν καὶ ἑτέρου τὴν ὁμιλίαν ἀναίνεται ἡ θήλεια οὐκ ἔχειν σαφῶς εἰδέναι, τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκεῖνό φησιν· ἡ θήλεια οὐκ ἄλλως ὁμιλεῖ ἢ πρὸς τὸν ἄῤῥενα ὁρῶσα· καὶ ὁ μὲν ἐξέπλησε τὴν ἐπιθυμίαν, κᾆτα ἀπηλλάγη, ἡ δὲ ἑαυτὴν ἐπιστρέψαι ἡκίστη ἐστί, τῷ τε ὄγκῳ τοῦ χελωνίου, καὶ ἐρεισθεῖσα εἰς τὴν γῆν· δεῖπνον οὖν ἕτοιμον ὑπὸ τοῦ γαμέτου καταλέλειπται τοῖς τε ἄλλοις ζῴοις, καὶ οὖν καὶ τοῖς ἀετοῖς. Αἱ μὲν οὖν ταῦτα ὀῤῥωδοῦσιν, ὡς ἐκεῖνος λέγει, οἵ γε μὴν ἄῤῥενες οἵδε σωφρονούσας αὐτὰς καὶ τιθεμένας πρὸ τοῦ ἡδέος τὸ σωτήριον οὐκ ἔχουσιν ἀναπείθειν. Οἱ δὲ φύσει τινὶ ἀμάχῳ ἴυγγα ἀποῤῥήτως προϊᾶσιν ἐρωτικὴν καὶ δέους ἐπίληθον παντός· ἦσαν δὲ ἄρα ἐρωτικῶς ἐχούσης χελώνης ἴυγγες οὐκ ᾠδαὶ μὰ Δία, ὁποίας Θεόκριτος ὁ τῶν νομευτικῶν παιγνίων συνθέτης ληρεῖ, ἀλλ' ἀπόῤῥητος πόα, ἥςπερ οὖν οὔτε ἐκεῖνος ὄνομα εἰδέναι φησίν, οὔτε ἄλλον ἐγνωκέναι ὁμολογεῖ· ἐοίκασι δὲ τῇ πόᾳ καλλωπίζεσθαι καί τινας [καὶ] ἀποῤῥήτους * παλιώρας. Εἰ γοῦν ἐκείνην διὰ στόματος ἔχοιεν, ἔμπαλιν γίνεται τὰ τῶν προειρημένων· θρύπτεται γὰρ ὁ ἄῤῥην ἐρῶν ὡς οὐκ ἐρῶν, μεταθεῖ δὲ ἡ θήλεια ἡ τέως φεύγουσα νῦν φλεγομένη, καὶ ἐξοιστρᾶται καὶ ἱμείρει τῆς συνόδου, δέος δὲ ἐκεῖνο φροῦδόν ἐστι, καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν ὀῤῥωδοῦσιν ἥκιστα.

XX. De gallinaceis in Niba.

Θεσσαλονίκῃ τῇ Μακεδονίτιδι χῶρός ἐστι γειτνιῶν καὶ καλεῖται Νίβας· οὐκοῦν οἱ ἐνταῦθα ἀλεκτρυόνες ᾠδῆς τῆς συμφυοῦς ἀμοιροῦσι καὶ σιωπῶσι πάντα πάντῃ. Καὶ διαῤῥεῖ λόγος παροιμιώδης ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων, ὃς λέγει, Τότε ἂν ἔχητε τόδε τι, ὅταν Νίβας κοκκύσῃ.

XXI. De ingenti dracone Indico.

Ὅτε Ἀλέξανδρος τὰ μὲν ἐδόνει τῆς Ἰνδῶν γῆς, τὰ δὲ ᾕρει, πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ζῴοις ἐνέτυχεν, ἐν δὲ τοῖς καὶ δράκοντι, ὅνπερ οὖν ἐν ἄντρῳ τινὶ νομίζοντες ἱερὸν Ἰνδοὶ

3 F. θαυμάσια καὶ ταῦτα — 15 F. ἅπαντος. 19 F. κατά τινας. 20 τὰ ἔμπαλιν γένεται τῶν. Schn.

μετὰ πολλοῦ τοῦ θειασμοῦ προςετρέποντο. Οὐκοῦν παντοῖοι ἐγένοντο οἱ Ἰνδοὶ δεόμενοι τοῦ Ἀλεξάνδρου μηδένα ἐπιθέσθαι τῷ ζῴῳ· ὁ δὲ κατένευσε. Παριούσης οὖν τὸ ἄντρον τῆς στρατιᾶς, καὶ κτύπου γενομένου εἶτα ὁ δράκων ᾔσθετο, ὀξυηκοώτατον δὲ ἄρα τῶν ζῴων ἐστὶ καὶ ὀξυωπέστατον, συριγμὸν μὲν οὖν ἀφῆκε μέγιστον καὶ φύσημα, ὡς ἐκπλῆξαί τε πάντας καὶ ἐκταράξαι. Ἐλέγετο δὲ ἄρα πηχῶν ἑβδομήκοντα εἶναι, καὶ ἐφάνη μὲν οὐ πᾶς, μόνην γὰρ ἐξέκυψε τὴν κεφαλήν· καὶ οἵ γε ὀφθαλμοὶ ᾄδονται αὐτοῦ τὸ μέγεθος ἔχειν Μακεδονικῆς περιφεροῦς ἀσπίδος μεγάλης.

XXII. De aquila et cornice.

Ταῖς κορώναις ἔργον τοὺς αἰετοὺς ἐρεσχελεῖν ἐστιν· οἱ δὲ ὑπερφρονοῦσιν αὐτῶν, καὶ ἐκείνας μὲν ἀπολείπουσι τὴν κάτω φέρεσθαι πτῆσιν, αὐτοὶ δὲ τὸν αἰθέρα ὑψηλότερον ὄντα τοῖς ὠκίστοις τέμνουσιν αὐτὸν πτεροῖς· οὐ δή που δεδιότες, (πῶς γὰρ ἂν τοῦτο εἴποι τις, τὴν τῶν αἰετῶν ἀλκὴν καλῶς ἐπιστάμενος;) ἀλλὰ ἰδίᾳ τινὶ μεγαλονοίᾳ ἐῶσιν ἔῤῥειν ἐκείνας κάτω.

XXIII. De Pompilo, ex homine in piscem mutato; et historia de Opopeo.

Τὸν ἰχθὺν τὸν πομπίλον οὐ μόνον Ποσειδῶνος λέγουσιν ἱερὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Σαμοθρᾴκῃ θεῶν φίλον· ἁλιέα γοῦν τινα ἐν τοῖς ἄνω τοῦ χρόνου τιμωρίαν ὑποσχεῖν τῷδε τῷ ἰχθύϊ. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἦν, ὡς λόγος, τοῦ ἁλιέως Ὀπωπεύς, ἦν δὲ ἐξ Ἰκάρου τῆς νήσου, καὶ υἱὸς αὐτῷ ἦν· ἀθηρίας οὖν ποτε γενομένης ἰχθύων, ἀνήγαγε τὸν βόλον, μόνους θηράσαντα τοὺς πομπίλους, οὕςπερ οὖν καὶ δεῖπνον σὺν τῷ παιδὶ ὁ Ὀπωπεὺς ἔθετο. Οὐκ εἰς μακρὰν δὲ δίκη τιμωρὸς αὐτῶν μετῆλθεν αὐτόν· τῇ γὰρ ἁλιάδι αὐτοῦ κῆτος ἐπελθὸν ἐπ' ὄψει τοῦ παιδὸς τὸν Ὀπωπέα κατέπιε. Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς δελφῖνας πολεμίους τῷ πομπίλῳ εἶναι, οὐ μὴν οὐδὲ ἐκείνους καλῶς ἀπαλλάττειν ὅταν αὐτοῦ γεύσωνται· σφαδάζουσι γὰρ παραχρῆμα καὶ ἐκμαίνονται, καὶ ἀτρεμεῖν ἀδυνατοῦντες ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἐκφέρονται, καὶ ἅπαξ ἐκβρασθέντες ὑπὸ τοῦ κύματος κορώναις τε ἐναλίαις καὶ λάροις

δεῖπνόν εἰσιν. Λέγει δὲ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἢ Ναυκρατίτης, ὅτι καὶ ἄνθρωπός ποτε οὗτος ἦν, καὶ ἐπόρθμευεν· ὁ δὲ Ἀπόλλων ἠράσθη κόρης, καὶ ἐπειρᾶτο αὐτῇ ὁμιλῆσαι· ἡ δὲ ἀποδιδράσκουσα ἦλθεν εἰς Μίλητον καὶ ἐδεήθη Πομπίλου τινὸς θαλαττουργοῦ, ἵνα αὐτὴν διαγάγῃ τὸν πορθμόν· ὁ δὲ ὑπήκουσεν· ἐπιφανεὶς δὲ ὁ Ἀπόλλων τὴν μὲν κόρην ἁρπάζει, τὴν δὲ ναῦν λίθον ἐργάζεται, τὸν δὲ πομπίλον εἰς τὸν ἰχθὺν τοῦτον μετέβαλεν.

XXIV. De bobus apud Indos cursu certantibus.

Ἰνδοὶ δὲ ἄρα καὶ περὶ τοὺς βοῦς τοὺς δρομικοὺς τίθενται σπουδήν· καὶ ὑπὲρ τῆς ὠκύτητος τῆς ἐκείνων ἁμιλλῶνται βασιλεύς τε αὐτὸς καὶ τῶν ἀρίστων πολλοί, καὶ ποιοῦνται ῥήτρας ἐπὶ χρυσίῳ παμπόλλῳ καὶ ἀργυρίῳ, καὶ οὐχ ἡγοῦνται αἰσχρὸν εἶναι ἐρίζεσθαι ὑπὲρ τῶνδε τῶν ζῴων· συνωρίζουσι δὲ αὐτοὺς ἄρα, καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης κυβεύουσιν. Οἱ μὲν οὖν ἵπποι ὑποζύγιοι θέουσιν, οἱ δὲ βοῦς παράσειροι, καὶ ἐγχρίπτει τῇ νύσσῃ ὁ ἕτερος, καὶ δεῖ δραμεῖν σταδίους τριάκοντα. Ἴσοι δὲ τοῖς ἵπποις οἱ βόες συνθέουσι, καὶ οὐκ ἂν ἀποκρίναις τὸν ὠκύτερον οὔτε βοῦν οὔτε ἵππον. Ἐὰν δέ ποτε ὁ βασιλεὺς πρός τινα ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ βοῶν σύνθηται, ἐς τοσαύτην προχωρεῖ φιλονεικίαν, ὡς αὐτὸς ἐφ᾽ ἅρματος ἕπεσθαι, καὶ παρορμᾶν τὸν ἡνίοχον. Ὁ δὲ ἄρα τοὺς μὲν ἵππους ἐξαιμάττει τῷ κέντρῳ, τῶν δὲ βοῶν τὴν χεῖρα ἀνέχει· ἀκέντητοι γὰρ θέουσι. Τοσαύτη δέ ἐστι περὶ τὴν βοεικὴν ἅμιλλαν ἡ φιλοτιμία, ὡς μὴ μόνους τοὺς πλουσίους ὑπὲρ αὐτῶν ἐπὶ πολλῷ φιλονεικεῖν, μηδὲ τοὺς δεσπότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεωμένους, οἷα δήπου καὶ ὁ Ἰδομενεὺς ὁ Κρὴς καὶ ὁ Λοκρὸς Αἴας παρὰ τῷ Ὁμήρῳ φιλονεικοῦντες ἀποδείκνυσθον. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι παρ᾽ αὐτοῖς βόες, ἰδεῖν κατὰ τοὺς μεγίστους τράγους· αὐτοὶ δὲ καθ᾽ ἑαυτοὺς ζεύγνυνται, καὶ τρέχουσιν ὤκιστα, καὶ τῶν ἵππων γε τῶν Γετικῶν οὐκ εἰσὶ νωθέστεροι.

XXV. Peculiaria quaedam de

Λόγος ἔχει τοὺς ἵππους τοὺς πίνοντας ἐκ τοῦ Κοσσινίτου ποταμοῦ, ἔστι δὲ οὗτος ἐν Θρᾴκῃ, δεινῶς ἐκθηριοῦσθαι·

ἐκδίδωσι δὲ ὁ ποταμὸς οὗτος ἐς τὴν Ἀβδηριτῶν, καὶ ἀναλίσκεται εἰς τὴν Βιστονικὴν λίμνην· ἐνταῦθά τοι καὶ τὰ βασίλεια γενέσθαι ποτὲ Διομήδους τοῦ Θρᾳκός, ᾧ καὶ [αὗται] αἱ ἀνήμεροι ἐκεῖναι ἵπποι κτῆμα ἦσαν ὁ Ἡράκλειος ἆθλος. Τὸ δὲ αὐτό φασι πάσχειν καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ἐκ τῆς Ποτνιάδος κρήνης πίνοντας· αἱ δὲ Ποτνιαὶ τὸ χωρίον ἔνθα ἡ κρήνη, οὐ μακρὰν ἀπὸ Θηβῶν ἐστιν. Ὠρεαίτας δὲ λέγουσι καὶ Ἀδρασίους ἰχθῦς παραβάλλειν τοῖς ἵπποις χόρτον. Κελτοὺς δὲ ἀκούω καὶ τοῖς βουσὶ καὶ τοῖς ἵπποις ἰχθῦς διδόναι δεῖπνον. Ἐνταῦθά τοι λέγουσι καὶ τοὺς ἵππους τὴν ἀποπνοὴν τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων φεύγοντας, εἰς τὰ νοτιώτερα τῆς Εὐρώπης φέρεσθαι, μάλιστα ὅταν οἱ νότοι καταπνέωσι. Καὶ Μακεδόνας δὲ καὶ Λυδοὺς ὁμολογοῦσί τινες καὶ αὐτοὺς ἰχθύσι τοὺς ἑαυτῶν ἵππους τρέφειν, καὶ τὰ πρόβατα δὲ τὰ Λύδια καὶ τὰ Μακεδονικὰ ἐκ τῶν αὐτῶν πιαίνεσθαι λέγουσιν. Ἐν Μυσοῖς δὲ τῶν θηλειῶν ἵππων ἀναβαινομένων, ἐπηύλουν τινές, οἷον ὑμέναιόν τινα τοῦτον τοῖς τῶν ἵππων γάμοις ἐπᾴδοντες· τάς τε ἵππους ὑπὸ τοῦ μέλους θελγομένας τάχιστα ἐγκύμονας γίνεσθαι, καὶ οὖν καὶ καλοὺς τοὺς πώλους ἀποτίκτειν. Καὶ ἐκεῖνο δὲ περὶ ἵππων ἤκουσα· τοὺς πρεσβυτέρους ἤδη φασὶ καὶ προήκοντας τὴν ἡλικίαν ἀσθενῆ γεννᾶν τὰ ἐξ αὐτῶν ἔκγονα, τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τοὺς πόδας ἀγεννεῖς ἔχειν. Βίον δὲ ἵππων καὶ χρόνον ἀριθμοῦσιν εἰς τοσάδε ἔτη· τῶν μὲν γὰρ ἀῤῥένων εἰς πέντε καὶ τριάκοντα· Ἀριστοτέλης δ' ὁ Νικομάχου λέγει πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη διαβιῶναι ἵππον.

equis diversarum regionum.

XXVI.

De scorpionum in parte quadam Persiae multitudine, et de muribus bipedibus.

Ἐκ Σούσων τῶν Περσικῶν εἰς Μήδειαν ἀπιόντων, ἐν τῷ δευτέρῳ σταθμῷ πάμπολύ τι λέγεται σκορπίων πλῆθος γίνεσθαι· ὥστε τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, ὁπότε διίοι, πρὸ τριῶν ἡμερῶν προστάττειν πᾶσι θηρεύειν αὐτούς, καὶ τῷ πλείστους θηράσαντι δῶρα διδόναι· εἰ γὰρ τοῦτο μὴ γένοιτο, ὁ χῶρος ἄβατός ἐστιν· ὑ π ὸ π α ν τ ὶ γὰρ λίθῳ καὶ βώλῳ

8 Γεδρωσίους. Gill. 19 φασὶν post γίνεσθαι addit Gesn.

πάσῃ σκορπίος ἐστί. Λέγουσι δὲ καὶ ὑπὸ σκολοπενδρῶν ἐξαναστῆναι Ῥοιτιεῖς· τοσοῦτο πλῆθος αὐτοῖς ἐπεφοίτα τούτων. Φασὶ δὲ καὶ ἐν Κυρήνῃ μυῶν διάφορα γενέσθαι γένη, οὐ μόνον ταῖς χρόαις, ἀλλὰ καὶ ταῖς μορφαῖς· ἐνίους γὰρ αὐτῶν πλατυπροσώπους εἶναι, καθάπερ τὰς γαλᾶς· καὶ αὖ πάλιν ἄλλους ἐχεώδεις, ὀξείας ἀκάνθας ἔχοντας, οὕσπερ οὖν καὶ οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν ἐχενάτας. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἀκούω δίποδας εἶναι μῦς, καὶ μεγίστους μεγέθει φύεσθαι, τοῖς γε μὴν ἐμπροσθίοις ποσὶν ὡς χερσὶ χρῆσθαι· εἶναι γὰρ αὐτοὺς τῶν ὄπισθε βραχυτέρους. Εἶδον τούτους, Λιβυκοί εἰσιν· βαδίζουσι δὲ ὀρθοὶ ἐπὶ τοῖν δυοῖν ποδοῖν, ὅταν δὲ διώκωνται, πηδῶσι. Θεόφραστος λέγει ταῦτα.

XXVII. De attagene ave.

Λόγος τις λέγει τοὺς ὄρνιθας τοὺς ἀττάγας μετακομισθέντας εἰς Αἴγυπτον ἐκ Λυδίας καὶ ἀφεθέντας εἰς τὰς ὕλας, τὰ μὲν πρῶτα ὄρτυγος φωνὴν ἀφιέναι, χρόνῳ δὲ ὕστερον τοῦ ποταμοῦ κοίλου ῥέοντος λοιμὸς ἐγένετο, καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο· οὐ διέλιπον οὖν οἱ ὄρνιθες οὗτοι πολλῷ σαφέστερον καὶ ἐναρθρότερον παιδίου μεῖζον φθέγμα ἀφιέντες καὶ λέγοντες· Τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι συλληφθέντες καὶ ἀγρευθέντες οὐ μόνον οὐ τιθασεύονται, ἀλλὰ οὐδὲ φωνὴν ἔτι ἀφιᾶσιν ἣν πρότερον ἠφίεσαν· ἡ δουλεία γὰρ αὐτῶν καὶ ἡ κάθειρξις καταψηφίζεται σιωπήν. Ἐὰν δὲ ἀφεθῶσι, καὶ ἐλεύθερον ἁπλώσωσι τὸ πτερόν, καὶ εἰς ἤθη τὰ ἑαυτῶν ἀφίκωνται, πάλιν γίνονται ἔμφωνοι, ὁμοῦ καὶ τὸ φθέγμα καὶ τὴν παῤῥησίαν ἀναλαβόντες.

XXVIII. De scope ave ejusque per saltationem captura.

Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς σκῶπας, ὧν καὶ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ μέμνηται, λέγων πολλοὺς αὐτοὺς περὶ τὸ ἄντρον τὸ τῆς Καλυψοῦς εὐνάζεσθαι, καὶ ἐκείνους ἁλίσκεσθαι ὀρχήσει· ἄνδρες ὀρχηστικοί φασι καὶ ὀρχήσεως εἶδός τι ἐξ αὐτῶν κεκλῆσθαι, καὶ εἴ γε αὐτοῖς χρὴ πιστεύειν, ἡ ὄρχησις αὕτη σκὼψ

6 ἐχινώδεις. Gesn.
10 F. verba εἶδον τ. Λ. εἰ. alienae manus additamentum.
16 λιμὸς. Casaub.
18 μείζονος. Casaub.
29 F. ἄνδρες δέ. aut καὶ ἄνδρες ὀρχ.

κέκληται. Καὶ τὸ μιμεῖσθαι δέ τινας ἐπὶ τὸ γελοιότερον καὶ διαπαίζειν, ἥδιστον δοκεῖ τοῖσδε τοῖς ὄρνισιν· ἔνθεν τοι ἐτράπη ὁ λόγος, καὶ ἡμεῖς τὸ σκώπτειν οὕτω καλοῦμεν. Λέγεται δὲ ὁ σκὼψ οὗτος μικρότερος [ἀεὶ] εἶναι γλαυκός· καὶ τὴν χρόαν ἔχει μολίβῳ προσεοικυῖαν βαθύτατα· ἔχειν δὲ τὰ πτερὰ αὐτοῦ φασι καὶ στίγματα ὑπόλευκα· ἀναφέρει τε δύο ἀπὸ τῶν ὀφρύων παρ' ἑκάτερον τὸν κρόταφον πτερά. Καλλίμαχος δὲ δύο φησὶν εἶναι γένη σκωπῶν· καὶ τοὺς μὲν φθέγγεσθαι, τοὺς δὲ συγκεκληρῶσθαι σιωπῇ· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν λέγεσθαι σκῶπας, τοὺς δὲ ἀείσκωπας. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης τοὺς παρ' Ὁμήρῳ διὰ τοῦ σίγμα μὴ λέγεσθαι, ἀλλὰ ἁπλῶς ὀνομάζεσθαι κῶπας· τοὺς οὖν τιθέντας τὸ σίγμα ἁμαρτάνειν τῆς κατὰ τὸ ὄνομα ἀληθείας, καὶ τῆς Ὁμήρου περὶ τὸν ὄρνιν κρίσεώς τε καὶ γνώσεως· καὶ ταῖς μὲν ἄλλαις ὥραις τοῦ ἔτους μὴ ἐσθίεσθαι αὐτούς, ἐν δὲ τῷ μετοπώρῳ δύο ἡμέραις ἢ μιᾷ τοὺς θηρωμένους, ἀλλὰ τούτους γε ἐδωδίμους εἶναι. Τῶν δὲ ἀεισκώπων διαφέρουσιν οἱ σκῶπες τῷ πάχει, παραπλήσιοι δέ εἰσι τὴν ἰδέαν τρυγόνι τε καὶ φάττῃ.

XXIX. Fabula de Gerana Pygmaeorum regina.

Ἀλλὰ τό γε τῶν Πυγμαίων ἔθνος ἀκούω καὶ ἐκεῖνο καθ' ἑαυτὸ βασιλεύεσθαι, καὶ οὖν καὶ γενέσθαι παρ' αὐτοῖς ἐκλείποντος τοῦ γένους τοῦ τῶν ἀῤῥένων βασιλέως βασιλίδα τινά, καὶ κρατῆσαι τῶν Πυγμαίων, Γεράναν ὄνομα· ἥνπερ οὖν ἐκθεοῦντες οἱ Πυγμαῖοι σεμνοτέραις ἢ κατ' ἄνθρωπον ἐτίμων ταῖς τιμαῖς· ἐκ τούτων οὖν ἐκείνη, φασί, τὴν διάνοιαν ἐξηνεμώθη, καὶ τὰς θεὰς παρ' οὐδὲν ἐτίθετο· μάλιστα δὲ τὴν Ἥραν καὶ τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὴν Ἄρτεμιν καὶ τὴν Ἀφροδίτην οὐδὲ ἴκταρ ἔλεγε βάλλειν πρὸς τὸ αὐτῆς κάλλος. Οὐκοῦν ἔμελλεν ἀμαρτήσεσθαι κακοῦ νοσοῦσα τοιαῦτα· κατὰ γὰρ τὸν τῆς Ἥρας χόλον εἰς ὄρνιν αἰσχίστην τὸ εἶδος τὸ ἐξ ἀρχῆς ἤμειψε, καὶ ἔστιν ἡ νῦν γέρανος, καὶ πολεμεῖ τοῖς Πυγμαίοις, ὅτι αὐτὴν ἐξέμηναν τῇ πέρα τιμῇ καὶ ἀπώλεσαν.

LIBER DECIMUS SEXTUS.

I. *De purpurae occidendi ratione.*

Ἀνὴρ πορφυρεὺς ὅταν θηράσῃ πορφύραν, οὐκ εἰς ἀνθρώπων τροφήν, ἀλλ' εἰς ἐρίων βαφήν, εἰ μέλλει μένειν ἡ ἐκ τοῦ ζῴου χρόα δευσοποιὸς καὶ δυσέκνιπτος, καὶ οἵα τε ἔσται τὴν βαφὴν ἐργάσασθαι γνησίαν, ἀλλ' οὐ δεδολωμένην, μιᾷ λίθου καταφορᾷ διαφθείρει τὴν πορφύραν αὐτοῖς ὀστράκοις. Ἐὰν δὲ κουφοτέρα ἡ πληγὴ γένηται, καταλειφθῇ δὲ τὸ ζῷον ἔτι ἔμπνουν, ἀχρεῖός ἐστιν εἰς τὴν βαφὴν ἡ δεύτερον βληθεῖσα τῷ λίθῳ πορφύρα· ὑπὸ γὰρ τῆς ὀδύνης ἐξανάλωσε τὴν βαφήν, ἀναποθεῖσαν εἰς τὸν τῆς σαρκὸς ὄγκον ἢ ἄλλως ἐκρυεῖσαν. Τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος οἶδε, φασί· καὶ τοὺς ἀποθνήσκοντας ἀθρόως μιᾷ πληγῇ τῷ τῆς πορφύρας θανάτῳ καταλαμβάνεσθαί φησι, τὸ ᾀδόμενον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέτροις ἀναμέλπων ἐκεῖνος·

Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή.

II. *De avibus Indicis, psittacis, pavonibus, columbis, gallis.*

Ἐν Ἰνδοῖς μανθάνω σιττακοὺς ὄρνις γίνεσθαι, ὧνπερ οὖν καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην· ἃ δὲ πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ εἶπον, ταῦτά μοι λεχθῆναι νῦν δοκεῖ πρεπωδέστατα. Γένη τρία αὐτῶν ἀκούω· οἱ πάντες δὲ οὗτοι, μαθόντες ὡς παῖδες, οὕτως καὶ αὐτοὶ γίνονται λάλοι καὶ φθέγγονται φθέγμα ἀνθρωπικόν. Ἐν δὲ ταῖς ὕλαις ὀρνίθων μὲν ἀφιᾶσιν ἦχον, φωνὴν δὲ εὔσημόν τε καὶ εὔστομον οὐ προΐενται, ἀλλ' εἰσὶν ἀμαθεῖς καὶ οὔπω λάλοι. Γίνονται δὲ καὶ ταῶς ἐν Ἰνδοῖς τῶν πανταχόθεν μέγιστοι, καὶ πελειάδες χλωρόπτιλοι· φαίη τις ἂν πρῶτον θεασάμενος καὶ οὐκ ἔχων ἐπιστήμην ὀρνιθογνώμονα, σιττακὸν εἶναι, καὶ οὐ πελειάδα· χείλη δὲ ἔχουσι καὶ σκέλη τοῖς Ἕλλησι πέρδιξι τὴν χρόαν προσεοικότα. Ἀλεκτρυόνες δὲ γίνονται μεγέθει μέγιστοι, καὶ ἔχου-

σι λόφον οὐκ ἐρυθρὸν κατά γε τοὺς ἡμεδαπούς, ἀλλὰ ποικίλον κατὰ τοὺς ἀνθινοὺς στεφάνους· τὰ δὲ πτερὰ τὰ πυγαῖα ἔχουσιν οὐ κυρτά, οὐδὲ εἰς ἕλικα ἐπικαμφθέντα, ἀλλὰ πλατέα, καὶ ἐπισύρουσιν αὐτά, ὥςπερ οὖν καὶ οἱ ταῶς, ὅταν μὴ ὀρθώσωσί τε καὶ ἀναστήσωσιν αὐτά· χρόαν δὲ ἔχει τὰ πτερὰ τῶν Ἰνδῶν ἀλεκτρυόνων χρυσωπούς τε καὶ κυαναυγεῖς κατὰ τὴν σμάραγδον λίθον.

Γίνεται ἐν Ἰνδοῖς καὶ ἄλλο ὄρνεον, καὶ ἔχει τὸ μέγεθος κατὰ τοὺς ψάρους, καὶ ἔστι ποικίλον, καὶ μουσωθὲν ἀνθρώπου φωνὴν εἶτα μέντοι τῶν σιττακῶν ἐστι λαλίστερόν τε καὶ θυμοσοφώτερον· οὐ μὴν τὴν ἐξ ἀνθρώπων τροφὴν ἡδέως ὑπομένει, ἀλλὰ ἐλευθερίας πόθῳ, καὶ παῤῥησίας τῆς κατὰ τὴν συντροφίαν ἐπιθυμίᾳ, ἀσπάζεται λιμὸν μᾶλλον ἢ δουλείαν μετὰ τρυφῆς. Καλοῦσι δὲ αὐτὸ οἱ Μακεδόνων Ἰνδοῖς ἐποικήσαντες, ἔν τε Βουκεφάλοις πόλει καὶ τῇ περὶ ταύτην, καὶ τῇ καλουμένῃ Κυροπόλει καὶ ταῖς ἄλλαις, ἃς ἀνέστησεν Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου, κερκίωνα· ἔσχε δὲ ἄρα τὸ ὄνομα τήνδε τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ διασείει τὸν ὄῤῥον, ὥςπερ οὖν καὶ οἱ κίγκλοι. III. De cercione ave Indica.

Γίνεσθαι δὲ καὶ κήλαν ἐν Ἰνδοῖς ἀκούω ὄρνιν, καὶ τὸ μέγεθος τριπλάσιον ὠτίδος ἐστίν, καὶ [τὸ] στόμα ἔχει γενναῖον δεινῶς, καὶ μακρὰ τὰ σκέλη· φέρει δὲ καὶ προηγορεῶνα, καὶ ἐκεῖνον μέγιστον προςεμφερῆ κωρύκῳ, φθέγμα δὲ ἔχει καὶ μάλα ἀπηχές, καὶ τὴν μὲν ἄλλην πτίλωσίν ἐστι τεφρός, τὰς δὲ πτέρυγας ἄκρας ὠχρός ἐστιν. IV. De cela ave Indica.

Ἀκούω δὲ ἔγωγε καὶ Ἰνδὸν ἔποπα, διπλασίονα τοῦ παρ' ἡμῖν καὶ ὡραιότερον ἰδεῖν. Καὶ Ὅμηρος μὲν λέγει βασιλεῖ κεῖσθαι ἄγαλμα Ἕλληνι χαλινὸν καὶ κόσμον ἵππου, ὁ δὲ ἔποψ οὗτος Ἰνδῶν βασιλεῖ ἄθυρμά ἐστι, καὶ διὰ χειρῶν αὐτὸν φέρει, καὶ ἥδεται αὐτῷ, καὶ συνεχὲς ἐνορᾷ τὴν ἀγλαΐαν τεθηπὼς τοῦ ὄρνιθος καὶ τὸ κάλλος τὸ αὐτοφυές. V. De upupa Indica, deque ejus origine fabula.

---

5 F. χρόας.

Ἐπᾴδουσι δὲ ἄρα τῷδε τῷ ὀρνέῳ καὶ μῦθον Βραχμᾶνες, καὶ ὅ γε μῦθος ὁ ᾀδόμενος οὗτός ἐστιν· Βασιλεῖ παῖς ἐγένετο Ἰνδῶν, καὶ ἀδελφοὺς εἶχεν, οἵπερ οὖν ἀνδρωθέντες ἐκδικώτατοί τε γίνονται καὶ λεωργότατοι, καὶ τούτου μὲν ὡς νεωτάτου καταφρονοῦσιν· τὸν δὲ πατέρα ἐκερτόμουν καὶ τὴν μητέρα, τὸ γῆρας αὐτῶν ἐκφαυλίσαντες· ἀναίνονται οὖν ἐκεῖνοι τὴν σὺν τούτοις διατριβήν, καὶ ᾤχοντο φεύγοντες, ὅ τε παῖς καὶ οἱ γέροντες. Συντόνου δὲ ἄρα αὐτοὺς πορείας διαδεξαμένης, οἱ μὲν ἀπεῖπον καὶ ἀποθνήσκουσιν, ὁ δὲ παῖς οὐκ ὠλιγώρησεν αὐτῶν, ἀλλ' ἔθαψεν αὐτοὺς ἐν ἑαυτῷ, ξίφει τὴν κεφαλὴν διατεμών. Ἀγασθέντα δὲ τὸν πάντα ἐφορῶντα Ἥλιον οἱ αὐτοί φασι τῆς εὐσεβείας τὴν ὑπερβολήν, ὄρνιν αὐτὸν ἀποφῆναι, κάλλιστον μὲν ὄψει, μακραίωνα δὲ τὸν βίον· ὑπανέστηκε δέ οἱ καὶ λόφος ἐκ τῆς κορυφῆς, οἱονεὶ μνημεῖον τοῦτο τῶν πεπραγμένων ὅτε ἔφευγεν. Τοιαῦτα ἄττα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὲρ τοῦ κορύδου τερατευόμενοι προσεῖχον μύθῳ τινί, ᾧπερ οὖν ἀκολουθῆσαί μοι δοκεῖ καὶ Ἀριστοφάνης ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς ἐν Ὄρνισι λέγων·

Ἀμαθὴς γὰρ ἔφυς, κοὐ πολυπράγμων, οὐδ' Αἴσωπον πεπάτηκας·
Ὃς ἔφασκε λέγων κορυδὸν πάντων πρώτην ὄρνιθα γενέσθαι,
Προτέραν τῆς γῆς· κἄπειτα νόσῳ τὸν πατέρ' αὐτῆς ἀποθνήσκειν·
Γῆν δ' οὐκ εἶναι· τὸν δὲ προκεῖσθαι πεμπταῖον, τὴν δ' ἀποροῦσαν
Ὑπ' ἀμηχανίας τὸν πατέρ' αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξαι.

Ἔοικεν οὖν ἐξ Ἰνδῶν τὸ μυθολόγημα ἐπ' ἄλλου μὲν ὄρνιθος, ἐπιῤῥεῦσαι δ' οὖν καὶ τοῖς Ἕλλησι. Ὠγύγιον γάρ τι μῆκος χρόνου λέγουσι Βραχμᾶνες, ἐξ οὗ ταῦτα τῷ ἔποπι τῷ Ἰνδῷ, ἔτι ἀνθρώπῳ ὄντι καὶ παιδὶ τήν γε ἡλικίαν, ἐς τοὺς γειναμένους πέπρακται.

VI. De phattage, animali Indico.

Ἐν Ἰνδοῖς γίνεται ζῷον, κροκοδείλῳ χερσαίῳ παραπλήσιον ἰδεῖν· μέγεθος δὲ αὐτῷ κυνιδίου Μελιταίου ἂν εἴη· περίκειται δὲ φολίδα τραχεῖαν ἄρα οὕτω καὶ πυκνήν, ὥστε ὅταν δαρῇ ῥίνης αὐτοῖς ἔργα παρέχει· διατέμνει δὲ καὶ χαλκόν, καὶ τὸν σίδηρον ἐσθίει· καλοῦσι δὲ φαττάγην αὐτό.

VII.

Συροπέρδιξ γίνεται περὶ τὴν Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίας,

καὶ σιτεῖται καὶ λίθους· μικρότερος δέ ἐστι τοῦ πέρδικος, καὶ μέλας τὴν χρόαν, πυῤῥὸς τὸ ῥάμφος· οὐχ ἡμεροῦται δὲ κατὰ τὸν ἄλλον, οὐδὲ γίνεται τιθασός, ἀλλ' ἄγριος εἰς τὸ ἀεὶ διαμένει· ἔστι δὲ οὐ μέγας, βρωθῆναί τε ἡδίων τοῦ ἑτέρου, καὶ τὴν σάρκα πως δοκεῖ πυκνότερος. De syroperdice ave.

VIII. De hydris Indicis et serpentibus marinis.

Ἡ δὲ Ἰνδῶν θάλαττα ὕδρους θαλαττίους τίκτει πλατεῖς τὰς οὐράς· τίκτουσι δὲ [καὶ] λίμναι μεγίστους ὕδρους· οἱ δὲ θαλάττιοι ὄφεις οἵδε κάρχαρον ἐοίκασι μᾶλλον ἔχειν τὸ δῆγμα, ἤπερ οὖν ἰῶδες.

IX. De feris in India mulis.

Ἐν Ἰνδοῖς ἵππων τε ἀγρίων καὶ ὄνων τοιούτων εἰσὶν ἀγέλαι· οὐκοῦν ἀναβαινόντων ὄνων τὰς ἵππους, ὑπομένειν ἐκείνας λέγουσιν, καὶ ἥδεσθαι τῇ μίξει, καὶ τίκτειν ἡμιόνους πυρσοὺς τὴν χρόαν, καὶ ἄγαν δρομικούς, δυςλόφους δὲ καὶ γαργαλεῖς ἄλλως. Πεδάγραις δὲ τούτους αἱροῦσιν, εἶτα ἀνάγεσθαι τῷ τῶν Πραισίων βασιλεῖ φασι· καὶ διετεῖς μὲν ἑαλωκότας μὴ ἀναίνεσθαι τὴν πώλευσιν, πρεσβυτέρους δὲ μὴ διαφέρειν τῶν καρχάρων θηρίων καὶ σαρκοφάγων μηδὲ ἕν.

X. De simiarum quodam in India genere.

Ἐν Πραισίοις δὲ τοῖς Ἰνδικοῖς εἶναι γένος πιθήκων φασὶν ἀνθρωπόνουν, καὶ ἰδεῖν δέ εἰσι κατὰ τοὺς Ὑρκανοὺς κύνας τὸ μέγεθος· προκομία τε αὐτῶν ὁρᾶται συμφυής, εἴποι δ' ἂν ὁ μὴ τὸ ἀληθὲς εἰδὼς ἀσκητὰς εἶναι αὐτάς· γένειον δὲ αὐτοῖς ὑποπέφυκε σατυρῶδες, ἡ δὲ οὐρὰ κατὰ τὴν τῶν λεόντων ἀλκαίαν ἐστί· καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν σῶμα πεφύκασι λευκοί, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὴν οὐρὰν ἄκραν εἰσὶ πυρσοί· σώφρονες δὲ καὶ φύσει τιθασοί· εἰσὶ δὲ ὑλαῖοι τὴν δίαιταν καὶ τὸ γένος, καὶ σιτοῦνται τῶν * ὀρέων τὰ ἄγρια. Φοιτῶσι δὲ ἀθρόοι εἰς τὸ τῆς Λατάγης προάστειον, πόλις δέ ἐστιν Ἰνδῶν ἡ Λατάγη, καὶ τὴν προτεθειμένην αὐτοῖς ἐκ βασιλέως ἑφθὴν ὄρυζαν σιτοῦνται· ἀνὰ πᾶσαν δὲ ἡμέραν ἡ δαὶς αὐτοῖς εὐτρεπὴς πρόκειται· ἐμφορηθέντας δὲ ἄρα

14 δυςγαργαλεῖς. Toup. 26 ὡραίων. Bern.
24 πάλλευκοι. b.

αὐτοὺς ἀναχωρεῖν αὖθις ἐς ἤθη τὰ ὑλαῖά φασι σὺν κόσμῳ, καὶ σίνεσθαι τῶν ἐν ποσὶν οὐδὲ ἕν.

XI. De poëphago animali Indiae.

Ποηφάγον Ἰνδοῖς ζῷόν ἐστι, καὶ πέφυκέ γε διπλάσιον ἵππου τὸ μέγεθος· οὐρὰν δὲ ἔχει δασυτάτην καὶ μελαίνης ἀκράτως χρόας· καί εἰσιν αὗται αἱ τρίχες καὶ τῶν ἀνθρωπείων λεπτότεραι ἄν, καὶ ἐν μεγάλῳ τίθενται ταύτας ἔχειν Ἰνδῶν αἱ γυναῖκες· καὶ γάρ τοι παραπλέκονται ἐξ αὐτῶν καὶ κοσμοῦνται μάλα ὡραίως, ταῖς πλοκαμῖσι ταῖς συμφύτοις καὶ ταύτας ὑποδέουσαι. Προήκει δὲ καὶ εἰς δύο πήχεις ἑκάστης τὸ μῆκος τριχός, ἐκ μιᾶς δὲ ῥίζης ὁμοῦ τι καὶ τριάκοντα θυσανηδὸν ἐκπεφύκασιν. Ζῴων δὲ ἄρα ἁπάντων τοῦτο δειλότατον ἦν· ἐὰν γὰρ ὑπό τινος ὀφθῇ καὶ αἴσθηται βλεπόμενον, ᾗ ποδῶν ἔχει φεύγει καὶ πρόεισι, καὶ κέχρηται προθυμίᾳ μᾶλλον ἢ σκελῶν ὠκύτητι. Καὶ διώκεται μὲν ὑπὸ ἱππέων καὶ κυνῶν ἀγαθῶν δραμεῖν· ἐὰν μέντοι συνίδῃ ὅτι ἄρα ἁλίσκεσθαι μέλλει, τὴν οὐρὰν ἀπέκρυψεν ἔν τινι δάσει, αὐτὸ δὲ ἀντιπρόσωπον ἕστηκε, καὶ δοκεύει τοὺς θηρατάς, καὶ ὑποθαρρεῖ πως, καὶ οἴεται μηκέτι φανεῖσθαι περισπούδαστον, τῆς οὐρᾶς μὴ βλεπομένης· ἐκείνην γὰρ οἶδεν εἶναι τὸ κάλλος. Κενὴν δὲ ἄρα ἴσχει τὴν ὑπὲρ τοῦδε φαντασίαν· βάλλει γάρ τις αὐτὸ βέλει πεφαρμαγμένῳ, καὶ ἀποκτείνας ἀποκόψει τὴν οὐράν, τὸ ἆθλον τῆς ἄγρας· καὶ δείρας τὸ πᾶν σῶμα (ἀγαθὴ γὰρ καὶ ἡ δορά) ἀφῆκε τὸν νεκρόν· σαρκῶν γὰρ τῶν ἐκείνου δέονται Ἰνδοὶ οὐδὲ ἕν.

XII. De insigni cetorum aliarumque belluarum Indiae magnitudine.

Κήτη δὲ ἦν ἄρα ἐν τῇ τῶν Ἰνδῶν θαλάττῃ πενταπλασίονα μέγεθος ἐλέφαντος τοῦ μεγίστου· πλευρὰ γοῦν μία κήτους καὶ ἐς τοὺς εἴκοσι πήχεις πρόεισι, χελύνην δὲ πηχῶν πεντεκαίδεκα ἔχει, τὸ δὲ πτέρωμα βραγχίου ἑκατέρου πηχῶν τὸ εὖρος καὶ ἑπτά· κήρυκες δὲ καὶ πορφύραι ὡς καὶ χοῦν ῥᾷστα δέξασθαι, καὶ μέντοι καὶ τῶν ἐχίνων τὰ χελώνια δύναιτο ἂν τοσοῦτον στέγειν. Μεγέθη δ' ἰχθύων ἄπειρα, λαβράκων μάλιστα, καὶ ἀμίαι καὶ χρυσόφρυες. Ἀκούω δὲ

5 εἰσιν] F. εἶεν. 20 F. οἶδέν οἱ.

τούτους κατὰ τὴν ὥραν, ὅταν ἐπιῤῥέωσιν οἱ ποταμοὶ καὶ λάβροι κατιόντες ἐκ τῆς πλημμύρας καὶ ἐς τὴν γῆν ἀναχέωνται, καὶ αὐτοὺς ὑπερχεῖσθαι, καὶ κατὰ τὰς ἀρούρας καὶ ἐν ὕδατι λεπτῷ φέρεσθαί τε καὶ ἀλᾶσθαι· παυσαμένων δὲ τῶν ὑπερπιμπλάντων τοὺς ποταμοὺς ὑετῶν, καὶ ἀναχωρούντων ὀπίσω τῶν ῥευμάτων, καὶ ἐς τὰς ὁδοὺς τὰς κατὰ φύσιν ὑποστρεφόντων, ἐν τοῖς καθειμένοις χωρίοις, καὶ τοῖς τεναγώδεσι καὶ ἀπέδοις, ἔνθα δήπου φιλοῦσι καὶ ἐννέαι καλούμεναι κόλπους τινὰς ἔχειν, ἰχθῦς ἀπονέμουσι καὶ ὀκτὼ πηχῶν· καὶ αἱροῦσιν οἱ γεωργοῦντες αὐτούς, ἀσθενεῖ τῇ νήξει χρωμένους, ἅτε μὴ ἐν βυθῷ φερομένους, ἀλλὰ ἐπιπολῆς, καὶ ἐκ τοῦ ὀλίγου ὕδατος ἀγαπητῶς καὶ μόλις ἀποζῶντας.

XIII. **De rajis et squillis Indicis.**

Ἰνδῶν δὲ ἰχθύων ἴδια καὶ ἐκεῖνα. Βατίδες γίνονται παρ' αὐτοῖς οὐδέν τι μείους Ἀργολικῆς ἀσπίδος ἑκάστη, καρίδες τε καὶ μείζους καράβων αἱ Ἰνδῶν εἰσίν· αἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς θαλάττης ἀναθέουσαι διὰ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γάγγου χηλὰς μεγίστας ἔχουσι, καὶ τραχείας θιγεῖν αὐτῶν· τάς γε μὴν ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς ἐκπιπτούσας εἰς τὸν Ἰνδὸν λείας ἔχειν πέπυσμαι τὰς ἀκάνθας, προμήκεις γε μὴν καὶ βοστρυχώδεις τὰς ἀπηρτημένας ἕλικας· χηλὰς δὲ οὐκ ἔχειν ταύτας.

XIV. **De testudine Indica fluviatili et terrestri.**

Χελώνη δὲ ἐν Ἰνδοῖς ποταμία, μεγίστη τε αὕτη καὶ τὸ χελώνειον ἔχει σκάφης οὐ μεῖον τελείας· χωρεῖ γοῦν ἕκαστον μεδίμνους δέκα ὀσπρίων. Γίνονται δὲ καὶ χερσαῖαι χελῶναι, καὶ εἶεν ἂν τὸ μέγεθος κατὰ τὰς βώλους τὰς μεγίστας, αἵπερ οὖν ἐπανίστανται ἐν τοῖς βαθέσιν ἀρώμασιν, εὐπειθοῦς μὲν οὔσης τῆς γῆς, εἰς πολὺ δὲ κατιόντος τοῦ ἀρότρου, καὶ τὴν αὔλακα σχίζοντος ῥᾷστα, καὶ ἐγείροντος τὰς βώλους ὑψοῦ. Ταύτας δὲ καὶ ἀποδύεσθαι τὸ ἔλυτρόν φασιν· οἱ τοίνυν ἀρόται καὶ πᾶν τὸ περὶ τοὺς ἀγροὺς ἐργατικὸν ταῖς μακέλλαις ἀνασπῶσιν αὐτάς, καὶ ἐξαιροῦσιν ὥσπερ οὖν ἐκ τῶν θριπηδέστων φυτῶν τὰς εὐλάς· εἰσὶ δὲ

---

7 καθημένοις. Gesn. 8 αἱ νέαι. Schn.

γλυκεῖαι τὴν σάρκα καὶ πίονες, οὐ μὴν κατὰ τὰς θαλαττίας πικραὶ καὶ αὗται.

XV. De solertia, animalium Indicorum, praecipue de formicis.

Θυμόσοφα δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ζῷά ἐστιν, οὐ μὴν ὅσα ἐν Ἰνδοῖς ἐστιν, ἀλλὰ ὀλίγα. Ἐκεῖ δὲ ὅ τε ἐλέφας τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ σιττακὸς καὶ αἱ σφίγγες καὶ οἱ καλούμενοι σάτυροι· σοφὸν δὲ ἄρα ἦν καὶ ὁ μύρμηξ ὁ Ἰνδός. Οἱ μὲν οὖν ἡμεδαποὶ τὰς ἑαυτῶν χειὰς καὶ ὑποδρομὰς ὑπὸ τὴν γῆν ὀρύττουσιν, καὶ φωλεούς τινας κρυπτοὺς ἀποφαίνουσι γεωρυχοῦντες, καὶ μεταλλείαις ὡς εἰπεῖν τισὶν ἀποῤῥήτοις καὶ λανθανούσαις καταξαίνονται· ἀλλὰ οἵ γε Ἰνδοὶ μύρμηκες οἰκίσκους τινὰς συμφορητοὺς ἐργάζονται, καὶ τούς γε αὐτοὺς οὐκ ἐν χωρίοις ὑπτίοις καὶ λείοις καὶ ἐπικλυζομένοις ῥᾷστα, ἀλλὰ μετεώροις καὶ ὑψηλοῖς. Ἐν αὐτοῖς δὲ περιόδους τινὰς καὶ ὡς εἰπεῖν σύριγγας Αἰγυπτίας ἢ λαβυρίνθους Κρητικοὺς σοφίᾳ τινὶ ἀποῤῥήτῳ διατρήσαντες οἰκεῖα ἑαυτοῖς ἀπέφηναν, οὐκ εὐθυτενῆ καὶ ῥᾴδια παρελθεῖν ἢ εἰςρεῦσαί τι, ἀλλ' ἑλιγμοῖς καὶ διατρήσεσι λοξά· καὶ ἀπολείπουσί γε ἐπιπολῆς μίαν ὀπήν, δι' ἧς εἰςίασί τε αὐτοὶ καὶ τὰ σπέρματα ὅσα ἐκλέγονται, εἶτα ἐς τοὺς ἑαυτῶν θησαυροὺς εἰςκομίζουσιν. Παλαμῶνται δὲ ἄρα τὰς ἐν ὕψει φωλεύσεις, ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀναχύσεις τε καὶ ἐπικλύσεις διαδιδράσκειν. Καὶ αὐτοῖς ὑπὲρ τῆςδε τῆς σοφίας περιγίνεται ὥςπερ ἐν σκοπιαῖς τισιν ἢ νήσοις κατοικεῖν, ὅταν τῶν λοφιδίων ἐκείνων τὰ κύκλῳ περιλιμνάσῃ. Τὰ δ' οὖν χώματα ἐκεῖνα καί τοι συμπεφορημένα, τοσοῦτον ἀποδεῖ τοῦ λύεσθαί τε καὶ διαξαίνεσθαι ὑπὸ τῆς περικλύσεως, ὡς καὶ κρατύνεσθαι αὐτά· πρῶτον μὲν ὑπὸ τῆς ἑῴας δρόσου· ὑπαμφιέννυται γάρ, ὡς εἰπεῖν, ἐκ ταύτης πάγου τινὰ χιτῶνα ὑπόλεπτον, πλὴν καρτερόν· εἶτα μέντοι δεσμεύεται κάτω βρυώδει τῆς ποταμίας ἰλύος φλοιῷ. Καὶ μυρμήκων μὲν Ἰνδῶν πέρι Ἰόβᾳ πάλαι, ἐμοὶ δὲ νῦν ἐς τοσοῦτον λελέχθω.

XVI. De antro Plutonis in

Παρὰ τοῖς Ἀρειανοῖς τοῖς Ἰνδικοῖς χάσμα Πλούτωνός

15 οἰκία. Schn.

India sacrisque ibi peractis.

ἐστιν, καὶ κάτω τινὲς ἀπόρρητοι σύριγγες καὶ ὁδοὶ κρυπταὶ καὶ διαδρομαὶ ἀνθρώποις ἀθέατοι· βαθεῖαι δ' οὖν, καὶ ἐπὶ μήκιστον προήκουσιν· γενόμεναι δὲ πῶς, καὶ ὀρωρυγμέναι τρόπῳ τῷ, οὔτε Ἰνδοὶ λέγουσιν, οὔτε ἐγὼ μαθεῖν πολυπραγμονῶ. Ἄγουσι γοῦν Ἰνδοὶ καὶ ὑπὲρ τὰ τρισμύρια ἐνταῦθα κτήνη διάφορα, προβάτων τε καὶ αἰγῶν καὶ βοῶν καὶ ἵππων· καὶ ἕκαστος τῶν ἢ δεισάντων ἐνύπνιον ἢ ὄτταν τινὰ ἢ φήμην ἢ ὄρνιν οὐκ εὔεδρον ὑφορωμένων, ἀντὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἐμβάλλει, κατὰ τὴν οἴκοθεν αὐτοῦ δύναμιν, ἑαυτὸν λυτρούμενος, καὶ διδοὺς ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς τὸ ζῷον. Τὰ δὲ ἄγεται οὔτε δεσμοῖς ἐπαγόμενα, οὔτε ἐλαυνόμενα ἄλλως, ἑκόντα δὲ τὴν ὁδὸν τήνδε ἀνύει, ἕλξει τινὶ καὶ ἴυγγι ἀπορρήτῳ· εἶτα ἐπιστάντα τῷ στομίῳ ἑκόντα ἐμπηδᾷ, καὶ ὄψει μὲν ἀνθρωπίνῃ οὐκ ἔστιν οὐκέτι σύνοπτα, εἰς γῆς χάσμα ἀπόρρητόν τε καὶ ἀφανὲς ἐμπεσόντα. Ἀκούονται γοῦν ἄνω βοῶν μὲν μυκηθμοί, τῶν δὲ οἴων βληχή, χρεμετισμὸς δὲ τῶν ἵππων, καὶ μηκὴ τῶν αἰγῶν· καὶ εἴ τις ἐπιπολῆς βαδίζοι, καὶ προσχωροῖ τὸ οὖς παραβαλών, ἀκούσεται ἐπὶ μήκιστον τῶν προειρημένων· οὐδὲ ἐκλείπει ποτὲ ὁ συμμιγὴς ἦχος, ἐπιπεμπόντων ὁσημέραι τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν ζῷα. Εἰ μὲν οὖν τὰ πρόσφατα ἐξακούεται μόνα, ἢ καὶ τῶν πρώτων τινά, οὐκ οἶδα· ἀκούεται δ' οὖν. Καὶ εἴρηταί μοι ζῴων τῶν ἐκεῖ καὶ τοῦτο ἴδιον.

XVII. De insula Taprobane, et de testudinibus maris magni.

Ἐν δὲ τῇ καλουμένῃ μεγάλῃ θαλάττῃ καὶ νῆσον ᾄδουσι μεγίστην, καὶ ὄνομα αὐτῆς ἀκούω Ταπροβάνην· πάνυ δὲ δολιχὴν πυνθάνομαι καὶ ὑψηλὴν τὴν νῆσον εἶναι, καὶ μῆκος μὲν ἔχειν σταδίων ἑπτακισχιλίων, πλάτος δὲ πεντακισχιλίων, καὶ ἔχειν οὐ πόλεις, ἀλλὰ κώμας πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας· στέγας δὲ ἔχουσιν, ὅθεν κατάγονται οἱ ἐπιχώριοι, ἐκ ξύλων πεποιημένας, ἤδη δὲ καὶ δονάκων. Τίκτονται δὲ ἄρα ἐν ταύτῃ τῇ θαλάττῃ καὶ χελῶναι μέγισται, ὧνπερ οὖν τὰ ἔλυτρα ὄροφοι γίνονται· καὶ γάρ ἐστι καὶ πεντεκαίδεκα

1 σήραγγες. Gesn.
15 ἀχανές. b.
29 ὅθεν] ὅπου. Schn.

πηχῶν ἓν χελώνειον, ὡς ὑποικεῖν οὐκ ὀλίγους, καὶ τοὺς ἡλίους πυρωδεστάτους ἀποστέγει, καὶ σκιὰν ἀσμένοις παρέχει· πρός γε μὴν τῶν ὄμβρων τὰς καταφορὰς ἀντίτυπόν ἐστι, καὶ κεράμου παντὸς κρατερώτερον, τάς τε ἐμβολὰς τῶν ὑετῶν ἀποσείεται, καὶ κροτούμενον ἀκούουσιν οἱ ὑποικοῦντες, ὡς εἴς τι τέγος ἐμπιπτόντων τῶν ὑδάτων. Οὐ δέονταί γε μὴν ὡς κέραμον ῥαγέντα ἀμεῖψαι· σκληρὸν γὰρ τὸ χελώνειον, καὶ ἔοικεν ὑπορωρυγμένῃ πέτρᾳ, καὶ ὑπάντρῳ τε καὶ αὐτορόφῳ στέγῃ.

XVIII. De elephantis insulae Taprobanae, deque marinis circum illam belluis.

Ἡ τοίνυν νῆσος ἡ ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, ἣν καλοῦσι Ταπροβάνην, ἔχει φοινικῶνας μὲν θαυμαστῶς πεφυτευμένους εἰς στοῖχον, ὥςπερ οὖν ἐν τοῖς ἁβροῖς τῶν παραδείσων οἱ τούτων μελεδωνοὶ φυτεύουσι τὰ δένδρα τὰ σκιαδηφόρα. Ἔχει δὲ καὶ νομὰς ἐλεφάντων πολλῶν καὶ μεγίστων. Καὶ οἵδε γε νησιῶται ἐλέφαντες τῶν ἠπειρωτῶν ἀλκιμώτεροί τε τὴν ῥώμην καὶ μείζους ἰδεῖν εἰσι, καὶ θυμοσοφώτεροι δὲ πάντα πάντῃ κρίνοιντο ἄν. Κομίζουσί τε οὖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον ναῦς μεγάλας τεκτηνάμενοι· ἔχει γὰρ δήπου καὶ δάση ἡ νῆσος· πιπράσκουσί τε διαπλεύσαντες τῷ βασιλεῖ τῷ ἐν Κωλίγγαις. Διὰ μέγεθος δὲ ἄρα τῆς νήσου οὐδὲ ἴσασιν οἱ τὰ μέσα αὐτῆς οἰκοῦντες τὴν θάλατταν, ἀλλὰ ἠπειρώτην μὲν βίον τρίβουσι, τὴν περιεχομένην δὲ αὐτοὺς καὶ κυκλουμένην πυνθάνονται θάλατταν. Οἱ δὲ τῇ θαλάττῃ πρόςοικοι τῆς μὲν ἄγρας τῆς τῶν ἐλεφάντων ἀμαθῶς ἔχουσιν, ἀκοῇ δὲ αὐτὴν ἴσασι μόνῃ· περί γε μὴν τὰς τῶν ἰχθύων καὶ τὰς τῶν κητῶν ἄγρας τίθενται τὴν σπουδήν. Τὴν γάρ τοι θάλατταν, τὴν περιεχομένην τὸν τῆς νήσου κύκλον, ἄμαχόν τι πλῆθος καὶ ἰχθύων καὶ κητῶν ἐκτρέφειν φασί· καὶ ταῦτα μέντοι καὶ λεόντων ἔχειν κεφαλὰς καὶ παρδάλεων καὶ ἄλλων, καὶ κριῶν δέ, καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, σατύρων μορφὰς κήτη ἔστιν ἃ περιφέρει. Καὶ γυναικῶν ὄψιν ἔχουσιν, αἷςπερ ἀντὶ πλοκάμων ἄκανθαι προςήρτηνται. Ἔχειν δὲ καὶ

8 F. ἢ καὶ ὑπάντρῳ.

ἄλλας τινὰς ὑμνοῦσιν ἐκτόπους μορφάς, ὧν τὰ εἴδη μηδ' ἂν τοὺς ἐνταῦθα δεινοὺς γράφειν καὶ κράσεις σωμάτων συμπλέκειν ἐς τερατείαν ὄψεων, ἀκριβῶσαί ποτε καὶ σοφίᾳ γραφικῇ παραστῆσαι δύνασθαι ἄν· προμήκη δὲ ἔχει τὰ οὐραῖα καὶ ἑλικτά, πόδας γε μὴν χηλὰς ἢ πτερύγια. Πυνθάνομαι δὲ αὐτὰ καὶ ἀμφίβια εἶναι, καὶ νύκτωρ μὲν ἐπινέμεσθαι τὰς ἀρούρας· πόαν μὲν γὰρ οὖν ἐσθίειν τῶν ἀγελαίων τε καὶ σπερμολόγων δίκην, χαίρειν δὲ καὶ τῷ φοίνικι τῷ δρυπετεῖ, διασείειν τε ἐκ τούτου τὰ δένδρα ταῖς σπείραις, περιβάλλοντα αὐτὰς ὑγρὰς οὔσας, καὶ οἵας περιπλέκεσθαι· τοῦτον οὖν τὸν φοίνικα ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ βιαίου καταῤῥέοντα ἐπινέμεσθαι· ὑπολήγει δὲ ἄρα ἡ νύξ, καὶ σαφὴς οὔπω ἡμέρα, καὶ ἐκεῖνα ἠφανίσθη καταδύντα ἐς τὸ πέλαγος, ἐῴου μέλλοντος ὑπολάμπειν αὐτό. Εἶναι δὲ καὶ φαλαίνας φασὶ πολλάς, οὐ μὴν εἰς τὴν γῆν προϊέναι αὐτάς, τοὺς θύννους ἐλλοχώσας. Καὶ δελφίνων δὲ γένη δύο φασὶν εἶναι· τῶν μὲν ἀγρίων καὶ καρχάρων καὶ ἀφειδεστάτων ἐς τοὺς ἁλιέας, καὶ σφόδρα ἀνοίκτων, τὸ δὲ πρᾶόν τε καὶ τιθασὸν φύσει· περισκιρτᾷ γοῦν, καὶ περινήχεται, καὶ ἔοικε κυνιδίῳ αἰκάλλοντι· καὶ ψηλαφήσεις, ὁ δὲ ὑπομένει· καὶ τροφὴν ἐμβαλεῖς, καὶ ἀσμένως λήψεται.

XIX. De lepore maris Indici.

Λαγὼς θαλάττιος τῆς μέντοι μεγάλης (τὸν γὰρ ἕτερον εἶπον τὸν ἐκ τῆς ἑτέρας) ἀλλ' οὗτός γε ἔοικε τῷ χερσαίῳ πάντα πάντῃ, πλὴν τῶν τριχῶν. Τοῦ μὲν γὰρ ἠπειρώτου ἡ λάχνη ἔοικεν ἁπαλή τε εἶναι καὶ ἐπαφωμένῃ μὴ ἀντίτυπος· ἔχει δὲ οὗτος ἀκανθώδεις τὰς τρίχας καὶ ὀρθάς, καὶ εἴ τις προσάψεται, ἀμύσσεται. Φασὶ δὲ αὐτὸν ἐπ' ἄκρᾳ τῇ φρικὶ τῆς θαλάττης νήχεσθαι, καὶ μὴ καταδύνειν εἰς βάθος, ὤκιστον δὲ εἶναι τὴν νῆξιν· ζῶν δὲ οὐκ ἂν ἁλῴη ῥᾳδίως· τὸ δὲ αἴτιον, οὐκ ἐμπίπτει ποτὲ εἰς δίκτυον, οὐ μὴν οὐδὲ καλάμου πρόσεισιν ὁρμιᾷ καὶ δελέατι. Ὅταν δ' ἄρα νοσήσας ὅδε ὁ λαγὼς εἶτα ἥκιστος ὢν νήχεσθαι ἐκβρασθῇ,

---

14 αὐτό] F. ἄρτι. 17 F. τὸ μὲν ἀγρίων.

πᾶς ὅστις ἂν αὐτοῦ προσάψηται τῇ χειρὶ ἀπόλλυται ἀμεληθείς· ἀλλὰ καὶ τῇ βακτηρίᾳ ἐὰν θίγῃ τοῦ λαγὼ τοῦδε, καὶ δι' αὐτῆς πάσχει τὸ αὐτό, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ τοῦ βασιλίσκου προσαψάμενοι. Ῥίζαν δὲ ἐν τῇ νήσῳ τῇ κατὰ τὴν μεγάλην θάλατταν φύεσθαί φασι, καὶ εἶναι πᾶσιν εὔγνωστον, ἥπερ οὖν τῇ λειποθυμίᾳ ἀντίπαλός ἐστιν· προσενεχθεῖσα γοῦν τῇ τοῦ λειποψυχοῦντος ῥινὶ ἀναβιώσκεται τὸν ἄνθρωπον. Ἐὰν δὲ ἀμεληθῇ, καὶ μέχρι θανάτου πρόεισι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ πάθος· τοσαύτην ἄρα ἐς τὸ κακὸν ὅδε ὁ λαγὼς ἔχει τὴν ἰσχύν.

XX. *De animalibus interioris Indiae, et de cartazono.*

Ἐν τοῖς χωρίοις τοῖς ἐν Ἰνδίᾳ, λέγω δὴ τοῖς ἐνδοτάτω, ὄρη φασὶν εἶναι δύσβατά τε καὶ ἔνθηρα· καὶ ἔχειν ζῷα ὅσα καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς τρέφει γῆ, ἄγρια δέ· καὶ γάρ τοι καὶ τὰς ὄϊς τὰς ἐκεῖ φασιν εἶναι καὶ ταύτας θηρία, καὶ κύνας καὶ αἶγας καὶ βοῦς, αὐτόνομά τε ἀλᾶσθαι καὶ ἐλεύθερα, ἀφειμένα νομευτικῆς ἀρχῆς. Πλήθη δὲ αὐτῶν καὶ ἀριθμοῦ πλείω φασὶν οἱ τούτων συγγραφεῖς, καὶ οἱ τῶν Ἰνδῶν λόγιοι· ἐν δὴ τοῖς καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ἀριθμεῖν ἄξιον, καὶ γάρ τοι καὶ ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῶνδε ὁμολογοῦσι τὰ αὐτά. Λέγεται δὲ καὶ ζῷον ἐν τούτοις εἶναι μονόκερων, καὶ ὑπ' αὐτῶν ὀνομάζεσθαι καρτάζωνον· καὶ μέγεθος μὲν ἔχειν ἵππου τοῦ τελείου, καὶ λόφον, καὶ λάχνην ἔχειν ξανθήν, ποδῶν δὲ ἄριστα εἰληχέναι, καὶ εἶναι ὤκιστον, καὶ τοὺς μὲν πόδας ἀδιαρθρώτους τε καὶ ἐμφερεῖς ἐλέφαντι συμπεφυκέναι, τὴν δὲ οὐρὰν συός· μέσον δὲ τῶν ὀφρύων ἔχειν ἐκπεφυκὸς κέρας, οὐ λεῖον, ἀλλὰ ἑλιγμούς ἔχον τινὰς καὶ μάλα αὐτοφυεῖς, καὶ εἶναι μέλαν τὴν χρόαν· λέγεται δὲ καὶ ὀξύτατον εἶναι τὸ κέρας ἐκεῖνο· φωνὴν δὲ ἔχειν τὸ θηρίον ἀκούω τοῦτο πάντων ἀπηχεστάτην τε καὶ γεγωνοτάτην· καὶ τῶν μὲν ἄλλων αὐτῷ ζῴων προσιόντων φέρειν, καὶ πρᾶον εἶναι, λέγουσι δὲ ἄρα πρὸς τὸ ὁμόφυλον δύσεριν εἶναί πως. Καὶ οὐ μόνον φασὶ τοῖς ἄρρεσιν εἶναί τινα συμφυῆ κύριξίν τε πρὸς ἀλλήλους καὶ μάχην, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς θηλείας ἔχουσι θυμὸν τὸν αὐτόν, καὶ

---

33 ἔχειν. Gesn.

33 καὶ προάγειν. F. ὡς πρ.

προάγειν τε τὴν φιλονεικίαν καὶ μέχρι θανάτου ἡττηθέντα ἐξάγουσαν· ἔστι μὲν οὖν καὶ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ῥωμαλέον, ἀλκὴ δέ οἱ τοῦ κέρατος ἄμαχός ἐστι. Νομὰς δὲ ἐρήμους ἀσπάζεται, καὶ πλανᾶται μόνον· ὥρᾳ δὲ ἀφροδίτης τῆς σφετέρας συνδυασθεὶς πρὸς τὴν θήλειαν πεπράϋνται, καὶ μέντοι καὶ συννόμω ἐστόν· εἶτα ταύτης παραδραμούσης καὶ τῆς θηλείας κυούσης, ἐκθηριοῦται αὖθις, καὶ μονίας ἐστὶν ὅδε ὁ Ἰνδὸς καρτάζωνος. Τούτων οὖν πώλους πάνυ νεαροὺς κομίζεσθαί φασι τῷ τῶν Πραισίων βασιλεῖ, καὶ τὴν ἀλκὴν ἐν ἀλλήλοις ἀποδείκνυσθαι κατὰ τὰς θέας τὰς πανηγυρικάς· τέλειον δὲ ἁλῶναί ποτε οὐδεὶς μέμνηται.

XXI. De fera quadam montium Indiae, Satyris simili.

Ὑπερελθόντι τὰ ὄρη τὰ γειτνιῶντα τοῖς Ἰνδοῖς κατὰ τὴν ἐνδοτάτην πλευρὰν φανοῦνται, φασίν, αὐλῶνες δασύτατοι, καὶ καλεῖταί γε ὑπ' Ἰνδῶν ὁ χῶρος Κόρουδα· ἀλῶνται δὲ ἄρα, φασίν, ἐν τοῖσδε τοῖς αὐλῶσι ζῷα Σατύροις ἐμφερῆ τὰς μορφάς, τὸ πᾶν σῶμα λάσια, καὶ ἔχει κατὰ τῆς ἰξύος ἵππουριν. Καὶ καθ' ἑαυτὰ μὲν μὴ ἐνοχλούμενα διατρίβειν ἐν τοῖς δρυμοῖς ὑλοτραγοῦντα, ὅταν δὲ αἴσθωνται κυνηγετῶν κτύπου, καὶ ἀκούσωσι κυνῶν ὑλακῆς, ἀναθέουσιν εἰς τὰς ἀκρωρείας αὐτὰς ἀμηχάνῳ τῷ τάχει· καὶ γάρ εἰσι ταῖς ὀρειβασίαις ἐντριβεῖς. Καὶ ἀπομάχονται πέτρας τινὰς κυλινδοῦντες κατὰ τῶν ἐπιόντων, καὶ καταλαμβανόμενοί γε πολλοὶ διαφθείρονται. Καὶ ἐκ τούτων εἰσὶν ἐκεῖνοι δυσάλωτοι· καὶ μόλις ποτὲ καὶ διὰ μακροῦ τινὰς αὐτῶν εἰς Πραισίους κομίζεσθαι λέγουσι· καὶ τούτων μέντοι ἢ τὰ νοσοῦντα ἐκομίσθη, ἢ θήλεά τινα καὶ κυοῦντα· καὶ συνέβη γε θηραθῆναι τοῖς μὲν διὰ τὴν νωθείαν, ταῖς δὲ διὰ τὸν τῆς γαστρὸς ὄγκον.

XXII. De Sciratarum gente, et serpentibus apud eos.

Ἔστι δὲ καὶ Σκιρᾶται πέραν Ἰνδῶν ἔθνος καὶ τοῦτο, καὶ εἰσὶ μὲν σιμοὶ τὰς ῥῖνας, εἴτε οὕτως ἐκ βρεφῶν ἁπαλῶν ἐνθλάσει τῇ τῆς ῥινὸς διαμείναντες, εἴτε καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τίκτονται. Γίνονται δὲ ὄφεις παρ' αὐτοῖς μεγέθει μέ-

1 τὸν ante ἡττηθ. inserit Gesn. 14 Κόλουνδα. b.

γισται, ὧν οἱ μὲν ἁρπάζουσι τὰς ποίμνας καὶ σιτοῦνται, οἱ δὲ ἐκθηλάζουσι τὸ αἷμα. ὥςπερ οὖν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οἱ αἰγιθῆλαι, ὧνπερ οὖν καὶ ἀνωτέρω οἶδα ποιησάμενος μνήμην εὐκαιροτάτην.

XXIII. De Sybaritarum equis saltandi peritis.

Ἵππου δὲ ἄρα καὶ τὸ εὐμαθὲς ἴδιον ἦν, καὶ τούτου μαρτύριον ἐκεῖνο. Συβαρίτας τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ τρυφῆς ἀκούω ποιήσασθαι φροντίδα ὑπερβάλλουσαν, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἔργων τε καὶ σπουδασμάτων ἀμαθῶς ἔχειν, πάντα δὲ τὸν ἑαυτῶν βίον διάγειν ῥαστωνεύοντας ἐν ἀργίᾳ καὶ πολυτελείᾳ. Περιηγεῖσθαι μὲν οὖν ἕκαστα τῶν ἐν Συβάρει μακρὸν ἂν εἴη νῦν, ἐκεῖνο δ' οὖν ὁμολογεῖ τρυφὴν ἄμαχον. Δεδιδαγμένοι ἦσαν αὐτοῖς [οἱ] ἵπποι παρὰ τὸν τῆς εὐωχίας καιρὸν ὀρχεῖσθαι πρὸς αὐλὸν τῷ ῥυθμῷ. Τοῦτο οὖν εἰδότες οἱ Κροτωνιᾶται [ὅτε] ἐπολέμουν αὐτοῖς, σάλπιγγα μὲν καὶ ἦχον σύντονον καὶ παρακλητικὸν εἰς ὅπλα κατεσίγασαν, αὐλοὺς δὲ καὶ αὐλητὰς παραλαβόντες, ἐπεὶ ὁμοῦ ἦσαν καὶ τόξευμα ἐξικνεῖτο ἤδη, ἐνέδοσαν ἐκεῖνοι τὸ μέλος τὸ ὀρχηστικόν· ὅπερ οὖν ἀκούσαντες οἱ τῶν Συβαριτῶν ἵπποι, κατὰ τὴν οἴκοι μνήμην, ὡς ἐν μέσοις ὄντες τοῖς συμποσίοις, ἀπεσείσαντο μὲν τοὺς ἀναβάτας, ἐσκίρτων δὲ καὶ ἐχόρευον, καὶ τῇ τε ἄλλῃ τὴν τάξιν συνέχεαν, καὶ τὸν πόλεμον ἐξωρχήσαντο.

XXIV. De equis lycospadibus.

Ὑπὲρ τῶν ἵππων τῶν καλουμένων λυκοσπάδων εἶπον καὶ ἀνωτέρω, καὶ νῦν εἰρήσεται ὅσα προςακήκοα ἴδια. Τὴν ὄψιν ἔχουσι συνεστραμμένην καὶ βραχεῖαν, ἔτι δὲ σιμήν. Λέγουσι δὲ αὐτὰς εἶναι καὶ φιλέλληνας, καὶ ἔχειν τοῦ γένους τοῦδε σύνεσίν τινα ἀπόρρητον, καὶ συμφυῆ πρὸς αὐτοὺς ἀποσώζειν φιλίαν· καὶ προςιόντων τε καὶ ἐπαφωμένων καὶ κοίλῃ τῇ χειρί πως ἐπικροτούντων μὴ ἄχθεσθαι, μηδὲ ἀποσκιρτᾶν· καὶ συνδιημερεύειν μὲν αὐτούς, ὥςπερ οὖν δεδεμένους, καθευδόντων δέ, καθεύδειν πλησίον. Ἐὰν δὲ προςέλθῃ βάρβαρος, ὥςπερ οὖν αἱ ῥινηλατοῦσαι κύνες ἐκ τῶν

13 ἐν ῥυθμῷ. Schn.

ἰχνῶν συνιᾶσι τὰ θηρία ἐκεῖνα, οὕτω τοι καὶ αἱ ἵπποι γινώσκουσι τὸ γένος, καὶ χρεμετίζουσιν, καὶ φεύγουσιν οἷα δήπου δεδοικυῖαι θηρίον. Τοῖς μὲν οὖν συνήθεσιν, καὶ χιλὸν ἐμβάλλουσιν καὶ τὴν ἄλλην κομιδὴν προςφέρουσιν πάνυ ἥδονται, καὶ βούλονται ὡραῖαι φαίνεσθαι, καὶ ἔτι καὶ μᾶλλον τοῖς ἑαυτῶν ἡνιόχοις· καὶ τὸ μαρτύριον, ὅταν νήχωνται, ἐνδοτέρω προχωροῦσιν ἢ τῆς λίμνης ἢ τῆς θαλάττης ἢ τῆς κρήνης, καὶ τὸ πρόςωπον φαιδρύνειν βουλόμεναι, ἵνα μή τι ἄμορφον ἢ ἀκαλλὲς ἐκ τῆς φάτνης ἢ ἐκ τῆς ὁδοῦ προςπεσὸν εἶτα ἐπιθολώσῃ τὸ κάλλος. Λυκοσπάδι δὲ ἄρα ἵππῳ καὶ ἀλοιφαὶ εὐώδεις ὡς νύμφῃ φίλαι, καὶ μύρων ὀσμή· καὶ Ὅμηρος δὲ τὸ φιληδεῖν ἵππους χρίσμασι φύσει πάντως ὁμολογεῖ λέγων·

Τοίου γὰρ σθένος ἐσθλὸν ἀπώλεσαν ἡνιόχοιο
Ἠπίου· ὅς σφῶϊν μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον
Χαιτάων κατέχευε, λοέσσας ὕδατι λευκῷ.

Καὶ ὁ Σιμωνίδης δέ, ἐκ παντοδαπῶν θηρίων λέγων τὰς γυναῖκας γενέσθαι τε καὶ διαπλασθῆναι, φησὶν ἐνίαις ἐκ τῶν ἵππων τό τε φιλόκοσμον καὶ φιλόμυρον συντεχθῆναι κατ' ἐκείνους φύσει· ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστιν·

Τὴν δ' ἵππος ἁβρὰ χαιτάεσσ' ἐγείνατο,
Ἣ δούλι' ἔργα καὶ ἄτην περιτρέπει·
Κοὔτ' ἂν μύλης ψαύσειεν, οὔτε κόσκινον
Ὄναρ οἶδεν, οὔτε κόπρον ἐξ οἴκου βάλοι,
Οὔτε πρὸς ἰπνὸν ἀσβόλην ἀλευμένη
Ἵζοιτ' ἀνάγκῃ δ' ἄνδρα ποιεῖται φίλον·
Λοῦται δὲ πάσης ἡμέρας ἄπο ῥύπον
Δίς, ἄλλοτε τρίς, καὶ μύροις ἀλείφεται.
Ἀεὶ δὲ χαίτην ἐκτενισμένην φορεῖ
Βαθεῖαν, ἀνθέμοισιν ἐσκιασμένην.
Καλὸν μὲν οὖν θέημα τοιαύτη γυνὴ
Ἄλλοισι, τῷ δ' ἔχοντι γίνεται κακόν·
Ἢν μή τις ἢ τύραννος ἢ σκηπτοῦχος ᾖ,
Ὅςτις τοιούτοις θυμὸν ἀγλαΐζεται.

---

19 καὶ κατ' ἐ. φῦναι. M. Fort. ἐμφῦναι.
21 ἀβροχαιτήεσσ' Gron.
22 δύην. Stob.
34 τοιοῦτον. plurimi libri. F. τοιοῦτον θεσμόν.

XXV. *Qua arte Persae equos bellatores audaces reddant.*

Ἴδια δὲ ἵππων καὶ ἐκεῖνα δήπου. Οἱ Πέρσαι, ἵνα μὴ ὦσιν αὐτοῖς οἱ ἵπποι καταπλῆγες, ψόφοις αὐτοὺς καὶ ἤχοις χαλκοῖς προσεθίζουσιν, καὶ κωδωνοῦσιν, ὡς μή ποτε ἐν τῷ πολέμῳ δείσωσι τοὺς τῶν πανοπλιῶν ἀραγμούς, καὶ τῶν ξιφῶν τὸν πρὸς τὰς ἀσπίδας δοῦπον· εἴδωλά τε νεκρῶν δὴ σεσαγμένα ἀχύροις ὑποβάλλουσιν αὐτοῖς, ἵνα προσεθισθῶσι νεκροὺς ἐν τῷ πολέμῳ πατεῖν, καὶ μὴ δεδιότες ὥς τι ἐκπληκτικὸν εἶτα μέντοι δυσωπούμενοι ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ὁπλιτικοῖς ἀχρεῖοι ὦσιν. Οὐκ ἐλελήθει δὲ Ὅμηρον οὐδὲ τοῦτο, ὡς αὐτὰ δείκνυσιν. Ὅτι γοῦν ἀνῃρέθη μὲν ὁ Θρᾷξ Ῥῆσος, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ οἱ ἑταῖροι, [οὓς] ἀκούομεν ἐν Ἰλιάδι ἐκ παίδων· ἃ δὲ ἀκούομεν, ταῦτά ἐστιν. Ἀποσφάττει μὲν ὁ τοῦ Τυδέως τοὺς Θρᾷκας, ὁ δὲ τοῦ Λαέρτου τοὺς ἀνῃρημένους ὑπάγει τῶν ποδῶν, ἵνα μή ποτε ἄρα νεήλυδες ὄντες οἱ Θρᾷκες ἵπποι εἶτα μέντοι ἐκπλήττωνται τοῖς νεκροῖς ἐμπλαττόμενοι, καὶ ἀήθως κατ' αὐτῶν ὥς τινων φοβερῶν βαίνοντες, ἀποσκιρτῶσιν. Οἱ δὲ ἅπαξ μαθόντες, οὐκ ἂν αὐτοὺς λάβοι τοῦ μαθήματος λήθη· οὕτως εἰσὶν ἀγαθοὶ μαθεῖν ὅ τι οὖν τῶν λυσιτελῶν οἱ ἵπποι. Φιλεῖν δὲ οἷοί ποτέ εἰσιν, καὶ εἰς ὅσον, ἐμοὶ μὲν εἴρηται ἐν λόγοις τοῖς ἄνω.

XXVI. *Oves in frigidis regionibus felle carent.*

Ἐν τοῖς κρυμώδεσι τόποις τὰ πρόβατα, τῆς χιόνος ἐπιῤῥεούσης καὶ τοῦ κρύους ἐνακμάζοντος, ἄχολά ἐστιν· καθειργμένα δὲ ἄρα, καὶ τοῦ χιλοῦ τοῦ νέου μὴ μεταλαμβάνοντα εἶτα μέντοι τοιαῦτα εὑρίσκεται· ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος, καὶ προϊόντα ἐπὶ τὰς νομάς, τῆς χολῆς καὶ ὑποπίμπλαται. Τοῦτο δὲ ἄρα ἔτι καὶ μᾶλλον φιλεῖ παρακολουθεῖν τοῖς Σκυθικοῖς προβάτοις, φασί.

XXVII. *De Psyllis.*

Ἀγαθαρχίδης φησὶν εἶναι γένος ἐν τῇ Λιβύῃ τινῶν ἀνθρώπων, καὶ μέν τοι καὶ καλεῖσθαι αὐτοὺς Ψύλλους· καὶ ὅσα μὲν κατὰ τὸν ἄλλον βίον τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων διαφέρειν οὐδὲ ἕν, τὸ δὲ σῶμα ἔχειν ξένον τε καὶ παράδοξον ὡς πρὸς τοὺς ἑτεροφύλους ἀντικρινόμενον· τὰ γάρ τοι ζῷα τὰ

---

8 ὁπλιστικοῖς. M. m. a. 31 τε] F. τι.

δάκετα καὶ τὰ ἐγχρίπτοντα πάμπολλα ὄντα, μηδὲν αὐτοὺς μόνους ἀδικεῖν· οὔτε γοῦν ὄφεως δακόντος ἐπαΐουσιν, οὔτε φαλαγγίου νύξαντος ὡς τοὺς ἄλλους εἰς θάνατον, οὔτε μὴν σκορπίου κέντρον ἀπερείσαντος. Ἐπὰν δὲ ἄρα τούτων προςπελάσῃ τι ἅμα καὶ παραψαύσῃ τοῦ σώματος, καὶ ἅμα τι καὶ τῆς ὀσμῆς τῆς ἐκείνων ψαύσῃ ἢ σπάσῃ, ὥςπερ οὖν φαρμάκου γευσάμενον ὑπνοποιοῦ, κάρωσίν τινα ἑλκτικὴν εἰς ἀναισθησίαν ἐμποιοῦντος, ἐξασθενεῖ καὶ παρεῖται, ἔςτ᾽ ἂν παραδράμῃ ὁ ἄνθρωπος. Ὅπως δὲ ἐλέγχουσι τὰ ἑαυτῶν βρέφη, εἴτε ἐστὶ γνήσια, εἴτε καὶ νόθα, ἐν τοῖς ἑρπετοῖς βασανίζοντες, ὡς ἐν τῷ πυρὶ τὸν χρυσὸν οἱ βάναυσοι χρυσουργοί, ἀνωτέρω εἶπον.

XXVIII. Iterum de Psyllis.

Καλλίας ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ τὸν Συρακούσιον Ἀγαθοκλέα λόγων φησὶ τοὺς κεράστας ὄφεις δεινοὺς εἶναι τὸ δῆγμα· ἀναιρεῖν γὰρ καὶ ζῷα ἄλογα καὶ ἀνθρώπους, εἰ μὴ παρείη Λίβυς ἀνήρ, Ψύλλος ὢν τὸ γένος. Οὗτος γοῦν ἐάν τε κλητὸς ἀφίκηται, ἐάν τε καὶ παρῇ κατὰ τύχην, καὶ θεάσηται πρᾴως ἔτι ἀλγοῦντα τὴν πληγὴν ἢ τὸ δῆγμα, μόνον προςπτύσας εἶτα μέντοι τὴν ὀδύνην ἐπράϋνε, καὶ κατεγοήτευσε τὸ δεινὸν τῷ σιάλῳ. Ἐὰν δὲ εὕρῃ δυςανασχετοῦντα καὶ ἀτλήτως φέροντα, ὕδωρ ἀθρόον σπάσας εἴσω τῶν ὀδόντων, καὶ χρησάμενος αὐτῷ τοῦ στόματος κλύσματι, εἶτα τοῦτο εἰς κύλικα ἐμβαλὼν δίδωσι ῥοφῆσαι τῷ τρωθέντι. Ἐὰν δὲ περαιτέρω καὶ τοῦδε τοῦ φαρμάκου κατισχύῃ τὸ κακόν, ὁ δὲ τῷ νοσοῦντι παρακλίνεται γυμνῷ γυμνός, καὶ τοῦ χρωτός οἱ τοῦ ἰδίου προςανατρίψας τὴν ἰσχὺν τὴν συμφυῆ, εἶτα μέντοι τοῦ κακοῦ πεποίηκε τὸν ἄνθρωπον ἐξάντην. Ἀπόχρη δὲ ἄρα ὑπὲρ τούτου εἴη ἂν μάρτυς καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος λέγων·

Ἔκλυον ὡς Λίβυες, Ψύλλων γένος, οὔτε τι θηρῶν
Αὐτοὶ κάμνουσιν μυδαλέαισι τυπαῖς,

5 F. prius ἅμα delendum.
28 F. ἀποχρῶν. aut ἀποχρείη δὲ. deleto deinde εἴη.

Οὓς Σύρτις βόσκει θινοτρόφος· εὖ δὲ καὶ ἄλλοις
'Ανδράσιν ἤμυναν τύμμασιν ἀχθομένοις,
Οὐ ῥίζαις ἔρδοντες, ἑῷν δ' ἀπὸ σύγχροα γυίων —

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις.

XXIX. De animalibus mixtigeneris et biformibus. 'Εμπεδοκλῆς ὁ φυσικός φησι, περὶ ζῴων ἰδιότητος λέγων καὶ ἐκεῖνος δήπου, γίνεσθαί τινα συμφυῆ καὶ κράσει μορφῆς μὲν διάφορα, ἑνώσει δὲ σώματος συμπλακέντα. Ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστιν·

Πολλὰ μὲν ἀμφιπρόσωπα, καὶ ἀμφίστερνα φύεσθαι,
Βουγενῆ, ἀνδρόπρωρα, τὰ δ' ἔμπαλιν ἐξανατέλλειν
'Ανδροφυῆ βούκρανα· μεμιγμένα τῇ μὲν ἀπ' ἀνδρῶν,
Τῇ δὲ γυναικοφυῆ σκιεροῖς ἠσκημένα γυίοις.

XXX. De capris Lyciis. 'Εν Λυκίᾳ λέγει Καλλισθένης ὁ 'Ολύνθιος κείρεσθαι καὶ τὰς αἶγας, ὥςπερ οὖν πανταχῇ τὰ πρόβατα· γίνεσθαι γὰρ δασυτάτας καὶ εὔτριχας δεινῶς τὰς αἶγας, ὡς εἰπεῖν βοστρύχους ἢ τινας ἕλικας κόμης ἐξηρτῆσθαι αὐτῶν· καὶ μέντοι καὶ τοὺς τεχνίτας τῆς τῶν νεῶν ἐργασίας καταχρῆσθαι αὐταῖς τὰς σειρὰς συμπλέκοντας, ὡς καὶ τοὺς κάλους ἄλλοι.

XXXI. De Cynamolgis, Indiae populo, eorumque canibus. Λέγει δὲ ἄρα Κτησίας ἐν λόγοις 'Ινδικοῖς τοὺς καλουμένους Κυναμολγοὺς τρέφειν κύνας πολλούς, κατὰ τοὺς 'Υρκανοὺς τὸ μέγεθος. Καὶ εἶναί γε ἰσχυρῶς κυνοτρόφους, καὶ τὰς αἰτίας ὁ Κνίδιος ἐκείνας λέγει. 'Απὸ τῶν θερινῶν τροπῶν εἰς μεσοῦντα χειμῶνα ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς ἀγέλαι βοῶν, οἱονεὶ μελιττῶν σμῆνος ἢ σφηκιὰ κεκινημένη, πλῆθος ἀριθμοῦ κρείττους οἱ βόες, εἰσὶ δὲ ἄγριοι καὶ ὑβρισταί, καὶ εἰς κέρας θυμοῦνται δεινῶς· οὔκουν ἔχοντες αὐτοὺς ἀναστέλλειν ἑτέρως οἵδε, τοὺς τροφίμους αὐτῶν κύνας ἐπ' αὐτοὺς ἀφιᾶσιν, ἐς τοῦτο ἀεὶ τρεφομένους, οἵπερ οὖν καταγωνίζονταί τε καὶ διαφθείρουσιν αὐτοὺς ῥᾷστα. Εἶτα τῶν μὲν κρεῶν τὰ δοκοῦντά σφισιν εἰς ἐδωδὴν ἐπιτήδεια ἐξαιροῦσιν, τὰ δὲ λοιπὰ τοῖς κυσὶν ἀποκρίνουσιν, καὶ μάλα γε ἀσμένως κοινωνοῦντες αὐτοῖς, ὥςπερ οὖν εὐεργέταις ἀπαρχόμενοι. Κατὰ τὴν ὥραν δὲ καθ' ἣν οὐκέτι φοιτῶσιν οἱ βόες, συνθήρους αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς ζῴοις τοῖς ἄλλοις ἔχουσιν. Καὶ τῶν

θηλειῶν ἀμέλγουσι τὸ γάλα, καὶ ἐκ τούτου κέκληνται· πίνουσι γὰρ αὐτό, ὥσπερ οὖν ἡμεῖς τὸ τῶν οἰῶν τε καὶ τῶν αἰγῶν.

XXXII. De ovibus in Cio, earumque nutritione.

Αἰσχυλίδης ἐν τοῖς περὶ γεωργίας κατὰ τὴν Κίων γῆν πρόβατα γίνεσθαι ὀλίγα ἑκάστῳ τῶν γεωργῶν φησι· τὸ δὲ αἴτιον, λεπτόγεών τε εἶναι τὴν Κίον ἰσχυρῶς καὶ νομὰς οὐκ ἔχειν· κύτισον δὲ καὶ θρία ἐμβάλλειν, καὶ τῆς ἐλαίας τὰ ῥεύσαντα φύλλα, καὶ μέντοι καὶ τῶν ὀσπρίων ἄχυρα· ποικίλα τε καὶ ποικίλον ἐκείνοις ἀγαθὰ εἶναι ταῦτα δεῖπνον· παρασπείρειν δὲ καὶ ἀκάνθας. Γίνεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν γάλα, καὶ τοῦτο τρεφόμενον τυρὸν ἐργάζεσθαι κάλλιστον, καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν Κύνθιον, ὁ αὐτὸς λέγει· καὶ μέντοι καὶ τὸ τάλαντον αὐτοῦ πιπράσκεσθαι δραχμῶν καὶ ἐννενήκοντα. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἄρνας τὴν ὥραν διαπρεπεῖς, καὶ πιπράσκεσθαι οὐ κατὰ τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ καὶ σοβαρωτέρᾳ τῇ τιμῇ.

XXXIII. De bobus Phoeniciis, Libycis et Leuctricis; tum de capris Libyae et alia.

Φοίνικες λέγουσι λόγοι τὰς βοῦς τὰς ἐπιχωρίους τοσαύτας εἶναι τὸ μέγεθος, ὡς ἑστάναι τοὺς ἀμέλγοντας ὄντας μεγίστους, ἢ δεῖσθαι θρανίου, ἵνα ἀναβάντες ἐφίκωνται τῶν μαζῶν. Λιβύων δὲ ἄρα τῶν γειτνιώντων Ἰνδοῖς ὀπισθονόμων βοῶν ἀγέλας εἶναί τινας ἀκούω· τὸ δὲ αἴτιον, ἡ φύσις ὡς ἐξήμαρτε τὸ πρῶτον ἢ ὠλιγώρησεν, ἐπεὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῖς ἐστι τὰ κέρατα, καὶ ὁρᾶν οὐκ ἐᾷ τὰ πρὸ ποδῶν, ἡ δὲ εἰς οὐρὰν ἐπανάγει τὴν βάδισιν αὐτοῖς, εἶτα ἐπικύπτοντες κείρουσι τὴν πόαν. Ἀριστοτέλης γε μήν φησι τῶν βοῶν τῶν ἐν Λεύκτροις ἐκπεφυκέναι τὰ κέρατα καὶ τὰ ὦτα ἔκφυσιν τὴν αὐτήν, καὶ εἶναι συνυφασμένα. Ὁ δὲ αὐτὸς ἐν χώρῳ τινὶ Λιβύων τὰς αἶγας τοῦ στήθους φησὶ τοὺς μαζοὺς ἔχειν ἀπηρτημένους. Εἴη δ' ἂν τοῦ παιδὸς τοῦ Νικομάχου καὶ ταῦτα· ἐν τοῖς περὶ τὸν Σκαρίσκον Βουδιανοῖς οἰκοῦσιν οὐ γίνεσθαί φησι πρόβατον λευκόν, ἀλλὰ μέλανα πάντα.

XXXIV. De capris in Sardinia.

Νυμφόδωρος λέγει τὴν Σαρδὼ εἶναι θρεμμάτων μητέρα

12 Κύθνιον. Boch.

ἀγαθήν. Θαυμάσαι δὲ ἄξιον τίκτει ζῷον τὰς αἶγας αὕτη· τὰς γάρ τοι δορὰς τοῖς ἐπιχωρίοις ἠσθῆσθαι, καὶ εἶναι ταῦτα σκέπην· καὶ διὰ χειμῶνος μὲν ἀλεαίνειν, ψύχειν δὲ ἐν τῷ θέρει, φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ· συμπεφυκέναι δὲ ἄρα ταῖς δοραῖς καὶ πήχεως τὴν τρίχα· τοῦ φορήματος δὲ ἄρα τούτου ἔοικε χρῆναι διὰ μὲν τοῦ κρυμοῦ τὰς τρίχας ἐς τὸν χρῶτα ἀποστρέφειν, διὰ τοῦ θέρους δὲ ἔξω, εἰ μέλλοι ὁ ἠσθημένος διὰ μὲν τοῦ κρυμοῦ θάλπεσθαι, διὰ δὲ τοῦ θέρους μὴ ἀποπνίγεσθαι.

XXXV. De capris aridis piscibus nutritis.

Τί δαὶ Ὀρθαγόραν μνήμης ἄμοιρον ἐάσομεν; ὅσπερ οὖν ἐν Ἰνδοῖς λόγοις φησί, Κώϋθα μὲν οὕτως εἶναι [φησὶ] κώμην τόδε ὄνομα λαχοῦσαν, ταῖς δὲ αἰξὶ ταῖς ἐπιχωρίοις ἔνδον ἐν τοῖς σηκοῖς παραβάλλειν τοὺς νομέας ἰχθῦς ξηροὺς χιλόν.

XXXVI. Historia de suibus turbandis elephantorum ordinibus adhibitis.

Ὅτι δέδοικεν ἐλέφας ὗν ἀνωτέρω εἶπον· τὸ δὲ ἐν Μεγάροις γενόμενον, Μεγαρέων ὑπ' Ἀντιπάτρου πολιορκουμένων, ἐθέλω εἰπεῖν, καὶ μέντοι εἰρησόμενον τοῦτό ἐστι. Τῶν Μακεδόνων βιαίως ἐγκειμένων, ὗς πίττῃ χρίσαντες ψυχρᾷ καὶ ὑποπρήσαντες αὐτάς, ἀφῆκαν ἐς τοὺς πολεμίους. Ἐμπεσοῦσαι δὲ ἄρα ἐκεῖναι οἰστρημέναι ταῖς τῶν ἐλεφάντων ἴλαις καὶ βοῶσαι, ἅτε ἐμπιπράμεναι, ἐξέμαινον τοὺς θῆρας καὶ ἐτάραττον δεινῶς. Οὔτε γοῦν ἔμενον ἐν τάξει, οὔτε ἦσαν ἔτι πρᾷοι, καίτοι καὶ ἐκ νηπίων πεπωλευμένοι, εἴτε φύσει τινὶ οἱ ἐλέφαντες ἰδίᾳ μισοῦντες τὰς ὗς καὶ μυσαττόμενοι, εἴτε καὶ τῆς φωνῆς αὐτῶν τὸ ὀξὺ καὶ ἀπηχὲς πεφρικότες ἐκεῖνοι. Συνειδότες οὖν ἐκ τούτων οἱ πωλοτρόφοι τῶν ἐλεφάντων ὗς παρατρέφουσιν αὐτοῖς, ὥς φασιν, ἵνα γε ἐκ τῆς συνηθείας ἧττον ὀῤῥωδῶσιν αὐτάς.

XXXVII. De animalibus apud Psyllos Indiae.

Παρά γε τοῖς Ψύλλοις καλουμένοις τῶν Ἰνδῶν, εἰσὶ γὰρ καὶ Λιβύων ἕτεροι, ἵπποι γίνονται τῶν κριῶν οὐ μείζους,

---

2 τοὺς ἐπιχωρίους. Schn.
11 F. φησὶν οὕτως, K. μὲν εἶναι κώμην τόδε —
17 F. μὴν τό.
18 ὑγρᾷ. Gesn.

καὶ τὰ πρόβατα ἰδεῖν μικρὰ κατὰ τοὺς ἄρνας, καὶ οἱ ὄνοι δὲ τοσοῦτοι γίνονται τὸ μέγεθος καὶ οἱ ἡμίονοι καὶ οἱ βοῦς καὶ πᾶν κτῆνος ἕτερον ὁτιοῦν. Ὗν δὲ ἐν Ἰνδοῖς οὔ φασι γίνεσθαι, οὔτε ἥμερον, οὔτε ἄγριον· μυσάττονται δὲ καὶ ἐσθίειν τοῦδε τοῦ ζῴου Ἰνδοί, καὶ οὐκ ἂν γεύσαιντό ποτε ὑείων, ὥςπερ οὖν οὐδὲ ἀνθρωπείων οἱ αὐτοί.

XXXVIII. De serpentibus et cancris in regione Ephesiaca.

Ἐν Μητροπόλει ἀκούω τῇ Ἐφεσίᾳ λίμνην εἶναι, καὶ πρὸς αὐτῇ σπήλαιον· ἔχει δὲ ἄρα τὸ ἄντρον ὄφεων πλῆθος ἄμαχον, καὶ εἶναι τούτους μεγίστους φασὶ καὶ δεινοὺς τὸ δῆγμα. Προϊέναι μὲν οὖν αὐτοὺς τοῦ ἄντρου λόγος ἔχει, ὅσον ἐς τὴν λίμνην ἐξερπύσαι τὴν παρακειμένην, καὶ νήχεσθαι, πειρωμένους δὲ περαιτέρω τοῦ ὕδατος προελθεῖν, οὐ δύνασθαι· μέλλοντας γὰρ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς ἐλλοχᾶν καρκίνους μεγάλους, οἵπερ οὖν ἀνατείναντες τὰς χηλὰς συλλαμβάνουσιν ἐς πνῖγμα αὐτοὺς καὶ ἀναιροῦσιν. Δεδοικότες οὖν οἱ ὄφεις τοὺς ἐχθροὺς ἡσυχάζουσιν, καὶ ἐς τὴν γῆν αὐτοῖς ἄβατά ἐστι· πεφρίκασι γὰρ τὴν ἐκ τῶν καρκίνων φρουρὰν καὶ κόλασιν· ἢ πάντως ἂν ἀπολώλασιν οἱ περὶ τὸν χῶρον ἐκ πολλοῦ, εἰ μὴ φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ περιειληφότες οἱ προειρημένοι καρκίνοι τῆς λίμνης τὰ χείλη καὶ ἀνείργοντες, εἶτα εἰρηναῖα ἀπέφαινον τὰ ἐν τῷ τόπῳ πάντα.

XXXIX.

Ὀνησίκριτος ὁ Ἀστυπαλαιεὺς λέγει ἐν Ἰνδοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς Φιλίππου γενέσθαι δράκοντας δύο, οὓς Ἀποσεισάρης ὁ Ἰνδὸς ἔτρεφεν, ὧν ὁ μὲν ἦν πηχῶν τετταράκοντα καὶ ἑκατόν, ὁ δὲ ὀγδοήκοντα· καί φησιν ἐπιθυμῆσαι δεινῶς Ἀλέξανδρον θεάσασθαι αὐτούς. Λέγουσι δὲ Αἰγυπτίων λόγοι καὶ ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου ἐξ Αἰθιοπίας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν κομισθῆναι δράκοντας δύο ζῶντας, καὶ τὸν μὲν αὐτῶν πηχέων δεκατεσσάρων, τὸν δὲ δεκατριῶν· ἐπί γε μὴν τοῦ Εὐεργέτου τρεῖς κομισθῆναι, καὶ τὸν μὲν εἶναι πηχέων ἐννέα, τὸν δὲ ἑπτά, τὸν δὲ τρίτον ἑνὶ ἀπολείπεσθαί γε, καὶ τρέφεσθαι ἐν Ἀσκληπιοῦ σὺν πολλῇ τῇ κο-

23 ἀνάβασιν post Φιλίππου addit Gesn. 24 Ἀβισάρης. Reines.

μιδῆ αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοί φασι. Καὶ ἀσπίδας δὲ τετραπήχεις γίνεσθαι πολλάκις οἱ αὐτοὶ λέγουσιν. Μνήμην δὲ ἄρα τούτων ἐποιησάμην, τὸ ἴδιον τῶν ζῴων ἐπεξελθών, καὶ εἰς ὅσον πέφυκε μῆκος προϊέναι δεῖξαι βουληθείς. Λέγουσι γοῦν καὶ οἱ τὰς ὑπὲρ τῆς Χίου συγγράψαντες ἱστορίας γενέσθαι ἐν τῇ νήσῳ παρὰ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Πελινναῖον, ἐν αὐλῶνί τινι δασεῖ καὶ δένδρων ὑψηλῶν πεπληρωμένῳ, δράκοντα μεγέθει μέγιστον, οὗπερ οὖν καὶ τὸν συριγμὸν ἐπεφρίκεσαν οἱ τὴν Χῖον κατοικοῦντες. Οὔκουν οὐδὲ ἐτόλμων τινὲς ἢ τῶν γεωργούντων ἢ τῶν νεμόντων πλησίον γενόμενοι καταγνῶναι τὸ μέγεθος, ἀλλὰ ἐκ μόνης τῆς σύριγγος πελώριόν τι καὶ ἐκπληκτικὸν τὸ θηρίον εἶναι ἐπίστευον· ἐγνώσθη δ' οὖν ὅσος ποτὲ τὸ μέγεθος ἦν δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θαυμαστῇ μηχανῇ, ναὶ μὰ Δία. Σφοδροῦ γὰρ ἀνέμου καὶ σκληροῦ προςπεσόντος, ἐῤῥίφθη πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῷ αὐλῶνι δένδρα, καὶ οἱ κλάδοι βιαίως ἀραττόμενοι τίκτουσι πῦρ, καὶ αἴρεται μεγίστη φλόξ, καὶ περιλαμβάνει τὸν πάντα χῶρον, καὶ κυκλοῦται τὸν θῆρα· ὁ δὲ ἀποληφθεὶς καὶ ἐξερπύσαι μὴ δυνάμενος καταπίμπραται. Οὐκοῦν γυμνωθέντος τοῦ τόπου γίνεται κάτοπτα πάντα· καὶ οἱ Χῖοι ἐλευθερωθέντες τοῦ δέους ἧκον ἐπὶ θέαν, καὶ καταλαμβάνουσι τὰ ὀστᾶ μεγέθει μέγιστα, καὶ κεφαλὴν ἐκπληκτικήν, ὡς ἐκ τούτων ἔχειν συμβαλεῖν, ὅσος τε ἐκεῖνος ἦν καὶ ὁποῖος ἔτι περιών.

XL. De serpente, cui nomen seps.

Ὄφεως ὄνομα σήψ, καὶ ἔχει θαυμάσαι ἄξιον ἐκεῖνο· τὴν χρόαν ἐκτρέπει τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἔοικε τοῖς τόποις καθ' οὓς ἔρχεται. Ὀδόντας δὲ ἄρα τέτταρας τοὺς κάτω φέρει κοίλους, ἐφ' ὧν ὑμενώδεις ἐπίκεινται χιτῶνες, καλύπτοντες τὰ κοιλώματα· ἐκ τούτων οὖν πατάξαν τὸ θηρίον εἶτα ἀφίησι τὸν ἰόν· σήπει δὲ παραχρῆμα καὶ ἀναιρεῖ τάχιστα.

XLI. De alatis scorpiis et serpentibus

Μεγασθένης φησὶ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν σκορπίους γίνεσθαι πτερωτοὺς μεγέθει μεγίστους, τὸ κέντρον δὲ ἐγχρίπτειν τοῖς

1 αὐτόν. Gesn.

Εὐρωπαίοις παραπλησίως· γίνεσθαι δὲ καὶ ὄφεις αὐτόθι, καὶ τούτους πτηνούς· ἐπιφοιτᾶν δὲ οὐ μεθ' ἡμέραν, ἀλλὰ νύκτωρ, καὶ ἀφιέναι ἐξ αὑτῶν οὖρον, ὅπερ οὖν ἐὰν κατά τινος ἀποστάξῃ σώματος, σῆψιν ἐργάζεται παραχρῆμα. Καὶ τὰ μὲν τοῦ Μεγασθένους ταῦτα. Πολύκλειτός γε μήν φησιν ἐν τῇ αὐτῇ γῇ σαύρους γίνεσθαι μεγίστους καὶ πολυχρόους, καὶ βαφαῖς τισιν εὐανθέσι τὰς δορὰς πεποικίλθαι δεινῶς, εἶναι δὲ καὶ ἅψασθαι ταύτας ἁπαλωτάτας. Σαύρους δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἀράβων γῇ τίκτεσθαί φησι, καὶ δύο πήχεις ἔχειν αὐτούς.

Indiae; etiam de lacertis.

XLII.

De alatis in Aegypto scorpiis, et de serpentibus.

Παμμένης ἐν τῷ περὶ θηρίων σκορπίους λέγει γίνεσθαι πτερωτοὺς καὶ δικέντρους ἐν Αἰγύπτῳ· καὶ οὔ φησιν ἀκοὴν λέγειν, ἀλλὰ ἑαυτοῦ τήνδε τὴν ἱστορίαν ὁμολογεῖ· καὶ ὄφεις δικεφάλους, καὶ ἔχειν δύο πόδας κατὰ τὸ οὐραῖον τούτους. Κτησίας γε μὴν ὁ Κνίδιός φησι περὶ τὴν Περσικὴν Σιττάκην ποταμὸν εἶναι, Ἀργάδην ὄνομα· ὄφεις δὲ ἐν αὐτῷ γίνεσθαι πολλούς, μέλανας τὸ σῶμα, πλήν γε τῆς κεφαλῆς, εἶναι δὲ αὐτοῖς λευκὴν ταύτην, προϊέναι δὲ εἰς ὀργυιὰν τὸ μῆκος τοὺς ὄφεις τούσδε· τοὺς οὖν ὑπὸ τούτων δηχθέντας ἀποθνήσκειν· καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν μὴ ὁρᾶσθαι, ὑφύδρους δὲ νήχεσθαι, νύκτωρ δὲ ἢ τοὺς ὑδρευομένους ἢ τοὺς τὴν ἐσθῆτα φαιδρύνοντας διαφθείρειν· πολλοὺς δὲ ἄρα πάσχειν τοῦτο, ἢ χρείᾳ ὕδατος ἐπιλείποντος, ἢ μεθ' ἡμέραν ἀσχοληθέντας καὶ ἀποπλῦναι τὴν ἐσθῆτα μὴ δεδυνημένους.

LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

I.
De serpentibus maris rubri cancrisque.

Ἀλέξανδρος ἐν τῷ περίπλῳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης λέγει οὕτως· ὄφεις ἑωρακέναι τετταράκοντα πηχῶν μῆκος, πλάτος δὲ καὶ πάχος κατὰ τὸ μῆκος δηλονότι· καὶ γένος καρκίνων, οἷς τὸ μὲν ὄστρακον τὴν περιφέρειαν εἶχε πανταχόθεν πόδα, καὶ χηλαὶ δὲ ἠρτημέναι μέγισται προείχοντο [ἐπηρτημένον], ἐπιβουλεύεσθαι δὲ ὑπ᾽ οὐδενὸς αὐτούς· τὸ δὲ αἴτιον, ἱεροὶ λέγονται Ποσειδῶνος, καὶ ἀφιέρωνται τῷ θεῷ, οἷον ἀναθήματα εἶναι ἐκείνου ἀσινῆ τε καὶ ἀνεπιβούλευτα, οἱ καρκίνοι.

II.
De serpentibus Indicis.

Κλείταρχος ἐν τῇ περὶ τὴν Ἰνδικήν φησι γίνεσθαι ὄφιν πηχῶν ἑκκαίδεκα. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἄλλο τι γένος ὄφεων ὑμνεῖ, οὐ κατὰ τοὺς ἑτέρους τὸ εἶδος· βραχυτέρους μὲν γὰρ εἶναι τῷ μεγέθει πολλῷ, ποικίλους γε μὴν τὴν χρόαν ὁρᾶσθαι, ὥσπερ οὖν φαρμάκοις καταγραφέντας· τοὺς μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ταινίας ἔχειν ἀπὸ κεφαλῆς ἐς τὴν οὐρὰν καθερπούσας, τοὺς δὲ ἀργυρίῳ προσεικασμένας, πεφοινιγμένας ἄλλους, καὶ μέντοι καὶ χρυσοφανεῖς τινας· δακεῖν δὲ ἄρα καὶ ἀποκτεῖναι ὤκιστα δεινοὺς αὐτοὺς λέγει οὗτος.

III.
De viperis et testudinibus in Troglodytide.

Ἐν τῷ ἐννάτῳ τῶν περὶ Πτολεμαίων λόγων λέγει Νύμφις ἐν γῇ τῇ Τρωγλοδύτιδι γίνεσθαι ἔχεις ἄμαχόν τι μέγεθος, εἰ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔχεις ἀντικρίνοιντο· εἶναι γὰρ πηχῶν καὶ πεντεκαίδεκα· τάς γε μὴν χελώνας εἶναι τοσαύτας τὸ χελώνειον, ὡς χωρεῖν μεδίμνους Ἀττικοὺς καὶ ἓξ αὐτό.

IV.
De serpente prestere.

Ἔστι δὲ καὶ πρηστὴρ ὄφεων γένος, ὅσπερ οὖν, εἰ δάκοι, τὰ μὲν πρῶτα νωθεῖς ἀπεργάζεται καὶ ἥκιστα κινητι-

5 F. ἐπηρτημέναι, deleto ἐπηρτημένον.

κούς, εἶτα μέντοι κατ' ὀλίγον * ἀγνώστους καὶ ἀναπνεῖν ἀδυνάτους· καὶ μέντοι καὶ λήθην καταχεῖ τῇ γνώμῃ τὸ δῆγμα, καὶ τὴν κύστιν ἐπέχει, καὶ λειπότριχας ἀποφαίνει, εἶτα ἕπεται πνιγμός, καὶ σπᾶσθαι ποιεῖ, καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου ἀλγεινότατον.

V. De viperis Aegyptiis mansuetis et domesticis.

Φύλαρχος ἐν τῇ δωδεκάτῃ ὑπὲρ τῶν Αἰγυπτίων ἀσπίδων ᾄδει τοιαῦτα· τιμᾶσθαί φησιν αὐτὰς ἰσχυρῶς, καὶ ἐκ ταύτης γε τῆς τιμῆς ἡμερωτάτας τε καὶ χειροήθεις γίνεσθαι τὰς ἐκ τῆς τροφῆς πεπωλευμένας· τοῖς παιδίοις οὖν συντρεφομένας μηδὲν ἀδικεῖν, καὶ καλουμένας δὲ ἐξέρπειν τῶν φωλεῶν καὶ ἀφικνεῖσθαι· κλῆσις δὲ αὐτῶν ὁ τῶν δακτύλων ἐστὶ κρότος. Προτείνουσι δὲ ἄρα οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ξένια αὐταῖς. Ἐπὰν γὰρ ἀπὸ δείπνου γένωνται, ἄλφιτα οἴνῳ καὶ μέλιτι ἀναδεύσαντες κατὰ τῆς τραπέζης τιθέασι, ἐφ' ἧς ἔτυχον δεδειπνηκότες· εἶτα μέντοι κροτήσαντες οἱονεὶ δαιτυμόνας καλοῦσι· καὶ ἐκεῖναι ὥσπερ οὖν ὑπὸ συνθήματι παραγίνονται, καὶ ἄλλη ἀλλαχόθεν ἐξέρπει· καὶ περιστᾶσαι τὴν τράπεζαν, τὴν μὲν λοιπὴν σπεῖραν ἐῶσι κατὰ τοῦ δαπέδου, ἄρασαι δὲ τὴν κεφαλὴν περιλιχμῶνται, καὶ ἡσυχῇ καὶ κατ' ὀλίγον ἐμπίπλανται τῶν ἀλφίτων, καὶ καταναλίσκουσιν αὐτά. Νύκτωρ δὲ ἐὰν ἐπείγῃ τι τοὺς Αἰγυπτίους, κροτοῦσι πάλιν· ὑποσημαίνει δὲ ἄρα ὅδε ὁ ψόφος ἐξίστασθαί τε αὐτὰς καὶ ἀναχωρεῖν· οὐκοῦν συνιᾶσι καὶ ἐκεῖναι τὴν τοῦ κτύπου διαφορὰν καὶ ἐφ' ὅτῳ τοῦτο δρᾶται, καὶ παραχρῆμα ἀναστέλλονται καὶ ἀφανίζονται, εἰς τοὺς χηραμούς τε καὶ φωλεοὺς ἕρπουσαι· ὁ γοῦν ἀνιστάμενος οὔτε ἐμβαίνει τινὶ αὐτῶν, οὔτε περιπίπτει.

VI. De animalibus nonnullis inusitatae magnitudinis.

Ὁ κροκόδειλος γίνεται μήκιστος πολλάκις· ἐπὶ γοῦν Ψαμμιτίχου τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως πέντε καὶ εἴκοσι πηχῶν κροκόδειλον φανῆναί φησιν· ἐπὶ δὲ Ἀμάσιδος παλαιστῶν τεττάρων καὶ πηχῶν ἓξ καὶ εἴκοσι. Κήτη δὲ περὶ Λάκαιναν θάλατταν ἀκούω γίνεσθαι μεγέθει μέγιστα, καὶ τινές γε

30 φασιν. Gesn.

τῶν κριτικῶν τὸν Ὅμηρον ἐντεῦθεν εἰπεῖν φασι Λακεδαίμονα κητώεσσαν. Περὶ τὰ Κύθηρα δὲ ἔτι καὶ μείζω τὰ κήτη ὑμνοῦσι γίνεσθαι· ἔοικε δὲ αὐτῶν καὶ τὰ νεῦρα λυσιτελῆ εἶναι εἰς τὰς τῶν ψαλτηρίων καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων χορδοστροφίας· καὶ μέντοι καὶ ἐς τὰ πολεμικὰ ὄργανα αἱ τούτων νευραὶ δοκοῦσι λυσιτελέσταται. Ἐν δὲ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ πρὸς τοῖς ἤδη προειρημένοις γίνονται καὶ σκορπίοι καὶ κωβιοὶ δύο πήχεων, καὶ μέντοι καὶ τριῶν. Ἀμώμητος δέ φησιν ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν εἶναί τινα, ἐν ᾗ τοὺς ἱερέας ἔκ τινος λίμνης ἐπαοιδαῖς καταγοητεύοντας εὖ μάλα ἑλκτικαῖς ἐξάγειν κροκοδείλους πηχῶν ἑκκαίδεκα. Θεοκλῆς δὲ ἐν τῇ τετάρτῃ περὶ τὴν Σύρτιν λέγει γίνεσθαι κήτη τριήρων μείζονα. Περὶ δὲ τὴν Γεδρωσίαν χώραν, ἔστι δὲ μοῖρα τῆς γῆς τῆς Ἰνδικῆς οὐκ ἄδοξος, Ὀνησίκριτος λέγει καὶ Ὀρθαγόρας γίνεσθαι κήτη ἥμισυ ἔχοντα σταδίου τὸ μῆκος, πλάτος δὲ κατὰ λόγον τοῦ μήκους καὶ τοῦτο δηλονότι· τοσαύτην δέ φασιν ἔχειν δύναμιν αὐτά, ὡς πολλάκις, ὅταν ἀναφυσήσῃ τοῖς μυκτῆρσιν, ἐς τοσοῦτον ἀναῤῥίπτειν τῆς θαλάττης τὸ κλυδώνιον, ὡς δοκεῖν τοῖς ἀμαθέσι καὶ ἀπείροις πρηστῆρας εἶναι ταῦτα.

VII. De victu elephantis. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ὀγδόῳ περὶ ζῴων φησί, τοὺς ἐλέφαντας ἐσθίειν κριθῶν μεδίμνους Μακεδονικοὺς ἐννέα [πλεῖστον, ἐπικίνδυνον δὲ τοσοῦτον πλῆθος] ἀλφίτων δὲ ἐπὶ τούτοις ἕξ, εἰ δὲ δοίης, καὶ ἑπτά, καὶ χιλὸν φύλλα καὶ κλάδους ἁπαλούς· πίνειν δὲ αὐτοὺς ὁ αὐτὸς λέγει μετρητὰς Λακεδαιμονικοὺς τετταρεσκαίδεκα, καὶ πάλιν τῆς δείλης ἐπιπίνειν ὀκτώ. Βιοῦν δὲ ἐλέφαντας ἔτη διακόσιά φησι, προϊέναι δὲ ἔστιν οὓς καὶ εἰς τρεῖς ἑκατοντάδας.

De camelo. Διειδὲς δὲ ὕδωρ καὶ ἀκραιφνὲς καμήλῳ πιεῖν ἔχθιστόν ἐστι, τεθολωμένον δὲ καὶ ῥυπαρὸν ἥδιστον πομάτων ἡγεῖται· καὶ μέντοι καὶ ἐς ποταμὸν ἐὰν ἀφίκηται ἢ λίμνην, οὐ πρότερον ἐπικύπτει πιεῖν, πρὶν ἢ τοῖς ποσὶν ἐπιταράξῃ τὴν ἰλὺν

22 Quinque vocabula a πλεῖστον usque ad πλῆθος om. M. m. a. b. c.
25 Μακεδονικούς. habet Aristot.

καὶ ἀφανίσῃ τὸ κάλλος τοῦ ὕδατος. Ἐὰν δὲ ἄποτος μείνῃ, διακαρτερεῖ καὶ ὀκτὼ ἡμέρας.

Πυθαγόρας ἐν τοῖς περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης λέγει ζῷόν τι γίνεσθαι χερσαῖον περὶ τὸ πέλαγος ἐκεῖνο, τὸ καλούμενον κῆπον· φερώνυμον δὲ εἶναι καὶ εἰκότως· ἔχειν γὰρ χρόας πολλάς· καὶ μέγεθος μὲν εἰληχέναι τὸν τέλειον κατὰ τοὺς κύνας τοὺς Ἐρετρικούς. Περιελθεῖν δὲ αὐτοῦ τὸ ποικίλον ἐθέλω, καὶ δεῖξαι τῷ λόγῳ ὡς ἐκεῖνος γράφει. Τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ καὶ τὸν νῶτον καὶ τὴν ῥάχιν ἐς τὴν οὐρὰν τελευτῶντα, ἀκράτως πυρσά ἐστι, θεάσαιο δ' ἂν καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινας διεσπαρμένας· λευκὸν δὲ τὸ πρόςωπόν οἱ μέχρι τῶν παρειῶν αὐτῶν, ἐντεῦθέν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν ἐς τὴν δέρην· ταύτης δὲ τὰ κάτω μέχρι τῶν στέρνων, καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι λευκανθίζει πάντα· μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ, γαστὴρ δὲ λευκὴ [πᾶσα], πόδες δὲ οἱ κατόπιν μελανές εἰσιν· προςώπου δὲ μορφὴν ἐκείνου, κυνοκεφάλῳ παραβαλὼν αὐτὴν ἀληθεύσεις, εὖ ἴσθι.

VIII. De animali quodam Cepus [Hortus] appellato.

Ὀνοκενταύραν καλοῦσι ζῷόν τι, καὶ ταύτην ὅς τις εἶδεν, οὐκ ἂν ἠπίστησεν, ὡς λόγος, ὅτι καὶ Κενταύρων φῦλα ἦν, καὶ οὐ κατεψεύσαντο οἱ χειρουργοὶ περὶ πλαστικήν τε καὶ γραφικὴν τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἤνεγκεν ὁ χρόνος κράσει σωμάτων οὐχ ὁμοίων ἑνωθέντας. Καταλείπωμεν δὴ αὐτούς, εἴτε ἐγένοντο ὄντως ἐπιδημίᾳ πάντες μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ, εἴτε ἡ φήμη, κηροῦ παντὸς οὖσα εὐπλαστοτέρα τε καὶ εὐπειθεστέρα, διέπλασεν αὐτούς, καὶ ἀνέμιξεν ἵππου καὶ ἀνθρώπου δαιμονίᾳ τινὶ συναφῇ ἡμίτομα, καὶ ἔδωκε μίαν ψυχήν. Αὕτη δὲ ὑπὲρ ἧς ὥρμηται λέγειν ὅδε ὁ λόγος, εἰς ἀκοὴν τὴν ἐμὴν τοιάδε ἀφίκετο. Ἀνθρώπῳ τὸ πρόςωπον εἴκασται· περιέρχονται δὲ αὐτοῦ βαθεῖαι τρίχες, τράχηλός τε ὑπὸ τῷ προςώπῳ καὶ στέρνα, καὶ ταῦτα ἀνθρωπικά· μαζοὶ δὲ ἠρμένοι καὶ κατὰ τοῦ στήθους ἐφεστῶ-

IX. De onocentauro.

30 αὐτὸ Schn.

τες· ὦμοι δὲ καὶ βραχίονες καὶ πήχεις, ἔτι δὲ χεῖρες καὶ * στέρνα εἰς ἰξύν, καὶ ταῦτα ἀνθρωπικά· ῥάχις δὲ καὶ πλευραὶ καὶ γαστὴρ καὶ πόδες οἱ κατόπιν ὄνῳ καὶ μάλα ἐμφερῆ, καὶ τεφρώδης κατ᾽ ἐκείνους ἡ χρόα, τὰ δὲ ὑπὸ ταῖς λαπάραις ἡσυχῆ λευκανθίζει· αἱ χεῖρες δὲ τῷδε τῷ ζῴῳ διπλῆν παρέχουσι χρείαν· ἔνθα μὲν γὰρ τάχους δεῖ, προθέουσι τῶν ὀπίσω σκελῶν, καὶ τῶν λοιπῶν τετραπόδων οὐχ ἡττᾶται τὸν δρόμον· δεῖ δὲ πάλιν τροφῆς, ἢ ἀφελεῖν τι ἢ καταθέσθαι ἢ συλλαβεῖν καὶ σφίγξαι, καὶ οἱ πόδες οἱ τέως χεῖρες ἐγένοντο, καὶ οὐ βαδίζει, κάθηται δέ. Βαρύθυμον δὲ ἰσχυρῶς τὸ ζῷόν ἐστιν· ἐὰν γοῦν ἁλῷ, δουλείαν μὴ φέρον, καὶ τῆς τέως ἐλευθερίας γλιχόμενον, τροφὴν ἀπέστραπται πᾶσαν, καὶ ἀποθνήσκει λιμῷ. Πυθαγόρας λέγει καὶ ταῦτα, ὥςπερ οὖν τεκμηριοῖ Κράτης ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου.

X. Peculiaria nonnulla de animalibus circa terras, in quibus proveniunt.

Ἡ Βοιωτῶν γῆ ἀσπαλάκων ἀφεῖται, καὶ αὐτὴν οὐ διορύττει τὸ ζῷον τοῦτο κατὰ Λεβάδειαν· ἐὰν δέ πως καὶ ἀλλαχόθεν εἰςκομισθῶσιν, ἀποθνήσκουσι· περὶ μὲν οὖν τὴν Ὀρχομενίων γίνονται, καὶ πολλοί. Ἐν δὲ Λιβύῃ συῶν ἀγρίων ἀπορία ἐστὶ καὶ ἐλάφων. Ἐν δὲ τῷ Πόντῳ οὔτε μαλάκια οὔτε ὀστρακόδερμα γίνεται, εἰ μὴ σπανίως καὶ ὀλίγα. Λέγει δὲ Δίνων ἐν Αἰθιοπίᾳ γίνεσθαι τοὺς ὄρνιθας τοὺς μονόκερως, καὶ ὗς τετράκερως. καὶ πρόβατα ἐρίων μὲν ψιλά, τρίχας δὲ καμήλων ἔχοντα.

XI. De phalangiis in Zacyntho.

Ἐν Ζακύνθῳ λέγουσιν οἱ δεινοὶ τὰ τοιαῦτα βασανίσαι τε καὶ ἀνιχνεῦσαι, τοῖς ὑπὸ τῶν φαλαγγίων δακνομένοις μὴ μόνον ταῦτα ἀπαντᾶν, ὅσα καὶ τοῖς ἀλλαχόθι δηχθεῖσιν, ἀλλὰ ἐκεῖνα πάντα πλείω. Ὅλα γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα γίνεται νάρκης ἀνάπλεω καὶ μεστά, καί πως ὑπότρομα καὶ ψυχρὰ ἰσχυρῶς, καὶ ἔμετοι σπασμὸν ἀναφύοντες, καὶ ὀρθοῦται τὸ σκεῦος αὐτοῖς· ἀλγοῦσι δὲ καὶ τὰ ὦτα ἰσχυρῶς, καὶ τοῦ ποδὸς ἑκατέρου τὸ θέναρ, καὶ τοῦτο ὀδυνῶνται. Ἐνδείκνυνται δὲ ἄρα ταῦτα καὶ ἀλγοῦντες, ὅσα εἶπον, ἕκαστος, τὰς χεῖρας ἐπιβάλλοντες αὐτῶν. Ὃ δέ ἐστι καὶ ἀκοῦ-

σαι ἐκπληκτικόν. καὶ μέντοι καὶ θαυμασιώτερον ἰδεῖν, ὅταν τινὲς τῶν ἀδήκτων ἢ ἐμβῶσι τοῖς ἀπολουτρίοις τῶν δηχθέντων, ἢ καὶ νὴ Δία ἀπονίψωνται τοὺς πόδας — οἷα δήπου γίνεσθαι φιλεῖ πολλά· ἤδη δὲ ἄρα ἀπαντᾷ τὰ τοιαῦτα καὶ κατά τινας ἐπιβουλὰς ἐχθρῶν — πάντα καὶ ἐκείνοις γίνεται τὰ ἀλγήματα, ὅσα καὶ τοῖς δηχθεῖσι δήπου.

XII. De rubeta.

Γένος τι φρύνης ἀκούω καὶ πιεῖν δεινὸν καὶ πικρὸν ἰδεῖν. Πιεῖν μέν· εἴ τις αὐτὴν συντρίψας εἶτα μέντοι τὸ αἷμα δοίη τῳ πιεῖν, κατ' ἐπιβουλὴν ἐμβαλὼν εἴτε εἰς οἶνον, εἴτε εἰς ἄλλο πόμα τι, ὥνπερ οἱ τούτων κατάρατοι σοφισταὶ τὴν πονηρὰν ἀκριβοῦντες σοφίαν, ἐπιτήδειον ἥγηνται τὴν πρὸς ἐκεῖνο τὸ αἷμα κρᾶσιν· καὶ ποθὲν ἀπέκτεινεν οὐκ εἰς ἀναβολάς, ἀλλὰ παραχρῆμα. Ἰδεῖν δὲ ἡ φρύνη κακόν ἐστι τοιοῦτον· ἐάν τις θεάσηται τὴν θήραν, εἶτα αὐτῇ ἀντίος ὁρῶν προςβλέψῃ δριμύ, καὶ ἐκείνη κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἰταμὸν ἀντιβλέψῃ, καί τι καὶ φύσημα ἐμπνεύσῃ, ἑαυτῇ μὲν συμφυές, χρωτὶ δὲ ἐχθρὸν ἀνθρωπίνῳ, ὠχρὸν ἐργάζεται, ὡς εἰπεῖν τὸν οὐκ εἰδότα, ἀλλὰ ἐντυχόντα πρῶτον, ὅτι νοσήσαντα εἶδεν ἄνθρωπον· μένει τε ἡ ὠχρότης ἡμερῶν οὐ πολλῶν, εἶτα ἀφανίζεται.

XIII. De charadrio ave.

Χαραδριοῦ δὲ ἦν ἄρα δῶρον τοῦτο, ὃ οὐ μὰ Δία ἀτιμάζειν ἄξιον. Ἢν γοῦν ὑπαναπλησθεὶς τὸ σῶμα ἰκτέρου τις, εἶτά οἱ δριμὺ ἐνορῶν, ὁ δὲ ἀντιβλέπει, καὶ μάλα γε ἀτρέπτως, ὥςπερ οὖν ἀντιθυμούμενος, καὶ ἡ τοιάδε ἀνάβλεψις ἰᾶται τοῦ προειρημένου πάθους τὸν ἄνθρωπον.

XIV. De avibus quibusdam magnis ultra columnas Herculis.

Ἐγὼ μὲν οὐ πεπίστευκα, εἰ δὲ ἕτερος Εὐδόξῳ πείθεται, πιστευέτω ὅ φησιν Εὔδοξος, ὑπερβαλὼν τὰς Ἡρακλείους στήλας ἐν λίμναις ἑωρακέναι ὄρνιθάς τινας καὶ μείζους βοῶν. Καὶ ὅτι μὲν οὐ πείθει με ὁ λέγων, ἤδη εἶπον· ἃ δ' οὖν ἤκουσα, οὐκ ἐσίγησα.

---

10 F. σοφισταὶ οἱ τὴν.
14 τὸν ξῆρα. Gesn.
24 ἀντίβλεψις. Gron.

XV. De perdicibus.

Ἀριστοτέλης λέγει πέρδικα θῆλυν, ὅταν κατὰ νώτου γένηται τοῦ ἄῤῥενος, ἐγκύμονα γίνεσθαι φύσει τινὶ ἀῤῥήτῳ. Διαπλέκει δὲ ἄρα ὁ ὄρνις οὗτος ἐν ἡμέραις τὴν νεοττείαν ἑπτά, καὶ ἐν ἑπτὰ μέντοι τίκτει, ἐν δὲ ταῖς τοσαύταις καὶ ἐκτρέφει τὰ νεόττια.

De rubeta.

Τίμαιος δὲ καὶ Ἡράκλειτος καὶ Νεοκλῆς ὁ ἰατρὸς λέγουσι τοὺς φρύνους δύο ἥπατα ἔχειν, καὶ τὸ μὲν ἀποκτείνειν, τὸ δὲ ἐκείνου πεφυκέναι ἀντίπαλον· σώζειν γάρ.

XVI. De monedulis apud Venetos.

Θεόπομπος λέγει τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν οἰκοῦντας Ἐνετούς, ὅταν περὶ τὸν ἄροτον τρίτον καὶ σπόρον ἡ ὥρα ᾖ, τοῖς κολοιοῖς ἀποστέλλειν δῶρα· εἴη [δ'] ἂν τὰ δῶρα ψαιστὰ ἄττα καὶ μεμαγμέναι μάζαι καλῶς τε καὶ εὖ. Βεβούλευται δὲ ἄρα ἡ τῶνδε τῶν δώρων πρόθεσις μειλίγματα τοῖς κολοιοῖς εἶναι καὶ σπονδῶν ὁμολογίαι, ὡς ἐκείνους τὸν καρπὸν τὸν Δημήτριον μὴ ἀνορύττειν καταβληθέντα ἐς τὴν γῆν, μηδὲ παρεκλέγειν. Λύκος δὲ ἄρα καὶ ταῦτα μὲν ὁμολογεῖ, καὶ ἐκεῖνα δὲ ἐπὶ τούτοις προστίθησι, * καὶ φοινικοῦς ἱμάντας τὴν χρόαν, καὶ τοὺς μὲν προθέντας ταῦτα εἶτα ἀναχωρεῖν· καὶ τὰ μὲν τῶν κολοιῶν νέφη τῶν ὅρων ἔξω καταμένειν, δύο δὲ ἄρα ἢ τρεῖς προῃρημένους κατὰ τοὺς πρέσβεις τοὺς ἐκ τῶν πόλεων πέμπεσθαι, κατασκεψομένους τῷ πλήθει τῶν ξένων· οἵπερ οὖν ἐπανίασι θεασάμενοι, καὶ καλοῦσιν αὐτούς, ᾗ πεφύκασιν οἱ μὲν καλεῖν, οἱ δὲ ὑπακούειν. Ἔρχονται μὲν κατὰ νέφη, ἐὰν δὲ γεύσωνται τῶν προειρημένων, ἴσασιν οἱ Ἐνετοὶ ὅτι ἄρα αὐτοῖς πρὸς τοὺς ὄρνιθας τοὺς προειρημένους ἔνσπονδά ἐστιν, ἐὰν δὲ ὑπερίδωσι, καὶ ἀτιμάσαντες ὡς εὐτελῆ μὴ γεύσωνται, πεπιστεύκασιν οἱ ἐπιχώριοι, ὅτι τῆς ἐκείνων ὑπεροψίας ἐστὶν αὐτοῖς λιμὸς τὸ τίμημα. Ἄγευστοι γὰρ ὄντες οἱ προειρημένοι καὶ ἀδέκαστοί γε, ὡς εἰπεῖν, ἐπιπέτονταί τε ταῖς ἀρούραις καὶ τό γε πλεῖστον τῶν κατεσπαρμένων συλῶσι πικρότατά γε ἐκεῖνοι, σὺν τῷ θυμῷ καὶ ἀνορύττοντες καὶ ἀνιχνεύοντες.

10 F. ὅταν τοῦ τρίτου ἀρότου καὶ σπόρου ἡ ὥρα ᾖ.

22 F. τὰ τῶν ξένων.

24 F. μὲν οὖν.

XVII. De boum armentis apud Caspios, murium apud eosdem multitudine, et de vulpibus.

Ἀμύντας ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ Σταθμοῖς, κατὰ τὴν γῆν τὴν Κασπίαν καὶ βοῶν ἀγέλας λέγει πολλάς, καὶ κρείττονας ἀριθμοῦ εἶναι, καὶ ἵππων· ἐπιλέγει δὲ ἄρα καὶ ἐκεῖνα, ἐν ὡρῶν τισι περιτροπαῖς μυῶν ἐπιδημίας γίνεσθαι πλῆθος ἄμαχον. Καὶ τὸ μαρτύριον ἐπάγει, λέγων, τῶν ποταμῶν τῶν ἀεννάων σὺν πολλῷ τῷ ῥοίζῳ φερομένων, τούςδε καὶ μάλα ἀτρέπτως ἐπινήχεσθαί τε αὐτοῖς, καὶ τὰς οὐρὰς ἀλλήλων ἐνδακόντας ἕρμα τοῦτο ἴσχειν, καὶ τοῦ διαβάλλειν τὸν πόρον σύνδεσμόν φησιν ἰσχυρότατον ἀποφαίνειν τόνδε. Ἐς τὰς ἀρούρας δὲ ἀπονηξάμενοι, φησί, καὶ τὰ λήϊα ὑποκείρουσιν, καὶ διὰ τῶν δένδρων ἀνέρπουσιν, καὶ τὰ ὡραῖα δεῖπνον ἔχουσιν· καὶ τοὺς κλάδους δὲ διακόπτουσιν, οὐδὲ ἐκείνους κατατραγεῖν ἀδυνατοῦντες. Οὐκοῦν ἀμυνόμενοι οἱ Κάσπιοι τὴν ἐκ τῶν μυῶν ἐπιδρομήν τε ἅμα καὶ λύμην, φείδονται τῶν γαμψωνύχων· οἵπερ οὖν καὶ αὐτοὶ κατὰ νέφη πετόμενοι εἶτα αὐτοὺς ἀνασπῶσιν, καὶ ἰδίᾳ τινὶ φύσει τοῖς Κασπίοις ἀναστέλλουσι τὸν λιμόν.

Ἀλώπεκες δὲ αἱ Κάσπιαι, τὸ πλῆθος αὐτῶν τοσοῦτόν ἐστιν, ὡς καὶ ἐπιφοιτᾶν οὐ μόνον τοῖς αὐλίοις τοῖς κατὰ τοὺς ἀγρούς, ἤδη γε μὴν καὶ ἐς τὰς πόλεις παριέναι· καὶ ἐν οἰκίᾳ ἀλώπηξ φανεῖται, οὐ μὰ Δία ἐπὶ λύμῃ, οὐδὲ ἁρπαγῇ, ἀλλὰ οἷα τιθασός· καὶ ὑποσαίνουσί γε οἱ Κάσπιοι καὶ ὑπαικάλλουσι τῶν παρ' ἡμῖν κυνιδίων. Οἱ δὲ μῦς οἱ τοῖς Κασπίοις ἐπίδημοι ὄντες κακῶν, μέγεθος αὐτῶν ὅσον κατά γε τοὺς Αἰγυπτίων ἰχνεύμονας ὁρᾶσθαι, ἄγριοι δὲ καὶ δεινοί, καὶ καρτεροὶ τοὺς ὀδόντας, καὶ διακόψαι τε καὶ διατραγεῖν οἷοί τε εἰσὶ καὶ σίδηρον. Τοιοῦτοι δὲ ἄρα καὶ οἱ μῦς οἱ ἐν τῇ Τερηδόνι τῆς Βαβυλωνίας εἰσίν, ὧνπερ οὖν καὶ τὰς δορὰς ἴσασιν οἱ τούτων κάπηλοι, καὶ ἐς Πέρσας ἄγουσι φόρτον· εἰσὶ δὲ ἁπαλαὶ καὶ συνεῤῥαμμέναι, χιτῶνές τε ἅμα γίνονται καὶ ἀλεαίνουσιν αὐτούς· καλοῦνται δὲ ἄρα οὗτοι

---

9 φησιν] σφισιν. Wyttb.
23 δίκην post ὑπαικάλλουσι addit Bern. F. τρόπον τῶν παρ'.
24 F. ἐπίδημον — κακόν.

καναυτᾶνες, ὡς ἐκείνοις φίλον. Θαυμάσαι δὲ τῶν μυῶν τῶνδε ἄξιον ἄρα καὶ τοῦτο· ἐὰν ἁλῷ μῦς κύουσα, κᾆτα ἐξαιρεθῇ τὸ ἔμβρυον, αὐτῆς δὲ διατμηθείσης ἐκείνης, εἶτα μέντοι καὶ αὐτὸ διανοιχθῇ, καὶ ἐκεῖνο ἔχει βρέφος.

XVIII. De pastinaca. Τῆς θαλαττίας τρυγόνος ἴδιον καὶ τοῦτο προςακήκοα. Ἐπὶ τῆς ἁλιάδος νεὼς ὀρχεῖταί τις, ὅταν αὐτὴν ὑπονέουσαν θεάσηται, καὶ μέντοι καὶ ἀπέσκωψέ τι κέρτομον· καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, ἐάν περ αὐλητικὸς ᾖ, καὶ τὸν αὐλὸν ὡς δέλεαρ φέρει καὶ ὑπαυλεῖ· ἡ δὲ ὑπερήδεται — καὶ γάρ τοι καὶ ὦτα ἔχει μουσικῆς ἐπαΐοντα, ὥς φασι, καὶ ὄμματα συνιέντα ὀρχηστικῆς — εἶτα κηλουμένη ἡσυχῇ πως αναπλεῖ. Καὶ ὁ μὲν τὰς ἴυγγας τὰς προειρημένας ἐνεργότατός ἐστιν, ἔθηκε δὲ τὸ φερνίον τις ἕτερος, καὶ τὸν ἰχθὺν ἀνάγει· καὶ τοῦτο δήπου τὸ καινότατον, κηλουμένη εἶτα ἑαυτὴν διαλέληθεν ᾑρημένη.

XIX. De parnopibus apud Galatas. Γαλάτας Εὔδοξος τοὺς τῆς ἑῴας λέγει δρᾶν τοιαῦτα, καὶ εἰ φανεῖταί τῳ πιστά, πιστευέτω, εἰ δὲ ἧττον τοιαῦτα, μὴ προςεχέτω. Ὅταν αὐτῶν τῇ γῇ νέφη παρνόπων ἐπιφοιτήσαντα εἶτα λυπήσῃ τοὺς καρπούς, οἵδε οἱ Γαλάται εὐχάς τινας εὔχονται, καὶ ἱερουργίας καταθύουσιν ὀρνίθων ἔστιν ὡς κατακλητικάς· οἱ δὲ ὑπακούουσι, καὶ ἔρχονται στόλῳ κοινῷ, καὶ τοὺς πάρνοπας ἀφανίζουσιν. Ἐὰν δὲ τούτων τις θηράσηται Γαλάτης, τίμημά οἱ ἐκ τῶν νόμων τῶν ἐπιχωρίων θάνατός ἐστιν. Ἐὰν δὲ συγγνώμης τύχῃ τινὸς καὶ ἀφεθῇ, εἰς μῆνιν ἐμβάλλει τοὺς ὄρνιθας, καὶ τιμωροῦντες τῷ ἑαλωκότι, οὐκ ἀξιοῦσιν ὑπακοῦσαι, ἐάν γε καλῶνται αὖθις.

XX. De hirundinibus Samiis. Ἀριστοτέλης λέγει γίνεσθαι ἐν Σάμῳ λευκὴν χελιδόνα· ταύτης γε μὴν ἐάν τις κεντήσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, γίνεσθαι μὲν αὐτὴν παραχρῆμα τυφλήν, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξομματοῦται, καὶ τὰς κόρας λελάμπρυνται, καὶ ἐξ ὑπαρχῆς ὁρᾷ, ὡς ἐκεῖνός φησι.

8 F. aut πρὸς aut ἐπὶ delendum. 20 ἔστιν ὧν. Valck.

XXI. De cinnamomo ave.

Τὸν κιννάμωμον ὄρνιν ἀκούω εἶναι, καὶ μέντοι καὶ κομίζειν κάρφη φυτοῦ τοῦ ὁμωνύμου ἐκ τῶν τῆς γῆς τερμάτων, καὶ καλιὰς ὑποπλέκειν ἔνθα Ἡρόδοτοί τε ᾄδουσι καὶ ἄλλοι· φιλοῦσι δέ πως οἵδε οἱ ὄρνιθες τὰς ἑαυτῶν εὐνάς τε καὶ καταγωγὰς ὑφαίνειν. Οὐκοῦν οἷς μέλει τῶνδε τῶν καρφῶν, οἰστοὺς βαρεῖς ῥοίζῳ βιαιοτάτῳ καὶ νευρᾶς ἐντάσει σφοδρᾷ ἰσχυρᾶς κατὰ τῶν κλάδων ἀφιᾶσιν· αἱ δὲ ῥήγνυνται, καὶ κατολισθαίνει τὰ κάρφη, καὶ μέντοι καὶ τὸ ᾀδόμενον δήπου κιννάμωμον ταῦτά ἐστιν.

XXII. De ave Indica, Orione vocata.

Καὶ Κλειτάρχῳ χῶρον δῶμεν. Λέγει δὲ Κλείταρχος ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι ὄρνιν, καὶ εἶναι σφόδρα ἐρωτικόν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ λέγει ὠρίωνα οἶμαι. Φέρε δὲ καὶ γράψωμεν αὐτὸν τῷ λόγῳ, ὡς ἐκεῖνος διδάσκει· τοῖς μὲν καλοῦσιν ἐρωδιὸν ὅμοιος τὸ μέγεθος ὅδε ὠρίων ἐστίν· ἔστι δὲ καὶ τὰ σκέλη ὡς ἐκεῖνοι φοῖνιξ· ὀφθαλμοὺς δὲ κυανοῦς ἔχει· τοῦτο μὲν οὐχ ὡς ἐκεῖνοι· μέλος δὲ μουσουργεῖν ὑπὸ τῆς φύσεως πεπαίδευται, οἷα δήπου μέλη ὑμνεῖται ταῦτα γλυκέα, καὶ πρὸς τὸν ᾀδόμενον ὑμέναιον βλέπει, θέλγοντα γονὴν ὕπνῳ τινὶ γαμικῷ, προσείοντα Σειρῆνας.

XXIII. De avibus Indicis, catreo imprimis.

Κατρέα ὄνομα, Ἰνδὸν γένος τῇ φύσει ὄρνιν, λέγει Κλείταρχος εἶναί τι κάλλος ὑπερήφανον· τὸ μέγεθος γὰρ εἴη πρὸς τὸν ταών, τὰ δὲ ἄκρα τῶν πτερῶν ἔοικε σμαράγδῳ. Καὶ ὁρῶν μὲν ἄλλους, οὐκ οἶδας, οἵους ὀφθαλμοὺς ἔχει, εἰ δὲ εἰς σὲ ἀπίδοι, ἐρεῖς κιννάβαριν εἶναι τὸ ὄμμα πλὴν τῆς κόρης· ἐκείνη δὲ μήλῳ τῇ χρόᾳ παρείκασται καὶ βλέπει ὀξύ· τό γε μὴν τοῖς ἁπάντων ὀφθαλμοῖς λευκόν, ἀλλὰ τοῖς τοῦ κατρέως τοῦδε ὠχρόν ἐστι· τὰ τῆς κεφαλῆς πτίλα γλαυκωπά, καὶ ἔχει ῥανίδας οἱονεὶ κρόκῳ παρεικασμένας, εἶτα ἄλλην ἄλλῃ διεσπαρμένας· πόδες δὲ αὐτῷ σανδαράκινοι· ἔχει δὲ καὶ φώνημα εὔμουσον καὶ κατὰ τὴν ἀηδόνα τορόν. Ἰνδοὶ

---

4 δέ πως] F. δ' ἐπ' ὄρεσιν.
12 οἶμαι] εἶναι. Meineke.
13 καλουμένοις ἐρωδιοῖς. Gesn.
17 F. τὰ γλυκέα, ἃ πρ.
18 θέλγων τὴν ἀκοὴν ὕμνῳ τ. γ. προσείοντι Σ. Toup.
21 F. ἂν εἴη.

δὲ ἄρα καὶ τὴν ἐξ ὀρνίθων τροφὴν εἶχον, ἵνα καὶ οἱ ὁρῶντες ἑστιᾶν τὴν ὄψιν δύνωνται. Ἰδεῖν γοῦν αὐτοῖς πάρεστι καὶ ὅλους πορφυροῦς, καὶ τῇ καθαρωτάτῃ φλογὶ προσεοικότας· καὶ τούτων αἱ πτήσεις κατὰ πλῆθός εἰσιν, ὡς νομίζειν νέφη. Καὶ ἄλλα μὴν ποικίλα, καὶ οὐ πάντῃ τὸ εἶδος εὔρητα, μελῳδίαν τε καὶ εὐστομίαν καὶ εὐγλωττίαν ἄμαχα, ὡς εἶναι, μή πη καὶ παχύτερόν ἐστιν εἰπεῖν, Σειρῆνάς τινας, ἢ καὶ τοῦτό γε ἐγγύθεν. Κατάπτεροι γὰρ ὡς ἦσαν καὶ τοῦ μύθου κόραι, καὶ τοὺς πόδας ὄρνιθες ἐδόκουν, ποιηταί τε ᾄδουσιν, καὶ ζωγράφοι δεικνύουσιν.

XXIV. Cycnorum laudes.

Κύκνου δὲ ἤθη καὶ διατριβαὶ λίμναι τε καὶ ἕλη, καὶ τενάγη, καὶ ἀέναοι ποταμοὶ πράως καὶ ἡσυχῇ ῥέοντες. Εἰρηναῖοι δέ εἰσι καὶ εἰς γῆρας προΐασιν ἑαυτοῖς κοῦφον. Εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς ῥώμην ἄλκιμοι, καὶ θαῤῥοῦσιν αὐτῇ, οὐ μὴν ὥστε ἄρχειν ἀδίκων, ἀλλ᾽ ἀμύνασθαι τὸν ἄρξαντα· ῥᾳδίως γοῦν καὶ τῶν ἀετῶν περιγίνονται, ὅταν ἐκεῖνοι τολμήσωσιν ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. Καὶ εἶπον ἀνωτέρω τῆς μάχης τὸν τρόπον.

XXV. De simiis Indicis earumque captura.

Λέγει δὲ Κλείταρχος πιθήκων ἐν Ἰνδοῖς εἶναι γένη ποικίλα τὴν χρόαν, μεγέθει δὲ μέγιστα· ἐν δὲ τοῖς χωρίοις τοῖς ὀρείοις τοσοῦτον αὐτῶν τὸ μέγεθος εἶναι, ὡς Ἀλέξανδρον, φησί, τὸν Φιλίππου καὶ πάνυ καταπλαγῆναι σὺν καὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, οἰόμενον ἀθρόους ἰδόντα στρατιὰν ὁρᾶν συνειλεγμένην καὶ ἐλλοχῶσαν αὐτόν. Ὀρθοὶ δὲ ἄρα ἦσαν οἱ πίθηκοι κατὰ τύχην ἡνίκα ἐφάνησαν. Θηρῶνται δὲ οὗτοι οὔτε δικτύοις, οὔτε κυνῶν ῥινηλατούντων σοφίᾳ, καὶ μάλα ἀγρευτικῇ. Ἔστι δὲ τὸ ζῷον ὀρχηστικόν, εἰ θεῷτο ὀρχούμενον, καὶ θέλει γε αὐλεῖν, εἰ καταπνεῖν μάθοι εἰδέναι. Πρὸς τούτοις εἰ θεάσαιτό τινα ὑποδήματα τοῖς ποσὶ περιτιθέντα, μιμεῖται τὴν ὑπόδεσιν· καὶ ὑπογράφοντα τὼ ὀφθαλμὼ μίλτῳ, καὶ τοῦτο δρᾶσαι θέλει. Οὐκοῦν ὑπὲρ τῶν εἰρη-

1 F. καινὴν ἐξ ὀ. τρυφήν.
6 F. ὡς εἰ μή. Gesn.
8 F. καὶ αἱ τοῦ.
21 τὸ μέγεθος] F. τὸ πλῆθος.
28 F. εἰδότα.

μένων μολίβου πεποιημένα κοῖλα καὶ βαρέα ὑποδήματα προτιθέασι, καὶ βρόχους αὐτοῖς ὑποβαλόντες, ὡς εἰςβαλεῖν μὲν τὼ πόδε, ἔχεσθαι δὲ τῇ πάγῃ καὶ μάλα ἀφύκτῳ. Δέλεαρ δὲ αὐτοῖς ὀφθαλμῶν πρόκειται ὑπὲρ τοῦ * ἰξός. Κατόπτρῳ δὲ χρησάμενος ὁ Ἰνδὸς ὁρώντων ἐκείνων, οὐκ εἰσὶ δ' ἔτι τὰ κάτοπτρα, ἀλλὰ ἕτερα προςτιθέντες· εἶτα καὶ τούτοις ἕρματα ἰσχυρὰ ὑποπλέκουσιν· καὶ μέντοι καὶ τοιαῦτά ἐστιν. Οἱ μὲν ἔρχονται, καὶ ἀγεννῶς ὁρῶσι κατὰ τὴν μίμησιν ἣν εἶδον· ἐκπηδᾷ δὲ ἰσχύς τις κολλητικὴ βλεφάρων ἐκ τῆς πρὸς τὴν αὐγὴν ἀντιτυπίας, ὅταν ἴδωσιν ἀτενές· εἶτα οὐχ ὁρῶντες αἱροῦνται ῥᾷστα· φυγεῖν γὰρ ἔτι εἰσὶν ἥκιστοι. Εἴρηται μὲν ὑπὲρ πιθήκων καὶ ἄλλα, Ἰνδῶν τε καὶ οὐκ Ἰνδῶν· καὶ ταῦτα δὲ ἔχει τινὰ τῷ συνιέντι οὐκ ἀσπούδαστον, οὐ μὰ Δία.

XXVI. De leonibus Indicis.

Λέοντας ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι μεγίστους οὐ διαπορῶ· τὸ δὲ αἴτιον, τῶν ζῴων τῶν ἑτέρων ἥδε ἡ γῆ μήτηρ ἐστὶν ἀγαθή. Ὅσα δὲ ἐντυχεῖν κατὰ πρόςωπόν εἰσιν οἵδε ἀγριώτατοι καὶ θηριωδέστατοι· δέρη ἐκείνων λεόντων μέλαινά τε ἰδεῖν, καὶ φρίξασα ὀρθή τε ἀνίσταται καὶ συνεκπέμπει δέος οἷον ἐκπληκτικόν. Εἰ δὲ ἁλῶναι δυνηθεῖεν, πραΰνονταί γε, ἀλλ' οὐχ οἱ μέγιστοι· καὶ ἡμεροῦνταί γε, καὶ γίνονταί γε ῥᾷστα τιθασοί, ὡς ἄγειν τε ἀπὸ ῥυτῆρος, καὶ κατὰ κυναγωγοὺς ἐπὶ θήραν κεμάδων καὶ ἐλάφων καὶ συῶν καὶ ταύρων καὶ ἀγρίων ὄνων· εἰσὶ γὰρ καὶ ῥινηλατῆσαι, ὡς ἀκούω, δεινοί.

XXVII. De populo Libyco leonum invasione exstincto.

Ἐν τῇ Λιβύων χώρᾳ ἔθνος ἦν, φασί, τὸ καλούμενον Νόμαιον, καὶ τὰ μὲν ἄλλα διευτυχοῦντες, εὐνόμου μάλα καὶ εὐδαίμονος ναὶ μὰ Δία λήξεως, εἶτα ἠφανίσθη τελέως, λεόντων αὐτοῖς ἐπελθόντων, πλήθει τε παμπόλλων καὶ μεγέθει μεγίστων καὶ τὴν τόλμαν ἀμάχων, ὑφ' ὧν πανδημεί τε

4 F. ὑπὲρ τοῦ μίλτου ἰξός.
5 F. ἐκείνων προτίθησιν·
5 F. ἔτυμα κάτοπτρα.
7 F. τοιαῦτα τὰ σκεύη· οἱ μὲν οὖν ἔρχονται.
8 F. ἀνέτως δρῶσι, κατὰ τ. μ. ὧν εἶδον.
13 F. ἔχει τι τῷ.
20 F. νέοι excidit post δυνηθεῖεν.

καὶ παγγενῆ διαφθαρέντες εἶτα ἐς τὸ παντελὲς ἀπώλοντο τὸ ἔθνος. Λεόντων γὰρ ἀθρόων ἐπιδημία χρῆμα ἀπρόσμαχον.

XXVIII. De animalibus in Samo Neades appellatis.

Εὐφορίων δὲ ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι λέγει τὴν Σάμον ἐν τοῖς παλαιτάτοις τοῦ χρόνου ἐρήμην, γενέσθαι τε ἐν αὐτῇ θηρία μεγέθει μὲν μέγιστα, ἄγρια δέ, καὶ προσπελάσαι τῳ δεινά, καλεῖσθαι δὲ μὴν νηάδας, ἅπερ οὖν καὶ μόνῃ τῇ βοῇ ῥήγνυται τὴν γῆν· παροιμίαν οὖν ἐν τῇ Σάμῳ διαῤῥεῖν τὴν λέγουσαν· Μεῖζον βοᾷ τῶν νηάδων. Ὀστᾶ δὲ ἔτι καὶ νῦν αὐτῶν δείκνυσθαι μεγάλα ὁ αὐτός φησι.

XXIX. De elephantorum robore.

Τοῦ Ἰνδῶν βασιλέως ἐλαύνοντος ἐπὶ τοὺς πολεμίους, δέκα μυριάδες ἐλεφάντων προηγοῦνται μαχίμων· ἑτέρους δὲ ἀκούω τρισχιλίους τοὺς μεγίστους τε καὶ ἰσχυροτάτους ἕπεσθαι, οἵπερ οὖν εἰσι πεπαιδευμένοι τὰ τείχη τῶν πολεμίων ἀνατρέπειν, ἐμπεσόντες ὅταν κελεύσῃ βασιλεύς· ἀνατρέπειν δὲ τοῖς στήθεσιν. Καὶ λέγει μὲν ταῦτα καὶ Κτησίας, ἀκοῦσαι γράφων. Ἰδεῖν δὲ ἐν Βαβυλῶνι ὁ αὐτὸς λέγει τοὺς φοίνικας αὐτοῤῥίζους ἀνατρεπομένους ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐμπιπτόντων τῶν θηρίων αὐτοῖς βιαιότατα· δρῶσι δὲ ἂν ἄρα ὁ Ἰνδὸς ὁ πωλεύων αὐτοῖς κελεύσῃ δρᾶσαι τοῦτο αὐτοῖς.

XXX. De piscibus quibusdam bobus ad victum inservientibus.

Ζηνόθεμις λέγει [περὶ] Παιονίδα λίμνην τινὰς φέρειν ἰχθῦς, οὕςπερ οὖν εἰ παραβάλοι τις ἀσπαίροντας τοῖς βουσίν, οἱ δὲ ἐμφοροῦνται αὐτῶν μάλα ἀσμένως, ὡς οἱ λοιποὶ τοῦ χόρτου· νεκρῶν δὲ τῶν ἰχθύων οὐκ ἂν πάσαιντο ἔτι οἱ βόες, ἐκεῖνος λέγει.

XXXI. De piscibus venenatis Armeniae.

Παρὰ Ἀρμενίοις ἀκούω πέτραν εἶναι ὑψηλήν, εἶτα ταύτην ὕδωρ ἐκβάλλειν πάμπολυ· ὑποκεῖσθαι δὲ τῇ πέτρᾳ πυνθάνομαι κρήνην τετράγωνον πάντῃ, καὶ ἑκάστην πλευρὰν σταδίου ἥμισυ ἔχειν, βάθος δὲ τριῶν ὀργυιῶν εἶναι· συνεκπίπτειν δὲ τῷ ὕδατι προςακούω τῷ προειρημένῳ καὶ ἰχθύας πολλάκις ἔχοντας τὸ μῆκος καὶ πήχεως, καὶ ἔτι μείζους,

19 F. αὐτούς.

καὶ μέντοι καὶ ἐλάττονας, ἀλλ᾽ οὐ κατὰ πολύ· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κατολισθαίνειν ἡμιθνῆτας, τοὺς δὲ ἀσπαίροντας καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς ἀποθνήσκειν. Εἶναι δὲ αὐτοὺς ἡ φήμη λέγει πάνυ σφόδρα μέλανας, καὶ ἰδεῖν οὐκ ἀηδεῖς. Ἂν δέ τι τούτων γεύσηται ἢ ἄνθρωπος ἢ θηρίον, παραχρῆμα ἀπόλλυται. Τοὺς μὲν οὖν Ἀρμενίους, διὰ τὸ ἔνθηρον αὐτοῖς εἶναι καὶ πολύθηρον τὴν γῆν, ἀθροίζειν αὐτοὺς καὶ αὐαίνειν ὑπὸ τῇ εἵλῃ τοῦ ἡλίου, εἶτα κόπτειν ὑποδήσαντάς τι κάτω ταῖς ῥισὶ καὶ τῷ στόματι, ἵνα μὴ τῷ ἄσθματι ἐκσπάσαντες τὸν ἐκπτισσόμενον ἀέρα, ἢ τὴν ἐγειρομένην ἐκ λεπτῶν τινων κόνιν ἀλφίτων, εἶτα ἀποθάνωσιν· ποιήσαντες οὖν ἄλευρα τοὺς ἰχθῦς ἐν τοῖς μάλιστα θηριωτάτοις χωρίοις κατασπείρουσιν αὐτά, ὧν γευσάμενα τὰ ζῷα ἀποθνήσκει, καὶ σῦκα δὲ παραμίγνυται τοῖς ἀλεύροις οὕτως ἔχουσιν. Οὕτω μὲν οὖν διαφθείρονται οἵ τε σῦς οἱ ἄγριοι καὶ αἱ δορκάδες καὶ οἱ ἔλαφοι καὶ οἱ ἄρκτοι καὶ οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι καὶ αἶγες, ἄγριοι μέντοι καὶ οὗτοι· συκοτράγα γὰρ ταῦτα καὶ ἀλφιτοφάγα τὰ ζῷά ἐστιν· ἀναιρεῖται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον διὰ τὸ πλῆθος. Λέοντας δὲ καὶ παρδάλεις καὶ λύκους, σαρκοφάγα ὄντα ἑτέρως ἀναιροῦσιν. Τῶν γὰρ οἰῶν τῶν ἡμέρων καὶ τῶν αἰγῶν παρασχίσαντες τὴν πλευράν, εἰς ὅσον καθεῖναι τὴν χεῖρα, ἐμπλάττουσι τῶν αὐτῶν κρεῶν, προκεῖσθαι κακὸν ναὶ μὰ Δία δέλεαρ τοῖς προειρημένοις· ὅταν οὖν ἢ λέων ἢ πάρδαλις ἢ λύκος ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐντύχῃ καὶ γεύσηται, τέθνηκε παραχρῆμα. Καὶ πᾶσα μὲν οὖν ἡ Ἀρμενία θηρίων ἀγρίων τροφός τε ἅμα καὶ μήτηρ ἐστίν· ἡ δὲ πεδιὰς ἔτι καὶ μᾶλλον ἡ πρὸς τῷ ποταμῷ.

Ἐν τῇ Κασπίᾳ γῇ λίμνην ἀκούω μεγίστην εἶναι, καὶ XXXII.
ἰχθῦς ἐν αὐτῇ γίνεσθαι μεγάλους, καὶ ὀξύρυγχοι καλοῦνται, κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου δηλονότι· καὶ προϊέναι μὲν ἐς μῆκος καὶ ὀκτὼ πηχῶν. Οὐκοῦν οἱ Κάσπιοι θηρῶσιν αὐτούς, καὶ διαπάσαντες ἁλσί, καὶ ταρίχους ἐργασάμενοί τε

De oxyrhyncho pisce in mari Caspio.

9 F. εἰςσπάσαντες (aut simpliciter σπάσαντες.) τὸν ἐκ τῶν πτισσομένων.
12 ἐνθηροτάτοις. Gesn.
22 κρεῶν] F. κόνεων.

καὶ ἀποφήναντες αὔους, ἐπισάξαντες καμήλοις κομίζουσιν εἰς Ἐκβάτανα. Καὶ ποιοῦσιν ἄλειφα ἐκ τῶνδε τῶν ἰχθύων ἀφελόντες τὴν πιμελήν· καὶ τοῦ μὲν ταρίχου πιπράσκουσιν, τῷ δὲ ἰχθυΐνῳ ἐλαίῳ χρίονται, λιπαρῷ σφόδρα καὶ οὐ δυσώδει. Τὰ δὲ ἔντερα ἐξέλκουσιν αὐτῶν, καὶ ἕψουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν ποιοῦσι κόλλαν, καὶ μάλα γε ἐν χρείᾳ γίνεσθαι δυναμένην· συνέχει γὰρ πάντα ἐγκρατῶς, καὶ προσέχεται οἷς ἂν προσπλακῇ, καὶ ἰδεῖν ἐστι λαμπροτάτη· οὕτω δὲ συνέχει πᾶν ὅ τι ἂν συνδήσῃ τε καὶ συνάψῃ, ὡς καὶ δέκα ἡμερῶν αὐτὴν βρεχομένην μήτε λύεσθαι, μήτε μὴν ἀφίστασθαι· ἀλλὰ καὶ τοὺς τὸν ἐλέφαντα χειροῦντας χρῆσθαί τε αὐτῇ καὶ τὰ ἔργα ἐκπονεῖν κάλλιστα.

XXXIII. De avibus quibusdam Caspiis et Indicis.

Λέγει τις λόγος ἐν Κασπίοις ὄρνεον γίνεσθαι, τὸ μὲν μέγεθος κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας τοὺς μεγίστους, ποικίλον γε μὴν τοῖς πτεροῖς, καὶ πολυχροίᾳ διηνθισμένον· καὶ πέταταί γε ὕπτιον, ὡς ἀκούω, ὑποτεῖναν τῷ τραχήλῳ τὰ σκέλη, καὶ οἷον ἀνέχων αὐτοῖς αὐτόν· κλαγγὴν δὲ προΐεσθαι σκυλακίου· ποιεῖσθαι δὲ τὴν πτῆσιν οὐκ ἐν ἀέρι βαθεῖαν, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν, ἐλαφρίζειν εἰς ὕψος ἑαυτὸν μὴ δυνάμενον.

Κάσπιος δὲ ἄρα καὶ οὗτος ὄρνις, ἢ Ἰνδὸς μᾶλλον — λέγεται γὰρ καὶ ἐκείνη τὸ γένος οἱ καὶ ταύτῃ — καὶ εἴη τὸ μέγεθος κατὰ χῆνα ἄν· καὶ ἔχει κεφαλὴν πλατεῖαν μέν, λεπτὴν δέ, καὶ τὰ σκέλη οἱ μακρά· καὶ κεκραμένῃ χρόᾳ οἱ καὶ μικτῇ· τὸ μὲν γὰρ νῶτον αὐτῷ πορφυροῖς ἠγλάϊσται, τὸ δὲ ὑπὸ τῇ γαστρὶ κόκκῳ γνησιωτάτῳ καὶ καλλίστῳ προσείκασται, κεφαλὴ δὲ καὶ δέρη λευκὰ ἄμφω· φθέγγεται δὲ κατὰ τὴν αἶγα.

XXXIV. De capris et camelis Caspiis.

Αἶγες δὲ Κάσπιαι γίνονται λευκαὶ ἰσχυρῶς, καὶ κεράτων δὲ ἄγονοι, μικραὶ τὸ μέγεθος καὶ σιμαί. Κάμηλοι δ' ἀριθμοῦνται πλείους, αἱ μέγισται κατὰ τοὺς ἵππους τοὺς μεγίστους, εὔτριχες ἄγαν. Ἁπαλαὶ γάρ εἰσι σφόδρα αἱ

3 τοὺς μ. ταρίχους. Oudend. 24 πορφύρᾳ. Gesn.
11 χειρουργοῦντας. Gesn. 30 F. ἀριθμοῦ.

τούτων τρίχες, ὡς καὶ τοῖς Μιλησίοις ἐρίοις ἀντικρίνεσθαι τὴν μαλακότητα· οὐκοῦν ἐκ τούτων οἱ ἱερεῖς ἐσθῆτα ἀμφιέννυνται, καὶ οἱ τῶν Κασπίων πλουσιώτατοί τε καὶ δυνατώτατοι.

XXXV. De quodam apum in Creta genere.

Ἐν λόγοις Κρητικοῖς Ἀντήνωρ λέγει τῇ τῶν καλουμένων Ῥαυκίων πόλει ἔκ τινος δαιμονίου προσβολῆς ἐπιφοιτῆσαι μελιττῶν σμῆνος, αἵπερ οὖν καλοῦνται χαλκοειδεῖς, ἐγχρίπτουσαι δὲ ἄρα αὐτοῖς τὰ κέντρα, εἶτα μέντοι πικρότατα λυπεῖν οὕσπερ οὖν· ἐκείνους δὲ τὴν προσβολὴν οὐ φέροντας ἀναστῆναι τῆς πατρίδος, καὶ μέντοι καὶ εἰς χῶρον ἐλθεῖν ἄλλον, καὶ οἰκίσαι φιλίᾳ τῆς μητρίδος, ἵνα Κρητικῶς εἴπω, Ῥᾶκον ἐν αὐτῇ τῇ Κρήτῃ, εἰ καὶ τοῦ χωρίου ὁ δαίμων ἤλαυνεν αὐτούς, ἀλλὰ γοῦν τελείως ἀποσπασθῆναι τοῦ ὀνόματος οὐχ ὑπομείναντες. Λέγει δὲ ὁ Ἀντήνωρ καὶ ἔτι κατὰ τὴν Ἴδην τὴν Κρῆσσαν ἐκείνου τοῦ γένους τῶν μελιττῶν εἶναι ἰνδάλματα, οὐ πολλὰ μέν, εἶναι δ' οὖν καὶ πικρὰς ἐντυχεῖν, ὡς ἐκεῖναι ἦσαν.

XXXVI. De leonibus carnium cameli appetentibus.

Καμήλου κρέας ἥδεται λέων ἐσθίειν· καὶ τὸ μαρτύριον Ἡρόδοτος λέγει, ταῖς Ξέρξου καμήλοις ταῖς τὸν σῖτον φερούσαις ἐπιθέσθαι λέοντας· τὰ δὲ ἄλλα οὐκ ἐσίνοντο, οὐχ ὑποζύγια, οὐκ ἄνθρωπον, ἦ δ' ὅς. Ὀλίγα δὲ Ἡρόδοτος ᾔδει, ἐξετάζων τροφὴν τήνδε καὶ τήνδε κατὰ τὴν ἡδονὴν λεόντων Θρᾳκίων· ἴσασι δὲ καὶ Ἄραβες ταῦτα, καὶ ὅσοι λεόντων καὶ καμήλων μητέρα ἅμα καὶ τροφὸν γῆν ἔχουσιν. Οὐκ ἂν γοῦν θαυμάσαιμι, εἰ φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ λέων ἥδεται καμήλου κρέας καὶ μὴ θεασάμενος φαγεῖν, εἴ ποτε ἐντύχῃ καὶ πρῶτον. Ἡ γὰρ φυσικὴ ἐπιθυμία καὶ τοὺς οὐκ εἰδότας ἐς τὴν τῆς τροφῆς ἐπιθυμίαν ἀναφλέγει.

XXXVII. Historia de aquila, de beneficio accepto gratiam referente.

Ἀλοῶντες ἄνθρωποι, τοῦ ἡλίου καταφλέγοντος, δίψῃ πιεζόμενοι, τὸν ἀριθμὸν ἑκκαίδεκα, ἕνα ἑαυτῶν ἀπέστειλαν ἐκ πηγῆς γειτνιώσης κομίσαι ὕδωρ. Οὐκοῦν ὁ ἀπιὼν τὸ μὲν

12 Ῥαῦκον. Gesn. 26 F. ἐντύχοι.

δρέπανον τὸ ἀμητικὸν διὰ χειρὸς εἶχε, τὸ δὲ ἀρυστικὸν ἀγγεῖον κατὰ τοῦ ὤμου ἔφερεν· ἐλθὼν δὲ καταλαμβάνει ἀετὸν ὑπό τινος ὄφεως ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς περιπλακέντος ἀποπνιγόμενον ἤδη. Ἔτυχε δὲ ἄρα καταπτὰς μὲν ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ ἀετός, οὐ μὴν κρείττων γενόμενος, οὐδὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο, οὐδέ, τοῦτο δὴ τὸ Ὁμηρικόν, τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις τὴν δαῖτα ἐκόμισεν· ἀλλὰ ταῖς ἐκείνου σπείραις περιπεσὼν ἕρμασιν ἔμελλεν οὐ μὰ Δί᾽ ἀπολεῖν, ἀλλ᾽ ἀπολεῖσθαι. Εἰδὼς οὖν ὁ γεωργὸς ἢ ἀκούων, τὸν μὲν εἶναι Διὸς ἄγγελον καὶ ὑπηρέτην, εἰδώς γε μὴν κακὸν θηρίον τὸν ὄφιν, τῷ δρεπάνῳ τῷ προειρημένῳ διακόπτει τὸν θῆρα· καὶ μέντοι καὶ τῶν ἀφύκτων ἐκείνων εἱργμῶν τε καὶ δεσμῶν τὸν ἀετὸν ἀπολύει. Ὁδοῦ μέντοι πάρεργον τῷ ἀνδρὶ ταῦτα καὶ δὴ διεπέπρακτο, ἀρυσάμενος δὲ τὸ ὕδωρ ἧκε, καὶ πρὸς τὸν οἶνον κεράσας ὤρεξε πᾶσιν· οἱ δὲ ἄρα ἐξέπιον καὶ ἀμυστὶ καὶ πολλὰς ἐπὶ τῷ ἀρίστῳ· ἔμελλε δὲ καὶ αὐτὸς ἐπ᾽ ἐκείνοις πίεσθαι· ἔτυχε γὰρ ὑπηρέτης κατ᾽ ἐκεῖνό πως τοῦ καιροῦ, ἀλλ᾽ οὐ συμπότης ὤν. Ἐπεὶ δὲ τοῖς χείλεσι τὴν κύλικα προσῆγεν, ὁ σωθεὶς ἀετὸς ζωάγρια ἐκτίνων οἱ, καὶ κατὰ τύχην ἀγαθὴν ἐκείνου ἔτι διατρίβων περὶ τὸν χῶρον, ἐμπίπτει τῇ κύλικι, καὶ ἐκταράττει αὐτήν, καὶ ἐκχεῖ τὸ ποτόν. Ὁ δὲ ἠγανάκτησεν, καὶ γὰρ ἔτυχε διψῶν, καὶ λέγει· Εἶτα μέντοι σὺ μὲν ἐκεῖνος ὢν — καὶ γὰρ καὶ τὸν ὄρνιν ἐγνώρισεν — τοιαύτας ἀποδίδως τοῖς σωτῆρσι τὰς χάριτας; ἀλλὰ πῶς ἔτι ταῦτα καλά; πῶς δ᾽ ἂν καὶ ἄλλος σπουδὴν καταθέσθαι θελήσει εἴς τινα αἰδοῖ Διὸς χαρίτων ἐφόρου τε καὶ ἐπόπτου; Καὶ τῷ μὲν ταῦτα εἴρητο, καὶ ἐφρύγετο· ὁρᾷ δὲ ἐπιστραφεὶς τοὺς πιόντας, ἀσπαίροντάς τε καὶ ἀποθνήσκοντας. Ἦν δὲ ἄρα, ὡς συμβάλλειν, ἐμημεκὼς ἐς τὴν πηγὴν ὁ ὄφις, καὶ κεράσας αὐτὴν τῷ ἰῷ. Ὁ μὲν ἀετὸς τῷ σώσαντι ἀμοιβὴν τῆς ἰσοτίμου σωτηρίας ἀπέδωκε τὸν μισθόν. Λέγει δὲ Κράτης ὁ Περγαμηνὸς ὑπὲρ τούτων καὶ τὸν Στησίχορον ᾄδειν ἐν

5 ἐπιβολῆς. Schn.
13 καὶ δὴ πέπρακτο. M. m.
15 V. ἐξῆς ἔπιον.
30 οὕτως ὁ ἀετός. V.

τινι ποιήματι οὐκ εἰςφοιτήσαντί που εἰς πολλούς, σεμνόν τε καὶ ἀρχαῖον, ὥςγε κρίνειν ἐμέ, τὸν μάρτυρα εἰςάγων.

XXXVIII. De ave quadam maris Caspii.

Ἐν θαλάττῃ τῆς Κασπίας εἰσὶ νῆσοι, φασί, καὶ γίνονται ἐν αὐταῖς ὄρνιθες διάφοροι μὲν καὶ ἄλλοι, εἷς δὲ εἰληχὼς τοιαύτην ἰδιότητα· εἶναι μὲν γὰρ κατὰ τοὺς χῆνάς φασιν τὸ μέγεθος αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὸν εὐγενῆ χῆνα καὶ τοὺς ἄλλους ἰδεῖν ὑπερέχοντα, πόδας δὲ ἔχει ἐμφερεῖς γεράνῳ· καὶ τὰ μὲν νῶτα κοκκοβαφῆ καὶ σφόδρα ἀκράτως, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα πράσινα, τὴν δέρην δὲ λευκὸν εἶναι, καί τινας καὶ ῥανίδας οἱονεὶ διασπαρείσας κροκοειδεῖς ἔχειν, μῆκος δὲ εἰληχέναι οὐ μεῖον πηχῶν δύο· κεφαλὴν δὲ ἄρα λεπτήν τε ἅμα καὶ μακράν, τὸ ῥάμφος μέλαν, φωνήν τε ἀφιέναι ἐμφερῆ τοῖς βατράχοις.

XXXIX. De simiis Indicis.

Ἐν τῇ Πραξιακῇ χώρᾳ, Ἰνδῶν δὲ αὕτη ἐστίν, Μεγασθένης φησὶ πιθήκους εἶναι τῶν μεγίστων κυνῶν οὐ μείους, ἔχειν δὲ καὶ οὐρὰς πηχῶν πέντε· προςπεφυκέναι δὲ ἄρα αὐτοῖς καὶ προκόμια, καὶ πώγωνας καθειμένους καὶ βαθεῖς· καὶ τὸ μὲν πρόςωπον εἶναι πᾶν λευκούς, τὸ σῶμα δὲ μέλανας ἰδεῖν· ἡμέρους δὲ καὶ φιλανθρωποτάτους, καὶ τὸ τοῖς ἀλλαχόθι πιθήκοις συμφυὲς οὐκ ἔχειν τὸ κακόηθες.

XL. De culicibus in regione quadam Indiae ab incolis propter scorpios et phalangia relicta.

Ἐν Ἰνδοῖς ἐστι χώρα περὶ τὸν Ἀσταβάραν ποταμὸν ἐν τοῖς καλουμένοις Ῥιζοφάγοις. Κατὰ τὴν τοῦ Σειρίου τοίνυν ἐπιτολὴν κωνώπων νέφη τινὰ ἐκπληκτικά, καὶ οἷά τινα τὸν ἀέρα καταλαβεῖν ἐπιφανέντα, εἶτα μέντοι ἐλύπησέ τινα πολλά. Κατὰ μέντοι τὴν λίμνην τὴν καλουμένην Ἀοῤῥατίαν — Ἰνδῶν δὲ ἄρα καὶ αὕτη πλησίον ἐστὶ τοῦ προειρημένου ποταμοῦ — καὶ τοῦτο μὲν τὸ θηρίον τὸν κώνωπα ἐπιπολάζειν· ἔρημον δὲ καὶ εἶναι τὸν χῶρον καὶ καλεῖσθαι. Τὴν δὲ αἰτίαν ἐκείνην Ἰνδοί φασιν οἱ κύκλῳ περιοικοῦντες, τὸν χῶρον τὸν προειρημένον οὐκ ἄνωθεν οὐδὲ ἐξ ἀρχῆς ἄγονον ἀνθρώπων γενέσθαι, σκορπίους δὲ ἐπιπολάσαι πλῆθος ἄμαχον, καὶ φαλαγγίων τι-

---

1 ἐκφοιτήσαντι. Gesn.
14 Πρασιακῇ. Schn.
21 Ἀσταβόραν. Gron.
23 οἷά τινα. F. τινα delendum.
27 Post τὸν κώνωπα Gesner. φασὶν addit.

νὰ ἐπιφοιτῆσαι φοράν, φαλαγγίων δὲ ἃ καλοῦσι τετράγναθα. Τεκεῖν δὲ ἄρα τὰ κακὰ ταῦτά φασιν ὄμβρων πονηρίαν· καί πως μὲν ἐγκαρτερεῖν τοὺς ἐκεῖθι τλημόνως τοῦ κακοῦ τὴν προςβολὴν καὶ φιλοπόνως ὑπομείναντας, ἐπεὶ δὲ ἦν παντελῶς ἄμαχον, καὶ διεφθείροντο ἡλικίαι πᾶσαι, εἶτα μέντοι τελευτῶντες ὑπ' ἀπορίας τοῦ ἀμύνασθαι τὴν καταβολὴν τῆς ἐπιμελείας τῆς προειρημένης, ἐξέλιπον τὴν χώραν, καὶ ἐρήμην εἴασαν τὴν φίλην πρότερον καὶ πατρίδα ἀρίστην· οὐχ ἁμαρτήσομαι δὲ ἴσως οὐδὲ μητρίδα εἰπὼν τὴν αὐτήν.

XLI. De populis nonnullis animalium multitudine e sedibus suis expulsis.

Μυῶν ἀρουραίων ἐπιφοίτησις καὶ στόλος οὐ μὰ τοὺς θεοὺς χρηστὸς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ τινὰς ἐξήλασαν τῆς πατρῴας γῆς, καὶ φυγάδας ἀπέφηναν, λυμαινόμενοι καὶ λήϊα καὶ φυτά, δίκην αὐχμῶν ἢ κρυμῶν ἤ τινος ἀκαιρίας ὡρῶν ἑτέρας, τὰ μὲν διακείροντες, διακόπτοντες δὲ τὰς ῥίζας. Τῇ Μηδικῇ δὲ ἐπιφοιτήσαντες στρουθῶν φορά, ἐξήλασαν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς κατοικοῦντας, διαφθείροντες τὰ σπέρματα, καὶ ἀφανίζοντες αὐτά. Βάτραχοι δὲ ἡμιτελεῖς πεσόντες ἐξ ἀέρος πολλοὶ Αὐτωριάτας* Ἰνδῶν μετῴκισαν εἰς χῶρον ἕτερον. Καὶ γένος μέντοι Λιβυστινόν, οὗ καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, ἐπιφοιτησάντων αὐτοῖς λεόντων, εἶτα τούτους ἀναστῆναι τῆς πατρῴας γῆς ἐξενίκησαν.

XLII. De formicis in Babylonia.

Ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γῇ γίνονται μύρμηκες, καὶ ἔχουσι τὸ παιδοποιὸν σῶμα ἐς τοὐπίσω μετεστραμμένον, ἀντίως τοῖς ἄλλοις καὶ ἔμπαλιν.

XLIII. De pantheris.

Πάρδαλις Καρικὴ καὶ Λυκιακὴ οὐκ ἔστι μὲν θυμική, οὐδὲ οἵα σφόδρα ἁλτικὴ εἶναι, τὸ σῶμα δὲ μακρά· τιτρωσκομένη δὲ καὶ δόρασι καὶ αἰχμαῖς ἀντίτυπός ἐστιν, καὶ οὐ ῥᾳδίως τῷ σιδήρῳ εἴκει, τοῦτο δὴ τὸ Ὁμηρικὸν δρῶσα·

Ἣ ῥά τε καὶ περὶ δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀπολήγει.

XLIV. De rhinocerotis et elephanti pugna.

Ῥινοκέρωτος εἶδος γράφειν περιέργον ἐστιν· ἴσασι γὰρ καὶ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ Ῥωμαίων οἱ τεθεαμένοι· τὰ δὲ ἴδια

3 F. καὶ τέως.
7 F. τῆς ἐπιδημίας.
18 Ἰνδῶν] ἐκ τῶν ἰδίων. Wessel. Ἰλλυρίων. Reines.

αὐτοῦ κατὰ τὸν βίον εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστιν. Ἐπ' ἄκρας τῆς ῥινὸς τὸ κέρας φέρει, ἔνθεν τοι κέκληται· καὶ ἔστι μὲν ὀξύτατον ἐπ' ἄκρου, σιδήρῳ δὲ τὸ καρτερὸν αὐτοῦ προσείκασται. Ταῖς πέτραις γε μὴν αὐτὸ παρατρίβων εἶτα ἐπιθήσει ἐλέφαντι ὁμόσε ἰών· τὰ δὲ ἄλλα οὐκ ὢν ἀξιόμαχος, διά τε τὸ ἐκείνου ὕψος, καὶ τὴν ῥώμην τὴν τοῦ θηρὸς τὴν τοσαύτην, ὕπεισιν οὖν αὐτοῦ τὰ σκέλη, καὶ τὴν νηδὺν ὑποτέμνει τε καὶ ὑποσχίζει τῷ κέρατι· ὁ δὲ οὐ μετὰ μακρὸν ἐκρυέντος οἱ τοῦ αἵματος κατολισθάνει. Μάχη δὲ ῥινοκέρωτος πρὸς ἐλέφαντα ὑπὲρ τῆς νομῆς ἐστιν, καὶ πολλοῖς γε, φασίν, ἐντυχεῖν ἐστι τεθνεῶσι τὸν τρόπον τοῦτον. Ἂν δὲ μὴ φθάσῃ ὁ ῥινόκερως δράσας τοῦτο, ἀλλὰ ὑποτρέχων πως ὑποπεσόντος πιεσθῇ, περιβαλλόμενος τὴν προβοσκίδα καὶ κατέχει καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἕλκει, ἐμπίπτων δὲ τοῖς κέρασι κατακόπτει ὡς πελέκεσιν. Εἰ γὰρ καὶ φορίνην ὁ ῥινόκερως ἔχει στερεὰν καὶ δυσδιακόντιστον, ἀλλ' ἡ βία τοῦ ἐμπίπτοντος μάλα καρτερά.

XLV. De tauris Aethiopicis eorumque captura.

Ἀγριώτατον δὲ ἄρα ἦσαν τῶν ζῴων οἱ τῶν Αἰθιόπων ταῦροι, καὶ καλούμενοι σαρκοφάγοι· καί εἰσι μὲν τὸ μέγεθος τοῖς παρὰ τοῖς Ἕλλησι διπλασίους, ὤκιστοι δὲ τὸ τάχος· εἰσὶ πυῤῥότριχες, γλαυκοὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ὑπὲρ τοὺς λέοντας οὗτοι. Τὰ κέρατα δὲ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον κινοῦσιν, ὡς καὶ τὰ ὦτα, ἐν δὲ ταῖς μάχαις ἐγείρουσιν αὐτά, καὶ ἀναστήσαντες [αὐτοὺς] ἰσχυρῶς εἶτα οὕτω μάχονται, τὰ δὲ οὐ κλίνονται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἀνεστῶτα, φύσει ναὶ μὰ Δία θαυμαστῇ. Ἄτρωτοι δέ εἰσι καὶ λόγχαις καὶ βέλει παντί· ὁ γάρ τοι σίδηρος οὐκ εἰσδύεται· φρίξας γὰρ ὁ ταῦρος ἐκβάλλει αὐτὸν μάτην προσπεσόντα. Ἐπιτίθεται δὲ καὶ ἵππων ἀγέλαις καὶ ποίμναις καὶ θηρίων ἄλλων. Οἱ τοίνυν νομεῖς ἐπαρκεῖν ταῖς ἑαυτῶν ἀγέλαις βουλόμενοι, τάφρους αὐταῖς κρυπτὰς ἐργάζονται βαθείας, καὶ ταύταις αὐτοὺς ἐλλοχῶσιν. Οἱ δὲ ὅταν ἐμπέσωσιν, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἀποπνίγονται. Κέκριται δὲ παρὰ τοῖς Τρωγλοδύταις δικαίως ἄριστον

12 ὑπ' ἐμπεσόντος. Gron.
18 F. οἱ καὶ καλούμενοι.
19 τῶν παρὰ. Schn.
20 εἰσὶ] F. ϑριξί.

τοῦτο τὸ ζῷον· ἔχει μὲν γὰρ λέοντος τὴν ἀλκήν, τὴν δὲ ὠκύτητα ἵππου, ῥώμην ταύρου. σιδήρου δὲ κρεῖττόν ἐστι.

XLVI. De gallis et gallinaceis circa Herculis et Hebes fanum nutritis.

Λέγει Μνασέας ἐν τῇ Εὐρώπῃ Διός, Ἡρακλέους ἱερὸν εἶναι καὶ τῆς τούτου γαμετῆς, ἣν ᾄδουσιν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἥρας θυγατέρα. Οὐκοῦν ἐν τῷ τοῦ νεὼ περιβόλῳ τιθασοὺς ὄρνιθας τρέφεσθαι πολλούς φησι, καὶ τοῦτο δέ, εἶναι ἀλεκτρυόνας τε καὶ ἀλεκτορίδας τούσδε τοὺς ὄρνις. Νέμονται δὲ καὶ συναγελάζονταί σφισι κατὰ γένος, καὶ δημοσίας ἔχουσι τροφάς, καὶ τῶν θεῶν ἀναθήματά εἰσι τῶν προειρημένων. Αἱ μὲν οὖν ἀλεκτορίδες ἐν τῷ τῆς Ἥβης νέμονται νεῷ, οἱ δὲ ἐν Ἡρακλέους οἱ τῶνδε γαμέται. Ὀχετὸς δὲ ἄρα ἀεννάου τε καὶ καθαροῦ ὕδατος διαῤῥεῖ μέσος. Θῆλυς μὲν οὖν οὐδὲ εἷς εἰς Ἡρακλέους πάρεισιν, οἱ δὲ ἄῤῥενες, ὅταν ᾖ καιρὸς ὑποθόρνυσθαι, ὑπερπέτονται τὸν ὀχετόν· εἶτα ὁμιλήσαντες ταῖς θηλείαις ἐπανίασιν εἰς τὰ σφέτερα αὖθις περὶ τὸν θεὸν ᾧ λατρεύουσιν. καθηράμενοι τῷ διείργοντι τὰ γένη τῶν ὀρνίθων ὕδατι. Τίκτεται οὖν, οἷα εἰκός, πρῶτα ἐκ τῆς ὁμιλίας ᾠά· εἶτα ὅταν αὐτὰ θάλψωσι καὶ ἐκλέψωσι τοὺς νεοττοὺς αἱ μητέρες, τοὺς υἱεῖς οἱ ἄῤῥενες παρ' ἑαυτοὺς ἄγουσι καὶ ἐκτρέφουσιν, αἱ δὲ ὄρνις κἀκείναις ἐστὶ τρέφειν τὰς θυγατέρας.

3 F. τοῖς εὐρωπιακοῖς. 15 παρὰ Abresch.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ.

Ὅσα μὲν οὖν σπουδή τε ἐμὴ καὶ φροντὶς καὶ πόνος, καὶ ἐς τὸ πλεῖον μαθεῖν καὶ ἐν τοῖσδε ἡ γνώμη προχωροῦσα ἀνίχνευσέ τε καὶ ἀνεῦρε, δοκίμων δὲ ἀνδρῶν καὶ φιλοσόφων ἀγώνισμα θεμένων τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐμπειρίαν, καὶ δὴ λέλεκταί μοι, ὡς οἷόν τε ἦν εἰπεῖν, μὴ παραλιπόντα ἅπερ ἔγνων, μὴ βλακεύοντα, ὡς ἀλόγου τε καὶ ἀφώνου ἀγέλης ὑπεριδόντα καὶ ἀτιμάσαντα, ἀλλὰ κἀνταῦθα ἔρως με σοφίας ὁ σύνοικός τε καὶ ὁ συμφυὴς ἐξέκαυσεν. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ ἄρα, ὅτι καὶ τῶν εἰς χρήματα ὁρώντων ὀξὺ καὶ τεθηγμένων ἐς τιμάς τε καὶ δυνάμεις τινές, καὶ πᾶν τὸ φιλόδοξον, δι' αἰτίας ἕξουσιν, εἰ τὴν ἐμαυτοῦ σχολὴν κατεθέμην καὶ εἰς ταῦτα· ἐξὸν καὶ ὀφρυοῦσθαι, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς ἐξετάζεσθαι, καὶ ἐπὶ μέγα προήκειν [τοῦ] πλούτου. Ἐγὼ δὲ ὑπέρ τε ἀλωπέκων καὶ σαυρῶν καὶ κανθάρων καὶ ὄφεων καὶ λεόντων, καὶ τί δρᾷ πάρδαλις, καὶ ὅπως πελαργὸς φιλόστοργον, καὶ ὅτι ἀηδὼν εὔστομον, καὶ πῶς φιλόσοφον ἐλέφας, καὶ εἴδη ἰχθύων, καὶ γεράνων ἀποδημίας, καὶ δρακόντων φύσεις, καὶ τὰ λοιπά, ὅσα ἥδε ἡ συγγραφὴ πεπονημένως ἔχει καὶ φυλάττει, περιέρχομαι· ἀλλὰ σύ μοι φίλον σὺν τοῖσδε τοῖς πλουσίοις ἀριθμεῖσθαι, καὶ πρὸς ἐκείνους ἐξετάζεσθαι. Εἰ δὲ ὧν καὶ ποιηταὶ σοφοί, καὶ ἄνδρες φύσεως ἀπόρρητα ἰδεῖν τε ἅμα καὶ κατασκέψασθαι δεινοί, καὶ συγγραφεῖς ἐκ πείρας ἐς τὸ μήκιστον προελθόντες ἑαυτοὺς ἠξίωσαν, τούτων τοι καὶ ἐμαυτὸν ἁμωσγέπως ἕνα πειρῶμαι ἀριθμεῖν καὶ ἐθέλω, δῆλον ὡς ἀμείνων ἐμαυτῷ σύμβουλός εἰμι τῆς ἐξ ἐκείνων κρίσεως. Βουλοίμην γὰρ ἂν μάθημα ἓν γοῦν πεπαιδευμένον περιγενέ-

3 δὲ] F. δή.
5 F. μηδὲ βλακεύοντα.
22 ἐκ πείρας] τῆς πείρας. Schn.
26 F. ἕν γε τῶν πεπαιδευμένων.

σθαι μοι, ἢ τὰ ᾀδόμενα τῶν πάνυ πλουσίων χρήματά τε ἅμα καὶ κτήματα. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ἱκανὰ νῦν. Οἶδα δὲ ὅτι καὶ ἐκεῖνα οὐκ ἐπαινέσονταί τινες, εἰ μὴ καθ' ἕκαστον τῶν ζῴων ἀπέκρινά μοι τὸν λόγον, μηδὲ ἰδίᾳ τὰ ἑκάστων εἶπον ἀθρόα, ἀνέμιξα δὲ καὶ τὰ ποικίλα ποικίλως, καὶ ὑπὲρ πολλῶν διεξῆλθον, καὶ πῇ μὲν ἀπέλιπον τὸν περὶ τῶνδε λόγον τῶν ζῴων. πῇ δὲ ὑπέστρεψα ὑπὲρ τῆς αὐτῶν φύσεως ἕτερα εἴρων. Ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν τὸ ἐμὸν ἴδιον οὐκ εἰμι τῆς ἄλλου κρίσεώς τε καὶ βουλήσεως δοῦλος, οὐδέ φημι δεῖν ἕπεσθαι ἑτέρῳ, ὅπῃ μ' ἂν ἀπάγῃ· δεύτερον δὲ τῷ ποικίλῳ τῆς ἀναγνώσεως τὸ ἐφολκὸν θηρῶν, καὶ τὴν ἐκ τῶν ὁμοίων βδελυγμίαν ἀποδιδράσκων, οἱονεὶ λειμῶνά τινα ἢ στέφανον ὡραῖον ἐκ τῆς πολυχροΐας, ὡς ἀνθοφόρων τῶν ζῴων τῶν πολλῶν, ᾠήθην δεῖν τήνδε ὑφᾶναί τε καὶ διαπλέξαι τὴν συγγραφήν. Εἰ δὲ τοῖς θηρατικοῖς καὶ ἓν ζῷον εὑρεῖν δοκεῖ πως εὐερμία, ἀλλά τό γε τῶν τοσούτων οὐ τὰ ἴχνη, οὐδὲ τὰ μέλη συλλαβεῖν ἐγώ φημι γενναῖον, [ἀλλ'] ὁπόσα ἡ φύσις ἔδωκέ τε αὐτοῖς, καὶ ὅσων ἠξίωσεν, ἀνιχνεῦσαι. Τί πρὸς ταῦτα Κέφαλοί τε καὶ Ἱππόλυτοι, καὶ εἴ τις ἐν ὀρείαις ἄγραις θηρία μετελθεῖν δεινὸς ἕτερος, ἢ αὖ πάλιν τῶν ἐνυδροθηριῶν ᾔδει, ὡς ἢ Μητρόδωρος ὁ Βυζάντιος ἢ Λεωνίδης ὁ τούτου παῖς, ἢ Δημόστρατος, ἢ ἄλλοι τινὲς θηραταὶ ἰχθύων οἱ δεινότατοι, πολλοὶ ναὶ μὰ Δία; Καὶ γραφικοὶ δὲ ἄνδρες, μέγα αὐτοὺς φρονεῖν ἀνέπειθεν ἢ ἵππος γραφεὶς κάλλιστα, ὡς Ἀγλαοφῶντα, ἢ νεβρός, ὡς Ἀπελλῆν, ἢ τὸ πλασθὲν βοΐδιον, ὡς Μύρωνα, ἢ ἄλλο τι· εἰ δὲ εἰς τὰ τῶν τοσούτων ἐκδεικνύοι καὶ ὑπ' αὐγὰς ἄγοι, καὶ ἤθη καὶ πλάσεις καὶ σοφίαν καὶ ἀγχίνοιαν καὶ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ ἀνδρείαν καὶ στοργὴν καὶ εὐσέβειαν θηράσας, πῶς οὐκ ἤδη καὶ θαυμάσαι ἄξιος; Ἥκων δὲ ἐνταυθοῖ τοῦ λόγου καὶ πάνυ ἄχθομαι, εἰ ζῴων μὲν εὐσέβειαν ἀλόγων ᾄδομεν. ἀνθρώπων δὲ ἀσέβειαν ἐλέγχομεν. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐνταῦθα ἀποδείξομεν, ἐκεῖνο δὲ προσέτι εἰπεῖν δικαιότατον. οὗπερ οὖν καὶ ἐναρχόμενος τῶνδε τῶν λόγων μνήμην ἐποιη-

σάμην, εἰ ταῦτα εἶπον, ὅσα πάντες, ἢ οἵ γε πλεῖστοι, οὔπω δίκαιον αἰτιᾶσθαι· ζῷα γὰρ αὐτὸς ἄλλα πλάσαι οὐκ ἠδυνάμην, ὅτι δὲ ἔγνων πολλὰ ἐπεδειξάμην. Ἤδη μέντοι καὶ εἶπόν τινα, ὧν οὐκ ἄλλος εἶπε διά γε τῆς πείρας τῆσδε αὐτὸς ἐλθών· φίλη δὲ ἡ ἀλήθειά μοι, τῇ τε ἄλλῃ καὶ ἐνταῦθα οὐχ ἥκιστα. Ὅπως δὲ αὐτὰ εἶπον, καὶ σὺν ὅσῳ πόνῳ, τό τε εὐγενὲς τῆς λέξεως ὁποῖον καὶ τῆς συνθήκης, τῶν τε ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων τὸ κάλλος, ὁπόσοις ἂν μὴ χρήσωμαι πονηροῖς κριταῖς, ἐκεῖνοι εἴσονται.

Τ Ε Λ Ο Σ.

INDEX CAPITUM.

Προοίμιον. . . . . pag. 1.

LIBER PRIMUS.

1. περὶ τῶν ἐρωδιῶν τῶν ἐν τῇ Διομηδείᾳ νήσῳ. . . . — 2.
2 περὶ σκάρων. . . . — 2.
3. π. κεφάλων. . . . — 3.
4. π. ἀνθίου τοῦ ἰχθύος καὶ σκάρου. — 3.
5. π. τοῦ καλουμένου τρώκτου. — 4.
6. π. τοῦ ἔρωτος ᾧ ἠράσθη κύων ὡραίας γυναικός. . . — 4.
7. π. θωός. . . . . . — 5.
8. π. κυνῶν. . . . . — 5.
9. π. κηφῆνος. . . . . — 5.
10. π. τῶν ἀργῶν μελιττῶν. . — 6.
11. π. τῆς μελιττῶν ἡλικίας. . — 6.
12. π. τοῦ ὀξυρύγχου κεφάλου. — 7.
13. π. τῆς τοῦ αἰτναίου καλουμένου ἰχθύος σωφροσύνης. . . — 8.
14. π. κοσσύφου θαλαττίου. . — 8.
15. π. τῆς τοῦ αὐτοῦ θήρας. . — 8.
16. π. γλαύκου τοῦ ἰχθύος. . — 9.
17. π. θαλαττίας κυνός. . . — 9.
18. π. τῆς τῶν δελφίνων φιλοστοργίας. . . . . . . pag. 9.
19. π. θαλαττίου βοός. . . — 10.
20. π. τεττίγων. . . . . — 11.
21. π. τοῦ ἀράχνου. . . — 11.
22 π. μυρμήκων. . . . . — 12.
23. π. σάργου τοῦ ἰχθύος. . — 12.
24. π. τῆς μίξεως τῆς κατὰ τὸν ἔχιν. . . . . . . — 13.
25. π. ὑαίνης. . . . . — 13.
26. π. τῆς τῶν κανθάρων εἰς τὰ ἀφροδίσια ὁρμῆς. . . — 13.
27. π. τῆς τῶν πολυπόδων ἀδηφαγίας. . . . . . — 13.
28. π. τῆς σφηκῶν γενέσεως. . — 14.
29. π. γλαυκός. . . . . — 14.
30. π. λάβρακος. . . . — 14.
31. π. ὕστριχος. . . . . — 15.
32. π. ζώων ἐχθρῶν ἀλλήλοις. — 15.
33. π. σφυραίνης. . . . . — 16.
34. π. σηπίας. . . . . — 16.
35. π. βασκανίας. . . . . — 16.
36. π. νάρκης καὶ ἑτέρων ζώων. — 17.

---

1. περὶ ἐρωδιῶν. c. reliquis omissis. 3. κεφάλου. r. c. 4. περὶ ἀνθιῶν. r. καὶ σκάρου. om. m. Ven. 5. περὶ τρώκτου. c. 6. οὗ ἠρ. m. Ven. a. ὁ κύων. a. περὶ γλαύκης. c. 7. τοῦ ζῴου. addit m. Ven. καὶ κυνῶν. a. 8. deest titulus in Ven. et mo. *) in quibus hoc caput cohaeret cum praecedente. Est in a. 12. ὀξυρίου. mo. ὀξυρύγχου. Ven. ὀξυρυ. a. (χ superscr.) περὶ ἔρωτος καὶ ἰσχύος ἰχθύων. c. 13. περὶ σώφρονος αἰτναίου. c. περὶ ἐτναίου. r. 14. θαλαττίου. om. c. Ab hoc inde capite tituli desunt in Paris. c. 17. περὶ θαλαττίου κυνός. a. 19. βοός. om. mo. 20. περὶ τῶν τεττ. a. 24. κατὰ τὴν ἔχιν. mo. 26. περὶ τράγων καὶ ταύρων. r. 27. περὶ πολύποδος. r. 28. περὶ σφηκῶν. r. 29. περὶ τῆς γλ. *a.* mo. 30. περὶ λαύρακος. m. mo. 33. καὶ νάρκης addit *a.* superscriptum σηπίας. in sequ. capite titulus omissus. 36. verba καὶ ἑτέρων ζώων om. a.

*) **mo. significat titulos unicuique capiti in Cod. Mon. praefixos; m. indicem capitum qui quemque librum in eodem codice praecedit.**

37. π. πελαργῶν, καὶ ἑτέρων αὖθις ζώων ἀντιπαθητικῶν. . . pag. 17.
38. π. ἐλέφαντος καὶ ζώων διαφόρων ἀντιπαθείας. . . — 18.
39. π. τρυγόνων. . . . . — 18.
40. π. ὀρκύνου τοῦ ἰχθύος. . — 19.
41. π. μελανούρου. . . . . — 19.
42. π. αἰετῶν. . . . . — 20.
43. π. ἀηδόνος. . . . . — 20.
44. π. γεράνων. . . . . — 20.
45. π. γυπείων πτερῶν καὶ περὶ δρυοκολάπτου. . . . . — 20.
46. π. συνόδοντος. . . . . — 21.
47. π. κόρακος. . . . . — 21.
48. π. κόρακος πάλιν. . . — 21.
49. π. μέροπος. . . . . — 22.
50. π. μυραίνης καὶ ἔχεως. . — 22.
51. π. τῆς τῶν ὄφεων γενέσεως, οὓς τίκτει ἡ τοῦ ἀνθρώπου ῥάχις. . . . . . . — 22.
52. π. χελιδόνος. . . . . — 23.
53. π. αἰγῶν. . . . . — 23.
54. π. ἔχεώς τε καὶ ὄφεων καὶ τοῦ τῆς ἀσπίδος δήγματος. — 23.
55. π. κυνῶν θαλαττίων. . . — 23.
56. π. τῆς τρυγόνος τῆς θαλαττίας. . . . . . . — 24.
57. π. κεράστου. . . . . — 24.
58. π. ἐχθρῶν τῶν μελισσῶν. — 25.
59. περὶ τῆς τῶν κηρίων οἰκοδομίας. . . . . . . — 26.
60. π. τοῦ τῶν μελισσῶν βασιλέως. — 27.

LIBER SECUNDUS.

1. περὶ τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ γεράνων. pag. 28.
2. π. τῶν ζώων τῶν καλουμένων πυριγόνων. . . . . . — 28.
3. π. τῆς τῶν χελιδόνων ὁμιλίας. — 29.
4. π. τῶν ζώων τῶν καλουμένων ἐφημέρων. . . . . . — 29.
5. π. ἀσπίδος καὶ ὄφεων τῶν καλουμένων βασιλίσκων. . . — 29.
6. π. τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας τε καὶ φιλανθρωπίας. . — 29.
7. π. τοῦ συρίγματος τοῦ κατὰ τὸν βασιλίσκον. . . . . — 31.
8. π. τῆς τῶν Εὐβοέων πρὸς τοὺς δελφῖνας ἰσομοιρίας. . . — 31.
9. π. τῆς τῶν ἐλάφων πρὸς τοὺς ὄφεις διαφορᾶς. . . . — 32.
10. πῶς αἱ ἵπποι ὑπὸ τῶν ὄνων ἀναβαίνονται. . . . — 33.
11. π. τῆς τῶν ἐλεφάντων εὐμουσίας τε καὶ εὐπειθείας. . — 33.
12. π. λαγωῶν ἰδιότητος. . — 35.
13. π. τοῦ τῶν κητῶν ἡγεμόνος. — 35.
14. π. χαμαιλέοντος. . . — 36.
15. π. τῶν ἰχθύων τῶν καλουμένων πομφύλων. . . . . . — 36.
16. π. τοῦ ζώου τοῦ καλουμένου ταράνδου. . . . . . — 37.
17. π. τῆς καλουμένης ἐχενηΐδος. — 37.
18. πῶς ἀποσείεται ἐμπεσόντα οἱ ἀκόντια ὁ ἐλέφας. . . — 38.

37. verba καὶ ἑτ. αὖθις ζ. ἀντιπ. om. *a*. In *m*. novus titulus: περὶ ζώων ἀντιπαθείας διαφόρων. Ibidem proximus titulus om. 38. περὶ ζώων ἀντιπαθείας διαφόρων. *mo*. a. 39. θαλαττίων addit *mo*. m. περὶ τρυγόνος θαλαττίας. *a*. 40. οὗ ἐστιν ὁ παραφοίνιξ. addit m. mo. 41. περὶ μελανούρων. a. 45. περὶ ζώων ἑτέρων ἀντιπαθείας. m. mo. a. 47. πάλιν addit *a*. καὶ πάλιν. *m*. 48. deest in mo.; cohaeret enim in illo libro hoc caput cum praecedente. 50. σμυραίνης. a. 53. αἰγός. r. 54. verba ἔχεώς τε καὶ ὄφεων καὶ. om. a. 57. τίνες ἐχθροὶ μελιττῶν. addit m. mo. 58. τίνες ἐχθροὶ μελιττῶν. a. In m. mo. deest titulus; cohaeret enim hoc caput cum praecedente.

2. περὶ πυριγόνου. r. 4. τῶν καλουμένων ἐφημέρου. mo. περὶ τῶν ἐφημέρων ζώων. r. 5. περὶ βασιλίσκων. 6. verba τε καὶ φιλανθρωπίας recentiore manu addita *mo*. 7. περὶ τοῦ βασιλίσκου συρίγματος. a. 9. εἰς τοὺς. m. εἰς τὸ ὄφ. *a*. 11. τῶν ἐλάφων. m. ἀπειθείας. m. ἠπειθείας. mo. εὐπειθίας. *a*. 12. περὶ ῥαγῶν. m. ἰδιότητος om. a. περὶ λαγωοῦ. r. 15. περὶ θηρίων. a. 17. verba τῆς καλουμένης om. a. 18. ἐκπεσόντα. *mo*.

19. πῶς διαρθροῦσί τε καὶ διαπλάττουσι τὰ ἑαυτῶν βρέφη αἱ ἄρκτοι. pag. 38.
20. π. τῶν Ἐρυθραίων βοῶν. . — 38.
21. π. τῶν ἐν Αἰθιοπίᾳ δρακόντων. — 38.
22. ἀφύαι πῶς τίκτονται καὶ πῶς θηρῶνται. . . . . . — 39.
23. π. τῆς τῶν σαύρων διατμήσεως. — 40.
24. π. ἰοῦ ἀσπίδος καὶ τοῦ ἀνθρωπείου σιάλου. . . . . — 40.
25. π. μυρμήκων. . . . . — 40.
26. π. αἰετῶν. . . . . — 41.
27. π. τῆς στρουθοῦ τῆς μεγάλης. — 42.
28. π. ὠτίδος . . . . — 42.
29. π. μυίας. . . . . — 42.
30. π. ἀλεκτρυόνων. . . . — 42.
31. π. σαλαμάνδρας. . . . — 42.
32. π. τῆς τῶν κύκνων ᾠδῆς. — 43.
33. π. κροκοδείλων. . . . — 43.
34. π. τοῦ ὄρνιθος τοῦ καλουμένου κιναμώμου. . . . . — 43.
35. π. τῆς τῶν ἴβεων καθάρσεως. — 44.
36. π. τοῦ τῆς τρυγόνος κέντρου. — 44.
37. π. μυγαλῆς. . . . . — 44.
38. π. ἴβεως. . . . . . — 44.
39. π. αἰετῶν. . . . . — 45.
40. π. τῆς τῶν αἰετῶν στοργῆς. — 46.
41. π. τριγλῶν. . . . . — 46.
42. περὶ ἱεράκων. . . . . — 46.
43. π. ἱεράκων καὶ πάλιν. . — 47.
44. π. τῶν ἰχθύων οὓς καλοῦσιν ἰουλίδας. . . . . . — 48.
45. π. τοῦ θαλαττίου λαγοῦ. . pag. 48.
46. π. γυπῶν. . . . — 48.
47. π. ἰκτίνων. . . . . — 49.
48. περὶ κοράκων Αἰγυπτίων καὶ Λιβύων. . . . . . — 49.
49. ἔτι περὶ κοράκων. . . — 49.
50. τίνες τῶν ἰχθύων ἰὸν ἔχουσιν. — 49.
51. π. τῆς τῶν κοράκων τόλμης. — 50.
52. π. ζῴων ἰδιότητος ἐν τοῖς τόκοις. . . . . . . — 50.
53. π. τῶν ἐν Μυσοῖς βοῶν. . — 50.
54. π. τῆς τῶν σκάρων τροφῆς. — 51.
55. π. γαλεοῦ. . . . . — 51.
56. π. τοῦ τῶν μυῶν ἥπατος. — 51.
57. ὅτι ἐκ βοῶν μέλιτται τίκτονται. — 51.

LIBER TERTIUS.

1. περὶ τῶν Μαυρουσίων λεόντων. — 52.
2. π. ἵππου Λιβύσσης καὶ Μηδικῆς· ἔτι καὶ περὶ κυνῶν. . . — 53.
3. ὅτι ἐν Ἰνδοῖς ὗς οὐ γίνεται. — 53.
4. περὶ μυρμήκων Ἰνδῶν. . — 53.
5. ἴδια χελώνης καὶ περιστερᾶς καὶ πέρδικος. . . . . . — 54.
6. περὶ λύκων ποταμὸν διαβαινόντων. . . . . — 54.
7. ζῴων διαφόρων ἀντιπάθειαι. — 54.
8. π. ἵππων. . . . . . — 54.
9. π. κορώνης. . . . . — 54.
10. π. τοῦ χερσαίου ἐχίνου. . — 55.

---

19. διαρθροῦσι καὶ πλάττουσι. m. Verba τε καὶ διαπλάττουσι om. a. 20. περὶ ἐρυθρέων. a. 23. σάβρων. m. περὶ σαύρου. r. 24. verba ἰοῦ ἀσπίδος καὶ. om. m. mo. a. ἀνθρωπίου. m. σιέλου. a. 27. περὶ στρουθοκαμήλου. r. 28. περὶ τοῦ ζῴου τῆς καλουμένης ὠτίδος. m. mo. 32. περὶ κύκνων. a. 33. περὶ κροκοδείλου. m. 34. ὀρνίθου. m. κινναμώμου. mo. 35. περὶ ἴβεως. r. 37. μυγαλοῦ. a. 38. ἴβεων. a. m. mo. 39. περὶ χρυσαέτου. r. 40. περὶ τῶν αἰετῶν φοργῆς. m. αἰετοῦ. a. 42. πάλιν addit m. 43. om. h. l. titulum m. et a. 44. verba τῶν et οὓς καλοῦσιν. om. a. 45. λαγωοῦ. a. 48. omissus titulus in m. mo. cohaeret enim hoc caput cum praecedente. καὶ Λιβύων. om. a. 49. αἰγυπτίων. addit m. 50. περὶ ἰοφόρων ἰχθύων. a. 52. ἐν τοῖς μέλεσι. a. correctum γένεσι. 55. θαλαττίου. addit a. 56. τῶν μυῶν. mo. a. 57. ἐκ κυνῶν. a. in marg. βοῶν.

2. περὶ που λιβύας καὶ μηδικῆς. a. 3. ὅτι ἰνδοῖς: r. περὶ μηρμύκων ἰνδικῶν. ζῴων διαφόρων οὐ γίνεται. sic m. περὶ μυρμήκων ἰδικῶν ζῴων διαφόρων. mo. περὶ ὑός. r. 4. om. *mo.* 5. περὶ χελώνης. r. ζῴων διάφορα χελώνης. περιστερ. καὶ π. *a.* 6. περὶ λύκων. r. 9. περὶ κορωνῶν. r.

11. π. κροκοδείλου καὶ τροχίλου. pag. 55.
12. π. κολοιῶν. — 55.
13. π. γεράνων. — 56.
14. π. γεράνων πάλιν. — 57.
15. π. περιστερῶν. — 57.
16. π. περδίκων. — 57.
17. π. τῶν φθονούντων ζώων. — 58.
18. π. τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ φυσάλου. — 59.
19. π. φώκης καὶ τῆς κατ' αὐτὴν βασκανίας. — 59.
20. π. πελεκάνων καὶ λάρων. — 60.
21. περὶ λέοντος καὶ ἄρκτου καὶ ὑλουργοῦ. — 60.
22. περὶ ἰχνεύμονος καὶ ἀσπίδος. — 61.
23. π. πελαργῶν, ἐρωδιῶν καὶ πελεκάνων. — 61.
24. π. χελιδόνος. — 62.
25. π. τῆς κατὰ τὴν χελιδόνα δικαιοσύνης. — 62.
26. π. ἔποπος. — 63.
27. ὅτι οὐ γίνεται λέων ἐν Πελοποννήσῳ. — 63.
28. π. τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ Περσέως. — 63.
29. π. τῆς πίννης τῆς θαλαττίας. — 64.
30. π. κόκκυγος. — 64.
31. π. ἀλεκτρυόνος καὶ λέοντος καὶ βασιλίσκου. — 65.
32. ζώων διάφοροι ἀντιπάθειαι. — 65.
33. π. τῆς ἀσπίδος τῆς Λιβύσσης καὶ βοῶν Ἠπειρωτικῶν, καὶ αἰγῶν Σκυρίων καὶ Αἰγυπτίων. pag. 65.
34. π. Ἰνδικοῦ βοὸς κέρατος. — 66.
35. π. περδίκων. — 66.
36. π. φαλαγγίου. — 66.
37. π. τῶν ἐν Σερίφῳ βατράχων. — 66.
38. περὶ ἀλεκτρυόνων καὶ τῆς ἐν Φενεῷ λίμνης, καὶ περὶ τεττίγων. — 67.
39. π. αἰγοθήλου. — 67.
40. π. τῶν ἀηδόνος νεοττίων. — 67.
41. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἵππων καὶ ὄνων κέρας ἐχόντων. — 68.
42. π. πορφυρίωνος ὄρνιθος. — 68.
43. π. κόρακος γέροντος. — 68.
44. π. τῆς τῶν φαττῶν σωφροσύνης. — 69.
45. π. τῆς τῶν περιστερῶν ὠδῖνος. — 69.
46. π. πωλευτοῦ παρ' Ἰνδοῖς λευκοῦ ἐλέφαντος. — 69.
47. π. τῆς τῶν καμήλων εἰς μητέρας εὐσεβείας. — 70.

LIBER QUARTUS.

1. περὶ τῆς τῶν περδίκων ἀκολασίας — 72.
2. περὶ τῶν ἐν Ἐρύκῃ τῇ Σικελικῇ περιστερῶν, καὶ τῶν ἐκεῖθι καλουμένων ἀναγωγίων. — 73.
3. περὶ λεόντων ὅτι μὴ σύννομοι ἄῤῥην καὶ ὁ θῆλυς ζῷα ἀλλήλοις. — 73.
4. π. τῆς τῶν λύκων ὠδῖνος. — 73
5. π. ζώων διαφόρων ἀλλήλοις πολεμίων. — 74.

---

11. τροχήλου. m. κροκοδείλων et τροχίλων. a. 14. πάλιν. om. a. καὶ πάλιν. a. 15. περιστερᾶς. a. 17. φρονούντων. m. 18. περὶ φυσάλου. a. 21. καὶ τουλουργοῦ. mo. περὶ τοῦ ὑλουργοῦ. tamquam novi capitis titulus. m. 23. πελαργοῦ et ἐρωδιοῦ. a. 25. περὶ τοῦ κατ' αὐτήν. a. 27. πελοπονήσῳ. m. mo. 29. πίνης. m. mo. περὶ πίννης. a. 30. τοῦ ὀρνέου. addit m. a. 32. διαφόρων. a. 33. ἠπειρ. βοῶν. m. mo. Verba Σκυρίων καὶ. om. Ibid. περὶ λιβύης ἀσπίδος καὶ αἰγῶν αἰγυπτίων. a. 35. βατράχων τε καὶ ὑῶν [τῶν. m.] καὶ τεττίγων. addit m. mo. 38. περὶ ζώων ἀντιπαθείας. a. 39. αἰγιθήλα. mo. αἰγιθήλου. m. r. αἰγιθήλου. a. 40. περὶ τῶν τῆς. mo. a. περὶ τῆς. m. 41. μονοκέρων ἵππων. a. ὄνων τῶν. m. mo. verba καὶ ὄ. κ. ἐχόντων. om. a. 42. περὶ πορφυρίου. a. ὄρνιθος om. r. 43. περὶ κοράκων. a. 44. περὶ φαττῶν. r. 46. περὶ τοῦ παρ'. m. περὶ αἰετοῦ. sed in τοῦ correctum *a*. περὶ ἐλέφαντος χειροήθους. r. 47. περὶ καμήλου. r.

3. verba ζῷα ἀλλήλοις. om. a. post ἀλλήλοις. m. mo. πολ. addit. 5. ἀλλήλοις πολεμίων. om. m.

6. π. νομῆς ἵππων, καὶ ὅτι πολλάκις ἐξανεμοῦνται. . . pag. 74.
7. π. τοῦ ἵππου τοῦ Σκύθου τοῦ βιασθέντος συνελθεῖν τῇ μητρί. — 74.
8. π. τοῦ ἱπποκόμου τοῦ ἐρασθέντος τῆς ἵππου. . . . . — 75.
9. π. ἰχθύων καὶ τῆς μίξεως αὐτῶν. . . . . . . — 75.
10. τί δρῶσι τῇ νουμηνίᾳ οἱ ἐλέφαντες. . . . . . — 75.
11. περὶ τῶν ἵππων τῶν θηλειῶν λαγνείας. . . . . . — 75.
12. π. περδίκων ᾠῶν καὶ νεοττῶν. — 76.
13. π. τῶν αὐτῶν καὶ πάλιν. . — 76.
14. π. γαλῆς καὶ ὄφεως καὶ τῆς μάχης αὐτῶν. . . . . — 76.
15. π. τῆς τῶν λύκων πλησμονῆς. — 76.
16. π. ἀλεκτρυόνων καὶ περδίκων. — 77.
17. π. τῆς τῶν ἐχίνων τῶν χερσαίων καὶ λυγγὸς βασκανίας. — 77.
18. π. τοῦ λεοντοφόνου καὶ ζῴων ἐντόμων τε καὶ ἑτέρων τινῶν. — 78.
19. π. κυνῶν Ἰνδικῶν. . . — 78.
20. π. κυνῶν τροφῆς καὶ ἀνθρώπων καὶ περὶ γαμψωνύχων. — 78.
21. π. τοῦ Ἰνδικοῦ μαρτιχόρα. — 78.
22. π. σκολοπένδρας. . . — 80.
23. π. ἰτέας, καὶ ὅτι οὐδὲν ἀδικεῖ τὰ ἄλογα ζῷα καὶ περὶ κωνείου. — 80.
24. πηλίκους τοὺς ἐλέφαντας θηρῶσιν Ἰνδοί. . . . — 80.
25. περὶ τῆς τῶν βοῶν ἐν τῇ ἅλῳ ἀσιτίας. . . . . — 80.
26. π. θηρίων Ἰνδικῶν, λαγωῶν καὶ ἀλωπέκων. . . . pag. 80.
27. π. γρυπῶν. . . . — 81.
28. π. χελώνης θαλαττίας. . — 82.
29. περὶ ἀλεκτρυόνων. . . — 82.
30. π. τῆς τῶν κολοιῶν εἰς ἀλλήλους φιλίας καὶ ἄγρας. . — 83.
31. π. ἐλεφάντων. . . . — 83.
32. π. τῆς παρ' Ἰνδοῖς προβατείας. — 84.
33. π. ὄφεως καὶ χαμαιλέοντος. — 84.
34. π. λεόντων φύσεως. . . — 85.
35. π. βοῶν. . . . . . — 85.
36. π. τοῦ πορφύρου, ὄφεως τοῦ Ἰνδικοῦ. . . . . . — 86.
37. π. τῆς στρουθοῦ τῆς μεγάλης. — 87.
38. π. στρουθῶν τῶν μικρῶν. — 87.
39. π. ἀλώπεκος καὶ σφηκιᾶς. — 87.
40. π. κυνός. . . . . — 88.
41. π. τῶν Ἰνδικῶν ὀρνέων τῶν τῇ σανδαράκῃ παραπλησίων τὴν χρόαν. . . . . . — 88.
42. π. ἀτταγῶν καὶ μελεαγρίδων. — 89.
43. π. μυρμήκων. . . . — 89.
44. ὅτι μέμνηται τῆς εὐεργεσίας καὶ τὰ ἄγρια. . . . — 90.
45. περὶ λέοντος τοῦ τιμωρήσαντος τῷ κυνὶ τῷ συντρόφῳ. . — 90.
46. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ζῴων τῶν ἐρυθρῶν τοῖς κανθάροις ἐοικότων σχῆμα, καὶ τῶν κυνοκεφάλων. — 91.
47. π. χλωρίδος καὶ χλωρίωνος. — 92.
48. πῶς πραΰνεται ταύρου θυμός. — 92.
49. π. παρδάλεως. . . — 92.

---

6. περὶ ζῴων νομῆς. m. a. omissus titulus *mo.* ubi hoc caput cum praecedente cohaeret. περὶ ἵππων. r. 8. περὶ ἵππου θηλείας. r. 9. περὶ ἰχθύος. m. 10. αὐτῶν post ἐλέφαντες addit m. 12. ᾠῶν καὶ νεοττῶν. om. m. mo. a. 15. περὶ λύκου. r. 17. περὶ τῶν χερσ. ἐχίνων. a. περὶ τοῦ χερσαίου ἐχίνου. r. 18. περὶ λεοντοφόνου καὶ ἑτέρων. a. 20. περὶ κυνῶν τροφῆς καὶ ἑτέρων. a. 21. περὶ τοῦ μαρτιχόρα. r. μαρτιχώρα. mo. 23. ζῷα. om. m. verba ζῷα καὶ περὶ κωνείου. om. *a.* περὶ τοῦ καρ-
τ
ποῦ τῆς ἰτέας. r. 25. βοῶν εἴ τε ἄλλω. m. ει ἄλλω. *mo.* ἐν τῷ ἅλῳ. a. 26. λαγῶν. m. a. 32. προβατίας. m. mo. ἐν Ἰνδοῖς. a. 33. περὶ χαμαιλέοντος. r. 40. περὶ κυνῶν. m. a. 41. σαρανδάκῃ. a. παρὰ πλησίον. m. 42. ἀττὰ. m. ἀτταγᾶ. mo. μελεαγρῶν. m. 44. μέμ. καὶ εὐ. m. mo. 45. omissus titulus *mo.* ubi hoc caput cum praecedente continuatur. 46. ἃ τοῖς κανθ. ἔοικε τὸ σχῆμα. a. 47. περὶ χλωρίδος τοῦ ὀρνέου. m. a. τοῦ ὄρνου. mo.

50. π. ἵππων. . . . pag. 92.
51. π. τοῦ οἴστρου τοῦ ζῴου. . — 93.
52. π. τῶν Ἰνδικῶν ὄνων. . — 93.
53. π. ζῴων ἀριθμητικῶν Λιβυκῶν. — 94.
54. π. τοῦ τῆς ἀσπίδος ἔρωτος. — 94.
55. π. καμήλων. . . . — 95.
56. περὶ τοῦ τῆς φώκης ἔρωτος. — 95.
57. π. ὕδρου. . . . . — 95.
58. περὶ τοῦ ὄρνιθος τῆς οἰνάδος. — 95.
59. περὶ ὄρνιθος τοῦ καλουμένου κυανοῦ. . . . . . — 96.
60. περὶ σπίνου. . . . — 96.

LIBER QUINTUS.

1. περὶ τῶν ὀρνίθων τῶν καλουμένων Μεμνόνων. . . . — 97.
2. π. γλαυκὸς καὶ ὅτι ἐν Κρήτῃ οὐδεμία, καὶ ὅτι ἡ αὐτὴ ἐλευθέρα παντὸς θηρίου πονηροῦ. — 97.
3. περὶ τοῦ ἐν τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ σκώληκος. . . . . — 98.
4. π. φαλαίνης. . . . — 100.
5. π. ὀρνίθων μάχης. . . — 100.
6. π. δελφίνων. . . . — 100.
7. π. πιθήκου καὶ αἰλούρου. . — 101.
8. π. ζῴων φυσικῶν ἀντιπαθειῶν. — 101.
9. περὶ τεττίγων Ῥηγίνων καὶ Λοκρῶν. . . . . . — 101.
10. περὶ πόθου τῶν μελιττῶν τοῦ εἰς τὸν βασιλέα. . . — 102.
11. περὶ τοῦ βασιλέως τοῦ αὐτοῦ. — 102.
12. περὶ τῆς τῶν μελιττῶν φιλεργίας. . . . . . — 104.
13. περὶ τῆς τῶν μελιττῶν γεωμετρίας. . . . . pag. 104.
14. διάφορα ἔθη μυῶν καὶ σκορπίων. . . . . . . — 105.
15. ὅτι βασιλεύονται οἱ σφῆκες καὶ οὐ τυραννοῦνται. . . — 105.
16. περὶ σφηκῶν ἐν ἐχίδνῃ νεκρᾷ τὸ κέντρον φαρματτόντων. . — 105.
17. περὶ Πισατίδων μυιῶν. . — 106.
18. π. ὀρφοῦ τοῦ ἰχθύος. . — 106.
19. π. λύκου. . . . . — 106.
20. π. ὄνου θαλαττίου. . . — 107
21. π. ταῶνος. . . . — 107.
22. π. μυῶν. . . . . — 108.
23. π. κροκοδείλων. . . — 108.
24. π. κυνῶν καὶ ὠτίδος. . — 108.
25. π. ἀρνῶν. . . . . — 109.
26. π. πιθήκων. . . . — 109.
27. ζῴων φύσεις διάφοροι. . — 109.
28. περὶ τῆς εἰς τοὺς ὁμοτρόφους εὐνοίας τῆς τοῦ πορφυρίωνος. — 110.
29. περὶ χηνὸς τοῦ ἐν Αἰγείῳ. . — 110.
30. π. χηναλώπεκος. . . — 111.
31. π. ὄφεως. . . . — 111.
32. π. ταῶν. . . . . — 111.
33. π. νήττης. . . . — 111.
34. π. κύκνου. . . . — 112.
35. π. ἐρωδιοῦ. . . . — 113.
36. π. ἀστερίου τοῦ ὄρνιθος. . — 113.
37. π. νάρκης, καὶ ὁποῦ τοῦ Κυρηναίου, καὶ δράκοντος θαλαττίου. — 113.
38. π. τῆς τῶν ἀηδόνων φιλοδοξίας. — 113.
39. πῶς τίκτεται λέων. . . — 114.

---

52. περὶ τῶν ὄντων ἰνδικῶν. m. περὶ τῶν ὄνων τῶν ἰνδ. *a.* περὶ ὄνων. r. 53. περὶ τῶν ἐν λιβύῃ ζῴων. r. post hunc titulum inseritur in m. titulus: περὶ τῶν ὀρνίθος τῆς οἰνάδος. 54. τῆς ἐλπίδος. mo. 58. Hoc loco om. titulus. *m.* Legitur enim hoc caput in *mo. a.* post caput 53.

2. ὅτι ἐν Κρήτῃ οὐκ ἔστι πονηρὸν θηρίον. m. mo. a. 4. φαλένης. m. 6. περὶ δελφῖνος. r. 8. φυσικαὶ ἀντιπάθειαι. mo. a. 9. περὶ τοῦ λοκροῦ τέττιγος. r. 10. πόθεν τῶν μ. τῶν. mo. περὶ μελιττῶν. r. 12. περὶ μελιττῶν. a. ἕτερον περὶ μελιττῶν. mo. m. 14. ζώων διάφορα ἔθη. *m. a.* 15. βασιλεύοντα et τυραννοῦντα. *m.* ἔνθα καὶ περὶ τῆς τῶν κεκεντρωμένων σφηκῶν κακίας. *m. mo.* ubi titulus proximi capitis om. continuatur enim hoc caput cum praecedente. 17. περὶ μυίας. a. 21. ταώνων. a. 22. μυιῶν. mo. 27. additur λαγῶν τε καὶ μελεαγρίδων καὶ βίων καὶ πολλῶν ἑτέρων. m. mo. 29. verba τοῦ ἐν αἰγείῳ. om. m. mo. περὶ τοῦ ἐν αἰγείῳ χηνός. a. περὶ χηνός. r. 32. περὶ τοῦ ταώ. a. 33. περὶ ἀετοῦ νηττοφόνου. r. 36. τοῦ ὄρνιθος. om. r. 37. verba καὶ δράκ. θαλ. om. a. 38. φιλοξενίας. m. περὶ ἀηδόνος. r.

40. περὶ τῆς κατὰ τὴν πάρδαλιν εὐωδίας. . . . . pag. 115.
41. ὅτι τῶν μηρυκαζόντων κοιλίαι τρεῖς. Καὶ περὶ τῶν προβοσκίδων τῶν ἐν ταῖς σηπίαις τε καὶ τευθίσι. . . . . — 115.
42. μελισσῶν ὀνόματα. . . — 116.
43. περὶ τοῦ μονημέρου τοῦ κατὰ τὸν Ὕπανιν. . . . — 116.
44. π. τοῦ τῆς σηπίας δήγματος, ἔτι δὲ καὶ ὀσμύλου καὶ πολύποδος. — 116.
45. π. συῶν ἀγρίων. . . — 116.
46. π. κυνῶν, ἔτι δὲ καὶ περδίκων καὶ πελαργῶν καὶ φαττῶν. . — 117.
47. περὶ σαύρου χλωροῦ καὶ τῆς κατ' αὐτὸν πηρώσεως, εἶτα τῆς ὄψεως πάλιν. . . . — 118.
48. π. τῆς τῶν ζῴων πρὸς μὴ ὁμοφυῆ φιλίας τε καὶ ἔχθρας. — 118.
49. περὶ ἄρκτων καὶ ἄλλων τινῶν πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς νεκρούς· καὶ περὶ ἐλεφάντων. . . — 119.
50. τὰ ἥμερα ζῷα τίνι τῶν ζῴων οὐ θαῤῥεῖ. . . . . — 120.
51. ζῴων διάφοροι φθογγαί. . — 120.
52. περὶ ἀσπίδων, χελωνῶν καὶ καρκίνων καὶ κροκοδείλων τῶν ἐπισταμένων εἰς ὅσον ὁ Νεῖλος ἀναπλεῖ. . . . . . — 121.
53. περὶ τῶν ἵππων τῶν ποταμίων. — 121.
54. π. τῶν παρδάλεων καὶ τῶν πιθήκων τῶν ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ. — 121.
55. π. ἐλεφάντων. . . . — 123.
56. περὶ τῶν ἐν τοῖς Σύροις ἐλάφων. . . . . . — 123.

LIBER SEXTUS.

1. ὅτι τῆς ἔξωθεν παρορμήσεως τὰ ζῷα οὐ δεῖται εἰς ἀλκὴν ὡς οἱ ἄνθρωποι· καὶ ἡ ἀπόδειξις ἐκ συὸς καὶ λέοντος καὶ ἐλέφαντος καὶ ταύρου. . . . pag. 124.
2. ὅτι τῶν συντρόφων φείδεται καὶ τὰ ἄλογα, ἐν ᾧ καὶ περὶ παρδάλεων. . . . . . — 125.
3. περὶ ἄρκτων. . . . . — 125.
4. περὶ δρακόντων. . . . . — 126.
5. περὶ ἐλάφων. . . . . — 126.
6. πῶς ἔχουσι πρὸς τὰ πηδήματα φύσεως οἱ ἵπποι. . . . — 127.
7. περὶ τοῦ παρ' Αἰγυπτίοις Κορώνης τάφου. . . . . — 127.
8. π. τῆς κατὰ τὴν κομιδὴν τῶν ζῴων ὀνομασίας. . . — 127.
9. π. ἄρκτου. . . . . . — 127.
10. π. τῆς τῶν κυνοκεφάλων εὐμαθείας, κυνῶν τε καὶ βοῶν καὶ ἵππων. . . . . . — 128.
11. π. ἐλάφων. . . . — 129.
12. π. χελώνης καὶ ἔχεως. . — 129.
13. π. τῆς τῶν ἐλάφων σωφροσύνης. . . . . . . — 129.
14. π. ὑαίνης. . . . . — 129.
15. π. τοῦ ἐν Ἰάσῳ δελφῖνος. — 130.
16. περὶ τῆς ὀξείας τῶν ζῴων αἰσθήσεως, κυνῶν τε καὶ βοῶν καὶ λοιπῶν ἑτέρων. . . — 131.
17. π. τοῦ δράκοντος τοῦ ἐραστοῦ ἐν Ἰδουμαίᾳ. . . . — 132.

---

40. περὶ παρδάλεως. r. 41. περὶ [ὅτι] ζώων διάφοροι καὶ φύσεις καὶ ἀντιπάθειαι. a. m. mo. περὶ τῶν μηρυκιζόντων ζώων. r. 43. μονημέρου ζώου. m. περὶ μονημέρου. r. 44. verba ἔτι δὲ καὶ ὀ. κ. πολ. om. a. καὶ σκύλων. m. σμύλου. mo. 46. καὶ φαττῶν. om. *m. mo.* περὶ κυνῶν. a. r. reliquis omissis. 47. verba καὶ τῆς usque ad πάλιν. om. m. mo. 48. φιλίας τε καὶ ἀντιπαθείας. a. μὴ ὁμοφυῆς. m. 49. περὶ ἄρκτων καὶ ἐλεφάντων. m. mo. mediis omissis. 51. περὶ τῆς τῶν ζώων διαφόρου φθογγῆς. a. 52. περὶ ἀσπ. τῶν κατὰ τὸν νεῖλον ἐφισταμένων. ἔτι δὲ καὶ περὶ χελ. m. mo. omissis iis quae sequuntur post κροκοδείλων. — περὶ τῶν ἀσπ. τῶν ἐπισταμένων εἰς ὅσον ὁ Νεῖλος ἀναπλεῖ. a. 56. ἐν συρίᾳ. r.

1. τὰ ζῷα. om. a. ubi om. verba καὶ ἡ usque ad ταύρου. 2. ἐν ᾧ καὶ π. π. om. a. 6. πρὸς τά. om. m. πρὸς om. mo. 9. περὶ ἄρκτων. a. 10. εὐπαθείας. m. verba κυνῶν — ἵππων. om. a. 16. verba κυνῶν τε usque ad ἑτέρων om. a.

18. π. ὄφεων στομάχου καὶ τοῦ λεγομένου ἀκοντίου. . . pag. 132.
19. π. φωνῆς διαφόρου ὀρνίθων τε καὶ ἄλλων ἐνίων ζῴων. . — 132.
20. π. σκορπίων. . . . . — 133.
21. π. τῆς τῶν δρακόντων πρὸς ἐλέφαντας ἔχθρας. . . — 133.
22. π. ζῴων τῶν ἀλλήλοις πολεμίων καὶ περὶ κυνός. . . — 134.
23. περὶ τῆς τῶν σκορπίων τῶν Λιβύων εἰς τοὺς καθεύδοντας ἐπιβουλῆς. . . . . . — 134.
24. περὶ τῆς εἰς τοὺς ἐχίνους τῆς ἀλώπεκος ἐπιβουλῆς, καὶ ὅπως ὠτίδας θηρεύει καὶ τοὺς ἰχθῦς, καὶ πῶς οἱ Θρᾷκες αὐτῇ διὰ κρυστάλλου ἕπονται τοῦ τῶν ποταμῶν. . . . . . — 135.
25. περὶ τῆς τῶν κυνῶν εὐνοίας τῆς εἰς τοὺς τρέφοντας. . — 135.
26. περὶ τῆς καλουμένης πιθήκης. . . . . . . — 136.
27. περὶ αἰλούρων. . . — 136.
28. περὶ τῆς τῶν πολυπόδων ἀκολασίας. . . . . . — 136.
29. περὶ τοῦ αἰετοῦ τοῦ ἀντερασθέντος ὡραίου παιδός. . — 137.
30. περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ ὄνου. — 137.
31. περὶ μουσικῆς ᾗ θηρῶνται οἱ πάγουροι. . . . . . — 137.
32. περὶ τῶν αἰγυπτίων θρισσῶν τῶν αἱρουμένων κρότῳ ὀστράκων καὶ συμμελεῖ τῇ ᾠδῇ. . — 138.
33. περὶ τῆς Αἰγυπτίων εἰς τοὺς ὄρνιθας καὶ τοὺς ὄφεις ἐπαοιδῆς. pag. 138.
34. περὶ ζῴου τοῦ κάστορος. . — 138.
35. περὶ τῆς καλουμένης βουπρήστιδος. . . . . . — 138.
36. περὶ τοῦ ζῴου τῆς κάμπης. — 138.
37. περὶ οἴστρου καὶ μύωπος. — 139.
38. περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς ἀσπίδος δήγματος, ἄλλα τε περὶ τῆς αὐτῆς. . . . . . — 139.
39. διὰ τί τοὺς ἄῤῥενας νεβροὺς οἱ πατέρες ἀναιροῦσιν. . . . 139.
40. περὶ τῶν μυῶν τῶν ἐν τῇ Ἡρακλείᾳ νήσῳ. . . — 139.
41. περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὑετοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ φυομένων μυῶν· καὶ ἔτι περὶ μυῶν, πῶς τὰ βρέφη μετοικίζουσιν. . . . . — 140.
42. περὶ αἰγὸς ἧς ἠράσθη ὁ αἰπόλος Κρᾶθις. . . . . — 141.
43. περὶ τῆς τῶν μυρμήκων γεωργίας. . . . . . — 142
44. περὶ τῆς τῶν ἵππων εὐνοίας τῆς εἰς τοὺς τρέφοντας, καὶ περὶ ἵππου τοῦ ἐρασθέντος δεσπότου τοῦ Σωκλοῦς. . . . . — 143.
45. περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα τῶν ζῴων ἔχθρας. . . . . — 143.
46. τίνα τίσι τῶν ζῴων θανατηφόρα. . . . . . — 143.
47. περὶ λαγωῶν. . . . . — 144.
48. περὶ στοργῆς τῆς θηλείας ἵππου. — 144.
49. περὶ τῆς ἐν Ἀθήνησιν ἡμιόνου. — 144

18. verba καὶ τοῦ λ. ἀκοντίου. om. a. 19. περὶ μουσικῶν ὀρνίθων. m. r. περὶ θαλαττίων ζῴων τῶν μὴ σιωπώντων. a. 22. verba καὶ περὶ κυνός. om. a. 23. τῆς τῶν λιβύων σκορπίων. a. εἰς et ἐπιβουλῆς. om. m. 24. περὶ ἀλώπεκος. r. καὶ ὅπως usque ad ποταμῶν. om. a. θηρεύουσι τοὺς ἰχθῦς ἐπιβουλῆς [pertinet hoc vocabulum ad 23.] m. Ibid. et mo. omissa quae sequuntur a καὶ πῶς usque ad ποταμῶν. 28. περὶ ὀκτάποδος. r. 29. καὶ αὐτῷ συναποθανόντος. addit *a*. 31. δι' ἧς θηρῶνται. a. 32. verba τῶν αἱρουμ. usque ad ᾠδῇ. om. m. 35. περὶ βουπρήστεως. r. 38. περὶ ἀσπίδων. r. περὶ τοῦ κατὰ τῆς. mo. κατὰ τὴν ἀσπίδα. m. Verba ἄλλα τε π. τ. α. om. m. mo. a.

λ
41. φεσμ m. pro φυομένων. μυῶν usque ad μετοικίζουσιν. om. m. mo. a. 42. Κρᾶθις. om. m. *mo.* περὶ τῆς αἰγὸς τῆς καλῆς ἧς. a. 43. γεωργίας. mo. περὶ μυρμήκων. r. 44. ἐννοίας. m. verba καὶ περὶ — Σωκλοῦς. om. m. mo. in *a* tantum περὶ ἵππου et τοῦ Σωκλοῦς. 47. περὶ λαγῶν. m. περὶ λαγωοῦ. r. περὶ γαλῶν. a. 48. περὶ τῆς στοργῆς ἣν ἔχει ἡ θήλεια ἵππος. a. περὶ θηλείας ἵππου. r. 49. περὶ τοῦ γέροντος ὄνου τοῦ ἀθήνησιν. a.

50. περὶ τῆς τῶν μυρμήκων ἀγχινοίας. . . . . . pag. 145.
51. περὶ τῆς διψάδος τοῦ ζώου. — 145.
52. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων σοφίας. — 146.
53. περὶ κυνῶν τῶν Αἰγυπτίων. — 147.
54. περὶ τῶν χερσαίων ἐχίνων. — 147.
55. περὶ λεπάδων. . . . — 147.
56. περὶ τῆς Λιβύων ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας στρατείας. . . — 147.
57. περὶ τῆς τῶν φαλάγγων γεωμετρίας. . . . . . — 148.
58. περὶ τῆς τῶν φοινίκων ἀριθμητικῆς. . . . . . — 148.
59. περὶ τῆς τῶν κυνῶν σοφίας. — 149.
60. περὶ τῆς τῶν καμήλων σώφρονος μίξεως. . . . — 149.
61. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων αἰδοῦς τῆς εἰς πρεσβυτέρους. . . . — 150.
62. περὶ κυνός. . . . . — 150.
63. περὶ δράκοντος καὶ τοῦ συντραφέντος αὐτῷ παιδὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ. — 151.
64. περὶ ἀλώπεκος καὶ ἐχίνου χερσαίου. . . . . . — 152.
65. περὶ τῶν ἐν τῇ Μαιώτιδι λύκων. . . . . — 152.

LIBER SEPTIMUS.

1. περὶ τῶν ἐν Σούσοις βοῶν. — 153.
2. περὶ τῆς τῶν γεγηρακότων ἐλεφάντων ἀφέτου διατριβῆς. . — 153.
3. περὶ τοῦ μόνωπος τοῦ παιονικοῦ. — 154.
4. περὶ τῆς τῶν ταύρων τῶν πεπωλευμένων εὐμαθείας τε καὶ εὐπειθείας. . . . . — 154.
5. περὶ τοῦ παρὰ τοῖς Λίβυσι κατώβλεπος. . . . . . pag. 154.
6. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων θήρας. — 155.
7. σημεῖα ἐκ διαφόρων ὀρνίθων εὐδίας τε καὶ χειμῶνος. . — 156.
8. περὶ τοῦ ζώου τοῦ ὄρυγος, καὶ ὅπως ἔχει αἴσθησιν τῆς τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς· καὶ περὶ αἰγῶν Λιβυσσῶν· καὶ αὖθις εὐδίας τε καὶ χειμῶνος σημεῖα ἐκ τετραπόδων διαφόρων· περί τε Ἱππάρχου καὶ Ἀναξαγόρου. . . . — 157.
9. περὶ ἱεράκων. . . . . — 158.
10. περὶ τῆς κυνῶν εὐνοίας τῆς εἰς τοὺς τρέφοντας αὐτούς. . — 159.
11. περὶ πολύποδος καὶ ἀετοῦ. — 160.
12. ὅτι καὶ κύουσαι κύνες θηρῶσι. — 161.
13. περὶ τοῦ κυνὸς τῇ δημοσίᾳ τρεφομένου ἐν ταῖς Ἀθήναις διὰ τὸ καταφωρᾶσαι τοὺς θεοσύλας ἐν Ἀσκληπιοῦ. . . . . — 162.
14. ὅπως ἰᾶται τὴν ἑαυτῆς ἡ αἲξ ὑπόχυσιν. . . . . . — 162.
15. ὅπως διέρχονται τὸν ποταμὸν οἱ ἐλέφαντες, καὶ περὶ τῆς φιλοτεκνίας τῶν ἐλεφάντων, καὶ περὶ Λαινίλλης γυναικὸς παιδοφόνου. — 163.
16. περὶ χελώνης χερσαίας καὶ αἰετῶν καὶ τελευτῆς Αἰσχύλου τοῦ τραγῳδοῦ. . . . . — 164.
17. περὶ κηρύλου καὶ ἀλκυόνος. — 164.
18. περὶ τῶν ἐν Κοπτῷ κοράκων. — 164.
19. περὶ δειλίας ζώων καὶ ἀκολασίας ἑτέρων, καὶ περὶ κυνῶν, ἰδίως δὲ τῶν Μεμφιτῶν, καὶ

---

52. τῶν ἐλάφων. m. 54. περὶ ἐχίνου χερσαίου. r. 56. ἐπὶ τοῦ ἐλέφαντος. m. mo. 57. φαλαγγῶν. m. mo. περὶ φαλάγγων. r. 59. τῶν ζώων. a. 63. ἐν Ἀρκαδίᾳ. om. m. mo. τοῦ παιδὸς τῶν Ἀρκάδων. a. 64. verba καὶ ἐχίνου χερσαίου. m. mo.

2. ἀφετοῦ. m. 3. περὶ μόνωπος. r. 4. καὶ ἀπειθείας. m. 5. περὶ κατώβλεπος. r. κατώβλεπτος. m. mo. 7. ζώων εὐδίας καὶ χειμῶνος σημεῖα. a. 8. καὶ ἐκ ζώων αὖθις ἑτέρων εὐδίας τε καὶ χειμῶνος σημεῖα. m. mo. In indice *m.* reliqui hujus libri tituli desunt. Adscripta ibi nota: ἐλλείπουσι τὰ τοῦ βιβλίου τούτου κεφαλαῖα. 9. περὶ ἱεράκων αἰγυπτίων. a. περὶ τῶν ἐν αἰγύπτῳ ἱερακοβοσκῶν. r. 10. περὶ κυνῶν. mo. περὶ κάλβου. r. 11. καὶ ἀετοῦ. om. *mo.* περὶ πτηνῶν ἃ πάσχουσι. r. 12. titulum om. *mo.* ut etiam in seqq. capitibus. 15. περὶ ἐλεφάντων. r. 17. κηρύλλου. a. r. 19. καὶ περὶ τῶν μεμφιτῶν κυνῶν. a. omissis verbis ἰδίως δὲ τῶν μεμφιτῶν. Idem post verba καὶ περὶ κυνῶν addit καὶ περὶ λύκων. cohaeret hoc caput cum superiore in *a. r.*

συῶν, καὶ ποταμίων ἵππων καὶ κυνῶν. . . . . pag. 164.
20. περὶ λύκων. . . . — 165.
21. περὶ πιθήκων. . . . — 165.
22. περὶ ὑαίνης, καὶ περὶ τοῦ καλουμένου κροκόττα. . . — 166.
23. πῶς οἶδεν ὁ λέων ἀμύνεσθαι τὸν προαδικήσαντα. . . — 166.
24. περὶ καρκίνων. . . . — 167.
25. περὶ κυνὸς ζηλοτύπου. . — 168.
26. ὅσα ἀναιρεῖ τὸ τοῦ ἀνθρώπου πτύελον καὶ περὶ αἰγῶν. . — 168.
27. περὶ προβάτων. . . — 169.
28. πῶς ἐτιμώρησε τῆς Ἠριγόνης κυνὶ ὁ Πύθιος. . . . — 169.
29. περὶ τοῦ Κολοφωνίου κυνός. — 170.
30. περὶ καρκίνων. . . — 170.
31. περὶ καρκινάδων. . . — 171.
32. περὶ στρόμβων. . . — 171.
33. περὶ τῶν θαλαττίων ἐχίνων. — 171.
34. περὶ τοῦ ζῴου τῆς πορφύρας. — 172.
35. περὶ τῆς σκολοπένδρας τῆς θαλαττίας. . . . . . — 172.
36. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων τροπῆς. — 172.
37. περὶ τοῦ ἐλέφαντος τοῦ Πώρου. — 173.
38. τίνες συστρατιῶται κύνες ἐγένοντο. . . . . . — 173.
39. ὅσοι ἔφασαν καὶ θῆλυν ἔλαφον κέρατα ἔχειν. . . . — 173.
40. περὶ τῆς τῶν κυνῶν εὐνοίας. — 174.
41. περὶ τῆς χηνὸς ἣν Λακύδης ὁ περιπατητικὸς εἶχε, καὶ ἐλέφαντος Πύῤῥου τοῦ Ἠπειρώτου. — 174.
42. περὶ ἡμιόνου κακούργου ὃν ἠμύνατο Θαλῆς ὁ σοφός. . — 175.
43. περὶ τοῦ ἐν Ἀντιοχίᾳ τῇ Σύρων ἐλέφαντος. . . . — 175.
44. ὅτι τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα προσκυνοῦσιν οἱ ἐλέφαντες, καὶ ὅπως αὐτῶν μήδεται ὁ θεός. . — 176.
45. περὶ τοῦ τῆς ἴβιδος ποτοῦ, καὶ πάλιν περὶ ἐλεφάντων. . pag. 176.
46. τίσι φρουροῖς ἑαυτὸν ἐπίστευεν ὁ Μιθριδάτης ὁ Ποντικός. . — 177.
47. περὶ τῆς διαφορότητος τῶν ὀνομάτων, ἅπερ οὖν ἔχει τὰ ἔκγονα τῶν ἀγρίων ζῴων, καὶ ἔνια αὐτῶν τέλεια. . . . — 177.
48. περὶ τῆς τῶν ζῴων μνήμης. — 178.

LIBER OCTAVUS.

1. τὰ περὶ τῶν Ἰνδικῶν κυνῶν προςευρεθέντα. . . . — 180.
2. περὶ τῆς κατὰ τὴν θήραν τῶν κυνῶν πρὸς τοὺς δεσπότας πίστεως. . . . . . — 181.
3. ὅτι δελφῖνες ἴσασι τοῖς εὐεργέταις τὴν χάριν ἀποδοῦναι. . — 182.
4. περὶ τῆς τῶν ἰχθύων πρὸς τὴν κλῆσιν εὐπειθείας. . . — 183.
5. περὶ τῆς τῶν ἐν Λυκίᾳ μαντείας τῆς διὰ τῶν ἰχθύων. . . — 183.
6. τίνα ὑπὸ τίνων ἁλίσκεται ῥᾳδίως. — 184.
7. ὅτι ἔνια τῶν ζῴων καὶ μὴ δακόντα ἀναιρεῖ. . . . — 184.
8. περὶ ἀμφισβαίνης. . . — 184.
9. πῶς ἑαυτοὺς οἱ κύνες καὶ καθαίρουσι καὶ ἰῶνται. . . — 185.
10. πῶς ἔχουσι πρὸς τὰς ἐνέδρας οἱ ἐλέφαντες. . . . — 185.
11. περὶ τοῦ δράκοντος τοῦ Θετταλοῦ ὅςπερ οὖν ἠράσθη Ἀλεύα τοῦ Θετταλοῦ ποιμαίνοντος. — 186.
12. περὶ τοῦ παρείου ὄφεως. . — 187.
13. περὶ τῶν σκορπίων ἐν Αἰθιοπίᾳ· ὕδρων τε καὶ τυφλώπων πέρι. . . . . . . — 187.
14. πῶς αἴρουσι τοὺς εἰς τέλμα ἐμπεσόντας βοῦς οἱ λύκοι. . — 188.

---

22. κορκοττᾶ. a. περὶ ὑαίνης. r. 28. περὶ κυνὸς φιλοδεσπότου. r. 32. titulus om. in *a.* ubi hoc caput cum praecedente cohaeret. 34. περὶ πορφύρας. r. 41. περὶ τῆς κυνὸς ἣν λυκιάδης. a. καὶ ἐλάφου. Ibid. 44. κήδεται. a. 45. verba καὶ πάλιν π. ἐλεφ. om. a. 47. ἅπερ οὖν ἔχει τὰ ζῶα τὰ ἄγρια. a. reliquis omissis.

In Indice Cod. m. adscripta nota: ἐλλείπει ὁ πίναξ τοῦ η̄ τοῦ βιβλίου. Etiam in contextu tituli capitum omissi. 14. περὶ λύκων. r.

15. πῶς τὰς ἐλλοχώσας τάφρους ὑπερβαίνουσιν οἱ ἐλέφαντες. pag. 188.
16. πῶς τρέφεται ἡ σπογγιά. — 189.
17. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων σωφροσύνης. . . . . . — 189.
18. περὶ τῶν ἐγγραύλεων ἢ ἐγκρασιχόλων τῶν ἰχθύων. . . . — 190.
19. ὅπως ἡ ὗς γνωρίζει τοῦ τροφέως συβώτου τὴν φωνήν. . — 191.
20. ὅτι καὶ οἱ πελαργοὶ ζηλότυπον ζῷόν εἰσι. . . . . — 191.
21. περὶ τῆς χρόας ἣν μεταβάλλει τὰ ζῷα ἐκ τῆς τοῦ πόματος διαφορᾶς. . . . . . — 191.
22. περὶ τοῦ πελαργοῦ τὴν χάριν ἀποδόντος τῇ Ταραντίνῃ γυναικί. — 192.
23. ὅπως ἐστὶ τῶν συντρόφων ἠθῶν μνήμων ὁ ἀστακός. . — 193.
24. περὶ ἀγρέως ὄρνιθος. . — 193.
25. ὅπως ἐπιβουλευομένῳ ὑπὸ τοῦ ἰχνεύμονος τῷ κροκοδείλῳ ὁ τροχίλος ἐπαμύνει. . . . — 193.
26. περὶ τῆς θαλαττίας τρυγόνος. — 194.
27. πῶς τίκτεται ἐλέφας καὶ ἡλίκος τὸ μέγεθος. . . . — 194.
28. περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ ἔλλοπος ὃν καὶ ἱερὸν καλοῦσι. . . — 195.

LIBER NONUS.

1. περὶ λεόντων γεγηρακότων. — 196.
2. περὶ τῶν τοῦ αἰετοῦ πτερῶν. — 196.
3. περὶ μυῶν πολυγονίας καὶ κροκοδείλων καὶ ἀετῶν πέρι, πῶς τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα βασανίζουσιν. — 197.
4. περὶ τῶν τῆς ἀσπίδος ὀδόντων. — 197.
5. ὅπως τῷ πρώτῳ τεχθέντι τὰ πρεσβεῖα ἀπονέμει ἡ κύων. pag. 197.
6. ὅτι κενώτερά ἐστι τὰ ὀστρακόδερμα ὑπολῃγούσης τῆς σελήνης. — 198.
7. περὶ τῶν ὀξέως ἀκουόντων ἰχθύων. . . . . . — 198.
8. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων εἰς τὰ τέκνα φιλοστοργίας. . . . — 199.
9. ποῦ τίκτουσιν αἱ φῶκαι. . — 199.
10. περὶ αἰετῶν. . . . . — 199.
11. περὶ φαλαγγίου καὶ ἀσπίδος δήγματος. . . . . . — 200.
12. περὶ θαλαττίας ἀλώπεκος. — 200.
13. βατράχων ἐρωτικὴ μίξις. — 200.
14. περὶ τῆς δυνάμεως ἣν ἔχει ἡ νάρκη εἰς τὸ ὅμοιον πάθος. — 200.
15. κατὰ τί ἐπιτείνεται τὰ δήγματα τῶν θηρίων καὶ ἐξ αὐτῶν κροῦσις. . . . . . — 201.
16. περὶ γήρως ὄφεως καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. . . . . . — 201.
17. περὶ ἀλκυόνος ὠδίνων. . — 202.
18. περὶ τῆς λυκοκτόνου καλουμένης πόας. . . . . . — 202.
19. περὶ ὄρνιθος κατοικιδίου καὶ τοῦ καλουμένου γαλεώτου εἰς ὑγρόν τι ἐμπεσόντων. . . — 203.
20. περὶ τοῦ λίθου τοῦ διώκοντος τοὺς ὄφεις. . . . . — 203.
21. περὶ Φάρου τῆς νήσου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ὄφεων. . . . . — 203.
22. περὶ τῶν θαλαττίων ἀστέρων. — 204.
23. περὶ ἀμφισβαίνης. . . — 204.
24. περὶ τοῦ βατράχου τοῦ καλουμένου ἁλιέως. . . — 204.

---

15. περὶ ἐλεφάντων. r. 18. ἢ ἐγκρ. τῶν αὐτῶν. a. 20. περὶ πελαργῶν. r. 24. καὶ περὶ ἀργέως ὄρν. *a.* 25. τροχῖλος. a.

3. περὶ μυῶν καὶ κροκοδείλων. *a.* πολυγονίας et deinde verba καὶ ἀετῶν usque ad βασανίζουσι. om. a. 4. καὶ περὶ σκορπίων. addit m. 7. post ἰχθύων addit λαβράκος. m. Tum ibid. sequitur: η. καὶ περὶ ὑποζυγίων καὶ σάλπης καὶ κεστρέως καὶ λοιπῶν ἑτέρων. 11. δήγματος. om. m. 15. ἐπιγίνεται. a. κρουσ̃ i. e. κρούσης. *a.* τίνων γευσάμενα τὰ ἰοβόλα χαλεπώτερά ἐστι τὴν πληγήν. m. 16. καὶ περὶ λυττῶντος κυνὸς καὶ ἀνθρωπείου δήγματος. m. 17. post ὠδίνων additur καὶ τῆς κατὰ τὴν καλιὰν εὐτεχνίας. m. 18. πόας om. a. 19. περὶ ὀρνίθων. a. ὀρνίθων κατοικιδίων. m. verba εἰς ὑγρόν τι ἐμπεσόντων. om. a. m. 20. περὶ ἐλάφου κέρατος καὶ τοῦ λίθου τοῦ τοὺς ὄφεις σοβοῦντος. m. 21. περὶ τῆς Φάρου νήσου. m.

25. περὶ τῆς τῶν καράβων καὶ τῶν πολυπόδων ἔχθρας. . . pag. 205.
26. πῶς διώκει τοὺς ὄφεις ἄγνος καὶ καλαμίνθη. . . . — 205.
27. τί εἰς τὰ ζῷα ἐργάζεται ἡ θηλυφόνος πόα. . . . — 205.
28. περὶ ὑῶν καὶ σαλαμάνδρας. — 206.
29. περὶ τῶν ἐν τῷ Εὐφράτη ὄφεων. . . . . — 206.
30. περὶ λεόντων. . . . — 206.
31. περὶ λυγγὸς τῆς ἐπιγινομένης τοῖς ζῴοις, καὶ τῆς πόας, ἣν δι' αὐτὴν φυτεύουσιν οἱ ποιμένες. — 206.
32. περὶ ζώων τῶν τὸν ὀπὸν καὶ τὸν ὑοσκύαμον ἀνασπώντων. — 207.
33. περὶ ἕλμινθος καὶ τῆς πόας τοῦ ἀβροτόνου. . . . — 207.
34. περὶ τοῦ ζῴου τοῦ καλουμένου ναυτίλου. . . . . — 208.
35. εἰς πόσον βάθος οἱ ἄνθρωποι δύνανται τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ διασκέψασθαι. . . . — 208.
36. περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου ἀδώνιδος. . . . — 208.
37. περὶ τῶν ζῴων ὅσα τὰ περιττὰ τῆς τροφῆς κατὰ τῶν δένδρων ἀφίησι. . . . . — 209.
38. περὶ προβάτου θαλαττίου, καὶ τοῦ καλουμένου ἡπάτου. . — 209.
39. περὶ τῶν καλουμένων κανθαρίδων. . . . . — 210.
40. ὅτι οἶδε τὰ ζῷα ποῦ ἔχει τὴν ἰσχύν. . . . . — 210.
41. περὶ θαλαττίων μυῶν. . pag. 210.
42. περὶ τῶν θύννων. . . — 210.
43. περὶ παγούρων. . . — 211.
44. περὶ τῶν ἐν Τρωγλοδύταις ὄφεων. . . . . — 211.
45. περὶ πολυπόδων καὶ ὀσμύλων ἐπὶ τὴν ὀπώραν ἀνερπόντων. — 211.
46. περὶ τῶν ῥυάδων τοῦ ζῴου. — 212.
47. περὶ τῶν ἐχίνων τῶν θαλαττίων. . . . . . — 212.
48 τί ἐπινοοῦσιν οἱ νομεῖς εἰς πλείονα τῶν ζῴων ἐπιγονήν — 212.
49. περὶ τῶν μεγίστων κητῶν. — 212.
50. περὶ τῶν καστορίδων τῶν θαλαττίων, φαλαίνης τε καὶ φωκῶν θαλάττης ἐξιουσῶν. . — 213.
51 περὶ τρίγλης. . . — 213.
52. τίνες τῶν ἰχθύων πέτονται. — 213.
53. περὶ νήξεως ἰχθύων διαφόρων. . . . . . . — 213.
54. πῶς εἰς πιμελὴν οἱ νομεῖς ὑπάγουσι τὰ πώεα καὶ εἰς μίξιν — 214.
55. περὶ κυνῶν σιωπῆς. . — 214.
56. πῶς ἐν τῷ καύματι ψύχος ἑαυ τοῖς ἐλέφαντες ἐπιτεχνῶνται. — 214.
57. τίνα τρόπον ἑαυτοὺς θάλπουσιν ἐν τοῖς κρυμοῖς οἱ ἰχθύες. . — 215.
58. τίνα ἐκ βραχίστων μέγιστα ζῴων γίνεται. . . . . — 215.
59. πῶς τίκτουσιν οἱ ἰχθύες οἱ θαλάττιοι ὅταν ἔχωσι πλησίον ποταμόν. . . . . — 216.
60. περὶ τῆς θαλαττίας βελόνης. — 216.

---

26. καὶ καλαμίνθης. a. 27. ὅπως ἀναιρεῖ σκορπίον ἡ θηλυφόρος (sic) καλουμένη πόα. m. 28. περὶ συῶν. m. 31. καὶ πόας τῆς ἀντιπαθούσης αὐτῇ. m. 32. ὅπως τὸν ὑὸς (sic etiam *a.*) κύαμον καὶ τὸν ὀπὸν διὰ πτηνῶν ἀνασπῶσι ζῴων. m. 34. περὶ ἰχθύος τοῦ ναυτίλου. m. 35. εἰς π. β. καὶ ἀνθρώποις κάτοπτα τὰ. *m.* διασκέψασθαι. om. m. additum καὶ οἱ ἰχθύες κατανήξασθαι. in *a.* 36. τοῦ καλουμένου om. m. post ἀδώνιδος addit τοῦ καὶ ἐξωκοίτου. m. 39. καὶ ἐν οἷς τοιαῦτα μικρὰ τίκτεται ζῷα. addit m. 40. ὅπως οἶδε τ. ζ. ἐν οἷς. m. ὥσπερ ξιφίας τε καὶ τρυγὼν καὶ μύραινα. addit *m.* 45. ὅπως πολύποδές τε καὶ σμύλοι ἀνέρπουσι τὴν ὀπώραν. m. 48. ὅπως εἰς πλείονα ἐπιγονὴν κινεῖται τὰ ζῷα. m. 50. φαλαίνης usque ad ἐξιουσῶν. om. a. καὶ φώκης. m. ubi verba θαλ. ἐξ. omissa. 51. ὅτι ἐν ἰχθύσιν ἵπτανται τευθίδες χελιδόνες καὶ ἱέρακες addit m. 52. om. m. 53. διαφόρου. m. 54. πῶς εἰς πιμ. ἐπιδίδωσι τὰ ζῷα. m. 55. καὶ ὄνου addit m. 56. π. ἐλεφάντων σοφίας. m. 57. ὅπως ἐν τοῖς κρυμοῖς θάλπουσιν ἑαυτοὺς οἱ ἰχθύες. m. 58. ὅτι ἐκ βρ. μέγιστα γίνεται κροκοδ. καὶ στρουθ. καὶ ἐλε. m. 59. πῶς γίνονται. a. ὅπως ἐν τῷ τίκτειν ἐκνήχονται παραγείτονα ποταμὸν οἱ ἰχθύες. m. 60. περὶ βελονῶν. r.

61. ποταπὰ ἴχνη ἐστὶ τοῦ τῆς ἀσπίδος δήγματος. . . . pag. 216.
62. περὶ ἀσπίδος τοῖς Πανα θηναίοις δακούσης. . . . — 217.
63. περὶ μίξεως ζώων. . . — 217.
64 ὅτι τῷ γλυκεῖ ὕδατι τρέφονται οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῇ θαλάττῃ. — 218.
65. διὰ τί οὐκ ἐσθίουσι γαλεοῦ οἱ μυούμενοι τοῖν θεοῖν, οὐδὲ τῆς τρίγλης, καὶ πῶς τίκτει ὁ γαλεός. — 218.
66 περὶ ἔγχεως καὶ μυραίνης τὰ μὴ ἀνωτέρω λεχθέντα. . — 218

LIBER DECIMUS.

1. περὶ τοῦ τῶν ἐλεφάντων ἔρωτος. — 219.
2. περὶ τῆς τῶν ἰχθύων μίξεως, καὶ περὶ λάβρακος καὶ τρίγλης. — 219.
3. περὶ καμήλων . . . . — 220.
4. περὶ τῶν οἴων τῶν Ἀραβίων. — 220.
5. περὶ κοχλιῶν καὶ ἐρωδιῶν καὶ περδίκων. . . . . . — 220.
6. περὶ τῶν ἐν Πόντῳ κοχλιῶν. — 221.
7. περὶ τῆς τῶν τριγλῶν κοιλίας. — 221.
8. περὶ τῆς καθ' ἡλικίαν τῶν δελφίνων νήξεως. . . . — 221.
9. περὶ ἔγχεως καὶ ἐχίδνης. . — 221.
10. τίνα τρόπον πραΰνονται οἱ ἐλέφαντες. . . . . . — 222.
11. ὅτι μὴ πάντες οἱ ἰχθύες ἄφωνοι. — 222.
12. τί μέρος ἐδώδιμον ἐλέφαντος. — 223.
13. περὶ τῆς τῶν Ἀραβίων πολυχροΐας, καὶ περὶ τῶν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης ὀστρέων καὶ περὶ μαργαριτῶν καὶ κογχῶν. . — 223.
14. ὅπως τιμῶσιν οἱ Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα. . . . . — 224.
15. ὅτι ἄθηλυ τὸ ζῷον ὁ κάνθαρος. pag. 225.
16. ὅτι λαιμαργότατον ἡ ὗς· ἔτι περὶ πελαργοῦ καὶ χηναλώπεκος καὶ ἔποπος. . . . . — 225.
17. ὅπως ἐρῶσι τῆς συνήθους γῆς οἱ ἐλέφαντες. . . . — 226.
18. ἑκατέρας ἰσημερίας ἐστὶ σημαντικὸς ὁ κριὸς ἐκ τοῦ καθεύδειν. — 226.
19. περὶ φάγρων τῶν ἰχθύων. — 227.
20. περὶ κόγχων ἑτέρων ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. . . — 227.
21. ὅπως διάκεινται περὶ τὸν κροκόδειλον οἱ Αἰγύπτιοι. . . — 227.
22. περὶ τῶν ἐν τῇ Βάρκῃ νεκρῶν καὶ γυπῶν. . . . . . — 228.
23. περὶ τῶν ἐν τῇ Κοπτῷ σκορπίων καὶ δορκάδων. . . — 229.
24. περὶ κροκοδείλων καὶ ἱεράκων. — 229.
25. περὶ κυνοπροσώπων. . — 230.
26. περὶ λύκων. . . . . — 230.
27. ὅπως τὰς θηλείας βοῦς Αἰγύπτιοι ἀνατιθέασιν Ἀφροδίτῃ. — 231.
28. ὅτι μισοῦσι ὄνον τε καὶ ὄρυγα οἱ Αἰγύπτιοι. . . . — 231.
29. περὶ τῆς ἴβεως αὖθις. . — 232.
30. αὖθις περὶ κυνοκεφάλων. . — 233.
31. περὶ τῆς ἀσπίδος ἣν Αἰγύπτιοι Θέρμουθιν ὀνομάζουσιν. . — 233.
32. περὶ ἀκάνθου τοῦ ὄρνιθος. — 234.
33. ἔτι περὶ τρυγόνος. . . — 234.
34. περὶ χελιδόνος. . . — 234.
35. περὶ περδίκων. . . — 235.
36. περὶ κύκνων αὖθις. . . — 235.
37. περὶ γλαυκός. . . . — 235.
38. περὶ πολύποδος καὶ καράβου καὶ τῶν ἐν Λουσίᾳ ποταμῷ μελάνων ἰχθύων. . . . — 236.

---

61. ὅποια τὰ ἴχνη. m. 65. ἐσθίουσιν οἱ μυούμενοι γαλεοῦ καὶ τρίγλης. reliquis omissis. *m.* verba οὐδὲ τῆς usque ad γαλεὸς om. a.

1. περὶ ἐλεφάντων. ἔρως. m. mo. π. ἔρωτος ἐλεφάντων. a. 2. λαύρακος καὶ τρίγης. m. 5. καὶ περδίκων. om. m. mo. a. 6. κοχλίων καὶ περδικῶν. mo. 8. καθ' ἡλίαν. a. ἤξεως. m. 13. τῶν ἀρραβίων ζώων. a. καὶ κοχλῶν. m. 15. ὅτι οὐ θῆλυς. a. ὅτι θῆλυς τῶν ζώων. m. ὅτι θῆλυς τὸ ζῷον. mo. περὶ κανθάρου. r. 16. καὶ περὶ πελ. m. mo. a. 18. ὑπὲρ τοῦ καθ. a. περὶ κριοῦ. r. 20. ἑτέρων τῶν ἰχθύων. m. 23. καὶ δορκάδα. m. 28. hunc titulum ponit *m.* post 30. — 29. περὶ τοῦ ζώου καὶ αὖθις τῆς ἴβεως. m. περὶ τοῦ ζώου τῆς ἴβεως. a. περὶ ἴβεως. r. 38. ὅτι τῷ καράβῳ ὁ πολύπους ἐστὶ φοβερός. r.

39. περὶ τῆς παρδάλεως καλουμένης ἀμπέλου. . . . . pag. 236.
40. περὶ τῶν ὀνείων κεράτων τῶν τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ στεγόντων. — 236.
41. περὶ τοῦ κυνὸς τοῦ Εὐπόλιδος. — 236.
42. περὶ τοῦ μύρμηκος τοῦ λαέρτου, καὶ τῶν ὁμωνύμων σφηκῶν. — 237.
43. περὶ τῶν Νειλώων ἰχθύων. — 237.
44. τεττίγων ὀνόματα. . . — 237.
45. περὶ κυνὸς καὶ ὅτου χάριν τιμῶσιν αὐτὸν Αἰγύπτιοι. . — 238.
46. περὶ τοῦ Νειλώου ὀξυρύγχου. — 238.
47. ὅτι ἀῤῥενόθηλυς ὁ ἰχνεύμων, καὶ ὅτι ἐχθρός ἐστιν ἀσπίδι καὶ κροκοδείλῳ. . . . . — 238.
48. πῶς οἴδασι χάριν ἀποδιδόναι καὶ δράκοντες. . . . . — 239.
49. ὅτι ἄβατος τοῖς ἰοβόλοις ὁ ἐν Κλάρῳ τοῦ Ἀπόλλωνος ναός. — 241.
50. ἄσυλα τὰ ἐν τῷ ἐν Ἐρύκῃ ναῷ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ὅπως τὰ ἱερεῖα αὐτόματα φοιτᾷ. . . 241.

LIBER UNDECIMUS.

1. περὶ τῶν κύκνων τῶν ἀφικνουμένων ἐκ τῶν Ῥιπαίων ὀρῶν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἐν τοῖς Ὑπερβορείοις. . . — 243.
2. περὶ τῶν ἐν τῇ καλουμένῃ Ἠπείρῳ δρακόντων ἱερῶν. . . — 244.
3. περὶ τῶν ἐν τῇ Αἴτνῃ κυνῶν. — 244.
4. περὶ τῶν βοῶν τῶν τῇ Δήμητρι θυομένων ἐν τοῖς καλουμένοις Χθονίοις. . . . — 244.
5. περὶ τῶν φιλελλήνων κυνῶν τῶν ἐν Δαυλίᾳ. . . . . — 245.
6. περὶ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ Πανὸς αὐλῆς, καὶ τῶν ἐκεῖ καταφευγόντων ζῴων. . . . — 245.
7. περὶ τῶν ἐν Κουριδίῳ ἐλάφων. pag. 245.
8. περὶ τῶν μυιῶν τῶν ἐν τῇ πανηγύρει ἣν ἐν Ἀκτίῳ ἄγουσι τῷ Ἀπόλλωνι. . . . . . — 245.
9. περὶ τῶν ἐν Ἰκάρῳ τῇ νήσῳ αἰγῶν καὶ δορκάδων καὶ λαγῶν. — 246.
10. περὶ τοῦ ἐν Μέμφιδι Ἄπιδος ταύρου. . . . . . — 246.
11. περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καλουμένου Μνεύιδος. . . . — 248.
12. περὶ τῆς τῶν δελφίνων συνέσεως. . . . . . . — 249.
13. περὶ τῶν Δάφνιδος κυνῶν. — 250.
14. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων μνήμης τε καὶ πρὸς τοὺς κηδεμόνας φιλοστοργίας. . . . — 250.
15. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων ζηλοτυπίας. . . . . . — 251.
16. περὶ τῆς τῶν δρακόντων μαντικῆς. . . . . . — 251.
17. περὶ τοῦ ἐν τῇ Μελίτῃ δράκοντος. . . . . . — 252.
18. ἴδιά τινα θαυμαστὰ ταὼ καὶ ἵππου. . . . . . — 253.
19. ὅτι αἰσθητικῶς ἔχει τινὰ τῶν ζῴων τῶν μελλουσῶν ἐν ταῖς οἰκίαις γίνεσθαι ἀνατροπῶν. — 253.
20. περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ κυνῶν τῶν ἐν Ἀδρανῷ. . . — 254
21. περὶ κοχλίου τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ. . . . — 255.
22. ὅτι ἀεικίνητος ὁ δελφίς. . — 255.
23. περὶ ἰχθύος τοῦ λεγομένου κιθαρῳδοῦ. . . . . — 255.
24. περὶ παρδάλεως ἰχθύος τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ὀξυρύγχου. . . . . — 256.
25. περὶ τῆς τοῦ Πτολεμαίου ἐλάφου. . . . . . . — 256.

---

39. alio ordine haec verba leguntur in m. mo. a. 42. verba τοῦ λαέρτου — σφηκῶν juncta cum sequente titulo. m. mo. περὶ μύρμηκος τοῦ καλουμένου λαέρτου. r. 45. καὶ τοῦ χάριν. m. 47. ἀσπίδος. m. mo. περὶ ἰχνεύμονος. r. 48. ἐκδιδόναι. a. 49. ὁ ἐν κλαδὸς. m. mo. κλαδω. a. ναός. om. m. mo. a.

1. ὑπερβορίοις. m. 4. δημητρα. m. a. 5. ἐν τῇ Δ. m. mo. a. 8. τῶν μυῶν. m. 10. ἀσπίδος. mo 11. μνείδος. m. 14. verba τε καὶ usque ad φιλοστοργίας om. m. mo. 15. post ζηλοτυπίας additur καὶ πρὸς τοὺς κηδεμόνας φιλοστοργίας. m. mo. 18. ἴδια ἑκάστου τῶν ζώων λυσιτελῆ. m. mo. a.

26. ὅτι κἂν τοῖς ἀλόγοις προτιμᾶται ὁ ἄῤῥην φύσει. . . . pag. 256.
27. ὅτι καὶ μικραὶ προφάσεις πολλάκις αἰτίαι μεγάλων πολέμων γεγόνασι. . . . . . — 256.
28. ὅτι καὶ μικρὰ αἴτια πολλάκις μεγάλας ὁρμὰς ἔστησαν. . — 257.
29. περὶ προβάτων ἀχόλων τε καὶ διχόλων. . . . . . — 257.
30. περὶ τῆς τῶν μερόπων ὀρνίθων δικαιοσύνης. . . . — 257.
31. ὅτι καὶ τῶν ἀλόγων πρόνοιαν ποιεῖται τὸ θεῖον. . . — 257.
32. περὶ ἀσπίδος. . . . — 258.
33. περὶ ταώ. . . . — 259.
34. περὶ μυραίνης, πῶς δι᾽ αὐτῆς ἐσώθη ὁ φαγὼν ὄφεως ᾠά. — 260.
35. ὅτι καὶ Χρύσερμος αἷμα ταύρειον πιών, καὶ Βαθύλις φθισικὸς ὑπὸ τοῦ Σαράπιδος ἐσώθησαν. . . . . . . — 260.
36. περὶ τῶν ἵππων. . . — 261.
37. διαφορότητες ζῴων εἰς ἐπωνυμίαν τε καὶ ζῳογονίαν. . — 261.
38. περὶ τοῦ καλουμένου χηναλώπεκος. . . . . . — 262.
39. περὶ ἱεράκων. . . . . — 262.
40. περὶ ζῴων διπλᾶ μέλη ἐχόντων, οἷον πέρδικες, λαγωοί, ἔλαφοι καὶ ἕτερα τοιαῦτα. . — 262.

LIBER DUODECIMUS.

1. περὶ τῶν ἱερῶν ἰχθύων τῶν παρὰ Μυρεῦσιν, οὓς καλοῦσιν ὀρφούς. — 264.
2. περὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει ἰχθύων. — 264.
3. περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ δικέρκου ἀρνός. . . . . . — 264.
4. περὶ τῶν πτερῶν τοῖς ἱέραξιν ἐπιφυομένων . . . pag. 265.
5. περὶ τῆς γαλῆς ἣν Θηβαῖοι ἐν τῇ Βοιωτίᾳ σέβουσι, καὶ περὶ τῶν ἐν Σμίνθῳ μυῶν. . — 265.
6. ὅτι τοὺς ἀποθανόντας αὐτῶν οἱ δελφῖνες θάπτουσι, καὶ περὶ τεττίγων. . . . . . — 266.
7. περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐκθεουμένων λεόντων, καὶ περὶ σφιγγός. — 267.
8. περὶ τοῦ καλουμένου πυραύστου. — 269.
9. περὶ κίγκλου. . . . . — 269.
10. ὅτι τῷ ἰδίῳ θανάτῳ ἀποθνήσκοντες οἱ μύες κατὰ μέρος ἀποθνήσκουσι, καὶ περὶ τρυγόνων, καὶ ὅτι λαγνίστατοι οἱ μύες. — 270.
11. περὶ ταύρου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὃν Ὄνουφιν καλοῦσι. . . — 270.
12. ὅτι πάντων ἀλτικώτατοι δελφῖνες. . . . . . — 271.
13. περὶ τῆς φύσης τοῦ ἰχθύος. — 271.
14. περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου λάγνιδος. . . . — 271.
15. περὶ βατράχων καὶ ὕδρων καὶ κροκοδείλων. . . . — 271.
16. τίνα τῶν ζῴων πολύγονα κατὰ Δημόκριτον, οἷον ὗς καὶ κύων, καὶ περὶ μυῶν. . . . — 272.
17. ποῦ μᾶλλον ἐξαμβλίσκεται τὰ ἔμβρυα. . . . . . — 273.
18. διὰ ποίαν αἰτίαν ἀναφύεται τῶν ἐλάφων τὰ κέρατα. . — 273.
19. περὶ τῶν τομιῶν βοῶν καὶ μὴ τομιῶν, πῶς διαφέρουσι κατὰ τὰ κέρατα. . . . — 274.
20. περὶ τῶν ἀκεράτων ταύρων. — 274
21. ὅτι καὶ αἰετὸς ἀνθρώπου βρέφος ἔσωσε. . . . — 275.

---

26. τὴ ἄῤῥην φύσιν. m. ὁ ἀ. φύσις. mo. a. 28. μεγάλων. m. mo. a. 30. μερόπων ἀνθρώπων. a. 31. post τὸ θεῖον additur οἷς χαίρουσιν ἵπποι. a. 32. 33. 34. om. m. 36. οἷς χαίρουσιν ἵπποι. m. 37. ἐπωνυμίας et ζωογονίας. m.

1. verba οὓς καλοῦσιν ὀρφούς. om. m. mo. a. 4. περὶ τῶν παρόντων. m. 5. μυιῶν. (σις) m. mo. 10. οἱ μυίες. m. λαγνίστατον. m. a. 13. τῆς φύσιως. m. 16. περὶ μυιῶν. m. περὶ κυνῶν καὶ ὑῶν. r. 18. ἀφύεται. m. περὶ ἐλάφων. r. 19. περὶ τ. τ. βοῶν καὶ τῶν τοιούτων. reliquis omissis. m. a. 21. περὶ γιγάλμου. r.

22. περὶ τῶν κυνῶν τῶν παρὰ τῷ ναῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν τῇ Κρήτῃ. pag. 275.
23. περὶ τῶν ἐν Ἀδώνιδος τιθασῶν λεόντων. . . . — 275.
24. περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ καλουμένου ὑγροῦ φοίνικος. . . — 276.
25. περὶ σαύρου καὶ χάρακος καὶ τοξότου τῆς αὐτῆς θαλάττης ἰχθύων. . . . . . — 276.
26. περὶ ὕστριχος τῆς Λιβυκῆς. — 276.
27. περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ πιθήκου. . . . . . — 276.
28. περὶ τῶν ὀρνίθων τῶν μεταβαλλόντων τὰς ᾠδάς, οἷον ἀηδόνος, κοσσύφου, κίχλης, πτηνῆς τε καὶ θαλαττίου, καὶ λοιπῶν ἑτέρων, καὶ θωὸς τοῦ χερσαίου. — 277.
29. περὶ σιλούρου. . . . — 277.
30. ὅτι πολλαχόθι εἰσὶ χειροήθεις ἰχθῦς καὶ πρᾶοι, καὶ ἐν τῷ καλεῖσθαι ὑπακούοντες. . . — 278.
31. ὅτι ἀγριώτατον καὶ πρᾳότατον ζῴων λύκος καὶ ἀρνὸς κατὰ τὴν ἐκ Δελφῶν μαρτυρίαν. . — 278.
32. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ὄφεων. — 279.
33. περὶ τῆς τῶν κυνῶν καὶ χηνῶν φρουρᾶς τῆς ἐν τῷ Καπετωλίῳ. — 280.
34. περὶ ζῴων τῶν παρὰ διαφόροις ἔθνεσι διαφόρῳ μετερχομένων ἔθει. . . . . . . — 281.
35. κύνες ἕτεροι φιλοδέσποτοι. — 281.
36. περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐν τῷ Κράθει, καὶ ὡς λευκαίνει τὰ θρέμματα· καὶ περὶ τῶν βοῶν τῶν ἐν Εὐβοίᾳ. . . . — 282.
37. περὶ ἀλεκτρυόνος, ὃς ἠράσθη τοῦ οἰνοχόου, καὶ περὶ κολοιοῦ τε καὶ μελισσῶν. . . — 282.
38. περὶ σφιγγὸς καὶ τῆς πτερωτοῦ ὑός. . . . . . . pag. 282.
39. περὶ δράκοντος καὶ τῶν καλουμένων ὀφιογενῶν. . . . — 282.
40. τίνα παρὰ τίσι τιμᾶται ζῷα. — 282.
41. περὶ τῶν ἐν Γάγγῃ κητῶν, χελωνῶν τε καὶ κροκοδείλων. — 283.
42. τίνα τίσιν ἁλίσκεται τῶν θαλαττίων. . . . . . — 283.
43. ἐνύδρου θήρας διαφοραί. . . — 284.
44. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἐλεφάντων καὶ τῶν ἐν Λιβύῃ ἵππων. . — 285.
45. περὶ τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας. . . . . . — 286.
46. πῶς ἄρα τὰ ζῷα ἁλίσκεται ὑπὸ μουσικῆς, σύες τε καὶ ἔλαφοι. — 287.
47. τί δρῶσιν οἱ ἰχθύες οἱ καλούμενοι ἀνθίαι ἁλισκόμενοι. . — 287.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

1. περὶ ἀετοῦ τοῦ προσημήναντος Γορδίῳ τὴν βασιλείαν, καὶ λύκου τοῦ σώσαντος Γέλωνα τὸν Συρακούσιον. . . . . — 288.
2. περὶ τῆς τῶν σαργῶν θήρας. — 288.
3. θαλαττίας πόας διαφοραί, καὶ ὅτι ἄλλος ἰχθὺς σιτεῖται ἄλλην. — 289.
4. περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου καλλιωνύμου. . . . . — 289.
5. περὶ θαλαττίου βατράχου. . — 290.
6. ὅτι μέγιστοι γίνονται οἱ πολύποδες, καὶ αἱρεθῆναι δυςκαταγώνιστοι. . . . . . — 290.
7. τίνα τρόπον ἰῶνται τὰ τῶν ἐλεφάντων τραύματα οἱ Ἰνδοί, καὶ τὰς ὀφθαλμίας, καὶ ἄλλα νοσήματα. . . . . . — 291.

25. τοξότου καὶ αὐτῶν [ἄλλων?] τῆς. m. a. verba καὶ τοξότου usque ad ἰχθύων om. mo. 26. ἔτι δὲ καὶ περὶ ὕστρικος. m. a. 29. σιλούρων. m. a. 30. πολλαχόθεν et ἰχθύες. m. 31. post μαρτυρίαν. additur ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ὄφεων. m. ubi hoc caput cum sequ. continuatum. 36. ἐν τῇ κράθει. m. ἐν τῇ κράθῃ. mo. ὡς λευκαρῖ τὰ. m. ἐν ἀβοίᾳ. m. 37. ἀλεκτρυος ἠράσθη τοῦ οἰνοων. m. verba καὶ περὶ usque ad μελισσῶν om. a. 39. δρακόντων. m. a. 41. χελεώνων. m. 43. περὶ ἐνύδρου. θήρας διαφορά. a.

1. συρακόσσιον. m. 3. θαλαττίου πόας. et σιτεῖται ἄλλο. m. ἄλλος. mo. 4. καλεωνύμου. m. a. 7. verba καὶ τὰς usque ad νοσήματα om. m. a.

8. διαφοραὶ τροφῆς ἐλεφάντων ἀγελαίων καὶ ἀθλητῶν. . . . pag. 292.
9. ὅτι δυςμεταχείριστοι οἱ Ἰνδοὶ ἵπποι, καὶ περὶ ἐλεφάντων. — 292.
10. πῶς οἱ Μαυρούσιοι θηρῶσι τὰς παρδάλεις. . . . . . — 293.
11. τίνα τρόπον ὑπὸ τῶν ἀλωπέκων οἱ λαγῴ θηρῶνται. . — 293.
12. ὅτι καὶ ἄῤῥην λαγὼς τίκτει. — 294.
13. ὅτι καὶ ὡρῶν καὶ ἀνέμων ἐπιστήμων ὁ λαγώς. . . — 295.
14. περὶ λαγωῶν ὠκύτητος ἐν ὄρει καὶ ἐν πεδίῳ τραφέντων. . — 296.
15. περὶ τῶν ἐν Ἴβηρσι τοῖς Ἑσπερίοις λαγωῶν, καὶ περὶ τοῦ τῶν ἐλάφων ἐν τῇ καρδίᾳ ὀστέου. — 298.
16. πῶς καλοῦσι τὴν τῶν θύννων θήραν Ἰταλοί τε καὶ Σικελοί. — 298.
17. περὶ τοῦ καλουμένου αὐλωπίου ἰχθύος. . . . . . — 299.
18. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ψιττακῶν καὶ λοιπῶν ὀρνίθων. . . — 300.
19. περὶ τῶν ἐν τῷ Ἰονίῳ κεφάλων. — 301.
20. περὶ κητῶν μεγίστων ἃ καὶ τροχοὶ καλοῦνται. . . — 302.
21. περὶ Τριτώνων. . . — 302.
22. περὶ τῶν ἐλεφάντων τῶν παραμενόντων τῷ βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν. . . . . . . — 304.
23. ὅτι καὶ σκολόπενδρα θαλάττιόν ἐστι κῆτος. . . . . — 304.
24. περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν κυνῶν κατὰ Ξενοφῶντα. . . . — 305.
25. τίνα τρόπον ἄγει διὰ σπουδῆς ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς τὴν τῶν ἵππων τε καὶ ἐλεφάντων τροφήν. . — 305.
26. περὶ τεττίγων θαλαττίων. — 306.
27. περὶ ὑαίνης ἰχθύος καὶ τραχούρου καὶ θύννου, νάρκης τε καὶ πνεύμονος. . . . . . . pag. 306.
28. ὅτι δειλότατος ἰχθύων ἐστὶν ὁ χρύσοφρυς. . . . . . — 307.

LIBER DECIMUS QUARTUS.

1. περὶ τῶν σκόμβρων τῶν ἐν τῷ Ἰονίῳ Ἐπιδάμνου πλησίον. — 308.
2. περὶ τοῦ σκάρου πρὸς ἴκτερον ὠφελοῦντος. . . . . — 309.
3. πῶς ἁλίσκονται οἱ ἰχθύες ἐν τοῖς κόλποις καὶ τοῖς τενάγεσι. — 309.
4. θαλάττιος ἐχῖνος εἰς πόσα ἐστὶν ἀγαθός, καὶ ἔτι ὁ χερσαῖος. — 309.
5. πότερα κέρατα τιμιώτερα ἐλέφαντος τὰ τοῦ ἄῤῥενος ἢ τὰ τοῦ θήλεος. . . . . . — 310.
6. ὅτι λέγεται διπλῆν καρδίαν ἔχειν ὁ ἐλέφας, καὶ περὶ τῆς καλουμένης λυγγός. . . . . — 311.
7. περὶ τῆς στρουθοῦ τῆς μεγάλης. — 311.
8. περὶ τῶν ἐγχελύων τῶν ἐν τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ, καὶ ὅπως θηρῶνται. . . . . . — 312.
9. περὶ τοῦ θαλαττίου λέοντος. — 313.
10. περὶ τῶν ὄνων τῶν Μαυρουσίων. — 314.
11. περὶ τῶν ἐν Λιβύῃ βοῶν. . — 314.
12. περὶ τοῦ θαλαττίου δράκοντος. — 315.
13. τίνα ζῷα ἐπιδόρπια ἐσθίει ὁ τῶν Ἰνδῶν βασιλεύς. . . — 315.
14. περὶ τῶν ἐν Λιβύῃ δορκάδων. — 316.
15. περὶ τοῦ ἰχθύος ὃν καλοῦσι μύρον. . . . . . — 317.
16. περὶ τῶν ἐν Λιβύῃ ἀγρίων αἰγῶν. . . . . . . — 317.
17. περὶ τῆς ἐν τῇ Λιβύῃ χελώνης τῆς ὀρείου. . . . . — 318.

---

9. δυςμεταχείριστον. m. ἐλέφαντος. a. 11. οἱ λαγοί. m. λαγωοί. a. 12. περὶ λαγωοῦ. r. 13. ὁ λαγωός. m. 14. περὶ λαγῶν. m. 15. καὶ περὶ ἐλάφων. reliquis omissis. m. a. 23. θαλάττιος. mo. a. 24. κατὰ ξενοφῶντα. om. m. a. 25. ὁ περσῶν βασιλεύς. a. καὶ ἐλάφων τροφήν. mo. 27. τίς ἰχθὺς καλεῖται ὕαινα καὶ περὶ τραχούρου. m. ὅτι τις ἰχθὺς καλεῖται ὕαινα. a.

2. περὶ τῆς τοῦ σκάρου χολῆς. reliquis omissis. m. a. 4. ἐχῖνος πόσων ἐστίν. m. a. verba καὶ ἔτι ὁ χερσ. om. m. 6. verba καὶ περὶ usque ad λυγγὸς om. m. λυγός. a. 8. ἐν τῷ ἠραταίνω. m. ἠρεταίνω. m. ἠρετένω. a. 15. περὶ μύρωνος. r.

18. περὶ τοῦ καλουμένου ἱππομανοῦς. . . . . . pag. 318.
19. περὶ τῆς ἐν τῇ Λιβύῃ ζεούσης λίμνης, καὶ τρεφούσης ἰχθῦς. — 319.
20. περὶ τῆς τοῦ ἱπποκάμπου γαστρός. . . . . . 319.
21. περὶ τῶν κυνῶν τῶν ποταμίων. — 321.
22. περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου θυμάλλου. . . . . — 321.
23. περὶ τοῦ ἐν Ἴστρῳ ξιφίου καὶ ἑτέρων ἰχθύων. . . . — 321.
24. περὶ τοῦ θαλαττίου φύκους τοῦ ἰσομεγέθους τῇ μυρίκῃ. . — 324.
25. περὶ τῆς τῶν ἰχθύων θήρας τῶν ἐν Μυσίᾳ. . . . — 324.
26. περὶ ἰχθύων τῶν ἐν τῷ κρυστάλλῳ τοῦ Ἴστρου θηρωμένων, καὶ περὶ τοῦ καλουμένου ἀνταχαίου. . . . . — 325.
27. πῶς διὰ κυνὸς ἀνασπῶσι τὴν καλουμένην κυνόσπαστον ἢ καὶ ἀγλαοφῶτιδα. . . . — 328.
28. περὶ τοῦ κόχλου τοῦ θαλαττίου, τοῦ καλουμένου Νηρίτου. . — 329.
29. πῶς θηρῶσιν ἐν τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ καὶ τῷ Ταινάρῳ τοὺς ἰχθῦς. . . . . — 331.

LIBER DECIMUS QUINTUS.

1. θήρα ἰχθύων ἐν Μακεδονίᾳ οὐ πάντῃ συνήθης. . . . . — 332.
2. περὶ τῶν θαλαττίων κριῶν, καὶ ὅπως θηρῶσι τὰς φώκας. . — 333.
3. περὶ τῶν θύννων τῶν ἐν τῷ ῥίῳ τῷ Βιβωνικῷ. . . . — 334.
4. περὶ τοῦ ἰχθύος ὃν καλοῦσι σελήνην. . . . . . — 335.
5. περὶ τῶν ἐν Πόντῳ θύννων. — 335.
6. διὰ τί εὔχονται τῷ Ποσειδῶνι οἱ θηρῶντες τοὺς θύννους, καὶ περὶ ξιφίου καὶ δελφῖνος. . — 337.
7. πῶς γλυκὺ γίνεται τὸ ἐν Ἰνδοῖς γάλα. . . . . . pag. 337.
8. περὶ τοῦ ἐν Ἰνδοῖς μαργάρου. — 338.
9. περὶ γεράνου θαλαττίας. . — 338.
10. περὶ θήρας πηλαμύδων. . — 340.
11. περὶ γαλῆς χερσαίας τε καὶ θαλαττίας. . . . . — 341.
12. περὶ τῶν θαλαττίων χημῶν. — 342.
13. περὶ τοῦ ἔχεως ὃν αἱμόῤῥουν καλοῦσιν. . . . . — 343.
14. περὶ ζώων ἃ κομίζουσιν οἱ τῶν Ἰνδῶν ὑπήκοοι βασιλεῖ τῷ σφετέρῳ οἷον τίγρις τε καὶ πάνθηρας καὶ τὰ λοιπά. . . — 343.
15. περὶ ζώων κερατοφυῶν τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἀγωνιζομένων. . . — 344.
16. τί φρονεῖ περὶ τῆς τῶν ἔχεων ὠδῖνος ὁ Θεόφραστος. . — 344.
17. φυσικὰ κοινὰ δελφίνων καὶ λεόντων. . . . . — 345.
18. ὅτι γένος ἐστὶ δακέτου καὶ ἡ καλουμένη σηπεδών. . . — 345.
19. περὶ τῆς τῶν χελωνῶν λαγνείας. — 345.
20. περὶ τῶν ἐν Νίβᾳ ἀλεκτρυόνων. — 346.
21. περὶ τοῦ ἐν Ἰνδοῖς δράκοντος, ᾧ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐνέτυχε. . . . . . — 346.
22. περὶ ἔριδος ἀετοῦ καὶ κορώνης. — 347.
23. περὶ τῶν ἰχθύων τῶν καλουμένων πομπίλων. . . . — 347.
24. περὶ τῆς ἁμίλλης τῶν ἐν Ἰνδοῖς βοῶν τῶν δρομικῶν. . . — 348.
25. περὶ τῶν ἵππων τῶν ἐκ τοῦ Κοσσινίτου ποταμοῦ, καὶ τῆς Ποτνιάδος κρήνης πινόντων, καὶ περὶ ἵππων ἑτέρων βοῶν τε καὶ προβάτων ἰχθυοφάγων. . — 348.
26. περὶ τῶν σκορπίων τῶν μεταξὺ Μηδίας τε καὶ Σούσιδος, καὶ περὶ Αἰγυπτίων μυῶν τῶν διπόδων. — 349.
27. ὅτι φιλεῖ τὴν ἐλευθέραν πτῆσιν ὁ ἀτταγᾶς. . . . . — 350.

22. περὶ θυμάλλου. r. 26. ἀτακοῦ. a. 28. verba τοῦ καλ. νηρίτου. om. m. a.
3. ῥίνα τῷ. m. ῥήνω. a. 5. ἐν πόρτῳ. m. 10. πηλαμήδων. m. 12. χηνῶν. m.
14. ζῶα ἃ. m. οἷον om. mo. a. 16. περὶ ἔχεως. r. 17. περὶ δελφῖνος καὶ λέοντος. r.
20. ἐν νήβῳ. m. a. νήβων. mo. 21. ἐνέτυχε. om. m. 22. περὶ κορωνῶν καὶ ἀετῶν. r.
26. μηδείας. m. μυιῶν. m. 27. ὁ ἀττάς. m.

28. ὅτι καὶ οἱ σκῶπες οἱ ὄρνιθες ὀρχήσει ἁλίσκονται. . . pag. 350.
29. περὶ τῶν καλουμένων πυγμαίων καὶ τοῦ κατ' αὐτοὺς μύθου. — 351.

LIBER DECIMUS SEXTUS.

1. περὶ πορφύρας τοῦ ζῴου. . — 352.
2. πόσα γένη τῶν Ἰνδικῶν σιττακῶν, καὶ περὶ ταώνων, πελειάδων τε καὶ ἀλεκτρυόνων. . — 352.
3. περὶ κερκίωνος ἐν Ἰνδοῖς ὄρνιθος. — 353.
4. περὶ τοῦ ὄρνιθος ὃν καλοῦσι κήλαν οἱ Ἰνδοί. . . . — 353.
5. περὶ τοῦ ὄρνιθος ὃν καλοῦσιν ἔποπα. . . . . . — 353.
6. περὶ τοῦ ἐν Ἰνδοῖς ὃς καλεῖται φατταγῆς. . . . . — 354.
7. περὶ τοῦ ἐν Φρυγίᾳ συροπέρδικος. — 354.
8. περὶ τῶν θαλαττίων ὕδρων καὶ ὄφεων τῶν ἐν Ἰνδοῖς. . . — 355.
9. περὶ τῶν ἡμιόνων τῶν ἐν Ἰνδοῖς τῶν ἀγρίων. . . . — 355.
10. περὶ τῶν πιθήκων τῶν ἐν Πρασίοις τοῖς Ἰνδικοῖς. . . — 355.
11. περὶ τῶν ποηφάγων ζῴων τῶν Ἰνδικῶν τῶν ἐχόντων τὰς οὐρὰς τὰς ὡραιοτάτας. . . . — 356.
12. περὶ τῶν κητῶν τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ τῇ Ἰνδικῇ, λαβράκων τε καὶ ἀμιῶν καὶ χρυσοφρύων. — 356.
13. περὶ βατίδων καὶ καρίδων Ἰνδικῶν. . . . . . — 357.
14. περὶ χελώνης ποταμίας τε καὶ χερσαίας. . . . . — 357.
15. θυμόσοφα Ἰνδικὰ ζῷα, καὶ περὶ μύρμηκος. . . . — 358.
16. περὶ τῶν ἐν τῷ Πλούτωνος χάσματι ἐμβαλλομένων ζῴων. pag. 358.
17. περὶ τῶν χελωνῶν τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ. . . — 359.
18. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἐλεφάντων καὶ κητῶν θηριομόρφων, φαλαινῶν τε καὶ δελφίνων. . . — 360.
19. περὶ λαγωοῦ θαλασσίου. . — 361.
20. περὶ τῶν ἐνδοτέρω τῶν ὀρῶν τῆς Ἰνδικῆς ζῴων, καὶ περὶ τοῦ λεγομένου καρταζώνου. . — 362.
21. περὶ τῶν Ἰνδικῶν ζῴων τῶν τοῖς Σατύροις προσεοικότων. — 363.
22. περὶ Σκιράτων πέρα τῆς Ἰνδικῆς, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ὄφεων μεγίστων. . . . . — 363.
23. περὶ τῆς τῶν ἵππων εὐμαθείας τῶν παρὰ Συβαρίταις πρὸς αὐλὸν ὀρχεῖσθαι δεδιδαγμένων. — 364.
24. περὶ τῶν ἵππων τῶν καλουμένων λυκοσπάδων. . . — 364.
25. πῶς τοὺς ἵππους τοὺς πολεμικοὺς Πέρσαι ἀδεεῖς ἐργάζονται. — 366.
26. πῶς ἐν τοῖς κρυμώδεσι χωρίοις τὰ πρόβατα ἄχολά ἐστι. . — 366.
27. περὶ τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ ἀνθρώπων τῶν καλουμένων Ψύλλων. — 366.
28. πῶς ἐπαμύνουσιν οἱ Ψύλλοι τοῖς δηχθεῖσι. . . . . . — 367.
29. περὶ διφυῶν καὶ συγκεκραμένων ζῴων. . . . . . — 368.
30. περὶ τῶν ἐν Λυκίᾳ αἰγῶν. — 368.
31. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς Κυναμολγῶν καλουμένων καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς κυνῶν. . . . . — 368.
32. περὶ τῶν ἐν Κίῳ προβάτων καὶ τοῦ ἐξ ἀκανθῶν τυροῦ. . — 369.

---

28. περὶ σκωπῶν. r. 29. περὶ γεράνης. r.

2. περὶ ταῶν. m. 3. περὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦ ἐν Ἰνδοῖς ὃν καλοῦσι κερκίωνα. m. a. περὶ κερκιώνων. r. 4. οἱ ἰνδοί. om. m. a. 5. περὶ τοῦ ἐν Ἰνδοῖς-ἔποπος. m. a. περὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἔπ. r. 9. τῶν περσῶν. [πραισίων]. m. a. 10. ἐν πραισίοις. m. a. 11. ποιηφάγων. m. περὶ ποιηφάγου. r. 12. καὶ χρυσόφων. m. χρυσίων. mo. χρυσόφρων. a. 14. καὶ χερσαίων. m. 16. ἐμβαλλομένων ζῴων. om. mo. 18. θηρίωμόρων. m. φαλλαινῶν. a. 20. περὶ μονοκέρωτος. r. correctum μονόκερως. 21. προσεοικότα. m. 22. μεγίστων om. m. τῶν πέραν τῆς. mo. a. 23. verba τῶν παρὰ usque ad finem om. m. a. 30. λιβία αἰτῶν. m. 31. verba καὶ τῶν π. a. κυνῶν. om. m. a. 32. verba καὶ τοῦ usque ad τυροῦ om. m. a.

33. περὶ τῶν ἐν Φοινίκῃ βοῶν καὶ τῶν ἐν Λιβύῃ βοῶν καὶ προβάτων· ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν Λεύκτροις βοῶν. . . . pag. 369.
34. περὶ τῶν ἐν Σαρδοῖ αἰγῶν. — 369.
35. περὶ τῶν ἐν Κωύθᾳ τῇ κώμῃ αἰγῶν. . . . . . — 370.
36. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων πρὸς τὰς σῦς ἀπεχθείας. . . — 370.
37. περὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἰνδικοῖς Ψύλλοις ἵππων τε καὶ προβάτων καὶ λοιπῶν ζῴων, πηλίκα τὸ μέγεθός εἰσι· καὶ ὅτι παρ' Ἰνδοῖς ὗς οὐ γίνεται, καὶ ὡς βδελύσσονται ἐκείνης κρέα. . — 370.
38. περὶ τῶν ἐν μητροπόλει τῇ ἐφεσίᾳ ὄφεων, καὶ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῖς καρκίνων. . . — 371.
39. περὶ τῶν ἐν διαφόροις τόποις δρακόντων τε καὶ ἀσπίδων. — 371.
40. περὶ τοῦ ὄφεως ᾧ ὄνομα σήψ. — 372.
41. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς πτερωτῶν σκορπίων· ἔτι δὲ καὶ περὶ ὄφεών τε καὶ σαυρῶν. . . . — 372.
42. περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ σκορπίων πτερωτῶν καὶ δικέντρων, καὶ περὶ ὄφεων. . . . — 373.

LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

1. περὶ ὄφεων τῶν τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὀφθέντων, καὶ περὶ καρκίνων. — 374.
2. περὶ ὄφεων τῶν περὶ τὴν Ἰνδικήν. . . . . . . — 374.
3. περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ τῇ Τρωγλοδύτιδι ἔχεων καὶ χελωνῶν. — 374.
4. περὶ ὄφεων πρηστήρων. . — 374.
5. ὅπως πραΰνονται αἱ ἀσπίδες ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. . — 375.
6. περὶ κροκοδείλων καὶ κητῶν, σκορπίων τε καὶ κωβιῶν. . pag. 375.
7. περὶ ἐλεφάντων. . . — 376.
8. περὶ ζῴου τοῦ καλουμένου κήπου. — 377.
9. περὶ ὀνοκενταύρας. . . — 377.
10. περὶ ἀσπαλάκων καὶ ἑτέρων ζῴων, ἔνθα τε γίνονται καὶ ἔνθα οὔ. . . . . . — 378.
11. περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ φαλαγγίων. . . . . . . — 378.
12. περὶ φρύνης τοῦ ζῴου. . — 379.
13. περὶ χαραδριοῦ. . . — 379.
14. περὶ ὀρνίθων μεγίστων ὧν ἱστορεῖ Εὔδοξος. . . . — 379.
15. περὶ περδίκων ἐν ᾧ καὶ περὶ φρύνης. . . . . — 380.
16. περὶ τῶν πρὸς τοὺς κολοιοὺς παρὰ τοῦ ἔθνους τῶν Ἑνετῶν γινομένων. . . . . — 380.
17. περὶ τῶν ἐν τῇ Κασπίᾳ γῇ βοῶν τε καὶ μυῶν καὶ ἀλωπέκων. — 381.
18. περὶ τῆς θαλαττίας τρυγόνος. — 382.
19. περὶ τῶν ἐν Γαλάταις παρνόπων. . . . . . . — 382.
20. περὶ τῆς ἐν Σάμῳ χελιδόνος. — 382.
21. περὶ τοῦ κινναμώμου ὄρνιθος. — 383.
22. περὶ ὄρνιθος τοῦ ὠρίωνος καλουμένου. . . . . — 383.
23. περὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦ καλουμένου κατρέως, καὶ ἑτέρων Ἰνδικῶν ὀρνίθων. . . . — 383.
24. περὶ κύκνων. . . . — 384.
25. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς πιθήκων. — 384.
26. περὶ τῶν Ἰνδῶν λεόντων. — 385.
27. περὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ ἔθνους τοῦ ὑπὸ λεόντων ἀπολωλότος. . — 385.
28. περὶ τῶν ἐν Σάμῳ θηρίων τῶν καλουμένων νηάδων. . . — 386.
29. περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων ἰσχύος. — 386.

---

33. ἐν φοίνιξι. m. ἔτι δὲ om. m. ἐν λέκτροις. m. 34. ἐν σαρδῶνι. m. σαρδῶν. mo. 35. ἐν καύθῃ. m. κωύθῃ. mo. a. 36. περὶ τῶν ἐλάφων. m. σῦς om. m. 37. τῶν ἐν τοῖς Ἰνδ. m. a. τὰ ἐκείνης. m. a. 38. αὐτῶν καρκ. m. αὐτοῦ. a. 41. δὲ καὶ om. m.

9. ὀνοκενταύρους. m. ὀνοκενταύρων. mo. a. 10. γίνονται. m. a. 12. φρένης. m. 13. χωραδριοῦ. m. 14. μεγίστων. om. m. a. 15. περὶ πέρδικος. r. φρύνου. m. 16. κολιούς. m. αἰνετῶν. m. 17. Κασπίᾳ θαλάττῃ. m. 19. παρνώπων. m. 20. χελιδῶνος. m. 21. κιναμώμου. m. 23. verba καὶ ἑτ. Ἰνδ. ὀρνίθων. om. mo. 28. νάδων. a. μηνηάδων. mo. περὶ μηνιάδων. r.

30 περὶ τῶν ἐν Παιονίδι τῇ λίμνῃ ἰχθύων. . . . . — 386.
31. περὶ τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ ἰχθύων. — 386.
32. περὶ τῶν ἐν τῇ Κασπίᾳ ἰχθύων ὀξυρύγχων. . . . — 387.
33. περὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦ Κασπίου καὶ ἑτέρου ἔτι Κασπίου ἢ μᾶλλον Ἰνδοῦ. . . . . — 388.
34. περὶ τῶν Κασπίων αἰγῶν καὶ καμήλων. . . . . . — 388.
35. περὶ τῶν μελισσῶν τῶν καλουμένων χαλκοειδῶν. . . — 389.
36. ὅπως ἔχει πρὸς τὸ τῆς καμήλου κρέας ὁ λέων. . . — 389.
37. ὅπως ἀετὸς βοηθείας ὑπ' ἀνθρώπου τυχὼν εὐθὺς ἤμειψε τὴν ὠφέλειαν. . . . — 389.
38. περὶ τῶν ἐν ταῖς Κασπίαις νήσοις γινομένων ὀρνίθων. . — 391.
39. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς πιθήκων. — 391.
40. περὶ τῶν κωνωπίων Ἰνδῶν καὶ σκορπίων, ἔτι δὲ καὶ περὶ φαλαγγίων τῶν καλουμένων τετραγνάθων. . . . . . — 391.
41. περὶ μυῶν καὶ βατράχων καὶ ἑτέρων ζώων τῶν αἰτίων τισὶ μεταναστάσεως γενομένων. — 392.
42. περὶ μυρμήκων ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ. . . . . . — 392.
43. περὶ παρδάλεων Καρικῶν τε καὶ Λυκιακῶν. . . . — 392.
44. περὶ ῥινοκέρωτος, καὶ ὡς ἀγωνίζεται πρὸς ἐλέφαντα. . — 392.
45. περὶ ταύρων Αἰθιοπικῶν, καὶ ὅπως θηρῶνται. . . . — 393.
46. περὶ ἀλεκτρυόνων τε καὶ ἀλεκτορίδων, ὧν μέμνηται Μνασέας. — 394.
Ἐπίλογος ὑπὲρ τῆς εἰς ταῦτα σπουδῆς τοῦ φιλοσοφήσαντος. . — 395.

32. ὀξυρίγχου. m. 33. verba καὶ ἑτέρου usque ad Ἰνδοῦ. om. m. a. 34. καὶ καμήλων. om. ma. 35. 36. 37. hoc loco omissi tituli positi in fine Indicis post 46. — 37. περὶ ὄφεως καὶ ἀετοῦ. r. 40. Ἰνδῶν om. m. περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς κωνώπων. m. μεταγνάθων. mo. 41. μετανάστει *m.* γινομένων. a. 42. verba ἐν τῇ βαβυλωνίᾳ. om. m. 43. καρκίνων καὶ λυβικῶν. m. περὶ παρδάλεως καρικῆς καὶ λυκιακῆς. r. 44. περὶ ῥινοκέρωτος. r.

I N D E X

ANIMALIUM, PLANTARUM, LAPIDUM, METALLORUM.

ἀβρότονον. abrotonum. IX. 33.
ἀγλαόφωτις. XIV. 24. 27. Vid. κυνόσπαστος.
ἄγνος. vitex. I. 35. ἄγνου ἄνθος. VI. 46.
ἄγρωστις. gramen. I. 35.
ἀδίαντον. adiantum. I. 35.
ἀγρεύς. venator. VIII. 24.
ἄδωνις. (Vide κεστρεύς. ἐξώκοιτος.) IX. 36.
ἀείσκωψ. (Vide σκώψ.) XV. 28.
ἀετίτης. lapis aëtites. I. 35.
ἀετὸς et αἰετός. aquila. I. 35. 42. II. 26. 39. 40. 41. 42. 43. 46. III. 13. IV. 26. V. 29. 30. 34. 48. 50. VI. 29. 46. VII. 11. 16. IX. 2. 3. 10. XI. 37. XII. 4. 21. XIII. 1. 11. XV. 1. 19. 22. XVII. 37. ἀετὸς ἀστερίας. II. 39. Διός. IX. 10. νηττοφόνος. V. 33. ἁλιαίετος. III. 45. V. 50. χρυσαίετος. II. 39.
ἀηδών. luscinia. I. 43. III. 40. V. 38. XII. 28. Epil. ἀηδόνος νεόττια. III. 40.
αἴγειρος. populus. IX. 39.
αἰγίθαλος. aegithalus. parus. I. 58. X. 32.
αἴγιθος. aegithus. V. 48.
αἰγοθήλας. caprimulgus. III. 39. XVI. 22.
αἰγυπιός. vultur. II. 46. V. 48. Vid. γύψ.
αἴθυια. mergus. IV. 5. VI. 46. VII. 7.
αἴλουρος. felis. IV. 44. V. 7. 30. 50. VI. 27.
αἱμόῤῥους. haemorrhous et haemorhois serpens. XV. 13. 18.
αἴξ. capra. I. 23. 53. III. 39. IV. 32. 46. V. 27. 48. VI. 16. 42. VII. 8. 14. 26. IX. 31. 48. X. 50. XI. 37. XVI. 16. 20. 30. 33. 34. 35. XVII. 33. 34. αἶγες ἄγριαι. V. 40. XI. 9. XIV. 16. XVII. 31. αἴξ ὀρειβάτης. XIV. 16. αἶγες αἰγύπτιαι. III. 33. ἰλλυρίδες. V. 27. ἰνδικαί. IV. 32. κεφαλληνίδες. III. 32. σκύριαι. III. 33.
αἰσάλων. aesalo. II. 51.
αἰτναῖος. aetnaeus. I. 13.
ἀκαλήφη. urtica. VII. 35. XI. 37. (planta). VII. 35.
ἄκανθαι. spinae. X. 32. XVI. 32.
ἄκανθος. acanthus. X. 32.
ἀκανθυλλὶς et ἀκανθυλλίς. acanthylis. IV. 5.
ἀκοντίας. jaculus. VI. 18. VIII. 13.
ἀκρίς. locusta. III. 12. XI. 27. ἀράβιος. X. 13.
ἀλεκτρυών. gallinaceus. II. 30. III. 31. 38. IV. 16. 29. V. 5. 28. 50. VI. 22. 45. VII. 7. VIII. 28. XI. 26. XII. 37. XIV. 9. XV. 1. 20. XVII. 33. 46. ἀλεκτορίς. XIII. 25. XVII. 46. ἀλεκτορίδες. VII. 47. περυσινός. VII. 47.
ἁλιεύς. piscator. XIII. 5.
ἀλκυών. alcedo. halcyon. I. 36. V. 48. VI. 19. VII. 17. IX. 17. ἀλκυόνειοι ἡμέραι. I. 36.
ἀλώπηξ. vulpes. I. 36. II. 24. 42. 51. IV. 26. 30. V. 24. 30. 48. VI. 46. VII. 47. IX. 12. XIII. 11. XIV. 26. Epil. κασπία. XVII. 17. ἀλωπεκιδεῖς. VII. 47. ἀλώπηξ ἡ θαλαττία. IX. 12.
ἀμία. amia. XVI. 12.
ἀμμοβάτης. VI. 51. Vid. διψάς.
ἀμνός. agnus. IV. 15.

ἄμπελος. Vid. πάνθηρ. IX. 39.
ἄμπελος. VI. 40. XIII. 8. ἀμπέλου δάκρυον. VI. 40. θαλαττία. XIII. 3.
ἀμυγδαλῆ. amygdala. X. 32. —ῆς δάκρυον. IV. 36.
ἀμφίςβαινα. amphisbaena. VIII. 8. δικέφαλος. IX. 23.
ἀνθηδών. XV. 1.
ἀνθίας. anthias. I. 4. III. 28. VIII. 28. XII. 47.
ἄνθος. florus. V. 48. VI. 19.
ἀντακαῖος. antacaeus. XIV. 23. 26.
ἀράχνη. aranea. I. 21. VI. 57. VIII. 16. ἀραχνῶδες ζῷον. Ib.
ἀρείων. arion (cochlea). X. 5.
ἀριστερεών. I. 35.
ἄρκηλοι. VII. 47.
ἄρκτος. ursus. I. 31. II. 19. III. 21. IV. 45. V. 49. VI. 3. 9. VIII. 1. XVII. 3. ἄρκτου σκυλάκιον. II. 19. VI. 9.
ἄρον ἄγριον. arum silvestre. VI. 3.
ἅρπη. I. 35. II. 47. XII. 4.
ἀσκαλαβώτης. stellio. VI. 22.
ἀσπάλαξ. talpa. XVII. 10. σπάλαξ. XI. 37.
ἀσπίς. aspis. I. 54. II. 5. 24. III. 22. IV. 54. V. 48. VI. 38. 52. VIII. 13. IX. 4. 11. 15. 61. 62. X. 31. 47. XI. 32. XVI. 39. XVII. 5. ἀσπὶς ἱερά. XI. 32. μέλαινα. πυῤῥά. τεφραία. VI. 38. λίβυσσα. III. 33. VI. 38. θέρμουθις. X. 31.
ἀστακός. astacus. IV. 9. VI. 22. VIII. 23. IX. 6.
ἀστερίας. aquila stellaris. II. 39. ardea stellaris. V. 36.
ἀστὴρ θαλάττιος. stella marina. IX. 22.
ἀτταγᾶς. attagen. IV. 42. VI. 45. XIII. 25. XV. 27.
αὐλωπίας. aulopias. XIII. 17.
ἀφύη. apua. II. 22.
ἀψίνθιον. absinthium. V. 27.

βασιλίσκος. basiliscus. II. 5. 7. III. 31. V. 50. VIII. 28.
βατίς. raja. XVI. 13.
βάτος. rubus. VI. 14.
βάτραχος. rana. II. 56. III. 37. IX. 13. 15. XII. 15 XVII. 38. ἐκ τελμάτων. V. 11. θαλάττιος. XIII. 5. ἁλιεύς. rana piscatrix. IX. 24.
βδέλλα. hirudo. III. 11. VIII. 25. XII. 15.
βελόνη θαλαττία. acus marina. IX. 17. 60.
βουβαλίς. III. 1. V. 48. XIII. 25. βουβαλίδων πῶλοι. VII. 47.
βούγλωττος. lingulaca. XI. 23.
βούπρηστις. buprestis. VI. 35.
βοῦς. bos. II. 53. 57. III. 34. IV. 53. V. 3. 50. VI. 1. 10. 16. VII. 5. 8. VIII. 14. XI. 4. 8. 37. XII. 34. XIV. 16. 25. XV. 7. 25. XVI. 33. XVII. 11. 17. 30. βόες ἄγριοι. XV. 4. 15. 31. XVII. 26. ἀκέρω. XII. 20. ἀράβιοι. Ib. βοῦς ἀροτήρ. XII. 34. δρομικός. XIV. 14. 24. βοῦς θήλεια. X. 27. 50. ἔνορχος. XII. 19. λαρινός. XII. 11. ὀπισθονόμος. XVI. 33. τομίας. XII. 19. Γηρυόνου. XII. 11. ἐρυθραῖοι. II. 20. ἠπειρωτικοί. III. 33. ἰνδικὸς δρομικός. XV. 14. 24. λευκτρικοί. XVI. 33. λίβυες ἄγριοι. XIV. 11. σουσίδες. VII. 1. χάονες. XII. 11. βοΐδιον. Epilog. βοῦς θαλάττιος. bos marinus. I. 19.
βρένθος. brenthus. V. 48.
βρύα. algae. I. 2. XIII. 3.
βύβλος. byblus. papyrus. XII. 43.
βυρσοδέψης. cerdo. I. 38.
βωκκαλίδες. boccalides. XIII. 25.

γαλεός. mustelus. I. 55. II. 55. IX. 65. XI. 37. XV. 11.
γαλεώτης. stellio. III. 17. IX. 19.
γαλῆ. mustela. IV. 14. V. 50. VI. 41. VII. 8. IX. 41. 55. XI. 16. XII. 5. XV. 11. 26. γαλῆ ἡ θαλαττία. mustela marina. XV. 11.
γέρανος. grus. I. 44. II. 1. 11. 39. III. 13. 14. VI. 46 VII. 7. XI. 37. XIII. 25. XV. 9. 29. XVII. 38. γέρανος piscis. XV. 9.
γλάνις. (λάγνις.) XII. 14.
γλαῦκος. glaucus. I. 16.
γλαῦξ. noctua. I. 29. III. 9. V. 2. 48. VII. 7. X. 37. XV. 28.
γόγγρος. conger. V. 48. XI. 37.
γρύψ. gryps. IV. 27. γρυπῶν βρέφη, νεοττοί. Ib.

γύψ. vultur. I. 45. II. 42. 46. III. 7. IV. 18. V. 50. VI. 46. X. 22.

δάφνη. laurus. VI. 1. XII. 7. —νης κλώνια. I. 35. φύλλα. V. 29.
δέλφαξ. porcus. VIII. 27.
δελφίς. delphinus. I. 5. 18. II. 6. 8. 52. IV. 9. V. 4. 5. 48. VI. 15. VIII. 3. 11. IX. 7. 59. X. 8. XI. 12. 22. 27. XII. 6. 12. 45. XIV. 23. 24. XV. 2. 6. 17. 23. XVI. 18.
δένδρον τὸ ἤλεκτρον φέρον. arbor electrifera. IV. 46.
δίκαιρος. dicaerus. IV. 41.
διψάς. dipsas. VI. 51.
δορκάς. dorcas. VII. 47. X. 23. δορκάδες λιβύστιναι. XIV. 14.
δράκων. draco. II. 21. 26. III. 47. V. 48. VI. 4. 17. 21. 22. 33. 63. VIII. 11. X. 25. 48. XI. 2. 16. 17. 26. XII. 39. XV. 21. XVI. 39. Epil. χερσαῖος. XIV. 12. δράκοντες ἔκγονοι τοῦ Πυθῶνος. XI. 2. δράκων. piscis. II. 50. θαλάττιος. V. 37. XIV. 12.
δρυοκολάπτης. picus. I. 45.
δρῦς. quercus. I. 45. δρυῶν στελέχη. XIV. 25. βάλανοι. V. 45. X. 30.

ἐγγραύλεις. engraules. VIII. 18.
ἐγκρασίχολοι. encrasicholi. VIII. 18. Vid. λυκόστομος.
ἔγχελυς. anguilla. VIII. 4. XIV. 8. XV. 9.
ἐλαία. olea. IX. 37. —ας θαλλός. I. 37. φύλλα. XVI. 32.
ἔλαφος. cervus. II. 9. III. 1. 17. IV. 21. 24. V. 24. VI. 5. 11. 12. 13. VII. 39. 46. VIII. 1. 2. 6. IX. 20. XI. 7. 25. 40. XII. 18. 46. XIII. 15. XIV. 5. XV. 9. XVII. 10. 26. 31. ἔλαφοι ἠπειρώτιδες. V. 56. ἐν Σύροις. V. 56.
ἑλένιον. helenium. IX. 21.
ἐλέφας. elephantus. I. 37. 38. II. 11. 18. IV. 10. 21. 24. 31. V. 48. 49. 50. 55. VI. 1. 21. 22. 52. 56. 61. VII. 2. 6. 15. 36. 37. 41. 43. 44. 45. VIII. 10. 15. 17. 27. 28. IX. 8. 56. 58. X. 1. 10. 12. 17. XI. 14. 15. 26. 37. XII. 44. XIII. 7. 8. 22. 24. XIV. 5. 6. XV. 15. XVI. 12. 15. 18. 36. XVII. 7. 29. 32. 43. Epil. λευκός. III. 46. στρατιώτης. XIII. 9. πραίσιος. XIII. 8. Ταξίλας. Ib. ἐλεφάντων βρέφη, πώλια. III. 46. VII. 15. 36. ἐλεφαντίσκια. pulli elephantorum. VIII. 27.
ἐλλέβορος. helleborus, veratrum. I. 58. λευκός. IX. 27.
ἔλλοψ. ellops. VIII. 28.
ἕλμινθες. lumbrici. V. 46. VIII. 9. IX. 33.
ἔνυδρος. ἐνυδρίς. lutra. XI. 37.
ἐξώκοιτος. exocoetus. IX. 36.
ἔποψ. upupa. I. 35. III. 26. VI. 46. X. 16. ἰνδικός. XVI. 5.
ἐρέβινθος. cicer. IX. 39.
ἐρίθακος. rubecula. VII. 7.
ἔριφος. hoedus. V. 30. 50. VI. 2. VII. 8. X. 50.
ἐρωδιός. ardea. I. 1. 35. III. 23. IV. 5. V. 35. 48. VII. 7. X. 5. 37. XVII. 22. ἀστερίας. V. 36.
εὐζώμου σπέρμα. erucae semen. VI. 46.
εὐλαί. vermes. XVI. 14.
ἐφήμερα ζῷα. ephemera. II. 4.
ἐχενάτης. XV. 26.
ἐχενηΐς. remora. I. 36. II. 17.
ἐχῖνος χερσαῖος. erinaceus. III. 10. IV. 17. VI. 24. 54. 64. XIV. 4. θαλάττιος. VII. 33. IX. 47. XI. 37. XII. 25. XIV. 4. XVI. 16.
ἔχις. vipera. I. 24. 50. 52. II. 24. VI. 12. 41. 51. IX. 15. 66. X. 6. 9. 49. XV. 16. XVII. 3.
ἔχιδνα. vipera. V. 16. X. 9.

ζόρκες. dorcades. VII. 19. 47.
ζύγαινα. libella. IX. 49.

ἡγεμών. dux cetorum. II. 13.
ἡμίονος. mulus. II. 7. 10. V. 8. VI. 49. VII. 13. 42. XII. 16. XIV. 25. XVI. 37. πυρσός. XVI. 9.
ἥπατος. jecorinus. IX. 38. XV. 11.
ἡρακλεώτης λίθος. magnes. X. 14.
ἥσυχος. hesychus. XIV. 23.

θηλυφόνος. thelyphonus. IX. 27.
θρία. XVI. 32.
θριδακίνη. lactuca. V. 29. ἀγρία. II. 43.
θρίσσα. thrissa. VI. 32.
θρύον. thrya. XIV. 14.
θύμαλλος. thymallus. XIV. 22.
θύννος. thynnus. IX. 47. XIII. 16. 17. 27. XIV. 26. XV. 3. 5. 6. XVI. 18.
θύον. thya. II. 11.
θώς. thos. I. 7. XII. 28. θώων σκύμνοι. VII. 47.

ἶβις. ibis. I. 38. II. 35. 38. VI. 46. VII. 45. X. 29.
ἱέραξ. accipiter. II. 42. 43. III. 45. V. 50. VII. 9. X. 14. 24. XI. 37. 39. XII. 4. νόθος. ὀρείτης. κεγχρηΐς. II. 43. πελάγιος. VI. 45. IX. 52. τανυσίπτερος. φασσοφόνος. φασσοφόντης. ὠκύπτερος. μέρμνος. τριόρχης. φήνη. XII. 4.
ἰκτίν, ἴκτινες et ἰκτῖνος. milvus. I. 35. II. 47. IV. 5. 26. V. 48. 50.
ἰουλίς. iulis. II. 44.
ἱππόκαμπος. hippocampus. XIV. 20.
ἱππομανές. III. 17. XIV. 18.
ἵππος. equus. I. 28. 36. II. 10. 17. III. 1. 7. IV. 3. 6. 7. 8. 50. 53. V. 3. 11. 19. 44. 50. VI. 6. 10. 19. 44. VII. 12. 46. X. 48. XI. 36. 37. XII. 15. 34. 40. XIII. 14. 24. XIV. 10. 11. 18. 25. 28. XV. 24. 25. XVI. 11. 16. 20. 23. 25. 37. XVII. 9. 17. 34. 45. Epil. γετικός. XV. 24. ἰνδός. XIII. 9. λίβυς. III. 2. XII. 34. XIV. 10. 14. μονόκερως. III. 41. ἵππος θήλεια. III. 17. IV. 8. 11. VI. 48. IX. 48. 54. XI. 18. 31. 36. XII. 16. 44. XIV. 18. XV. 25. ἵπποι ἄγριοι. XVI. 9. λυκοσπάδες. XVI. 24. ἵππου υἱός. IV. 7. βρέφη. πῶλοι. III. 8. IV. 7. VI. 48.
ἵππος ὁ ποτάμιος. hippopotamus. V. 53. VII. 19. XI. 3. 37.
ἵππουρος. hippurus. XV. 1.
ἴρεως καρπός. iridis fructus. I. 35.
ἰσχάς. carica. III. 10. X. 10.
ἰτέα. salix. IV. 23.
ἴϋγξ. torquilla. VI. 19.
ἰχθὺς ἱερός. VIII. 28. μέλας. X. 38. ἰχθύδιον ἰνδικόν. VIII. 7.
ἰχνεύμων. ichneumo. III. 22. IV. 44. V. 48. VI. 38. VIII. 25. X. 47.
ἴωψ. iops. I. 58.

καλαμίνθη. nepeta. IX. 26.
καλαμοδύτης. calamodytes. VI. 46.
κάλαμος. calamus. XIII. 8. κάλαμοι ἕλειοι. XV. 7.
καλλίτριχον. callitrichum. I. 35.
καλλιώνυμος. callionymus. XIII. 4.
κάμηλος. camelus. III. 7. 47. IV. 55. V. 3. 50. VI. 60. X. 3. XI. 36. XII. 15. 34. XVII. 32. 33. 36. ἡ ἐκ Βάκτρων. XIV. 55.
κάμπη. eruca. VI. 36. IX. 39.
κανθαρίς. cantharis. IX. 39.
κάνθαρος. scarabaeus. I. 38. IV. 18. VI. 46. X. 15. Epil. ἐν Ἰνδοῖς. IV. 46. ὁ θαλάττιος. I. 26.
κάπρος. aper. III. 27. piscis. X. 11.
κάραβος. locusta aquatica. IX. 25. XVI. 3. piscis. I. 32. IX. 6. X. 38. XI. 37. XIII. 26. XIV. 9.
καρίς. squilla. I. 15. 30. II. 44. XI. 37. ἰνδική. XVI. 13. ἕλειοι. πετραῖαι. ἐκ φυκίων. I. 30.
καρκίνος et καρκῖνος. cancer. I. 35. III. 29. V. 52. VII. 23. VIII. 16. IX. 6. XI. 37. XIV. 9. XVI. 48. XVII. 1. δρομίας. VII. 24. πετηλίας. VII. 30. ὁ ποτάμιος. VI. 26. καρκινάδες. cancelli. VII. 31.
καρτάζωνος. XVI. 20.
κάρτον. cartum. XII. 42.
κάρυα. I. 58.
καστορίδες. IX. 50.
κάστωρ. castor. fiber. VI. 34. XI. 37.
κατρεύς. catreus. XVII. 23.
κατώβλεπον. catobleps. VII. 5.
καύσων. causon. Vid. διψάς. VI. 51.
κεγχρηΐς. II. 43. XII. 4.
κεγχρίς. miliaria. XIII. 25.
κέδρος. cedrus. VI. 46.
κεμάς. hinnulus. XVII. 26. λιβυστίνη. XIV. 14.
κεντρίς. centris. Vid. διψάς. VI. 51.

κεντρίτης. centrites. I. 55. IX. 11.
κεράστης. cerastes. I. 57. XII. 41. XVI. 28.
κερδαλέη. κερδώ. vulpes. VI. 64. VII. 47.
κερκίονες. cerciones. XVI. 3.
κερκόρωνοι. cercoroni. XV. 14.
κεστρεύς. mugil. V. 48. VII. 19. IX. 7. ἄδωνις. IX. 36.
κέφαλος. capito. I. 3. XIV. 22. ὀξύρυγχος. I. 12.
κῆπος. cepus. hortus. XVII. 8.
κηρύλος. V. 48. VII. 17. XII. 9. Vid. ἀλκυών.
κήρυξ. buccinum. IX. 6. XI. 37. XVI. 12.
κῆτος. cetus. I. 55. II. 13. IX. 49. XII. 41. XIV. 23. 28. XV. 23. XVI. 12. XVII. 6. κήτη γυναικῶν, κριῶν, λεόντων, παρδάλεων, σατύρων κεφαλὰς καὶ μορφὰς ἔχοντα. XVI. 18. ἀμφίβια. Ibid.
κηφήν. fucus. I. 9. V. 11. 47.
κίγκλος. motacilla. XII. 9.
κιθαρῳδός. citharoedus. XI. 23.
κινάμωμος vel κιννάμωμος. cinamomus. II. 34. XVII. 21. κιννάμωμον. cinnamomum. XVII. 21.
κιννάβαρις. cinnabaris. IV. 46.
κίρκη. circe. IV. 5. 58.
κίρκος. circus. I. 35. III. 45. IV. 5. 58. V. 48. 50 VI. 45. 46.
κίττα. pica. VI. 19.
κιττὸς et κισσός. hedera. I. 35. VI. 42 X. 10. ἄγριος. VII. 6.
κίχλη. turdus. I. 35. XII. 28. piscis. XII. 28.
κνίδη. urtica. VII 35. κνίδης καρπός. IX. 48.
κόγχη. concha III. 20. V. 35. μήτηρ τῶν μαργαριτῶν. X. 13. 20.
κόκκος. coccus. XVII. 33.
κόκκυξ. cuculus. III. 30 piscis. X. 11.
κολίας ποντικός. X. 6. Vid. κοχλίας.
κολοιός. graculus. monedula. I. 6. III. 12. IV. 30. V. 48. VII. 7. XII. 37. XVII. 16.
κόνιλος. cuniculus. XIII. 15.
κόνυζα. conyza. I. 58.
κορακῖνος. coracinus. XIII. 17. XIV. 23. 26.
κόραξ. corvus. I. 35. 47. 48. II. 26. 48. 49. 51. III. 43. IV. 5. V. 48. VI. 19. 45. 46. VII. 7. 18. XIII. 11. αἰγύπτιος. λίβυς. II. 48.
κορίαννον. coriandrum. XII. 42.
κοροκόττα et κροκόττα. crocuta. VII. 22.
κόρυδος et κορυδαλός. alauda. I. 35. III. 30. IV. 5. VI. 46. XVI. 5.
κορώνη. cornix. I. 35. III. 9. V. 8. 48. VI. 7. 45. 46. VII. 7. ἐνάλιος. XV. 22.
κόσσυφος. merula. VI. 19. 46 VIII. 24. XII. 28. ἐν τῇ Κυλλήνῃ. V. 27. XII. 28. ὁ θαλάττιος. I. 14 15. XII. 28
κότινος. oleaster. VI. 1.
κοχλίας, κόχλος. cochlea. I. 57. II 45. X. 5. XIV. 28. θαλάττιος. XI. 21. ποντικός. X. 6.
κράμβη. brassica. IX. 39 θαλασσία. XIII. 3.
κραμβίς. crambis. IX. 39.
κρανεία. cornus. XII. 43. — είας ῥάβδος I. 23.
κρέξ. crex. IV. 5.
κριθαί. hordeum II. 25. VI. 49. 52.
κριός. aries. I. 6. 16. IV. 31. V. 29. VII. 29. VIII. 11. X. 18. XV. 15. XVI. 37. piscis. IX. 49. XV. 2.
κροκόδειλος. crocodilus. II. 33. III. 11. IV. 44. V. 23. 52. VII. 47. VIII. 4. 25. IX. 3. 58. X. 21. 24. 47. XI. 37. XII. 15. XVII. 6. ὁ χερσαῖος. I. 58. XVI. 6. ἐν Γάγγῃ. XII. 41.
κρόκος. crocus. XVII. 23.
κρόμμυον. cepa. X. 10.
κύαμοι. fabae. VIII. 18.
κυανός. cyanus, caeruleus. IV. 59.
κυκλόστομος. (Vid. λυκόστομος.) XIII. 2
κύκνος. cycnus. olor. II. 32. III. 7. V. 34. 48 VI. 9. X. 36. XI. 1. 37. XIV. 13. XVII. 24.
κύμινδις. cymindis. XII. 4.
κυνοκέφαλος. cynocephalus. IV. 46. VI. 10. VII. 19. X. 30. XVII. 8.
κυνόμυια. musca canina. IV. 51.
κυνοπρόσωποι. X. 25
κυνόσπαστος. XIV. 24. 27.
κυπάριττος. cupressus. XII. 43.
κύπερος. cyperus. XII. 43. XIV. 14.
κυπρῖνος. cyprinus. XIV. 23. 26
κύτισος. cytisus. XVI. 32.
κύων. canis. I. 6. 8. 37. III. 1. 7. IV. 31. 45. V. 24. 46. 50. VI. 10 16. 22. 25. 62.

VII. 10. 12. 13. 19. 25. 28. 29. 38. 40. 47. VIII. 1. 9. IX. 5. 15. 55. X. 41. 45. XI. 3. 5. 13. 15. 19. 20. 27. 37. XII. 16. 22. 33. 35. 46. XIII. 14. 24. XIV. 5. 27. XVI. 11. 20. 21. 24. 31. XVII. 25. ἀγρευτικός. VIII. 2. 9. αἰγύπτιος. VI. 53. θηρατική. VI. 59. ἐρετρικός. XVII. 8. ἰνδικός. IV. 19. VIII. 1. XV. 14. καρμάνιος. III. 2. κρῆσσα. III. 2. μεμφίτης. VII. 19. μολοσσός. III. 2. XI. 20. ὑρκανός. XVII. 6. οἰκουρός. IX. 54. κυνίδιον. III. 1. XVI. 18. XVII. 17. μελιταῖον. XVI. 6. σικελικόν. VII. 25. κυνῶν σκύλακες. VII. 12. 47. σκυλάκια. III. 25. IV. 34. κύων piscis. XV. 11. κύων θαλάττιος. I. 17. 55. XIV. 21. 24. ξιφίας. XIII. 4. ποτάμιος. XIV. 21.

κωβιός. gobius. II. 50. III. 18. XVII. 6.

κώνειον. cicuta. III. 7. IV. 23.

κώνωψ. culex. XIV. 22. XVII. 40.

κωφίας. cophias. VIII. 13. τυφλίνης. τύφλωψ. *Ib.*

λάβραξ. lupus. III. 18. V. 48. X. 2. XIV. 22. XVI. 12. ὁ θαλάττιος. I. 30.

λαγώς. lepus. II. 12. 14. 39. IV. 26. V. 24. VI. 47. VII. 8. 19. 47. VIII. 2. IX. 10. XI. 9. XII. 19. XIII. 11. 12. 13. 15. 24. ὄρειος. IV. 26. XIII. 14. ἐκ πεδιάδος. XIII. 14. ἐν Βισαλτίᾳ. V. 27. XI. 40. θαλάττιος. II. 45. IX. 51. XVI. 19. λαγιδεῖς. VII. 47.

λαέρτης. X. 42.

λάρος. larus. gavia. III. 20. IV. 5. V. 48. VI. 46. XV. 10. 23.

λάχανα. olera. VI. 36.

λεοντοφόνον. IV. 18.

λεπάς. patella. VI. 55.

λέων. leo. I. 31. 36. III. 1. 21. 27. 31. IV. 3. 18. 19. 21. 27. 34. 39. 45. V. 24. 39. 48. 50. VI. 1. 22. VII. 6. 8. 23. 36. 47. 48. VIII. 1. 28. IX. 1. 6. 30. XI. 26. 37. XII. 7. XIII. 14. XIV. 9. XVI. 10. XVII. 26. 27. 31. Epil. ἐν Ἰνδοῖς. XVII. 26. 36. 41. 45. νεμεαῖος. XII. 7. λέαινα. III. 21. IV. 3. V. 50. XII. 40. λέοντος βρέφη. IV. 34. σκύμνοι. λεοντιδεῖς. VII. 47. λέων θαλάσσιος. IX. 49. XIV. 9.

λιβανωτὶς πόα. libanotis. IX. 26.

λίθος Πόντου. IX. 20.

λίνου ῥίζα. lini radix. XI. 18.

λύγγαι. I. 58.

λυγκούριον. lyncurium. IV. 17.

λύγξ. lynx. IV. 18. VII. 47. XIV. 6. λυγγῶν σκύμνοι. VII. 47.

λύγος. vimen. XII. 43.

λυκοκτόνος πόα. IX. 18.

λύκος. lupus. I. 31. 36. III. 6. 32. IV. 3. 4. 15. V. 19. VI. 65. VII. 8. 20. 47. VIII. 6. 14. IX. 18. X. 26. XI. 6. 28. 37. XII. 31. 40. XIII. 1. XV. 1. 3. XVII. 31. σκύλακες λύκων. λυκιδεῖς. XII. 47.

λυκόστομος. lycostomus. VIII. 18. Cf. XIII. 2.

λύρα. lyra. X. 11. Cf. σαύρα.

μαινίς. maenis. I. 58. XII. 28.

μαιῶται. maeotae. X. 19.

μαλάχη. malva. I. 58.

μάλθη. maltha. IX. 49.

μάραθον. (μάραθρον.) foeniculum. IX. 16.

μάργαρος. concha margaritifera. βρεττανικός. ἐρυθραῖος. ἰνδός. XV. 8. μαργαρίτης. margarita. τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης. X. 13. μαργαρίτης χερσαῖος. XV. 8.

μαρτιχόρας. IV. 21.

μελαγκόρυφος. atricapilla. VI. 46.

μελάνουρος. melanurus. I. 41. διψάς. VI. 51.

μελεαγρίδες. meleagrides. IV. 42. ἐν Λέρῳ. V. 27.

μελία. fraxinus. VIII. 9.

μέλισσα, μέλιττα. apis. I. 9. 10. 58. 59. 60. II. 57. V. 10. 11. 12. 13. 42. 49. VIII. 6. XI. 37. XII. 37. XIV. 22. XV. 1. 8. XVI. 31. ἀργοί. I. 10. ἐργοφόροι. πλαστίδες. σειρῆνες. V. 42. σκυθίδες. II. 53. χαλκοειδεῖς. XVII. 35. μελιττῶν βασιλεύς. I. 59. 60. V. 10. 11. XV. 8. ἡγεμών. V. 42.

μεμβράς. membras. I. 58.

μέμνονες ὄρνιθες. memnonides aves. V. 1.

μέρμνος. XII. 4.

μέροψ. merops. I. 49. V. 11. VIII. 6. XI. 30.
μηδικὴ πόα. medica herba. XII. 11.
μήκων. papaver. I. 58. XIV. 24.
μηλέα. malus. IX. 39.
μίλαξ. smilax. VI. 42.
μνίον. mnium. XII. 43. XIII. 3.
μολόβρια. μολοβρίτης. VII. 47.
μονήμερον ζῷον. monemeron. V. 43.
μόνιος. VII. 47.
μονόλυκος. VII. 47.
μόνωψ. VII. 3.
μόσχος. vitulus. IV. 31. VI. 10. VIII. 14. XI. 40. XII. 7.
μυγαλή. mus araneus. II. 37. VI. 22.
μυῖα. musca. II. 29. 44. 56. IV. 51. VII. 19. IX. 15. XI. 8. XV. 1. μυῖαι Πισάτιδες. V. 17.
μυλλός. (μύλλος) myllus. XIV. 23.
μύραινα. muraena. I. 32. 37. 50. V. 48. VIII. 4. 8. 13. IX. 25. 40. 66. XI. 34.
μυρίκη. myrica. XIV. 24. ἔναλος. Ib.
μύρμηξ. formica. I. 22. II. 25. IV. 43. 49. VI. 3. 43. 50. VII. 47. XI. 16. XVII. 42. λευκός. IV. 5. ἰνδός. III. 4. XVI. 15. μυρμήκων σκύμνοι. VII. 47.
μύρος. myrus. XIV. 15.
μυῤῥίνη. myrtus. I. 35.
μῦς. mus. II. 56. V. 14. 22. 49. VI. 40. 41. VII. 8. IX. 3. XI. 19. 28. XII. 10. XVII. 41. ἀρουραῖος. IX. 41. δίπους. XV. 26. ἐχενάτης. XV. 26. Κάσπιος. XVII. 17. πλατυπρόσωπος. XV. 26. Ποντικός. VI. 40. σμίνθιος. XII. 5. μῦς ὁ θαλάττιος. IX. 41.
μύωψ. myops. tabanus. IV. 51. VI. 37.

νάπυ. sinapi. VI. 46.
νάρθηξ. ferula. XII. 43.
νάρκη. torpedo. I. 36. IX. 14. XI. 37. XII. 27. XIII. 27. XIV. 3.
νηάδες. XVII. 28.
νηρίτης. nerites (concha). XIV. 28.
νῆττα. anas. V. 33. VII. 7. XIII. 25.
νυκτερίς. vespertilio. I. 37. VI. 45. XI. 37.

ξιφίας. gladius. IX. 40. XIV. 23. 26. XV. 6.

ὄβρια. VII. 47.
οἰνάς. oenas. IV. 58.
ὄϊς. ovis. I. 26. 38. IV. 32. 46. V. 48. VIII. 21. IX. 31. 48. X. 50. XV. 1. XVI. 20. XVII. 31. ἀβυδηνή. III. 32. Cf. XVI. 33. ἀραβίων. X. 4.
οἶστρος. oestrus. asilus. IV. 51. VI. 37.
ὀλολυγών. IX. 13.
ὁλόσχοινος. XI. 12. XII. 43.
ὀνοκενταύρα. XVII. 9.
ὄνος. asinus. II. 10. 51. IV. 32. V. 48. 50. VI. 51. VII. 19. VIII. 6. IX. 53. X. 28. XI. 37. XII. 16. 34. XVI. 47. XVII. 9. ἄγριος. IV. 52. XVI. 9. XVII. 26. 31. κερασφόρος. X. 4. μονόκερως. III. 41. XIII. 25. λίβυς. XII. 16. XIV. 10. μαυρούσιος. XIV. 10. ὄνων βρέφη. IV. 52. ὄνος θαλάττιος. asellus marinus. V. 20. VI. 30. IX. 38.
ὀξύρυγχος. oxyrhynchus. X. 46. XI. 24. XVII. 32.
ὀπός. opium. IX. 32.
ὀρειβάτης. VI. 26.
ὀρίγανον. origanum. III. 5. V. 46. VI. 12.
ὄρκυνος. orcynus. I. 40.
ὄρνις. avis. IV. 29. IX. 19. μονόκερως. XVII. 10. τετρακέφαλος. XI. 40.
ὄροβος. ervum. IX. 38.
ὀρτάλιχος. VII. 47.
ὄρτυξ. coturnix. VI. 45. VII. 9. XV. 27.
ὄρυζα. oryza. XIII. 8.
ὄρυξ. oryx. VII. 8. 47. X. 28. XIII. 25. τετράκερως. XV. 14. ὀρύγων πῶλοι. VII. 47.
ὀρφός. orphus. V. 18. XII. 1.
ὀσμύλος. polypus odoratus. V. 44. IX. 45.
ὄστρεον. ostreum. concha. V. 35. IX. 22. XI. 37. XIV. 24. τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης. X. 13.
ὄφις. serpens. I. 38. 45. 51. 52. II. 5. 7. 9. III. 5. IV. 14. 33. V. 2. 8. 31. VI. 16. 18. 51. VII. 47. VIII. 6. 7. 8. IX. 16. 21. 29. 43. 44. X. 14. 29. XI. 19. 34. 37. XII. 32. 34. XVI. 22. 24. 38. 42. XVII. 1. 2. 37. Epil. δικέφαλοι. XVI. 42. πτερωτοί. II. 38. XVI. 41. ὄφις θαλάττιος. XIV. 15. XVI. 8.

παγχυνικόν. XIV. 24.
πάγουρος. pagurus. IV. 9. VI. 31. IX. 6. 43.
πάνθηρ. panthera. VII. 47. XV. 15. πανθήρων σκύμνοι. VII. 47.
πάππος. pappus. III. 30.
παρδαλίαγχον. aconitum pardalianches. IV. 49.
πάρδαλις. pardalis. IV. 29. V. 40. VI. 2. 22. 50. 57. VII. 47. VIII. 6. XI. 37. XIII. 10. XIV. 6. XVII. 31. 43. Epil. λυκιακὴ καὶ καρική. XVII. 43. ἀμπελος. X. 39. πάρδαλις ἰχθύς. IX. 49. XI. 24.
παρείας et παρούας. parias. VIII. 12.
πάρνοψ. parnops (locusta). VI. 19. XVII. 19.
πελαργός. ciconia. I. 37. III. 23. IV. 5. V. 46. VI. 45. VIII. 20. 22. X. 16. XI. 15. 30. Epil.
πελειάς. columba. II. 43. IV. 2. ἡ παλεύτρια. XIII. 17. χλωρόπτιλος. XVI. 2.
πελεκᾶς. pelecanus. III. 20. 23. V. 35. VI. 45.
πεπερίς. piper. IX. 48.
πέρδιξ. perdix. I. 35. III. 5. 16. 35. IV. 1. 5. 12. 13. 41. V. 46. 48. VII. 19. X. 5. 35. XI. 38. XVI. 7. XVII. 15. κιῤῥαῖοι. IV. 13. παφλαγόνες. XI. 40. συροπέρδιξ. XVI. 7. περδίκων βρέφη. III. 17.
περιστερά. columba. III. 5. 15. 45. IV. 2. V. 50. X. 50. XI. 27. ὠχρά. XIV. 15.
πέρκη. perca. XIV. 24. 26.
περσαία. περσέα. persea. X. 21. XI. 40.
περσεύς. perseus. III. 28.
πεύκη. picea. XII. 43.
πήγανον. ruta. I. 37. IV. 14. VI. 12.
πηλαμύς. pelamys. XV. 10.
πιθήκη. pithece. Vid. ψύλλα. VI. 26.
πίθηκος. simia. V. 7. 26. VI. 53. VII. 21. 47. VIII. 6. XV. 17. XVII. 25. 39. λευκός. XV. 14. μέλας. πυῤῥός. Ib. πιθηκιδεῖς. VII. 47. γένος ἀνθρωπόνουν. XVI. 10. πίθηκος θαλάττιος. XII. 27.
πικρίς. intybus. I. 35. VI. 4.
πίννη. pinna marina. III. 29.
πίτυς. pinus. XII. 43.
πλάτανος. platanus. II. 37.
πνεύμων. pulmo marinus. XIII. 27.
πόα ἐχθρὰ τῇ λυγγί. IX. 31.
ποηφάγον ζῶον. herbivorum animal. XVI. 11.
πολύπους. polypus. I. 27. 32. 37. IV. 9. V. 44. VI. 22. 28. VII. 11. IX. 25. 45. X. 38. XI. 37. XIII. 6. XIV. 26.
πομπίλος. pompilus. II. 15. XV. 23.
πορφύρα. purpura murex. VII. 31. 34. IX. 61. XI. 37. XVI. 12. λάκαινα. XV. 10.
πορφυρίων. porphyrio. III. 42. V. 28. VII. 25. VIII. 20. XI. 15.
ποταμογείτων. potamogiton. VII. 46.
πρασοκουρίς. prasocuris (eruca). IX. 39.
πράσον. porrum. XII. 39.
πρέπων. prepon. IX. 38.
πρηστήρ. prester. XVII. 4. διψάς. VI. 51.
πρῆστις. prestis. IX. 49.
πρῖνος. ilex. I. 36.
πρόβατον. ovis. III. 24. IV. 32. V. 27. VII. 8. 19. 27. VIII. 21. XI. 4. 29. XII. 36. 40. XV. 7. 25. XVI. 16. 26. 32. πρόβατα τρίχας καμήλων ἔχοντα. XVII. 10. ἰχθύς. IX. 38.
πρόκες. VII. 19. 47.
πτώξ. VII. 19. 47.
πύγαργος. pygargus. VII. 19.
πύξος. buxus. V. 42.
πυραλλίς. ignaria. V. 48.
πυραύστης. pyraustes (in ignem involans). XII. 8.
πυρίγονοι. (insecta igne nata.) II. 2.
πυροί. frumentum. II. 25. VIII. 18. IX. 39.
πύῤῥα. pyrrha. IV. 5.

ῥάμνος. rhamnus. I. 35.
ῥάξ. rhax. acinus uvae. III. 36.
ῥινόκερως. rhinoceros. XVII. 44.
ῥοδοδάφνη. rhododaphne. V. 29. XII. 44.
ῥόδον. rosa. IV. 18. XIV. 9. XV. 12.
ῥοδωνιαί. XIV. 24.
ῥοιά. malum punicum. VI. 46.
ῥόμβος. rhombus. XIV. 3.
ῥοῦς. rhus. XII. 43.
ῥυάδες. IX. 46.

σαλάμανδρα. salamandra. II. 31. IX. 28. XI. 37.
σάλπη. salpe. IX. 7.
σάλπιγξ. salpinx (tuba). VI. 19.
σαργός. sargus. I. 23. 26. XIII. 2.
σάτυροι. satyri. XVI. 10. 15. 21.
σαύρα. X. 11. cf. λύρα.
σαῦρος. lacertus. lacerta. I. 58. II. 23. IX. 3. XI. 37. XVI. 41. Epil. χλωρός. V. 47. piscis. XII. 25.
σειρῆνες IV. 5. V. 42. XVII. 12.
σελήνη. luna. XV. 4.
σέλινον. apium. I. 37.
σέρφος. serphus. IV. 22. IX. 3.
σηπεδών. sepedo. XV. 18.
σηπία. sepia. I. 34. V. 41. 44. XI. 37.
σήσαμον. sesamum. IV. 36.
σήψ. seps. XVI. 40.
σίδη ῥοιᾶς. malum punicum. VI. 46.
σίλουρος. silurus. XII. 14. 29. ἰστριανός. XIV. 25.
σίλφη. blatta. I. 37.
σῖτος. frumentum. V. 46. σίτου οἱ ἀθέρες. VIII. 9. καλάμη. VI. 43.
σιττακός. psittacus. XVI. 15.
σκάρος. scarus. I. 2. 4. II. 54. XII. 42. XIV. 2.
σκαφώρη. VII. 47.
σκίαινα. umbra. IX. 7.
σκίλλα. scilla. I. 36.
σκινδακός. VII. 47.
σκολόπενδρα. scolopendra. VII. 35. XI. 19. 28. XV. 26. θαλαττία. IV. 22. VII. 26. 35. κῆτος. XIII. 23.
σκόμβρος. scomber. XIV. 1.
σκόροδον. allium. VI. 46. X. 10.
σκορπίος. scorpio. II. 33. IV. 21. V. 14. VI. 20. 22. 24. IX. 4. 27. X. 14. 29. 49. XV. 26. XVI. 27. 40. γαστρώδης. καπνοειδής. καρκινοειδής. λευκός. μέλας. πυῤῥός. χλωρός. φλογοειδής. VI. 20. πτερωτός. XVI. 41. πτερωτὸς καὶ δίκεντρος. XVI. 42. σιβρίτης. VIII. 13. piscis. XVII. 6.
σκύλακες. catuli. VII. 12. 47.
σκώληξ. vermis. II. 22. VI. 50. IX. 37. ἐν τῷ Ἰνδῷ. V. 3. ἐν φοίνικι τικτόμενος. XIV. 13. ἐκ ξύλων γεννώμενος. V. 3.
σκώψ. scops. XV. 28. κώψ. Ib. ἀείσκωπες. Ib.
σμαράγδου μέταλλα. smaragdi metalla. VII. 18.
σμῖλος. smilus. IX. 27.
σπάλαξ. talpa. XI. 37.
σπάρτον. spartum. XII. 43.
σπῖνος. spinus. IV. 60.
σπογγιά spongia. VII. 42. VIII. 16.
στρόμβος. strombus. turbo. VII. 31. 34. XIV. 22. XV. 8.
στρουθός. passer. II. 43. IV. 38. VII. 19. XIV. 3. ὁ μέγας. χερσαῖος. struthiocamelus. II. 7. IV. 37. VIII. 10. IX. 58. XIV. 4. 13.
σῦκα. fici. IX. 37. XVII. 31.
συκαλίς. ficedula. XIII. 25.
σύμφυτον. symphytum. IV. 47. VI. 46.
συνόδους. dentix. I. 46.
συροπέρδιξ. XVI. 7.
σῦς. sus. VI. 1. VII. 19. VIII. 1. 3. XV. 3. ἄγριος. V. 45. XII. 43. XVII. 10. 26. πτηνός. XII. 38. μόνιος. VII. 47. Vid. ὗς.
σφήξ. vespa. I. 28. 58. IV. 39. V. 11. 15. 16. IX. 7. XV. 1. σφηκῶν βασιλεύς. V. 15.
σφίγξ. sphinx. XII. 7. 38. XVI. 15.
σφονδύλη. verticillus. VIII. 13. XI. 19.
σφόνδυλος. sphondylus. IX. 6.
σφύραινα (μύραινα). I. 33.
σχῖνος. lentiscus. VI. 42.
σχοῖνος. juncus. VI. 42. VII. 6. X. 10.

τάρανδος. tarandus. II. 16.
ταῦρος. taurus. I. 26. II. 16. 20. 39. 51. IV. 48. V. 48. VI. 1. 9. VII. 4. 5. 46. XI. 4. 10. 11. 35. XIV. 25. ταῦροι ἄγριοι. XV. 15. XVII. 26. ἄκερω. XII. 20. λιβυκοί. XIV. 11. σαρκοφάγοι. XVII. 45. ταῦρος Ἆπις. X. 28. XI. 10. Ἔπαφος. XI. 10. Ὄνουφις. XII. 11. Μνεῦις. XI. 11.
ταχίνας. lepus. VII. 47.
ταώς. pavo. XI. 18. 33. XVII. 23.
τέττιξ. cicada. I. 20. III. 16. 38. V. 13. VI. 19. VIII. 6. XI. 26. XII. 6. ἀκανθίας. X. 44. ἀχέτας. κέρκωψ. λακέτας.

μέμβραξ. τέφρας. X. 44. τέττιγες λοκροί. V. 9. ῥηγῖνοι. Ib. τέττιξ ἐνάλιος. cicada marina. XIII. 26.
τευθίς. loligo. V. 41. IX. 52. XI. 37.
τευτλίων (betae) φύλλα. XII. 42.
τίγρις. tigris. VI. 42. VII. 47. VIII. 1. XV. 14. τίγρεων σκύμνοι. VII. 47.
τιθύμαλλος. tithymallus. I. 58.
τίφη. blatta. VIII. 13.
τοξότης. sagittarius. XII. 25.
τράγος. hircus. I. 26. VII. 19. 26. IX. 54.
τράχουρος. trachurus. XIII. 27.
τρίγλη. mullus. II. 41. IX. 51. 65. X. 2. 7. XII. 42. λεπρώδης. II. 41.
τριόρχης. buteo. XII. 4.
τρίτων. XIII. 21. XIV. 28.
τρίχες. capilli. XIII. 3.
τροχίλος. trochilus. III. 11. VIII. 25. κλαδαρόρυγχος. XII. 15.
τροχός. rota. XIII. 20.
τρυγών. turtur. I. 35. 39. III. 44. IV. 5. V. 48. VI. 45. 46. VIII. 26. X. 33. XII. 10. XIII. 25. XV. 28. λευκή. X. 33. θαλαττία. I. 56. II. 35. 50. VIII. 26. IX. 40. XVII. 18.
τρώκτης. troctes. I. 5.
τυφλίνης. VIII. 13.
τύφλωψ. VIII. 13.

ὕαινα. hyaena. I. 25. III. 7. VI. 14. 22. 46. VII. 22. XV. 15. piscis. XIII. 27.
ὑγρὸς φοίνιξ. phoenix marinus. XII. 24.
ὕδρα. hydra. IX. 23.
ὕδρος. hydrus. IV. 57. XII. 15. λιμναῖος. θαλάττιος. XVI. 8.
ὑοσκύαμος. hyoscyamus. IX. 32.
ὑπόδρομος. Cf. πιθήκη. VI. 26.
ὗς. sus. III. 3. V. 27. VII. 8. IX. 28. XII. 16. XIV. 22. XVI. 36. 37. ἡ ὗς et οἱ ὗς. VIII. 9. 19. 28. X. 16. ἄγριος. VII. 47. XI. 37. XII. 46. XVII. 31. τετράκερως. XVII. 10.
ὕστριξ. hystrix. I. 31. VII. 47. λιβυκή. XII. 26. ὑστρίγγων ὄβρια. VII. 47.

φάγρος. phagrus. IX. 7. X. 19.
φάλαγγες. tineae. I. 58.
φαλάγγιον. phalangium. I. 57. IX. 11. 39. XVI. 27. XVII. 11. φαλάγγια τετράγναθα. XVII. 41.
φάλαινα. balaena. II. 52. V. 4. 48. IX. 50. XI. 37. XVI. 18.
φασιανός. phasianus. XIII. 18.
φάσσα, φάττα. palumbes. I. 35. III. 30. 44. IV. 58. V. 46. 48. XV. 28.
φαττάγης. phattages. XVI. 6.
φελλός. suber. XII. 43.
φήνη. ossifraga. XII. 4.
φθείρ. pediculus. IX. 7. 19.
φλόμος. phlomus. I. 58.
φοίνιξ. phoenix. VI. 58. ὑγρός. XII. 24. palma. VII. 6. X. 10. 29. XVI. 18. XVII. 29. χαμαίζηλος. XIV. 13.
φρῦνος, φρύνη. rana rubeta. V. 11. IX. 11. XVII. 12. 15.
φυκίον. fucus. I. 14. 30. II. 41. XIII. 3. XV. 11. πικρόν. XIV. 20.
φυκίς. fuca. XII. 28.
φῦκος. fucus. alga. XII. 43.
φῦσα. physa. vesica. XII. 13.
φύσαλος. III. 18. IX. 49.
φώκη. phoca. III. 19. IX. 9. 50. 59. XV. 2.

χαλκεύς. chalceus. faber. X. 11.
χαλκίς. chalcis. I. 58. X. 11.
χαμαιλέων. chamaeleon. II. 14. IV. 33.
χάννη. channa. IV. 5.
χαραδριός. charadrius. VI. 46. XVII. 13.
χάραξ. XII. 25.
χελιδών. hirundo. I. 37. 52. 58. II. 3. III. 24. 25. V. 11. 49. VI. 19. VIII. 6. 17. X. 34. λευκή. X. 34. XVII. 20. χελιδόνος βρέφος, νεόττιον, μόσχος. III. 24. VII. 47. χελιδὼν ἡ πελαγία. II. 50. IX. 52.
χελώνη. testudo. III. 5. IV. 5. VI. 52. XI. 37. XII. 27. XVII. 3. χερσαία. VI. 12. VII. 16. XV. 19. XVI. 14. ὄρειος. XIV. 17. ποταμία XVI. 14. ἐν Γάγγῃ. XII. 41. θαλαττία. IV. 28. τῆς μεγάλης θαλάττης. XVI. 17.
χέρσυδρος. chersydrus. natrix. VIII. 7. 13.

χήμη. chama. XIV. 22. θαλαττία. XV. 12. λεία. τραχεῖα. XV. 12.
χήν. anser. I. 6. II. 39. IV. 54. V. 29. 30. 50. XI. 37. XII. 33. XIII. 25. XIV. 13. XV. 1. XVII. 33. 38. ἐξ αὐλῆς. IX. 10. XV. 1. χηνιδεῖς. VII. 47.
χηναλώπηξ. vulpanser. V. 30. X. 16. XI. 38. χηναλωπεκιδεῖς. VII. 47.
χίμαιρα. IX. 23.
χλωρεύς. luteus. V. 48.
χλωρίς. chloris. lutea. IV. 30. 47.
χλωρίων. chlorion. viredo. IV. 47.
χοῖρος. porcus. XI. 37. piscis. XIV. 23.
χρέμης. chremes. XV. 11.
χρόμις. chromis. IX. 7. X. 10.
χρυσαίετος. aquila aurea. II. 39.
χρύσοφρυς. aurata. XIII. 28. XVI. 12.

ψάκαλοι. VII. 47.
ψάρ. sturnus. VI. 46.
ψῆττα. psetta. XIV. 3.
ψιττακός. psittacus. VI. 19. XIII. 18.
ψύλλα. pulex. VI. 26.

ὠρίων. orion. XVII. 22.
ὠτίς. tarda. II. 28. V. 24. VI. 24.

I N D E X

HOMINUM, LOCORUM ET RERUM MEMORABILIUM.

Abderitarum regio. XV. 25.
abortus equarum. IX. 54. ubi crebri. XII. 17.
abrotoni (ἀβρότονον) vires. IX. 33.
Absyrtus. XIV. 25.
Aburrhas (Burrhas) fluv. XII. 30.
Abydi incolae asinum et tubam detestantur. X. 28. oves. III. 32.
Acanthaeus (Acanthius) isthmus. XIII. 20.
acanthus avis (ἄκανθος). X. 32.
accipiter (ἱέραξ) pelagius. VI. 45. Apollini VII. 9. et Latonae sacer, ab Aegyptiis colitur. X. 14. per somnia vaticinatur. XI. 39. sacrilegum indicat. II. 43. accipitres nothi. II. 43. eorum genera. XII. 4. pennas mutant. *Ibid.* montani. II. 43. quomodo oculis suis medeantur. *Ib.* ex Aegypto demigrant in insulas. *Ibid.* coluntur a Tentyritis. X. 24. Thracum aucupia juvant. II. 42. religio in cadaver hominis. *Ib.* abstinentia a potu. *Ib.* accipitrum piscium volatus. IX. 52. Vid. *Antiochus. Pyrrhus.*
Achaemenes, aquilae alumnus. XII. 21.
Achaicus sinus. I. 12.
Achilles. I. 34. 42. VII. 27.
acontias (ἀκοντίας). VI. 18. VIII. 13.
acus marinae (βελόνη θαλαττία) partus. IX. 60. XV. 16. ejus spinis nidum construunt halcyones. IX. 17.
Adonis, Cinyrae fil. IX. 36. ejus templum. XII. 23. adonis piscis. IX. 36.
Adranus heros. XI. 20.
Adria. XVII. 16.
adulter a canicula proditus. VII. 25. adulterii poena. III. 44.
Aegialus. X. 6.
Aegium Achaiae. V. 29.
aegypii (αἰγυπιός) mares. II. 46. oderunt aquilas. V. 48.
Aegyptii colunt animalia. XII. 5. leones. XII. 7. accipitres. X. 14. aspides. XVII. 5. eorum libri. X. 29. religio. X. 16. mulieres. VII. 12. aegyptiae caprae. III. 33. mures aegyptii. XV. 26.
Aegypti coelum temperatum. II. 38.

Aeneas nube tectus. I. 34.
Aenos, urbs Thraciae. V. 6.
Aeoles. XII. 5.
Aeschyli mors. VII. 16.
Aesculapius. VII. 13. morborum depulsor. X. 49. mulieri caput amputatum restituit. IX. 33. ei sacer parias. VIII. 12. Asclepiadae. VII. 14.
Aethiopiae aves unicornes, sues quadricornes. XVII. 10. tauri. XVI. 45. elephanti. II. 11. populi cujusdam rex canis. VII. 40. Aethiopum narrationes. II. 21.
aëtites lapis (ἀετίτης). I. 35.
Aetna urbs. XI. 3. canes ibi Vulcano sacri. XI. 3.
aetnaei (αἰτναῖος) piscis castitas. I. 13.
Africa nec apros, nec cervos habet. XVII. 10. basiliscis infestatur. III. 31.
Agathocles. XVI. 28.
Aglaophon pictor. XVII. 65.
aglaophotis (ἀγλαόφωτις) herba noctu lucens. XIV. 24. 27.
agnos (ἄγνος), vitex, ejus virtutes. IX. 26. et usus in Thesmophoriis. *Ibid.* corvis inservit contra fascinationes. I. 35. necat atricapillam. VI. 46.
agnus (ἀμνός). XII. 31. matrem statim agnoscit. V. 25. tempestatem praesentit. VII. 8. biceps in Aegypto et vocalis. XII. 3.
Ajax Locrensis. XV. 24.
alauda (κόρυδος, κορυδαλός) fascinationes a nido depulsat gramine. I. 35. sinapis semine conficitur. VI. 46. fabula de ea. XVI. 5.
Albae urbis colonia Roma. XI. 16.
alcedinum (ἀλκυών) pietas erga maritos. VII. 17. Vide *Halcyon.*
Alcestis. I. 15.
Alcimus canis. XI. 13.
Alcinoë Thessala adultera. VIII. 20.
Alcmaeon. I. 24.
Alcmena. XII. 5.
Aleuas Thessalus a dracone amatus. VIII. 11.
Alexander Macedo cornua asini Scythici Delphis dedicat. X. 40. pavones occidi vetat. V. 21. a simiis territus. XVII. 2. canes Indicos admiratur. VIII. 1. Darium superat. VI. 25. ejus equus Bucephalus. VI. 44. Alexandria urbs. I. 38.
Alexander Pyrrhi filius. X. 34.
alga marina (φῦκος) noctu lucens. XIV. 24.
Alia s. *Halia* puella a dracone compressa. XII. 39.
allii (σκόροδον) semine sturnus necatur. VI. 46.
Alpes. XIV. 20.
Alpheus fluv. V. 17. XI. 8.
Amanus mons. V. 56.
Amarynceus. certamen in ejus honorem. V. 1.
Amarynthus. XII. 34.
Amasis rex Aegypti. IX. 17. XVII. 6.
Amastria urbs Ponti. XV. 5.
Ambraciotae leaenam venerantur. XII. 40.
amerinae (ἄγνου ἄνθος) floris vis. VI. 46.
amicitia et odium mutuum diversorum animalium. V. 48. amicitiae religio. VI. 2.
Amilcar ob sacrilegium punitus. X. 50.
Amisodarus Chimaerae altor. IX. 23.
Amoebei continentia. VI. 1.
amor accipitrum erga feminas. II. 43. brutorum erga homines. II. 6. adolescentis in capram. VI. 42. anseris erga Lacyden. VII. 41. erga puerum et Glaucen. V. 29. arietis erga Glaucen. V. 29. VIII. 11. aspidis in puerum. IV. 54. aquilae et pueri. VI. 29. canum erga altores. VI. 25. VII. 10. 28. 29. X. 41. XI. 13. delphinorum in pueros. VI. 15. draconis in puerum. VI. 63. in Aleuam. VIII. 11. in puellam. VI. 17. elephanti erga dominum. VII. 37. erga altorem. VII. 41. mulierem. VII. 43. et sobolem. IX. 8. equi in dominum. VI. 44. equae in prolem. VI. 48. glauci piscis in foetum. I. 16. ovium amor mutuus. VII. 27. porphyrionis in gallinaceum. V. 28. tauri, equi, cervi erga Mithridatem. VII. 46. vituli marini in spongiatorem. IV. 56.
amoris natura. II. 6. VI. 17. 29. 44. VII. 43. vis. I. 50. X. 27. vis in brutis. VI. 17. IX. 8.
ampelos (ἄμπελος) pantherae genus. X. 39.

Amphiaraus somno oppressus. XIII. 22.
Amphilochus ab ansere amatus. V. 29.
amphisbaenae (ἀμφίςβαινα) incessus. IX. 23. pellis. VIII. 8.
Anagogia, Veneris festum. IV. 2.
Anaïtidis cultus. XII. 23.
anas (νῆττα) quomodo aquilam declinet. V. 33. tempestatis index. VII. 7.
Anaxagoras VII. 8.
Anchises. VIII. 11.
Androclis et leonis historia. VII. 48.
anguillae (ἔγχελυς) sacrae in fonte Arethusae. VIII. 4. earum captura in Ereteno. XIV. 8.
animalia diis sunt curae. XI. 31. 35. cum hominibus comparantur. IX. 7. a noxiis ultro abstinent. II. 51. VIII. 9. biformia. XVI. 29. arma sua norunt. IX. 40. ruinas praesagiunt. XI. 19. justitiam norunt. VI. 50. famem et pestem ingruentem praesentiunt. VI. 16. eorum in homines amor. I. 6. II. 6. occultae affectiones. III. 7. voces diversae. V. 51. divisio. XI. 37. mutua inimicitia. IV. 5. VI. 22. 45. V. 48. partes aliquas corporis duplicatas habentia. XI. 40. bellorum caussa. XI. 27. muta et vocalia secundum loca. III. 35. 37. 38. deos colentia. X. 49. novilunio affecta. IX. 6. mortem sine morsu inferentia. VIII. 7. differentia secundum partus. II. 52. diversa indoles. VII. 19. diversa nomina circa nutritionem. VI. 4. diversae quorundam naturae in diversis regionibus. V. 27. animalium coitus. IX. 63. colores in Arabia et mari rubro. X. 13. abundantia populos e sedibus suis expulit. XI. 28. magnitudo ex minima origine. IX. 58. res aliae aliis animalibus noxiae. VI. 46. animalia fera quoque beneficiis conciliantur. IV. 44. educatione molliuntur. II. 6. adhortatione non egent ad fortitudinem. VI. 1. familiaribus parcunt. VI. 2.
Anno s. *Hanno* leone ad sarcinas portandas utebatur. V. 39.
annulus cum lacerto viridi excaecato in olla defossus oculis salutaris. V. 47.
anser (χήν) a Romanis cultus. XII. 33. Glaucen I. 6. Lacyden VII. 41. puerum amans. V. 29. optimi custodes. XII. 33. peculiaria nonnulla de anseribus. V. 29. eorum ova. XIV. 13.
antacaeus (ἀνταχαῖος) piscis. XIV. 23. ejus natura. 26.
Antandria. VIII. 21.
Antenor, Patavii conditor. XIV. 8.
Anteros. XIV. 28.
Antigonus rex. XV. 2. Megaram obsidet. XI. 14.
anthias (ἀνθίας) et ellops sacri pisces. VIII. 28. anthiarum solertia. XII. 47.
Antilochus. I. 42.
Antimachus Trojanus. XIV. 8.
Antiochia Pisidiae. XVI. 7.
Antiochus. XV. 2. ab equo in pugna ultus. VI. 44. cognominatus accipiter. VII. 45. in pugna cum Medis perit. X. 34.
Antipater Megarenses circumsedit. XVI. 36.
Antiphontis oratio de pavonibus. V. 21.
Aorrhatia. XVII. 40.
Apamensis lacus siluros alens. XII. 29.
Apellis in equo pingendo peccatum. IV. 50. pictura hinnuli nobilitatus. Epilog. pag. 396, 25.
aper (κάπρος) ante impetum dentes exacuit. V. 45. VI. 1. musica capitur. XII. 46. veneno ab Armeniis necatur. XVII. 31.
apes (μέλισσαι) ex bobus nascuntur. II. 57. earum solertia. I. 11. 59. V. 13. animadvertunt in fucos. I. 9. earum geometria. V. 13. natu majorum prudentia. I. 11. tempestatis praesensio. V. 13. cultus regum suorum. V. 10. respublica, mores, ingenium, hostes. V. 11. officia. I. 59. regis clementia. I. 60. amor erga homines. XII. 37. aetatum discrimen. I. 11. capiuntur a meropibus. VIII. 6. a quibusnam animalibus infestentur. I. 58. a cadaveribus abhorrent. V. 49. unguentum tetrosque odores odio habent. I. 58. nomenclatura. V. 42. coloniarum deductio. V. 13. fugientium et errantium revocatio. V. 13. Scythicae. II. 53. ubi non sint. V. 42. mellis differentiae. V. 42.

Apicius. III. 42.
Apis (Ἆπις). XI. 10. ab Ocho occiditur. X. 28.
Apollo Aegyptiorum. VII. 9. Didymaeus. XIII. 21. Lycogenes. X. 26. Clarius. X. 49. Actius. XI. 8. Sminthius. XII. 5. ab Hyperboreis cultus. XI. 1. ejus fanum in Leucade. XI. 8. in Copto. VII. 18. lucus et cervi in Curidio. XI. 7. templum in Myrensi Lyciae sinu. XII. 1. Apollo piscatorem in piscem mutat. XV. 23. ejus famulus corvus. I. 47. 48. ei accipiter, X. 14. lupus, 26. cycni, XIV. 13. dracones Epirotici sacri. XI. 2. perdicarius et ocypterus ministri. XII. 4.
Apollodorus tyrannus. V. 15.
Apollonopolitae crocodilos odio habent. X. 21.
Aposisares Indus. XVI. 39.
apuarum (ἀφύη) procreatio, vita et captura. II 22.
aqua lustralis sacerdotum Aegyptiorum. VII. 45. aqua dulcis in mari. IX. 64. aquae intercutis remedium. XIV. 4.
aquila (ἀετός, αἰετός) Achaemenis. XII. 21. a polypo capta. VII. 11. puerum amans. VI. 29. Gordio regnum portendit. XIII. 1. nutritores pullosque suos amat. II. 40. a dracone liberata gratam se praestat. XVII. 37. lapide nidum contra fascinationes tuetur. I. 35. symphyto necatur. VI. 46. aquilae fortitudo, temperantia, volatus. II. 26. ejus fel visum hominis acuit. I. 42. pennae aliis admixtae corrumpunt eas. IX. 2. pullorum ingenuitatem explorat. II. 26. quomodo taurum sternat. II. 39. et testudinem frangat. VII. 16. a dracone timetur. II. 26. a cycnis vincitur. XVII. 24. aquilae vocem metuit lepus. XIII. 11.
Arabiae animalia. X. 13. sinus Arabicus. III. 18.
aranei (ἀράχνη) solertia. VI. 57. textrina. I. 21. VI. 57.
Arcturus. XIII. 28.
ardea (ἐρωδιός). X. 5. XVII. 22. in insula Diomedea Graecis amica. I. 1. tempestatem praesagit. VII. 7. parentes alit. III. 23. conchas quomodo devoret. V. 35. quomodo fascinationes a nidis depellat. I. 35.
Arete filii magistra. III. 40.
Argades fluv. XVI. 42.
Argivi canes quibusdam diebus interficiunt, serpentibus parcunt. XII. 34. Argolicus clypeus. XVI. 13.
Argus canis. IV. 40. VII. 29.
Ariani Indi. XVI. 16.
aries (κριός) citharistriam amat. I. 6. V. 29. Ptolemaei in amore rivalis. VIII. 11. arietis circa aequinoctium cubitus. X. 18. arietes marini. XV. 2.
Arion, Methymnaeus, a delphino servatus. II. 6. VI. 15. XII. 45.
ariones (ἀρείονες) genus cochlearum. X. 5.
Ariphron Xanthippi pater. XII. 35.
Ariste (Arete) Aristippi soror. III. 40.
Aristippus. III. 40.
Aristo pater Platonis. VI. 1.
Aristomachus. XII. 31.
Aristodemus, ignavus. IV. 1.
Aristophanes Byzantinus elephantum in amore rivalem habet. I. 38.
Aristoxenus. II. 11.
Armeniae pisces mortiferi. XVII. 31. incolae feras veneno tollunt. *Ibid.*
Arneïdes, dies festi apud Argivos. XII. 34.
Arrhatas (Aorrhatia) lacus Indiae. XVII. 40.
Arsenoïtae Aegypti. X. 24.
Artacaei tumulus. XIII. 20.
Artapates, Cyri minoris sceptriger. VI. 25.
aruspices clari. VIII. 5.
Ascanius Albae longae conditor. XI. 16.
aselli (ὄνος θαλάττιος) piscis natura peculiaris. V. 20. VI. 30. IX. 38.
asinus (ὄνος) ignavum animal. VII. 19. quibusdam Aegyptiis odiosus. X. 28. fabula de asino et dipsade. VI. 51. asini Scythici cornu Stygis aquam continet. X. 40. asini feri Indiae. XVI. 9. Maurusii. XIV. 10. silvestres. XVII. 31. unicornes Indici. IV. 52. XIV. 15. a tonsis equabus admittuntur. II. 10. XII. 16. Marti sacrificantur. XII. 34. asinorum usus apud Saracoros. XII. 34. asi-

nae non rudunt. III. 7. asini caro phthisios remedium. XI. 35.
aspis (ἀσπίς), in diademate regum Aegypti. VI. 38. sacra a vinitore forte interemta. XI. 32. amat puerum. IV. 54. morsus ejus incurabilis. I. 54. praesertim si ranam comederit. IX. 15. dentes. IX. 4. morsus vestigia. IX. 61. sine dolore necat. IX. 11. Libycarum venenum. III. 33. earum species sedecim. X. 31. cicurantur ab Aegyptiis. XVII. 5. aspidis et ichneumonis inimicitiae. III. 22. VI. 38. X. 47. historia de circulatore aspidis morsu necato. IX. 62. de aspide et agricola. XI. 32.
Assus, urbs. VI. 50.
Astabaras fluv. XVII. 40.
astacus (ἀστακός) consuetum locum amat. VIII. 23. polypum timet. VI. 22.
asterias (ἀστερίας) in Aegypto cicuratur. V. 36.
Astraeus fluv. XV. 1.
Astypalaea ins. V. 8.
asylum animalibus Panis lucus in Arcadia. XI. 6. servis lucus Apollinis. XI. 7.
athletae Athenis in Prytaneo nutriti. VI. 49.
Athos mons. XIII. 20.
Atlantis. XV. 2.
Atlas mons. VII. 2. elephantorum ad ejus pedes pascua. *Ib.*
Atossa, Darii conjux. XI. 27.
atricapilla avis (μελαγκόρυφος). VI. 46.
attagenae (ἀτταγᾶς) s. *attagenes*. meleagrides, earumque voces. IV. 42. Dianae carae. *Ib.* captae tacent. XV. 27. gallinaceis infestae. VI. 45.
Atticae ancillae ab Atossa expetitae. XI. 27. atticum mel. I. 42.
aves Apollini in Aegypto sacrae. VII. 9. Caspiae et Indicae. XVII. 33. uncungues. IV. 20. unicornes in Aethiopia. XVII. 10. avium prognostica. VII. 7. voces quarundam. VI. 19. remedia contra fascinationes. I. 35. ab Indis ad venationem institutae. IV. 26.
Augeas canis. X. 41.
Aula Arcadiae, ubi Panis delubrum. XI. 6.
aulopias (αὐλωπίας) piscis. XIII. 17. ejus captura. *Ibid.*
auratae (χρύσοφρυς), piscis, natura et captura. XIII. 28.
Aurora, Memnonis mater. V. 1.
aurum allicitur osse accipitris. X. 14.
auspices clari VIII. 5.
auspicia ex hirundinibus. X. 34. ex ardeis et noctuis. X. 37.
auster ventus foecundus. VII. 27. ejus in equas vis. XV. 25. laxat ventres. XII. 17.
Autariatae gens Illyrica. XVII. 41.
Axius fluv. XIV. 25.

Babylonii rerum coelestium gnari. I. 22.
Bacchus hians in Samo. VII. 48. Cf. *Pantedidas.*
Bactrii. IV. 27. 55. XV. 8.
balaena (φάλαινα). V. 4. XVI. 18. egreditur in littus. IX. 50.
Bambyce urbs. XII. 2. Vid. *Hierapolis.*
barbae remedium. XIII. 27.
Barcaei (Baccaei) morbo defunctos cremant, in bello occisos vulturibus objiciunt. X. 22.
basiliscus (βασιλίσκος) serpentes fugat. II. 7. gallinaceum timet. III. 31. ejus venenum. II. 5.
Bathylis Cretensis. XI. 35.
Bellerophontes. V. 34.
bella per animalia concitata. XI. 27.
beneficiorum memores ferae. VII. 48. VIII. 3. 22. X. 48.
Berenicae familiaris leo. V. 39.
Beroea urbs. XV. 1.
Bessus et Nabarzanes Darii percussores. VI. 25.
bestiae. Vid. *animalia.*
Bibonicum promontorium. XV. 3.
Bigetia. Vid. *Vicentia.*
bilis atra rabiem gignit. VIII. 9.
Bisaltia in Macedonia. XI. 40.
Bistonicus lacus. XV. 25.
Bithyna navis. XIV. 23.
bitumen (πίσσα) necat charadrium. VI. 46.

blattae (σίλφαι. τίφαι) hirundinum ovis nocent. I. 37.
boccalides (βωκκαλίδες) aves. XIII. 25.
Bocchoris rex. XI. 11. XII. 3.
Boreas Atheniensibus opitulatur. VII. 27. grues juvat. III. 13. maribus gignendis prodest. VII. 27. Boreae et Chionae filii. XI. 1.
bos marinus. I. 19. Apis. X. 28. XI. 10. Mnevis. XI. 11. Onuphis. XII. 11. boves apud Neuros. V. 27. Phryges. XII. 34. Caspii. XVII. 17. Indici cursores. XV. 24. Libyci. XIV. 11. Phoenicii, Leuctrici. XVI. 33. Mysiae et Scythiae. II. 53. Susiani. VII. 1. Erythraei cornibus mobilibus. II. 20. boum Indicorum cornua capacia. III. 34. prognostica. VII. 8. boves albi. XII. 36. feri. XVI. 31. hircis pares. XV. 24. in area spicis abstinent. IV. 25. injuriam ulciscuntur. IV. 35. pestem, famem, alia praesentiunt. VI. 16. mutili quales. XII. 19. 20. piscibus nutriti. XVII. 30. retroversus pascentes. XVI. 33. apes generantes. II. 57. Vid. *Chthonia.*
Bosporus. VII. 24. XV. 8.
Brachmanes. XIII. 18. XVI. 5. 20.
brassica (κράμβη) marina. XIII. 3. vermis brassicae. IX. 39.
Britannicus, Claudii fil. V. 29.
Bubastos. XII. 29.
buccina (κήρυξ) piscis. XVI. 12.
Bucephalas s. *Bucephalus* Alexandri. VI. 44. urbs Indiae Bucephala. XVI. 3.
Budiani. XVI. 33.
buprestis (βούπρηστις) insectum. VI. 35.
Burrhas fluv. XII. 30.
Busiritae. X. 28. oderunt asinum et tubam. *Ib.*
Byzantium. VII. 32.

Cadmea victoria. V. 11.
Caeneus. I. 25.
calamodytes (καλαμοδύτης). VI. 46.
Callias helluo. III. 42.
Callimachus Athenis in porticu pictus. VII. 38.
callionymus (καλλιώνυμος) piscis. XIII. 4
Calvi Romani canis. VII. 10.
calvitii remedium. XIII. 27.
Calypsus antrum. XV. 28.
Cambysis impietas. X. 28.
cameli (κάμηλος) aetas, castratio. IV. 55. castitas. III. 47. VI. 60. femora, genua, veretrum. X. 3. equos terrent cameli. III. 7. XI. 36. a leonibus appetuntur. XVII. 36. Caspii. XVII. 34. velocissimi. XII. 34. camelorum certamina apud Sagaraeos. XII. 34.
Campylinus fluv. III. 4.
canautanes (κανανταναῖς). XVII. 17.
cancelli (καρκινάδες) conchas vacuas habitant. VII. 31.
cancri (καρκίνοι) maris rubri. XVII. 1. serpentibus infesti. XVI. 36. volantes. VII. 30. eorum solertia. V. 52. varia. VII. 24.
canis (κύων) Aegyptius. VI. 53. Eretricus. XVII. 8. Carmanius. III. 2. Indicus. IV. 19. VIII. 1. XV. 14. Memphiticus. VII. 19. Molossus. III. 2. XI. 20. Hyrcanus. XVII. 6. Melitensis. XVI. 6. Sicelicus. VII. 25. citharistriam et puerum amans. I. 6. lapidis a cane morsi vis. I. 38. hyaenae umbra canem reddit mutum. III. 7. quomodo ab hyaena capiatur. VII. 22. cur foecunda. XII. 16. fatigatus libidinosior quam quum otiosus. IV. 40. caecus nascitur. X. 45. ab Aegyptiis colitur. X. 45. catulus, qui primus in lucem editur, patrem refert. X. 5. canes Indici a tigribus geniti. VIII. 1. famem pestemque ingruentem praesentiunt. VI. 16. impudentes VII. 19. laboris patientes. VII. 12. libidinosi in mulieres. VII. 19. adulterii reus canis. *Ib.* quibus se remediis curent. V. 46. VIII. 9. hominum, inter quos vivunt, indolem referunt. III. 2. canum vita, morbi, aetas. IV. 40. disciplina et memoria. VI. 10. rabies. XII. 22. canis rabiosi morsus. IX. 15. ut curetur. XIV. 20. ratiocinatio. VI. 59. amor erga dominos. I. 8. VI. 25. 62. VII. 10. XII. 35. fides venatoribus servata. VIII. 2. canes Aetnae,

Vulcano sacri, bonos a malis, XI. 13. Adrano sacri fures a probis, XI. 20. in Daulia Graecos a Barbaris distinguunt. XI. 5. sacrilegum canis prodit. VII. 13. adulterum. VII. 25. lucum Apollinis in Curio (?) non intrant. XI. 7. canes in templo Anaïtidis. XII. 23. canis Athenis cibo publico donatus. VII. 13. honoris caussa pictus. VII. 38. ob Erigonen cultus. VII. 28. puniti Romae. XII. 33. Argis certis diebus occiduntur. XII. 34. dominos in bellum, VII. 38. ad rogi flammas sequuntur. VII. 40. canis Ulyssis. VII. 29. Pyrrhi. 10. Eupolidis. X. 41. mercatoris Colophonii. VII. 29. Poli, Mentoris, Theodori. VII. 40. canis rex apud Aethiopes. VII. 40. canum ad venationem institutio. XIII. 14. 24.

canis fluviatilis. XIV. 21. marinus. ejus amor in foetum. I. 17. varia genera. I. 55. ejus captura. I. 55. pancynico interimitur. XIV. 24.

canis, s. *caniculae*, stellae, ortum praesentiunt caprae et oryges. VII. 8. caniculam asellus piscis timet. IX. 38.

Canobus, Menelai gubernator. XV. 13.

Canopium. Vid. *Conopium*.

cantharorum (κάνθαρος) pugna de feminis. I. 26. usus ad tincturam. IV. 46.

cantharides (κανθαρίς). IX. 39.

cantu et saltatione capiuntur pastinacae. I. 39.

capito (κέφαλος. κεστρεύς) a vivis abstinet. I. 3. capitonis oxyrhynchi captura. I. 12.

Capitolium a Gallis occupatum. XII. 33.

Cappadocia. V. 42.

caprae (αἶγες) Aegyptiae et Scyriae. III. 33. Caspiae. XVII. 34. Cephallenides. III. 32. Indicae. IV. 32. ferae Libycae. VII. 8. XIV. 16. Sardiniae. XVI. 34. tondentur in Lycia. XVI. 30. caprarum cornua piscatoribus utilia. XII. 43. calicum usum praestantia. XIV. 16. pelles. *Ib.* famem, pestem, alia mala ingruentia praesentiunt. VI. 16. tempestatis prognostica. VII. 8. varia de capris. VII. 26. caprae respiratio. I. 53. ubera in pectore. XVI. 33. suffusioni oculorum medetur. VII. 14. capra a Crathide caprario amata. VI. 42.

caprea (δορκάς). VII. 19. ejus adeps upupam necat. VI. 46.

caprimulgus (αἰγοθήλας) avis. III. 39. XVI. 22.

Car, Jovis et Cretae filius. XII. 30. *Cares* mercenarii. *Ib.* Jupiter Carius. *Ib.*

Carisci, (Scarisci) populus. XVI. 33.

Carmanii canes et homines. III. 2.

Carmelus mons. V. 56.

cartazonos (καρτάζωνος), fera Indica. XVI. 20.

caruli aves (κήρυλος). VII. 17.

caseus, divinatio ex eo. VIII. 5.

Caspium pelagus. XVII. 32. caspiae caprae. 34. cameli. *Ib.* aves. 33.

Cassandrea, urbs. V. 15.

castoridum (καστορίδες) marinarum rugitus. IX. 50.

Catagogia, festum Veneris. IV. 2.

Catanae tyrannus Onomarchus. V. 39.

catoblepon (κατώβλεπον), fera. VII. 5.

catreus (κατρεύς), avis. XVII. 23.

cauda leo se concitat. XIII. 14.

cedri folia. VI. 46.

cela (κήλα) avis. XVI. 4.

Celtae boves et equos piscibus alunt. XV. 25. thynnos ut capiant. XIII. 16. equi Celtici. XV. 25.

Centaurus, galli nomen. XII. 37. Centauri an fuerint. XVII. 9.

centipeda (σκολόπενδρα). Vid. *scolopendra*.

Centoarates, Gallograecus. VI. 44.

centris (κεντρίς) dipsas. VI. 51. afflatu necat. IX. 11. centrites (κεντρίτης). I. 55.

Cephallenides caprae. III. 32.

Ceramicus Athenis. XII. 40.

cerastae (κεράστης). XII. 41. quomodo laedant. XVI. 28. per eos Psylli liberorum suorum ingenuitatem explorant. I. 57.

Cercion, avis (κερκίων). XV. 14. XVI. 3.

Cercopes. VI. 58.

cerdones (βυρσοδέψαι) unguenta aversantur. I. 38.

Ceres. X. 40. ejus festum Chthonia. XI. 4. turtures albi ei sacri. X. 33.

certamen cornigerarum ferarum apud Indos. XV. 15. avium Memnonidum. V. 1. camelorum. XII. 34. rhinocerotis et elephanti. XVII. 44.
cervi (ἔλαφος) mare transmittunt. V. 56. musica capiuntur. XII. 46. dextrum cornu occultant. III. 17. serpentes e latibulis excitant. II. 9. cornu suffiti odore eos fugant. IX. 20. capiunt. VIII. 6. amissis cornibus latent. VI. 5. in Apollinis luco tuti a canibus. XI. 7. in Hellesponto extra fines collis cujusdam non progrediuntur. VI. 13. cornua cur renascantur. XII. 18. amor cervi erga Mithridatem. VII. 46.
Cerynea prope Helicen. XI. 19.
Cete (κῆτος). IX. 49. maris Indici. XVI. 12. Laconici. XVII. 6. in Gange. XII. 41. capitibus arietum aliarumque bestiarum praedita. XVI. 18.
Chaldaei. I. 22. XII. 21.
chama (χήμη). IV. 5. ejus sedes. XV. 12.
chamaeleon (χαμαιλέων) colorem mutat. II. 14. quomodo se contra serpentem tueatur. IV. 33.
channa (χάννη) piscis. IV. 5.
Chaones boves. XII. 11.
charadrius (χαραδριός) avis medetur ictero. XVII. 13. bitumine necatur. VI. 46.
charax piscis (χάραξ). XII. 25.
Charondas. VI. 61.
chersydrus (χέρσυδρος). VIII. 7. 13.
chimaera. IX. 23.
Chione Boreae conjux. XI. 1.
Chii insulae draco. XVI. 39.
chloris et chlorion aves (χλωρίων. χλωρίς). IV. 30. 47.
chremes (χρέμης) piscis. XV. 11.
Chrysermus. XI. 35.
Chrysippus Laii deliciae. VI. 15.
Chthonia, festum Cereris. XI. 4.
Chusae Aegypti. X. 27.
Chytri, festum. IV. 43.
cicada (τέττιξ) mas vocalis. XI. 26. ejus victus et cantus. I. 20. calore ad cantum concitatur. III. 38. mutae in Macedonia. III. 35. Rheginenses et Locrenses. V. 9. ab hirundinibus capiuntur. VIII. 6. in cibum venduntur. XII. 6. earum nomina X. 44. cicada marina. XIII. 26.
ciconiae (πελαργός) ova et nidus. I. 37. pietas. III. 23. X. 16. quomodo sibi medeantur. V. 46. gratiam refert mulieri Tarentinae eique carbunculum donat. VIII. 22. adulteram excaecat. VIII. 20. inimicitias gerit cum vespertilione. VI. 45.
cicutae (κώνειον) vis. IV. 23. homini et olori noxia. III. 7. suibus non nocet. IV. 23.
Cilicia. I. 6.
Cimonis victoriae Olympicae. XII. 40. ejus equi Athenis sepulti. *Ib.*
cinamomus (κινάμωμος) avis. II. 34. XVII. 21.
cinclus (κίγκλος. motacilla.) XII. 9. XVI. 3.
Cinyras. IX. 36.
Circe et Medea. I. 54. II. 14.
circe et circus aves (κίρκη. κίρκος). IV. 58.
circulator aspidis morsu necatus. IX. 62.
circus (κίρκος) nidum contra fascinationes tuetur. I. 35. turturi et cornici infestus. VI. 45. malo punico necatur. 46.
Cirrhaei perdices. IV. 13.
Cissus a Sarapide curatus. XI. 34.
Cithaeron mons. III. 47.
citharoedus (κιθαρῳδός) piscis. XI. 23.
Cius. XVI. 32.
cladarorhynchus (κλαδαρόρυγχος) avis. XII. 15.
Clarii Apollinis templum venenata animalia non adeunt. X. 49.
Claudius veneno extinctus. V. 29.
Clazomeniorum agri a sue alato vastati. XII. 38.
Cleadas. XII. 31.
Cleanthes, philosophus; historia de eo. VI. 50. ejus et Zenonis amicitia. IV. 45.
Clearchus peripateticus. XII. 34. tyrannus. V. 15.
Cleodaeus. XII. 31.
Cleomenis filius leonem convictorem habuit. V. 39.
Cleonae. XII. 31.

Cleonymus ῥίψασπις. IV. 1. Cleandri pater. XII. 31.
Cleopatrae de mortis generibus judicium. IX. 11. aspidis morsu occiditur. IX. 61.
Clidemus Philippi parasitus. IX. 7.
Clitomachi athletae continentia. VI. 1.
Cochlea (κόχλος. κοχλίας) maris rubri. XI. 21. cochleae fugiunt ardeas et perdices. X. 5. Ponticae. X. 6.
Coeranus Parius a delphinis servatur. VIII. 3. Coeraneum promontorium. *Ibid.*
Coitus hirundinum. II. 3. camelorum. VI. 60. aliorum animalium. IX. 63.
Colingarum rex. XVI. 18.
Colorem mutantia animalia. XII. 28.
Colophonii cujusdam historia. VII. 29.
Coluber. Vid. *hydrus.*
Columba (πελειάς s. περιστερά) belli caussa. II. 27. columbae lividae. XVI. 2. luteae. XV. 14. rubrae. IV. 2. pullos terra salsuginosa alunt. III. 45. in urbibus mansuetae. III. 15. Veneri Erycinae sacrae. IV. 2. aquilas, circos, accipitres timent. III. 45. earum castitas. III. 44. familiaritas cum homine. III. 15. columbus incubitus particeps. III. 45.
Comitialis morbi remedia. III. 17. 19.
Conchae (κόγχη) maris rubri. X. 20. margaritiferae. XV. 8.
Conopium circa Maeotidem. VI. 65.
Contus piscatorum. XII. 43.
Cophias (κωφίας) serpens. VIII. 13.
Coptus Aegypti. X. 23. bini tantum corvi ibi apparent. VII. 18. Coptitae. X. 24. Isidi capras feras consecrant. X. 23.
Cordis sedes. IV. 20. aselli cor in ventre. VI. 30.
Coracini (κορακῖνος) pisces. XIII. 17. XIV. 23. 26.
Corcyra. V. 56. VIII. 13.
Coriandrum (κορίανδρον). XII. 42.
Corinthium mare. XV. 9.
Cornix (κορώνη) fascinationes a nido arcet. I. 35. regias litteras perferre solita. VI. 7. tempestatem praesagit. VII. 7. cornicum monogamia. III. 9. inimicitia cum noctua. *Ib.* sepulcrum cornicis in Aegypto. VI. 7.
cornua boum integrorum et castratorum. XII. 19. unde nascantur. 20. Indicorum boum capacia. III. 34.
Corsica (Cyrnus). XII. 41. XV. 2.
Coruda Indiae. XVI. 21.
corvus (κόραξ), Apollinis famulus. I. 47. divinandi peritus. 48. Apollini sacer. VII. 18. erucae semine necatur. VI. 46. tempestatem praesagit. VII. 7. imitatur voce guttas cadentes. VI. 19. nidum adversus fascinationes munit. I. 35. parentem senem devorat. III. 43. corvi et milvi inimicitiae. V. 48. audacia. II. 51. varia de eo. *Ib.* ejus vocem pavet lepus. XIII. 11. bini circa Coptum. VII. 18. Libycorum solertia. II. 48. 49. ovi vitello denigrantur capilli et dentes. I. 48.
Corydalorum demus in Attica. III. 35.
Cossinitus fluv. equos efferat. XV. 25.
Coytha vicus. XVI. 35.
Craës piscator. XIV. 20.
crambis (κραμβίς) in brassica nascitur. IX. 39.
Crannon in Thessalia. VIII. 20.
Crassi muraena. VIII. 4.
Crathidis caprarii historia. VI. 42. Crathis fluvius pecora reddit candida. XII. 36.
Creta, Caris mater. XII. 30.
Creta lupis et serpentibus infesta. III. 32. nec noctuam nec malefica animalia fert. V. 2. Cretenses canes hominesque. III. 2. Cretenses aquilae ut venentur tauros. II. 39. historia de juvenibus amicis Cretensibus. IV. 1. vinum Creticum. XII. 31. labyrinthus. XVI. 15.
Creusa, Ascanii mater. XI. 16.
crocodilus (κροκόδειλος) e minima origine fit maximus. IX. 58. ejus magnitudo. XVII. 6. crocodili ova. II. 33. V. 52. providentia. V. 52. mansuetudo et divinatio. VIII. 4. societas cum trochilo. III. 11. VIII. 25. X. 47. insidiae. V. 13. XII. 15. quomodo catulorum suorum ingenuitatem exploret. IX. 3. sexagenarius ei numerus accommodatus. X. 21. a Tentyritis et Apollonopolitis occiditur, ab aliis populis colitur. X. 21. 24.

scorpionis ex se nati ictu perit. II. 33. crocodilus terrestris. I. 58. XVI. 6.
crocottae malitia (κοροκόττα s. κροκόττα). VII. 22.
Croesus. III. 7.
Crotoniatae astu Sybaritas vincunt. XVI. 23.
Ctesippus helluo. III. 42.
cuculus (κόκκυξ). III. 30. X. 11.
culex (κώνωψ). XIV. 22. Indicus. XVII. 40.
cuniculi (κόνιλος). XIII. 15.
Cupido Veneris comes. XIV 28. nec bruta contemnit. VI. 17.
Curidii lucus Apollinis, cervorum asylum. XI. 7.
cyanus (κύανος) avis solitaria. IV. 59.
cycnus (κύκνος) Apollini sacer. II. 32. XIV. 13. ut deum colat. XI. 1. ejus natura. XVII. 24. ubi degat. X. 36. cycni cantus. II. 32. V. 34. X. 36. pugna cum aquila. V. 34. cicuta necatur. III. 7. ejus ova. XIV. 13.
Cydnus fluv. XII. 29.
Cynaegirus Athenis in porticu pictus. VII. 38.
Cynamolgi Indiae populus. XVI. 31.
cynocephali (κυνοκέφαλος). IV. 46. XVII. 8. ingenium, mores, victus. X. 30. eorum docilitas. VI. 10. libido. VII. 19.
cynoprosopi (κυνοπρόςωποι). X. 25.
cynospastus (κυνόσπαστος). XIV. 23. 27.
Cynthius s. Cythnius caseus. XVI. 32.
cyprini (κυπρῖνοι) pisces. XIV. 23.
Cyprus pastionibus optima. V. 56.
Cyrenaicae ranae mutae. III. 35. mures Cyrenaici. XV. 26. succus. V. 37.
Cyrus. I. 59. III. 7. a Massagetis victus. VII. 11. ejus pugna in Lydia. XI. 36. Cyri minoris horti. I. 59. amor erga matrem. VI. 39. mortis ejus participes. VI. 25.
Cyrnus insula. XII. 41. Cyrneum fretum. XV. 2.
Cyropolis Indiae. XVI. 3.
Cythera insula. XVII. 6.
Cyzicus. V. 1.
damae (ζόρκες). VII. 19. 47.
Damon musicus. II. 11.
Daphnidis canes. XI. 13.
Darius (Codomannus) post pugnam ad Issum equae ope servatus. VI. 48. a cane defletus. VI. 25. Darius (Hystaspis) Paeonas admiratur. VII. 12. Susis aedificat. I. 59. ejus conjux Atossa. XI. 27.
Daulia regio cum templo Minervae. XI. 5.
Delphici templi praedonem lupus indicat. X. 26.
delphinus (δελφίς) Arionis. XII. 45. cum puero nutritus. II. 6. in Iaso, Alexandriae, Puteolis pueros amat. VI. 15. semper movetur. XI. 22. retibus insidiatur. XI. 12. XV. 6. catulos lacte nutrit. V. 4. X. 8. delphini amor in foetum. I. 18. V. 6. intellectus. XI. 12. gratitudo. VIII. 3. odium in pompilum. XV. 23. velocitas. XII. 12. pedunculum parasitum alit. IX. 7. a troctis petitur. I. 5. duo eorum genera. XVI. 18. ordo gregatim natantium. X. 8. extinctorum cadavera in littore deponunt. XII. 6.
Democritus ingeniosissimus obscuriorum investigator. VI. 60. Vid. *Ind. Auctorum*.
denticum (συνόδους) captura. I. 46.
deus etiam bruta curat. XI. 31. 35. XIII. 1.
Diagorae impietas. VI. 40.
Diana. III. 27. Ephesia. XII. 9. apud Eretrienses. 34. Rhoccaea. 22. in Phrygia. 39. templum ejus in Icaro, ubi cervi, dorcades, lepores et ferae. XI. 9.
Dicaearchia. II. 56. VI. 15. XIII. 6.
dicaeri (δίκαιρος) avis excrementorum vis. IV. 41.
Dinolochus comicus. VI. 51.
Diogenes histrio. VI. 1.
Diomedis socii in aves mutati. I. 1. Thracis equi. XV. 25. insula Diomedea. I. 1.
Dione Veneris mater. X. 1.
Dionysia, festum. IV. 43.
Dionysius tyrannus. V. 10. 15. omen ei ab hirundinibus oblatum. X. 34.

dipsadis (διψάς) forma, nomina, venenum. VI. 51. fabula de ea et asino. *Ib.*

disciplinarum auctores heroes. II. 18.

divinationum varia genera. VIII. 5. ex corvo. I. 48. e draconibus. XI. 2. ex accipitre. XI. 39.

Domitii et Crassi dicteria. VIII. 4.

dorcades (δορκάς) Isidi sacrae. X. 23. Libycae. XIV. 14.

Doris Oceani filia. XIV. 28.

draco (δράκων) puellam, VI. 17. Aleuam amat. VIII. 11. Aliam s. Haliam compressit. XII. 39. historia de dracone et Arcade puero. VI. 63. de Pindo. X. 48. de Telepho. III. 47. draco aquilam metuit. II. 26. elephantum strangulat. II. 21. VI. 21. sacer in Aegyptia Melite (Meteli) videri non vult. XI. 17. in Epiro sacer Apollini. XI. 2. in luco Lavinii castitatis puellarum explorator. XI. 16. dracones barbati. X. 25. XI. 26. immanes Phrygiae. II. 21. Indiae. XV. 21. XVI. 39. herbarum vires norunt. VI. 4. aves ex aëre spiritu attrahunt. II. 21. custodes fontium. VI. 51.

draco marinus. XIV. 12. sinistra manu facile capitur. V. 37. draconis piscis punctura venenosa. II. 50.

dryocolaptes (δρυοκολάπτης). I. 45.

dux piscium (ἡγεμών) cetaceorum. II. 13. duces formicarum. VI. 43.

Ecbatana. III. 13. XVII. 32. urbis magnificentia. XIII. 18.

echenatae (ἐχενάτης) mures. XV. 26.

echeneïs (ἐχενηΐς). I. 36. II. 17. Vid. *remora.*

echini (ἐχῖνος) marini utilitas. XIV. 4. solertia. VII. 33. partes ejus disjectae denuo coeunt. IX. 47.

echis et *echidna* (ἔχις. ἔχιδνα) quid differant. X. 9.

elephantiasis. XIV. 4.

Elephantine Aegypti. X. 19.

elephantus (ἐλέφας) bellator. XIII. 9. Praesius. 8. Taxilas. *Ib.* mulierem amat. I. 38. VII. 43. odoribus mulcetur. I. 38. flores amat. XIII. 8. adipis ejus utilitas. I. 37. X. 12. arietem et suis grunnitum horret. I. 38. VIII. 28. XVI. 36. ignem metuit. VII. 6. historia de elephanto albo. III. 46. Pori regis. VII. 37. corporis partes, aetas, morbi, potus, somnus, uteri gestatio. IV. 31. cor duplex habet. XIV. 6. partes ejus esui aptae. X. 12. amat terram consuetam. 17. paludes. IV. 24. lavacra. XIII. 8. castitas. VIII. 17. aetas. IV. 31. XVII. 7. cibus et potus. XVII. 7. docilitas, musicae studium et obedientia. II. 11. memoria et fides. XI. 14. capti mansuefiunt. VIII. 27. utrum dentes habeant an cornua. IV. 31. regem adorant. XIII. 22. lunam crescentem venerantur. IV. 10. senes elephantos colunt. VI. 61. nutritores tuentur. III. 46. VII. 41. eorum contra tela remedium. II. 18. tela quomodo extrahant. *Ib.* VII. 45. aquam turbant antequam bibant. IV. 31. gregarii aquam, bellici vinum bibunt. XIII. 8. alteri denti parcunt. VI. 56. Indicus ingenio praestat. XVI. 15. magnitudo Indicorum. XIII. 8. usus in bello. XVII. 29. vulneribus ut medeantur Indi. XIII. 7. tres bellatores fert. XIII. 9. ut mansuefiat. XII. 44. regem Indorum custodiunt. XIII. 22. leonibus sunt formidabiles. VII. 36. a draconibus strangulantur. VI. 21. pugna cum rhinocerote. XVII. 44. cum rivalibus. X. 1. cura de pullis. VII. 15. de moribundis. V. 49. pugnant pro aegrotantibus. VII. 36. senes, saucios aut morbo affectos curant. 15. religio in mortuos. V. 49. in Solem. VII. 44. quomodo arbores evertant. V. 55. fluvios transeant. VII. 15. fossas superent. VIII. 10. 15. Indicam linguam intelligunt. XI. 14. XIII. 22. illito limo vim aestus depellunt. IX. 56. Libyci ad radices Atlantis morantur. VII. 2. Taprobanae. XVI. 18. Afrorum contra elephantos expeditio. VI. 56. eorum acies. *Ib.* venatio. VII. 6. fuga. 36. historia de elephanto et fure pabuli. VI. 52. de

adultera muliere. XI. 15. de uxoris suae interfectore. VIII. 17.
Eleusis. IX. 51.
Elis. V. 17. mulos non generat. V. 8.
Elymaea regio. XII. 23.
ellebori (ἐλλέβορος) I. 58. albi vis. IX. 27.
Emathia. X. 48.
ellops (ἔλλοψ) piscis sacer. VIII. 28.
engraules (ἐγγραύλεις) pisces. VIII. 18.
Epaphus. XI. 10.
ephemera (ἐφήμερα) animalia. II. 4.
Ephialtes, Eupolidis servus. X. 41.
Epidamnus. XIV. 1.
Epidaurus. XV. 9.
Epiri piscatores. XV. 11. epirotici boves. III. 33. XII. 11. XVI. 33. cervi. V. 46.
Epizelus pictus in porticu Athenis. VII. 38.
Epopeus. Vid. *Opopeus*.
epops (ἔποψ) Indus. XVI. 5.
equi (ἵπποι) Caspici. XVII. 17. Celtici. XV. 25. Indici. XIII. 9. 25. Libyci. III. 2. Medi. *Ib.* Persici. XVI. 25. feri Indiae. XVI. 9. aetas. XV. 25. disciplina et memoria. VI. 10. docilitas. XVI. 23. 25. pascua. IV. 6. lavatione et unguentis oblectantur. XI. 36. reformidant camelum. III. 7. XI. 36. abhorrent a fossis. VI. 6. carent pilis in palpebris inferioribus. IV. 50. Cossiniti aqua efferantur. XV. 25. equi hominum odorem fugientes. *Ib.* piscibus vescentes. *Ib.* non majores arietibus. XVI. 37. historia de equisone. IV. 8. de equo arte inducto ut cum matre coiret. IV. 7. de equo exoculato per Sarapidem curato. XI. 31. de equi amore petulantiore in juvenem. VI. 44. equa ob odorem lucernae extinctae abortum patitur. IX. 54. hippomanes devorat. III. 17. XIV. 18. amor in pullos. VI. 48. ventis se offerunt. IV. 6. tibia delectantur. XII. 44. libido IV. 11. juba detonsa sedatur. XI. 18. pharmacis quibusdam accenditur. IX. 48. equae ab asinis ineuntur. II. 10. pullos alienos forte derelictos curant. III. 8. Cimonis equae in Ceramico sepultae. XII. 40. Darius ab equa in fuga servatur. VI. 48.
Erasistratus. V. 21.
Eretenus fluv. XIV. 8.
Eretrienses. XV. 5. canes. XVII. 8. victimae. XII. 34.
Ergane dea. I. 21.
Eridanus fluv. XIV. 8. 29.
Erigones canis. VI. 25. VII. 28.
erinaceus (ἐχῖνος χερσαῖος) sibi metuens se contrahit. VI. 54. dolo vulpis superatur. 24. 64. potamogitone et felle mergi necatur. 46. ejus invidia. IV. 17. solertia in condendo cibo. III. 10. cineris utilitas. XIV. 4.
erucae (κάμπη) in cicere natae. IX. 39. quomodo interimantur. VI. 36.
Erycini Siciliae. IV. 2. Veneris Erycinae templum. X. 50.
Erymanthus mons. III. 27.
Erythraeorum boum cornua mobilia. II. 20.
Euadne. I. 15. ejus amor in conjugem. VI. 25.
Euagoras Lacedaemonius. XII. 40.
Euboea ἀργιβόειος. XII. 36. Euboeorum narratio. II. 8.
Euclides aruspex. VIII. 5. mathematicus. VI. 57.
Eucratides rex. XV. 8.
Euergetes rex. XVI. 36.
Euphrates fluv. IX. 29. XII. 30.
Eunomi filius Lycurgus. VI. 61.
Eupolidis canis. X. 41.
Euripides reprehensus. V. 2.
Europa a Jove tauro portata. VII. 4. Europae fluvii. XIV. 23.
Eurypylus. XIII. 7.
Eurysthenes et Procles. XII. 31.
Euxinus pontus. XIV. 23. XV. 3.
exocoetus (ἐξώκοιτος) piscis. IX. 36.

farina, divinatio ex ea. VIII. 5.
fasces Romanorum magistratibus praelati. X. 22.
fascinationum remedia. I. 35. XI. 18.
fellis aquilae virtus ad oculos. I. 42. gruis. XV. 9. ovium. XI. 29. XVII. 26.
felis (αἴλουρος) mas catulos necat. VI. 27. feles excrementa sua occultant. *Ib.*

femineus sexus masculo posthabitus. VII. 26. femina nulla inter scarabaeos. X. 15.
ferrum allicitur lapide Heracleo. X. 14.
fiber (κάστωρ) testibus se privat. VI. 34.
fides canum. VIII. 2. elephantorum. XI. 14.
fistula ex rhododaphne. XII. 44.
fluvius Thraciae ovium colorem mutans. VIII. 21.
foeniculum (μάραθον) serpentibus oculorum hebetudinem depellit. IX. 16.
formicae (μύρμηκες) albae. IV. 5. Indicae. III. 4. ingenio praestantes XVI. 15. a cadaveribus abhorrent. V. 49. earum sedulitas. IV. 43. cavernae. *Ibid.* solertia in granis condendis. II. 25. duces, pabulatio, sepultura. VI. 43. in novilunio non egrediuntur. I. 22. historia de transactione quadam inter formicas. VI. 50. formicae in luco Junonis Argolidis. XI. 16.
Fortunae templum in Epiro. XII. 3.
fraxini (μελία) fructus sues saginat. VIII. 9. canibus coxendicis dolorem infert. *Ib.*
fucae (φυκίς) pisces colorem mutantes. XII. 28.
fucorum (κηφήν) furta et punitio. I. 9.
fucus (φῦκος. φυκίον), planta. XIII. 3.
fur a cane punitus. X. 41.
Furiis turtures albi sacri. X. 33.

Galatarum adversus parnopas remedium. XVII. 19.
Gale in mustelam mutata. XV. 11.
Galli Capitolium occupant. XII. 33.
gallus gallinaceus (ἀλεκτρυών) pocillatorem amat. XII. 37. victor canit, victus silet. IV. 29. tempestatem praesagit. VII. 7. leonem VI. 22. et basiliscum terret. VIII. 28. III. 31. Nibae muti. XV. 20. Latonae amatus. IV. 29. januam transiens in limine caput inclinat. *Ib.* inimicitiae inter gallos et attagenes. VI. 45. gallorum libido. IV. 16. quid faciendum ne aufugiat. II. 30. gallina, gallinaceo victo, quid faciat. V. 5.
Ganges fluv. XII. 41. XVI. 13.
Gedrosia. XVII. 6. Gedrosii equos piscibus alunt. XV. 25.
Gelo a lupo servatus. XIII. 1. ejus canis. VI. 62.
geometria apum. V. 13. araneorum. VI. 57.
Gephyrismus, festum. IV. 43.
Gerana regina Pygmaeorum. XV. 29.
Germanicus Caesar. II. 11.
Geryonis boves. XII. 11.
Getici equi. XV. 24.
Gilgamus rex ab aquila servatus. XII. 21.
gladius piscis (ξιφίας). IX. 40. XIV. 23. XV. 6. Vid. *xiphias.*
glanis (γλάνις. λάγνις) piscis. XII. 14.
Glauce Creontis filia. I. 54. citharistria. I. 6. V. 29. VIII. 11.
Glaucus a Polyido vitae redditus. V. 2.
glaucus (γλαῦκος) piscis. I. 16.
gobius (κωβιός) piscis. II. 50. maris rubri. XVII. 6.
Gordio aquila filii regnum portendit. XIII. 1.
Gorgo. III. 37.
graculus (s. monedula, κολοιός) tempestatem praesagit. VII. 7. puerum amat. I. 6. XII. 37. graculorum in suos amor. IV. 30. cum Venetis foedus. XVII. 16. Thessalorum aliorumque populorum legibus tuti. III. 12.
grus (γέρανος) clangore pluviam portendit. I. 44. tempestatis nuntius. VII. 7. vitis lacryma hausta perit. VI. 46. grues e Thracia in Africam migrant. II. 1. III. 13. ordo agminis. III. 13. retro volantes ventos imminentes significant. 14. prudentia. II. 1. noctu excubant saxum unguibus tenentes. III. 13. gruis cerebrum pro philtro. I. 44.
grus (γέρανος) piscis, ejus procreatio. XV. 9.
Gryllus pater Xenophontis. VI. 25.
gryphes (γρύψ). IV. 27.
gymnasium Iasensium. VI. 15.

Haemonia fons Thessaliae. VIII. 11.
haemorrhous (αἱμόῤῥους) serpens. XV. 13. 18.

halcyon (alcedo, ἀλκυών) nidum quomodo texat. IX. 17. ejus partus. I. 36.
Hamaxitus Troadis. XII. 5.
harpe (ἅρπη) avis. II. 47. instrumentum. XIII. 22.
hasta Pelei. I. 56.
Hebes templum. XVII. 46.
Hebrus fluv. II. 1.
Hecate. XV. 11.
Hector pecunia redemtus. VI. 50.
Helena caussa belli. XI. 22. XIV. 8. a Thonide amata. IX. 21. historia de ea et haemorrhoo. XV. 13.
helenium herba (ἑλένιον). IX. 21.
Helices urbis eversio. XI. 19.
Heliopolis Aegypti. VI. 58. Heliopolitani leones colunt. XII. 7.
helluones famosi. III. 42.
Helorus Siciliae. XII. 30.
hepar bipartitum. V. 27.
hepatus (ἥπατος) piscis. IX. 38. XV. 11.
Heraclea urbs. XIV. 25. XV. 5. mures Heracleae Ponti. VI. 40.
Heracleïs Tarentina, historia de ea et de ciconia. VIII. 22.
Heracleopolitae Aegyptii. IV. 54. X. 47.
Heracleotes lapis ferrum trahit. X. 14.
herbae marinae, escae piscium inservientes. XIII. 3.
Hercules Heracleae a muribus colitur. VI. 40. templum ejus. XVII. 46. columnae. 14.
Hermionenses, festum Cereris apud eos. XI. 4.
Hermopolis. X. 27. 29.
Herodes Idumaeorum rex. VI. 17.
Herostratus. VI. 40.
Hierapolis, prius Bambyce appellata. XII. 2.
hinnuli (νεβροί) mares saepe a patribus necantur. VI. 39. timidi. VII. 19. hinnulus (βρέφος ἐλάφου) Ptolemaei graeci sermonis intelligens. XI. 25.
Hipparchus Nicaeensis. VII. 8.
Hippias sophista. VI. 10.
Hippo atheus. VI. 40.
hippocampi (ἱππόκαμπος) ventris vires. XIV. 20.
hippomanes (ἱππομανές). III. 17. XIV. 18.
hippopotami (ἵππος ὁ ποτάμιος) solertia in pascendo. V. 53. impietas. VII. 19.
hippurus (ἵππουρος). XV. 1.
hircus (τράγος) barbae confisus capris imperat. VII. 26. ejus libido in mulieres. VII. 19. quomodo accendatur et sedetur. IX. 54.
hirudines (βδέλλαι) in ore crocodili. III. 11. VII. 25. XII. 15. Vid. *trochilus*.
hirundo (χελιδών) alba Sami. XVII. 20. et alibi. X. 34. amat homines. I. 52. augurium facit. X. 34. ejus adventus et discessus. I. 52. industria in nidificando. III. 24. justitia in pascendis pullis. III. 25. pullorum oculis medetur. *Ib.* blattas arcet ab ovis. I. 37. cicadas venatur. VIII. 6. earum coitus. II. 3. Tereum timent. *Ib.*
hirundo (χελιδών) piscis. II. 50. ejus volatus. IX. 52.
Homerides. XIV. 25.
homines cum brutis comparati. IX. 7. a brutis amati. I. 6. malefici. VI. 58. cynoprosopi. X. 25. hominis jejuni morsus. II. 24. IX. 15. salivae vis. VII. 26. IX. 4. sanguis admistus toxico. IX. 15.
horion (ὡρίων), avis. XVII. 22.
Hortensii gula. III. 42. pavonem primus Romanorum in coena apposuit. V. 21.
hyaena (ὕαινα) sexum mutat. I. 25. timet pardalim. VI. 22. felle ibidis necatur. VI. 46. ejus vires maleficae et magicae. VI. 14. malignitas. VII. 22. umbra ejus canes obmutescunt. III. 7. cornuta. XV. 15. hyaena. XIII. 27.
hydri (ὕδρος) morsus. IV. 57. marini. XVI. 8. Corcyrae. VIII. 13. rana hydrum odit. XII. 15.
hydra Lernaea. IX. 23.
hygrophoenix (ὑγρὸς φοίνιξ) piscis. XII. 24.
Hymenaeus. XVII. 22.
Hyllus, Herculis fil. XII. 31.
hyoscyamus (ὑοσκύαμος) quomodo evellatur, ejusque vires. IX. 32.
Hypanis fluv. V. 43.
Hyperborei. IV. 4. Apollinem colunt. XI. 1.
Hyrcani canes. VII. 38. XVI. 10. 31.

hystrix (ὕστριξ) aculeis pro telis utitur. I. 31. Libyca. XII. 26.

jaculus (ἀκοντίας) serpens. VI. 18. chersydrus. VIII. 13.

Iasus urbs. VI. 15.

ibis (ἶβις), ejus natura et mores. II. 38. X. 29. Lunae et Mercurio sacra. *Ibid.* victus ratio. X. 29. nidificatio. *Ib.* potus. VII. 45. X. 29. coitus, incessus, partus, intestinorum modus. *Ib.* serpentes timent ejus pennas. I. 38. Aegyptios clysteres docuit. II. 35. felle hyaenae perit. VI. 46.

Icarius, Erigones pater. VII. 28.

Icarus, insula maris rubri, ubi Diana nolente venari non licet. XI. 9. Icarus alia. XV. 23.

Iccus Tarentinus. VI. 1.

ichneumo (ἰχνεύμων) aspidi, III. 22. VI. 38. et crocodilo infestus. X. 47. quomodo crocodilo insidietur. VIII. 25. utroque sexu gaudet. X. 47. Latonae et Lucinae sacer. *Ib.*

Ichthyophagi. XV. 8.

icteri remedium. XVII. 13.

Ida mons. VIII. 11.

Idomeneus Cretensis. XV. 24,

Idumaei. VI. 27.

jecur gruis piscis. XV. 9. physae una cum Luna crescit. XII. 13. jecora bina rubetae. XVII. 15.

jecorinus (ἥπατος). IX. 38. XV. 11. Vid. *hepatus.*

ignis animalia generat. II. 2. ignem salamandra restinguit. II. 31. leo, VI. 22. et elephanti timent. VII. 6.

Iliaca regio irrigua. X. 37. Iliadis Minervae templum et canes in Daulia. XI. 5.

ilicis (πρῖνος) foliorum vis quaedam. I. 36.

Ilithyiae, Junonis filiae. VII. 15. X. 47.

Illyrici monedulas tuentur. III. 12.

immortalis ibis. X. 20. thermuthis aspis. 31.

impudentia muscae et canis. VII. 19.

Inachus pater Ius. XI. 10.

incestus. III. 47. IV. 7. VIII. 6. 39. cum belluis. VI. 42.

Indiae feracitas. XII. 32. non gignit olivam. XIII. 18. nec sues. III. 3. XVI. 37. melle pluit in India. XV. 7. Indorum studium circa equos et elephantos. XIII. 25. linguam intelligunt cervi. II. 5. et elephantes. XI. 14. Indi damnatos objiciunt crocodilis. XII. 41. aurum deceptis gryphibus colligunt. IV. 27. regis Indorum regia. XIII. 8. secundae mensae. XIV. 13. bestiarum cornutarum certamina. XV. 16. Indicus elephas. XIII. 8. XVI. 15. XII. 44. Indici bovis cornua. III. 34. asini. IV. 52. Indica margarita. XV. 8.

Indus fluvius ferarum expers. V. 3.

inimicitiae et amicitiae diversorum animalium. I. 32. V. 48. VI. 22. 45.

injuriae acceptae leo memor. VII. 23. bos. IV. 35.

insectorum quorundam voces et soni. VI. 19. insecta necantur oleo. IV. 18.

instrumenta piscaturae. XII. 43.

intybum silvestre (πικρίς). VI. 4.

invidia quorundam animalium. III. 17. 19. IV. 17. X. 48.

Io, mater Epaphi. XI. 10.

Iphis, pater Evadnes. I. 15. VI. 25.

Iris dea. VII. 27.

Ischomachus. VI. 43.

Isidis apud Coptitas cultus. X. 23. simulacra aspide coronata. X. 31. bubulis cornibus instructa. X. 27. Osirim quaerit. 45. ei dorcades sacrae. X. 23. vultures. 22.

Issedones Indiae. III. 4.

Issus, pugna ibi. VI. 48.

Ister fluvius maximus. XIV. 23. 25. glacie adstringitur. 26.

Juba rex. VII. 23. IX. 58. ejus filius Romae obses. VII. 23.

Judaei. VI. 17.

iulides (ἰουλίς) pisces venenati. II. 44.

jumenta reformidant murem araneum. VI. 22. infirmiora nascuntur luna decrescente. IX. 6. tempestatem praesagiunt. VII. 8.

Junonis Argolidis aedes Lavinii. XI. 16. post nuptias balneum. XII. 30. sacerdos mullum non attingit. IX. 65. Geranam in gruem mutat. XV. 29. ei vultures, X. 22. accipitres sacri. XII. 4. ovis consecratur. X. 40.
Jupiter patrous. III. 47. hospitalis. V. 14. Polieus. XI. 33. in Creta latens. V. 2. Carius, Stratius, Labrandeus. XII. 30. amat perdices. X. 35.
justitia etiam animalibus insita. VI. 50.

Labrandeus Jupiter. XII. 30.
Lacedaemoniorum naves ad Helicen mersae. XI. 19.
lacertus (σαῦρος) viridis excaecatus arte quadam visum recuperat. V. 47. dissectus denuo coalescit. II. 23. Indicus. XVI. 41. piscis maris rubri. XII. 25.
Laconici maris cete. XVII. 6. purpura Laconica. XV. 10.
lacus aquae fervidae in Libya. XIV. 19.
Lacydes peripateticus ab ansere amatus. VII. 41.
Laenillae in filios scelus. VII. 15.
laërtae (λαέρτης) formicae et vespae. X. 42.
Laërtis filius. V. 54. XVI. 25.
Lajus Oedipi pater. III. 47. amoris puerilis apud Graecos auctor. VI. 15.
Lampas, nomen canis. XI. 13.
lapillus in capite piscium. IX. 7. lapidis a cane demorsi vires. I. 38. lapidis in Ponto fluvio suffitu fugantur serpentes. IX. 20.
larini (λαρινοί) boves. XII. 11.
larus (λάρος) avis. III. 20. malo punico necatur. VI. 46.
Latage urbs. XVI. 10.
Latona perdicibus delectatur. X. 35. in lupam conversa. 26. ex Hyperboreis in Delum abit. IV. 4. ei gallus, IV. 29. accipiter, X. 14. ichneumo sacer. 47.
lavacrum deorum Oceanus. II. 21.
laurus (δάφνη), hominis post mortem in laurum conversio exoptatissima. XII. 7.
Lavinium. X. 16. lucus ibi et dracones. *Ib.*
leaena cur ab Ambraciotis adoretur. XII. 40
Lebadicus ager. XVII. 10.
legumlatores illustres. VI. 61.
Lemnii monedulas amant. III. 12.
Lenaea, festum. IV. 43.
Lenaei equus a Sarapide sanatus. XI. 31.
leo (λέων) in Graecia. III. 21. non item in Peloponneso. 27. Indicus. XVII. 26. Maurorum. III. 1. ejus partus, natura, ingenium et mores. IV. 34. 39. IX. 6. cauda mota se concitat. VI. 1. XIII. 14. ignem, VI. 22. VII. 6. XII. 7. gallinaceum, III. 31. VI. 22. elephantum, VII. 36. leonem marinum timet. XIV. 9. leontophono necatur. IV. 18. foliis ilicis obtorpescit. I. 36. vestigiis venatores fallit. IX. 30. odoratur sagacissime. XVII. 26. injuriae acceptae memor. VII. 23. ad venationem ut canis adhibetur. XVII. 26. non venatur cum leaena. IV. 3. gentem Nomaeam extinxerunt leones. 27. Vulcano sacri. XII. 7. Soli. V. 39. adipis utilitas. XIV. 9. Nemeaeus leo e luna decidit. XII. 7. leonis et delphini affinitas. XV. 17. historia de leone caedem catulorum ulto. III. 21. de leone ab Androcle servo curato. VII. 48. Leo signum coeleste. XII. 7.
leo marinus (λέων θαλάσσιος). XIV. 9.
lepram detestantur Asiae populi. X. 16.
lepus (λαγώς), pavidus. VII. 19. utriusque sexus particeps. XIII. 12. mas parit. *Ib.* de sobole cura. XIII. 11. turbat vestigia circa cubile. VI. 47. ejus aetas, fecunditas, somnus. II. 12. XIII. 13. cursus mirus. 14. pedes quales. *Ib.* vestigia aestate et hieme. XIII. 24. montani minus veloces quam campestres. 14. ejus de tempestate prognostica. VII. 8. XIII. 13. in Bisaltia. V. 27. Indi lepores avibus venantur rapacibus. IV. 26.
lepus marinus (λαγὼς θαλάττιος). II. 45. magni maris. XVI. 19.
Lerus insula. IV. 42. V. 27.
Lesbus insula. II. 6. XII. 41.
Leucadis promontorium cum templo Apollinis Actii. XI. 8. Leucate. XIII. 19.
Leuctrici boves. XVI. 33.
libanotis (λιβανωτίς) herba. IX. 26.

Libanus mons. V. 56.
libidinis pecudum irritamentum. XIV. 18. libido scari. I. 2. oxyrhynchi. I. 12. perdicum. III. 5. 16. polypi. VI. 28. felis maris. 27.
Libya animalium ferax. VII. 5.
Libyci boves. XIV. 11. XVI. 33. asini. XIV. 10. equas ineunt tonsas. XII. 16. mures. XV. 26. scorpii. VI. 23. aspides. III. 33. cerastes. I. 57. cycnorum greges in mari Libyco. X. 36.
Ligures ut thynnos capiant. XIII. 16.
Lindia Minerva. IX. 17.
lini radix pavoni inservit contra fascinationes. XI. 18.
Locrenses et Rheginenses. V. 9.
locusta (κάραβος) polypum timet. X. 38. ejus cum polypo inimicitiae et pugnae. I. 32. IX. 25. Arabicae locustae (ἀκρίδες). X. 13.
loliginum (τευθίς) proboscides. V. 41. volatus. IX. 52.
Lucinae ichneumo sacer. X. 47.
Lucullus. III. 42.
lumbricos (ἕλμινθες) pellit abrotonum. IX. 33. canum contra eos remedium. VIII. 9. historia de muliere lumbricis laborante. IX. 33.
lunam crescentem et decrescentem sentiunt crustacea et testacea. IX. 6. physa piscis. XII. 13. luna piscis. XV. 4. crescentem venerantur elephanti. IV. 10. nova luna formicae non ingrediuntur. I. 22. lunae defectione ibidis intestinum afficitur. X. 29.
lupus (λύκος) collum non flectit. X. 26. satur mansuetus est. IV. 15. noctu videt. X. 26. scillae foliis stupescit. I. 36. concitato tibiae sono terretur. XI. 28. ejus vestigii vis. I. 36. lycoctono herba calcata moritur. IX. 18. bini proficiscuntur. XV. 3. capiunt asinos. VIII. 6. bovem in paludem delapsum quomodo extrahant. VIII. 14. ut flumen trajiciant. III. 6. praeda deficiente se invicem devorant. VII. 20. lupi in Conopio piscatores parte praedae accepta non laedunt. VI. 65. Cretam montemque Olympum non adeunt. III. 32. tuta a lupis pecora in luco Panis. XI. 6. lupi cum tauro pugna. V. 19. prognosticon de tempestate. VII. 8. Apollini Solique sacer. X. 26. ab Aegyptiis colitur. IX. 18. Delphis ob furtum detectum. XII. 40. simulacrum lupi ibidem. X. 26. Gelonem servat lupus. XIII. 1. oraculum de lupo agnum ferente. XII. 31. ovis a lupo laniatae vellera qualia. I. 38. lupae diebus duodenis continuis pariunt. IV. 4.
lupus piscis (λάβραξ) bis anno parit. X. 2. lupi marini partus. I. 30.
luscinia (ἀηδών) libertatis laudisque studiosa. III. 40. pullos erudit. *Ibid.* ejus cantus moresque. I. 43. ejus carnes insomniam faciunt. *Ib.* colorem vocemque mutat. XII. 28.
Lusias fluv. X. 38. Lusi urbs. X. 40.
lycabas, annus. X. 26.
Lycaon rex. X. 48.
Lyciae monstrum chimaera. IX. 23.
Lyciorum per pisces divinatio. VIII. 5.
lycoctonos (λυκοκτόνος) herba. IX. 18.
Lycogenes Apollo. X. 26.
lycophos quid. X. 26.
Lycopolitae tubam oderunt et asinum. X. 28.
lycospades (λυκοσπάδες) equi. XVI. 24. oves. I. 38.
lycostomi (λυκόστομος) pisces. VIII. 18.
Lycurgi leges de senibus colendis. VI. 61. VII. 15.
Lycus fluv. XII. 14.
Lydi piscibus alunt equos. XV. 25. virgines Lydiae Dianam colentes. XII. 9.
lynx (λύγξ) sima et δύστοκος. XIV. 6. ejus invidia. IV. 17.
Lysander Laced. I. 59.
Lysimachi regis XV. 2. canis. VI. 25.

Macedo Lycaonis filius. X. 48.
Macedonia unde appellata. X. 48. Macedones equos pascunt piscibus. XV. 25. eorum in India colonia. XVI. 3. Macedonicum scutum. XV. 21.
Maeander fluvius. XII. 14.

maenides (μαινίς) colorem mutant. XII. 28.
maeotae (μαιῶται) pisces. X. 19.
magia Aegyptiorum. VI. 33.
Magnesiorum et Ephesiorum bella. XI. 27. Magnetum canes. VII. 38.
mali punici virtus. VI. 46. mali arboris vermis. IX. 39.
Mandrabulus Samius. XII. 49.
Manlius consul. XII. 33.
maris profunditas in quantum explorata. IX. 35. Libyci olores. X. 36. rubri animalia. X. 13. 20. in mari pisces aqua dulci aluntur. IX. 64.
margaritae. X. 13. Indiae. XV. 8. rex concharum magaritiferarum. *Ib.*
Maria palus. VI. 32.
Marres, rex. VI. 7.
Marti asinos immolant Saracori. XII. 34.
martichoras (μαρτιχόρας). IV. 21.
masculus sexus praestat femineo. VII. 26. XI. 26.
Massagetae. VII. 11. in propatulo coeunt. VI. 60.
Massilienses quomodo thynnos capiant. XIII. 16.
Matri deum sacer accipiter mermnus. XII. 4.
matres piae in natos et impiae. II. 19. VI. 48. VII. 15.
Mauri ut pardales venentur. XIII. 10. eorum cum leonibus familiaritas. III. 1. Mauritania. XIV. 5. Maurusii quales. *Ib.*
Medea, Colchis. I. 54. II. 14. VII. 15. XIV. 25.
Medi homines et equi. III. 2. eorum luxuria. V. 21. vita Medica et Persica. I. 14.
medica herba (μηδικὴ πόα). XII. 11.
medicae artis auctores. II. 18.
Megara. XVI. 36. Megarensium stratagema. *Ib.* eorum urbs ab Antigono obsessa. XI. 14.
Megistias aruspex. VIII. 5.
mel Ponticum. V. 42. melle ubi pluerit. XV. 7.
melanurus (μελάνουρος) dipsas. VI. 51. piscis. I. 41.
Meleager, Oenei fil. IV. 42.
meleagridum (μελεαγρίδες) voces. IV. 42. in Lero natura. V. 27.
Melite (Meteli) Aegypti. XI. 17.
Memnonia Susa. XIII. 18. memnoniae aves Memnonem plangunt. V. 1.
memoria animalium. VI. 10. VIII. 3. 22. X. 48. XI. 14.
Memphitici canes. VII. 19.
Menelaus. I. 26. IX. 50. cum aquila comparatus. I. 42. ab Antenore servatus. XIV. 8. Helenam Thonidi committit. IX. 21. cum Paride pugnat. VII. 19. X. 1.
Menis rex. XI. 40.
Menoetius, Patrocli pater. II. 18.
menstruorum muliebrium vis. VI. 36.
Mentoris Eretrici canes. VII. 40.
Mercurio accipiter palumbarius carus. XII. 4. ibis sacra. X. 29.
mergi (αἴθυια) tempestatem praesagiunt. VII. 7. fellis eorum vis. VI. 46.
merops (μέροψ) retro volans. I. 49. apibus infestus. VIII. 6. pietate superat ciconiam. XI. 30.
merula (κόσσυφος) malo punico necatur. VI. 46. vocem et colorem mutat. XII. 28.
merulae (κόσσυφος ὁ θαλάττιος) marinae natura et mores. I. 14. captura 15. colorem mutat. XII. 28.
Methone a Philippo obsessa. IX. 7.
Methymna Cretae. XIV. 20.
Metropolis urbs. XVI. 38.
Micon (Nicon) pictor. IV. 50.
Midas, Gordii filius. XIII. 1.
Milesia lana. XVII. 34.
miliariae (κεγχρίς) aves. XIII. 25.
Milonis Crotoniatae robur. VI. 55.
Miltiadis equae victrices. XII. 40.
milvus (ἰκτῖνος) nidum contra fascinationes munit. I. 35. a sacris Jovis abstinet. II. 47. ejus et corvi inimicitiae. V. 48.
Mimas mons. V. 27.
Minerva Ἐργάνη. VI. 57. Πηνῖτις. *Ib.* equestris. XIV. 8.
Minervae Iliadis templum et canes. XI. 5. Lindiae dicatus thorax lineus. IX. 17. ei ossifraga et harpe sacrae. XII. 4.

Mithridates rex animalibus corporis custodiam committit. VII. 46.
Mnevis rex. XI. 10. bos sacer. 11.
mnion (μνίον), planta. XII. 43. XIII. 3.
Molossi homines et canes. III. 2.
monedula. Vid. *graculus*.
monemeron (μονήμερον) ad Hypanin. V. 43.
monoceros (μονόκερως). XVI. 20.
monops (μόνωψ). VII. 3.
mors purpurea. XVI. 1. mortis suae praescia capra. VII. 26. cycnus mortem placidissime subit. V. 34. accipitris. II. 42. elephantorum V. 49. et gruum in mortuos religio. II. 1. mortuis parcendum. V. 49.
morsus hominis homini perniciosus. II. 24. hominis jejuni. IX. 15.
motacilla. Vid. *cinclus*.
mugiles (κεστρεύς) timidi. VII. 19.
muli (ἡμίονος) astutia. VII. 42. mulus Athenis publica cibaria meruit. VI. 49. VII. 13. muli Indici rufi velocissimi. XVI. 9. mulae cur non pariant. XII. 6.
mulier formosa elephantum placat. I. 38. ab elephanto amata. VII. 43. venefica. I. 29. 54. canem adulterum passa. VII. 29. mulieres equae ob libidinem vocatae. IV. 11. mulierum vituperium. XVII. 24. Olympica certamina non spectant. V. 17. Paeoniae et Aegyptiae. VII. 12.
mullus (τρίγλη) ter anno parit. X. 2. ejus voracitas. II. 41. betarum foliis capitur. XII. 42. initiatis sacer. IX. 51. a Junonis Argolicae sacerdote non attingitur. IX. 65. cura ventribus ne inter assandum rumpantur adhibita. X. 7.
muraena (μύραινα) semel percussa torpescit, iterum, ira accenditur. I. 37. duplici dentium ordine instructa. IX. 40. ejus cum vipera coitus. I. 50. IX. 66. inimicitiae cum locusta et polypo. I. 32. muraena Crassi. VIII. 4. homo, qui serpentis ova comederat, per muraenam sanatur. XI. 34.
muris (μῦς) natura. V. 14. libido. XII. 10. et fecunditas. XVII. 17. salis usu aucta. IX. 3. jecur lunae mutationibus affectum. II. 56. e coeno generantur. II. 56. quomodo moriantur. XII. 10. tempestatem VII. 8. et ruinas praesagiunt. VI. 41. a cadaveribus abhorrent. V. 49. terrestres timidi, marini pugnaces. IX. 41. feles et viperas timent. VI. 41. eorum genera. XV. 26. solertia. V. 22. mures Aegyptii bipedes. XV. 26. post pluviam nati invocato numine exterminantur. VI. 41. Caspii Teredonis. XVII. 17. Cyrenaici. XV. 26. multitudine populos quosdam e sedibus suis expulerunt. XI. 28. XVII. 41. adorantur ab Amaxiti incolis. XII. 5. eorum Heracleae abstinentia. VI. 40. ferrum rodunt. V. 14.
mus araneus (μυγαλή) in orbitam illapsus perit. II. 37. a jumentis timetur. VI. 22. mus marinus. IX. 41.
Musae Jovis fil. XII. 6.
muscae (μυῖα) audacia. II. 29. VII. 19. ejus morsus. IX. 15. solis calore in vitam revocata. II. 29. Apollinis Actii festo recedunt. XI. 8. Pisatides Olympiorum tempore abeunt. V. 17.
musicae illecebrae et dignitas. VIII. 24. XII. 6. hirundini ob musicam parcitur. I. 58. amant eam apes. V. 13. elephantes. II. 11. XII. 44. delphini. II. 6. pastinaca. XVII. 18. thrissa. VI. 32. paguri. VI. 31. musica pinguescunt oves. VII. 27. musici quidam insignes. II. 11.
mustela (γαλεός) ore parit. IX. 65. (γαλῆ) Alcmenae obstetrix. XII. 5. serpentem impugnatura rutam gustat. IV. 14. defunctorum oculos eruit. XV. 11. fabulosa nonnulla de viribus ejus magicis. IX. 55. XV. 11. Thebani eam venerantur. XII. 5. tempestatem praesagiunt. VII. 8.
mustelus piscis et mustela (γαλεός et γαλῆ) diversi. XV. 11. ejus partus. II. 55.
Myconus insula. V. 42.
Mylasiorum urbs. XII. 30.
myops (μύωψ) s. tabanus. IV. 51. VI. 37.
Myra Lyciae. VIII. 5.
Myrensis Lyciae sinus. XII. 1.
Myridis lacus Aegypti. VI. 7.
myron (μύρων) piscis. XIV. 15.

Myron statuarius. Epilog.
Mysi equisones. XV. 25.

Nabarzanes et Bessus Darium interficiunt. VI. 25.
Nabis tyrannus. V. 15.
nassarum usus. XII. 43.
navis Rhodia. VI. 15. navibus quomodo imponatur elephas. X. 17.
nautilus (ναυτίλος). IX. 34.
Naxius portus Heraclea. XIV. 25. Naxus insula. XI. 29. XV. 55. Naxii. XV. 5.
Neades (νηάδες) in Samo. XVII. 28.
Neapolis Italiae. II. 56.
Nemeaeus leo e luna delapsus. XII. 7.
Neocles pater Themistoclis. VII. 27.
nepeta (καλαμίνθη) serpentibus adversatur. IX. 26.
Neptunus. I. 34. equestris. XIV. 18. ἀλεξίκακος. XV. 6. ei pompili 23. cancri sacri. XVII. 1. ei vota faciunt piscatores thynnorum. XV. 6. fabula de Neptuno et Nerite. XIV. 28.
Nereus ejusque progenies. XIV. 28. fabula de Nerite, Nereï filio. *Ib.*
Nero. VII. 8.
Nestor, tacticae militaris auctor. X. 8.
Neuri, populus. V. 27.
Nicaea, urbs Bithyniae. VII. 8.
Nicaea, elephantis nomen. XI. 14.
Niciae canes. I. 8.
Nicocreon quadricornem cervum Delphis consecrat. XI. 40.
Nicomachi filius, Aristoteles. II. 34. XVI. 33.
Nicomedes rex. XII. 37.
Nicon (Micon) pictor, in equi palpebris pingendis peccans. IV. 50. VII. 38.
Nilus, oriente canis sidere, Aegyptum irrigat. X. 45. idem qui Osiris. 46. Nili aqua pinguefacit. XI. 10. foecundat. III. 33. ejus incrementum animalia quaedam praesagiunt. V. 52.
noctua (γλαῦξ) inauspicata avis. X. 37. ridiculis gestibus aves allicit. I. 29. tempestatem praesagit. VII. 7. in Creta non est. V. 2. cornici inimica est. III. 9.
Nomaea gens. XVII. 27.
nomina diversa circa nutritionem animalium. VI. 8. ferorum foetibus tributa. VII. 47.
numerare sciunt boves Susides. VII. 1. Libycae quaedam belluae. IV. 53. phoenix. VI. 58.
Numidae (νομάδες). VI. 10.
numismatum Iasensium typus. VI. 15.
nutricium amat aquila. II. 40. elephas. VII. 41. amor bestiarum in nutricios et dominos. VII. 28.

Oceanus deorum lavacrum. II. 21.
Ochus rex Apim occidit, asinum coli jubens. X. 28.
oculorum acies in aquilis. II. 26. suffusio ut a capris VII. 14. a serpentibus sanctur. IX. 16.
Oedipus. III. 47.
oenas (οἰνάς) avis. IV. 58.
Oeneus Meleagri pater. IV. 42.
Oenis, rex. XI. 40.
oestrus (οἶστρος) s. asilus. IV. 51. VI. 37.
Olenius. V. 29.
olivam (ἐλαία) India non fert. XIII. 18. olivae germen polypos in terram elicit. I. 37.
ololygon (ὀλολυγών), ranae maris vox. IX. 13.
olor. Vid. *cycnus.*
Olympias, Alexandri mater. XII. 6.
Olympiorum tempore muscae et mulieres discedunt. V. 17. milvii a victimarum carne abstinent. II. 47.
Olympus mons Macedoniae a lupis non aditur. III. 32.
Ombitae crocodilos venerantur. X. 21.
Ombri (Ombitae) Aegypti. X. 24.
onocentaura (ὀνοκενταύρα). XVII. 9.
Onomarchus Catanae tyrannus. V. 39.
Onuphis, taurus Aegyptiis sacer. XII. 11.
Ophiogenae unde nati. XII. 39.
Opopeus (Epopeus). XV. 23.
oraculum Eurystheni datum. XII. 31.
Orchomenus talpis abundat. XVII. 10.
Orcynus (ὄρκυνος) piscis. I. 40.

Orestes. I. 24.
oribates (ὀρειβάτης), pithece, hypodromus, psylla. VI. 26.
origani (ὀρίγανον) usus. III. 5. V. 46. VI. 12.
Orionis canis. X. 45.
Oritae equos piscibus alunt. XV. 25.
Oroetes decipit Polycratem. VII. 11.
Oros (Ὦρος) Aegyptiorum Apollo. X. 14. frugum auctor. XI. 10.
Orontes, fluv. XII. 29.
orphus (ὄρφος) piscis. V. 18. sacer Myrensibus. XII. 1.
oryx (ὄρυξ). VII. 8. Aegyptiis odiosus. X. 28. oryges quadricornes. XV. 14.
Osiris idem qui Nilus. X. 46. ex ejus vulneribus prognatus oxyrhynchus. X. 46. eum quaerit Isis. X. 45.
osmylus (ὄσμυλος). ejus morsus. V. 44. adrepit ad arborum fructus. IX. 45.
Ossa mons. VIII. 11.
ostrea Arabiae marisque rubri. X. 13. quomodo a stellis marinis exedantur. IX. 22.
otis (ὠτίς). tarda. XVI. 4. equorum amans. II. 28. canem timet. V. 24. ut a vulpe decipiatur. VI. 24.
ovis (ὄϊς) natura. VII. 27. ignavum animal. VII. 19. tempestatem praesagit. VII. 8. fel ei alibi nullum, duplex alibi. XI. 29. in regionibus frigidis felle caret. XVII. 26. vere fel crescit. *Ib.* quomodo ad libidinem accendatur. IX. 48. oves Abydenae. III. 32. Arabicae. X. 4. in Cio. XVI. 32. Indicae. III. 3. IV. 32. Ponti pinguescunt absinthio. V. 27. piscibus nutritae. XV. 25. hirtae pilis in Aethiopia. XVII. 10. ventis fecundae redditae. VII. 27. color varius pro aquae, quam gravidae potant, diversitate. VIII. 21. albae apud Budianos nullae. XVI. 33. ovis ob aurum inventum a Samiis colitur. XII. 40.
ovis (πρόβατον) piscis. IX. 38.
ova serpentis. XI. 34. ranae marinae. XIII. 5.
oxyrhynchus (ὀξύρυγχος) capito. I. 12. Nili, sacer. X. 46. maris Caspii. XVII. 32. rubri. XI. 24.
Padus fluv. XIV. 8.
Paeonis lacus. XVII. 30.
Paeones. VII. 3. et Paeoniae mulieres. VII. 12.
pagurus (πάγουρος) musica capitur. VI. 31. crustam exuit. IX. 43.
Palatinus collis Romae. X. 22.
palmeta Taprobanae. XVI. 18.
palumbes (φάτται) nidum contra fascinationes muniunt. I. 35. sibi medentur. V. 46. castissimae. III. 44.
Pamphylia VIII. 28.
Panathenaea. IX. 62.
pancynicum (παγκυνικόν), planta. XIV. 24.
Pangaeus mons. III. 21.
Panis templum in Arcadia bestias debiliores contra feras tuetur. XI. 6.
Pantetidas (Pentelidas) a canibus laceratus. XI. 19.
panthera (πάνθηρ. πάρδαλις.) pardalis. IV. 49. odore animalia allicit. V. 40. ut simias capiat. V. 54. VIII. 6. sima. XIV. 6. earum venatio. XIII. 10. historia de pardale et hoedo. VI. 2. pardi Indorum mansueti. XIV. 14. ampelos. X. 39.
Paphlagonum perdices. X. 35.
parasiti famosi. IX. 7. inter pisces. *Ib.*
Parcis et Furiis turtures sacri. X. 33.
pardalianchum (παρδαλίαγχον). IV. 49.
pardalis piscis. XI. 24.
Pariani. V. I.
parias, paruas (παρείας. παρούας) serpens. VIII. 12.
Paris. I. 26. X. 1. XIV. 8.
Parium oppidum. XII. 39.
Parnassus mons. XII. 40.
parnopes (πάρνοπες) fruges infestant. XVII. 19.
Paros insula. V. 14.
Parthenon, templum. VI. 49.
Parthi. IX. 29.
paruas (παρούας). Vid. *parias*.
Parysatis, Cyri minoris mater. VI. 39.
passeres (στρουθοί) ubi nidificent. IV. 38. timidi. VII. 19.
pastinaca (τρυγών). aculei ejus vis. I. 56. II. 36. 50. VIII. 26. IX. 40. musica et saltatione capitur. I. 39. XVII. 18.

Patavium. XIV. 8.
patellae (λεπάδες) saxis adhaerent. VI. 55.
Patroclus. VII. 27. Eurypyli vulnus curat. XIII. 7. ejus funus. XIV. 25. certamen in ejus honorem. V. 1. Patroclea. I. 42.
pavo (ταώς) pennis, non corpore formosus. III. 42. ejus ostentatio. V. 21. incubitus, partus. V. 32. fascinationem ut amoliatur. XI. 18. Athenis ostensus. V. 21. Alexandro in India est admirationi. V. 21. Indicus. XVI. 2. in hortis regis. XIII. 18. historia de pavone et sacrilego. XI. 33.
pecora ut pinguescant. IX. 54.
pediculi (φθεῖρες) ut generentur. IX. 19. pediculus delphini. IX. 7.
pelamydum (πηλαμύδες) captura. XV. 10.
pelecanus (πελεκᾶς) ut conchis vescatur. III. 20. parentes alit. III. 23. coturnici inimicus. VI. 45.
Pelei hasta. I. 56.
Pelias. I. 15. certamen in ejus honorem. V. 1.
Pelinnaeus mons. XVI. 39.
Peloponnesus leones non generat. III. 27.
Pelorus Siciliae. XII. 30.
perca (πέρκη). XIV. 23.
perdicum vafrities et solertia. IV. 13. III. 16. incubitus. X. 35. libido. III. 5. 16. IV. 1. ova et pulli. IV. 12. voces. III. 35. feros allectant. IV. 16. Cirrhaei. IV. 13. in Paphlagonia cor duplex habent. X. 35. ut se contra fascinationes muniant. I. 35. Jupiter iis et Latona oblectantur. X. 35.
Pergamus Mysiae. X. 42. XIV. 25.
Perimuda urbs. XV. 8.
Persa helluo apud Xenophontem. II. 11. Persae ut equos ad bellum instituant. XVII. 25. Persarum bellum in Graeciam. XII. 35. fuga ad Issum. VI. 48. rex postremus. VI. 25. vita Persica. I. 14. vestis. V. 21. Persarum regis migrationes. III. 13. X. 6.
Persepolis regia. I. 59.
Perseus, Jovis filius. III. 28. ranis in Seripho imprecatur silentium. 37. cicadae ei sacrae. XIII. 26. perseus piscis. III. 28.
Phalacra, locus in India. VIII. 15.
phalaenae (phalanges) apibus infestae. I. 58.
phalangium (φαλάγγιον) Zacynthi. XVII. 11. ejus tactus necat. IX. 11. rhax vocatum. III. 36. in ervo nascitur. IX. 39. phalangia tetragnatha et scorpii populos e sedibus suis expulerunt. XVII. 40.
Pharus insula. IX. 21. 50.
Phaselitae. XI. 28.
phasiani (φασιανοί). XIII. 18.
phattages (φαττάγης). XVI. 6.
Phellus, Lyciae. VIII. 5.
Pheneus, Laconiae. III. 38. IV. 5. X. 40.
Philippus Methonen oppugnans oculo privatur. IX. 7. oraculum ei datum. III. 45.
Philoxenus. II. 11.
phoca (φώκη) s. vitulus marinus πυτίαν evomit. III. 19. in littus egreditur. IX. 50. ibique parit. 9. piscatorem deformem amat. IV. 56.
Phocion inhumatus. XII. 6.
phoenix avis. VI. 58.
photingium, instrumentum musicum. VI. 31.
Phrygibus capitale bovem aratorem occidisse. XII. 34. Phrygum narrationes. II. 21.
phthisis curatio. XI. 35.
physalus (φύσαλος) piscis. III. 18.
picus (δρυοκολάπτης) nidum obstructum reserat. I. 45.
Pierus, mons. III. 37.
pietas ciconiarum. I. 23. X. 16. meropum. XI. 30. catulorum. IX. 1.
pindalus (πίνδαλος). Vid. *spindalus*. XIII. 25.
Pindus, Lycaonis filius; historia de eo. X. 48.
pinna (πίννη) praedam cum cancro partitur. III. 29.
Pisaeae muscae. XI. 8.
Pisander ignavus. IV. 1.
piscationis modi. XII. 43. XIV. 3. apud Macedonas. XV. 1. instrumenta. *Ib.* piscatio anguillarum. XIV. 8. 25. in aqua glacie adstricta. 29. piscatores Euboici a delphinis adjuti. II. 8.
pisces in aqua fervida viventes, frigidae

impatientes. XIV. 19. aqua dulci aluntur in mari. IX. 64. parituri in fluvios enatant. IX. 59. per hiemem latent. 57. eorum coitus et partus. 63. X. 2. vere coeuntes in Pontum secedunt. IV. 9. mansueti. VIII. 4. XII. 30. marini magni, sed ignavi. IX. 38. in terram exeuntes. V. 27. pullos timidos quomodo servent. I. 16. 17. II. 55. auditu praestantes. IX. 7. vocales. X. 11. volantes. IX. 52. ordo natantium. IX. 53. lapillum habentes in capite. IX. 7. Arabici. X. 13. mortiferi in Armenia. XVII. 31. nigerrimi in Lusia fluvio. X. 30. 38. in Phenei lacu nulli. III. 38. in Nili limo capti. X. 43. quibus herbis vescantur. XIII. 3. divinatio per pisces. VIII. 5. Hierapolitanis sacri. XII. 2. piscibus nutriti equi, boves, caprae, oves. XV. 25. XVI. 35. pisciculi quomodo a vulpe capiantur. VI. 24.

Pisistratus. V. 10.

pithece (πιθήκη). VI. 26.

pix pilis exstirpandis adhibita. XIII. 27.

platani foliorum vis quaedam. I. 37.

Plato. V. 13. VI. 1.

Plutonis hiatus in India. XVI. 16.

Podargus, canis nomen. XI. 13.

Poecile Athenis. VII. 38.

poëphagus (ποηφάγος). XVI. 11.

Poli canes. VII. 40.

pollinctura animalium. X. 29.

Polycletus. XVI. 41.

Polycrates ab Oroete deceptus. VII. 11.

Polydamas auspex. VIII. 5.

Polydamna, Thonidis conjux. IX. 21.

Polygnotus Thasius. VII. 38.

Polyïdus, clarus auspex. VIII. 5. Glaucum in vitam restituit. V. 2.

polypus (πολύπους) brachia sua circumrodit. I. 27. XIV. 26. ad arborum fructus IX. 45. ad olivae germen adrepit. I. 37. injecta ruta immobilis manet. *Ib.* ejus libido. VI. 28. ab astaco VI. 22. a locusta timetur. IX. 25. X. 38. historia de polypo et aquila. VII. 11. de polypo salsamentorum praedatore. XIII. 6. polypus nauta. IX. 34.

Pompejus Magnus inhumatus. XII. 6. Pomp. Rufus aedilis. IX. 62.

pompilus (πομπίλος) piscis sacer. XV. 21. terram vitat. II. 15. (ubi *pomphylus*). fabula de Pompilo piscatore. XV. 23.

Pontus alendis piscibus aptus. IV. 9. IX. 59. mollia aut testacea raro generat. XVII. 10.

Pontus fluv. IX. 20.

porci (χοῖροι) pisces. XIV. 23.

Pori regis elephantus. VII. 37.

Poroselene urbs. II. 6.

porphyrion (πορφυρίων) avis, ejus mores. III. 42. indoles. V. 28. odium in moechas. III. 42.

potamogiton (ποταμογείτων) planta. VI. 46.

Potnias fons. XV. 25. Potniae in Boeotia. *Ib.*

Praesii s. Prasii. V. 3. XV. 7. XVI. 9. 10.

Prasii elephanti. XIII. 8. Prasianae simiae. XVII. 39. Prasiorum rex. XVI. 9. melle in Prasiis pluit. XV. 7.

prasocuris (πρασοκουρίς) in porro. IX. 39.

prepon (πρέπων) piscis. IX. 38.

prester (πρηστήρ) dipsas. VI. 51. XVII. 4.

Priamus Hectorem redimit. VI. 50.

Procli et Eurystheni oraculum datum. XII. 31.

Procne. VII. 15.

Prometheus. I. 53. fabula de eo. VI. 51.

prophetae templi Delphici. X. 26. in Aegypto. XI. 10.

Propontis. X. 6. XV. 5.

Proteus. IX. 50.

proverbia. I. 46. III. 43. V. 10. VII. 11. VIII. 11. XII. 9. 10. XVI. 5. XVII. 11. 28.

Prytaneum Atheniensium. VI. 49.

Psammitichos rex. XVII. 6.

Psammythi regis filia a crocodilo rapta. X. 21.

psetta (ψῆττα) piscis. XIV. 3.

psittaci Indici docilitas. XVI. 15. tria psittacorum genera. XVI. 2. sacri. XIII. 18.

Psyllorum gens. XVI. 27. Afri et Indi. 37. eorum cum cerastis foedus. I. 57.

quomodo liberorum ingenuitatem explorent. *Ib.* ictibus venenatorum animalium medentur. XVI. 28. eorum jumenta pusilla. XVI. 37.

Ptolemaeus rex. VIII. 4. Philadelphus III. 34. V. 15. XVI. 39. Glaucen amat. VIII. 11. ejus elephas. IX. 58. hinnulus. XI. 25. Euergetes. XVI. 39. Philopator elephantos immolat. VII. 44. Ptolemaeorum fossa. XII. 29.

pudor et amor fortitudinis stimuli. IV. 1.

puellae a dracone amatae historia. VI. 17.

puer ab aquila amatus. VI. 29. a delphino. 15. pueri et draconis historia. VI. 63.

pulex (ψύλλα). VI. 26.

pulmo (πνεύμων) marinus. XIII. 27.

punici mali vis. VI. 46.

pupillae testudinum marinarum. IV. 28.

purpura Lacaena. XV. 10. purpurae lingua. VII. 34. quemadmodum capiatur. *Ib.* uno ictu interimenda est. XVI. 1.

Puteoli Italiae. XIII. 6.

pygargi. VII. 19.

Pygmaei. XV. 29.

Pyramus fluv. XII. 29.

pyrausta (πυραύστης). XII. 8.

pyrigoni (πυρίγονοι). II. 2.

Pyrrhus rex, aquila vocatus. VII. 45. ad Argos occubuit. 41. X. 37. ejus aquila. II. 40. elephantus. VII. 41. ejus elephanti quomodo fugati. I. 38. historia de cane ab eo forte invento. VII. 10.

Pythagoras animalium carne abstinet. IX. 10. Pythagorei asinum habent odio. X. 28.

Pythica certamina. VI. 1.

Pythochares tibicen. XI. 28.

Pythone delphino prognati dracones. XI. 2

rabies canina unde nascatur. VIII. 9.

radius Solis Apin generat. XI. 10.

raja (βατίς) Indica quanta. XVI. 13.

ranae (βάτραχος) de hydro metus. XII. 15. earum generatio. II. 56. coïtus IX. 13. pluviam voce portendunt. IX. 13. de coelo lapsae. XVII. 41. mutae in Cyrene. III. 35. in Seripho. 37.

rana piscatrix (βάτραχος ἁλιεύς). IX. 24.

remora (ἐχενηΐς). I. 36. II. 17.

renum doloris remedium. XIV. 4.

Rhaucus, Rhauciorum urbs. XVII. 35.

rhax (ῥάξ) nomen phalangii. III. 36.

Rhegini et Locri. V. 9.

Rhenea insula mustelis infesta. V. 8.

Rhesus Thrax. XVI. 25.

rhinocerotis et elephanti pugna. XVII. 44.

Rhipaei montes. XI. 1. 10.

rhizophagi. XVII. 40.

Rhoccaea Diana. XII. 22.

Rhodia navis. VI. 15.

rhododaphne. XII. 44.

Rhoetienses a scolopendris pulsi. XV. 26.

rhombus (ῥόμβος). XIV. 3.

Rhyndacus fluv. II. 21.

rogus, titione de rogo canes compescuntur. I. 38.

Roma. II. 11. XI. 16. Palatinus mons. X. 22.

Romuli ex vulturibus augurium. X. 22.

rota (τροχός) cetus. XIII. 20.

rubecula (ἐρίθακος) tempestatem praesagit. VII. 7.

rubeta (φρῦνος) adspectu et potu noxia. XVII. 12. duo jecora habet. 15. adflatu necat. IX. 11.

ruinas domorum mures praesagiunt. VI. 41. urbium animalia quaedam fugiunt. XI. 19.

ruminantium animalium ventres. V. 41. scarus ruminans. II. 54.

rutae (πηγάνου) vires. I. 37. IV. 14. rutam testudo contra viperam pugnatura gustat. VI. 12.

Rutuli. XI. 16.

Sacae. IV. 21. V. 51.

sacerdotes Aegyptii quanam aqua lustrali utantur. VII. 45. quidam a mustela et mullo abstinent. IX. 65.

sacrilegii supplicium apud Athenienses. VII. 13.

Sagra. XI. 10.

Sagarenses camelorum certamina instituunt. XII. 34.

sagittarius (τοξότης) piscis. XII. 25.

sagittae Scytharum. IX. 15. veneno infectae. V. 16.

salamandra. IX. 28. ignem restinguit. II. 31.

Salamis. XII. 35. lex Salaminia circa sues. V. 45.
salicis (ἰτέας) seminis vis. IV. 23.
salivae humanae vis. VII. 26. IX. 4.
salpa (σάλπη). IX. 7.
saltatione pastinacae I. 39. et scopes capiuntur. XV. 28.
saltus de promontorio Leucadio. XI. 8.
Sami insulae neades. XVII. 28. ovem venerantur Samii. XII. 40.
Samothraciae dii. XV. 23.
sanguinis taurini vires. XI. 35. sanguis thynni medetur calvitio. XIII. 27. sanies sanguinis humani admiscetur toxico. IX. 15.
Sanus, canis nomen. XI. 13.
Saracori asinos ad bellum adhibent. XII. 34.
Sardianicae vestes. IV. 46.
Sardinia pecoribus abundans. XVI. 34. Sardoum fretum. XV. 2.
sargi (σαργοί) de feminis certant. I. 26. capras amant. 23. eorum piscatio. XIII. 2.
Sarus fluv. XII. 29.
satyri Indici. XVI. 15. animalia satyris similia. 21.
scabiei remedium. XIV. 4.
Scamander fluv. cur Xanthus appelletur. VIII. 21.
scarabaeus (κάνθαρος) femina caret. X. 15. unguento I. 38. VI. 46. et rosis injectis perit. IV. 18.
scari (σκάρος) libido, victus, captura. I. 2. ruminatio. II. 54. bilis. XIV. 2. gregales suos captos liberant. I. 4. qua esca capiantur. XII. 42.
Scariscus (Cariscus) fluv. XVI. 33.
scindapsum instrumentum musicum. XII. 44.
Sciratae, populus. XVI. 22.
scolopendrae (σκολόπενδρα) vis. VII. 35. expulerunt Rhoetienses. XV. 26. cetus. XIII. 23. scol. marina sputo hominis necatur. IV. 22. VII. 26.
scombri (σκόμβροι) piscatores adjuvant. XIV. 1.
scopes (σκῶπες), quomodo capiantur. XV. 28.
scorpius (σκορπίος) ex calore genitus. VI. 20. eorum genera. *Ib.* aculeus. IX. 4. Indici. XVI. 41. XVII. 40. copiosi inter Mediam et Susidem. XV. 26. Libyci dormientibus insidiantur. VI. 23. Sibritae in Aethiopia. VIII. 13. in Latmo cives a peregrinis distinguunt. V. 14. populos expulerunt e patria. XVII. 40. Isidem colentes mulieres non laedunt. X. 23. thelyphoni vis in scorpios. IX. 27. scorpii alati. XVI. 41. maris rubri quanti. XVII. 6.
scribae sacri Aegyptii. XI. 10.
Scyrus insula. IV. 59. caprae Scyriae. III. 33.
Scythae ossibus ignem alunt. XII. 34. oves Scythicae. XVII. 20.
Seleucus Nicator. IX. 58.
senecta serpentis. IX. 16. senum portus in Chio. XII. 30.
sepedon (σηπεδών) serpens. XV. 18.
sepia (σηπία) atramento emisso se tuetur. I. 34. sepiae morsus. V. 44. proboscis. V. 41.
seps (σήψ) serpens. XVI. 40.
septenarius numerus a perdicibus in multis servatus. XVII. 15.
sepulcrum cornicis. VI. 7. delphini. 15.
Serapis, curae morborum ab eo procuratae. XI. 31. 32. 34. 35.
Seriphus insula, ranae ibi mutae. III. 37. Seriphii cicadam marinam quomodo tractent. XIII. 26.
serpens (ὄφις) custos fontis. VI. 51. e spina hominis nascitur. I. 51. senectam exuit. IX. 16. oculorum hebetudini foeniculo medetur. *Ib.* arundine tactus torpore et afficitur et liberatur. I. 37. homine occiso exulat. XII. 32. ab accipitre X. 14. et ab ibidibus conficitur. II. 38. ibidum pennas timent. I. 38. a cervis capiuntur. II. 9. VIII. 6. cornu cervi fugantur. IX. 20. pennis vulturum suffitis e cavernis eliciuntur. I. 45. a Troglodytis comeduntur. IX. 44. plantas nonnullas IX. 26. rutae odorem aversantur. IV. 14. famem, pestem aliaque mala praesagiunt. VI. 16. cur se anteriore parte erigant. VI. 18. eorum in

coitu odor gravis. IX. 44. ova noxia. XI. 34. Argivi serpentes non occidunt. XII. 34. serpentes Indici. IV. 36. XII. 32. XVII. 2. Arabici. X. 13. Metropolios Ephesiae. XVI. 38. ad Euphratem indigenas a peregrinis distinguunt. IX. 29. apud Sciratas maximi. XVI. 22. circa mare rubrum. XVII. 1. in insula Pharo. IX. 21. Cretam non adeunt. III. 32. volucres. II. 38.
Seuechorus rex. XII. 21.
sexagenarius numerus accommodatus crocodili naturae. X. 21.
Sibritae scorpii. VIII. 13.
Sigeum. XIII. 20.
Silanionis canis. VI. 25.
Silanus aruspex. VIII. 5.
silurus (σίλουρος) glanidi similis. XII. 14. in Cydno. XII. 29. quomodo capiatur. XIV. 25.
simia (πίθηκος) omnia imitatur. V. 26. quomodo a pardali VIII. 6. a venatoribus capiatur. XVII. 25. ut se a felibus tutam praestet. V. 7. simiarum varia genera. XIV. 14. XVII. 25. Prasiae. XVI. 9. XVII. 39. historia de infante a simia interemto. VII. 21. simia marina piscis. XII. 27.
sinapis (νάπυ) alaudam necat. VI. 46.
singultus remedium. IX. 31.
Sintica. IX. 20.
Sirenes. V. 13. apes. V. 42. aves. XVII. 22.
Sisyphus. VI. 58
Sittace Persiae. XVI. 42.
smaragdi metalla. VII. 18.
smilus (σμῖλος) arbor. IX. 27.
Sminthius Apollo. XII. 5.
Socles equi sui deliciae. VI. 44.
Socratis praecepta de oeconomia. VI. 43. de cycno testimonium. V. 34.
Soli sacer leo. V. 39. lupus. X. 26. Ptolemaeus elephantos immolavit. VII. 44. orientem adorant elephanti. VII. 44. et gallinacei. IV. 29. oryx contra eundem insultat. X. 28. cur leo Solis domicilium. XII. 7.
Soli Ciliciae urbs. I. 6.
Solon. I. 13. II. 42. lege jubet filios parentes alere. IX. 1.
somnium Gelonis. VI. 62. dii per somnia docent homines. XI. 31. per accipitrum animas. XI. 39. per leones. V. 39.
Somnus hominum deorumque rex. I. 43. leonis. V. 39. leporis. XIII. 13.
Sopater Alexandro cornua asini Scythici attulit. X. 40.
Sophillus, Sophoclis pater. VII. 39.
Soras, rex Perimudae. XV. 8.
Sphingis forma. XII. 7. 38. sphinges Indiae. XVI. 15.
sphyraena (σφύραινα). I. 33.
spina (ἄκανθα). XVI. 32.
spindalus (σπίνδαλος). XIII. 25.
Spindarus, musicus. II. 11.
spinus (σπῖνος) avis. IV. 60.
Spintharus, musicus. II. 11.
spongia (σπογγιά) a bestiola quadam excitatur. VIII. 16.
squillarum (καρίδων) plures species. I. 30. Indicae. XIV. 13.
stellae marinae (ἀστέρες) ut ostrea exedant. IX. 22.
stellio (γαλεώτης) senectam suam devorat. III. 17. quomodo putrescat. IX. 19. stellionem odit scorpius. VI. 22.
Stephanepolis urbs. XII. 30.
Stratius Jupiter. XII. 30.
strombi (στρόμβου) collum. XIV. 22. stromborum rex. VII. 32.
Struthias parasitus. IX. 7.
struthio magnus (στρουθὸς ὁ μέγας) lapides concoquit. XIV. 7. ex minima origine fit maximus. IX. 58. non volat. II. 27. ejus incubitus, cursus, defensio. IV. 37. ova. XIV. 13. quomodo capiatur. XIV. 7. remedia ex eo. *Ib.*
Strymon fluv. XII. 14. XIV. 26.
sturnus (ψάρ) allii semine necatur. VI. 46.
Styx unde oriatur. X. 40. ejus aqua cornu asini Scythici continetur. *Ib.*
sus (ὗς, σῦς) fecundum animal. XII. 16. tempestatem VII. 8. famem et pestem praesagit. VI. 16. fraxini fructu saginatur. VIII. 9. quibus rebus pinguescat. V. 45. salamandram sine noxa IX. 28. foetus etiam sues devorat. X. 16. in India non nascitur. III. 1. XVI. 37. Athenienses sues in Eleusiniis sacrificant. X. 16. apud Aegyptios conculcant semina. *Ib.* in Macedonia muti. II. 35. apud Salaminios lege puniti. V. 45. historia de suibus abactis. VIII. 19. quadricornes in Aethiopia. XVII. 10. sus alatus Clazomeniorum agros devastans. XII. 38. suillae carnis suavitas. IX. 28. lac suillum lepram efficit. X. 16.
Susa Memnonia. XIII. 18. a Dario exornata. I. 59. Susa et Ecbatana. III. 13. X. 6. Persica. XV. 26. Susides boves. VII. 1.
Sybaris, Aliae pater. XII. 39. Sybaritarum luxuria. VI. 10. XVI. 23.
Syenitae pisces quosdam colunt. X. 19.
symphyton (σύμφυτον) herba. IV. 47. aquilam necat. VI. 46.
Syracusae. V. 10.
syringes Aegyptiae. VI. 43.
syrmaïsmum unde didicerint Aegyptii. V. 46.

syroperdix (συροπέρδιξ). XVI. 7.
Syrrha, vicus Lyciae. VIII. 5.
Syrtes cete maxima alunt. XVII. 6.

tabanus (μύωψ). IV. 51. VII. 37.
Taenarus fluv. XIV. 29.
talpae (ἀσπάλακες) nullae in agro Lebadico. XVII. 10.
Tanagra. XIII. 21.
Taprobane ins. XVI. 17. 18.
tarandus (τάρανδος) colorem mutat. II. 16.
tarda. Vid. *otis*. equorum amans. II. 28.
Tarentinorum psilothra. XIII. 27.
Taulantii. XIV. 1.
taurus (ταῦρος) efferatus quomodo placetur. IV. 48. quomodo se ad pugnam cum rivali praeparet. VI. 1. gestatus in feretro. VII. 4. Mithridatem amans. VII. 46. taurorum docilitas. 4. tauri Aethiopici. XVII. 45. Apis. XI. 10. Mnevis 11. Onuphis. XII. 11. taurini sanguinis vis. XI. 35. Vid. *bos*.
Taxilae elephantes. XIII. 8.
Taygetus mons. III. 27.
Teïum, urbs. II. 6. *Teïtae*. *Ib*.
Telchines. VI. 58.
Telemachus. IX. 50.
Telephus a matris coitu per draconem prohibitus. III. 47.
tempestates praesagiunt apes. I. 11. aves. VII. 7. quadrupedes et muscae. VII. 8.
Tenedii vaccam tamquam puerperam curant. XII. 34.
Tentyritae. X. 21. vid. *crocodilus*.
Teredon urbs. XVII. 17.
Tereus. II. 3. Vid. *hirundo*.
terrae motus. XI. 19.
testacea animalia lunae vicibus afficiuntur. IX. 6.
testudo (χελώνη) terrena Indica. XVI. 14. Libyca montana. XIV. 17. Gangetica. XII. 41. maris magni. XVI. 17. in Troglodytide. XVII. 3. ejus solertia. V. 52. coitus ratio. XV. 19. remedium contra serpentem. III. 5. in pugna cum vipera. VI. 12. caput vivax. IV. 28. pupillarum splendor. IV. 28.
Thales Milesius. VII. 42. Vid. *mulus*.
Thebae Boeotiae. XV. 25.
thelyphonus (θηλυφόνος) herba. IX. 27.
Themistocles, Neoclis filius, ventis sacra facere docet. VII. 27.
Theoclymenus auspex. VIII. 5.
Theodectes. VI. 10.
Theodori psaltae canis. VII. 40.
Theon, nomen canis. XI. 13.
thermuthis (θέρμουθις) aspis immortalis. X. 31.
Theron parasitus. IX. 7.
Thesander (Thersander). XII. 31.
Thesmophoria mulierum Atticarum. IX. 26.
Thesprotii boves larini. XII. 11.
Thessali amant monedulas. III. 12. eorum ritus circa conjugium. XII. 34.
Thessalonice. XV. 1. 20.
Thetis. V. 2.
Thonis rex. I. 13. Helenam amat. IX. 21.
thorax linteus Minervae dicatus. IX. 17.
thos (θώς) homini auxiliatur. I. 7.
Thraces equi. XVI. 25.
thrissae (θρίσσαι) ut capiantur. VI. 32.
Thuriorum fluv. Lusias. X. 38.
thymallus (θύμαλλος) piscis et herba. XIV. 22.
thynni (θύννοι) altero oculo vident. IX. 42. fugiunt aestum. XV. 3. cedunt aulopiae. XIII. 17. in Pontum ingressus et egressus. IX. 42. captura in Ponto. XV. 5. in Sicilia. 6. XIII. 16. suibus similes. XV. 3. eorum sanguis pilos prohibet. XIII. 27.
Ticinus fluv. XIV. 22.
Tigris fluv. XII. 30.
tigrides (τίγρις) canes generant. VIII. 1. cicures. XV. 14.
Tios urbs. XV. 5.
Tiresias. I. 25. II. 3. VIII. 5.
Tithonus. V. 1.
Titus imperator. XI. 15.
Tomi, urbs. XIV. 25.
torpedo (νάρκη). XIV. 3. ejus vis. I. 36. IX. 14. remedium. V. 37.
Trachinia. IX. 27.
trachuri (τραχούρου) cauda abortum procurat. XIII. 27.
Trapezus, urbs. V. 42.
triches (τρίχες) herba. XIII. 3.
trigla (τρίγλη). Vid. *mullus*.
Triton. XIII. 21.
trochilus (τροχίλος) avis, ejus cum crocodilo familiaritas. III. 11. VIII. 25. plura ejus genera. XII. 15.
trocta (τρώκτης) piscis. I. 5.
Troglodytae. IX. 44. XVII. 45. viperae troglodyticae. XVII. 3.
turdus (κίχλη) et avis et piscis, colorem mutant. XII. 28. avis quomodo fascinationes arceat. I. 35.
turtur (τρυγών) garrulus. XII. 10. punico malo necatur. VI. 46. ut se contra fascinationes muniat. I. 35. albi turtures Cereri, Parcis et Furiis sacri. X. 33. eorum castitas. III. 44. inimici. VI. 45.
Tydeus. XVI. 25.
typhlops (τύφλωψ) et typhline (τυφλίνη) serpens. VIII. 13.
Typhon, in crocodilum mutatus. X. 21. asinus ei gratus. 28.
Tyrrhena narratio. XII. 46. psilothra.

XIII. 27. tibia equos demulcet. XII. 44. ad venerem concitat. *Ib.* lupos terret. XI. 28. captura aulopiae in insulis Tyrrhenicis. XIII. 17.

vacca (ἡ βοῦς) in Phoenicia. XVI. 33. Arabia. XII. 20. Epiro. III. 33. apud Tenedios. XII. 34. apud Aegyptios Veneri sacra. X. 27.
venatrix (ἀγρεύς) avis. VIII. 24.
venena serpentium quot modis pellantur. I. 54. pocula venenis adversantia. III. 41. venenata animalia fugat adeps elephanti. I. 37. X. 12. pellis amphisbaenae. VIII. 8.
Veneti equi. XVI. 24.
venti fecunditatis auctores. VII. 27. ventis sacrificare Athenis instituit Neoclis filius. VII. 27. venti prognosticon ex apibus. V. 13. ex gruibus. III. 14.
Venus Erycina. X. 49. amat Neriten. XIV. 28. migrat in Libyam. IV. 2. vaccae ei apud Aegyptios sacrae. X. 27. hirundines. X. 34. turtures. 33.
ventres animalium ruminantium. V. 41.
vermis (σκώληξ) Indicus ejusque olei usus. V. 3. Indorum regi in secundis mensis adhibitus. XIV. 13.
vespae (σφήξ) ex equi cadavere ortus. I. 28. aculeus veneno viperae imbutus. V. 16. ejus morsus. IX. 15. regem habent. V. 15. quomodo perdantur. I. 58.
vespertilio (νυκτερίς) et ciconia hostes. I. 37. VI. 45.
Vicentia (Βιγητία) urbs. XIV. 8.
vinitoris et aspidis historia. XI. 32.
vinum nigrum morbis elephantorum medetur. XIII. 7. elephanti non recusant bibere. VIII. 27.
viperae (ἔχις, ἔχιδνα) coitus et partus. I. 24. XV. 16. coitus cum muraena. I. 50. IX. 66. a muribus timetur. VI. 41. origanum et rutam aversatur. VI. 12. saliva hominis necatur. II. 24. viperae Troglodyticae. XVII. 3.
visus aquilae. I. 42. lupi. X. 26. hominis acuitur felle aquilae. I. 47.
vites (ἄμπελοι) marinae. XIII. 3. vitis in Heraclea. VI. 40. vitis lacrima grus necatur. VI. 46.
vitulus marinus (φώκη). Vid. *phoca.*
Ulysses. XIV. 8. XVII. 25.
uncunguium (γαμψωνύχων) avium natura. IV. 20.
unguentum odoratum aversantur scarabaei. I. 38. VI. 46. apes. I. 58. equi amant. XI. 36.
voces diversorum animalium. V. 51. avium et insectorum. VI. 19. animalia vocem mutantia. XII. 28. in aliis locis vocalia in aliis muta. III. 35. 37. 38.
upupa (ἔποψ) parentes colit. X. 16. ejus nidificatio. III. 26. quomodo fascinationes arceat. I. 35.
Urania Venus apud Aegyptios. X. 27.
urinae retentae remedium in equo. XI. 18.
urinatorum cum delphinis comparatio. XII. 12. cur plantas pedum manusque nigro colore tingant. XV. 11.
ursae (ἄρκτος) foetus, latitatio. VI. 3. catulos format. II. 19. cura catulorum et pugna cum tauro. VI. 9. a cadaveribus abhorret. V. 49. ut necetur. XVII. 31.
urtica (κνίδη). VII. 35. IX. 48. marina. XI. 37.
uvae (σταφυλαί) marinae. XIII. 3.
Vulcano in Aetna canes XI. 3. leones sacri. XII. 7. Vulcani vincula Homerica. II. 30.
vulpanser (χηναλώπηξ), ejus forma et indoles. V. 30. amor in sobolem. X. 16. solertia in tuendis pullis. XI. 38.
vulpes (ἀλώπηξ) quo dolo erinaceum superet. VI. 24. 64. vespas perdat. IV. 39. lepores XIII. 11. pisces et otides capiat. VI. 24. glaciem ut exploret. *Ib.* XIV. 26. infensa lupis. I. 36. ejus in India venatio per aves. IV. 26. vulpes Caspiae. XVII. 17.
vulpis marinae calliditas. IX. 12.
vultures (γύψ) omnes sunt feminae. II. 46. varia de eorum natura. *Ib.* unguento III. 7. IV. 18. malo punico necantur. VI. 46. sacri Junoni et Isidi. X. 22. eorum pennae suffitae serpentes eliciunt e latibulis. I. 45. strages praesagiunt. II. 46. Barcaei iis cadavera suorum objiciunt. X. 22. ex vulturibus augurium. X. 22.

Xanthippi canes. XII. 35.
Xanthus fluv. VIII. 21. Achillis equus. XII. 3.
Xenophilus musicus. II. 11.
Xenophon puer a cane amatus. I. 6.
Xerxes Athon montem scindit. XIII. 20. ejus cameli. XVII. 36.
xiphias (ξιφίας). Vid. *gladius.*

Zacynthus. XVII. 11.
Zaleucus. VI. 61.
Zeno et Cleanthes. IV. 45.
zona virginea urinae in equo retentae remedium praestat. XI. 18.

FINIS INDICIS.

INDEX

SCRIPTORUM, QUOS AELIANUS NOMINE LAUDAVIT

---

1. Achaeus, tragicus. VII. 47.
2. Aeschylides περὶ γεωργίας. XVI. 32.
3. Aeschylus, tragicus. ὁ Ἐλευσίνιος. VII. 16. IX. 42. XII. 8. in Agamemnone. VII. 47. Δικτυουλκοῖς. *Ibid.* Sisypho. XII. 5.
4. Agatharchides. V. 27. XVI. 27.
5. Alcman, lyricus. XII. 3.
6. Alexander, ἐν τῷ Περίπλῳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. XVII. 1. Myndius. III. 23. IV. 33. V. 27. X. 34.
7. Amometus. XVII. 6.
8. Amyntas. V. 14. ἐν τοῖς Σταθμοῖς. XVII. 17.
9. Anacreon, lyricus. IV. 2. VII. 39.
10. Anaxippus, comicus. XIII. 4.
11. Antenor, ἐν λόγοις Κρητικοῖς. XVII. 35.
12. Antiphon, orator. ἐν τῷ πρὸς Ἐρασίστρατον λόγῳ. V. 21.
13. Apion. X. 29. XI. 40.
14. Apollodorus. VIII. 12. ἐν λόγῳ θηριακῷ. VIII. 7.

---

1. *Achaeus* Eretriensis, saepe ab Athenaeo commemoratus, Euripide antiquior Vid. *Fabr.* Bibl. Gr. T. II. p. 279.

2. *Aeschylidis* Georgica commemorat *Athenaeus* XIV. p. 650. D.

4. *Agatharchides* Cnidius. Excerpta ex ejus operibus dedit *Photius* in Bibl. cod. CCXIII. CCL. Vid. *Fabr.* Bibl. Gr. T. III. p. 32. *Vossius* de Hist. Gr. I. 20. p. 128. Saepe laudatur apud *Athenaeum.* A *Strabone* XIV. p. 656. illustribus Cnidiis annumeratur.

5. De *Alcmane* conf. Fragmenta Alcmanis Lyrici collecta et recensita a *F. Th. Welckero.* Gissae. 1815. 4.

6. *Alexander Myndius*, auctor plurimorum operum de natura animalium. Vid. Ind. Auctor. in Athen. Schweigh. Tom. IX. p. 17. et *Reiff.* ad *Artemidor.* Onirocr. Tom. I. p. 441.

7. De *Amometo* vid. *Voss.* de Hist. Gr. p. 320.

8. *Amyntae* opus σταθμῶν vel ἐν σταθμοῖς Περσικοῖς spectabat historiam expeditionis Alexandri M. Saepe commemoratur ap. *Athenaeum.* Vid. *Ukert.* Geogr. der Gr. u. R. Tom. I. 1. p. 141.

10. *Anaxippus.* Vid. *Suid.* T. I. p. 174. novae comoediae poetis annumeratur. Laudatur ab *Athenaeo.*

12. De *Antiphonte*, oratore Attico, vide *Ruhnkenii* Opusc. T. I. p. 142.

13. De *Apione*, quem et *Appion* scribunt, (vid. *Albert.* ad Hesychii Epist. ad Eulog. not. 3.) *homine rerum Graecarum plurima atque varia scientia*, ut scribit *Gellius* V. 14. vid. *Voss.* de Hist. Gr. II. 7. p. 190. s. *Groddeck* in Hist. Litt. Gr. T. II. p. 42. s.

14. Hic an idem sit atque *Apollodorus* Atheniensis, Bibliothecae myth. auctor.

15. Apollonius Rhodius, ὁ Ῥόδιος ἢ Ναυκρατίτης. XV. 23.
16. Apollophanes, comicus. VI. 51.
17. Archelaus. II. 7.
18. Archilochus, poeta. XII. 9.
19. Arion, citharoedus. XII. 45. ejus hymnus in Neptunum, et epigramma. *Ib.*
20. Aristagoras. XI. 10.
21. Aristias, (vulgo Aristeas) comicus. VI. 51.
22. Aristocleon. s. Aristocreon. VII. 40.
23. Aristocles. XI. 4.
24. Aristophanes, comicus. (in Avibus). XII. 4. in Amphiarao. XII. 9. in Γήρα *Ib.* in Avibus. IV. 42. XVI. 5.
25. Aristophanes Byzantinus, grammaticus. I. 38. VII. 39. 47.
26. Aristoteles, Nicomachi filius. II. 34. 39. 49. 52. III. 24. 40. 45. IV. 6. 57. 58. V. 8. 11. 14. 27. 34. 43. VI. 3. 14. 18. VII. 7. 13. VIII. 1. 9. IX. 6. 7. 20. 39. 42. 54. 64. X. 11. 32. 36. XI. 12. 18. XII. 6. 12. 14. 28. 35. 40. XIII. 4. XV. 25. 28. XVI. 33. 41. XVII. 7. 15. 20.
27. Aristoxenus, musicus. II. 11. VIII. 7.
28. Artemo, ὅροι Κλαζομενίων. XII. 38.

---

dubitat *Heyne* ad Fragm. Apollod. T. II. p. 455. Librum Apollodori περὶ Θηρίων laudat *Schol. Nicandri* Ther. v. 715. et alibi.

16. De *Apollophane*, veteris comoediae poeta, vide *A. Meineke* Quaest. Scen. Spec. II. p. 73.

17. *Archelaus,* auctor operis ἰδιοφυῆ inscripti, quod multa de animalibus deque naturae miraculis complectebatur. Vid. *Schweigh.* Ind. in Athen. p. 44. *Lobeck.* in Aglaophamo T. I. p. 748. s.

18. Vide *Archilochi* Reliquias ed. *J. Liebel.* Vindob. 1818. 8.

20. *Aristagoras*, Aegyptiacorum scriptor, Platone junior, commemoratur ap. *Stephanum Byz.* non uno in loco. Mentionem ejus facit *Plutarch.* de Isid. et Osir. T. II. p. 352. F. et *Plin.* XXXVI. 12. Vid. *Voss.* Hist. Gr. p. 332.

21. *Aristias* existimatur esse Phliasius. Vide Annotatt. ad VI. 51. p. 146, 23 (p. 236).

22. *Aristocreon* scribendum censet *Schneiderus.* Vid. Annotatt. p. 274. ad p. 174, 29. inter Stoicos commemoratur. *Plut.* T. II. p. 1033. E.

23. Plures fuerunt ejusdem nominis scriptores, quos recensuit *Jonsius* in Scr. Hist. Phil. IV. 6. p. 250. Cf. Catal. Poet. Epigrammat. in Animadverss. ad Anth. Gr. T. XIII. p. 861.

25. *Aristophanes Byzantinus*, grammaticus, scripsit, inter plurima alia, Epitomen Historiae Animalium Aristotelis, de qua commemoravit *Hierocles* in Praef. Hippiatr. p. 4. Vid. *Schn.* Praef. ad *Aristot.* H. A. p. XVII. s. et libellum περὶ ὀνομασίας ἡλικιῶν. de quo *Valcken.* ad *Theocr.* Adon. p. 401. Adde *Reiff.* ad *Artemid.* Onirocr. Tom. I. p. 443.

26. In citanda Historia Animalium *Aristotelis* usus sum semper editione *Schneideri*, (quae prodiit Lipsiae. 1811. quatuor voluminibus,) comparans simul editionem *Imman. Bekkeri.* Berolini. 1829. 8.

27. Plures de musica libros edidit, ejus *ingenium in musicis consumtum* dicit *Cicero* de Fin. B. et Mal. V. 19. cum Damone laudatur ab eodem de Orat. III. 33. Vid. Diatribe de Aristoxeno, auctore *G. L. Mahne.* Amstelod. 1793.

28. De *Artemonibus* — plures enim hoc nomine claruerunt — vid. *Voss.* de Histor. Gr. III. p. 335. *Jonsius* IV. §. 9. 10. Clazomenii libellum περὶ Ὁμήρου commemorat *Suid.* in Ἀρκτῖνος. de inventore testudinis tradiderat idem, teste *Servio* ad Aeneid. IX. 505.

29. Autocrates, comicus, ἐν Τυμπανισταῖς. XII. 9.
30. Callias, de Agathocle Syracusano. XVI. 28.
31. Callimachus, poeta. IX. 27. XV. 28.
31[a]. Callisthenes Olynthius. XVI. 30.
32. Charmis, Massiliensis. V. 38.
33. Chii insulae historici. XVI. 39.
34. Cleanthes Assius, philosophus. VI. 50.
35. Clearchus, peripateticus. XII. 34.
36. Clitarchus. XVII. 2. 22. 23. 25.
37. Crates, Pergamenus. ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου. ὁ Περγαμηνός. XVII. 9. 37.
38. Cratinus, comicus. Δραπέτιδες. XII. 10.
39. Ctesias. ὁ Κνίδιος. III. 3. IV. 21. 26. 27. 46. 52. V. 3. VII. 1. XVI. 42. XVII. 29. ἐν λόγοις Ἰνδικοῖς. XVI. 31.

---

29. De *Autocrate* Comico vid. *Meineke* in Quaest. Scen. II. p. 74.

30. *Calliae* historias de Agathocle laudat *Athenaeus* et alii. Vid. Annot. ad p. 367, 13. adde *Dion. Hal.* Antiqq. Rom. I. 72. Καλλίας ὁ τὰς Ἀγαθοκλέους πράξεις ἀναγράψας. *Voss.* de Hist. Gr. L 11. p. 68.

31. *Callimachus* scripsit librum περὶ ὀρνέων. Vide Fragm. a *Bentlejo* collecta p. 468. ss. et θαυμάτων s. τῶν θαυμασίων τῶν εἰς ἅπασαν τὴν γῆν κατὰ τόπους ὄντων συναγωγή. Ibid. p. 444. ss. „*Callim.* qui ex antiquioribus scriptoribus, inprimis Aristotele, mirabiles de animalium natura historias et fabulas cum peregrinis nominibus collegerat, nullius est auctoritatis, nisi in re critica, ubi de lectionis veritate dubitatur, aut scriptoris antiquioris narratio ab eo affertur.“ Schneider in Hist. litt. Pisc. p. 233.

31[a]. Comes Alexandri. De vita scriptisque ejus vide *Sévin* Mémoires de l'Acad. des Inscr. VIII. p. 126. *Saint-Croix* Examen des Histor. d'Alex. le Gr. ed. 2. p. 34—38.

32. De *Charmide* Massiliensi medico *Plin.* XXVI. s. 5. tradit, eum etiam hibernis algoribus frigida lavari persuasisse.

34. De *Cleanthe Assio* vid. *Diog. Laert.* VII. 168. ss. ibique *Menag.*

35. De *Clearcho* Solensi, philosopho peripatetico, Aristotelis discipulo, vide *Schweigh.* Ind. in *Athen.* p. 77. s. *Fabr.* B. Gr. T. III. p. 481. *Schneider* Hist. litt. Pisc. p. 233.

36. *Clitarchus,* Aeolensis, scripsit Historiam Alexandri M. majore ingenio quam fide; judice *Quintiliano* X. 1. 74. Vid. *St. Croix* Examen des anciens historiens d'Alexandre le Grand. ed. 2. p. 41. s. In illo opere multa fabulosa de India videtur tradidisse.

37. *Cratetem* Pergamenum *Valesius* in Emendatt. V. 17. p. 133. eundem esse existimat cum Cratete Mallote, celeberrimo Aristarchi in critica Homerica adversario, eum Pergamenum dictum suspicatus, quod a Pergamenis civitate donatus esset. Cui *Burmannus* obloquitur. Sed frustra. Condita est Pergami per Cratetem Mallotem, ut videtur, schola similis Aristarcheae, nec minus celebris discipulis, unde vocantur οἱ ἐκ Περγάμου γραμματικοί. Vid. *Wolfii* Prolegg. p. CCLXXVI. ss. et *Villoison* in Prolegg. ad Iliad. p. XXIX.

38. *Cratinus* et Eupolis. Dissertatio quam scripsit *C. G. Lucas.* Bonnae. 1826. 8. Cratini veteris Comici graeci Fragmenta collegit et illustravit *M. M. Runkel.* Lipsiae. 1827. 8. Cf. inprimis *Meineke* Qu. Scen. I. p. 14. s.

39. De vita *Ctesiae*, cujus narrationes magnam vim ad universam rerum historiam habuisse, recte judicat *A. G. Schlegel* Bibl. Ind. I. 2. p. 151. disputavit *C. M. Rettig* in novo Philologiae ἀρχείῳ, a *Seebodio* edito an. 1827. Cf. *Baehr.* in Ctesiae Reliqq. Frcf. ad Moen. 1824. 8. *Lion* in Ctesiae Cnidii quae supersunt. Got-

40. Demetrius, comicus, ἐν τῇ Σικελίᾳ. XII. 10.
41. Democritus, ὁ Ἀβδηρίτης, philosophus. V. 39. VI. 60. IX. 64. XII. 16. 17. 19. 20.
42. Demostratus, τῶν ἐκ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς. XV. 19. λόγοι ἁλιευτικοί. XIII. 21. XV. 4. 9. περὶ ψυχῆς. XV. 19. *Epilog.*
43. Dinolochus, ὁ ἀνταγωνιστὴς Ἐπιχάρμου. VI. 51.
44. Dinon. XVII. 10.
45. [Dion. falsa lectio. X. 1.]
46. Empedocles, Agrigentinus, poeta et philosophus. IX. 64. XII. 7 περὶ ζώων ἰδιότητος. XVI. 29.
47. Epicharmus, poeta, ἐν Ἥβας γάμῳ, ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσῃ, ἐν Μούσαις. XIII. 4. Δεινόλοχος ὁ ἀνταγωνιστὴς Ἐπιχάρμου. VI. 51.
47a. Epicrates, comicus, ἐν τῷ χορῷ. XII. 10.

---

tingae. 1823. 8. Fabulae de animalibus a Ctesia traditae unde originem ceperint, disquisiverunt plures. Vid. *Heeren.* I. 1. p. 323. not. 6. *Cuvier* Ansichten von der Urwelt übers. von Nöggerath. 1822. p. 56. s. *Bähr.* l. c. p. 58. Haud pauca Aelianus ex Ctesia videtur duxisse, ubi auctoris nomen non prodit.

40. De *Demetrio*, veteris comoediae poeta, vide *Meinek.* in Quaest. Scen. Specim. II. p. 72. s.

42. Δαμόστρατος, ἱστορικός, Ἁλιευτικὰ ἐν βιβλίοις εἴκοσι, καὶ περὶ τῆς ἐνύδρου μαντικῆς, καὶ ἕτερα σύμμικτα ἐχόμενα ἱστορίας. *Suid.* T. II. p. 508. „Hunc post *Oppianum* scripsisse, cum silentium *Athenaei*, tum verba *Aeliani* XV. 19. arguunt. Praeter ordinis senatorii dignitatem et summam rei piscatoriae peritiam, dictionis etiam venustatem magnis laudibus effert. Dubium est, an idem sit Apamensis *Demostratus*, quem de fluviis laudat Pseudoplutarchus T. II. p. 1153 et 1155.“ *Schneider.* in Hist. litt. Pisc. p. 234.

43. Vide in Annot. p. 236. ad VI. 51. qua de caussa apud Aelianum appelletur *Epicharmi* antagonista, non constat. Ap. *Suidam* T. I. p. 532. dicitur υἱὸς Ἐπιχάρμου, ὡς δέ τινες μαθητής. Scripsit δράματα quatuordecim δωρίδι διαλέκτῳ.

44. Idem esse videtur *Dinon*, cujus Persica *Cicero* laudat de Divin. I. 23. et *Plutarchus* atque *Athenaeus* non uno loco. Multa ex eo *Aelianus* conservavit in Varia Historia, interque alia historiam de Aspasia et Cyro Juniore. „haec, pereximia, soli nunc debemus utiliter scrinia nobis antiquiorum compilanti Sophistae Italo.“ *Valcken.* in Theocr. Adon. p. 304. C.

46. *Empedocles* in poemate περὶ φύσεως, ubi de mundi generatione partiumque ejus conformatione disputaverat, generatim attigerat etiam naturam animalium. *Schneider.* Hist. litt. Pisc. p. 234. Vid. de Vita Philos. Empedoclis Agrigentini ed. Frid. Guil. Sturz. Lipsiae. 1805. 8.

47. „*Epicharmi* fragmenta, ab Athenaeo excerpta satis multa, docent, illi naturam animalium aquatilium egregie fuisse cognitam. Inprimis autem huc pertinent loca e dramate Ἥβας γάμος, etiam Μῶσαι inscripto, excerpta, quae non solum naturam piscium, sed modum etiam parandorum condiendorumque docent.“ *Schneider* ad Aristotel. H. A. Tom. I. p. LI. s. Etsi de physiologia et medicina etiam pecudum et brassica libros composuisse fertur, hodie tamen nihil eorum extat, et quae de piscibus loca scriptores veteres ex eo laudant, omnia ex comoediis ejus sumta sunt.“ *Idem* in Hist. litt. Pisc. p. 235.

47a. *Epicrates* mediae comoediae poetis annumeratur. Vid. *Athen.* X.

48. Epimenides, ἐν ἔπεσι. XII. 7.
49. Eratosthenes. VII. 48.
50. Euclides, geometra. VI. 57.
51. Eudemus. III. 20, 21. IV. 8. 45. 53. 56. V. 7.
52. Eudoxus. X. 16. XVII. 14. 19.
53. Euphorion. VII. 48. ἐν τοῖς ὑπομνήμασι. XVII. 28.
54. Euripides, tragicus. III. 15. 17. IV. 54. V. 2. 34. VI. 15. VII. 25. 28. XII. 7. 44. XIV. 6. ἐν Βάκχαις. V. 42. ἐν Ἰφιγενείᾳ. VII. 39. ἐν Πελιάσι. VII. 47. ἐν τοῖς Τημενίδαις. VII. 39.
55. Hecataeus, Abderita, de Hyperboreis. XI. 1. Milesius. XIII. 22. ὁ λογοποιός. IX. 23.
56. Hegemon, ἐν τοῖς Δαρδανικοῖς μέτροις. VIII. 11.
57. Heraclitus. [Heraclides] XVII. 15.
58. Hermippus. VII. 40.
59. Herodotus. II. 53. VI. 15. 60. VII. 11. X. 3. 4. XI. 10. XV. 5. 16. XVII. 21. 36. ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις λόγοις. VIII. 25.
60. Hesiodus. VI. 50. XIV. 28.
61. Hippias, sophista, artis mnemonicae studiosus. VI. 10.

---

p. 422. F. Eum ante Olymp. CVIII vixisse, docet *Meineke* in Quaest. Scen. Spec. III. p. 48.

48. *Suidas* T. I. p. 821. Ἐπιμενίδης — ἔγραψε [πολλὰ ἐπικῶς. Cf. *Pausan.* I. 14. 4. ἔπη τε ἐποίει καὶ πόλεις ἐκάθηρε. De Epimenidis operibus vide *Heinrichii* Commentationem: Epimenides aus Kreta. Leipzig. 1801. p. 130. ss. de carminibus ejus epicis *Weichertus:* über das Leben und Gedicht des Apollonius Rhodius. Meissen. 1821. p. 181. s.

49. Eratosthenica composuit Godofr. Bernhardy. Berolin. 1822. 8.

51. De *Eudemo* vel Pario vel Naxio vid. *Voss.* de Hist. Gr. p. 365.

52. *Eudoxus*, Cnidius, auctor Περιόδου γῆς. Vid. de eo *Ukert* Geogr. der Gr. u. R. 1 Th. 1. Abth. p. 89. s.

53. De *Euphorionis* Chalcidensis Vita et Scriptis. vid. *Meineke.* Gedani. 1823.

55. *Hecataeum Abderitam* illustravit inprimis opus de Hyperboreis, βιβλία περὶ Ὑπερβορέων γεγραμμένα. *Schol.* Apoll. Rhod. II. 675. *Diodor. Sic.* II. 47. etiam inter scriptores rerum ab Alexandro Macedone gestarum nomen habet. Vid. *St. Croix* Examen etc. p. 556. ss. De *Hecataeo Milesio*, quem λογοποιὸν appellat *Herodotus* V. 36. docte disputavit *Creuzerus* in Fragm. Histor. Gr. Vol. I. p. 3. ss. De utroque *Ukert* Geogr. der Gr. u. R. Tom. I. 1. p. 69. p. 110. s. I. 2. p. 26.

56. Is esse videtur, quem commemorat *Steph. Byz.* in Ἀλεξάνδρεια. — πόλις Τρῳάς, ἐν ᾗ ἐγένετο Ἡγήμων ἐποποιός, ὃς ἔγραψε τὸν Λευκτρικὸν πόλεμον τῶν Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων. Hunc in Dardanicis, Aleuam Thessalicum cum Anchise, cujus in illo poëmate praecipue mentio fieri debuit, composuisse, suspicatur *Buttmann.* in Mythogr. II. p. 253.

57. *Heraclides.* XVII. 15. (ubi libri habent ἡρακλῆς et ἡράκλειτος). Medicus Tarentinus. De hoc viro, aliisque crebro inter se confusis vide *Sprengel* Beitr. zur Gesch. der Medic. I. 2.

58. Plures fuere *Hermippi.* Vid. *Jons.* Scr. Hist. phil. II. 9. 3 et 4. Aelianus Smyrnaeum significare videtur, Peripateticum, qui de legislatoribus scripsit, in quo libro historia de cane regnum tenente locum habere potuit. Vide de eo *Luzacium* in Lectt. Attic. p. 148.

61. De *Hippia*, mnemonico, sophista, omnia nota. Vid. *Philostr.* Vit. Soph. I. 11. τὸ μνημονικὸν ἔχειν dicitur in *Platon.* Hipp. Maj. p. 285. E. λαμπρότατος ἐν τῷ μνημονικῷ τεχνήματι. Hipp. min. p. 368. D. Vid. *van Prinsterer* Prosopogr. Platon. p. 91. ss.

62. Hipponax, jambographus. VII. 47.
63. Hippys, Rheginus. IX. 33.
64. Homerus. I. 34. 42. 43. 52. II. 3. 18. 21. 30. III. 27. IV. 2. 6. 23. 40. 45. 54. V. 16. 38. 39. 45. 54. VI. 1. 4. 6. VII. 7. ὦ καλὲ Ὅμηρε. 27. ὦ θεῖε Ὅμηρε. 29. VIII. 28. IX. 11. 23. X. 1. 8. 14. 26. 37. XI. 10. 11. 17. 19. XII. 3. XIII. 7. 17. XIV. 8. 25. 28. 29. XV. 24. XVI. 1. 5. 24. XVII. 6. 37. 43. ἐν Ἰλιάδι. XI. 10. XIV. 28. 29. XVI. 25. ἐν Ὀδυσσείᾳ. V. 16. IX. 50. XV. 28. Ὁμηρίδης. XIV. 25. Ὁμηρείως. XV. 16.
65. Ibycus, Rheginus. VI. 51.
66. Jobas. (Juba) XV. 8. βασιλεύς. IX. 58. Μαυρούσιος. VII. 23.
67. Ister. V. 17.
68. Lacydes, peripateticus. VII. 41.
69. Lasus, lyricus. ἐν διθυράμβοις. VII. 47.
70. Leonidas. XII. 42. Byzantinus. II. 6. 50. III. 18. Metrodori filius. *Epil.*
71. Lycus. XVII. 16.
72. Lycurgus, ὁ τοῦ Εὐνόμου, Spartanorum legislator. VI. 61. VII. 15.
73. Manetho, Aegyptius. X. 16.
74. Megasthenes. VIII. 7. XVI. 41. XVII. 39.
75. Menander, comicus. ἐν Θαΐδι. XII. 10. ἐν Μεσσηνίᾳ. XIII. 4. ἐν Πλοκίῳ. XII. 10. ἐν Παννυχίσιν (falso habetur pro titulo comoediae) VII. 19. Menandri Θήρων. IX. 7.

---

62. *Hipponax,* Ephesius. Vide de ejus vita scriptisque docte disputantem *Welckerum* in ejus et Ananii Fragmentis. Gottingae. 1817. 4.

63. *Hippys,* Rheginus, de quo *Vossius* de Hist. gr. p. 378. 441. *Schneiderus* in cur. sec. dubitat, an diversus sit ab *Hippone* Rhegino, quem commemorat *Antigon. Car.* c. 133. *Hippias* idem vocabatur in veteribus *Athenaei* editionibus I. 31. B.

65. Vid. *Fabric.* Bibl. Gr. T. II. p. 124. s.

66. Ἰόβας πάντων βασιλέων ἱστορικώτατος vocatur a *Plutarcho* in Vita Sertorii c. 9. τοῖς πολυμαθεστάτοις ἐνάριθμος. Vit. Caesar. c. 55. et πολυμαθέστατος. ap. *Athen.* III. p. 83. B. Ex ejus scriptis inprimis celebrantur τὰ περὶ Λιβύης συγγράμματα. Vide de eo *Needham* in Prolegg. ad Geopon. p. LX. s. ed. *Niclas.*

67. *Ister,* Callimachi servus et discipulus. ἔγραψε πολλὰ καὶ καταλογάδην καὶ ποιητικῶς. *Suid.* T. II. p. 155. Cf. *Jons.* Scr. Hist. phil. II. 6. 1.

68. Pro Λακύδης libri mss. Λυκάδης. Vid. Annot. p. 274. ad VII. 41. p. 174, 31.

69. De *Laso,* Hermionensi, vid. *Harles.* in *Fabr.* Bibl. Gr. T. II. p. 128.

70. *Leonidae,* Byzantini, ἁλιευτικὸς commemoratur ap. *Athen.* I. p. 13. C. Vid. *Schneider* Hist. Pisc. litt. p. 239. s.

71. *Lycus* patria Rheginus, qui historias Siculas scripsit, e quo multa mirabilia excerpsit *Antigonus Carystius.* Lycum de insula Cyrno laudat *Athen.* II. p. 47. A. Eum *Agatharchides* de mari rubro cum *Timaeo* nominat tamquam aequalem, aut paulo antiquiorem. *Schneider* in cur. sec. Adde quae *Niclasius* congessit ad *Antig. Car.* c. 66. p. 116.

73. *Manetho,* Aegyptius, regnante Ptolemaeo Philadelpho res Aegyptiacas tribus libris conscripsit. Vid. *Groddeck* Hist. Gr. litt. T. II. p. 52. s.

74. *Megasthenis* Indica laudat *Athen.* IV. p. 153. D. et saepius *Plinius.* Eodem in descriptione Indiae cum Nearcho et Aristobulo praecipue usus est *Arrianus,* qui eum δόκιμον ἄνδρα appellat. ψευδολόγοις de India eum annumerat *Strabo.* Vide de eo *Voss.* de Hist. Gr. I. 11. p. 69. et c. 12. p. 76. s. et *St. Croix* Examen etc. p. 733. ss.

75. *Menandri* et Philemonis Reliquiae. Edidit Aug. Meineke. Berolini. 1823. 8.

76. Metrodorus, Byzantinus, filius Leonidae. *Epil.*
77. Mitylenaei cujusdam poemata (μέτρα). XIV. 29.
78. Mnaseas, ἐν τῇ Εὐρώπῃ. (ἐν εὐρωπιακοῖς). XVII. 46.
79. Mnesimachus, comicus, ἐν τῷ Ἰσθμιονίκῃ. XIII. 4.
80. Neocles, medicus. XVII. 15.
81. Nicander, poeta. V. 42. VIII. 8. IX. 20. X. 9. 49. XV. 18. Colophonius. XVI. 28.
82. Nicocreon, Cyprius. XI. 40.
83. Nymphis, auctor libri περὶ Πτολεμαίων. XVII. 3.
84. Nymphodorus. XI. 20. XVI. 34.
85. Onesicritus, Astypalaeus. XVI. 39. XVII. 6.
86. Orthagoras. XVII. 6. ἐν Ἰνδοῖς λόγοις. XVI. 35.

---

76. *Metrodorus*, ut pater ejus Leonidas, piscium historiam persecutus est, Aeliano teste; nam qui eum praeterea commemoraverit, novi neminem. De aliis Metrodoris vide *Jonsium* I. 20. 4. *Cuvier* (Hist. des Poiss. Tom. I.) ubi alios, etiam Leonidam, commemorat p. 25. Metrodori mentionem non fecit.

78. *Mnaseas*, Patrensis, Περίπλουν scripsit, cujus partes fortasse libri de Asia et de Europa, quae ap. *Athenaeum* commemorantur. Vid. *Ukert.* Geogr. der Gr. u. R. I. 1. p. 148. Cf. *Ebert* Diss. Sic. I. p. 211. f.

79. *Mnesimachus*, poeta mediae comoediae. Vid. *Meineke* Quaest. Scen. Spec. III. p. 57. s.

80. Neoclem qui praeter Aelianum commemoraverit, novi neminem. Nec *Fabricius* Bibl. Gr. Vol. XIII. p. 345. eum aliunde habebat cognitum.

81. De *Nicandri* vita vitaeque tempore vide *Schneiderum* in Praef. ad Theriaca p. XII. XIII. Floruit sub Attalis, quos naturae studiosissimos fuisse constat. Secundo horum, qui medicinae studiosus fuit, Nicandrum Georgica dedicasse censebat *Thom. Gale* in Dissert. ad Scriptor. Hist. poet. p. 46. Cf. *Manso.* in Hist. Attal. p. 422.

82. *Nicocreon*, Cypriorum tyrannus, infamis ob crudelitatem, qua cum alios, tum Anaxarchum philosophum interfecit. Vid. *Menag.* ad *Diogen. Laert.* IX. 59. in hunc Indicem relatus propter distichon in cervum quadricornem.

83. Νύμφις auctor libri περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων καὶ τῶν ἐπιγόνων libris XXIV. auctore *Suida* T. II. p. 639. et alius de Heraclea. Vide de eo inprimis *Weichertum* über das Leben u. das Gedicht des Apollon. p. 251. ss.

84. *Nymphodorum*, auctorem Peripli et Θαυμασίων s. περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ θαυμαζομένων, ob quem librum θαυματοποιὸς videtur fuisse appellatus ap. *Athen.* I. p. 19. F. (cf. *Weichert.* de Apollon. p. 259. not. 331.) ad Alexandri Macedonis aetatem refert *Ebertus* in Dissert. Sic. I. p. 160. s. qui τὰ θαυμαζόμενα ejus partem Peripli fuisse non dubitat. Scriptorem non valde accuratum fuisse judicat *Boissonad.* ad *Philostr.* Heroic. p. 621. Reliquias ex ejus operibus collegit *Ebertus* l. c. cap. IV. p. 180. ss.

85. *Onesicritus*, quem alii Aeginensem, alii Astypalaeum dicebant, inter Alexandri comites numeratur ap. *Diogen. Laert.* VI. 84. ubi vid. *Menag.* ἐν τῇ ξυγγραφῇ, ἥντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε, se in expeditione Nearchi ναύαρχον dixerat, quum κυβερνήτης esset. Vid. *Arrian.* Exp. Alex. VI. 2. 6. quem cf. VII. 5. 9. Multa fabulosa tradidisse videtur; quare *Strabo* de eo facete: ὃν οὐκ Ἀλεξάνδρου μᾶλλον ἢ τῶν παραδόξων ἀρχικυβερνήτην προςείποι τις ἄν. Vid. *Gelli.* N. A. IX. 4. Plura de eo vide ap. *St. Croix* Examen etc. p. 38. s.

86. *Orthagoram* commemorat *Philostr.* Vit. Apoll. III. 53. p. 137. et *Strabo* XVI. p. 766.

87. Pammenes. περὶ θηρίων. XVI. 42.
88. Philemon, comicus. XII. 10.
89. Philo. XII. 37.
90. Philochorus. XII. 35.
90a. Philoxenus. II. 11.
91. Phylarchus. VI. 29. ἐν τῇ δωδεκάτῃ ὑπὲρ τῶν Αἰγυπτίων ἀσπίδων. XVII. 5.
92. Pindarus, ὁ Θηβαῖος μουσοποιός. VII. 39. ἐν Ἐπινικίοις. VII. 39.
93. Plato, philosophus. V. 13. ὁ τοῦ Ἀρίστωνος. VI. 1.
94. Poetae, nomine non addito. I. 15. II. 32. VI. 25. 43. 61. 64. VII. 2. 19. 47. IX. 17. XII. 36. XIV. 14. XV. 5.
95. Polemo. XII. 40.
96. Polycletus. XVI. 41.
97. Pythagoras, Samius. IX. 10. V. 11. XVII. 9. ἐν τοῖς περὶ ἐρυθρᾶς θαλάσσης. XVII. 8.
98. Simonides, poeta. XVI. 24. ἐν τοῖς Ἰάμβοις. XI. 36. artis mnemonicae inventor. VI. 10.
99. Solon. I. 13. II. 42. VI. 61. IX. 1.
100. Sophocles, ὁ τοῦ Σοφίλλου, tragicus. II. 10. VI. 51. ἐν τῇ Τυροῖ. XI. 18. Sophoclis Oedipus. III. 47. ἐν τοῖς Ἀλωάδαις sive Ἀλευάδαις. VII. 39.
101. Sophron, poeta. XV. 6.
102. Sostratus. V. 27. VI. 51.
103. Spintharus, musicus. II. 11.

87. *Pammenem* περὶ θηρίων ab aliis commemoratum non reperi. Alius hujus nominis illustris, Thebanus, qui Philippum Macedonem, et senior Epaminondam ad prudentiam civilem instituit. Vrd. *Valcken.* Or. de Philip. p. 229. 5.

88. Menandri et Philemonis Reliquiae. edidit *A. Meineke.* Berolini. 1823. 8.

89. De *Philone*, Medico Tarsensi, vide *Bernard.* ad Nonni Epit. T. I. p. 333.

90. *Philochorus*, illustris scriptor Ἀτθίδος. Philochori Atheniensis librorum Fragmenta a C. G. Lenzio collecta digessit et edidit C. G. Sibelis. Lipsiae. 1811. 8. Praemissa est Lenzii Dissert. de Philochori scriptis et vita.

91. De *Phylarcho*, historiarum scriptore, vid. *Suid.* T. III. p. 643. Atheniensis an Naucratites, incertum. *Athen.* II. p. 58. C. Cf. *Voss.* de Hist. Gr. l. c. 17. In magno Historiarum opere res inde a Pyrrhi expeditione in Peloponnesum usque ad Ptolemaei Euergetae mortem enarraverat.

95. *Polemo* ὁ περιηγητὴς et στηλοκόπας appellatus, multorum scriptorum auctor, quos ob artium totiusque antiquitatis graecae cognitionem amissos conquerimur. Vid. *Suid.* T. III. p. 139. *Voss.* de Hist. gr. I. c. 18. *Harles.* ad *Fabr.* B. Gr. T. IV. p. 672.

96. De *Polycleto*, Larissaeo, historiarum scriptore, cf. *Voss.* de H. Gr. III. p. 405.

97. *Pythagoras*, auctor operis de Mari rubro commemoratur ab *Athenaeo* IV. p. 183. F. XIV. p. 634. A. Cf. *Voss.* de Hist. Gr. III. p. 409. s.

98. *van Goens* (Dukerus) de Simonide Ceo. Traj. ad Rhen. 1768. 4.

99. *Solonis*, Atheniensis, carminum quae supersunt, praemissa commentatione de Solone ed. Nic. Bachius. Bonnae. 1825. 8.

101. De *Sophrone*, Syracusano, Mimorum scriptore, vide inprimis *Valcken.* ad *Theocr.* Adon. p. 194. ss. *Herm.* ad *Aristotel.* Poet. p. 92. ss.

102. *Sostrati* libros περὶ ζώων commemorat *Athen.* VII. 303. B. 312. E. περὶ φύσεως ζώων. *Schol. Nicandri* Ther. 565. 747. Cynegetica ejusdem laudat *Apostol.* Paroem. XI. 83. Θρακικὰ et Τυῤῥηνικὰ alii. Vid. *Schneider.* Hist. litt. Pisc. p. 244. *Ebert.* Diss. Sic. I. p. 139. locum ejus de dipsade citat *Schol. Nicandri* Ther. v. 336. ex libro περὶ βλήτων ἢ δακέτων. Vid. Ib. v. 760. 764.

103. De *Spintharo*, viro musicae peritissimo, vid. Annot. p. 61. ad p. 34, 24. De eodem aliisque ejusdem nominis vide *Jonsium* I. 14. 6.

104. Stesichorus, poeta. XVII. 37.

105. Telephus, Pergamenus, criticus. X. 42.

106. Theocles. ἐν τῇ τετάρτῃ περὶ τὴν Σύρτιν. XVII. 6.

107. Theocritus, poeta, auctor νομευτικῶν παιγνίων. XV. 19.

108. Theodectis ars mnemonica. VI. 10.

109. Theophrastus. III. 17. 32. 35. 37. 38. V. 27. 29. IX. 27. 37. 64. X. 35. XI. 40. XII. 36. XV. 16. 26.

110. Theopompus. V. 27. XI. 40. XVII. 16.

111. Timaeus. XVII. 15.

112. Tyrtaeus, poeta. VII. 1.

113. Xenophilus, musicus. II. 11.

114. Xenophon. II. 11. ὁ τοῦ Γρύλλου. VI. 25. VIII. 3. XII. 10. XIII. 24.

115. Zaleucus, legislator. VI. 61.

116. Zenothemis. XVII. 30.

---

104. *Stesichori*, Himerensis poetae, fragmenta collegit *Blomfield.* in Mus. Crit. Cantabr. 1816. fasc. VI. Ott. Fr. Kleine. Berolini. 1828. 8. cum quo conferenda, quae de eodem disputavit *Welcker* in Jahnii Annal. Phil. 1829. Vol. IX. p. 131. ss.

105. *Telephum*, Philetae poetae patrem, commemorant Scholia Cod. Marc. in Ιλ. Δ. 133. K. 545. Plurima ejus scripta recenset *Suid.* T. III. p. 460. Vid. *Schneider.* in Annotatt. p. 364. ad X. 42. p. 237, 15. *Villois.* Prolegg. ad Iliad. p. XXVIII.

106. *Theoclem* inter Pythagoreos recenset Jamblich. Vit. Pyth. c. 27. ubi lectio incerta; incertius etiam, quem hujus nominis scriptorem Aelianus significaverit.

108. De *Theodecte* vid. Annot. p. 212. ad p. 128, 24.

109. *Theophrasti* Eresii Opera quae supersunt ed. *J. G. Schneider.* Lipsiae. 1818. 5 Volumina. 8.

110. De *Theopompi* Vita et Scriptis disseruit *A. J. E. Pflugk.* Berolini. 1827. 8. Innumeras fabulas tradidisse fertur. In historiis eum τὰ κατὰ τοὺς τόπους θαυμάσια commemorasse, tradit *Dion. Hal.* in Epist. ad Cn. Pomp. 6. Tom. VI. p. 783. Non igitur peculiare opus fuit Θαυμασίων, nisi Eundem res futiles plus quam semel inculcasse credamus. *Ebert* Dissert. Sicul. I. p. 172. ss. *Pflugk.* l. c. p. 40. s.

111. Inter plures, qui *Timaei* nomine appellati fuerunt scriptores, nullus fuit illustrior historico, cujus fragmenta collegit *Goellerus* in docto de Syracusis libro; ubi *Aeliani* locum commemoravit p. 303. CXXVII.

113. Vid. Annotatt. p. 61. ad p. 34, 24.

116. *Zenothemis* relatus in Catalogum Stoicorum in *Fabricii* B. Gr. Vol. III. p. 582. sed nomen existimatur fictum a *Luciano* in Conviv. c. 6. Fuit alius, quem Periplum scripsisse tradit *Tzetza* Chil. VII. 144. p. 684. ex quo opere ducta videntur, quae affert *Schol. Apoll. Rh.* II. v. 968. Non uno loco ad eum remittit *Plinius.*

Corrigenda.

In Praefatione. P. XVII. l. 8. *qui.* lege *quin.* P. XXXV. l. *ult.* δεύτερας. leg. δευτέρας.

In textu. p. 5, 26. δύω. l. δύο. *Ib.* l. ult. δ᾽ οὔπω. P. 24, 3. ὀξὺ. P. 25, 6. dele τε ante ὡς. P. 32, 20. leg. τῦφον. P. 39, 8. Scr. ἕλκουσιν. P. 41, 13. ἀναθήλῃ, καὶ. P. 44, 6. ἶβιν. et sic ubique. P. 46. in marg. adde: 14. λεπρὰς. *Gesn.* P. 49, 3. οἶδε δέ, εἰ. P. 53, 21. αὐτοὺς. scr. αὑτοὺς. P. 56, 21. αὑτὸν ῥᾷστα, τῆς. P. 60, 26. ὤρεξέν οἱ. P. 65, 21. πίνουσι μηνῶν. P. 79, 5. ἑκάτερα. P. 81, 4. θεῖν, καὶ. P. 86. in marg. τοῦ πορφυροῦ. P. 101, 9. post δυστυχήσαντι dele virgulam. P. 105. in marg. adde: 9. Γυάρῳ. P. 107, 21. post σώματος pone virgulam. P. 108, 2. ἐσθῆτα καὶ. P. 111, 7. Βρεττανικὸς. Ib. 29. εἶδεν, ὅτι. P. 119, 8. φαλαίνῃ. P. 126, 10. τετταράκοντα. P. 127. in marg. pro ὑποπτώσσουσι. scr. ὑπόπτους ἔχουσι. P. 139, 30. in marg. exter. pro LX. scribe XL. P. 140, 15. Scr. cum *Vat.* ῥανίσι δὲ ὕει λεπταῖς pro δὲ δεύει. P. 144, 1. ἶβιν. P. 146, 25. κωμῳδίας, ᾄδουσιν. P. 151, 9. ἤδη ἦν. Καὶ ἄλλ. μὲν ἐφίλουν, οἱ δὲ τῷ. P. 152, 13. Κωνώπιον. P. 156, 17. χειμέρια. P. 164, 30. πύγαργοι. P. 165, 10. παννυχίσιν. P. 175, 12. pro περιετράπη scr. περιετράπη. P. 175, 18. εὑρίσκεται σκύμνος. P. 178, 7. ὀρνύφια. P. 191, 22. post γήμας tolle virgulam. P. 194, 2. καὶ ὑπνώττοντι. P. 198, 17. ὅτι ἄρα. uncinis sublatis. P. 201. lin. ult. in marg. tolle verba τὸ δὲ ὕδωρ. P. 202, 19. sic distingue: ἀκεῖται αὖθις, τὰ δὲ ἡρμοσμένα ἐᾷ, καλῶς — P. 208, 19. sic distingue: ἀποφαίνει. Ηλεῖ μὲν δὴ τὸν τρόπον τοῦτον ἀδεὴς ὤν· ἐὰν μέντοι. P. 211, 24. εἴληφεν. P. 213, 3. κυνῶν δὲ περὶ. P. 213, 11. post οὔσης pone virgulam. *Ib.* lin. 21. ὑπὲρ τῆς τρίγλης. P. 218, 1. Ad LXIV. excidit lemma: *De aqua dulci et potabili in mari.* et iterum ad LXVI. *De vipera et muraena.* P. 224, 15. φύσει δὲ. P. 228, 30. γῦπα. P. 229, 30. adde in marg. inf. Ὀμβίταις. *Gesn.* P. 231, 30. Ἀπιν. et sic ubique. P. 233, 3 et 7. ἶβις. et 6. ἶβιν. P. 233, 11. οὐ γάρ τι. P. 238, 23. οἶδε οἱ ἄνδρες. P. 240, 1. distingue: προςπεσόν. Καὶ τότε μὲν — ἀπάγων, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ — P. 241, 23. post σωτῆρα dele virgulam. P. 247, 19. distingue: καὶ διαιτήσεται τήν γε πρώτην, εἰς ἡλ. et post ὑποδέξασθαι dele virgulam. P. 248, 30. ᾄδε. scr. ᾇδε. P. 261, 23. συνόδοντα. P. 268, 15. post Ἡλιούπολιν tolle notam distinctionis. P. 271, 16. φῦσα. P. 285, 11. οὐχ᾽. scr. οὐχ. *Ib.* 21. καὶ στόρνυται. P. 286, 1. αρα. scr. ἄρα. P. 287, 11. distingue: αὐλῳδίας, τοῦτο ᾄδει, ἡσυχίᾳ τε κ. ἡ. ῥᾳδίως διαπορθμεύει, καὶ — P. 297, 30. δι᾽ ἀλλήλων. P. 298, 30. Μασσαλιώτας. P. 303, 2. ναὶ μὰ Δία. P. 317, 17. οὐ γάρ τι που. P. 318, 1. ὅςτις ἐστὶ. P. 321. lin. ult. pro 23 lege 22. nam prius ῥᾷστα videtur delendum, non alterum. P. 327, 27. pro εὗρε καὶ scr. εὗρεν ἢ. P. 329, 32. ἀκούω καὶ τὸν. P. 342, 22. κούφως, τά γε πρ. P. 343, 4. αἱ χῆμαι. *Ib.* 6. ἰέναι· ἐὰν δὲ. *Ib.* 10. ἔχεως οὗτος, μάλιστα. P. 345, 6. ad XVII. restitue lemma: *De naturali quadam leonis cum delphino affinitate.* P. 346. lin. ult. in marg. γίνεται. P. 348, 7. Πομπίλον. P. 349, 7. Ὠρείτας. P. 358, 18. αὐτοί, καὶ τὰ. P. 365, 26. ἴζοιτ᾽, ἀνάγκῃ. P. 368, 16 ἤ τινας. P. 372, 9. Χίον. P. 375, 14. τιθέασιν, ἐφ᾽ ἧς. P. 379, 10. post σοφισταὶ pone virgulam. P. 382. lin. ult. dele verba: *aut* πρὸς *aut* ἐπὶ *delendum.* P. 384. lin. penult. in marg. dele *Gesn.* P. 390, 25. θελήσῃ. P. 393, 19. sic videtur esse distinguendum: διπλασίους· ὤκιστοι δὲ τὸ τάχος εἰσί, πυῤῥότριχες. In marg. autem lin. ult. delenda correctio θριξί. P. 394, 3. in lemmate ad XLVI. pro *gallis* scribe *gallinis*. *Ib.* lin. 20. αἱ δὲ ὄρνις, κἀκείναις.

Quod in his correctionibus non multae sunt, quae errores a typographis commissos tollant, (plurimae enim ex curis secundis ortae), id lectores solertiae *Lorenzii*, correctoris diligentissimi, debent.

AELIANI

DE

NATURA ANIMALIUM

LIBRI XVII.

PROOEMIUM.

Hominem sapientem et justum esse, liberisque suis prospicere, et [parentum] debitam curam gerere, sibique victum parare, insidias declinare, et reliqua in eo collocata naturae dona, non admodum forsan aliquis admiretur. Est enim oratione, re pretiosissima, et ratiocinatione praeditus, eaque plurimis in rebus ipsi prodest; insuper etiam deos reverentia et cultu prosequi novit. Quod vero brutis animalibus, quamvis non proprio arbitrio, virtutes quaedam a natura insitae sint, eademque multas et admirandas hominum proprietates possideant, id sane magni momenti est. Quibus autem singula eorum seorsum instructa sint, et quomodo brutis animalibus non minus quam hominibus prospectum sit, accurate nosse eruditae et multisciae mentis opus est. Quanquam igitur me non latet aliorum etiam in hoc genere lucubrationes exstare; tamen hoc quoque nostrae, quoad ejus fieri potuit, diligentiae opus a me in proprium usum collectum, et stylo familiari expositum, thesaurum haud contemnendum me elaborasse credidi. Si igitur alius quispiam haec sibi profutura censeat, iis fruatur; sin minus, suo parenti ea fovenda colendaque relinquat: neutiquam enim omnia omnibus placent, aut studio videntur digna omnibus omnia. Quamvis autem post multos, qui ante me vixerunt, et sapientia excelluerunt, in hoc argumento versatus fuerim, temporis sorte laudem non imminutum iri spero, si et ipse scientiam cognitione dignam accuratiore investigatione et eloquio exornatam in lucem protulerim.

Verba uncinis inclusa in Gillii interpretatione non sunt expressa.

LIBER PRIMUS.

I. De avibus Diomedeïs.

Insula quaedam nomine Diomedea multas ardeas alit; quae, ut ajunt, barbaris neque quippiam nocent, neque eos adeunt: sin Graecus advena eo diverterit, divino quodam munere ab his avibus aditur alis explicatis, tanquam manibus ad prensationem et complexum; Graecos se pertractantes non refugientes, intrepide se palpari sustinent, et in accumbentium sinus advolant, velut ad mensas hospitales invitatae. Vulgo socii Diomedis esse jactantur, qui una cum eo contra Ilium arma tulerunt; et prima eorum natura in avium speciem immutata, etiam nunc se esse Graecos et Graecorum studiosos approbant.

II. De scaris.

Scarus cum aliis herbis marinis, tum alga vescitur: omnium piscium ad venerem inflammatissimus est: causa, cur capiatur, est cupiditas inexplebilis in feminam. Ea non ignorantes rei piscatoriae periti, hoc modo ei insidias ponunt; ut comprehensae feminae summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque vivam per mare trahant, ubi eorum sedes et cubilia esse, et in quem locum congregentur norunt. Conficiunt etiam grave plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur scarus femina captiva. Aliquis eorum nassae in piscatorio navigio accommodatae os late diducit, datque operam, ut nassa in scarum captum convertatur; eaque sensim demittitur, lapide ad certam mensuram facto. Mares vero, non aliter quam homines, ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium praevertere, eique appropinquare et contingere student; ut solent juvenes vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliud quodpiam furtum amatorium captantes. Qui deducit feminam sensim et pedetentim, insidiis collocatis, recta ad nassam cum amata diceres ducere amantes. Cum proxime ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem a piscatore traductum, et linea decidens, feminam in nassam detrahit; quo simul influentes mares capiuntur, ac poenam dant scari ejusmodi furentis libidinis.

III. De capitonibus.

Capito e piscium genere est, qui in paludibus degunt; [et] continentissimus ac in victu temperantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem invadit, sed cum omnibus pacem

servare solet. Si vero in quempiam jacentem inciderit, hunc in suum prandium convertit; non prius tamen eum attingit, quam cauda moverit: tum si immotus maneat, hunc praedam sibi facit; si vero moveatur, discedit.

IV. De anthia. Ut homines fidi et commilitones veri, perinde pisces sibi invicem opem ferunt, quos anthias venationis maritimae periti nominare solent; sunt autem pelagii. Ex his quilibet, cum noverit convictorem socium captum esse, celerrime adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum inhaerescit, incursu impulsuque pro viribus prohibet captivum abduci. De scaro. Scari [etiam] gregales suos optime vindicant, ac adeuntes lineam dentibus conficere conantur, ut captum servent; et saepe lineam concidentes eum liberaverunt, neque ob id petunt redemptionis praemia: saepe [vero] non adsequuntur socii liberationem, sed spe sua frustrantur; tametsi id, quod suum erat, promptissime praestiterunt. Jam vero in nassam cum inciderit scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa exserere; reliquos vero, qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, et foras socium proferre. Si vero in caput exierit, ipsorum quispiam, qui foris est, caudam ei porrigit; ille, comprehensa cauda, sequitur. Haec illi quidem faciunt more hominum, amicitiam non docti, sed ad eam colendam nati.

V. De trocta pisce. Piscis trocta, cujus naturam, nomen et os declarant, dentes habet frequentes et continentes, quibus quicquid inciderit perfringere potest. Hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chordam abrodere cupiens. Piscatores contra astu utuntur, longas enim hamorum ansas fabricantur; ille vero, quoniam quodam modo valet saltu, ansas saepe transilit, ac linea qua agitur concisa, ad piscium domicilia revertitur. Hic etiam, sui generis grege coacto, delphinos invadit; et ii quidem, si quem segregatum circumvenire possint, fortiter invadunt: plane enim sciunt delphinum suis morsibus verberari aspere solere. Itaque troctae ei acerrime instant; delphinus contra resilit, subsilit, atque indicat, ut ex dolore torqueatur: idcirco tenaciter urgent, simulque ad saltum delphini tolluntur. Hic eos repellere conatur; illi vero nihil remittentes, vivum lacerant. Postea vero quam pro se quisque aliquam partem mordicus abripuerit, discedit; delphinus vero libenter enatat, cum convivas, ut ita dicam, non invitatos cum suo dolore excepit.

VI. De brutorum in homines amore. Glaucam citharoedam a cane amatam fuisse audio; alii dicunt, non a cane, sed ariete; alii ab ansere. Atque apud Solos Ciliciae civitatem puerum, cui nomen erat Xenophon, canis amavit; aliumque adolescentem Spartae ob speciem graculus amavit.

VII. De thoe.

Thoa dicunt esse animal homini amicissimum; et si forte in hominem inciderit, revereri ac velut observanter suscipere; cum vero ab alia fera ipsum infestari viderit, statim ei succurrere.

VIII. De canibus Niciae.

Nicias quispiam ex venatoribus cum de improviso in carbonariam fornacem lapsus fuisset, canes, qui cum eo erant, hoc intuentes non illinc discesserunt; sed primo circa caminum ingemiscentes et ululantes commorabantur; tandem praetereuntes leviter et sensim morsu vestium attrahebant ad id, quod accidisset, tanquam auxiliatores domino suo implorantes homines. Unus igitur videns hoc idem, suspicatus est id, quod acciderat, et secutus est canes, invenitque Niciam in fornace deflagratum, rei conjectura ex reliquiis facta.

IX. De fuco.

Fucus, qui inter apes nascitur, de die in mellarias cellas abditus manet; nocte vero, cum apes dormire observaverit, eorum opera invadit, vastatque alveos. Hoc illae cum intelligant, plurimae quidem earum dormiunt, nempe defessae, paucae vero excubant. Cum [vero] viderint furem, verberant eum modice et leniter, expelluntque alis, et in exsilium projiciunt. Iste vero non ob id corrigitur, sua enim natura et piger et vorax est; quibus duobus malis praeditus extra favos se abdit: ut vero ad pastionem apes profectae sunt, ille rursus opus invadens, quod suum est, facit; confercit se melle, et depopulatur thesauros dulces apum. Eae ex pastione redeuntes, cum in eum inciderint, non amplius leniter verberant, neque tanquam essent in exsilium eum ejecturae, sed aspere aculeis invadentes, percutiunt latronem; qui jam non amplius mulctatur increpationibus, sed voracitatis et gulae nimiae poenas vita persolvit. Apiarii haec dicunt, ac mihi persuadent.

X. De apibus inertibus.

Ex apibus quaedam sunt inertes, non tamen moribus fuci sunt: neque enim favos corrumpunt, neque melli insidiantur; sed ex floribus aluntur [etiam ipsae], et cum aliis evolant et compascuntur. Quamvis autem mellis conficiendi et condendi industria carent, non tamen prorsus otiosae sunt. Earum enim quaedam aquam regi, et apibus vetulis apportant; nam seniores apud regem, ad ejus stipationem selectae, permanent. Aliae vero hoc munere funguntur, ut mortuas ex alveo efferant; mundos enim et puros favos eis esse oportet, [itaque] mortuam apem intra alveos favorum esse non patiuntur. Aliae vero ex his nocte excubant, [et favorum substructiones] non secus ac parvam urbem vigiliis asservant.

XI. De aetate apium.

Apum quispiam aetatem ad hunc modum dignoscere poterit. Quae annum non excesserunt, nitescunt, oleique similitudinem et speciem gerunt. Vetulae vero et adspectu et tactu horridulae evadunt, atque ex aetate affecta rugis plenae viden-

tur; eae tamen experientia et industria praecellentiores sunt, ex longitudine nimirum temporis ad mellis [conficiendi] scientiam eruditae. Eaedemque tanta divinitate praestant, ut et pluvias et frigora futura praesentiant; et quando horum alterum, vel utrumque impendere conjecturis adsequuntur, non longissime ab alveo volatu procedunt, sed circum apiaria volantes veluti foribus incubant. Ex his rebus alveorum custodes futura augurati, agricolis turbulentae tempestatis adventum praedicunt. Longe autem minus frigoris, quam nimiae pluviae aut nivis, timentes sunt. Saepe vero vento adversae volant, lapillum pedibus portantes, quantulus inter volandum commode gestari possit; itaque in hunc modum contra ventorum incursiones et afflatus aurae, ne ex itinere deducantur, eiusmodi firmamentum ac robur machinantur.

et divinatione.

XII. *De capitone oxyrhyncho.*

Vim et numen multa genera piscium noverunt Cupidinis, ne hos quidem, qui in summa maris altitudine degunt, contemnentis. Etenim capito divinum hujus nomen colit atque veneratur; non tamen omnis capito, sed ille, quem a faciei acumine denominant qui piscium genera et differentias noverunt. In sinu Achaico multi, quantum audio, capiuntur, idque variis modis. Maxime vero eorum in re venerea libidinis furorem captura testatur [hujusmodi]. Cum ex capitonibus feminam piscator ceperit, alligaveritque aut longa arundine, aut fune etiam longo, in litore pedetentim ingrediens adnatantem piscem et salientem pertrahit. Per ejus vestigia alius subsequens retia fert, observans quam diligentissime, qua et quomodo sit eventura piscatio. Itaque agitur femina; mares vero, qui hoc viderint, veluti adolescentes libidinosi formosae puellae praetereunti cupidos oculos adjicientes, in eam feruntur, libidinis furore agitati. Ille autem, qui retia tenet, ea dejicit; et saepe quidem piscium veneris appetitione accedentium magnam copiam nanciscitur. Incumbit autem priori piscatori haec cura, ut femina captiva formosa sit et bene corpulenta, ut plures ad eam accedant pulchritudinis illecebra tanquam esca illecti. Nam si macilenta sit, multi ea spreta discedunt; quicunque tamen horum est vehementi amore ductus, non discedit, mehercle non formae, sed coitus desiderio detentus.

XIII. *De castitate Aetnaei piscis.*

Sunt et castitate praestantes pisces. Aetnaeus enim appellatus, posteaquam cum pari suo tanquam cum uxore quadam conjunctus, eam sortitus est, aliam non attingit; neque ad fidem tuendam tabulis ullis ei opus est, nec dote; neque malae tractationis poenam timet, neque Solonem veretur. O nobiles leges et respublicae graves, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur!

XIV. *De merula marina.*

Merulae marinae domicilia et sedes sunt petrae et cavernosa receptacula. Mares autem singuli cum multis feminis

complexu venereo junguntur, [iique cavernis, quae tanquam cubilia novarum nuptarum sunt, absistunt.] Quod ego genus matrimonii, luxuriosum, multarumque esse studiosum, delicatorum ad rem veneream dicerem esse barbarorum, et, ut joco aliquis de re seria dixerit, Medicam aut Persicam vitam. Omnium autem piscium est maxime zelotypus [in hoc genere mas] cum semper alias, tum maxime cum ejus uxores pariunt. Liceat autem mihi vocabulis uti hujusmodi, in quibus forte aliquis ceu temerarium me reprehendat, quae ipsa videtur concessisse natura, cum rerum etiam ipsarum secundum illam exempla extent. Cum igitur parturiendi doloribus eae tenentur, domi quiescunt; mas autem, tanquam maritus, foribus incubans cavet, ne extrinsecus insidiae inferantur, metu parvulorum. Videtur is nondum genitos amare, metuque paterno motus, his timere, et totos dies in eorum custodia permanet, nihil gustans, [atque] cura ipsum alit. Sub crepusculum vespertinum [tandem] intermittit hanc custodiendi necessitatem, cibumque exquirit, neque eo destituitur. Singulae vero conjugum, quae sunt intus, sive sint in partus doloribus, sive jam enixae [cubent], algas copiose in cavernis et circum petras provenientes, quibus vescuntur, reperiunt.

XV.
De eadem.

Peritus piscator, cum insidias merulae pisci molitur, hamum plumbo degravatum, et squilla magna implicatum dejicit; et mox submovet lineam excitans et exacuens piscem in praedam. Squilla vero mota speciem quandam sui praebet ingressurae in cavernas merulae, quod quidem haec maximopere odit. Quamobrem cum id fieri sentit, quanto cum impetu potest, invadit, existimans eam hostem esse (non enim tum cibus curae illi est) cumque squillam dentibus compresserit, discedit, cibo praestabiliorem et antiquiorem curam vigilandi ducens. Cum porro quiddam ex aliis rebus obviis comesura est, primo tentat et premit, deinde jacere sinit; vidensque hoc idem non palpitare, et jam mortuum esse, comedit. Feminae vero, quamdiu marem vident propugnantem, domi manent, et speciem tuendae familiae servant; cum vero ille periit, moerent feminae, easque ex sedibus suis producit tristitia; tumque capiuntur. Quid ad haec poetae dicunt, Evadnen [Iphidis filiam] et Alcestin [Peliae] dudum nobis gloriose lugentes?

XVI.
De glauco pisce.

Glaucus piscis pater qualis est! E conjuge sua natos diligenter custodit, ne insidiis impetantur, neve pernicies ulla eis inferatur. Itaque donec laeti ac sine timore natant, tamdiu ille custodire non intermittit, nunc a tergo cum eis natans, nunc vero non a tergo, sed adnatat modo ad unum eorum latus, modo ad alterum. Si quis vero ex parvulis timere coeperit, ille timore cognito, ore hiante parvulum excipit; deinde, timore praeterito, quem devoraverat, revomit qualem acceperat, isque rursus natat.

XVII. De canicula marina.

Canicula marina simul atque peperit, nulla mora interposita, suos catulos simul cum ea natantes habet. Si quis vero eorum timeat, ingreditur rursus per genitalia in ventrem matris; ubi timor abierit, is prodit tanquam rursus editus.

XVIII. De delphini amore erga catulos.

Mulierum in liberos studium magnam quidem hominum admirationem habet; verum tamen perspicio [filiabus] filiis[ve], qui e vita excesserunt, superesse matres, easque, tristitia mitigata, in doloris oblivionem venire. Delphinus autem femina omnium maxime animalium eorum, quae procreaverit, studio tenetur. Ex sese geminos parere solet. Cum autem piscator aut tridente ejus sobolem vulneravit, aut spiculo feriit (enimvero spicula ex parte superiori, ubi funis oblongus inseritur et alligatur, perforata sunt) cuspides uncinatae defixae in delphini corpore eum retinent. Is quamdiu [dolens, et] in omnes partes se versans, aliquod robur habet, piscator funem relaxat, ne vi abrumpatur, ejusque culpa cum ferro delphinus discedens ex captivitate evadat. Cum autem ex vulnere delphinum labori succumbere, atque aliquantum de contentione insultandi remittere piscator animadvertit, sensim ad navim subducit, praedaque potitur. Jam vero mater nec catuli sui casum perhorrescit, nec metu reprimitur, sed incredibili desiderio filium insequitur, et quod filium in media caede versantem sibi deserendum non existimat, nullis terroribus ab insequendo deterretur, atque adeo eam filio venientem subsidio percutere facile est, ut collibuerit volenti caedere, [adeo prope accedit, itaque] una cum filio capitur, cui sese ex periculis servare et discedere integrum erat. Ac si adsint ei ambo catuli, intelligatque alterum laesum esse, atque, ut diximus, captivum abduci, integrum alterum caudae verberatione persequitur, ac mordicus premens ablegat, atque adspirationem quandam occultam mittit, tanquam tesseram, ut fuga salutem adipiscatur. Cujus admonitu discedit ille, ipsa vero remanet, donec capiatur, atque simul cum filio capto moritur.

XIX. De bove marino.

Bos marinus in limo gignitur; et licet minimus mox a partu, postea tamen maximus evadit. Partes supinae albicant; dorso, facie, et lateribus admodum niger et infirmus est: os ei exiguum; dentes inclusi in conspectum non veniunt: longitudine et latitudine insignis est. In cibo cum piscibus multis vescitur, tum carnem humanam praecipue appetit. Porro cum virium suarum infirmitatis sibi sit conscius, sola corporis mole fretus est. Itaque si quem forte natantem, aut piscationi intentum viderit, adnans in altum se tollit, et incurvatus desuper se injicit, ac suo pondere deprimit, et corpore toto gravis illi tecti instar superimminens, et membris omnibus suis ceu vinculis impediens, emergere hominem et respirare prohibet. Homo igitur spirandi facultate sibi erepta, ut rationi

consentaneum est, moritur; bos vero, imminendi durationis mercede, prandio, quod maxime expetit, fruitur.

XX. De cicadis.

Caeterae aves cantatrices os expressum habent, ac ore valent ad cantum, moreque hominum lingua loquuntur. Cicadae non ita, sed membranulae verberatione [circa cinctum] loquuntur; rore vescuntur. A prima luce, donec impleantur hominum conventu fora, silent; vigore solis progrediente, cantare aggrediuntur; et tanquam laboriosi cantores supra caput messorum stantes, [aures ipsorum, et pastorum, viatorumque demulcere student.] Hoc autem cantandi studium, solis maribus a natura tributum est. Cicada femina muta est, ac more sponsae verecundae silentium sibi convenire existimat.

XXI. De araneo.

Textrinam et lanificia deam, nomine Erganem, invenisse fama hominum celebratum est. Araneus vero ad textrinum opus sua sponte naturaque natus est. Non enim textili artificio studet, neque aliunde filum assumit; sed ex suo ventre stamina deducit, et irretiendis levissimis volucribus venabula contexit, atque in retis speciem diffundit, atque eodem, quem ad texendum de ventre suo detrahit, succo ventrem suum alit; perquam sedula, ut etiam mulieres, quae maxime ad nendi artificium digitorum argutiis valent, et filum summa arte elaboratum conficere praeclare sciunt, cum eo non sint comparandae; hujus nimirum filum tenuitate pilum vincit.

XXII. De formicis.

Babylonios et Chaldaeos cursus siderum peritissimos celebrant historici. Formicae vero neque coelum suspiciunt, neque digitis mensis dies numerare sciunt; admirabile tamen donum a natura nactae sunt; primo enim mensis die intra tectum suum se continent, et e caverna non egrediuntur, sed immotae manent.

XXIII. De sargis.

Sargis piscibus sedes saxa et cavernae sunt, quae exigua intervalla et divortia habent, ut fenestellas permeare solis splendor, earumque distantiam lumine implere possit. Cum enim omni luce sargi delectantur, tum vero solis maxime radios sitienter expetunt. In loco multi eodem habitant: apud paludes et brevia vitam agunt, vicinamque proximam continentem se habere gaudent. [Ex brutis] capras vehementissime amant. Namque cum caprarum proxime et secundum litus pascentium unius aut alterius umbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes summo studio adnatant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei capras contingere [frustra] affectant; sensum caprini odoris percipiunt, etsi sub fluctibus natant, itaque voluptate gestientes ad eas accedere student. Quoniam vero circa amorem adeo infelices sunt, ex his idcirco capiuntur, quae tantopere desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens insidias parat, sole a

tergo relicto; atque farinam caprino jure madefactam in eam maris partem spargit, ac abjicit, ubi habitare solent sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris supradicti allectati accedunt, farina vescuntur, pellis adsimulatae caprae conspectu permulcentur. Ex his autem multos piscator hamo robusto capit, cujus linea alba non ex arundine appensa est, sed virga de cornu arbore. Simulac enim ad hamum adhaeserit [piscis], subtrahere expeditissime convenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant, a capite ad partem inferiorem [sensim] revocando et flectendo declinet, premendoque ex lapidibus, in quos ad latendum se compellunt, extrahat.

XXIV. De vipera. Vipera sua circumplicatus femina, cum ea coit; istaque sine molestia iniri se patitur. Postquam vero ad coeundi finem pervenerunt, uxor pro coitus consuetudine, mala significatione amoris maritum excipit; nam ei ad collum inhaerens, morsu abscindit caput; itaque hic perit, illa vero praegnans efficitur. Non autem ova parit, sed animantes partus edit, jamjam idoneos ad perniciem inferendum; in ipso enim partu matris alvum distrahunt et lacerant, perque disruptum ventrem erumpunt, ulciscentes patrem in hunc modum. Quid ad haec Orestae et Alcmaeones, o boni tragoedi?

XXV. De hyaena. Hyaenam si videas hoc quidem anno marem, insequenti videbis feminam; si vero nunc feminam, postea marem: utriusque enim sexus particeps est; eundem marem, cui ante nupserat, uxorem ducit; quotannis autem sexum immutat. [Illos igitur veteres] Caeneum et Tiresiam, non ostentatione verborum, sed rebus ipsis exprimit hoc animal.

XXVI. De cantharis marinis. Pugnant de feminis, juxta ac viri de pulchris mulieribus, hirci contra hircos, tauri contra tauros, de ovibus arietes depugnant cum procis. Turgent etiam amore in feminas canthari marini, qui in locis, quae ἄσπρα nominant, gignuntur. Quod vero in amatores suarum conjugum odium acerbum habent, acerrimas pugnas edi videres; nec tamen illis more sargorum piscium de multis certamen instituitur, sed non aliter, quam Menelaus cum Paride, pro una uxore decertant.

XXVII. De polypo. Polypus cum aliis cibis pascitur (est enim edacissimus, ad fraudemque et insidias callidissimus) tum vero sua ipse membra conficit. Nam si venatio eum deficiat, brachia sua devorat, ac ventre sic saturato, inopiam venationis levat; deinde renascitur [ei], quod deest, hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante [ipsi] natura.

XXVIII. De vespis. Equi cadaver projectum vespas gignit. [Nam] ex hujus putrescentis medulla evolant vespae, nimirum volucris progenies ex equo animali velocissimo.

XXIX. De noctua.

Mulieribus veneficia et cantiones exercentibus similis est noctua, captiosum animal. Haec enim capta, suos in primis aucupes sic captionibus suis in se elicit, ut eam velut ludicrum quoddam aut amuletum in humeris circumgestent. Noctu quidem vigilat, et voce, quasi quibusdam praestigiis et illecebris, aves allicit, easque sibi adsidere facit. Interdiu vero alia aucupii inductione utitur, et avibus illudit, [ridicule] nimirum in aliam atque aliam speciem vultum convertens; quibus aves captae et stupefactae, manere apud eam perseverant, maximo eorum, in quae se format, timore perculsae.

XXX. De lupo marino.

Lupus piscis a squillis superatur; quanquam piscium, ut jocose dicam, maxima vorago est. Lupi igitur cum circa paludes maris degant, squillis quoque palustribus insidiantur. Sunt enim illae trium generum; aliae, quales dixi, palustres, aliae quae algis victitant, et tertiae saxatiles. Porro cum iis resistere squillae non queunt, una perire cum lupis malunt. Neque earum astutiam narrare gravabor. Cum igitur se captas sentiunt, fastigium quod eminet a capite, quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque incisuras habet instar serrae uncinatae; hoc, inquam, animosae illae bestiolae, cum [callide] inverterint, leviter saltantes prosiliunt, et tanquam saltatorium versant orbem. Lupus vero hiat vehementer, eique sunt partes colli tenerae ac molles. Cum igitur squillam ex lassitudine viribus defectam comprehendit, prandium fore arbitratur. Squilla primum in gutturis laxitate saltat, post aculeos in miserum venatorem defigit; huic interiora exulcerantur, tumescentiaque plurimum sanguinis mittunt; denique suffocatione lupum interficiens, interficitur.

XXXI. De hystrice.

Unguium robore et dentium ad dissecandum acie confidunt ursi, lupi, pardi, leones: quibus hystricem minime instructum esse audio, nec tamen a natura armis destitutum esse; in hostes enim, qui eum adoriuntur, superiores setas inhorrescente dorso, tanquam jacula, dextre saepius emittit; illaeque volant, tanquam nervo quopiam excussae.

XXXII. De inimicitiis polypi, muraenae et locustae.

Malum profecto ingens et ferox morbus inimicitia et odium insitum, siquidem brutis animalibus ingenita sunt, iisdem quoque sunt inexpiabilia. Polypum odio habet muraena, polypus locustae inimicus, muraenae locusta infestissima est. Muraena enim cirros polypi dentium robore abscindit, et postea ventrem ejus subiens, eadem ipsi merito machinatur; si quidem natare potest, polypus vero reptanti similis est; eique si in saxorum colorem se vertat, nihil ei astutiae hae fallaces prosunt; muraena enim solerter fraudem ejus advertit. Cum vero polypus locustam ceperit, eam suffocat, et mortuae carnes exsugit. Porro locusta cornibus erectis iracundia furens, iratae mulieri similis muraenam lacessit: haec igitur aculeos, quibus hostis prae-

munita est, [imprudens] mordicus tenet; illa vero forcipes acutos tanquam manus praetendens, utrinque cuti inhaerere fortissime non intermittit; muraena indignatur, seseque huc et illuc versat, et acutis testis implicat, quibus confixa fatiscit et succumbit; denique effusa jacet: locusta ex hoste instituit prandium.

XXXIII. De muraena.

Muraena piscis est pelagius. Qui cum se reti inclusum sensit, circumquaque natat, et qua evadat, ubi vel rariores laxioresve sunt maculae, vel etiam disruptae, callidissime quaerit; quod si talem aliquem locum invenerit, e reti elapsa pristinam natandi libertatem recuperat. Ubi vero una quaepiam sic evaserit, reliquae etiam ejusdem generis, si quae pariter captae fuerint, eadem elapsae illam, ceu viae ducem, sequuntur.

XXXIV. De sepia.

Cum se a peritis piscatoribus captari cognoscit sepia, suum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium removetur, eorumque perstringit oculos; piscatores vero, cum sit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Aenea tenebris circumsepto fefellit Achillem Neptunus, ut ait Homerus.

XXXV. De fascinationis remedio.

Fascinantium [et praestigiatorum] oculos etiam rationis expertes bestiae [natura quadam arcana et mirabili] cavent. Nam palumbi, ut audio, fascinationis amuletum laurinos ramulos tenues avellunt, deinde in nidos imponunt. Milvi autem rhamnum, circi cichorium sylvestre, turtures iridis fructum, corvi viticem, upupae adiantum (quod et callitrichum aliqui vocant) [cornix aristereona] harpe hederam, ardeolae cancrum, perdices arundinis comam legunt; turdi ramo myrti, gramine alauda se tuetur; aquilae gentili suo lapide aëtite, quem et mulieribus commodum esse, et abortibus adversari praedicant.

XXXVI. De torpedine et aliis animalibus.

Torpedo piscis sui nominis affectum, hoc est, torporem, in quodvis ab ea contactum animal transfundit. Remoram similiter ex eo, quod facit, quoniam navigia retinet ac moratur, homines appellarunt. Porro cum parit halcyon, maria tranquilla sunt, et venti quiescunt. Et quamvis media hyeme pariat, non deest tamen ad incolume puerperium ei tranquillus aer. Et eo quidem tempore dies halcyonios celebramus. Quod si casu equus lupi vestigium conculcet, torpore comprehenditur. Item si lupi talum equi quadrigam trahentes calcaverint, sistentur, tanquam ii cum quadriga conglaciassent. Ilicis folia si leo pede attigerit, obtorpescit. Lupus itidem, si vel calcet, vel propius tantum accedat ad folia scillae; quamobrem et vulpes cubilibus luporum ea injiciunt, nec immerito, tanquam infensissimae illis, quarum insidiis petuntur.

XXXVII. De remediis ab animali-

Ciconiae ovis suis perniciem molientes vespertiliones sapientissime vindicant. Cum hae itaque solo suo contactu ova ipsa [subventanea atque] sterilia efficiant, hoc remedio utuntur

bus quibusdam adhibitis.

ciconiae: platani folia in nidos suos inferunt, ad quae accedentes vespertiliones, torpore comprehensae, perniciem adferre non queunt. Hirundinibus hoc idem natura largita est: nam cum blattae earum ovis perniciosae sint, matres apii folia ante pullos projiciunt, ob idque ab illis ad pullos accessus fieri nequit. In polypos si quis rutam injiciat, immobiles manere in sermonem hominum venit. Serpentem si arundine contingas, a prima plaga non se commovet, torporeque constricta quiescit; sin iterum ac tertio plagam inflixeris, colligit ac confirmat sese. Muraena quoque bacillo semel percussa quiescit; sin saepius, funditus ira incenditur. Piscatores dicunt polypum in terram progredi ad olivae germen in littore positum. Porro contra omnium ferarum venena remedium est elephanti adeps, quo si quis inungatur, licet nudus contra efferatissimas bestias procedat, illaesus discedet.

XXXVIII. De elephanto.

Ariete cornuto et suis grunnitu abhorret elephas. Sic Romanos Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertisse dicunt, victoriamque amplam ex eo bello retulisse. Mulieris forma hoc animal capitur, atque hebescens ad ejus pulchritudinem remittit furorem animi sui. Rivalem vero fuisse in Aegypti urbe Alexandria elephantum ferunt Aristophanis Byzantini, de quadam muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat, unguentorum et florum odore permulcetur. Si quis fur aut praedo ferocissimorum canium linguam compescere, eosque fugare voluerit, titione e rogo hominis abrepta ad eos accedens perterrefaciet, [ut quidam ajunt.] Hoc etiam audivi, vestem factam e lana detonsae ovis, quam lupus laniavit, molestiam et pruritum excitare in corpore ejus, qui induerit. Si quis vino immittat lapidem a cane demorsum, furore convivarum excitato, lites et contentiones movebit. Scarabaei bestiolae foetidae unguento odorato, si instilletur, intereunt. Sic etiam cerdones ajunt aeri putido adsuefactos unguentis abhorrere. Serpentes quosvis ibidum pennas timere Aegyptii adserunt.

XXXIX. De turturibus (pastinacis).

Turtures capiunt qui eorum capturae studiosi sunt, et desiderio non frustrantur, in hunc modum. Saltant et canunt, quam possunt suavissime; illi vero tum auditu mulcentur, tum conspectu saltationis se oblectant, et propius accedunt. At aucupes sensim ac pedetentim recedunt ad eum locum, ubi doli in miseros structi, nempe retia expansa jacent; in quae illi mox incidentes capiuntur, saltatione et cantu prius allectati.

XL. De orcyno.

Orcynus, cetaceus piscis, non ignarus est eorum, quae sibi maxime conducant, donum hoc natura, non arte adeptus. Itaque cum hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem seipsum impellens ac deprimens ad solum allidit, et hamum oris pulsatione expellere conatur: quod si id minus fieri queat, ab hamo exceptum vulnus luculentius infert dilatatque; atque ex-

siliendo id, quod sibi molestiam exhibet, exspuit abjicitque. Saepe vero id non adsecutus, invitus ad piscatoris praedam subtrahitur.

XLI. De melanuro. Timidissimi piscium melanuri suae timiditatis testes habent piscatores; neque enim capiuntur nassa, neque ad eam accedunt; si quando vero sagena eos circumdederis, imprudentes comprehenduntur. Iidem, cum placidum et quietum est mare, ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegumentoque proteguntur, quocunque corpus occultari potest. Contra, cum adversa tempestas est, et pisces alios in altum ex fluctuum impetu descendere vident, hi fiducia implentur, simul et ad littus appropinquant, [et ad petras adnatant] atque spumam super se fluctuantem, ipsosque cooperientem, satis esse ad se tuendum arbitrantur. Nescio quomodo enim pernoscunt eo die nocteve, cum feritas maris et immanitas effervescit, tum a piscatoribus non adiri mare. Ac cum maris tempestates sunt, ex his vivunt cibis, quos e saxis partim eruunt, partim e terra evellunt; nec tamen nisi sordidis pascuntur, et abjectis, quibus non facile alius piscis, nisi fame oppressus, vesceretur. Cum maris tranquillitas viget, in solo sabulo pabulum inquirunt, hincque pascuntur. Ceterum quo capiantur, ex aliis audire poteris.

XLII. De aquila. Ex avibus aquila maxime acres et acutos oculos habet. De quibus et Homerus ei conscius testimonio est, in Patroclea similem huic avi inducens Menelaum, cum requireret Antilochum, quem ad Achillem mitteret nuncium, tristem quidem, sed tamen necessarium, de morte eius amici, quem a se missum ad pugnam non amplius summe desideratum recepit Achilles. Caeterum aquila non solum sibi, sed hominum oculis utilis habetur. Nam fel ejus melle exceptum Attico et hebescentibus illitum oculis, visum quam acutissimum efficit.

XLIII. De luscinia. Luscinia avium argutissima, [et tranquillo prae ceteris animo,] suavissima et imprimis canora voce solitariis in locis cantillat. Ejus etiam carnes vigiliam fovere ajunt. Mihi vero, qui cibo vescantur hujusmodi, homines nec boni nec sapientes videntur. Sed illius etiam deorum atque hominum regis, ut Homero placet, nempe somni, privatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur.

XLIV. De grue. Gruum clangores pluvias arcessere fama est, earundemque cerebrum quippiam amatorium habet, utile ad conciliandam mulierum gratiam; si modo bene animadverterunt, qui haec primi observarunt.

XLV. De vulture. Vulturum pennas si quis suffierit, facile serpentes e latibulis suis et cavis, ut audio, educet. Dryocolaptes nomen apud Graecos sortitur ab eo, quod facit; nam gibbo et emi-

nente rostro arbores percutit, et excavato in eis loco, pullos suos tanquam in nidum imponit, ad nidi instructionem non festucis inter se connexis egens, neque aedificatiunculis. Si quis lapide immisso ei foramen obstruxerit, ille ex his conjectura adsecutus insidias sibi paratas esse, herbam lapidi contrariam adfert, eamque lapidi opponit; lapis velut offensus, et non facile ferens vim herbae, exsilit, atque rursus suave receptaculum pico aperitur.

XLVI. De denticibus.

Dentices non solitarii sunt, nec solitudinem et segregationem a se invicem ferunt. Solent autem juxta aetatum discrimina degere: ac nimirum peradolescentes separatim a reliquis natant, ii quoque, qui sunt confirmatiori aetate, etiam inter se vitae communitate conjunguntur; ita ut congruant proverbio, Aequalis aequalem delectat; et praesentes praesentibus, tanquam iis quibuscum societas aut amicitiae conjunctio ex consuetudine usuque frequenti coalescit, delectantur. Adversus piscatores autem sic machinantur; ut, cum piscator in eos cibum demiserit, congregati et in orbem consistentes inter se conspiciant, et quasi signo dato inter se admoneant, ne prope ad cibum accedant, neve demissum cibum attingant. Atque in hunc ordinem instructi permanent: sin autem solivagus ex alio grege accesserit, hamumque devoraverit, ac suae solitudinis praemio accepto subtractus fuerit, confidentiores efficiuntur, tanquam capi non possint; sicque prae nimia fiducia negligentiores facti capiuntur.

XLVII. De corvo.

Per aestatem corvus exarescit siti confectus, et clamore ultionem testatur, ut fama est: cujus rei hanc causam afferunt, quod cum ad aquationem cum famulum suum Apollo misisset, ille, magna segete inventa adhuc viridi, frui volens granis frumenti, et expectans dum maturuisset, mandatum domini neglexit; quam ob rem siccissimo anni tempore siti affectus suae morae dat poenas. Hoc licet fabulae simile, ob Apollinis tamen reverentiam dictum sit.

XLVIII. De eodem.

Corvum sacrum et Apollinis pedissequum esse dicunt; idcirco divinationibus praeditum fatentur, ejusque clamori dant operam, qui avium sedes, et clangores, et volatus ipsarum a dextra et sinistra cognoscunt. Corvi ova audio nigros efficere pilos. Qui [vero] capillitium suum [sic] adulterat, oportet oleum in ore compressum habeat; nam nisi id fiat, simul cum pilis ei dentes nigri redduntur, vixque elui possunt.

XLIX. De merope.

Merops avis contra, [ut fertur], volat atque ceterae; aliae enim omnes in anteriora oculos versus, illa vero retro caudam versus volat. Et profecto naturam volatus admiratione et insolentia pleni, quem facit hoc animal, summopere miror.

L.

Cum libidinis impetu plena est muraena, in aridum pro-

De muraena. greditur, et sponsi iniquissimi desiderio permota latibulum viperae maris intrat; ibique ambo inter se colligantur, atque coitu implicantur. Vipera quoque mas, ajunt, stimulis libidinis concitata ad mare accedit; et ut adolescens comessator cum tibia fores pulsat amicae, sic vipera mas sibilo edito amatam evocat, eaque mari exit, natura diversorum locorum incolas in cupiditatem unam et cubile idem cogente.

LI. De serpentis ortu.

Hominis mortui spinam medullam putrescentem in serpentem convertere ajunt, exoririque feram, et serpere animal immanissimum ex mansuetissimo: et bonorum quidem proborumque reliquias quiescere et quietem pro praemio habere; quemadmodum etiam animae ipsorum bona, quae a sapientibus celebrantur: malorum vero hominum spinas post e vita excessum talia monstra parere. At id aut est totum fabulosum; aut, si adhibenda ei fides sit, praemium meo judicio dignum suis moribus malus retulerit, qui serpentis pater efficitur mortuus.

LII. De hirundine.

Hirundo significatione sua pulcherrimi temporis ostendit adventum. Eadem hominis studiosa est, cujus contubernalem se esse gaudet, [et non vocata ad eum accedit; ac] cum ei rursus bonum videtur, discedit. Ceterum homines Homeri lege hospitalitatis eam tecto recipiunt, quae praecipit hospitem praesentem esse diligendum, discedere vero volentem dimittendum.

LIII. De capris.

Peculiarem respirationis modum, et amplius aliquid praeter caeteras animantes, capra habet. Pecuarii enim sermones et pastoritii eam auribus et naribus spirare testantur, sensuque ex omnibus bifidae ungulae animalibus acerrimo esse. Causam, quare id fiat, ignoro; [quantum autem novi, jam dixi.] Quod si capra etiam Promethei opus est, quid sibi voluerit, ut talem fingeret, ipse sciverit.

LIV. De morsu aspidis.

Viperae et aliarum serpentium morsus non carent remediis; quorum alia propinari, alia inungi percipio. Incantationes etiam impactum nonnullis venenum mitigaverunt. Solum aspidis morsum insanabilem, omni medicina superiorem esse audio. Dignum sane hoc animal odio propter mali praesentiam. At fera scelestior, et quae minus vitari possit, mulier venefica; qualem fuisse Medeam et Circen audimus: nam aspidum venena morsu duntaxat laedunt, illarum autem venena vel solo contactu necare feruntur.

LV. De caniculis marinis.

Canicularum marinarum tria sunt genera, quarum maximae quaedam inter cete robustissima numerari possunt: ex reliquis duobus generibus, [quae in coeno degunt et] ad cubiti mensuram excrescunt, aliud galeos, aliud centrina appellari solet; quod colore varium est, galeos nominatur: reliquum genus qui centrinas appellarit, non errabit. Rursus varii molliore pelle, et capite latiore sunt; centrinae parvi et pelle dura

sunt, et capite acutiore, et coloris albedine ab illis differunt. Eisdem innati sunt aculei duri, [et adversus omnia resistentes] quorum alter capitis in juba, [(pinna dorsi) ut ita dicam] alter in cauda, atque venenatum quiddam habent. Postrema duo genera parvarum canicularum in coeno et luto capiuntur. Piscandarum ratio haec est: Album piscem illecebram ad eas captandas demittunt; ex his si qua capiatur, ceterae omnes hoc videntes circa captam adsiliunt, ac eam [dum hamo ex profundo extrahitur] ad navem usque insequi non cessant. Invidia quadam hoc eas facere existimares; quasi illa, quae capta est, sibi uni escam aliquam praedata alicunde esset: atque ex ipsis nonnullae in navem insilientes saepe sua sponte capiuntur.

LVI. De pastinaca marina.

Pastinacae marinae radius ab omni medicina invictus existit. Etenim primum ut pupugit, statim interficit; quod quidem ipsius telum vel rei maritimae peritissimi perhorrent: neque enim alius quisquam, neque vulneratrix ipsa medicinam facere potest, hoc scilicet dono soli quondam a diis hastae Pelei concesso.

LVII. De cerastis serpentibus.

Cerastes serpens ferum animal, colore album, gemina supra frontem gerit cornua, cochleae cornibus similia, non similiter tamen atque illius tenera. Longe vero alia ratione in ceteros Libycos homines, ac erga nuncupatos Psyllos, cerastae afficiuntur; illis enim infesti sunt, cum his foedere devinciuntur, pacemque servant. Enimvero Psyllorum gens ab eis si mordetur, non modo non sentit morsum, sed eos etiam, qui in id mali inciderint, facillime sanat; si priusquam totum veneno corpus imbutum sit, ex ipsis quispiam vel arcessitus, vel sua sponte veniens, os suum aqua colluerit, et manus abluerit alteri, [et utramque potionem propinaverit morso: sic enim is] ex veneno statim tum convalescit, tum ab omni malo liberatur. Libyci item homines ajunt, Psyllum, cui sua uxor venerit in suspicionem adulterii, quique ex ea susceptos liberos adulterino sanguine natos suspicetur, experimenti causa in dolium cerastarum plenum infantem puerum conjicere; sicque injiciendo, tanquam artificem aurum igni, ingenuitatem pueruli experiri: cerastas protinus insultare, acerbosque fieri, innatum malum puero minitantes; eos ut puer attigit remollescere, unde Libycus ille se legitimum patrem agnoscit. Quin et aliarum serpentium, et phalangiorum hostes Psylli habentur. Haec vero si Afri comminiscuntur, non me, sed semetipsos fallunt.

LVIII. De apum insidiatoribus.

Apibus insidiantur atque inimica sunt haec animalia; pari aviculae [cum suis pullis], vespae, hirundines, serpentes, phalaenae. Illa quidem apes timent; apiarii vero eadem abigunt vel conyza suffita, vel papavere adhuc viridi ante alveos po-

sito stratove. Et ea ceteris quidem praedictis animalibus adversantur, vesparum autem captura ejusmodi est: ante earum nidos nassam appendi oportet, eique imponi parvulam membrada, aut exiguam maenam cum iope vel chalcide; vespae autem voracitate, quae ipsis innata est, allectae, atque esca eas invitante, frequentes in nassam incidunt, qua circumdatae amplius retro volare nequeunt; facilius autem tolluntur, si aqua conspergantur, vel igne admoto crementur. Apibus etiam insidiantur lacertae, et crocodili terrestres, quibus caedes hoc modo instruitur: farinam veratro subactam, aut tithymali liquore vel malvae succo suffusam spargunt ante alvearia: quam si isti, quos dixi, degustaverint, pereunt. Ranarum lutariarum sobolem facile tollit apiarius verbasci foliis, vel nucibus in earum lacum injectis. Phalaenae necantur noctu, accensa lucerna ante alvearia posita, et vasculis, quae oleo repleta sunt, infra lucernam collocatis; ad lumen enim advolantes in oleum decidunt, et pereunt: sed alio modo non facile tolluntur. Pari cum farinam vino dilutam gustaverint, ebriae factae vertigine laborant, et jacentes palpitant, ac capientibus risum movent, atque sursum volare conantes surgere prorsus nequeunt. Hirundinem autem prae reverentia musicae non occidunt apiarii, quamvis id ipsis ex facili esset; iisdemque satis est hirundinem prohibere, ne nidum prope alveos struat. Apes etiam oderunt quosvis foedos odores, et pariter unguenta, nec graveolentia tolerant, neque suavis odoris delicias amant; quemadmodum puellae urbanae et modestae tetrum odorem contemnunt, et unguenti suavitatem detestantur.

LIX. De apum aedificandi ratione.

Seniorem Cyrum propter regiam, quam in urbe Persarum (Persaepoli) ipse aedificaverat, superbiisse ajunt. Darius laudatae aedificationis substructione, quam Susis omnium sermone decantatam struxerat, efferebatur. Cyro minori ex hortis, quos purpuratus ipse, et gemmarum fulgore ornatus, in Lydia sua manu consevisset, gloria magna cum apud omnes Graecos, tum apud Lysandrum Lacedaemonium, cum is in Lydiam ad eum venisset, fuit. Sed haec plus quam satis historici praedicarunt; apum non item domos, solertiori ratione aedificatas, scripserunt: cum illi tamen in regiis aedificandis permultos vexarint; apibus vero, ut nihil minus molestum, sic solertius nihil esse potest. Primum regum cellas eminentiore loco, magna laxitate amplas aedificant; easque sepimento tanquam muro quodam, ad majestatem regiam tuendam, circumvallant. Ac ut aetate et conditione triplices sunt, sic tripartito suas cellas dividunt. Quaedam enim summa senectute affectae regiae aulae vicinae, proximae tanquam satellites et custodes, sunt; post quas habitant natu minimae, et quae annum non excesserunt; adolescentiores vero, et aetate confirmatiori, extimae manent: ita ut illae exacta aetate custodes regum sint; eae autem quae

aetatis firmitate robustiores existunt, tanquam murus quispiam, natu minimas sepiant.

LX. De apibus.

Opinio una est, apum reges non aculeatos esse: est rursus altera, eos robore aculeorum peracutorum armatos esse; nunquam tamen eo neque contra hominem, neque contra apes uti, [sed alio modo ipsis reverentiam erga se incutere]; quoniam non fas sit tantae nationis imperatorem malum admittere. Reliquas autem apes harum rerum periti testantur in conspectu suorum imperatorum aculeos submittere, quasi fasces, veluti imperio potestateque his cedentes. Jam vero hoc utrumque in illis regibus quispiam admirari possit: sive enim aculeo, quo laedant, careant, [hoc eximium]; sive quo laedere possint, non laedant; [hoc vero longe praestantius est.].

LIBER SECUNDUS.

I.

De gruibus.

Cum grues Thracias sedes et Thracia frigora relicturae sunt, frequentes congregantur ad Hebrum, et unaquaeque earum lapillo devorato, quem prandii et saburrae loco habeat adversus ventorum impetus, migrationem aggreditur versus Nilum caloris et hiberni istic victus desiderio incensa. Cum vero proximum est, ut migrare et ultra progredi ingrediantur, grus aetate maxime provecta, ter universum gregem circumeundo emensa, humi lapsa moritur; eamque mortuam exinde sepultura reliquae adficiunt, et dein recta in Aegyptum iter faciunt, atque immensa maria alarum remigio transmittentes, nec usquam appellunt, neque interquiescunt. Aegyptios autem sementem facientes offendunt, et in arvis, ut ita dicam, mensam cibis adfluentem inveniunt, eaque hospitali, etsi non invitatae, fruuntur.

II.

De pyrigonis.

[In montibus,] terra, marique nasci animalia nihil mirum; nam materia, et nutrimentum, et natura horum causa est. Ex igne vero generatos volucres exsistere nuncupatos Pyrigonos, et in eo ipso igne vivere et ali, hucque et illuc volare, hoc admirandum est. Illud item admirationem excitat, cum ex igne nutricio egrediuntur, [et frigidum coelum attingunt], statim exeunt e vita. Quae autem causa sit, igne ut nascantur, contraque aere extinguantur, aliis dicendum relinquo.

III.

De coitu et visus recuperatione hirundinum.

Ceterae aves in coitu a maribus conscenduntur, ut ferunt; hirundines non item, sed contrario quam reliquae miscentur. Causa cur id faciant, retrusa est atque abdita. Multi tamen ajunt eas sic coire, quod Tereum regem horreant, [et timeant], ne quando latenter irrepens, novam tragoediam efficiat. Hirundinibus etiam a natura bonum meo judicio summum tributum est; quod etsi acu eorum oculi puncti excaecentur, visum recipiunt. Quid igitur Tiresiam amplius celebramus, tametsi non hic, sed apud inferos, Homeri testimonio, [inter manes] sapientissimum?

IV.

De animalibus unum diem viventibus.

Animalia ephemera appellantur, utpote nomen ex vitae mensura sortita; generantur autem in vino, et vase aperto evolant, et, simulac lucem adspexerint, moriuntur. Concessit itaque illis natura, ut in vitam progrederentur; sed malis, quibus

vita referta est, eos cito liberat, nec suas calamitates sentientes, neque aliorum calamitatis testes.

V. De aspide et basilisco.

Ex aspidis quidem vulnere longo tempore quispiam sanus fieri possit, vel exsectionem membri, vel exustionem ignis fortiter patiendo, et necessariis medicamentis malum sistendo, ne serpat longius. Basiliscus vero etsi magnitudine palmi sit, tamen vel serpentum maxima illius adspectu non longo post intervallo, sed statim, exspirationis appulsu torrescit; et si baculum, quem quispiam teneat, momorderit, baculi dominus necatur.

VI. De delphinis.

Delphinorum studium erga artem musicam eorundemque amatorium affectum, partim Aegyptii, quibus adsentiuntur Lesbii; partim Teitae celebrant. Arionem Methymnaeum quidem praedicant Lesbii: natatum vero pueri formosi cum delphino commemorant Teitae. Leonides autem Byzantius refert, in urbe Poroselene nuncupata, se, cum Aeolida navigando praeterveheretur, delphinum in illius urbis portu habitantem, civibusque hujus tanquam hospitibus suis utentem vidisse. Idemque ait hunc delphinum ab anicula ejusque marito educari, velut alumnum, solitum fuisse, refertosque irritamentis cibos illi ab eisdem suppeditatos. Simul vero cum eo educabatur seniorum filius; et alebant illi ambos, et delphinum et filium suum; ex quo convictu delphinus puerque mutuum inter se amorem [clam] conciliarunt, et decantatum illud et valde celebratum nomen ἀντέρως (i. e. amor mutuus) ab utroque colebatur. Delphinus itaque urbem, quam dixi, veluti patriam suam diligebat, portumque tanquam domum suam amanter incolebat; et suis nutriciis gratiam educationis persolvebat hoc modo: Cum aetate grandis factus esset, deque manu educantium cibum capere non haberet necesse, jam longius natando progrediens, et praedas marinas observans, partim eas sibi ad prandium habebat, partim suis educatoribus adferebat; quod illi cum scirent, hoc ceu vectigal libentissime exspectabant. [Hoc unum erat commodum, cui et alterum accedebat:] Nomen similiter delphino, ut puero, imposuerant: puer autem ex illa vivendi cum delphino consuetudine hanc collegerat fiduciam, ut in loco quodam eminenti stans illum appellaret, eumque appellans voce etiam demulceret; ac sive ille [cum alicujus navis] remigatione contenderet, [sive urinaretur], in alios gregatim errantes variis assultibus gestiens, sive fame pressus venaretur, ad puerum tamen tanta celeritate redibat, ut more navis vehementi undarum impetu impulsae ferretur, atque appropinquans ad suum amasium, exsultim luderet, nunc circum illum adnatans, nunc illum ipsum velut provocans, ad certamen secum amasium suum alliciebat; et, [quod magis mireris, honore ei cedebat, seque ei natando submittebat, veluti

lubenter ab eo victus.] Haec igitur celebrabantur, et navigantibus inter cetera urbis commoda spectaculum praebebant ac puero simul cum parentibus lucro erant.

VII. De sibilo basilisci.

In Africa mulos vel caesos, vel siti animo deficientes, Archelaus ait, plerosque mortuos humi jacere projectos: saepeque magnam serpentium vim confluere ad eorum cadavera depascenda, easque basilisci exaudito sibilo, se statim in cavernas et sub arena abdere; illum vero eo profectum tranquille prandere: postea vero quam pransus sit, sibilo repetito abire; [serpentes vero postea cadavera mulorum coenamque ex ipsis quam longissime fugere et detestari].

VIII. De piscatorum Euboicorum communione praedae cum delphinis.

Euboica historia huc perlata est, piscatores Euboicos aequalem portionem venatus piscium cum delphinis communicare: et piscationem ejusmodi esse audio. Tempore sereno opus est, quod si acciderit, de prora navicularum [cavas] quasdam laternas suspendunt, quae etsi [ardentem] ignem intra se habent, sic tamen lucem transmittunt, ut ignis quidem obtegatur, lumen vero transluceat; [easque ἰπνοὺς vocant]. Pisces splendorem timent, ac lumen haesitabunde intuentur; atque ignari quid sibi velit, quod vident, propius accedunt, ut causam tanti sui timoris intelligant: deinde perterriti, aut ad saxum aliquod frequentes manent prae metu palpitantes, aut ad litus impulsi exsiliunt; et de coelo tactis similes esse videntur, facileque jam est eos tridente percutere. Delphini cum ignem a piscatoribus incendi animadvertunt, seipsos ad subsidium iis ferendum comparant; et illi quidem sensim remigant, ii vero formidine exteriores impellunt pisces, eorumque effugia reprimunt, ne qua elabi queant. Ex delphinorum igitur natatu, et piscatorum remigatione undique pressi, et quodammodo circumdati, sentiunt sibi nullum exitum patere, et istic permanent, ac magno numero capiuntur. Et delphini, velut repetentes communis laboris remunerationem sibi debitam ex illa piscatione, procedunt; quibus capturae sociis bona fide et grato animo piscatores partem debitam praebent, si velint sibi denuo socios adesse et non vocatos et certos. Persuasum enim habent piscatores illi, si praedam cum delphinis non communicaverint, sibi hostes futuros, quos ante habuerant amicos.

IX. De cervorum cum serpentibus dissidio.

Mirifico quodam munere naturae cervus serpentem vincit, neque enim ipsum, tametsi hostis in latebram abditus, effugere potest. Etenim ille naribus suis in descensum cavernae incumbens vehementissime adspirat, et spiritu suo quasi illecebra trahit, invitumque producit, ac proclinantem foras mandere aggreditur; idque hyeme facere maxime solet. Si quis etiam cervi cornu in scobem atterat, posteaque in ignem

conjiciat, fumus inde proveniens undique serpentes, illius nidorem minime tolerantes, fugat.

X.

Quemadmodum asini equas ineant.

Inter ceteras animantes equus magno elatoque animo est. Enimvero magnitudo, et celeritas, cervicisque eminentia, et crurum facilis flexus, et ungularum sonitus cum ad fastum et superbiam inducunt; tum maxime comata equa mollis est, et insolentia diffluens superbit, eamque ob rem ab asinis se iniri indigne fert; at maximo gaudio completur, cum equo tanquam nuptiis sociatur, ob idque ipsum se plurimi esse arbitratur. Cujusmodi adfectus gnari, qui sibi mulos gigni volunt, equae jubam temere et sine artificio tondent, posteaque asinos admittunt: ea vero tum mariti ignobilitatem, cujus prius pudebat, patitur. Atque ejus rei Sophocles quoque meminisse videtur.

XI.

De elephantorum obedientia, docilitate, musicae studio.

De elephantorum solertia, item de venatione ipsorum, pauca e multis, quae alii protulere, dicta nobis sunt alibi. Nunc vero de studio, quo in musicam feruntur, disserere proposui; deque obedientia eorum et ingenii facilitate ad eas disciplinas adsequendas, quae ad discendum difficiles sunt vel homini ipsi, nedum tali belluae ante adeo ferae. [Choream enim saltatoriam], ad numerum incedere, tibia cantantibus auscultare, sonorum differentias, vel tarditatem, vel celeritatem hortantium agnoscere edoctus novit elephas, isque accuratum se praestat, neque aberrat. Sic vero natura non modo illum magnitudine eximium reddidit, sed et disciplina mansuetum atque tractabilem. Quod si insignem illam, quam discendo obediendoque praestat haec bellua facilitatem apud remotas gentes, Indos, Aethiopes, aut Afros, describerem, forte alicui fabulam texere, et super ejus natura famae mendacia proferre videri possem; id quod hominem philosophum, ac veritatis ex animo studiosum neutiquam deceret. Quamobrem mea tantum spectacula, et quae Romae gesta prius alii quoque in literas retulerunt, exponam, pauca e multis, quae tamen non exiguam animantium naturae commendationem afferunt. Elephanto sane ad morum mansuetudinem et facilitatem erudito nihil mitius, nihil, ad id quod volumus, obtemperantius est. [Sed primo ea, quae tempore etiam (cui suus debetur honor) priore gesta sunt, referam.] Cum Tiberii Caesaris nepos, Germanicus, gladiatorum spectaculum edidit, plures jam grandes utriusque sexus elephanti Romae erant, e quibus deinde indigenae generati extiterunt; quorum artus interea dum confirmabantur, peritus vir ad pertractandos eorum sensus animosque, mirabili quodam disciplinae genere eos erudiebat. Primum enim eos maxima lenitudine et mollitudine, cibos nimirum illecebris et varietate suavium invitamentorum refertos indulgens, ad disciplinam informabat, ut si quid esset

agreste expelleret, ex feritate ad mansuetudinem et quasi ad humanitatem quandam transformaret: sicque eis moderabatur, ut, feritate expulsa, disciplinis et musicae studio operam darent, [tibiarum] tympanorumque sono nihil exterrerentur, fistulis oblectarentur; pedum ingredientium strepitum, cantumque miscellaneum ferrent; eos praeterea exercebat ad non formidandam hominum multitudinem; illa vero virilis disciplina accedebat, non ad gravem plagarum ictum excandescere, coactos membrum aliquod [concinne et] ad saltandum flectere non iracunde, cum essent maximo robore praediti, incitari. [Quis hoc non egregiae et generosae indolis argumentum dixerit, belluam hominis disciplinae et imperio, non adversam nec immorigeram se praebere?] Cum igitur magister elephantorum spectaculum ederet, ii tempore suo specimen dederunt, se recte institutos esse, illumque in seipsis erudiendis non operam perdidisse ostenderunt. Nam duodecim numero theatrum ingressi composito gradu incedebant, [in diversas theatri partes divisi], ac [molliter ingredientes] toto corpore diffluebant, miro ornatu, nimirum stolis saltatoriis et floridis induti, solaque magistri significatione vocis ordinatim instructi, ut ferunt, gradiebantur; ac vero rursus, si is hoc praecepisset, in orbem saltabant; tum si subducere opus esset, statim id faciebant; atque nunc flores pavimentum ornabant spargentes, idque parce et modeste, nunc pedibus terram pulsantes concinnam et moderatam saltationem una consensione obibant. Damonem igitur, et Spintharum, [et Aristoxenum, et Xenophilum, et Philoxenum,] ac alios pulcherrime musica eruditos, inter paucos hujus peritos existimatos fuisse, mirificum quidem, at non certe incredibile, neque a ratione alienum fuit, cum homines essent rationis participes, valuisse vi intelligendi ac ratiocinandi. At vero animal rationis expers numeros et cantum percipere, formam et ornatum tenere, non a saltandi moderata elegantia aberrare, quae didicerit repetere posse; hoc naturae donum est, simulque proprietas quaedam admodum singularis. Illa vero vel ad ridicule insaniendum [prae admiratione] spectatorem inducere possint, in theatri arena humiles spectare lectos convivales [quasi stibadia] eosque vario stragulo textili et magnificis operibus picto opertos, copiosae alicujus et vetustae familiae testimonium; lauta item pocula disposita, et argenteas crateras, aureasque, permulta aqua repletas, mensasque magnificas [e thyo et ebore perquam superbas] tanto pane et carnibus exstructas, ut vel edacissimorum animalium ventrem implere potuissent. Omnibus ita abunde apparatis, convivae intromissi sunt elephanti, mares sex virili veste induti, totidemque feminae stola muliebri ornatae, decore epulis accubuere; tum [signo percepto] in mensam promuscides tanquam manus [temperanter] porrexerunt, summaque cum moderatione epulati sunt; neque ex ipsis quispiam visus est vorax, neque

[vel delicatioris vel] majoris partis avidior, [ut Persa ille apud aureum illum Xenophontem]. Cum esset bibendum, unicuique cratera exhibebatur, et hi quidem promuscidibus potionem haurientes moderate bibebant; deinde circumstantes leviter et festive, sine contumelia, aspergebant. Multa alia ejusmodi de natura horum animalium solertia atque admiranda ab aliis literis sunt mandata. Ego vero ipse elephantum in tabula literas Latinas promuscide recte atque ordine scribentem vidi; verum tamen docentis manus subjiciebatur ad literarum ductum et figuram eum instituens; dejectis autem et intentis oculis erat, cum scriberet: doctos et literarum gnaros animantium oculos esse dixisses.

XII. De leporum natura.

Quaedam propria lepori a natura ingenerata sunt. Palpebris patentibus somnum capit; annos suos indicat, cavernas quasdam prodens: uno et eodem tempore quaedam in utero inchoata et imperfecta fert, alia parturit, alia modo peperit.

XIII. De duce cetacei generis.

Omne fere cetaceum genus [praeter canes] duce ad sibi moderandum eget, illiusque oculis ducibus ad videndum utitur. Is autem dux est, quemadmodum harum rerum periti testantur, longus piscis, colore albo, capite praelongo, angusta cauda. Huncne ducem unicuique cetaceo natura dederit, an amicitia quadam is adductus cetum ultro antegrediatur, haud scio plane; sed id tamen factum naturae vi [potius] arbitrarer. Hic enim separatim nunquam ab illo natat, sed ante hujus caput antecedens, ipsius dux existit, ac veluti clavus. Etenim cuncta illi et providet, et praesentit, caudaeque extremo praemonstrat singula, [et cetum contingit, et monet] tum horribilia formidolosaque inhibet, tum cibaria conciliat, insidiasque a piscatoribus positas signo quodam [suo] ostendit, atque quem locum ipsum adire non oporteat, praesignificat, ne quando latenti alicui allisus petrae aut infixus funditus pereat. Quod mirum videri debet, minimam bestiam maximo animali vitae causam afferre. Videtur autem, cum bellua hujusmodi ad nimiam pinguitudinem pervenit, amplius nec videre nec audire posse, carnium mole et videndi et audiendi viam obstruente. Nunquam autem cetus sine hoc duce apparet; nam si is, quo ad necessaria utitur, perierit, illi quoque pereundum est.

XIV. De chamaeleonte.

Chamaeleon animal non uno atque eodem colore [proprio] spectari [aut cognosci] solet; sed furtim se subducit, eludens simul et praestringens intuentium oculos. Si enim nigro colore cum offendas, ille in viridem se convertit, tanquam vestem mutans; deinde alius apparet, album colorem induens, veluti histrio aliam personam vel vestem. Quae cum ita sint, dixerit aliquis, naturam, etsi neminem recoquit, neque veneficiis instar Medeae cujusdam vel Circes immutat, etiam veneficam esse.

XV. De pompilis piscibus.

Pompili pelagii pisces, et maris profundo gaudentes vel omnium piscium maxime, quos auditione accepimus, cognoscendi sunt; sive ipsi terram male oderunt, sive haec illorum odio tenetur. Hi autem sic circum naves altum secantes, tanquam amicas, concursant, easque huc illuc saltantes stipant. Et homines quidem, qui navi vehuntur, quantum a terra absint, [(neque enim id scire ipsis necesse est)] prorsus ignorant; [et ipsi etiam nautae a vero aberrare solent]. At pompili, tanquam sagacissimi canes, qui propinquam praesentiunt praedam, sic terram non longe abesse, ante multo sentiunt: idcirco non tanto amplius studio navium tenentur, ut longius eas comitari velint; sed quasi signo ad abeundum sublato, frequentes in altum redeunt. Unde nautae continentem, tametsi non facibus eam assecuti, sed a pompilis eruditi, propinquam esse sentiunt.

XVI. De tarando.

Ruborem, pallorem, livorem, homini et bestiis cutem mollem habentibus, et minime villosis, accidere, nihil mirum; tarandus vero se ipsum cum villis suis vertit, et innumeras colorum species cum summo videntium stupore reddit. Scythicum id animal est, dorso et magnitudine tauro simile; ejus corium ne spiculo quidem penetrari potest, [quamobrem eo Scythae sua scuta inducunt].

XVII. De remora.

Echeneis pelagius piscis, adspectu niger, longitudine cum mediocri anguilla aequandus, nomen a rebus, quas agit, habet. Navis enim secundo vento et plenis velis propulsae extremam puppim mordicus premens, tanquam indomitum atque effrenatum equum freno robusto inhibens, violentissime ab impetu reprimit, et constrictam tenet; frustraque vela media turgent, frustra venti spirant, quae res vectores angit. [Nautae vero rei causam intelligunt. Hinc nomen impositum pisci, quem ejus vim experti echeneida (remoram) appellarunt.]

XVIII. Quo remedio telis confixi elephanti utantur.

Ars et doctrina curandi [et medicamentis sanandi] vulnera apud Homerum per manus vel ad tertiam usque aetatem traditur. Patroclum Menoetii filium Achilles Pelei filius medicinam docet, Achillem vero Chiron [Saturni filius] erudit. Disciplinas nimirum heroes tantum et deorum filii exercebant, et radicum naturam, varium herbarum usum, pharmacorum temperationem, cantiones tum inflammationibus tum reprimendo sanguini propitias, et alia [quaedam noverant. Nonnulla etiam his inferiores tempore heroes ac dii] invenerunt. Quibus quam natura parum egeat, elephantus docet; cum enim vel hasta vel sagitta ictus est, oleae florem vel oleum ipsum gustans defixa tela expellit, atque hujusmodi ratione ad incolumitatem restituitur.

XIX.

Haec etiam proprietas ursae admiranda est. Nam neque

Quemadmodum ursae catulos suos fingant.

catulum (perfectum) parit, neque quisquam mox a partu videns foetum, ursam edidisse vitalem foetum judicaret. Simul enim ac peperit, statim carnem illam [informem, et] nulla vitalis figurae vestigia nullamque animalis effigiem retinentem, amore complectitur, catulum agnoscit suum, ac eum in sinu gremioque fovet, et lingua fingit sua, et paulatim figurat, in artus efformat, atque ut adspicienti jam catulus ursae esse videatur.

XX.
De bubus Erythraeis.

Tauris omnibus rigida et minime flexibilia exsistunt cornua; eamque ob rem cornibus perinde armati furibunde appetunt, atque homines armis hostem feriunt. Erythraei autem boves mobilia similiter cornua ut aures habent.

XXI.
De Aethiopiae draconibus.

Aethiopica terra [vicinum bonum et egregium habet, deorum illud lavacrum, quod Homerus oceani nomine celebrat. Eadem maximos] dracones ad triginta passuum longitudinem progredientes generat, et nomen proprium non habent, sed duntaxat elephantorum interfectores ipsos nominant, et proveniunt ad summam senectutem. Hactenus Aethiopum sermones retulisse sufficiet. Phrygum historia quoque narrat, dracones ad magnitudinem decem passuum procedentes nasci, qui quotidie media aestate, qua hora jam forum hominum conventu plenum est, ex cavernis procedere soleant, et circa amnem Rhyndacum nomine parte voluminis ad terram adniti, reliquo erecto corpore, collo sensim extenso, et ore hiante volucres sua adspiratione tanquam amatoria illecebra ad se attrahere; eas autem ex horum spiritus ductibus detractas [cum ipsis alis] in illorum ventrem illabi: et haec quidem illi ad occidentem usque solem peculiariter agunt; postea autem seipsos occultantes gregibus ex pastione ad stabula redeuntibus insidiantur, multamque perniciem inferunt, [ipsis etiam pastoribus saepe occisis,] atque inde prandium sibi abunde comparant.

XXII.
De procreatione apuarum.

Apuae pisces ex sese nec procreant nec procreantur, sed e limo enascuntur; cum enim coenum in mari concreverit, valde et limosum et atrum efficitur, atque ex sua quadam voluptate, mirabili natura et genitali tepescit, atque in permulta animalia, nimirum apuas, immutatur [atque convertitur]. Eae autem sic in putrido luto et sordibus, tanquam lumbrici, generatae ad natandum maxime valent. Tumque mirabili causa quadam ad salutaria impelluntur, eo nimirum ubi ad tegendam vitam perfugia, et ad tuendam propugnacula habeant. Haec autem perfugia sunt scopuli magni et in sublime eminentes [κϱίβανοι a piscatoribus dicti, hoc est, petrae] in multiplices sinus tremebundorum fluctuum et saxifragarum undarum verberatione multo tempore excavatae. Haec ideo abdita eis perfugia natura indicavit, ne fluctibus convelleren-

tur aut perirent; debiles enim sunt ad resistendum, et infirmae contra fluctuum incursiones. Nullo cibo ad sese alendas egent; namque ad vitam eis satis est mutuo linctu se lambere. Capiuntur autem verriculis subtili filo contextis tenuium staminum, inutilibus alioquin ob exilitatem ad aliorum piscium capturam.

XXIII. De lacertis. Si quis seu fortuito lacertum, seu consulto percutiat, et virga medium discindat, hujus partium neutra moritur, sed ab altera seorsum utraque [pars dimidiata] graditur, et duobus pedibus adrepens vivit. Deinde si coitio utriusque fiat [quod saepe contingit] duae separatae partes naturali colligatione veluti conseruntur: atque ex separatis duabus partibus unus idemque efficitur lacertus, et tametsi loci prius affecti vestigium cicatrix indicat, [circummeat] tamen et vitam pristinam retinet, et ei cetera persimilis est, qui talia nunquam perpessus sit.

XXIV. Saliva hominis viperae perniciosa. Serpentium venenum cum pestiferum est, tum multo aspidis pestilentius; contra quae nemo salutaria praesidia facile inveniat, etiamsi ad dolores leniendos atque adeo ad liberandum ab illis ipsis sapientissimus sit. Sed in homine quoque incredibiliter perniciosum inesse venenum hac ratione deprehenditur. Si viperae collum caute [et firmiter] contineas, in osque illius diductum spuas, sputum in ejus ventrem delapsum tanta ei pernicie existit, ut vipera putrescat. Itaque hominis morsus vel homini ipsi est perniciosus, nulliusque animalis morsui de acerbitate concedit.

XXV. De formicis. Tempore aestivo, quum messis collecta est, et spicae in area triturantur, turmatim congregantur formicae singulae binae etiam atque ternae accedentes, sedibus suis ac consuetis cavernis relictis, triticum [et hordeum] legunt, atque eadem semita vadunt; aliae quidem ad colligenda grana eunt, aliae onus portant, et summa cum reverentia et modestia sibi invicem de via cedunt, inprimis vero expeditae onus gerentibus. Eximiae autem illae in cavernas suas reversae scrobibus frumentum et hordeum condunt in abdito loco, singula semina in medio exterebrantes: quod excidit, formicis pro prandio est, reliquum sterile est. Ideoque strenuae oeconomae et custodes illud machinantur, ne imbrium fluxu integra ista semina in fruges rursus exirent, [et revirescerent]; atque inde in cibi inopiam et famem [hyeme] inciderent, et labor ipsis periret. Haec igitur, sicut alia dona, formicis natura [benigne] largita est.

XXVI. De aquilis. Aquila fonte ad potionem nunquam eget, nec pulverulentas volutationes quaerit, sed neque siti vincitur, neque adhibito exterius contra lassitudinem remedio utitur; aquas autem contemnens et quietem, sublime fertur, et e longinquo

altoque aethere acutissime cernit. Aquilae alarum crepitum simulac draco [ferarum intrepidissimus] auribus perceperit, statim [se libenter abscondit, atque] in latebras abdit. Pullorum autem ingenuitatem hoc indice experitur aquila; eos ex aetate adhuc infirmos et implumes solis fulgorem intueri adversum cogit; et si quis ad solares radios oculis nictetur, eum suspectum habens e nido expellit, atque deturbat: qui autem contra oculis immobilibus solem intuetur, citra suspicionem est, et legitimis adscribitur; quia coelestis iste ignis generis incorrupta veraque sine inscriptione ipsis adsertio est.

XXVII. De struthiocamelo.

Struthiocamelus alis penna frequentibus instructus est, non tamen fert ejus natura ut in sublime tollatur; sed currit citissime, et ab utroque latere alas explicat, quas ventus, velorum instar, expandit; volare autem nescit.

XXVIII. De otide sive tarda.

Otidem ex omnibus avem equorum studiosissimam esse audio. Cujus hoc testimonium est, quod cetera animalia sive in pratis, sive in angustis et humilioribus locis pascentia aspernatur; equum vero ut conspexerit, magno cum gaudio ad ipsum advolans appropinquat, more hominum equini generis amantissimorum.

XXIX. De musca.

Musca, animal audacissimum, si quando in aquam decidat, nec aquae resistere nec natare potest, [ideoque submergitur]. Si vero illam humore exanimatam extrahas, eique cinerem inspergas, [atque in sole ponas] ad pristinam vitam revocabitur.

XXX. De gallis.

Gallum sive emptum, sive dono acceptum, si in corte tua et in gallinaceo grege alere ac retinere volueris, non temere ac fortuito solutum dimittes; sin minus, fugitivus ad suos familiares [et compascales] se recipiet, etsi procul ab iis abfuerit. Quamobrem custodia eum munies, et vinculis occultioribus, quam quibus apud Homerum Vulcanus irretitur, eum coercebis, quod hunc in modum efficies: Mensam, super qua cibum capere soles, in medium (cortis) siste, et gallum ter circa ipsam circumferto, atque ita cum ceteris avibus domesticis liberum dimittito; sic enim tanquam vinctus nusquam discedet.

XXXI. De salamandra.

Ex animalibus tametsi salamandra non est quae ex igni nascuntur, quales sunt pyrigoni; contra tamen hunc ire audet, contraque illius flammam veniens, tanquam adversus hostem quendam, sic eam expugnare aggreditur. Cujus rei testimonium opifices, quorum opera atque artificium igne nititur, adferunt. Nam quamdiu ex flammae splendore ignis flagrare, et artem fabrilem adjuvare videtur, hujusmodi animal ipsi negligunt. Cum autem ignis evanescit, ac restinguitur, frustraque folles flant, hoc sibi tum animal adversari prae-

clare intelligunt; quare hoc ipsum pervestigant, atque investigatum ulciscuntur; ignis autem postea iterum succensus fabrile opus, modo ut ante erat solitus alatur, juvare perseverat.

XXXII. De cycni cantu.

Cycnus, quem non solum poetae, sed multi etiam solutae orationis scriptores, Apollinis ministrum faciunt, quid [musica vel] cantu possit, non habeo quod affirmem; veteres tamen persuasum sibi habuerunt, cycnea, ut appellant, modulatione decantata, mox eum exspirare. Quod si ita est, liberalior in hanc avem natura, quam in homines bonos et honestos, fuerit, et quidem merito: nempe his laudem ac luctum a morte tribuunt alii, cycni vero ipsi sese vel laude vel luctu moribundi prosequuntur.

XXXIII. De crocodilo.

De crocodili tum adulti tum recens ab ovo exclusi magnitudine, item de ejus lingua et maxillae motu, utram scilicet utri admoveat, non pauci tradunt. Hoc etiam aliqui in hoc animante observarunt, totidem ab eo pari ova, quot etiam diebus ovis soleat instar avis incubare, donec ea excluserit. Scorpium e crocodilo mortuo nasci audio; eumque caudae aculeum habere veneno refertum perhibent.

XXXIV. De cinamomo ave Indica.

Eorum, quae nunc adferentur, fides, sive merentur eam, sive minus, penes Indos esto, quibus auctoribus haec ad nos fama dimanavit. Quamquam et Nicomachi filius cinamomi avis, suavissimo illi aromati cognominis, meminit, hanc Indi ad se eodem vocatum nomine cinamomum aroma adferre ajunt; ubi vero, aut quomodo id proveniat, hominum nosse neminem.

XXXV. De ibide clysteris inventore.

Aegyptii non ex aliquo humano invento clysteres [et alvi dejectionem] se didicisse, sed Ibidem horum ad dejiciendas alvos usum eos docuisse praedicant; [quomodo primum id conspicati edocti fuerint, ab alio discere poteris]. Eandem, cum luna crescit atque decrescit, cognoscere audio; atque etiam victum sibi diminuere vel augere juxta deae istius decrementum vel incrementum, aliunde me percepisse non inficior.

XXXVI. De aculeo pastinacae.

Ex omnibus bestiis infestissimo ac periculosissimo aculeo pastinaca [marina] praedita est: cujus rei testimonio est; si cum in arborem virentem et florentem infixeris, non cunctanter, nec aliquanto tempore post, sed potius e vestigio exsiccatur; et si eo summam animalium cutem raseris, pereunt.

XXXVII. De mure araneo.

Mus araneus, animal et ipse naturae e materia opus, quomodocunque aliter oberret, vivere potest, et amicam se ei praebet natura, nisi alius quispiam casus supervenerit, quo intereat; at si in orbitam inciderit, veluti vinculo [quodam caeco], tenetur, ac perit. Adversus morsum etiam ab eo inflictum remedio est arena ex rotarum transitu sumpta, quae vulneri illita illico sanat.

XXXVIII. Iterum de ibide.

[Haec etiam de Aegyptia ibide audivi]. Lunae sacra est; totidem scilicet diebus ova excludit, quot illa et crescit et decrescit; extra Aegyptum nunquam progreditur. Cujus rei causa est, quod Aegyptus omnium regionum, et luna errantium stellarum maxime humidae esse creduntur. [Ibis sponte ex Aegypto non discedit; et] si quis vi atque impetu eam ex Aegypto abducat, illa quidem ex insidiatore ultionem capit, [irritum ejusdem conatum reddens], mortem enim sibi inedia consciscens, inane id conantis studium esse ostendit. Graditur autem tardo gradu, [et instar virginis]; nec eam ocyus quispiam ingredi videat, quam pedetentim. Ibides nigrae angues volucres ex Arabia Aegyptios fines ingredi prohibent, pro terra sibi amica propugnantes. Aliae vero ibides ex Aethiopia Nili alluvionibus serpentes Aegyptum appetentes conficiunt, iis obviam euntes. Quid alioqui prohiberet Aegyptios ex adventu serpentium perire?

XXXIX. De aquilis.

Genus quoddam aquilarum ab aliis chrysaëton, ab aliis stellare vocari audio; raro autem apparet. Aristoteles ait ejus generis aquilam venari hinnulos, lepores, grues, atque anseres e cohorte. Maximam aquilarum eam esse credunt, ajuntque eam in Creta in tauros adsidue impetum facere, quod hunc in modum enarrant. Quum taurus inclinato capite pascitur, aquila in collum ipsius involans, rostro ipsum crebris et atrocibus plagis lacerat, qui proinde tanquam oestro actus incenditur, quaque pedes ferunt, fugere occeptat. Et quamdiu quidem per plana fertur, aquila se quietam tenet, atque illum observans supervolat; cum autem taurum praecipitio proximum videt, alis in orbem actis, et ob oculos ejus expansis, conspectum eorum, quae ante pedes sunt, illi eripit, et, ut summa vi in illa praeceps agatur, efficit; deinde istum invadens, ventrem ejus disrumpit, et praeda facile ad lubitum potitur. Alienam praedam humi stratam non tangit, sed suo labore partis oblectatur, neque socium sui laboris admittit; postquam vero exsaturata est, tetrum anhelitum et pessime olentem spirans, reliquias praedae inutiles aliis relinquit. Aliae etiam ab aliis semotae nidificant, ne ob venationem contendere, et molestia adfectae saepe invicem istam reponere cogerentur.

XL. De aquilae amore erga pullos.

Genus aquilarum etiam in nutritores suos admirabilem charitatem retinet; cujus rei exemplum est aquila Pyrrhi, quam ab omni cibo se prorsus abstinentem mortuo domino suo immortuam fuisse ferunt. Quod idem alumna viri privati fecisse dicitur, sese nimirum in medios rogos, cum dominus cremaretur, immisisse: sunt qui dicant non viri, sed mulieris, alumnam fuisse. Ex omnibus animalibus maximo studio in foetus suos existit: si quem ad eos accedentem conspexerit, eum impunitum non dimittit, sed alis verberat, et un-

guibus lacerat modice poenam ei infligens; nam rostro non laniat.

XLI. De mullo pisce.

Mullus marinorum piscium voracissimus est, et in devorandis omnibus sibi obviis indubie immodicus. Horum nonnulli aspratiles vocantur, nomen trahentes a locis, quae minuta [et tenuia] saxa habent, et crebras inter haec algas, atque ubi limus et arena subsidit. Mullus hominum et piscium cadaveribus vescitur, et sordidissimis ac male olentibus valde delectatur.

XLII. De accipitribus.

Accipitres non minus quam aquilae ad aucupandum habiles, neque magnitudine aquilis inferiores, de avibus longe hominum studiosissimi [mansuetissimique] habentur. Eos in Thracia auditione accepi ad hanc rationem cum hominibus per paludes societatem aucupandi coire: homines expansis retibus quiescere, accipitres autem supervolantes exterrere aves, ac intra retium ambitum compellere: Thraces si quas ceperint aves, cum accipitribus partiri, eosque tum ad aucupii societatem fidos habere; sin cum his earum partem, quas ceperint, avium non communicaverint, aucupii sociis privari. Justae magnitudinis accipiter et integrae aetatis cum vulpibus pugnat, et saepenumero contra aquilas et vultures. A cordibus tanquam sacro quodam initiatus abstinet accipiter: idem hominem mortuum videns, ut ajunt, semper in inhumatum terram injicit: idque eum Solon, sicut Athenienses, facere non instituit. Quod si corpus attigerit, jejunus manet, neque si unus tantum aquam in sulcum derivat, aquam gustat; quod sane existimet illi unico homini incommodare, sua nimirum potione aquam ex illius usu auferens: sin plures homines irrigant, videns affluentis aquae copiam, eam veluti potionem sibi ab ipsis oblatam libenter bibit.

XLIII. De iisdem.

Accipitrum genus, quod nominatur cenchris, nulla eget potione; est et alterum genus, montanum cognominant; utrumque ardenti in feminas amore inflammatur, moreque hominum perdite amantium ab eas sectando non desistit. Si quo clam femina abscesserit, ex eo maximum capit dolorem, et clangorem fundit, eique similis est, qui vehementi amoris oestro affligitur. Cum ex oculis laborant accipitres, [illico ad saepes volant, et] sylvaticam lactucam evellunt, ejusque acerbum et acrem succum expressum suis oculis instillant, [et hoc pacto] sanitati restituuntur. Hoc etiam remedio, quod ab avibus nomen traxit, medicos uti adversus dolores oculorum dicuntur; neque homines discipulos avium audire recusant, sed id ipsum profitentur. Sacrilegum olim Delphis, cum in eum incurrisset accipiter, ejus caput convellens indicavit. Item nothi accipitres esse creduntur, si conferantur generi aquilarum. Ineunte vere Aegyptii accipitres deligunt ex omnibus duos

ablegandos ad speculandas insulas quasdam desertas, quae Libyae adjacent; illi autem ubi reverterint, alios volando praeeunt. Interea Aegyptii pro peregrinatione illorum in Libyam festum agunt, nihil enim ab eis laeduntur. Cum ad eas insulas pervenerunt, quas illi duo speculati commodiores [prae ceteris] sibi judicarunt; hic in multa quiete et tranquillitate pariunt, et excludunt, passeresque et columbas venantur, pullosque large alunt; deindeque firmos ad volandum in Aegyptum abducunt, [ad loca ubi nutriti fuerant], tanquam ad patrias sedes.

XLIV. De iulidibus piscibus.

Iulides pisces saxatiles sunt, quibus os veneni refertum est; quemcunque piscem degustarunt, inhabilem ad edendum efficiunt. Piscatores cum squillam, quam media ex parte iulides exederant, cepissent, inopia pressi, et reputantes capturam haud vendibilem fore, postquam eam degustaverant, alvorum cruciatibus et tormentis adficiebantur. In piscatu urinatores et natatores etiam offendunt, ac re vera ut terrenae muscae frequentes eos invadunt, et morsu affligunt; hasque repellere necesse est, aut ab eis demorsus cruciabitur; in iis vero repulsandis totus urinandi et natandi labor perit.

XLV. De lepore marino.

Lepus marinus comestus mortem saepe infert; aut, si nihil aliud, ventrem acerrimis doloribus torquet. In coeno enim gignitur, et saepe una cum apuis capitur: specie cochleae tegmine carentis cernitur.

XLVI. De vulturibus.

Vultur humanum cadaver infestat, et tanquam in hostem incurrens vorat, atque hominem morti vicinum observat. Peregrinos etiam proficiscentes exercitus sequuntur vultures praesensione quadam, quippe qui noverint eos ad bellum proficisci et sciant, omne praelium stragem edere. Vulturem autem marem nunquam exstitisse ajunt, verum omnes esse feminas; cujus rei hae volucres non ignarae, et pullorum inopiam timentes, ad gignendos pullos talia machinantur: Adversae austro volant: si vero auster non spirat, ad eurum oris hiatu se pandunt, et ventus eas foetas reddit [et post tres annos pariunt]. Vulturem quoque nidum contexere negant; aegypios vero, qui inter vultures et aquilas medii sunt, et mares esse, et colore nigros; quorum nidos reperiri audio. Vultures etiam ova non excudere intellexi, sed pullos parere, qui statim a partu sunt volucres; quod ipsum etiam audivi.

XLVII. De milvo.

Milvi rapinis prorsus immodici sunt, et, si necessitas urgeat, frusta carnis macello [empta, si ea auferre possint, invadentes] rapiunt; ea vero, quae Jovi sacrificata fuerint, nunquam attingunt. Harpa avis montana impetens [animantium] oculos effodit.

XLVIII. De corvis Aegyptiis et Libycis.

Aegyptii corvi, Nilum accolentes navigantibus quasi supplices primum esse videntur, accipere quippiam flagitantes; quod si quid eis detur, nihil molesti amplius sunt: sin autem horum, quae postularint, nihil impetraverint, collecti in navis

rostro insidentes funes arrodunt ac vincula conscindunt. Corvi Libyci, quando homines sitis metu de aqua sibi prospicientes vasa sua ea complent, eaque in tectis posita aeri permittunt, quo aqua incorrupta conservetur; tum illi rostrum, quoad ejus possunt, in vasa immittentes potant; quum vero aqua defecit, calculos ore et unguibus apportant, atque in vas injiciunt; iique ob pondus suum in fundum detruduntur, et subsidunt; aqua autem compressa sursum fertur; et sic corvi commode bibunt, arcano naturae instinctu edocti unum locum duo corpora capere non posse.

XLIX. Iterum de corvis.

Aristoteles ait corvos discrimen terrae, quae ferax, quaeque sterilis sit, novisse, et in feracem gregatim [et magno numero] ferri, in sterilem autem et infoecundam binos. Pullos suos enutritos insectantur, eosque ex nido suo unusquisque expellit; quamobrem pulli escam quaerunt, genitoresque suos minime alunt.

L. De piscibus venenatis.

Ex piscibus pungendo venenum emittunt, nec tamen mortem inferentes, gobius, draco, et hirundo; pastinaca vero radio [illico] occidit. Leonides Byzantius refert, hominem piscium naturae et differentiae ignarum, quum e reti pastinacam surripuisset, eamque infelix passerem esse opinaretur, in sinum conjecisse, eoque pacto, ut lateret, abivisse, tanquam si rem pretiosam invenisset, et lucrosum sibi in venditionem furtum fecisset; illam autem compressam, prae dolore immisso aculeo, hominem rupisse, miserique furis viscera effudisse; et sic cum pastinaca istum mortuum jacuisse, manifestum indicem eorum, quae ignarus perpetraverat.

LI. De corvi audacia, voce et morbis.

Corvum de audacia aquilis nihil concedere diceres. Iste enim non adversus pusilla animalia dimicat, verum adversus asinum et taurum, in quorum cervicibus considens, eosdem percutit, et multorum oculos effodit. Pugnat etiam cum aesalone, ave robusta; quam si viderit cum vulpe dimicare, eum adjuvat, nam cum vulpe amicitiam colit. Maxime autem cunctarum avium multos clangores, et varias voces fundit, nam institutus humanam vocem emittit; vox autem ejus alia est ludentis, alia serio agentis; et si responsa deorum ferat, sanctam et fatidicam vocem fundit. Aestivo tempore alvi relaxatione se laborare corvi non ignorant, atque idcirco ab humidis alimentis abstinent.

LII. De diversis animantium partibus.

Aristoteles scribit animalium alia vivos foetus, alia ova, alia vermes parere: vivos quidem foetus homines, et reliqua animalia, quae pilis teguntur; et ex aquatilibus cetacea; quorum illa quidem fistulam habent, branchiis vero carent, ut delphinus, et balaena.

LIII. De bobus sine cornibus.

In Mysia boves [onera vehunt, et] cornibus carent. [Dicuntur autem eorum greges sine cornibus esse neutiquam propter frigus, verum ob eorum peculiarem naturam; atque argumentum in promptu est:] in Scythia [enim boves] corni-

bus non carent. [Ego vero audio quendam in historiam contulisse, quod apes in Scythia frigore non offendantur; et Scythae mel non extraneum, sed vernaculum, et indigenas favos ad Mysos venum exportent.] Ne quis tamen aegre ferat, me Herodoteis contraria scribere: [nam qui haec retulit, rem cognitione compertam declarare, non vero ea, quae ex incerta fama acceperat, se narrare testabatur.]

LIV. De scaro ruminante.

Scarum solum ex marinis piscibus cibum ad os revocare audio; sicut balantia animalia, quae ruminare dicuntur.

LV. De galeo pisce.

Catella [in mari ore parit, et] foetus ore denuo recipit, eademque via vivos et incolumes rursus evomit.

LVI. De muris jecinore.

Muris jecur mirum atque incredibilem in modum, crescente luna, fibram quandam quotidie sibi progignit usque ad plenam lunam, deinde, luna decrescente, fibram pariter evanidam reddit, donec in unum corpus vix conspicuum evanescat. In Thebaide cum grandine pluit, mures apparere audio, qui partim etiam nunc coenum limosum, partim jam caro existunt. Quum ipse a Neapoli, Italiae urbe, versus Dicaearchiam iter facerem, ranae per pluviam in me delapsae sunt, quarum anterior pars binis pedibus innixa repebat; posterior vero adhuc informis, et tanquam e coeno humido coalita trahebatur.

LVII. De utilitate boum.

Bubulum genus utilissimum est, et hominibus maxime prodest, cum ad societatem rei rusticae, tum ad vecturam variorum onerum, lacte etiam homines satiare valet, et aras exornat, ac publicos coetus exhilarat, atque solemnes epulas praebet. Bos quoque mortuus res eximia est, et magni facienda; siquidem ex istius reliquiis nascantur apes, animalia maxime sedula; et [mel,] quod ex fructibus optimum et dulcissimum est, hominibus parantia.

LIBER TERTIUS.

I. De leonibus Maurusiis.

Leo homini Mauro itineris socius est, et aquam de eodem fonte bibit. Audio etiam leones Maurorum domos adire, quando venatione frustrati magna fame premuntur; et si vir adsit, leonem arcet, et vi eum abigens repellit; si vero ille abfuerit, et sola uxor domi fuerit relicta, ea sermone pudorem commovet idoneo, illum, ne ulterius procedat, inhibet, atque in ordinem redigit increpans, ut se contineat, ne fame effervescat. Intelligit utique linguam Maurusiam leo. Sensum autem verborum, quibus mulier leonem increpat, hujusmodi esse ipsi narrant: Nunquid te pudet, leo, cum sis rex animalium, meum tugurium ingredi, et mulieris opera indigere ad vitam sustentandam, atque instar hominis corpore male adfecti ad muliebres manus respicere, ut misericordia et commiseratione ea, quibus indigeas, adsequaris? quem oporteret ad montana loca contendere adversus cervos, bubalos, et reliqua animalia, quae leonibus lautum prandium praebent; verum, infelicis caniculae instar, ab aliis victum quaeritare satis habes. Et mulier quidem talia fatur. Leo autem animo adflictus, et pudore repletus, [placide et] humi oculos demittens discedit, aequo jure victus. Quum vero equi et canes propter convictum comminantium hominum sermonem intelligant, et timeant; nequaquam mirum mihi videtur, Mauros [qui simul cum leonibus degunt, atque educantur] ab iisdem intelligi. Adfirmant enim Mauri, se infantes suos aequali atque pari victus ratione, atque leonum catulos alere, et uno eodemque [cubili ac] tecto; adeoque feras linguam, quam commemoravi, intelligere, nec incredibile, nec absurdum est.

II. De equis et canibus, populorum, apud quos aluntur, mores referentibus.

De equo Libyco Libyas talia narrare audio: Eos quidem equorum velocissimos esse, nullo vero laboris sensu affici; graciles quoque nec corpulentos, et idoneos ad sustinendam negligentiam dominorum; qui nullam curam iis adhibent, neque eos, postquam labore fatigati fuerint, strigile perfricant, nec eis volutabra conficiunt, nec ungulas purgant, [nec jubam pectunt, nec capronas implicant, neque fessos lavant]; sed simulatque constitutum iter confecerint, ex equis desilientes eosdem ad pastiones dimittunt. Ipsi Libyes etiam graciles sunt, et squalore sordidi hujuscemodi equis etiam vehuntur. Medi autem luxuriae dediti sunt, atque ejuscemodi illorum equi; quos magnitudine, specie corporis, et ornatu, ac exteriore cultu atque deliciis una cum dominis delectari dice-

res; sentire videntur magnitudinem et pulchritudinem suam [itemque se magnifice esse exornatos]. Eadem de canibus nunc etiam in mentem veniunt. Cretica canis levis atque agilis, et cursibus montanis adsueta est; ejuscemodi etiam Cretenses se praestant, et vulgo esse creduntur. Canum vero animosissimi sunt Molossi, quoniam ejusdem regionis incolae ejuscemodi sunt. Vir autem Carmanius et canis natura adeo feri sunt et rigidi, ut mansuefieri nequeant.

III. De suibus et ovibus Indicis.

Naturae animantium haec etiam singularia sunt: Suem neque ferum, neque cicurem in India nasci Ctesias refert, atque oves Indicas caudas cubitum latas habere alicubi narrat.

IV. De formicis Indicis.

Formicae Indicae, quae aurum custodiunt, Campylinum fluvium nunquam transeunt. Issedones vero appellantur et sunt, qui eandem regionem cum illis incolunt.

V. Origani vis contra venenum, et columbae castitas.

Testudo [terrena] cum serpentem comedit, origano vescitur, et mali immunis redditur, quod comestum ipsam prorsus interimeret. Columbam autem avium maxime pudicam atque in re venerea temperantem esse audio; nunquam enim a se invicem distrahuntur, neque femina a conjuge, nisi casu quodam, neque mas a femina, nisi viduus fiat. Perdices vero libidine intemperantes sunt, ideoque nata ova disperdunt, ne pullis educandis occupatae feminae rem veneream cum maribus negligant.

VI. Luporum in fluminis transitu solertia.

Lupis fluvios transnatantibus, ne vi atque impetu fluctuum evertantur, singulare fulcimentum natura excogitavit, eosque docuit, ex iis, quae difficilia sunt, facillimum exitum; caudas invicem mordicus tenentes, contra fluctus tendunt adversi, et sine ulla difficultate ac tuto transnatant.

VII. Peculiaria quaedam de animalibus nonnullis.

Asinabus rudendi vocem naturam negasse ajunt. Hyaenas vero canes mutos reddere, cum umbram in ipsos conjecerint, eadem praebuit. Suavis odor et unguentum vulturibus mortem adferunt. Cycnis etiam cicuta lethalis est. Camelum autem quantopere reformidet equus, Cyrum et Croesum expertos fuisse ajunt.

VIII. Equarum erga alienos pullos misericordia.

Pullos equarum, quos nondum plene nutritos matres reliquerint, veluti pupillos, aliae equae miseratae cum sua sobole educant.

IX. De fido cornicum conjugio.

Cornices sibi invicem fidelissimae sunt, et, postquam sibi sociatae fuerunt, se mutuo vehementer amant; neque eas inverecunde aut fortuito misceri quispiam videat. Narrant autem harum rerum periti, si alterutra moriatur, alteram superstitem viduam permanere. Audio etiam veteres in nuptiis post hymenaeum cornicem invocasse, hocque concordiae signum illis, qui liberorum quaerendorum causa convenissent, dedisse. Qui sedes avium et volatus observant, cornicem [si sola apparuerit] captantibus auguria inauspicatam esse dicunt. Quoniam vero cornici noctua infesta est, noctu illius ovis insidias mo-

litur; cornix vero interdiu noctuae ovis insidiatur, non ignorans oculos ejus tunc hebetes esse.

X. Erinacei solertia.

Erinaceum terrestrem nec imprudentem, nec imperitum parandorum in vitae usum fructuum natura reddidit. Quandoquidem enim cibo, qui per annum duret, indiget, neque quodlibet anni tempus fruges producat, illum in locis, ubi ficus exsiccantur, se volutare ajunt, et transfixas ficus, quae non paucae spinis inhaerent, facile portare, easque in caverna congestas servare, ut inde promere queat, quum extrinsecus fructus colligere non possit.

XI. Crocodili et trochili concordia.

Animalia etiam maxime fera cum iis, quae opem sibi ferre queunt, pacem ac foedus habent, et ab ingenita sibi malitia [propter mutuum commodum] remittunt. Crocodilus dum hians natat, sanguisugae eum infestant et dolore adficiunt; quod sentiens ille trochilo medico indiget. Cum igitur sanguisugis os ejus refertum est, ad ripam prodiens adversus radios solis hiat. Trochilus autem rostrum in fauces illius inserens sanguisugas extrahit; idque crocodilus patienter sustinet opem sentiens, [atque immotus manet]; et trochilus quidem prandio potitur sanguisugis, crocodilus vero ope trochili fruitur, eique istam mercedem rependit, quod ipsum non laedat.

XII. De monedularum utilitate.

Monedulas erga se beneficas existimant Thessali, Illyrii et Lemnii, iisque ut victus publice praeberetur, civitates eorum decretum fecerunt; quoniam locustarum fruges eorum vastantium ova perdere, earumque sobolem perimere solent. Ea ratione profecto magna ex parte locustarum nubes minuuntur, eorumque quos commemoravi, fruges aestivae manent incolumes.

XIII. De gruum in peregrinationibus solertia.

Grues in Thracia, quae cunctarum regionum maxime frigida et tempestatibus obnoxia est, gignuntur: amant tamen regionem, in qua natae sunt, amant etiam se ipsae tribuentes aliquid sedibus patriis, tribuentes etiam aliquid suae saluti. Nam per aestatem quidem ibidem manent; medio vero autumno in Aegyptum et Libyam et Aethiopiam trajiciunt; et [tanquam terrae circuitum noverint, et aëris proprietatem, ac temporum diversitatem, omnes proficiscuntur] quum hyemem tepidiorem illic traduxerint, diesque sereni et tranquilli illucescere coeperint, iterum redeunt unde venerant. Duces volatus, qui ejusdem itineris experientiam habent, constituunt, nempe, ut verisimile est, seniores; ad agmen claudendum eosdem quoque deligunt; in medio autem juniores locantur. Observato autem vento secundo sibique favente atque a tergo adspirante, illo etiam itineris duce utentes, qui in partem anteriorem impellit; et tum quidem figuram triangularem angulis acutis suo volatu designant, quo in aërem incumbentes eumque findentes, facillime iter suum conficiant. Hac ratione aestatem atque hyemem exigunt grues; homines vero miran-

tur prudentiam regis Persarum ad deprehendendam coeli commoditatem, Susas et Ecbatana celebrantes, atque ejusdem regis ultro citroque migrationes pervulgatas. Quando autem forte aquilam in se irruentem conspiciunt, in orbem coactae seque condensantes mediumque lunatum efficientes, comminantur, tanquam in aciem adversus eam prodituræ; quo fit, ut [percussis alis] illa recedat; hae autem rostra tergis praevolantium fulcientes volatum suum deinceps quodammodo colligant, laboremque sibi tolerabilem reddunt, modo sibi invicem incumbentes. Quando vero in remota regione quietem nactae sunt, noctu reliquae quiescunt et dormiunt; tres autem vel quatuor reliquas custodiunt, et, ne custodes somno opprimantur, unico pede innituntur, et in altero, quem sublimem habent, lapillum unguibus firmissime et summa cautione tenent, ut, si quando somnus obrepserit, lapillus cadens strepitu eas excitet. Lapillus autem, quem grus volatura pro saburra devorat, est auri index; eumque, quando [velut ad portum adpulsa, ac] in locum, quem petebat, pervenit, rursus evomit.

XIV. **Grues ventorum indices.**

Si gubernator navis alto in mari constitutus viderit grues inde quo volatum intenderant redeuntes, intelligit ex adverso ventum imminere, et avium discipulus factus ipse quoque navigationem reflectit, et navim servat. Earum gubernandi rationem hominibus regendi respublicas doctrinam primum dedisse ferunt.

XV. **De columbis domesticis et feris.**

Columbae in urbibus cum hominibus frequentes habitant, et valde mansuetae sunt, et ante illorum pedes versantur; at in locis desertis eos aufugiunt, neque eorum conspectum patiuntur. Fidunt enim multitudini, seque nihil grave per illam passuras probe norunt; ubi vero aucupia, retia et insidiae parantur, non amplius absque metu degunt: [ut de eis dicam, quod olim dixit Euripides.]

XVI. **De cura perdicum de pullis suis.**

Perdices quum partui vicinae sunt, aream [quam vocant] e quibusdam festucis sibi componunt. Contextus autem cavus est, et ad incubandum accommodatus; eique pulverem infundentes molle quiddam velut cubile efficiunt, atque in id ipsum ingrediuntur: dein se desuper fruticibus occultantes, ut aves rapaces et aucupes evitent, summa quiete incubant: tum ova eidem loco non committunt, verum in alium locum quasi migrantes ea important; timent enim ne deprehendantur, si in eodem loco commorentur. Aliis igitur locis nidificantes, pullos etiam nunc teneros avehunt et fovent, et suis alis tepefaciunt, pennisque tanquam fasciolis involvunt; pullos vero non lavant, sed pulvere respergentes nitidos efficiunt. Si perdix aliquem ad nidum accedentem, sibique et suis pullis insidias molientem conspexerit, tum ad pedes aucupis prostrata spem praebet se abjectam capi posse; et auceps quidem se inclinat versus praedam, perdix vero se convolvens commodum elabitur; cumque illum a nido avertit ac abduxit, seque

vanum illius laborem elusisse sentit, magna jam fiducia venatorem hiantem relinquens, sursum volat; atque ab insidiis tuta pullos appellat, qui maternam vocem agnoscentes eo advolant. Cum ex sese ova paritura est, occulte latens uspiam maritum fallere conatur, ne ejus ova frangat; quoniam is eo usque libidinis insania flagrat, ut matrem alendis liberis operam navare non permittat. Adeo perdicum genus libidine furit, ut cum feminae incubiturae ipsos reliquerint, mares animo inflammato concupiscentes res venereas, vehementer inter se ira incendantur, mutuaque verberatione acerbissime affligantur; victusque feminarum vice venerem patiatur, quoad ipse quoque victor alterius eandem flagitiosam libidinem in victum exerceat.

XVII. De invido animalium quorundam ingenio.

Invidiam rem exsecrandam esse inquit Euripides, eaque laborant etiam nonnulla animalia. Stellio, ut Theophrastus ait, simulatque senectutem exuerit, se convertens, eam deglutiens abolet; eadem autem comitiales morbos pellere existimatur. Cervum etiam non fugit dextrum suum cornu magnum usum hominibus praestare, idque ipsum ne isto quispiam frueretur, prae invidia in terra confodit atque occultat. Equa etiam non ignorat se una cum pullo amoris veneficia parere; simulatque igitur pullus editus est, caruneulam in pulli fronte innatam, quam hippomanes vocant, devorat. Eamque praestigiatores dicunt vim habere alliciendi ad insanam coitus cupidinem, atque oestrum venereum efficiendi et excitandi; idcirco equa hasce praestigias hominibus, qui eas ceu praecipuum aliquod remedium adsequi conantur, invidet. [Et quidni?]

XVIII. De physalo rubri maris pisce.

In mari rubro, sinu Arabico, piscem gobio perfectae aetatis non minorem nasci Leonides Byzantius ait; oculis vero atque ore carere citra morem piscium; branchias tamen habere et capitis formam, ut conjicere licet, etsi figura minus expressa; subtus vero in ventre formam quandam sinus leviter impressam apparere, quae smaragdi colorem refert, eamque oculorum et oris loco ipsi esse idem ait. Quisquis autem hunc piscem gustaverit, se suo sibi malo eum piscatum fuisse sentit. [Vis autem mali ejusmodi est:] Qui gustaverit, intumescit, dein ventre ejus prae tumore disrupto moritur. Verum etiam ipse physalus captus poenam luit: primum enim cum extra aquam est, inflatur; et si quis eum tetigerit, magis magisque intumescit: tumque si quis eum contrectare perseverat, prae putredine totus, tanquam aqua intercute laborans, perlucidus fit: denique moriens disrumpitur. Si quis autem eum vivum in mare rejiciat, more inflatae vento vesicae supernatat. Physalum autem ex hoc adfectu appellatum fuisse idem ait.

XIX. De phocae invidia.

Vitulum marinum coagulum suum, ne comitiali morbo laborantes eo sanari possint, devorare audio. Invidum hercle animal est vitulus marinus.

XX. De pelecanis et laris.

Pelecani conchas in fluminibus comprehensas deglutiunt, easque in imo stomacho calefactas rursus evomunt; et ex testis calore diductis, ut fieri solet, quando coctae sunt, carnes in cibum eruunt. Lari aves etiam, ut Eudemus scribit, cochleas sublimes rapiunt, easque in altum sublatas magna vi ad saxa allidunt.

XXI. Historia de urso et leone.

Eudemus scribit ursam in Pangaeo Thraciae monte lustrum leonis custodibus vacuum invasisse, ejusdemque catulos, quia adhuc parvuli erant nec se tueri poterant, interemisse. Quum autem leo et leaena alicunde ex venatu revertissent et catulorum caedem factam vidissent, acerrimo, ut par erat, dolore affecti ursam insequebantur; haec vero metu perculsa quantum pedibus poterat, in arborem conscendit, ibique eorum insidias declinare contendens consedit. Cum autem isti videbant se eam ulcisci non posse, leaena quidem custodiam non intermisit, sed insidias ursae moliens, sursumque versus sanguinariam adspiciens, ad arboris truncum consedit; leo vero quasi inops consilii atque moerore perturbatus, instar hominis angebatur, et in montibus vagans virum arbores secantem offendit, cui timore perculso securis e manu decidit; eumque leo adulabundus seseque attollens blande, quantum poterat, excepit, et lingua faciem ejus abstersit: quamobrem homo confidere coepit; atque leo ipsum cauda amplexatus ducebat, neque ei, ut securim relinqueret, permittebat, sed, ut eam tolleret, pede suo indicabat: et cum ejus indicium homo non intelligeret, leo securim ore cepit, eamque illi porrexit, atque ipsum ad lustrum suum perduxit: idque leaena videns, ipsa quoque accedens homini indicium fecit, et cladem miserabilem respiciens, oculos versus ursam adtollebat. Quod homo considerans, leones ab ursa injuria adfectos esse conjecit, et quantum viribus poterat arborem exscindit; eaque eversa fuit, ursam vero praecipitem in terram actam dilaniarunt leones; atque hominem illaesum et incolumem in locum, ubi prius eum obvium habuerat, reduxit leo, et materiae, quam antea caedebat, reddidit.

XXII. De ichneumonis cum aspide pugna.

Aegyptiarum ferarum, aspidis et ichneumonis, pugna hujusmodi est. Hic quidem non inconsulte nec temere adversus hostem in certamen descendit; sed tanquam vir omni armorum genere accinctus, in luto se volutans, eoque adglutinato se obducens, idoneum scutum et loricam habere videtur. Quod si lutum ei non praesto sit, aqua se lavat, et madidum adhuc in profundum sabulum injiciens, ex improvisis rebus arma ad se defendendum ingeniose comparans, pugnam aggreditur; summas autem nares suas teneras, et aspidis morsui quodammodo opportunas, caudae suae flexu septus tuetur: [hoc enim facere solet]. Quod si aspis eas adsequi possit, hostem interimit; sin minus, frustra dentes contra lutum exercet: contra autem ichneumo illi ex inopinato antevertens aspi-

dis fauces comprehendit, eamque strangulat. Qui vero prius morsu alterum praeverterit, victor existit.

XXIII. Varia de ciconia, inprimis de ejus erga parentes pietate.

Ciconiae parentes senio adfectos sponte sua et magna cura alunt; etsi nulla hominum lex id illas jubeat, verum ad hoc istas impellit naturae praestantia. Ipsae quoque suos pullos amant, cujus rei argumentum hoc est: cum adulta indigeat nutrimento, quod involucribus adhuc et teneris pullis in nido apponat, nec illud forte aliunde comparare possit, hesternum cibum evomens eos nutrit. Quod ipsum ardeas et pelecanos facere audio. Ad hoc etiam audio ciconias et grues frigoris injuriam simul effugere, et hiberno tempore exacto, quum ad sedes suas remigraverint, cum illas, tum has nidos suos rursus cognoscere, sicut homines domum. Alexander Myndius ait, ciconias [pariter viventes], cum ad senectutem pervenerint, ad Oceanitidas insulas profectas ex avibus in homines converti, idque pietatis erga parentes praemium adsequi. Fortasse et ego existimem, [diis volentibus], illud genus hominum, qui istic degunt, pium et sanctum haberi; [siquidem in aliis sub sole regionibus ejusmodi gens vivere (non) poterat. Neque istud figmentum esse putem. Quid enim hoc comminisci Alexandro profuisset? Hominem sapientem certe non decebat ne maximo quidem lucro proposito mendacium veritati anteponere; nedum incidere in reprehensionem, quae prorsus nihil lucri ipsi adferret].

XXIV. De nidificatione hirundinis.

Si luti facultas sit, id hirundo unguibus fert, nidumque ex eo fingit; sin minus luti facultas ei detur, teste Aristotele, aqua se conspergit, atque in pulverem se abjiciens, pennas luto mergit; idque post eis agglutinatum rostro minutatim auferens propositum sibi nidum struit. Pulchre etiam intelligit, quod si teneros, ex pennisque nudos in duris fruticibus pullos requiescere sineret, dolore premerentur; quamobrem in ovium tergo considens floccos lanarum evellit, indeque suis pullis nidum quam mollissime substernit.

XXV. De pullorum hirundinis nutritione.

Aequos mater hirundo pullos suos reddit, aequalem portionem in esca ipsis distribuenda observans; neque enim unam eandemque, quae omnibus nutriendis sufficiat, adferre potest; sed pusillum et pauxillum cibi adducit. Primum in lucem editum primum pascit, deinde ab illo secundum, tertium tertio loco partum alit, sicque deinceps usque ad quintum progreditur; neque enim plures quinque ferre in utero atque parere solet. [Ipsa interim non amplius cibi capit, quam quem in nido praeterlapsum consequitur.] Hujus pulli, similiter atque canum catuli, tardum visum accipiunt; verum mater iis herbam adfert, qua admota visum sensim adipiscuntur; dein paulum quiete confirmati ad volandum habiles e nido ad pastum evolant. Hujus herbae homines quamvis compotes fieri summo cupiant opere, nunquam tamen in hac parte eorum studio satisfactum est.

XXVI. De upupae nido historia.

Upupae ex avibus maxime ferae sunt, mihique videntur, propter memoriam eorum, quae inter homines passae sunt, atque odium feminei sexus, in desertis [et celsis rupibus] nidum construere; et, ne homines ad pullos suos accederent, luti vice humano stercore nidum illinunt, foetore et graveolentia animal sibi infensum arcentes et repellentes. Cum in deserta parietis parte in lapidis rima vetustate acta haec avis peperisset, et parietis curator, pullis intus observatis, luto rimam obduxisset, upupa post reditum videns murum obstructum, herbam attulit et luto admovit: quo statim dissoluto, illa ad pullos suos accessit, et inde ad pastum rediit. Et cum idem ille rursus parietem obduxisset, avis hac ipsa herba denuo eum reseravit; atque id tertio factum est. Itaque custos parietis, re animadversa, herbam istinc auferebat, eamque adhibebat non ad hujusmodi, sed ad aperiendos thesauros nihil ad se pertinentes.

XXVII. De leonibus in Peloponneso non repertis.

Peloponnesus leones non gignit. Idque, ut verisimile est, erudita mente animadvertens Homerus, Dianam istic venantem canens, dixit, eam incessisse per Taygetum et Erymanthum,

Oblectantem se apris et velocibus cervis.

Quoniam montes isti leonibus carent, eosdem non memorat, et summa quidem cum ratione.

XXVIII. De Perseo, maris rubri pisce.

In mari rubro piscis nascitur, eumque [quantum norim] Perseum accolae vocant. Graeci quoque illum eodem nomine appellant, atque Arabes perinde ut Graeci; isti enim etiam Perseum Jovis filium celebrant, a quo hunc piscem nomen traxisse praedicant. Is pari magnitudine est cum anthia maximo; adspectu similis est lupo; rostrum habet leviter aduncum, et cingulis auro adsimulatis distinctum, quae a capite exorientia per transversum feruntur, et ad ventrem usque pertinent; frequentibus et permagnis dentibus munitus est. Omnes pisces vi et corporis robore antecellere dicitur, neque audacia ei deest. De piscatione ejus et captura alibi dixi.

XXIX. De pinnae et cancri consortio.

Pinna marinum animal e genere concharum est. Hiat autem dissidentibus utrimque conchis, et carunculam ex se protendit, quae escae instar est piscibus adnatantibus. Illam comitatur cancer, qui una cum ipsa alitur et pascitur. Cum igitur piscis adnataverit, cancer eam levi morsu admonet; tumque pinna magis magisque conchas aperit, et adnatantis piscis caput intra eas recipit comprimitque; et piscem ita captum in cibo consumit.

XXX. De cuculi partu et dolis.

Hominis eruditi haec etiam nosse refert. Cuculus callidissimus est [et ex difficillimis facillima texere bene novit]. Etenim sibi conscius est se neque incubare ovis, neque ea excudere posse ob frigidam corporis constitutionem, ut ajunt. Cum igitur pariat, nec nidum construit, nec pullos alit; sed observat aves, quando a nidis suis absint et vagentur, atque alienam domum ingressus parit. Nec tamen quarumlibet avium

nidos invadit, sed alaudae, palumbis, chloridis, et pappi (an curucae?); novit enim illas ova suis similia parere. Neque eo divertit cum nidi earum vacui sunt; si vero ova intus sunt, iis sua admiscet. Quando autem multa illarum ova adsunt, ea ejecta perdit; suaque, quae ob similitudinem dignosci nec deprehendi possunt, relinquit. Et aves quidem, quas dixi, aliena ova excudunt; pulli vero cuculi ad volandum firmi, sibi conscii se spurios foetus esse, ad parentem evolantes accedunt; nam pennis succrescentibus alieni deprehenderentur, atque acerrime verberarentur. Optimo anni tempore solum apparet cuculus, nempe ab ineunte vere usque ad caniculae ortum, porro a conspectu hominum abhorret.

XXXI. De gallinaceo leoni et basilisco terribili.

Gallinaceus leoni terrorem incutit; eandemque avem timet basiliscus, ut fertur, atque ad conspectum ejus contremiscit, et canentem audiens [convulsione adfectus] moritur. Quam rem non ignorantes, qui per Africam [ejusmodi animalis altricem] iter faciunt, metu basilisci gallum itineris comitem et socium sibi adjungunt, qui eos a tanto malo liberet.

XXXII. Peculiaria de animalibus nonnullis.

Creta lupis et reptilibus animalibus infesta est. Audio etiam Theophrastum dicentem, loca esse in Olympo Macedoniae monte, quae a lupis adiri non solent. Caprae Cephalenides sex mensibus non bibunt. Abydenas autem oves nullas videri albas, sed nigras omnes, ferunt. In hoc etiam differentia et proprietas quaedam animantium est; quod ex venenatis alia morsu et dentibus venenum, alia idem ictu et aculeo immittunt.

XXXIII. De aspide Libyca, deque capris diversarum regionum.

Libycam aspidem dicunt suo halitu oculorum usum adversus se [cum cervicem porrexerit] respicientibus eripere; aliam non excaecare quidem, sed tamen celeriter interficere. Vaccas Epiroticas ferunt copiosissime mulgeri, et capras Scyrias lac praebere uberrimum omnium; Aegyptias quintuplicem partum edere, plerasque geminum. Causam hujus rei esse Nilum ajunt, cujus aquae foecundissimae sunt. Itaque pastores, qui munditiae pecoris student, et gregis sui curam agunt, aquam ex Nilo pecudibus, et maxime infoecundis, machina haurire solent.

XXXIV. De cornu mirae magnitudinis.

Ptolemaeo secundo ex India cornu allatum ferunt, quod tres amphoras capiebat. Hic sane bos fuit, cui tale cornu excreverit.

XXXV. De diversis perdicum et aliorum animalium vocibus.

Perdicum non eadem ubique vox est, sed varia. Athenis, aliam ultra Corydalensium pagum degentes, aliam citra istum pagum vocem fundunt. Harum variarum vocum quae sint nomina, Theophrastus explicat. In Boeotia, eique objacente Euboea, idem sonant, et, ut ita dicam, ejusdem sunt linguae. In Cyrene ranae tantum omnino mutae sunt: et in Macedonia sues [solida ungula] et genus quoddam cicadarum et ipsum mutum.

XXXVI. Phalangii genus esse dicunt, quod rhax appellatur, [sive]

quod [nigrum sit, et re vera] simile acino uvae [tum colore, tum figura etiam rotunda, sive aliam ob causam, scitu difficile est]. Nascitur in Libya pedibus brevissimis, ore in medio ventre, morsuque celerrime perimit. De phalangio.

XXXVII. Fabula de ranis Seriphiis mutis.

In Seripho ranae nullam prorsus vocem edunt; si vero alio transferantur, acrem et asperum sonum edunt. In Piero Thessaliae lacus est non perennis, sed hieme tantum existit, ex aquis in eum confluentibus; in hunc ranas si quis injiciat, silent, alibi tamen vocales. Seriphii de suis ranis gloriantur, cum Perseus magno rediret ex certamine adversus Medusam, et magno itinere peracto, ut verisimile est, fessus requiesceret prope lacum, atque istic somnum capere vellet, ranas strepentes eum interpellasse, et somnum interrupisse, atque idcirco ipsum molestia adfecisse; itaque Perseum a patre Jove deprecatum fuisse, ut ranas clamare prohiberet: patrem vero ejus precationem exaudisse, ac [filio suo gratificantem] ranas illius loci perpetui silentii condemnasse. Theophrastus tamen hanc explodens fabulam, et Seriphiorum vanam gloriationem redarguens, aquae frigiditatem adfert causam esse, cur hae mutae sint.

XXXVIII. Peculiaria de animalibus nonnullis.

In regionibus humidis, et ubi aer valde pluvius est, gallinaceos canere negat Theophrastus. Lacus in Pheneo est, qui nullos alit pisces. Cicadas propter frigidam corporis temperiem tum demum, quum sol incaluerit, canere idem ait.

XXXIX. De caprimulgo.

Caprimulgus animal est audacissimum; reliquas enim aviculas contemnit, insidiatur autem maxime capris, atque earum uberibus advolans lac inde exsugit; neque a pastore propterea poenam timet, etsi improbam mercedem pro saturitate reponere soleat: obturat enim uber cum traxerit, atque inde lactis fluxum prohibet.

XL. De luscinia pullorum suorum magistra.

Multi filium Aretes, quae Aristippi soror fuit, a matre edoctum celebrant. Aristoteles ait se vidisse pullos lusciniae, quae a matre in cantum erudiebantur. Luscinia autem ex avibus libertatis amantissima est, ideoque si integra aetate capiatur, et in cavea conclusa asservetur, cibo et cantu abstinet, atque aucupem ob servitutem silentio ulciscitur. Quod cum homines experti fuerint, aetate jam grandes captas dimittunt, et pullos venari student.

XLI. Cornuum unicornis vis contra venenum.

India equos et asinos uno cornu praeditos procreat, ut ferunt. Horum e cornibus pocula conficiuntur, in quae venenum mortiferum conjectum si quis biberit, insidiae illum non laedent; horum enim utriusque cornu ad vim veneni depellendam valere videtur.

XLII. De porphyrione ave.

Porphyrio animalibus excellit et formae pulchritudine et nominis convenientia, ac pulverulentis volutationibus gaudet, atque in locis, ubi columbarum lavatio esse solet, lavatur; nec prius tamen se vel pulveri vel lavacris committit, quam certum passuum numerum sibi sufficientem confecerit. Et propalam

aegre cibum capit, ideoque se subtrahit et secreto vescitur. Acerrima rivalitate laborat, et mulieres, quae sunt sine viro, observat; quod si cum matrefamilias stuprum fieri cognoverit, se strangulat. Volans non sublime fertur. Homines autem magnam voluptatem ex eo capiunt, ideo parce et provide illum alunt. In magnificis splendidisque aedibus porphyrio ludrica delectatio est; tum etiam intra claustra [templi recipitur, atque istic] sacer et solutus circumvagatur. Pavonem, ut formosus sit, luxuriose tamen viventes homines mactant et comedunt; hanc enim avem pennae exornant, sed reliqui corporis nulla dignitas est. Porphyrionem vero cibi gratia in coenis apposuisse hominem scio neminem; non Calliam, non Ctesippum, Athenienses; nec [Lucullum, neque] Hortensium, Romanos: quos e multis [cum vario luxui, tum gulae in primis deditos et] lurcones paucos mihi commemorasse sat fuerit.

XLIII. De corvo sene a pullis suis comeso.

Corvus jam aetate adfecta, cum non pullos alere potest, seipsum eis cibum praestat; hi autem comedunt parentem. Unde proverbium esse natum ferunt: *Mali corvi malum ovum.*

XLIV. Palumbium conjugium.

Ex avibus castissimi celebrantur palumbes. Mas enim et femina conjugio alligati mutuo consensu sibi invicem adhaerent, et caste vivunt, neque alienum cubile appetunt. Quod si libidinosos oculos in alios conjiciant, illos reliqui circumdant, et marem quidem mares discerpunt, feminas vero feminae. Hujusce etiam modi lex castitatis ad turtures pertinet, sanctaque et sincera permanet: tum etiam ad columbas albas, praeterquam quod non utramque occidunt: nam marem duntaxat perimunt, feminam vero, illius misericordia permoti, impunitam atque inultam in viduitate aetatem ducere permittunt.

XLV. De columbarum partu earumque inimicis.

Aristoteles inquit feminis columbarum parturientibus mares adesse, et cultu omnique officio fungi; saepe etiam feminam errantem et vagantem compellere ad nidum; et cum pepererint ova, eas cogere, ut incubent: eosdemque pariter cum feminis pullos fovere, pariterque alere; et primum nutrimentum, ne a cibis abhorreant, parentes pullis terram salsuginosam in os indere; quam ut gustaverint, inde facillime reliquis cibis vesci queant. Cum rapacibus ceteris avibus foedere devinciuntur, pacemque gerunt; aquilas marinas et circos horrent [inquit]. Contra accipitres quo astu utantur, audire operae pretium fuerit. Cum eas accipiter, qui [natura sua] in altum et sublime fertur, persequitur, eae deorsum versus elabi [et volatum deprimere] conantur: cum ille in inferiori sede aeris volat, illae contra in sublime feruntur, et supra accipitrem, in sublimi impetum facere non valentem, volantes [fiducia implentur].

XLVI. Historia de elephanto albo.

Cum Indus quispiam elephantorum domitor elephanti album pullum offendisset, atque hunc etiam nunc tenerum aluisset, et paulatim mansuefecisset, eoque veheretur, et belluam

amaret, et [vicissim] redamaretur ipse, ac simul suam elephantus educationem cum maximis amicitiae officiis huic Indo compensaret; Indorum rex id intelligens, sibi mitti elephantum poposcit. Indus, ut amore captus, vehementi rivalitate flagrans, et valde dolens, si hunc alius quam ipse esset habiturus, se daturum negavit, atque eo conscenso, in loca deserta abiit. Rex autem id aegre ferens, mittit qui Indo elephantum auferrent, atque eum in judicium adducerent. Cum ergo eo pervenissent, eique vim inferre inceptarent, homo illos de sublimi caedebat, atque elephantus veluti injuria adfectum dominum ulciscebatur: [et haec quidem initio]. Ubi autem percussus Indus ex eo delaberetur, elephas suum nutritium circuivit, ut solent, qui armis aliquem propugnant, atque ex invadentibus alios interfecit, alios in fugam vertit; denique proboscide altorem amplexus attollit, et ad stabulum defert, et cum illo permansit, tanquam amico fidelis amicus, eumque benevolentia prosequebatur. O sceleratos homines, qui mensas et sartaginum stridores sequuntur, et prandia quaerunt; in periculis autem amicos deserunt, amicitiae nomen temere et frustra polluentes.

XLVII. Historia de camelis, matre et filio.

Date mihi facultatem, per Jovem patrium, interrogandi tragoedos, et, ante illos, fabularum scriptores, quid sibi velint, tantam ignorantiam filio Laii attribuendo, atque etiam Telepho, qui [infeliciter] cum matre congressus, nec tamen complexu venereo junctus fuit, sed eodem lectulo cum ea concumbens, idem perpetrasset, nisi draco divino instinctu eos multotiens diremisset: siquidem animalibus rationis expertibus ejusmodi concubitus ex corporis contactu natura cognoscendos dedit, neque ea indiciis ullis egent, [neque illius adventu, a quo in Cithaerone expositus fuit, ut Oedipus Sophocleus]. Camelus igitur cum matre nunquam coit. Cum enim pastor quispiam feminam, quoad ejus fieri poterat, exceptis genitalibus, obtexisset, deindeque filium matri admisisset; hic prae coitus appetitu cum matre imprudens rem habuit, quod ubi intellexisset, auctorem nefandi coitus mordicus premens, et ad terram abjectum genibus affligens, cum summis doloribus interfecit; atque seipsum praecipitem deorsum egit. [Oedipus sane in hoc etiam imperite fecit, qui, cum inferenda sibi manu calamitatem omnem effugere posset, oculos tantum excaecare suos voluerit, et suae familiae generique dira imprecari omnia, tanquam extremis hisce malis jam praeteritae calamitati ullum adferret remedium.]

LIBER QUARTUS.

I. De perdicum salacitate.

Ex avibus perdices sunt salacissimi, ideoque feminas suas vehementissime amant, et continuo ad rem veneream proni sunt. Qui autem eos ad pugnam alunt, quando in mutuum certamen incitant, feminam suam singulis adstare curant, quod commentum ad timiditatem eorum atque ignaviam in certamine repellendam excogitarunt. Nunquam enim perdix victus in conspectum amatae vel conjugis venire audet; quin potius [plagis percussus] morietur, quam ab adversario retrocedens illam indecore adspicere sustineat, cui se approbare cupit. Idem etiam de amasiis statuerunt Cretenses. Audio enim Cretensem amatorem, tum cetera bonum tum bello strenuum, adolescentem nobilem, forma excellentem, et animo magnum, atque ad optimas disciplinas bene factum, [sed aetate nondum militiae apta] in deliciis habuisse: [(utriusque nomen alibi dixi)] strenua autem facinora juvenem istum in pugna edidisse Cretenses ajunt, et tota hostili acie in ipsum irruente, in cadaver offendisse, et sic fuisse subversum perhibent. Cum vero ex hostibus quidam, qui proximus ei erat, gladium intentans tergum ejus esset trajecturus; ille conversus inquit, „Ne tu turpem et imbellem plagam mihi inferas; sed potius „pectus meum feri, ne amasius me timiditatis condemnet, et „a cadavere meo componendo abstineat, ad me, ubi rem tur„piter gesserim, accedere non sustinens." Nec quidem mirum est, si quis, homo cum sit, ignavus videri erubescat; perdicem autem verecundiae esse participem, peregregium hoc a natura donum est. Aristodemus autem, qui prae timore aufugit, et Cleonymus, qui clypeum abjecit, et pavidus Pisander, nec patriam, nec uxores, neque liberos sunt reveriti.

II. De columbis Veneris Erycinae.

In Eryce Siciliae festum celebratur, quod Erycini et Siculi omnes Anagogia appellant. Cur autem sic appelletur, causam afferunt, quod id temporis Venerem inde in Libyam proficisci dicunt. Illud autem existimant, illinc conjecturam facientes: maximus columbarum in iis locis numerus esse solet, nulla autem tum temporis apparet; dicunt igitur Erycini ipsas deae ministrantes peregre profectas esse: nam columbas Veneri sacras esse isti existimant, et reliqui homines sibi persuadent. Novem diebus autem elapsis, unam forma insignem ex pelago Libyco spectari revolantem, quae non sit quemadmodum reliquae gregales columbae, sed rubra; qualem nobis Anacreon Teïus canit esse Venerem, eam [quodam loco] purpu-

ream et auro similem appellans [imitatione nimirum Homeri, qui eandem nobis auream celebrat]: hanc caeterarum columbarum greges sequuntur; atque festum Catagogia, ex reditu earum dictum, iterum celebrant Erycini.

III. De leone et leaena.

[Lupus et lupa, equus et equa, simul pascuntur;] non item leo et leaena; isti enim eadem via, nec venatum, nec aquatum eunt: causa autem haec est, quod uterque corporis viribus confidat, neque alter altero opus habeat, ut ajunt peritiores.

IV. De difficili luporum partu.

Lupae partu non facile solvuntur, sed diebus ac noctibus duodenis parturiunt continuis; quanto etiam tempore Latonam ex Hyperboreis in Delum pervenisse Delii ajunt.

V. De animalium quorundam inimicitiis.

Inimicitias mutuas gerunt testudo et perdix; item crex et ciconia cum mergo, et cum laro harpa et ardea: alauda acanthylidi infensa est, turtur pyrrhae; corvus etiam et milvus hostili sunt animo: siren de genere apum hostem habet circen, circe autem et circus tum genere tum natura dissident. Channa piscis prae ceteris libidinosus est. Formicas (Merulas) in Pheneo Laconicae (Arcadiae) albas esse fertur.

VI. De equis.

Equos pratis pascuis et palustribus locis [ventosisque] delectari, homines equorum nutritionis periti fatentur. Unde et Homerus [in ejusmodi rebus considerandis excellens, ut mihi videtur] alicubi cecinit:

Hujus ter mille equae per palustria pascebantur.

Gaudere autem equas adspiratione ventorum, et austro et boreae se exponere, norunt earum pastores; idque non ignorans idem poëta [dixit:

Harum aliquas et ipse Boreas adamavit pascentium.

Unde] et Aristoteles [mutuatus est, nisi fallor, quod] scribit, equas aliquando furentes recta adversus hos ventos aufugere.

VII. Historia de equi cum matre coitu.

Scytharum regem, cujus nomen mihi notum silentio praetermitto (quid enim mea refert?), equam habuisse audio, praeditam omni virtute, quae ab equo [requiri et] praestari queat; tum hujus quoque habuisse pullum ceteris equis virtute praestantem. Cum igitur equum alium non reperiret dignum, qui huic ipsi equae admitteretur, sed neque equam tam generoso pullo convenientem, ambos in eundem locum ad coitum coegisse; veruntamen eos ceteris quidem in rebus mutuo amore se invicem complexos fuisse, non tamen ad coitum pervenisse. [Cum igitur haec animalia conatum Scythae irritum reddebant], vestibus utrumque obtexit, eaque incestum stuprum admiserunt; quod quidem factum primum ut ambo intellexerunt, tam impium flagitium morte dissolverunt, seque de praecipitio dejecerunt.

VIII. Historia de equisone equam amante.

Equam Eudemus ait adolescentem ac armenti praestantissimam, tanquam pulchram puellam, et omnium puellarum istius loci formosissimam, ab equisone adamatam fuisse; primumque temperantem fuisse, deinde insolitum lectum ausum

fuisse invadere et cum eadem rem habere. Ubi vero equae pullus, et ipse formosus, id, quod factum erat, vidisset, aegre tulit matrem a domino tam violenter tractari, atque impetu facto eum occidit, atque cum observasset, ubi humaretur, eo profectus cadaver rursus effodit, et nulla non contumelia adfecit, idque jam nullum sensum doloris percipiens foede laceravit.

IX. De piscium coitus tempore in Pontum secessione.

Ex piscibus plurimi in venerem magis verno tempore exardescunt, et in Pontum tunc praecipue secedunt, quod in eo cava et cubilia naturae munere piscibus idonea sint; idemque a feris bestiis [quas mare alit] liber est. Soli delphini parvi illic et infirmi errant; polypis, paguris, astacis caret; qui sane parvulis pisciculis perniciosi existunt.

X. De elephantis lunam venerantibus.

Luna nova nitescente, audio elephantos naturali quadam et ineffabili intelligentia e sylva, ubi pascuntur, ramos recens decerptos auferre, eosque deinde in sublime tollere, et suspicere, et leviter ramos movere, tanquam supplicium quoddam deae protendentes, ut ipsis propitia [et benevola] esse velit.

XI. De equarum libidine.

Solas de bestiis equas, etiam si ventrem ferunt, se iniri sustinere audio; incendi enim eas libidine ex feminis maxime: itaque libidinosas mulieres equas vocari solere ab eis, qui gravius iis convitium facere student.

XII. De perdicum generatione.

Perdicum foetus, intra ovum etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi, a parentibus sui exclusionem ex ovis minime expectant; sed per se ipsi, tanquam fores pulsantes, ova elidunt, et jam foras eminentes se ipsos impulsu suo impellunt, ovique etiam nunc tegumento circumvestiti currunt, atque a dimidia testae parte, si adhuc circa caudam adhaerescat, semet excutientes liberant, et velocissime ad cibi inquisitionem prosiliunt.

XIII. De perdicum solertia.

Ex perdicibus, qui vocis contentione et cantu valent, et linguae facultati confidunt, quique pugnaces et ad certamen habiles sunt, se minime dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur; unde fit, quod parum contra venatores de sua libertate depugnent, quo minus comprehendantur; sibi praefidentes, quod a caede studiose ad cantus et certamina servabuntur. Reliqui autem perdices, et potissimum qui nuncupantur Cirrhaei, sibi conscii, quod nec ad certamina valent, neque pulchre cantare sciunt, et si capiantur, futuros se prandium his, qui ceperint, naturali quadam calliditate se esui ineptos reddunt; et cum ab omni alia esca, quae eos oblectare et ad pinguitudinem perducere queat, sua sponte abstinent, tum ut ne idonei sint ad hominum mensas, cupide alliis vescuntur. Quod cum cognorint aucupes, libertatem iis sponte indulgent; cui vero antea tales capiendi facultas defuit, capiendis iis et decoquendis tempus et operam perdit, et illorum carnem insuavem experietur.

XIV. Mustela et serpens perniciosa animalia sunt. Cum igi-

De mustela ruta comesa se contra serpentem muniente.

tur mustela cum serpente pugnatura est, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnam tanquam armis tecta procedit. Causa est, rutae odor serpentibus infestus.

XV.

De lupo, quum ventrem plenum habet, mansuetiore viso.

Lupus ad satietatem expletus ne minimum quidem deinceps degustat; undique enim ipsi venter turget, lingua intumescit, os obstruitur; atque instar agni occurrentibus mansuetus est, nec homini neque pecori insidias molitur, etiamsi per medium gregem ingrediatur. Paullatim autem ejus lingua detumescente, ad veterem habitum redit, atque iterum lupus exsistit.

XVI.

De gallinaceis et perdicibus.

Gallinacei, si feminae desint in corte, eum, qui recentior advenerit, omnes ineunt. Perdices etiam cicures recenti adventu novum et nondum cicurem eodem modo ineunt. Iidem suos altores remunerantur, feros enim et nondum captos, [quemadmodum et columbae facere solent], allectant. Utitur vero perdix venator illecebris quibusdam ad illiciendos feros; ante retia enim propositus cantum edit eos lacessentem ad pugnam, eosdemque ut ex insidiis in laqueos inserat incitantem. Sylvestrium dux contra cantat, et suum gregem praecurrens obviam procedit, cum hoc luctaturus. Cicur autem per malitiam semper insidias instruens, pedem refert, se timere simulans: alter vero spe atque animo inflatus, simul et sibi jam victoriam despondens, impetum facit; sed mox captivus compage tenetur. Quod si perdix, qui captus est, mas fuerit, ceteri gregales ei ipsi captivo opem ferre conantur; sin femina, captivam ipsam omnes feriunt, ut quae libidine incensa in servitutem inciderit. Nec vero illud praetereundum, quandoquidem etiam auditu dignum est. Si perdix allectatrix sit femina, ne mas incidat, feminae, quae sunt extra, illum ex casu in laqueum propinquo servant, suo cantu tanquam amatorio retractum; [nam ubi plures et sibi consuetas viderit feminas, ad illas libentius, relicta allectatrice, accedit].

XVII.

De invido erinacei et lyncis animo.

Terrestris erinaceus inter animalia invida censetur. Is statim ut capitur, urina tergus suum conspergit, cujus vi perfusum corrumpitur; et quod futurum erat ad multa utile, reddit inutile. Et lynx etiam urinam suam in terram occultat; quae ubi concreverit ac congelarit, lapis efficitur, et ad sculpturam idoneus est, et propter eandem, ut ajunt, exornando muliebri mundo accommodatus.

XVIII.

De rebus nonnullis, quae animalibus infestae sunt.

Leonem ingestum leontophonum (animal) perimit. Insecta oleo si quis inungat, perdiderit. Vulturum pernicies unguentum est. Scarabaei rosis injectis pereunt.

XIX.

De cane Indico ejusque virtute.

Canes Indicos feris adnumero; nam et viribus et animi ferocia praestant, et corpore omnium maximo. Cetera quidem animalia contemnit, cum leone vero contendit Indicus canis; quem et urgentem sustinet, et rugienti oblatrat, et mordentem remordet; denique multa in eum ausus, et vul-

neribus quoque inflictis, vincitur tandem canis: quanquam et ipse interdum vincit, [ac in venatione leonem perdit]. Morsu quidem si apprehenderit, pertinacissime premit; adeo ut si quis etiam gladio crus ei dissecuerit, [in quantocunque dolore] non remittat, donec mortis supervenientis necessitas eum cogat. Quae vero praeterea audivi, in alium locum differam.

XX. **Peculiaria quaedam de animalibus.**

[Soli homines et canes cibo simplici satiari solent.] Hominis cor mamillae sinistrae adnectitur, in ceteris animalium pectori medio adjunctum. Ex iis, quae uncungues cognominantur aves, nulla vel bibit, vel meiit, vel gregatim cum aliis degit.

XXI. **De martichora, fera Indiae.**

Apud Indos nascitur violento robore praeditum animal, cui Indorum lingua martichoras nomen est, magnitudine maximi leonis; colore rubrum, [adeo ut cinnabarim referat]; canis modo villosum; facie eadem prope, quae hominis; dentium triplici utrinque ordine mucrone acutissimorum, caninis majorum; auribus hominis similibus, nisi quod hae et grandiores, et villosiores sunt; oculis caesiis et his non dissimilibus hominis; pedibus et unguibus eisdem, qui leonis; summa cauda illi scorpionis modo aculeo plusquam cubitali armata: reliquum etiam caudae utrinque aculeis cuspidatum est: summae vero caudae aculeus obvium letaliter pungit. Quod si quis illum insequatur, aculeos oblique [veluti sagittas] emittit, [idque e longinquo]: et cum in anteriorem partem aculeos jaculatur, caudam intorquet; sin retroversus [Sacarum more] aculeos emittit, tum extentissime caudam porrigit. Aculei, quos jaculatur, pedali magnitudine, et schoeni (junci vel funis) crassitudine sunt; [quibus icta omnia, praeter solum elephantum, pereunt]. Ctesias Indos sibi affirmasse ait, locis emissorum aculeorum alios succrescere, ut sit hujus pestis perpetua successio. Humanis, ut idem adfert, carnibus maxime delectatur, quocirca complures homines interficit, nec duntaxat in singulos homines invadit, sed plures collectos vel ipse solus interimit. Reliqua item animalia vincere potest, [excepto leone]. Quod autem humanis carnibus sese complere ei suave sit, ejus nomen ostendit. Indice enim ideo martichoras appellatur, quod bestia hominum voracissima sit, ex rebus, quas agit, nomen trahens. Eadem est, qua pernicissimi cervi, corporis velocitate. Ejus pullos aculeatis nondum caudis armatos venantur, caudasque eorum ad saxum elidunt, atque crebris ictibus confringunt, ut aculeos ne postea producere queant. Vocem edit proxime accedentem ad sonum tubae. Ctesias apud Persas hoc animal se vidisse testatur, ex India regi Persarum muneri missum. [Si igitur alicui Ctesias ad haec designanda idoneus videatur, is quidem, intellecta hujus ferae proprietate, scriptori Cnidio fidem adhibeat.]

XXII. De sputi humani vi.

Scolopendram marinam rumpi ajunt, si hominis sputo madefiat.

XXIII. De vi seminis saligni.

Si quis tritum salicis semen bestiis dederit bibere, eis non modo quippiam non nocet, sed etiam illas alit; sin homo idipsum biberit, facultatem liberos gignendi ei adimit, et semen genitale perdit. Quare Homerus abstrusa naturae perscrutatus, mihi, cum *salices frugiperdas* suis versibus dixit, earum vim adumbrate ostendisse videtur. Sic et cicutam homo si biberit, ei sanguis quasi conglaciat, et eatenus concretione spissus fit, ut inde moriatur; suillum vero pecus, licet ea ad saturitatem se compleverit, non laeditur.

XXIV. De elephantorum diversoriis et nutritione.

Indi homines elephantos jam aetate confirmatos facile comprehendere nequeunt; neque enim id facere possunt, neque tam grandes aetate permittunt; quare ad paludes fluminibus proximas venatores profecti, eorum catulos tantum capiunt. Elephanti enim naturae proprium est, roscida loca et mollia amare, et aquam desiderare, ubi versari maxime studet, ita ut animal palustre nominari possit. Cum igitur eorum catulos adhuc aetate infirmos et teneros inde ceperunt, ciborum blanditiis et assentationibus eos ad parendum informant ac instituunt, blandiloquentiaque mansuefaciunt. Hominum enim indigenarum linguam elephanti intelligunt. Breviter, perinde illos quasi infantes pueros alunt, partim omni cura cultuque eos prosequentes, partim disciplinas tradentes; quae res efficit, ipsi ut ad obediendi facilitatem transferantur.

XXV. De bobus triturae adhibitis.

Cum triturae tempus est et boves in area circumaguntur, eademque manipulis referta est, ne boves spicas comedant, nares eorum fimo bubulo illinunt; quam machinationem valde idoneam excogitarunt. Hoc nimirum animal ab hujusmodi tetri odoris adspersione abhorrens, nihil, ne si fame quidem acerrima premeretur, unquam ederet.

XXVI. De venatione per aves rapaces et corvos.

Lepores et vulpes Indi hoc modo venantur. Canibus ad venationem non egent, sed captos aquilarum, corvorum et insuper milvorum pullos alunt, et ad venatum instituunt. Nempe leporem mansuetum et vulpem cicurem, carne appensa, ad cursum dimittunt; et mox immittunt aves carnem eis, quam appetunt, adempturas. Illae igitur, quanta possunt celeritate et impetu, vel hanc vel illum consequutae, carnem sui laboris praemium et escam desideratam sibi auferunt. Sic institutas ad praedam aves deinceps in montanos lepores et vulpes feras immittunt; quos illae itidem spe solitae escae persequuntur, et mox captos dominis adferunt, ut prodit Ctesias. Loco autem carnis prius appensae viscera captorum eis in cibum permitti ex eodem didici.

XXVII. De gryphibus Indiac.

Gryphem, Indicum animal, audio similiter quadrupedem, ut leonem, esse; robustissimis item exsistere unguibus, leonum similibus; tum dorsum ejus pennis indui nigris, ante-

riorem corporis partem rubris, alas vero candidis. Ctesias eos ait [cervicis pennas coeruleas et floridas habere], aquilino ore esse et capite cujusmodi pictores fingunt; oculis autem igneis, nidosque in montibus facere, utque aetatis processu grandes non capi, ita eorum pullos comprehendi posse. Bactri autem Indis finitimi eos illic auri custodes esse, aurumque effodere ajunt, et simul eo ipso nidos construere; quod vero auri in terram deciderit, Indos homines auferre. Contra Indi eos auri (quod vero quidem simile videtur) custodes esse negant; neque enim gryphes auri egere, sed cum ad colligendum aurum homines accesserunt, hos de pullis suis majorem in modum timentes, pro eis pugnare; atque cum aliis etiam animalibus concertare, eaque facillime vincere; contra autem leones et elephantos non stare. Indigenae, quod ab hujusmodi animalium robore timeant, non interdiu, sed ad collectionem auri noctu proficiscuntur, quod se tum melius latere arbitrentur. Locus ubi gryphes versantur, ac ubi aurum effoditur, desertissimus est. Quocirca aurum venari studentes mille aut bis mille armati eo perveniunt, simulque [ligones et] saccos adferunt, silentem lunam observantes. Quod si gryphes fallant, duplicem commoditatem adsequuntur; quod et eorum vita ab illorum atrocitate servatur, et simul aurum domum avehunt; [ubi auro purgato ab iis, qui hanc artem callent, ingentes sibi pro periculis opes comparant]: sin in furto deprehendantur, pericrunt. Domum autem non nisi triennii aut quadriennii intervallo, ut audio, revertuntur.

XXVIII. De testudine marina ejusque oculis.

Caput marinae testudini abscissum non continuo moritur, sed et videt; et si ante oculos ei manus obversetur, illos claudit: et paulo etiam propius si manum admoveas, mordet. Longe lateque fulgorem ejus oculi jaculantur: quorum pupillae candidissimae ac splendidissimae cum exsistant, eruuntur, ut vel auro includantur, vel monilibus imponantur: quamobrem mulierum admiratione plurimi aestimantur. Nascuntur autem hae testudines, ut audio, in mari rubro.

XXIX. De gallo gallinaceo.

Gallinaceum exoriente luna quasi divino quodam spiritu afflatum bacchari, atque exultare ferunt. Oriens autem sol ipsum nunquam fallit, tum vehementissime vocem contendens semet magis magisque cantando vincere conatur. Latonae in amore esse ajunt, et quod ei adfuerit gemellos felici partu enitenti, et quod etiam nunc parientibus adsit et faciles partus efficiat. Matrice gallina extincta, is ipse incubat, et pullos ex ovis excludit; ac tum [(res admiratione digna)] silentio utitur, quod sane sibi conscius sit se muliebre munus obire, et parum viriliter facere. Quod si cum altero pugnans vincatur, idcirco non canit, quod ex illa mala pugna spiritus fracti illi vocem supprimant; cujus offensionis verecundia confusus sese occultat. At si ex certamine victoriam reportarit, [superbus est, et] cervice erecta simul et cantus contentione

insolenter effertur, et triumphanti similis est. Illud item in eo mirificum, cum limen intrat, tametsi superum altissimum existit, is tamen sese inclinat; quod quidem ipsum superbia inductus facere videtur, ne videlicet crista uspiam offendatur.

XXX. De dolo quo monedulae capiuntur.

Suae nationis aves vehementer monedulae amant; quod quidem eas saepe in perniciem inducit; idque accidit hoc modo: Cum enim quis monedulas venaturus est, talia machinatur, ut, eas ubi noverit cibaria inquirere, et in quem locum gregatim congregentur perspexerit, ibi pelves olei pellucidi plenas disponat: curiosa belle avicula eo profecta in vasis labro considet, et simul sese inclinans suam ipsius umbram despicit; et quod existimet aliam se monedulam videre, ad eam ipsam festinat descendere; eoque ut est delapsa, olei tenacitate circumfusa, sine laqueis, sine retibus constricta tenetur.

XXXI. De elephanti natura, partu, aetate.

Elephanto duos dicunt prominere exsertos, quos alii dentes, alii cornua vocant; singulis pedibus numero quinque digitos indivisos, leviterque discretos, ex quo fit ut animal sit minime ad natandum habile; et anteriora crura posterioribus longiora habet; huic sub armis papillae existunt; at promuscide, tanquam manu, vel etiam commodius utitur; lingua etiam ei bene exigua est; fel autem non ad jecur, sed ad pectus (intestinum) situm habere dicitur. Biennium gerere uterum audio; alii non tam diu, sed sesquiannum tantum ventrem ferre ajunt. Anniculo quidem vitulo aequalem pullum edit, qui statim, ut natus est, ore sugit. Cum libidinis furore ardet, incursu parietes evertit, et palmas prosternit, similiter atque aries, frontis vi atque impressione. Aquam nitidam non bibit, sed postquam conturbarit, turbida potione delectatur. Idcirco somnum erecto corpore capit, quia ei esset operosum decumbere, simul et deinde a cubitu exsurgere grave. Ejus aetatis flos est sexagesimus annus. Hyemis et frigoris impatiens est. Ad ducentesimum annum vitam producit.

XXXII. De ovibus caprisque Indiae.

[Pecuariae Indorum quales sint, operae pretium est intelligere.] Oves Indiae et capras ad maximorum magnitudinem asinorum audio accedere: quatuor foetus cum plerumque pariunt, tres vero cum minimum; nunquam enim ibi neque ovillum pecus, neque caprinum tribus minus edit. Caudae ovillae longitudo ad pedes usque pertinet; caprinae vero in eam procedit longitudinem, ut terram [prope] contingat. Idcirco eas pastores ovibus, quae ad pariendum idoneae sunt, abscindunt, quod tum sic facilius ineantur, tum ex earum adipe oleum exprimatur. Arietum quoque dissecant caudas, atque adipem extrahunt, [et iterum consuunt]; catenusque deinde sectio conjunctissime committitur, cicatricis ut ne tenue quidem vestigium appareat.

XXXIII. Qua arte chamaeleon

Alexander Myndius dolore et molestia cibique inopia, a chamaeleonte ad hunc modum serpentem affici ait: Mordicus scilicet illum bene latam festucam et validam tenentem, adversa

se contra serpentes tueatur.

fronte conversum contra hostem serpentem venire; serpentem vero, quia festucae latitudinem circumplecti [hiando] non possit, chamaeleontem dentibus configere non posse, itaque hunc ab ipsa confici exedique nequire; membra enim ut illius reliqua serpens mordeat, nihil tamen proficit, quod tanta nimirum pellis firmitate et robore exsistit, ut serpentis morsus prorsus non sentiat.

XXXIV. Quaedam de natura leonis.

Leonis cervix non multis vertebris, sed unius duntaxat rigida ossis perpetuitate constat. Si quis leonis ossa concutiat, ignis ex his elicitur; medullis autem carent, neque enim fistularum modo cava sunt. Nullo anni tempore a coitu abstinet. [Foetus ei intra duos menses perficitur.] Quinquies parit, primo catulos quinque edit, secundo partu quatuor, deinde tres, tum binos, postremo unum. Catuli a partu recentes exigui sunt, [et caeci similiter ut canum catuli]; duobus vero post partum mensibus ingredi incipiunt. Jam quod in sermonem hominum venit, fabula est, eos vulvam dilacerare. Cum fame tenetur, summo cum periculo ei occurritur; postea vero quam cibo impletus est, mansuescit, et simul ludicris delectari fertur. Nunquam terga vertit in fugiendo, sed sensim pedetentimque se recipit, cum fremitu contra intuens. Ut vero aetate processit, ad stabula [tuguria] et pastorum subterraneas casas proficiscitur, [et quidem merito], nam ad montanas praedas persequendas jam infirmus est. Ignem exhorrescit. Ex his quicunque corpore contractior, et hispidiore juba est, ignavior et imbecillior est; qui vero [procerior], piloque recto et simplici, generosior et majori robore animi praeditus. Porro leonum genus adeo avide cibos helluatur, ut solida membra deglutire feratur. Expletus vel triduo, vel quoad primi cibi sensim concocti sint, nihil saepe edit; modica autem potione utitur.

XXXV. De bove injuriae acceptae memore.

Bovem licet mansuetum, non facile tamen illius, qui sibi stimulos admovet, oblivio capit; at injuriam animo ac memoria vel longissimo intervallo continens vindictam sumit. Nam cum est sub jugum missus, lorisque constrictus, quodammodo similis est homini in vincula conjecto, et se quietum tenet; ut vero solutus est, alias ad bubulcum versus pede suo feriens, aliquod illius membrum contrivit: alias saepe in cornua incitatus, impetens illum interfecit: cum tamen in ceteros subito mansuetus exsistat, ac quietus in stabulum ingrediatur; neque enim ferus in eos exsistit, qui iram sibi non movent.

XXXVI. De porphyro serpente deque veneno inde ducto.

Indorum regionem historici permulta proferre venena et plantas perhibent, e quibus partim salutaria sunt contra morsus serpentum, partim mortifera. Cujusmodi est porphyrus serpens dodrantis magnitudine, colore accedente ad purpurae [saturatae] similitudinem; capite vero plusquam niveo, et lacte multo candidiore. Locis Indiae calidissimis reperitur: ei

mordendi idcirco potestas est nulla, quod dentium expers sit; ergo hac ex parte eum quasi mansuetum dicere possumus, non item ex omnibus partibus; nam ejus vomitio si quod vel hominis, vel alterius animalis attigerit membrum, totum computrescat necesse est. Idcirco eum captum a cauda ex arbore suspendunt, ut illi caput ad terram versus propendeat; tum sub ejus os vas subjiciunt aeneum, in quod ex ejus ore guttae redduntur, quae primum ut deciderunt, continuo concrescunt [et condensantur], adspicienti ut amygdalinae lachrymae speciem praebeant. Ab eo extincto vas removetur, in cujus locum alterum etiam vas aeneum supponitur, in quod saniosus liquor, aquae similitudinem speciemque gerens, ex jam mortui ore serpentis defluit, similiterque hic [intra triduum] concrescit; horum tamen uterque colore differt ab altero, hic nigerrimus est, illae primae guttae electri similes sunt. Ex iis igitur si cui magnitudine sesami in cibo potioneve detur, acerrima primum convulsione percellitur, deinde ei oculi pervertuntur, cerebrum per nares expressum delabitur, sicque ille miserabiliter quidem moritur, sed tamen celeriter; sin quis sesamo minus ex illis sumpserit, non continuo is quidem moritur, ex malo autem non evadit, sed cum mora extinguitur. Quod si ex eo ipso nigro, qui ex mortuo jam serpente defluit, sesami quoque magnitudine quis comederit, [suppuratus] extabescit, annique intervallo consumitur; plerique eorum in biennium processerunt, paulatim morientes.

XXXVII. De struthiocameli ovis et volatu.

Struthio magna etsi permulta ova parit, non tamen omnia ad frugem perducit, sed foecunda ab infoecundis secernit, tantumque frugiferis incubat; simul et ex iis pullos excludit, et sterilitate affecta eis ipsis editis pullis alimenta praebet. Quod si quis eam insectetur, volando effugere nequit, sed duntaxat, explicatis alis, gressu ipso effugere aggreditur: propior facta ut capiatur, obvios lapides sic pedibus retro versus tanquam funda jaculatur.

XXXVIII. De nidis passerum.

Conscientia vel suae infirmitatis, vel sui corpusculi exiguitatis, passeres in ramorum cacuminibus, modo ab iis sustineri queant, nidos contexunt, saepeque numero ea machinatione sibi factas a venatoribus insidias declinant; cum eo propter rami tenuitatem adscendere non queunt.

XXXIX. Quomodo vulpes vesparum nidos depopuletur.

Vulpes in exsuperantiam infinitae tum malitiae, tum fraudis progreditur. Cum vesparum domum vespis refertam viderit, ipsa quidem a caverna sese avertit, et aculeorum vulnera vitat; in eam vero immittit caudam valde hirsutam et prolixam, eaque vespas concutit, quae ad pilorum densitatem accedunt: cum iis autem referta sit cauda, eam vel ad arborem, vel ad parietem, ad maceriemve allidit; itaque multa caudae attritione his extinctis, in reliquas invadit, perindeque eas ut priores interimit: quando autem animadvertit [sibi omnia tuta fore], seque ab aculeis liberam esse [nullo jam murmure tur-

banda], nullos jam metuens aculeos, os in vesparum domum immittens, vorat.

XL. De natura canis.

Canis calva nulla ossea commissura constat, sed ossis perpetuitate continetur. Cum se plurimum currendo exercuit, multo effusiorem ad res venereas exsistere ferunt. Cumque multum aetate processit, ei dentes hebescunt, nigrique redduntur. Tanta narium exsistit sagacitate, ut nunquam [tostam] caninam carnem, nedum etiam varietate condimentorum fallacissima temperatam gustet. Tribus nec pluribus morbis laborare solet, angina, rabie, podagra; cum homo interea sexcentis morbis sit opportunus. Quodcunque autem a rabioso cane morsum fuerit, perimitur. Postquam podagra tenetur, perraro ex ea convalescit. Ad decimum quartum annum vita ei producitur. Nam quae de Argo Ulyssis traduntur, Homeri figmentum videntur.

XLI. De avicula quadam Indica venenatisque ejus excrementis.

Parvularum quarundam avium Indicarum natio in excelsis et praeruptis montibus nidificat, quarum magnitudo accedit ad ovum perdicum, sandaracae colore est. Indi sua lingua dicaerum solent nominare: Graeci, sicut audio, dicaeum. Ejus stercus si quis milii magnitudine sumpserit in potionem dissolutum, ad vesperam morietur. Mors somno suavi similis est, et doloris expers, quem poetae [λυσιμελῆ] artus dissolventem et [ἄβληχρον mollem] nominare solent; talis enim a dolore libera, atque iis qui mori student, ideo suavissima est. Quamobrem summopere Indi id adsequi student, ipsum enim malorum oblivionem existimant inducere. Quod quidem ab Indorum rege muneri missum rex Persarum omnibus rebus antefert, et adservat, insanabilium malorum remedium, si quae necessitas obveniat; neque apud Persas quisquam alius quam rex id habet, et regis mater. Conferamus igitur cum hoc Indico Aegyptium illud pharmacum, utrum utri sit praeferendum: Aegyptium utique uno tantum eodemque die lachrymas arcere et compescere poterat; Indicum vero aeterna oblivione delet mala: illud mulier donabat; hoc largitur avis, vel potius per hanc ministram natura, ut gravissimis vinculis hominem occulte absolvat. [Quare feliciores tantum Indos id possidere ajunt, ut, quandocunque eis libuerit, hujus corporis veluti carcere liberari queant.]

XLII. De attagene et meleagride avibus.

Attagenae avis meminit etiam Aristophanes comicus in suis Avibus. Loquitur haec nomen suum, qua potest voce, et decantat. Idem meleagrides, quas vocant, facere ajunt; seque Meleagro Oenei filio genere conjunctas expresse testari. Fert enim fabula, quaecunque Meleagro juveni sanguine junctae erant, cum [propter illius casum] lachrymis et intolerabili luctu seipsas conficerent, nec ullam admitterent consolationem; eas, diis misertis, in hasce aves mutatas esse: atque in his avibus simulacra quaedam et reliquias veteris casus superesse, unde etiamnum cantent Meleagrum, et pariter illi se cognatas testentur. Quamobrem quicunque deos, praecipue vero

Dianam venerantur, his avibus in cibo religiose abstinent; [cujus rei causa cum aliunde, tum a Leri insulae habitatoribus petenda est].

XLIII. De formicarum sedulitate.

[Haec etiam de formicis audivi.] Tanta sedulitate ad opus se conferunt, [idque absque ulla excusatione, et praetextu, quo uti solent ignavi], ut ne noctes quidem in suo opere cessent, modo sit plena luna, nec vero, quemadmodum homines, inertiae fugaeque laborandi excusationes praetendunt. Quid enim inertium dierum multitudinem commemorem, necesse est? Indicta sunt Dionysia, Lenaea, [Chytri, Gephyrismi]; alia Spartam sunt translata; alia Thebis recepta; quin singulis etiam urbibus, mille dierum inertissimae segnitiae non apud barbaros solum, sed etiam apud Graecos indictae sunt.

XLIV. Quod ferae quoque beneficiorum sint memores.

Animantium naturam non omnino intractabilem esse, sed vel maxime feras beneficiorum, quibus afficiuntur, meminisse testantur in Aegypto feles, ichneumones, crocodili, accipitres. Capiuntur enim illae blanditiis ciborum, et ita cicuratae deinceps mansuetissimae permanent; nec unquam mali aliquid in illos, quorum beneficia senserint, moliuntur, postquam semel naturae ipsarum feritas remollita fuerit. At homo ratione et prudentia praeditum animal, et verecundiae ruborisque compos, non dubitat veteris amicitiae jus violare, quem amabat odisse, et credita sibi arcana in perniciem ejus, qui crediderat, utcunque levem ob causam effutire.

XLV. Historia de leone, urso et cane.

Quod de leone Eudemus dicit, admiratione dignum est: hoc ipsum ejusmodi est. Juveni venationi dedito, [quique cum animalibus maxime feris una vivere poterat] cicuratos [ab aetate tenera contubernales convictoresque] fuisse, canem nimirum, ursam et leonem: eosque primum et pacem inter se servasse, et amicitiam recte coluisse, [refert Eudemus]. Deinde cum canis aliquando et ursa inter se colluderent, et ludicris morsiunculis conflictarentur, ursam repente ad feros mores revertisse, et canem simul invasisse, et ventrem misero unguibus indignissime distraxisse, [eumque dilacerasse]; cujus atrocitatem facti leonem indignatum, [et canis tanquam socii desiderio motum, et] perfidiae ursinae odio (quod foedus illa fregisset, et amicitiam institutam violasset) inflammatum, justa et merita iracundia contra ursam et exarsisse, et ab ea pares poenas, quibus illa prius canem affecisset, [repetiisse. Ita non solum, ut Homerus canit,

Profuit interdum prolem superesse parentis
Vindictae;

sed quemvis amicum ultorem relinqui, lucrum videtur: quod vel in bestiis jam dictis natura monstravit; et tale quid etiam de Zenone et Clanthe fertur.]

XLVI. De cantharis tincturae adhibitis.

Nascuntur in India animalia magnitudine qua canthari, colore rubro, cinnabari proximo, pedibus longissimis, tactu mollia. Ea in arboribus, quae succino manant, gignuntur,

et earundem fructibus aluntur. Indi his captis expressisque puniceas vestes [exteriores interioresque] tingunt, et quicquid aliud eodem colore inficere libuerit. Hujusmodi vestis etiam Persarum regi mittitur. Mirantur enim eam Persae, et suis vernaculis pulchritudine pretioque anteponunt, auctore Ctesia: nam vel celebribus illis Sardianis floridior ac splendidior est. In eodem Indiae tractu, ubi canthari jam dicti, cynocephali etiam nascuntur, quibus a facie et corporis specie nomen inditum; nam caput caninum, cetera fere humana habent, et vestiti pellibus ferarum ingrediuntur. Justi sunt, hominum nemini molesti aut injurii; non sermone, sed ululatu sonant, Indorum tamen linguam intelligunt. Venatione animalium ferorum vivunt, quae, ut sunt celerrimi, facile consecuti interimunt, et frustatim divisa non ad ignem, sed ad solem assant. Capras etiam, et oves alunt; ut ex lacte potu fruantur, sicuti ex feris cibo. Horum inter animantes rationis expertes non temere mentionem feci; articulato enim discretoque et humano sermone non utuntur.

De cynocephalis.

XLVII. De lutea s. chloride ave.

Lutea nulla alia re quam herba, symphyto nuncupata, quae radix magna difficultate et reperitur et effoditur, nidos construit, eosque villo et lana substernit. Et femina quidem ita vocatur; mas autem vireo, vitae munerum sciens est, simul et aptus ad quidvis discendum, ideoque et laboris in discendo [cum captus fuerit, patiens]. Hieme libere volans non conspicitur; aestivo autem solstitio apparet; et oriente Arcturo sidere eo unde huc venerat revertitur.

XLVIII. Qua ratione taurus furens placari possit.

Taurus animo incitatus eo impetu cornibus appetit, ea impotentis animi effrenatione fertur, nihil ut eum, neque bubulcus, neque metus ullus reprimere queat; atqui eum quidem ipsum homo sistit atque ab impetu continet, si dextro genu suo fascia deligato ad eum accesserit.

XLIX. De natura pantherae.

Pantherae digiti in anterioribus pedibus quini, in posterioribus quaterni. Femina viribus mari praestat. Quod si imprudens herbam venenatam, quam pardalianchum [aconitum] vocant, degustarit, remedium hominis excrementum sibi aliunde comparat, atque incolumis evadit.

L. De equorum ciliis.

Pilis equi in gena inferiore carent; propterea Apelli Ephesio hoc in equi pictura neglectum reprehensionem attulisse ferunt. Alii non Apelli hoc accidisse, sed Niconi ajunt, cum scientissime ceteras equi partes pinxisset, hoc unum objectum fuisse.

LI. De asilo et tabano.

Asilum maximae muscae similem esse ferunt, robustum et bene compactum, habere quoque aculeum validum ex ore appensum, sonumque bombi instar edere. Tabanum autem similem videri muscae caninae, bombumque asilo majorem edere, aculeum vero minorem possidere.

LII. De feris In-

Sylvestres asinos equis magnitudine non inferiores apud Indos nasci accepi; eosque reliquo corpore albos, capite vero

diae asinis corumque cornibus.

purpureo, oculisque cyaneis esse; cornuque in fronte gerere sesquicubiti longitudine, cujus inferius album, superius autem puniceum, medium vero plane nigrum sit. Ex hisce variegatis cornibus Indos bibere audio, nec tamen omnes, sed potentiores, cum per interstitia auro ea circumfuderint, et veluti armillis quibusdam pulcrum simulacri brachium exornaverint. Ex hoc cornu bibentem ab insanabilibus morbis tutum fieri, neque cum ipsum convulsionibus corripi, neque sacro morbo tentari, neque venenis ullis necari ferunt; quinetiam si quid prius pestilens biberit, tum id evomere, tumque ad sanitatem redire. Cum autem ceteri asini, quibuscunque in terris sint, tam domestici, quam sylvestres, tum cetera solipeda animalia, talos non habeant, neque fel in jecore, [ut fertur]: asinos Indicos cornigeros Ctesias inquit, talis primum, iisque nigris, praeditos esse, eosdemque si quis confregerit, interiora quoque nigra deprehensurum esse; neque felle eos carere; neque modo corporis velocitate longe multumque ceteros asinos superare, sed et velocitate eadem multo equis et elephantis praestare. Cum autem in viam se dederunt, tardius primo ingrediuntur; deinde paulatim tantum confirmantur ad contendendum iter, eos quidem [juxta poetae dictum] ut adsequi nemo possit. Postea autem quam feminae pepererunt, patres circum pullos a partu recentes summa custodia versantur; eorumque commorationes locis Indiae desertissimis sunt. Cum a venatoribus Indis invaduntur, pullos suos adhuc [teneros et] aetate infirmos a tergo suo pascentes habent, ipsi vero pro eis propugnant, et contra equites audent venire, eosque cornibus ferire. Tanto sane hi robore exsistunt, nihil eis ut obsistere queat, quin statim vel concedat, vel [si non cesserit frangatur, aut aliter atteratur, et evadat inutile, et] perdatur. Equorum etiam incursu latera discerpunt ac lacerant, ut viscera effundantur; ex quo fit, ut ad eos equites appropinquare valde metuant: appropinquatio enim capitalem ipsis pariter et equis mulctam miserabiliter infert. Pergraviter calcibus pugnant. Eorum morsus eatenus acerbiores exsistunt, ut quicquid comprehenderint, funditus diripiant. Ex his qui sunt confirmata aetate, vivos non ceperis, [at jaculis et sagittis perimuntur; atque hoc pacto depraedati eorum cornua Indi, ut dixi, exornant]. Carnes eorum, quod amarissimae sint, haudquaquam esculentae.

LIII. De animalibus numerandi peritis.

Rationis expertia animalia naturae dono numerorum rationem tenere, [etsi eam non edocta], Eudemus affirmat; quod quidem ipsum Libycorum animalium testimonio, quorum nomen non explicavit, comprobat. Quae autem dicit, haec sunt: Quod ceperint in undecim partes dividere, et decem quidem edere, undecimam autem cuicunque tandem relinquere: cur vero eam tanquam decumam relinquant, consideratione dignum est. Mirum

igitur videri debet bruta animalia sua sponte nullo docente numerandi scientiam percipere, et unitatem, binarium, ac reliquos deinceps numeros suo ingenio scire; hominem autem rationis participem, non nisi vehementi cura, assiduo studio, ac nonnunquam ne multa quidem verberatione numerorum vim cognitionemque comprehendere posse.

LIV. De aspide puerum amante.

Quod Aegyptii de aspide dicunt, id libenter sapientiae studiosi audiunt: in quadam Aegyptiorum praefectura, ab Hercule [Jovis filio] denominata, formosum puerum [(ut Aegyptii formosi esse possunt)] anserum custodem, ab aspide mirifice adamatum fuisse: quod puerum dormientem aliquando praemonuerit de insidiis structis ab altera fera, quae ei juncta erat, rivalitate, [ut ita dicam], aliqua contra puerum propter conjugem aspidem; illasque dum maritus ejus moliebatur, puerum exporrectum aspidi fidem adhibuisse et insidias declinasse. Equo sermonem Homerus tribuit: aspidi natura, quam nullae morantur leges, ut ait Euripides.

LV. De camelorum aetate et exsectione.

Cum camelos quinquaginta annos vivere percepi, tum Bactrianos ad centesimum annum: tum mares, ut pugnaciores sint, a Bactris populis castrari; ita, petulantia excisa, majori robore esse: camelis etiam feminis vulvas ferro aduri; ut partibus illis, quae ad furorem libidinis incitant, adustis, ad bellum aptiores exsistant.

LVI. De phocae amore erga hominem.

Vitulum marinum Eudemus ait in hominem spongias piscari solitum amore flagrasse; eoque, ubi subterranea petra erat, extra mare progressum cum spongiatore rem habuisse. Quod autem, cum is spongiatorum maxime deformis esset, vitulo formosissimus videretur, nihil forsitan mirum videri debet; cum saepenumero homines in mulieres turpissimas, pulchrioribus neglectis, amore inflammentur.

LVII. De hydri morsus effectu.

Ab hydro percussum statim odorem teterrimum reddere narrat Aristoteles; ex eoque quod tam male oleat, neminem ei appropinquare posse. Idem quoque ait eundem percussum cum oblivione circumfundi, ejusque oculis multam caliginem offundi; tum rabiem et summum tremorem eidem exoriri, tertioque die perire.

LVIII. De oenade ave.

Oenas avem significat, non, ut quidam putant, vitem. Hanc Aristoteles palumbo majorem, columba minorem facit. Hinc in Sparta etiam, ut audio, oenadotherae quidam vocantur. [Porro circe avis nomen fuerit, a circo tum genere, tum natura differentis.]

LIX. De cyano ave.

Avis, cui cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret, urbanas commorationes [et domos] odio persequitur, locorum etiam agrestium ubi homines versari soleant insolens est; eis vero locis, in quibus est ab hominibus solitudo, et montium jugis, et praecipitiis delectatur. Non continentem, non insulas hominum frequentia habitabiles, in

amore habet; Scyro, et si qua est ejusmodi alia sterilis et ab hominibus inops, delectatur.

LX. De spino ave.

Spini aves in posterum longissime providentes hominibus ad rerum futurarum conjecturam sapientiores sunt. Etenim hyemem futuram praesentiunt, et nivem praenoscunt, et multa cautione observant, ne iis opprimantur; itaque earum acerbitates metuentes, tanquam ad asyla, sic ad loca nemoribus frequentia confugiunt.

LIBER QUINTUS.

I. *De avibus ad Memnonis tumulum quotannis pugnantibus.*

Terram Parianorum et vicinam Cyzicum aves adspectu nigras incolere ferunt, quae figura corporis et forma accipitribus similes esse videntur: eae usu carnium cum se abstinent, tum in omni victus ratione se continent; eis enim ad cibum semina satis sunt. Cum autumnus esse coepit, Ilium gregatim advolant. Eas autem idcirco Memnonidas vocant, quod recta ad Memnonis sepulchrum proficiscantur. Id enim vel etiam nunc a Troadis incolis in honorem Memnonis [Aurorae filii] conditum ibi fuisse dicitur; atque Memnonis quidem cadaver ex caede a matre [in sublime raptum, et] in Susa illa Memnonia tantopere decantata exportatum fuisse, ut humatione afficeretur, eque dignitate illius exsequiarum justa ei persolverentur: illud vero cenotaphium esse. Aves igitur Memnonis gentiles quotannis eo proficisci, ibique primum in contrarias partes distrahi, deinde pugnam committere, eamque summa contentione tamdiu pugnare, dum ex his media pars pereat, altera vero victrix redeat, [unde discesserat]. Quomodo autem et unde haec accidant, philosophari, nec mihi libet, neque etiam vacuus sum ad scrutanda naturae abstrusa atque abdita. Hoc quidem funebre certamen ab hisce avibus quotannis ad honorandum Memnonem, Aurorae et Tithoni filium, peragi dixerim; Graeci vero semel duntaxat tali honore Peliam, Amarynceum, Patroclum et Achillem Memnonis hostem dignati sunt.

II. *Quod Creta neque noctuas neque noxias feras alat.*

In Creta noctuam ajunt omnino non nasci, ac si extrinsecus importetur mori. Itaque videtur Euripides temere fecisse hanc avem a Polyido visam, atque ex ea conjecisse Glaucum defunctum Minois filium se reperturum. Audio praeterea Cretenses jactare, Creticae terrae concessum hoc munus a Jove, nempe in ea et nutrito et occultato, ut ab omni malefica et noxia fera libera sit, ita ut nec ipsa ullam producat, nec aliunde invectam alat, et hujus muneris vim re ipsa declarari [cum nullum in ea maleficum animal reperiatur]; quod si quis, ut hanc Jovis gratiam experiatur, venenatum animal quodpiam foris adsumit, id primum ut hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores, qui venantur in Africa Cretae proxima serpentes, talia machinantur: Ad movendam hominum admirationem serpentes varias mansuefactas circumgestant, et simul ipsis terrae Africae quantum satis sit ad earum usum comportant; quod ipsum provident, ne serpentes pereant; ob eamque causam cum ad hanc insulam perve-

runt, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam, quam secum portant, substraverint: ex quo fit, ut multitudinem imperitam congregent, atque stupidam detineant; et tametsi eae quidem sese incitant, non loco tamen se movent, neque ex domestico et vernaculo pulvere excedunt, itaque incolumes manent; sin in externum et hosticum solum egrediantur, e vita quoque exeunt, nec immerito. Nam si Jovis nutus neque in Thetidem, nec in alium quenquam, fuit aut futurus est irritus unquam; multo minime in terram ei nutriciam vanus aut irritus fuerit.

III. **De ingenti quodam in Indo fluvio verme.**

Indus fluvius bestiarum ferarum expers est: solum in eo nasci vermem ajunt, speciemque eorum, qui ex ligno gignuntur et aluntur, gerere: ad septem cubitorum longitudinem et eo amplius procedere; ejus crassitudinem decem annos natus puer utroque brachio vix complecti queat. Ei in superiori oris sede unus dens inest, in inferiori alter, ambo quadranguli, cubiti fere longitudinem habent; tam validi, ut lapidem, vel quodcunque animal iis corripuerit, [sive cicur sive ferum], facillime conterat. Interdiu ima in sede fluminis versatur, coeno gaudens [et latitans]; noctu vero ad terram procedit, et in quodcunque inciderit, vel equum, vel bovem, vel asinum, conficit, atque in suas sedes trahit, et in flumen abstrusus membra omnia, excepto ventre, exedit. De die etiam si fame premitur, sive camelus sive bos in ripa bibit, [clam subrepens] violentissimo impetu summa labra mordicus comprehendit, et robusto tractu in aquam abreptum edit. Ejus pellis duorum digitorum crassitudine est. Ejusmodi autem machinatione capitur: Hamum robustum ad ferream catenam alligant, [adjuncto etiam fune ex albo latoque lino; lanis autem et hamum et funem involvunt], ne a verme praemordeatur[; tum] agnum aut hoedum ad illecebram hamo affigunt, deinde in fluvium demittunt. Triginta viri, singuli cum jaculo amentato, et ense accincti, ad funem adstant; adsunt et e corno sudes bene robustae, si percutere sit necesse; deinde cum illecebras devoravit, hamo captum trahunt, et abstractum interficiunt, et triginta dies appensum ad solem sinunt, atque ex eo in fictilia vasa crassum oleum stillat. Singuli vermes quinque olei sextarios reddunt, quod quidem ipsum regi Indorum apportant [vasis obsignatis; neque enim alii cuiquam vel guttam illius possidere licet. Corpus reliquum inutile.] Hujus ea est vis olei, ut sine ullo igne ejus infusa hemina quemcunque lignorum acervum comburat; ac si vel hominem velis vel aliud animal exurere, primum ut hoc infuderis, funditus statim deflagraverit. Eodem ipso Indorum regem ajunt capere hostium urbeis, neque arietes, testudines, aliaque bellica tormenta ad eas capiendas opus esse; nam cum fictilia vasa unius heminae capacia eo impleta, et obstructa, in portas jaculatur, vasa quidem ad portas allisa rumpuntur; at oleum

delapsum ignem circumfundit, ut restingui non possit, et flamma insaturabilis comburit homines pugnantes pariter cum armis. [Restinguitur autem multa inutili congerie, qualis per terram et vicos converritur, in eum injecta.] Haec Ctesias Cnidius [narrat].

IV. De balaena.

Balaena (Phocaena) delphino similis, etiam lac habet; colore non est nigro, sed cyaneo saturatissimo; non branchiis, sed fistula (sic enim hujus respirandi viam appellant) spiritum ducit; sedes et commoratio huic est Pontus, et circa eum mare, nec extra haec loca evagari solet.

V. De gallina victrice.

Si ejus belli, quod cum mare committit, gallina victoriam reportet, ejus collum voluptate inflatur, [et paleas demittit], minus tamen quam gallinacei; tum majore spiritu impletur, et longo tibiarum tractu graditur.

VI. De delphino ad Aenum Thraciae capto.

Urbs Thraciae, cui nomen est Aenos, praeclarum dat testimonium delphini amoris, quem erga suam nationem habet. Cum forte evenisset, delphinus ut vulnere accepto, non mortifero quidem, sed tali, ut adhuc vivere posset, caperetur; reliqui non comprehensi, id ipsum ut senserunt, maximis saltibus ad portum gregatim profecti mali quidquam piscatoribus inferre studebant. Solent autem, [ut par est], cum catulis suis una natare. Piscatores igitur pertimescentes captivum deseruerunt. Itaque delphini natu majores, tanquam quendam ex sociis affinitate vel genere sibi proximis, pergebant illum comitari, et magno studio sublevare; cum vel homines ipsi cum intimis et necessariis infelicibus suis studium et curam perraro communicare soliti sint.

VII. De simia et felibus.

Cum feles simiam in Aegypto, [ut refert Eudemus], insequerentur, haec autem omni nervorum contentione in fugam se impellens recta conscendisset in arborem, atque illae ad eandem arborem adscendissent (ad corticem enim adhaerescentes sursum reptare sciunt) haec sane, ut sola a pluribus circumventa, ex arboris trunco ad ramorum cacumina se vertens diu multumque ab iis extremis pependit; illae vero, quod eo accedere non quirent, ad aliam se converterunt venationem. Haec autem ipsa studiose et diligenter se ex periculo servavit; nec cuipiam alii, quam sibimet ipsi, salutis praemium debuit.

VIII. Animalium quorundam in regiones aliquas antipathiae.

Aristoteles auctor est terram circa Astypalaeam serpentibus adversariam esse, et similiter Rheneam mustelis. Cornix in arcem Atheniensium nunquam conscenderit. [Muli in Eleo agro non gignuntur, nisi mentiatur Herodotus.]

IX. De cicadis Rheginensibus et Locrensibus.

Rheginis et Locris ad alterorum agros accedere, et agricolationem exercere liberum est. Cicadae tamen cum iis unum idemque non sentiunt; nam Locrenses in Rhegino agro silent, Rheginaeque Locris mutae sunt. Hujusce silentii [vicissitudinis] nec ipse causam, neque quisquam alius, nisi ad disserendum sit temere audax, intelligit; sola, [Rhegini et Lo-

cris], natura novit. Fluvii igitur etsi inter Rheginos et Locros medii ripae non dimidio jugeris spatio distant, tamen neutrae transvolant cicadae. In Cephalenia fluvius est, qui inter cicadarum sterilitatem et copiam medius interfluit.

X. De apum erga regem suum amore.

Apes regem suum, mitem et mansuetum, nulloque spiculo armatum, cum is defugiendo ipsas reliquit, arcessunt, et regno profugum insequuntur. Ipsum autem sagacissime odorantur: ac nimirum ex ejus odore deprehensum de fuga in regnum reducunt, sua sponte amantes et venerantes ipsius naturam. Athenienses autem de civitate Pisistratum expulerunt, Dionysium Syracusani regno ejecerunt, aliique alios, qui tyranni erant, et leges violabant, nec regnandi artem, quae humanitas et civium patrocinium est, exercere poterant.

XI. De rege apum earumque republica.

Apum regi curae est, ut alveare hoc modo expoliatur. Alias aquari, alias intus favos fingere, alias vero ad pastiones proficisci jubet. Mutationem operarum, et vicissitudinem munerum faciunt; provecta vero aetate [probe] ad id delectae sunt, ut domo se teneant. Rex ipse satis habet illa curare, quae ante dixi, et leges sancire, perinde ut summi principes, quos philosophi vel politicos, vel regios, nominare solent; ceterum quietem agit, et ab opere immunis est. Quod si migratio magis conducat, tum rex pergit emigrare; ac si ab aetate firmus sit, agmen ducit, reliquae ejus ductu sequuntur; sin aetate affectus sit, ceteris apibus [ipsum portantibus] vehitur. Signo dato, somnum capiunt. Cum tempus est ad quietem proficiscendi, una quaepiam a rege jubetur somni significationem dare; quae dicto audiens simul ut illud denunciaverit, reliquae statim cubitum se recipiunt, [antea strepentes]. Quoad rex vivit, tamdiu alveare pace fruitur, omnique ordinum perturbatione caret; et fuci quidem suis cellis libenter se continent; ac seniores seorsum habitant, natu minores item seorsum, et rex separatim a reliquis habitat, soboles quoque apum separatim; [cibus etiam et] excrementa in locum separatum congeruntur. Rege extincto, omnia perturbantur, et funditus pervertuntur; fuci in apum cellis pariunt, atque ita miscentur omnia, ut examen omnino deterius habeat; denique rege destitutae pereunt. Pure et munde vivunt apes; nullius animalis carnes edunt; neque tamen ad hanc cautionem Pythagorae admonitio iis opus est; satis habent floribus vesci. Et cum maxime frugales ac temperantes sint, libidinem et delicias odio persequuntur; cujus rei testimonio est, quod unguento delibutum insectantur, et tanquam hostem, qui nefarium quippiam admiserit, exagitant; a complexu venereo recentem cognoscunt, atque illum sicut hostem insequuntur. Fortissimae quoque sunt, neque ab animalium ullo refugiunt, [neque timiditate cedunt, quo minus aggrediantur]. Cum iis qui sibi molesti non interveniunt, quique nec malitiose nec dolose examen adeunt, pacem servant, foedereque devinciuntur; con-

tra vero inexpiabile bellum cum vexantibus gerunt, et quicunque mel ipsarum populatur, inter hostes ducunt. Vespas acerrime verberant. Eas aliquando equum juxta alvearia Aristoteles affirmat fortissime invasisse et interemisse. Atque inter se etiam nonnunquam contendunt, et potentiores vincunt debiliores. Eas capiunt rubetae, et ranae lutariae, meropes, hirundines, et saepe etiam vespae. Ex his vero animalibus quodcunque apes vicerit, Cadmeam, [ut ita dicam], reportat victoriam; percussus enim, et aculeis compunctus, misere discedit victor; non enim animi robore minus quam aculeis armatae sunt. Sed neque providentia sunt expertes, quod vel ex hac Aristotelis narratione liquet: Apes (inquit) aliquando ad examen alienum profectas, mel inde populari coepisse; et quanquam quae id confecerant apes, suo privarentur labore, tamen immotas prorsus se continuisse, et futurum injuriae eventum patienter expectasse: postquam vero plurimas praedonum apiarius, qui supervenerat, interfecerat, eae, quae intus erant, cum jam se pugnae et hostibus pares fore confiderent, progressae ulcisci illas, et depopulationis poenas ab eis exigere non iniquas coeperunt.

XII. De sedulitate apum.

Hoc quidem ipsum apum sedulitatis testimonio est, quod ab occasu Vergiliarum ad vernum aequinoctium in locis frigidissimis non se ab alveis commovent, sed teporis desiderio et frigoris fuga intus manent: reliquo anni tempore segnitiam et otium odio habentes, diligentissime operantur; nec quispiam eo anni tempore videat apem otiari, praeterquam si frigore membra torpent.

XIII. De apum arte, coloniis, divinatione et musicae amore.

Geometriam, figurarum pulchritudinem, atque elegantes earum structuras, sine arte, sine regulis, sine circino, nempe venustissimas figuras sexangulas, et sex laterum et aequalium angulorum apes conficiunt. Cum autem ex sobole alveus apibus redundat, tanquam maximae urbes hominum multitudine redundantes, sic illae colonias deducunt. Ingruentis pluviae et ventorum adventum praesentiunt. Quod si ventus eis praeter opinionem ingruerit, videbis singulas summis pedibus lapillum ferre, munimentum ne vento abripi aut everti possint. Id, quod divinus Plato de cicadis tradit, atque earum cantus et musicae studio, de choro apum etiam quis dixerit; cum enim lasciviunt et oberrant, tum apiarii sonum quendam canorum et harmonicum edunt: eaeque tanquam a Sirene retrahuntur, et ad sedes suas revertuntur.

XIV. De muribus ferrum gustantibus.

In Paro insula Aristoteles ait mures ferrum, ut e fodinis eruitur, exedere; et Amyntas in Babylonica Teredone mures eodem cibo uti ait. In Cariae Latmo dicuntur esse Scorpii, qui indigenas mortifera percussione interimant, externos vero leniter mordeant; quod quidem beneficium ipsos Jovi Hospitali debere conjecerim.

XV. Sub regnum et potestatem vespae etiam subjiciuntur, non

De rege vesparum.

tamen sicut homines tyrannide tenentur: cujus rei testimonio est, quod sine spiculo sunt earum principes, quanquam duplo majore corpore inter ceteras, mansueti tamen sunt, et qui neque volentes, neque inviti molestiam exhibere possint; [reliquae vero imperata eorum exsequuntur, et in opere versantur.] Quis igitur non oderit in Sicilia Dionysios, in Heraclea Clearchum, Apollodorum Casandrinorum praedonem, et Nabin Lacedaemoniorum perniciem: siquidem hi gladiorum confidentia regnarunt; reges vero vesparum sine aculeo mansuetudine nituntur?

XVI. Quod homines sagittas veneno tingere a vespis didicerint.

Aculeatae vespae hoc etiam facere dicuntur: In viperam, quam mortuam perspexerint, involantes veneno aculeum imbuunt; unde mihi homines disciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi sagittas hausisse videntur. Cujus in Odyssea Homerus meminit his verbis:

> Pharmaca mortiferas quaerens ex aere sagittas
> Ut lineret.

Et profecto ut Hercules, [si fides adhibenda sit iis, quae de eo narrantur,] Hydrae veneno jacula tinxit; sic vespae viperina acerbitate aculeos inficiunt.

XVII. Quod muscae tempore ludorum agrum Olympiae relinquant.

Musca etiam a nobis celebranda nec silentio praetereunda est, et quidem merito; opus enim naturae etiam ipsa est. Muscae Pisatides eo tempore, quo Olympia festum celebratur, veluti inducias cum incolis simul et peregrinis, [ut ita dicam], paciscuntur Mirum inter tot sacrificia et sanguinis passim fluentis copiam, et carnes suspensas, illas abesse velle, ac sponte ultra Alpheum flumen discedere. Eaeque a mulieribus inquilinis ne hilum differre videntur, [nisi quod ipsae mulieribus continentiores se exhibeant]: istas enim abigit certaminis, atque eo tempore pudicitiae lex, muscae vero sponte a sacris abstinent, et dum sacrificia peraguntur, ac certamina celebrantur, sponte discedunt. At soluto jam festo revertuntur, tanquam decreto aliquo exsules revocatae: itaque cum mulieribus in Elidem et muscae redeunt.

XVIII. De orpho pisce.

Orphum piscem marinum si, postquam ceperis, disseces, statim non moritur, sed motum non parum diu retinet. Hiberno tempore in speluncis latitare solet, et ad continentem libenter commoratur.

XIX. De lupi pugna cum tauro.

Contra taurum lupus ire, et simul cum a fronte ideo adoriri non audet, quod et cornua extimescat, et eorum robur mucronatum declinare studeat. Quamobrem primum velut recta via contra taurum pugnaturus esset, prae se gerit minas, et tanquam cum invasurus illius oculis sese crebro inculcat; deinde [cum taurus in ipsum irruit], se retorquens in dorsum insilit, et vero acerrime ad ejus perniciem incumbit, atque naturae astutia suam infirmitatem compensans ipsum expugnat.

XX. De asello marino.

Asellum marinum cor in ventre habere his in rebus peritissimi tradunt.

XXI. Pavonis descriptio.

Non modo pavo se non ignorat ex avibus formosissimum esse, verum etiam ubi formae ipsius sita sit pulchritudo praeclare tenet, atque ea elatus superbus est, et cerviculam jactat, et ex pennis, quae ei non mediocre ornamentum adferunt, maximos spiritus sumit, his et spectatoribus metum injicit, et aestivo tempore nativum et non arcessitum habet tegmentum. Quod si quem velit exterrere, [caudae] pennas primum explicat; deinde ad injiciendum terrorem his, veluti armis suis miles quispiam, concrepat. Capite etiam elato superbe nutat, velut triplici crista ornatam, quatiens galeam. Cum refrigeratio ei necessaria est, tum passis pennis, et in anteriorem partem reflexis, ex sese corpus suum opacans caloris vim frangit et propulsat. Si retro atque a tergo ventus flat, alas paulatim pandit; si ventus interspirans auras et molles et suaves ei adflat, unde is refrigeratur. Quod si laudatur, tanquam formosus puer, aut mulier pulchra, qua corporis parte excelluerit, illam ostentat; sic is ipse pennas ornate et ordine erigit, ut vel florido prato, vel pulcherrimae picturae colorum varietate distinctae similis esse videatur, atque admodum difficile sit pictoribus proprietatem naturae imitari. Et quanto sui ostentandi studio teneatur abunde demonstrat; dum spectatorem conspectu suo expleri facile patitur; et quaquaversus obvertitur, pennarum speciem multiformem studiose ostendens, et Medorum vestem, ornatusque Persarum superantem suam stolam ambitiose variatos, ostentans. Ex barbaris ad Graecos exportatus esse dicitur. Primum autem longo temporis intervallo rarus, deinde studiosis elegantiae et pulchritudinis pretio spectatus fuit Athenis, ubi [singulis mensium calendis] et viros et mulieres admittentes ad hujusmodi spectaculum ex eo quaestum fecerunt; atque ut in oratione contra Erasistratum Antiphon inquit, marem et feminam mille drachmis aestimarunt. [Ut nutriantur, cella duplici opus est, et custodibus et curatoribus.] Hortensius, homo Romanus, coenam primus Romae auguralem cum pavone dedit. Alexander Macedo ejusmodi aves apud Indos videns, earum admiratione commotus, in eos qui has occiderent, gravem poenam constituit.

XXII. De murium solertia.

Cum mures in aquatile vas delapsi adscendere non queunt, mutuas inter se caudas mordicus tenentes sese attrahunt, secundum quidem primus, tertium secundus. Sic enim eos mutuam opem sibi invicem ferre sapientissima natura docuit.

XXIII. De crocodili versutia.

Ad hanc rationem de Nilo aquam haurientibus crocodili insidias instruunt. Per virgulta, quibus sunt tecti, et intuentur, et subter ea ipsa natant; et sic operti aquatores, qui cum urnis aut aliis vasis advenerint, confestim ex virgultorum latebris erumpentes, et ad ripam prosilientes, aggrediuntur; eosque violento raptu interceptos devorant. De ma-

litia atque innata astutia crocodilorum haec quidem nunc a me dicta sunt.

XXIV. De otide.

Lepus et vulpes canum metu exhorrescunt, [canes] etiam latratu [aprum] e fruticetis excitant, et leonem in se convertunt; cervos item insequuntur: avis autem nulla canem timet, [sed cum eo pacem colit.] Unam otidem excipio, quae propter corporis sui gravitatem et tarditatem, canem perhorrescit. Eam enim ponderosa corporis mole constrictam alae non facile allevant; idcircoque demisso atque humili volatu utitur, quia pondere deprimitur; ex quo fit, ut nonnunquam a canibus capiatur. Itaque, conscientia suae humilitatis perculsa, simulac canes latrantes audiverit, in dumeta aut paludes excursione se impellit, quibus et protegatur, et ab instanti periculo facillime servetur.

XXV. De agnis.

Sero admodum suos parentes homo cognoscere incipit; cum tamen intueri in patrem, complecti matrem, arridere domesticis doceatur. Agni vero circum matres statim saltu concursant, et domesticum ab alieno internoscunt; neque id a pastoribus discere ipsis opus est.

XXVI. De simiae solertia.

Simia actuosum animal, et ad omnia imitanda habile, omne quod corpore agitur, si doceatur, praeclare discit, et idipsum actione repraesentat. Nam si saltare doceatur, saltationem adsequitur; si ad tibiam canere, canit. Ego aurigae munus obire vidi, habenas nimirum vel adducendi, vel remittendi, et flagello simul utendi. Brevi, si quis ad alia quaepiam instituat, non fallit docentem; adeo varium natura animal est et multiplex, ut ad omnem actionem sese verset.

XXVII. Peculiaria quaedam de animalibus nonnullis.

Hae animalium naturae peculiares quoque sunt ac diversae. In Bisaltia duplex jecur lepores Theopompus ait habere. Meleagrides in Lero nullam avium rapacium laedere Ister prodit. Boves apud Neuros cornua in humeris habere Aristoteles auctor est. Sues in Aethiopia cornutas esse refert Agatharchides. Merulas in Cyllene omnes candidas esse narrat Sostratus. Oves in Ponto amarissimi absinthii pabulo pinguescere, et capras in Mimante natas sex mensibus potu abstinere; et ad mare solum hianti ore respicere, atque inde spirantes auras excipere, Alexander Myndius tradit. Capras Illyricas solipedes esse, non bisulcas, audio. Pisces in Babylonia, fluvio relicto, in aridis locis frequenter pasci ait [divinus] Theophrastus.

XXVIII. De porphyrionis erga gallum gallinaceum amore.

Porphyrio, praeterquam quod et rivalis [maxime] est, et obtrectator, ea sane etiam naturae indole praeditus est, ut eorum quibuscum usu conjunctus est, amantissimus esse dicatur. Eum ipsum et gallum in eodem versatos domicilio percepi, easdemque ambulationes et aequalia spatia conficere solitos, eisdemque vesci cibis, communiter pulverulentis uti volutationibus, mirificumque ex his rebus amorem inter se mutuo contraxisse. At enim cum utriusque dominus, festo

quodam die cum sodalibus, ut epulare sacrificium faceret, gallum occidisset, porphyrio convictore privatus, solitudinem non ferens, sibi inedia mortem conscivit.

XXIX. Anserum erga homines amor

In Aegio, Achajae urbe, praestantem forma puerum, genere Olenium, nomine Amphilochum, sicut Theophrastus refert, anser amavit. Nam cum in Aegiensi custodia is puer cum perfugis Oleniorum teneretur, ei anser dona adferebat. Porro nihil mirum in Chio Glaucen citharistriam homines, cum ea esset pulchritudine eximia, adamasse; siquidem ab ariete et ansere etiam eandem audio amatam fuisse.

eorumque solertia.

Anseres, Taurum montem transmittentes, aquilarum metu, singuli mordicus lapidem tenent, ut ne clangorem fundant; tanquam enim silentii frenos sibi injicientes [montem] transvolant, atque sic, suppressa omni clangoris significatione, persaepe aquilas fallunt. Quod autem natura calidissimi sunt, idcirco lavationum cupidissimi exsistunt; etenim natare gaudent: et quemadmodum cibariis summe humidis [herbis, et lactucis, aliisque] quibus interius refrigerentur, delectantur; sic nec lauri foliis, ne si quidem fame pereant, vescuntur; nec rhododaphnen sua sponte, nec adhibita vi, edunt: praeclare enim intelligunt, si quid tale comederint, se vita privatum iri. Contra homines, alii in cibo, alii in potu, [veneni] insidiis patent. Nam innumeri partim venenata potione perierunt, ut Alexander, partim cibo, ut Claudius et Britannicus ejus filius, [et alii complures] veneno [vel sponte vel per insidias sumpto] cum semel ejus vi decubuissent, non surrexerunt.

XXX. De vulpansere.

Recte vulpanseri nomen inductum est, quod ex [peculiaribus et] ingenitis naturae suae rebus trahit. Cum enim anseris speciem habet, tum probe cum vulpe callida improbitate comparari potest; atque etiamsi corpore quam anser inferior sit, animi tamen robore superior, et ad invadendum praestantior habetur. Tuetur igitur se et contra aquilam et felem, aliaque, quae ei adversantur animalia.

XXXI. Quaedam de serpentibus.

Haec etiam serpenti peculiaria sunt; cor juxta guttur, fel ad intestina, testiculos ad caudam habet; longa autem ova et mollia parit, et in dentibus venenum gerit.

XXXII. De pavone.

Id quoque pavonis [de quo supra diximus] proprium et notione dignum est, quod tres annos natus incipit ex sese parere, et varios colores fundere; ovis autem non continenter, sed duorum dierum intervallo incubat; idem interdum irrita et vana, quemadmodum ceterae aves, ova parit.

XXXIII. De anate.

Primum ut anas peperit (parit autem in terra extra aquam, prope aut stagnum, aut paludem, aliumve aquosum locum) statim ejus foetus, recondita quadam natura et propria, norunt se volatu in sublime ferri non posse, nec etiam in terra commorari; quocirca a partu statim natatiles ad aquam adsiliunt, neque tamen natare discere necesse habent, sed tanquam temporis longinquitate eruditae sapienter et merguntur et emergunt

Nam cum aquila, quam anatariam appellant, in natantem anatem irruit, tanquam eam raptura, se intra aquam submersione abdit, atque infra aquam natando ex alio loco extra aquam eminet. Quod si aquila illuc quoque incumbat et instet, ea iterum demergitur, atque tamdiu sursum deorsum commeat, dum aquila fuerit submersione suffocata, aut discesserit in aliam praedam; tum enim anas metu liberata, ad summam aquam elata rursus natat.

XXXIV. De cycno cantui ante mortem vacante.

Hominibus cycnus longe praestat; novit enim quando mortem sit obiturus, et, ut eam adpropinquantem placate ferat, pulcherrimum a natura donum consecutus est; in morte enim nullum acerbi doloris sensum inesse credit. Homines autem quod nesciunt, id et exhorrent, et summum malum existimant. At olori tanta animi est tranquillitas in extremo vitae spiritu, ut sibi tanquam naeniam canat. Talem etiam Bellerophontem heroico et excelso animo mortem subire paratum Euripides celebrat, apud quem hisce verbis ille seipsum alloquitur:

Pius fuisti semper in deos, tuis
Non defuisti amicis unquam, non opem
Negasti externis:

et reliqua, ut sequuntur. Canit igitur cycnus funebre sibi carmen, quo sive suas ipse laudes, sive Deorum hymnos decantat, ad mortem se praeparat. Quod autem prae laetitia potius quam tristitia canat, Socrates quoque attestatur. Dolorem enim et molestiam animo versans nunquam cantui vacat. Neque vero ad mortem modo, verum etiam ad pugnam fortis est; nec prior lacessit, tanquam sane moderatus et vir prudens, lacessenti vero et insidianti de animi robore nihil concedit. Ceterae quidem aves cum eo pacem habent, et quasi foedere devinciuntur, ab aquila vero saepe hostiliter appetitur (ut Aristoteles refert) nunquam tamen vincitur, sed eam provocantem animi non solum robore, sed jure etiam optimo vincit.

De cycni et aquilae inimicitiis.

XXXV. Quomodo ardea vescatur ostreis.

Ardea ostrea maxime appetit, eaque, ut pelecani conchas, clausa devorat; et in gutturis sinu, quem ingluviem vocant, tamdiu condit, donec vi caloris dehiscant; quod cum jam factum senserit, testas evomit, pulpas retinet, iisque vi ventriculi percoctis alitur.

XXXVI. De asteria ave.

Avis nomine asterias cicuratur in Aegypto, et eatenus humanam vocem intelligit, ut si quis ei convicium faciens appellaverit servam, irascatur; et si pigram vocaverit, succenseat atque indignetur, tanquam ignobilitate et segnitie sibi per irrisionem objecta.

XXXVII. De torpedine et dracone marino.

Si quis liquorem Cyrenaicum teneat, et torpedinem apprehendat, nihil ab ea patietur. Draconem marinum si manu dextra attrahere coneris, non sequitur, sed violente renititur; sinistram vero si injicias, cedit et capitur.

XXXVIII. De luscinia.

Charmidem Massiliensem audio dicentem, non modo musicae perstudiosam esse lusciniam, verum gloriae etiam cupi-

dam. Cum enim in deserta solitudine sibi tantum canit, tum simplicem cantum et minime elaboratum edit; cum autem captiva tenetur, et non caret auditoribus, cantum variat, eumque molliter inflectit. Quod et Homerus insinuasse mihi videtur his versibus:

Ut cum Pandarei proles, chloreis aëdon,
Principio veris meditatur carmina secum,
Vernantisque latens frondes sedet arboris inter,
Multiplici et varians suaves de gutture voces
Fundit.

[In his non πολυηχέα [id est, *multisonam*] sed πολυδευκέα scribunt nonnulli, et interpretantur *vocem varie imitantem;* ut ἀδευκέα contra, *quae ad nullam prorsus imitationem sit composita.*]

XXXIX. Varia de leonis natura.

De animalibus solum leonem nasci oculis apertis Democritus ait, tanquam statim a partu iracundum et strenuum aliquid meditantem. Alii observarunt eum, cum dormit, caudam movere, ut ostendat nimirum se non omnino dormire [et somno undiquaque vinci] ut cetera animalia. Quod ipsum Aegyptii se observasse gloriantur, dicentes, leonem a somno invictum esse, nempe qui semper vigilet. Idcirco hunc soli eos consecrare audio, quod sol laboriosissimus ad nullum temporis punctum versari intermittens circum orbem terrae, ab instituto cursu nunquam conquiescit: cui rei Homerum testem adferunt, cum solem inquit operum et laborum requietem nullam habere. Cum autem insidias bubus molitur, suo robore prudenter utitur; nam noctu proficiscens ad stabula: [quod et Homerus novit:

Utque leo veniens perterret nocte profunda]:

fortitudine sua omnes quidem exterret, sed unum abreptum vorat. Ut vero exsaturatus est, in posterum quidem reliquias servare cupit; sed pudor certe eum prohibet in custodia reliquiarum permanere, tanquam ab inopia cibi famem metuentem. Itaque maxime hians gravi spiritu suo afflat, teterrimam adspirationem exhalans; sicque ejusmodi adspirationi tetrae custodia permissa discedit. Cetera autem animalia cum eo accedunt et sentiunt cujus illae reliquiae sint, non attingere audent, metuentia videri praedari, et deripere aliquid de rege suo voluisse. Quod si ei feliciter ceciderit venatus, illum relicti primi cibi capit oblivio, huncque ut evanescentem et exoletum adspernatus relinquit; at si ex venatu nihil acciderit praedae, ad primum tanquam penariam cellam regreditur. Cum supra quam ferre queat cibo se complevit, aut quiete et inedia se exhaurit; aut simiam nactus vorat, illiusque adesis carnibus ventrem mollitum extenuat. Jam porro justus est leo, et virum [ipsum, prior] qui se lacessiverit, ulciscendi modum tenet. Nam [si quis invasurus accedat, illi se opponit] caudam vibrans, et per latera contorquens se

ipsum incitat, tanquam stimulis admotis exacuens. Et eum qui se appetiverit, sed ab ictu aberraverit, ut pariter ulciscatur, exterret quidem, et non laedit. A prima aetate cicur factus, cum mansuetissimus est, tum vero ejus occursatio facillima et jucunda, lusionibus delectatur, et quidvis, modo id suo altori gratum esse sentiat, libenter sustinet. Anno, Carthaginensis, leonem, quo ad vectiones sarcinarum utebatur, habuit. Unaque cum Berenice mansuefactus leo vivebat, [tanquam unus ex comptoribus], linguaque ejus faciem leniter abstergebat, ac complanans rugas demulcebat; cum eaque in mensa convivebat, humaniter et apte comedens. Onomarchus Catanae tyrannus [et Cleomenis filius] etiam leones habuerunt convictores.

XL. De panthera suavi odore praedam alliciente.

Admirabilem quandam et nobis occultam odoris suavitatem pantheram habere ajunt, ipsa autem praerogativam suam novit; et una cum panthera norunt etiam alia animalia, quae capiuntur hoc modo: cum horum, quae ad victum opus sunt, eget panthera, sese vel in loca fruticibus densis consita, vel foliis vestita, ita occultat, ut inventu difficilis, tantum respiret. Tum hinnuli, dorcades, caprae sylvestres, atque alia ejusmodi animalia quadam suavis odoris illecebra attrahuntur, et proxime accedunt; illa autem de latebra exsilit et praeda potitur.

XLI. De ruminantium ventribus; tum de sepiae et loliginis proboscide.

Animalium ruminantium tres ventres esse audio, quos nominant reticulum [sive vittam], omasum [vel proreticulum] et abomasum, [quod post reticulum est.] Porro sepiae et loligines binas, quibus pascuntur, promuscides [(ut ita appellem, propter figuram earum simul et usum)] praetendunt. His veluti anchoris, cum tempestas et fluctus mare agitant, petrarum prominentiis firmissime adhaerentes, adversus omnem concussionem ac fluctuationem tutae exsistunt. Et rursus cum tranquillitas redierit, iis solutis libere natant, non inutili hac scientia, qua se contra hiemem et pericula muniunt, instructae.

XLII. De apum nominibus.

Si cui apum nomenclaturas cognoscere libeat, candide impertiar, quae audivi. Earum igitur quaedam duces appellantur, quaedam sirenes, aliae operariae, aliae figulae. Nicander ait cephenas fructum adferre. In Cappadocia mel sine favis apes conficere ferunt, idque ut oleum perinde crassum esse. In Trapezunte Pontica ex buxo mel fieri accepi, hocque esse odoratu grave, et sanos dementes reddere, at comitiali morbo correptos ad sanitatem restituere. Itemque in Media mel ex arboribus stillare; et, ut ait Euripides in Bacchis, in Cithaerone dulces ex ramis guttas manare. In Thracia [quoque] ex plantis mel fieri dicitur. In Mycono non gignitur apis, quinetiam importata moritur.

XLIII.

Aristoteles ait bestiolam apud Hypanim fluvium, unum

De monemero.

diem viventem, sub lucem matutinam nasci, post autem ad solis occasum extingui.

XLIV. De sepiae, osmyli et polypi morsibus.

Venenatus sepiae morsus est, dentes autem ipsius validi latent. Morsu osmylus quoque et polypus laedunt: et hic quidem violentius quam sepia mordet, veneni vero minus emittit.

XLV. De apris.

Aprum, priusquam in aliquem invadit, exsertos dentes exacuere ferunt. Cui rei testimonio est Homerus, cum ait: *Album acuens dentem.* Atque etiam intelligo suillum pecus sese in luto volutans ac turbidam aquam bibens, delectari et pinguescere; item cibis, qui vehementer inflent et expleant, nec non quiete et suili tenebroso gaudere. Eaque videtur etiam Homerus insinuare: Primo, quod in locis coenosis volutari gaudeat, ubi *Sues humicubas* cognominat. Deinde, quod aqua turbida pinguescat:

Nigram potat aquam, quae porcos reddit obesos.

Tertio, quod tenebras amet:

Ad boream spectante cava sub rupe cubabant.

Quarto, quod alimentum flatuosum eis conveniat, ubi *Glandibus eas dulcibus pasci* ait. Idem poeta non ignorans suem conspectu feminae attenuari et imminui carnibus, separatim utrumque sexum cubare canit. In Salamine si sus segetem herbescentem fuerit depastus, ejus dentes lege Salaminensium exteruntur; [atque hanc esse ajunt apud Homerum *Suem frugivoram.*] Sunt qui aliter sentiant et suis viridem depastae segetem dentes reddi infirmiores dicant.

XLVI. De remediis a natura animalibus demonstratis.

Canibus herbam natura ostendit, qua suis vulneribus medeantur. Iidem si lumbricis vexentur, segetem herbescentem depasti eos excernunt. Cum autem alterutrum ventrem exhaurire habent necesse, herbam dicuntur quandam comesse, cujus vi partim evomendo, partim dejicienda alvo, quicquid in eis redundat, ejiciunt. Unde Aegyptios etiam syrmaismum, quo ventrem expurgant, didicisse ferunt. Perdices quoque ajunt, et ciconias, et palumbos, origanum herbam vulneribus, si quae acceperint, [mansam] imponere et sanari, nec ullis humanis indigere remediis.

XLVII. Historia de lacerto viridi.

Non hic antiquorum testimonio mihi erit opus; quae ipse vidi, explicabo. Cum vir quispiam lacertum ex illis, qui [colore sunt admodum virides, et] ceteris majores, comprehendisset, atque aereo stylo excaecavisset, eundemque in fictilem ollam recentem utrinque eatenus exiguis foraminibus pertusam, ut neque spirare fera prohiberetur, neque tamen exitum haberet, injecisset, et simul terram roscidam, et herbam, cujus nomen non explicavit, imposuisset, simulque ferreum annulum, cui inesset gagates lapis, in quo lacertus scalptus erat; denique ollam novem signis impressam in terra defodit, et singulis quotidie deletis, ubi nono signo sublato ollam reclusisset, lacertum vidi, oculorum usu recuperato cla-

rius quam ante excaecationem cernere. [Hunc igitur in pristinum ipsius locum dimisimus], annulum autem vir ille oculis salutarem esse praedicabat.

XLVIII. Amoris et odii inter animalia exempla.

Id summam mihi turpitudinem habere videtur, o homines, quod animalia amicitiam inter se colant, neque modo ea, quae [una pascuntur, et] sunt ejusdem speciei, verum etiam quae nihil sese genere attingunt. Cum enim capris oves amicitia conjunctae sunt, cum turture amicitia columbae intercedit, palumbes item et perdices bene inter se sentiunt, alcedo et carulus, [ut dudum novimus], mutuo inter se amore tenentur, cornix et ardeola mutuam inter se amicitiam colunt, gavia cum monedula amoris conjunctionem habet, et cum harpa milvus. Contra cornices et noctuae [perpetuo et] inexpiabili bello, ut ita dicam, dissident; hostes sunt milvus et corvus, itemque pyralis et turtur, [brenthus et larus; ac rursus chloreus cum turture dissidet] vultures et aquilae, [cycni] et dracones hostes inter se sunt; leones tauros et bubalidas infestant; elephas et draco inter se infensissimi sunt, aspidi inimicus ichneumon, ac aegithus asino; nam ob hujus rudentis vocem aegithi ova franguntur, et pulli abortivi excidunt; quamobrem avis haec suam ulciscens sobolem, asinorum ulcera invadit et arrodit. Vulpes circum odit, taurus corvum, et equum anthus. Hoc etiam non praeteribit homo studiosus rerum naturae, delphinum adversari balaenae, lupum mugilibus, muraenas congris, et alia denique aliis.

XLIX. De animalibus, quae a cadaveribus abhorrent.

Ursi posteaquam venatores, qui non humi modo se sternunt, sed et os ad terram adjiciunt, et spiritum continent, odorati fuerint, tanquam mortuos relinquunt; ejusmodi enim animalium genus existimatur mortuos abhorrere. Mures etiam oderunt eos, qui in suis sedibus et cavernis moriuntur; itemque hirundines, et apes suas gregales extinctas ejiciunt; formicis etiam natura tributum est, ut sui generis defunctas ex cavernis efferant, quo mundius habitent. Nam hoc brutis quoque insevit natura, ut gentiles et cognatas animantes extinctas mox e conspectu amoveant. [Aethiopum vero] sermonibus, [lepore et] Graecanico fastu carentibus, pervagatum est, elephantum, cum alterum perspexerit mortuum, non praeterire, quin humum promuscide haustam veluti sancta et mystica quadam ceremonia injiciat, propter communem naturam mortuo parentans, ne piaculum committat; nam hoc quidem ipsum non facere, exsecrabile ducit. Sufficit autem ei et ramum injicere, quo facto abit, communem omnium finem non adspernatus. Tum etiam ad nos is sermo permanavit, elephantos cum ex vulnere, sive id in bello, sive in venatione acceperint, [vicini sunt ad moriendum], aut obviam herbam, aut proximum pedibus pulverem allevantes, in coelum suspicere, cumque pulverem herbamve jacere, et simul voce sua lamentari, et mise-

Elephantorum pietas.

rabiliter supplicare, tanquam Deos ob ea, quae injuste et indigne sustinent, obtestantes.

L. De animalium confidentia et pavore.

Has etiam animalium proprietates cognoscere datur. Aves cicures et domesticas audacter contemnere equos, asinos, boves, [et camelos]; ac si cum mansuefactis elephantis aluntur, non modo eos non timere, verum per eos ipsos incedere videmus; gallinaceos etiam in dorsa eorum involare tanta ipsis audacia est atque fiducia: metum autem et timorem ingentem his injicit mustela praeteriens, et qui vocem vel mugientium vel rudentium praeclare contemnunt, hujus clamorem vehementer horrent; anseres item et canes et struthiocamelos nihili faciunt, contra accipitrem multo minorem formidant. Gallorum cantus leones exterret, basiliscos exanimat; eundem praeterea neque felis, neque milvus sustinet. Clangorem quidem aut aquilarum aut vulturum facile columbae spernunt, non item circi et marinae aquilae. Caeterum agnus et hoedus et quivis pullus, mox ut in lucem editus est, ad maternas mammas illico se applicat, et sugendis uberibus impletur; [id quod mater facile et tranquilla patitur, et manet.] Fidipeda omnia, ut lupae, canes, leaenae, pantherae, catulis suis papillas supino situ praebent.

LI. De diversis animalium vocibus.

Quemadmodum homines variis linguis loquuntur, sic animalibus rationis expertibus natura comparavit, ut diversum quiddam et varium sonent. Ut igitur ex hominibus aliter Scytha, aliter Indus loquitur, aliter Graecus, [Romanus, Aethiops, Saca]; ita etiam animalia, [alia aliter, cognatum sibi linguae sonum et strepitum fundunt]; alia enim rugiunt, alia mugiunt, alia hinniunt, quaedam rudunt, quaedam [balant, vel ululant, baubantur, aut] latrant, frenduntve, alia clangunt aut strident, alia suaviter cantant, sunt quae balbutiant; et sexcenta naturae dona, alia aliis animantibus propria, exsistunt.

LII. De aspidibus aliisque circa Nilum degentibus feris.

In utraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt. Et tanquam aedes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore jucunde et suaviter accolunt; cum autem in agros Nilus per aestatem redundaturus est, tum triginta circiter ante diebus, [aquarum copia et etesiis ventis impulsae promotaeque] longius a fluvio in loca eminentiora una cum foetibus suis demigrant: quod quidem munus a natura acceperunt, tanti ut fluminis tamque operosi, quotannis accessionem non modo non ignorent, sed ab ejus etiam damno cavere sciant. Testudines etiam et cancri et crocodili in loca Nilo inaccessa id temporis ova transferunt; unde ii, qui ova eorum offendunt, quantum et quatenus Nili, rura irrigaturi, incrementum sit futurum, facile colligunt.

LIII. De hippopotamo.

Fluviatiles equi, Nili alumni, segetum ut maturitas venit, et flavent spicae, non eas continuo depasci ingrediuntur, sed extrinsecus conjecturis adsequuntur, quantum ad se ex-

plendos satis sit; post talem considerationem pascere in agrum ingrediuntur, et inter pascendum retro versus Nilum cedunt. Hoc enim ipsum eo pacto machinantur, ut agricolas, quos ante se, non a tergo adfuturos expectant, longius videre, et in Nilum facilius se recipere possint.

LIV. Quo dolo pantherae simias capiant.

In Mauritania pardalis cum robore et viribus praestet, non tamen iis simias aggreditur; causa est, quoniam simiae non se opponunt ei, sed in fugam se conferentes in arbores altas adscendunt, et illius impetum declinantes illic consident. Veruntamen pardalis ad hanc rationem simia dolosior insidias molitur, et dolos nectit. Ubi enim simiarum multitudo manet, eo profecta ad terram se sub arbore abjicit, et in solo supina jacet, ac ventre inflato, cruribus resolutis, oculis clausis, et spiritu compresso, sese ab anhelando continent, denique mortua videtur. Illae vero hostem ex alto despicientes mortuam suspicantur, et facillime credunt id quod vehementer optant; nondum tamen descendere audent, at experimenti causa unam ex ipsis, quam audaciorem putant, ad examinandum pardalis affectum praemittunt. Haec quidem non omnino sibi praefidens descendit, sed timide et pedetentim primo decurrit, post metu repressa revertitur; tum vero iterum descendit, et cum proxime ad pardalim accessit, regreditur rursus; tum tertio descendit, et illius oculos speculatur, et spiritum ducat necne periclitatur. Illa autem immotam se fortissime praestans paulatim huic animos addit. Et jam, cum hanc permanere constanter sine damno circum illam subliniores ex superiori loco simiae speculantur, fiduciam et spiritum colligentes ex arboribus frequentissimae decurrunt, et circum eam concursantes saltant; simul et supra ipsam gradientes insultant, et in illius contumeliam saltationem simiis convenientem saltantes multifariam ei illudunt, et gaudium, quod de hac ipsa tanquam mortua conceperunt, testantur. Illa autem omnia sustinens, simul ac illas insultando et illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exsiliens eas partim unguibus lacerat, partim dentibus distrahit, atque opimum et adipale ex hostibus prandium sibi abunde comparat. Egregie sane, patienter et fortiter omnia sustinet ac tolerat pardalis, dissimulat et se continet, donec opportune hostes tam contumeliosos ulcisci possit: nec tali eget hortatione, quali seipsum Ulysses animabat: *Pectore durato forti.* [Is quidem impatiens contumeliarum, quibus ancillae eum afficiebant, parum abfuit, quin ante tempus seipsum proderet.]

LV. De elephantis.

Cum ab Indis hominibus arborem elephanti radicitus extrahere coguntur, non prius eam extirpandam aggrediuntur, quam quatefecerint ac tremefecerint arborem; sic periclitantes, evertine possit, an omnino invictam ab impetu sit se praestatura.

LVI.

De cervis Syriae.

In Amano, Libano, et Carmelo, [altissimis] Syriae montibus, cervi nascuntur; qui cum in Cyprum transmittere volunt, gregatim ad litora perveniunt, ibique tamdiu secundos ventos praestolantur, dum per placatissimam quietem belle sibi flare senserint; tum fidenti animo sese trajicere mare ingressi et ordine natant; et in antecedentium tergo subsequentes capita reponunt; ac nimirum dux idcirco retrocedit, quia non habet ubi nitatur, et post omnes clunibus proximi antegredientis nitens ex labore quieti sese dat, simul et extremum agmen ducit. In Cyprum ideo transnant, quod pastionum, quae illic amplissimae esse dicuntur, desiderio tenentur. Et profecto adeo feracem Cyprii regionem se incolere testantur, de agrorum ut bonitate Aegyptiis non concedant. Eodem modo Epirotici cervi in Corcyram, quae contra Epirum est, mare transeunt.

LIBER SEXTUS

I. De ferarum fortitudine.

Homines, ut boni ac fortes viri sint, hortatione egent, et suasionis oratione plena, quae et metum tollat, et addat animos; athletae quidem ad stadia hortandi sunt, milites ad arma. Robore non item extrinsecus adsumpto bestiae egent; at ex sese potius vires incitant et semet confirmant. Aper quidem pugnaturus ad lapides [laeves ac politos] dentes exacuit: quod Homerus etiam non ignoravit. Leo, ne quid ignave faciat [et torpescat] flagellans semetipsum cauda excitat, [Homero itidem teste]. Elephanti autem ad certamen ut incendantur, promuscide sese verberant; neque ad hoc ipsum cujusquam egent praeceptis, [non eo qui accinat: *Non jam sedere, non licet trahere moram:* neque Tyrtaei versibus, ut animentur, opus habent]. Taurus gregis dux, cum ab altero fuerit duce superatus, se in quendam locum ab aliis segregat, et semetipsum non alieno impulsu, sed sua sponte exercet, atque omni contentione, cornibus, calcibus, unguibus certat; cornua quidem in arbores infligit, pedibus pulverem spargit, ceterisque exercitationibus sese accommodat, et a vaccis se continet: sicque a venere abstinet, et libidini suae moderatur; quemadmodum Iccus palaestrita Tarentinus, quem Plato toto certaminum tempore omnis coitus expertem permansisse affirmat. Sec Iccum ratione praeditum, atque Olympiorum [et Pythiorum] cupidum, simul et gloriae sensu affectum, nihil admodum mirum videri debet, emendate et summa corporis castimonia vixisse; nam ei praemia proposita videbantur illustria, pinus Isthmica, laurus Pythica, oleaster Olympicus; tum vero sperabat se, quoad viveret, circumspiciendum esse, et cum e vita excessisset, magnam laudem ex ea re adepturum. Amoebeum quoque citharoedum accepi uxorem duxisse [formosissimam], omni tamen tempore, quo in certaminibus versaretur, ab ea se abstinuisse. Diogenes, tragoediarum actor, universum omnino veneris usum abjecit. Clitomachus, pancratiastes, canes si quando complexu venereo junctos perspiceret, oculos ab eorum conspectu avertebat; et si quod in convivio verbum lascivum [et libidinosum] audisset, a consessu exsurgens discedebat. Atqui homines ratione valentes haec vel ad quaestum, vel ad gloriam fecisse, non magnam admirationem habet; at tauro suum adversarium vincenti quae praeconia, o Plato, laborum deferuntur? aut quae decernuntur praemia?

II. *Historia de panthera, contubernali suo haedo parcente.*

Ratione carentia ab his, quibuscum consuetudo eis quotidiana intercessit, magna amicitiae religione adducta abstinere, et parcere saepe solent. Pardalim enim audio, cum eam a parvula cum hominibus venator versari adsuefecisset atque mansuefecisset, eamque sane tanquam amasiam adamaret, et magna cura aleret, ob eamque rem hoedum huic edendum objecisset viventem, eam simul et alere et oblectare cibo [recenti ab ipsaque laniando] volens, laniare illum recusasse. Cum enim primo die is ad pastum objectus fuisset, ab eo ipso edendo se sustinuisse, quia propter cibi expletionem inedia uti necesse haberet; secundo iterum die hoedo ei allato, ab eo similiter, quoniam adhuc fame non premeretur, se continuisse; tertio die, quamvis esuriret quidem, et solita voce cibum requireret, non hoedum tamen suum contubernalem attingere voluisse, sed, illo relicto, alterum sumpsisse. Homines autem suos non modo intimos et pernecessarios produnt, sed saepe etiam fratres et parentes.

III. *De urso per hiemem latente.*

Quod ursa primo carnem informem pariat, deinde lingua conformet, ante dixi; jam quod nondum narravi dicam, [et valde opportune]. Hiberno tempore parit, et, cum peperit, latibulis se tegit; nam frigoris vim reformidat, et veris adventum manet: nec ante tres menses exactos catulos in lucem educit. Cum autem se habitu corporis opimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, φωλεὸν i. e. *latibulum*, expetit. Unde dicitur φωλία, *affectus*, quo [tempore] latendi tenetur. In antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, et dorsi sui tractu repit, venatoribus ut vestigia sua obliteret. Ibique postquam est ingressa, se quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies; e quibus quidem quatuordecim, Aristotele teste, immobilis manet, reliquis aliis movetur; cibo interea per totos quadraginta dies abstinens, tantum solo lingendo dextero pede se sustentat; eique intestinum eatenus adducitur, ut propemodum cohaereat. Quod quidem ipsum ea sentiens, [cum egressa sit], aron herbam agrestem edit, cujus natura ventosa intestinum diducit et dilatat, eidemque facultatem receptandi cibi adfert. Cum autem cibis sese rursus impleverit, formicas edens facile exinanitur. [De ursarum evacuatione naturali, atque expletione, hactenus a me dictum est] neque eaedem, o homines] medicis, nec libris indigent.

IV. *De draconum solertia.*

Cum poma dracones comesuri sunt, sylvestris intybi succum idcirco exsorbent, quod haec illis, ne inflatione impleantur, magnum adjumentum adfert. Cum vero homini aut ferae cuipiam insidias facturi sunt, mortiferas radices et herbas edunt; id quod Homerum quoque non latuit; meminit enim draconis, qui ante suum latibulum immorando seque volutando, noxias herbas vorarit.

V.

In latebras et condensa fruticum, amissis cornibus, sese

De cervis cornibus amissis latentibus.

cervi abdunt; hoc diligentius ab hostibus sibi caventes, quod a cornibus jam inopes cum a pristino robore, tum ab armis se nudos existiment. Cavere etiam dicuntur, ne quando in tenera et recentia cornua solis radius incumbens, priusquam obducantur [et callus innascatur] carnem putrefaciat.

VI. *De equis.*

Equi, cum ad praelia itur, ad fossas tergiversantur, et foveas habent suspectas, nec facile ingredi aut transilire sustinent, et a palis terrae infixis abhorrent. Quod Homerus etiam hisce carminibus adseruit:

Sic Hector passim socios hortatur, et orat,
Ut superent fossam; sed non est ullus equorum
Ausus se magnae primus committere fossae;
Hinnitus edunt stantes in margine tantum;
At qui transiliat, non est, aut ingrediatur.

VII. *De cornicis apud Aegyptios sepulcro.*

Ad nuncupatum lacum Myridis in Aegypto, ubi crocodilorum oppidum est, cornicis sepulchrum ostenditur; cujus causam Aegyptii eam adferunt: Quod eorum rex, Marres nomine, cornicem valde cicurem habuerit; quae postquam audisset, quo perferenda esset epistola, mox quo volatus dirigendus, et quaenam regio transeunda, et ubi terrarum requiescendum esset, cognoverit; eoque regis literas ocyus, quam quivis nuncius, perferre solita sit; eam mortuam et sepulchri honore et cippi a rege affectam ajunt.

VIII. *De nutritionis animalium nominibus.*

Nutricationes et curae quas alendis instituendisque brutis homines impendunt, propriis nominibus appellantur. Est enim quaedam disciplina equorum, qua pullos [equisones et hippocomi] instituunt, est et sua canum educatio, est ars elephantos curandi, et cicurandi leones, et nutriendi aves, et aliae quaedam.

IX. *De ursi solertia.*

Ursa [hac calliditate pollet:] Si insequentibus urgetur, eatenus suos, quoad potest, catulos propellit; cum autem eos jam intelligit lassitudine deficere, et ut comprehendantur vicinos esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans, in arborem ascendit; eorum autem alter unguibus ad dorsum ursae adhaerescit, alter dentibus ejusdem retinetur. Ubi vero ex fame laborans taurum invadit, non [omni robore, nec recta et] aperto Marte pugnam committit, sed obliquo impetu cervicem appetens deprimit, ac mordet. Hic quidem oppressus mugit, et denique succumbit; illa autem devorando expletur.

X. *De cynocephalorum docilitate, aliisque animalibus.*

Animalia disciplinae idonea haec esse percepi. Regnantibus Ptolemaeis cynocephalos Aegyptii literas, et saltare, et tibiam inflare, [et pulsare citharam] docebant. Tum vero unusquispiam cynocephalorum stipem, [domini nomine, sic scite, tanquam circulator, qui stipem petit] exigebat; et id quod dabatur in marsupium, quod ferebat appensum, congerebat. Sybaritas saltationem equos docuisse jampridem pervagatum est. Elephantorum ad disciplinas docilitatem ante

dixi. Dominorum usui canes servire, et res domesticas his, qui eos instituerint, plane sciunt administrare; et pauperi satis ad famulatum est unum possidere canem. [Imo canes pauperum perpetui ceu servi sunt; ut Arabum Troglodytae, Libyum Nomades, et Aethiopum quicunque circa paludes vivunt, solis vesci piscibus adsueti.] Probe autem animalia eorum, quae agunt [aut patiuntur], memoriam tenent; nec ad memoriam Simonidis arte, nec Hippiae, nec Theodectis, nec alterius cujuspiam de memoria praeceptionibus egent. Nam vacca eo proficisci et mugitu dolorem testari novit, ubi ab ejus uberibus ad macellum vitulus abstractus fuerit. Boum sub jugum mittendorum alii se laetos vultu ostendunt, [alii pedem referunt]. Equus autem cum [annulorum] crepitum et freni strepitum audivit, et cetera ut frontis ac pectoris ornamenta vidit, tum fremit, et exsultans ungularum supplosione obstrepit, et ex eorum conspectu adflatu quasi furoris ad iter incenditur; voce etiam equisonis excitatur, et aures erigit, et naribus inflatis celerem festinationem anhelat, quodam incredibili cursus studio ad currendi memoriam rediens.

XI. De cervis juxta vias parientibus.

[Secundum vias cerva parere solet, quod quidem ipsum sapienter facere videtur; nam insidias a feris quibus se imbecilliorem esse novit, timet; homines vero celeritatis fiducia contemnit, nec dubitat effugere posse. Postea autem quam se opimo corporis habitu affectam sentit, non amplius juxta vias partum edit, quod jam se minus accommodatam ad currendum intelligit; at enim vel in saltibus, vel convallibus parit.]

XII. De testudine.

Terrena testudo cum origanum comederit, viperam contemnit. Quod si ejus facultatem non adsequatur, comesa ruta contra hostem armatur. Jam si utriusque facultate caruerit, a serpente conficitur.

XIII. De cervorum continentia.

Cervus, ut audio, ad vivendum praesentibus contentus est, nec plura desiderat, imo vero hominibus temperantius multo et ventri moderatur. Nam in Hellesponto collis est, ubi cervi, quorum altera diffissa est auris, sic pascuntur, illius extra fines ut nunquam progrediantur, nec alias pastiones desiderent, nec prata alia bonitate praestantiora concupiscant; at satis habent omni anni tempore praesentibus frui. Quid ad haec homines; quos sane usque ad mortem ne quidem expleverint opes, quantas lapideum limen jaculatoris intus continet?

XIV. De arcanis hyaenae viribus.

Hyaena, ut Aristoteles tradit, laeva in manu vim soporiferam habet, et solo tactu somnum conciliandi. Saepenumero igitur in stabula ingressa, cum dormientem aliquem deprehenderit, et pedetentim ad illum progressa fuerit, soporiferam, ut ita dicam, manum ejus naribus admovet; sicque eas opprimit, hic ut sine sensu esse videatur; ac tantum terrae suffodit, quantum sit ad eum ipsum obruendum satis;

guttur vero et supinum et nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat, posteaque in latibulum abstrahit. Jam cum lunae orbis plenus est, retro posito lunae fulgore, suam canibus umbram injicit, quos statim mutos reddit, et tanquam veneficio quodam eorum sensus perstringit; deinde et elingues abducit, et optatis fruitur.

XV. Historia de delphini erga puerum amore.

Celebris ille jam olim delphini in Iaso amor, quo formosum adolescentem prosecutus est, non est silentio mihi praetereundus. Iasensium igitur gymnasium mari imminet; illic ephebi post cursus et palaestras mare ingressi, antiquitus recepto more, se lavabant. Et cum aliquando natationi indulgerent, unum ex illis forma praestantem delphinus quidam vehementissime amare occoepit: ad quem cum adnasset initio, non mediocrem ei metum incussit: sed aucta paulatim familiaritate, ita puerum sibi conciliavit, ut plane amicum et benevolum haberet. Itaque lusitare inter se coeperunt, et natando invicem certare: est quando puer insidens illi, ceu sessor equo, superbus vehebatur. Atque hoc spectaculum tum Iasenses, tum peregrini admirabantur. Pergebat enim suos amores vehens delphinus, et in mare tantum procedebat, quantum libebat puero; deinde revertebatur, et prope litus eum restituebat; ubi invicem digressi, hic domum suam, ille in pelagus redibat. Solebat autem apparere delphinus eo ipso tempore, quo dimittebatur gymnasium. Eo, quem exspectaverat, viso, puer gaudebat; cum delphino delectabatur, et colludendo ac suae pulchritudine formae in admiratione erat, ut qui non hominibus modo, sed etiam ratione carentibus animalibus formosus videretur. At invidia redamantem illum non multo post sustulit. Nimium enim exercitatus et fessus aliquando puer, cum toto ventre in vectorem suum delphinum temere se injecisset, non animadvertens aculeatam spinam dorsi erectam esse atque horrentem, ejus acuminibus umbilicum suum exulceravit; ex eoque factum est, ut et venae quaedam abrumperentur, et permultus sanguis efflueret, ibique puer extremum spiritum effunderet. Id delphinus partim ex pondere sentiens (non enim jam ut consueverat tam levis et expeditus insidebat, nempe qui spiritibus sese non sublevaret) partim sanguine imbutum mare cernens, id quod res erat ut intellexit, amasio suo superstes vivere noluit. Quamobrem multo robore, quemadmodum [Rhodia navis] plenis velis propulsa sic simul cum defuncto in litus se ejecit; amboque, hic jam mortuus, ille animi defectione exspirans, humi strati jacuerunt. Laius, o bone Euripides, non tale facinus propter Chrysippum conscivit, quamvis, sicut tu ipse ais, et fama docet, Graecorum primus pueros amare coeperit. Iasenses cives, ut illorum vehementem amorem cum honoris gloria compensarent, sepulchri monumentum commune amborum, et formosi pueri et del-

phini amatoris, constituerunt, et statuam quae forma eximia puerum in delphini dorso sedentem haberet, excitarunt; atque etiam numismata ex argento atque aere fecerunt, et eorum imaginibus signaverunt, ad demonstrandum utriusque miserabilem casum; ac nimirum tantum facinus memoriae tradiderunt, ut Dei amicum honorarent. In urbe Alexandria Ptolemaeo secundo regnante, simili amore delphinum flagrasse audio, [item Puteolis Italiae]; quae si Herodotus novisset, [non] minus, sicut mihi videtur, quam ea, quae de Arione Methymnaeo dicuntur, miratus fuisset.

XVI. De praesensione animantium.

Canes, boves, sues, caprae, serpentes et bestiae aliae cum impendentem pestem [et famem], ac terrae motum, tum etiam coeli salubritatem, et frugum fertilitatem praesentiunt: neque tametsi ratione carent, quae aut salutem, aut perniciem adferre potest, ab eorum, quae dixi, intelligentia aberrant.

XVII. Historia de puella a dracone amata.

In Idumaea, seu Judaea, cum Herodes rerum potiretur, eximia magnitudine draconi perpulchram admodum adolescentem feminam in amore fuisse indigenae praedicant; ad quam ille quidem ventitaret, et simul cum ea amanter dormiret. Haec vero, etiam si amator, quoad poterat, leniter et mansuete ad ipsam adreperet, ejus tamen metu perterrita sese subduxit, et ut ex amicae absentia eum amoris oblivio caperet, menstruum spatium abfuit. At ei sane quum absentis desiderium augebatur, indiesque amatorius adfectus eatenus ingravescebat, ut noctes et dies ad eum locum, ubi cum adolescentula versari solitus erat, frequens accederet; cum vero eam, quam amabat, non inveniret, tanquam amator, cui amor optatis non respondet, acerrimo dolore afflictabatur. Postea autem quam puella revertisset, confestim eam adivit, ac valde amatorie, tanquam spretus, ob eamque rem iratus scilicet, reliquum peradolescentis corpus circumplicans, ejus crura parce et molliter verberabat. Non ergo expertia rationis animalia [Cupido] ille Jovis ipsius deorumque aliorum dominus negligit, sed ex his et aliis quemadmodum et erga ea affectus sit, et singula curet, ostenditur.

XVIII. De serpentibus et jaculo.

Cum voracissimi serpentes sint, et longum et exiguum stomachum se habere norint, [ut Aristoteles ait], sese humo excitant, celsosque et erectos constituunt, extrema cauda nitentes, ut in alvum proclivior delabatur cibus; cumque pedibus careant, serpunt velocissime. Eorum quidam similiter atque jacula semetipsos jaculantur, ex eoque quod agunt nomen trahunt; nam jaculi nominantur.

XIX. De avium aliorumque animalium vocibus.

Avium, quae cantu valent, nulla latet: at scimus hirundines, merulas et cicadarum nationem et picas loquaces esse, et bombis strepere locustas, et parnopem sono minuto obstrepere, neque silere troxalidem, nec non vocales alcedines et psittacos: [tum etiam inter aquatilia ololygona minime silere]: item avium alias flebili et muliebri, alias acri et contenta

voce uti; alias migrantes de ramo in ramum, tanquam ex priore domo in aliam, [prae nimio voluptatis sensu] occinere; alias in pratis cantantes tanquam festos dies agere, et vitam, ut ita dicam, floridam et mollem degentes, veris adventum canoris ominibus et laetis acclamationibus excipere. [De cycnis, et cui Deorum serviant, supra dixi.] Pica cum alias voces, tum maxime humanam imitatur. [Imitatione vero istae peculiares sunt:] florus equi hinnitum, salpinx tubae sonitum, et torquilla obliquam tibiam repraesentat, imbrium guttas corvus effingere conatur.

XX. De scorpionum natura et generibus.

Mares scorpii infestissimi habentur, feminae multo remissiores, non enim tantum virus acerbitatis habent. Eorum novem esse genera accepi, album, rufum, fumosum, nigrum, viride, ventricosum, aliud cancri simile quem infestissimum omnium flammeum appellant, aliud etiam ferunt alatum esse et duplici aculeo armatum, aliud quod septem habeat internodia. Non ova scorpii, sed foetus animantes pariunt. Sunt qui eos non coitu, sed nimio coeli calore tantum procreari asserant. Ictus ab eis inflictus quo pacto afficiat, vel interimat, aliunde petendum.

XXI. Quomodo dracones elephantos jugulent.

Apud Indos, sicut audio, graves inter se gerunt inimicitias draco et elephantus. Quare dracones, haud inscii imperitique ex arboribus elephantos ramos decerpere in pastus suos solere, in has ipsas arbores primo serpunt; postea eam sui corporis partem dimidiam, quae ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem funiculi instar appensam dimittunt. Eo cum accessit elephantus ad arboris surculos carpendos, draco in hujus ipsius oculos insiliens effodit; deinde anteriore parte collum ejus constringens, [posteriore flagellans], inusitato et novo quodam laqueo strangulat.

XXII. De animalium antipathia.

Gallinaceum ac ignem leo, pardalim hyaena, stellionem scorpius hostiliter odit, et eo admoto torpore afficitur. Draconem elephantus perhorrescit. Omne jumentum murem araneum reformidat. Astacus polypum extimescit. Canem de tecto propellere et dejicere non possis, periculi enim magnitudine veretur.

XXIII. De scorpionum versutia.

Quos vero dolos etiam scorpiis natura videtur dedisse, illis sunt peculiares. Etenim Libyci, ab eorum multitudine metuentes, ad vitandos ipsos omnia machinamenta moliuntur: soccos ferunt in lectis, cum longe a pariete remotis, tum in excelsum collocatis, tum fulcrorum pedibus in hydrias aquae plenas impositis, sublimes somnum capiunt; qua machinationis molitione facta, sese quieto et tuto somno usuros arbitrantur. Atqui scorpius, si quid unde semetipsum in tecto suspendat nanciscatur, ibi fortissime forcipibus inhaerescit, simul et demittit aculeum; secundus igitur ex tecto descendens per primum serpit, atque suis itidem forcipibus ad illius acu-

leum adhaerescit, et sublimem sinit suum aculeum; item a secundo tenetur tertius, a tertio quartus, quintus similem ordinem conservat, itemque ceteri omnes deinceps per primos decurrunt. Postremus dormientem ferit, et per superiores recurrit, similiter ab illo secundus, tum vero ab ultimo tertius, reliquique sese subducunt, quod velut sane catenam solventes inter se omnes subtraxerunt.

XXIV. Qua arte vulpes erinaceos, otidas pisciculosque capiat, glaciemque exploret.

Vulpes, fraudulentum animal, insidias hoc pacto in erinaceos terrenos molitur, ut cum eos rectos, quod a morsu vulpis impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leniter [et caute] primum subvertens, supinos constituat; deinde eos qui antea erant formidabiles, facile laniet, et exedat. In Ponto sic otidas venatur, ut et sese avertens, et [caput] in terram abjiciens tanquam avis collum, sic caudam extendat; eae autem hac insidiarum instructione seductae ad illam, tanquam ad suam gregalem, accedunt; illa vero se vertens nullo negotio capiat. Tum vero secundum fluviorum ripas gradiens parvulos pisciculos callide exceptat: nam caudam in aquam dejicit, in quam ii innantes densis pilis irretiuntur atque implicantur: quod quidem ipsum vulpes sentiens caudam ex aqua removet, et repente se in aridum subducens eam excutit: pisciculi excidunt, atque ab ea devorantur. Thraces, quando conglaciantes fluvii periculose transeuntur, vulpis indicio et periclitatione percipiunt; nam si glaciem resistentem et nihil cedentem transmiserit, ejus vestigia fidenter persequuntur. Vulpes autem, num transiri fluvius possit, experitur hoc pacto: ad glaciem aurem admovet, ac si fluxum subtus non resonare, neque strepitum in fundo sentit, glaciei se tanquam solidae credit ac transmittit; sin aliter, nequaquam transit.

XXV. Exempla amoris domini a canibus praestiti.

Iphidis filiam poetae ita decantant, ut eorum vocibus theatra personent heroinam illam laudantium, quod longe multumque alias mulieres castimonia superasset, et propriae vitae conjugem suum antetulisset. Verum bestiae quoque non minus pio quodam et innato amore flagrant. Erigonae certe canis suae dominae sepultura adfectae immortuus est. Ille vero Silanionis non a sepulchro domini sui, nec vi, nec ullis blandimentis abscessit. Dario, qui postremus regnavit apud Persas, in ea pugna, quam contra Alexandrum suscepit et commisit, cum a Besso multis vulneribus confossus esset, et jaceret stratus, omnibus mortuum relinquentibus, canis ab eo educatus solus permansit fidelis, eumque, tametsi non amplius suum altorem, sicut tamen adhuc viventem servavit. Ita Xenophon [ille Grylli filius] cum Cyro juniore scribit, [florido quidem et phalerato sermone, solos] mensae ipsius participes [octo] cum eo remansisse, ac simul interiisse; et sceptrigerum ejus eunuchum, Artapaten nomine, super eo extincto se occidisse, vitam deinceps sine Cyro minime vitalem sibi futu-

ram adspernatum. Lysimachi etiam regis canis, cum se servare quiret, non invitus eadem qua suus morte dominus defungi voluit.

XXVI. De pithece insecto.

Pithece a quibusdam oribates vocatur, ab aliis hypodromus, aut psylla [pulex]; animal est pilosum, et in arboribus nascitur. [Venter ei leviter incisus est, ut sectio notata filo videri possit.] Morsum ab eo periculosissimum tremor et vehemens dolor cordis sequuntur; obstruitur etiam urina, et alius meatus fit, [qui quoque exitum non habet]. Adversus haec remedium est cancer fluviatilis comestus.

XXVII. Quaedam de felibus.

Quemadmodum ex felibus mas est libidinosissimus, sic amantissima catulorum femina; quae veneream idcirco maris consuetudinem refugit, quod is calidissimum ignisque simile semen emittat, genitale ut feminae comburat. Ejusce quidem rei mas non ignarus communes catulos suos interimit; haec autem, novorum catulorum desiderio permota, ejus libidini morem gerit. Quod autem ab omni tetro odore feles abhorrere dicantur, eo excrementa sua, prius fossa facta, occultant, et terram superingerunt.

XXVIII. De polypi libidine.

Ex piscibus libidinosissimum polypum eatenus flagranti veneris cupiditate incendi ferunt, dum et omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, et ad natandum et cibaria inquirenda tantopere infirmus factus fuerit, ut postea aliis praeda efficiatur. Cum enim parvuli pisciculi, tum cancelli et cancri ipsum exedunt et conficiunt; quamobrem eum non amplius anno vivere dicunt, feminamque etiam propter crebros partus ocyus consumi.

XXIX. Historia de puero ab aquila amato.

Puerum avium studiosissimum, Phylarchus memoriae prodidit, aquilae pullum, quem dono accepisset, vario et multiplici cibo aluisse, et studiose diligenterque curasse. Nam eum ipsum non tanquam rem ludicram alebat; sed tanquam vel amores suos et delicias, vel natu minorem germanum fratrem, sic sane is aquilam magna cum cura et diligentia tuebatur. Cum autem progressu aetatis in mutuam inter se amicitiam vehementer exarsissent, atque accidisset ex morbo ut puer laboraret, tum ei aquila adsiduitate officii adsidebat: cum enim is quietem caperet, ipsa quoque quieti se dabat, cum vigilaret, eadem adsistebat, cum non ederet, ipsa pariter cibum non admittebat: postea vero quam e vita excessisset, atque efferretur ad monumentum sepulchri, eum prosecuta est; postque ubi cremaretur, in medios rogos se immisit.

XXX. De asello pisce.

Asellus piscis, ut ceteris quidem partibus interioribus non admodum cum aliis differt, sic certe suo proprio quodam more nihil non solitarium amat, neque se cum aliis sociari gaudet. Cor piscium solus in ventre habet, et in cerebro lapillos [dentibus] molaribus similes. Et alii quidem pisces tempestatibus perfrigidis occultantur, hic autem exortu caniculae latet.

XXXI.

Paguros musicae illecebrae machinatione piscatores ca-

De paguris musica captis.

piunt. His enim in latibula abditis, illa modulari incipiunt instrumento, [quod photingium nominant]; quod cum audiverint paguri, statim tanquam amatorio quodam ad exeundum non modo inducuntur e latebra, verum etiam voluptate allecti extra mare egrediuntur: hi quidem retro ad tibiam canentes cedunt, illi autem sequentes in arido comprehenduntur.

XXXII. De thrissarum captura.

Qui Maream lacum accolunt, thrissas illinc cantu et pulsibus testarum concrepantium consonantibus piscantur. Etenim eae, tanquam saltatrices, saltantes in piscatoria ad se comprehendendas explicata instrumenta incidunt, atque cum saltatione et lusione Aegyptii splendidam praedam consequuntur.

XXXIII. De magiae vi avibus et serpentibus adhibita.

Aegyptios sua propria quadam magica ratione accepi cum de coelo aves deducere, tum serpentes primum incantare, deinde ex latibulis facillime extrahere.

XXXIV. De castoris solertia.

Fiber in utraque sede vivit; nam die quidem in fluviis abditus aetatem agit, nocte in terra vagatur; casu et fortuito objectis vescitur. Quod autem causam, ab insequentibus venatoribus cur tam cupide petatur non ignorat, idcirco mordicus premens usque incumbit ad clidendos testes, quoad eos absciderit, et sic illos eis objecerit, tanquam homo summa prudentia in latrones incurrens, quaecumque portat, ad se redimendum exponit. Quod si postea quam exsectus et ex periculo servatus fuerit, ab insectantibus iterum urgeatur, hic sese erigens, atque, quamobrem insequi ulterius pergere non debeant causam ostendens, ad revertendum, quod jam ea parte quam expetunt careat, venatores inducit; [nam carnes ejus non admodum illi curant]. Persaepe etiamnum testiculis praeditus, cum se a venatorum conspectu longissime cursu removerit, eam partem desideratam ita astute comprimit et occultat, ut insectatores fallat, tanquam iis careat, quae occultavit.

XXXV. De bupreste.

Si buprestidem bestiolam bubulum pecus devoraverit, tantopere inflatur, ut et rumpatur, et non multo post efflet halitum extremum.

XXXVI. De erucis.

Erucae olera et exedunt et celeriter conficiunt. Eis mulier, si per media olera ambulaverit, ex mensibus laborans, perniciem affert.

XXXVII. De oestro et myope.

Inimicissimus bubus est oestrus et myops. Ille par est maximae muscae, aculeo firmo et magno armatus, sonum autem bombi instar et asperum edit. Myops vero muscae caninae similis, aculeum minorem quam oestrus habet, sed magis sonorus est.

XXXVIII. De aspide quaedam.

Nullus, qui ab aspide morsus fuit, ex malo incolumis evasisse memoratur. Hinc Aegyptiorum reges in diademate variegatas aspides gerere intellexi, per figuram istius animalis invictum imperii robur occulte significantes. Earum quaedam ad longitudinem quinque cubitorum accedunt; nonnul-

lae rutilo, plurimae nigro, cinereove colore conspiciuntur. Ultra quadrantem horae, quos momorderint, vivere non queunt; eos suffocatio, convulsio, et singultus, ut ajunt, infestant. Ichneumonem autem aspidis ova disperdere audio, et tanquam catulis suis futuram hostilem perniciem summovere. Ceterum aspidem Libycam vel adspiratione sola excaecare quidam ajunt.

Nonne vim naturae tum alibi, tum hic etiam mirari oportet? Hinnulos mares plerosque patres occidunt, ne numero aucti matres postea ineant; id quod vel inter brutas animantes magnum scelus et piaculum est. At Cyro et Parysatidi, o Persae, decorum hoc facinus et justum videbatur; ille enim matrem incesto amore amabat, et haec in filium simili amore ardebat. Talis brutorum natura est; at homines ut temeraria et effreni libidine omnia concupiscunt, ita cupiditatibus suis nusquam moderantur, aut abstinent. XXXIX. Capreoli cur hinnulos mares occidant.

Insula in Ponto, quae ab Hercule nomen traxit, celebratur. Quantumcunque murium illic est, Herculem religiose colit; et quidquid deo dedicatum est, [tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens et credens] non attingit. Itaque cum vitis (quae ibi deo frondescit, et soli eidem ad religionem consecrata est, cujusque racemos dei administri ad sacra servant) uvae adsecutae fuerint maturitatem; tum de insula mures discedunt, ut ne, si remanerent, per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit; post vero, ubi id anni tempus praeterierit, ad domesticam sedem revertuntur. Atque haec quidem Ponticorum murium est probitas. Contra Hippon, Diagoras, Herostratus, reliquique deorum hostes, quomodo vel a racemis, vel aliis rebus consecratis manus abstinuissent; qui ne ab ea quidem insania suam assensionem sustinuerint, quo minus et nomina deorum et opera quomodocunque tollere conati fuerint? XL. De muribus Heracleae Herculem colentibus.

Primum ut in Aegypto pluit, perparvulis guttis mures nasci solent, qui longe lateque totis arvis vagantes maxima calamitate ex spicarum circumrosione et succisione segetes afficiunt, et manipulorum acervos vastantes magnum Aegyptiis negotium exhibent; eoque fit, ut ii insidias eis conentur muscipulis tendere, et sepimentis aut muris repellere et fossis arcere. Sed mures ut minime ad muscipulas accedunt, [in quibus ignem accendunt], sic cum sint ad saliendum apti, et fossas transiliunt, [et muros etiam laeves et incrustatos reptando superant]. Aegyptii autem de spe et conatu depulsi omni machinatione insidiarum tanquam parum efficaci relicta, se ad suppliciter deprecandam a diis calamitatem vertunt: mures vero divinae irae metu in montem quempiam, aciei instructione ordinem quadrangulum conservantes, discedunt; horum omnium natu minimi primo in ordine consistunt; maximi vero extremum agmen ducunt, et eos qui lassitudine deficiunt, urgent ac seipsos sequi cogunt; quod si ex itinere XLI. De muribus in Aegypto.

minimi natu laborantes subsistant, omnes quoque consequentes, ut est in more belli instituloque positum, insistunt et interquiescunt; simulque se ut primi movere coeperunt, ceteri continuo omnes consequuntur. Hoc idem, qui Pontum incolunt, mures illic agere dicunt. Ex omni autem domo, cujus ruinae impendeant, qua primum datur, [omnes] celeriter demigrare creduntur. [Quin etiam murium proprietas haec est]: cum vocem felis aut viperae sibilum exaudiverunt, e cavo suo musculos alios alio transferunt.

XLII. Historia de capra a caprario amata.

[Historiam Italicam facti, quod una cum urbe Sybari inclaruit, quaeque ad aures meas pervenit, referre non ab re erit.] Adolescens, nomine Crathis, cujus opera in tuendi caprini pecoris munere versabatur, cum cupiditate libidinis flagraret, in eam amoris caprini consuetudinem cecidit, ut si quando venereis rebus uti haberet necesse, cum omnium caprarum formosissima venereo complexu jungeretur, eamque in amasiae numero locoque ducebat, dona etiam non a caprae desiderio abhorrentia adferebat, hederam nimirum [et lentisci pulcherrimas frondes, et smilacem] et juncum saepe edenda eidem objiciebat, os illi reddens ad osculationem suaveolentius; sed et molles, et teneras, ut tanquam sponsa mollius dormiret, herbas substernebat. Quod quidem ipsum ut hircus gregis dux perspexit, rivalitate laborare, atque interea suum occultare animum coepit, quoad aliquando tandem eum somnum capere deprehendisset; tum enim omnibus revocatis viribus, facto in eum impetu, cerebrum diminuit. Cum autem ejusmodi factum ad indigenas permanasset, non modo ei tumulum non obscurum excitarunt, sed ex eo etiam fluvium Crathim nominarunt. Infantem autem puerum ex ejus cum capra consuetudine susceptum, caprina habentem crura, et faciem humanam, in deos repositum, deorumque honore affectum fuisse, et sylvanum [quendam napaeumque] deum esse, in sermonem hominum venit. Animalia igitur etiam rivalitate laborare hircus docet.

XLIII. De formicarum cavernis et oeconomia.

Aegyptias fossas historici, et Creticos labyrinthos iidem ac poetarum natio celebrant; verum fossionum, quas formicae efficiunt, varia diverticula, flexiones, anfractus nondum sciunt. Enimvero eae mirabili sapientia subterraneas aedificatiunculas tortuosissime construunt, ut vel difficilem aditum, vel omnino invium animalibus insidias sibi molientibus efficiant. Terram vero, quam effodiunt, super cavernae os aggerunt, et tanquam muros quosdam et propugnacula construunt, ne ex coelo aqua pluvia defluens ipsas alluvione vel omnes, vel quamplurimas perdat. Intermedia item sepimenta cavernas alias ab aliis secernentia solertissime machinantur, atque, ut in splendidis hominum aedibus fieri solet, domum suam triplici regione formaque circumscribunt: alterum enim in ea locum andronem, in quo mares [et junctae eis feminae

habitent], aedificant; alterum gynaeceum nuncupatum, ubi feminae pariant, moliuntur; tertium granorum acervis destinant: cum tamen ab Ischomacho et Socrate, [laudabilis] rei oeconomicae peritis, nihil tale didicerint. Cum autem tanquam ad pabulandum proficiscuntur, natu grandiores similiter eas atque exercitus duces ducunt; ut ad segetes pervenerunt, adolescentiores sub stipula stant, duces vero adscendunt, et spicas abscissas inferioribus dejiciunt; hae vero circumstantes aristas distrahunt, simul et utriculis grana inclusa explicant; atque ita neque tritura egentes, neque ad ventilandum operis, neque ventis ad purganda a sordibus grana, ex frumentis, quae homines exarant [seruntque], cibos sibi conficiunt. Illud etiam auditum habeo prudenter factum, eas humatione mortuas aliqua necessitudine sibi conjunctas adficere, et in granorum folliculis condere; ut homines in urnis parentes suos, vel amicos.

XLIV. **Exempla amoris ab equis dominis suis praestiti.**

Si accurate et liberaliter tractetur equus, cum benevolentia erga eum, qui sibi benefecit, cumque amicitia acceptum beneficium compensat. Jam quod longe lateque pervagatum est, qualis in Alexandrum Bucephalus fuerit, propterea nihil mihi jucunditatis ad narrandum habere videtur. Antiochi item equum praetereo, qui, ut dominum suum ulcisceretur, Gallo nomine Centoarati, qui Antiochum in pugna interfecerat, necem intulit. Socles formae pulchritudine egregius Atheniensis, quem mihi permulti ignorare videntur, equum emit pulchrum, aliis equis sagaciorem, et tam vehementi in se amore incensum, ut cum accedere sentiret dominum [vel cum palparetur], [hinnitu aut fremitu] suum testaretur gaudium; et cum ille ascendere pararet, se ad conscensum praestaret obedientem; cum ante oculos consisteret, ille suaviter et amatorie in eum intuebatur. Quae omnia eatenus amatoria et jucunda visa sunt, quoad petulantiam in adolescentem attentare visus est, simul et fama turpitudinis de ambobus dissipata exstitit; tum eam infamiam Socles sibi conflari non passus, ut in amatorem flagitiosum et petulantem odio incensus, equum vendidit. Is non ferens ab adamato suo se distractum abesse, acerrima inedia sibi conscivit mortem.

XLV. **De mutuis avium quarundam inimicitiis.**

Attagenes et gallinacei inter se inimici graviter sunt. Inimicitiae intercedunt cornici cum circo. Mutuo uterque in alterum odio pelagius accipiter et corvus flagrant. Cum turture corvus et circus insitas inimicitias gerunt, et utrumque vicissim turtur odit. Ciconia et vespertilio inter se hostes sunt. Pelecanum quoque et coturnicem invicem infensos esse audio.

XLVI. **De rebus animalibus quibusdam mortiferis.**

Symphyto interimitur aquila, ibis felle hyaenae, allii semine sturnus, charadrius bitumine, herinaceus potamogitone, eidem fel mergi intolerabile est. Circus, larus, turtur, merula, et vulturum natio comesto malo punico trito pereunt.

[Cedri foliis calamodytes], amerinae flore atricapilla, corvus erucae semine occiditur. Unguentum scarabaeum, ferae caprae adeps upupam interficit. Cornix vero si inciderit in comesae a lupo reliquias carnis moritur. Alaudam sinapis semen, et gruem hausta vitis lachryma conficit.

XLVII. De leporis solertia.

De lepore mihi haec in mentem hoc loco veniunt explicare. Non eum sane prius sub solitum cubile subire, quam modo ingrediens, modo egrediens, sua conturbarit vestigia, ut ne ea struentibus sibi insidias appareant, naturali quadam sagacitate homines astute decipiens.

XLVIII. De equarum erga pullos suos amore.

Equa mater optima summa caritate et fide pullum suum amat. Cujus sane modi amoris Darius aetate inferior non imperitus, equas a partu recentes relictis domi pullis ad pugnas ducebat. Pulli vero sic alieno lacte a matribus orbi quemadmodum homines parentibus amissis aluntur. Darius, cum inclinata jam acie in eo praelio, quod ad Issum commiserat, Persarum res premi coepissent, cumque victus fuga salutem adipisci necesse haberet, in equam adscendit; quae, quod relicti memoriam pulli recordaretur, quanto maximo potuit studio et celeritate eum ipsum praedicatur ex periculis eripuisse.

XLIX. Historia de mulo vetulo Atheniensi.

Atheniensis mulus jam vetulus, quamvis immunitate vecturarum donatus esset, ut Aristoteles ait, non laborum tamen, qui per adfectam aetatem obiri queunt, studio exsolutus esse voluit. Nam cum Minervae templum Athenienses aedificarent, is nulla re onustus, sua sponte cum adolescentibus mulis, tanquam ad iter faciendum socius et hortator, ibat. Et quemadmodum quispiam senex artifex, per exactam aetatem quidem jam opere dimissus, verumtamen experientia et senili doctrina juvenes ad laborem exacuens; sic is ultro citroque commeans ad opus juniores incitabat. Quod quidem ipsum ut Atheniensis populus intellexit, per praeconem declarari jussit, ut ne a frumento aut hordeo prohiberetur; sed et expleri et satiari permitteretur, et pretium ex aerario peteretur, tanquam in Prytaneo sportula illi decreta, sicut athletae jam aetate confecto.

L. Historia de Cleanthe et de formicis.

Cleanthem Assium haec de formica historia coegit et invitum et fortissime contradicentem animalia concedere rationis non expertia esse. Nam eum aliquando otiosa sessione fruentem, ferunt formicas, quae complures ad ejus pedes essent, animo coepisse vacuo et soluto contemplari; alteras nimirum vidisse alicunde mortuam in alienarum domicilium et suarum minime contubernalium portantes in formicariae cavernae faucibus consistere; atque inde continuo alteras perspexisse prodire, et cum externis velut quiddam contrahentes iterum et saepius ultro citroque commeare; denique lumbricum, tanquam redemptionis pretium, attulisse; eumque alteras accepisse, et simul quam ferrent mortuam dimisisse; alteras cum gaudio et libenter, similiter atque vel fratrem vel

filium, recepisse. Quid ad haec dicet Hesiodus? qui scripsit Jovem naturas distinxisse, ut

Pisces atque ferae, tum pennataeque cohortes,
Mutua sint sibi praeda, agitant quia jure sine ullo;
Ast homini dedit esse aequi justique tenacem.

Atqui non haec dicet Priamus, siquidem is ipse homo ab homine, et heroe, et ex Jovis stirpe oriundo, ipse quoque Jovis progenies, multa Hectorem pecunia redemit.

LI. De dipsadis natura et nominibus.

Dipsas, cujus vim et naturam ejus nomen nobis declarat, inferior quidem est magnitudine quam vipera, sed tamen in occidendo quam celerrime superior. Ejus enim morsu percussi, etsi adsiduam potionem hauriunt, ad sitim tamen exardescunt, et ad bibendum eatenus inflammantur, quoad celerrime rumpuntur. Eam Sostratus cum albam esse ait, tum duas in cauda lineas nigras habere. Et sicut audio, quidam presterem vocant, alii causonem. Nascuntur autem praecipue in Africa et Arabia. Turbam vero aliorum nominum etiam huic ferae adfundunt; melanurus enim a quibusdam, ab aliis ammobates dicitur; quod si centrida nominari audiveris, eandem a me appellari putes. Sed fabulam quoque, quam de hac serpente audivi, ne ejus videar ignarus, attexam. Prometheum ignem a Vulcano furatum ajunt, quamobrem indignatum Jovem furti indicibus dedisse remedium senectuti prohibendae efficax; hoc illos qui acceperant asino imposuisse audio, et cum ille sic oneratus aestivo tempore incederet, siti laborantem ferunt ad fontem venisse bibendi gratia, sed a serpente fontis custode repulsum; itaque asinum sitis impatientem id, quod gestabat, pharmacum ut admitteretur obtulisse; bibit igitur asinus, et una cum remedio adversus senectam, quam dipsas deinceps exuit, sitim quoque suam in illam transfudit. Caeterum hujus fabulae auctor non ego sum, sed ante me Sophocles tragicus, et Dinolochus adversarius Epicharmi, et Ibycus Rheginus, et Aristeas, et Apollophanes, poetae comici.

Fabula de dipsade et asino.

LII. De elephanto curatoris sui fraudem vindicante.

Si elephanti sapienter factum idque auditu dignum praeterirem, me quis ignorantem forte praeteriisse putet; quamobrem dicetur. Cum is, qui hordeum huic admetiendi procurationem habebat, hordei partem subtraxisset, illiusque in locum lapidibus suppositis, ipsi debitam tamen mensuram cumulate servasset, ut dominum utriusque, si quando vidisset, falleret; elephantus videns hunc, qui ipsum debito fraudabat, polentam coquere, primum promuscide sabulum collegit, deinde in ollam infudit, sicque solerter injuriis injurias sibi illatas ultus est.

LIII. De canibus Aegyptiis.

Alii quidem canes feras tum investigare, tum etiam capere probe norunt; at vero Aegyptii fugacissimi sunt. Nam cum animalia, quae in Nilo degunt, timeant, illuc sitis quidem ad bibendum eos attrahit, at metus quiete ipsos ad sa-

tietatem bibere non sinit. Ideoque non bibunt se inclinantes, ne qua e feris, quae sub aqua sunt, emergat, atque ita eos abripiat; sed praeter ripam cursitant linguaque lambunt, potum, ut ita dicam rapientes, vel hercle furantes.

LIV. De erinacei solertia.

Multa, quae callide terrenus herinaceus facit, jam alibi dixi; nunc novam ejus veteratoriam explicabo. Cum enim is vicinus est ut capiatur, contortissime seipsum concludit, et tantopere contrahit, ut comprehendi non queat, simul et animam continet, spiritumque comprimit, et ab omni motu conquiescens mortui speciem prae se fert.

LV. De patellis.

Patellas non sane a saxis avellas, ne Milonis quidem digitis, qui Punicum malum cum apprehendisset, arcte adeo comprimebat, ut non adversariorum quisquam posset extorquere e manu. Eas autem quicumque de saxo, ad quod adhaeserint, abstrahere aggreditur, magna quidem voluptate ex earum comprehensione afficitur, et sperat se praeda potiturum esse; verumtamen illarum compos fieri nequit: tandem aliquando ferro abrasae abscinduntur a saxo.

LVI. De Libycorum contra elephantos expeditionibus.

Libyci homines bellum non modo finitimis [praedae, aut] suos propagandi fines studio inferunt, sed cum elephantis etiam de horum dentibus adsequendis suscipiunt. Hanc vero causam cur petantur elephanti praenoscentes, ex sese qui dente altero mutili sunt, ante ceteros reliquos in prima acie constituunt, ad primum hostium impetum excipiendum; reliqui, qui in subsidiis manent, dentium [amborum] robore integri auxilium fessis ferunt. [Mutilos autem eam forte ob causam primo loco esse volunt, ut venatoribus ostendant non magnum adeo praemium, et vix dignum periculo, cui se exponunt, ipsis exspectandum.] Dentium autem altero, quem acutum ad propulsandas injurias servant, tanquam armis utuntur; altero [tanquam ligone] radices effodiunt, et arbores exstirpant.

LVII. De araneorum geometria.

Non modo texendi solertiam aranei praeclare tenent, ac similiter ut Minerva, lanificii illa praeses et solertissima dea, tereti manuum ministerio et tenui valent; sed et natura etiam sunt ad geometriam eruditi: nam et centrum servant; circulumque ex eo procedentem, et circumferentiam exacte conficiunt; neque interim Euclide egent. Ad medium autem centri sedentes insidias praedae suae tendunt. Neque modo [ut quod videtur eloquar] texendi rationem norunt, sed etiam sarciendi artificio excellunt; nam si ex eorum quippiam solerti opere ruperis, statim a ruptura resarciunt, integrumque praestant.

LVIII. De phoenice ave computandi artis perita.

Phoenices alites absque ulla calculandi arte numerum quingentorum annorum, veluti sapientissimae naturae discipuli, computare norunt; neque vel digitis, vel alia re, ad hanc cognitionem opus habent. [Cujus autem rei gratia hunc numerum eos tenere oporteat, vulgatum est.] Atqui ex ipsis

Aegyptiis, qui spatium quingentorum annorum confectum intelligat, [aut nullus est, aut forte unus, vel quam] paucissimi, iique ex sacerdotibus; nam inter hos quoque non facile convenit, dumque inter se contendunt, et alius sacram hanc avem non nunc, sed in posterum adventuram ait, alius jam advenisse; phoenix, illis frustra altercantibus, divinitus demonstrat tempus, et adest. Itaque sacerdotes sacrificare necesse est, ac simul fateri se [quod totos dies disceptationibus exigunt] avibus esse imperitiores. Nonne, hercle, haec scire sapientia est: ubi sit Aegyptus sita, et ubi in ea Heliopolis, ad quam advolare ipsis fato constitutum est; et ubinam pater sit deponendus, et quibus in thecis? Haec si non admiranda sunt, negotiane forensia, et militaria, atque alia ad mutuas insidias comparata, solertia appellanda erunt? [Mihi quidem non videtur] o aemulatores Sisyphorum [Telchinum] et Cercopum, cum illis vero mihi sermo est, qui haec probant et rimantur; [non cum hominibus, qui hujusmodi malis artibus initiati et infecti non sunt].

LIX. De canibus dialectica quodammodo utentibus.

Ratiocinationem et dialecticam et hoc potius sumendum esse quam illud, si animalia sciant, merito dixerimus naturam esse magistram, quam alia nulla vincere potest. Mihi sane quispiam cum dialecticae non ignarus, tum venandi studio deditus hujuscemodi dicebat. Venatica quae aderat canicula, ajebat ille, cum leporis, qui nusquam videbatur, vestigiis insisteret; cumque ea perscrutans pervenisset ad fossam, dubitabat utrum dextrum an laevum iter ad insequendum leporem susciperet; ut vero primum sibi visa est, tanquam disserendi perita, satis rem perpendisse, e vestigio fossam recta iter faciens transilivit. Is autem qui eam cum rationem disserendi, tum venandi artem profitebatur, sic colligens supra dicta demonstrare conabatur: Arguta canis, inquiebat ille, primum secum considerate reputabat, vel hac, vel istac, vel illac, lepus in fugam se conjecit: deinde ratiocinabatur, non profecto hac, nec istac; ergo illac fugit. Neque fallacibus conclusiunculis mihi errare videbatur; nam non perceptis citra fossam [ad hoc vel illud latus] vestigiis, relinquebatur, leporem fossam transilivisse: recte igitur canis fossam transivit, ea enim investigatrix diligens erat, et sagacissime odorabatur.

LX. De camelorum in coitu verecundia.

Massagetae, ut Herodotus inquit, suspensa ad plaustrum pharetra, cum uxoribus in aperto et propatulo loco concumbunt; et concubitum licet omnes adspiciant, praeclare contemnunt. At contra nunquam cameli coeunt palam: quod quidem ipsum factine verecundia, an admirabili naturae munere faciant, Democrito, aliisque, [qui vel obscurissimarum rerum causas ingenio se posse consequi confidunt] disputandum relinquo. Cum autem inter eos conjunctionis appetitum

pastor exoriri sentit, aliquo concedit et tanquam sponso decedit ingredienti thalamum cum sponsa.

LXI. De elephantorum erga seniores reverentia.

Ex omnibus legibus humanissimam judico, qua Lycurgus praecipit, natu grandibus minores cum vel de sedibus, vel de via, decedere debere; tum vero eisdem reverentia adversus aetatem, quam ut adsequantur [non obstantibus fatis] omnes expetunt, assurgere oportere. [Sed quomodo iste legislator Eunomi filius cum naturae legibus certare et conferri poterit?] Elephantorum [quidem] genus hoc idem solo naturae ductu, sine Lycurgi, aut Solonis, aut Zaleuci, Charondaeve praeceptione, sanctissime observant; senioribus nimirum juniores de cibo cedunt, et senio debiles summa observantia colunt, et a periculis servant, atque in fossam delapsos injectis fruticum fascibus sursum trahunt, quibus tanquam scalis senectute graves adscendentes liberantur. Elephas parricida nunquam fuit; nunquam in hoc genere pater filium exhaeredavit. Haec forte nonnullis hominum confingi videbuntur, qui ut ipsi multa figmenta et fabulas comminiscuntur, ita ex suo etiam alios metiuntur ingenio; nos vero omni studio veritatem affectamus.

LXII. Historia de cane Gelonis.

Amantes dominorum esse canes, cum illa, quae ante dixi, argumento sunt; tum sane illud ipsum, quod adtexam. Gelon Syracusanus cum arctissime dormiret, se fulmine ictum cogitabat. Hoc, quod ei videbatur, insomnium erat; et quamquam dormiebat, inter somnium tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur, quem ipse alebat, simulatque altoris amici sui vocem audisset, tanquam quodpiam Geloni periculum crearetur, insidiaeque pararentur, et in lectum maximo impetu prosiluit, et circum dominum conversans, vehementissime latrabat, velut insidiatorem ulcisci cupiens. Gelon cum metu, tum canis clamore, somno, quamvis arctissimo teneretur, solutus est.

LXIII. Historia de adolescente a dracone servato.

Draconis catulus cum infante Arcade, et ipse in Arcadia natus, simul educatur; deinde etiam cum progressu aetatis et puer jam adolescens, et draco jam grandior esset, mutuum servabant amorem. Adolescentis vero necessarii, cum feram vidissent tam brevi tempore, ut magnitudine praegrandem, ita aspectu immanem evasisse, dormientem aliquando cum puero eodem in lecto in locum quam remotissimum deportarunt, eoque illic relicto, cum puero redierunt. Mansit igitur in silvis draco, [nascentibus illic herbis et venenis vescens, et] solitariam vitam urbanis domiciliis et habitationibus praeferens. Postquam vero adjecto tempore et puer juventutem, et draco aetatem perfectam attigit, idem hic Arcas juvenis, cum per desertam sui amantis regionem aliquando iter faceret, in latrones incurrens stricto gladio appetitus fuit; et percussus quidem, sive quod doleret, sive quia opem imploraret, auxilium, ut par erat, exclamavit. Draco autem bestia et ad au-

diendum acerrima, et ad videndum acutissima, postquam puerum, quicum educatus fuerat, exaudivit, edito sibilo, tanquam irae suae denunciatione, formidinum terrorem illis injecit, cujus metu trepidantes scelerati alii alio disperguntur, quosdam deprehensos acerbissima morte affecit: deinde ut veteris amici vulnera purgavit, et per loca illa, in quibus serpentes erant, ipsum est comitatus, postea ad eum locum revertit, quo expositus fuerat; neque tamen ei ex eo iratior factus est, quod in solitudines abjectus fuisset, neque ut perversi homines antiquum amicum in periculo deseruit.

LXIV. Quo dolo vulpes erinaceum circumveniat.

Vulpes est animal improbum, quamobrem callidam poetae solent cognominare; sed erinaceus terrestris quoque improbus est. Is ut primum adventare vulpem viderit, in orbem contractus jacet; vulpes vero nullum ore apprehendendi [aut mordendi] locum inveniens, in ejus os urinam reddit; itaque suffocatur erinaceus, simul spiritu ei ob contractionem intercluso, simul et lotio influente. [Sic improbum illum dolo circumveniens vulpes capit. Alio etiam modo capitur supra exposito.]

LXV. Luporum ad paludem Maeotim cum piscatoribus commercium.

Secundum Maeotidis paludis locum, [Conopium nuncupatum] lupi, quos non a domesticis canibus differre dicas, cum piscatoribus studiose versantur. Quod si maritimae praedae partem fuerint adsecuti, cum iis et pacem habent, et tanquam foedere devinciuntur; sin nihil consequuntur, eorum retia lacerant, et distrahunt, et pro eo, quod nihil dederunt, damnum retribuunt.

LIBER SEPTIMUS.

I. De bobus Susianis. Boves Susianos numerandi scientiae haud imperitos esse intellexi. Atque id minime fabulosum esse testatur narratio, quae ait, singulas earum Susis regi quotidie centum cados in hortos sicciores et minus riguos haurire. Quem quidem laborem, sive quod sit eis certus et constitutus, sive etiam quia diu multumque in eo se exercuerint, promptissime obeunt; nullam enim earum ad opus remollescere videres. Ad alterum vero supra quam diximus cadum exhauriendum nec verberibus cogere, nec blanditiis inducere posses, ut ait Ctesias.

II. De elephantis circa Atlantem montem. Sub pedibus Atlantis montis (quem et poetae et historici celebrant) pascua sunt praestantissima, et maximae sylvae, eaeque perquam densae et opacae. Ad has elephantos jam seniores et aetate graves pervenire ajunt; natura eos tanquam in coloniam ducente, ubi veluti in portu quodam exoptato reliquum suae vitae tranquillius exigant. Scaturit eis etiam fons dulcis et purae aquae copiosus, ipsique sacri habentur, ac liberi dimittuntur; et tanquam Sylvanis Napaeisque in eo tractu diis curae sint, nullus illic barbarorum venando eis insidiatur. De iisdem haec quoque fama increbuit: Rex quidam ex indigenis propter dentium sive cornuum formam et magnitudinem, ut re tam pretiosa potiretur, occidere voluit (haec enim in his belluis arma propter longi temporis aevum praegrandia sunt:) hac igitur cupiditate incensus lectos venatores trecentos in sacrum hunc gregem immisit, iique armati ad locum quam celerrime quidem accesserunt; sed omnes repentina peste prostrati perierunt, uno tantum excepto, qui reversus miserabilem casum regi exposuit. Atque hinc, quam cari diis sint elephantes, compertum est.

III. De monope Paeonico. Paeonicum animal, quod monopem Paeones nominant, piloso tauro magnitudine simile, cum ab insequentibus urgetur, prae vexatione acre et igneum reddit stercus; quod quidem ipsum si in venatorum quempiam inciderit, mortem adfert.

IV. De boum docilitate. E natura etiam tauri est, cum ex feritate ad mansuetudinem traductus est, ut ad parendum facilis sit. Quippe ad feretrum portandum sub jugum missus, quietus manet, sive velis eum procumbentem corpore toto quiescere, sive in anteriorum crurum poplites se demittere, licet interim cervice puerum puellamve gestet. [Quin et dorso mulierem vehit, veluti Europam Jupiter: et corpore toto interdum sublimi posticis cruribus

leviter insistit.] Equidem ipse vidi, qui supra nihil se commoventes tauros saltarent.

V. De fera Libyca, catobleps appellata.

Cum multiplices et varias Africa procreat bestias, tum catoblepontem sic nuncupatum parere existimatur. Is tauro similis spectatur, magis tamen truculentus, terribilisque adspectu. Alta ei et densa sunt supercilia; oculi non perinde quidem magni ut bubuli subjiciuntur, [sed magis exigui et] sanguine suffusi; non directe, sed ad terram versus intuetur; [unde et nomen sortitus est]. A vertice incipiens juba equinae similis per ejus frontem promittitur, et faciem occupans formidabiliorem eum reddit. Mortiferas depascitur herbas: ac simul ut taurino adspectu conspexit, statim horret, et jubam erigit; ea autem in excelsum excitata, atque apertis labris, per guttur quiddam vehementer grave et virosum emittit, ut aer supra caput obducatur et inficiatur; animalia autem appropinquantia, quae hoc coelum hauriant, graviter affligantur, et vocis usum amittant, in letalesque convulsiones incidant: quod et homini accidere dicunt. Hanc sui noxiam vim fera haec in se agnoscit; et aliae animantes norunt, eoque ab ea quam longissime refugiunt.

VI. De elephantorum venatione.

Qui venandi elephantos scientiam tenent, nobis testantur, hos insectatione venatorum pressos, cum robore immenso, tum impetu effrenato atque praecipiti, et quem sustinere possit nemo, sic quidem per maximas arbores, tanquam per segetes excurrere, easque tanquam spicarum calamos, ubi cursum ramorum proceritas eis retardat, perfringere; et alibi ipsos arboribus humiliores esse, alibi proceriores eminere; omnique nervorum contentione currere, et viam insequentibus praecidere; nec mirum, locorum enim consuetudinem tenent. Cum autem se ex insectatorum suorum conspectu eripuerint, eosque maximis processibus itineris longe et retro positos senserint, tum ex fuga recipiunt animum simul, et tanquam periculo liberati insistunt: ibique dum metus solicitudine expulsa, ex immenso labore requiescunt, his interea ad cibi cogitationem memoria excitatur; juncos et hederas per arbores erraticis implicationibus serpentes depascuntur, atque palmarum tenera cacumina, et aliarum plantarum adolescentiores surculos. Quod si rursus insectatores ad eos propius adsint, hi etiam iterum sese in fugam impellunt; cumque ab his multam viam absunt, sese ex fuga colligentes denuo requietem curarum ex itineris labore habent. Insequentes autem, praecipitante jam sole, [ad cubilia se recepturi] sylvam incendunt, et viam ipsis obstruunt; quod ipsum sentientes elephanti se sustinent a progrediendo. Ignem enim hi non minus quam leones extimescunt.

VII. Coeli et tempesta-

Aristotelem dicere audio, quod grues ex mari in mediterranea volantes, tempestatis atroces minas intelligenti significant; eaedem silentio et quiete volantes serenitatem [et tran-

tum significationes ab avibus datae.

quillitatem] promittunt; quod si turbulente clamant, et ordine turbato volant, acerbam tempestatem denunciant. Hoc idem sonans [in crepusculo matutino] ardea praesignificare existimatur, ut idem Aristoteles observavit; eademque ad mare recta proficiscens pluviam portendit. Si noctua pluvio tempore sit garrula, serenum et tranquillum coelum praenunciat; contra sereno canens tempestatem ostendit. Corvus excitato et volubili sono crocitans, et alarum plausu se concutiens, tempestates praemonstrat. Rursus, si corvus, cornix, graculus, crepusculo vespertino vocales sint, tempestatis adventum praedicunt. Monedulae volantes modo in sublime, modo deorsum versus, [et voce referentes accipitrem, eodem Aristotele teste] frigus et pluviam monstrant. Cornix, si ab altiore voce [ter emissa] lenius deinceps sonet, bonam coeli temperiem postridie futuram promittit. Cum autem aves albae frequentes conveniunt, multam tempestatem demonstrant. Anates et mergi alarum gestu exultantes vehementem ventum praedicunt. Aves ex mari in mediterranea cum impetu volantes tempestatem testantur. Rubecula avis stabula circumiens, et habitata loca lustrans, ex adventu tempestatis se fugere declarat. Gallinacei ceteraeque domesticae aves alarum percussione concrepantes, et cucurientes, et submissa voce obstrepentes, tempestatem nunciant. Aves lavatione utentes venti procellas et turbines significant. Quod si, cum est tempestas, aliae in alias volent, et ultro citroque inter se commeent, serenitatem pollicentur. Circa stagna et fluviorum ripas congregantes se aves tempestatem impendere non ignorant. Contra marinae et palustres in terram proficiscentes plurimam tempestatem praenunciant. Terrestres vero si modo silentes sint, ad humidiora loca contendentes, serenitatem denunciant.

VIII. De oryge Sirii ortum significante deque aliis animalibus coeli statum praesagientibus.

Aegyptios dicere audio orygem caniculae exortum primum cognoscere et sternutamento testari. Libyci autem suum caprinum pecus similiter ejusdem stellae exortum praescire et pluvias praesentire, jactitant. Nam ut extra caprile processerit, concitato cursu ad pastionem accedit; deinde pabulo expletum se ad stabula sua convertit, eoque intuens pascitur, pastorem, ut se festinet cogere, expectans. Hipparchus tempore Hieronis tyranni in theatro sedens, segestro indutus, quod sereno tempore futuram tempestatem praesensisset, spectantes obstupefecit; eumque Hiero admiratus, Bithyniae Nicaeensibus gratulatus est, quod Hipparchum civem haberent. Sic et Anaxagoram in penula Olympia spectantem, subsecuto imbre, omnis Graecorum multitudo celebravit, et divino quodam animi sensu praeditum esse jactavit. Quod vero ingruente pluvia bos in dextrum latus sese inclinat, idemque, cum serenitas redit, in sinistrum decumbit latus, [nemo est, qui admiretur]. Praeterea [haec etiam ad admirationem moven-

dam idonea audivi] si bos mugit, et terram olfacit, pluvia impendet; idem si supra, quam consuevit, pabulo vescitur, tempestatem futuram ostendit. Oves fodientes terram pedibus videntur tempestatem significare, [quae etiam coitu earundem praenunciatur]. Caprae dormientes frequentes eadem monstrant. Sues in arvis apparentes pluviam praesignificant. Agni et hoedi lascivientes, et inter se saltantes, serenos dies promittunt. Mustelae et mures stridentes vehementem praesagiunt tempestatem. A desertis locis ad habitata refugientes lupi hyemis acerbitatem se horrere ostendunt. Leonis ad frugifera et fructuosa loca profectio siccitatem praenunciat. Jumenta exsultantia [et] supra consuetudinem [boantia] humidiorem tempestatem praesciunt; hanc eandem, si ungulis pulverem spargunt, denunciant. [Lepores multi iisdem in locis conspecti bonam aeris temperiem significant.] Homines vero per omnia inferiores sunt, nec prius tempestatis mutationem, quam ubi jam contigerit, noscunt.

IX. **De accipitrum apud Aegyptios nutritione.**

De accipitribus haec quoque audivi. Apollinis in Aegypto sacerdotes hieracoboscos quosdam vocari ajunt, et hos accipitrum dei nutricios et curatores esse. Porro cum omne avium genus huic deo dicatum est, tum quaedam etiam sacrae illic victu accurato aluntur, ita ut a consecratis deo muneribus nihil differre videantur. Harum igitur avium nutricii singularum nidos ostendunt ignaris, in quibus eas parere ajunt, nam in sacro loco aluntur; [prae caeteris vero accipitres sibi curae esse fatentur, quos hoc modo nutriunt]. Nuper natis avium captarum cerebella objiciunt, teneris nempe cibum tenerum; jam adultis vero carnes, pulpas, et fibras, quae scilicet aves rapaces solido et firmo nutrimento roborare possunt; mediis vero aetate inter utrosque corda objiciuntur, quorum etiam reliquiae videntur. Pulchre autem norunt accipitres pro sua quisque aetate convenientem sibi cibum, nec alium attigerint. Accedunt et coturnicum et aliarum avium certo anni tempore greges, ex quibus sacri isti accipitres prandium habent.

X. **Exempla amoris a canibus dominis suis praestiti.**

Firmissimae benevolentiae, quam canes erga altores suos habent, illud certe magnam habet declarationem. Romae bello quodam civili Calvus Romanus cum necatus esset, hujus viri caput ex hostibus nemo abscindere poterat, cum tamen summa contentione sexcenti certarent, et facinus istud consciscere pulchrum ducerent, priusquam canem, quem is aluisset, interfecissent, ei adsistentem, et benevolentiam erga illum ipsum fidelissime servantem; et qui pro hero humi strato, jamque extincto, sic propugnabat, tanquam vir commilito, et contubernalis bonus, et ad extremum amicitiae observans. Jam fortiter et praeclare factum, quod non vir, sed profecto canis, cum bonitate eximia, tum robore animi septus fecit, discere operae pretium est. Pyrrhus Epirota, cum

iter faceret, fortuito incidit in canem, cadaveri domini sui adstantem, et illud ipsum cum summa diligentia custodientem, ne quis post mortem violaret. Is autem jam triduum ferens inediam diligenti custodia assiduus illud servabat. Hoc simulatque Pyrrhus intellexisset, hunc quidem miseratus sepultura affici jussit; cani vero plenum cibum ad se amandum allicientem dedit, paulatimque illum allectans abduxit, atque adeo attraxit. Sed haec quidem hactenus. Longe autem post, cum exercitum lustraret Pyrrhus, militesque recenseret, et vero canis adesset, is non mansuetus solum, verum cetera quam tacitus erat. Ut vero in recensione militum interfectores domini animadvertisset, tum non se continuit, quin vasto latratu in eos irrumperet atque unguibus laniaret, simul et se ad Pyrrhum convertens, quoad poterat, testem in hanc rem citabat, quod homicidas teneret. Quod factum religioni habuit Pyrrhus, eique in suspicionem et circumstantibus hi venerunt. Itaque quaestione adhibita, ea, quorum accusarentur, confessi sunt. Hanc autem narrationem fabulosam esse existimabunt, qui Jovis sodalitii, atque amicitiae praesidis sanctione spreta, amicos suos, cum vivos, tum mortuos produnt. [Ego vero probare illos non possum, qui naturam accusant, quae si animantibus brutis benevolentiae et amoris vim insevit, multo magis eadem ornavit homines ratione praeditos; illi vero naturae munus negligunt, nec eo utuntur.] Quid nunc commemorem reliqua facinora, quae contra amicos spe mali lucri admittant, quot insidias faciant, quas proditiones moliantur; ut profecto vehementer doleam, hominibus fideliorem et amantiorem canem inveniri?

XI. *De polypode aquilae victore.*

[Haec etiam de polypo auditione accepi.] Cum in saxum non admodum e mari eminens polypus aliquando adrepens adscendisset, ibique explicatis brachiis summa cum voluptate, quia frigida tempestas esset, a tepore solis calesceret, neque sane se in saxi colorem vertisset, quod quidem ipsum cum ad declinandas, tum ad moliendas piscibus insidias facere solet, aquila acris et acuta in videndo praedam, non quidem sibi futuram bonam, paratum sibi pullisque suis prandium animo designans, quanto potuit maximo alarum impetu in polypum insiluit. Ceterum piscis hic, circumplicantibus aquilam et pertinaciter adhaerescentibus cirris, in profundum detraxit hostem capitalissimam, quae quidem, lupus hians (ut est in proverbio) inani prandii spe illusa deinde in mari mortua fluitabat. Sed aves innumera ejuscemodi perpetiuntur, at plura homines. Sic Cambysis filius Cyrus alter apud Massagetas, ab Herodoto decantatos, et Polycrates ad diripiendum aurum magno studio et diligentia ad Oroetem provectus; [etiam ipse alter,

Qui alii mala fabricans, sibi ipsi mala fabricatur.]

At bestiae ea pericula ignorant, homines vero non cavent, quin

etiam scientes et prudentes in haec ipsa incurrunt. Ad quid vobis profuere lingua, oratio, praeceptores et castigatio, o Cyre et Polycrates? Alios omitto. Quid enim surdos et stolidos vel utilissimis consiliis juvarem?

XII. Historia de cane, qui inter venandum peperit.

Non elate ampleque nunc sentiant Paeoniae mulieres; illaque praeclara facinora facientes magnos sibi spiritus sumant; quod uno tempore partim capite urnam aquae plenam ferant, ita cervicem erigentes, ut ipsis ingredientibus immota urna permanens, nulla inclinatione propendeat; partim infantem puerum e sinu suo appensum lactent; simul et brachio in habenam inserto mariti equum ad aquam ducant, simul et manibus linum neant. Darius quidem magna admiratione adfectus est, cum ei [jus dicenti] Paeones quidam juvenes sororem ipsorum, eo, quo dixi, modo exornatam adduxissent, ut ex ejus conspectu Darius sub jugum suum mittere Paeoniam aggrederetur, studio adductus tam operosae nationis. Sed quot Paeonibus praestantior est natura? Canis ventrem ferens leporem venabatur, quem captum ad dominum attulit, praedam ei cedens; et mox abiens novem catulos peperit, quos aluit postea. Quod si Aegyptii eo magnificentius sentiant, quod eorum uxores a partu statim e lecto surgunt ad obeunda domestica munia; ante dictae canis factum audientes remittant spiritus inflatos, animique tumorem comprimant.

XIII. Historia de cane, sacrilegii indice.

De mulo laborioso, simul et de cibo publice ei ab Atheniensibus decreto, quod adfecta aetate opus sponte subibat, cum Aristoteles meminit, tum vero nos opportuno loco supra meminimus; quod vero canis similiter Athenis fecit, id quoque non alienum ab instituto declarare. Sacrilegus primum, observato tempore intempesto, quo dormientes arctissimus somnus complecteretur, de multa nocte intra Aesculapii templum ingressus est; deinde ut permulta donaria ex aede surripuisset, se latere arbitrabatur. At excubitor canis ad templi custodiam intus advigilans, aeditimis, qui noctu ad sacras aedes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque insequebatur, quam maxime poterat commissum sacrilegium horribili fremitu suo praedicans. Fur primum [et socii] hujus sceleris saxis lapidatione facta, canem appetebant; deinde ubi is latrare non desisteret, illum demulcere conabatur, panes et offas, canum illecebras, objiciens: [nam haec quoque provide, ut ipse putabat, secum attulerat]. Verum custos incorruptus canis, vel fur cum evasisset in domum, ubi habitabat, vel cum inde exiret, se illi implacabilem inexpiabilemque praebens, furem latrare non desinebat; tandemque intellectum est, unde canis esset, ac simul animadversum, quae ornamenta deessent. Itaque ex hac canis vociferatione is esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspicionem adductus est; atque ut tormentis

in eum quaesivissent, totam rem cognoverunt. Denique ex lege hic capite damnatus extremum dedit supplicium; cani vero cibus publice praebitus, et publicae curae, ut fidus custos, habitus est, nempe qui aeditimorum nulli inferior vigilantia fuisset.

XIV. De capris suffusioni oculorum medentibus.

Caliginem oculorum, quam suffusionem medici vocant, caprinum pecus probe curare scit; et ab ipsa remedium ejusdem homines quoque mutuati dicuntur, idque hujusmodi est. Cum conturbatum oculum sentit, eum ad rubi spinam et admovet, et reserandum permittit; haec ut pupugit, pituita statim evocatur; nullaque pupillae laesione facta, videndi usum recuperat: neque sane hominum sapientia ad faciendam sibi medicinam eget.

XV. De elephantorum circa pullos suos senioresque cura.

Cum flumen trajiciendum est, elephanti natu minores aquam ingressi natando trajiciunt; qui vero confirmata aetate jam grandes sunt, si fluctibus obteguntur, promuscides supra aquam attollunt; teneros vero pullos dentibus [sive cornubus] matres ferunt. Juniores sane labores et pericula primi suscipiunt; et majoribus aetate de cibo ac potione concedunt, observantia eosdem prosequentes; [et dum senectutem venerantur, Lycurgi legibus non indigent]. Nunquam enim neque ex senectute infirmum, neque eum, qui morbo teneatur, sui gregales deserunt, sed et fidissimi ei permanent, ejusque cum ceteris in rebus student incolumitati, tum vero cum insectatione urgentur, pro eo propugnant et vulnerari se potius defendendo quam eum deserere volunt, licet fugere eis integrum sit. Pullos suos adhuc a partu recentes nunquam deserunt matres; at sane in illis a periculo tuendis constantissime permanent, priusque animam amittunt, si urgeant venatores, quam suos pullos deserant. Ego vero puer novi vetulam, Laenillam nomine, quae ab omnibus digito monstrabatur, et de qua fabula narrabatur talis: seniores mihi referebant, istam servum vehementer amantem cum eo concubuisse, et suorum flagitiorum maculis liberos suos adfecisse; hi enim ex ordine senatorio erant, et jam inde a patre atque majoribus stirpem generis patritii trahebant. Itaque pudore et dolore impulsi, matrem cum leniter submonuissent, et clam facinoris turpitudinem ostendissent; haec libidine flagrans, simul et ex ea tantum efferata, ut liberis propriis amorem suum anteferret, filiorum nomina apud principem, qui tunc regnabat, detulit, ab eis insidias ipsi factas dicens. Is autem suspiciosus, et timidus, et calumniis aures facile patefacere solitus, quae degeneris animi indicia sunt, mulieri fidem adhibuit. Ita factum est, ut filii, qui nefarium facinus nullum admisissent, necarentur; mater vero hanc ex delatione mercedem adsequeretur, ut cum servo licentius stuprum facere posset. Quid igitur, [o patrii dii, o Diana Lucina, atque Ilithyae Junonis filiae, aut Medeam Colchidem,

aut Procnen Atthidem] hic commemorem necesse est, cum memoriae nostrae exempla immanitatis proferre queamus?

XVI. Historia de morte Aeschyli.

Terrenas testudines, a se comprehensas, ex alto dejicientes aquilae ad saxa allidunt, et ita ex contritis earum testis extractam carnem exedunt. Sic Eleusinius Aeschylus, tragicus poeta, de vita migrasse dicitur. Cum enim is in saxo sedens ex consuetudine institutoque suo, et philosopharetur nimirum et scriberet, ejus caput a pilis nudum aquila saxum esse arbitrata, testudinem, quam in sublime extulerat, in idipsum dejecit, et sine aberratione ictum dirigens virum interfecit.

XVII. De alcedonum circa cerylos cura.

[Carulus et alcedo aves simul vivere et compasci solent. Porro] carulos jam senectute adfectos alcedines eorum uxores medio dorso gestantes circumferunt. Mulieres contra maritos aetate provectos contemnunt, et adolescentibus adjiciunt oculos; tum etiam mariti in feminas adolescentes veneris insania feruntur, et vetulas aspernantur, a ratione remotius bestiis ipsis viventes.

XVIII. De corvis in Copto.

Qui circa Coptum habitant, binos tantum corvos in eo tractu videri ajunt. Ex Romanis etiam, qui loca ibidem montana custodiunt propter metalla smaragdi, totidem illic hujus generis alites degere ajunt. Est et delubrum Apollinis eo in loco, cui corvos sacros esse perhibent.

XIX. De diverso diversorum animalium ingenio.

Hanc etiam vim et naturam quorundam animalium non alienum est explanare. Ovis et asinus sunt ignavi. Timidi existimantur hinnuli, capreae, damae et pygargi, item lepores, quos Graeci poetae [a πτώττειν, pavendo] πτῶκας appellant; tum ex volucribus passeres; ex aquatilibus mugiles. Libidinosi vero cynocephali et hirci, quos vel cum mulieribus rem habere nonnulli ajunt: [et hoc admirari Pindarus videtur]. Canes etiam cum mulieribus veneris consuetudinem habere deprehensi sunt. Nam Romae mulier adulterii accusata a marito fuisse dicitur: adulter in judicio canis esse praedicabatur. Audivi equidem cynocephalos aliquando virgines deperiisse, eisque vim intulisse, [majori quam adolescentes illi in Menandri Pannychidum fabula libidine incitatos]. Est et perdix intemperans, et in adulteria pronus; itaque clam ad foeminas, et minimo cum strepitu, accedere fertur. Porro inter canes cibi nulla est societas, ut persaepe de osse inter se sic lacerent et distrahant, quemadmodum de Helena Paris et Menelaus. Solos vero Memphiticos canes in medium auditione accepi rapinas proponere, et una cum aliis comedere. Porcus sane iniquum injustumque est animal, et ne cadaveribus quidem sui generis abstinet; ut neque piscium plerique. Impissimum vero dixerim hippopotamum, qui patrem quoque suum exest et conficit. Impudentia sunt animalia, neque facile repelli queunt, muscae et canes.

XX.

Lupi ferocissimi sunt; eosque se invicem devorare, et ad

De lupis se invicem lacerantibus.

hunc modum mutuas sibi insidias moliri, ferunt [Aegyptii]. Primo in orbem circumaguntur, deinde excurrunt; et cum, ex vertigine currendi et caligine, eorum aliquis lapsus fuerit, in eum humi stratum ceteri omnes facto impetu, ipsum laniant et devorant. Hoc quidem facere solent, cum venationis facultate destituuntur. Ita enim prae fame omnia nugas putant, quemadmodum scelerati homines nihil non prae pecunia praeclare contemnunt.

XXI. Historia de simia.

Cum caeteris in rebus omnium bestiarum simia maxime maligna est, tum malignior in iis, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantem in pelvi lavare, et fascias primum solvere, deinde a balneo iisdem denuo involvere, atque quo reliquisset loco puerum observasset, simul et circa eum ipsum a custodibus magnam introspexisset solitudinem, fenestella, quae tum pateret in domum, intravit ad puerum; quem, similiter ut factitari a nutrice viderat, ex lecto sublatum integumentis nudavit, et aquam succensis carbonibus calescentem in miserum infantem infudit, atque interfecit.

XXII. De hyaenae et crocottae malignitate.

Maligna sane animalia sunt hyaena et corocottas. Hyaena noctu ad stabula adit et vomentes imitatur. Canes, qui audierint, accedunt veluti ad hominem; quos illa correptos vorat. Ceterum corocottae malignitas, quam audivi, haec est. In sylvis abscondita secantium ligna et operariorum sermones audit, et nomina, quibus se invicem appellant, addiscit; tum ea imitatur, et eloquitur tanquam humana voce [(nisi fabulosum sit, quod fertur)] appellatque nominatim aliquem, cujus nomen audivit, [isque vocatus accedit]; corocotta vero recedit, et denuo vocat; sequitur ille vocem et appropinquat; abductum vero tandem a sociis et solitarium rapit ac devorat fera.

XXIII. De leone injurias ipsi illatas ulto.

Eum, a quo injuriam acceperit leo, probe novit ulcisci; et quamvis ex eo ipso non statim ultionem ceperit,

At certe et postea retinet simultatem, donec perfecerit,
Suo in pectore.

Huic rei testimonio est Juba Maurus, pater illius, qui Romam missus est obses. Is cum aliquando expeditionem per desertam regionem faceret adversus gentes, quae ab se defecissent, e suo comitatu quispiam, cum praestanti nobilitate, tum egregia pulchritudine adolescens, rei venatoriae peritus, leonem casu secundum viam animadversum sagitta appetens, non ab ictu directo aberravit, quin ei vulnus, non tamen mortem, intulit. [Et cum expeditio accelerarelur, tum] leo, vulnere excepto, statim se subduxit; tum ille, qui vulnus ei inflixisset, una cum ceteris discessit. Anno vertente exacto, Juba rebus, ad quas cum exercitu profectus fuisset, praeclare gestis, eadem via regressus est ad eum locum, ubi leo vulnus exceperat. Is sane, etsi maxima hominum multitudo erat,

[istuc accedens] ab invadendis tamen ceteris suum impetum sustentavit: illum duntaxat, qui se anno ante laesisset, corripuit, et furorem acerbissimum, quem tamdiu, quam dixi, servasset, in illum ipsum adolescentem, quem ab aliis internosset, effudit, atque eum dilaceravit, nec illum quispiam ab hac calamitate vindicare est ausus; sed gravissima [et valde horrenda] leonis ira perterrefacti, urgente etiam itineris ratione, omnes praeterierunt.

XXIV. De cancrorum generibus.

Cancrorum genera diversa esse audio. Sunt enim quidam saxatiles: alii in limo, algis aut arena gignuntur; quamobrem et formis et cognominibus differunt. Sunt, qui cursores, quod longe lateque vagentur, merito appellantur. Plerumque enim circum littora errant, ubi et nati sunt; modo longius proficiscuntur, [non aliter quam peregrinationum studiosi homines]. Causa eis erroris est cupiditas in loca saxosa, vel coenosa saepe, perveniendi, dum amplius aliquid cibi perquirunt. Ceterum in Bosphoro Thracio, cum vehementes aquarum fluctus a Ponto deferantur, cancri adversus eosdem nituntur; circa promontoria vero fluctuum vis major est scilicet, ita ut omnino repulsi aversique cancri impetum sequi undarum cogerentur. Hoc praescientes cancri, ubi jam prope ad promontorium appulerint, singuli in sinuoso aliquo loco se tenent, simul et reliquos exspectant; demum in eundem locum congregati, adrepentes per praecipites crepidines in siccum adscendunt, et fluctuum vim, qua parte violentior erat, evadunt, iter pedibus conficientes; cum autem hanc violentiam pedibus praetergressi sunt, rursus per crepidines in mare recurrunt. [Parcunt autem eis piscatores, cum declinandi communis periculi gratia sponte in terram exeunt; neque homines cum sint, ipso etiam maris impetu saeviores ipsis videri volunt.]

XXV. Historia de cane et moecho.

Quemadmodum adulteris obtrectet et invideat porphyrio, animal etiam prudentissimum, non modo moderatissimum, alibi, si bona memoria sum, me dixisse memini. Jam vero caniculam Siculam adulteris adversari atque infestissimam fuisse auditione accepi. Cum enim adultera mulier conjugem suum peregre redire audisset, illum, qui cum ea stupri consuetudinem haberet, in latebras bene penitus, ut ipsa putabat, occultavit. Verum etsi ex servis non lautissimi modo, sed et janitores pecunia corrupti, cum dominam ad occultationem adulterii juvabant, tum adultero confidentiam ad inferendum stuprum adferebant; tantum tamen huic mulieri haec astutia abfuit ad praecavendum, ut certe canicula partim locum illum, quo adulter abdebatur, allatraret, partim pedibus fores constupratoris receptatrices eousque convellere adoriretur, domino ut non mediocris terror injiceretur, ex eoque suspicaretur ibi malum aliquod latere. Quare fores effregit, adulterum comprehendit; qui eo animo cinctus gladio noctem ex-

pectabat, ut dominum domus interficeret, et mulierem, quam ante dixi, uxorem duceret.

XXVI. De salivae hominis vi, capraeque solertia.

Caprarum solertia etiam haec est: salivam humanam perniciosam esse [ceteris animantibus] probe norunt, atque ab ea sibi cavent; quemadmodum nos quoque conamur, quae homini, si gustaverit, sunt perniciosa, effugere. Verumtamen saepe imprudens sibi noxia homo haurit: at non item capras saliva hominis latet: quae et marinas scolopendras interficere valet. Praenovit etiam capra cum proximum est, ut juguletur; quod vel inde constat, quoniam non amplius cibum attingit. Eadem indignum putans se in extremo ovilli pecoris agmine incedere, gregem quidem praecurrens antegreditur; at ipsam hircus [tum] barbae fiducia, [tum naturae quodam instinctu, genus masculum femineo praeferens] antecedit.

XXVII. De ovibus.

Oves prae omnibus animalibus obedientes et ad parendum a natura edoctae sunt. Obtemperant enim et pastori et canibus, et capras in via sequuntur. Eaedem mutuo inter se amore vehementi devinciuntur, ejusque gratia minus de luporum insidiis periclitantur; neque enim quaevis seorsum oberrat, neque gregem temere ulla deseruerit, sicut caprae. Ceterum Arabes horum apud se pecorum greges musica magis, quam pascuis pinguescere ajunt. Salsis delectantur, quod salis sapor potum eis suaviorem reddat. Hoc etiam non ignorant oves, boream et austrum non minus, quam qui eas ineunt arietes, earum foecunditatem promovere; et insuper sciunt boream ad masculae sobolis generationem, austrum famineae efficacem esse; quamobrem vel ad hunc, vel ad illum, pro alterutrius desiderio sexus, quae initur ovis, sese obvertit. Achilles quidem, ut amicus ejus Patroclus rogo impositus cremaretur, supplicatione opus habebat, unde Iris, [o bone Homere] ventos ei rogatos advocat, quibus ille adflantibus sacrificium tanquam mercedem promittit. Quin et Neoclis filius Athenienses ventis sacrificare edocuit. At oves facile, et absque ullis ceremoniis, ventos suorum ministros conceptuum sua sponte et non appellatos et promptos habent, ad quos periti pastores eas dirigunt: cum enim auster flat, tunc ut femineae prolis numerus augeatur, ovibus arietes admittunt.

XXVIII. Fabula de Icario et de Erigones cane.

Cum Icarium occidissent populares eorum, qui primi vino epoto temulentia et somno capti sunt, nescientes, vinum mortem non inferre, sed temulentum soporem, [morbo laborarunt Atticae incolae] Baccho, [ut mihi videtur] primum suae vitis cultorem, [eumque senio gravem] ulciscente. Itaque, consulto Pythii oraculo, responsum tulerunt, si salvi esse cupiant, oportere ipsos sacra facere Icario, et Erigonae ejus filiae, et cani ejusdem, quem fama celebrat ex eo, quod prae nimia in heram benevolentia a morte ejus superesse noluerit. [Euripides certe jocari mihi videtur his versibus:

Si res herilis cedat infeliciter,
Aegre ferunt hoc et dolent servi boni.

Quis enim servum mihi propter dominum mortuum nominabit, cum id canis servus facere sustinuerit?]

XXIX. Historia de cane. Canum benevolentiae proprium in altores suos illud de viro Colophonio testatur. Is ad mercatum [Teon] proficiscens, uti quaedam ibi emeret (nam ejus in mercaturis faciendis versabatur industria) pecuniam, servum, et canem secum accepit. Ac quidem servus, qui eam ipsam pecuniam ferebat, cum viae aliquantum processissent, ad dejiciendam alvum ex instituto itinere divertit, quem secutus est canis. Servus igitur marsupium humi reposuit, idemque iterum e terra tollere oblitus discessit; at vero canis ibi remansit marsupio incubans. Deinde simul ut [Teon] herus et servus advenissent, re infecta, cum nummos ad emendum non haberent, reverterunt; atque eadem via retro iter legentes ad locum pervenerunt, ubi servus marsupium reliquerat, atque canem marsupio incubantem, prae fame vix spirantem offendunt; qui vix dum herum et conservum suum viderat, cum a marsupio se removens, uno et eodem tempore et custodia et vita excessit. Argum igitur canem, o divine Homere, [non tuum] esse figmentum [neque poeticas nugas] existimandum est; siquidem ea, quae retuli, [Teio] evenerunt.

XXX. De cancris alatis. Cancrorum genus volantium nomine colore aliis albius spectatur, et in luto nascitur. Cum incessit eis timor, humo se excitant [ad volatum] et perparvis alis sublevantur, quibus quidem gradientes uti minime necesse habent. Cum autem injectus eis est metus, nonnihil in his subsidii, non tamen admodum firmi habent; enimvero comprehenduntur, quod sursum altius sublevari non queunt. Quidam eos comedunt, et ischiadicis doloribus remedio esse ferunt.

XXXI. De cancellis. A conchis quidem inopes et nudi cancelli nascuntur, deinde eas tanquam optima domicilia ad habitandum deligunt. Cum enim vacuas offenderunt conchulas purpurae aut strombi, intra eas ingrediuntur; [et quamdiu quidem eos tegunt, delectantur habitaculo;] si vero creverint carne, in alteram domum transmigrant. Neque modo in supradictorum conchas immigrant, sed et in permultas alias, si vacuae sunt.

XXXII. De strombis eorumque rege. Strombi regem habent, cui se faciles ad obtemperandum praebent. Rex non modo magnitudine praestat, sed longe etiam pulchritudine caeteris omnibus antecellit. Quod si commodum ei videatur demergi, hoc quidem ipsum primus facit; sin emergere idem incipit, itemque si commigrandum sit, ipse primus tentat, caeteri subsequuntur. Quicunque hunc regem ceperit, bene rem geret, [omniaque ei commode cadent; sed is etiam qui alium capientem viderit, alacrior discedit, veluti re prospera fruiturus]. In urbe Byzantio drachma Attica ei

qui hunc comprehenderit, praemium proponitur, [a singulis in piscatione sociis conferendum].

XXXIII. **De echino marino.** Fluctus et tempestas ad terram echinos devolvens e mari funditus in aridum expellit, et violenter allidit. Hi ejus periculi metuentes, cum sentiunt mare inhorrescere, et ventorum acerbitate procellas cieri, suis spinis lapillos ad gestandum faciles tollunt; ut libramentum ac firmamentum habeant, ne procellarum incursus, ac suae ejectionis periculum, a quo sibi timent, subeant.

XXXIV. **De purpurae captura.** Purpura vehementer gulosa est, et longam habet linguam, eaque [penetrat quaecunque potest, et] attrahit quae comedit: eadem etiam capitur. Capiendi autem modus ejusmodi est: Parva nassa denso contextu, exiguis maculis, contexitur: intus vero in media nassa strombus piscis, illecebra, appenditur ad eam alliciendam. Purpura igitur majorem in modum linguam distendere contendens eo pertinere, et strombum ipsum adsequi conatur; et ne ab esca, quam ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere; itaque, ipsa exerta, sugit escam, quoad plenitudine intumescentem iterum extrahere non possit; unde fit, ut eam piscator liguritione irretitam comprehendat.

XXXV. **De scolopendra et urtica.** Scolopendra marina terrestri perquam similis est; quam primum ut homo contigerit, statim pruritu mordetur, et simili atque is, qui ab urtica terrestri pungitur, doloris sensu adficitur. Urticae pruritum movent, et uredinem concitant; sed non tam acrem, quam centipeda. Post aequinoctium urticarum genus esculentius est.

XXXVI. **De elephantorum in fuga ordine.** Cum a venatoribus elephanti, tanquam milites in bello, funduntur et fugantur, non alii ab aliis separatim, sed omnes simul et communiter, in fugam se dant, ac simul inter se prementes ad gregales suos adhaerescunt. Horum autem qui jam sunt firmata et integra aetate, reliquos sic circumcludunt, tanquam pugnacissimi propugnatores totum agmen circummuniunt; qui vero longius sunt aetate provecti, atque matres sub se quaeque suos pullos ita occultantes, perraro hi parvuli ut videantur, medium obtinent locum. Quod si hos ipsos frequentes coactos leones etiam perspiciant, [vel omnes recta, vel] alii alio, tanquam hinnuli, ab elephantis sibi timentes sese in fugam conjiciunt, et antea formidabiles horum adspectatione metu percelluntur. Nunquam vero elephas insequentibus se opponit, nisi aut pullorum suorum, aut aegrotantium causa; tum vero inexpugnabilis est.

XXXVII. **De elephanto Pori regis.** Poro Indorum rege in praelio, quod cum Alexandro commisit, vulnerato, elephantus, quo vehebatur, etsi multis etiam ipse vulneribus adfectus, defixa tamen in corpore Pori tela leniter et caute promuscide extrahere non prius destitit, quam dominum intellexisset ex redundanti sanguinis profusione debilitari et evanescere. Itaque leniter et sensim se demisit,

[ac ita flexis genibus mansit] ut ne ex alto decidens Pori corpus gravi casu affligeretur.

Cum Hyrcanis et Magnesiis canes quasi societatem bel- XXXVIII. lorum gerendorum inire solebant, hisque maximo ad bella in- De canibus. ferenda adjumento erant. In pugna etiam ad Marathonem commissa Atheniensis quispiam sibi commilitonem canem adduxit, et uterque in Poecile depictus est, [nec canis contemptui habitus est, sed pro periculo hoc praemium consecutus est, ut inter Cynaegirum, Epizelum, et Callimachum spectaretur. Picturae hujus Nicon, vel, ut alii putant, Polygnotus Thasius auctor fuit].

Qui cervae feminae cornua deesse ajunt, illi contrariae XXXIX. sententiae adsertores non verentur: Sophoclem quidem di- De cervis centem, feminis cornutis.

Cornuta ab altis cerva collibus venit,
Ad pascua prata:

et rursus:

Sublime tollens cornuum
Graditur suorum spicula.

Haec Sophili filius in fabula, quam Aleadas inscripsit. Et Euripides in Iphigenia:

Objiciam Achivis cervam insignem cornibus,
Quam pro tua falsi mactabunt filia.

Idem in fabula, cui titulus Temenidae, cervam cornutam Herculi propositum certaminis praemium ait, his verbis:

Accessit ad cervam aureis cornibus insignitam,
Dum subit ingens certamen montibus in asperis,
Et quaerit illam pascuis,
Nemoribus, et pratis.

Item Thebanus ille poeta in epinicio quodam carmine:

Eu-
rysthei cogebat necessitas a patre profecta
Auricornem cervam feminam adductu-
rum.

Denique Anacreon de cerva canit:

Ut hinnulum
Tenellum, lactentem,
Qui in sylva cornuta
Derelictus a matre
Peribat.

Illi vero, qui lectionem adulterant, et pro κερόεσσα, id est, *cornuta*, ἐρόεσσα, id est, *amabilis*, reponunt, ab Aristophane Byzantio egregie redarguuntur.

Hoc sane admirabilis canum amoris exsuperantiam de- XL. clarat. Cum Polus, cujus dum viveret munus erat tragoe- Exempla a- dias agere, animam egisset, et pro more cremaretur, canis ejus moris ca- alumnus in medios ignes insiliens una cum altore suo exu- num erga stus est. Rogo etiam eodem, in quem Mentor impositus fu- dominos.

isset, canes ejus [Eretrici] voluntariam mortem sibi consciverunt. Ut vero Theodorum psalten sui propinqui in sepulchrum imposuissent, ejus Melitensis catellus, ultro seipsum in cadaveris thecam injiciens, pariter cum domino sepultus est.

De cane Aethiopum rege.

Nationem Aethiopum esse audivi, quae canem habet regem suum, et illius etiam arbitrio paret; si suo quodam modo gannit vel murmurat, eum non iratum esse norunt; si latrat, iram agnoscunt. [Hoc, si cui testimonio sufficiens videatur Hermippus, testem sibi narrationis adducens Aristocleonem credat; mihi vero non latens pulchre in memoriam venit.]

XLI. De ansere et elephanto homines amantibus.

Lacyden peripateticum, altorem suum, anser tantopere amavit, ut et cum ipso simul ambularet, et cum ille sederet, hic quoque ab ambulando quiesceret, nec ipsum unquam relinqueret. Eum igitur Lacydes mortuum non minus ambitiose, quam aut filium aut fratrem, sepulturae honore affecit. [Cum Pyrrhus, Epirotarum rex, ad Argos occubuisset, in eo conflictu elephantus fuit, qui domitorem suum tantopere amavit, ut non prius, quamvis moderator jam excidisset, currere omiserit, quam suum nutricium ex hostibus et servasset, et intra fines amicos reportasset.]

XLII. Historia de muli vafritie.

Malitiose factum muli Thales Milesius manifesto deprehensum ingeniose admodum ultus est. Cum enim ille sale onustus fluvium aliquando transmitteret, forte evenit, ut et caderet, et sarcina everteretur, sal autem aqua perfusus liquefieret. Is ex eo, quod jam ab onere solutus esset, magnam laetitiam cepit; et simul ut, quantum inter laborem et otium interesset, cognovisset, in reliquum tempus fortunam sibi jam magistram statuens, quam primo labem et casum invitus fecisset, deinde prudens et sciens admittebat. [Non poterat autem agaso alia, quam per fluvium, via iter facere.] Hoc igitur Thales ubi intellexisset, sapientia ulciscendam illius malitiam arbitratus pro sale eum spongiis et lana onerari praecepit. Mulus instructarum sibi insidiarum ignarus ex consueto more cecidit. Cum autem aqua repletum onus esse gravius sensisset, atque astutiam in detrimentum sibi versam percepisset, ex eo tempore sine molestia flumina transiens ab omni lapsu tibias sustinebat, et salem ab eo incommodo integrum conservabat.

XLIII. De elephanto mulierem amante.

In Antiochia Syriae urbe audio cicurem elephantum fuisse; huncque, dum ad pastiones iret, mulierem corollas vendentem quam suavissime adspexisse, et quam libentissime in illius conspectu acquievisse, atque hujus faciem promuscide tersisse; mulierem vicissim ex suo artificio illecebras amatorias, corollas videlicet, quas anni tempus permittebat nectere, elephanto obtulisse; et quotidie illum quidem accipere, hanc vero largiri consuevisse. Postea autem quam mulier excessit e vita, elephantus nec pristinae consuetudinis compos, nec quam amaret amplius mulierem videns, tanquam amans,

qui amasiam amisisset, efferabatur; et, qui ante mansuetus fuerat, feritatem induebat, instar hominum, qui tristitia ac moerore vehementer laborantes mentis impotes fiunt.

XLIV. Historia de elephantorum pietate diis cara.

Exorientem solem elephanti adorant, promuscides, tanquam manus, adversus solis radios allevantes, unde etiam deo cari sunt; cujus rei Philopator Ptolemaeus testis est nobis locuples. In bello, quod cum Antiocho gessit, victoria penes illum fuit; cumque soli sacra faceret, proque victoria ei gratias persolveret, tum quod ad reliqua magnifica sacrificavit, tum vero etiam quatuor elephantos maxima magnitudine, existimans se illo sacrificio deum religiose colere, primum immolavit. Deinde cum in somniis minis dei perculsus fuisset, ob inusitatam et alienam hostiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex aere quatuor elephantes in honorem solis excitavit, hoc ut supplici facto hunc sibi placatum efficeret. Ergo deos elephanti adorant; homines autem, num dii exsistant, et, si sint, num humanarum rerum curam gerant, dubitant.

XLV. De ibidis potu.

Sacerdotes in Aegypto non quavis aqua se lustrant, [nec utcunque obvia] sed ex qua ibidem bibisse credant. Norunt enim optime hanc avem nunquam gustare aquam sordidam, [aut ullis infectam venenis, ut quam divinandi arte quoque praeditam, veluti avem sacram, existiment].

De elephantorum chirurgia.

Caeterum ex elephantis audio eos, qui integri nec vulnerati sunt, vulneratorum spicula et jacula leniter extrahere, veluti chirurgiae peritos, [et hanc artem edoctos].

Cognomina ab animalibus ducta.

[Priscis animalia, vel quae ratione carent, adeo curae fuerunt, ut] Pyrrho Epirotae gratum [fuerit] Aquilae cognomen; Antiocho autem, ut fertur, Accipitris. Haec licet argumento diversa, a nobis conjunctim dicta sunt, hominibus studiosis cognitu non indigna.

XLVI. De Mithridate rege.

Mithridates Ponticus, cum somnum caperet, sui corporis custodiam non modo armis et satellitibus committebat, sed magis etiam tauro, equo, et cervo, quos mansuefactos custodes habebat. Hi enim ad custodiam ejus dormientis advigilantes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione mox percipiebant; atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce, eum e somno excitabant.

XLVII. De nominibus, quibus animalium pulli appellantur.

Teneri ferarum animantium foetus nomina invenerunt diversa, plerique etiam gemina sortiuntur. Nam leonum σκύμνοι dicuntur, et λεοντιδεῖς, Aristophane Byzantio teste. Pantherarum similiter vel σκύμνοι, vel ἄρκηλοι, sed aliqui ἀρκήλους genus a pantheris diversum faciunt. Porro thoum et tigridum foetus non alio quam σκύμνων nomine vocari solent; item formicarum, et pantherum. Lyncis etiam soboli non aliud inditum nomen puto; nam in Lasi Dithyrambis lyncis soboles σκύμνος appellatur. At simiarum ut σκύμνοι, ita πιθηκιδεῖς dicuntur. Babalidum autem πώλους et orygum, canum vero et luporum σκύλακας vocari idem Aristo-

phanes ait; at ex lupis etiam λυκιδεῖς dicuntur; aetate vero et magnitudine jam provecta eadem bestia μονόλυκος [solitarius lupus] dici solet. Leporum foetura λαγιδεῖς sunt; ex iis adultum poetae etiam πτῶκα [pavidum] nuncuparunt, Lacedaemonii vero ταχίναν. Vulpis foetus ἀλωπεκιδεῖς dicuntur; ipsa quidem mater, κερδώ, σκαφώρη, et σκινδακὸς dicta. Aprorum porcellos μολόβρια vocitant; unde et sus μολοβρίτης Hipponacti cognominatur; est et sus quidam μόνιος [solitarius]. Capreas autem ζόρκας, et πρόκας vocare solent. Histricum et hujusmodi ferarum proles ὄβρια dicuntur; cujus nominis mentio fit in Peliadibus Euripidis, et Aeschyli Agamemnone ac Dictyulcis. Quae autem utero adhuc continentur, ἔμβρυα: quo nomine appellant illa avium, serpentum et crocodilorum; quidam vero ἔμβρυα et ψακάλους vocant, inter quos et Thessali sunt. Aviculas recens natas νεοττοὺς et ὀρταλίχους et gallinaceos pullos aliqui ἀλεκτορίδας appellant; item περύσινον [pullum annotinum] cognominant, ut vinum annotinum. Licebit et χηνιδεῖς, et χηναλωπεκιδεῖς dicere, et aliarum quoque avium pullos similiter; Achaeus vero, tragoediarum auctor, hirundinis pullum μόσχον dixit.

XLVIII. Historia de leone et Androcle.

Memoriae vim, quae beneficium agnoscat, animalibus inesse sine ulla arte et doctrina, quam quidam ostentatores se excogitasse gloriantur, illa etiam argumento sunt. Cum a senatore Romano servus, cui nomen Androcles erat, aufugisset, quia facinus quodpiam nefarium (id vero quale fuerit ignoro) admisisset, et in Africam venisset, relictis urbibus, [quarum situm ex astris (quod ajunt) conjiciebat] in desertissimam processit regionem; ibique, cum [vehementi] ardore solis torreretur, speluncam [lubenter] subiens ab aestu requiescebat: haec autem spelunca leonis erat cubile. Postea autem quam ex venatu leo summo cum dolore, quo laborat ex pede transfixo stipite ad summum praeacuto, revertisset, atque in juvenem incidisset, ipsum leniter adspexit, ac blandiri coepit, pedem porrexit, et, quoad poterat, sibi stipitem extrahi rogabat. Ille primo, etsi mors certa ei instaret, ab eo pertimuit; deinde postquam mansuetam vidisset belluam, eamque ex pede laborare cognovisset, tum id quod pedem vexaret, evellit, tum vero illam dolore liberavit. Qua curatione leo delectatus, illum hospitaliter et amice tractando, et quae venaretur cum illo communicando, praemium salutis persolvit. Is quidem incoctis, ut leonum mos fert, pascebatur; ille vero assis vescebatur; communique mensa secundum suam uterque vivendi rationem utebantur. Itaque totum triennium hoc modo Androcles vixit; et cum tandem corpus ei omnino incomptum illotumque prurigine nimia vexaretur, a leone discedens se fortunae commisit. Cumque [errantem] cum comprehendissent, et cujusnam servus esset intellexissent, vinctum Romam

ad dominum miserunt. Hunc dominus tum de his, quae admisisset, facinoribus reum facit; factumque est, ut is sic capite damnaretur, ut distrahendus bestiis daretur. Tum vero ille Libycus leo forte captus fuit, et in theatrum immissus; simul et eo utpote periturus conjectus est juvenis, leonis aliquando hospes et convictor. Is primum quidem belluam non recognovit; leo contra statim hominem agnovit, suaviterque blanditus est, et totius corporis inclinatione ad pedes hominis se abjecit. Androcles tandem suum hospitem recognovit, et leonem tanquam peregre venientem [amicum] amplexatur. [Quamobrem, cum artis magicae peritus videretur Androcles, immissa est in ipsum etiam] pardalis; [quae] cum invadere eum aggrederetur, leo, [communis mensae memor], illum, qui videlicet ei aliquando salutem attulisset, ab hujus laniatu servavit, illamque laceravit. Spectatores, ut par erat, incredibili tenebantur admiratione; qui autem spectacula praebebat, Androclem accersivit, ab eoque totam rem cognovit. Inde primo rumor in multitudinem effluxit, deinde, re cognita, populus clamavit, homini ipsi et leoni esse largiendam libertatem. [Constat igitur brutis quoque non deesse memoriam. His modo commemoratis similis est historia de leone in Samo in templo Bacchi cum hiatu cognominato, quam si quis scitu dignam existimet, ex Eratosthene, Euphorione, aliisque, qui eandem referunt, nosse poterit.]

LIBER OCTAVUS.

I. De canibus Indicis ex tigride natis.

Ex Indicarum rerum scriptis ista etiam docemur: Canes feminas multo generosissimas, tum ad investiganda ferarum vestigia praestantissimas, tum vero ad cursum velocissimas, in loca feris abundantia, venationis periti, perductas ut primum ad arborem alligarunt, aleamque, ut vulgo dicitur, jecerunt, discedunt. In has autem tigres incurrentes, venationis inopia ex fame laborantes, lacerant; si autem libidine inflammati et cibo repleti sint, cum canibus complexu venereo junguntur; namque illi quoque cum sunt exsaturati, ad venerem proni sunt. Ex hac tigridis consuetudine cum cane [non canis, sed] tigris, [ut ferunt] procreatur; [et ex hoc et cane femina etiamnum tigris; qui vero deinceps ex hoc et cane concipitur, matri similis est,] et seminis in deterius degeneratione, canis nascitur. [Neque hoc negaverit Aristoteles.] Ii canes tigride patre nati, ut vel cervi vel apri venatum praeclare spernunt, sic leones invadere, et sui generis nobilitatem ita testari gaudent.

Historia de cane Indico.

Horum igitur canum virtutis specimen Indi Alexandro Philippi filio exhibuerunt, hoc modo: Primo cervum emiserunt, at canis se quietum tenuit; deinde aprum, at idem immotus permansit; tum vero ursum, at ursus eum nihil excitavit; ad extremum leonem protulerunt, quem ut vidit, vehementiori ira exarsit, et tanquam verum adversarium conspicatus, sine mora intrepidus invasit, atque acriter comprehensum tenens illius fauces premebat, et suffocabat. Tum Indus, qui hoc spectaculum regi praebebat, quique probe sciebat ejus robur animi et constantiam, primum huic caudam abscindi jussit; at canis sibi caudam facile abscindi patiebatur. Deinde etiam crus unum suffringi imperavit; is vero aeque ut a principio urgebat, et perinde nihil remittebat, quasi alienum crus et ad se nihil pertinens suffringeretur: post, alterum, unde quoque is de morsu nihil remisit: tum tertium incidi praecepit, is similiter ut ante leonem constrictum tenuit: tum etiam quartum crus abscindi jussit, is nihilo minus leonem mordicus tenere perseveravit. Denique etsi caput a reliquo corpore abscissum erat, illius tamen dentes ex illa leonis parte, in quam primum defixi fuissent, pendebant; et quamvis is, qui eos in initio defixisset, jam mortuus esset, ejus tamen ipsius etiam nunc ex leone appensum caput sublime ferebatur. Hic Alexander non mediocri dolore adficiebatur, a cane obstupefactus, quod is, qui tale virtutis ex-

perimentum dedisset, e vita, quam ex robore animi, [contra quam timidi solent] cedere maluisset. Quare Indus videns Alexandrum ex hujus casu dolorem non mediocrem cepisse, quatuor canes huic simillimos illi donavit: ille vero laetus eos munere accepit, Indumque, qui dedisset, tanto pretio, quanto par esset, remuneratus est. Itaque horum quatuor dono nactum Alexandrum doloris, quem ex primo suscepisset, oblivio cepit.

II. De canibus venaticis.

Omnis canis venaticus ex eo, quod ceperit feram, non mediocri voluptate afficitur; et tanquam praemio, si dominus ei permittat, sic ea capta utitur: si vero non concedat, bestiam vivam servat, quoad venator adventarit, de totaque captura pro suo arbitratu statuerit. Quod si mortuo vel apro vel lepori inciderit, non attingit quidem; nec enim alienis se laboribus adscribit, nec quae ad se non pertineant, sibi adsumere dignatur. Ex quo adparet magnanimitatis natura eum non expertem esse; quippe qui non carnes quaerat, sed victoriam amet. Nec jam alienum est explicare, quid usu venandi peritus canis agat, dum venatur: Longo vinculo alligatus antecedit, et silentio odoratur simul, et quamdiu nulla ei praeda occurrit, [nec in ullam incidit] ante venatorem praecurrit, ut ex adspectu conjeceris, tristior, et pergens ulterius venatorem impigre et fortiter attrahit et allicit. Si vero forte vestigia deprehenderit, et bestiam alicubi olfecerit, istic sistit pedem; et domino ad se propius accedenti, quod venationis proventus prope sit, gaudio perfusus blanditur, ejusque pedes osculatur; ac simul ad institutam venationem incumbere perseverat, et pedetentim usque eo procedit, dum ad cubile pervenerit, nec ultra progreditur. Quo animadverso, venator propria venatorum significatione praedam adesse his, qui retia ferunt, denunciat; hi autem retia circumjiciunt. Tum canis, intelligens voce opus esse ad excitandam feram, latrat, ut ex fuga in casses incidens comprehendatur; eaque capta, canis victoriae suae paeana concinit, et laetabundus exsultat, non aliter quam milites, qui hostes vicerint. Haec circa apros et cervos agunt canes.

III. Historia de delphinis gratiam referentibus.

Ad referendam gratiam delphini hominibus justiores sunt, cum tamen lege Persarum, quam laudibus tollit Xenophon, minime teneantur. Coeranus nomine, natione Parius, delphinos quosdam ad Byzantium captos a piscatoribus argento redemit, et liberos dimisit; pro quo hanc gratiam collegit, ut nave quinquaginta remorum (sicut in sermonem hominum venit) Milesiis vectoribus plena, in qua et ipse vehebatur, in freto Parii maris submersa, et vectoribus naufragio perditis, illum ipsum delphini ex hoc periculo servarint, beneficio, quo prius ipsos adfecerat, vicem ei reponentes: quod quidem ipsum, promontorium nomine Coeranium, quo ipsum exposuerunt, [ubi et spelunca in saxo visitur,] facile ostendit

Itaque postea Coeranum mortuum secundum mare illud cognatione ei proximi sepultura adfecerunt; quod quidem ipsum ut delphini senserunt, frequentes tanquam ad justa funeri persolvenda ad litus convenerunt, et quoad pyra arderet, tamdiu sicut amicis fidi amici permanserunt; deinde, exstincto rogo, discesserunt. Non item certe homines, sed potius vivos colunt, et eos quidem divites et fortunatos; contra vero mortuos, vel aliquo infortunio pressos aversantur, ne gratiam pro beneficio, quo adfecti fuerunt, persolvant.

IV. De piscibus cicuribus deque muraena Crassi.

Pisces quoque cicures et mansueti evadunt, et appellati intelligunt, et e manu largientium cibos capiunt: ut anguilla sacra in Arethusa. Muraenam etiam Crassi Romani celebrant; quae sic inauribus et gemmis distincto monili, tanquam sane eximia formae pulchritudine puella, ornabatur, et appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat; cumque quippiam ei porrigebat [edendum], prompto et parato animo accipiebat. Hanc ille mortuam, [ut audio], flevit atque honore sepulturae adfecit. Et cum aliquando Domitius in hunc dixisset: Stulte Crasse, muraenam flevisti mortuam; ad haec respondens Crassus, Equidem, inquit, de bestiae morte flevi; tu vero nullum ne ex tribus quidem uxoribus, quas ad sepulturam dedisti, luctum percepisti.

De crocodilis cicuribus.

De crocodilis quidem hanc auditionem ex Aegyptiis accepi, sacros esse mansuetos, et a ministris se facile contrectari sustinere, et sibi frusta esculenta in dentes insita extrahentibus patulum os praebere. Porro antiquiores et praestantiores divinatione pollere Aegyptii ferunt, idque Ptolemaei [(quotus autem is fuerit, ipsos interrogate)] testimonio comprobant; qui cum ex crocodilis praestantissimum appellaret, eum non exauditum fuisse ajunt, et cum cibaria ei comedenda objecisset, rejecisse: inde sacerdotes collegisse, ex Ptolemaeo idcirco crocodilum, quod eum vicinum ad moriendum praenosceret, cibum capere noluisse.

V. De divinatione per pisces apud Lycios.

Audio quosdam [auspiciis] divinare, et avibus adsidentes, earum volatus et sedes explorare; et in hac arte celebres praedicantur Tiresias, Polydamas, et Polyidus, ac Theoclymenus, multique alii. Viscerum vero situs et naturam praeclare intellexerunt [Silanus, Megistias, et Euclides, et praeter eos quamplures]. Audivi etiam dicentes, quod quidam per farinas, et cribra, ac caseos vaticinantur. Verum etiam intellexi in vico quodam Lyciae, nomine Syrrha, inter Myra et Phellon, quosdam vaticinari piscibus adsidentes, et scire, quid velit piscium evocatorum accessus et recessus; et quid ostendant, si non paruerint; et cum multi advenerint, quid significent. Atque ejus divinationis periti sciunt, quid, cum salit piscis, demonstret; quid cum mortuus fluitat, quid cibum sumens, quid etiam recusans, praesignificet.

VI. Nullo negotio a lupis asini comprehenduntur, et facile

De animalibus facile captis.

e vita tolluntur, a meropibus apes, ab hirundinibus cicadae, a cervis serpentes; pardalis odore cum alia pleraque animalia, tum vero maxime simias allectas capit.

VII. De animalibus sine morsu interficientibus.

Megasthenem audio dicentem in mari Indico quendam pisciculum nasci, eumque, quoad vivit, in profundo quidem natantem non apparere, mortuum vero ad summam aquam fluitare; qui cum contigerit, animi defectu laborare, et deinde obire mortem. In libro De venenatis animalibus Apollodorus ait, eum qui chersydrum conculcaverit, etsi morsus non fuerit, omnino mori; quod solus ejus tactus quiddam omnino tabificum habere dicatur: tum ei, qui curare et quoquo modo remedium adferre morienti tentaverit, ex solo ejus, qui conculcavit, contactu pustulas in manibus exoriri. Aristoxenus quodam loco dicit, virum, qui serpentem quandam manibus interfecisset, nullo morsu ab ea affectum, ex solo tactu vitam amisisse: illiusque vestem, quam eo tempore, cum serpentem interimebat, gestaret, non ita multo post putruisse.

VIII. De amphisbaena.

Nicander amphisbaenae pellem inquit bacillo circumjectam omnes serpentes pellere, et reliquas etiam animantes quae non morsu, sed ictu venenato interimunt.

IX. Qua ratione canes sibi medeantur in morbis.

Cum redundantia canis vexatur, herbam in maceriis nascentem novit, qua comesa, omne id, quo adfligitur, cum pituita et bile evomit, et alvo [pariter] plurimum [siccioris] excrementi reddit, et ipse sibi sine ullius medici opera salutem adfert. Quin et atrae bilis copiam excernit, quae retenta rabiem facit, [periculosum canibus morbum]. Lumbricis vexati frumenti aristas devorant, ut Aristoteles ait. Si vulnus acceperint, cum vulnerum obligationibus tum pharmacorum temperationibus multam salutem dicentes, lingua huic medicinam faciunt, qua vulneratam partem [lingunt, et pristinae] integritati restituunt. Hoc quoque non ignorat canis, fraxini fructum, quo saginantur sues, dolorem coxendicis sibi inferre; et licet videat suillum pecus hoc fructu ceu dulci avidissime ingurgitari, eo tamen abstinet, [ac sibimet imperat]. Homines contra illecebris ciborum, quae vel nolentes invitant, immoderate abutuntur.

X. De elephantorum in periculis vitandis prudentia.

Insidiae elephantos non facile latent. Nam cum ad foveam, quam contra ipsos suffodere venatores solent, proximi accesserunt, seu naturali quadam intelligentia, seu retrusa et abdita praesensione et scientia rerum futurarum, a progrediendo ulterius se sustinent; ac quam mox, itinere converso, in venatores invadunt, vique et impressione, sese in medios insidiatores incitant, simul et eos evertere conantur, fuga ut salutem contra insidias superiores facti adipiscantur. Id igitur temporis cum atrox pugna, tum vero vel hominum, vel elephantorum, caedes fit. Hujus pugnae ratio talis est: homines quidem eminus hastas et jacula intorquentes ac collimantes, ictu directo eos feriunt; contra elephanti, ex homi-

nibus si quem cecidisse animadverterint, statim violenter illum et corripiunt, et ad terram a se abjectum proterunt et conculcant; simul et cornibus tamdiu profligant, quoad miserabili et referta acerrimis doloribus morte eum adfecerint. Cum autem hujuscemodi animalia invadunt, tanquam vela ex animi incitatione aures pandunt more magnarum struthionum, quae, vel dum fugiunt, vel dum invadunt, explicatis alis feruntur; itemque promuscidibus sub cornua contractis, quemadmodum rostra navium plenis velis propulsa, sic elephanti vehementi impressione irruentes, multos mortales funditus evertunt; et boantes vehementer et acute instar tubae clamores vastissimos edunt. Humi porro prostratorum, et genibus contritorum, et ossium obtritorum, tantus est strepitus, ut vel illinc longissime exaudiatur; nec non saepe elisis oculis, naribus distractis, fronte disrupta, facieique forma amissa, non vel a proximis cognatione sibi noscuntur. Jam ex iis nonnulli ad hunc modum inopinato servantur: quamvis enim sane venatorem bellua cursus celeritate comprehenderit; prae tamen vehementi impetu, hunc transcurrens, genibus in terram praecipitibus actis, cornua aut in radicem, [frutetumve] aut in quippiam aliud tale compingit, ex quo retinetur, ac vix dum se retraxit, cum venator elapsus jam salutem fuga est consecutus. In hac igitur pugna elephanti saepe vincunt, saepe item, variis terroribus injectis, vincuntur. Tubarum enim clangor ingentem strepitum efficit, ipsique homines clypeos hastis contundentes, tum vero partim in terra ignem incendentes, partim in sublime tollentes, ac tanquam funda eum contorquentes, ignitosque torres jaculantes, atque etiam longas faces in ferarum oculos magna vi quassantes, eis haec omnia aegre intuentibus timorem adferunt, unde adeo impelluntur exterrenturque, ut interdum in foveam, quam ante declinabant, detrudantur.

XI. Historia de Aleua et dracone.

Hegemon in Dardanicis carminibus cum alia de Aleva Thessalo conscribit, tum ejus amore captum fuisse draconem. Erat Alevae coma, ut fingit Hegemon, aurea, quam ego flavam dixerim. Et in Ossa, inquit ille, ad Thessalicum fontem, nomine Haemonium, boves pascebat, [ut in Ida olim Anchises]. Ad hunc adamatum draco ingentis magnitudinis sensim adrepere solebat, ejusque comam deosculari, et lingua faciem lambendo detergere, et varia de venatu suo munera adferre. Quod si Glaucae citharistriae amore incensus et Ptolemaei Philadelphi rivalis, aries, et in Iaso urbe puerum delphinus amavit; quid vetat draconem amore in forma praestantem pastorem flagrasse, et cum oculos acres atque acutos haberet, bonum eximiae pulchritudinis judicem fuisse? E natura igitur bestiarum est, non modo sui generis, sed etiam alieni animalia, modo formosa, amare.

XII. Parias, seu Paruas (sic enim vult Apollodorus) igneo

colore est, acerrimo oculorum sensu et largo ore: nihil mordendo nocet, sed mitis est; unde humanissimo deorum Aesculapio ipsum consecrarunt, et ejus ministrum esse praedicarunt [qui ante nos haec investigarunt]. De serpente quodam non noxio.

XIII. De scorpionibus, hydris, typhlopibus et jaculis.

In Aethiopia scorpios Sibritas, quos ita nimirum indigenae solent nominare, lacertis audio expleri, et aspidibus, et verticillis, [blattisque] omnique serpentium genere; et eorum excrementa calcantes exulcerari. In Corcyra vero procreantur hydrae serpentes, quae se retroversus ad insequentes retorquent, et spiritum malum anhelantes ab impetu suos insectatores reprimunt, ab seque avertunt. Typhlopa (Caeciliam), quam etiam typhlinen nominant, et cophiam, muraenae caput habere simile in sermonem hominum venit; tum perparvulis oculis esse, unde et alterum ex his duobus nominibus traxit; cophiae vero nomen idcirco habet, quod hebetes eidem aures sint; adeo item dura est pelle, vix ut tandem secari queat. Porro jaculus, ajunt, idem est chersydro serpens, qui multo tempore in sicco degit, et omni animantium generi insidias molitur. Hujus solertia in faciendis insidiis ejusmodi est, ut secundum vias [publicas] abdite lateat, persaepe etiam repens in arborem adscendat, ibique sese contorte concludens, et in orbem coarctans, caputque in spiram occultans, ut praetereuntes tacitus ex occulto perspexerit, in id ipsum, quod praeterit, sive fuerit bestia, sive homo, se jaculetur. Nam saltu valet, et, si opus sit, viginti cubitorum spatium transilire potest, protinusque ad ea, quae saltu appetit, inhaerescit.

XIV. De luporum in bobus captandis solertia.

Si bovi, qui in profundam paludem delapsus sit, inciderint lupi, extrinsecus eum terrefaciunt et perturbant, neque transnare et in terram adscendere permittunt; sed diu multumque se contorquentem, et huc illuc versantem, suffocari cogunt. Tum qui ex iis robore plurimum valet in aquam prosiliens adnatat, et bovem cauda mordicus arreptum extrahit. Lupum autem primum secundus similiter cauda apprehensum trahit, secundum tertius, hunc quartus, et ita deinceps ad postremum usque, qui extra aquam est. Et hoc modo extractum bovem epulantur. Quod si vitulus bovis alicubi aberrarit, insidiantes lupi eum invadunt, et naribus correptum trahunt; renititur autem ille, atque ita summis utrinque viribus certatur, dum hi attrahendo vincere, ille reluctando effugere conatur. Tandem vero lupi tantopere renitentem subito remittunt, unde fit, ut prae nimio in contrarium nisu vitulus evertatur; quem mox invadentes lupi, ventre laniato, vorant.

XV. De elephantorum per fossas transitu.

Cum elephanti fossam transilire non queunt, de his unus, [qui magnitudine praestat], in hanc sese demittit, et transversus fossae stans, partim vacuitatem occupat, partim pontis se vicarium praestat, ceteri supra hunc gradientes trans-

mittunt, et evadunt; simul et eum, qui pontis loco erat, hoc modo ex fossa conservant. Superiore enim ex loco quispiam porrigit pedem, quem is, qui infra est, promuscide circumplicat; reliqui autem virgultorum fasces et ligna celeriter dejiciunt, quae ille conscendens, et ad pedem demissum fortiter cauteque inhaerens facile subtrahitur. Apud Indos tractus est, cui nomen Phalacra (Calvus) cujus nominis ratio est, quod, qui herbam in eo nascentem gustaverit, et pilos et cornua amittit. Itaque elephanti, nisi cogantur, non accedunt ad locum illum; imo vero prope cum accesserint, quidquid noxii fugientes, perinde atque homines prudentissimi, pedem referunt.

XVI. De spongia ejusque comite.

Spongiam dirigit pusilla bestia, non specie quidem cancro, sed magis araneo similis; neque enim inanima, nec sanguinis expers spongia est, sed partus maris animans saxis innascitur, quemadmodum et alia quaedam animalia. Habet et ipsa suum quendam motum; veruntamen animalculo ad se sensu adficiendam, atque illud admonendam, quod sit animata, eget. Nam, propter quandam raritatem ingenitam et mollitudinem obtusam, non ipsa sese commovet; sed cum quippiam in sua foramina inciderit, ab ea bestiola, quam dixi araneo similem, excitata, id comprehendit et exedit. Cum autem ad evellendam eam e saxis homo accedit, ab eodem animali convictore suo stimulata inhorrescit, et contorquens se arctissime contrahit; quae causa hercule est, cur piscatori plurimum negotii facessatur.

XVII. De elephantorum castitate aliisque eorum virtutibus.

De elephantis [quidem seorsum dixi, quae vero nunc dicam, ejusmodi sunt. Per vitae suae tempus a libidine se continent; et] quomodo pudicitiam colant, explicare convenit. Non enim ut libidinosi, neque ut lascivi, cum femina coeunt; sed tanquam generis successione carentes liberis procreandis dant operam, ne stirps sua deficeret. Neque sane plusquam semel in vita coeunt, et eo duntaxat tempore, cum se iniri feminae patiuntur; ut autem eorum quisque uxorem impleverit, non eam amplius attingit. Aperte porro ac palam in aliorum conspectu non coeunt, sed secedentes, aut sese in arbores densas et frequentem sylvam occultant, aut in concavum locum et profundum, ad occultandos eos idoneum, se abdunt. Haec de elephantorum temperantia; de quorum etiam justitia, et fortitudine, alibi dictum est supra. Jam quemadmodum sceleratos detestentur, si cui est otium, attendat animum ad ea, quae consequuntur. Cum vir quidam, cicuris elephanti moderator, conjugem aetate provectam, sed sane divitem, haberet, amore alterius captus, eamque uxorem ducere studens, priorem strangulavit, ac prope ab elephanti praesepi homo praecipiti consilio defodit, et alteram in matrimonium duxit. Elephantus autem, suapte natura a malis abhorrens, novam uxorem eo perduxit, ubi

humata altera jacebat, et cadavere cornibus refosso et denudato, quae dicere nequibat, ipso opere mulieri ostendere conabatur, eam edocens, quibus esset moribus praeditus is, cui ipsa nupserat.

XVIII. De engraulibus.

Engraules pisces, quos alii encrasicholos, alii alio nomine lycostomos appellant, parvuli pisciculi sunt, natura foecundi, et specie albissimi. Et quod a piscibus, qui gregatim natant, exedi et confici metuant, idcirco ad insidias, quibus sunt opportuni, vitandas, eatenus confertis turmis densi natant, et eorum quisque ad vicinum proximum adhaerescit; ut ne scaphae quidem incurrentes eos dissocient, nec si quis remo aut conto dispergere conetur, eorum societatem dirimere possit. Ita vero inter se restricte et pertinaciter quasi contexti contrahuntur, ut tanquam ex acervo frumentorum aut fabarum, si quis in eos immiserit manum, accipere queat: non tamen sine vi abstrahuntur, quin persaepe distrahuntur, ut et eorum alteram partem abruptam capias, et alteram relinquas; et in plerisque caudam retineas, in aliis non adsequaris; ex aliis caput reportes, et alteram partem in mari reliquam facias. Eorum conferta et continens natatio βόλος appellatur, quorum unus quinquaginta piscatorias naves saepe implet [ut testatur rei piscatoriae peritus].

XIX. Historia de suibus a praedonibus abactis.

Porculatoris vocem suillum pecus sic agnoscit, ut etiamsi ab eo procul seductum fuerit, appellantem intelligat; cui quidem rei testimonio est id, quod proxime sequitur. Cum maris praedones ad Tyrrhenam terram piraticam navem appulissent, ex hara permultos sues furto abactos imposuerunt in navim, et funibus, quibus religata erat, solutis, ad navigandum incubuerunt. Subulci, praesentibus piratis, silentium tenebant, quoad ex portu latrones se eripuissent, [et a terra tantum abessent spatii, quanto adhuc vox clamantis audiri poterat]; tum consueta voce suarii clamantes, eos retro versus ad se revocabant. Porci primum ut sublatum clamorem exaudierunt, statim se in alterum navis latus compellentes eam everterunt. Ita malefici piratae naufragio mox funditus perierunt, sues vero ad suos enatarunt.

XX. Historia de moecha per ciconiam punita.

Ciconia rivali invidia laborare fertur. Nam cum in Cranone Thessaliae formosa mulier, cui nomen esset Alcinoe, a conjuge peregre profecto domi relicta, stupri consuetudinem cum servo quodam habuisset; hoc quidem ipsum ciconia [domestica] intelligens non tulit, sed herum ulta fuit, atque impetu in mulierem facto, eam oculis privavit. Porphyrionis quidem zelotypiae atque canis, in superioribus mentio a me facta est, nunc vero ciconiae similes adfectus erga nuptias adulterio laborantes.

XXI. De aquis ovium colo-

Pro differentia potus colorem mutant oves juxta naturam fluviorum; anni autem tempus, quo id ipsis usu venit, est, cum ineuntur. Itaque ex albis commutantur in nigras, con-

rem mutantibus.

traque ex nigris in albas convertuntur. Haec autem cum ad Antandriae amnem accidunt, tum ad Thraciae fluvium, cujus nomen Thraces accolae tibi dicent; tum vero ad Trojam Scamander ex aqua sua potantes oves fulvas efficit; unde factum est, ut huic, qui initio Scamander nominaretur, deinde aliud nomen adventitius ovium color Xanthum imposuerit.

XXII. Historia de ciconia et muliere Tarentina.

Gratiam accepti beneficii memoria ipsae etiam bestiae retinent. Tarentina mulier, nomine Heracleis, et caeteris in rebus laude digna fuit, et ab omni stupro integram castamque se marito conservavit; quippe quae ut viventem eum studiose et diligenter coluisset, sic posteaquam e vita excessisset, urbanas commorationes, et domum, in qua mortuum vidisset maritum, adeo odit, ut prae moerore in sepulchra habitatum se conferret; tristis itaque ad tumulum defuncti conjugis accessit, et istic commorata fuit, se fidam castamque sepulto conjugi exhibens. Haec vero femina, cum aestivo anni tempore, e ciconiarum pullis suum volatum experientibus, unus et maxime tenera aetate et alarum debilitate delapsus alterum crus fregisset, ejusmodi casum intuita, se, cognito morbo, misericordem pullo praebuit; nam cum attollens vulnus blande cauteque obligavit, et medicamentis sanavit, eique cibum et potum praebuit, atque jam ad volatum confirmatum e manibus dimisit. Hic admirabili quadam et naturali intelligentia non ignorans se conservatae vitae praemium mulieri debere, avolavit; dein anno post cum ad vernum solem forte apricantem eam, quae sibi benigne fecerat, perspexisset, a qua sanatus fuerat, demisso atque humili volatu proxime ad ipsam profecta, in ejus sinum lapidem evomuit; deinde, [ut rationi consentaneum est], in tecto subsedit. Cujus facti admiratione commota Heracleis dubitabat, quid istuc esset. Cum igitur lapidem intus alicubi deposuisset, nocte insequenti somno soluta eum fulgere, et radiatam domum tanquam immissis facibus ex eo splendere perspexit, [tantus fulgor ex lapidis massa exibat et gignebatur, eratque valde pretiosus]; ubi vero ciconiam comprehendisset, et vulneris cicatricem percepisset, hanc agnovit eam esse, quam miseratione commota sanavisset.

XXIII. De astaco.

Si quem astacum comprehendens, eum longissime exportaveris, relicto ibi signo, unde ipsum cepisti, eodem eum ipsum, unde comprehensus fuerit, arrepsisse reperies; si, inquam, modo ita ex mari exportaveris, et deinde sic prope deposueris, ut in mare adrepere queat.

XXIV. De ave quadam canora et rapaci.

Merulis affinis genere est venatrix (ἀγρεὺς), natura volucris, colore atro, lingua canora. Venatrix autem merito appellatur, cantus enim ac modulationis illecebris alias teneras volucres advolantes ad se allicit. Cujus ingenitae sibi facultatis haec avis non ignara, eo naturae munere ad se voluptate et cibo explendam uti videtur; nam sui cantus audi-

tione oblectatur, et aucupio et venatione proxime ad se accedentium avicularum exsaturatur. Quod si quando quisquam hanc captam concluserit in caveam, non amplius cantus studio tenetur, verum etiam pro servitute a venatore poenas silentio sumens, muta permanet atque elinguis.

XXV. De trochili cum crocodilo familiaritate.

Quo beneficio trochili crocodilos promereantur, dum hirudines eorum faucibus eximunt, ut Herodotus in suis de Aegypto sermonibus tradit, jam superius retuli; ubi quae omissa sunt, in praesentia addam, [quo ea in aliorum notitiam quoque perveniant]. Trochilus avis est palustris, et circa fluminum ripas vagatur, ubi escis quibusque obviis fruitur, et a crocodilo [quoque, ut dixi] alitur; quamobrem et gratus illi est, ejusque dormientis curam suscipit, proque ipso vigilat. Jacenti enim illi ac stertenti insidiatur ichneumon, et saepe jugulo apprehenso strangulat; quo conspecto, trochilus clamat, et crocodilum, cui nasum ferit, excitat, et adversus hostem instigat. [Haec quidem trochili natura est, haud scio an laudanda, cum voracissimae noxiaeque belluae tam providam curam gerat.]

XXVI. De pastinacae aculeo.

Pastinaca marina cum natandi est cupiditate adfecta, natare potest; cum rursus volandi studio tenetur, sursum versus sublimis volat. Aculeum autem, cujus etiam ante mentionem feci, mortiferum habet. Quod igitur non modo homines, sed etiam animalia alia [pungere, et hoc pacto celeriter interficere] queat, neutiquam mirum est; quod vero maxime admirandum videtur, hoc est: Si ad maximam arborem, et vegetam, et summe virentem, aculeum admoveas et defigas, non multo post amittit folia, quae postquam [in terram] defluxerunt, totus truncus [exsiccatur, et] similis est arboribus solis ardoribus exsiccatis aestate, cum est maxima siccitas.

XXVII. Nonnulla de elephantis.

Elephanti partus in caput procedit ad lucem, partus vero magnitudo est instar integrae aetatis et justae magnitudinis porci. [Matrem unam foetus plures sequi ajunt.] Nec vero, si quis hos a partu recentes contigerit, matres indignantur, [sed id permittunt]. Plane enim noscunt, non animo quidem laedendi, [vel malo adficiendi] sed ad ludicram delectationem et blanditias eos contrectari esseque hominis naturam ea excelsitate animi, suo ut partui adhuc tantillo nocere nollet. Postea autem quam in foveam inciderunt, capti in venatione, animadvertentes exitus locum nullum eis relictum esse, cum eos pristini animi, tum libertatis capit oblivio; tum vero facile cibos a largientibus sumunt; tum, si quis aquam praebeat, libenter bibunt, atque vinum in promuscides effusum sine recusatione admittunt.

XXVIII. De pisce sacro.

Ellopem sacrum piscem a poeta vocari existimant. Eum raro reperiri fama fert; in mari autem pamphylio capitur, sed neque tamen inde nisi admodum raro. Quod si capiatur,

coronis ob secundam piscationem sese non modo piscatores ornant, sed et piscatoria navigia sertis redimiunt, et plausu et tibiarum sono praedam testantes ad terram applicant. Alii propterea non hunc, sed anthiam sacrum existimant; quia locum, quem anthias incolit, et belluarum expers, [et urinatoribus tutus] est, et cum piscibus pacem servat, cujus fiducia pisces confirmati ibidem pariunt. Naturae causam penitus retrusam et abditam, non meum est explicare, non magis quam exponere causas, cur gallinaceum leo et basiliscus timeant, cur suillum pecus elephantus horreat; in quibus exquirendis etsi qui multo abundant otio, plurimum temporis consumant, non tamen optatum adsequuntur.

LIBER NONUS.

I. De leonum erga parentes senes pietate.

Leo cum aetate provectus et jam gravis factus fuerit, tum ad venandum infirmus, aut in specubus aut memorosis tractibus libenter requiescit; neque tum vel cum infirmissimis animalibus, aetatis suae infirmitati diffidens, versari fidenter audet, considerans senectam et corporis sui imbecillitatem. Ex hoc vero procreati et robustae et vigentis aetatis fiducia nitentes longe procedunt ad venandum, ac patrem jam senem secum adducunt, eum impellentes; deinde in media via, quam ingressi fuerint, illum relinquentes toto animo ipsi in praedae curam incumbunt, ac tantundem praedae consecuti, quantum vel sibi vel genitori satis ad prandium sit, generoso quodam et contentissimo rugitu edito, parentem suum, secum ut convivium ineat, tanquam convictores ad prandium convivam, invitant. Senex tum sensim et pedetentim velut reptans, eo accedens, primo filios amplexatur, deinde lingua eis suaviter, velut horum laudans felicem venationem, blanditur; post et prandio dat operam, et cum his epulatur. Tametsi Solon, qui lege sancivit filiis parentes alendos esse, haec eos facere non jussit; sed natura humanis legibus nihil egens, ipsa immobilis lex, hoc officii munus docuit.

II. De aquilae pennis.

Non modo praesentem et viventem reginam avium aquilam ceterae volucres extimescunt, atque ejus conspectum exhorrent, sed et pennae ejusdem, si quis eas cum aliarum pennis commiscuerit, incorruptae atque integrae manent, aliae vero illarum commercium non ferentes putrescunt.

III. De murium foecunditate. De crocodilis prolis suae ingenuitatem explorantibus.

Mures alioqui foecunda sunt animalia, multosque uno partu foetus edunt; tum vero si salem gustare iis contingat, multo plures quam solent, enituntur. Crocodili cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum a spurio internoscunt, ut si quid catulus, simul atque exclusus est, rapuerit, in reliquum tempus in crocodilini generis numero locoque a parentibus ducatur, [et ab iisdem ametur]; sin ignavus fuerit, et tardus ad comprehendendam alicunde aut muscam, [aut lumbricum, aliamve bestiolam], aut lacertulam, eum parens tanquam a se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat. Atque videntur ad solis radios aquilae suorum ingenuitatem experientes, sicut crocodili foetus suos non temerario adfectu, sed ratione amare.

IV. De aspidis

Aspidis dentes, quos merito letiferos dixeris, tenuissimis quibusdam veluti tunicis aut membranis indui et vestiri au-

dentibus, deque scorpionis aculeo.

dio; et cum aspis aliquem mordicus invadit, membranulis humorem venenosum effundi, tum illas rursus ad pristinum locum redire et uniri. Item in scorpii aculeo meatum quendam sinuosum esse ajunt adeo tenuem, ut visu non percipiatur; in eo venenum gigni contınerique, quod cum ille ferit, mox per aculeum emanat; foramen autem, quo venenum exit, oculorum aciem quoque fugere. Addunt vim aculei ejus retundi hominis sputo, ita ut obtorpescat, et ad infligendum ictum reddatur impotens.

V. De catulis.

Canis etsi permultos ex sese parit catulos, horum tamen e numero primus prodiens in lucem patrem refert, omninoque similitudinem speciemque illius gerit; ceteri ut casus tulerit, nascuntur. Quod studio et providentia naturae fieri videtur, matri scilicet anteferentis patrem.

VI. De testaceis et de jumentis lunam decrescentem sentientibus.

Testa crustave opertorum hoc etiam proprium est, ut decrescente luna inaniora et exiliora fieri soleant: quod quidem ipsum declarant testacei generis purpurae, buccinae, [sphondyli] et his affines; itemque crustacei generis paguri, locustae, astaci, cancri et id genus. Itemque imbecilliora infirmioraque decrescente luna jumenta nasci dicuntur; eamque ob causam harum rerum prudentes in hac mensis parte genita, quod minus praestabilia sint, consulunt non alenda esse. Ceterum in novilunio animantes audio vel voce ipsis naturali aliquid sonare, vel cadere; leonem tantum Aristoteles excipit, cui neutrum horum contingat.

VII. De piscium auditu deque lapillo in ejus capite.

Sensu audiendi acerrimo esse lupum, chromin, salpam, mugilem, Aristoteles ait. Lupum praeterea audio praeclare intelligere, se in capite possidere lapidem hiberno tempore perfrigidum, sibique infestissimum; itaque illo ipso anni tempore eum lapidem calefacere, haudquaquam inscium contra lapidis frigus remedium esse ipsum tepefacere. Similem etiam lapidem chromin, pagrum, umbram habere; eandemque vitandi frigoris, quam lupum, sequi rationem intellexi.

De parasitis inter pisces.

Sunt et in piscium genere parasiti: ut pediculus appellatus, qui ex iis, quae delphinus ceperit [(superflais nimirum et intercidentibus)] victitat, itaque ex ejus praeda, tanquam ex locupleti mensa, refertus pinguescit; eo nimirum delphinus tantopere delectatur, ut cum ipso libenter, quae comprehenderit, communicet. [Theron quidem] parasitus apud Menandrum sibi ipsi placet, quod homines naribus trahens, iis utebatur, tanquam praesepi. Huic similis fuit Struthias. Est et ille Philippi celebris parasitus, nomine [Clisophus] qui in Philippi gratiam, in obsidione Methonae oculo privati altero, ipse etiam alterum de suis oculum deligare voluit. Atqui inter pediculum et delphinum benevolentiam amicitiae ego potius et familiaritati adscripserim; cum adulationem, ut et alia mala, homines tantum calleant, bruta ignorent.

VIII.

Elephantorum vehementis amoris adfectum erga sobolem

De elephantorum erga pullos amore.

haec etiam declarant. Horum venatores scrobes fodiunt, in quas cum haec animalia incidunt, ex his partim capiuntur, partim occiduntur. Hujus vero fossae faciendae quae sit ratio, [quae figura, quae altitudo, quique introitus] aliunde scietis; nunc pergo explicare, quam in genere elephantorum matres caros pullos suos habeant. Cum enim in foveam pullum suum incidisse mater perspexisset, ne minimam quidem moram interposuit, nec ejus cursum ulla ad pullum consequendum segnitia tardavit, quin vehementi dolore adfecta, quanto maxime posset incitato incursu, in delapsum pullum praeceps ageretur, amboque eodem casu morte occumberent; cum hic quidem materno pondere pressus contereretur; illa vero praecipitata caput diffringeret. Risu igitur digni sunt, qui, utrum naturalis sit amor parentum in filios dubitant.

IX. De vitulis marinis eorumque catulis.

Vituli marini primum in arido foetus suos pariunt, deinde in lucem editos paulatim cum in humidiora loca subducunt, ut mare degustent, tum in aridum natalem locum reducunt; inde rursum in mare deducunt, et quam mox educunt: et cum id saepe fecerunt, aptos tandem ad natandum efficiunt. Facile autem ad vitam in mari degendam adsuescunt, partim doctrina instituti, partim natura ad mores et sedes maternas amandas impulsi.

X. De victu aquilarum.

Aquila violentum et avarum animal raptu vivit, et carnes appetit; nam lepores, hinnulos, anseres ex cohorte, et alia pleraque rapit. Una tantum ex aquilarum genere, quae Jovis appellatur, carnes non attingit; sed ad victum ei herba satis est; et quamvis Pythagoram Samium non audivit, nullam tamen animantem edit.

XI. De morsu phalangii et aspidis.

Phalangium vel solo contactu, et sine magno dolore, ut audio, interimit. Aspidis quoque morsum lenissimum esse Cleopatra experta est, cum, adventante Augusto, quaenam sine acerbo doloris sensu mors esset, in convivio de circumstantibus exquirens, eam quae gladio inferretur, doloribus refertam esse, ex iis qui aliquod vulnus accepissent, reperiebat; acerbam autem ex venenis et laboriosam; convulsionem enim facere, et stomacho et cordi dolorem inurere; [eam vero, quae aspidis morsu adferretur, lenem, et, ut juxta Homerum dicam, ἄβληχρον, *imbecillem*, esse. Sed vel solo tactu interdum interimit, et adflatu quoque, ut et centrites, et rubeta].

XII. De vulpis marinae solertia.

Vulpem terrenam animal fraudulentum esse existimas, at marinae vulpis machinationes atque solertiam ad declinandas insidias etiam audi. Principio enim ad hamum omnino non accedit: aut si hunc devorarit, statim se tanquam vestem invertens, interiora sua educit, et ad hunc modum ferrum expellit.

XIII. De ranarum

Ut hominum illecebrae quaedam amoris esse dicuntur, sic ranae amatorium quiddam in voce usurpant; etenim quem-

coïtu vocibusque.

admodum homo amans lascivam cantiunculam cantitare solet, sic suae cujusdam emissione vocis, quam ololyginem vocant, coitus significationem mas feminae dat. Cum eam autem allexerit, ambo noctem, quod in aqua non queant coire, expectant; interdiu vero in terra venereo complexu implicari horrent, at noctu in magna securitate veneri dant operam. Cum vocalius quiddam, quam sint solitae, sonant, pluviae adventum denunciant.

XIV.

De torpedine.

Si quis torpedinem attigerit, manum tangentis adfectu, quem nomen ejus declarat, torpore affici, etiamnum puer a matre frequenter audivi. Praeterea a viris peritis accepi, illum, qui rete, in quo fuerit capta, attigerit, [omnino] passurum torporem. Item si quis eam vivam in vas imposuerit, et marinam aquam infuderit, siquidem gravida fuerit, pariet suo tempore; eam deinde aquam, si ex vase in hominis aut manum aut pedem infuderit, membra haec non dubitanter obtorpescunt.

XV.

De diversa diversis temporibus morsus animalium vi.

Non eandem vim ad plagas et morsus semper habent animalia; sed saepe propter causas quasdam morsus acerbitas intenditur. Nam, gustata vipera, vespa longe morsu infestior est. Musca item, cum ejusmodi quippiam attigerit, acriores morsus infert, et dolorem majorem facit. Aspidis morsus, si ranam comederit, insanabilis omnino fit. Canis si incolumis momorderit, vulnus quidem infert et dolorem inurit; sin rabiosus plagam inflixerit, perniciem molitur: primo enim aquae metum injicit; et si quis etiam satis bene et mediocriter se habere videatur, rursus tamen repetente malo, dolet vehementer, et latrat, denique moritur. Cum vestem, quam rabidus canis lacerasset, sarcinatrix mordicus, ut eam extenderet, tenuisset, in rabiem acta periit. Jejuni hominis morsus acerbior est, atque ad sanandum difficilior. Scythae dicuntur Scythico, quo sagittas oblinunt, humanam saniem, [innantem scilicet sanguini, et ab eo separatam] admiscere: cujus rei testis locuples est Theophrastus.

XVI.

De remediis a serpente oculis adhibitis.

Ineunte vere, cum senectutem serpens exuerit, tum etiam [oculorum caliginem, et] visus hebetudinem, tanquam oculorum senectutem, abjicit; foeniculo enim oculos acuens et fricans, eo morbo liberatur: hieme vero caecutit, latitans in occulto et tenebris. Praestrictum igitur frigore serpentium visum calefaciens foeniculum purgat, atque acutiorem efficit.

XVII.

De nido alcyonis.

Alcyones se gravidas sentientes nidum ad excipiendos pullos machinantur, ad quem non lutum ei opus est, non tectum, et domus, ut hirundini; quae cum hospes non vocata adventat, tum matutino tempore cantu molesta importuno suavissimum somnum interrumpit. At [neque corpore tantum] alcyones [in aperto ac libero mari] ad nidi structuram legendis contexendisque acus spinis incumbunt, sed ineffabili etiam vi ingenii [solertiaeque] propositum perficiunt.

Spinas enim partim rectas, partim obliquas, ut mulieres ad textrinam eruditae subtegmini stamen intertexunt; et rotundum paulatim, non omnino tamen, sed oblongum et sinuosum, instar nassae cujusdam, efficiunt. Perfectum in mare deferunt, ubi fluitans ab incursantibus undis earum opus probatur; tum partes, quas aqua incidens ostendit non firmas esse, resarciant. [Cetera, quae recte connexa junctaque sunt,] neque si percutias saxo rumpi, neque ferro discindi possunt, [non magis quam lineus ille thorax, quem Minervae Lindiae consecrasse Amasis dicitur.] Os vero nidi non plane conspicuum, et aliis omnibus inaccessum, solam illam suscipere potest; neque per id ipsum quicquam ex mari intro influit, [adeo subtiliter constructum est]. Ibidem undis circumlata alcyon, ut ferunt, pullos nutrit.

XVIII. De herba lycoctono.

Proxime Nilum herba nascitur, quae non sine causa λυκοκτόνος appellatur, quod eam lupus calcans convulsionibus moritur. Propterea Aegyptiorum illi, qui hoc animal venerantur, in terras suas ejusmodi herbam importari prohibent.

XIX. De gallina et stellione fluidis suffocatis.

Si quae gallinacei generis ales in vinum illapsa et suffocata fuerit, nullum ex ea vitium vino contrahitur, neque aliquid mali in domo exoritur; in aquam vero delapsa, tum ipsam reddit foetidam tum aerem putido replet odore. At stellio sive in aqua, sive in vino suffocetur, nihil officit. Oleum vero, si in id illabatur, et in eo exstinguatur, gravi odore inficit; et qui de illo gustarit, pediculis scatebit.

XX. De lapide quodam, cujus suffitu serpentes fugantur.

Cervini cornu suffimento serpentes fugari manifestum est. Est et fluvius, nomine Pontus, in Sintica et Paeonica regione, ut Aristoteles ait, in quo lapis invenitur, cujus suffitu serpentes pelluntur, atque hujusmodi vim lapidis prodit: si quis aqua perfuderit, incendio conflagrat; sin ardentem flabello incendere velis, restinguitur; atque ejus suffimentum odorem bitumine tetriorem emittit. His autem de ipso proditis etiam Nicander consentit.

XXI. Historia de Helena, deque serpentium e Pharo insula fuga.

Pharus insula olim (ut testantur Aegyptii) multis diversisque serpentibus plena erat. Et cum Thonis Aegyptiorum rex custodiendam accepisset Helenam Jovis filiam a Menelao [per superiora Africae] circa Aegyptum et Aethiopiam oberrante, [inque ejus amorem incidisset], et vim illi inferre conaretur; fama est illam metu perculsam uxori Thonidis Polydamnae rem omnem aperuisse: Polydamnam vero et metuentem ne propter formam sibi aliquando praeferretur Helena, et simul miserantem, in Pharum eam exposuisse, et donavisse herbam serpentibus illic abundantibus adversariam; cujus sensus, ut ferunt, quam primum perceptus est a serpentibus, illi passim in terram se abdiderunt; Helena vero herbam plantavit, quae cum comprehendisset, suo tempore semen serpen-

tibus inimicum protulit, et helenium, ut harum rerum periti asserunt, appellata est, et in Pharo provenit.

XXII. De stellarum marinarum solertia. Stellae marinae [molli] crusta intectae, et ostreis tam crudeliter inimicae sunt, ut haec ipsa exedant et conficiant. Ratio insidiarum, quas eis moliuntur, ejusmodi est: Cum testacea suas patefaciunt conchas, cum vel refrigeratione egent, vel ut aliquid pertinens ad victum incidat; eae uno de suis sive cruribus sive radiis, intra testas ostrei hiantes insito, eas claudi prohibentes carne explentur. [Et de stellarum quidem marinarum proprietate hoc dictum nobis sit.]

XXIII. De amphisbaena. Hydram Lernaeam, Herculis certamen, decantent poetae, et veterum fabularum auctores, quorum e numero est Hecataeus historicus. Chimaerae naturam tricipitis canat Homerus; quod monstrum Lyciorum rex Amisodarus, varium et invictum, ad perniciem multorum aluisse dicitur. Has profecto fabulis adnumerandas duxerim. Amphisbaena autem serpens duo habet capita, alterum in anteriori parte, alterum in posteriori; cum enim aliquo necesse habet progredi, caudae loco alterum ponit, altero pro capite utitur; tum rursus si ei retro sit opus cedere, capitibus contra quam prius utitur.

XXIV. De rana piscatrice. E genere ranarum quaedam piscatrix appellatur, nomen ex rebus quas molitur trahens. Haec ante oculos quasdam pisciculorum capiendorum illecebras habet, longulos nimirum pilos, [sive appendices quasdam, quorum extrema asperis globulis praepilantur]. Hos sibi conscia a natura comparatos esse, dandae ansae ad illiciendos in escam pisces, sese in turbidissima et referta limo loca abdit, atque illic ibidem silentio delitescens porrigit pilos et praetendit. Parvuli igitur pisciculi ad eos adnatant, et extremum, quod praepilatum est, escam esse putant; ea vero in abstrusis insidiis manens, ubi illos propius accessisse perceperit, pilos ad se subducit (subducuntur enim occultis et abditis quibusdam viis) pisciculi autem, qui helluatione et liguritione allecti proxime accesserint, comprehenduntur, et ei esca fiunt.

XXV. De locusta ejusque cum polypode pugna. Locusta ideo inimicitias cum polypo graves habet, quod hic, cum illius brachia circumplexus fuerit, aculeis, quos in dorso insitos habet, contemptis, illam ipsam circumplicans suffocat; cujus sane rei haud inscia locusta a polypo refugit. Locusta autem [natare solet, et] cum nullius rei metu adficitur, tum anteversus progreditur, obliquatis in latera cornibus, ut ne aqua contra natationem veniens reprimat cornua, et inde ultra progredi prohibeatur; sin fugit et retrocedit, tum penitus demittit sua cornua, idque ideo ut, tanquam remis navigans et propellens sese navigii instar, multum provehatur. Quod si locustae inter se pugnant, erectis cornibus, veluti arietes, insurgentes frontes conserunt. De pugna vero inter locustam et muraenam in superioribus egi.

XXVI. De herbis serpentes fugantibns.

Serpentes valide abigit nepeta irriguis gaudens locis et agnus. In Atheniensium thesmophoriis Atticae mulieres agni foliis cubilia substernunt; quae et serpentibus sit infesta, et simul existimetur ab appetitione veneris prohibere, unde nomen traxisse videtur. Herbam etiam libanotida nuncupatam serpentes extimescunt.

XXVII. De thelyphoni herbae viribus.

Thelyphonum herbam Theophrastus narrat, si eam scorpii dorso imponas, hunc statim perire. Idemque adfert eundem ad integritatem valetudinis restitui, si eum candido elleboro conspergas: atque equidem thelyphonum probo, non item elleborum; quod sane homines diligam, at scorpios oderim. Callimachus etiam canit in terra Trachinia arborem nomine smilum nasci, ad quam appropinquantia, et eam modo contingentia reptilia pereant.

XXVIII. De suibus et salamandra.

Suis carnem suavitate inter ceteras praestare vetus persuasio est. [Hoc quidem experientia non obscure constat], si quando sus salamandram comederit, ipsum extra periculum esse; eos autem, qui suis illius carnibus vescantur, perire.

XXIX. De serpentibus Euphratis.

Euphrates, qui inter Parthos et Syros intermedius fluit, qua in re longe ceteris fluminibus praestet alias dicam; jam nunc de eo ipso, quod Parthi et Syri non ignorant, quodque ab hoc instituto sermone non abhorret, agam. Ad primos ortus hujus fluminis quaedam serpentes nascuntur, hominibus externis, non item indigenis, inimicissimae; atque usque eo infestae, ut eos advenientes morte mulctent.

XXX. De leonis incessu.

Cum leo ingreditur, nec recta iter facit, nec simplex ponit vestigium, sed varium imprimit et multiplex; modo enim progreditur, modo regreditur; tum rursus procedit, idemque vicissim retro commeat; ac rursus pergit, et sic viam obliterat, ut ne venatores ejus vestigia sequi, et lustrum, ubi cum suis catulis habitat, facile reperire possint: id quod divino munere proprium naturae leonum donatum est.

XXXI. De herba singultui pecudum contraria.

Bonus et peritus pastor, ut oves et capras amat, sic odit singultum. Is quidem et homini frequens est, et pecori ex repletione accidit. Itaque contrariam huic adfectui herbam circa stabula pastores serunt, hoc malum amolientem. Ejus vim experti hominibus quoque eandem adversus singultum salutarem esse ferunt. (Alysson.)

XXXII. De hyoscyamo.

Hyoscyamum et opon (succum papaveris) collecturi circumfodiunt [ita ut commoveant luxentque] radices, non suis tamen ipsi manibus evellunt; sed volucrem aliquam captam vel emptam altero crure alligant herbae, quam illa deinde irrequieto motu suo evellit. Utraque autem utilis est ad remedia hominibus. Nisi autem aliquis ita extraxerit, frustra habet, [quod se bene et adversus ileum thesauri instar accepisse putat].

XXXIII.

Abrotoni remedia cum alia, tum ad expurgandum pul-

De abrotoni viribus. monem, et facilem reddendam spirationem, non est hujus loci explicare. Idem adversatur lumbrico, noxio animali, eumque interimit: qui amplius auctus etiam fera nominatur, et innascitur interaneis, et inter hominis morbos numeratur, eosque gravissimos et ope mortali incurabiles; ad quod persuadendum [vel Hippys] Rheginus scriptor idoneus fuerit. Mulier quaedam, inquit ille, ex lumbrico laborans, cum de ejus curatione peritissimi etiam medici desperassent, Epidaurum profecta, Diis, ab hoc malo ut liberaretur, supplicabat. Et cum deus [Aesculapius] abesset, sacerdotes eam eo in loco, ubi Deus mederi supplicibus solebat, quiescere primum jusserunt; et dum mulier quiesceret, illi quidem subministrantes deo ea, quae sanationem adlatura videbantur, fecerunt; tunc, capite ejus resecto, unus eorum, manu immissa in ventrem, lumbricum, feram sane ingentem, exemit; caput vero in suum locum et pristinam harmoniam reponere conantes, id praestare non possunt. Interim Deus revertitur, illisque increpatis, quod rem supra artem et vim humanam aggressi fuissent, ipse vi divina et ineffabili et caput suo corpori, et mulierem restituit. Tantum, o rex et amantissime inter omnes Deos humani generis Aesculapi, tua sapientia pollet, cui ego, si abrotonum comparare ausim, insaniam: volui autem hoc beneficentiae tuae et mirificae medendi artis testimonium praedicare, facultatis abrotoni herbae occasione invitatus, quam similiter tuum esse munus non est dubitandum.

Historia de muliere lumbrico intestino laborante.

XXXIV.

De nautili solertia.

Nautilus e genere polyporum concha una praeditus est. Is cum ex ima maris sede ad summam aquam effertur, invertit concham deorsum versus, ut ne hausta aqua rursus demergatur; ubi vero ad summum aequoris pervenit, et mare ab adversa tempestate conquiescit, supinam concham vertit. Hac enim tanquam scapha navigatione fertur; et duo brachia in utrumque latus demissa sensim atque moderate movens remigat, domesticamque et nativam navem propellit: quod si ventus flat, brachia, quae tanquam remos prius longe lateque porrigebat, gubernacula constituit: at quae ceterorum brachiorum media est membranula pertenuis, ea passa et intenta pro velo utitur, et hoc pacto sine metu navigat. Sin quippiam a valentioribus belluis metuit, se demergens concham aqua complet, et simul ex pondere in profundum delabens sese occultat, atque ita hostem effugit; post ubi a belluis incolumis evasit, de imo maris gurgite se extollens rursus per summum mare navigat: unde nomen habet.

XXXV.

De maris fundo incognito.

Ad passus trecentos hominibus ajunt exploratam esse maris altitudinem, nec ultra. An vero in profunditate reliqua et inferiore pisces adhuc aut belluae tantum degant; vel [neutrum ex his animalibus, sed] daemones tantum marini, [et fluidae rerum naturae dominus] incolant; neque alius dixit, neque ego id scire satago.

XXXVI. De adonide sive exococeto pisce.

Piscis aspectu flavus, e genere mugilum, saxa incolere, et simul in iis victitare solet. Ejus sane duo in vulgus nomina minime ignota sunt; alii eum adonin nominant, alii exococtum, quod extra mare in arido cubet. Cum enim est tranquilla et temperata tempestas, is tum in siccum undarum impetu pervectus ad saxa sese exponit, ibidemque libenter et quiete altum somnum capit. Cum aliis autem omnibus animalibus pacem se habere novit, aves vero marinas perhorret: quare si earum quaepiam comparuerit, sese versat, et tamdiu [naturali et] saltatorio quodam tripudio saltat, dum de saxo in undam desiliens salutem adeptus fuerit. Cum autem mare et terram amicam habeat, ipsum idcirco adonin, quemadmodum mea fert opinio, ii appellarunt, qui hujuscemodi nomen ei imposuerunt, quod Adonidis, qui Cinyrae regis filius fuit, vitam inspexerunt, quem duabus in amore deabus fuisse, alteri marinae, alteri terrestri, fabulantur.

XXXVII. De frondibus alienis in arboribus succrescentibus.

Unius plantae ramus saepe innascitur et succrescit alienae arbori. Causam, cur id fiat, Theophrastus abstrusas rerum naturas perscrutatus affert: aves enim arborum fructum comedentes, posteaque in arboribus considentes, excrementa egerere, semenque in cavernas [et fissuras ligni] delapsum pluvia irrigatum enasci et pullulare: itaque in oliva ficum, in aliisque alias ingenerari deprehendes.

XXXVIII. De piscibus nonnullis in latibulis abditis.

In latebris abditae latent maris incolae oves et hepati, et a piscatoribus prepontes nominari solent. i quidem quanquam natura maximi videantur, tamen ad natandum segnes sunt; non enim a suis latibulis longe aberrant; sed circum ea semper volutantur; infirmioribus vero piscibus adnantibus insidias faciunt. Asellus quoque inter eos numerari potest, qui omnium maxime exortum caniculae extimescit.

XXXIX. De bestiolis nonnullis in plantis nascentibus.

Cantharides, ut prodit Aristoteles, inter [tritici] segetes, inque populis arboribus et ficis procreantur. In cicere nascuntur erucae, in ervo phalangia quaedam: in porro prasocuris dicta. Est et suus brassicae vermis, qui [ex sede, in qua commoratur] crambis nominatur. [Item malo est, qui saepe hujus arboris fructum perdit: in iis tamen, quae ad generationem adhuc validae sunt, necdum effoetae, iidem vermes ad fructificandum contulerint: id quo modo fiat, alius explicet.]

XL. De armis animalium.

In qua parte insitam vim habeat, praeclare novit quodque animal; cujus, [et] cum insidias facit, [et cum se defendit] fiducia nititur: Sic gladius piscis pinna (mandibula), tanquam gladio, unde nomen traxit, utitur. Pastinaca aculeo se tuetur. Muraena dentibus eo commodius se defendit, quod eorum praedita sit duplici ordine.

XLI. De muribus terrestribus et marinis.

Incolae domorum mures cum ad cetera omnia timidi et imbecilli habentur, strepitum extimescunt, et mustelae stridentis vocem perhorrent. Timidi etiam agrestes. Sed dome-

sticis audaciores sunt marini; qui etsi non magno sunt corpore, inexpugnabili tamen sunt audacia praediti; quippe qui ad propugnandum duplici confidunt armaturae, praedurae nimirum pelli, et dentium robori. Pugnant autem cum grandioribus piscibus et rei piscatoriae peritissimis hominibus.

XLII. De thynnorum itineribus.

Temporum commutationem thynni sentiunt, solstitia praeclare noscunt, nihilque iis ad hanc rem coelestium rerum peritis opus est. Ubi enim eos hiemis initium deprehenderit, ibi libenter commorantur, et quiete ad vernum aequinoctium permanent: ut Aristoteles tradidit. Eosdem altero tantum oculo videre consentit Aeschylus, cum inquit,

Sinistrum oculum thynni more applicans.

Pontum ingredientes ad dextrum latus, unde acrius vident, terram habent; egredientes vero ad contrarium litus se accommodant, et terram secundum eum oculum, quo clarius vident, habentes natant, [atque ita suae incolumitati prospiciunt].

XLIII. De paguris.

Paguris crusta rumpitur, et senectutem quemadmodum serpens, sic integumento se ipsi exuunt. Id, cum primum a carne abscedere sentiunt, tum huc et illuc tanquam oestro incitati feruntur, pleniorem victum inquirentes, ut tumoris accessione et corporis mole inflati, involucrum suum rumpere possint; ex quo ubi elapsae sunt, atque se explicaverunt, in sabulo jacent, mortuorum similitudinem speciemque gerentes. De nascente autem pelle, etiamnum molli et tenera, maximo afficiuntur timore. Deinde postquam ex dissolutione se paulatim collegerunt, et quodammodo revixerunt, primum sane gustant sabulum. Tamdiu autem timidi sunt, et viribus suis diffidentes, quoad tegumento circumvestiantur; id simul ut coeptum fuerit conglutinari et solidescere, continuo tegmini tanquam armaturae confidentes, adsunt animis et omittunt timorem.

XLIV. De serpentibus apud Troglodytas.

Troglodytae natio hominum in subterraneis degit cavernis, atque inde hoc nomen sibi vendicavit. Timentur autem a serpentibus, quoniam eos in cibo consumere solent. Cum inter se coeunt serpentes, odorem exhalant gravissimum.

XLV. De polypis et osmylis.

Polypos et osmylos in siccum egressos aestivo tempore ex agro mari vicino, et arboribus frugiferis fructus subripientes [(scandunt enim per truncos, et ramis se implicant)] saepe agricolae et deprehendunt, et pro direptis fructibus poenas ex comprehensis sumunt; pro commisso enim ab eis furto fructuum dominis ipsos ad epulas adferunt.

XLVI. De piscibus quibusdam gregatim natantibus.

Fusanei (gregales) pisces marini sapientes sunt ad diligenter penitusque cognoscendam temporum mutationem; nam ineunte hieme ad vitandam frigorum vim ex natatione conquiescunt, et consistentes ipsa commoratione et quiete aequabiliter et fraterne sese tepefaciunt; postea verno tempore in-

grediuntur longiora itinera facere, neque modo obviis, sed iis etiam, quos inquisierint et investigarint, cibis pascuntur.

XLVII. De echinis marinis.

Echinos marinos viventes obductos testa atque aculeis communitos si quis contriverit, et alia separatim ab aliis frusta in mare abjecerit, haec tamen coitionem iterum inter se faciunt ac connectuntur, et affinem partem recognoscunt, et applicata cohaerescunt, et admiranda quadam atque peculiari naturae vi rursus integrantur.

XLVIII. Quomodo pastores pecudes ad coitum irritent.

Ex animalibus sibi quo plus prolis nascatur, harum rerum curatores et pastores ovium, caprarum et equarum genitalia tempore coitus, repletis multo sale et nitro manibus, perfricant; unde iis vehementior coitus appetitio exoritur. Alii ea pipere et melle, alii nitro perungunt et urticae fructu; sunt etiam qui smyrnio et nitro eadem illinant. Ex ea sane fricatione foeminae et libidinosiores evadunt, et mares sustinent.

XLIX. De cetis maximis.

Ad litora et minime profunda loca et brevia ex cetaceo genere nullum appropinquat, sed in alto et profundo versatur. Eximia autem magnitudine existimantur leo, libella, pardalis, physalus, pristes, maltha bellua inexpugnabilis: aries vel ipso adspectu infestissimus et periculosissimus; procul enim licet compareat, maris procellas et tempestates ciet et agitat: hyaena etiam tum adspectu, tum re ipsa, infelix est navigantibus. Porro de canum differentia [et robore] superius dixi.

L. De castoride marina, de balaenis et phocis.

Castorides marinae ad litora et saxa eminentia ululatum diritatis plenum edunt, et gravissime rugiunt; earum sonitum quicunque audierit, non effugiet, quin paulo post excedat e vita. Balaena etiam e mari egressa ad solem se calefacit. Phocae circa vesperam magis exeunt, aliquando tamen etiam meridie, et extra mare somnum capiunt. Hoc et Homerus noverat, qui in Odyssea Menelaum inducit hoc earum cubile Telemacho et Pisistrato narrantem, cum de iis, quae in Pharo acciderant, et marino daemone Proteo ejusque vaticinio verba faceret.

LI. De mullo pisce.

De mullo [nonnihil] supra dixi, hic aliud addam. Eleusine sacris initiati huic pisci honores habent, [cujus rei duplex ratio adfertur]; vel quod is ter anno parit, vel quia mortiferum homini leporem comedit. [Sed de eodem pisce forte etiam denuo dicemus.]

LII. De piscibus volantibus.

Loligines, accipitres marini, hirundo pelagia, cum quippiam metuunt, ex mari exilire dicuntur; ac loligines quidem pinnis suis longissimo et sublimi tractu gregatim more avium efferri; hirundines vero humilius volant; accipitres denique paulo supra summam aquam maris tolli solent, ut ad judicandum sit difficile, natentne, an volitent.

LIII. De varia pi-

Vagantur pisces atque errant, alii quidem frequentes, similiter atque greges pecorum, vel ordines militum turmatim

scium natatione.

euntium, vel acies longior quam altior, a fronte nimirum ad tergum porrecta; alii, ordinibus a fronte ad tergum sigillatim explicatis, cum ornatu proficiscuntur; alii manipulorum similitudinem speciemque gerunt; nonnulli velut decuriati; alii instructis ab uno cornu ad alterum ordinibus natant; sunt, qui in cavernis se tenent, ibidemque aevum agitant.

LIV.

Varia de re pecuaria.

Rei pastoritiae peritos audio, cum ad pinguitudinem volunt animalia perducere, cornua eis adimere: ad coitum vero procliviores hircos cum efficere student, horum nares et mentum odorato unguento perungere; contraque eosdem, mediis caudis lino alligatis, a vehementi coitus appetitione reprimere. Aristoteles autem dicit, abortum equam facere, si paulo vehementius fumantis funiculi odorem extinctae lucernae senserit. Ut ne canes domestici aufugiant, audio hac machinatione ac solertia retineri: eorum caudam primum arundine, quae butyro sit oblita, dimetiuntur, deinde hanc eis ad lambendum concedunt; eo fit, ut postea tanquam ligati permaneant.

LV.

De remediis silentii canibus et asino adhibitis.

Peculiaris haec etiam in cane natura est, quod non allatrat illum, qui caudam mustelae secum habens ad eum accedit: oportet autem mustelam, cujus captae absciderit caudam, dimitti vivam. Asinum autem negant rudere, lapide ab ejus cauda suspenso.

LVI.

De elephantis nonnulla.

Aestivo tempore, cum calor a sole intenditur, et aestus ingravescit, tum elephanti ad calorem frangendum inter se crasso perfunduntur coeno, quo vim caloris depellant; et haec refrigeratio ipsis gratior est vel umbrosis speluncis, vel arboribus, quae ramorum frequentia eos opacare possent. Iidem sagacissime odorantur, et acerrimis sensibus existunt. Nam cum ex his partim antegredientes, partim subsequentes, ordinatim eunt, horum primus narium sagacitate herbam ante pedes suos positam sentiens humanis vestigiis esse transitam, eam evellit, et ei, qui a tergo proximus est, odorandam tradit; is rursus alteri, qui eum sequitur; ac deinceps per omnium quasi manus sagaciter contrectatur, quoad ad illum ipsum, qui extremum agmen ducit, perventum fuerit; is simulac olfecerit, barritum vastum edens quasi signum ad fugam dat. Hi tunc in convalles profundas, aut in loca concava et palustria, vel, si minus id concedatur, in nemorosa campestria, ab eo loco iter avertunt; prorsusque se totos avertunt ab his locis, quacunque frequentes homines iter facere solent, quod ab hominibus, ut animalibus sibi infestissimis, timeant. Cum autem eos cetera pabula defecerint, radices effodiunt, quibus pascuntur; [alii interim herbas aut frondes quaerunt]; ex his primus, qui aliquid repererit, regreditur, ut et suos gregales advocet, et in praedae communionem deducat.

LVII.

Hieme acerrima, cum mare maxima undarum ventorum-

que tempestate furit, tum a grato et familiari ipsis aequore pisces abhorrentes fundum petunt. Itaque ex ipsis sunt, qui arenas pinnis exaggerent, et his tecti se ipsi tepefaciant; alii intra saxorum angustias recepti, ibi in protectione a frigore libenter quiescant; alii in pelagi cavernas abditi atque abstrusi, summam maris inhorrentem vitant, neque enim in mari imo tam ajunt furentes et inflatas, quam in summo tempestates cieri et agitari. Ineunte vere, cum coelum serenum est, et dies laeti illucent, et herbae prata convestiunt, plantae virere incipiunt; tum pisces, maris tranquillitatem et temperiem sentientes, ad extimum ac summum mare efferuntur, vagosque et saltatorios agunt motus, et tanquam peregre redeuntes, prope a continenti natant.

De piscibus per hiemem latitantibus.

Haec tria ex minimis evadunt maxima animalia; ex aquatilibus crocodilus, ex volucribus magna struthio, ex quadrupedibus elephantus. Juba rex elephantum Libycum scribit patri suo fuisse, qui multa secula vixisset, nempe qui et per manus traditus fuisset usque ab hujus alta stirpe. Et Ptolemaeo Philadelpho Aethiopem elephantum fuisse, qui ad multas aetates vixisset, ex hominum consuetudine simul et institutione mansuetissimum. Idem celebrat Indicum elephantum Seleuci, cognomine Nicanoris, qui usque ad Antiochorum imperium vixerit. LVIII.

De elephantorum longaevitate.

Pisces, qui in mari degere solent prope fluvium aliquem aut lacum, cum vicini ad pariendum fuerint, e mari in illos subeunt, aquam scilicet a ventis et fluctibus quietam cupide amplexantes. Tranquillitas enim probe affecta est ad excipiendos piscium partus, eosque damni expertes conservandos: cum alias, tum quod nihil aut parum periculi in his aquis metuendum sit a belluis. Hanc enim libertatem et immunitatem flumina et lacus habere solent: atque ideo Euxinus pontus plurimis piscibus abundat, quod non solitus sit belluas procreare: sicubi autem vitulos marinos (phocaenas) profert, et delphinos, minime grandes evadunt; a ceteris quidem omnibus belluis maleficis pisces ibidem tuti sunt. LIX.

De piscibus marinis in amnes partus causa secedentibus.

Marinae acus, quae pertenues sunt, et minime tortuosum et sinuosum uterum foetuumque capacem habent, idcirco catulorum suorum non sustinentes incrementum disrumpuntur; non igitur pariunt catulos, sed expellunt atque ejiciunt. LX.

De acu marina.

Morsuum vestigia tam perparum apparentia aspis imprimit, ut indicia vix acri oculorum acie deprehendantur. Cur vero sint tam obscura ignotaque, causam hanc esse audio: Ipsius venenum ad transmittendum est peracutum, mirabilique celeritate ad intima transitionem facit. Cum enim haec ipsa morsum effecit, venenum non eminet circa superficiem; sed sub cutem subiens intra meatus bene penitus subit, atque sic ad intima delabitur, ut nihil extet atque emineat. Quare ab Octavianis Cleopatrae mors non facile oculis com- LXI.

De morsu aspidis.

prehensa est; nisi tandem sero admodum ex duobus punctis difficilibus ad videndum animadversis, mortis obscura significatio deprehensa est; et insuper vestigia aspidis ipsius corporis tractus iis, qui hujusmodi animalium motionis discrimina tenent, manifesta apparuerunt.

LXII. Historia de circulatore quodam aspidis morsu interemto.

Cum Pompejus Rufus Romae aedilitium munus obiret quinquatriis [vel Panathenaicis] ut solet in Romano foro fieri, circulator, aliis permultis, qui eandem quam is ipse artem factitarent, adstantibus, ad suam ipsius ostentandam sapientiam, simulque ex artificio suo specimen dandum, aspidem ad brachium admovit, et ex impresso morsu malum exsuxit. Cum postea non aquam, quam sibi praeparaverat, exsorbuisset, quod ea esset subducta (ex insidiis nimirum vas fuerat eversum) veneno non exhausto neque absterso, secundo post die sine doloris sensu, sensim et pedetentim pernicie veneni illapsa, postquam ejus os et gingivae extabuissent, vita privatus est.

LXIII. De piscium coïtu, partu et convictu.

Vigente verno tempore, et efflorescente terra, libidinis ardore bestiae terrenae, aquatiles, et volatiles flagrant. Ex piscibus alii frequentia ova, atque alia ex aliis nexa, arenis atterunt; alii interea cum natant, infinitatem quandam ovorum expellunt atque ejiciunt, quorum non pauca a tergo nantes exsorbent. Mares quidem antecedunt, et semen spargunt; feminae vero sequentes insaturabiliter hiantes atque imminentes explentur, [neque aliter inter se coeunt]. Jam quod piscium quidam sic cum feminis versantur, tanquam cum uxoribus, easque custodiunt, quod etiam ex piscium genere aliqui rivalitate laborant atque obtrectatione, antea dixi.

LXIV. Quod pisces dulci tantum aqua nutriuntur.

Aristoteles, et ante hunc Democritus, et tertius Theophrastus dicit, non aqua salsa, sed dulci [(quae intra salsam continetur)] pisces, qui mare incolunt, ali. Idemque, quod propemodum incredibile videtur, ex ipsis operibus confirmare volens Aristoteles, potabilem in omni mari aquam esse, id experimento docet: nam si quis concavum [inquit] e cera vas tenui opere finxerit, atque in mare demiserit inane, alicunde appensum, ut iterum educere queat, die ac nocte una dulciculo et potabili humore completur. Empedocles Agrigentinus aliquam etiam ait dulcem, non omnibus notam, in mari aquam esse, qua pisces nutriantur, causamque affert, cur in salso dulcis sit, quam ex ejus scriptis cognosces.

LXV. Cur initiati a mustelo et mullo abstineant.

Mustelum piscem ajunt nunquam [Cereris et Proserpinae] sacris initiatos edere: non enim, quoniam ore parit, mundum cibum esse. Quidam non ipsum ore parere ferunt, sed insidiarum timore perculsum, ut occultet catulos suos, devorare; deinde cum nihil amplius ab insidiis timet, vivos evomere. Itemque mullum nunquam attingunt nec [iidem] sacerdotes, nec femina Argolicae Junonis sacerdos; cujus rei causas quodam loco ante me dixisse memini.

LXVI. De viperae et muraenae congressu.

[Quomodo vipera mas et muraena coeant, haec mari egrediens, illa ex aliquo prorepens latibulo, supra me exposuisse, memini; nunc quod superest dicendum.] Cum proximum est, ut vipera complexu venereo jungatur cum muraena, venenum vomitione ejicit atque expellit, ut blandus decorusque sponsus videatur; postea edito sibilo, tanquam hymenaeo quodam ante nuptias misso, sponsam appellat: atque ubi mutuam veneris libidinem inter se expleverunt, haec quidem ad mare regreditur; ille vero, exsorpto veneno et recollecto, ad domesticam sedem revertitur.

LIBER DECIMUS.

I. Historia de elephanti zelotypia.

Elephantum raro amare ferunt; quoniam, ut ante dictum est, a libidine temperans sit. Audivi sane elephantorum adfectum amatorium admiratione dignum; quemque audivi, hicce est: Virum venandi elephantos haud imperitum, [Alexandrum nomine, ut auctor est Dion] cum ab imperatore Romano cum potestate in Mauritaniam ad venandum elephantos ablegatus esset, ex elephantino genere adolescentem formosam, [ut elephanti formosi esse possunt] vidisse coeuntem cum elephanto similiter et adolescente et pulchro; alterum vero seniorem, quia hujus sive amator sive maritus esset, ut se spretum vidit, ignominiae loco hoc tulisse: quare acri animo incitatum impetum fecisse, ut nihil propius factum fuerit, quam ut nos, inquit, omnes perderet; sicque incurrisse in illum formosum rivalem suum, pugnamque edidisse, tanquam eum, qui de amica sibi erepta doloribus acerrimis premitur: adeoque infestis animis utrumque cum altero pugnam commisisse, ut ex impetu cornibus ambo mutilarentur; neutrum vero vicisse, quod multis jaculis eos venatores distraxerint, jam enim cornibus mutilos tanquam inutiles capere non dignabantur. Hic igitur amatorum elephantorum pugnae [aequis semper utrinque viribus decertatae] finis est impositus. At Paridem apud Homerum trahit Menelaus, et loro sub galea constrictum tantum non suffocabat,

Et saue vicisset, et praeclaram laudem sibi comparasset

Atrei filius, nisi et lorum fuisset ruptum, et istum turpiter atque ignaviter dimicantem Jovis et Diones filia eripuisset, a qua liberatus ille mox cum adultera concubuit.

II. De tempore coitus piscium.

Non uno eodemque tempore pisces ad coitum proni sunt; verum alii verno tempore se ad venerem rumpunt, alii aestivo ad coitum impelluntur, alii autumno amoris flamma conflagrant, complures hieme venereum complexum expetunt. Plurime ut semel peperere, deinde toto anno a pariendo conquiescunt; lupum autem unius anni spatio binos partus edere audio, mullum vero ter singulis annis ventrem ferre, ejus nomine [quo Graeci eum τρίγλην nominant] significari ajunt.

III. De camelis.

Herodotus scribit camelum in posterioribus gerere quatuor femora, et totidem genua, et veretrum inter posteriora crura caudam versus spectare.

IV. De caudis

Praeditas esse oves Arabiae caudis insolitis, si cum aliis comparentur, Herodotus scribit. Earum autem duo genera

ovium Arabiae.

ponit; unum dicit caudas longissimas habere, ut dimetienti non tribus breviores sint cubitis; quae si trahantur, omnino ad terram atteruntur, et exulcerantur: at pastores ad fabrilem artem instituti plostella fabricantur, quibus impositae caudae sustinentur, quo fit, ut a vulneratione defendantur. Alterum genus dicit caudas latas habere, easque ad cubitalem latitudinem extendi.

V. De cochlearum solertia.

Perdices et ardeas hostes suos cochleae agnoscunt, et fuga sibi cavent; itaque ubi aves illae pascuntur, nusquam reptantes videris cochleas. At qui e cochlearum genere ariones vocantur, naturali quadam calliditate jam dictas aves decipiunt et eludunt. Egressi enim e testis suis absque metu pascuntur; aves vero ad testas vacuas frustra advolant; et cum inanes viderint, tanquam inutiles abjiciunt, et se recipiunt alio; redeunt illi, ad suam quisque domum, et cibo jam satur, et dolo suo incolumis.

VI. De coliis Ponticis.

Persarum regem coliae Pontici, [seu lacerti] imitantur; aestivos dies Susis agentem, hibernos vero Ecbatanis: etenim ad nuncupatam Propontidem, utpote calidam regionem, hiemant; aestivum autem tempus ad Aegialum agitant, propter molles auras, quas hoc mare eis adflat.

VII. De mullis.

Coquos peritiores audio, ne mullorum ventres inter assandum rumpantur, ora eorum deosculari solere; atque ita illos permanere integros ajunt.

VIII. De agmine delphinorum.

Delphinus femina, similiter atque mulier, mammas habet, simul et uberrimo lacte catulos suos lactat. Ex aetatum ratione dispositi gregatim natant; etenim perparvuli etiamnum ex aetate infirmi in primo ordine locantur: hos natantes proximi sequuntur, qui sunt confirmata aetate. Nam delphinus cum catulorum suorum amantissimum animal est, tum de iis vehementer metuit; et custodiae causa tanquam in militari cuneo alii in prima acie, alii secunda, alii tertia constituuntur. Natu minimi ante praenatant, post vero hos feminae sequuntur, deinde mares extremum agmen ducentes filiorum et uxorum natationem inspiciunt atque observant. Quid ad hos Nestor, bone Homere? quem ais ad instruendas acies principum suae aetatis praestantissimum fuisse.

IX. De discrimine inter echin et echidnam.

Echin ab echidna sexu, non natura, nonnulli differre ajunt, illum marem esse, hanc feminam; alii etiam natura differre existimant. Et sunt quidem, qui dicant, convulsione illum adfici, quem echis percusserit; non item, quem echidna. Alii dicunt hujus album morsum esse, illius lividum. Cum morsum inflixit echis, inquit Nicander, duorum dentium vestigia apparent; cum echidna, plurium.

X. Quomodo elephanti mansuefiant.

Cum venatio elephantorum feliciter processerit, quidnam ad eos mitigandos postquam capti fuerint, moliantur, exponere operae pretium est. Primo in sylvam non ita longo intervallo ab ea fossa, ubi comprehensi fuerint, distantem sic

eos stricte constrictos funibus trahunt, ut ne permittant quidem, neve hi praecurrant, neve rursus retrahantur; deinde certo et dimenso spatio horum quemque ad maximam arborem alligantes, ita ut neu in anteriorem partem insilire, neu rursus admodum in posteriorem resilire, nec inferre injuriam, queant, victus tenuitate et fame horum immodicas vires et robur frangunt; postea vero quam eorum domitores iram et duritiam animi tamdiu paulatim molliverunt, quoad pristinae inexpugnabilis feritatis eos ceperit oblivio, de manu cibum sumendum dant. Hi necessitate pressi, cum non malitiose jam, tum vero oculis mansuetioribus, quam essent soliti, [et tanquam se lassos confitentes] intuentur. Horum autem, qui sunt aetate robustissimi, vinculis ruptis, cum dentium robore, tum vero promuscide arbores revellunt, aut cum impetu irruentes frangunt, vixque sero admodum partim fame, partim ciborum illecebris, partim stimulis mansuefiunt. Dum vero cicurantur, panibus maximis, hordeo, caricis, uvis passis, cepis, alliis, et melle copiose, item junco, palma, hederarum fascibus, [et aliis, quibus adsueti fuerint gaudentque, esculentis] eos pascunt.

XI. De piscibus vocalibus.

Qui omnes pisces silentii condemnant, eos mutos affirmantes, ii in eorum natura indocti sunt et rudes; nam ex iis nonnulli, editis sibilis, strident et grunniunt. Lyra enim, chromis, et aper, Aristotele teste, grunniunt; faber sibilat; coccyx similiter atque avis ei gentilis, unde nomen traxit, vocem emittit.

XII. De elephanti adipe partibusque esui aptis.

In elephanto tametsi maxima corporis moles esse videtur, ex eo tamen nihil esculentum est, nisi promuscis et labra et cornuum medulla. Ejus animalis adeps contra venenata valet; nam si quis eo inungatur, ejusve suffimento expietur, haec ab illo aufugiunt longissime.

XIII. De Arabicis animalibus colorum splendore insignibus: de ostreis et margaritis maris rubri.

Arabiorum animalium varius color et forma multiplex omnem picturam longe multumque superat; neque modo magna animalia et generosa, sed etiam ignobilia, ut locustae et serpentes, quae aurei coloris similitudinem speciemque gerunt; tum pisces etiam magis vario insignes et ornati colore admirabiles sunt spectatu; tum maris rubri ad Arabiam pertinentis ostrea hujus splendoris expertia haudquaquam sunt, imo vero flammeis illustrata zonis, ea ut diceres varii coloris mixtura ad iridis similitudinem accedere, adeo lineis perpetuo ductu aeque inter se distantibus distinguuntur atque describuntur. Insano hominum vel pretio vel sermone celebris est atque illustris margarita, et simul mulierum admirationem habet; maris [rubri] foetura etiam haec est, et ad partum deduci ajunt, cum in apertas conchas fulgura adfulserint. Bona tempestate et tranquillo mari conchae, hujus genitrices, capiuntur; quas postquam piscatores comprehenderunt, ab illis margaritam, animorum libidinosorum illece-

bram, eximunt. In maxima concha parvam invenire est, contra in parva magnam; alia inanis est; alia non plus quam unam habet; aliae multos uniones possident, ut sint, qui dicant in una concha viginti procreatos fuisse. [Inhaeret is carni, paxilli instar.] Quod si quis ante legitimum pariendi tempus conchas aperuerit, carnem quidem reperiet, hujus autem palmam piscationis non adsequetur. [Lapillo similis est margarita indurato, et] humoris ne minimum quidem in se continet. Jam vero qui vendunt, aut emunt, earum pulchritudinem et pretium ex candore et magnitudine aestimant; et sane hanc artem factitantes plurimi ex eis locupletati fuerunt. Non etiam illud me fugit, avulsis his lapidibus, quasi redemptionis praemio persoluto, conchas liberas dimitti, iterumque uniones renasci. Quod si priusquam margarita eximitur, hujus altrix bestia moriatur, una cum carne putrescere et perire dicitur. Suapte natura rotundus et laevis est, probeque circumscriptus. Si quem ex eis velis affabre, aliter quam natus est, [circumscribere vel] expolire, is artificium prodit; non enim cedit; sed asper fit, et se fraudibus atque insidiis ad speciem indicat attentari.

XIV. De accipitre.

Accipitrem Apollini consecrant Aegyptii, et Oron sua lingua deum hunc appellant, has vero aves mirificas, quas cum Apolline convenientiam habere ajunt; quod de avibus soli accipitres semper nullo negotio adversos solis radios intuentur, neque intentis oculis sursum versus iter suscipere gravantur, nec divina flamma offenduntur. [Contra etiam quam ceterae aves supino interdum volatu ferri accipitres quidam observarunt; quo quidem corporis gestu coelum intuentur, ac rerum inspectorem omnium libere intrepideque adspectant.] Iidem ipsi serpentibus, et venenatis bestiis, inimicissimi sunt; nec enim ipsis serpens aut scorpius, ullave alia mala bestia, latere potest. Nullas fruges, nec ulla semina, exedunt; sed carnes vorant, et sanguinem exsorbent, iisdemque suos alunt pullos, et ad libidinem sunt inflammatissimi. Os tibiae illorum si ad aurum admoveatur, sic ipsum illecebra quadam mirabili ad se allicit; quemadmodum Heracleotem lapidem sua vi praedicant quasi praestigiis ferrum ad se attrahere. Hujus alitis vitam Aegyptii dicunt ad annos usque septingentos pertingere, quibus ego non facile crediderim; ea autem, quae audivi, refero. Homerus accipitrem Apollini et Latonae gratum esse insinuare videtur, ubi de Apolline canit:

Ille per Idaeos montes descendere pergit,
Accipitri similis celeri, [solitoque palumbos
Infestare.]

XV. De scarabaeis.

In suo genere scarabaeorum natio feminei sexus quod sit expers, ideo in fimi pilam semen emittit; quam octo et viginti dierum spatio et volutat, et concalefacit, deinde sequenti

die foetum producit. Aegyptiorum porro bellatores scarabaeum in annulis insculptum habere solebant, ex eo adumbrante nimirum legislatore, solos omnino mares pro patria bellum gerere oportere, quod sane scarabaeus caret femina.

XVI. De suibus apud Aegyptios odio habitis.

Suillum pecus tantopere explendo abdomini deditum est, ut ne propriis quidem suis foetibus parcat, neque ab humano corpore abstineat. Quae causa est, cur hujusmodi animal ut impurum et voracissimum apud Aegyptios in summo odio habeatur. Contra autem mitiores bestiae, naturae et misericordis et piae participes, praecipuo quodam honore a prudentibus viris solitae sunt adfici. Ciconias quidem Aegyptii venerantur, quia senectute adfectos parentes alunt [atque honorant]. Iidemque ipsi idcirco vulpanseribus et upupis honorem habent, quia illi quidem pullos suos amant. Hae autem adversus parentes piae sunt. Manethonem porro Aegyptium, summa sapientia virum, accepi dicere, eum, qui suillo lacte vescatur, vitiliginibus et lepra oppletum iri; quos quidem morbos Asiani omnes pessime oderunt. Aegyptii vero, quibus persuasissimum est sues soli et lunae inimicissimos esse, semel tantum in anno, cum lunae festos dies agitant, alias vero nunquam, nec huic ipsi, nec cuipiam alii deorum sues sacrificant: quia eos detestabiles ducunt. Tum Athenienses in mysteriis jure optimo sues immolant propter perniciem, quam segetibus moliuntur; nam ex spicis saepe illas, quae nondum ad maturitatem pervenerunt, vastant, alias effodiunt. Eudoxus vero inquit Aegyptios ab iis immolandis ideo abstinere; quod posteaquam sementem fecerunt, eorum greges ad proterendam et conculcandam frumentorum sationem atque depellendam in altiorem terram et humidiorem inducere soleant, ut hac quasi occasione terra obducatur, nec ab avibus semina consumantur.

XVII. De elephantorum in terram natalem amore.

Abstracti elephanti a sedibus consuetis, quamvis vinculis primum et fame, deinde variis cibariorum blandimentis mansuefacti sint, tanta tamen naturalis soli illecebra tenentur, ut ejus memoria illis evanescere nequeat. Quare cum horum plerique gravissimo moerore suscepto conficiuntur, tum vero quidam ex his uberrime flentes tantam lachrymarum vim profundunt, ut oculorum sensibus capiantur. In naves autem immittuntur, ponte utrinque ramis frondescentibus adumbrato, ad fallenda hujuscemodi animalia; hoc enim ipsum cum vident, se per terram, quia eis haec mare videndi facultatem adimant, etiam nunc iter facere arbitrantur. [Sunt autem loca maris brevia et vadosa circa litus regionis, unde eis solvendum est: ita ut per pontem, quo diximus modo obumbratum, belluas in naves onerarias aliquatenus distantes traduci opus sit.]

XVIII. De ariete.

Aries sex hibernos menses, ut audio, in laevum latus jacens quietem capit, [et somno fruitur]: contraque ab aequi-

noctio verno in dextrum incumbens somnum capit. Ad utrumque igitur aequinoctium ipsam aries mutat cubandi rationem.

XIX. De phagro et macota piscibus.

Aegyptii Syenitae sacros pisces pagros ducunt, atque Elephantinem sic nuncupatam incolentes macotas pisces. Causa vero cur hujusmodi piscium genus hanc apud eos populos venerationem habet, et magnam religionem possideat, ex eo profecta est; quod adventantem Nilum hi praecurrentes futuram aquam praenunciant, et mirifica quadam vi ejus accessionem praesentientes ex sua antecessione suspensas Aegyptiorum mentes optima spe recreant. Idcirco etiam eo honore illos adficiunt, quia ajunt eos nullum sui generis piscem comedere.

XX. De conchis maris rubri.

In mari rubro aliae etiam conchae nascuntur, quae testas non laeves, sed concavas et secturis distinctas habent; item labra sunt acuta, quae cum coeunt, inter se sic alterno incursu conjunguntur, ut tanquam duarum serrarum coeuntium dentes videantur inter se convenire. Unde fit, ut si piscatoris natantis quamcunque partem, etiamsi sub eam os subest, mordicus apprehenderint, amputent, [et similiter si articuli locum comprehenderint; neque id mirum; cum tanta sit marginum acies].

XXI. De diverso Ombitarum et Apollonopolitarum erga crocodilos affecto.

Crocodilorum colentes Ombitae, Aegypti populus, sic hos venerantur, quemadmodum nos deos Olympios colimus. A crocodilis suos liberos rapi, [quod saepe contigit], gaudent; et matres miserorum infantum ex eo magnam laetitiam voluptatemque capiunt, et simul magnifice et ample de se sentiunt, quae nimirum deo cibaria pepererint. Contra Apollonopolitae, pars Tentyritarum, sagenis captos a perseis [(quae arbores indigenae sunt)] sublimes suspendunt; atque eos primum flebiliter gementes permultis verberibus adfligunt, deinde iis concisis vescuntur. Sexaginta dies [(ut narrant Aegyptii)] ventrem ferunt, et ova totidem ex sese pariunt, totidemque dies haec fovent. Sexaginta vertebras in spina habent, quam totidem nervis alligatam esse ferunt. Curatio partus ab eisdem sexaginta diebus peragitur; annos vivunt sexaginta, totidem dentes possident, totidem quotannis dies sine ullo cibo in latibulis quiescunt. Cum Ombitis vero familiariter degunt crocodili, iisque vocantibus parent, et nutriuntur in lacubus ab Ombitis idcirco factis; iidemque ipsis hostiarum capita (a quibus gustandis Ombitae abstinent) comedenda objiciunt, crocodili vero circum ea saltant. Apollonopolitae vero ejusmodi bestiam oderunt, quod dicant Typhonem ejus formam induisse; alii non ob eam causam, sed quod Psammythi regis, justissimi viri, filiam crocodilus rapuerit, ejus cladis recordatione etiam posteros universam eorum nationem odisse.

XXII.

Vaccaei, gens Hesperia, ex aliquo morbo mortuos, ut

De honore vulturibus habito.

muliebriter et ignaviter defunctos, ad notandam mortis ignominiam igni cremant; eos vero, qui in bello morte occubuerunt, ut viros bonos et fortes, et eximia virtute ornatos, vulturibus devorandos objiciunt, quod eas aves sacras existiment. Romulus in Palatino colle cum a duodecim vulturibus visis optima auguria consecutus esset, ad rei memoriam principes Romanos totidem ministros, quot aves perspexisset, virgis antecedere jussit. Ejusmodi volucres Junoni sacras Aegyptii ducunt; atque earum pennis Isidis caput, et vestibulorum fastigia ornant. Sed de hac alite plura etiam alibi dixi.

XXIII. De Coptitarum religionibus.

In Copto, Aegyptia urbe, et magna conficiendorum aliorum sacrorum religione Isim Aegyptii colunt, et vero eodem cultu hanc ipsam venerantur, quo aut conjuges, aut liberi, [aut fratres] a lugentibus afficiuntur. Ubi Isis hanc religionem possidet, ibi acerrimi ad pestiferum vulnus inferendum scorpii maximi versantur, qui ut percusserunt, statim interficiunt; ad quorum vitationem omne cautionis genus Aegyptii adhibent, sexcentaque machinamenta moliuntur: verumtamen lugentes ad Isidis fanum mulieres, humi cubantes, pedibus incedentes nudis, et tantum non calcantes scorpios, illaesae incolumesque permanent. Porro iidem Coptitae capras feras feminas consecrant, et religiose colunt, easdemque Isidi in amore et deliciis esse existimant; mares autem immolant.

XXIV. De crocodilo ab aliis cultu, ab aliis odio habito.

Crocodilus [(ut haec etiam reliquis supra de eodem dictis, quae insuper audivi, addam)] natura timidus, improbus malitiosus, fallax, cum ad rapinas faciendas, tum ad comparandas insidias acerrimus, et promptissimus existit; omnem vero strepitum perhorrescit, humanam vocem contentiorem extimescit, atque eos, a quibus paulo confidentius invaditur, reformidat. Tentyritae igitur, sic nuncupati Aegyptii, qua ex parte comprehensibilis, atque expugnabilis sit intelligunt: maxime autem vulneratur oculos, [vel axillas vel etiam ventrem ictus; contra vero tergum et cauda ab omni ictu invicta ideo existunt, quod tecta sint, et quasi armata corticis squammarumque robore, testis validis aut conchis haud dissimilium. Ii igitur, quos modo dixi, populi eo comprehendere soliti, tam studiose iis ipsis inimico infensoque animo sunt, ut illic fluvius a crocodilis tantopere conquiescat et liber sit, ut fidenter ibidem natatio, [et inter natandum lusus], exerceri possit. Non item in Ombitis, vel Coptitis, vel Arsenoitis tutum est aut pedes lavare, aut aquam haurire; sed neque in ripis inambulare, nisi summa cautione liberum est. Accipitres Tentyritae sanctissime colunt; contra eos Coptitae, ut crocodilorum hostes, odio adducti saepe in crucem agunt. Porro hi ob similitudinem, quam cum aqua crocodilis esse adfirmant, hos divino honore adficiunt

alii autem accipitrum genus adorant, propter comparationem, quam cum igne iis esse adfirmant; atque hujus rei testimonium adferunt, quod similiter atque ignis hi veloces et violenti sint, tum etiam aquam simul cum igne existere non posse ajunt, [atque haec Aegyptii lugentes narrant].

XXV. De cynoprosopis.

Ultra Oasin Aegypti solitudo maxima ad septem dierum iter extenditur. Eam excipit regio, quam Cynoprosopi homines incolunt, in via Aethiopiam versus. Vivunt illi caprearum et bubalidum venatu. Adspectus eis niger, caput et dentes canis; quod animal cum referant, non absurda eorum hoc in loco existimanda est mentio. Nam et sermonis usu carent, et acuto quodam stridore sonant, barbam infra supraque os gerunt draconum quadam similitudine, manus eorum validis et acutissimis unguibus armantur, corpusque omne hirsutum est instar canum. Sunt autem pernicissimi, [et aquas regionis norunt, atque eam ob causam difficiles captu].

XXVI. De lupo ejusque ad Apollinem ratione.

Lupi collum in eas brevitatis angustias compressum est, ut contorqueri retroque versari non queat; et si retro velit aspicere, totum se retorqueat, necesse est. Acutissimo praeditus est visu, quippe etiam noctu, vel luna ipsa silente, videt; et tametsi omnibus tenebrae offunduntur, non huic tamen lux eripitur. Hinc λυκόφως, sive *diluculum*, id temporis appellatur, cum lucem is solus naturae munere oculis perceptam habet. Et vero Homerus mihi vocare videtur id tempus, cum jam tunc cernens lupus se in viam dat, ἀμφιλύκην νύκτα, sive *crepusculum*. Jam porro lycabanta idcirco annum nominari existimant, quod erga lupum sol amorem habeat. Tum eo Apollinem delectari ajunt, quia hic ex Latona in lupae speciem similitudinemque conversa editus in lucem, et susceptus fuisse feratur; cujus sane rei Homerus meminit, cum Apollinem nominat Lycogenem; eamque ob rem lupi simulacrum in Delphico templo ad designandum partum Latonae, ex aere excitatum esse audivi. Alii non id propterea ibidem positum esse dicunt: sed donaria ex templo cum expilata direptaque fuissent, eademque a sacrilegis defossa, lupus indicavit, cum intra templum ingressus prophetarum quempiam, sacram illius vestem mordicus comprehendens, traxit ad locum usque, in quem donaria occultata fuissent; deinde anterioribus pedibus eum ipsum locum effodit.

XXVII. De bobus feminis Veneri consecratis.

In Aegypti vico, Chusis nuncupato, non magno quidem, sed certe eleganti, qui in Hermopolitanam praefecturam censetur, Venerem colunt, quam Uraniam appellant. Atque vaccam etiam ideo venerantur, quia affinitatem et convenientiam cum dea ipsa habere existimetur. Etenim hujuscemodi bestia tantopere ad Venerem incitata est, [et appetit eam, magis quam mas;] ut cum maris mugitum audit, coitus appetitu vehementissimo commoveatur et exardescat; atque adeo,

sicut harum rerum experientes confirmant, taurum a triginta stadiis ipso mugitu amatoriam significationem, quasi tesseram Veneris dantem, exaudiat. Itemque Isim bubulis cornibus Aegyptii et fingunt et pingunt.

XXVIII. De odio, quo Aegyptii asinos et orygas persequuntur.

Busiritae, Abydus [Aegyptia] et Lycopolis idcirco tubae sonitum detestantur, quod ab asino rudente ejus clangor dissimilitudinem non habet. Et simul eis, qui Serapidis religionem observant, odio est asinus; cujus rei non ignarus Ochus Perses Apim quidem interfecit, asinum autem et consecravit, et coli jussit, Aegyptios ut summo dolore adficeret. Sed is sane tanti sceleris sacro bovi persolvit poenas, nec injustas, neque minus graves, quam Cambyses dedisset, qui primus ejusmodi sacrilegium commiserat. Et vero etiam, quos modo commemoravi Serapidis colentes, ex eo orygem male oderunt, quod ad solis exortum conversus, sicut Aegyptii ferunt, alvum dejiciat. Et Pythagorei de animalibus solum asinum adferunt ad harmoniam non factum esse, proinde absurdam bestiam nullo sensu ad lyrae sonum adfici. [Insuper vero quidam Typhoni gratum fuisse dicunt hoc jumentum. Et hanc quoque odii, quod sustinet, causam accedere putant, quod cum populi praedicti omnes foecundas animantes colant, asinus minime foecundus nullo in honore merito sit: certe] geminos asinam ex sese peperisse, non facile quenquam meminisse ferunt.

XXIX. De ibide nonnulla.

Illam ibidis etiam vim Aegyptiorum libris accepi; eam nimirum, cum in pennas, quae sub pectus existunt, collum et caput abdiderit, cordis figuram exprimere. [Quod vero animalibus omnibus, quae homini et fructibus sunt perniciosa, infestissimae sint hae aves, jam supra commemoravi. Eandem Aegyptii ferunt ore coire, et parere itidem.] Dicunt praeterea, quod mihi non facile persuadent, eos, qui praeparandis ut inveterentur (vel ad reservandum condiantur) bestiarum cadaveribus praesunt, ibidis intestinum sex et nonaginta cubitorum esse adfirmare; ipsam autem in lunae defectione connivere, [donec aucto rursus splendore fulgeat. Cruribus ad cubiti spatium distentis eam incedere ajunt: et] Mercurio sermonis parenti idcirco in amore esse, quod orationis speciem similitudinemque gerat: namque pennae in ejus alis nigrae cum tacito adhuc et nondum emisso sermone comparari queunt; prolatae vero orationi, quae jam auditur, intimorum sensuum enunciatrici [et interpreti] candidae possunt conferri. Dixi etiam eam longissimae vitae, ut refert Apion, atque in eam rem Hermopolis sacerdotes testes citat, qui immortalem ipsi ibin ostenderint; sed hoc et Apion procul a vero abesse judicat, et ego similiter ab omni ratione abhorrere existimo, [etiamsi ille secus judicasset]. Est autem calidissima natura, utpote quae et plurima et pessima, serpentes nempe et scorpios devorat; atque ex his partim facile et

calore, quo permulto abundat, exterit et concoquit, partim nullo negotio excrementa excernit atque expellit. Aegritudine perraro adficitur. In quidlibet vel sordidissimum quamvis immittit rostrum, ut quippiam illic inquirat; ex inquisitione tamen cibi, cum se quieti tradit, cubile lavat et purgat. In palmis ad evitandas feles nidificat; non enim facile in palma, ob eminentem et cultellatum trunci corticem eae saepe repulsae et rejectae, sursum correpere possunt.

XXX. De cynocephalis.

De cynocephalis mihi etiam illa veniunt in mentem explicare. Si esculenta testaceis involucris circumvestita reperiant, cujusmodi sunt amygdala, glandes, nuces, frangere et nucleos eximere solent; praeclare intelligentes intima quidem esculenta esse, extima vero rejici oportere. Vini item potione uti non recusant: atque etiam carnibus vel elixis vel assis exsaturantur, et his quidem suaviter apparatis magna delectatione adficiuntur; contra ex non accurate elixis valde offenduntur. Veste induti, parcunt ei; [et alia, quae supra exposui, faciunt]. Quod si eorum catulos etiamnum perparvulos ad mulieris ubera admoveas, tanquam pueruli lac exsugunt.

XXXI. De aspide, cui thermuthis nomen.

Aspidis genus thermuthin Aegyptii nominant, quam sacram esse ajunt, et summa religione colunt; itaque ea Isidis simulacra, tanquam regio quodam diademate, coronant. Eandem in perniciem hominum natam esse negant; enimvero comminiscuntur eam probis parcere, contra vero impiis necem adferre. [Quod si ita est, justitiam universi dixeris hanc feram honorare, ut quae acrimonia intellectus bonum a malo discernat, et tanquam illius ministra ac vindex in malos animadvertat.] Addunt alii Isidem sceleratissimis hominum eam immittere. Hanc quoque solam in hoc genere immortalem esse Aegyptii referunt, qui aspidum genus in sedecim species dividunt. In sacris igitur aedibus ad unumquemque angulum subterranea sacella exaedificant, ubi thermuthin collocant, et bubulum adipem edendum intervallis quibusdam ei objiciunt.

XXXII. De acantho ave.

Ad notionem avium periti spinum avem dicunt ex spinis, ubi vivit, nomen traxisse. Haec cum non sit a Musis aversa, splendide canora est. Quod si, sicut Aristoteles ait, spini et aegithali [aegithi] sanguinem in eodem vase permisceas, et simul temperes, non coire nec commisceri possunt. Spinum sacrum esse ajunt geniis, qui praesunt hominibus itinera ingredientibus.

XXXIII. De turture ave.

Turturem avem esse castam, externique et alieni conjugii minime avidam, sed cum sua tantum misceri, quacum societatem primum inierit conjuge, superius dixi. Ceterum audio ab iis, qui hujusmodi rerum cognitionem scrutantur, turtures etiam albas non raro apparere, easdemque cum Veneri et Cereri, tum vero Parcis et Furiis, sacras esse.

XXXIV. De hirundinibus futura praesagientibus.

Apparent aliquando, sicut dicit Alexander Myndius, albae hirundines. Ceterum in Alexandri filii Pyrrhi tabernaculo nidificans hirundo rerum actionem, quam susciperet, parum laudabilem non feliciter eventuram esse significavit. Et item Antiocho altera nidum in ejus tentorio construens, quae ei male casura essent, pronunciavit; contra enim Medos profectus, non revertit ad Syros, sed de praecipitio se dejecit; quippe qui rem minime laudabilem quoque aggressus esset. Dionysio primum arcem relinquenti hirundines, quae in ea nidificarant, [simul avolantes] reditum praemonstrarunt. Hirundinum genus diis penatibus, et Veneri, quae ipsa quoque e numero penatium est, carum esse dicitur.

XXXV. De perdicum partu duplicique corde.

Perdices ad incubandum loca fruticibus et aliter densa quaerunt, ubi ova occultant, ut rorem, imbrem, et omnem ab eis humiditatem avertant. Nam si forte humectentur, nisi mater statim incubitu suo ea denuo concalefaciat, infoecunda redduntur. Parit autem uno tempore ad quindecim ova. Paphlagoniae perdicum cor geminum reperiri Theophrastus alicubi prodidit. Jovem et Latonam hac ave delectari alii etiam referunt.

XXXVI. De cycni cantu et sedibus.

De cygnis supra etiam dictum est, et quae illic omissa sunt, nunc adjicientur. In mari Africo Aristoteles ait olorum gregem interdum apparére; et cantum, tanquam ex choro quodam consonanti, suavem quidem, at lugubrem, et velut ad misericordiam inclinantem, a praeternavigantibus exaudiri; et ab illa modulatione nonnullos visos extinctos. Fontes, lacus, paludes, aliave loca aquis redundantia incolere solent, ubi earum rerum periti ducunt eos musicas rationes exercere.

XXXVII. De noctuae praesagio.

Accedenti ad seriam actionem homini occurrentem noctuam inauspicatam significationem dare ajunt. Cui quidem rei testimonio fuit Pyrrhus Epirotarum rex, in cujus [noctu recta] Argos proficiscentis hasta, quam erectam [insidens equo] ferebat, haec avis se collocavit, [neque ab ea discessit, infaustum ei satellitium praestans]; nam Argos ingressus valde ingloria atque ignobili morte occubuit. Quare mihi Homerus quoque praeclare intellexisse videtur, avem hanc mali auspicii esse, cum Diomedi, ad castra Trojanorum exploranda proficiscenti, Minervam facit auspicato mittentem ardeam e flumine egressam, non autem noctuam, quamvis gratam sibi avem. [Quod autem Iliaca regio sit irrigua, vel Homerus fuerit idoneus testis, ubi pugnam ad muros Ilii urbis describit.]

XXXVIII. De polypo, locusta et flumine Lusia.

Tam vehementer polypum locusta extimescit, ut si quando uno et eodem reti ambo comprehendantur, haec continuo moriatur. In Thuriis fluvius Lusias appellatur, qui tametsi perlucidos liquores habet, nigerrimos pisces tamen procreat.

XXXIX. De panthera ampelos.

Pantherae genus quoddam ampelon [hoc est vitem] [eodem cum frutice vinifero nomine] vocari ajunt, peculiaris

praeter ceteras naturae, [absque cauda videlicet], et mulieribus solo conspectu morbi inopinati causam afferens.

XL. De asinorum Scythicorum cornibus, deque Stygis aqua.

In Scythia asini cornibus praediti nascuntur, quorum cornua Arcadiae fluminis Stygis aquam continent; quae transmittit vasa omnia, etiamsi sint ex ferro fabrefacta. Haec cornua a Sopatro apportata fuisse ajunt Alexandro Macedoni, et illum admiratum misisse Delphos ut dedicarentur Pythio cum hac inscriptione:

Hoc tibi Alexander Macedo mirabile cornu
Dedicat, o Paean, ex asino Scythico,
Illaesum quod aquam Stygis est pote claudere solum,
Invictique alias vincere vim laticis.

Porro Stygis aquam Ceres prope Pheneum emisisse dicitur, cujus rei causa alibi nobis exposita est.

XLI. De Eupolidis cane.

Eupolidi poetae comico Augeas Eleusinius munere donavit canem, non modo genere Molossum, sed etiam forma praestantem; quem eodem nomine Eupolis, quo Augeas erat, appellavit. Canis jam nomine Augeas, cum longa consuetudine, tum vero ciborum illecebris adlectus et blanditiis, diligebat dominum. Cum [juvenis] igitur conservus ejus nomine Ephialtes dramata quaedam Eupolidis surriperet, non latuit cani furax servus, qui acerrimo impetu crudelique incurrit in hunc direptorem, mordicusque comprehendens interfecit. Post autem aliquanto in Aegina Eupolis excessit e vita, ibique ejus corpus ad sepulturam datum fuit; canis vero morti illius ingemiscens, non tantum ululatu primum illius excessum e vita luxit, sed deinde moerore inediaque extabuit, et in odium vitae adductus ex altoris sui morte extinctus est. Ex eo locus hic ad hujus casus memoriam conservandam, canis luctus appellatur.

XLII. De laertis.

Mortiferum genus quoddam formicarum esse dicitur, quae Laertae nuncupantur: eodemque nomine vespas quasdam appellarunt. Haec ait Telephus Criticus, ex Mysio Pergamo oriundus.

XLIII. De piscibus in limo Nili.

Maximis aestatis caloribus cum in Aegyptiorum agros Nilus redundat, atque explicati laevisque marini aequoris speciem similitudinemque gerit, tum Aegyptii ibi piscantur, ubi antea arationes essent, et navibus ad fluvii accessionem accommodatis navigant. Postea vero quam Nilus redit ad se, atque ad pristinam modi rationem a natura sibi attributam, pisces a parentis fluvii decessu deserti, [et aqua destituti] in brevibus limosis ad praedam agricolis relinquuntur: atque haec piscium Aegyptiis (ut ita dicam) ceu messis quaedam est.

XLIV. De cicadarum nominibus.

Cicadarum genus multiplex a peritis harum rerum et cognitum et nominatum est. Unum appellatur ex colore Cinereum: alterum Membrax, quod quidem nomen nescio cur huic generi impositum sit: aliud [Λακέται] *Argutum*, aliud Cercopen, [aliud Achetam (Vocalem)] aliud Acanthiam (spi-

nosam) nuncupant. Tot cicadarum genera me audisse memini: cui plura cognita fuerint, explicet.

XLV. De canis partu et apud Aegyptios cultu.

Haec etiam de natura canum accepi: catulos nasci caecos, a partuque materno tredecim primis diebus ita oculis adfectos esse, [quot etiam luna diebus [per annum] non lucet noctu,] reliquo vero tempore visu acutissimus animalium canis est. Eum ipsum Aegyptii venerantur, ex eoque regionem quampiam vocitarunt: cur id faciant, duplicem causam adferunt: Alteram, quod cum Isis usquequaque Osirim quaereret, canes praecurrentes, partim una cum ipsa puerum investigare conarentur, partim feras reprimerent: Alteram, quod cum stella canis (quem Orionis fuisse fama celebratum est) exoritur, tum cum ipso pariter Nilus sese attollens irrigationem in terram Aegyptum invehit, in agrosque redundat. Quamobrem canem, ut fertilis aquae conciliatorem, Aegyptii venerantur.

XLVI. De oxyrhyncho pisce.

Oxyrynchus, Nili alumnus, ex rostro et forma ejus nomen trahit, [ut apparet, et ab eo etiam praefectura in Aegypto, ubi idem piscis colitur, appellatur]. Hamo vero captum piscem nullum comederint homines illi, metuentes nequando is piscis apud eos sacer et venerandus eodem fuerit hamo trajectus. Atque cum pisces retibus comprehenduntur, diligenter etiam atque etiam perscrutantur, an forte imprudens in ea piscis ille inciderit; malunt enim nihil piscium capere, quam, hoc retento, maximum piscium numerum adsequi. Eum accolae dicunt ex Osiridis vulneribus esse prognatum, Osirin autem sentiunt eundem cum Nilo esse.

XLVII. De ichneumone.

Ichneumoni utriusque sexus participi a natura tributum est, ut et suo semine graviditatem et partum aliis adferat, et ipse quoque ventrem ferat, et ex sese pariat. Qui autem eorum victi fuerint, post certamen deteriori generi accensentur; nam victores victos subigunt, et semine implent: eo cladis praemio adficiuntur, ut et partus dolores sufferant, et ex patribus, qui jam ante fuissent, matres reddantur. Cum homini infestissimis bestiis, aspide et crocodilo, inimicitias gerunt; [de praelio autem eorum superius dixi]. Latonae et Lucinae sacri esse existimantur: et apud Aegyptios Heracleopolitas venerationem et religionem possidere feruntur.

XLVIII. Historia de dracone et Pindo.

Lycaoni Emathiae regi filius fuit, nomine Macedo, ex quo postea, antiquo nomine obsoleto, nominata regio est. Macedonis autem filius, Pindus nomine, cum robore animi atque virtutis indole praeditus fuit, tum forma etiam excellens; ceteri vero ex Lycaone liberi nati, improbo animo adfecti, et corpore minus strenui erant. Hi igitur cum Pindo et virtutem et ceteras illius dotes inviderent, non modo eum oppresserunt, verum etiam poenas tanti maleficii pendentes seipsos funditus perdiderunt. Pindus enim sentiens a fratribus insidias sibi parari, regno quod a patre acceperat, reli

cto, cum robustus esset, et ad venandi studium propensus, non solum quidem vertit, sed certe illic ibidem aevum in venando agitavit. Cum aliquando igitur hinnulos insequeretur, et summa virium contentione equum incitasset, ab eis, qui secum venabantur, se longissime abduxit; hinnuli vero altissimam cavernam subeuntes ex insectantis conspectu se eripuerunt, atque ex periculo se servarunt: is ex equo desiliens, cum hunc ad proximam arborem alligasset, cumque ut diligentissime potuit, latebram illam manibus perscrutans hinnulos exquireret, sibi denunciantem vocem exaudivit, ne hinnulos tangeret; quare ubi diu multumque circumspexisset, nec quidquam videret, vocem ut ex majore quadam causa redditam extimuit, et simul in equum adscendens ex eo loco discessit. Postero autem die ad eundem locum revertit; non eo tamen, quo illi se abdidissent, ingreditur, vocis memoria, quam auribus acceperat, deterritus. Cum igitur dubitaret quinam pridie se ab insectanda praeda avertisset, ac, ut par erat, circumspectaret montanos pastores, aut venatores, aut aliquod tugurium; interea ei inusitata magnitudine draco apparet, ex magna parte corporis adrepens, collumque et caput paululum attollens, et ad se velut intendens; collum autem cum capite erat ea proceritate, ut vel cum procerissimo homine exaequari potuisset. Verum ut ejus conspectu Pindum exterruerit, certe non in fugam impulit; at enim is sese ex maximo terrore colligens, sapienter bestiam mitigavit: nam ex avibus, quas immolarat, ei cibum edendum objecit, et tanquam hospitalem mensam et redemptionis suae praemium apposuit. Is sane velut donis delinitus et illecebris, ut ita dicam, praestrictus, ex eo loco excessit. Hoc ita jucundum Pindo fuit, ut ea, quae vel ex venationibus montanis, vel ex aucupio capere posset, draconi tanquam vir bonus et gratus adeptae salutis mercedem adferret. Neque vero sine fructu has ei donationes ex praeda constituit, nam fortuna ei subinde prosperior adspirabat; omnium enim, quae venaretur, secunda venatione fungebatur, sive terrena sive volucria persequeretur. Quare gloria magna apud omnes erat, quod contra feras congrederetur, et eas expedite caperet. Jam vero ea erat proceritate, ut corporis mole perterrefaceret; tum vero firma corporis constitutione: tam pulchro etiam oris habitu, ut feminas ad se amandum vehementer inflammaret; et sane coelibes omnes quasi furentes, atque bacchantes, ad ejus venationes proficiscerentur; et nuptiis alligatae, a maritorum custodiis adservatae, mallent cum illo degere, quam in numerum dearum referri: plerique etiam viri eum, quod ipsius virtus et forma admirationem omnium excitaret, diligebant: soli fratres infenso atque inimico animo in illum erant. Quamobrem cum ipsum aliquando solum venantem ex insidiis adgrediuntur, atque in propinqui fluminis angustias compulsum,

auxilioque destitutum, strictis gladiis appetunt, atque adeo trucidant. Hunc exclamantem cum draco ipsius amicus exaudisset (etenim est animal sensu audiendi cum acerrimo, tum videndi acutissimo) suo ex cubili prodiit, et simul impios circumplicans suffocavit; et vero caesum summa diligentia tamdiu custodire non destitit, dum cognatione defuncto juveni proximi, desiderio ejus permoti, ad illum humi jacentem venissent: at propius facti, etsi justo in luctu et squalore essent, accedere tamen, et sepultura justisque exequiarum interfectum custodis metu adficere prohibebantur. Tum hic recondita quadam ac mirabili natura intelligens se illos arcere, de praesidio stationeque cadaveris [tranquille] discessit, quo commodius nulla interpellatione supremam gratiam a propinquis adsequeretur. Magnifice igitur et splendide honore sepulturae ornatus fuit, atque etiam fluvius factae caedi proximus ex mortuo nomen traxit. Bestiis igitur peculiare est, eis, a quibus beneficium acceperint, gratiam referre; [quod et alibi supra, et hic non spernenda historia sumus testati].

XLIX. De templo Apollinis Clarii.

Jovis et Latonae filium incolae Clari, et Graeci omnes, peculiariter colunt. Est vero locus in Claro deo sacer, venenatis animalium omnino infensus et invius, Apollinis scilicet voluntate; quem salutis auctorem, et Aesculapii morborum depulsoris parentem, si noxiae homini ferae metuant, nihil mirum. Iis, quae dico, Nicander etiam consentit, his versibus:

In Clario luco non laedit scorpius ictu,
Vipera non morsu, sed neque dira phalanx:
Qua sibi fraxinea delegit Phoebus opacum,
Reptilibusque procul, fronde comante locum.

L. De templo Veneris Erycinae.

Audivi qui dicerent in Eryce, ubi scilicet celeberrimum illud Veneris templum est (cujus supra etiam mentionem feci, cum naturam, quae illic sunt, columbarum exponerem) auri argentique vim magnam esse, et monilia et annulos pretiosissimos; atque hunc thesaurum deae metu tutum intactumque permanere; et cum deam ipsam, tum res illas in ejus aede pretiosas, magno semper in honore ac veneratione multis retro temporibus fuisse. Ceterum Amilcarem Afrum fama est, cum hoc templo spoliato, conflatum inde aurum et argentum militibus distribuisset, gravissimis postea poenis adfectum, denique suspensum esse; [ac similiter omnes ei hujus sceleris et sacrilegii patrandi participes, violentas dirasque mortes sustinuisse]; patria quoque ejus, cujus antea status felix beatusque inter paucas civitates videbatur, postea quam sacra haec pecunia in eam invecta esset, in servitutem redacta est. Haec quanquam majestatem quandam prae se ferunt, nihil tamen ad propositum nostrum faciunt, de quo nunc dicetur. Singulis per totum annum diebus tum incolae, tum peregrini, sacrificant. Ara maxima sub dio est,

quae cum multa subinde sacrificia recipiat, die toto usque ad noctem accenditur. [Illucescente vero jam aurora] non [amplius] prunam, non cinerem, non ullos titiones ostendit; sed rore est plena, et recentibus herbis, quae subinde singulis noctibus in ea renascuntur. Porro victimae de pecorum gregibus sua sponte accedunt, et ad aram adstant. Ducit autem illas primum deae vis, deinde voluntas sacrificantis. Nam si ovem sacrificare libuerit, en tibi ovis ad aram adstat, et gutturnium ad sacrificandi usum; si capram, si hoedum, similiter. Quod si copiosior fueris, et vaccam aut etiam plures ferire volueris, neque pastores, nimio ejus pretio indicato, tibi molesti erunt vendendo, neque tu ipsis licitando. Intuetur enim dea contractus justitiam, quam si servaris, [et justum solveris pretium] propitiam eam experieris; at si minoris, quam par est, emere volueris, frustra a de deponetur pecunia; victima enim recedet, nec erit, quod sacrifices. [Hoc igitur Erycinis animalibus proprium iis, quae supra dixi, hic addiderim.]

LIBER UNDECIMUS.

I. *De cycnis Apollinem cantu colentibus.*

Hyperboreorum gentem, et Apollinis apud eos honores, non modo poetae, sed alii etiam scriptores celebrant; et inter alios Hecataeus, non Milesius ille, sed Abderita. Is cum et alia quaedam, nec pauca nec vilia, referat, quae in praesentia recitari nihil attinet; ea in aliud tempus differentur, quo et mihi narrare jucundius, et aliis forsan audire sit commodius: quae vero praesentis sunt instituti, ea nunc solum exponam. Apollini igitur sacri sunt Boreae et Chionis filii, tres numero fratres, sex cubitorum proceritate. Hi cum solenne sacrificium stato et praefinito tempore peragunt, innumera cycnorum examina e Rhipaeis [ut ipsi appellant] montibus advolant; qui ubi templum volando circumvecti fuerint, et veluti lustrarint, in septum templi descendunt, quod et spatio amplissimum est, et specie pulcherrimum. Cum autem cantores vernaculo musicae genere deum celebrant, et simul citharistae suavissimam melodiam cantantium choro adsonant: cycni etiam ipsis concinne accinunt, nec usquam absona aut inepta voce aberrant; sed tanquam incitamentum et auspicium cantus a chorodidascalo editum secuti, peritissimis carminum sacrorum decantatoribus concinunt. Hymno jam perfecto, [volucris ille] chorus, [ut ita dicam] recedit, postquam solito sibi dei celebrandi munere est defunctus, [ac divinos honores per totum audivit diem, simulque et ipse cantavit, et oblectavit alios].

II. *De draconibus Apollini sacris.*

Epirotae etiam tum ipsi, tum peregrini quotquot adsunt, Apollini sacrificant, et unum quotannis diem festum in ejus honorem perquam magnifice agitant. Lucus apud eos deo sacer est, et muro septus, intra quem dracones sunt, deo grati. Huc virgo sacerdos nuda accedit sola, et victum draconibus porrigit. Eos Epirotae a Pythone Delphico prognatos ajunt. Quod si virginem accedentem illi placide adspexerint, et alimenta prompte susceperint, annum fertilem et salubrem significare creduntur; sin et terribiles erga illam fuerint, et porrecta cibaria non acceperint, contrarium anni futurum statum alii divinant, alii suspicantur.

III. *De canibus templum Vulcani Aetnae custodientibus.*

In Aetna Siciliae sacra est Vulcani aedes, et circa eam muri et arbores sacrae; ibidem ignis perpetuus et inextinctus adservatur. Sunt et canes in templo lucoque sacri, qui modeste ac decenter in templum et lucum accedentes blande et adulantes excipiunt, et, tanquam familiaribus, illis se beni-

gnos ostendunt; at si quis sceleratus aut manibus impurus adeat, illum et mordent et laniant; illos vero, qui libidine aliqua turpi se contaminarint, fugant solum et persequuntur.

IV. De festo Cereris apud Hermionenses.

Cererem Hermionenses colunt, et splendida ei magnificaque sacra faciunt: [festum id Chthonium appellant]. Audio sane maximos boves a muliere, Cereris sacerdote, ad aram e grege se abduci atque mactari permittere. Haec autem testimonio comprobat Aristocles, qui canit:

O foecunda Ceres, Siculas veneranda per oras,
Cecropiosque agros! hoc ego praecipue
Miror, in Hermione quod magno robore taurum,
Quemque viri possent vix domuisse decem,
E grege deductum sola aure adducit ad aram
Sancta tibi mulier; qui puer ut sequitur.
Haec tua vis, Ceres, est; tu nobis esto benigna,
Per teque Hermione laeta beata fuat.

V. De canibus Dauniae.

In Daunia regione celebre est Iliadis Minervae templum; ejus loci canes Graecis adventantibus adulari, barbaros allatrare, praedicant.

VI. De Panis sacello lupis non adeundo.

In Arcadia locus est, Aula nomine, et in eo delubrum Panis. Ad id quaecunque animantes confugerint, deus veluti supplices miseratus suscipit, et incolumem earum vitam tuetur. Itaque lupi etiam, si quae animalia eo usque forte fuerint persequuti, intrare non audent, et solo loci, in quem illae confugerunt, adspectu territi recedunt. [Ita etiam animalibus istius loci peculiaris est salutis causa.]

VII. De Apollinis templo cervos tuente.

In Curidio (Curio) magna cervorum copia est, de quibus capiendis multi venatores spem sibi faciunt inanem. Hi cum in lucum, qui ingens illic Apollini sacer est, confugerint, latrant quidem canes, sed propius accedere non audent; cervi vero quieti, et sui custodiam deo curae futuram ineffabili quadam naturae vi certo persuasi, pascuis sine metu libere fruuntur.

VIII. De muscis in festo Apollinis.

Muscas in Olympia tempore festo sua sponte discedere, et [ut ita dicam] una cum mulieribus in ulteriorem Alphei ripam trajicere, jam supra memoravi. Ceterum in Leucade [insula] promontorium est excelsum, in quo templum Apollinis, quem Actium venerantes cognominant, constructum est. Cum igitur tempus festum instat, in quo saltationem Deo peragunt, bovem muscis immolant: cujus illae sanguine saturatae recedunt, veluti munere ad id faciendum persuasae. Pisaeae vero muscae, quod non mercede, sed Dei reverentia motae, quod ab eis requiritur, faciant, laude mihi digniores videntur.

IX. De templo Dianae in Icaro insula.

Icarus insula [maris rubri] est, in qua templum Dianae, et caprarum sylvestrium dorcadumque optimae habitudinis et leporum quoque magnus numerus est. Ex illis si quis venari aliquas desideret, [venia a dea impetrata, non

frustrabitur, sed capiet, captisque gaudebit; at si non petierit, praeter id quod] frustra venabitur, poenas etiam luet, quarum alii meminerunt.

X. De Apide tauro.

Cum cycnos Riphaeos, quod Jovis et Latonae filio apud Hyperboreos quotidie studiose inserviant, supra commemorarim, taurine proprietates Aegyptiis sacri praetermittam? Atqui hoc si facerem, tum hoc quod suscepi munus scribendi, tum ipsa natura, quae huncce bovem mortalibus et procreat et donat, incusare me possent. Exponam igitur, ut par est, hanc quoque theologiam non oscitanter. Apis apud Aegyptios efficacissimus deus creditur; ex vacca autem, quae fulgure adflata conceperit, nascitur. Epaphum Graeci vocant, atque hujus generis antiquam stirpem repetentes, Io Argivam Inachi filiam illius matrem fuisse testantur. Sed hunc sermonem Aegyptii ut mendacem rejiciunt, temporis longinquitatem testem citantes. Epaphum enim multis post seculis extitisse ferunt, primum vero Apim permultis annorum myriadibus ante illum ad homines accessisse. Insignes ejus notas Herodotus atque Aristagoras explicant; quibus Aegyptii non adsentiuntur, novem enim et viginti eas huic sacro bovi aptas et consentaneas esse dicunt. Quaenam sint, tum quemadmodum per corpus sparsae, tum ut ipsis quasi floribus insignitus sit, aliunde intelligendum; cujusnam autem ex sideribus naturam unumquodque insigne per notas designet, Aegyptii satis superque declarant. Etenim Nili adscensum unum insigne significare ajunt, aliud mundi, aliud [quo tenebras ante] lucem [fuisse insinuatur], aliud lunaris figurae, aliaque insignia aliarum rerum significationes esse, haud profecto profanis et divinae historiae ignaris intellectu facilia. Cum autem fama emanavit, Aegyptiorum deum exortum esse, ex sacris scribis quidam, qui documentum filio a patre traditum, insignium notarum indicium, accurate callent, eo, ubi divina vacca partum ex sese ediderit, accedunt; atque ibidem domum ad orientem solem, [ex vetustissimo Mercurii praescripto] ubi commode alant quatuor menses, quibus ipsum lacte nutriri oportet, excitant. Postea autem quam ibi nutritus est, exoriente nova luna, scribae sacri et prophetae eodem proficiscuntur: et simul navem huic sacram [quotannis] instruunt, eaque ipsum Memphim transportant, ubi sedes huic sunt et commorationes suaves [et loca ad voluptatem comparata] curricula, pulverationes, exercitationes, et vaccarum formae praestantia insignium aedes, tanquam thalami, in quos ingreditur, quum quam amat supervenire appetit: itemque est puteus et fons aquae potabilis; nam ejusmodi huic semper conducere ministri et sacerdotes ajunt; non item ex Nili potione, ne propter dulcedinem in immensam molem pinguescat. Jam vero quas pompas, quae sacrificia Aegyptii conficiant, cum novae [amnis] alluvionis

adventum, tum Dei exortum celebrantes, quas etiam saltationes [tum agant, quae convivia agitent] quos conventus habeant, tum quemadmodum omnes urbes et vici immortaliter gaudeant, longum esset explicare. Is autem, ex cujus armento haec divina bestia exorta fuerit, beatus et habetur [et est] summamque Aegyptiorum admirationem habet. Is bos praesensione valet: nec sane vel puellas, vel aniculas ad tripodem sessitantes habet, neque sacra potione implet; sed pueri divino adflatu concitati extra ludentes, atque inter se ad numerum saltantes, consulentibus futura praedicunt, [quae vel iis, quae apud Sagram contigerunt, veriora habeantur]. Apin sane Aegyptii etiam Oro comparant, quem frugum proventus et totius anni fertilitatis praecipuum esse auctorem existimant. Hinc est quod de multifario ejus colore disserunt, fructuum varietatem hoc symbolo innuentes. Extat et propheticus quidam sermo, non passim notus, Aegyptiorum regem [Menin (al. Mnevin) nomine] [cum inquireret quodnam potissimum animal esset colendum] ceteris omnibus taurum praetulise, quod illum omnium esse formosissimum judicaret, [Homeri quidem hac in re, ut ferunt, vestigia secutus. Sic enim in Iliade Homerus canit:

> Taurus in armento praecellit ut omnibus unus,
> Dux gregis et princeps.

Cetera, quae Aegyptii animalium naturae scriptores de hac animante fabulantur, rerum veritate perversa, repetere mihi non libet].

XI. De Mnevide soli sacro.

Nunc age jam transi, inquit poeta, non quidem ad Durium illum equum, et in eo conditos milites decantandum; sed [nostri ut sermonis institutum postulat] ad Mnevim bovem, quem soli sacrum Aegyptii faciunt, ut Apin lunae. Iidem hunc quoque suo quodam insigni, quo genuinus et verus et soli acceptus dignoscatur, esse ajunt conspicuum: quod, qui desiderat, aliunde petat: sed nec ipse dissimulabo, quem accepi Aegyptiorum sermonem super hujus tauri procreatione, utrum procreatio ejus, ita ut par est, excellat, necne. Bocchoris Aegyptiorum rex, [nescio quomodo falsam hanc gloriam et fictitiam famam adeptus, justus in judiciis et causis decernendis existimabatur, et animo erga deum moderato ac probe composito, cum ingenio prorsus contrario esset; nam ut aliud nihil dicam] adversus Mnevin, ut injurius ac molestus Aegyptiis esset, [haec est molitus]. Taurum ferum [ei] adversarium adduxit, qui Mnevidem mugientem vicissim primum edito mugitu excepit; dein impetu in sacrum illum taurum irruens aberravit et cornibus in perseae caudicem defixis inhaesit: tum Mnevis eum per latera sauciatum interemit. Hujus facti et pudore ductus est Bocchoris, et in odium Aegyptiorum incurrit. [Quod si quis parum nobis benignus me iis, quae ritu naturae fiunt, relictis ad fabulas

Bocchoris regis facinus.

divertisse putat, fallitur. Refero enim ea, quae et nostro tempore circa hos tauros fieri solent, et facta sunt olim, quaeque ipsos narrantes audivi Aegyptios, ejus quidem auctoritatis viros, quos mentiri voluisse minime credas.]

XII. De delphinorum solertia.

Quam vehementi delphini musicae amore teneantur, quamque admirabili ad vocis cantum studio concitentur, sermone et literis multorum longe lateque pervagatum est; quam item hominum amantes sint, cum alii plerique scripserunt, tum nos ante explicavimus: nunc de intellectu eorum dicere non alienum est. Simul enim ut in retia delphinus incidit, statim primo quidem quiete et libere manet, neque omnino fugere meminit; sed et epulatur, et alios secum captos depascitur, et tanquam ad convivium vocatus iis exsaturatur: deinde cum se extrahi atque ad litus appropinquare intelligit, dentibus lacerato reti, e servitute liberatur. Jam si quando piscatores, posteaquam captivi delphini nares holoschoeno junco trajecerint, eum ex potestate idcirco dimittant, ut hoc signo, si iterum capiatur, det indicia se antea captum et servatum fuisse; is velut indicium et notam pristinae captivitatis veritus, non amplius ad sagenam appropinquat. Si delphinus quispiam comprehensus in piscatoriam navim, [ut narrat Aristoteles], subtrahatur, alii tum permulti naviculam hanc circumnatantes, tamdiu se ibi crebris saltibus versant, et tanquam piscatoribus pro hujus salute supplicantes provolvunt, dum piscatores captivi misericordia ducti, eisque ita suppliciter quasi petentibus cedentes, comprehensum dimittant.

XIII. De canibus Daphnidis.

Daphnidis Syracusani bubulci, celebri illa calamitate a nympha quadam adfecti, canes quinque ab ipso nutritos, Sanum, Podargum, Lampadem, Alcimum, et Theontem, cum miserabilem domini casum vidissent, propter illum mori voluissse ajunt, luctu prius et ululatu plurimo eum prosequutos.

XIV. Historia de elephanto, infantis custode.

Varia et multiplicia de elephantorum natura ante dixi: nunc quam memoria sint bona, quamque diligenter praeceptum officii adversus praecipientes teneant, quamque simul eorum, qui quippiam eis committunt, vel expectationem vel fidem non fallant, explicandum est. Cum Antigonus Megarensem urbem obsideret, femina simul [elephas, Nicaea nomine] cum uno de elephantis bellatoribus versabatur. Et cum illius, qui elephantum aleret, uxor infantem puerum [ante mensem] peperisset, eundem [Nicaeae] elephanto, lingua utens Indica, quam elephanti intelligunt, commendavit. Is autem puerulum diligebat et custodiebat, ex eoque proxime adjacente magnam voluptatem capiebat; cum ploraret, oculos tum avertebat, tum vero ab eo dormiente muscas abigebat, [promuscide] ventilans arundinis ramum ex illis, qui pro pabulo ei objiciebantur; omnem vero cibum, nisi puer adesset, rejiciebat. Nutrix igitur necesse habebat, postea-

quam cum lacte complevisset, elephanto curatori apponere; vel omnino elephantus non parum iracundia incitabatur, ac nonnunquam ita, ut etiam mali aliquid minari et moliri videretur. Saepe etiam cum vagiret infans, cunas, in quibus jaceret, movebat; sicque eidem ipsi ex hoc motu oblectamenta et solatia, sicut nutrix, adferre studebat.

XV. **Historia de elephantis adulterii ultoribus.**

Zelotypiam vehementem diversorum animalium, porphyrionis, canis et ciconiae diximus suis locis; nunc mihi exponendum videtur elephanti odium in eos, qui cum alienis uxoribus stuprum faciant. Nam cum uxorem sui domitoris et altoris stuprari manifesto deprehendisset, ambos, et eum qui stuprum inferebat, et eam quacum id faciebat, cornibus transfigens interfecit, ac in stragulis constupratis et lecto adulterato jacentes reliquit; ut cum primum suus rector venisset, et manifesto nefarium facinus, et se hujus vindicem cognosceret. Hoc quidem factum ab India huc ad nos manavit. At Romae aliud simile evenisse audio [sub optimo imperatore Tito]: praeterquam quod addunt, ibi elephantum non utrumque modo occidisse, sed et stragula veste eos texisse, et nutritio advenienti stragula rejecisse, et retexisse, et proxime inter se jacentes demonstrasse; ita ille tum facile injuriam illatam sibi fuisse intellexit, tum etiam maxime facinus ei liquebat, ubi cornu, quo ipsos confixisset, cruentum perspexit.

XVI. **De dracone Lanuvino.**

Est et peculiaris draconum divinatio. Nam et in Lavinio, oppido Latinorum (quod a Lavinia Latini filia nomen accepit, quo tempore Latinus, Aeneae adversus Rutulos auxiliatus, eos devicit, et Aeneas Trojanus Anchisae filius civitate praedicta potitus est; quae quidem Romae veluti avia nominari posset, ex hac enim profectus Ascanius Aeneae et Creusae Trojanae filius Albam condidit, cujus colonia est Roma) ceterum in Lavinio sacer est lucus magnus et opacus, juxtaque ipsum aedes Junonis Argolidis. In luco autem latibulum est amplum ac profundum, draconis cubile. In hunc lucum sanctae virgines statis diebus ingrediuntur, quae mazam gestant manibus, oculos fasciis devinctae; eas recta ad latibulum divinus quidam spiritus deducit, sensimque ac pedetentim progrediuntur sine offensione, ac si detectis oculis viderent. Quod si virgines fuerint, cibos tanquam puros et deo gratae animanti convenientes admittit draco; sin minus, non attingit, corruptas esse intelligens et divinans. Formicae vero hanc mazam a vitiata relictam minutatim confractam, quo facilius ferant, e luco exportant, expurgandi gratia loci. Hoc cum fit, ab indigenis animadvertitur, et quae ingressae fuerant indicantur, examinanturque; et cujus pudicitiam esse violatam constiterit, poena legibus constituta plectitur. [Dracones igitur non expertes esse vaticinationis hoc modo demonstrarim.]

XVII.
Historia de dracone sacro, quem videre nefas fuit.

Non temere canit Homerus:

Terribiles dii, cum apparent manifesti.

Nam et draco sacer ac venerandus divinius in se aliquid habet, quodque praestet ignorari. Nempe, in Melite Aegyptia draco divinis honoribus adficitur in turri quadam; adsunt ei sacerdotes et ministri, mensa et crater ponuntur; crateri quotidie immittunt libum ex farina subacta melicrato, et recedunt; postridie vero reversi craterem inveniunt vacuum. Et cum aliquando maximus natu summo videndi draconis desiderio teneretur, solus ingressus, et libo proposito, recessit; et mox dracone mensa conscensa epulante, ille subito magno cum strepitu fores, quas pro more clauserat, aperuit. Draco indignatus abiit: at ille, viso quem voluerat, suo quidem malo, mente captus, et suum confessus crimen, mox obmutuit; et paulo post collapsus interiit.

XVIII.
Quaedam de pavone et equo.

Haec etiam animalibus peculiaria sunt. Pavo fascini veluti naturale amuletum lini radicem inquirit, et sub alarum altera retrusam gestat. Retentam in equo urinam laxari ajunt, et statim copiose reddi, sedarique dolorem, si virgo zona, qua amicitur, soluta faciem ejus feriat. Equae in venerem furor nimius, Aristotele auctore, sedabitur facile, juba cervicis ejus detonsa; sic enim veluti pudore ducta [furorem, motumque libidinis, et] concitationem nimiam prae verecundia remittet. [Quod ipsum etiam Sophocles innuit in fabula, cui titulus Tyro, quae ita loquitur:

Luctum capillus arguit tonsus gravem.
Lascivientis sic equae jubam solent
Fluxam comantem tondere a cervicibus
Equisones. Haec inde moesta in fontibus
Et amnibus contemplatur se pristino
Jubae decore spoliatam, luget, dolet
Adeo, movere possit ut viros quoque
Ad condolendum miseratos vicem ipsius.]

XIX.
De muribus urbis Helices ruinam praesagientibus.

Domum ruituram, qui in ea sunt, mures et mustelae etiam praesentiunt, et mature excedunt. Hoc et in Helice contigisse ajunt. Nam cum Heliceuses in Iones advenas impii fuissent, eosque ad aram mactassent, [juxta Homericum illud], *Prodigia iis dii ostenderunt;* quinque enim diebus priusquam pessum iret Helice, omnes in ea mures, mustelae, serpentes, [scolopendrae] verticilli, et alia hujusmodi animalia, magnis copiis exibant per viam, quae ducit Coriam. Haec Helicenses cum fieri viderent, admirabantur; neque tamen de rei causa facere conjecturam poterant. Proxima autem ab illorum animalium egressu nocte terrae motu concussa civitas subsedit, et inundantibus aquis abolita est; et pariter cum urbe Lacedaemoniorum naves decem, quae tum forte ad portum appulerant, eadem maris exundatione perierunt. Est quando animalium etiam ad capiendam ab hominibus impiis

ultionem ministerio justitia utitur: argumento est Pantedidas Lacedaemonius, qui cum artifices Dionysii proficiscentes Cythera per Spartam transire prohibuisset, postea in ephororum curia sedens a canibus laceratus est.

XX. De canibus sacris in templo Adrani herois.

In Sicilia Adranus est civitas, ut ait Nymphodorus, et in ea Adrani daemonis vernaculi templum, quod omnino insigne ac splendidum esse ait. Sed quae de hoc deo refert cetera, quamque sit clarus, et in supplices prompte facilis ac propitius, alias dicam; nunc aliud explicabo. Canes ei sacri sunt, qui et ipsi colunt eum atque inserviunt, Molossis canibus tum forma tum magnitudine superiores, numero non pauciores quam mille. Hi interdiu blande et adulantes tum peregrinos, tum indigenas, qui templum lucumque ingrediuntur, excipiunt. Nocte vero jam ebrios et titubantes, tanquam viae duces et comites, egregie deducunt, ad suam usque domum quemque antecedentes. Ceterum contumeliosos, ut par est, puniunt; insiliunt enim, et vestes eorum lacerant, et eatenus castigant: eos vero, qui furari praedarive moliuntur, crudelissime dilaniant.

XXI. De cochlea maris rubri.

In rubro mari cochlea marina tum specie pulcherrima, tum maxima nascitur. Testa ei purpurea, et in ejus medio spira, sive voluta, mira colorum varietate et veluti floribus nativis distincta; sertum diceres summo artificio et ornatu contextum, e floribus multijugis, viridibus, aureis, rubicundis; per aequa digestis intervalla.

XXII. De perpetuo delphini motu.

Delphinum perpetuo motu praeditum esse ferunt, adeo quidem ut motus finis ei terminus vitae sit. Cum enim somno indiget, ex alto ad summam aquam elatus, ut totus videatur, dormit; neque enim insomnis est, [aut dei illius expers]. Quando autem dormit, in profundum tamdiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat; ad quam postquam funditus delapsus est, in solum impulsus e somno excitatur, et rursum emergit: deinde iterum in somnum actus, [et a deo illo victus], fundum petit, et simili impulsu excitatus, rursus natat super aquam: et hoc ipsum saepe facit, eamque ob causam inter quietem et actionem medius nunquam omnino a motu quiescit.

XXIII. Citharoedi piscis descriptio.

In mari rubro piscis procreatur, cujus corpus ita figuratum est, ut similitudinem lingulacae ejus latitudo gerere feratur. Ejus squamae tangenti non valde asperae sunt; subaureo est colore; tum lineis a summo capitis vertice ad extremam caudam nigris sic distinguitur, ut eas citharae fidiculas contentas esse dicas, unde is citharoedus appellatur; os ei pessum it et subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur; vertex varietate distinguitur, fulgore aureo, et nigris quibusdam lineis; pinnas aureas habet; cauda vero nigra est, praeter extrema, quae candidissimo colore adsperguntur. Alii item [citharoedi] picti nasci dicun-

tur, toto corpore purpurei, certis intervallis aureolas lineas possidentes; eorum vero caput cingulis violaceis illustratur, uno ante oculos ad branchias pertinente, altero secundum oculos usque ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante.

XXIV. De pardali pisce et oxyrhyncho. Pardalis piscis, ut ii, qui ipsum viderunt, dicunt, in mari rubro nascitur; coloris et maculis orbiculatis similis et montanae pardali. Oxyrynchus, quem idem mare alit, ore est praelongo, oculis auri instar fulgentibus, palpebris albis; ejus dorso puncta pallore insignita sunt, pinnae priores ei nigrae exsistunt, eae vero quae sunt in dorso albae; cauda forma oblonga et colore viridis est, quam mediam aureola linea intersecat.

XXV. De elephanto Ptolemaei. Ptolemaeo secundo, quem et Philadelphum cognominant, pullus elephanti dono datus est, qui sermoni Graecanico innutritus loquentes intelligebat; cum ante visum et auditum hoc animal solam Indorum linguam elephanti intelligere crederentur.

XXVI. Sexus masculus altero praestantior. Sexus masculus etiam inter bruta videtur a natura praeferri. Siquidem draco mas insignis est crista, et barba hirsutus; gallinaceus et ipse cristatus, paleas insuper veluti barbam gerit; cervus cornutus, leo jubatus, cicada mas canorus est.

XXVII. De causis bellorum saepe exiguis. Graecis et Trojanis belli causam Helena, [ut ajunt], dedit. Darii uxor [Atossa], quod ancillas Atticas et Ionicas habere desideraret, Persis ad bellum Graecis inferendum argumentum dedit. Tabella contra Megarenses proposita causam attulit Graecis diuturni belli. Magnetes atque Ephesios locusta ad bellum excitavit, atque inflammavit. Columba Chaonas et Illyricos in bellum commisit. Thebani in Aegypto propter canem contra Romanos pugnasse dicuntur.

XXVIII. Res exiguae magnarum rerum causae. Pythocharen tibicinem fama est concitato et vehementi tibiae sono luporum impetum cohibuisse. Murium multitudo Megarenses sedibus pepulit, Phaselitas vespae fugarunt, Rhoetienses scolopendrae.

XXIX. Oves felle carentes. Oves in Ponto sine felle nasci ajunt; in Naxo vero insula etiam duplici.

XXX. De merope ave. Merops avis hoc nomine ciconiis etiam justior est, quod parentes non senectute demum adfectos alit; sed ut primum majores alarum pennae ei natae fuerint, id facit. Itaque inter aves justissima et piissima omnium habetur.

XXXI. Historia de equo, cui oculus per Sarapidem restitutus. Hoc peculiare bonum quoque animalibus contigit; quod dîis curae sint, neque [vel contemnantur ab eis, vel] negligantur. Nam ut ratione careant, suo tamen intellectu, et conveniente eis sapientia, non destituuntur. Quomodo autem a diis amentur, dicam, si non multa e multis, tantum tamen, quantum satis fore videbitur. Vir quidam, Lenaeus nomine, equum possidebat et forma speciosum, et cursu celerrimum,

et animo intrepidum; quique in spectaculis cursum, [ad quem institutus erat,] egregie decurrebat, et in bello fortitudinem tolerantiamque suam cum alias declarabat, tum persequendo si opus esset, tum retrocedendo tempestive. Propter haec igitur omnia commendabilis equus dominum suum inter ceteros equites quam celeberrimum reddebat. Hic equus adeo eximius ictu quodam dextro oculo laesus, eoque captus est. Et cum Lenaeus spem suam omnem propter hunc equi casum vacillare videret [nam laevo ejus oculo, soli adhuc integro, scutum equestre et alia (arma) tenebras offundebant] Serapidis templum adit, adducto secum [ceu victima quadam equo]; et pro eodem deum precatur, ceu fratre aut filio; et ut supplicem insontem misereatur orat; hujus enim calamitatis causam ab hominum quorundam sive facto nefario, sive mali hominis dicto, esse profectam. Equus vero quonam pacto, dicebat, vel sacrilegium, vel caedem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, ut qui nemini unquam injurius fuisset, deum obtestabatur; et propterea, ut commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum deus utcunque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal; et pariter ipsius et supplicantis misertus, remedium dictat: jubetque oculum equi non quidem perfundi liquido ullo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, equi oculus redintegratus est; et Lenaeus quidem deo sacrificia, quibus grates et praemia recuperatae valetudinis equi deo persolveret, peregit. Equus vero saltabat, et hinniebat circa templum: jamque grandior et formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram usque non sine ambitione accurrebat; denique circa gradus se volutans deo servatori, [quo posset modo,] gratias se agere prae se ferebat.

XXXII. **Historia de vinitore per Sarapidem ab insania liberato.**

Vinitor dum scrobem fodit, [pulchram et generosam] vitem plantaturus, ligonis ictu aspidem sacram et minime infestam hominibus, [quae forte illic latebat], imprudens mediam dissecuit. Deinde cum terram dimoveret, posteriorem ejus partem, quae caudam continet, in arena jacentem reperit; anteriorem vero, quae a ventre ad cervicem tendit, adhuc reptantem et ex dissectione cruentam. Quamobrem obstupefactus et mentis impos, totus ad insaniam, eamque vehementem redactus est. Et cum interdiu non apud se, nec rationis compos erat, tum noctu etiam delirans e lecto exsiliebat, et aspidem se persequi dictitabat, et veluti morsu laesus terribili clamore vociferabatur, et auxilium implorabat, et interemptae ab ipso aspidis simulacrum se videre ajebat, idque frendens et minans, et aliquando morsu se impetitum ejulatu quidem dolere se arguebat. Cum autem jam aliquandiu durasset morbus, cognati ejus supplicem ipsum in aedem Serapidis ducunt, deumque, ut spectrum illud aspi-

dis amoliri et cohibere dignetur, orant. Misertus ille, virum curat. Quemadmodum inulta non manserit aspis, dictum, et quidem sufficienter prorsus.

XXXIII. Historia de pavone Jovi sacro.

Aegyptiorum rex cum Indicum pavonem maximum pulcherrimumque dono accepisset, noluit cum gregariis ceteris eum alere, vel cibi gratia, vel familiae oblectamenti; itaque Jovi, urbis custodi, eum consecravit, dignum hoc deo munus hujusmodi alitem judicans. Hujus deinde capiendae desiderio ventri ac luxui deditus juvenis quidam locuples, ut splendide epularetur, captus est; solebat enim semper indulgere gulae, et varias quaerebat dapes, etiam cum periculo, quavis occasione, quovis pretio, lucrum existimans omnia, quibus suam delectaret improbitatem, et satiaret ingluviem. Mercedem igitur hujus sacrilegii amplam uni ex ministris dei largitur, et insuper aliam promittit. Is vero spe vana inductus eum accessit ad locum, ubi morari alitem norat, et capere juveni adferendam aggressus est; sed non apparuit pavo, et loco illius aspis visa est, erecta, et adversus ipsum irata. Quare territus retrocessit; cum vero gulosus ille urgeret et instigaret, minister ad pavonem venit; qui mox ambabus alis in aerem elevatus, neque in sacra aliqua arbore consedit, neque in alio sublimi et excelso loco, sed in medio quodam inter templum [et ipsos] unde intrepide illos adspectans prae se ferre hoc videbatur, se illorum insidiis superiorem esse, neque capi ab eis posse. Itaque re infecta luxuriosus ille pecuniam expensam repetit. Negat ille se redditurum, quod quantum in se esset, nihil non fecisset, rem vero sacram deo auferre nequiret. Hinc, ut verisimile est, ortam contentionem et clamores multi audiverunt; et tandem summus quoque sacerdos superveniens litis in aede causam sciscitatur. Illi se invicem accusant: et juvenis ille dives minis, conviciis et maledictis adfectus discedit, et alterius cujusdam avis osse deglutito, magno cum dolore e vita migravit, ministrum vero improbum illum, utpote sacrilegum, civitatis princeps punivit. Avis ab eo tempore neque viva, neque mortua, visa est; sed, cum annis centum, ut ferunt, vixisset, evanuit.

XXXIV. De viro, qui comesis serpentis ovis a Sarapide servatus est.

Huc et illud pertinet. Vir quidam, Cissus nomine, Serapidis cultui deditissimus, petitus insidiis mulieris, quam prius amatam, deinde uxorem duxerat, cum ova serpentis devorasset, dolore angebatur et misere affligebatur, ita ut a morte parum abesse videretur. Rogatus autem ab eo deus muraenam vivam praecepit emendam, et manum vivario [seu vasi, in quo servaretur], immittendam. Paret ille, et manum immittit; cui muraena mordicus inhaeret, et cum avelleretur, morbum juvenis illius in se attraxit simul. Sic muraenae hujus, divinae Serapidis curationis ministrae, ad nos quoque fama pervenit.

XXXV. Alia exempla opis a Sarapide aegrotis allatae.

Idem hic deus, imperante Nerone, Chrysermum, qui revomebat sanguinem, et contabescebat, epoto tauri sanguine, curavit. Haec eo proposito mihi referuntur, ut significem animalia tam grata esse diis, ut et ab iis serventur, et ipsa quoque alios eorum voluntate servent. Idem hic deus Bathylin Cretensem tabe periclitantem ab hoc gravissimo malo, asininae carnis imperato esu, restituit; [atque accidit, ut res evenerit ei juxta nomen animalis, dixerat enim deus ὀνησιφόρον (salutarem) futuram hanc curationem et medelam. Et de illis haec dicta sufficiunt].

XXXVI. De equis.

[De animalium natura haec quoque feruntur.] Equae ad vectionem curulem aptiores esse creduntur. Viros rei equestris peritos affirmare audio, equos lavatione et unctione gaudere. Solitos quidem unguentis liniri equos Simonides in Iambis testatur. Persae post Cyri pugnam in Lydia camelos simul cum equis alunt, equorum metum ex camelis convictu conantes expellere.

XXXVII. De diversis animalium generibus.

Cartilaginea vocantur, quae squamis carent; ut muraena, conger, torpedo, pastinaca, bos, mustellus; delphinus [vero] et balaena [cete sunt]: et haec quidem de aquatilibus sola vivipara. Mollia appellantur ex aquatilibus ossium expertia; ut polypus, sepia, loligo, urtica: quae etiam sanguine et visceribus carent. Crustis tenuibus tecta; astaci, squillae, cancri, paguri: haec senectutem exuunt. Siliceis testis operta; conchae, murices, buccinae, strombi, echini, locustae. Dentibus serratis praedita esse dicuntur, quae dentes teretes et acutos habent; ut lupus, canis, leo, panthera: haec eadem sunt carnivora. Utrinque dentati, homo, equus, asinus; adipem etiam habent. Dentes continuos habent bos, ovis, capra. Dentes exertos habent, quae extra dentes eminentes ostendunt, aper, talpa; nam elephanti, potius quam dentes, cornua appellanda sunt. Insecta: ut vespae, apes: haec etiam pulmonibus carere dicuntur. Ambigentia: equus fluviatilis, lutra, castor, crocodilus. Cortice teguntur lacertus, salamandra, testudo, crocodilus, serpens: haec etiam senectutem exuunt, praeter crocodilum et testudinem. [Solipeda: equus, asinus.] Bisulca: bos, cervus, capra, ovis, sus. Multifida: ut homo, canis. Planipeda et latis unguibus praedita: cycnus, anser. Cuteis alis praedita vespertilio. Uncinatis unguibus sunt, quibus incurvum est rostrum; ut accipitres, aquilae. [Aliorum animalium naturam alibi dixi.]

XXXVIII. De vulpansere.

Vulpanser pullos suos vehementer amat, eandemque operam, quam perdix, in eis tuendis ponit. Nam ante suos foetus sese provolvens, aucupi spem sui capiendi praebet; hi vero interea elabuntur; quibus fuga elapsis, is sese alis allevans discedit.

XXXIX. De accipitre.

Accipiter, quoad vivit, ab Aegyptiis carus deo esse fertur; tum post excessum e vita, [cum corpore exutus est anima

et spiritus] futura ostendere, et somnia immittere. Eidem Aegyptii ternis aliquando pedibus accipitrem apud se visum ajunt, et nonnullis persuadent.

XL. De animalibus partes quasdam habentibus duplices.

Perdices in Paphlagonia, ut scribit Theophrastus, cor geminum habent. In Bisaltia lepores Theopompus ait singulos duplex habere jecur. Apion, nisi nugatur, alicubi cervis quatuor esse renes prodidit. Et, cum Oenis Menidis filius regnaret [in Aegypto], gruem bicipitem esse visam, et feracitatem regionis secutam, idem auctor est; item sub alio rege quadricipitem avem, et alluvione Nili secuta copiosiore quam alias unquam, fructuum et segetum admirabilem fertilitatem extitisse. Quadricornem cervum Nicocreon Cyprius habuit, et Delphis consecravit [cum hac inscriptione:

Quatuor insignem quod cervum cornibus altis
Nicocreon cepit, munus, Apollo, tuum est].

Oves etiam tum quadricornes, tum tricornes, fuerunt in templo Jovis custodis urbis [in Aegypto]. Ego etiam quinque pedes bovis miratus sum, quem vidi sacrum eidem deo in magna urbe Alexandria, in luco dei, ubi consitae perseae egregiam umbram et spectaculum praebebant. Ibidem vitulus [colore cereo] pedem ab humero dependentem ferebat, absolutum quidem illum, sed ad gressum inutilem. Haec etsi consuetam naturae rationem non omnino sequi videantur; ea tamen, ut vel ipse vidi, vel fama accepi, referre libuit.

LIBER DUODECIMUS.

I. De sacris Myrensium piscibus.

In Myrensi Lyciae sinu [fons] est [et] Apollinis templum, ad cujus sacerdotem vitulinas caranculas [ex oblatis sacrificiis] dispergentem orphi gregatim adnatant, et tanquam sane convivae ad epulas invitati carnes comedunt. Et vero immolantes ex eo magna voluptate adficiuntur, quod pisces sua sacrificatione pascantur; quod quidem ipsum res suas bene et feliciter casuras esse significare sibi persuadent, idcircoque propitium esse sibi deum dicunt, cujus voluntate cibis pisces expleantur. Quod si caudis carnes in terram ejiciant, tanquam sordidas a se detestantes, exinde sibi iram dei portendi arbitrantur. Itemque hujuscemodi piscium genus sacerdotis vocem et agnoscit, et si ad eos, a quibus appellatur, accesserit, sic incredibilem ipsis laetitiam adfert; at, si contra fecerit, magnum dolorem eisdem inurit.

II. De piscibus Hierapolitanis.

Ad Bambycen olim sic appellatam, nunc vero Hierapolim a Seleuco nuncupatam, pisces et sacri habentur, et confertis turmis natant. Duces item habent, qui cibos ei objectos primi degustant; maximeque ex omnibus piscibus amicitiam inter se servant, perpetuaque pace devinciuntur; sive quod dea hunc animorum consensum eis adflat, sive quod objectis escis cum abunde expleantur, necesse non habent se invicem invadere et vorare.

III. De agni monstro.

Aegyptii ferunt (quod mihi quidem non persuaserint) quo tempore [decantatus ille] Bocchoris regnavit, agnum pedibus octonis et cauda gemina esse natum; ac eundem fuisse bicipitem, et quadricornem, et humano sermone locutum. Veniam merentur poetae, ut Homerus, qui Xantho equo sermonem attribuit; [et imitatus illum hac in re Alcman, cum id post tantum auctorem, qui primus id fingere fuit ausus, Homerum fecerit, non est accusandus. Aegyptiis vero talia jactantibus quis credat? Volui tamen haec de agno, licet fabulosa, non praeterire].

IV. De accipitre.

De accipitribus audire memini, solere eos, antequam Nilus inundet, et agros operiat, ex pennis illas, quae jam consenuerint, dimittere, ut rami fruticum jam arida folia; et alias novellas et elegantes producere, similiter ut arbores comam. Sunt autem accipitrum genera plura, quod et Aristophanes insinuare videtur, cum inquit:

Atqui misimus
Ter mille accipitres, sagittarios equites.

Jamque quilibet procedit unguibus amentatis
Cenchris, buteo, vultur, cymindis, aquila.

Distributi sunt autem et consecrati variis diis: perdicarius et ocypteros Apollinis minister est, ut ferunt; ossifraga et harpe sacrae sunt Minervae; palumbario Mercurium delectari ajunt; Junoni dedicatur tanysipteros, Dianae buteo, Matri deum mermnus, alii denique aliis diis. Genera autem accipitrum permulta sunt.

V.

De mustela apud Thebanos in honore habita.

Aegyptii quod diversa animalium genera in deos referant, et diversimode colant, multiplex risus eos consequitur. At Thebani, natione quidem Graeci, risu obruendi, qui mustelam, [ut audio], religiose venerentur, et dicant [Herculis hanc nutricem fuisse; vel non fuisse quidem nutricem, sed] cum Herculem Alcmena parturiret, et parere non posset, hanc praetercurrentem partus vincula dissolvisse; eoque esse factum, in lucem ut Hercules exiret, et jamjam natus reptaret; [cui deinde Juno decantatos illos dracones immisit]. Porro mures adorant ii, qui Troadis Hamaxitum incolunt; unde Apollinem, qui apud eos maxima religione est, Sminthium appellant. Murem enim Sminthum Aeoles et Trojani nominant, sicut Aeschylus in Sisypho testatur, cum ait:

De Apolline Sminthio.

Sed est agrestis [maximusque] sminthus.

Tum vero in aede Sminthii cicures aluntur mures, eisque victus publice praebetur; atque infra altare, ubi degant, mures albi latibula habent; apud tripodem Apollinis muris est effigies. Ceterum de hujus religionis origine hanc accepi fabellam: Permulta murium millia cum Aeolum et Trojanorum segetes invasissent, atque immaturas succidissent, eis, qui sementem fecissent, messem infructuosam reddidissent; cumque Delphicus deus de hac re consultus esset, respondisse: oportere sacrificare Sminthio Apollini: eos, quibus datum esset oraculum, responsum secutos ab hoc murium impetu liberatos fuisse, et frumentum eis ad solitas messes pervenisse. Huc etiam addunt: Cretenses ad coloniam domo missos [propter calamitatem, quae ipsis acciderat] Pythium rogasse, quempiam sibi locum ad habitandum adpositum ostenderet; illum oraculum edidisse, ubi terra geniti bellum eis inferrent, ibi considendum, atque urbem excitandam esse: ita eos profectos ad Hamaxitum castra posuisse, ut illic quiescerent; murium vero immensam vim erupisse, et clypeorum lora derosisse, et arcuum nervos exedisse; ex quo conjecturam duxerunt illos esse terrigenas, proinde ad armorum etiam inopiam redactos hunc locum incoluisse, atque Sminthio Apollini templum excitasse. [Ad hanc theologiam murium nos mentio promovit, et haec quoque obiter cognovisse detrimento nobis non fuerit.]

VI.

Delphinorum circa

Delphini etiam mortuorum memoriam non abjiciunt, et eos, quibuscum consuetudinem vivis habuerant, extinctos quoque non deserunt. Itaque sui generis cadavera subeuntes,

defunctos cura.

ad continentem elata, hominibus sepelienda tradunt, [Aristotele teste]; post vero sequitur magna delphinorum multitudo, tanquam in extinctos honorem conferentium, aut certe eos ab impetu aliarum belluarum ne abrepti devorentur defendentium. Itaque homines justi, et rei musicae intelligentes, reverentia studii in delphinorum musicam adducti humatione eos adficiunt; illi vero, qui a Musis ipsisque Gratiis (quod ajunt) alieni sunt, eos inhumatos relinquunt. At truci horum animo, o delphini, veniam concedatis oportet: quandoquidem vel ipsi Athenienses Phocionem probum virum inhumatum projecerunt: tum Olympias, quae filium Jovis peperisset, ut ipsa gloriabatur, et ille profitebatur, insepulta jacuit: Pompejus [item Romanus, cognomine] Magnus, cum tot tantasque res praeclaras gessisset, ac summis victoriis partis, ter triumphasset, et interfectoris sui patrem servasset, et in regnum restituisset, Aegyptii non modo interfecerunt, sed capite truncatum, projectum ad litus reliquerunt; quemadmodum erga vos sepulturae officium saepe negligunt. [Vidi ego quoque, qui connexas cicadas in cibum venderent. Omnivorum enim istud animal neque vobis, o delphini, parcit, sed vos sale inveterare et devorare audet; neque cicadis etiam parcit, nec animadvertit se rem perpetrare Musis, Jovis filiabus, invisam.]

VII. De leonum apud Aegyptios cultu.

Leonibus in Aegypto religiosus cultus non modo tribuitur, sed etiam ex iis urbs nomen trahit; quorum sane vim ac naturam exponere non alienum videtur. Templa habent sibi consecrata, et sedes ad commorandum amplas; tum eis bubulae carnes quotidie praebentur, quas distractas atque ab ossibus [et fibris] nudas dum exedunt, Aegyptii iis accinunt Aegyptia voce. Cautionis argumentum est, ne ex adspicientibus quenquam fascinent, eamque, ut ita dicam, amuleti vice usurpare videntur. Neque vero eorum modo permulti apud ipsos consecrantur, verum etiam sedes eis dedicatae e regione contrarios adversosque adspectus habent; quarum fenestrae, tam quae ad solis exortum pertinent, tam etiam quae ad occasum spectant, apertae suaviorem vivendi rationem eis, et jucundius habitandi domicilium efficiunt. Tum eis etiam sunt exercitationum loca ad tuendam valetudinem, tum propinquae palaestrae. [Exhibetur autem cuique, quocum certet, adversarius ei vitulus aliquis bene habitus, quem cum certando prostraverit (quod quidem tardius facit, utpote otio et exercitii venandique penuria segnior) inde satiatur, et ad suum redit stabulum.] Eos ideo Vulcano Aegyptii consecrarunt, quod sint natura vehementer ignita; atque adeo exteriorem ignem ob copiam interioris aegerrime intuentur, et fugiunt. Tum idcirco solis domicilium leonem constituunt, quod igneus sit: simul et solem, cum est aestivo tempore calidissimus ac fervidissimus, accedere ad Leonem coelestem

dicunt. Ii quidem, qui magnam Heliopolim incolunt, in dei vestibulis eos divinae cujusdam sortis, ut Aegyptii dicunt, participes alunt. Nam iis, quibus propitius est deus, somniorum significationibus secundum quietem, futura non solum ostendunt; sed etiam a perjuris non longo intervallo atque adeo e vestigio, deo eis justam iracundiam adflante, poenas illorum fraudi debitas repetunt. Empedocles inquit, si post excessum e vita homo de semetipso in bestiae alicujus naturam demigrare debeat, multo praestantissimam conversionem esse, quae fit ex homine in leonem; si in plantam commutari, optimam esse demigrationem in laurum. [Versus quidem ipsius hi sunt:

Utque feras inter praestat leo montivagus trux,
Sic aliis fruticum laetissima laurea cunctis.]

Quod si sapientiae Aegyptiorum, qui animantes etiam earumque partes ad naturam referunt, ratio habenda est; illi attribuunt igni hujus animalis anteriora, aquae vero posteriora. Sphingem quoque Aegyptii qui sculpturam excercent, et Thebanae fabulae duplici natura [egregie] adornantes, biformem nobis conantur repraesentare, ipsam ex corpore virginis et leonis compositam celebrantes. Quod et Euripides insinuat, cum inquit:

Caudam revolvens sub leoninos pedes
Sedebat.

Porro Nemeaeum leonem e luna decidisse ajunt. Unde et Epimenides in suis carminibus cecinit:

Nam genus e luna nostrum, coelestis origo est,
Terribili quae me quondam concussa rigore
In Nemeam sylvam, Junoni scilicet almae
Ut gratum faceret, dejecit.

Sed haec in fabellas rejicienda; nos propriam leonum vim et supra et in praesentia satis explicavimus.

VIII. De pyrausta insecto.

Pyrausta animal est, quod ignis fulgore gaudet; et ad lucernas advolat, cum flamma maxime viget, atque inde se aliquid adepturum putat: magno autem impetu in eam illapsus comburitur. Meminit vero ejus etiam Aeschylus tragoediarum scriptor, canens:

Magnopere imprudentem metuo pyraustae necem.

IX. De cinclo ave sive motacilla.

Cinclus volucre animal est, posteriore sui parte debile, ideo [suapte natura et] per se dicunt non posse nidum construere, sed in alienis parere; eamque ob rem pauperes rusticorum proverbio cinclos appellari solere. Haec etiam semper caudam movet, ut apud Archilochum cerulus. Mentionem hujus avis Aristophanes etiam in Amphiarao facit, his versibus:

Et lumbis caveto tuis, ceu debilis illa
Cinclus parte senex: hoc incantatio quaedam
Creditur esse potens.

Idem in Senectute *lordu cinclobaten rhythmum* dixit. Et Autocrates in Tympanistis:

Ludere ut solent blandae
Virgines sono quondam
Tibiae delectatae,
Jactare palmas, comas,
Vibrare leviter pedes,
Ephesiae Dianae in festo;
Motitare lascive
Sursum deorsum lumbos
Cincli more salientis.

Mures, qui non ex insidiis, sed sua sponte moriuntur, X.
defluentibus membris, e vita paulatim excedunt; unde pro- Paroemiae
fectum id, quod est in proverbio, *Juxta muris interitum:* de muribus
cujus Menander meminit in Thaide. [Quin et *turture loquaciorem* hominem dicebant: siquidem turtur et ore semper garrula est, et postica etiam parte plurimum, ut ferunt, obstrepit. Et hanc quidem paroemiam idem poeta usurpat in Monili, et Demetrius Sicilia fabula *turtures podice* etiam *loqui* ait.] Porro mures flagranti libidine dicunt esse, testemque Cratinum adferunt dicentem in Fugitivis: et turture.

Age nunc tibi de sereno adversus mollitiem muris fulgurabo
Xenophontis.

Et feminam quidem murem majore veneris rabie flagrare dicunt; et rursus Epicratem citant in dramate, quod inscribitur Chorus:

Postremo subiit laena detestabilis,
[Per Phersephattam], per Dianam dejerans,
Esse hanc puellam, virginemque, et integram
Pullus ut indomitus: at cavus erat murium.

[Voluit autem extreme libidinosam dicere *cavum* totum *murinum* eam appellando. Et Philemon:

Mus albus, illam si quis (at fari pudet)
Clamavit adeo laena mox turpissima;
Latere nusquam licuit.]

Colunt et nigrum taurum Aegyptii, quem Onuphin vo- XI.
citant. Loci nomen, ubi nutritur, ipsi referant; [ego propter aspe- De Onuphi
ritatem omitto]. [Pili in eo, contra quam aliis, vertuntur; atque tauro.
hoc ei proprium est.] Inter boves magnitudine excellit, ita ut chaonas etiam, quos Thesproti et Epirotae larinos nuncupant, et e Geryonis bobus prognatos dicunt, exsuperet. Pascitur autem medica herba.

Non modo aquatilium bestiarum, sed etiam terrenarum, XII.
omnium delphinus velocissimus, et ad saliendum praestantis- De delphino.
simus est. Navem enim, sicut Aristoteles ait, transilit, et causam conatur adferre ejusmodi: quemadmodum urinatores animam continent, sic ille primo spiritum comprimit; deinde corpus, sicut sagittam nervo expulsam, jaculatur; nam spi-

ritus intus compressus, [ut ait], et illum et urinatores compellit ac jaculatur.

XIII. De physa pisce. Physa Aegyptius piscis admirabili natura praeditus est. Nam eum notionem habere ferunt, quando luna augeatur et diminuatur; ejusque jecur cum luna pariter decrescere, pariterque recrescere; corporisque habitu modo esse opimo, modo gracili et tenui.

XIV. De glanide pisce. Glanis piscis, incola Maeandri et Lyci Asianorum fluminum, et Europaei Strymonis, speciem siluri similitudinemque gerit. Ex piscibus suorum foetuum amantissimus est: nam simul ut femina peperit, cura quidem illa de partu suo liberatur, veluti puerpera; at vero adsiduum se praestans mas custodem ad conservationem ejus, quam procreavit, sobolis, eam tuetur, et insidiantes pisces omnes arcet. Potest quidem et hamum devorare, Aristotele teste.

XV. De ranis et hydro, de crocodilo et trochilo. Hydrum valde et metuit et odit rana, quamobrem multo clamore illum vicissim terrere ac perturbare conatur. Ceterum crocodili malignum ingenium, hominem quoque et alias animantes ut capiat, meditatur insidias; itaque in via, qua novit ad fluvios descensum esse, vel aquandi gratia, [vel potandi equum, camelumve,] vel certe ingrediendi navim, aquam noctu, quam plenis buccis hauserit, effundit, idque saepius, ut locum reddat lubricum, ut facilius [quodcunque in eo collapsum fuerit] animal praedetur; labentia enim sustinere se nequeunt, et mox ab illo insiliente, ut jacent, corripiuntur ac devorantur. [Addam et aliud nonnihil de hac fera.] Cum non pauca sint trochilorum genera, et nomina (quae sane quidem, quoniam auditu dura sunt et aspera, praetereo) haudquaquam sane cum iis omnibus foedere devincitur crocodilus; sed cum solo nuncupato cladaroryncho societatem atque amicitiam colit, nulla enim hic offensione hirudines ei legere potest.

XVI. De causa foecunditatis quorundam animalium; de mulis, asino et equa. Cur sus et canis sint multiparae, Democritus causam adfert, quod multas vulvas, et loca semini concipiendo apta multa habeant: ea omnia semen non uno initu explet; sed iterum et saepius ea animalia ineuntur, ut coitus frequentia seminis receptacula impleantur. Mulas idem non parere ait; nec enim similes aliis vulvas animalibus habere, sed forma diversas, nec genitali semini recipiendo idoneas; mulas enim non naturae opus esse, sed humanae solertiae audaciaeque, ut ita dicam, adulterinum inventum et furtum. Videri autem sibi ait, asinum vi equae illata, fortuito gravidam reddidisse, ac homines postea hujus violentiae discipulos factos in consuetudinem procreandi haec jumenta adduxisse. Libycorum asini maximi non equas comatas superveniunt, sed duntaxat tonsas; nec enim has comae ornamento superbientes, harum rerum periti ajunt, ejusmodi maritos pati.

XVII. In australibus foetus utero magis excidere Democritus ait,

De tempore, quo abortus accidere solent.

quam in septentrionalibus: idque rationi consentaneum est. Quia ventrem ferentibus corpora austro laxentur et dissolvantur; idcirco receptaculo dilatato et longe lateque diffuso, et male compacto, partus errare et vagari, eosdemque calefactos huc et illuc dilabi et diffluere, ac jam locis disclusis et remissis facilius excidere: contra si tempestas sit frigida, et septentriones venti spirent, locorum adstrictione foetus contrahi et comprimi, ut de locis dimoveri ac depelli non queant, nec sane dissolutione et laxitate quasi tempestate quati; praesertim cum ab perturbatione conquiescant, et firmissima sede distringantur, ita ut facile ad pariendi tempus durare possint. Quamobrem frigida constitutione, inquit Abderita, foetus manent, calore vero ut plurimum excidunt; hoc enim superante, fieri posse negat, quin nervi et artus laxentur et fatiscant.

XVIII. De cervorum cornibus.

Causam cervis cur cornua renascuntur, idem Democritus eam dicit: Ventrem iis calidissimum esse; et eorum venas per universum corpus pertinentes esse rarissimas; et os, quod cerebrum amplectitur, membranae instar tenuissimum et perrarum esse, indeque ad summum capitis verticem crassissimas venas exoriri; itaque fieri, ut nutrimentum, et cibi pars utilior, celeriter a nativo calore digeratur: ex eo autem quod pinguius est, extrinsecus ipsis circumfundi, ait; quod solidius, per venas in caput retorqueri et reflecti, ac inde cornua permulto humore irrigata enasci. Hic influxus cum continenter fiat, quod ex eo coaluerit, promovetur et truditur foras, et subinde succrescit aliud atque aliud; quicquid igitur ejus extra corpus eminet, durescit ab aere eum ipsum consolidante, et in corneam duritatem confirmante; id autem, quod etiam nunc intra cutem subest, molle et tenerum est. Quocirca recens cornu subnascens, et intrinsecus premens, vetus tanquam alienum expellit, dum veluti parturiens turget, et in lucem emergere gliscit, morae interioris impatiens. Et humor quidem recenter concrescens ad depellendum antiquum infirmus est, at durescens priora extrudere potest. Itaque vetera cornua pleraque interno robore expelluntur; nonnulla arborum ramis circumplicata, et feram ad cursum incitatam vi impedientia, abrumpuntur; et sic veteribus elisis, recentia ad erumpendum parata naturae munere proferuntur.

XIX. De cornibus in tauris exsectis et integris.

Bubulo pecori castrato Democritus ait tortuosa, gracilia, longa nasci cornua; contra testibus praedito enasci secundum radicem crassa, recta, minusque prolixa; eosdemque latiori, quam alteros, fronte esse. Nam hic ibidem cum multae venae sunt, ab iis ossa dilatantur; simul et cornuum eruptio, quoniam crassior exsistat, frontis latitudinem promovet: castratis vero, quod sedes cornuum et initium enascendi perparvum habeat circulum, minus, [ut ait], haec pars dilatatur.

XX. De tauris

Porro mutili boves, foraminulentam, [ut Democritus vocat] cranii partem, et poris seu meatibus plenam, non ha-

cornu carentibus.

bent; sed os universum solidum, quod cum adfluxum humorum non admittat, ut cornibus nudi ac mutili sint, in causa est. Venae etiam circa idem os cum pertenues et infirmae sint, minus alimenti continent. Sed cervix quoque mutilorum boum necessario siccior est; cum in ea similiter graciliores habeantur venae, et idcirco minus validae. Ceterum Arabicis vaccis egregia nascuntur cornua; quod ad ea scilicet [inquit ille] humor copiosus, unde generosa illa germina nutriuntur, confluat. Ex iisdem quae cornibus carent, os humorem capere solitum solidius habent, et haudquaquam hunc ipsum sibi humorem recipere idoneum. In summa igitur, incrementi causa cornibus exsistit influentia, quam sane plurimae et crassissimae venae humore, quantum ferre possunt, gravidatae infundunt.

XXI. Historia de aquila pueri projecti servatricis.

Est et amor et benignitas erga homines animalibus propria. [Nam aquila olim infantem servavit.] Sed operae pretium est historiam integram explicare, amplum sententiae nostrae testimonium futuram. Sacchorae Babyloniorum regis nasciturum e filia nepotem, et regnum avo ademptururum, Chaldaei praedixerunt. Hoc ille metuens, [ut aliquid joco dicam, Acrisius erga filiam suam redditur]; arctissima [enim] custodia eam adservari jussit. At filia (nam Babylonii regis sapientiam superabat fatum) ex obscuro homine foetu concepto peperit. Natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce civitatis, ubi filia inclusa erat, praecipitarunt. Aquila vero acutissimis oculis infantem dejici videns, priusquam terrae allideretur, volando subiens eum dorso excepit, et in hortum quendam deportatum leniter deposuit. Ille autem, qui horti curam agebat, pulcro puerulo conspecto, eum [dilexit, atque] educavit; idemque Gilgamus appellatus Babyloniorum rex fuit. Hoc si cui fabula videtur, [me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen] Achaemenen Persam quoque, a quo nobilis Persarum prosapia descendit, aquilae alumnum fuisse.

XXII. De rabie canum Cretensium.

In Creta Dianae Roccaeae templum est, circa quod cum rabie corripiuntur canes, vehementer ex ea laborant: adeo quidem, ut ex promontorio in mare se praecipites dent.

XXIII. De leonibus Elymaeae.

In Elymaea regione Adonidis templum est, et in eo mansueti leones, qui homines templum ingredientes, tanquam salutatos, adulando excipiunt. Eos si ad cibum advoces, tanquam invitati convivae accedunt; et quicquid porrexeris, postquam acceperint, modeste et decenter abeunt.

XXIV. De phoenice pisce.

Piscem in mari rubro nasci ferunt, cui nomen hygros [hoc est, humidus vel aquaticus] phoenix; is nigris lineis, quas coeruleae variant maculae, distinguitur.

XXV. De piscibus nonnullis maris rubri.

Ejusdem maris lacertus est, cujus magnitudo ei, qui nascitur apud nos, aequalis est; sed virgatus spectatur, lineis nimirum aureolis circumdatur a branchiis ad caudam perti-

nentibus, quas media argentea distinguit; ore est hianti, maxilla inferior eminet in superiorem; virides oculos habet, quos aureo fulgore palpebrae ambiunt. Ejus item maris foetura est charax nuncupatus piscis; is pinnas habet et utrinque et in tergo auricolores, inferiores partes purpureis cingulis illustrantur, similiter ejusdem cauda auri colorem gerit, purpureus color medios oculos pulchre adumbrat. Sagittarius in eodem mari procreatur, echini speciem et similitudinem habens; ac firmis et longis armatur aculeis.

XXVI. De hystrice Libyca.

Hystrices Libycae eos, a quibus attinguntur, acerbe pungunt, et aculei earum non leves dolores inferunt; quinetiam si mortuae sint, aculeorum puncturas noxias esse ajunt.

XXVII. De simia maris rubri.

Est etiam in mari rubro simia, non piscis quidem haec, sed bestia cartilaginea, velut squamarum expers, non magna. Colore est terrestri similis, tum facie speciem similitudinemque ejusdem gerit. Non pisceo tegmine reliquum corpus, sed illiusmodi circumvestitur, cujusmodi testudinis involucrum est. Eadem, similiter atque terrestris, leviter sima est; reliquum corpus instar torpedinis latum est, ut dicas avem esse alas explicantem; et cum natat, volare videtur. In hoc vero a terrestri differt, quod varie distinguitur; et rufa est cervice, ut branchiis quoque. Os vero non in summa facie [oblongum] ei prominet, [sed hac etiam parte modice sima terrestrem repraesentat sibi cognatam].

XXVIII. De animalibus colorem vocemque mutantibus.

Luscinia colorem et vocem per aestatem in aliam speciem immutat; neque enim sic cantum variat, distinguit, inflectit, acuit, quemadmodum verno tempore. Merula aestate quidem canit: at hieme strepit, et inconditam vocem edit; et, quasi vestis mutatione facta, ex nigro colore in rufum convertitur. Turdus vero hieme conspicitur [magis] murino colore, aestate varietate circa collum coloris distinguitur. Et vero pisces ex alio colore in alium mutabiles sunt, ut turdi, merulae, fucae, maenides. Lupi item cervarii, ut Aristoteles refert, aestivo tempore a pilis nudi, hiberno contra hirti efficiuntur.

XXIX. De siluro pisce.

In Bubasto Aegyptia stagnum est, quod cicures permultos siluros, eosque piscium mansuetissimos alit; quibus frusta panis objiciunt, ad quae certatim ii adsilientes pascuntur. Iidem etiam in fluminibus procreantur, ut in Cydno Ciliciae fluvio: sed ii quidem idcirco minuti proveniunt, quod ejus confluens nitidissimus et frigidus sit; quo non ipsi delectantur, sed turbido potius, ac plane limoso, eoque pinguescunt. Pyramus quidem atque Sarus, Ciliciae fluvii, eos longe pleniores ferunt; tum Orontes Syrorum fluvius eos progignit; Ptolemaeorum item fluvius, et Apamiense stagnum, maximos generant.

XXX. De piscibus cicuribus.

Permultis quidem locis mansuefacti pisces, et se appellantibus obtemperantes, et cibos objectos libenter excipientes,

aluntur: ut in Epiroticae, olim nuncupatae Stephanepoleos, templo Fortunae, [in vivariis (sive canalibus) utrinque juxta adscensum]; atque in Eloro Siciliae, olim Syracusiorum propugnaculo. In templo etiam Jovis Labrandei fons nitidus mansuetos pisces habet, monilibus et aureolis inauribus ornatos; quod quidem templum septuaginta stadia ab urbe Mylasiorum distat. Ex hujus Jovis statua gladius est appensus, et colitur deus Carii [Stratiique] cognomine; quod Cares primi stipendia meruerunt, et pecunia militarunt, loris clypeos appenderunt, cristas galeis accommodarunt. Cares autem sunt appellati a Care Jovis et Cretae filio; at Jupiter Labrandeus nominatus est, quod multo et impetuoso imbre pluisset. In Chio ad portum nuncupatum Γερόντων [senum] cicurum magnus est piscium numerus, quos Chii ad solatium senectutis exacta aetate adfectis alunt. Inter Euphratem et Tigridem regione media fons interesse praedicatur, cujus aqua usque ad imam sedem perlucida est, et aquam limpidissimam emittit, unde fluvius emanat Burrhas, ubi piscium mansuetorum greges exsultantes errant; praedicant autem incolae fabulam quandam sacram, nempe Junonem, celebratis cum Jove nuptiis, in hac aqua se abluisse, quod et Syri ajunt, unde locus etiamnum suavem odorem spiret, qui in vicinum etiam aerem circumquaque distribuitur.

XXXI. Historia de oraculo filiorum Aristomachi.

Animalium vim et naturam nosse ne dii quidem adspernantur. Siquidem Eurysthenem et Proclem [Aristodemi, Aristomachi filios, cui pater fuit Cleodaeus, Hyllus avus, proavus Hercules,] audio, cum in matrimonium feminas ducere constitutum haberent, profectos ad Delphicum oraculum deum consuluisse, quocum Graecorum Barbarorumve adfinitate devincti pulchre et prudenter nuptiis alligati viderentur: iis deum respondisse, ut eadem via, qua venissent, in Lacedaemoniam reverterentur; ubicumque porro terrarum summe ferum animal ferens mitissimum eis occurreret, inde ducendas uxores esse, sic enim feliciter ipsis et prospere processurum esse. Cui oraculo obtemperantes, cum in Cleonaeorum regionem venissent, ipsis occurrit lupus agnum, quem ex aliquo grege diripuerat, portans; ex eo illi conjecerunt Apollinem de iis animalibus oraculo significationem dedisse, proinde ipsos Thesandri filii Cleonymi, probi viri, filias uxores duxisse. Ergo si probe dii tenent, quodnam animal sit mansuetissimum, quodque immanitate efferatissimum; neque nobis negligendum naturas eorum nosse.

XXXII. De serpentibus Indicis.

Res multas et varias producit India; quarum aliae felicem sane illam, et admirandam esse parentem testantur; aliae contra [neque ulli sunt expetendae] neque dignae, quae laudentur, vel desiderentur. [Sed de aliis, quae vel usum aliquem sui adferunt, vel ad luxum et ostentationem faciunt, partim jam dixi, partim dicturus sum postea, faventibus

diis;] in praesentia de serpentibus tantum regionis illius verba facere statui. Has illa multas variasque educat, [quarum species omnes persequi velle infinitum foret]. Non solum autem hominibus, verum etiam aliis animantibus perniciosa sunt. Eademque regio herbas defendentes a venenatorum morsuum pernicie producit, ad quarum usum et scientiam tantopere periti sunt indigenae, ut quodnam medicamentum cuique serpentium adversetur, probe teneant; simul et ne acerrima veneni vis celerrime per corpus manet, neve id ipsum conficiat, praesens sibi mutuo ferunt auxilium, quod necessarium regio ipsa abunde subministrat. Jam porro serpentem, qui hominem interfecerit, Indi permultis in hanc rem testibus Libycis, et Aegyptiis Thebarum incolis, utentes dicunt, idcirco subterraneam latebram ingredi nequire, quia terra suis ipsa sedibus eam non amplius recipiat, et quasi gremio suo in exilium ejiciat; atque hinc postea errare, vagari, et pluribus jactatam miseriis, aestivo et hiberno sub dio aerumnosum omne aetatis tempus degere, neque amplius a conjugibus adiri, neque ab iis, quos ex se procreaverit, parentem agnosci. Poena igitur homicidii ipsis rationis expertibus a natura inflicta est, dei providentia, prout ipse commemoravi; dictum est vero, ut inde discat prudens.

XXXIII. De anserum vigilantia.

Anseres ad custodiam praeferendi sunt canibus, quod Romanorum periclitatione constat; quo tempore acerrime a Gallis impugnati sunt, qui eis repulsis jam in urbem invaserant, jamque universam occupabant, Capitolio tantum excepto, quod superare non facile poterant. Hujus igitur loca, quae insidiantes admissura et minus tuta videbantur, custodibus committebant. Consulatum gerebat tum temporis M. Manlius consul, et commissum sibi Capitolium custodiebat. Hic est, qui filium propter fortitudinem et rem bene gestam coronavit; sed, quod extra ordinis sui locum progressus esset, morte affecit. Postquam vero Galli collem sibi undequaque inaccessum animadverterunt, intempesta nocte per insidias adoriri somno profundiore detentos statuerunt; conscensuros autem se sperabant per illam partem, quae tanquam natura satis munita custodibus erat vacua, quod inde insidiaturos Gallos Romani minime credidissent. Atqui ex eo etiam loco collis [cum Jovis aede turpiter] occupatus fuisset, nisi forte adfuissent anseres; canes enim ad cibum eis objectum silebant, anserum vero proprium est, ad esculenta, quae eis objiciuntur, non quiescere, sed exclamare; suo igitur clangore Manlium et custodes excitarunt. Quamobrem nunc etiam canes apud Romanos poenas luunt quotannis, ad veteris perfidiae memoriam; anseri vero certis diebus suus decernitur honor, et magna cum pompa in foro incedit.

XXXIV. De diverso-

Haec etiam non a cognitione scientiaque animalium abhorrent. Scythae ligni inopia, quae diis immolant, eorum

rum animalium apud diversos populos usu.

ossibus succensis coquunt. Apud Phryges, si quis aratorem bovem occiderit, morte mulctatur. Sagarenses quotannis summa adversus Minervam observantia ei celebrant camelorum certamen, ad cursum enim aptissimi et velocissimi apud eos procreantur. Saracori asinis neque ad ferenda onera utuntur, neque ad molas, sed bellatores habent; et quemadmodum equis Graeci insidentes, sic asinis hi bellica pericula sustinent. Quod si quis asinorum apud eos corpulentior esse videatur, illum Marti sacrificant. Clearchus Peripateticus dicit solos de Peloponnensibus Argivos serpentem non interimere; et si canis in forum ingrediatur certis quibusdam diebus, quos illi [sacros agunt, et] Arneidas vocant, eum interficere. In Thessalia vero is, qui uxorem ducturus est, pro nuptiis sacrificans, equum bellatorem inducit frenatum, et omnibus armis instructum; deinde postquam sacrificium peractum sit, [et pactum cum virgine fecerit] equum uxori habenis ducendum tradit. Jam porro id quam significationem habeat, Thessalis explicandum relinquo. Tenedii olim praestantissimam gravidam vaccam Baccho alebant, et, cum peperit, tanquam sane puerperae inserviunt; vitulum autem recentem natum cothurnis induti immolant; sed qui eum securi percussit, dicis gratia lapidibus petitur, atque in mare fugit. Eretrienses Amarynthiae Dianae pecudes mutilas immolant.

XXXV. De canibus Xanthippi.

Praeter ea, quae supra dixi, Xanthippi, [cui pater fuit Ariphrus] canes domini perstudiosos fuisse audio. Eo enim tempore, cum ingenti bello Persarum in Graeciam exardescente, Athenienses oraculi jussu, relicta patria, in classem demigrarunt; tum hujusce, quem modo nominavi, canes una cum domino transmittente ipsi ex Attica in Salamina natando trajecerunt. Haec referunt Aristoteles et Philochorus.

XXXVI. De aqua Crathidis et de bobus Euboicis.

Confluentem candidi coloris efficientem Crathis fluvius emittit. Nam ovillum et bubulum pecus, et omnis grex quadrupes, sicut Theophrastus ait, ex eo bibens de nigro rufove albus fit. Boves quoque in Euboea fere omnes albi nascuntur, quare et ἀργιβόειον [albis bobus gaudentem] poetae Euboeam cognominant.

XXXVII. De gallo et graculo.

Philo dicit eum, qui Nicomedi Bithyniae regi pocula administraret, a gallinaceo, [Centauro nomine] adamatum fuisse. Tum graculo formosus puer in amore fuit; tum etiam apes amatorio adfectu flagrare audio, quamvis earum plurimae a libidine sint alienae.

XXXVIII. De sue alato.

Sphingem, quicunque vel picturae vel plasticae operam dant, fingere alatam solent. Ceterum apud Clazomenios suem alatum exortum fuisse audio, qui Clazomenios agros vastaret; quod quidem ipsum in [libro De] Clazomeniorum finibus Artemon confirmavit, unde illic locus decantatus *Sus alatus* nominatur. Id quod si cuipiam fabula videatur, non prohi-

beo: ego, quod de animali dictum ab aliis non ignorabam, non invitus retuli.

XXXIX. De Ophiogenum origine.

Haliae Sybaridis filiae, cum in Phrygia lucum Dianae ingressa esset, draco quidam sacer conspectu praegrandis apparuit, et cum ea coivit; unde Ophiogenae dicti primam sui generis originem trahunt.

XL. De honore animalibus nonnullis habito.

Lupum Delphi colunt, Samii ovem venerantur, leaenam Ampraciotae; causas autem, quamobrem hujusmodi bestias divini cultus honore prosequantur, non alienum est explicare. Delphis aurum sacrum furto direptum, et in Parnasso defossum, sicut dicit Polemon, investigavit lupus; Samiis item aurum furto sublatum ovis invenit; quare Mandrabolus Samius Junoni ovem consecravit, [ut Aristoteles tradit]. Ampraciotae leaenam, quod tyrannum ipsorum Phaylum dilacerasset, idcirco ut suae libertatis vindicem summa religione colunt. Miltiades equas ter Olympiae victrices, sepulturae honore in Ceramico affecit. Evagoras Lacon itidem Olympionicas equos ad sepulturam magnifice dedit.

XLI. De Gange fluvio deque testudinibus et crocodilis in eo.

Ganges Indiae fluvius, initium ducens a fontibus, cum per se fluit, et nondum ad alios admistus est, altitudine est viginti passuum, latitudine vero octoginta stadiorum; cum vero jam alii in eum influxerint, altus sexagenos passus profluit, dilatatur autem et diffunditur in quadringenta stadia. Insulas Lesbo Cyrnove majores efficit; et cete procreat, quorum adeps unguentorum usum praestat. In eo etiam testudines nascuntur, quarum testa non minori magnitudine sit, quam dolium capax viginti amphorarum. Idem crocodilorum genera duo educat; quorum alteri nihil nocent, alteri inexorabili atque immisericordi in quidlibet voragine carnivori sunt; in eorum summo rostro quiddam, similiter ut in cerastis (serpentibus) eminet. His administris ad maleficos puniendos Indi utuntur; nam eosdem criminum gravissimorum damnatos illis objiciunt, neque carnifice egent.

XLII. De escis quibusdam piscibus adhibitis.

Piscationis marinae periti, ut auctor est Leonides, scaris escam demittunt coriandrum et carton, sic enim facile et nullo negotio capiuntur; scarus enim his condimentis, ceu praestigiis quibusdam, allicitur. At betarum foliis mulli capiuntur; nam hoc olere gaudet hic piscis, [eoque facile inescatus capitur].

XLIII. De diversis piscandi modis.

Piscationis modi quatuor traduntur; fit enim vel reti, vel conto, vel nassa, vel hamo. Ea, quae retibus utitur, praecipue ditare piscatores potest propter copiosam capturam, qua pisces pariter plurimi, ut occupatis hostium castris captivi, in eorum potestatem veniunt. Supellectilem vero requirit variam; ut sunt funes, fila alba et nigra, cyperus, suber, plumbum, picea, lora, [rhus], lapis, byblus sive papyrus, cornua, navis sex remorum, axis, scytalides (sive bacilli teretes,) cottana, tympanum, ferrum, ligna, pix. Inci-

dunt autem in ea diversa genera piscium, et varii multique eorum greges. Quae vero per contum piscatio fit, inter ceteras strenuissima est, et piscatore opus habet robustissimo. Ad eam requiruntur pertica recta oleagina, et funes e sparto contexti, et taedae vel faces de pinu perquam resinosa, item navis parva, et remiges assidui validique brachiis. At nassarum usus, prae ceteris insidiosus atque dolosus, ingenuos homines minime decere videtur. Adhibentur holoschoeni juncorum generis non madidi, vimen, lapis [qui facile manibus tractetur] alga marina, funes, coma cupressi, suber, ligna, esca, et navis parva. Porro ea, quae hamis fit piscatio, ut callidissima est, ita liberis hominibus inprimis decora. Opus autem habet pilis equinis, albis, nigris, rufis, et ad canum colorem vergentibus, ceteris qui tinguntur inserunt albos vel purpureos, reliquos omnes improbant; aprorum etiam setis rigidis utuntur; et linis seu filis, et aere multo, plumboque, et e sparto funiculis, et pennis, praecipue albis aut nigris et variis. Sunt ex piscatoribus, qui etiam lanis utantur puniceis vel purpureis, et suberibus, et lignis; ferroque, et aliis rebus indigeant, et inter illas arundinibus rectis procerisque, nec madidis, holoschoenis vero madefactis, et ferula rasa, et virga de corno arbore, et caprae cornibus, et corio. Alii enim pisces aliis istorum capiuntur, [ut jam supra explicatum est].

XLIV. De elephantis Indicis equisque Libycis.

Duae hae narrationes, quarum una Indica est, altera Libyca, generatim utique inter se differunt; illa autem, quae regioni suae peculiaria esse utraque perhibet, haec sunt. Si Indicus elephantus robore aetatis confirmatus capiatur, ex feritate aegre traducitur ad mansuetudinem, et quod desiderio libertatis teneatur, ideo caedes molitur; ac si vinculis devinciatur et constringatur, magis incitatur animo, neque ullam servitutem perpetitur. At enim Indi variis et multiplicibus cibariorum illecebris ventrem implere, eumque delinire student; ille tamen nihil de acerbitate sua remittens, nihilque ab iis blanditiis mitescens, iis praeclare contemptis, pergit iisdem infestus esse. Quid igitur ii comminiscuntur et machinantur? Instrumento quodam musico, quod scindapsum vocant, vernaculam cantiunculam ei canunt; is animum attendit, auremque ad audiendum erigit, et suavitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur, ac paulatim in objectum cibum respicit; et quamvis omnibus vinculis exsolvitur, tamen cantu devictus non amplius ad pristinos mores a mansuetudine deficit, [et cibo libenter veluti conviva fruitur]. Tibiae cantu [nam et alteram narrationem audire oportet) usque eo capiuntur Libycae equae, ut hujus blandimentis ad homines mansuescant ac mitigentur, et insultare ac laedere desinant; et quocunque eas cantiuncularum blanditiae invitaverint, eo pastorem consequuntur; cum ille insistit, hae

etiam a progrediendo se sustinent; ac si cantum contentiorem ad tibiam canat, ex eo tanta voluptate adficiuntur, ut lachrymas tenere non possint. Harum igitur pastores ex rhododaphnes arboris ramo excavato pastoritiam fistulam conficiunt, cujus sonoro inflatu armentum antegredientes demulcent. Euripides dicit, pastores hymenaeos ad tibiam cantantes ad venerem equas incitare, atque etiam equos ad ineundas feminas incendere. Ad hunc igitur modum equinae nuptiae initiantur, ut nuptiale carmen tibiae praecinat.

XLV. Delphini Arionis hymno celebrati.

Delphinorum genus quantopere cantu et tibiis delectetur, luculentum Arionis Methymnaei historia nobis testimonium fuerit; quam et statua ejus in Taenaro, et subscriptum epigramma repraesentant, hoc videlicet distichon:

Hoc vectus Cyclei proles evasit Arion
Ex maris insidiis, dîs ducibus, Siculi.

Ceterum hymnus, quo se Arion gratum Neptuno declarare, et simul delphinorum in musicam studium testari voluit, tanquam et illis mercedem pro se servato et superstite exsolvens, ab eo conditus ejusmodi est:

Neptune deum maxime,
Qui rex maris profundi
Tridente clarus aureo
Complecteris undique terram:
Te [branchiis et pinnis
Insigne] piscium genus
Mutae colunt natantes:
Prae ceteris te pandi
Circumnatant delphines,
Canes marini, et [errant
Juxta, levesque] saliunt;
[Quandoque et instar jaculi
Vibrant seipsos eminus
Pernicitate mira,
Cervice rigidi recta;]
Oblectat hosce musica;
Amant eos Nereides
Suum pecus puellae,
Quas Amphitrite peperit.
Vos me vagantem Siculo
In aequore ad Taenarium
Litus tulistis equitem,
Vectumque dorsis vestris;
Vester chorus me placide,
Non pervium mortalibus,
Longe salum lateque
Sulcans natando eduxit;
In quod viri me nautae

Dejecerant e navi
Curva, marina, perfidi.

[Ergo etiam alia, quae praediximus, et musicae studium in delphinis laudari convenit.]

XLVI. De musica feris capiendis adhibita.

Tyrrhenorum sermone pervagatum est apros et cervos apud eos, cum retibus et canibus, ut venandi sane usus ferre solet, tum multo maxime musicae adjumento capi; quod quidem ipsum quemadmodum fiat, jam porro dicam. Circumjectis retibus, et ceteris instrumentis idoneis ad faciendas bestiis insidias collocatis, homo tibia canendi bene peritus, quoad ejus fieri potest, omnem cantus contentionem remittit et relaxat, et quidlibet ad canendum suave praeclare usurpat; et sensim pedetentimque progrediente illo, in montium vertices et convalles, et densa frutetis loca, atque, ut brevi explicem, in omnia lustra ferarum et cubilia tibiae cantus influit. Ac nimirum primo in eorum aures influentis soni insolentia ipsos exterret; deinde cum impotenti voluptate aures tenentur, tum nullo negotio comprehenduntur, cantusque suavitate permulsi et deliniti in eorum, quae procreaverint, et domesticarum sedium oblivionem veniunt; etiamsi ferae bestiae non a locis, ubi versari adsueverunt, aberrare solent. Sic igitur Tyrrhenae bestiae paulatim tanquam suadae illecebra ducuntur, et quasi cantu praestrictae in laqueos sese inserunt, quibus illaqueatae comprehenduntur.

XLVII. De anthiis piscibus eorumque captura.

Anthiae cum sunt capti, miserabile praebent spectaculum, mortemque suam lugere et quodammodo supplicare videntur, sicut homines, qui in latrones immisericordes et caedis avidos incurrerunt. Nonnulli autem eorum, dum aufugere nituntur, ac retibus insultantes insidias transilire conantur, trucidantur ferro; qui vero mortem evadunt, in terram antehac eis inimicam exsiliunt, atque ibidem mortem obire malunt, quam gladio perire.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

I. Historia de aquila et Gordio; alia de lupo et Gelone.

Gordio filium suum Midam regem fore aquilam praesignificasse audio, cum ea supra hujus caput arantis primo volasset, deinde totum diem in jugo sessitare non prius destitisset, quam is, vespera accedente, arationem dimisisset. Lupus item maxima magnitudine cum in ludum invasisset, et de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellam rapuisset, Gelon de sede surgens, non quidem feram timore perterrebat, sed acerrimo tabellae suae desiderio eam insequebatur. Postea autem quam hic extra tabernam ludi literarii fuisset, haec quidem repentina ruina corruens pueros una cum praeceptore confecit et oppressit, ac Gelon solus divinae providentiae munere sodalibus suis superfuit; quod ipsum, non eum a lupo occisum, sed potius servatum fuisse, magnam profecto admirationem habet. Non igitur rationis expertia deus neglit, imo vero cara habet, cum per illa Gordio regnum praesignificarit, Gelonem vero ex impendente periculo servaverit. Ergo bestiae etiam in amore sunt divino numini.

II. De piscatione sargorum.

Sargos Cares hoc modo capiunt. Cum auster placide et mollibus auris spirat, et undae tranquillae leni ad litus murmure offendunt, tum piscator non indigens arundine, juniperi alicujus vegetissimae virgam accipit, et extremitati ejus lineam alligat, hamoque [lycostomum] neque recentem neque plene salsum, ac in mare demittit; in piscatorii autem navigii puppe sedens, insidias in mare demissas leviter movet, simulque ei quiete inservit puer, qui probe tenens ut sensim pedetentimque navis impellenda sit, ad terram versus remigat. Tum sargi permulti exsultantes ex suis latibulis prosiliunt, et ad hamum congregantur; piscis enim jampridem occisus, et ad capiendum divulsus, eos veluti illecebra allectat: cumque propius a terra sunt, cibi aviditate irretiti facile comprehenduntur.

III. De variis piscium sedibus.

Pisces alii alia loca amant et incolunt; alii inter saxa morantur, in arenis alii, quidam inter herbas Sunt enim in mari etiam herbae, ut brya, et vites, et uvae dictae, et fuci vel algae; est et brassica quaedam marina, [sunt mnia,] et triches. Ex his pisces alii aliam degustant, familiarem sibi, et cui sit adsuetus quisque; nec aliam attigerit.

IV. De callionymo pisce.

De rei piscatoriae bene peritis audire potes, ex piscibus quendam esse nomine callionymum. Huic Aristoteles ait in dextra jecoris fibra copiosum fel situm esse, jecur autem ad

laevum latus collocatum esse. Cui quidem rei testimonio est Menander in Messenia inquiens:

Facio te habere fel callionymo copiosius.

Anaxippus item in Epidicazomeno:

Me si moveas, et sicut callionymi
Fervere efficias omne fel,
[Nihil a xiphia caue me differre videbis.]

Sunt qui eum dicant edulem, alii plerique negant. [Poetae quidem ubi convivia et epulas describunt, non facile ejus meminerunt, cum alioqui plerosque, quorum usus est, suis versibus nominarunt: ut Epicharmus in Nuptiis Junonis, et Terra Marique, et insuper Musis; et Mnesimachus in Isthmionice.]

V.
De rana marina.

Non animatos partus edit, sed similiter ut aves ex sese rana marina ovum parit: cujus quidem foetus vel a partu recentes capite praediti sunt tum magno tum aspero; eamque ob rem cum quippiam metuunt, ipsa intra se recipere minime est idonea, nam illam etiam rursus subeuntes exulcerant; et similiter si vivos in lucem proferret, exeundo laederent. Non ergo vivos parit, nec foetibus bona perfugia praestat. Hujus ovum non naturae ovatae speciem similitudinemque proprie gerit, cum sit squamosum, asperum et ad tactum resistens et durum.

VI.
Historia de polypo salsamentorum praedatore.

Temporis longinquitate polypi adeo magni evadunt, ut ad ceti magnitudinem accedant, cetaceique generis numerum obtineant. Puteolis oppido Italiae auditum est polypum, cum ad inusitatam corporis molem excrevisset, spreto et neglecto maritimo victu, in continentem processisse, et terrena quaedam depraedatum esse; et cum per subterraneum specum, Puteolanas sordes in mare transmittentem, natando in maritimam domum adscendisset, ubi mercatorum [ex Iberia] res salsamentaque in magnis vasis essent, brachiorum circumplexione vasa primo stricte comprimentem confregisse, deinde salsamenta depopulatum fuisse. Mercatores vero ingressos, ubi dolia disrupta inspexissent, et permagnum earum rerum, quas navi advexissent, numerum exhaustum deprehendissent, stupuisse; ac nimirum cum ab insidiis fores integras, tecta ab omni irruptione intacta, parietes non perfossos intuerentur, quisnam populator fuisset, nulla conjectura adsequi potuisse; at enim cum reliquias conditorum piscium [a non vocato conviva relictas] animadverterent, eos constituisse ex domesticis audacissimum armatum intus in insidiis ponendum esse. Polypum vero noctu ad adsuetas epulas adrepentem revertisse; et tanquam athleta adversarium strictissime correptum suffocat, sic flagellis vasa circumplicantem [facillime] perfregisse [praedonem, ut ita dicam, polypum]. Eum porro, qui insidias moliretur, etiamsi lunae fulgore domus illustraretur, omniaque conspicua essent, non

tamen, quoniam solus esset, bestiae tantae metu perterritum, hanc aggressum fuisse, sed mane mercatoribus totam rem explicasse; quod quidem ipsum ii audientes ei fidem non habebant. Deinde tum negociatores ob tantum acceptum detrimentum, periculi memoria deposita, consenserunt simul ingredi, et congredi cum hoste; tum alii inusitati et incredibilis spectaculi studio sua sponte sese auxiliatores una in domo illa concluserunt. Postea vero quam sub vesperam in solita dolia fur invasisset, ex eis partim cloacam obstruebant, partim armis tecti in hostem irruentes dolabris et cultris acutissimis ejus brachia abscindebant; cumque, quemadmodum vinitores et putatores arborum robustissimos ramos secant, sic ii ipsius membra circumcidissent, tandem vix non parvo labore eum ipsum confecerunt; et, quod quidem admirationem habet, in terra piscem mercatores fuerunt expiscati, hujusque belluae propriam veteratoriam nobis ostenderunt.

VII. **De remediis elephantis adhibitis.**

Eorum, quos ceperint Indi, elephantorum vulneribus ad hunc modum medicinam adferunt. Aqua primum tepida haec perfundunt, [ut Eurypyli Patroclus apud praestantissimum Homerum; deinde butyro ungunt;] postea, si profundiora fuerint, inflammationem leniunt, suillam carnem recenti sanguine suo madentem et calidam adhuc admoventes. Oculorum vero morbos sanant, bubulum lac tepefactum iis infundentes; quo hi remedio oculos aperiunt, et magno cum voluptatis sensu, sicut homines, vim medicinae agnoscunt; [tamdiu vero utuntur ac repetunt hoc remedium, donec lippitudo cesset]. Ceteris, quibus adfliguntur, morbis vinum nigrum medetur; quod si hac medicina ex morbo non liberantur, insanabiles sunt.

VIII. **De elephantorum potu florumque amore.**

Elephantus quidem gregarius adsuefactus aquae utitur potione; ei vero, qui in bello certat, vini, non quidem ex vitibus confecti, sed ex oryza vel calamis factitii usus indulgetur. Simul et flores eis dantur, atque in prata ad legendos flores, quia suavitatem odorum amplexentur, [et mansuetiores evadant] aguntur; ipso enim odoratu flores internoscentes colligunt, atque etiam hos lectos in calathum inferunt, quem eorum rector sustinet. Postquam hunc floribus compleverint, tanquam vindemia facta, lavatione similiter atque homines lauti delectantur. Ut vero ea usi reverterint, flores suos expetunt; quod si rector adferre tardaverit, barritum edunt, neque prius cibum sumunt, quam eis quispiam, quos collegerint, flores attulerit; eos allatos de quasillo tollentes sui praesepis labra ornant, hanc nimirum cibo suavitatem ex his bene olentibus, ut ita dicam, excogitantes: stabulum etiam, ubi diversantur, floribus permultis sternunt, [ut suavius dormiant]. Ceterum Indici elephanti novem cubitorum altitudine, latitudine vero quinque, haben-

tur; maximi illic, qui Prasii appellantur; his magnitudine proximi existimantur Taxilae nuncupati.

IX.

De equorum Indicorum disciplina, et de elephantis bellatoribus.

Indicum equum exsultantem, et immoderatius excurrentem continere, et habenis adductis coercere, non est cujusvis, sed hominum, qui a prima aetate ad rerum equestrium scientiam instituti sint. Hi freno ipsos sustinere, regere, et moderari adsueverunt; et quanquam nullis lupatis, sive frenis aculeatis, os et palatum ipsorum urgeant; cogunt tamen eos, utcunque effrenes, equinae tractationis bene periti in gyrum circumagi, [ut ipse vidi]. Veruntamen ad hunc gyrum agendum, atque ad conficiendum orbem, manuum robore opus est, et summa rei equestris scientia. Qui hujus disciplinae sunt experientissimi et callidissimi agitatores, currum etiam sive quadrigas versare in orbem plane norunt, cujus certamen non est contemnendum; currus vero duos milites pugnantes fert. [Ceterum militaris elephantus thoracio, ut vocant, aut etiam nudo dorso suo, tres bellatores fert, alterum dextra, alterum sinistra pugnantem, tertium retro versus; ac simul quartum securim manibus tenentem, sicque illa belluam dirigentem, tanquam navem clavo navicularium, reique nauticae peritum.]

X.

De pantherarum apud Mauros venatione.

Pardales cum Mauri venantur, [ut vivas capiant,] ejusmodi insidias collocant, ut intra aedificatiunculam, lapidibus quam primo struxerint, putrescentis jam carnis frustum ex longiore funiculo appendant; deinde e virgis et arundinibus januam rara structura imponant, per eas ut foetidae carnis odor emanet, et longe lateque vagetur. Hunc inclusum foetorem ferae bestiae sentiunt, nam quodammodo tetris odoribus delectantur; cum igitur percipiunt, sive in desertis montibus, sive in valle profunda, [sive alio tractu sylvestri fuerint:] et [quae primum hunc odorem hauserit] cibi desiderio incitata, quanto potest impetu, ad dilectas dapes festinat et salit, tanquam quadam amatoria illecebra attracta; et incidit in januam, [eamque subvertit] et infelici esca constricta tenetur. [Nam cum funiculo praedicto contextus est laqueus, perquam callide, qui, dum esca movetur, comprehendit gulosam feram; quae subito misere] illaqueata poenas dat liguritionis, et helluationis importunae.

XI.

Qua ratione vulpes in leporibus capiendis utantur.

Lepores interdum a vulpibus non tantum cursu, sed etiam magis arte, comprehenduntur; captiose enim circumvenire et inducere vulpes probe novit. Cum igitur noctu in leporis vestigium inciderit, et feram olfecerit, tacite et sine strepitu ingrediens, spiritum comprimit, eumque in ipso cubili deprehendens, tanquam de insidiis, securum animi et insperantem capere aggreditur. At enim lepus non dissoluto et ignaviter remisso animo somnum capit; et simulac primum vulpem adventantem sensu comprehenderit, de cubili exsilit, properans fugam capere, et cursum ad summam celeritatem

facit; vulpes item vestigiis eum insequens ingreditur currere. Verum longam viam ubi hic confecerit, ut qui jam longinquo abscessu contra vulpem superior factus sit, sub dumeta aliave fruteta densiora subiens, ex longo cursu, libenti animo se quieti dat; at vulpes e vestigio insequens ei non concedit, ex fuga ut consistat, et laboris requietem habeat, sed ad alterum cursum ex quiete eum excitat et agitat. Postea vero quam incitato cursu is non minorem viam quam prius exegerit, rursus vehementer quietem cupit capere; illa vero cito adventans, et frutetum concutiens, leporem somnum capere non sinit. Itaque is iterum excurrit, et illa non tardius insequitur. Cum autem continenter ex alio alius cursus hunc vigiliis diu multumque fatigatum exceperit, currendo fessus et laboribus succumbit, et longius procedere desistit; ipsa vero consecuta eum ipsum non sane cursu, sed longinquitate temporis, et captiosa investigatione comprehendit. [Haec de leporis cursu alibi alio festinans dicenda distuleram; nunc aliud etiam de hoc animali opportune addam, ut ne ab instituto discedam.] Foetus suos cum in plures locos lepus dispergit, hoc pacto arbitratur a rapinis tutiores esse; nam summo in eos amore flagrat, neque a venaticis modo insidiis de illis timet, verum etiam vulpium incursiones perhorrescit: nec minus quidem avium impetus extimescit, imprimis vero corvorum et aquilarum vocem metuit; cum his enim avibus nulla pace conjungitur, sed sese abstrudit in dumeta, in aliave fruteta, aut cespides, aut cum necessitate urgetur, in quodvis aliud latibulum se occultat.

XII. De lepore mare, an pariat.

De viro rei venatoriae bene perito, et cetera quam bono, et a mendaciis alieno, sermonem accepi, [cui fidem habeo, ideoque dicetur]. Dixit igitur mares lepores parere, et uno eodemque tempore tum alios implere, tum ex sese parere, tum nutrire, quippe qui sint utriusque sexus participes. Idemque testabatur aliquando duos, aliquando tres parere. Huc etiam addebat, marem semimortuum captum fuisse, ipsum autem ventrem intumuisse, utpote praegnantem, atque in dissecti utero matricem et tres lepusculos repertos fuisse: eos primum extractos immobiles fuisse, [et veluti offas quasdam carnis sine motu jacuisse]; deinde a sole intepescentes, [seque colligentes] revixisse; et eorum quendam postea [se movere coepisse, et] suspexisse, confestim etiam linguam porrexisse, et cibi desiderio os aperuisse; lac igitur iis admotum, et paulatim alitos fuisse, [verisimile est, ad ostentandum parentem. Non possum equidem mihi, ut huic narrationi non credam, persuadere; quod viri illius sermo ab omni mendacio et ostentatione alienus fuerit].

XIII. De leporis cubili no-

Rationem tum ventorum tum temporum lepus plane scit, [animal callidius quam blandius]. Hieme apricis locis cubilia idcirco sternit, quod apricationem vehementem appetit,

cturnisque ejus cursibus.

frigus hostilem in modum declinat; aestate vero alsioris sedis studio captus ad aquilonem cubitat. Temporum commutationes nares ei indicant. Non oculos claudit, cum somnum capit, solus animalium, nec somno ejus palpebrae cedunt]; imo vero cum reliqua membra somnum accipiunt, interea tamen oculi vident. [Dico autem ea, quae a viris rei venatoriae peritis intellexi.] In pastionibus tum nocturnis tum longinquis pabulum inquirit, sive quod forte peregrini cibi desiderio tenetur, sive etiam, quantum equidem intelligo, ut se exerceat, et pedum celeritatem [etiam noctu dum abstinet somno] firmet. Viam retroversus pertinentem cupide amplexatur, et consuetam sedem omnibus locis antefert; eoque non parum saepe capitur, quod adsuetum cubile relinquere non possit.

XIV. De cursibus leporum montanorum et campestrium.

Lepus, quem canes et equi insectantur, si campestris sit, celeriore et concitatiore cursu, quam montanus, viam conficit, propter corporis exiguitatem et tenuitatem; cum enim gracili habitu sit, ipsum levitate et celeritate praestare vero proximum est. Primum igitur ex terra exsiliens saltu fertur, et per dumeta aliave densiora virgulta et rigua loca expeditus perlabitur; tum vero sicubi herbae sint altae et frequentes, ex eis facile sese explicat atque elabitur. Ac quod leoni caudam ad excitandas [et instigandas eorum] vires magno adjumento esse dicunt; sic lepori aures roboris quasi vexilla, et cursus incitamenta praestant. Fugiens enim ad tergum eas retorquet; stimulis etiam utitur, ne a currendo quiescat et retardetur. Jam porro cursum nec unum nec recta tenet, sed huc illuc se versat, et de recto cursu deflectit, ut perturbet ac decipiat canes. Ad id quidem diverticulum, quo vult iter convertere, de auribus alterutram inflectit, eaque quasi moderatrice cursum dirigit. Neque vero improvide omnes suarum virium nervulos prodigit, sed impetum insequentis observat: qui si ad insequendum tardus et segnis sit, non omnem suam celeritatem profundit; sed duntaxat canes antegredi maturans sese a currendo reprimit, ne ex incitato cursu viribus deficiat. Penitus enim cognoscit se cursu praestare, et observat tempus, quo cursu defatigare non habet necesse. Quod si pedum celeritate canis ad conficiendum iter pollet, tum omnibus revocatis viribus lepus, quanto maximo potest cursu, fertur. Cum autem longe multumque canibus anteverterit, et longo sane intervallo venatores atque equos reliquerit, tum in aliquem tumulum adscendit, et in posteriores pedes sese erigens, tanquam ex specula, et insectantium certamen prospicit, et, quantum equidem existimo, eos ut debiliores ridet. Et ita hoc veluti lucro confidentior, veluti pacem tranquillitatemque adeptus, jucunde quietem captus dormit. Montium incolae non tam veloces, quam qui in plantie versantur, nisi quando sub montem subjectos habent tractus in plantiem ex-

plicatos, quo ex montibus decurrant; unde fit, ut tametsi montes incolant, tamen in campis se exerceant, unde saepe campani homines eos excitant atque insequuntur. Cum autem proximi sunt ut capiantur, a campestri via parum declinantes in altiores locos et montanos se convertunt, in suas nimirum sedes festinantes, idcircoque evadunt, et insperatam salutem adsequuntur; quod canibus et equis montium itinera infesta atque inimica pedes obterunt et debilitant; sed eo acerbius canes vexantur, quod carneos pedes saxis minime resistentes, nec quemadmodum equi ungulas habent; contra lepus convestitos pilis pedes habet, et duritatis et asperitatis patientes. Jam ex leporibus, qui in crebris dumetorum frequentia locis commorantur, laboris inertia segnes ad cursum velocitate non valent, ex pedum tarditate ad fugiendum laborantes; nam hujuscemodi opimo habitu et cessatione torpentes, cursui non adsueti sunt, et ad proficiscendum longissime a suis frutetis inhabiles. Ipsorum ratio venandorum talis est: Primum per frutices perparvulos et minime continenti crebritate densos permeant; densiores vero, qui subiri non possunt, transiliunt; at ubi fruticetum aliud ex alio nexum latissime continuatur, ibi hoc ipsum crebro facere coacti cum sint, corporis gravitate ad saltum parum valentes, sane quam cito laborant, et succumbunt. Canes vero ab eis ipsis primum aberrant, quod propter minutarum arbuscularum frequentiam eos non vident, quare et ipsi per frutices saliunt odoris sensu illecti; deinde tandem aliquando visos insequuntur, de contentione currendi nil remittentes: illi autem ipsi ex continuatione saliendi ad capiendam fugam longiorem remollescunt, et viribus defecti comprehenduntur. Porro ut facile sursum versus cursu feruntur lepores, quia posteriora crura longiora habent; sic sane deorsum versus aegre ideo decurrunt, quia anteriora, cum sint breviora, eos afflictent.

XV. De cuniculis Ibericis.

Aliud est etiam genus leporum natura perparvum, nec tamen augetur unquam, cui cuniculus nomen est: quod quidem ipsum novatum a me non est, sed [Iberico utor] quod a principio Hispani ei imposuerunt, [apud quos nascitur et abundat]. Color ei quam ceteris nigrior: et caudam ceteris breviorem habet, cetera reliquis leporibus consimilis est; praeterquam quod magnitudo capitis quippiam differt, quia exilius sit, et minima carne praeditum ac brevius reliqui corporis respectu. [Reperitur et in cervi corde ossiculum, cujus usum referant alii.]

XVI. De instrumentis, quae thynnis capiendis adhibentur.

Thynnorum piscationem Itali et Siculi cetiam appellare solent: tum loca, quo magna retia reponere soliti sunt, ceterumque instrumentum, quo captari assueverunt, cetotheria ideo nominant, quod magnos thynnos in numerum reliquorum cetaceorum referre velint. Celtas audio, et Massilienses, atque omnes Ligures, maximis et firmissimis hamis ex ferro

confectis thynnos comprehendere solere. Haec de thynnis, praeter ea quae alias retuli, hic addiderim.

XVII. De aulopia pisce.

Qui circum insulas Tyrrhenicas nuncupatas piscium capturae operam dant, cetaceum quempiam piscem aulopiam appellant, cujus naturam explicare non alienum est. Aulopiam maximi thynni superant, at robore aulopias cum illis collatus primas fert. Quamvis enim thynnorum natio fortissima est, adversarii tamen aulopiae prompte repugnantis ne primum quidem impetum sustinet; sed sanguine ei refrigerato cedit, unde resolutus mox vincitur. Aulopias vero, [cum omni conatu ei resistit] perdiu pugnam tolerat; ac nimirum contra piscatores quoque decertat, et saepissime victoriam reportat, sese premens, et capite deorsum nutans, idque in profundum impellens; ore enim ac cervice valida, [velutique superbiente, et robore] plurimum valet. Cum est captus, eximia forma spectatur; oculis est patulis, rotundis, magnis, cujusmodi Homerus bubulos canit; [maxillae non solum robustae, ut dixi, sunt, sed etiam pulchritudinem ei conciliant]; dorso est caeruleo, [coloris saturati]; ventre est candido; a capite ad caudam pertinens aurea quaedam linea in orbem desinit. Jam quam insidiosis captionibus comprehendatur, mihi, sicut auditione accepi, exponere lubet. Piscatores loca, ubi domesticas sedes et commorationes arbitrantur aulopias tenere, ex speculatione praecipiunt et praesumunt; deinde postquam permagnum piscium coracinorum numerum [retibus] ceperunt, et navem suam anchoris firmaverunt, strepitum quendam more vesparum faciunt, et coracinos ad illiciendos eos praetendunt. Ubi vero ii strepitum exaudierunt, et esculentam illecebram animadverterunt, alii aliunde eo ire pergunt, et gregatim circum navim piscatoriam errant; atque eatenus et plausu et cibi abundantia ad piscatores mansuescunt, sive meo judicio escae cupiditate capti, sive quemadmodum piscatores inquiunt, suo permulto robore nitentes, ut non ab hominum contactu refugiant. Nonnulli ex eis cicures sunt, quos sane piscatores ut beneficos ab aliis internoscunt, foedereque cum iis devinciuntur, pacemque servant. Hos tanquam duces sectantur alii peregrini aulopiae, quos, ut ita dicam, advenas piscatores et capiunt et occidunt; ita a mansuetiorum, quos columbis allectatricibus contulerim, captura se abstinent, quasi foedus quoddam cum iis sancitum habentes. Nec vero piscator bene peritus, quantalibet inopia prematur, mansuetum aulopiam prudens et sciens comprehendit; quinimo si eum ipsum forte ceperit, non mediocri dolore afficitur. Capitur aut hamo transfixus, aut mortifero vulnere ictus. [Videmus etiam aucupes nullas aves, quae alias per insidias allectant, occidere, ut eas vel vendant, vel edant. Sed et aliis modis hi pisces capiuntur.]

XVIII. In regiis aedibus Indiae, ubi regum maximus illic regna

De psittacis aliisque avibus Indicis.

tenentium aetatem degit, cum alia permulta et magnam hominum admirationem, et nullam comparationem habent, quibuscum sane nec Memnonia Susa, totaque eorum sumptuositas conferri possunt, neque Ecbatanorum magnificentia (etenim illa Persici fastus vanitas, si cum iis comparentur, videri possint) tum porro in hortis pavones et phasiani mansueti aluntur, et plantae quidem summa regiorum procuratorum cura elaboratae sunt. Enimvero umbrosa sunt nemora, et pastiones arboribus consitae, et rami sapienti quadam frondatorum colligatione conferti et contexti; et [quod praecipue ad coeli illius commendationem facit] arbores semper virentes nulla senectute folia amittunt, ex eisque partim sunt indigenae, partim ex aliis locis Indiae magno studio importatae, quae regionem ornant; olivam tamen terra India non gignit, neque aliunde importatam fert. Sunt item aliae aves ab nexu liberae, nullaque servitutis conditione adstrictae, quae sua sponte eo ventitantes nidos construunt; ibi etiam psittaci aluntur, et sursum deorsum, ultro citroque, circum regem versantur. Nec psittacum idcirco Indorum quisquam, etsi eorum magna illic multitudo sit, edit; quia eos sacros putent, et Brachmanes quidem ex avibus plurimi hunc aestimnent. Quod quidem ipsum non abs re se facere profitentur, quod solus psittacus humanam verborum appellationem explanata oris expressione, et vocis conformatione, imitando consequatur. Atque etiam in iis hortis perbella stagna sunt manu facta, ubi maxima magnitudine pisces cicures degunt; nec eos quisquam alius piscatur, quam regis liberi, qui nondum ex pueris excessere; ii enim in aqua tranquilla, et non periculosa, ludentes et captant pisces, et vero navigare discunt.

XIX.

De capitonibus maris Ionii.

In mari Ionio ad Leucaten et Actium, Epirotica promontoria, capitones velut confertis turmis frequentes natant. Ipsorum captura, quae ad hanc rationem fit, mirifica est. Piscatores bini, observato tempore, cum luna silet, navem coenati conscendunt, et a terra solventes, modo mare a tempestate conquiescat, silentio et moderate remigant; simul et eorum alteruter sensim ac leniter remo navem impellit; alter in cubitum recubans suam navis partem usque eo deprimit, quoad ejus labrum proxime ad aquam accesserit. Capitones, horumque speciem similitudinemque gerentes mugiles, sive quod ex nocte laetitiam et voluptatem percipiunt, sive etiam quia tranquillitate maris delectantur, latebras suas et cavernas relinquentes, sic ad summam aquam efferuntur, ut ex aqua summo rostro emineant, et natare usque eo pergant, donec ad litus propius accesserint. Quod quidem ipsum piscatores postquam perspexerunt, sedata remigatione et pedetentim accessu ad pisces facto, navigant; ubi vero ex naviculae piscatoriae motione fluctus cieri ac agitari coepti sunt, a terra statim pisces refugiunt, et frequentes in partem na-

vis deorsum vergentem sine retibus innatant, et sub potestatem piscantium cadunt.

XX. De cetis, Rota imprimis. Cete immensa corporis mole exaggerata in altitudine maris versantur, et fulminibus quandoque feriuntur. Inter hujuscemodi belluas, [et quidem rariores], numerantur, quae rotae appellantur. Hae gregatim natant, et maxime prope Athon Thraciae montem ad dextram, in sinibus e regione Sigei Troadis promontorii, et juxta dictum Artacaei tumulum, et Acanthaeum isthmum, ubi et Xerxis scissura illa, qua montem Athon discidit, spectatur. Eas quidem fortes esse negant. Cervices earum apparent, et adeo longis sunt hirsutae spinis, ut hae extra mare saepe emineant. Cum remigationis strepitum percepere, tum circumversantur et circumvolvuntur, ut quam altissime sese in profundum detrudant; rursusque ex imo gurgite ad summum volutantes sese ac revolventes remeant.

XXI. Historia de Tritone Tanagraeo. Etsi non admodum explicatam rationem ad demonstrandam tritonum formam piscatores adferre posse dicuntur, magna tamen fama est in sermone hominum sane multorum, cete quaedam a capite ad medium corporis humanam speciem similitudinemque gerentia in mari nasci. Demostratus in libris, quos de piscatu conscripsit, inveteratum tritonem in oppido Tanagra spectatum fuisse dicit, cetera quidem fictis et pictis similem; ejus vero caput, quod vetustate obscuratum esset et evanuisset, non facile intelligentia comprehendi et percipi potuisse; sed cum solum attigissem, inquit, squamae asperae et praedurae dilabebantur. Cum vero quispiam senatorii ordinis ex iis, qui sortito Achajam administrant, et annuum magistratum gerunt, ejus naturam exquirere experirique vellet, paulum quiddam de corio detraxit, atque in succensum ignem injecit, idque ambustum in circumstantium nares teterrimum odorem immisit; neque vero, inquit, terrenumne an marinum esset animal, conjectura assequi poteramus. Sed male ei haec curiositas cessit. Paulo post enim diem extremum clausit, cum [e parva navicula] exiguum et angustum fretum trajiciens in mare incidisset; quod ei accidisse Tanagraei interpretabantur propter impietatis crimen adversus Tritonem, conjectura inde sumpta, quod defuncti cadaver e mari rejectum sanie stillasset ejusdem odoris, qualem adustum ab ipso tritonis corium emiserat. Ceterum unde hic triton aberrarit, et quomodo hunc in locum ejectus sit, Tanagraei et Demostratus dicant. Ego ut tritones esse credam, dei veracissimi testis reverentia moveor; is est Apollo [Didymaeus] apud nullum non sanae mentis hominem fide dignus, qui tritonem marinam pecudem cognominat, [ubi cecinit:

Dum vocale maris monstrum natat aequore triton,
Neptuni pecus, in funes forte incidit extra
Demissos navim].

Ergo si omniscius ille trionas esse pronunciat, nos de illis dubitare non oportet.

XXII. De elephantis Indicis regum custodibus.

Elephantus Indorum regem ad forum euntem primus adorat, [id quidem facere edoctus, nec hoc officium vel recusat, vel obliviscitur]. Huic adest rector, qui illum hujus instituti commonefacit, ipsique memoriam disciplinae falcis, qua illum moderatur, pulsu, et voce quadam vernacula renovat, cujus natura quadam ineffabili et peculiari elephanti intelligentes sunt; tum etiam motus quosdam bellicos edit, velut ostendens, quod hanc etiam disciplinam servat. Viginti quatuor elephanti huic regi permanent custodes alternis vigiliis, alii aliis in stationem succedentes, tanquam ceteri custodes; et sapientia quadam Indica ad vigiliarum disciplinam erudiuntur, ne inter custodias somnum capiant. [Hecataeus quidem Milesius Amphiaraum Oiclis filium scribit somno oppressum neglexisse custodiam, et tantum non ea passum esse, quae dicit.] At elephanti ad vigilias agendas praestantissimi excubitores, et a somno invictissimi, et secundum homines fidissimi illic sunt.

XXIII. De scolopendra marina maxima.

Scolopendrae vim et naturam, quanto equidem maximo potui studio, cum multum ac diu perscrutatus essem, quendam maximum cetum marinum hanc quoque esse audivi, quam de mari tempestatibus in litus expulsam, nemo foret tam audax, quin adspicere horreret. Ii vero, qui res maritimas percallent, eas inquiunt spectari toto capite eminentes e mari; et narium pilos magna excelsitate apparere; et ejus caudam, similiter atque locustae, latam perspici; reliquum etiam corpus aliquando in superficie aequoris spectari, idque conferri posse cum triremi justae magnitudinis; atque permultis pedibus utrinque ordine tanquam e scalmis appensis, [ut ita dicam,] remigare. Addunt harum rerum periti, ac fide digni, ipsos etiam fluctus, ea natante leviter subsonare.

XXIV. De canum venaticorum exercitatione.

Xenophon de canibus haec ait: Per montes eos agitari oportere, per arva rarius; tramites enim cultorum locorum eis negotium exhibere, et in errorem inducere. Multo sane idem praestare ait, per aspera canes agitari, robustioribus enim fieri pedibus, et ad cursum praestantiores, corpora exercentes: itemque leporis vestigia multum hiemis tempore procedere, propter longiores noctes; contra autem aestate. [Atque ex praedictis apparet, quid significet τὸ ἐναντίον (contra).]

XXV. De cura elephantis aliisque animalibus ab Indis praestita.

Circa equos et elephantos, quod eorum in armis ac bellis usus sit, Indi perquam studiosi sunt. Itaque regi suo foeni manipulos adferunt, quos in praesepia injiciunt; et semina vel fruges, quae recentia atque integra ostentant: quod si talia fuerint, laudantur a rege; sin minus, acerbe tum elephantorum curatores, tum equisones ab eo castigantur. Sed ne alias quidem utcunque minimas animantes contemnit; et cum dono ei offeruntur, admittit libenter. Siquidem Indi

animal nullum, sive cicur sive ferum, aspernantur. Quamobrem subditi, qui in aliqua dignitate sunt, munera ferunt grues, anseres, gallinas, anates, turtures, attagenas, perdices, [et pindalos (aves attagenum similes) et praedictis minores quasdam, ut boccalides] ficedulas, [et miliarias]. Has apertas ostendunt, ut interior earum pinguitudo appareat. Adferunt et cervos obesos, et bubalides, et capreas, et oryges, et asinos unicornes (quorum supra mentionem feci) denique piscium genera diversa.

XXVI. De cicada marina.

Est etiam cicadarum genus marinum. Harum maxima parvo carabo similis est, cornua vero non similiter atque illa magna, nec aculeos habet; [adspectu etiam nigrior est, et, cum captus est, stridorem quendam edere videtur;] pinnae ipsius exiguae sub oculis enascuntur, terrenarum alis similes. Hominum plerique ab ea comedenda idcirco abstinent, quod sacram existiment. Seriphios autem, cum mortuam ceperint, eam sepelire audio; et vivam in retia delapsam non retinere, sed mari reddere; mortuas vero etiam deflent, ajuntque eas Perseo, Jovis filio, in deliciis esse.

XXVII. Peculiaria nonnulla de piscibus.

Si piscis hyaenae nuncupati, eodem quo terrestris nomine, pinnam dextram ad hominem somno consopitum admoveas, sane quam eum ipsum perturbabis; etenim formidolosa secundum quietem spectra et simulacra videbit, acerbaque insomnia perpetietur. Item, si posteaquam trachuri caudam abscideris, ipsumque in mare liberum remiseris, eam equae ventrem ferenti appendas, non multo certe post abortum pariet. Jam vero si quis, qui nondum excesserit ex extrema pueritia, thynni sanguine illinatur, non pubescet. Hoc idem torpedo et marinus pulmo efficiunt; nam in aceto putrefactae eorum carnes, et mento adspersae, fugam pilorum facere dicuntur. Quid ad haec Tarentini et Tyrrheni sophistae et mangones variorum malorum, qui picis usu psilothrum ostenderunt, ut pro viris redderent mulieres?

XXVIII. De chrysophrye pisce.

Aurata omnium piscium timidissima est. Nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus et recessus maxime fiunt, et eo altius exaggerata arena ad litus relinquitur, ut naves saepe ex omnibus aquis nudae in terra remaneant; tum piscatores, postquam populorum arborum ramos frondibus convestitos, paxillorum modo in mucronem acutos, in arenam defixere, discedunt; post autem rursus accedens mare secum imbellem auratarum multitudinem attrahit, quae ubi aestus reciprocavit et recessit, in exigua aqua concavis locis retenta relinquuntur, et vero ramorum metu quiescunt; adeo enim ramos vento agitatos exhorrent, ut ne loco quidem se commovere audeant. Quamobrem primo cuique magnum meticulosorum piscium numerum capere et ferire licet; neque modo ab usu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeo pueri et feminae capere possunt.

LIBER DECIMUS QUARTUS.

I. De scombris cicuribus.

In mari Ionio prope Epidamnum, ubi et Taulantii habitant, insula est, quae Minervae appellatur, eamque piscatores incolunt; et istic lacus est, ubi scombrorum, qui ad piscatorum consuetudinem assueverunt, et mansuefacti sunt, greges aluntur. Iis cibaria objiciunt piscatores, cum quibus iidem foedere et pace devinciuntur; et captura liberi sunt, atque eatenus aetate procedunt, ut vivant ibidem ad summam senectutem. Nec sane ignaviter victitant, neque in suos altores ingrati sunt; at enim de piscatoribus pastum cum maOne acceperint, piscationem mox capessunt, ut se nutricantibus praemium pro nutrimento persolvant. Quare ex portu solventes ad feros scombros gentiles suos natare contendunt, ac, simul ut ad eos pervenerunt, cum ipsis ita continuo tanquam cum aliqua turma aut phalange suorum popularium errant; et nimirum cum ejusdem generis et naturae sint, non inter se fugiunt, sed simul natant; post autem cicures circum feros concursantes in orbem consistunt, et suorum corporum obstructione eos fuga exituque intercludentes, suorum nutritiorum, ut pro iis quibus expleti cibis fuerint, illos remunerentur, adventum acerrime tamdiu exspectant, dum piscatores eo profecti captorum permultas caedes effecerint. Cicures vero mature properantes ad portum regrediuntur, atque ibidem intra cavernas abditi a piscatoribus coenam exspectant; quam quidem ipsi eis largiuntur, si ipsos ad piscatum adjutores atque amicos fidos habere velint. Haec autem quotidie ac diligenter fieri ajunt.

II. De scaro.

Scarum, cujus bilis per totum corpus diffusa est, si comedendum dederis homini jecore aegrotanti, et arquato morbo laboranti, ad sanitatem redibit, ut periti piscatores docent.

III. De piscatu in locis vadosis.

Capiuntur pisces etiam sine nassis, hamis, et retibus, hoc modo. Sinus maris multi desinunt in paludes quasdam, quae quidem vadosae sunt. Ad haec loca periti piscatores, cum [aer serenus est, et] tempestates conquiescunt, multos homines adducunt, eosque jubent inambulare, et arenam eatenus proterere, et conculcare, quoad ex vehementi pedum impressione bene alta vestigia faciant; quae si permaneant, nec ipsa concidens arena confundat, neque a ventorum perturbatione aqua concitetur, non longo intervallo eo ingressi in

vestigiis impressis planos pisces consopitos, [psettas] rhombos, passeres, torpedines, et alios ejusmodi capiunt.

IV. De echino et marino et terrestri.

[De echino marino et supra dixi, et nunc denuo dicam, quae insuper accepi.] Ad stomachum hebescentem non parum proficit echinus marinus, etenim vel omnium ciborum fastidio laborantem in pristinae valetudinis statum restituit; atque ad vesicam, quemadmodum harum rerum bene periti affirmant, exonerandam utilis est; et si corpus scabie infectum eo perungatur, ad sanitatem redit; item vulnerum sordes cum testis crematus extergit. Cinis terreni herinacii cremati ad picem admistus, et locis a pilo nudis illitus, pilum, ut sic joco dicam, a suis sedibus fugitivum reducit; in vini autem potione sumptus remedium ad dolores renum adhibetur, et aqua intercute laborantes sanat, ut antea dixi; ejusdemque jecore ad assum solem exsiccato elephantiasi laborantes sanantur.

V. De cornibus (dentibus) elephantorum defossis.

Ex elephantino genere cornua feminae majus pretium quam maris habere, hujuscemodi rerum scientia instructi et praedicant, et illa nos docent; nimirum in Mauritania, quemadmodum quotannis cervis, sic decimo quoque anno cornua elephantis excidere solere. Itaque hi in genua incumbentes usque adeo cornua impellunt et defigunt in terram expositam in planiciem [et riguam], quam alteri praeferunt, quoad illa ipsa occultaverint, quibus se exonerare tantopere cupiunt; deinde löcum, in quem abstruserunt et reposuerunt ejusmodi thesaurum, pedibus exaequant et complanant. Terra autem, quod sit feracissima, post paulum herbam proferens, abditorum cornuum adspectum viatoribus adimit. Eorum vero pervestigatores, qui sane ad illorum insidias et astus prudentes sunt, in eum locum, in quem cornua defossa suspicantur, utribus caprinis aquam deportant; dein alios alio ex utribus repletis dispertiunt atque ibidem commorantur, et alius quidem dormiens, alius potans, alius inter pocula cantiunculam canens suos amores meditatur: et si quis formosum juvenem istic praesentem et venationis comitem de amore interpellet, haud mirum mihi videtur; sunt enim Maurusii pulchri et proceri, adspectuque virili, et rei venatoriae studiosi, iidemque, quamvis aetate provecta, multos juvenes in amorem sui concitant. Quod si cornua sint alicubi prope defossa, quadam mirabili illecebra ex utribus sic aquam eliciunt, ut vasa exsiccent et exinaniant. Ii autem, qui cornua exquirunt, statim sine canibus sagacissime praedam odorati locum illum bidentibus et ligonibus perfodiunt, et optatum consequuntur; si vero utres permanserint pleni, eos inde transferentes alio se conferunt.

VI. De duplici elephanti

Duplici tum corde tum sensu animi elephantus esse dicitur, et altero quidem ira incendi, altero mitigari et leniri, Maurorum sermonibus pervagatum est. Iidem de lynce tradunt,

magis esse simam quam pardalim, et summis hirsutam auriculis; feram hanc maxime saltu valere, et ad retinendum, quod corripuerit, pertinacissime validissimam esse. [Videtur et Euripides hujus tanquam informis bestiae meminisse, cum ait:

corde, et de lyncibus.

> Accedit ille vel humeris aprum ferens,
> Lyncemve deformem malamque bestiam.

Cur autem δύστοκον (difficulter parientem) eam dicat, a criticis quaerendum.]

VII. De struthiocamelo, ejus nido et capiendi ratione.

De magna struthione haec etiam quis dixerit. In ejus ventre a sordibus expurgato lapides inveniuntur, quos haec posteaquam devoravit, in omaso prope reticulum diu adservatos concoquit; ii sane ad efficiendam oculorum medicinam salutares sunt: atque illius adeps et nervi auxilium et salutem nervis hominum adferunt. Eadem in cursu deficiens lassitudine comprehenditur ab equitibus; etenim in orbem currit exterius, verum equites interiore et breviore orbe circumacti currendo tandem defessam adsequuntur. Ad hunc etiam modum capitur: Pedibus sane nidum ex sabulo architectans in solo humilem construit, cujus medium cavum est, labra ambientia alte exaggerat, ac tanquam muro circummunit, ne per labra defluens aqua pluvia in nidum influat, et pullos etiamnum teneros alluat. Amplius quidem octoginta ova ex sese parit, non tamen uno eodemque tempore ex ovis pullos excludit, sed ex his partim jam in lucem proferuntur, partim intra ova informantur, partim etiam foventur. Cum autem ipsam sic incubantem vir hujus venationis bene peritus animadverterit, peracuta hastilia mucronibus e ferro sursum erectis et resplendentibus circa nidum defigit; et alicubi prope in occulto latens ex insidiis rei eventum avide expectat. Struthio vero pullos suos vehementer amans, et eorum consortii quam maxime avida, a pastu revertitur; ac nimirum priusquam in nidum introeat, huc illuc versans oculos circumspectat, quod metuat ne quis ipsam speculetur; deinde ardentissimo pullorum studio victa, [et tanquam oestro percita], etsi ferrum splendescit, ita tamen alis, tanquam velis expansis, continuo cursu [et cum stridore] fertur, et intra nidum se recipit, et miserrime quidem; nam cuspidato ferro implicata et transfixa moritur. Venator vero id animadvertens, simul cum matre pullos capit.

VIII. Quomodo anguillae in fluvio Ereteno capiantur.

In Italiae occidentem versus regionibus civitas est, Patavium nomine, quam ab Antenore Trojano conditam ferunt, cum Ilio patria capto in hanc terram venisset superstes, et dimissus a Graecis, eo quod Menelaum et Ulyssem propter Helenam legatione fungentes ipse servasset, quos Antimachus occidendos suaserat,

> [Amplis muneribus Paridis corruptus et auro,

ut canit Homerus]. Non procul hac urbe Patavio distat alia, nomine Bitetia, quam fluvius Eretenus alluit, et terram non

modicam praeterlapsus tandem in Eridanum influit. Ceterum in Ereteno anguillae maximae et omnium pinguissimae nascuntur; capiunturque hoc modo: Piscator ad sinuosum locum, ubi latius confluens dilatatur, vel in saxo ex aqua eminente, vel in arbore radicitus ventorum turbinibus exstirpata, et jam putrescenti [et ad ignem inutili], sedens perpinguis intestini ovilli recentis tria aut quatuor cubita patentis alterum caput in aquam dejicit, quod aquae vorticibus agitatum volutatur; idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum, atque gladii capulus, insertum est. Neque vero diu anguillas esca latet, [gaudent enim hoc intestino]; et continuo earum prima quaeque, fame stimulata, hiante ore atque imminenti hamatos ac uncinatos dentes suos in id ipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator anguillam intelligens ex fluctuatione intestino inhaerescere, arundinem, ad quam alligatum est intestinum, ori suo admovet, et quoad potest intestinum vehementer inflat, quod quidem ipsum defluente hominis adspiratione et impletur et intumescit; et ventus in anguillam illapsus illius [caput et] fauces flatu opplet, atque anhelitum eatenus obstruit, ut ea non queat neque respirare, neque intestino infixos dentes detrahere; quare suffocatur, [et a tribus velut adversariis calamo, spiritu, et intestino capta] subtrahitur. [Hoc cum quotidie fiat, multae a multis capiuntur. Has autem istorum piscium proprietates etiam referre mihi visum fuit.]

IX. De leone marino. Marinum leonem locustae ferme similem esse scio; praeterquam quod corpore tenuior et gracilior apparet, et ex aliqua crustarum suarum parte caeruleus, [item quod ignavus est]; et forcipes illius maximae cancrorum forcipibus figura similes sunt. A piscatoribus bene peritis membranas quasdam habere dicitur appensas ex testis et colligatas, sub quas subjectae sint molles carunculae et tenerae, quae leonis adeps appellentur. Is ad hoc ipsum, ajunt, homines adjuvat, ut squalidam et infuscatam faciem ad nitorem adducat; et cum rosaceo in unguentum conformatus formae pulchritudinem conciliat, et venustum splendorem enitere facit. Id etiam auditione accepi, terrenum leonem summe timere marini adspectum, absurdum scilicet ac formidabilem; sed neque odorem ejus ferre. [Quantopere gallinaceus quidem ab eodem timeatur, supra dixi.] Illum ipsum leonem terrestrem dicunt marini contritarum crustarum pulverem ex aqua bibentem a ventris morbo liberatum iri. [Haec de marini leonis natura peculiari mihi dicta sunto.]

X. De asinis Mauritanis. Maurusii asini cursu celerrimi, primum ut se in viam dederunt, velocissimi sunt, ut vento quodam aut avis alis ferri videantur; at cito delassantur, et ipsorum pedes fati-

eorumque venatione.

scunt, ac spiritus deficit, [atque velocitatis suae obliviscuntur] tarditateque constricti insistunt, et acerrimas profundunt lachrymas, non tantopere, meo judicio, ob futuram mortem, quam ob pedum infirmitatem. Quare [ab equis desilientes] Mauritani [illorum collo funem injiciunt, et sic] alligatos ad suum quisque equum trahunt, tanquam captivos. [Ceterum et equos et asinos Libycos corporibus esse exiguis, cursu vero pernicissimos, superius dixi.]

XI. De bobus Libycis.

Libycorum boum, [qui feri solutique errant] multitudo innumera est, et tanta celeritas, ut unum insequentes venatores interdum fallantur; quod nimirum in alios feros incidant, et ille interim sub dumeta saltusve subiens se subducat; alii autem similes exoriantur, et venatorum oculos fallant. Horum quempiam si quis ingrediatur insequi, ipse prius cum equo defatigabitur. Fessum quidem aliquem tandem ceperis; [qui vero cursum primum instituunt, eos defatigato jam equo, non assequeris]. Quamvis vero multi quotannis capiantur et mactentur; sobolis tamen eorum successio perfoecunda est. Cum vitulis etiam tauri oberrant, et vaccae una, aliae foetae, aliae foetus expertes. Quod si quis vitulum adhuc tenerum ceperit, et non statim occiderit, ex eo duplici commodo afficietur; nam cum vitulo simul matrem comprehendit, [si ea fecerit, quae hic referre opportunum est]: Postquam venator vitulum fune alligavit, ab eo secedit: illa filii desiderio inflammata, tanquam asilo stimulata furit, et cupiens dissoluta reste eum abducere, cornua impingit, ut vinculum laxet et distrahat; at enim alterutro cornu in funis complicationem inserto, una cum vitulo constricta tenetur, sobolem suam non liberans, et ipsa insuper vinculo indissolubili se implicans. Hujus venator cum jecur extraxit, et ubera turgentia lacte excidit, et pellem exemit, carnes devorandas relinquit avibus et feris; vitulum vero integrum domum fert, qui et in cibo suavissimus est, [et lacti densando coagulum praebet].

XII. De dracone marino.

Marinus draco aliis piscibus reliquo corpore similis est, caput vero et oculorum magnitudo terreni draconis speciem similitudinemque gerunt, magni enim sunt et venusti: maxillae etiam similitudinem quandam habent cum terrestribus; et ejus pellis non procul abesse a terreni draconis pelle palpanti videtur, squamarum scilicet asperitate; quin et infestis ac venenatis armatur aculeis, tactu noxiis.

XIII. De secundis mensis regis Indorum.

[Inter cetera animalium naturae propria hoc quoque non omiserim.] Indorum rex secundis mensis et bellariis non iisdem delectatur quibus Graeci, qui palmarum pumilarum fructus expetunt; at ille vermem quendam in planta nascentem secundis mensis igne tostum adhibet, suavissimum quidem illum, ut Indi ajunt, [et eorum, qui gustaverunt, nonnulli asserunt, quibus ego fidem habuerim]. Eidem tragematum

loco sunt, olorum, struthionum, et anserum ova. Ex his ut ipse cetera non reprehendo, ita displicet mihi, quod Indi cycnorum, quippe Apollini sacrarum et canorarum avium suboli insidiantur, eorumque ova perdunt, ut fama fert.

XIV. De dorcadibus Libycis.

De Libycis dorcadibus et cemadibus animus est mihi nunc dicere. Dorcades quanquam velocitate sunt mirabili, tamen cursu inferiores sunt equis Libycis. Capiuntur et retibus. [Ventre sunt albo, qui color eis ad laparas usque adscendit;] ad ventrem vero utrimque latera nigris vittis distinguuntur, reliqui corporis color rufus aut flavus est; et pedes quidem eis longi sunt, oculi nigri, cornibus caput ornatur, et longissimas aures habent. Porro κεμὰς a poetis etiam nuncupata, turbinis instar, celerrime fertur; pilis est rufis et perquam hirsuta, cauda vero albicat; ejus oculi cyaneo colore tincti videntur, ac aures densissimis pilis refertae; [cornua antrorsum speciosa tendunt, quibus venatores invadit, simul ad iis metum incutiendum, et nocendum idonea]. Neque modo in terra pedum celeritatem ostendit; sed etiam cum in fluvii confluentem inciderit, bisulcis pedum, [ut ita dicam], remigans ungulis fluctus perrumpit: et vero in lacubus natare gaudet, unde sibi pastum comparat, semperque viridia thrya et cyperum depascitur; [unde et venter ei initio veris evacuatur, postquam jam suos foetus enutrivit].

XV. De myrone pisce.

Piscem esse accepi nomine myron; unde nomen duxerit, haud equidem scio. Eum ipsum esse dicunt marinum serpentem. Si illius utercunque oculus erutus tanquam amuletum gestetur, oculum improbe adfectum ex lippitudine sicca curabit; et simul huic alterum renasci loco eruti ajunt. Oportet autem vivum dimittere, vel frustra illius oculum geris amuletum.

XVI. De feris capris Libyae.

Caprae ferae in summis Libycorum montium verticibus commorantes ad boum magnitudinem accedunt. Ipsarum femora, pectus, cervix et maxillae densissimis pilis diffluunt: frons rotunda protuberat, tibiis brevibus, oculis ravis sunt: cornibus post primum exortum a se invicem aversis, et aberrantibus, et ad latera incurvis: non enim similiter atque aliarum caprarum montanarum recta existunt, sed eatenus retorquentur transversa, ut ad armos pertingant, adeo sunt procera. Ex capris longe maxima ad saliendum habilitate sunt; nam ex summis montium cacuminibus, [quae pastorales poetae ἐρίπνας appellare solent], facile in aliud cacumen transiliunt. Et tametsi saepe earum quaepiam dum ex uno vertice in alterum saltare contendit, ob nimiam intervallorum distantiam per praerupta saxa praeceps agitur, nihil tamen laeditur; sic est adversus saxorum duritiem membrorum resistenti firmitate, ut nec cornua frangat, nec caput diminuat; est enim durities ipsorum ingens, et ipsarum aemula rupium. In summis montibus plurimas, solertia quadam ca-

ptandi caprarii generis, nimirum vel jaculis, vel retibus, vel laqueis, a doctrina artis venaticae instructi comprehendunt. Jam in patentium camporum aequoribus quilibet vel tardus pedibus eas, quod ibidem non valent ad fugiendum, capere queat. Earum pelles et cornua aliquot commoditates habent: nam in frigidis tempestatibus ad vim frigorum atque hyemem excipiendam pastoribus, et fabris materiariis, pelles mirifice prosunt; cornua ad hauriendam de praeterfluentium rivorum confluentibus, aut e fontibus, potionem [aestivo tempore] ad depellendam sitim non minori usui habentur, quam calices etiam ampli; tanta enim capacitate sunt, ut ex calore anhelationem, aestumque omnem extinguant. Ab homine expoliendi bene perito cornu intrinsecus politum tres mensuras facile capere potest.

XVII. De testudinibus Libycis.

Sunt et testudines in Lybia, eaeque montanae, [et adspectu crispissimae] quarum testa barbitis est accommodata.

XVIII. De hippomane ejusque viribus.

Cum equa peperit, carunculam una cum pullo enatam, alii in fronte insitam esse, alii ad lumbos, alii ad genitalia adhaerescere ajunt; quam sane hippomanes nuncupatam equa continuo devorat. Id autem fit naturae quadam benignitate misericordi in equinam stirpem; ne si, ut ferunt, id ipsum usque ad extremum vitae diem pullus semper insitum in se perseveraret habere, insana veneris cupidine, tam mas quam foemina accenderetur. Et forsan Equestris sive Neptuni sive Minervae munus hoc fuerit, ad conservandam equini generis successionem, ne libidinis rabie funditus periret. Quod quidem ipsum penitus cognitum pastores habent, ac si quando ad moliendas alicui amatorias insidias egeant, ut ipsum ad cupidinem veneris inflamment, diligenter observant, quando equa ventrem ferens pariat, atque statim a partu pullium (?) a pullo abscindunt, et in equae ungulam injiciunt (nam in hanc solum abditum et conditum optime servatur) simul et pullum, quod ipsum postea non lactaret mater illo insigni et propria benevolentiae nota carentem, exorienti soli immolant; nam ideo pullum mater vehementer amare ingreditur, quod illam devorarit carunculam. Jam quicunque per insidias carnem illam gustaverit, insana libidine constrictus tenetur, ardet et vociferatur; atque effrenatus ad amores etiam turpissimos, et quantumvis deformem annosamque mulierem, cupiditatis adjicit oculos, ac morbum testans obviis omnibus, quemadmodum conflagret amoris flamma, exponit; tum ex eo illius corpus diffluit et extabescit, ac veneris insania animus exagitatur. Equam Olympiae ex aere excitatam esse accepi, ad cujus conspectum equi libidinose adhinniant, ac amoris furore incitati cum ea gestiant venereo complexu implicari, quod abstrusa quadam artificis machinatione hippomanes reconditum intra aeream statuam equos alliciat; neque enim esse tam diligentem fabricam, ut ex ea equi eatenus falli et

induci possint, ut tantopere ad illius conspectum in venerem stimulari deberent. [Quod sive verum sive falsum est, ita ut accepi, literis mandavi.]

XIX. De lacu ferventis aquae, pisces alente.

In Africa ferventis aquae lacus esse dicitur, in quo pisces et vivere et natare, et ad objectum cibum adsilire ajunt; ac si quis in frigidam eos injecerit, auditione accepi ipsos interire.

XX. De viribus ventris hippocampi.

Rei piscatoriae bene periti homines dicunt, hippocampi ventrem in vino decoctum si quis dederit cuipiam bibere, eum [multo aliter et insolentius quam ex aliis venenis adfici;] primo ex ea potione acerrimo singultu laborare, deinde tussire, et sicca quidem tussi vehementer torqueri, nihil interim excreare; sed et superiorem ei ventrem intumescere, et calidas fluxiones in summum caput efferri, et vero per nares rursus tenues et aquosas defluere, ac pisculentum odorem reddere; simul et oculos ejus sanguine suffusos igneo colore flagrantes videri, et eorundem oculorum genas inflari, et vomendi quidem cupiditate ardere, verum nihil emittere ferunt. Quod si natura etiam evicerit, id tamen mortis esse signum, et hominem mox in oblivionem et dementiam incurrere: sin in ventrem inferiorem delapsum fuerit, nihil horum jam fieri, omnino tamen hominem e vita excedere. Ex morte porro qui evadunt, mente capti aquam summo studio persequuntur; hanc enim ipsam idcirco expetunt aspicere, tum stillantem audire, quod sane eis aegritudinis levationem adferat, et somnum conciliet. Itaque ad perennes fluvios, aut ad litora, aut juges fontes, aut lacus commorationes eis gratae sunt et jucundae; cum tamen non magnopere desiderent bibere, sed natare, et pedes aqua madefacere, [et abluere manus], eis plurimum jucunditatis adfert. Sunt, qui non haec mala dicant hujus bestiae ventrem creare; sed hippocampum algam peramaram, ex qua ita adficiatur, depasci. Veruntamen solertia veterani piscatoris, et ad res maritimas bene prudentis, salutaris etiam repertus est hippocampus; is et Cretensis erat, et filios adolescentes piscatores etiam habebat. Accidit autem, ut hic piscator hippocampos simul cum aliis piscibus caperet, et adolescentes a rabida canicula morderentur; [unus ex eis primum, deinde etiam ceteri, dum fratri adesse et opem ferre conantur]. Cum vero eorum in Methymna Cretica [quem vicum esse ajunt] ad litus jacentium vicem dolentes spectatores interficiendam caniculam censerent, et illius jecur medicamentum ad rabiem, edendum juvenibus dandum esse; alii consulerent a Diana Rhoccaea salutem petendam esse: senex piscator eos de consiliis, quae adferrent, laudatos dimisit, et hippocamporum diligenter exenteratorum, ventriculo et intestinis abjectis, alios assos eis comedendos dedit; alios cum aceto et melle contrivit, eoque cataplasmate morsus ulcera obligavit; atque filiorum adolescentium, [excitato

in ipsis per hippocampos aquae desiderio], rabiem vicit, eosque ad incolumitatem quamvis sero restituit.

XXI. De utilitate ex cane fluviatili capienda.

De canibus marinis non pauca in praecedentibus attuli. Fluviatiles vero caniculae (Lutrae) specie referunt terrestres parvos, et caudam quoque hirsutam habent. Sanguis earum ex posca illitus intumescentes hominum nervos mitigare dicitur. Ex pelle calcei fiunt commodi, et ipsi utiles nervis, ut ajunt.

XXII. De thymallo pisce.

Piscem thymallum, sic nuncupatum, Ticinus fluvius Italiae procreat; is ad cubiti magnitudinem accedit, et lupi et mugilis mediam speciem similitudinemque gerit. Ejus capti odor dignam admirationem habet; non enim ut ceteri pisces pisculentum quendam mittit odorem, existimes vero te ejus gentilem herbam recentem ex terra lectam manibus tenere. Tanta sane odoris suavitate fragrat, ut qui eum ipsum non videt, gratissimam apibus herbam, unde nomen duxit, intus latere putet. Retibus facillime capitur; non item hamatis escarum illecebris: non adipe suis, [non serpho], non chama, non alterius piscis intestino, non denique strombi collo; sed solo culice, improba sane bestiola, et noctes diesque homini [tum morsu tum strepitu suo] molesta, quod hac sola delectetur esca, comprehenditur.

XXIII. De Istro piscibusque in eo.

Initium Europaeorum fluminum maximi Istri, ad septentriones ventos sub Alpium radices subjectum contra solis exortum, a non magno fonte nascitur, [ubi gens rei equestris perita habitat]; deinde simul permulti, tanquam stipantes indigenarum fluviorum regem exoriuntur, et eorum confluens continuatus et perennis est, quorum singulorum nomina eorundem accolae sciunt; ii postquam in Istrum confluxerunt, primogenio nomine appellari desistentes Europae fluminum regi de suo nomine decedunt, atque ex eo nominati simul in Euxinum defluunt. In hoc flumine permulti et diversi pisces nascuntur, coracini, mulli, antacei, et nigri colore cyprini, item porci, hesychi albi, percae, et gladii, qui convenientissimum nomen habent: cum enim omni reliquo corpore (De gladio s. xiphia pisce.) teneri sunt, et tactu mites; tum dentes eorum nec admodum curvi, neque immanes spectantur; neque sic horret spina in dorso, quemadmodum delphinorum, nec in cauda: sed quod magnam vel audientium vel videntium admirationem moveat, sub ipsis naribus, qua respirant, et aqua ad branchias eis influit ac refluit, in mucronem rostrum procedit, et in rectum porrigitur, sensimque et leniter in longitudinem et crassitudinem augetur; et dum ad cetaceam magnitudinem piscis excrescit, illius etiam mucro tandem vel triremis rostro comparari potest. Neque modo cum cibi inopia urgetur, mucronati rostri incursu pisces interficit atque exest; sed etiam maxima cete propellit et ulciscitur, non quidem armis ex ferro confectis, sed natura comparatis; ut ii, qui magnitudine pro-

cesserunt, contra navem, mucronem in eam defigentes, venire audeant. Quidam gloriantur se spectavisse navem Bithynicam in litus extractam, ut carina ejus jam vetustate fatiscens resarciretur, atque in ea gladii caput adfixum inspexisse, cujus cum in navem mucronem suum defixisset, et nullis viribus ipsum retrahere quivisset, corpus quidem reliquum a cervice avulsum fuerit, rostrum vero infixum, ut a principio inhaeserat, remanserit. Capitur in mari et Istro, nam et salsa et dulci aqua delectatur.

XXIV. De algae marinae genere quodam noctu lucente.

Caniculae et alia maris alumna animalia, quibus audaciam natura insevit, [cum summus per aestatem calor viget] ad litora se recipiunt, et versus praecipitia natant, et exposita fluctibus promontoria subeunt, et angustis profundisque fretis sese insinuant; refugiunt enim pelagus, et, quae in eo sunt pascua, [eo tempore] negligunt. Nascitur autem genus quoddam algae (seu fuci) in petris profundis, quae magnitudine myricam, fructu papaver refert. Fructus reliquo anni tempore occlusus, solidusque, et ostrei instar durus est; dehiscit autem ab aestivo solstitio, ut calices rosarum. Exterior pars fructus, nempe crusta quaedam sive membrana, testae vel ostrei modo dura, et visu quam maxime flava, interiorem, qui color caeruleus, substantia mollis, et tanquam vesicae inflatae pellucida, valli modo ambit ac munit; et ex hac [interiore parte] noxium stillat venenum. Emittit autem noctu igneum quendam, et veluti scintillantem splendorem; et, oriente jam Sirio, veneni vehementia crescit. Quamobrem piscatorum natio omnis, quae pancynicum hanc stirpem appellat, a Canis ortu venenum hoc gigni arbitrantur. Porro canes marini ad igneum istum in hac marina myrica floris splendorem, tanquam inopinati alicujus lucri spe allecti, veneno partim adspersi, partim devorato, et branchiis etiam hausto, extincti fluitant. Unde his in rebus exercitati homines venenum secundarium ex piscium istorum tum ore, tum partibus ceteris, colligunt; idque utile est, quemadmodum etiam terrestris aglaophotis, quam etiam cynospastum appellarunt: [quare autem haec herba ita dicta sit, si exponere meminerim, ex sequentibus intelligetis].

XXV. De Mysorum ad Istrum piscatione.

Mysi, non ii qui Telephi Pergamum incolunt, sed inferiores, qui ad Pontum, quique vicinorum Scytharum incursiones propulsant, et suis viribus praedictam regionem defendunt; ea prope Heracleam est, et [circa Naxium flumen] prope Tomin civitatem; eodem in loco Medeam, [Aeëtae filiam], impium illud adversus Absyrtum fratrem facinus perpetrasse, [nefarium sane Colchidis veneficae inter alia crimen, incolae Mysi, Graecis commemorant]: hi, inquam, piscandi rationem observant hujusmodi. Istrianus natione piscator ad Istri ripam boum par impellit, non ad arandum [iis opus habens]. Nam quemadmodum, ut in sermonem hominum venit, nulla bovi communitas cum delphino intercedit; sic pi-

scatoris manibus unde amicitia cum aratro? Quod si equorum par adsit, iisdem utitur; et [jugum ipse humeris gerens] istic accedit, ubi commodam sibi et sedem et piscationem fore arbitratur; atque ad ripam jumentis pabulum apponit, unde interea haec complentur, dum ipse funis bene firmi, et ad trahendum idonei, alterum caput ad medium jugum alligat; ex altero capite hamum appendit [validissimum illum acutissimumque] quem asso tauri pulmone instructum ad illiciendum Istrianum silurum [suavissimam ei escam] dejicit: postquam ex linea, ad quam hamus alligatus est, quantum satis sit plumbi, ad moderandum tractum appendit. Ubi silurus bubulae escae sensum percepit, statim escam appetens, [eaque, quae desiderabat, abunde nactus] hamum incaute totis faucibus devorat; et [nimia gulae aviditate] transfixus [imprudens], dum ex eo evadere cupit, omnibus viribus funem exagitat. Quod quidem ipsum animadvertens piscator, cum summo gaudio quam mox a sessione exsurgit, et boves equosve admotis stimulis incitat, tanquam arator jam ex piscatore factus (ut qui in fabulis subito personam mutant) ac jumentis cum cetaceo pisce bene robusto luctatio est. Nam hic Istri alumnus omni virium contentione in altitudinem se deprimit, illa contra funem retrahunt; piscis igitur vincitur ex amborum tractu, atque in ripam jugo extrahitur. Diceret sane aliquis Homeri studiosus mulos hoc pacto in Patrocli funere, quod poeta celebrat, quernos advexisse truncos.

XXVI.
De piscatione in sinu Istri per hiemem.

Est etiam in Istro sinus admodum profundus et latus, et spatioso ambitu mari similis esse videtur; profundissimum autem esse ex eo demonstratur, quod onerariae naves mare transmittentes ad usum accolentium lacum circumnavigant. Itaque tempestatibus cum is quatitur, quemadmodum mare inhorrescit. Sunt etiam in eo insulae et recessus quidam riparum, in quos refugere licet; et crepidines et colles longe eminentes, quibus, cum aestus reciprocatur, fluctus vehementes refringuntur; atque eodem velut in angustias compulsi, in mare redundantes aguntur. Hoc ipsum ineunte hieme fieri solet; tum enim hunc augescentem boreas impellit et concitat, hic adeo duram glaciem defert, ut haec vecturas omneis sustineat; contra acerrimus boreas flans huic resistit, et undas suas magno motu, [et, ut ita dicam, desiderio in mare exonerare festinantem non sinit, et repulsum cedere cogit]. Sic fit, ut glacies in altitudinem deprimatur, ut bene penitus congeletur aqua, ejusve confluens viis occultis infra delabatur; glacies vero campus esse videatur, ac per eam homines accolae vel equis insidentes, vel jugata jumenta agentes, tunc iter faciant. De vulpe, quomodo improba et dolosa haec bestia hujus Thracii Strymonis glaciem [ejusque firmitatem] exploret, supra dixi. Porro Istri glacies etiam navem onerariam, inter navigandum ei adnascens, et in ipso

confluente versantem tantopere circumligat, ut nec passa vela opus sint, [nec proreta spectet antrorsum] nec gubernator navis gubernacula regat; omnia enim et instrumenta et navis ipsa glacie constricta tenentur, nec sane navis esse videtur; non enim amplius fluctibus verberatur; sed in magna planicie tumuli, aut [hercle] cujusdam speculae [vel promontorii] similitudinem speciemque gerit. Tum vectores et nautae exsiliunt in flumine excurrentes, plaustrisque onera supra glaciem transvehunt; [donec rursus, exacta hieme, et flumine ad pristinum reverso fluendi impetum, ipsum jam Istrum calcantes boves onera navibus reddant; quae interim in loco manent, cessantque, donec soluta fuerit glacies, et mirabile gelu adstringentis vinculum laxatum]. Eo tempore piscatores glaciem in orbem ligonibus perfodientes, [ubicunque libuerit], puteum excavant, ut vel putei vel maximi dolii os esse videatur. Permulti vero pisces lucis desiderio ex glacie, tanquam ex tecto incumbente, effugere cupientes in apertum os innatant, eodemque frequentes congregantur, ut inter se trudant; ubi ut in stricta scrobe cum permulti alii pisces facile capiuntur, tum plurimi cyprini, et coracini, et percae; et xiphiae, qui necdum confirmata aetate, nec mucronato rostro exsistunt; et antacaei, et ii quidem teneri, nam qui aetate processerunt, ad maximi thunni magnitudinem accedunt. Is sane pinguissimo est abdomine, ut ejus ventrem lactantis scrophae suos foetus ubera dicas; sicque aspero corio tegitur, ut eo perpoliantur hastae; ab illius capitis medio [a medulla (cerebro) ipsius] ad caudam mollis et stricta membrana pertinet, quam ad assum solem exsiccatam flagellum ad concitanda jumenta efficere possis, [nihil enim fere a corio differt]. Cum est justa magnitudine, nunquam ad cavum seu puteum glaciei pervenit; sed aut sub saxa subjicitur, aut in imam harenam ad vitandum frigus abditur. Nam id temporis cum gelidum est flumen, et perfrigida tempestas, nullis nec herbis, nec piscibus vesci necesse habet; tantum inertia laboris gaudet, et alitur ex pingui suo succo: et quemadmodum polypi, cum praeda destituuntur, brachia sua circumrodunt; sic is suam pinguitudinem exedens vivit. Ineunte rursus vere, jamque libere fluente Istro, odit ignaviam, itaque sese ex latibulis ad summam aquam incitans, aquae spuma abundante expletur. Ubi magno murmure rapidus fertur, ibi a piscatoribus ad hunc modum insidias ei molientibus facile capitur, ut hamus cum linea in spumam demissus sub alborem occultetur, et ferri splendor minime perspicuus sit; is tum ore hiante atque imminente liguriens insidiosam escam devorat, ex eoque perit, unde prius alebatur.

XXVII. De cynospasto sive aglaophotide herba.

Cynospastus herba alio nomine aglaophotis dicitur (recordatus enim fidem liberare volo) haec per diem inter ceteras herbas, a quibus ne minimum quidem differt, delitescit, nec ullo modo agnoscitur; nocte vero stellae instar lucens,

et igneo splendore coruscans, facile in conspectum venit. Itaque signo ad radices ejus defixo discedunt, absque eo neque colorem ejus interdiu, neque speciem cogituri. Nocte jam exacta adventant, et herbam ex signo agnoscunt; evellere vero, aut circumfodere tantum, cavent: primum enim, qui ejus naturae imperitus eam attigit, periisse ferunt. Canem igitur [juvenem] adducunt diei spatio famelicum, et funiculum validum arctissime ad inferiorem herbae stipitem vinctum cani etiam alligant, et carnes assas multas ei objiciunt, [quam longissime interim possunt recedentes]: canis nidore motus, impetu ad carnes fertur, et herbam radicitus eruit; cujus radices si sol viderit, canis mox exspirat, ex secretis quibusdam ceremoniis, utpote in ipsorum gratiam extinctus, sepelitur. Tum demum herbam contingere et secum domum ferre audent. Usus ejus ad multa celebratur: et inter cetera, ad comitialem morbum remedium ex ea homini commendant; item ad oculorum vitium, quod, delato in eos humore nimio, videndi facultatem adimit.

XXVIII. **De Nerite cochlea, et unde orta sit.**

Cochlea marina magnitudine exigua, formae pulchritudine eximia spectatur; eo maris, ubi sordium vacuitas est, et tranquillitas viget, et in saxis tum tectis mari, tum eminentibus modice, [quae choeradas vocant], nascitur. Haec nerites appellatur, et duplex super ea narratur fabula, quas, ut accepi, referam; nam in longo opere modice ad fabulas deflectere, tum animi recreandi, tum condiendi edulcandique sermonis gratia, nihil prohibet. Nereo [daemoni] marino, [quem veracem et minime fallacem esse hactenus omnes praedicant] Doris Oceani filia, ut canit Hesiodus, filias peperit quinquaginta, [quarum Homerus quoque in Megaris poemate meminit]: post tot vero filias etiam filium unicum ei natum esse, [non illi quidem auctores sunt, sed vulgus piscatorum praedicat] cui nomen fuerit Nerites, hominum simul atque deorum formosissimo: quocum Venus etiam in mari se oblectarit, magno illum amore prosecuta. Cum vero jam tempus fatale advenisset, et Venerem diis coelestibus jussu patris inscribi oporteret, audio eam de mari exeuntem Neriten quoque, delicias suas, secum abducere voluisse; illum vero recusasse, quod inter parentes ac sorores vivere, quam coelo potiri mallet. Et cum alas etiam, [quandocunque libuisset, ad volandum sibi] producere posset, hoc quoque munus a Venere, [ni fallor], acceptum adspernatus neglexit. Quamobrem indignata Jovis filia illum in cochleam ejusdem nominis convertit; comitem vero et ministrum illius loco Cupidinem, ipsum quoque juvenem et formosum, sibi delegit: et alis, quas Nerites habuerat, eundem induit. Altera vero fabula Neptunum ait amasse Neriten, et pariter ab eodem redamatum esse, unde nomen et celebritas Anterotis [h. e. amoris mutui] inter homines exorta sint. Et hunc Neptuni amasium tum alias familiariter cum ipso vivere solitum esse au-

dio, tum currum ejus et equos, si quando per aequora veheretur, quam proxime semper secutum, marinis bestiis omnibus sua celeritate superatis: nam pisces cetacei, delphini, tritones etiam, aliique e penetralibus maris excitati, circumsiliendo currum, et tripudiando (quod eos facere Homerus etiam in Iliade testis est) omnes mox fessi desistebant, et relinquebantur a tergo; puer vero proxime eum comitabatur semper, fluctibus etiam ei ob reverentiam Neptuni se submittentibus, et locum aquarum divortio cedente mari; quod Neptunus voluisset tam praestantis formae puerum, tum ceteris in rebus excellere, tum corporis habitu et viribus prae cunctis florere. Solem igitur, inquit fabula, pueri celeritate commotum succensuisse, et in cochleam corpus ejus vertisse. Quam vero ob causam sol iratus hoc fecerit, ignoro, nec exprimit fabula; verisimile est, si quid conjicere licet in rebus obscuris, hos deos fuisse rivales: et solem aegre tulisse, quod tam formosus puer in mari degeret, quem ipse digniorem inter sidera, quam inter belluas maris, numerari judicaret. Hic fabulam utramque finierim. Precor autem deos mihi propitios esse, et quae narravi in meliorem partem accipere; et si quid peccatum est, id omne fabulis vulgi adscribere.

XXIX. De piscatu in Eridano.

Ubi insignis Eridanus et parum nobilis Tanarus coitionem faciunt, ibi peculiaria hercle piscandi genera accolae exercent; quae ex Mitylenaei cujusdam viri, [mihi etiam noti], carminibus didici, non indigna referri. Hiberno quidem tempore, dum glacies adstringit aquam, sationi operam dant; fertilem enim regionem colunt. Deinde, ineunte vere, nondum confluente frigoribus conglaciare desinente, qui antea agricolae essent, nunc piscatores facti, sinuosum locum deligunt; quem peracutis securibus circumcidunt, ut figurae rotunditate quiddam lacui vel paludi simile efficiant: non tamen glaciem prope ripam secant, sed in suo statu consistere sinunt; atque locum a glacie nudatum circumdant amplo verriculo, quod [fune valido ambitur. Tum rete] piscatores [aliique] in ripa consistentes trahunt; ac nimirum permulti, etiam piscatoriae artis imperiti, piscium captionem animi oblectandi causa spectant. Cum autem ii, qui adducunt, prope ripam venerunt, tum piscatores alii extrinsecus glaciem ripae continentem frangunt; detinetur enim rete in lacu, quem diximus, et promoveri ultra non potest. Ita igitur circumcidunt glaciem, ut pars ejus in medio jam libera absolutaque, et insulae fluitantis instar, cui insistunt, qui rete trahunt, ab reti piscibus pleno, dum trahitur, versus ripam agatur ac impellatur. Hoc quidem illo in loco piscandi genus, usitatis piscationibus aliis longe dissimile, hujusmodi est. De piscatoribus vero illis Homerice dixerim, eos duplicem fructum percipere, alterum ex terra, alterum ex flumine, ut iidem et nautae et agricolae censendi sint.

LIBER DECIMUS QUINTUS.

I. De peculiari quadam piscandi ratione in Macedonia.

Hujuscemodi Macedonicam piscandi rationem auditione accepi. In fluvio, nomine Astraeo, qui inter Beroeam et Thessalonicen medius fluit, distincti variis coloribus pisces gignuntur; quorum nomen ab incolis Macedonibus melius interroges. Hi autem indigenis muscis in fluvio volitantibus pastum sibi comparant, quae nec simile de specie quicquam aliarum muscarum habent, nec ad apum similitudinem accedunt, nec vesparum, [nec denique anthedonum, crabronum] speciem gerunt; harum tamen aliquam cujusque propriam particulam referunt. Nam in audacia quiddam simile ceterarum muscarum habent, tum magnitudine anthedoni similes sunt, tum vesparum colorem reddunt, et similiter quidem atque apes bombo strepunt. Eas hippuros appellant indigenae. Ad summam autem aquam versantes sui gratia alimenti piscium nationem non latent. Ut ex his igitur quispiam earum aliquam per summa apparentem conspexit, silentio sub aquas subit, metuens ne praedam aquae agitatione loco moveat: et proxime ad illius umbram accedens, quemadmodum vel de grege ovem lupus, vel anserem ex cohorte aquila rapit; sic is ore hianti atque imminenti eam devorat, [et mox sub aquae superficiem denuo mergitur]. Quod quidem ipsum etsi piscatores haudquaquam ignorant, non iis tamen muscis ad inescandos pisces utuntur; simul enim ac hominis manu continguntur, et nativum colorem perdunt, et pennae evanescunt, et inepti ad escam piscium omnino redduntur. Quae causa est, cur earum odio incensi ipsas a se detestentur. Verumtamen qui piscandi scientiam cognitionemque praeclare tenent, captiosa quadam machinatione atque solertia ejusmodi pisces circumveniunt. Purpurascente enim lana hamum circumvestiunt, et ad eandem lanam gallinacei pennas duas e barba seu paleis, cerei coloris speciem similitudinemque gerentes, accommodant; quaternum cubitorum est arundo, et ejusdem longitudinis linea. Has ergo abstrusas insidias in flumen demittunt; pisces vero colore illecti cupide pergunt contra venire, ac nimirum lautum cibum se habituros ex pulchro adspectu arbitrantes, ore hiantes hamatis escis confinguntur, iisdemque acerbis captivi fruuntur.

II. De ariete marino.

Marini arietes, quorum quidem nomen apud multos pervagatum est, sed non tamen historia omnino explicata, nisi

quatenus a pictoribus et fictoribus ostenditur, circa Corsicum et Sardoum fretum hibernant, atque ex summa aqua eminentes spectantur, et maximi delphini circum eos natant. Mas aries frontem alba vitta redimitam habet, ut vel hanc Lysimachi, vel Antigoni, vel alterius cujuspiam regum Macedoniae diadema dicas. Aries vero femina, quemadmodum barbae appendiculas gallinacei quasdam possident, sic ipsa cirros ex imo collo pendentes habet. Neque modo eorum uterque cadavera cibum sibi facit, sed et viva corpora corripit. In natando magnos fluctus faciens tempestate, quam ex sua agitatione ciet, naves funditus evertit; ac eos, qui secundum mare versantur, rapit. Qui Corsicam incolunt, dicunt virum, qui ex tempestate naufragium fecisset, natandi bene peritum, ubi permultum maris natando transmisisset, circa Corsicam crepidinem quandam adsecutum adscendisse, ibique constitisse, tanquam periculo jam omni exemptum atque securum; post vero quam aries [famelicus] eum oculis comprehendisset, [convolutum agitatumque] posteriore sui parte plurimum mare concitasse; deinde ab intumescente aestu sursum elatum, instar procellae et turbinis, hominem corripuisse. Haec de ariete circa Corsicam. Ceterum oceani accolae fabulantur [veteres] Atlantidis reges, qui genus ad Neptunum referunt, in capitibus suis arietum marium taenias gestasse, imperii insigne; et reginas similiter cirros feminarum arietum. Tanto narium robore praedita est hujusmodi bellua, ut permultum aëra respiratione ad se attrahat, eaque adspiratione marinos vitulos ad hanc rationem comprehendat: Cum arietem illi noverunt vicinum esse ad moliendas ipsis insidias, in terram celerrime enatantes in specus saxorum conduntur; is cognita fuga insequitur, et contra antrum stans ex corporis odore praedam intus esse percipit, et narium illecebra quadam acri inter se et vitulos aërem intermedium attrahit: hi, tanquam vel sagittam vel spiculum, sic sane [spirationis] illius appulsum declinant et refugiunt; tandem tamen violentissimo anhelitus ductu inviti, et tanquam loris quibusdam aut funibus constricti, ex latebra extrahuntur, [et strident] et ab ariete devorantur. Ex earum naribus enatos pilos harum rerum periti magnos usus adferre testantur.

III. De thynnorum agminibus.

Ad promontorium Bubonicum innumeri thynnorum greges versantur. Eorum maximi, similiter ut sues, solitarii sunt, et separatim natant; alii, more luporum, bini pabulantur; alii gregatim, quemadmodum caprae, in latis pastionibus pascuntur. Exoriente canicula, et ingravescente aestivo calore, in Euxinum natare contendunt; et marinis fluctibus e fervide radiato sole calescentibus, inter se velut conserti contextique confertis turmis natant, et corporum conjunctione umbra quodammodo perfruuntur.

IV. De selene pisce.

Demostratus vir rei piscatoriae peritissimus, simul et disertus, piscem quendam esse affirmat specie perpulchrum, et appellari lunam, exigua magnitudine, lata figura; idemque ait, cyanei coloris speciem similitudinemque gerere, et in dorso pinnas habere molles ac lenes; easdemque in natando explicare, et ad similitudinem lunae semicirculum efficere: atque haec quidem Cyprii piscatores referunt. Demostratus vero addit, cum est plena luna, tum impleri hunc piscem, tum arbores implere, si ex his illum appenderis; decrescente vero luna exsiccari atque interire, ac si ad plantas admoveris, eas marcescere et evanescere: item si jam plena vel crescente luno in id aquae, quod in perfossis puteis reperitur, quis hunc piscem injecerit, aquam jugem et perennem fore; sin extrema [aut decrescente] luna, aquam exarescere: quod si hunc eundem in fontem scaturientem conjeceris, quomodo dixi de puteo, is ad rationem lunae vel evanescet vel implebitur.

V. De thynnorum captura in Ponto.

Quemadmodum in Propontidem thynni innatant et enatant, supra scripsi: jam porro qui Heracleam, Tion, Amastriam, Ponticas urbes incolunt, plane sciunt, quo anni tempore ejusmodi pisces eo accedant. Quare tum [ad mare se conferunt] habentque permulta contra eos instrumenta parata, naves, retia, speculam in excelsum excitatam, quam in litoris eminenti loco, et circumspectum facilem habenti, defigunt; cujus conficiendi rationem molestum mihi non erit explicare, [nec tibi audire injucundum]. Tigna bina procerissima abiegna excitant intercepta et juncta inter se, trabibus latis et crebris immissis, et facilem ascensum speculatori praestantibus: singulae naves utrinque sex remos ac juvenes expedite remigantes habent: retia bene longa sunt, [non admodum levia, et quae magis deprimantur plumbo, quam sursum attollantur suberibus; copiosi autem istorum piscium greges in ea feruntur]. Itaque verno sole illucente, ventis placide et tranquille flantibus, coelo laeto et quasi ridente, conquiescente a tempestatibus mari, jam propinquare thynnos simul ut ex specula prudenter et acute speculator prospexit, piscatoribus unde veniant, denunciat. Si juxta litora tendere oportet retia, significat hoc voce; sin vero in interiori mari, sicut dux exercitus, [vel choro praefectus], hoc ipsum signo dato edocet; [itaque saepe totum gregem capit, et non aberrat a scopo, nec desiderio frustratur]. Cum vero thynnorum cohortes in altum sese incitaverint, is qui ex specula acerrima oculorum acie horum actiones observat, contenta voce exclamat recta ad altum remigationem contendendam, illucque insequendos esse. Hi porro, alligato ad alterum tignum, quod speculam sustinet, perlongo retium fune, naves ordine remis propellunt, [ita ut invicem non separentur] (nam et rete in singulas distributum est naves) et prima navis, ubi suam retis partem ejecit, discedit; hoc idem facit deinceps secunda, et

tertia, et quarta; qui quintam remis impellunt, interim separant, ut mox ejecturi videantur; reliqui vero nunquam laxare debent: deinde alii alio remigant, et pro se quisque retis partem trahit, postea quiescunt. Thynni vero circumvallati per ignaviam et timiditatem non se loco movent, [itaque conferti comprehenduntur], et remiges, tanquam civitate aliqua in potestatem redacta, totum piscium, ut poeta diceret, populum capiunt. [Norunt haec, o amici Graeci, tum Eretrienses, tum Naxii, hac piscatione insignes, ut Herodotus et alii referunt. Ejus autem reliqua audietis ab aliis.]

VI. Piscatores thynnorum cur Neptuno preces faciant.

[Non vero in Ponto tantum capiuntur thynni, sed in Sicilia etiam, ut mihi videtur (cum Sophron suavis thynnorum piscatoris meminerit) imo et alibi quoque piscatum eorum esse constat.] Cum autem jam circumretiti tenentur, Neptuno malorum depulsori omnes omnino vota faciunt. [Cujus rei causam dum mecum studiose inquiro, invenio illos hoc daemone maris domino opus habere, ne vel gladius piscis, vel delphinus, huic thynnorum agmini captivo accedat.] Nam saepe strenuus aliquis gladius, lacerato reti, thynnorum gregi irretito ad se exuendum ex laqueis facultatem dedit; delphinus etiam, ad moliendas retibus insidias acerrimus, dentibus ea conficere novit.

VII. De rore mellito in India.

In India, et maxime in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas, ac palustrium arundinum comas, decidens mirificas pastiones ovillo et bubulo pecori praestat; quod quidem ipsum a pastoribus eo, ubi dulcis plus roris de coelo delapsum est, agitur; et sic illis pastionibus tanquam epulis jucunde recipitur, pastoresque vicissim suavi epulo compensat; nam ex pecore illi suavissimum lac exprimunt, nec ei, sicut Graeci faciunt, mel miscere habent necesse.

VIII. De margaritis Indicis.

Indica [margarita, de Erythraea enim supra dixi, hoc modo capitur.] Urbs est nomine Perimuda, cui eo tempore, cum in Bactris Eucratides regnaret, Soras ex generis regii stirpe natus imperavit. Hanc quidem ipsam Ichthyophagi incolentes margaritas, retibus [in orbem circa litus amplissimum extensis] comprehendunt. Margaritiferae conchae magnorum stromborum similitudinem gerentes gregatim natant; et quemadmodum apum examina reges, sic eae habent, tum coloris pulchritudine, tum magnitudine praestantes. Summa autem contentione urinatores ideo certant ad capiendum gregis ducem; quod eo capto cunctum gregem rectione orbatum, nec loco se moventem, assequuntur; quamdiu vero rex fugiendo elabi potest, sapienter eas regit et conservat. Jam porro captas in parvulis doliis sale condiunt, ubi cum contabuerit caro et defluxerit, unio solus relinquitur. Optimus Indicus et in mari Rubro procreatus existimatur. Idem in occiduo oceano, ubi Insula Britannia est, nascitur; sed is magis fulvi coloris est, minusque splendidus. Juba in Bosporo etiam

freto nasci scribit, qui et Britannicis inferiores sint, et cum Indicis ac Erythraeis nullo modo comparandi. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriam, sed foetura esse crystalli, non gelu concrescentis, sed fossitii.

IX. De grue pisce.

De gruibus volucribus jam prius me verba fecisse probe novi; sed gruem quoque piscem marinum, Corinthiaci pelagi alumnum, esse audivi. Declinabat autem ea pars Corinthiaci maris, qua grus piscis captus est, Atticam versus, juxta latus isthmi, quod Athenas respicit. Procedebat hic piscis ad quindecim justae mensurae pedum longitudinem; crassitudine anguillam, non tamen maximam, [ut audio] aequabat. Ejus et caput et os alitis gruis speciem similitudinemque gerit, squamae (pinnae?) pennis gentilis avis ei similes sunt. Natat autem non convoluto in spiras corpore, ut alii pisces [anguillarum instar angusti et oblongi] tanto vero robore saliendi est, ut tanquam emissum a contento nervo telum feratur. In sermonem Epidauriorum venit hoc animal ex nullo pisce generari: sed dum volucres grues Thracium frigus, [et reliquum ad occidenten] fugiunt, [obvio vento] tum feminas ad coitum exardescentes, tum mares veneris libidine conflagrantes, inter se complexu venereo jungi cupere; feminas vero suspensum coitum sustinere non posse; idcircoque [mares] semen [temere] emittere, quod voti compotes fieri non possunt: ac si supra terram volent, id ipsum ad nihilum recidere [et perire]; sin supra mare id delapsum, tanquam thesaurum per manus traditum, sic a mari hunc foetum adservari, animantemque effici, neque velut in alvum sterilem illapsum perire. [Haec Epidaurii. Sed et] Demostratus [vir genere mihi ignotus] cujus ante mentionem feci, Hunc, inquit, piscem vidi, et magnopere consideravi, cumque, ut aliis ostendere possem, exsiccare vellem, atque coquis ipsum secantibus viscera inspicerem, tum ex utroque latere spinas exortas rursum inferius inter se suis extremis coire, et similiter atque tabulas legum triangulas esse; tum ejus jecur in longitudinem procedere adspexi, et jecori subjectum fel longum, instar manticae aut bulgae, ut faba recens videretur: ubi vero primum jecur et fel exempta fuissent, ambo statim intumuisse; ut jecur instar hepatis maximi piscis videretur, fel vero lapidem, super quem forte positum fuerat, liquefecisse. [Hic et Epidauriorum et Demostrati sermones finierim.]

X. De captura pelamydum.

Rationem piscandi pelamydes, haud sane pervulgatam, non a seria consideratione alienum est explicare. Decem juvenes, ad summum aetatis vigorem florescentes, expeditam navem et celerem conscendunt; et simulatque se cibo expleverint, pariter continuo aequaliterque in utrumque navis latus distributi remigare contendunt, atque huc illuc errant. Eorum unus aliquis ad puppim sedens, armatas hamis lineas [binas, quibus et aliae adnectuntur] ad utramque navis par-

tem demittit; tum ad singulos hamos escam ex purpura Lacaena confectam [et lana involutam] tum lari pennam ad hamum quemque alligat, ut ab occurrente aqua sensim et leviter agitetur. Pelamydes autem escae sic instructae illecebra delinitae in hamos innatant; et cum ex iis aliqua liguritione apprime stimulata os in escam impegerit, tum reliquae consequentes hamis configuntur, ut hami ob multitudinem uno eodemque tempore transfixorum piscium vexentur. Juvenes vero remigare desistentes, de transtris surgunt ad subtrahendas lineas multitudine piscium onustas: quos posteaquam in navem subduxerunt, secundissima piscatio ex permagno piscium numero aperte ostenditur.

XI.
De mustela terrestri et marina.

Mustelam terrestrem aliquando [mulierem fuisse] audivi, [eodemque nomine] vocatam, [quo nunc a Graecis quadrupes vocatur gale] incantationum ac veneficiorum peritam, immodice protervam, et incesta libidine laborantem; nec illud me latet, quod ab Hecate irata in hanc feram conversa dicitur. Sed haec dea mihi benigna sit, ego hujusmodi fabulas aliis relinquo. Hanc bestiam insidiosissimam esse constat, inque defunctos homines invadere, et, nisi arceatur, eorum oculos diripere et exsorbere. Testiculos ejus mulieri sive dolo, sive sponte, appensos omnes conceptus, et fecunditatis vim, abolere dicunt. Ejusdem viscera, nescio quo modo praeparata, harum rerum artificibus cognito, et insidiose immissa vino, amicitiam dirimunt, et benevolentiam prius coalitam dissolvunt, ut quidam ajunt. [Verum haec magis et veneficis, quibus Martem suum inimicitiae principem colant, cedamus.] Est et parvus piscis, mustela nomine, qui nullam cum mustelo dicto pisce communitatem habet. Hic enim cartilagineus est, et pelagius, et magnitudine praestans, simul et caniculae piscis speciem similitudinemque gerit: mustelam vero diceres esse hepatum; nam piscis est parvus, et oculis conniventibus, pupillae oculorum ad cyaneum colorem accedunt; ejus barba quam hepati major est, et minor quam chremetis; algas depascitur, et saxatilis est, atque similiter ut terrena omnium cadaverum, in quae incurrit, oculos exest et conficit, [ut audio]. [Qui Epirum incolunt] piscatores quidam veneficiis dediti ad eadem hac marina mustela utuntur, ad quae alii terrena. Porro cum plerique pisces carnivori sint, homines urinatores, qui maris interiora scrutantur, manuum volas et pedum vestigia denigrant, ut partium istarum splendor obscuretur; hae enim prae ceteris humani corporis partibus in aqua resplendere, et pisces ad se allicere solent.

XII.
De chamis.

Chamae marinae et variae et multiplices sunt: aliae asperae, aliae laeves; quaedam digitorum compressu confringuntur; aliae vel saxo aegre conteruntur; et hae quidem nigerrimae sunt, nonnullae argentei coloris similitudinem gerere videntur, illae utroque colore mixto insignes. Ac quemadmodum earum est varium et multiplex genus, sic multas et diversas sedes habent; quae-

dam enim in litoribus dispersae jacent in arena, vel in limo quiescunt, nonnullae sub algam subjiciuntur, aliae in limo commorantur, aliae saxis tanquam mordicus adhaerent. Aestivo tempore, cum incipit messis, in Istrico mari gregatim supernatant, [et leviter feruntur: cum ante id tempus sua sibi mole graves efferri non possent]. Euri, [boreae] et austri idcirco fugientes sunt, quod eos ventos ferre non possint. Contra ex tranquillo mari mirifica voluptate adficiuntur, et favonii mollibus auris adflari gaudent; eamque ob rem in latebras abditae, [et suis conniventes testis] cum a tempestatibus mare sentiunt conquiescere, et favonium flare, tum relictis sedibus, ad summam maris aquam natant, et apertis testis eminent, et tanquam vel sponsae e thalamis prodeunt, vel rosae ad solis radios exporrectae ex involucris [seu calycibus suis] erumpunt; [quiescentes igitur ventum expectant placidum ac secundum; qui si contigerit] alteram concham substernentes, alteram erigentes, hac pro velo, illa pro navi ad navigandum utuntur, ut si eas procul videas [sic per tranquillum mare natantes] classem navium existimes. Quod si navem ad se accedere sentiunt, aut belluae impetum, aut valentioris piscis natationem, metu percussae, contractis uno impetu testis, frequentes delabuntur et occultantur.

XIII. **De haemorrhoo vipera.**

Haemorrhous e genere viperarum in saxorum cavernis domesticam sedem habet; pedem unum tum longus est, tum a capite in tenuitatem ejus corporis habitus procedit; colore est partim flammeo, partim nigro; ejus caput tanquam cornibus quibusdam inhorrescit. Lente serpit, et ventris squamis terram premens, tortuosa via progreditur; gradiendo etiam leniter substrepit, unde ejus segnities [et infirmitas] ostenditur. Primum ut momordit, statim punctus cyanei coloris exoritur; percussus stomachi doloribus affligitur; venter copiose fluit et exhauritur; et prima statim nocte sanguis per nares, fauces, et aures, cum biliosa sanie emittitur; vesica quoque sanguineam urinam reddit; cicatrices vero, si quae sint in percussi corpore, etiam si consenuerunt, tamen recrudescunt et rumpuntur. At si haemorrhois femina morsum alicui inflixerit, sanguis etiam per summos ungues emanat, et gingivae quoque veneno inficiuntur, et sanguis ab eis fluit copiosus, et eliduntur dentes. In hanc feram incidisse ajunt Canobum Menelai gubernatorem in Aegypto, Thonide regnante; et Helenam, cum vim veneni intellexisset, serpentis spinam confregisse, et pharmacum exemisse; in quem vero usum hoc eximere et reservare voluerit, ignoro.

De Canobo et Helena.

XIV. **De animalibus regi Indorum dono datis.**

Adferunt regi suo Indi [animantes diversas, ut] tigrides cicures, pardos mansuetos, oryges quadricornes: item boum genera duo, quorum alii ad cursum velocissimi sunt, alii perquam feri: [et ex his bubus (eorum caudis) etiam muscaria faciunt, qui corpore omnino nigri sunt, caudas vero egre-

gie albas habent.] Columbas quoque luteas adferunt, quas unquam mansuefieri aut cicurari negant; et aves, quas cerciones nominant; et canes generosos, de quibus supra dixi: et simias albas, et alias nigerrimas; rufas enim, tanquam nimium libidinosas et incontinentes erga mulieres, non ferunt in civitates; et si forte in eis reperiantur, tanquam adulteros exosi occidunt.

XV. De cornigeris animalibus apud Indos.

Magnus Indorum rex quotannis uno die certamen non modo hominibus proponit, [ut alibi dixi] sed etiam bestiis cornutis; quae sane inter se cornibus appetentes, mirabili natura quadam eatenus strenue decertant, quoad adversarium funditus vicerint; sicque omni nervorum contentione, quemadmodum athletae, ut aut maximo adficiantur praemio, aut gloriam capiant certaminis luculentam, nituntur. Rationis quidem expertes sunt [luctatores isti] tauri feri, arietes mansueti, [et qui vocantur *μέσοι*] et asini uno armati cornu, denique hyaenae; quod animal capreis minus esse ajunt, sed cervis animosius multo [et cornibus ferociens]: postremi in certamen veniunt elephanti, qui inter se vulnerant, et alter saepe alterum vincit atque adeo interimit, saepe etiam uterque vulneribus confectus simul decumbit.

XVI. De viperarum partu.

Viperae catulos Theophrastus scribit parentis uterum non exedere, atque conficere; neque sane, ut quiddam ludens dicam, foribus effractis, obstructum exitum perrumpere; at enim feminae uterum angustiis compulsum non amplius reniti posse, [ut Homerice dicam] sed disrumpi. Cujus sententia ita rem habere mihi ad veritatem plane persuadet; siquidem et marinae acus, quia tenues sunt, et haudquaquam sinuosam et capacem alvum habeant, idcirco similiter a suis foetibus adficiuntur, ut jam ante scripsi. Interim vero Herodotum rogo, ne mihi succenseat, si ea, quae super viperarum partu ipse adfert, ego fabulosa censeam.

XVII. De affinitate quadam leonis et delphini.

Naturalis quaedam communitas et occulta affinitas leoni est cum delphino; non ex ea parte solum, quod uterque imperat, ille quidem terrenis bestiis, hic vero aequoreis; sed etiam quod senectute ambo tabescunt; et cum sunt aegroti, illi terrestris simia medetur, huic marina quoque simia remedio est. Simiam enim in mari quoque esse alias dixi, quae similiter huic, ut illi terrena, medicinam morbi adfert.

XVIII. De sepedone serpente.

[Inter feras, quae propter ingentem illarum numerum describi nequeunt] sepedon est, perniciosus serpens: quem tum figura haemorrhoo cognatum, tum colore similem esse, Nicander cecinit: sed celerior esse videtur, et quoniam per gyros et flexiones graditur, parva apparet; quod quidem causa est, quamobrem inspectantes nesciant de ejus magnitudine judicare. Vulnus, quod infert, acerbitatis plurimum habet, et bene penitus intrat, et putrefacit; qua ex vi nomen traxit. Inexpiabili celeritate ipsius venenum in universum corpus

transitionem facit; capillus enim funditus interit, tum superciliorum et palpebrarum pili defluunt, oculi offusi tenebris obscurantur; [et corpori maculae, tanquam adusta a sole cute, superveniunt.]

XIX. De testudinum terrestrium coitu.

Terrestris testudo animal est libidinosissimum, sed mas; femina enim non nisi invita coit. [Cujus rei causam inquirit] Demostratus, [senator Romanus, nec ideo tamen hac in re fide dignior, nisi pariter rei etiam piscatoriae exquisitam notitiam sibi comparasset, et quaecunque cognovit, dictione etiam venusta ornasset; condidit autem, ni fallor, et alia quaedam, et argumento graviore ingenii doctrinaeque suae specimen edidit admirabile. Hic, inquam] scribit, [si quid aliud in causa sit, cur femina maris coitum aversetur, non satis sibi exploratum esse; hanc vero suam esse conjecturam]: Feminam, dum coit, humi stratam, ait, supinam jacere; deinde, expleto coitu, propter testae magnitudinem, [et corporis in terram nisum], cum se convertere non queat, escam paratam a marito relinqui cum aliis animalibus, tum aquilae; unde fit, ut mares eas ad coitum ideo illicere non possint, quod feminae magna moderatione libidines contineant, et salutem voluptati anteponant. At enim mares mirabili quadam natura illecebram amatoriam, et omnis metus oblivionem adferentem, feminis injiciunt; neque tamen hujuscemodi illecebrae sunt cantiunculae, quales Theocritus pastoritiae lusionis compositor nugatur; sed occulta herba, cujus neque ille nomen se scire dicit, neque alium cognoscere confitetur. Itaque mares eam ore continentes ad libidinem feminas alliciunt, et [jam illi amorem dissimulant: feminae vero,] quae hactenus fugiebant, nunc exardescunt ad coitum, et securae de se nullo amplius timore adficiuntur.

XX. De gallinaceis Nibae.

Nicas locus est vicinus Thessalonicae civitati Macedoniae, in quo gallinacei familiari sibi cantu destituuntur, atque omnino muti sunt. Inde profluxit proverbium, de re impossibili, quo dicitur, *Tunc illud habebitis, cum Nibas cucuriverit.*

XXI. De dracone Indico.

Alexander [dum Indiae loca alia oppugnat aut vastat, alia etiam capit], cum alia pleraque animalia invenit, tum draconem, quem, quia sacrum in antro quodam Indi existimarent, et summa religione colerent, idcirco summis precibus Alexandrum obsecrarunt, ne illum ipsum invaderet; quod quidem ipsum ille annuit. At enim draco cum praetereuntis exercitus strepitum sensit (quod sit animal tum audiendi tum videndi acerrimo sensu praeditum) maximo sibilo et ingenti afflatu edito, omnes exterruit et perturbavit. Septuaginta cubita longus esse dicebatur; non tamen eis totus apparuit, sed illius solum caput ex antro eminuit; oculi vero ejus ad magni [et rotundi] clypei Macedonici magnitudinem accessisse dicuntur.

XXII.

Cornicibus studium est irritare aquilas; hae vero illas

De aquila et cornice.

praeclare contemnunt, et deorsum ferri sinunt; ipsae sursum subvolantes aethereum locum [celeri alarum remigio] secant: quod quidem ipsum non cornicum timore ajunt (quisnam hoc dicat, qui plane sciat aquilarum vim?) sed propria quadam animi magnitudine earum infra se volantium lapsus facile patiuntur.

XXIII. Fabula de Pompilo ex homine in piscem mutato.

Pompilum piscem dicunt non modo Neptuno, sed etiam diis in Samothracia sacrum et carum esse. Ob eamque causam piscatorem olim nomine, sicut dicitur, Epopeum, (Opopeum) in Icaro insula natum, cui filius erat, quod aliquando cum nihil aliud piscium praeter pompilos cepisset, eosdem cum filio comedisset, protinus huic pisci meritas poenas persolvisse; etenim cetacea bellua, facto in ejus piscatoriam impetu, ipsum [in conspectu filii] devoravit. Pompilum hostili odio delphinos persequi ajunt, neque eos tamen hoc impune facere; cum enim hunc gustaverunt, discruciantur et convelluntur continuo; et quod furore inflammati consistere non queunt, idcirco in litora expelluntur, atque fluctu ejecti a cornicibus maritimis gaviisque exeduntur et conficiuntur. Apollonius Rhodius, sive Naucratites, dicit hunc aliquando hominem fuisse portitorem: et cum puellae, inquit, Apollo amore teneretur, quacum etiam complexu venereo jungi conaretur, haec effugiens Miletum venit, et Pompilum quendam precibus obsecravit, ut se trajiceret: is quidem paruit; at vero Apollo sese ostendens hanc quidem rapuit, navem autem in lapidem, Pompilum in piscem convertit.

XXIV. De bobus Indicis cursu certantibus.

In bubulo pecore, quod incitato cursu valet, curam Indi ponunt; et simul de eorum velocitate rex et permulti principes decertant, neque turpe ducunt pro hujuscemodi animalium genere auro argentove sponsionem facere; adjungunt autem ipsos bigis, et fortunae aleam super victoria periclitantur. Equi igitur in medio jugati currunt, at boves utrinque loris annexi, donec ad metam, quae a carceribus stadiis abest triginta, perventum sit. Aequales sane ac pares boves equis currunt, neque velocitate alteros ab alteris internoscas. Quod si quando rex de suis bobus cum quopiam sponsionem fecerit, in tantum contentionis studium procedit, ut is ipse in curru sequatur, atque aurigam incitet. Is sane quidem equos stimulis cruentat, a bubus vero manus abstinet, siquidem ii nullis admotis stimulis incitato cursu [sponte] feruntur. Ac nimirum tam ambitiosa est bubuli certaminis contentio, ut non divites modo et domini magno pretio deposito inter se certent; sed etiam spectatores, ut apud Homerum Idomeneus [Cretensis], et Ajax [Locrus], inter se certantes repraesentantur. Sunt item apud Indos alii boves, maximorum hircorum magnitudine; ii quoque per se conjugati velocissime currunt, nec minus strenue quam Getici equi cursum conficiunt.

XXV. Varia de equis.

Equos efferari et tanquam rabie inflammari ferunt, bibentes ex Cossinito flumine Thraciae, qui defluit in Abderitarum regionem, et in Bistonicum stagnum influit; ubi Diomedis Thracis, qui immanes illos equos habebat, quos Hercules expugnavit, regia olim fuit. Ex eodem morbo laborare dicunt equos bibentes de fonte Potnio; is est in loco, [quem Potnias vocant], non longe ab urbe Thebis. Item Oritas et Gedrosios fama est, tanquam foenum pisces equis edendos objicere. Celtas quoque audio boves et equos piscibus alere. [Apud eosdem ajunt equos odore hominum offensos ad meridianas Europae regiones perfugere, praesertim austro flante.] Nonnulli quoque testantur Macedones et Lydos piscibus equos suos pascere, quin et oves Lydiae et Macedonicae ex eisdem pinguescere dicuntur. Apud Mysos cum equinum genus coit, quidam velut hymenaeum quendam nuptiis praecinunt: unde cantus suavitate permulsae equae mox gravidae fiunt, et formae pulchritudine eximios pullos ex sese pariunt. Istud vero etiam audivi, equos aetate adfectos pullos cum ceteris in rebus debiles, tum pedibus infirmos, procreare solere. Quod ad aetatem et vitam equorum, mares ajunt ad annos triginta quinque vivere.

XXVI. De scorpionum in parte quadam Asiae multitudine.

In secunda mansione eorum, qui a Persicis Susis in Mediam proficiscuntur, permagna scorpiorum multitudo nasci dicitur; idcirco Persarum rex, quum eo suscepit iter, triduo ante omnibus imperat ut eos venentur, et ei, qui plurimos confecerit, donat munera: nisi enim hoc fit, locus transiri non potest; nam subter omnem lapidem et cespitem abditus scorpius manet. Rhoetienses ajunt a scolopendris pulsos esse, cum infinita earum vis in illos ingruisset. In Cyrene diversa tum colore, tum forma, murium genera nasci tradunt; ac quosdam ipsorum, quemadmodum mustelae, ita lata facie esse; alios echini speciem similitudinemque gerentes acutas spinas habere, quos indigenae echenatas appellant. In Aegypto audio bipedes mures maxima magnitudine esse, et prioribus pedibus tanquam manibus uti; [eos enim breviores esse posterioribus.] Hos videre memini, Libyci sunt; recti duobus pedibus nitentes gradiuntur, cum autem ab insequentibus urgentur, saliunt. Haec Theophrastus prodit. (De muribus bipedibus.)

XXVII. De attagene ave.

Attagenes aves ferunt ex Lydia in Aegyptum transportatas, et in sylvam demissas, primo coturnicis vocem edidisse; post cum fluvio [non] ex ripis suis excedente coelum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, ejusmodi aves non intermisisse longe clarius et articulatius, quam quemvis explanatissimae linguae puerum loqui, et dicere, Τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακὰ, id est, *Ter mala malis.* Idemque ajunt eas captas non solum non mansuescere, sed neque idcirco amplius pristinam vocem edere; quia arctior custodia ipsis silentium infert. Quod si in libertatem volandi dimit-

tantur, et in suas sedes perveniant, rursum vocales fieri, pariterque cum libertate vocem recipere.

XXVIII. De scope ave. Scopes aves (quarum Homerus in Odyssea mentionem facit, cum earum multas circum Calypsus antrum versari scribit) saltatione etiam comprehendi dicunt viri saltandi periti; quae, si adhibenda illis fides sit, σκὼψ appellatur. Nam quod iis avibus jucundissimum sit quosdam ridicule imitari et illudere, ex eo profectum est verbum σκώπτειν, id est, effingere, et non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra adsimulatione imitantur. Minor est haec avis quam noctua; plumbei coloris [saturati] similitudinem ejus pennae gerunt, et albicantibus maculis distinguuntur; a superciliis secundum utraque tempora duae plumae exsistunt. Callimachus duo genera ponit, σκῶπας et ἀείσκωπας; quorum alterum vocale sit, alterum mutum. Aristoteles dicit apud Homerum non σκῶπας per sigma, sed κῶπας legi oportere; [et peccare illos adversus Homeri de hac ave sententiam, qui sigma praefixerint;] et aliis quidem anni temporibus non comeduntur, autumno vero uno alterove die capti comedi possunt. Differunt autem scopes a perennibus illis corpulentia, et turturi et palumbis similes sunt.

XXIX. Fabula de Gerana Pygmaeorum regina. Pygmaeorum gentis proprium et peculiare regnum esse audio, et cum masculum genus regium aliquando defecisset, mulierem, Geranam nomine, ipsis imperitasse; quae, cum a Pygmaeis, supra quam deceret, divinis prope honoribus adficeretur, inde animo inflata ipsas etiam deas contemnebat; maxime vero Junonem, Minervam, Dianam, et Venerem, ne tantillum quidem cum forma sua comparandas esse dictitabat. [At hunc suae jactantiae morbum non impune tulit; nam] a Junone irata ex homine in avem adspectu turpem protinus conversa est, quae nunc geranos (grus) nominatur, et Pygmaeis infesta est eam ob causam, quod illi, immodicis honoribus ei delatis, ad insaniam et exitium eam adegerint.

LIBER DECIMUS SEXTUS

I. De purpurae interimendi ratione.

Purpurarius piscator, si postquam purpuram non in hominum cibum, sed ad tingendas lanas comprehenderit, inexhaustum, [constantem et genuinum] velit fieri colorem, et perfecte tinctum, uno saxi ictu purpuram una cum testa interimit. Quod si levior plaga inferatur, et etiam nunc spirans relinquatur, atque iterum lapide percutiatur, ad tincturam fit inutilis; nam ex eo dolore tincturam amittit, [sive illa per ejus corpus dispersa imbibatur, sive aliter effluat.] Quod quidem ipsum praeclare Homerum intellexisse dicunt; idcircoque uno ictu celeriter morientes purpurea morte affici ait, pervulgatum suis versibus illud canens:

Purpurea illum mors, violentaque Parca peremit.

II. De nonnullis Indiae avibus.

Apud Indos intelligo psittacos aves nasci, quorum supra etiam mentio a nobis facta est; ea vero, quae ante praetermisi, nunc commode addam. Tria eorum genera esse audio: hi omnes verba, quae didicerint, tanquam pueri, reddunt, et sermonis imitatione humani loquaces evadunt. At in sylvis avibus proprium edunt sonum; nullum vero articulatum et significantem exprimunt, indocti adhuc [et nondum loquaces.] Sunt et pavones in India maximi omnium, et palumbi quidam parvi (quibus a livido colore apud Graecos factum est nomen) virides pennas habentes; ut is primo adspectu, qui sit rudis in scientia avium, psittacum, non palumbum dicat; earum labra et crura colore (rubro) Graecis perdicibus sunt similia. Nascuntur et gallinacei maximi; nec rubram habent cristam, ut nostri, sed ita variam et floridam, quemadmodum coronam ex floribus contextam; pennas posteriores non inflexas habent, neque in orbem revolutas, sed latas quas cum non erigunt, ut pavones trahunt; eorum pennae [partim auri, partim coerulei vel] smaragdi colorem gerunt.

III. De cercione ave Indica.

Nascitur in India etiam alia avis ad sturni magnitudinem accedens, variis coloribus picta, quae et humanam vocem effingit, et psittacis vocalior, et majore est docilitate ac ingenio; non tamen ab hominibus ali libenter sustinet, sed libertatis [aliarumque avium, cum quibus una pasci consuevit] desiderio famem potius, quam servitutem deliciis ciborum refertam, amplectitur. Urbium, quas Alexander Philippi filius in India excitavit, et Macedonibus incolendas dedit, ut Bucephalorum [et adjacentis agri] et Cyropolis aliarumque

incolae, ideo cercionem appellant, quod similiter caudam atque cinclus movet.

IV. *De cela ave Indica.* Celam avem praeterea in India nasci accepi, magnitudine triplo majorem otide, ore permagno, et longis cruribus, [ingluvie etiam maxima, perae similitudinem habente] absonum quiddam sonare, ejusque summas alas pallidas, ceteras vero pennas cinericias esse.

V. *De upupa Indica, ejusque origine.* Indicam upupam duplo majorem nostra, et adspectu formosiorem esse audio. [Et quemadmodum Homerus regum Graecorum decus et oblectamentum esse scribit frenum, et reliquum ornatum equi; ita] Indorum rex amores et delicias suas upupam habet, manibus illam gestat, [ea se oblectat] et nativam ejus venustatem summa admiratione frequenter intuens magnam inde laetitiam voluptatemque capit. Brachmanes vero fabulam hujusmodi de ea narrant: Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quem fratres ceteri majores, cum plane improbi et iniqui essent, propter aetatem contempserunt; cum vero parentes quoque jam senectute graves contumeliose ab eis tractarentur, ut improbitatem eorum declinarent, assumpto filio minimo, discedunt ac fugiunt. Et illi quidem magnis laboribus in itinere consumpti moriuntur; defunctos vero filius minime neglexit, sed in capite suo, quod ense dissecuerat, sepelivit. Insigni hac ejus pietate motus sol omnia lustrans puerum in avem formosam admodum, et vita longaevam, convertit; crista in capitis vertice erecta, veluti rei gestae, cum fugeret, monumento. Talia quaedam de alauda etiam fabulantur Athenienses, ut in Avibus Aristophanis comici poetae apparet ita scribentis:

> Indoctus nimirum natus es, et minime curiosus, neque Aesopum trivisti;
> Qui dicit alaudam avem omnium primam fuisse,
> Ante terram natam: et deinde patrem ejus morbo interiisse,
> Cum terra hactenus esset nulla; illum autem ad quintum diem insepultum jacuisse, hanc vero consilii expertem
> Prae rei difficultate patrem suum in capite contumulasse.

Hanc de upupa Indorum fabulam cum audivissent Graeci, ad aliam avem ab eis translatam verisimile est. Ante multa quidem secula Brachmanes ab epope Indo, homine adhuc, et aetate puero, hanc in parentes pietatem declaratam ajunt.

VI. *De phattage, bestia Indica.* In India nascitur bestia, quae crocodili terreni speciem similitudinemque gerit; magnitudine est Melitensis catelli; pellis adeo aspero densoque cortice munitur, ut [detracta] limae usum praebeat, et vel aes dissecet ac ferrum exedat et conficiat: eam Indi Phattagen vocant.

VII. *De syroperdice ave.* Syroperdix circa Antiochiam Pisidiae nascitur, et lapides comedit; perdice minor est, et niger, excepto rostro, quod rufum spectatur; non mansuescit [neque cicuratur, ut alius perdix], sed semper perseverat ferus esse; ejus carnes

et densiores sunt quam ceterorum, et suaviorem cibi usum praestant.

VIII. De hydris et serpentibus marinis Indicis.

Indicum mare hydros gignit marinos caudis latis, lacus etiam hydros maximos producunt; ceterum marini isti serpentes asperum potius serratis dentibus, quam venenosum os videntur habere.

IX. De feris mulis Indicis.

In India equorum ferorum et asinorum similiter greges sunt; et asinos equae facillime admittunt, [et coitu eorum delectantur] et rufos mulos pariunt, ad currendum praestantissimos, [sed contrectationis impatientes] quos compedibus captos ad Prasiorum regem adducunt. Ex iis qui bimi comprehenduntur domari possunt, contra veteli ab immanibus et carnivoris feris nihil differunt.

X. De simiis quibusdam Indicis.

In Prasiis Indicis simiarum genus esse ferunt humanis sensibus, et magnitudine Hyrcanorum canum; tum earum comam etsi naturalem, artificio tamen homini veritatis imperito elaboratam videri; tum barbam ipsarum speciem satyricae similitudinemque gerere, caudamque leoninae similem spectari; reliquo corpore albas, capite et extrema cauda flavas esse: neque vero quod vivendi ratione et genere ipso sylvestres sint (avibus enim agrestibus pascuntur) propterea feras esse; imo natura cicures et moderatas. Ad suburbium Latages, Indicae urbis, frequentes proficiscuntur, quibus coctam oryzam rex comedendam objicit, ac quotidie cibaria eis projiciuntur; expletae ad sylvestres sedes decenter redire, neque obvium quicquam laedere dicuntur.

XI. De poëphago animali Indico.

Indicum animal poëphagus, duplo quam equus major, spississimam caudam et nigerrimam habet; humani pili subtilitatem ejus setae vincunt, quas permagni idcirco Indicae mulieres aestimant, quod eis ipsis crines suos pulcherrime implicent et devinciant. Ad bina cubita singulae ipsius setae longitudine procedunt, et ex una radice circiter triginta simul fimbriarum instar exoriuntur. Omnium animalium timidissimus est; nam si a quopiam animalium videatur, seque conspectum sentiat, e vestigio, quanta potest maxima celeritate, sese in fugam properat conjicere; in quam majori animi alacritate, quam velocitate se impellit. Ac si, cum insequentibus equitibus et canibus ad cursum promptissimis urgetur, intelligat se captum iri; prius occultata cauda [in aliquo fruteto] frontem obvertens stat, et venatores exspectat, ex timore colligens se, et quadam fiducia nitens; neque enim jam, cauda abdita, se ullius pretii putat amplius visum iri, quod praeclare scit in ea pulchritudinem suam sitam esse. Verum [tali imaginatione se deludit; nam] quispiam venenato telo illum ferit, et ab occiso caudam praemium praedae abscindit; et pelle, quae utilis est, ex toto corpore detracta, cadaver abjicit; quod ejusmodi carnium usum nullum Indi habent.

XII. De magnitudine cetorum aliarumque belluarum Indiae.

Cete in mari Indico quintupla ad elephantum vel maximum magnitudine degunt; nam una etiam costa ceti ad viginti cubita accedit, maxillam habet quindecim cubitorum, [pinnam ad utramque branchiam] septem cubitos longam. Purpurae etiam et buccinae hujus maris tantae sunt, ut facile congium capiant; quemadmodum et echinorum testae sive crustae. Sunt et pisces magnitudine immensa, praesertim lupi, amiae et auratae. Fertur autem, quo tempore fluvii augentur, et majore jam profluentes impetu in agros exundant, hos pisces etiam simul abreptos inundationem sequi, et per agros in [pauca et] tenui aqua [ferri et] oberrare; postquam vero imbres, ex quibus augentur fluvii, cessarint, et confluentes ad suos redierint alveos, in humilibus, planis, palustribus, atque ubi novalia sic dicta sinus efficere solent, pisces [vel octo cubitorum] relicti, quippe qui non in profundo maris, sed in superficie feruntur, [et vitam utcunque sustinentes] ab agricolis capiuntur.

XIII. De rajis et squillis Indicis.

[Indicis piscibus haec etiam peculiaria sunt.] Non minores Argolico clypeo rajae gignuntur in India, itemque squillae locustis majores Indicae sunt. Harum quae ex mari veniunt in Gangem, forcipes maximas et tangentibus asperas habent; quae vero ex mari Rubro in Indum excidunt, laeves audio habere spinas, sed oblongos et implicatos ab eis dependentes cirros, et forcipibus carere.

XIV. De testudine Indica.

Testudo Indica fluviatilis etiam maxima est, et testam habet non minorem scapha justae magnitudinis; decem enim leguminum medimnos capit. At illic quoque terrenae testudines gignuntur, magnitudine maximarum glebarum, quae in altis arationibus terrae non difficilis excitantur, bene penitus intrante aratro, et sulcum facillime proscindente, et glebas in excelsum excitante. Ejusmodi testudinum genus ajunt testas exuere; ac sane easdem ab agricolis sic ligonibus abstrahi, quemadmodum vermes ex verminosis plantis; eaedemque non amarae, ut marinae sunt; sed et suaves et pingues habentur earum carnes.

XV. De Indicorum animalium solertia, praecipue de formicis.

Naturali quodam ingenio et prudentia valent etiam apud nos animalia, non totidem tamen quot sunt in India. Illic enim ejusmodi sunt, elephantus, psittacus, sphinges et nuncupati satyri; [sed et Indica formica etiam solers.] Nostrates quidem formicae cavernas et latibula quaedam effodiunt, sub terra habitantes, [et veluti in fodinis metallicis cuniculisque eruendis sese exercent]; at Indicae domunculas commodas in excelsis locis construunt, non in devexis et planis, qui facile inundari queant. In eis ambitus, et, ut ita dicam, fossas Aegyptias, vel Creticos labyrinthos, ineffabili sapientia effodientes domesticas sedes constituunt, non rectas quidem et pervias, aut in quas quippiam influere possit, sed sinuosis foraminibus obliquas; in quarum superficie fora-

men unum relinquunt, per quod quidem ipsum ingrediantur ipsae, et semina, quae colligunt, in suos thesauros inferant. In excelsis quidem locis latibula machinantur, ut fluminum eluvies et inundationes effugiant. Itaque hac sua industria veluti in speculis habitare possunt, aut etiam insulis, cum scilicet adjuncta colliculis illis humiliora loca circumquaque stagnant. Ipsorum vero aggeres quanquam congesti, tantum abest alluente aqua ut solvantur, ut confirmentur magis; primum enim ex matutino rore [admixto pulveri] tunica quadam vestiuntur, ut ita dicam, tenui, sed valida; deinde parte inferiori de fluviatili coeno cortex muscosus adnascens aggerem adstringit. Sed de formicis Indicis etiam iterum dicam, haec in praesentia dicta sufficiant.

XVI. De antro Plutonis in India.

Apud Arianos Indos hiatus Plutonis est, in cujus profundo occultae cavernae, et viae absconditae, et hominibus incognitae ac profundae, et in immensum spatium porrectae; quemadmodum autem sint in tantam altitudinem depressae, neque Indi explicant, neque id ego cognoscere admodum laboro. Amplius triginta millia diversorum animalium, ovium, caprarum, boum, et equorum, eo agunt Indi; ac quisquis vel somnio, [vel voce divina, aut ostento] perculsus fuerit, malive auspicii avem inspexerit, is pro facultatibus suis se suamque salutem redimens, dejici curat animal. Ista autem nec constricta vinculis, [nec alio modo adacta] sed sua sponte viam conficiunt, tanquam secretis illecebris quibusdam allecta; postea vero quam ad barathri fauces accesserunt, non invita desiliunt, neque sane postquam in hiatum immensum et caecum inciderunt, amplius hominibus comparent. Boum tamen mugitus, ovium balatus, hinnitus equorum, et caprarum vox supra exaudiuntur; ac si quis [superne incesserit, et] aures illius faucibus admoverit, diutissime ejusmodi voces audiet; neque enim sane promiscuus ille sonus cessat resonare, quod eo quotidie ad salutem suam redimendam praecipites bestias agunt Ariani. Anne vero solae recentes dejectae exaudiantur, an etiam ex primis quaedam, haud equidem scio; [exaudiuntur vero. Et hoc singulare animalium, quae illic sunt, dictum quoque est mihi].

XVII. De insula Taprobane, deque testudinibus maris magni.

In nuncupato mari magno insulam esse maximam, nomine Taprobanam, pervagatum est, eandemque longissimam atque excelsam; longitudine septem millium stadiorum, latitudine vero quinque millium; urbes autem non habere, sed quinquaginta et septingentos vicos; domos, in quibus incolae degunt, e ligno factas esse, aut arundinibus. Maximae testudines in eo mari procreantur, quarum superficies integrum tectum praestare potest; nam singulae testae ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt, ut sub eis non pauci habitare queant; ac nimirum vehementissimos solis ardores defendant, et prolixam umbram efficiant; sicque ad perferen-

dos imbres resistunt, ut melius quam ullae tegulae pluviarum vim repellant; [nec aliter illisa eis aqua coelestis perstrepit, quam si in tegulas illaberetur.] Neque vero sic eas habitatores, quemadmodum tegulas fractas, sarcire habent necesse; nam totum tectum ex solida testa constat, ut suffosso saxo et cavernoso, et nativum tectum efficienti, similis esse videatur.

XVIII. De elephantis ejusdem insulae.

In magni maris insula Taprobane palmeta in quincuncem sic mirifice plantantur, quemadmodum in elaboratis hortis a peritis artificibus opacantes arbores seruntur. Itemque permultorum et valde grandium elephantorum pastiones in ea insula vigent. Ac nimirum hi insulani elephanti animi robore, et ingenii indole, et corporis magnitudine, eis, qui in continenti degunt, praestantiores omnino existimantur. Hos magnis navibus (nam et sylvas insula habet) in continentem transportantes Calingarum regi vendunt. Insulae quidem magnitudo ea est, ut mediterranei ejus incolae mare incognitum habeant; [et tanquam in continenti viventes mare, quod eos circumcingit atque ambit, solum auditione accipiant.] Maritimi autem elephantorum venationis ignari sint, nisi fama eandem cognorint; omne igitur studium atque operam ad piscium et cetorum capturam conferunt. Id mare magnum eam insulam ambiens, immensam multitudinem piscium et cetorum procreare ferunt: et eorum quaedam habere capita leonum, pantherarum et arietum aliorumque animalium; et, quod magnam admirationem habet, satyrorum speciem similitudinemque cete nonnulla gerunt. Alia exsistunt muliebri facie, eisque pro crinibus spinae dependent. Addunt et alia reperiri absurda, quorum genera tam monstrosa exacte explicari ne a peritissimis quidem pictoribus possent; caudae eis oblongae et involutae, pro pedibus forfices aut pinnae. Ac in eodem mari belluas in utraque sede viventes audio, et noctu segetes et herbas depasci [instar gregalium et seminibus victitantium animalium], quodque palmarum fructu jam maturo gaudeant, idcirco eas arbores amplexu suo [molli flexilique] concutere, et excussas violento impetu palmulas comedere; easdemque crepusculo matutino, cum jam incipit dilucescere, in mare redire abdique mersas. Tum etiam multas balaenas ibidem esse ajunt, quae thynnis insidientur, nec exeant in terram. Tum duo delphinorum genera illic nasci: alterum ferum, dentibus serratis et inexpiabili immanitate piscatoribus infestum; alterum natura mansuetum, circum homines natare, et more catelli blandiri, et se contrectari sustinere, atque obiectum cibum libenter sumere.

(Margin: De marinis circum eandem insulam belluis.)

XIX. De lepore maris Indici.

Magni maris lepus (nam alterum, qui in alio mari nascitur, ante dixi) ex omni parte ad terreni similitudinem accedit praeter pilos. Nam terrestris pili et molles sunt, et ad tactum haudquaquam resistentes; contra illius spinosi et ere-

cti, et qui contigerit, laeditur. Hunc in summa aqua maris natare, non in profundum demergi dicunt; celeri autem et concitata natatione uti; et vivum eo difficillimum ad capiendum esse, quod neque in rete incidit, neque ad lineae escam accedit. Cum aegritudine afficitur, ita ut natare nequeat, et in litus ejiciatur; quisquis manu eum tetigerit, nisi medicina adhibetur, perit: ac si hunc bacillo tetigerit, hoc idem periculum ei procreatur, quod basilisci contactus affert. Radicem ad idem mare (in insula quadam] nasci ferunt, haudquaquam in vulgus ignotam, quae animi defectionibus illius, qui sic adfectus fuerit, medetur; ea enim animo deficientis naribus admota, facit ut is reviviscat, et recreetur. Sin negligitur, tam sane robusta pernicie hic lepus praeditus est, ut ad mortem usque homini morbus procedat.

XX. De animalibus interioris Indiae.

Montes esse dicunt in intimis regionibus Indiae, inaccessos hominibus, et feris refertos, ubi, quae apud nos bestiae domesticae sunt, feras ajunt esse, ut oves, canes, capras, boves, et per se et sua sponte errare, ab omni cura pastoritia exsolutas. Earum quidem ferarum multitudinem innumeram, et historici et Indorum sapientes testantur, inter quos Brachmanes etiam numerandi, qui hoc idem sentiunt. In iis unicornem, quem vocant cartazonon, numerant, eumque magnitudine ad confirmatae aetatis equum accedere dicunt, jubaque praeditum et pilis fulvis esse, pedum bonitate et totius corporis celeritate excellere, atque similiter ut elephantos pedibus inarticulatis esse, apri caudam habere; inter supercilia cornu unum, idemque nigrum exsistere, non laeve quidem, sed versuras quasdam naturales habens, atque in acutissimum mucronem desinens, omnium maxime animalium absonam vocem et contentam mittere, et ad alias quidem bestias ad se accedentes mansuescere, cum suis vero gregalibus pugnare. Neque modo mares inter se naturali quadam contentione dissidere, sed contra etiam feminas certare, pugnamque usque ad mortem victi ingravescere; nam et [reliqui corporis] maximo robore praeditus est, et cornu inprimis inexpugnabili armatur. Desertissimas regiones persequitur, simul et solitarius errat. Coitus tempore ad feminam suam mansuete adsuescit, et pariter pascuntur; cum hoc tempus transierit, et ventrem femina ferre coeperit, rursus efferatur, et solus vagatur. Ad Prasiorum regem illius pullos etiamnum teneros ajunt deportari, eosdemque festis et panegyricis diebus ad pugnam committi ad robur ostendendum; nam integrae aetatis et perfectae nullum unquam quisquam meminit captum fuisse.

De cartazono.

XXI. De fera quadam Indiae satyris simili.

Finitimos Indiae montes transmittenti, ad intimum latus densissimas convalles videri ajunt, et Corudam locum nominari; ubi bestiae Satyrorum similitudinem formamque gerentes, et toto corpore hirsutae versantur, atque equina cauda praeditae dicuntur. Eae cum non a venatoribus agitantur, in

opacis et spissis sylvis solent ex frondibus et fructibus vivere; cum autem venantium strepitum sentiunt, et canum latratus exaudiunt, in montium vertices incredibili celeritate recurrunt: nam per montes iter conficere assuetae sunt. Contra eos qui se insequuntur pugnant, de summis montibus saxa devolventes, [quorum impetu saepe multi deprehensi pereunt. Itaque difficillime capiuntur; et] ex iis nonnullae, sed aegerrime tandem, aut aegrotantes nimirum, aut gravidae comprehenduntur; illae quidem propter morbum, hae vero ob graviditatem. [Captae autem ad Prasios deferuntur.]

XXII. De serpentibus apud Sciratas.

Sunt et Sciratae gens ultra Indiam, simi naribus, [sive ita nati, sive ita teneris infantibus infracto naso]. Apud hos serpentes maximi nascuntur; quorum alii greges pecorum rapiunt et vorant; alii sanguinem tantum exsugunt, [quemadmodum (lac) aves caprimulgi a Graecis dictae, quarum suo loco mentio a nobis facta est].

XXIII. De Sybaritarum equis.

Docilitatem equo peculiarem esse istud etiam argumento est. Sybaritas in Italia luxuriae nimium addictos fuisse, et reliquarum rerum studium negligentes ignorasse, et vitam in otio et sumptuoso luxu transegisse audio. Sed referre singula prolixum foret, istud vero unum supremum eorum luxum testatur. Equi eis instituti erant, ut inter epulas ad tibiarum numeros saltarent. Quod cum scirent Crotoniatae, et bellum adversus eos gererent, tubam et omnem vehementiorem et adhortatorium ad arma sonum silere jusserunt: tibiam vero et tibicines secum in acie adductos, cum jam intra sagittae ictum ab hoste abessent, numeros saltationi aptos canere praeceperunt; quibus auditis, Sybaritarum equi, saltationis domesticae memoria, [tanquam in mediis versarentur conviviis] excussis sessoribus, saltare et tripudiare coeperunt, et confuso Sybaritarum ordine, stragis et cladis causa suis fuerunt dominis.

XXIV. De equis lycospadibus.

De equis illis, quos lycospades nominant, supra etiam dixi; et nunc, quae insuper audivi, addam. [Rostrum habent, breve, bene compactum, et simum. Quin et] Graecorum hominum cum studiosi esse dicuntur, tum de hujuscemodi hominum genere mirificam notionem habere, ut naturali quodam sensu ad eos amandos afficiantur; neque enim [accedentibus, et] palpantibus, [aut cava manu applaudentibus] se offenduntur, neque resiliunt; sed, tanquam constricti tenerentur, totum diem cum iis traducunt, atque somnum prope eosdem capiunt. Sin ad ipsos barbarus accedit, quemadmodum ex vestigiis sagaciter odorantes canes feras percipiunt, sic eum equi illi cognoscunt, et clamorem tollunt, et tanquam sane feram bestiam extimescentes dant se in fugam. Jam porro iis, ad quos adsueverunt, et pabulum objicientibus mirifice oblectantur, maxime vero aurigis formosi videri student: quod quidem ipsum, cum natant, ostendunt; tum enim in aquam [lacus, maris, aut fontis] bene penitus procedunt, ut et ni-

lidum os efficiant, et ne sordidum quippiam ex praesepi, aut de via, illitum deformet nitorem. Quin et odorati unguenti suavitatem, sicut puella, in amore et deliciis habere existimatur hoc genus; quanquam Homerus equos omnes natura unguentis delectari testatur, cum canit:

Auriga egregio privati, saepius illis
Qui solitus liquido fuerat perfundere olivo
Cervicem atque jubas ablutis flumine puro.

Quin et Simonides, canens ex diversis bestiis natas et conformatas esse mulieres, nonnullis earum ornatus et unguentorum studium ex equorum natura innatum esse scribit his versibus:

At delicatus mulier quam genuit equus,
Labore abhorret et operibus servilibus;
Nec attigisse vellet aut cribrum, aut molam,
Non expurgare et verrere scopis domum,
Non juxta furnum, ne trahat fuliginis
Quidquam, sedère; sponte non sua virum,
Coacta sed amat; corpus in die suum
Bis terve lavat, et ungitur, pectit comas,
Alitque, et ornat se superba floribus.
Talis quidem uxor praebet se spectaculum
Aliis jucundum, sed viro nocet suo;
Nisi ille fuerit aut rex, aut vir praepotens,
Hujusmodi uxor oblectare quem queat.

XXV. De equorum apud Persas disciplina.

[Haec etiam equorum propria sunt.] Eos ad aeris sonitum et strepitum adsuefaciunt Persae, ne armorum in bello fremitum, et gladiorum ad clypeos resonantium crepitum extimescant; armataque cadaverum simulachra [paleis farta] eis subjiciunt, ut caesorum calcationem in bello ferre consuescant, et ne rerum terribilium metu affecti ad rem militarem, [cum necessitas postulat], inutiles sint. Non latuit vero Homerum neque hoc, ut ipse ostendit. [Quod igitur occisus sit Rhesus Thrax, et cum eo socii, audivimus in Iliade a pueris; quae vero audivimus, haec sunt]: Diomedes quidem Thraces jugulat; Ulysses vero interfectos pedibus subtrahit, ne in cadavera incurrentes Thraces equi, [qui nuper advenerant], formidine perterrerentur, atque ad haec ipsa insueti, ut per formidolosa quaedam ingredientes, praecipiti effrenatione efferrentur. Equi autem artem, quam didicerunt, nunquam oblivioni dant; adeo ad discendum dociles sunt res utiles quasvis. [Iidem quomodo, et quantopere homines ament, in praecedentibus explicavi.]

XXVI. De ovibus felle carentibus.

In regionibus perfrigidis, cum nive et hieme vehementi anni tempus infestum est, fellis expers est ovillum pecus; intra enim ovilia compulsum novo pabulo non utitur; deinde, ineunte vere, cum ad pastiones proficiscitur, felle impletur. Hoc autem Scythicis ovibus usu maxime evenire solere ajunt.

XXVII. De Psyllis.

Agatharchides dicit in Africa nationem esse, Psyllos nuncupatam; et nihil quidem quoad vivendi rationem a reliquis hominibus differre, veruntamen cum aliis nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas bestias, [quae vel ictu vel morsu venenum relinquunt] eis quippiam nocere posse; neque aut serpentis morsu, aut phalangiorum mortiferis vulneribus, ut ceteros homines, affici; neque scorpiorum aculeis laedi solere. Cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, et vel eorum corpus attigerit, vel aliquem odorem exhauserit, veluti soporiferam bibisset potionem, [stupore adfectum ac sensu privatum] sopitur; et tamdiu debilitatur, quoad ab eo Psyllus recesserit. Porro natos sibi infantes quomodo, germani an spurii sint, experiantur, serpentibus admotis, ut auri puritatem igne explorant aurifabri, supra narravi.

XXVIII. Alia de Psyllis.

Callias libro decimo historiae, quam conscripsit De Syracusano Agathocle, cerastas inquit pestiferum morsum infligere solere, et bestias ratione carentes, et homines interficere; nisi Libycus vir, natione Psyllus, ad curandum accesserit. Hic sane sive evocatus, sive fortuito advenerit, et plagam adhuc tolerabiliter dolentem viderit, solam salivam ictui morsuive inspuens dolorem mitigat et perstringit. Sin percussum offenderit aegerrime dolentem, intra dentes permultam aquam haurit, et os suum primo ex ea colluit, post vero eam in poculum injectam vulnerato exsorbendam tradit. Quod si veneni acerbitas acrius invalescit, hic aegrotandi nudo nudus accumbit, et proprio suo corpore morbi vim frangit, et malo hominem liberat. Hoc autem ita se habere idoneus testis etiam Nicander Colophonius fuerit, cujus versus adscribam:

Audivi Libycos Psyllos, quos aspera Syrtis
Serpentumque ferax patria alit populos,
Non ictu inflictum diro, morsuve venenum
Laedere; quin laesis ferre et opem reliquis,
Non vi radicum, proprio sed corpore juncto:

Et quae sequuntur.

XXIX. De animalibus biformibus.

Empedocles physicus De animalium proprietate scribens, auctor est nasci quaedam bigenera, in unum scilicet corpus natura duplici coalita. Ea autem, quae canit, haec sunt:

Multa genus duplex referunt animalia membris,
Pectore vel capite, aut alio; sic ut videatur
Ante viri retroque bovis forma, aut vice versa:
In pecore humanae quondam vestigia formae
Insunt, et pecoris humano in corpore contra.

XXX. De capris Lyciis.

Callisthenes Olynthius capras scribit in Lycia tonderi, ut ubique locorum oves; sunt enim densissimo et prolixissimo hirsutae pilo, ut ab iis cincinni [et capillorum quasi capreoli, implexi ab eis] dependere videantur; ex eisdemque navium fabri rudentes contexunt.

XXXI. De Cynamolgis eorumque canibus.

In libris, quos Cnidius Ctesias De rebus Indicis conscripsit, Cynamolgorum gentem ait canes permultos, magnitudine Hyrcanis canibus pares, alere solere. Quamobrem vero sit haec natio tam canum studiosa, causam idem adfert. Cum ab aestivo solstitio ad mediam hiemem, tanquam apum examina, [aut concitata vesparum vis], sic armenta numero ampliora boum ferorum eos cornibus vehementer incitata appetant; hi non aliter haec retundere valentes canes, quos magna cura aluerunt, in ipsos immittunt, qui facile boves debellant et interimunt. Deinde ante commemorati homines, quas esculentas carnes existimant, sibi auferunt; reliquas canibus impertiunt, libenterque communicant, [tanquam pro accepto beneficio grati]. Reliquo anni tempore, cum non amplius eo boves accedunt, ad venandas alias feras secum ducunt. Idcircoque Cynamolgi appellantur, quod a canibus lac exprimunt mulctra; tum vero sic id ipsum, quemadmodum nos vel ovillum vel caprinum, bibunt.

XXXII. De ovibus in Cio.

Aeschylides in libris De re rustica in Cio insula prodit agricolas singulos oves possidere paucas, eo quod solum perquam macrum sit, et pascua non habeat; itaque eos ovibus cytisum, folia fici et oleae decidua objicere, et paleas leguminum variorum, quibus illae in pabulo acquiescant. Sed spinas etiam quasdam ab eis seri ait, e quibus quod emanarit lac coagulari, et in optimum caseum converti, quem Cythnium nominant; ejusque talentum venire drachmis (centum) et nonaginta. Addit et agnos hujus insulae egregios haberi, et majore quam ceteros pretio vendi.

XXXIII. De bobus diversarum regionum.

Phoenicum libri testantur indigenas vaccas ea esse magnitudine, ut vel procerissimi pastores, cum mulgent, stare, aut etiam in scabellum adscendere habeant necesse, ubera ut possint pertingere. In Lybia Indis finitima retroversus pascentium boum esse armenta auditione accepi; cujus rei causa est, quod [non rite collocata a natura] ante oculos cornua habent, et quae ante pedes sunt, videre non queant; ex quo fit, ut ingressionem ad caudam retorquentes herbam depascantur. Aristoteles ait Leuctricorum boum cornua atque aures ex una stirpe cognata et simul contexta esse. Idem auctor est, in loco quodam Libyae caprarum ubera a pectore dependere; et apud Budianos [Carisci accolas] albam ovem nullam nasci, sed nigras omnes esse. (De capris Libycis.)

XXXIV. De capris Sardiniae.

Sardiniam pecudum optimam esse parentem Nymphodorus scribit, caprasque procreare, quarum pellibus pro vestimentis indigenae utantur; tamque mirifica naturae vi esse, ut hiberno tempore calefaciant, aestivo refrigerent; simulque in iis ipsis pellibus cubiti magnitudine pilos innasci: atque ei, qui iis indutus fuerit, si commodum videatur, cum est frigida tempestas, pilos ad corpus convertit, ut ab iis calescat; cum autem est aestas, invertit, ne calore vexetur.

XXXV. De capris piscibus nutritis.

Cur silentio praeterirem Orthagoram? Is in libris, quos conscripsit De rebus Indicis, inquit in Coytha, vico sic nuncupato ab indigenis, pisces aridos capris [in stabulis] comedendos objici.

XXXVI. De suibus et elephantis.

Elephantum a suillo timere pecore jam dixi: nunc explicare placet, quod ad Megaram accidit. Cum ab Antipatro Megarenses circumsederentur, acerrimeque Macedones incumberent, primo in sues pice liquida oblitos incendium Megarei excitarunt, deinde sic incensos in hostes immiserunt. Ii itaque furore inflammati, cum in elephantorum agmina incurrerunt, tum clamantes, nempe igni flagrantes, quasi quibusdam furiis elephantos incitarunt, et graviter perturbarunt. Itaque nullum neque ordinem tenebant, neque amplius, quamvis a primo aetatis tempore domiti fuissent, mansuefacti erant; sive quod sua quadam natura a suibus abhorreant, sive etiam quia horum absonum vocis acumen perhorreant. Cujus rei non ignari educatores generis elephantini una cum suibus pullos alunt, ex consuetudine eos ut minus horreant.

XXXVII. De animalibus apud Psyllos.

Apud Indos Psyllos (nam sunt etiam alteri Africi) arietibus non majores equi gignuntur; itemque oves, quae magnitudine agnos non superant; asini quoque tales nascuntur, et similiter muli, boves, et quod illic cunque bestiarum, perparvulum est. Porro apud Indos nullum suem, neque ferum neque cicurem, nasci ajunt; et suilli generis usum Indos detestari, et tantopere ab eo vescendo, quam ab humanis carnibus abhorrere.

XXXVIII. De serpentibus et cancris in agro Ephesiaco.

Ad paludem, quae juxta Ephesiam Metropolim est, ajunt cavernam esse serpentium plenam maximarum, quae magnum acerbitatis virus habent in mordendo. Hae tametsi ex caverna prodeuntes usque ad proximam paludem serpunt; natando tamen trajicere, ut in oppositam ripam exeant, cancrorum, qui eas extensis forcipibus comprehensas interficiunt, metu non audent. Conquiescunt igitur, atque a transmittendo se sustinent, cancrorum custodias formidantes, et poenarum metum exhorrescentes: ac nisi mirabili naturae dono paludis ripas cancri incolerent, et tuta illic omnia praestarent; dudum pestiferis serpentium morsibus incolae periissent.

XXXIX. De draconibus et aspidibus diversarum regionum.

Onesicritus Astypalaeus duos in India scribit dracones fuisse, [quos Aposisares Indus nutriverit] alterum sex et quadraginta, alterum octoginta cubitorum; eosdemque Alexandrum, [Philippi filium], ardenter videre expetivisse. Regnante Philadelpho, duos item ex Aethiopia dracones in Alexandriam deportatos fuisse vivos Aegyptiorum libri testantur, alterum magnitudine quatuordecim, alterum tredecim cubitorum. Evergetis regis temporibus tres etiam advectos fuisse, unum novem, alterum septem cubitorum, tertium magna cura in Aesculapii templo nutritum fuisse ajunt Aegyptii. Atque etiam aspides quatuor cubitorum magnitudine nasci iidem referunt. [Haec

super horum animalium peculiari natura, et incrementi eorum magnitudine, adferre volui.] Jam qui de Chiorum rebus historiam conscripserunt, ad quandam in ea insula Pelinnaei montis vallem, proceris arboribus frequentem atque opacam, maxima magnitudine draconem inquiunt procreatum fuisse, cujus sibilum Chii vehementer perhorrescerent. Magnitudinem autem cum nulli neque agricolae, neque pastores, accedendo propius considerare auderent, sed ex solo sibilo ingentem quandam et formidolosam feram bestiam esse suspicarentur, moles ejus tandem mirabili quadam machinatione atque solertia cognita fuit. Vento enim vehementissimo vallis arbores concussae, et violenter collisi rami ignem conceperunt, et simul inde ingens incendium excitatum locum omnem comprehendit, feramque circumdedit; quae cum intercepta elabi non posset, ardore flammae conflagravit. Itaque nudato loco, omnia conspicua facta fuere; et vero Chii metu liberati cum spectatum venissent, inusitata magnitudine ossa, et immane caput offenderunt; ut ex iis, qualis quantusve vivus ille fuisset, conjici posset.

XL. De serpente seps vocato.

Seps e genere serpentum ex eo magnam admirationem excitat, quod colorem in eorum, quae contingit, similitudinem immutat. Ejus imi quatuor dentes [cavi sunt, et] tuniculis quibusdam occultantur; ex iis venenum emittens, celeriter putrefacit, et interimit.

XLI. De alatis Indiae scorpiis et serpentibus. Item de lacertis.

Megasthenes in India scorpios dicit [alatos] eosdemque maximos procreari, et similiter aculeis atque Europaeos pungere; et ibidem serpentes gigni volucres, non die sed noctu infestas, quae urinam quoque reddant, cujus contactu animalium partes illico putrescant. Haec Megasthenes. Ceterum Polycletus maximos ait lacertos in eadem regione, tum valde vario colore nasci; ut pellis floridis quibusdam picturis maxime distincta, et ad tactum mollis, et tenera sit. In Arabia quidem lacertos nasci, et ad duorum cubitorum magnitudinem accedere, scribit Aristoteles.

XLII. Iterum de alatis scorpiis, et de serpentibus.

Pammenes in eo opere, quod De feris venenatis scripsit, alatos tradit scorpios in Aegypto nasci, duplici aculeo armatos: et id quidem ipsum ait se non auditione accepisse, sed ex sese hanc historiam profiteri: item bicipites serpentes binis pedibus ad caudam praeditas esse. Porro Ctesias Cnidius refert in flumine, cui nomen Argades, quod ad Persicam Sittacen est, serpentes abunde gigni, capite albas, reliquo corpore nigras; quatuor cubitorum longitudinem habere, et quos morsu percusserint interimere; interdiu eas haudquaquam videri solere, sub aqua natantes; noctu vero vel aquantibus, vel lintea lavantibus [quod non pauci faciunt, vel propter aquae deficientis necessitatem, vel quod impediti negotiis interdiu vestes non abluerint] perniciem inferre.

LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

I. De maris rubri serpentibus et cancris.

In navigatione maris rubri Alexander dicit se serpentes vidisse longitudine quadraginta cubitorum, et crassitudine pro rata longitudinis portione: item genus cancrorum, quorum testae circumferentia undique pedis mensuram implebat; et chelae maximae prominebant; neminem vero iis insidiari, quia sacri habentur Neptuno, [et deo consecrantur, ut quasi donaria sint ejus ab omni noxa et omnibus insidiis tuta].

II. De serpentibus Indicis.

Clitarchus ait circa Indiam serpentem sedecim cubitorum gigni. Atque etiam aliud serpentium genus non speciem similitudinemque aliorum gerere, sed magnitudine multo inferiores esse, et tanquam pigmentis distinctos, sic versicolores spectari; vittas enim a capite ad caudam pertinentes habere, alias aerei, alias argentei, nonnullas rubri, alias aurei coloris; eosdemque morsu celerrime interimere posse; idem refert.

III. De viperis et testudinibus in Troglodytide.

Nymphis libro De Ptolemaeis nono ait viperas in Troglodytide, si cum aliis conferantur, ingenti nasci magnitudine, ad cubita quindecim quandoque; porro testudinum tegmenta reperiri tanta, ut singula senos medimnos Atticos capiant.

IV. De serpente prestere.

Primum ut morsu prester, e genere serpentium, affecit, statim ignavos et immobiles reddit; paulo post menti oblivio et tenebrae offunduntur, ut neque notionem habeant morsus, neque respirare, neque meiere queant; simul et percussos a pilis jam nudatos suffocatio sequitur, cum convulsionibus, et morte acerrimis doloribus referta.

V. De viperis Aegypticis domesticis.

Phylarchus libro duodecimo in vulgus edidit, aspides ab Aegyptiis vehementer coli; easdemque ex eo cultu prorsus mansuescere, ciboque cicures fieri; neque simul cum pueris infantibus viventes eis quippiam nocere, et vero appellatas ex cavis prodire, atque ad appellantem accedere; digitorum autem crepitu vocantur. Aegyptii in aspidum nationem hospitalissimi: primum enim ut pransi sunt, statim temperatas vino et melle farinas in mensam, in qua pransi sunt, exponunt; postea crepitu digitorum eas tanquam convivas ad prandium vocant: illae vero velut ad condictam coenam invitatae, aliae aliunde prorepentes, accedunt, et mensam circumstant; ac reliqua omni spira humi relicta, caput allevantes circumlambunt, sensimque atque moderate [farina] explentur, [eamque consumunt]. Cum autem Aegyptii de nocte habent necesse surgere, ne ipsas in tenebris conculcent, iterum percussione

digitorum utuntur, eis, ut de via decedant, signum dantes; illae sane sonitus discrimen [et cur fiat] intelligentes confestim se subducunt, et in latibula abstruduntur; itaque is, qui de lecto surgit, postea in nullas ipsarum incurrit.

VI. De animalibus nonnullis eximiae magnitudinis.

In tantam saepe magnitudinem excrescit crocodilus, ut Psammitichi Aegyptiorum regis tempore viginti quinque cubitorum dicant visum fuisse; regnante vero Amaside, palmorum quatuor supra sex et viginti cubita. In Laconico mari accepi ingentia cete nasci, eamque ob causam criticorum quidam Homerum dicunt *Lacedaemonem cetosam* appellasse. Circa Cythera insulam cete praedicant majori granditate generari, eorumque nervos accommodatos esse ad conficiendas non solum psalteriorum et musicorum aliorum organorum fidiculas; sed ad bellica etiam instrumenta ex his confectae chordae censentur optimae. Ceterum in rubro mari, praeter jam dictos, gignuntur etiam scorpii et gobii, partim duum, partim trium cubitorum. Amometus in quadam Libyca urbe dicit sacerdotes ex lacu quodam cantionum illecebris praestrictos crocodilos sedecim cubitorum educere. Theocles libro quarto in Syrti ait cete procreari triremibus majora. Circa Gedrosiam, Indiae regionem non ignobilem, Onesicritus atque Orthagoras scripserunt, cete longitudine dimidiati stadii, et latitudine pro rata longitudinis portione nasci, tantoque robore septa esse, ut saepe cum fistulis respirarint, tantopere in sublime marinos fluctus jactent, ut haec imperitis maximae maris tempestates ac turbines esse videantur.

VII. De elephantis victu.

Aristoteles libro octavo De animalibus ait, elephantos novem hordei medimnos Macedonicos [ad summum] comedere [(quae tamen quantitas periculosa est) et insuper polentae quinos, aut etiam septenos si dederis, et simul arborum frondes ac turiones]. Metretas vero, inquit idem, Lacedaemonicas quatuordecim bibere possunt, et rursus ad ejusdem diei vesperam octo. Ducentos autem annos vivunt, nonnulli etiam trecentos. Clarae aquae potio elephanto (camelo) inimicissima est, turbulentam et sordidam suavissimam ducit: ac si ad flumen aut ad lacum accesserit, non prius, quam coenum pedibus perturbarit, et pulchritudinem aquae difformarit, ad hauriendam aquam se inclinat. Sine potione vel octo dies fert.

VIII. De animali quodam cepus vocato.

Terrestre quoddam animal Pythagoras scribit in libro De mari rubro circa idem mare procreari, et cepum (h. e. hortum) apposite idcirco nominari, quod tanquam hortus variis coloribus distinguatur; et cum aetate est confirmata, pari magnitudine est cum Eretriensibus canibus. Jam porro hujus colorum varietatem, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Ejus caput, et dorsum, et spina, ad caudam usque prorsus valde igneo colore sunt, tum aurei quidam pili disseminati spectantur; facies alba ad genas usque, inde ad collum auro similes vittae pertinent; colli inferiores partes us-

que ad pectus, et anteriores pedes omnino albi coloris sunt; mammae duae manum implentes coeruleo colore visuntur, venter candidus, pedes posteriores nigri sunt; rostri formam si cynocephalo comparaveris, non aberrabis a vero.

IX. De onocentauro.

[Animal quoddam] onocentauram [vocant, eamque] quisquis vidit, non incredibile ducet, quod fama pervagatum est, Centaurorum nationes fuisse, neque fictores atque pictores in eorum descriptione mendaces fuisse; [sed eos quoque a tempore productos, et gemina diversae naturae corpora in unum coaluisse, non negabit.] Verum sive revera fuerint, sive omni cera flexibilior, et ad fingendum habilior, fama illos finxerit, [tanquam dimidiato hominis et altero equi corporibus permixtis, et una conciliatis anima] praetereo. De onocentaura quidem mihi nunc est animus explicare, quae auditione et fama accepi: Eam ipsam scilicet homini ore similem esse; et pilis prolixis faciem ejus ambiri; collum et pectus humanam speciem similitudinemque gerere; mammas quoque turgidas in pectore; humeros, brachia [cubitos, manusque, ac pectus usque ad lumbum] humanam figuram habere; dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, asininis persimiles esse, et quemadmodum asinum cinereo colore esse, at imum ventrem (ad latera) leviter exalbescere: duplicem usum ei manus praestare; nam celeritate ubi sit opus, eae praecurrunt ante posteriores pedes, ex quo fit, ut ceterorum quadrupedum cursu non superetur; ac rursus ubi habet necesse vel cibum capere, vel quicquam tollere, [ponere, apprehendere, aut constringere] qui antea pedes essent, manus efficiuntur, tumque non graditur, sed sedet. Animal est gravi animi acerbitate; nam si capiatur, non ferens servitutem, libertatis desiderio ab omni cibo abhorret, et fame sibi mortem consciscit. Haec de onocentaura Pythagoram narrare testatur Crates ex Mysio Pergamo.

X. Peculiaria nonnulla de animalibus.

Boeotiae terrae solum talpis caret** agro Lebadico; ac si importentur aliunde, [non fodiunt, sed] moriuntur: ad ejus vicinam vero Orchomenum permultae procreantur. In Africa nulli sunt neque apri, neque cervi. In Ponto neque mollia neque testacea, nisi raro et perpauca, gignuntur. Unicornes aves in Aethiopia nasci, et sues quadricornes, itemque ovillum pecus a lana quidem inops, verumtamen pilis camelorum hirsutum, auctor est Dinon.

XI. De phalangiis Zacynthi.

In Zacyntho phalangiorum morsu percussis, bene periti harum rerum homines dicunt, non ea modo accidere, quae alibi ictis usu evenire solent; sed eadem ipsa etiam omnia acerbiora fieri. Primum enim ut quis morsus sit, totum ejus corpus obtorpescere, et tremore affici, et frigidissimum esse, et vomitum cum convulsione subsequi, [et membrum genitale eis intendi; dolent et auribus vehementer, et ex utriusque pedis vola. His autem partibus, quas dixi, se dolere osten-

dunt, admotis ad eas manibus]. Jam porro quod audientibus magnum terrorem injicit, et videntibus majorem admirationem movet, exponam: Cum ab eorum morsu quidam integri atque intacti balneas, quarum lavatione phalangio vulnerati fuissent usi, subiissent, aut [hercle] pedes abluissent, [ut saepe fieri solet, vel fortuito, vel ex inimicorum insidiis] omnibus doloribus, quibus torquentur morsi, adfecti fuerunt.

XII. De rubeta.

Rubetarum genus esse audio, cujus non modo potus est perniciosus, sed illius etiam adspectus adspicientibus infestissimus exsistit. Nam si quis ex iis, qui malas artes ingeniose factitare sciunt, eam primo contriverit, deinde ejus sanguinem sive ad vinum, sive ad aliam potionem, [quam homines venefici idoneam existimarint] admistum cuipiam per insidias bibendum dederit; is sane sine mora perit. Ejus vero adspectus hanc improbitatem habet, ut eam adversam si quis acriter intueatur, et illa contra improbo obtutu suo respiciat, ac suam adspirationem [sibi familiarem, sed] humano corpori hostilem, anhelans emittat, pallore inficiat, unde aliquis [rei ignarus, vel primum superveniens] hominem ex colore aegrotum esse conjiceret; qui tamen ad dies non multos durat, deinde evanescit.

XIII. De charadrio ave.

Charadrii avis hoc beneficium est, minime hercle contemnendum; nam si quis ictericus eum acerrime intueatur, ille contra oculis fixis, [tanquam vicissim ei succensens], respiciat; ejusmodi mutuus adspectus hominem morbo, quem dixi, liberat.

XIV. De magnis quibusdam avibus.

[Eudoxus ait, cui ego hac in re fidem non habeo, alios non prohibeo, se cum Herculis columnas superasset, aves quasdam in stagnis seu lacubus vidisse, bubus majores. Hoc etsi mihi, ut dixi, non verisimile est; quod audivi, tamen omittere nolui.]

XV. De perdicibus et rubeta.

Aristoteles scribit perdicem feminam, si contra marem steterit, aura ab eo flante, mirabili quadam naturae vi concipere. Septem diebus perdix nidum contexit, septem consumit in pariendo, septenis deinde pullos nutricatur. Timaeus, Heraclides et Neocles medicus rubetas dicunt duo jecora habere; quorum alterum occidat, alterum illi adversans salutem adferat.

XVI. De monedulis apud Venetos.

Theopompus Venetos inquit Adriam accolentes, cum [arationis tertiae et] sementis faciendae tempus adest, monedulis placentas quasdam, sive mazas, ex farina cum oleo [et melle] temperata muneri mittere; qui quidem idcirco proponunt, ut velut placamenta monedulis sint, et induciae cum iis pactae, ne Cereris fructum terrae commissum refodiant, aut sublegant. Lycus cum haec vera esse fatetur, tum eosdem addit loros etiam rubros eis proponere, et his propositis discedere; monedularum vero greges extra fines manere: ac nimirum duos aut tres, tanquam legatos, ex urbibus ab iis mitti solere, ex-

ploraturos hospitum multitudinem; qui ut eam perspexerunt, revertuntur, et invitant [eo modo, quo hi quidem vocare, illi intelligere solent]. Eae autem invitatae gregatim, [instar nubium], accedunt, ac si offas objectas comederint, se cum iis pacem et foedus habere Veneti intelligunt; sin contempserint, et tanquam vilia non dignentur comedere, indigenae sibi persuasum habent illorum contemptum famem minari. Nam veluti homines muneribus incorrupti, sic illae nihil ex objectis escis gustantes in arationes involant, et maximam satorum partem acerbissime praedantur, animo irato effodientes et investigantes.

XVII. De animalium quorundam apud Caspios multitudine.

Amyntas in Mansionibus, quas sic inscripsit, in terra Caspia tradit boum et equorum greges esse innumerabiles; et certis temporibus infinitam murium multitudinem accedere. Ejusque rei testimonium adfert, inquiens in perennibus fluviis rapide praecipitantibus intrepide eos innatare, et caudas inter se mordicus tenentes hoc firmamento uti, eoque ceu validissimo vinculo fluvios transmittere. Cum autem in arationes transierint, segetes succidunt, et in arbores adscendentes fructus edunt; et, [quos vorare nequeunt], ramos frangunt. Quibus Caspii ubi resistere non queunt, hoc modo infestas eorum incursiones moliuntur ulcisci, ut habentibus uncinatos ungues avibus non quicquam noceant; quae quidem ipsae tantis gregibus, ut nubes esse videantur, eo advolantes mures corripiunt, et suo proprio quodam naturae munere a Caspiis famem depellunt. Porro vulpium Caspiarum ea est multitudo, ut non modo agrestia stabula adeant, sed urbes quoque ac domos ingrediantur; nihil tamen hercle nocentes, neque rapientes, sed ita cicures Caspiis tanquam caniculae adulantur. Mures autem Caspiis infesti neque magnitudine inferiores, quam Aegyptii ichneumones, itemque feri sunt et acerbi, et robore dentium non aliter ferrum dissecare ac devorare possunt, quam mures in Teredone Babyloniae; quorum pelles molles institores ad Persas vehunt, quibus vestes consuuntur, et corpus optime fovetur; [hosque suo sermone canautanas appellant.] [Hoc etiam in muribus admiratione dignum est: si mus praegnans capta dissecetur, et eximatur foetus, in eo quoque dissecto foetus reperietur alter.]

XVIII. De pastinaca.

[De pastinacae marinae natura hoc etiam cognovi.] Pastinacam natantem piscator intuitus in piscatoria navicula saltat, et dicteria aut convitia aliqua jactat; et insuper tibia, [si norit], quam tanquam illecebram fert, canere incipit: haec ex ea re magnam voluptatem capit (etenim, sicut ferunt, tum aures habent musicae, tum saltationis oculos intelligentes) atque hac permulsione illecta sensim ad summam aquam natat. Interea vero, dum hic cantu et saltatione illecebras egregie machinatur, alter quispiam sporta imprudentem subducit;

[itaque praeter omnem spem, dum voluptate tota mulcetur, et nihil metuit, capitur.]

XIX. De locustis apud Galatas.

Eudoxus ait Galatas, qui ad orientem solem pertinent, ejusmodi facere, quae si cui credibilia videntur, fidem adhibeat; sin minus, rejiciat. Cum locustarum greges, ut nubes esse videantur, in Galatiae agros involantes fruges infestant, tum Galatae quibusdam precibus et obsecrationibus utuntur, simul et sacra conficiunt, quibus aves quasdam implorant; eae autem illorum precibus obsequentes frequentes veniunt, et locustas perdunt. Ac si quis e Galatis earum aliquam comprehenderit, hoc supplicium in eum ex legibus illius gentis constitutum est, ut morte mulctetur. Ac si huic, qui eas ceperit, ignotum fuerit, aves tantopere offenduntur, ut iterum invocatae, propter impunitatem illius, non ipsorum precationibus obtemperent.

XX. De hirundinibus Samiis.

Aristoteles in Samo ait albam nasci hirundinem, cujus oculos si quis pupugerit, statim quidem excaecatur; post vero visum recipit; et, sicut ille dicit, sic acute quemadmodum a principio videt.

XXI. De cinnamomo ave.

Cinnamomum avem auditione accepi ex plantae cognominis surculis, e paludibus collectis, [iis in locis, ubi Herodotus et alii scribunt] nidos construere, ac inter se contexere. Qui ejusmodi igitur ramulos ambiunt, sagittas graves, robusto et contentissimo nervo expulsas, magno impetu contra ramos, quibus nititur nidus, mittunt; itaque rumpuntur, et festucae decidunt, [quae vulgo cinnamomi nomine celebrantur.]

XXII. De orione, ave Indica.

Clitarchum etiam audiamus. Hic in India scribit volucrem amatorio adfectu flagrantem, nomine orionem, [si bene memini] nasci. Eam magnitudine parem ardeae esse dicit, rubris similiter cruribus, oculis [aliter quam illae] coeruleis; sic a musica instructam, ut cantilena sua suavissimum hymenaeum, qui maxime inter homines celebratur, referat, et dulcedine aures Sirenum instar permulceat.

XXIII. De catreo aliisque avibus Indicis.

Avem Indicam Catreum nuncupatam, cum eximia formae pulchritudine Clitarchus ait, tum pavonis magnitudine esse, tum pennarum ejus extremitates smaragdi similitudinem gerere. Quod si quid aliud intueatur, ejus oculi nescias quo colore sint; sin te adspiciat, cinnabarin te videre in ejus oculis diceres, [excepta pupilla, cui color melinus, et] acies acuta: quod in aliorum oculis album, in illis pallidum est: capitis plumae caerulescentes guttis quibusdam croceis sparsis distinctae sunt: pedibus color sandaracae: vox canora, sicut lusciniae, et acuta. Indi sane suas delicias etiam ex avibus habent, et earum adspectu oculos pascunt. Sunt inter ceteras quaedam undiquaque purpureae, et purissimae flammae adsimiles; quae gregatim tantopere volant, ut nubes esse videantur. [Sunt et alia avium genera varia, quarum

species non satis describi potest] cantandi suavitate et oris expressione tanta, ut comparatio nulla reperiatur, nisi Sirenes quasdam eas dixeris. [Nam has quoque virgines alatas, et pedibus aves fuisse, poetarum fabulae canunt, et pictores ostendunt.]

XXIV. De cycnis. Cycnis sedes et commorationes sunt in lacubus, paludibus, stagnis, et perennibus fluviis, quorum confluens moderate et sedate fertur. Suapte natura pacati sunt, ad senectutemque perveniunt non sibi gravem. Robore, quo magno praediti sunt, confidentiores exsistunt, non ut injuriam ipsi inferant priores, sed ut lacessiti eam propulsent; itaque facile aquilas etiam provocati vincunt. [De pugna autem supra dixi.]

XXV. De simiis Indicis, et quomodo capiantur. Clitarchus tradit in India esse simiarum genera colore varia, et magnitudine praestantia oriri: tantamque earum in montibus multitudinem esse, ut Alexandrum [Philippi filium] magnis copiis septum eae frequentes perterrefecerint, quod arbitraretur se collectum et sibi insidiantem exercitum videre. Nam cum Alexandro se ostenderunt casu, excelso et recto corpore erant. Non capiuntur retibus, neque sagacium canum venandi solertia, sed cum sit animal saltationis avidum, si saltantem viderit, saltare cupit; [et tibia canere meditatur, si vim et numeros inflandi adsequi possit.] Si item quempiam viderit calceos induentem, imitatur; et si quem viderit oculos rubrica pingentem, hoc idem facere studet. Itaque pro his ex plumbo factos graves calceos proponunt, et laqueos subjiciunt, ut pes quidem inseri possit, sed interim firmo vinculo retineatur. Itemque visco decipiuntur. [Speculo etiam Indus venator in simiarum conspectu utitur; cujus loco discedens aliud relinquit, et laqueum subtus addit validum. Simia vero accedens, et fixo obtutu in speculum intenta imitatione hominis, visco ex speculo palpebris adhaerente ita occaecatur, ut facillime capiatur, itaque caecutiens facillime capitur, ut quae fuga sibi consulere jam nequeat.] Haec et alia de simiis tum Indicis, tum non Indicis, nobis commemorata, digna profecto ingenii liberalis cognitione videntur.

XXVI. De leonibus Indicis. Leones in India nasci maximos, ne tenuissima quidem mihi dubitatio est; terra enim India mater optima aliorum animalium in causa est. Hi erga obvios immanissimi dicuntur; eorum colla nigra sunt, et pilis horrida, et adspectu formidolosa. Si capiantur, mansuescunt quidem, modo ne maximi sint: tum vero adeo adsuefiunt loro, ut facile similiter atque canes ad venandos hinnulos, cervos, apros, tauros, et asinos sylvestres duci queant: sagacissime enim, sicut audio, odorantur.

XXVII. De populo In Africa gens fuit, ut fertur, Nomea [id est, pastoralis] dicta, et regionem sortita pascuis abundantem, et fortu-

Libyae leonum invasione extincto.

natam; sed tandem cum leones plurimi et maximi et audacia invicti supervenissent, penitus est extincta, ita ut nihil ejus reliquum sit factum. [Leones enim confertim advenientes expugnari nequeunt.]

XXVIII. De animalibus Neades appellatis.

Euphorion in Commentariis scriptum reliquit, Samum cum olim desertissimam fuisse, tum in ea bestias feras [et infestas obviis] maxima magnitudine, nomine Neades fuisse, quarum sola voce terra discederet; indeque profectum esse id proverbium, quod vulgo Samii dicunt: *Magis clamat quam Neades.* Idemque adfert earum ossa maxima vel sua aetate extitisse.

XXIX. De elephantorum robore.

Indorum regem hostibus bellum inferentem bellatorum centum mille elephantorum antecedunt; tum vero aliorum maximorum et fortissimorum ter mille subsequuntur, ad hostiles muros ipso incursu evertendos institutorum, cum rex jubet, evertunt [autem pectorum suorum vi et impetu]. Hoc se audivisse Ctesias scribit. Idemque Babylone se vidisse dicit palmas ab his eodem modo impetu violentissimo exstirpatas; idque facere solent, cum domitor illud jusserit.

XXX. De piscibus bobus ad victum projectis.

Zenothemis scribit in Paeonide palude quosdam pisces procreari, quibus adhuc palpitantibus, si eos bubulo pecori edendos objicias, expletur non minus libenter, quam ceteri boves foeno; contra ab eorundem mortuorum usu, sicut idem ait, tantopere abhorret, ut non attingat.

XXXI. De piscibus venenatis Armeniae.

In Armenia excelsum saxum auditione accepi permultam aquam emittere, atque sub ipsum subjici fontem undiquaque quadratum tres passus profundum, singulaque ejus latera stadii dimidium occupare; et simul cum aqua pisces frequentes excidere, cubiti magnitudine, tum majores, tum non multo minores; et ex iis partim delabi semimortuos, partim adhuc palpitantes emori. Et pervagatum est eos colore esse nigerrimos, nec adspectu insuaves. Verumtamen si quid eorum vel homo vel fera bestia gustarit, statim mori. Propterea vero Armenios, quod illorum regio ferarum multitudine redundet, primum eos collectos ad solis radios exsiccare; deinde ne hausta piscium adspiratione gravi et pestilenti, [aut excitato inde pulvere hausto] pereant, ore et naribus obturatis hoc piscium genus contundere, et in farinam redigere; tum ad ficus admistam in ea loca, quae maxime abundant feris, disseminare. Bestiae primum ut eas attigerunt, statim moriuntur; atque sic apri, dorcades, cervi, ursi, asini sylvestres, feraeque caprae necantur; nam ejusmodi animalia ficuum et farinarum avidissima sunt: [perimuntur autem hoc modo, quod nimium abundent.] Jam vero alio modo tollunt leones, pardales, lupos, [quippe qui carnivori sunt]. Nam in domesticarum ovium et caprarum discisso latere, [quatenus manus inseri queat], earum carnibus farinam infarciunt, et [infelicem hercle] escam praedictis feris objiciunt; cum

enim ejusmodi quippiam pardalis, leo, lupus gustarint, continuo moriuntur. [Est autem cum omnis Armenia mater et nutrix ferarum, tum praecipue campestris circa fluvium.]

XXXII. De oxyrhyncho pisce.

In Caspia regione audio ingentem lacum esse, et in eo maximos pisces nasci, qui oxyrynchi vocantur, videlicet a rostri forma; eosque ad magnitudinem octo cubitorum excrescere. Eos Caspii captos sale spargunt, et ex illis salsamenta conficiunt, eosdemque exsiccatos camelis [dossuariis] Ecbatana vehunt. Idem adipe detracto, farinas ex iis conficiunt, et hujusmodi salsamenta quidem vendunt, oleo vero pinguissimo et non graveolenti unguntur. Atque etiam exempta ex iis viscera excoquunt, unde ad permultos usus accommodatum fit glutinum: nam non modo ad quaecunque applicatum fuerit, adhaerescit, visu perlucidum; sed et firmissime retinet, ut et decem diebus madefactum non tamen dissolvatur, neque remittat: itaque etiam artifices, qui circa ebur laborant, eo utuntur, et opera conficiunt pulcherrima.

XXXIII. De avibus quibusdam Caspiis et Indicis.

Fama quaedam venit in sermonem hominum apud Caspios avem procreari magnitudine maximi gallinacei, versicolore varietate florentem; atque auditione accepi eam supinam volare, et sub collum extensis cruribus se veluti sublevare; tum catelli vocem mittere, neque in sublime, sed circum terram idcirco volare, quod in altum non queat sese attollere. Est et altera avis Caspia, vel potius Indica (nam in India etiam nasci dicitur) anseris magnitudine: lato quidem sed tenui capite, cruribus parvis (longis?) est: vario colore distinguitur; nam ejus dorsum purpureum est, venter maxime coccineus, caput et cutis (collum?) exalbescunt: vocem caprinam mittit.

XXXIV. De capris et camelis Caspiis.

Caspiae caprae et albissimae sunt, et cornibus mutilae, [corpore parvae ac simae. Cameli quoque Caspiis abundant, quorum maximi] ad equorum maximorum accedunt magnitudinem. Eorum villi adeo sunt molles, cum Milesiis lanis ut mollitudine comparari possint; ex iisque sacerdotes et Caspiorum ditissimi praecipuique vestes conficiant.

XXXV. De apibus quibusdam Cretae.

Antenor in Libris rerum Creticarum in Rhauciorum urbem ait divino quodam impulsu apum, quae vocantur Chalcoides (aereae), examen accessisse, et defixis aculeis obvios vehementer vexasse: illos earum impetum non sustinentes e patria migrasse, [et in alium pervenisse locum, ibique condidisse oppidum, quod similiter patriae amore Rhaucum in ipsa Creta nominarunt; ut quamvis patria vi fatali essent depulsi, nomen tamen illius retinerent. Ait autem Antenor in Ida monte Cretae etiamnum harum apum paucas quasdam esse reliquias, quae similiter, ut illae, obvios acriter pungant].

XXXVI. De leonibus

Cameli carnes a leonibus comedi solere testimonio est Herodotus: cum in Xerxis camelos, qui commeatum porta-

rent, dicit leones invasisse, et ex aliis animalibus nulla, neque jumenta, neque homines attigisse. [At mihi Herodotus paucarum in natura rerum peritus videtur, qui leones Thracios miratur voluptatem in cibo unam alteri praeposuisse; nam camelos quantopere appetant, Arabes sciunt, et quicunque regionem leonum simul et camelorum parentem atque nutricem habitant. Itaque non admiror, si leo vi quadam naturali et occulta cameli carnem expetit, et in hoc animal etiam nunquam prius visum sui satiandi causa irruit. Appetitus enim naturalis eos, etiam cum primum vident, ut suavissimum inde sibi futurum parent alimentum, incitat.] camelos appetentibus.

XXXVII. Historia de aquila et messore.

Decem et sex viri triturantes, et in maximis solis ardoribus siti pressi, unum ex suis, ut aquam de proximo hauriret fonte, miserunt. Is abiens messoriam falcem manu tenebat, et in humeris situlam gestabat; ubi vero ad fontem venit, offendit aquilam quam strictissime cauteque serpente circumplicatam, jamjamque suffocandam. In eam enim aquila involaverat, verum non compos voti neque insidias evadere, neque pullis, juxta Homericum illud, epulas adferre poterat; sed spiris illius, [ceu laqueis] circumventa vicina erat ad pereundum, [non perdendum]. Agricola, vel quod non ignoraret, vel quod auditione accepisset, aquilam Jovis nunciam et ministram esse, et quod nosset feram [et improbam] bestiam esse serpentem, falce eam dissecuit; et vinculis aquilam, unde effugere non poterat, exsolvit. Cumque his obiter gestis revertisset, atque hausta aqua vinum temperatum omnibus ministrasset; ii quidem avidissime [copioseque in prandio] bibere ingrediuntur; is autem qui aquam hausisset, jam post illos bibiturus erat; nam hactenus pocillator, non compotor erat. Ad labra igitur poculum cum admovisset, servata ab eo aquila circum locum illum etiam nunc [felici ejus fortuna] versans, [ut hanc mercedem obtentae salutis persolveret], sic in poculum involavit, ut potio effunderetur. Ille quia sitiebat, indignatus ait: Hanccine tu gratiam, (nam avem recognoscebat) tuo conservatori refers? [Hoccine decet?] Quis porro studium suum in alterum conferet ob Jovis gratiarum praesidis atque inspectoris reverentiam? Cum haec eloqueretur sitiens, et se ad alios converteret, videt ex venenata potione palpitantes extremum spiritum efflare. Serpens enim, ut conjicere licebat, suo veneno fontem imbuerat. Itaque redemptionis praemium ei, qui se conservasset, aquila cum pari salute compensavit. Crates Pergamenus tradit Stesichorum etiam in quodam poemate, haudquaquam pervulgato, hujus rei mentionem facere, gravem sane illum meo judicio et antiquum testem citans.

XXXVIII. De ave quadam maris Caspii.

In maris Caspii insulis cum alias aves peculiares nasci ferunt, tum maxime unam ea vi et natura adfectam, ut magnitudine quidem anseribus eam similem esse dicant, imo vero

egregium anserem superet; pedes vero habeat grui persimiles; dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo albo, et disseminatis maculis croceis distincto, non minus quam duo cubita longo; capite item tenui et longo, rostro nigro; et vocem ranis similem mittat.

XXXIX. De simiis Indicis.

In Prasiana Indorum regione Megasthenes simias scribit maximis canibus non inferiores esse magnitudine; quinque cubitorum caudam habere; tum ex earum fronte comas propendere, easdemque barbam promittere; tum facie alba esse, corpore vero nigro; neque malitia ceteris simiis ingenita, sed mansuetudine et humanitate imbutas esse.

XL. De culicibus Indiae, deque scorpionibus et phalangiis.

Indica regio est circa Astaboram fluvium, ubi Rhizophagi habitant. Illic, oriente Sirio, culicum nubes quaedam terribiles, magna vi occupare aërem visae, subito superventu civitatem quandam infestarunt. Circa lacum etiam Arrhatan (qui et ipse in India est prope fluvium jam dictum) feros istos culices abundare ajunt, ubi locus desertus et est, et appellatur. Eum accolae et finitimi circumquaque negant ab initio [et perpetuo] habitatoribus caruisse; sed scorpiorum copias infestas supervenisse, et nimium phalangiorum exstitisse proventum illorum, quae Tetragnatha nominant. Hanc bestiolarum diritatem ex corrupta aqua pluvia generatam ajunt; et incolas primum hujus mali impetum aliquandiu magna patientia tolerasse; sed cum illud jam inexpugnabile esset, [et passim omnis aetatis homines interirent, tandem consilii inopia, cum nulla ratione adversus tantam luem tueri se possent, deserta regione, gratam prius et optimam] patriam reliquerunt solitariam.

XLI. De populis nonnullis per animalia ex sedibus suis pulsis.

De patriis sedibus quosdam Italiae populos incursio murium agrestium [perniciosa] expulit, atque in fugam compulit; quod sane sic segetes et plantas, tanquam summa siccitas, aut teterrimum frigus, aliave intempestiva tempestas vastarent, [non modo seminibus et superficie arrosis, sed] radicibus quoque succisis. Et [aves] cum Medicam regionem invasissent, perditis et vastatis frugibus, incolas ad emigrationem adegerunt. Autariatas Indorum gentem plurimae ranae et imperfectae de coelo lapsae in alium locum demigrare coegerunt. Et quandam nationem Libycam, [cujus et supra memini], leones de patria terra depulerunt.

XLII. De formicis Babylonicis.

[In Babyloniorum terra formicae (formicaleones) nascuntur, quarum genitale membrum retro aversum est, contrario quam in aliis modo.]

XLIII. De pantheris.

Panthera in Caria et Lycia non est iracunda, neque saltu admodum valet; [corpus ei oblongum] et quanquam hastili-

bus et lanceis vulneretur, resistit tamen, nec facile concedit ferro, [juxta illud Homeri:

Quae, quamvis ferro fuerit transfixa, repugnat].

XLIV. De rhinocerotis et elephanti pugna.

Rhinocerotis figuram nimis frivolum esset describere, quum permulti ex Graecis et Romanis, qui illum viderunt, ejus formam plane sciant; at enim vim illius et naturam actionum non alienum est exponere. Quod in summa nare cornu gerit, cujus mucro acutus exsistit, ex eo nomen traxit; neque ipsum illud de robore concedit ferro. Quod quidem ipsum, cum est contra elephantum pugnaturus, saxis exacuit et limat: cetera non ei paria cum elephanto, utpote qui procerissimus est, et fortissimus; cornu igitur cuspidato elephanti crura subiens alvum discerpit, et lacerat; isque, effuso sanguine, decumbit. Pugna autem eorum est de pastionibus, multosque elephantos ita periisse evenit. At si alvum non praeoccuparit rhinoceros, sed inter hunc conatum ab elephanto praeveniatur, illius [promuscide apprehensus attrahitur, ac retinetur, et] dentibus [ceu securibus] conscinditur. Tametsi enim ejus pellis ea exsistat firmitate, ut aegre jaculo penetrari queat; tamen tam violentus est elephanti impetus, ut eam trajiciat.

XLV. De tauris Aethiopicis eorumque captura.

Tauri Aethiopici, qui carnivori nominantur, animalium ferocissimi sunt; et si cum Graecorum bobus conferantur, duplam habent magnitudinem, ac velocitate corporis excellunt: tum rufis pilis vestiuntur, tum caesiis sunt oculis, idque magis quam leones. Et alias quemadmodum aures, sic cornua mobilia habent; at in pugna ea ita exserunt, ut, postquam prae ira erecta sunt, flecti nequeant. Ejus etiam tergora tanto robore sunt, ut nullis neque spiculis, neque telis penetrari possint; inhorrescens enim taurus cutis rigore ferrum elidit. In equorum et boum armenta, et pecorum greges, et feras omneis invadunt. Itaque pastores, ad tuendum suum pecus occultas foveas in magnam altitudinem depressas machinantes, moliuntur eis insidias. Hi cum inciderunt, atroci animi excandescentia suffocantur. Judicatur autem apud Troglodytas jure praestantissimum hoc animal; ut quod viribus praeditum sit leonis, velocitate equi, robore tauri, et ferro sit impenetrabile.

XLVI. De gallinis et gallinaceis circa fanum Herculis et Hebes nutritis.

Mnaseas [in libro De Europa] scribit esse templum quoddam Herculis et uxoris ejus, quam ceu Junonis filiam poetae celebrant. In hujus templi consepto cicures aves multas nutriri ait, nempe gallos et gallinas. Compascuntur autem, et gregatim pro sui generis sexu degunt, et sumptu aluntur publico, quos diximus, consecrati. Gallinae in aede Hebes, gallinacei in Herculis pascuntur. Fluit autem in medio rivus perennis et limpidae aquae. Gallinarum igitur nulla ad

Herculis templum accedit; at suo tempore mares stimulati libidine rivum transvolant, et postquam impleverint feminas, ad deum suum et suas redeunt sedes, lustrati purgatique interfluente rivo, quo sexus uterque dispescitur. Natis igitur, ut consentaneum est, ovis gallinae incubant, pullosque excludunt; ac mares genitoribus, feminae novellae matribus accedunt et aluntur.

EPILOGUS AUCTORIS.

Dixi hactenus, quantumcunque studio, cura, labore, ingenio, et aemulatione quadam honestorum et eruditorum hominum, qui ante me hoc argumentum veluti certatim excoluerunt, diligentiam superandi, indagare ac invenire potui; et ne quid eorum, quae adsecutus eram, omitterem, operam dedi: nam sapientiae amor, quo nihil ingenio hominis liberalis cognatum aut familiare magis est, omni pigritia excussa, animantium etiam brutarum mutarumque contemplationem ne aut contemnerem, aut negligerem, me excitavit. Non equidem ignoro homines tum avaros et pecuniae mancipatos, tum ambitiosos et gloriae potentiaeque cupidos omnes, hoc mihi vitio daturos, quod in hujusmodi rebus tempus et otium meum occupare voluerim; cum ad multo majora adspirare, [gravitatem auctoritatemque apud hominum vulgus mihi comparare] ac inter potentes in aulis principum viros censeri, denique magnas divitias mihi conquirere licuisset. Ego vero ingenium vulpis, naturam ac vim lacerti, scarabaei, serpentis, et leonis, quid agat panthera, quae pietas commendet ciconiam, quam suaviter arguteque suos meditetur et edat cantus luscinia, quam ingeniosus sit elephas, item piscium genera, et gruum migrationes, et draconum naturas, et reliqua, quae hoc volumine comprehensa observavi, indagare malui; copiosis et locupletibus hominum adnumerari, et ex illorum ordine censeri, non libet. Quod si de numero hominum naturae studiosorum, inter quos et poetae sunt eruditi, et philosophi ingeniosi, et alii scriptores rerum naturalium experientia clari, etiam ipse unus esse cupio, et enitor; multo sane honestiore loco, et dignitate majori, quam pro illorum judicio, futurum me confido. Ita enim sentio, ut vel unam alicujus egregiae disciplinae portiunculam potius, quam celeberrimas ditissimorum quorumvis opes atque possessiones, mihi accedere optarim. Haec de studiis meis et animi instituto hactenus. Jam porro reprehensum hoc iri a nonnullis non dubito, quod non de singulis animalium, quae dici poterant, omnia unum in locum collecta conjunxerim, neque separatim singulorum proprietates in unum locum congesserim; sed mixta narratione varias variorum animalium proprietates enarraverim, de multis etiam per singulas partes disserens; [ita ut alicubi ab hoc vel illo animante digressus, rursus alibi ad idem redierim, et alia quaedam super ejus natura attulerim.] His respondeo, primum me hominem esse meae spontis, nec ab

alieno arbitrio aut consilio pendere.. Deinde, voluisse me varietate argumenti lectorem allicere, et taedium, quod ex earundem aut similium rerum narratione oboritur, evitare; atque ideo e diversis animantibus per intervalla digestis veluti floribus hoc volumen, ceu sertum quoddam aut corollam elegantem et multicolorem, concinnandum mihi contexendumque proposuisse. Quod si venationis studiosi homines, vel una quapiam fera deprehensa, sibi gratulantur, et lucrum existimant: multo magis tantae animalium multitudinis non vestigia invenisse, non corpora cepisse; sed facultates illas, quibus natura eas dignata est, investigasse, rem longe pulcherrimam et praeclaram esse dixerim. Nihil huc fecerunt Cephali, et Hippolyti, aut si qui alii ferarum in montibus venationes egregie exercuerunt. Nihil rei piscatoriae etiam peritissimi, ut Metrodorus Byzantius, aut filius ejus Leonides, aut Demostratus, aut alii piscatores, quales profecto non pauci fuerunt. Nihil eximii pictores, etsi quidam illorum magnam sibi sua arte gloriam pepererunt; nam artificiosa equi pictura Aglaophontem nobilitavit, et Apellem hinnulus. Myronem vero statuarium vacca ceu bucula ex aere facta, et alios alia opera. Nam si unus aliquis non unius, non paucorum, sed majoris, quae natura produxit, partis animalium mores, formam, ingenium, industriam, justitiam, temperantiam, fortitudinem, adfectum et amorem innatum erga suos, ac pietatem, veluti venando indagandoque deprehenderit; maxima medius fidius admiratione dignus fuerit. Hic vero res ipsa et institutum sermonis me admonet, ut aegre feram et indolescam brutorum animalium pietatem commendari, in hominibus vero taxari pietatem (impietatem). Sed hac de re in praesentia non dicam plura; hoc tantum, [ut par est, monebo lectorem], cujus ab initio quoque hujus scripti mentionem feci, non mereri me reprehensionem, si eadem fere, quae omnes vel plerique, scripserim: nova enim animalia creare non potui; eorum vero, quae natura produxit, permulta mihi cognita esse describendo ostendi. Inter cetera autem peculiaria quaedam, aliis hactenus in eadem historia versatis indicta, protuli; et cum in aliis, tum in his quoque, veritatem me maximi facere declaravi. Ceterum de diligentia mea, et cura styli, hoc est, elocutione, compositione, et vocabulorum totiusque dictionis proprietate ac honestate, judicium penes illos esto, quos judices ac censores minime iniquos nactus fuero.

F I N I S.